

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

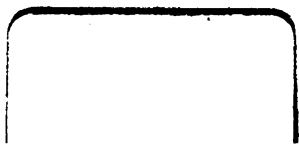
Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

Danske Magazin,

indeholdende

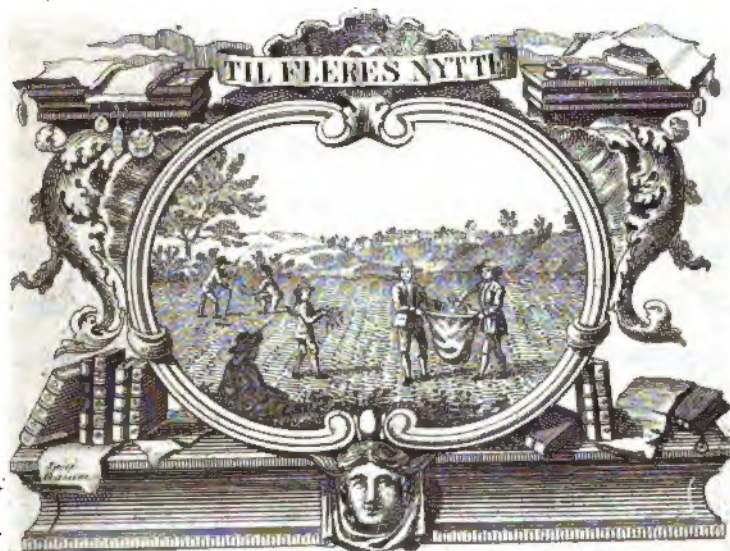
Bidrag til den danske Histories og det danske
Sprogs Dplysning.

Tredie Række.

Femte Bind.

Udgivet af

Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie
og Sprog.

Kjøbenhavn 1857.

Trykt hos J. G. Schultz.

LIBRARY
PUBLIC LIBRARY
593584 A
APR 11 1962
TILLAMOOK, OREGON
R 1962 L

F o r t a l e.

Det fjerde Bind af Danske Magazins tredie Række sluttedes 1854. I de tre Aar, som ere forløbne siden, har Selskabet foruden det nu udkomne femte Bind udgivet trede Hefter af andet Bind af de ældste danske Archivregistraturer, indeholdende Silkeborgs, Aakjærs og Allingklosters Registratur, samt Registraturen over Viborg Stifts Breve; det fjerde Hefte, som vil slutte Bindet og foruden Registeret indeholde Registraturen over Brevene i St. Hans Kloster i Viborg, haaber Selskabet snart at kunne faae udgivet; det vanskelige Arbejde ved Færdiggørelsen af et saa udførligt Register, som ansees for nødvendigt til et Værk af denne Natur, har opholdt Trykningen længere end man havde troet vilde blive Tilfældet. Desuden har Selskabet i disse tre Aar ladet afskrive et stort Haandskrift i Folio, som den kongelige Bibliotekar i Stockholm Arvidson har havt den Godhed, med daværende Statsraad Reuterdahls Tilladelse, at laane Selskabet, indeholdende Fru Elline Gøye til Clausenholms Jordebog af 1552 over alt hendes og hendes sal. Husbondes, Hr. Mourids Olsen (Krogenos's) Jordegods tilligemed Adkomstdocumenter til de fleste af Herregaardene, et meget værdifuldt Stykke, som giver en tydelig Forestilling om en rig dansk Herremands Gods og Godsbestyrelse for 300 Aar siden; Lieutenant Plesner Cancellist i Geheimearchivet, der godhedsfuldt besørger saavel Afskrivning og Correctur-

læsning af de ældste danske Archivregistraturer som Afstribningen af denne Jordebog. har fuldendt den paa nogle faa Blade nær, og man har da Haab om at Selskabet ved Leilighed vil lade den trykke særskilt.

I disse tre Aar har Selskabet haft den Sorg at miste følgende Medlemmer :
Statsraad Molbech, Geheimeconferentsraad Needh til Valsgaard og Conferentsraad
Larsen ; til denne Sidstes Plads som Selskabets Kasserer blev i det næste Møde
Commandeur Garde valgt eenstemmigt.

Kjøbenhavn, den 31te Juli 1857.

Selskabets Medlemmer.

Embedsmænd.

Forstander. Hr. Caspar Frederik Wegener, Dr. phil., Conferentsraad, Geheime-Archivarius, Kongelig Historiograph, Ordens-Historiograph, Professor, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Commandeur af Nordstjernen og St. Olavs Ordenen.

Secretair. Hr. Tyge Alexander Becker, Professor, extraordinair Medhjælper ved det Kongelige Geheime-Archiv.

Archivarius. Hr. Hans Matthias Belschow, Dr. phil., Professor i Historien ved Kjøbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen.

Kasserer. Hr. Hans Georg Garde, Commandeur, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Ridder af Sværdordenen.

Overordentligt Medlem.

Hs. Excellence Hr. Adam Vilhelm Greve af Moltke til Grevskabet Bregentved, Geheime Conferentsraad, Over-Kammerherre, Ridder af Elephanten, Stortors af Dannebrogen, Dannebrogsmænd, Ridder af Serafimerordenen m. m.

Ordentlige Medlemmer.

(Ofter deres Alder i Selskabet).

Hr. Erik Christian Werlauff, Dr. phil., Conferentsraad, Overbibliothekar ved det store Kongelige Bibliothek, Professor i Historien ved Kjøbenhavns Universitet, Stortors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Commandeur af Nordstjernen og af den nederlandske Egetrone-Orden, Ridder af den røde Drn og Æreslegionen.

Hr. Laurits Schebye Bedel Simonsen til Elvedgaard, Dr. med. & phil., Conferentsraad, Professor, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd.

Hr. Christian Jürgensen Thomsen, Conferentsraad, Directeur ved det Kongelige Mynt- og Medaille-Cabinet, Inspecteur ved det Kongelige Museum for de nordiske Oldsager, det Kongelige Kunstmuseum, det ethnographiske Museum og den Kongelige Malerisamling, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Ridder af Nordstjernen og den røde Drn.

Hr. Andreas Ludvig Jacob Michelsen, Dr. juris, Professor ved Universitetet i Gena.

Hr. Hans Matthias Belschow, Professor, Selskabets Archivar.

- Hr. Peter Wieselgren, Dr. theol., Provst, Sognepræst til Gøttheborg.
- Hr. Abraham Cronholm, Mag. philos., Professor.
- Hr. Ferdinand Wolff, Dr. phil., Custos ved det Keiserlige Bibliothek i Wien, Ridder af Dannebrogen.
- Hr. Niels Matthias Petersen, Statsraad, Professor i de nordiske Sprog ved Kjøbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen.
- Hr. Carl Christian Ravn, Dr. phil., Statsraad, Professor, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Commandeur af St. Anne-Ordenen, Stanislaus-Ordenen, Basa-Ordenen og den østerrigste Frants Josepfs Orden, Ridder af Nordstjernen, den græske Frelser-Orden, den røde Ørn og den nederlandke Løveorden.
- Hr. Anders Fryxell, Dr. theol., Professor, Provst, Sognepræst til Sunne i Värmland, Commandeur af Nordstjernen.
- Hr. Johan Martin Lappenberg, Dr. juris, Archivær ved det hamborgske Stads-Archiv.
- Hr. Peter Willemoes Becker, Dr. phil., Provst, Sognepræst til Kjøng, Ridder af Dannebrogen.
- Hr. Caspar Frederik Wegener, Conferentsraad. **Selskabets Forstander.**
- Hr. Caspar Peter Paludan-Müller, Dr. phil., Professor, Rector for Nykøbing Cathedralstole.
- Hr. Hans Georg Garde, Commandeur. **Selskabets Kasserer.**
- Hr. Carl Georg Brunius, Mag. philos., Professor i det græske Sprog ved Lunds Universitet, Commandeur af Basa-Ordenen, Ridder af Dannebrogen og Medlem af Nordstjerne-Ordenen.
- Hr. Johan Ernst Rieq, Mag., Sognepræst til Tyngelsø og Klagstorp i Skaane, Ridder af Dannebrogen.
- Hr. Tyge Alexander Becker, Professor. **Selskabets Secretair.**
- Hr. Christian Thorning Engelstoft, Dr. theol., Biskop over Høens Stift, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd.
- Hr. Carl Ferdinand Allen, Dr. phil., Professor, Docent i Historien ved Kjøbenhavns Universitet.
- Hr. Michael Nicolai Christopher Kall Rasmussen, Professor, Registratør ved det Kongelige Geheime-Archiv, Ridder af Basa-Ordenen.
- Hr. Peder Goth Thorsen, Professor, Bibliothekar ved Universitets-Bibliotheket, Ridder af St. Olavs Ordenen.

I n d h o l d.

Første Hefte.

	Side.
I. Kong Frederik II's Hælfærdiggjørelse for Krigen med Sverrig samt Rigsraadets Svar; tre Aftstykker fra 1—17 Januar 1570. (Meddelelse af Secretairen)	1—8.
II. Om Arbeidspenge i Skaane 1624. (Ved Samme)	9—10.
III. Om Arbeidspenge af Viborg og Aalborg Stifter 1625. (Ved Samme)	10—16.
IV. Ansøgning fra Bønderne i Roskilde Len om Arbeidspenge at svare 1626. (Ved Samme)	16—17.
V. Om Løgter og Arbeidspenge 1637. (Ved Samme)	17—19.
VI. To Bønders Udvikling af deres Hæstegaarde 1487—88. (Ved Samme)	20—21.
VII. Bidrag til Astronomen Tyge Brahes Historie. (Ved Samme) ...	22.
VIII. Tegnelser over alle Lande fra 20de Mars 1535 af. (Fortsættelse) ..	23—82.
IX. Blandinger.	
Bidrag til den dansk-norske Søkrigshistorie. (Meddelt af Commandeur G. G. Garde)	83—86.
Bidrag til Niels Ebbesens Historie. (Meddelt af Secretairen) ..	86—88.

Andet Hefte.

X. Tegnelser over alle Lande fra 20 Mars 1535. (Fortsættelse)	89—146.
XI. Et Bidrag til den danske Handels Historie fra det 15de Aarhundrede. (Meddelt af Secretairen)	147—148.
XII. Klager fra Bønderne i Hvidebølle Len over deres Lensmand og over den store Forhøielse i de dem fra Arilds Tid af paahvillende Byrder 1648—49. (Ved Samme)	149—171.
XIII. Blandinger. (Ved Samme).	
Anvendelse af en nedbrudt Kirke ved Urup 1585	171.
Ugedagsmænd	171—172.
Bøger	172.

Tredie Hefte.

- XIV. Fru Anne Lykke og Samme Heine. En Trolddomsag fra 1627—30.
(Ved Samme) 173—245.
- XV. Bidrag til Kundskab om Fredsunderhandlingerne mellem Danmark og
Sverrig 1659—60. (Reddelt af Cand. theol. Solger Fr. Rørdam) 246—251.
- XVI. Tegnelser over alle Lande fra 1535. (Fortsættelse.) 252—268.

Fjerde Hefte.

- XVII. Tegnelser over alle Lande fra 1535. (Fortsættelse.) 269—325.
- XVIII. Beretning om Prinds Christians Gylbing paa Provindsalmødet i
Odense 1655. (Reddelte af Cand. theol. Solger Fr. Rørdam).. 326—331.
- XIX. Nye Efterretninger om Erik Munk til Hjørne. (Reddelte af Fr.
Brandt, Docent ved Universitetet i Christiania)..... 332—363.
-

Danske Magazin,

Tredie Række.

Femte Bind's første Hefte.

KONGENS
KLUB

I.

Kong Frederik II's Retfærdiggjørelse for Krigen med Sverrig

samt

Rigsraadets Svar;

tre Actstykker fra 1—18 Januar 1570.

Efterfølgende Actstykker, som ikke omtales i den saakaldte Refens Frederik den Andens Krønike, have vi troet at burde meddele, da de indeholde saa mærkelige Oplysninger om den fortvivlede Stilling, hvori Danmark var kommet ved den fordærvelige, syvaarige Krig. Kongens Retfærdiggjørelse for Krigen er siensynligen meget svag, men Sagerne flode nu engang ikke anderledes, og det var klart at der maatte slutes Fred, af Mangel paa Midler til at føre Krig, saa at Villkaarene ved den snart paafølgende Fred efter Omstændighederne endda maatte kaldes fordeelagtige, skjøndt de rigtignok vare ganske anderledes end Kongen havde haabet ved Krigen's Begyndelse.

1.

Frederich theend Anden mett Gudz naade Danmarks Norges
Wendes oc Gottes Koning etc.

Wor synnerlig gunst tilforn. Wiider att efftherthij Wij hassue nogen
Erinde oc werffue att giffue etther tilkiende, som off machtt paa liggindes er,
Huilcke wij oc for ingen deell kunde gange forbij, att lade etther wiide, Hassue
wij thennom her indelucht schrifftlig ladett forfatte. Bedindes ether och Begere
Atj som wore tro Raad thennom samptlig wille offuerlese, oc ether ther paa
effther

effther wor naadigst begeringe mod off schriftlig forklare. Ther mett giøre i off synderligen till wilge De wij forlade off ther wisseligen till. Schreffuitt paa wortt Slott Frederichsborg Nyaars dag Kar etc. Rdxr. Under wortt Signett.

Friderich.

Udskrift:

Off Elstelige Erlige oc welbyrdige Peder Dre wor hoffmester, Johan Friis wor Gangler, her Peder Skram ribber, Byrge Trolle, her Jørgen Lyck ribber, Holger Rosenkrantz Stadtholder vdi wortt land NørreJutland; Peder Wiilbe, Erich Rosenkrantz, Otte Brade, Jørgen Rosenkrantz, Erich Rud, Børn Raas, Børn Anderssen De Xrell Brne Riigens Gangler Bore mend oc Raad, Samptligenn.

Original paa Papir i Geheimearchivet, Rigsraads Breve Nr. 24—1.

2.

Frederich thend Anden mett Gudz naade Danmarks Norgis Wendis oc Gottis koning etc.

Wij wille Etther Bore Elst Danmarks Riiges Raad Naadigst icke forholde, Att effther som Etther witterligt er Om thenne nerwerindes krig, som paa nogen aar haffuer weritt emellom thisse Riiger Danmark, Norge oc Sverige, De off er tillagd Skylben, att wij same krig haffuer begyntt vden ethers raad oc samtycke, Effther som wij aff nogre aff etther selff hørd oc forstannedd haffuer.

Tha mue wij well bekiende, att ther same krig begyntes, Raabde wij icke mett mange aff ether, dog war thet ether alle icke witterligt, Men wij haffde paa thenn thid slagit wor Liid till nogen, paa huilcke wij off oc forlobe, De bleff ther offuer aff thennem bedragitt, Quilckitt wij nu lade fare, De wille ther aff inthet ydermere siige.

Att wij skulde haffue weritt Drfsage till thenne krig, Thett schall icke findes, Forsee off oc, atj ther vdi wiide off vndskyldett. Saa er icke heller same krig begyntt aff nogen hoffmod Løst eller Lettfærdighett, Ey heller i thend mening, att thett skulde were more Riiger till nogen skade, Men i Wiide, att, ther thend Swenske vnderstod sig vden all Christelig oc billig rett oc Siell oc vptog oc forde thet danske oc Norske waben, Riigerne till Spott oc forachtelse, Lode wij hanom (paa thett wij motte bliffue wed fred oc Rolighett) Wenligen besøge,
De

De begeritt att hand same waben wilbe egien aff legge, huilckitt icke stede, Men hand brugte thenom siiden som førre.

Ther wij thet formercke, De ther hof betencke, att wij albrig haffde hørdt, att wore forfedre the Danske nogitt haffde ladett tage thennom fra aff the Swenske, Kunde wij icke besinde hof off eller wiste andett, End att off tha for ingen deell burde lenger ther till att thiie stille, Men att trachte ther effther, att wij motte egien bekomme friitt til Riigerne (Mett macht, efftherthij thet mett gode icke kunde stee), huad thend Swenske sig saa haffde tiltagitt De wore Riiger mett rette. tilhørre.

Wij lode off oc tycke, Att, enddog wij war en yng herre oc Rylig komitt till Regimentett, wilde wij So saa wgierne, som wore forfedre, lade off nogen Riigernis rettighet frantage, Men mere tencke ther paa, helder att wilde Riigerne forbedre, Eller oc i thet mindste lade thennom mett theris friheder oc hues Riigerne tilhører saa frij effther off som wij thennom haffde annammett, De ther paa haffue wij vdi Gudz Rassnn anfangitt thenne Kriig. Nu giffue wij etther selff att betencke, Om wij mindre her till kunde giøre, De om off er giffuitt Orsage att griibe till Suerdett, Eller oc wij skalde haffue fiddett stille, De ladett Swenschen mett fred nyde oc bruge thet Danske oc Norsche waben, Bode off, Etther selffue oc alle Riigernis indbyggere till en Cuig spott oc honneth.

Wij haffue oc ther hof icke Sparitt off selff eller begeritt att sidde hiemme, Men gierne oc frijwillig for wore Riigers friheder att forsuare wogitt huden, De vdi egen person er mett dragit oc weritt hof bode for Elfsuesborg oc Halmstad, De ther giortt huad off war mueligt, De saa möggitt off sømmede att giøre.

Thet haffuer oc icke weritt wor Rylid, Att wij icke haffue weritt mett wortt Kriigsfold paa the andre thog, som the haffue giortt mod fienderne, thj, som i selffue wiide, wij thet nok aff ether haffue begeritt, men i haffue thet icke wild tilstede off, Chure gierne wij thet haffde giortt.

Suorledes wij off vdi alle Fredz handellinger vdi Koning Eriche Regeringe haffue stiditt, De huad wort tilbud om fred altid haffuer weritt, thet er etther witterligt, De giøris icke behoff möggitt ther om att schriue.

Saa forhøbes off att Ryliden icke findes saa stor hof off oc paa wor siide, som Somme off then wille til mede, Men Gud, som er Retteferdig oc wed oc kiender alle menischers hietter, haffue wij befallt wor sag De hannom hiemsteltitt, att straffe then wrett haffuer, Enthen off eller wor wederpartt. Hand haffuer oc i thenne handel seett oc kiendt, huem mest Rylid haffuer haffd, De till thenne kriig Orsag haffuer giffuitt, De mett sin Gubdoms hand oc macht Størtett wor hoffmodige oc wofredferdige Kiende, Thend ther saa høigt war Boren, bode for
Dansche

Danske oc Tydske, oc saa stortt anseende hadde (effther som tilforn er bleffuit off forekast), Aff sædett, De off naadeligen beholdett wed wore Riger oc lande, Saa wij endnu aff Gud naade Ere then, wij ware. Effther att koning Erich er kommitt aff Regimentet, De koning Johan tiltog sig Regeringen vdi Suerig, oc tilbød sig mett off att wilde giøre fred, wiide i att wij ther mett vdi alle maade hassue off forholdett effther ethers raad, De inthett bevilgitt eller indgangitt vden ethers wilge oc samtycke.

Enddog maa wel see hadde wij paa thend tiid folgt wortt egitt hoffsuit, tha hadde wij haad fred thenne dag.

Quad wij siiden bode mett wenlig Mode att holde, Mett schriuelser oc vdi andre maade hassue giortt, att wij motte komme till fred oc Rolighett, thet er etther oc en deell witterligt, Saa Gud wed thet er ick wor skyd, thet kriigen bliffuer saa langwarig.

De paa thet mand ick skulde siige off effther, att wij inthet lobe os worde, om hues som fienderne hadde forssueritt fran Riigerne, De att wore vnderfotte skulde see oc forfare, att thet war wor aluorlige oc Endelig mening, att wij fran Riigerne inthet mett willige wilde miske eller ombere aff thet, som horer till Riigerne, De huad ther fra war kommitt, saa moggitt off stod till att giøre, Egien til Riigerne att indbetreffte off besliite, De end ther paa att sette wortt liiff vdi schanken: Hassue wij off vdi egen person mett wortt krigsfold begiffuit for Wardberg, Thet belehgret De giortt ther till saa moggitt menisklig mueligt hassuer weritt, thet att forssuere, De Gud almechtiste hassuer thet saa naadeligen skickitt, att wij Slottett hassuer bekommitt.

Thet kunde well hassue begiffuit sig, att, ther som wij vdi egen personn ick hadde weritt ther tilskede De giort ther till saa moggitt som giortt bleff, Som the wiide att gissue off wintnisbyrd, ther hof ware, Skulde husett paa thend tiid swarlig bleffuit forssueritt, Effther som leyligheden sig tha begaff oc alting sig lod ansee.

Saa wiide wij, Gud see ere, ingen befestning, som fienderne nu hassuer inde enthen i Danmark eller Norge.

De ther som wij saa hadde weritt stofferitt til Marken, som en koning hadde burdt att were, Mett wogne oc anden Rottorfft, hadde wij endeligen tagitt off fore, att wilde hassue dragitt mett wortt kriges fold fran Wardberg Ind vdi fiendelandett, De off frann thenom ick hassue begiffuit, forre Gud hadde giortt thet saa, Att wij hadde fangitt en ende paa kriigen. Men efftherthij off Manglett inthett, vden fast allt thet, wij skulde paaholde, Ware wij forarsagitt, Gmod wor wilge att begiissue off tilbage De Lade wortt krigsfold drage fram.

Att

Att formelbe Om hues pendinge Bdi thiffe Aaringe ere vpgangitt paa theenne krig, Achte wij wnsdigtt, Thij atj selfue en partt wiidhe ther nogenn besteed om.

Dch offuer altt thett, som i oc andre more vnderfotte, Riigens indbyggere, off hassuer forstrackt, Hassue wij icke lagd vdi skuffuell, huad wij selff hassue haffd vnder henderne for handpendinge till wor egen nottorfft att bruge, men thet ocsaa antastett oc vdgiffuitt. Thett er ocsaa more Raad, som hoff off ware for Wardberg, witterliggt, huorledes att ther thet fordrog sig nogitt, Att the penndinge, som wij schulde hassue aff skatten oc giffue kriges soldatt, icke saa snartt kom tilstede, Tha motte wij, Om wij ellers wiilde hassue soldatt willig De paa vptogitt, Griibe till Resten aff more egne ligginde pendinge, Som war viij^m Rosenobel oc x^m dalers, De thenom i liige maade vdgiffue till kriges soldatt. Hassde wij tha icke mere anseett Riigernis gaffnn De more vnderfottes beste, End wor Egen notte oc fordeell, Hassde soldatt paa thend tiid swarlig standett till att saa paa togitt. (Enddog wij well hassde hobtes De off wisseligen forseet, Att the icke skulde hassue Wendt om eller dragitt tilbage, forre the nogitt Staedtligt, effther som off war loffuitt oc tilsagt, hassde vdtrett. De ther som wij, effther som forre er Rørdt, hassde weritt saa stafteritt, wij selff kunde kommitt mett paa togit fra Wardberg, Forsee wij off wist, Bij wilde tagitt Gud till hielp oc giortt ther saa moggitt till, Att the saa Ilig oc wforseendis icke skulde dragitt hiid neder egienn.) Ther mett De vdi saa maade hassue wij saa lenge vdlagd, Att thett er nu komitt saa wiitt, Att wij wed wor Geb oc saa santt hielpe off Gud Icke hassuer liggindes pendinge, vden wed iij^m dalers oc nogitt ringe guld, huilckett wij hassue ladett wor hoffmester Peder Dre De wor Secreter Hans Skougard see: Ther som nogen aff etther bere ther tuil paa, wille wij i liige maade ether thett wiise, Atj oc thet saa schulle befindc.

Wortt Solff, fade oc brudekar, saa moggitt thet er De saa wiitt thett Land forsla, Ere wij oc offuerbødig att legge vd, De saa er siiden hoß off inthett mere till offuer.

Bor Faderlige arffue vdi more Færstendomme hassue wij icke heller anseett, Men thet ocsaa Riigerne till beste forsatt oc forpantett, saa wij icke wiide, huad wij ydermere oc wiidere kunde giøre.

Huad more Slotte oc leen ere, som wij endnu her vdi Riigitt hassue frij oc wforpanttett, wiide i besteed om, De effther som nogre aff etther tilforn hassuer Raadt off, att wij skulle affhende til pantt eller køb, Ther en gard eller bye, itt andett sted en anden, fra leenen, De ther mett samle pendinge, Tha, Enddog leenen ere saa, ther findes frij, De So mere goß ther fra kommer,

So mindre will renten bliffue, som off vill komme till beste, Wille wij, om etther saa gott siunis, Thett oc lade stee, De ther som i wille Raade off thett, wille wij ther till forfette alle the leen som endnu frij ere, Saa att wij inthett wille off forbeholde, Wenn alting gierne forstrecke Riigerne til beste.

Effther som i nu hassue forstandett thenne Leylighett, De huad wor forraad oc ligginde pendinge er, Forsee wij off thet icke er fornøden, Att wij wende nogen stor vndstuldinge fore, huar thett allt er bleffuitt, Thij i well wiilde, att wij saadanne pendinge, eller huad wij selff hassue hassd vbj forraad, Icke hassue forslømmitt eller forpandeteritt, Saa hassue wij thet oc paa more kleder oc smøcke icke forwendt, Men vbj the sager oc vbj thend bestillinge, som Riigerne hassuer weritt anligginde, er thet vdgiffuitt: War oc mere forhender, stulle thett i liige maade were wspardt.

Till Beslutning Er thet wor endelig oc vdtroddig mening, som wij her mett wille hassue etther tilkiende giffuitt, Att, Efftherthij wor sag seg saa begiffuer, Att wij ere saa aldelis forblotett, De ingen forraad hassue, Icke saa möggitt att wij kunde giffue en wor daglige tiennere, ther fattig oc wedtøfftig er, itt halfft eller heeltt hundrett daler, Om wij ther om bleff besøgt, Möggitt mindre till att vpholde wor egen kongelige Staedt mett, Wij siige icke aff thend Summa, Som hogbornne første, wor tiere Smoger Churførsten aff Saren etc., skall betalid, Saa oc thet, som kriiges soldatt schulle hassue paa the Terminer, thennom er forschreffuit theris betalinge, Effther som Registerne vduiser, huilde wij etther her hoß wille offuer antuorde, End ther till huad nu ydermere paa forⁿe wortt kriigsfold will vpgaa; Till Skibene att vbrede paa foraaritt will oc en Stor Summ De som wor hoffmester off hassuer berett vbj the xx^m daler, Till thette alsamen wilde wij ingen Raad eller vndsettning: Tha for saadanne Orsage oc leyligheds stulb will thet falde off mere end beswerliggt, wor Regimente oc kongelig Regeringe lenger att forestaa, Mett mindre End i som wore Raad, Metthielpere Ledemod oc Lemmer, Som mett off bør oc pligtig ere att løffte oc legge De tilhielp, besweringen att drage, Sambt andre Riigens indbyggere Wiilde nogen god raad De wille komme off till hlelp oc vndsettning. Saa framtt thett icke stee, kunde wij icke andett End same wor kongelige Regeringe her mett afftrede, Etther thet vpdrage oc egien antuorde, Saa atj mue welie ether en herre, huem etther gott siunis, ther riiger er, De etther bedre end wij Regere kunde.

De tha begere wij paa thett naadigst atj wille vpgiffue oc efftherlade off thenn kongelige eed oc tilsagnn, wij etther sworitt oc loffuett hassuer, saa att wij her effther mue were then beswering frij.

De

De mue i wißt tro oc etther ther till forlade, Att ingen glede eller welløst driffuer eller beueger off her till, Icke heller haffue wij etther eller nogen Riigens inbyggere att bestylde, att schulde haffue giffuitt off ther Drisag till, Men, effther som thet well førre er hørdt, att Store Herrer, bode Kenser, Konger oc andre Potentater, for Armod haffue weritt fororsagitt, att affstaa theres Regimente oc thenom andre offuergiffue, Saa nøder oc tvinger off wor store Armod oc anligginde nottorfft thette att giøre, Effther som i aff forberørde Article hørd oc forstandett haffue. I wille ther for Ether betende oc strax her paa giffue off itt endeligt schriffelig swar, huar effther wij off mue wiide att rette. Ther till wille wij off wisseligen forlade. Schreffuitt paa wortt Slott Frederichsborg Nyaars dag Nar etc. Mdlxx.

Friderich.

Original paa Papir i Geheimearchivet, Rigsraads Breve Nr. 24—2.

3.

E. kon. mtt. wor gangß willig plichtig tro wonderbanig thienniste Altiid tilforn. Stormedtige Hogborne første, albernaadigste herre och konning. E. kon. mttß. schriuelße, paa E. mttß. Slott Frederichsborg ny aars dag siß forleden Dateritt, haffue wij mett tilbørlig reuerenßß wndfangitt, grandgiffueligen lest oc offuerseett, Zeiligheden ther aff sorgligen forfaritt, oc besynderligen huad till beslutningen formeldes, haffue wij mett aldsomstørste besuerlig bekumrelße formercht och forstanditt. Huor paa wij E. kon. mtt. alderwonderbanigst icke kunde forholde, att, effter som wij icke tuiler, att E. kon. mtt. io wdj sandhed haffuer forfaritt, att wij alle oc huer serdeliß wdj thenne languarendeß krieg huer effter sin effne och formuffue altiid haffue laditt of findes willige wdj allt, hueß E. kon. mtt. och riigitt kunde were thientt mett, Saa skall E. kon. mtt. mett gudß hielp her effter icke heller anditt befinde, end att wij io mett raad oc daad wdj allt, hueß E. kon. mtt. kand komme till frambregt, gaffn, beste och welfard, wille wdj lige maade lade of findes hørsomme, liudige, willige och wspardt, och hoß E. kon. mtt. opsette liff och goßß, som erlige tro wnderfotte bær att giøre emod theris herre och konning. Bedendeß E. kon. mtt. ther fore paa thett wonderbanigst, att E. kon. mtt. naadigst will werdes att lade of wiide, paa huad sted E. mtt. will lade seg behage, att wij kunde komme E. mtt. till ordßß, Saa wille wij wdj E. kon. mttß. egen neruerelße beraadslae oc offuerueye alle the beste och mueligste middel oc raad, of menniskeligt oc mueligt

mueligt er att paafinde, huor mett thenne krig frambelís känd förís oc fuldriffuís, till saalenge att gud Aldmechtigste vill affuende sin straff fran oss, oc giffue Lycke och welsignelse, att thend maa tage en behagelig ende. Wij wille E. kon. mtt. oc paa thett wonderdanigst hassue ombeditt, att E. mtt. icke wille stille thend misloffue till oss, att E. kon. mtt. skulle hassue behoff wdj schrifter mett oss att lade forhandle, Thij wij altiíd paa thett yderste wille beslúte oss thett att gíore oc raade, som E. mtt. for altingist känd komme till gaffn oc beste, och thette wortt feberne känd till nytte oc bítand, och mett wor wilge icke giffue E. mtt. orsag till nogen misforstand wdj nogre maade. Och effterthij E. mtt. er wortt hoffuitt och offrigheb, och wij E. mtt. ledemod och wendersotte, och hoffueditt wden ledemodene och ledemodene wden hoffueditt icke kunde bliffue bítandige, Att E. mtt. ther fore icke wilde affsondre seg fran oss. Ds forhobis mett thend aldmechtige gudz hielp, att nar wij tilsammen mett E. kon. mtt. offuer ueyer oc beraadslaer altingist, skall hans guddomelig mtt. indgiffue oss the beste raad, saa altingist känd bliffue gott. Wij hassue tilbeditt Holger Rosenkrantz oc Peder Bilbe och att skulle tale mett E. kon. mtt. herom. E. mtt. will icke tage oss thenne wor schriuelse anderledes end wdj thend beste meninge. E. kon. mtt. skall mett gudz hielp altiíd her effter sliig wor sliíd oc tro thieniste befinde, effter som E. kon. mtt. her till fornummitt hassuer, oc wdj alle the maade, wij kunde beuise E. kon. mtt. hørsonne thienniste, ther till wille wij wdj ald wonderdanighed altiíd findes willige, som wij kendes oss thes plichtige att were. Och wille hassue E. mtt. her mett till Sundhed oc welfard lyckelig och languarende regimenter thend Aldmechtigste gud befalendes. Schreuit paa E. mtt. Slott Kiøpnehaffn thend 18 Januarij Aar etc. 1570.

Per Drisse

Johan Friis

Per Skram rijder

Birj Trolle

Jøren Lycke

Holger Rosenkrantz

Peder Bjilde

Erick Rosenkrantz

Otte Brade

Jørgen Rosenkrantz

Erick Ruudth

Axel Brnne.

Orig. paa Papir med egenhændige Underskrifter, Geheimearch. R. R. Br. Nr. 25.

II.

Om Arbeidspenge i Skaane 1624.

Hører til Commissariernes Erklæring angaaende Skaane, D. Magazin 3die Række IV, 257.

Vi have i forrige Bind af Danske Magazin meddeelt endeel Actstykker til Christian den Fjerdes Plan, at affstaae Høveriet paa Krongodserne; de følgende trende Stykker høre ligeledes dertil og give yderligere Bidrag til en Bedømmelse af Landets Tilstand paa en Tid, da Kongen begyndte en farlig og voldsomme Krig med Europas første Landmagt.

S. H. M.

Boris Ganndsche Wennlig helsenn Nu och Altid forsenn med Gud wor Herre. Kierre Her Ganngeler, Wij betader her Ganngeler ganndsche Wennligen och Gierne for Alt beuist æhre och goede, Her Ganngeler of Stedse giort hassuer, Guilchet Igen Att forschylle wi Altid findis willigh I Alle och huis maade, wi her Ganngeler thill æhre thiennefte och goede wehre Kanndt.

Kierre Her Ganngeler Eptersom Ro. May. woris Allernaadigste Herris Befallingh Ehr of wonderdannigst thil hennde kommet, Innehollandis wi her Wdj Schaanne Arbejspenng paa hans May. och Cronens Bønnder och Thiennereschulle taxerre, Saa hassuer wi of epter hanns May. Naadigste befallingh thill Lehnenne her wdj Schaanne begiffuet, der Bønnderne hassit for of, som thill Ladegaardenne ehr Lagt saa Wel som de Arbej penngeschall Wdgiffue. Da Beklager de sig, i Sønnderlighed de, som thill Malmøhusis Ladegaarde Ehre Lagt, de Att for suage At Behre thil dennb Auffl Att driffue, som thil des wonderligendis Ladegaarde Bruges, Sønnderlige thil Børringe Ladegaard, thj der Mahr epter Anden bliffuer Joe mehre och Mehre thillaugt Att driffuis. Ennd och saa Kiere her Ganngeler formelbes sidst wdj hanns May. Naadigste Wiffine thil of, At dersom Bønnderne Nogenstedz Ehrbiuder sigh weluillige At wille Behre Eige goede med huer Andre Dmb Arbeidet At giøre, och Arbejspenng At Wdgiffue, Wi det Wnderdannigste schulle thilliennde giffue, Saa hassuer hanns May. och Cronenns Bønnder Wdj Herfherrid, som Arbej penngeschulle Wdgiffue, Alle med huer Andre Ehrbødet sigh, At Arbeide med dennom, som thil Arbeidet Ehre forordnet, saa och Arbej penng At Wdgiffue, paa det des lideligere med dennom paa begge sider kunde thilgaae. Desligeste Giffuer wi her Ganngeler

Wennligen

Benligen Att wide, det wj ochsaa haffuer Berrikt Vdi Chrestianstads lehn wdi Otte Marhuins frauerrælse. Da haffuer schriffuerren for os berret, huorlewis hanns Ray. Bønnder der paa Lehnat Raadigst ehr beuilget frj for Arbejs penge och bliffue som thilforne, Saa Lenngæ de haffuer bøgningen derpaa Steden och Kircken At Arbeide thill, Huilket wj epter hanns Ray. Raadigste Missiue giffuer her Ganngheler wennligen thil Kiennde, Derhoef woris Bunderbanigste Begierring, wj maatte bekomme At wide omh saaa ehr, hanns Ray. Raadigst wille beuilge det der Bed Att bliffue Eller Jæ. By giør Altid gierne huis her Ganngheler thill æhre Thienneste och behaug Behre Raad, Och Wil hermed haffue her Ganngheler Gud Allermegtigste Guindelige befalleb. Actum Rannghetronne Slott den 2 December Å: 1624.

Larmandt Gyldestiern
Egen handt.

Gabriell Kruse
Egenn handt.

Udskrift:

Erlig och Welbiurdig Raad Her Chrestian Friis thill Kragerup Ridder Danmarcks Riges Raad och Ro. Ra. Ganngheler Woris Kiære Broder och Sønnderlige goede Behn gandsche Benligen thilshreffuet.

Original paa Papir med Levninger af to paatrykte Segl, i Seheimearchivet, Rigstraads Breve Nr. 49, XV.

III.

Om Arbeidspenge af Viborg og Aalborg Stifter 1625.

1.

Worits Gannghsche wennligh helsenn Altid forsend med gud wor herre. Kiære Her Ganngheler, wii Betæder dig paa det wennligste for megit beuist ere och goede, Huilket igien at forschylbe wii altiit aff formuen wil finndis goedwilligh wdi huis maader wii digh til tienneste och wilge werre Raad.

Kiære her Ganngheler, Epther som wii nogen tiit siden forleden haffuer bekommit Konng. Rants. woris Allernaadigste herris strenge Befallingh, Hanns Rants.

Mayts. och Cronens Bønder och thienere her wdi Wiborrig og Aalborg
 stifter at skulle thare for Arbeids penng, Och slikt at skulle forrette epther
 denn Gød og pligt, wii hanns Mayt. schyldige ere, dogh saa at hanns Mayt.
 Ringeste eller ingen Affganngh Kunde Lide paa denn summa Arbeidspenng,
 hanns Mayts. foerige forslag om formelber, Och at Bønderne dogh Eigenel
 Kunde bliffue wed magt, Gaafrembt wii eller woris Arffulger icke derforre
 wille stannde til Rette, Med wiidere Høyebeelte Hanns Mayts. befallingh
 wittlofftigen derom formelber och indholder. Hassuer fordi denn Hanns Mayts.
 befallingh paa det Bønderdanigst at willet eptherkommit Begiffuet os till alle
 hanns Mayts. Lehne wdi for^{re} thuinde stifter, Och sampt med hanns Mayts.
 Lennsmend epther woris Commissions Inndhold, Bøndernis Leilighed om
 deris formue Auffl och andden deris gaardis tilstaand med stoerste flid forfarit.
 Och eptherdi wii daa befunnden, denn høyste och største partt aff for^{re} Bønder
 och thienere epther dieris Gød och Auffl Allerede at werre saa høyet satt paa
 Lannngilbe, som de mest Kunde thaale, Huorwdoffuer en part och tilforne paa
 en diel dieris foerige Lannngilbe hassuer bekommit Affslag, formedelst de denn
 at wdgiffue icke Kunde affsted Komme, Nogle och aff gammel tiid, der goedgit
 bedre end nu hassuer werit wed magt, Ere Malt smør haffre och penng for
 dieris Arbeid paasaat, som dogh siden hassuer maat giøre fuld Arbeid, och denn
 for^{re} paa Læg Alligeuel siden wdgiffuit, Enn stoer partt ochsaa aff sielfseiger
 hassuer epther oplobbet dieris goedg igien Riøst, Och aff fremfarne Konninger
 derpaa Erlangit frihedsbreff, det at Rinde for denn samme thønng och Arbeid,
 der aff, for seigden begynnatis, giordis och wdgaaffis, Nogle, som Herridfogder
 Sannsmend och Andre slige bestilling betiene, ere pro officio frij for Arbeid.
 Wdaff Bemelte Aarsager beuegit hassuer wii epther denn Gød och pligt, wii
 Hanns Mayts. schyldige ere, Ds icke thord wnder staa, Nogen wiidere paaleegh
 bønderne at paa sette, end Jordbogen formelber. Thi der slikt schiebe, war at
 formode, Bønderne at skulle bliffue øde, Och wi der offuer skulle sette os,
 woris eptherkommere och Arffuinger wdi formhoer, Och enn Lannnschee, der
 gud forbinde, Nogen seigde Komb paa Lannndit, der offuer giffue Aarsagh till
 større wleilighet, Thi Bunden skulle mueligt daa bliffue Læt at giøre med,
 Och des swarere, at hannnd bleff saa forarmid och wdmattet, at hannnd haffde
 indtet wed at sette. De hassuer Allerede mod nogle Hanns Mayts. Lennsmend
 beuist dennom saa giennstridige, siden om disse Arbeidspenng er omrørt (Enndogh
 ingen penng endnu aff dennom er annammit eller opborrit), At de gandsche ingen
 Arbeid wille giøre, Huor om wel wden Thuiiffuel dieris besuerinng med det første
 till hoffue bliffuer indlagt. Och war wel at ønsche, at derom med det første maatte
 Komme

Komme nogen bescheed til Bønderne, At det maatte bliffue med dennb foerige manier med Arbeid, paa det Bønderne emod Lensmændene icke skulle bliffue alt formegit opstodigh. Wii hassuer om alt sligt med mere os sampt med Hanns Rayts. Lensmænd wdi Begge for^{te} stifter os paa det wonderdanigst herom emod Hanns Rayts. Erklert, Och der hoës en Rigtig Jordbogh Lædet forfatte paa Bøndernis Landgild Och huad de deremod Kunde saa och Affle, Huoraff forrørte Leilighet om Bøndernis thilstand wdforligen Kaand forfaris. Guilden sampt med woris Erklerringh nu her hoës wdi Hanns Rayts. Gandselie wonderdanigst fremschickis. Begierer Bønligst der hoës at her Gandsgeler Altingest paa woris wegne wdi beste Reningh wilde fororde, Saa dend woris Erklerringh och wandschylbinng hoes Høhebemelte hans Rayt. Naadigst maatte bliffue optagit. Thj epther dennb forrørte woris Streng Commission och de forbehold, dend om formelber, hassuer wii os icke thord eller Kundt wonderstaa, wiidere derwed at Siøre paa denne tiid. Wdi huiis maader wii for wore personer iglen Kunde beuiße Her Gandsgeler Rogenn Behaglige tienneste, dertil findis wii samptligen och en huer wdi sønnderlighet gandsche willigh och Bereed. Wille och hermed hassue bigh med hustru Børn och gandsche huus Gud Allermegtigste till siel och Liff befallitt. Aff Wiborgh dennb 19 Martij Anno 1625.

Kandt Gyldestiern M. Eg. S.

Niels Kragh mpp.

Udstrift:

Erligh och welbiurdigh Rand Christen Friis till Kragerup Ridder Och Konngh. Rayts. woris Allernaadigste herris Gandsgeler Woris Kierre Broder och sønnderlige goede wenn Gandsch wenligen.

2.

Stormegtigste Högbaarne Furste Allernaadigste herre och Konningh. Epthersom wii nogen thid siden forleden hassuer bekommit Eders Rayts. Naadigst Rissine wdi sin Jandhold, At epthersom Eders Rayt. for kortt tid siden hassuer for gaat Anseett, Enn deel Eders Rayts. och Cronens bønder her wdi Riget Mod en wiisfe wdgiift Arbeidspenge, Rhemligh en Ordsballe aff huer thønnde Korn Landgilde epther seduannligh thart Annslagen, at forshaane, Och Eders Rayts. nu Naadigst forfarer en part Bønderne Allerede saa hiegt at werre forschyllede, at de deris Arlige Landgilde at wdgiiffue ilde Kunde affsted Komme, Deremod Andre wel høyre Arbeidspenge skulde Kunde formaa at wdgiiffue, end dend Eders Rayts. foerige Anordningh om formelber. Forfarer ochsaa

ochsaa Raadigst der høes, At en part huusmænd icke skulle Kunde formaa en Rirbatter for dieris Arbeid at wdgiffue som dennom er paalagt. Thi Viuder och Befaller Eders Mayts. Lehne wdi Wendelboe Och Wiborgh stiger os skulle begiffue och sampt med Eders Mayts. Kennsmænd wdi et huert Lehn dennb for:^{re} Leilighet flittigh Tulde offuer weye och forfare, Och siidenn Affsette de gaarde Allerede ere forsaate paa Ringgere Arbeidspenghe, Och igien Andbre som wiidere wdgiffit Kunde thaale Høyre Arbeid paa sette, saa at Eders Mayt. derwiddenden stier ingen eller och dennb Ringgeste Affganngh paa for:^{re} Arbeidspennghe mueligt ehr, Dogh saa at de paa Alle siider Kunde bliffue med magt, och Karligen Kunde wdgiffue huiis dennom bliffuer paa Lagt. Och derforuden at Anordne huusmændene at wdgiffue, huiis de Kunde thaale, Kammendis derwiddenden Eders Mayts. Gauffen och beste eyther dennb Sed och Throeschab wii Eders Mayts. pligtigh ere, Och wii och woris Arffuinger det wille Anndtsuarre och werre Bekienndt. Och formelber samme Eders Mayts. Resciue om huiis Arbeid, de paa Begge sider skulle giøre och forschaanis fore, Saade de Bønnder, wnder ladegaardene bliffuer Lagt, des høstgierningh och Auffl at driffue, Och de Andbre, som for Arbeidspennghe bliffuer thaxerede och wdschreffne. Befallis os ochsaa der høes, At dersom Aufflen och dennb daglige thiunge nogenstedh war saa stoer, at Bønnderne, som Allerede dertil ere forordinerit, wden dieris forderffuelse dennb icke Kunde wdftaa, och alle andre Resthøes Eiggenndis bønnder goedwilligen wilbe beullge Saadann Thiunge sig med at paa thage, Mod endeel deris Arbeidspenngis forliindringh, Som dennom, Huilde tilforne ware frij for Arbeid och aldenne Ladgaards Arbeid skulle dreffuit, Kunde igien paa Eiggis, dieris Andeel med at affbetale, Daa skulle wii derom grandgiffueligen och wdi egen person forfare, Och emod Eders Mayt. os wnderdanigst derom at Erklere, Med wiidere Eders Mayts. Resciue, Daterit Kiøbennhauffen dend 30 Augusti Anno 1624, derom formelber och Indholder. Daa haaffuer wii eyther dennb Eders Mayts. Befallingh Begiffuet os til alle Eders Mayts. Lehne wdi Wendelboe och Wiborgh stifter Eiggenndis, Och sampt med Eders Mayts. befalingsmænd Paa Kalborghuuf, Segelstrup, Drum, Westeruigh, Lund vdi Morß, Dueholmbs Closter, Skiuuffuehuuf och Halbh lehne en huer paa sit sted och wdi sit Lehn, Beschiedit alle des wnderliggenndis bønder och thiener ind for os Och til des bedre och Rigtigere wnderuiffningh om bemelte Bønnder dieris Leilighet och thilskannbt Ladet forfatte en Rigtigh Fordebogh paa alb deris wiße Lannngilde och wdgiffit, Och derhøes høes en huer gaard och wærsted wdi sehr Ladit Anttegne, huor megit de aff huer slags Kornn Kunde saa, Saa och mange Lef Enggh en huer til sin gaard Karligen Rand Auffle, eyther som

epthersom de tilforne med stoer flid vdaß os er bleffuen examinerebe och tilspurde, Och de med Høieste æd och opracte siangre for os haßfuer thilstaaet och werit bekiennet. Och eptherdi wii vdaß des omstendighet formercker, Eders Mayts. Bønnder och thienes denn høieste och største part wdi for^{re} thuinde stifter, Och besønnderlige wdi Eders Mayts. Lænnde Thye, Morff och Sallingh, Allerede epther deris sæd och Kuffl for saa høy Lændgilbe och wdgiffit At werre saat, som de Allermest Kunde thaale. Huorvdaßfuer paa mange steder Allereede paa dieris foerige Lændgilbe er scheed Affslag, Som vdaß denn Afffortningh, wdi denn for^{re} Jordbogh hoer och med deris Lændgilbe findis at werre Annetegnit, wdsørligen er At forsare. Enn stoer part vdaß sielfseiger Bønnderne ochsaa for os haßfuer frembuiß Eders Mayts. forsaeris, fremfarne Konninger wdi Danmark Høiloffligh ihuelommelser, dieris obne breffue, At de epther oploßfuit dieris frij goeds haßfuer igientløst med slich Condition, At de det epther denn dagh skulle Niude och beholde for slich thøangj och affgiffit, som der vdaß wdgaffuis forrinnd seigden bleff begyant, Huilke och Enndeell wed Lændgttingsdomme, paa for^{re} frijhedsbreffue funderebe, finndis at werre for wiidere thiunng friliennet. Wdi for^{re} Stifter ochsaa finndis megit goeds som Allerede Næstenn vdaß sanndknogh er forderffuit, formodeligt ochsaa wdi epther følgenndis Aaringer paa saadanne steder Større wleilighet hoer dieris Næstomtriungh Eiggendis Naaboer vdaß Sannd kunde foraarsagis, Denn største part ochsaa vdaß de huusmænd, paa Eders Mayts. och Cronens goeds wdi Beneffnde thuinnde stifter Boennndis, som formenis en Kirkdaller enhuer for dieris Arbejd aff samme huuse at skulle kunde wdgiffue, Boer wdi Nogle Jordhytter, Och icke haßfuer at bruge wden et Lidet Kaallgaardsted, giffuer icke heller wden 1 ½ 12 β, Lidet mere eller mindre, til Lændgilbe, Som en stoer part deraff ochsaa forbi foraarsagis at thage staaen i haanden och opbetle det, de baade skulle wdgiffue til huuse penng, och søde och Klede dennom, deris fattige hustruer och børn med. Wdaß Bemelte Karsager, som nu for er rørt, beuegit, Haßfuer wii epther denn Sed och pligt, Wii Eders Mayt. Thylbigh ere, os icke kunde eller thorde wnderstaa, wiidere wdgiffit Bemelte Eders Mayts. bønnder och thienes at paalegge, Ennd Jordbogenn om formelber, Saa frembt icke wil werre at formode, der slikt schee skulle, At Bønnderne wdi Lennggen, Baade de, som till Ladegaardene at Arbeede ere Deputerede, och til Arbejdspenge at wdgiffue er forordnebe (der de det endschiont, om nogen saadan paaleegh joe Enndeligenn skulle sie, paa en Aars tiid eller thoe Kunde wdstaa), skulde bliffue denn største part gannbsche øde och ghaa fra huus och gaard

gaard, Huortil daa ennten os eller woris Arffvinger epther dennnd for^{re} woris Commissions indhold at schulde Kunde suare, wilbe falde wnueligt. Der hoer ochsaa er formodeligt, At, der Ederis Ra. Bønnder och thierer wbi saa maade schulde bliffue betungebe, Och nogen seigbe i frembtiden (denn gud dog naabeligen Affuende) Komb paa Riget, Saa Rigenns Rødturfft daa' Enndeligen wdcreffuede till des behaufft Atschielliche och waanlige Statter wnnersaaterne at paalegge, De daa skulde worde aff sligh paaleegh saa forarmede och wdmattede, At hoer dennom wbi sligh Rødstiid Ridet eller indtet skulle werre At foruennte. Forseennndis os paa det Allernnderdanigst till, At Ederis Mayt. Bemelte motiuer Raadigst betracter och offuerweier som en mild och forstandigh herre, der altiit epther thracter sine fattige wnnersaaters gauffn och beste at wiide och Ramme, Och forbi denne woris Erklarinng och wnnedschylbinng, dennnd wii epther dennnd Sed och pligt, wii Ederis Mayt. och Riiget pligtigh ere, paa det wnnnderdanigst at giøre icke haffuer Kund forbighaa, Raadigst wbi dennnd beste meningh optager, Saa wii icke skulde sette os och woris fattige Arffvinger wbi eptherkommenndis tiider Wbi Nogen fahre wittløffthged och Besuerinng. Dogh dersom Ederis Mayt. io Enndeligenn forgaat Annschr, sligh Anordningh at skulle schie, Och der hoer kunde eracte, sligh paaleegh wbi fremtiden icke at skulle worde Riget till største Stade, Och Ederis Mayt. Raadigst derhos thogte gaat at werre, At samptligh Ederis Mayts. Bønnder her epther som tilforne till Ederis Mayts. huuse och gaarde Notte giøre sedwannligh Arbeid, Huortill en floer part icke ere wgeneigett, Och de der hoer skulde paa Leggis dennnd summa, wdaff dennom foerdris, samptligh at wdgifue (dersom io derwbinnden ingen affslagh Raadigst maate skie), Och wii derom bekommer Ederis Mayts. Raadigst wiidere befallinng och Commiss, dennnd wdgifft dennom imellom at liquidere, epther deris Lannngilde och Auffll, Och epther som di for beleiligheds schuld skulle giøre fuld eller halff Arbeid till Ladegaardene, Ere wii Billigen som Ederis Ms. thro wnnersaater pligtige, dennnd Ederis Mayts. Raadigst befallinng paa det wnnnderdanigst at eptherkomme, dogh med dennnd Protestation, At wii eller woris Arffvinger nu eller wbi frembtiden dertill at suare (Om sligt wbi frembtiden icke wel Kunde geraade) icke skulle were for Obligerede. Wii fremstide ochsaa herhoer dennnd for^{re} Jordbogh, som wii wbi dennnd Meeningh for er rørt haffuer Labit forfatte, Huorwdaff Ederis Mayt. alv den Berørte Leilighed wdsørligenn Raadigst Kunde Lade forfare. Och wille wii hermed paa det wnnnderdanigst haffue Ederis Konng. Mayt. Med itt fredsommeligt Lannghuarigt och Lycksaligt Regiment wnnnder dennnd Allerhøestsis protection och beschermselpe

beskærmelse throligenn offuerandtvorbt och besallitt. Actum Wiborgh dennd
19 Marsij Anno 1625.

Hans Dyre

Egenn haand.

Otte Steel mpp.

Knudtt Syldenstiern.

Jørgen Grubbe Eyl.

eigen hand.

Niels Kragh.

Anderß Friß

Egenn haandt.

Lønne Friß

Egen haand.

Thyge Brahe

Egen hand.

Reinhardt Heiderß-

borff.

Udenpaa:

J. P. M. Jutste thuende Stifter erklering om arbeidþpenge och de besuerligheder
der aff vden all tuiffll er att formode; vill vell haffuis y act; bleff h. l. M.
vdsørllig refererit aff mig med alle omstende och motiver her paa Fredriksborg
den 8 Maji for Predichen. Gud hielp.

Originaler i Geheimearchivet, Danske Samlinger Nr. 106—7.

IV.

Ansøgning fra Bønderne i Roeskilde Len om Arbeidspenge at svare. 1626.

Gunstige velbiurdtige Strenge her Gangeller, verdis for Gudz schyld at høre
denne woris ydmuyge begiering och tilkiendegiffuelse, som wy fattige Mendt
stoertligen for Aarsagis G. B. St. med at bemøde. Saa er det strenge her
Gangeller, wy fattige bønder her aff Roeschylde lehn besueris fluxs med Kong.
May. Keyser och tønge fast offuer woris effne och formue, epter som G. St.
well witterligt er, at wy fattige bønder boer her mit paa Landstrogit, och
schall tage emod Alle Keyserne paa fire siber, huor fra dj her Ankommer,
och wy fattige Mend er icke Wden threbuffue eller fyrgetiuffue Kong. M. bønder,
der nu Kand Agge hans M. Keyser, Huor uoffuer wij fattige Mend ehr geraden
i stoer Armob, och er befrøgtendis at wy bliffuer slet øde med dj Andre, Huor-
fore

fore wy fattige Mend er gandsche ydmuggelligen och gierne begierindis, at E. St. wille Verdis til for gudz schyld at were of behjelpelligen, at wy motte bekomme nogen flere bønder til hielp at Agge R. M. Keyser, Eller och wy fattige Mend motte tilladis at Wdgiffue en Lidellige penz och Affgiff epter wor fattige formue for Alle Keyserne, eptersom hans May. breff, for nogen tid siden Wdgangen, of til holtt, dog hans May. och hans f. N. fadburs Keyser, naar dieris goedz och fadbur her igiennom kommer, och ladgaardz Arbeide Wndertagenbis. Epter sig forberørt Lellighet haffuer wy of for E. St. høpelligen det at tilkiende giffue, Bedendis E. St. paa det Allerydmuggste, at E. St. wille werdis till Elig woris Anligende begiering Nød och trang for woris Allernaadigste herre och Prindz¹⁾ at Andrage, forsiendis of Wnderdannigste til, hans f. N. lader sig denne woris Anligende begiering, Nød och trang beherhige, och of fattige Mend, som hans f. N. Wnderfotte och fattige bønder, Naadigste til Rette wille forhielp. Elig will Gud hans f. N. og E. St. belønne, Quilcket wy hannom wdj wor daglige bønnen wyll ynsche bede och begiere, det Gud Aldermegtigste Kiende, hannom wy E. St. her med throelligen will haffue befallet, och will E. St. Gunstige och Milde suar her paa Wnderdannigste begiere och ydmuggelligen ehrwarte etc. E. St. thienestwilligen och pligtschylbige thienner Altid.

Original i Geheimearchivet, Danske Samlinger Nr. 106. 11.

V.

Om Wgter og Arbeidspenge 1637.

Ths.

Paa eders Kong. Maytts. Naadigste proposition som formelber Att Rigens Wdgiff fast offuergaar dens indkomme, huoroffuer eders Kong. Maytt. och Cronen dagligen settis Wdj des stærre giæld tynge och besuerring, Och derfor Naadigst begierrer, Att Rigens Raad eders Kong. Maytt. dierris Wnderdaanigst betenkende schulle meddielle, huorledis Rigens indkomme best och Wden Wnder-saatternis

¹⁾ Altsaa er Ansøgningen fra 1626.

saatteris Schade Saaledis Kunde forbedris, Att den kunde stræke sig till Bdgiffen och bertill befindis Att kunde forslaa. Och efftersom eders Kong. Maytt. formiener Att nogen stærre indkomme Aff eders Maytts. och Cronens leene kunde verre den beste middell Rigens Indkomme med Att forhøye, och derfor till deliberation nagle forslag proponirer, som wi skulle offruerweye och of erklære, huille deraff saaledis kunde settis i werck och haffue gienge, Att Adelen dog Alligeuall Aff lehnene Kunde gjøre dierris Kostienniste och haffue nogen forbiell, disligiste Att dis kunde verre bunden och den gemiene Mand libeligt och uden befuering.

1. Enten att bønderne skulle wehre fri for Eder, och driffue Aussen.

2. Eller och Lehnsmændene paa huert lehn skulle tilliggiis en wisse Andieel bønder Aussen Att driffue och de andre, giffue penge, som for nogle Aar forleden paabuden vaar.

3. Eller och Raadeliger er, bønderne Att giffue penge for Ald Arbeid Aussen och Egter, och Lehnsmændene derimod Aff Kong. Maytt. Att tilliggiis huer end summa penge huormed di postwagne kunde Underholde, som dierris fogder och soldt skulle færre Cronens Werff och Andit med Att forrette, Saa och penge derforuden Att driffue Aussen eller den huortpacte och sielff Riisebe sig till Cronens Kostienniste høe och strøe. Eller huad Anden middell bertill kunde betendis Cronens Indkomme Aff lehnene med Att forhøye.

4. Och om Adelen Bønder for Alle faddehuors reiser bliffue forschaanede, om lehnsmændene daa derimod paa dierris egen bekostning dierris Kenschaber och des tilbehør kunde fremschicke.

Saa er herpaa Rigens Raads, som nu her erre forsamlede, Underdaanigste betendende, Att Endog wi well befrycter Att bøndernis wilkaar icke saadanne erre, Att om de end nogit Bbloffue, Saa skulle de dis dog icke i lengden Bdstaa Att Bdgiffue, Medens Att eders Kong. Maytt. med tiden vell schall forsaare, Att deroffuer ville følge stærre Restansis efftergiffuelse, Sedekorns och Anden forstreckelse, saa Cronen och eders Maytt. søye gauffn Aff samme Arbeidspenge kunde haffue sig Att foruente.

Dog saa fremt till Eders Kong. Maytts. och Cronens Bdgiffter Att Bdstaa Cronens bønder nogit skulle paaliggiis, siunis of Underdaanigst raadeligt att Werre, Att Saadan Arbeidspengis paaliggelse schier med god betendende och Bid lehnsmændene forrettis, som best wibe bondens formue och derfor dis bedre kunde ramme huorlebis saadan Arbeids penge kunde paaliggiis effter end huer hans

hans formue, Saa hid kunde schie med bøndernis egen gode vilge, paa hid saadant dis bedre kunde continuere och di deroffuer icke saa lettelligen skulle haffue Aarsag sig att gravire. Och daa skulle di derimod forschaanis for Alt andit intid Vndertagit Vden lehnernens Auffuell Att driffue, med mindre eders Kong. Maytt. ved Raadsommer erachter att ligge till Aufflen att driffue nogle Bisse gaarder, som nogle Aar forleden schied war, och de andre som der-till icke skulle bruggis att giffue Arbeidspenge och forschaanis derimod for Alt Vndertagit ildebrands forseel, dierris Landgild paa behøerrige steder Att agge och schibbe, och Sagten att bestille.

Belangende Att lensmændene dierris Renschaaber och penge, som Aff lehnene till eders Kong. Maytt. schall Vdgiffuis, sielffuer paa dierris egen bekostning skulle fremschicke, proviant och Andit saadant merre hermed icke meent, och Adelen's bønder samptligen derimod, saa well som Cronens skulle Berre fri for Alle Kongelige och fadbur's Egter, Daa effterdj bed er den gemeine Adelsstand till beste, meene Vi billigt att saadant schier, dog Att di derimod med eders Kong. Maytts. breff foruaaris, med mindre Krig och Arlog, ved Gud Raadeligen affuende, paaom, att Adelen daa effter handfestningen bruggis skulle. Kiøben-hauffn den 14 Januarij Anno 1637.

Eders Kong. Maytts. Vnderdaanigste Raad

Claß Daa
egen handt.

Joest Høeg
mpps.

Hans Lindenou
Eg. handt.

Corfitz Wuffeldt.

Udenpaa:

Om Eggt oc Arbeids penge bønderne at vdgiffue. 1637. 14 Januarij.
Kigens Raads suar.

Original paa Papir i Geheimearchivet. Rigsraads Breve Nr. 49, XV.

|VI.

To Benders Udviisning af deres Kæstegaarde 1487—88.

1.

Allæ men thette breff see æller høre læsses helffe vi Powel Lassen, herriß fowghet
 i Hornßherrit, Dleff Perßen sognepresth i Stiby, Johan Serickessen i Skulleløff
 of Niels Perßen i Deylaby, ewinneligh met guth, of gøre vitherlicth met thette
 vorth opne breff, ath anno domini mcdlxxx septimo vigilia apostolorum Petri
 et Pauli var skicket for off of fore mangæ flere gwode men, som tha neruerindis
 vare vppa Hornßherris thingh, velborn man Per Byllæ i Swaneholm of openbare
 atspurbæ Sep Hiordreng of Dleff Willekynd i Perßløff, hwi the haffdæ været
 hannom vlydigæ fore, of sibbhet hannom owerhörigæ tha i thry aar samfællæ,
 of aff hwem the haffdæ haffth then størkilffæ of frambrecth in til thenne dagh.
 Tha framgingæ for^{de} Sep Hiordreng of Dleff Willekyndh of i liwdæ swaret jnen
 firæ stockæ of saffdæ, ath renlifflich man her Dleff abeth i Swor haffdæ forbrotthet
 thennom at sware noghen annen man en hannom selff vppa clostherß vegne,
 of ther fore haffdæ the sibbet hannom owerhörigæ of for enghen annen sagh
 i nogræ maadæ. Tha vppa thet ath the ordh ey igen drassuis skulla of ey ney
 for syes, tha beddis for^{de} Per Byllæ eth stockevitnæ ther vppa aff rij danne-
 men som ther tha til stædæ vare. Tha meltis ther til Jensß Zeepßen i Dthiasswet
 of Nis Jonßen ibidem Anderß Olßen i Liwngervp Jensß Zeepßen ibidem Sep
 Matteßen i Landherßløff Dleff Jensßen of Niels Perßen ibidem Per Smeth
 i Drobby Jensß Marthenßen Per Glæmetßen Lass Perßen of Per Glæmetßen
 ibidem of Ingwar Bossen i Skulleløff, thessæ for^{de} rij danemen vtgingæ of
 velberaddæ igen kommæ of swo endrectelighen vitnet paa theres gwoth tro of
 sanninghen sammæ dagh jnnen fire stockæ paa for^{de} thingh, ath the hordæ of
 saarwæ ther thet swo til gif met tiltaal of genswar i allæ maadæ som forstreffuit
 stander. Item vitnet of for^{de} rij dannenemen, ath for^{de} Per Byllæ stobh ther
 sammabagh jnnen fire stockæ of beth sit i rettæ met for^{de} Sep Hiordreng of
 Dleff Willekyndh for allæ the skylningher of sagher, som the Emobh hannom
 haffdæ æller skyllæ kwnnæ, met swo skyl om hannom kwnnæ see thess liges
 aff thennom igen. Tha swaret for^{de} Sep Hiordreng of Dleff Willekyndh, ath
 the enthet villæ yththermere sware ther til før en the haffdæ været i taal
 ther om met for^{de} her abbet i Swor. Ath thet swo til gif i allæ maadæ
 som

som forstreffuit stander, thet vitnæ vi met vore jntshylæ thrydindes innen til thette neruerendes breff, som giffuet ær anno die et loco vt supra etc.

Original paa Papir med Levninger af tre Segl. Geheimearchivet, Topographisk Samling, Serief Nr. 1.

2.

Alæ men thette breff see æller høre læsses helffe vi Niels Perffen i Bynlæby, herrigfoghet i Hornsherrit, Andersff Lassen sogneprest i Rindby og Johan Serickessen i Skulleløff ewinneligh met gut, og gøre vitherlieth met thette vort opne breff, ath anno domini mcdlxxx octavo ipso die sanctorum Dionisii etc. var skicket for oss og for mangæ flere gwoda men, som tha neruerendis vare paa Hornsherris thingh, velborn man Per Byllæ i Swaneholm og fwllelighen tilstodh ther innen fire stocke, thet han haffda været ther noghen tid tilforn til thingæ og vpsafft Sep Hiordreng og Oleff Willkynb i Ferssløff theris gaardæ og forbuthet thennom. noghet at bevare sit met gaardæ hross æller iord i nogræ maadæ efther then dagh, som han thennom loglighen vpsaffda til thingæ for theris vlydelssæ skyl. Of vppa thet ath the ordh ey anderledis i nogræ maadæ fullæ forvendis, beebdis han eth stockevitnæ ther vppa aff rij dannemen i forde herit, som ther tha neruerendis tilstodæ vare. Tha meltis ther til Sep Anderssen i Ferssløff Jensff Perffen i Rindby Byorn Jyepffen Per Ingwarffen ibidem Per Jenssen i Dalby Per Olffen Anders Brwn og Mages Sepffen ibidem Aseer i Dræbjerg Anders Olffen i Lirngervog Sep Mattissen i Landhershøff og Oleff Styffen i Otthensfwet, hwilke forde rij dannemen, som velberadæ sit og swo endrectelighen vitnet paa theris gwoth tro og sanninghen samme dagh vppa forde thingh, ath thennom vel myntes og fulviterlict var, thet forde Per Byllæ vpsaffda forde Sep Hiordreng og Oleff Willkynb theris gaardæ ther til thingæ fore vlydelssæ skyl, og forbodh thennom noghet at bevare sit met the gaardæ hross æller iord efther then dagh, som han thet forbodh, og thet stodh forde Per Byllæ fullomelighen til strax ther innen allæ fire thinghstockæ. Thet vitnæ vi met vore jntshylæ, -at swo ær ganghet og fareth ther til thingæ i allæ maadæ som forstreffuit stander, trydindes inen til thette neruerendis breff. Datum vt supra.

Original paa Papir med 3 paatrykte Segl. Geheimearchivet, Topographisk Samling, Serief Nr. 2.

VII.

Bidrag til Astronomen Tyge Brahes Historie.

Thill Niels Parsberg.

Vor gunst thilforn. Wiid att wij kome vdi forfaringe, Att thend Rand, som Ds Elst. Tyge Brahe thill Knudstrup, wor mand och thienner, hassuer stedt och fest Gunstøe magle gaardt, som Jens Fur iboede, skal sig vnderstaa att bruge friitt fisterij och drage med wod vdi Søen, Och som thu hannum therfore hassuer thilthallitt och forfuld effther Lougen, Skal hand hassue fremlagdt for^{re} Tygge Brahes Festebreff vdi Rette, som hand hannum giffuitt hassuer paa for^{re} gaardt, huorubinden schall formelbis at hand hannum saadan fisterij till gaarden vndt och forskreffuit hassuer. Tha, Efftherdi wij os wiide att ehrindre, att os thilforn er berett om for^{re} Søe, Att Thingswinde findes eblandt wore breffue, Att vdi Bispernis tiid ingen hassuer Fislitt vdi for^{re} Søe, Vden the thet hassue haft mett Bispernis beuilling och tilladelße, och samme Rett och hoghedt os och Kronen saa uell som bisperne vdi theris tiid maa were frj, wij och wor och Kronens Rettighet saa uell som the wille handthassue, Och Icke hassue beuillgitt for^{re} Tygge Brahe vdi thet forleningsbreff, som hand hassuer paa samme gods, Att hand eller hans thiennere schulle mue hassue nogen Fisterij, libit eller megit, vdi nogen wore och Kronens Søer. Bede wij thig och Affuorlig befalle, Attu Aldelis Ingen tillsteder vdi for^{re} Søe att fiste vden wor tilladelße, Och thesrom enthen for^{re} Tygge Brahis thienner eller hand selff Willde thennom theremod (i) nogle maade vnderstaa, Attu tha wor Rett till herriktig och Landzting och huor thend falde Land emod hullchen aff thennom, som sig der til lader forlyste, vdsører, Och wor och Kronens Rettighedt handthassuer, som thet sig bør. Thermet schee wor wilge och befalling. Befalendes etc. Actum Anduorstouff thend xxx Junij Aar etc. 1587.

Originalt Udkast paa Papir. Geheimearchivet, Topographisk Samling, Sundsømaglegaard Nr. 1.

VIII.

Tegnelfer over alle Lande fra 20 Marts 1535 af.

Selskabet har i flere Aar tænkt paa Udgivelsen af den store ved sit rige historiske Stof høist vigtige Samling af de ældste Cancelliregistranter, der under Navn af Register over alle Lande og Tegnelfer over alle Lande bevares i Geheimarchivet og hvoraf allerede endeel er aftrykt i de Suhmske Samlinger^{*)}. Vi have i forrige Bind udgivet det ældste Hefte af Tegnelferne for Aaret 1535, med hvilket den sammenhængende Række af disse begynder, og fortsatte dette Arbejde herved. I dette Hefte er alt taget med, da vi intet have fundet, som vi troede at burde udelade; senere vil der blive gjort Udtag af Samlingen, hvis fuldstændige Udgivelse paa Grund af dens Størrelse næsten vilde være en Umulighed. Originalens Foliering er tilføjet i Marginen.

L. A. Beder.

1. Thenn dom som giæ emellom prier y helligestes y Randherff och en borstær aff Randers Anne Jacobs.

Wii Grestian mett gudts nadhe wduoldt koningh tiill Danmark rett arffuinge tiill Morge hertug vdi Sleßuigh Holstenn Stormaran och Düttmerßen gressue vdi Oldenborgh och Dellmenhorst giøre alle wütterligth, att aar effther gudts burdt mdrxxv løffuerbagen nest effther Lubica paa wortt retthertingh vdi wor kiobstadt Randers, næruerenbes off elst^e werduge herre her Stygge Krompen tiill Burglom her Jorgen Friß tiill Witorigh bisopper; her Knud Ghildenstærn electus tiill Otthenße her Magnus Gøye riider Danmarks riiges hoffmesther, her Prebiorn Pobbust her Joachum Lyck her Pedher Lyck her Offwe Lunge riidher och Magnus Munk, wore troo mend och raadt, wor styckett thenne bressuiferstæ Anne Jacobs borriißer i Randers paa then æne, och hassdhe vdi retthe steffnetth off elst^e her Jens Nielsen prior och forstander wdi then heliands huff y for^e wor kiobstadt Randersß paa then anden siide, och berettthe hun och gaff syn sag fore wdi saa maabe, att hendes fadher Mats Keersßen och hendes modher fadher Jens Liigessen mett flere hyndes forelberne hagde giffuett tiill same helligandts huff nogett jorbt och eyendom fore meßer och guds tiænestæ ther att skulle holdes, thennom och theres forelberne tiill sielff hiælp och biistandh, och att same tiænestæ icke holbed ær effther thenne sambas liidelse, ther paa giordt wor; och lod læse etth obne besigletth pergamends bræff

*) Jvf. Fortalen til Danske Magazins tredie Rættles første Bind.

breff wdgiffuett aar mcdxciiij, ludendes, att prior och menige conuenth hagde endregtelighen och mett berødt hugh, samtude och wiillæ loffuett och jætt, beplycthet och tiillbronden thennom och theres efftherkommere tiill euig tiidt, huertt aar then mandag næst effther gudts leggomis dagh att holde begengelse mett wiigilliis meßer och andhen gudts tiæneste for theres och theres forelbernes siælæ, for en jorbt kaldes Keffs daalls jorbt, mett en appellgaardt, tallgaardt, engh, omsløtt hollm och en fystægaardt, som for: Mattis Keersßen och Jens Liigessen hagde stjøtt thennom theres efftherkommere y for: heligeands huff vdi Randherff. Dog mett saaban wiilluor, att huar saa stæde att same begengelse meßer och gudts tiæneste yde holdes, men bleff vdi noghen maade forsømmett, thaa forplyctther for: prior och menige conuenth seg same jorbt och æyendom att haffue forbrøtth, och the, som næst vdi stecthed ære, fuldmagth att haffue same jorbt och eyendom igien att kalle tiill seg och theres mett-arffuinge fraa for: heligeands huff, prior, brødhæ och theres efftherkommere. Ther tiill suarett her Per Jensßen, prior vdi then heligands closter vdi Aalborg, paa her Jens Riellssens wegne, att same jorbt och eyendom ære stjøtt och giffuett tiill closterett, och framlagde etth støde breff ther paa mett sadan wiilluor som for: standher. Tilfligeste lodt læse ett tinges windne wdgiffuett paa Randhers bytyng, lyndes att her Jens Kragh hagde kundgiordh, att same begiengelse och gudts tiæneste icke kunde holdes fore sancth Hansses høiigtiids skyldt effther fundatssens ludeelse. Och ther tiill lode læse ett panthe breff, ludendes att Riels Pallißen som kaldes Keffsball hagde panthett tiill for: heligeands huff then øster diell aff Keffs dals æng for en løde mark gode penninge. Tiill huilcett for: Anne Jacobs suarett, att same begiengelse och gudts tiæneste icke er holdett, och beuist thedt mett ett wintne, wdgiffuett paa Randherff Raadhuff, att borgemesther och en aff borgerne wore vdi then heligands closther søndag effther gudts legomis dag aar etc. mcdxcviij, mandagen ad morghe och om affthen oc om tistdag att miidag, ther samme meßer begiengelse och gudts tiæneste effther fundagens ludeelse stullæ holdes, och att the ey bleff holdett vdi nogle maadhe. Och satthe Anne Jabs ther for vdi rettthe, om same jorbt och eyendom wor effther sadan leylyghedt forbrøtth fraa closther eller ey etc. Thaa effther tiill taall och giænsuar, breffue, beuifningh och saggens leylyghed sagde wi saa ther paa for rettthe, att effther thy prior och conuenth brødheræ hagde sielf forplichth thennom for seg och theres efftherkommere, att, huar samme begiengelse och gudts tiæneste forsmptes och yde holdes effther fundagens ludeelse, att same jorbt och æyendom stulle komme igien tiill næste stegthe och arffuinge, som thedt wor fraa kommæn, att for: Anne Jacobs og hendes arffuinge

arffuinge bør igien att haffue nyde och beholde for: Keffbals jorbt, appellgaardt kalgaardt engh holm och fystegaardt, oc for: helliands huff ey effther thenne dag att haffue ther noghen rett tiill vdi nogle maade. Dog saa att for: Anne Jacobs och hynbes mett arffuinge skulle igien giffue tiill for: helliands huff then løde mart gode pendinge, som then øfter dieell aff Keffbals engh war satt tiill pantt for. Giffuett aar dag och Kædh som forscressuett staar. Under wortth Signet.

2. Frue Sophie her Kogens Bilde
 siæ quittang paa 12 mart danske pendinge, som hun for Luiffum closter wptegnett war tiill riigens nytte oc behoff. Cum clausulis consuetis. Datum Aarhus tysdag post palmarum aar etc. mdxrxv.

Dominus rex per se.

Bisshop Offue Bilde
 siæ quittang paa 12 gyllen i guld, som hand skulle giffue om pasche aff Hæsherritt, Endelassue oc Kædo, oc anttuorde han hans naade sielf samme guld. Datum Aarhus tysdag post palmarum mdxrxv.

Dominus rex per se.

3. Breffue som skulle vdscriffues tiill landsting.
 Item om manddrab huor ther skall holdes mett.
 Item om verge.
 Item om rusteninge.
 Item att bøffer, piige och anden vloglig att skulle afflegges.
 Item att ingen skall holde nogen dyrestytte.
 Item att ingen sager skulle steffnes for myn herre uden the haffue weeret tilforn vdi retthe tiill herriktig och landsting*).

5. Peder Ebbeßen och Axel Jull
 finge breff att wor naad: herre haffuer befald thennom att handle mett alle geistlige oc werklige, som haffuer werett vdi then wprærste handell, att the skulle wptinge både emod thennom paa wore wegne, oc straffe offuer thennom, som icke både will. Datum Schanderborg torsdag post palmarum mdxrxv.

Dominus rex per se.

Gar

*) Herpaa indføres (Folio 3—4) Dommen ang. de 4 Klostre i Bendskjøl af Mandag efter Indica 1536, der allerede er trykt i Danske Magazin 3die Kasse fjerde Bind S. 219—20; jvf. S. 178.

Ger alle wythberthich att wy nu haffue schickett, tylltroth och befalett, 6. och meth thette wort opne breff stycke, tylltroe och befalet thenne bresupfer, off elst: Weder Ebbeßenn, ath hand paa wore wegne schall wy bere indtreue och annamme alth hues sageßalb, som off tyllstoer och land tyllfalle paa kronens wegene her wdy Nørre Juttlanth. Szammeledes schall hand wpbere och paa wore wegne annamme alth wrag, i huor thed hender att komme wnder alle strandinger och kronens forst(r)andt wnder aldt Nørrejuutlands byde, och schal hand thed fforschicke och fforsende tyd, som wy hannom beffallendes worder. Thn betthe wy och biudhe alle wore ffogetther, embysmendt och lensmenndt, som hand mett thette wortt apne breff besögnendes och tyll sygendes worder, atty paa ware wegene were hannom bystandigh oc byhie(l)pelygenn, sadann sageßalde paa kronens wegne*), sameledes och paa flötte och fföre hues wrag, som hand paa wor och kronens strandynger och fforstrand hendner att ffange och annamme, thii hand off ther ffor schall giøre off gode rede och regennschab. Forbiudennedes ther ffor all, ehuo the helst ere eller were kunde, ferdeles wore ffogetter, embysmendt och alle andre, ffor^{re} off elst: Weder Ebbeßen her emmod paa fforse^{re} wortt oc kronenns sageßa(l)dt oc wrag etc. Datum Szchanddelborch thistdaghenn nest effter palmesöndach, ar effther guds burdt 1535.

Breff till sogne prester, sogne beigne och kyrckueger om siölff
stätt wdi huertt leenn.

Wij Christian etc. Wiider att fore thennd store tynge, som off nu paa henger wdi thenne feigde mett penbingeres wdgißt att solde thette mögle krigsfold mett, som wi nu haffue wdi wor och riigens tieneste, bode till hest och foed, tha haffuer wortt elst: Danmarcks riigis raadt samtyckt, off att mue fange paa thenne tid halffdeleenn aff alle sogne kyrckers, sogne presters och sogne beigners rentte, wpbörßell och indkompst, oc thed alsamen att wdgißuis wdi siölff och icke wdi nogenn andenn möntt. Thii betthe wi etther alle, och huer ferdelis strengeligenn biude, att i strax lade saadant siölff strax wfortöffuitt wdenn alt forhaling, paastud oc wndskyldinge wed etthers helgenns eedt framkomme oc anttuorde thend off elst. R., wor leensmandt, hand schall frambelis føre thed tilstede, som wi hannom thed befalett haffue. Thii wiider etc. Szaa framp att i icke wille stände off till rette ther fore, om etthers bröft och forßömmelse her wdi findes. Datum Randers otthensdag nest epther iudica söndag etc.

Følge breff till alle leensmenndt.

Wiider att wi nu fende etther wortt opne breff till alle sogne prester, Sogne beigne och kyrckueger wdi etthers leenn, om theres och kyrckers halffue
rentte

*) Her maa underforståes „flötte och føre“, som kommer strax efter.

rentte och wphørþell paa thenne tid strax att skulke wdgiffuðs wdi rentt siølf och ingen andenn mænt. Thii betthe wi etther ², attj strax wforþoffuðs scharffue samme kyrckers, presters oc sogns beigners halffue rentte och wphørþell, oc tressuer thenud wforþoffuðt oc wden ald forþømmelse wp wdi etthers leenn, oc alt wdi siølf; oc nar i thed paa forþamblætt hæffue, attj tha strax føre thed mett clare register till Hørþenns, oc anttuorder thed off elst² werduge herre her Knud Gyldeuustiernu electus till Otthens och her Dffue Lunge ridder, wore tro menndt och raadt, och annammer theres quittangs ther paa igenn, och i icke her wille tage nogen forþømmelse fore, att thed jo strax fæer mett thed aller første, som i wiide att magt paa ligger att wortth krigsfolck maa bliffue bethalet etc. Datum Randers otthensdag nest epther iudica søndag mdrxxv.

7. Kjøpstedsmennndt bønder oc menige almoe wdi Wisby och paa Gottland finge saadant itt breff.

Wii Christiaun etc. helse etther alle kjøpstedsmennndt, bønder oc menige almoe, som bygge och boenndes ere wdi Wisby oc paa alt Gottland ², mett gud och wor naade. Kiere wanner, som i alle wdenn tuiffuel nu well hæffue spurdt hørdt oc forfarett, huorledes att Danmarkis riiges raadt wdi Stone, Fyen och Jutland hæffue nu effett kallætt wduold kaarett huldigett oc sworett off till Wiborg landþating for theres rette herre och konning att were och bliffue wdi alt Danmarkis riige, paa att wi mett thennd aldmegtugste guds och wore kiere herrers førsters och foruantes hielp, trøst och bistannndt agthe ther fore att frii oc frelse thette gode gamble christnæ koninge riige aff flendernes wolbt, magt oc trengþell, och wille ther paa huerckenn spare siølf gulb þendinge førstwandomme lande folck och icke wor engenn persoenn, effther thii att wi paa christeligenn, rebeligenn och loffligenn ere kallede till rigens regementte, først aff gud, þa aff thennuom, som thed wdi magt hæffue att wduelge konning, nat thennd icke wdi riigett er. Oc effther thii attj ere itt ledemod mett menige Gullandt till Danmarkis krone, tha betthe wi etther attj och þa samtycke beuigelge och fuldburde samme kaar oc wduelgelse, som om off till Danmarkis riige giortt ere, oc i strax wille hulbe loffue swerge och holde off elst² her Heinrich Rosenkrantz, ridder, høffuigmandt paa Wiborg, paa wore wegne hulbþab, manbþab oc tro tjeneste, till þaa lunge attj kunde schide hild nogre etthers fuldmegtug mett etthers opnue beseiglede fuldemagts breffue offuer till off paa alles etthers wegne, oc loffue hulbe oc swerge off personnligenn, huilket wi begere att strax mett thott aller første fæe maa. Wi wille igen holde etther alle och huer þerbælis wed log schell rett friheder oc prænlegier, oc wille mett thennd

thenad albmeglugke guds hielp paa schicke off emod etther alle, fattige och riige, som en christen herre och konning bør att giøre emod synn kiere tro wonderfotte. Thii wider her effther att rette etther effther, paa framt i wille wiide etthers eygett, etthers hoftrvers oc børns beste, gaffun och bestannbt. Datum Hadersleff torsdag nest eyther quasi modo geniti.

Dominus rex per se.

Bønnder och almoe paa Gottland finge saadantt itth breff.

Wii Christiann etc. Helse etther alle bønnder oc menige almoe, som bygge och boe paa Gottlandt. Wiider att wi nu haffue forschickett nogle wore orloges flibe att løbe ther indt wnder Gottlandth landt, ther att forbiide nogle flere orloges flibe, huilke wi off formodendes ere att schulle tilschickes aff annbre herrer konninger oc forster, wore kiere foruantther, och ther wnder landitt att komme mett thet aller forste, och formode wi ath samme wore orloges flibe oc krigsfold, som ther paa ere, schulle haffue brøst paa fittalie. Thii betther wi etther oc binde, atti rette etther effther att wdgiøre off enn giengierdt ther offuer alt landitt, till att fittalie oc bespiße samme wore orloges flibe mett, effther som off elst: her Henrich Rosenkrantz's etther forgiffuendes worder paa wore wegne. Datum Hadersleue torsdag nest eyther quasi modo geniti sönndag Aar etc. mdxrrv.

Dominus rex per se.

Borgere wdi Randers finge saadantt itt breff.

Wii Christiann etc. Gior alle wittherligt, att effther thii att off elst: werduge herre mett gud her Offue Bilde, biscop till Aarhus, haffuer nu for wor bøn och begeres skuld och off beßønnderligen till wilge forladt the two hans oc stigtenns kyrcker och prestegrund mettth abeldgordt, som er liggennedes for Randers wden byen och wore sancti Peders kyrckes oc sancti Laurenz's kyrcke. Tha haffue wi aff sönnderlige gunst och naade wndt oc tilladt, att for: wore borgere wdi Randers mue haffue nyde bruge och beholle for: two kyrcker, kyrckegordt och prestegordt for enn frii eyendom till theres by Randers till euig tid eye stullennedes. Cum inhibitione. Datum Aarhus tysdag nest eyther palme sönndag aar etc. mdxrrv. Dog schulle the were wbeuarede mett thennd enng, som til for: kyrcker liett haffuer, huilken for: werduge herre her Offue Bilde och hans efftherkomere bisper wdi Aarhus schulle sielssue nyde bruge och beholle, till pa lenge nogen: laund honnom eller thennom thennd affuinde mett gamble breffue beuifning och retttherganndt. Datum vt supra.

Dominus rex per se.

Borgere

8. Borgere wdi Beylle finge faa daant itt bress.

Att the for theres willige och tro tieneſte haſſuer wor naab^{te} herre wndt och giſſuit thennom och theris eſſtherkommere till theres by the two humble gorde och laalgorde, ſom ligge weſteſſen wedt Bedelle cloſter for inden theres byfriidt, mett thenb tegelladenn liggennedes ſønnden Beylle, ſom tilforſn hørde till for^{te} ſworte brødre cloſter, att the oc theres eſſtherkommere mne thed haſſue nyde bruge och beholle for enn frii byſens eyendomm till euig tidd. Cum inhibitione. Datum Bedle mandagen neſt epther oculi ſøndag Kar etc. mdrxxv.

Dominus Ragnus Søye miles et magiſter curie.

Jacop Jennſenn i Alborg ſid faa daant itt bress.

Att eſſtherthii att hand haſſuer wdi thenne tid beuiſt ſig troligenn oc erligenn, thennd tid att ſkipper Clementt och hans parttij kom ind wdi Wendſyſell, oc gaſſ ſig till kon^{te} Wts. ſold och offuer gaſſ aldt thed hand haſſde: ſaa for thennd troſtab oc willige tieneſte, tha haſſuer kon^{te} Wt. wndt oc giſſuit hannom enn iordt och grundt, ſom ligger paa weſtre grabrødre kyrckegordt wdi Alborg, ſom er wdi ſynn brede weſter fran wabennhuſes mur wd med gaden xxviii alne, och nør fran gadenn oc ſønnder till aaen ſaa langt ſom forſunditt er, och bredelſe wd mett aaenn wiidt ſøndre endne xxviii alne. Leſligelt ſaa mōgett aff thet huſ, ſom ſtor wd mett aaenn, ſom paa ſamme iordjenns bredelſe ſindes, att haſſue nyde bruge och beholle frii oc quidd, hand oc hans arffuinge eſſther hannom for en frii eyendomm till euig tid eye ſchullendes. Dog ſaa att hand och hans arffuinge ther aff giøre off oc vore eptherkomere koninger wdi Danmark ſaa koninglige och byſens tynge ſom andre borgere giøre ther wdi byenn. Cum inhibitione. Datum Alborgh ſøndagenn iudica Kar etc. mdrxxv.

Relator Eric Banner.

Peder Riibemandt wdi Wolſtrup ſid faa daant itt bress.

Att eſſther thii att hand gaſſ ſig indt wdi Randers till krigsſoldatt, ther laa, och bleſt ſtedze hoſſ thennom, thennd tid att ſkipper Clementt och hans parttij kom hiid indt wdi landitt, haſſuer kon^{te} mat. wndt och tillatt, att hand maa och ſchall haſſue nyde bruge och beholle hans bonnde goths ſaa frieltt wdi alle maade, ſom hand thed tilforſn frieltt haſſdt och brugt haſſuer. Cum inhibitione. Datum Randers palme løgerdag Kar etc. mdrxxv. *)

Relator Eric Banner.

*) Dette Brev er overſkrevet.

Borgere wdi Randers, som bode wden byen, finge saadant itt breff som her epthersc^{tt} staar.

Att effther thii the haffde fangett store skade nu wdi thenne seide, atth theres huße och gorde bleff affbrenndt, att the nu skulle flytte oc bygge indenn byenn. Tha haffuer lo^s mat. wndt och tillatt, att for^{re} wore borgere oc wnderfotte, som indenn byenn nu bygge skulle, att were aldels quitt och frii for byskatt wdi the two samseide aar, regnendes fran thette wortt breffs datum. Oc skulle the wdi thenne sielff skatt giffue off paa thenne tid hues thennom land tilfalbe. Cum inhibitione. Datum Randers palme sønndag aar etc. mdxrrv.

Dominus rex per se.

Her Jochim Rønnow electus till Roskilde sid saadant itth breff. 9.

Att koninglige mat. haffuer wntth och tillatth, att hand maa och schall indløse till sig kronens closter Aling closter for thennd swm pendinge, som Hans Roskrup thed fore wdi pantt haffde, och maa hand och hans arffvinge thed sidenn haffue nyde bruge och beholle mett alt thed gotths eyenddom och tienerne, ther tilligger, fore itt frilitt brugeligt panntt, till saa lenge att thed worder hannom eller hans arffvinge igenn affløst for the ii.^m march dansche, thed nu fore i pantt staar och hand nu thed mett indløser till sig aff kon^s mt. eller hans naades efftherkomere koninger i Danmark. Dog mett saa skell att handh schall holde closterett och tyndenn welbyggt, wiid heffdt och magth, sammeledes gotthett, ther tilligger, och tienerne, ther paa boe, wed logh skell och rett, oc icke tilstede att nogenn aff thennom wforrettes wdi noger maade. Och schall hand icke lade hugge the skoffue, ther tilligger, till wpligt wdi noger maade. Datum Wiborg torsdagen nest epther midfaste sønndag aar etc. mdxrrv. *)

Register paa leenn och lensmenndt wdi Luttlandt.

10.

Først Riiberstigh.

Riiber leenn her Prebsteren.

Hans { Østerherritt och Nørherritt i Wardspæll her Rogenss Bilde.
 Besterherritt Erid Krumbige.
 Skobborg leenn och Hundsked Claus Daa.
 Kolbing leenn her Rogenss Bilde.
 Endle Erid Krumbige haffuer till Hønborg.
 Nørungss herritt fru Else Krumbiges.

Lundenes

*) Dette Brev er oversteget; i Marg. tilføies: non accepit literas.

Jens	{	Lundenes Peder Abbesam.
		Bulborgherritt och Hingeherritt Peder Ebbisen.
		Wandsolbherritt Rogenns Mund.
		Stobborgherritt bisp Jffuer.
		Drum leenn fru Kyrtine her Holgers eptherleuerste.
Lorbern	{	Stiffue leenn Sep Krlis.
		Maars bispenn aff Wiborg.
		Hanherritt her Prebiorun.
		Borglombherritt bispenn aff Wandsbyell.
		Dstrup her Dffue Lunge.
Symon	{	Kalborg leenn Erich Banner.
		Gylfom herritt her Peder Lyde.
		Hensledherritt Erich Banner.
		Rindgherritt her Prebiorun.
		Norlyngherritt her Rogens Løffuenbald.
.	{	Sjønnderkongherritt och Melkomherritt Christopher Rosenfrankes.
		Kientgherritt bispenn aff Wiborg.
		Støffringherritt Otthensyldherritt SerLøffherritt bispenn aff Mars.
		Roghsø herritt Anders Biorunffen.
		Lorup leenn her Rogenns Goye.
.	{	Kallø Erich Banner.
		Biscop Ribelse Lysbergherritt bispenn aff Aarhus.
		Hatø herritt bispenn aff Aarhus.
		Linsgord herritt oc Hitt herritt her Prebiorun.
		Schanderborg her Rogenns Goye.
.	{	Bygholms leenn Otthe Gylbenstiernun.

11. Item Thomas Koeppen borger vdi Hamburric breff till bisp lagemand
bønder och menige iudbiggere paa Heers, att vor ^h naadige herre haffuer
tiltroett och befalett hannom landet, thet at weere hans naades fogtib, och
thet mett thennom alle vdi weere och forswar at haffwe. Thij beder och
bønder myn herres naade thennom, at the weere forsc: Thomas Koeppen eller
hans fylmyndige bud horige lybige følgeachtige och biistandige, gisrendes och
giffwendes hannom heller hans wisse bud, som han tiid till thennom arligen
skickendes vorder, theres arlige landgilde sagerore ledinge toldt och ald anden
kon^lis rentte och rettiighet, saa the hans naade och Norges krone aff rette
plictuge ere arligen at giffwe och ingen anden. Hand Kall igien holde etther
alle

alle viid ſceell, rett och ſanctj Dloſſs konings løwg, och en tũſtebe nogle aff thennwom at vforrettes ther emodt i nogle maade. Och om nogle andre ville komme och trenge ſeg ther ind met greffwe Chriſtoffers eller the Lubekes eller nogle andre theres ſcriiffwelfe, at the then ſamme ville forhyndre lige ſom then, theres argiſte viide vill. Ochſaa ſom thennom drages till mynde at beſluttet er, att huert aar ſtall ſeigle ett ſkib fran Hamborig oc tiid till landet, oc giøre thennwom tilføring met hues dell, the behoff haſſue, och igien kiøpe ther hues waare, ſaa ſom the haſſue paa landet at ſelie; thij haſſuer myn herre beſſallett for: Thomas Roeppen, att giøre ett ſkib reede och arligen løbe tiid met till landet: att the ther fore hãndle mett hannwom och jungen anden, were ſeg ehuo hand er, och om ther komer nogen anden, att the tha forbywder then ther entthen at kiøpe eller ſelie paa landett.

Item Thommes Roeppen eth ſiøbreff till hans ſkib ſom løber till Keerſø.

Item Mathias Wetken borger vdi Hamburrig vor naad^{te} herres beſtermelfe breff for ſig, hans goeds, thienere och kiøpmãnds ſtuffue, ſom hand haſſuer liggendes vdi Bergen vdi Reffuels garden.

Item Hermend Ellerbecke, borger vdi Hamburrig, och ſaa protectorium for ſeg och hans ſkalbroder Rette Lye for thennwom oc theres goeds oc ſtuffue i Bergen, ſom liggendes ere vdi Breers garden.

Item och ſcriiffwelfe till meſter Chriſtiern Huidt, att hand ſtrar lader vpfette vor K^{te} naadige herre en jacht paa thet aller ſtattelig^{te} paa xxxvj eller xxxviij alne kiøll, och lader then bliſſue rebe mett thet aller førſte vdi Arhus, och huad hand lader bigge ther paa, att thet bliſſwer faſt och ſtatlige.

Item eth breff till Deber Ebbessen, att vor K^{te} naadige herre haſſuer beſſalet meſter Chriſtiern Huidt at lade vpbigge en ſtattige Jagt vdi Arhus, att hand therfor ſticker till hannwom till Arhus hues vogne ſloedt, hand haſſuer och myn herre tilhør, oc om han haſſuer och nogle andere och towg, ſom m. herre tillhører, att hand thennom och ſticker till Arhus till meſter Chriſtiern.

Item breff till her Rogens Bylde, at han forſticker Niels Palliſſen, ſtyb- bøgger vdi Kolding, met flere ſtiibbøggere, ſom ther till fangs ere, ſtrar till Arhus, naar hand fanger ſcriiffwelfe fraa meſter Chriſtiern.

Item

Item et breff till abbeden vdi Emkloster, Borkloster oc fogden vdi Ewifflum closter, at vor nad^{te} herre haffuer befalet mester Christiern at bøsse h. n. en jagt vdi Arhus, att the vndsetter hannum xx tøler flibbs borde huer thennm, och the sielff lade hugge flere thennm och lade thennm vdsæra till Arhus.

Item till abbedenn aff Emkloster, at myn herres naade haffuer befallitt mester Christiern Hwiidt, at hand skal lade bygge en statlige jagt, att hand ville flye en rett gotth tre xxxviij alne lang till en fiøll.

12. Item eth obne breff till alle godemenbt vdi Kolbing leenn, att myn h. n. er till viddendes vorden, att theres gaards sidere fortrycke thennm och icke ville vdgiffwe then sølff statth som D. R. R. hans naade samtycket haffuer. Saa beder och bawder myn herres naade thennm, at the holde samme theres garbs sebere till at vdgiffue samme sølff statth effther then obne breffs lydelse, ther om vtgangen er etc.

Item eth obne breff till alle kannicker, vicarier och prester, som haffue kircker vdi Kolbinge leenn och icke selff besidde samme kircker, meen haffue ther theres cappellaner, att the strax giffwe thennm till her Rogens Bylbe och giøre hannom rede paa theres halff rentte aff samme kircker, och thet rebeligen vdgiffwe effther thet obne breffs lydelse, ther om vtgangen er.

Item etth breff till alle kirkewergere vdi Kolbing leen, att the strax tage hues siølf, igien er vdi alle sogne kircker, saa neer som en kaldt dist och pxis, och føre thet strax till Horsens och antworde thet her Knudt Gyldestiern och her Dffue Lunge, tagendes ther paa theres qwiitanns igien.

Item ett breff till borgemestere raadt och menig borgere vdi Rindkøping, att the strax vfortøffuet sticke thet monstrandts kaldt och dist met andet sølf, som the toge aff Egwadt kirke vdi Røre herrett, till Horsens och tage qwiitanns igien.

Anders Guttormssen lagmand paa Fersø, Nis Jonssen fogett ther paa landett.

Item itt obett breff till Fersø, att hues landstatt told syffe giæld oc anden dell, som ther er tilhøbe sammelt och kommer kronen till, att the thed strax antworde thed Thomas Køping eller hans fuldmegtug.

Item

Item Willom Hanssen selff fierde, hogborne førstynedes brotning vdi Swertiges cappellan, etth forellse breff.

Thesse effther^{re} hoffpinder sige følge breff tiill thesse efftherschreffne clostheris tienere, at the schulle suare thennom ind tiill wor nab^{te} (herre) kommer ind vdi riiget, och skulle giffue thennom theres skyld sagesald gesterie etc.

Wffuig closther	Christoffer Huidtsfeldt.
Beckstow closther	Jens Brade.
Helne kirke	Jep Lorbssen.
Herridsdab closter	Arwiidt Bullstandt.
Thommerop closter	Byrge Bullstandt.
Deff closter vdi Hallyndt	Thage Dithssen.

Thette effther^{re} sittallia søll och brødt bleff forsc^t tiill thesse effther^{re} 13. læen och kiofsteder, att the strax bagge och brøgge vfortøffuett och føøre thett tiill Rebelfar och seliger thett vor nab^{te} herres kriigiffold^t for penninge etc.

Item Riper læenn

Riperbye

xxx lester søll

xv lester søll

ij lester meell bagget i brødt.

ij lester meell baget vdi brødt.

Koldinglæenn

xx lester søll

xx pund meell bagett i brødt.

Skoddburric læenn

xvj lester søll

xx pund meell bagett i brødt.

Beble

xvij lester søll

ij lester meell baget vdi brødt.

Nørwongsherrett

x lester søll

i lest meell bagett i brødt.

Bligholm læenn

xxx lester søll

iiij lester meell bagett vdi brødt.

Horsenns

xij lester søll

ij lester meell bagget.

Summa paa søll i^cxlj lester.

Summa paa meell xv lester iiij pundt.

Erwe Kiersthyne Knud Dithsenss vdi Ryenn protectorium in generalj forma.

Item en forscrifft tiill her Jehann Randshov, att hand skider hender en ærlig wonnyng och werellse ther vdi Faborig closter tiill seg och sytt fold^t,
tiill

till saa lunge att hendes hosbunde och hwn kunde bekomme att bygge theses gardt igienn, som er affbrendt. Thersom thet er ther betagett vdi closteret, att hand tha ville siij hender saadan verellse vdi en aff the andre clostere ther vdi landett æntthen vdi Otthennse eller anderstedt etc.

Item Metthe Dyherid Henninges protectorium.

Item frwe Agnethe Anders Emichsens protectorium.

Item ett breff till Offue Vincents, att myn herre tacker for thet breff hand sticker myn herres naade till hende, som thet Norste radt hassuer screffwet hannwm till. Och som han ham giffwer tilkiende om the 2 twsindt och eth lod sølff, hand hassuer fordt ind paa møntth, och the v^m oc two hundredt march, som hand hassuer antwordet renthemesteren etc., tha viid hand vell selff att myn herre hassuer beffalet hannwm att vpbeere sølff och icke pendinge, att hand therefore viidt att retthe seg heer effther att vpbeere sølff oc icke andet, och her electus och hand ville beslittige edher att vptressue samme skatt, att then matthe vdkomme mett æn hast, effther som hand vell viidt att behoff er att tnegtene kunde mett thet første fange theses betalinge.

Item eth breff till Christiern Swiidt, effther som hand giffwer tilkiende att hand hassuer indløst Aling closter, tha beder myn herre hannwm att hand mett abbeden annammer samme closter ind igien, till saa lunge myn herre kommer ther selff vdi landet, och hand tha fanger viider beskeedt att wiide. Item om the ærende som han scriiffwer att skulle bestilles hoes her Tilge Krabbe, tha vill myn herre veere ther fortendt vdi thet første h. n. steddes bud heer emellom etc.

14. Item eth breff till Jeppe Friis, att alle the vogne skotth, som frwe Kierstine her Holgerds och hendes metarffwinge hassue vdi Lye, att hand strax sticker thennwm till Arhus och antworde thennwm mester Christiern Huid etc. Myn herre ville lade gøre hender och samme hendes metarffwinge fuldest ther fore effther skellig verdt. De hues ander och towg ther er att hand och sticker thet till Arhus.

Item eth breff till biscopen aff Arhus, her Mogens Søye och Erich Banner samptlige och huer besønderligen, att the endeligen flyer thet saa, att

att bønderne vdi theris leen, cheuem the helst thlene eller thilhøre, hwer theenwom fører en goedt sell t^l vdt till Arhus, och selier then myn herres renttemester for stellig verdt, och two mend aff hwert sognen skulle giøre rede paa samme t^l, oc mester Christiern skulle betale theenwom.

Item et breff till Otthe Gylbenstiern, att hand strax vfortøffuett flyer thett saa, att thennd fitalle och madstätt som skall giffues aff Bugholmes leenn, att thett strax vdkommer till Arhus, oc att almoen giffwe maltt for then fist, the giffwe skulle vdi samme madstätt, att hand ingen forsømselse tager her fore, ther ligger m. h. magtt paa.

Item et breff till borgemestere och raad vdi Arhus, att myn herre haffuer forscreffuet till m. Gh.*), att hand skall lade ther vpsette en stadlig jagtt etc., att the er hannwom ther till behielpelige at then matte bliffue rede mett thet aller første, och nar myn herres orloges stibe komme ther igien ind for byen oc skulle vdfitalies, att the ere ther till oc behielpelige att the fange thend dieell ind mett thet første, saa att the icke lenge bliffue ther beliggendes oc thøffue ther effther.

Item eth breff till mester Christiern Guld, att myn herres naade sender nu till hannom en kjøpmandt, som er lange Hermends swend vdi Hroswm och kallbes Jehann Høyer, huilken ther vill kjøpe alle the hroder och thællæ, som myn herres naade haffuer etc. Thij beder m. h. n. hannwom, att hand lader hannwom see godhet, saa møgett som saltet er, och giffwer hannom till fiende, huor møgett hroder och thalle hand land fange bode aff the ørne, nu slagtet ere, och her effther endnu slagtes skall. Thij myn herres naade haffuer tilfagd hannwom thet altsammen. Och beder myn herre hannwom, att hand giør kjøp mett hannwom paa thet aller dyreste, hand land trøste seg till at selie hannom thet, paa two eller iij begger neer oc i synttener tallig, som myn herre vill haffue heer till flottet till støffle och till hwyse, oc nar hand haffuer giørd kjøbet mett hannwom, att hand strax scriffwer m. h. till, huor høigtt swommen løber seg paa vaarene och paa penninge, tha vill myn herre self fordrage seg mett hannom och bestille høes hannom hues deell myn herre behoff haffuer etc.

Item

*) Mester Christiern (Guld).

Item mester Pouell Anderffen cantor och cannic^{ke} vdi Riipe fedt qwiitans paa xxix g., iij mr. danſke hwer g^{de}, ſom han antwordet myn herres naade for ſem aff hans thienere aff theres plogeskat. Dat. Habersleff feria 6ta proxima poſt miſericordia domini aar etc. mdrxxv.

Dominus rex per ſe.

Ennewold Erichſens qwiitans.

Item Ennewold Erichſen vdi Hwiidberdig gaardt ſid qwiitans paa iij^{te} g^{de} vdi gulb och iacobdalere oc j^{te} march vdi danſke hwiider, viij mr. myndre, ſom hand gaff myn herre ſelff paa regenſtaff aff the twſendt march, hand haſſde vptinget for mett Peder Ebbessen oc Arell Suell, for hand vaar mett then vprorſte almoe och hob. Datum feria 6ta proxima poſt miſericordia domini aar etc. mdrxxv.

Commiſſio regie maiſtatis propria.

15. Item ett breff till mester Chriſtiern Hwiidt, att hves gulb, han vpbeer paa myn herres vegne æntthen rinſt guldt eller andeth wegtt guldt, att hand thett icke vdgiffwer, meen hand retther ſeg att ſicke myn herres naade thett ſelff tilhende etc.

Item ett breff till Peder Ebbessen och Arell Suell vdi ſamme meninge etc.

Item Bollo Hanskone i Andervp en forſchriſt till Jøren Skoffgordt, att hun haſſuer weret her oc berett for myn herres naade, att han haſſuer indſatt en anden mand i gorde till hinde, oc wille trenge hinde aff hindeſ gordt, oc aldrig hun er logligen wdwiſt, ſom hinde burde epther logen, oc hun ey haſſuer forbrott ſeg emod hannom wdi nogre maade, men haſſuer altid giſſuet hannom ſyn arlig ſkyld till gode rede oc hollett gorden wed heſſdt oc magt welbyggt, oc ey hun haſſuer forkommen nogen forſe^{de} gorſs eyendom wdi nogen maade, oc haſſuer altid werett hannom horig oc lydig fore, ſom hinde burde att vere ſitt rette herreſkab. Thij betther myn herres n. for^{de} R., att han for thenne myn herres bøn oc ſchriſſuelſe ſkyld will lade ſamme Bollo Hanskone haſſue, nyde, bruge oc beholle ſamme gord ſom hun her till haſſt haſſuer for ſadan ſkyld oc affgiſt, ſom hun ther aff arligen plege ther aff att giſſue, ald then ſtund hun ſkider ſig tilbørligen emod hannom ſom hun bør att giøre ſitt rette herreſkab, oc han ther offuer icke indſette nogen anden wdi gorden hinde till trengſell wdi nogre maad. Ther mett giør han myn herre ſønderligen etc.

Item

Item itt schriffuelse till Lodwig Rundt och Niels Lange, att thenne bressuifer Christen Perssen haffuer werett for myn herres n. oc beclagett, att siden han haffde fangett her Johan Rangows leide, tha ere the reden ind wdi hans gorb oc bortt tagett sren oc kior, boo och boflab. Tha epther thii att han tha haffde for^{re} her Jahans leyde, tha bebet m. h. n. och endeligen ville att the giffue hannom samme gotks igen, so att han icke wiber behoff haffuer att beclage sig for off thetom, oc lader thet ingelunde.

Item itt breff till Peder Ebbessen, att Eske Rielsen i Sielbbed haffuer sitt bud hoff myn h. n. och laditt berette oc klage, att Peder haffuer giffnit Kolding effter hans hals oc hans sønners, oc the thet fore ey kunde were hieme wid theres hus och bieringe, oc siiger sig oc syne sønner icke mere att haffue brott end menige herrikmendt, oc er dog offuerbødig att wille wdgiffue for hans hals løsning, som the andere giøre. Thij betther m. h. n., om sa findes vdi sandhet, som han beretthett haffuer, att han tha anname bøder aff hannom for theres brødes forsømmelse, som aff andre thet wdi herrittett, oc lader hannom oc hans sønner were oc bliffue wid hus, hiem oc theres biering wseigdet. Thet mett giør han myn etc. oc lader etc.

Item at forscriffue till biscoper, prelater, abbebet, prior, pronester, ridder och godemendt, att the skide theres swenne mett heste och harniske till Arhus och Horsnes, thet at bliffwe liggendes indtill the wiidere fange ordt fran off igien.

Item till biscopen aff Arhus, at hand strax forscriiffwer till alle hofffinderne, att the strax giffwe thennwom offuer till Kyen vdi leigerett.

Item till mester Christiern Hvuid, att hand mett thet første retter seg effther at lade the srene komme tilhobe, som han forwiid seg att myn herre thet tillomer, paa thet at Kiøpmendene oc att hand antworder Albert Søye ij^{te} march paa hoffsyndernes vengne.

Item till Peder Ebbessen och Axel Juell om srene.

Item till Albrecht Søye, att hand strax lader tilfige alle hofffinderne¹⁶ att the rettthe thennwom at forsambles vdi Bedell mett theres heste och harniske och giffwe thennwom offwer till Kyen vdi legrett.

Item

Item till alle Kjøpstederne om then sølff, thee fide igien mett aff thend statth, att the inden søndagen vocem iocunditatis lade thenne fram komme.

Item till alle lænsmeindt om sølff stat aff almoen, at the lade thenne fram komme inden viij eller x dage.

Item. eth scriiffuelse till her Mogens Bylde, att thene breffuifere Suer Sewerinssen vdi Østvedt haffuer berett for myn herres naade, huorledes hans søen kom vdi en bordag och slog en karll vdi Kolding och bleff strax mett ferste gerninge paagreben och fenskelige holden, saa att nogle meindt borget hannom vdt for iiij ørne och eth hundred march danste, och thet er vdkommen altsamen etc. Och beklager hand seg, att her Mogens fogiid Styge Vordh dieler nw paa iiij aff the forløffthes meind for eth paar ørne at ville haffue, for forst^e ørne och pendinge jde vdgaffues then samme ændet tiib, som thet vartte vbloffuett etc. Thij beder myn herres naade hannom ¹², att hand lader samme sag vfstaa indtill saa lenger, att then kommer vdi rette for myn herres naade, och the iiij meind bliffue qwiit oc frij saa lenge for thend dielsmall, thennw therfor bleff offwer sworn. Efftherthij att the haffue giordt theres studzmall ind for myn herres naade self etc.

Relator Magnus Gøye.

Item saadanne breffue bleffue vbscreffne till alle prelater, abbeber, prier, prouester, ridder och godemeindt vdi Nørutlandt, saa mange som forleninge haffue.

For sønderlige gunsth tilfornn. Kiere N. effther som off elst^e verbuge herrer mett gud, her Dffue Willde biscop till Arhus, her Knudt Gylbenstjerne electus till Otthennse och her Dffue Lunge ridder, vore tro meind och raadt, effther vor beffalinge eder nw vdi these dage tilscreffuet haffue, att vdgjøre off och riiget till thieneste x gerustet heste, saa bede vij eder ¹² attj ville rettthe etther ther effther, sadanne eders swenne och heste at vdgjøre nw strax mett thet aller første, ey sparende ther offuer natt eller dag, och sticke thennom till vor Kjøpstad Bedell och siden framdeles offuer till Hven till vortt kriigssfold ther liggende, naar the ther om tilfiges. Ther met giøre i off sønnerligen till villige och forskyldet met ebher gerne. Beffalende etc.

Item kam breffue till alle Kjøpstederne vdi Suttlandt, att the skulle tage klippinge for theres ware, som the haffue att selge eller kibe, effther som the
ere

ere ſlagitt och mynttit, ſtyckett paa iiij ſ, en halff mr., en march oc till two mr., och huer the thed icke giøre wille, tha ſchulle lenſmænd och fogettther ſtraffe ther offuer ſom offuer thennom, wor n. h. breffue foragte oc icke holle wille. Datum toſdag poſt exaudi.

Item ſinge biſpenn aff Aarhus, her Rogens Gøye, Erich Banner oc her Peder Nyck ſchriſſuelfe, att the ſchulle affſted komme alß thend meſte ruſtningh, the kunde bekomme wti Jutland, oc ſtrar offuer till Gjern.

Item ginge ther breffue wdt till lennſmændt, att wor n. h. haſſuer ſchreffuit 17. Peder Ebbeſen till, att hand ſchulle ſende thennom huer itt register, oc nar the thed fangett haſſde, tha ſchulle the ſtrar lade merck the ørne, ſom thend wprøriſke almoe ſchulle wdgiffue wti theris leenn, och haſſue god agt paa, att myn h. n. ſinge fuldkommen ørne, och bønderne ſchulle haſſue tilſworn till thennom och driffue thennom paa greß, att the kunde nogett forbedriß, till ſa lunge myn h. n. ther om anderledes lade tilſige. Datum Gottorpp fredagen næſt epther exaudi aar etc. mdcxxxv.

Item ſick meſter Chriſtiern Huid myn herres ſchriſſuelfe, atth hand ſchulle kibe nogett kober, ſom ſchulle ſtickes paa myntten wdi Aarhus. Datum ipſo die ut ſupra.

Item breffue tiill her Tyge Krabbe och tiill riigens raad vdi Slaane, at giffue thennom till Kiende, huorledes at leigligheden begiffuer ſig vdi Gjern, ſaa at myn herres nabis krigisfold ligge endnu fore Affens, och fienderne, ſom ther inde ligge, haſſue ingen profande mere end ſom the ſaa aff ſtiibene, ther ligge fore byen, och ligger ther iiij ſtore ſtiib, huer met iij merß, och ſtundum ſer jagtter och ſtundom otthe. Och ther fore haſſuer myn herres nabe ſchreffuit ſyne vbligere tiill, at the ſkulle met thennd gandske ſlaade ſtrar giffue thennom ind vdi Aareſundh och giøre theres ſliidt tiill, at the kunde nederlegge the ſtiibe. Thij beder myn herres nabe thennom, at om the wiibe, huor ſlaaden er, at the ſtrar giffue thennom bud, at the løbe ind vdi Aareſund fore Affens, och giøre theres ſliidt tiill, at the kunde nederlegge the ſtiib ther ligge fore. Item at her Arell Brade, her Holgerdt Bulffſtand och her Rogens Guldenſterne bliſſue ſtadtholber. Item om breffue at ſende ind vdi Malmø. Datum Flensborg toſdagen effther pinxe dag aar etc. mdcxxxv vnder vort ſignet.

Biſpenn

Bispenn i Aars sticke thette effth^{re} till myn herres nade.

Item thesse tidinger haffuer thenb Lubeste Secretarius siig berømet, som kom fran mestherenn aff Riisslandh och the Riisslands steder, met thenb hielp, som the haffde giordt the Lubeste, huad ydermere synants och forredelse, the haffue emod wor nad^{te} herre, som her effther følger.

Item nar wor nad^{te} herris krigisfold bliffuer offuer sticket tiill Sielandh och Slaane, thaa haffue the vbi findne at wille giøre greffuen aff Skogenborg hielp och indføre hannom i Lanteholstenn, liige som the greffuen aff Oldenborg indførde for it aar siiden, fore thenb tiltale hand haffuer tiill Lantholsten.

Item saa haffue the och vduoldt hertugenn aff Meckellenborg tiill koning vbi Suerige, och hand skulde giøre greffuen hielp i samme indfald met the hingste, som hand haffuer forsamblet, och hand siig formoder aff thennd unge margressue.

Item saa gaff och samme secretarius fore, at hand haffde firemaal hundret thusinde guldene harnis met siig, som mestherenn aff Riisslandt och the ordens herrer met Riige och Messuell haffue vndsettet the Lubeste met tiill samme seigbe.

Item saa wor hand och begerendis aff the Dandster hielp, at the skulde giøre skibe vdt och pendinge. Thaa swarede the, at the wilde ingtet haffue at giøre met thenne seigbe, som føres emod vduoldt konning tiill Danmark och riiget, viden saa at the nødes ther tiill fore thenb stede, the haffue fanget aff koningenn vbi Suerige, om the fange icke fylleste ther fore, som the nu haffue theres eyget bud høes hans nade, och inghen maa seigle her forinden førre end samme bud kommer tilbage ighen, huercken theris indwonere eller noget fremmede.

18. Breff tiill alle bisper, prelater, abbether etc. alt riigens raad och adell vbi alt Norreiuatland, at the strax giffue thennom personligen met theres rustning, som the endnu haffue, tiill Horsens och bliffue ther liggendis tiill stede, indtiill saa lenge at the saa anden besteedt at wiide aff wor nadigste herre. Och sculle the were ther søndag post trinitatis.

Item it breff tiill Horsens tiill borgemesthere raad och meniige borgere, at the rette thennom effther at indkøbe høs, haffure och fetallie, och selge foldet fore theres penninge, saa the fange theres biering.

Item

Item it aadet breff tiill menige prelater och adell vdi Wendſyſſell, at the bliſſue ther vdi landit tiill ſtede met theſes ruſtning, och tage well ware, om ther komme noget anſalbt aff fienderne, at the thet affuerge. Excepto episcopo Burglanensi.

Diſpen Yſſuer vdi Riibe.

Diſpen vdi Aarhus.

Diſpen i Wendſyſſell.

Diſpen vdi Wiiborgh.

Electus vdi Riibe.

Electus vdi Fyen.

Her Mognus Gøye.

Her Prethørnn Podebuſt.

Her Peder Lyck.

Her Offue Lunge.

Her Sachim Lyck.

Erick Banner.

Her Mognus Bilbe.

Erick Krummedige.

Tiill riigens raad vdi Jutlandt.

Wor ſønnerlige gunſt tilſornn. Kere N. wiiber, at wij haſſue fanget ſandne kundſkap, at en greſſue Chriſtoffers høffuiſmand Duellacker ligger vdi Lyſkland och forſambler ther it thall krigis ſoldt, och agter ther met at giſſue ſig ind vdi wore forſthendomme eller vdi Nørrejutland, huor hand land forſt finde beſte tilfelde. Thij bede wij eder krligenn, atj ſtrar wille giøre eder rede met hues ruſtning, ſom i haſſue endnu, och j icke haſſue ſendt ind vdi Fyen, och ſielfſ perſonligen giſſue eder ther met tiill wor kœpſtedt Horſſens, ſaa i ere ther vdi allerseneſte ſøndagen neſt effther hellig trefoldigheds ſøndag forſt komendes, och i ther wille bliſſue fortoſſuendes tilſtebe, tiill ſaalenge i anderledes therom wor ſchriſſuelſſe fangendis worde. Wij haſſue och forſchreffuet wore landſatte her vdi forſtendomene, at the met theſis ruſtning ſtulle ligge tiill rede vdi Glensborg. I wille her wdinnen lade eder findes welluillig, ſom i wiide at magt paa ligger. Ther met giøre i off ſønnerligenn tiill wilge, och forſkyldet met eder gierne. Befalendes eder gud. Schreffuet paa wort ſlot Gottorpp pinxedag aar etc. mdcxxxv. Under wort ſignet.

Thenne

Thenne clausula shall settes vbi alle bispernnes breffue, som her effther staar, vden i Wendysffell:

Och effther thij at wij paa thenne tiid icke hassue register paa alle riddermendts mend vbi ethers stigt, saa wij icke nu kunde ther fore schriffue huer besønnerligen till, thaa sende wij eder it wort opne breff tiill thennom alle, huilcket wij bede gierne, atj strax wille thet lade thennom saa at wiilde, och schriffue huer besønnerligen till, at the mwe wiilde vfortøffuit ther effther at rette thennom.

19.

Obne breff tiill adelen vbi Nørreintlandt tiill huert stigt.

Wij Christianna met gudts nade etc. helse eder alle more kere tro vnderfatte, abbethen, priere, proffuesther, ridderne och riddermendts mend, som bygge och boo vbi alt Aarhus stigt kierligenn met gud och wor nade. Kere weener, wiider at wij hassue fanget wisse kundskap, at een aff greffue Christoffers høffuigmenb, som kallis Guerdt Muelacker, ligger vbi Thyltland och forsambler ther it tall friigisfold, och agter ther met at giffue siig ind vbi more forstenomme eller och tiill stibbs ind vbi Nørreintland, huor hand seer siig best at hassue tilfelde. Thetfor wij hassue forstreffuit alt wor adell her vbi more forstenomme, at the strax vfortøffuit schulle met theres swenne, heste och rustninge giffue thennom tiill wor stad Glensborg, och bliffue ther beliggendes tiill saalenge wij kunde formercke och forfare, huor sienderne agte at wille giøre noget indfaldt och angriiff. Thij bede wij eder och biude, atj alle och huer serdelis strax rette eder effther, met eders swenne, heste, harnisse och rustninge, som i endnu hoer eder hassue och i icke hassue sendt offuer tiill Hven, sielff personligenn giffue eder tiill Horsens tiill wort elst² riigens raadt, som wij tiid och saa forschreffuit hassue, saa i ther ære wisseligen thend søndag nest effther hellig trefoldigheds søndag først kommendes vbi aller feneste, och at i met samme eders rustning bliffue ther aldelis tilfede beliggendes, tiill saa lenge at i anderledes ther om wor schriffuelse fangendes worde. Thagenbis her fore inghen forsmøffue, saa framt i icke wille stande off ther fore tiill rette. Giffuit ut supra.

Saadant breff, som for^{ult} staar, shall gaa vdt tiill Aarhus stigt, Wiiborg stigt och Riiber stigt, och ingtet tiill Wendysffell anderledes end som vptegnet staar in precedentj folio in talj signo^{*)}.

Swar

*) Det vedsiide Tegm henviser til Brevet til Wendysffell, som findes ovenfor Side 42.

Swar paa the breffue, ſom Grandts Tredow førde fran koningen
aff Suerige och aff Slaane.

Tiill her Truedt, at effther ſom hand nu ſchriſſuer, huorledes thenne
handell met hannum forløben er, och at konningenn vdi Suerige haſſuer taget
hannum hans huſtrues godts fran vdi Suerige beliggendis etc. Guildet hans
widdermoed och vſalbt wor nadige herre troligenn ledt er, och will hans nade
gierne, nar leigligheden ſiig anderledis her vdi riiget begiffue will, ramme och
wiide hans beſte. Och giſſuer hannum tilkende, at ther hand ſchreff hans nade
tiill, och gaff ſiig vnder hans nade, at were hans nads tro mand, thaa ſchreff
hans nade koningen vdi Suerige tiill fore hannum, at hand fore hans nades
bønn och ſchriſſuelfſe ſtyld wilde vndue hannum hans huſtrues goedts ighen,
och ſtickedede wor nad^{te} herre hannum ſamme breff tiill hendner, och haſſuer wor
nad^{te} herre endnu inghen ſwar eller ſchriſſuelfſe fangit therpaa ighen, och wed
forthij icke om ſamme breff er kommet her Truedt eller koningenn tiill Suerige
tiill hendner. At hand ther fore ſtrar will ſchriſſue wor nad^{te} herre ſwar
ther paa, huor ther om er, thaa will hans nade giernne wiide at rette ſig
ther vdi etc.

Item følge breff tiill bønderne, ſom tienne tiill Wordberg huſ, at the
ſware her Truedt och Ingenn anden. Theſſe breffue ſkulle were iij eller iiij.

Item een miſſiue tiill her Holgerdt Bulffſtand, at, ſom hand ſchriſſuer 20
om the tuo gaarde vdi Drie herridt etc., thaa will wor nad^{te} herre giernne, nar
leigligheden ſig ſaa begiffuendes worde, wiide och ramme hans gagnn och beſte,
baade vdi the och andre maade, ſaa hand hans nade tacke ſkal.

Item en miſſiue tiill her Axel Bragde, her Holgerdt Bulffſtandt, her
Axel Bgerup och her Magnus Guldenſtierne, at ſom the ſchriſſue och ere
begerendis følge breff tiill tienerne tiill the cloſther, ſom the gode mend haſſue
annammet, thaa haſſuer wor nad^{te} herre lenge ſiiden ſticked thennom ſamme
følgebref met Arffuidt Bulffſtandts bud, ſom the haſſde ſticked hiid effther
ſamme breffue, och formoder hans nade at ſamme bud met ſaadanne breffue
er alle rede komen tilſtede paa thenne dagh etc.

Item it breff tiill her Axel Brade, her Holgerdt Bulffſtand och her
Magnus Guldenſtierne, at efftherthij at her Tyge Krabbe er nu ſaa beſuaret
met alderdom, ſaa hand icke nu ſaa giber reigſet, ſom nu well meſt behoff
giøres,

giøres, thaa befaler myn herres nade thennom, at the skulle were myn herres stadtholdere och feldtherrer vdi Skaane, och ramme och wiide hans nabis gagnn och beste etc. Datum Flensborg feria quinta post pentecoste.

Item breff tiill Eric Ericksen, at hand sender thesse breffue offuer tiill riigets raad vdi Skaane met it wißt bud.

Obne breffue tiill Wendssyffell.

Wij Christiann met gudts nade vdualdt konning tiill Danmark etc. hellsse eder wore kere vnderfatte, prelater, abbeter, priorer, proffuester, ribdere, ribdermendts mend, kiopsteds mend, bønder och menige almoe, som bygge och boo vdi alt Wendssyffell, Thy och Maars kerligenn met gud och wor nade. Kere wanner, wiider at wij vdi sanningen hassue forfaret, at wore och riigens siender hassue nogle stib och jagtter vdi sisenn, och agkte ther met at giøre indfaldt ther vdi landit eller ander stedts vnder Jutlands siide, huor the best see thennom at hassue tiill selde. Thij bede wij eder alle och biude, atj were tiill rede met eders rustning, harniske, waben och werge, at affuerge eders eigenn och eders faderne riiges skade och forderff, om sienderne wille ther noget stedts giffue thennom vdi landh, och formener thennom landgang, och lader eder icke saa aff thennom forføres met løs thale emod off, som tilforn sceedt er, agtendis och befindendes eders eigenn och eders hustrues och børns gagnn beste och euige bestand. Her wiider at rette eder effther, som eder magt paa ligger, och lader thet jugelunde. Befalendes eder alle gud. Schreffuit paa wort slott Flensborg otthensdagen nest effther pinxe dag aar etc. mdrxxv vnder wort signet.

Item tiill her Axel Brade om mesther Glawes Brnes goedit etc.

21. Peder Jude forde thesse breff bordt.

Item breff tiill Eric Ericksen, at hand lader Aalborgs byes befestning strax nederbryde och giøre thet slett trindt om kring byen etc.

Item at hand vnderuiffet almoen vdi Wendssyffell, at thet er kioninglige m^{tt} emodt, om thennom skeer vrett eller offuerlast, engten aff bispen i Wendssyffell eller noget anden, och at, om nogen skeer noget vrett emod lagen, thaa will wor nab^{tt} herre hielpe thennom rett ighen, nar hans nade kommer vdi landit ighen etc.

Item

Item at Magnus Runc kommer ſtrar tiill Koningslige maiſtadt, och retter ſig effther at drage met tiill Hamborg tiill thennd dag ther nu Graſarj martiris ſtande ſhall.

Item breff tiill raadit vdi Jutland, at ſom nogre aff Norges rigis raad haſſue ſchreffit her Offue Vincents och meſther Jffuer Jvll tiill om myn herres kaar etc., och at the ſtrar met thet førſte vilde komme tiilsamen vdi it herre møde, och at thennom thaa ſiunes gott were, at wij ſkulde ſchriſſue thennom tiill met wort eget merckelige ſendingebud om ſamme ærende, huilcket off icke ſtaar tiill at giøre, och bede ther fore at Danmarks riiges raad ſchriſſue thennom ther om tiill. Hans nade vill giernne holde Norges riiges prelater adell och meniige jndbyggere wiid lag ſtell och ret, frigheder och priuilegier etc. ſom en chriſthen koning.

Dominica trinitatis.

Item en ſchriſſuelſe tiill burgemeſter oc raad i Randers, att ſom the ſchriſſue myn herres n. tiill, huorledes att Chreſten Sommer, wor mand oc tiener, haſſuer handlett mett prier wdi Randers om thet ſteenhuſ, att hand thet ſhall ſelge hannom arfflig, huilckett the beclege thennom, att thet ſhall were thennom oc theres by tiill ſtor brøſt och ſtade etc. Tha drages thennom well tiill mynde, att fiſte gand vi var wdi Randers, tha war ſamme Chreſten Sommer hoff off oc beclaget ſeg, att hans huſe oc gorde var affbrentt oc ey haſſde nogenſteds werelſe, ther hand kunde boo wdi, war ther for aff off begerendes, att han motte fange ſamme ſteenhuſ, ther vdi att haſſue ſyn werelſe tiill ſaa lenge att hand ſick andere weye. Huilckett wi tha wdi etthers neruerelſe tilſtebede, att han motte handle mett for^{re} prier, att han forſc^{re} ſteenhuſ kunde beholle paa itt aars tiid tiill ſa lenge att han kunde fange andre raad. Oc haſſue vi ther om tiilſchreffuet bode hannom oc prier, och kunde wi ey forbinde hannom ſamme huſ paa thette aars tid, epther thennd tiilſagt, ſom wi hannom ther paa giortt haſſue. Som i oc ſchriſſue om etthers byes befeſning, tha bette vi etther, atti lade aldeles ther mett beſta och icke ytthermere befeſte byen, end ſom en nu befeſted er. Thii att vi ſielff mett thet allerförſte agte att giſſue off tid tiill byen oc tha wille føre mett off en god bygningſ meſter, ſom ſtall giſſue etther god wnderuiſning, ſa atti ſchulle icke giøre etthers koſt oc thering tiill forgeffues. Thij vider her epther att rette (eder) oc lader thet ingenlunde.

Breff her om tiill prieren i Randers.

Till Chriſtenn Sommer.

Engelke Lanttwer ett forbølse breff, att han er ferbendes her aff oc till Aarhus, oc sa strax ther aff och ind wdi leygrett.

Item breff till bespen aff Aarhus, att myn herres naade haffuer forspend Engelke Lanttwerdt epther nogen pendinge att annamme paa mynten, att han lader syn swenn følge hannom ind wdi leygrett.

Item breff tiill Peder Ebbonis och Axel Julio, at the were fortendte at holde tilstede i^m aff the allerbeste ørne, the fange tiill saldzmaall paa wor nab^{te} herres wegne vdi Nørreutland, thij at hans ko. mtt. will haffue thennom tiill hans nabis eget fadbur, och her offuer icke agte vdi the maade huad anden schriffuelse the fange om ørne for nogen anden.

Register paa the affalbne læen och herridter, aff huildte Peder Ebbessen och Axel Jull paa ko. mai^{tt} wegne och foruiffede øren vdi theres halfløsning at vdkomme och vdgiffes skulle, och paa the lænsmeend, som thennom stall vptage och lade mercke, saa at wor nab^{te} herre fanger gode fulbuorne ørne och icke halffuoret fææ. Och nar the ære tagne och tegnebe, schulle the bliffue hoës bønderne och almoen vdi gresgang, till saa lenge wor nab^{te} herre tilføiger.

Bendsyssel	{	Hornsherridt Huedtboherridt Kierherridt	}	Erick Banner.
Bendsyssel	{	Børlomherridt Skougboherridt	}	bispen vdi Bendsyssel.
Bendsyssel	{	Benebiergherridt Tersløffherridt Hanherridt	}	her Offue Lunge. her Prebistrun.
hemmersyssel	{	Huornumherridt Fleßomherridt Hiellumherridt Kars herridt Sletherridt Hynstebherridt	}	Erick Banner.

Fiendzherridt

	Fiendzherridt Rindzherridt Nørreliongherridt Søndreliongherridt Mølsomherridt	} Peder Jude, tagendis met siig lensmandens bud och herriks- fogethen i huert læen.
Harbsyssel	{ Bøllingherridt Hambrumherridt Gyndingherridt Hierumherridt Hyngherridt Wolburgherridt	} Peder Ebbessen.
	Wandfoldherridt Schodtborgherridt	Mogens Munc. 23. bispen i Riibe.
Barbsyssel	{ Stadzherridt Siøringeherridt Westherherridt Østherherridt Nørreherridt	{ Hans Munc bær vp vdi thesse iij herridt. } her Mogens Bilbe, och scall schickes en anden tiill hans foget, som thet vbreder.
Sallingherridt	{ Rødingherridt Nørreherridt Hareherridt Henborherridt	{ Sep Friis, met hannom schall en anden tilschickes, som schall haffue tilsiunn.
Thye	{ Swandborreherridt Hasingherridt Hyllersløffherridt Røffuisherridt	{ Drum læen. Proffuest Swend schall thet vpbære.
Moers	{ Sønderherridt Nørreherridt Gislumherridt Gerløffherridt Støffringherridt Ødensildherridt Nørrehaldherridt	{ Seuerin Griis borgemeisther i Nykøping met bispen fogeder. her Peder Nyck. } her Mats Øffuesen proffuest vdi Randers.

Suar paa her Niels Lydes ærennde.

Kiere her Niels, som i nu schriffue off tiill, huorledes att leiligheden sig begiffuer emellom etther och etthers død høstrues søster etc., tha giffue wi etther ther paa kierligenn for swar, att enndbog att thennd bibelsche log well tilføder och tillader, att saadannet egtheskab motte stee; och more well stelligth, att følge thennd mere ennd menestl. low, tha er dog ald kensper och landglow, som och er aff gud, ther twertt emodh, oc therfom i tilfornn haffde beradth etther wdi thennd sag metth off førre ennd gierningenn word giord, tha schulde i icke saa haffue framfaret som nu stee er. Och epther thii att gierningenn er giortt, tha maa mand hielppe och rade ther wdi tiill thed beste, huilket wi och gierne giøre wille, saa mögit off mugligt er och staer tiill giørennde. Men som i begerennde ere, att wi wille schriffue for etther tiill werbug^e herre her Erchebiscop i Brundhiem och andere flegt och wanner wti thennd sag etc., tha haffue i well sielffue att formercke och befindue, att thed icke stoer off tiill att schriffue thennom nogett tiill epther thennd leylighed, sig ennd nu begiffuer. Thii atti well sielffue wiide, att the ere off wdi ingenn maade foruante eller forplichth. Wenn wor leyde, som i schriffue om, thennd pennde wi etther mett thette samme etthers eigett bud, och nar i komme tiill off, hues wi tha wdi samme sag kunde raade och wiide etthers beste, wille wi thed gunsteligenn gierne giøre. Datum Gottorpp, corporis Christi.

Item siæ hand och wor n. h. leyde for sig oc metth haffuendes kaaste, frii och selige, att komme tiill h. n. och were her høf hannom, oc siðenn komme wdi hans behold igenn, wbehindritt frii seker oc selig for h. n. n. och alle andere, som for hans n. wille och schule giøre och lade.

Datum ipso die ut supra.

24.

Saadanne befaling finge her Mogens Søye och Erich Baner.

Kiere her Mogens och Erich Baner. Wiider att off elst^e werbuge herre, her Jochim Rønnow, haffuer nu schriffeligenn giffuit off tilkennde, huorledes att nu wdi theße dage kam en bonde aff Campsø offuer tiill hannom tiill Aarhus, oc gaff hannom tilkende, att nu xiiij dage siðenn tha war hand wdi Kiøpne-haffn, oc att hand saa ther iiij agte bønder aff Wendsyssel, som thalede och handlede mett greue Christoffer om nogen hielp, hand wilde forsende ind tiill thennom, tha wille the lade rense thennom igenn, off och wortt elst^e Danmarcks riiges raad emod och wnder øyene etc. Tha for saadan merckelige leylighed schyld, oc saadan wolust att forekomme oc betage wdi tiide, bede wi etther

ether L^{e} , atti bode tilfammen strax wfortøffuit wille giffue ether personligen tid ind wdi Wendshyßell, oc hører hues theres brøst er, oc i wille slitige etther mett aller beste raad och lempe, i kunde paa finde, atti kunde stille thennom tilfrids igenn, och hielper huer mand paa more weigne low och rett wti theres sager, oc forfarer wdi sandingen, ehuo the ere, som þa wpuede almoen igen emod off. Oc ther som i kunde thet wdi sandingen wdsøre oc w(i)ßeligen befinde, tha forhindrer thennom, ehuo the helst ere, till þa lange atti giffue off thet mett ethers schriffuelse tilkende. Wi betthe etther och gerne, atti thenne wor befaling wille endne paa xiiij dages tide i thed lengste, oc þo strax giffue etther till Horsens igenn. Datum Seberg tysdag nest epther sancti Erasmi martiris dag aar etc. mdrxxv.

Item Johann Bickradt itt breff, att eptherthii att hand haffuer indførd win, momme, klede, lerett och andenn þaadanne ware wdi Guttland, oc siden er kommet wdi leyrett for Åsens, wor na. h. foldh till nytte och behoff, oc icke haffuer fanget andere møntte ther fore igenn end kipte møntte, huille som hand icke kand bruge eller wdgiffue nogerseds wdi Lyffland, tha haffuer myn herres naade wndt och tillabit, atth hand maa kibe ørne och heste for þamme møntte igen, huor hand thennom ther i landitt kand fange, och driffue thennom wd aff landenn paa fiduonlige tolsteder till sanctj Jacobi dag først kommenndes, dog kronens told wfortrenglet wdi alle maade. Oc schall hand frambelis her epther inføre þaadanne goths och ware wdi Nørreintland, som kand komme more krigsfoldh till hielp och trøst, then stund the ther wdi leyrett ligenndes ere. Datum Seberg otthensdagen nest epther sancti Erasmi dag aar etc. mdrxxv.

Obne breffue till Wendshyßell.

Wi Christiann mett guds naade wduold koningh tiill Danmark etc. helpe etther alle more wnderfotte, bønder och meninge almoen, som bygge och boe wdi ald Wendshyßell L^{e} . Wiider att off er till widendes wordett, huorledes atti wdi wor frauerelse besuatis och wßteligen mettfares aff nogle ther wdi landenn emod retthe, huillet wor wilge icke er att þaa schee schall. Och haffue wi ther fore befalet off elst^{e} her Mogenns Gion ridder och Erich Baner etc. 25. strax att drage ind wdi landitt till etther oc grandsche och forfare, hues brøst i haffue och huorledes i wdi alle maade mett fares, och schulle schide etther log och rett paa more weigne. Thii betthe wi etther och biude, att i giffue thennom paa more weigne tilkende, hues brøst i haffue och huad schillinger i haffue till nogenn, ehuo the helst ere were kunde. Tha schulle the paa more weigne
føre

føre ther raad tiill, och the schulle frambelis mett theris schriffuelse giffue off thed tilkennde, och wille wi tha mett thet aller første giffue off tiid wdi eyguen tiill etther, och rade ther gode bode paa, þa etther mett nøiges schall, þaa att etther icke schall anderledes medfareð mett nogen wíduonlig tængþell eller last emod logen, end þom andere wore wínderfotte wdi wore lande riige och førstendomme fleer och wederfareð. Oc wille wi tha, nar wi tid tiill etther kommandes worde, schicke etther log, rett och schell, thend fattig þaa well som thend rige, þaa att etther alle och huer þerdelis ther mett wdi alle maade well nøiges schall. Och betthe wi etther alle och huer serdelis strengeligenn biude, atti bliffue stille beþindendes hoff etthers huße, gorde, gotts, høstruer och børnn, och tage etthers neringh och biering tiill ware þom dannemend, agtenndes och beþindendes thend eedh, huldþab, mandþab och troþab, þom i off tiill Wiborg landþting giortt och sworett hæffue, och icke wdi noget maade mett breffue bud eller schriffuelse hemeligenn eller abenbare lade etther trenge fran off etthers rette herre och konningh, att wpuede eller wpreyße etther emod off och etthers federne riige igenn, þom tilforan sched er. Men ther som wore och rligens fiender wille giøre nogenn anfald ther ind wdi landit, tha affuerge thed mett liiff och magt, þom wore riigens tro wínderfotte bør att giøre, och om nogenn engtenn mett breffue bud eller schriffuelse fordrifte siig tiill wdi noget maade att wpreyße etther emod off, tha griber och fanger thend, þom ther etthers, etthers hustruers, børns och alle etthers affkommes tiill euig tid schade och forderff wiide vill, och þender thennom þaa grebenn och fanngenn tiill for^{re} her Rogens Søye etc. Ther þom i thette icke giørendes worde, och i mett whørsomlighed och wtrosþab lade etther beþinde emod off och emod thend eed, hulþab, mandþab och troþab, i off loffuit, þagdt och sworeth hæffue, tha hæffue i well sielffue att formercke och beþinde, att wi nødiges och trenges tiill, att lade gaa straff offuer etther bode paa liiff och gotts, huillett gud kende wi nødigth wilde att þaa schee schulde. Wenn ald thend stund i giøre och beuiße off trosþab och hørsom, þom tro wínderfotte bør att giøre, tha wille wi were etther enn nadig och gunstlig herre och konning, oc holle etther alle och huer serdelis wid log, schell, rett och gode gamble chriſtelige wiðuanner, och icke tilstebe, atti schulle wforrettes emod logen aff nogre wdi noget maade. Datum Seyberg otthensdagenn næst epther sancti Erasmi martiris dag aar etc. mdrxxxv.

Dominus rex per se.

26. Item itt obett breff tiill bønder och menige almoe wdi Østerherritt, Røstherritt, Rønborghyrð, lyðendes, att myn herres n. er tiill wiðendes wordet, att

att the ere hans naades befalings menſc Peder Ebbesen och Axel Sull offuerhørige for, oc icke till gode rede wille lade framtkomme och wdgiſſue thenſc deell, ſom the haſſuer wdloffuit for theres halſløsning for theres forſømmelſe, att the metware wdi thette neſte forgangne vprør etc., oc ther wdi lader thennom aldelis ſindis wuillige och fortrøden. Endog the haſſue ther om tilſorn wdgiſſuit theres breſſue och indzgle, oc icke nu biude meer wd by att wille giſſue, end huer mand iij lod ſiølfuer, lige ſa ſom andere wore vnderſotte wdi the herritther wdgiſſue, ſom icke wprøriſte haſſue weretth, huilket off forundre, atti fordrifte etther ſligt for att tage. Thii betthe wi etther alle och huer ſerbelis ſtrengeligen biude, atti retther etther aldelis, epther att thette vortt breſſ er etther leſt oc forkyndett fore, att giſſue etther ſtrar till for^{re} vor befalingsmenſc Peder Ebbesen och Axel Sull paa wore weigne, oc wptinger mett thennom for ſamme etthers halſløsningh, epther ſom andere wprøriſte herritther ther wdi Nørreinttland giortth haſſuer, oc lader thet ingennlunde, ſa framt att vi icke ſchulle nødiges till att lade ſtraffe offuer etthers liſſ oc gotts, ſom bør att ſtraffes offuer vore whørſomme wnderſotte. Datum Seberg torſdag poſt ſanctorum Wit et Modeti dag.

Item end ſligt itt obett breſſ till Beſterherrit, Siøringherritt och Skadzherritt wdi ligge forme.

Item en miſſue till Peder Ebbesen och Axel Sull, att l. mt. er till wibendes wordit, att nogle ſchulle were, ſom tillraade almoen wdi nogle herritther ther wdi Nørreinttland, att the icke ſchulle wdgiſſue thenſc halſløsning ſom the ere vor n. ſaldne for, men att the ſchulle giſſue iij lod ſiølf huer mand, oc were ther mett quitt ligge ſom andere, ther icke haſſue weritt wprøriſte. Thii beder myn h. n. thennom och befaler, att the ſtrar grandſte, wdspøre och forfare, huo the ſamme høffuismenn ere, ſom ſa wpuecker almoen emod hans naade, och ſtrar ſchriſftligen giſſue hans n. thed tilkende, oc the andere breſſue, ſom the ſchriſſue om, ſender myn herres nade thennom till hendne.

Item itt breſſ till biſpen aff Wendsyſſell, att l. mt. haſſuer tiſchreſſuit Peder Ebbesen och Axel Sull, att the ſchulle wdtage ij^m (sic) ørene aff the aller beſte, ſom wdi Wendsyſſell fallendes vorder wdi hans nades ſagſald, huilket hans n. vill haſſue till ſyn egen behoff. Thii bether myn h. n. hannom, att han ville lade wdtage till hielp wdi ſamme ij^m ørne the allerbeſte, ſom er tilfangs wdi
Borglum

Borglum herritt oc Skovboherritt, oc lade thennom altid vere till rede nar wi tilfuge.

Item lige sligt it breff till her Offue Lunge att han lader vdtage saabanne the aller beste ørne, tilfangs ere i Benebiereherritt oc Tersløffherritt, oc holle thennom tilfede till myn herre hannom tilfuger.

Item lige sligt ith breff till her Prebisørn om øren wdi Hanherritt.

Item itt breff till Erich Erichssen, att f. mt. haffuer sold iij hans borgere wdi Glensborg, som er Jochim Holst, Ludolphus vp der Heyne oc Jacop Schult, iij^m Be(n)delbo ørene. Thii beder f. mt., att han vill giøre sin flyd till, att the samme ørne kunde vdsaa aff Hemersøbell oc aff Hornsherritt, Rierherritt oc Huetboherritt, oc haffuer myn h. n. till schreffuit Peder Ebbesen oc Axel Zull, att the schulle fly hans n. ij^m aff the aller beste Wendelbo ørne till f. m. behoff.

27. Betther f. mt. hannom, att han vill giøre syn flyd, att lade vdtage i for^{re} herretthet iij eller iiij^e aff the beste oc største ørne, som hans n. land haffue tilhielp wdi the ij^m ørne, oc att the holdes tilfede till þa lenge hans n. lader tilfuge.

Item itth breff till Skone, huorledes att gud albmegtug^h haffuer vndt och giffuit f. mt. lycke till att offuerwinde och nedderlegghe hans nades fiender wdi Hæn. Lessig^h haffuer f. mts., koning aff Sueriges oc the Pryßer theres stibe werett epther the stibe, som the Ribster haffde liggendes for Affens, och trende thennom ther fran och indfor Guinborg, och ther strax toge ix orloges stibe fran the Ribster, som ware well vdstafferett med krud, lod och anden tilbehoering epther orloges wiß, och bleffue ther till en iagt brend, som the sielfsue satt ild paa, och the soldæ, som ther paa vare, gaffue thennom adt landen for Erwinborg och bleffue ther slagen. Och eptherthii att f. mt. haffuer giortt saadan en merckelig nedderlag pa h. n. wuenner, hode till land och vand, tha betther myn herres n. thennom, att the giøre iij stercke blockehuse for Malmøss, saa atth ther kommer itth for huer portt att stande, och þaa stor, att ther fanger hundere heste rum wdi huer tt blohus.

Item itt breff till alle burgemeistere och raadmendh, att the tilholder fremmere att the føre clede, lerrett oc andit vare till fo. mts. krigsfolck, att sele

sele for pendinge, ehvor som helst the Slage theres leire, theelligest Romagere
Kuffue, remsnidre en tall salgiorde, huer epther syn effne, at selge for pendinge.

Koldinge. Wenlle. Horsens. Aars. Randers.
Riibe. Warde.

Item protectorium till frue Sophia Globb, jumffrue Anna Byltsdatter, 28.
jumffrue Thale Brochenhuses datter, jumffrue Kierstina Nielsdatter, in generalj
forma.

Item borgere vdi Kierthemynde ett protectorium, dog berammeth ther vdi,
att the stande myn herre till retthe.

Item her Mogens Bylde ett befallingsbreff till godemend, at riide rett
markeskeell emellom Rogberrig march och Vandell march.

Item eth breff till Hans Norby, att hand forsticker nogle breffue jndt
vdi Sielandt till Dragsholm.

Item Anders Hommelmeister vdi Otthense ett breff, att myn herre haffuer
vntt hannom att maa besidde syn gaardt.

Item her Hans vdi Smannynge breff paa Hornæ kirke.

Item møntthemesteren Reijnold Jung vdi Arhus breff till borgemestere,
att hand agfter at drage ther fraa, och vill lade syt redskaff ther igien, att
borgemester haffuer tilsyn till hans hws, att ingen beffatter seg met thend,

Item breff till alle kjøpsteder vdi Jutlandt, at myn herres naade haffuer
forfaret, att ther kommer mange vblendisse och straffer h. n. mønt, bode flipping
och rundtmønt, att borgemestere haffue ther paa tilsyn, att huor nogen findes,
entthen vblendisse eller jndlendisse, som thennm straffer, atth the straffe offuer
hans hals. Huor the thet icke giøre, vill myn herre lade straffe offuer theres hals.

Item Reynold Jung møntthemester æth pasport paa thet strengeste.

Item her Lauris Jensen vdi Oster Berling protectorium in generalj forma.

Item frue Gertrud her Jehan Biørnsfens eth protectorium in generalj
forma.

Item

Item frøe Elena Jørgen Henningsens et følgebreff till bønder oc tronæ thienere vdi Klintthe och Grindeløff, att hwn maa igien annamme samme thienere mett Ebbeles.

29. Item etth breff till Mariagger om eth twfindt march, att the lade thennw framkomme mett thet første.

Item et breff till borgemeister och raad vdi Bebell om ij^e och i lod[sølf], the stande igien mett.

Item till bispen aff Wiborrig om sølf aff Grindersleff closter oc j^e march, sammeledes sølf, som igien stander vdi hans stigt oc aff hans forlening.

Item breff till Kallø læn, Skandelborrig leen, Riper leen, Biigholm, att the indreffue hues sølf endnw igien stander vdi theres leen, och pantte thennw, som jde ville giffue thet vdt.

Item Per Finbo et breff til abbethen i Holmeklo(ster) om Christern Andersens gorbt.

Fro Eghile Anders Jacopssens eth følgebreff til bispen aff Benghsell, at hand kommer til herredag vti Holstenn, dag Jacobj till Oldenslowff. Item Mogens Rwnck och att møde ther.

Karine Anders stadfestelse.

Item Erich Daa vdi Sielind eth protectorium paa Lundsgard oc Lundsgarde fang met gardzens rette tilleggelse.

Relator Erich Kromdiige.

Item Claues Bryst eth befallings breff till Erich Kromdiige, Niels Dylbt och Henning Balkendroff, att the forsambles vdi Hans closter vdi Otthense oc offuersee nogle breffue.

Item eth breff till Hederstorp eller Claues Scriiffwer, att the holde ij heste vdi Otthinspe aff the v the Asens borgere.

Item Claues Daa lige saadan eth breff ij.

Item eth protectorium Asens borgere.

Item

Item her Niels Hanssen fedt breff att weere sogneprest paa Drayss.

Item Christoffer Huidfeld fedt følgebreff paa Ryborrigs læenn.

Item Niels Steenn fedt følgebreff till bønderne och thienere, som thiene till sancti Jørgens gaardt uden for Otthennse.

Item Oluff Nielsen paa Bordingholm et qwiitt breff, att myn herre haffuer giffuet hannom hans fengsill qwiitt.

Item et obne breff till landsdommeren och menige indbyggere paa Bordingholm, att the mett thet første giffue thennom hliid till myn herres naade och hylde hannom, och skulle the haffue leigde till och fraa.

Item her Hans Gaaff ett breff paa hans jordegoids.

Item itt breff till burgemeister oc radt till Koborg att haffuer taget ther en stude, att the lader hannom følge samme stude.

Item itt breff, att myn herres n. er till widendes wordetth, att nogle befatte thennom mett kjøpsteds gorbe. Tha forbiuder myn herre, att ingen skulle befatte eller benore thennom mett sadant gotts, men, huor thed findes, tha skulle thet komme till off oc kronen till saa att etc.

Item itt breff till bispen aff Wendsiell om Jacop Heinemand.

30.

Item Peder Ebbesen ett befallings breff till Mogens Juell till Østerop, Jenzwold Juell till Aaberig, Per Grøn till Riiberrig, Jens Juell till Hefelmyd, Niels Lange, Niels Lauretsen till Landerop, Morthen Grøn, Marquard Erichsen, at kende rett markstæll fyre vegne till alle markmøde emellom Høllæ mark och the andre mark the paa stivde etc.

Item et breff till borgemeister och raad vdi Riipe, att the stide Peder Ebbesen saa meget, som log och rett er, offuer Lauge Staffenssen for nogle ørne och nogen tilsaftu, hand och hans broder Oluff haffuer giordt hannom etc.

Item Elizabeth Meyers eth breff till Erick Krumbdige och Claues Daa, att the selie Hans Torkelers hus vdi Otthensø.

Item Erick Krumbdige itt breff paa thend gorb, Mattis Ebesen wdi bode i Ryborg, liggendes i sørgade emellom Hermen Snitter och Peder Drms garb, som

som er wdi lengels halffziuffuende sinde tiuge alne fra gaden, och till søen wdi brebel's xxvj alne, i fortther minus, att hassue nyde bruge till euig tid och hans arffuinge epther hannom. Datum Nyborg otthensdag post Kanuti aar etc. mdrxxv.

Item itt protectorium till frue Gertrud her Johan Siørnsens efftherleuerste.

Item frue Kyrstine Karl Brystes efftherleuerste.

Item till Christoffer Otthssen, att myn herres naade hassuer nw offerdiget Jost Tegenss huse effther nogle pendinge at hente wdj Århus, att nar hand kommer tiid tilbage igien, att hand lader forsaare mett bode wdj belte, om ther ligger ingen lub. jagter eller stibe, oc att hand drager selff offuer met Jost. Item att hand lader briigge och bage och tilsticker fitalle till stibes behoff, och lener och borger wdj Othensse ehur hand best kand, saa att stibene icke bliffuer ther beliggendes.

Item breff till Skeltjør, Kiørthemynde och Nyborig, att strax vfortøgret slij the rytter och landsknegte offer.

Item till her Peder Lyde och her Offuer, att the hassue god tilsiwn att the heste, som endnw igien er, att vell stibes, saa myn herre tage ther ingen skade aff.

Item Erich Krwmbige, att hand strax giffuer seg offuer till Løsing och Langeland och the andre smaa øer, och vfortøget vpbeer then sølff skatt, oc saa sticke thend strax paa myntten.

Item breff till Otthense by, att the komme myn herre till help mett two tusend lodt sølff, och the legge borgerne wdj leg sammen, then riige hielpe then fattuge; och thet kommer wd met thet første.

Item Bogenssøe vj' lodt sølff.

Item Kiørthemynde sex hundret.

Item Jacob Bed' eth leyde breff*).

Tiil mynthemesteren, at hand fornoger Hermen Vale paa f. mts. vegne j^m g., som the lonte Detleff Brockdorp.

Æro

*) Er overstreget i Originalen.

Fro Anne her Johan Brues hindeſ ſwenne, at the ſide nu mer pluſtres i Fyn.

Svineborgs borgere protectorium cum clauſula, at ſtaa huer mand tiil 31. rette huer ved ſit naſſa.

Ryborgs borgere protectorium ligge ſaa. Affens.

Der Haſſen protectorium i Reſtued in communi forma, gorb, goſ, tone, børn, rørende oc vrørende, indenbyeſ och vðhen.

Hans Büllomsen nobiliſ protectorium paa perſone, gorde oc goſ.

Chriſtiern Nielsen tiil Hielmſs nobiliſ protectorium in communj forma.

Her Rogens Søye protectorium ſaa lydenbeſ, at myn herre tager alle hans gorde oc goſ her i Sieland i beſtermelſe etc.

Fro Eline Maurits Claſſues eſſtherleuerſte protectorium in communj forma.

Breff tiil Koling leen och Høneborg leen, at the hielpe at bygge then ſlange ighen, ſom er nederffallen ved Redelfar, ſwm hoſ Høneborgh ligger, Ericd Kromdige tilfiger.

Korſørs borgere protectorium cum clauſula dog ſaa

Ericd Otſen nobiliſ protectorium in communj forma cum vore.

Fro Dorothea Chriſtoffer Haſes protectorium paa gorb oc goſ.

Henric van Beſel, borger vtj Slagelſe, protectorium cum vore, in communj forma.

Baſi i Søruppe nobiliſ cum vore protectorium in communj forma.

Fro Margrette her Jacop Anderſens eptherleuerſte protectorium paa gorb oc goſ in communj forma.

Item I. mt. haſſwer taget Jacop Beckſ gorb och goſ vtj beſtermelſe in communj forma.

Fro Karine Jens Grøbbes relicta protectorium in communj forma.

Item

32. Item her Niels Anderssen sogneprest vdi Gummeling eth protectorium in generalij forma.

Item borgemeistere och menighet vdi Bordingborg itt protectorium.

Simvortt Grube till Eystrop 1 protectorium in communi forma.

Item frue Perneel Anders Ebbesens protectorium til sine gorde, goth och leen.

Item abbett i Stoff closter 1 protectorium for closter oc goth.

Løwherrett, Arsherrett, Skippingherret, Døsherrett.

Sep Biørnsen fogett paa Nesbygorbt ett protectorium paa goths eyendom.

Item menige capittell vdi Roskilde itt protectorium paa gorde oc goths.

Item menige borgere i Roskilde ith protectorium commune.

Item sanct Auenes closter it protectorium frue Pernill Anders Ebbesens eytherleuerste.

Item it protectorium till Nygard Anders Nielsen.

Item frue Abbell Anders Henrichsens relictas hindeb børn oc alt theres gooth.

Item Anders Perssen, off elst: h. Efte Bylbes fogiid, protectorium paa allt hans goeds, hand haffuer heer vdi Sielandt.

Item abbed Jens aff Knardrup eth leigde breff.

Item abbed Jens aff Esferom eth protectorium.

Item Anders Symenssen her Prebisrens fogiidt paa Brendtweib gaardt eth protectorium paa gaarde och goeds.

Item Lyberrigs herret protectorium in generalij forma cum clausula dog saa

Item frue Anne|relictas Hans Griiseth eth protectorium paa gorde och goeds.

Item

Item till mester Niels vdi Antwordflovff, att hand holder the swenna tilfæde, som thienthe prieren, indtill hand (fi) yththermere scriffuelse fraa myn herre.

Item eth oben breff, att myn herres naade haffuer vatt, att Peder Hanssen maa indtage her Lauris Olmands garbhe vdi Roskild och allt hans goeds rørendes och vrørendes.

Item her Knud Rudt fide følgebreff paa alt Seweren Stamps goeds heer vdi Sieland.

Item Borgemester och raadt vti Holbeck protectorium.

Item Boild mester Martyn liiffarh hustru met Slangruppe och allt for^{re} mester Martthins goh protectorium.

Item Hans Rudt nobilis cum vxore et liberis protectorium.

Item Willom Persen landsomer vti Sieland protectorium.

Item frue Ide her Oluff Rosentrangh it protectorium pa Ballø.

Item Symen scriffwer eth leigde breff.

Item Fare herrez menb eth protectorium.

Item frue Tytte Niels Brodes efftherleuerste eth protectorium paa hundes Bemtoffte och allt hendes goeds, hwn haffuer heer vdi landet.

Item hustruwe Sigell och hustruwe Boildt till Junstrup eth protectorium paa theres gaarde och goeds.

Item Clemett Persen borger vti Roskildt leigde breff.

Karin Clemeth i Roskilbe.

Item her Peder y Ragleby cum vxore et liberis protectorium.

33.

Item Anders Stiiffen eth følgebreff till bønder och thienere, som thiene till Trøgewenle.

Item

Item eth breff till bønder och almoæ, som thiene till Dalby closter vdi Skonæ, att the holde theses landgille tilskede hoës thennw, intill the fange videre scriffuelse fran myn herres naade ther om.

Item Anders Ebbesen borger i Nyborg protectorium in communj forma.

Per Zeipfen borger i Kertshemynde protectorium in communj forma.

Hans Markordsen borger i Ottense protectorium in communj forma.

Item her Jacob Mattssen prediker vti Næstedt protectorium.

Item Hans Rielsen och Jesper Marqwordsen borgere vti Affens protectorium in communi forma.

Item Niels Sommer Michel Persen (sic) suend leigde breff.

Item Symon Erichsen borger y Affens protectorium.

Item Sønderherred och Nørherred vdi Laalandt finge leygde breff.

Item Ringskeherritt protectorium.

Item Burseheritt protectorium.

Item Hammersherrit protectorium.

Item enn befaling till bispen aff Wiborg, Chresten Stygge till Randrup, Christen Sommer till Ginderup, Pouell Styffen till Landerup, Niels Rielsen till Åstrup, Moris Jostsen till Lundgordt nobilis, Jes Jensen i Ryberg, Per Selindsen i Lemdrup, Christen Persen i Brøndumgordh, Per Bunde i Hem, Pouell Bunde och Erich Bunde ibidem, Søffren Rielsen i Dalgord berette for myn herre, att ther er trette emellom hannom oc Gresten Sole och Henrich Sole for en gord.

Item Borgemeister och menighedt vti Storehedding protectorium.

Item her Mattis sogneprest vdi Lydhemarch protectorium in generalj forma.

Item frue Ene her Henrich Søyes itt protectorium.

Item

Item en forſchrift till Jep Friis, att Jens Mortenſen i Øſterlyby haſſuer berett, att Niis Brun giør hannom hinder pa nogett iord ſom etc.

Item fru Alhed till Farum itt protectorium in communi forma.

Item her Symen Bugge ſchriſſuer paa Holbeck itt leide breff.

Item Lauris Knudſen itt protectorium in communi forma.

Item breff till borgemeſter och rad vdi Koſthls, att the holbe vagtt om kring theſes bye, och om the fornemæ, at fienderne ville giøre ther nogen anfald, att the tha ſtrar giſſue budt hid till myn herres naade, tha ſtulle the fange god vndſettninge.

Item Niels Perſen itt protectorium.

Item menige bønder vdi Thynæ herrikt eth protectorium.

Item menige borgere i Nykiøping i Dtherritt itt protectorium.

Item Raſ Kammerſvend itt protectorium.

Item Per Grerſen it protectorium.

Item Anders Løke i Svinborg.

Item Per Ågerſen i Bibygorbt beſchermelſe breffue cum clauſula.

Item abbett Mogens i Øbbelholt en leyde.

Bønder oc menige almoe vdi Lille herritt itt protectorium.

34.

Item Stubkiøpingſ borgere eth protectorium.

Item Nykiøping vdi Falſter eth protectorium.

Item Arſſwedt Jenſſen, myn herres naades hoffindere, fogiid Mattis Jude paa Bonnett.

Item Fijde Lauritſſen nobilis till Halſſkowff garbt eth protectorium.

Item bønder och almoe vdi Falſter och paa Geſſør eth protectorium.

Item

Item bønder paa Bogssø og Gaarss eth protectorium.

Item Niels Perssen fogiid paa Sørup vdi Kalster eth protectorium paa alt bispens garde og goeds.

Item Mogens Kalster nobilis et leigde till Belbing.

Item Per Kalster nobilis till Rosliffe et leigde.

Item Erich Mogens nobilis till Bramsøde vdi Laland æn leigde breff.

Item Per Augessen till Brening en leigde.

Item her Mattis Poelsen sogneprest vdi Storehedding eth protectorium.

Item Per Laussen borger vdi Røge eth forbelse breff till Kalsterboe.

Item Laureß Wendelboe, Christian Hardboe og Jørgen Lauerhsen en passport, att the maa drage offuer at Fyen.

Item frue Ingerd till Delftrup eth protectorium.

Item frue Barbara till Berriðt, Otthe Clauesens relict vdi Laaland protectorium.

Item frue Elzabe vdi Mariboe I protectorium.

Item frue Annæ Oluff Kalsters ibidem protectorium.

Item Jørgen Morthenssen vdi Bordingborriig eth leigde breff.

Item Jørgenn Benstermandt till Staagger vdi Kalster eth protectorium offuer hans gardt oc goeds og offuer Arßmarkegard vdi Laland, som hand vdi forsuar haffuer aff Knud Brnæ.

Item Hans Brnæ eth følge breff till bønder oc almoæ vdi Bordingborgs leen, att the sware hannum og jngenn anden.

Fru Sybell Knud Persens itt protectorium paa hinde og alt himndes gotts rørende etc.

Item her Niels Troelsen sogenprest i Dalby sogen ett protectorium.

Item

Item Knud Ebbesen i Rouffbøll itt protectorium.

Item Søffrin Kolby oc Grib Jensen I protectorium.

Item Jep Stoldsuend itt følgebress till bønder i Hornsherritt.

Item Dorritte Michils i Nyelstrup protectorium.

Item Jep Møller Twilligestrup mølle protectorium.

Item ffrw Elisebe Laggmand dotter tiill Afferboø protectorium.

Item Otthe Legenhuses foghet Hans Olsen fylgebress paa Ottes vegne tiill Hagested, Bdeleyere oc Leeyere och huse ther tilhør, som Otte Legenhuss pleyer vdi vere att haffue. Relator Johan Stæde.

Fro Kristenge Lønne Jensen fylgebress tiill Clare closter i Roskilde.

Tiil Malmø oc Langkrone met thenne skipper.

Item Drotning Sophia haffde forlentth Per Jensen, swm vaar hendes³⁵ kriiffwer paa Nykøping, two kirker vdi Halskø, som er Kirkebye och Alsøff etc.

Fro Gertrud her Johan Biørnsens eth protectorium in communj formaa.

Item the bresswe om fetalie.

James Bundesen, Oluf Sur borgere vdi Suineborgh stulle haffwe forscriffth Pryk ath the eghengiiffwe tiise bressuisere theres studher eghenn.

Rasmus Rassen, Hans Nielsen forscriffth til Thames Jude paa Solth, ath hand flier thennom theres bode egenn, som tagne ere siden the finge myn herres nades leigde.

Item frwe Mette her Johann Dres.

Item eth bress till Jørgen Benstermandt, att myn herres naade sender nu tiill hannom Johann met j^e landsknechte, och the fange profande och underholdinge for theres pendinge.

Item Johan Stæde eth følge bress tiill alle Joest Anderssen thienere vdi Jutlandt, att the heer effther sware Johann Stæde.

Fro

Fro Mette her Zahann Dres fylgebrev til Raffenborg leen.

Item et brev til adel kjøpstedmænd byndher och almne, at the (stulle) vere Lauris Knob hørige och lybige at gjøre fienderne affbrect.

Item til Mofse herrit, at the føre en gengerd til leyerett for Kholm, epther Lauris Knob's vnderuisning, paa thet ath fienderne icke stulle vdfalle och plustre oc affbrendhe thet.

Et protectorium til Claus Olsen vdi Hillerisholm.

Et protectorium til Hans Andersen vdi Em.

Rasmus Scriffuer leigde at komme hid.

36. Item hver x mēd landboæ heer vdi Sielandt stulle giffwe thenne effth^{re} fittallæ och yde thend vdi leigrett, vndertagene vgebages mēd och gaarbdædere, the stulle weere thet fore frij.

Item en oxæ
Item x lamb
Item xx hønē
Item x geess
Item v t^{re} søll
Item tre t^{re} brødt
Item i f^{te} smør
Item x t^{re} haffre
Item iij leess hiss.

Krogens læenn.

Rowrih i Kallø	{	Holboherridt	} Lauret Jenssen paa Ramløse och		
		Livngherridt		} Oluff Stendell paa Glaslunde	
		Strøherridt			} stulle thend lade legge och be-
		Jørundherrit			

Kjøpnehaffns læenn.

Sockelundherridt	} Per Godste.
Smørumherridt	

Sinordt

Siuordt Grubbe { Steffneſherrit } Knud Ebbessen.
 Fareherredt }

Harridzborrig lænn.

Lille herridt }
 Lronæ herridt } Meſter Mortthen Henrichſſen och
 Sømeherridt } meſter Jens Roſengardt.
 Balburrigsherit }

Kallindburge læn.

Arſherridt
 Løweherridt
 Skippingherret
 Debzherridt

Hoelbeck lænn.

Lwøgherridt. } Her Hans Liſſen cantor Niels
 Mierløſherridt } Marquardſſen.

Stioldeneſ lænn.

Ringſted herridt }
 Bierſtowff herrid } Lensmandt och Baſſe Chriſtofferſſen.
 Ramløherridt }

Bordingborrig lænn.

37.

Borſeherrid }
 Hamerſherridt } Lensmand Hans Brnæ och Syuerb
 Alſtede herridt } Grubbe.
 Lybergſ herridt }

Korſøer lænn.

Klackebergſ herrit }
 Glauellſe herridt } Her Knud Rud och Erich Daa.

Abromſterop.

Hornſheritt.

Item æn oxæ for 1 march
 Item æn lamb 1 β
 Item æn gaaff iiij β

Item

Item eth par høns . . .	ij β
Item æn t ^z øll . . .	two march
Item en t ^z brødt . . .	xx β
Item æn f ^z smør . . .	viiij mr.
Item eth gott leeff hiøø . .	æn mr.
Item æn t ^z haffre . . .	æn mr.
Item æn t ^z meell . . .	two mr.

Et breff til Albregt Søye, at hand bliffwer hoff the rytther oc slier them underhollingh.

Item et breff til landstingh om madstath.

Item til Ringsted herrit om gengerd.

Item Slangerups borgere eth protectorium.

Natås Sielangkffar Knud Sparres suend eth pasbord.

Niels Koffssø Anders Biørnsens suend pasbord.

Gemme herret protectorium.

Sasrløping protectorium.

Jacop Henrichsen i Willengherritt faldelengre i Halmstedherrit, som han pleyer att haffue.

Item her Ipp Esbernssen sogneprest y Herløffue protectorium.

Item Maribo bye eth protectorium.

Item Hermen Bale itt breff att føre øren.

38. Item Vesterherrit och Østerherrid paa Røen eth protectorium.

Item sogneprest till sanctj Peders kerke vdi Røstved eth protectorium cum vxore.

Item Claues Eggerdssen eth leigde vdi sex dag æftther breffuens datum, at hand vdi myddeller tiid kommer och handle (meth) myn herre.

Item

Item her Lauris i Spelrope sogneprest eth protectorium in communj forma.

Item Rasmus aff Hylleolth protectorium in communj forma.

Her Knud i Hasell.

Her Christiern Friiss ritther eth breff, ath hand maa annamme Høgstrope gordt met alt thet goð, ther tilligher, saa møghet som fru Anne Holgers, och ther til haffue bynder i forsuar, lige som eth andhet fylgebref.

Dominus rex ꝑer se.

Siuer Grubbe fylgebref til Søholm gord oc goð.

Item Siuer Grubbe fylgebref tiill Eghebhe gord oc goð.

Item Christoffer Rodhe paßepurtt tiill Stone.

Item Steffneherredt eth protectorium.

Item breff tiill bispen (i) Aarhus, att myn herre haffuer tiilscriffuit mynthemesteren, att hand vfortogredtt schall komme tiill myn herre med all mynther sølf och mynthe redskab. Thij beder myn herre hannum, att handt mett hans budt wille schide hannum offuer tiill myn herre, och lade hanff egen swene følge hannum, so hand vfortogredt well offuerkommer tiill myn herre.

Item Passe Tymremandt paßepurtt tiill Stone.

Item her Magnus abbedt vti Ebelholt protectorium.

Item Siuerth Grubbe fylgebref tiil Tryggeuelbh.

Item en misfue til Anders Stigsen, som nu er foghet paa Tryggeuelbe, ath myn herres naade haffuer befallith Siuerd Grubbe gordhen, ath hand ther for antwordher hannum inuentarium, och gør hannum redenskab och vnderuise hannum all leilighet.

Item Albregt Søye fylgebref tiill Stege leen.

Item Claues Dymr vdi Høggerop cum vxore eth protectorium.

Item

Item Hans van Gekke en pasbord tiill Riibe och tiilbaghe yghen mett en ridhe Klipper etc.

39. Item ith breff tiill borgemeester och raad vtj Medelfar, att the yghen indskide the Karle, som the vdborgerebhe, nar mester Bliff van Bthenhoff canceller paa efter.

Item tiill Eric Krwmedicke, at hues sølff, som hand haffwer vppeboreth, at hand thet stikker hiidth.

Item Per Ebbesen oc Axel Suell tiilfigeste.

Tiill Fare herret, at the føre søll och andhen fetalie tiil Køde, oc besynderlige søll, at selie for rede pendinge.

Tiilfigeste tiill Boerke herret, och breff (til) herreghffogdherne therom.

Item Tonnes Ebesen, Hans Ebbesen oc itt pasebortt.

Item Jens Remsnider i Affens 1 protectorium.

Item menige borgere i Stege 1 protectorium.

Item Sybert Grube schall tilskriffues, att han kommer hiid till myn herre itar.

Anders Schriffuer itt protectorium, dog mett sa stæll, att han stæll mett aller første giøre syn regnskab pa hues han haffuer vpboren.

Item frwæ Sundell Oluff Daas relicta protectorium paa gorde och goedø.

Item Lauris Iffuersen po Kongsgord i Halsnæs.

Item Hans Jespersen borger y Guineborg protectorium cum clausula doch

Item Niels Persen y Swineborg protectorium cum clausula doch

Item Hans Hylbing ibidem protectorium cum clausula doch so

Item Marqwart Bang ibidem protectorium.

Item

Item her Hans Persen sogneprest tiill Gedhøør protectorium.

Item Anders Jensen borger vti Swinborg protectorium.

Item her Anders Ingwordffen vdi Swenborig eth protectorium.

Item her Jørgenn Rasmessen sogneprest tiill sanctj Nicolaj kirke vdi Swenborig protectorium cum matre Karine Rasmus theres garde goeds rørende.

Item Peder Falster tiill Roselisse eth protectorium cum vxore garde och goeds.

Item Hans Gertsen i Norrop. Galthede i Haland.

Item Byerland, Almenes, Smørkoll hoff Lauholm len, Skomerløff, Seretth.

Item ett breff tiill Næsted om sex lester øll, ij lester brød, xxx siber flæst, iiij f^m smør, att selige for rede pendinge.

Henrick Nyfflender protectorium.

Item Anders Dttfen breff tiill fiber Thøger, att hand lader ham fange syn stude igen, som han togh fra ham siden hand hæfde sworet myn herre.

Henning Strangesen i Borup. Hemming Hanssen

40.

Item Per Hanssen et breff, att hand skal hæfue forwaring aff tollen paa hues pendinge hand land læne myn herres naade tiill gode.

Item Per Hanssen eth breff, att han skal weere tolder vdi Helsingøør.

Item tre breffue, att nogle maa segle frij.

Tiill bispenn aff Sieland, at hand vender seg och strags giuer sig til Roskilde och bestiller oc fetalie, l. mt. agter met guds hielp paa torsdag om middags tid at uere ffor Kopnehagen oc slo sith leyer.

Item bestille ij^z vogne at the ere vdi morgen affteenn vdi Bieuersto aff bodhe herret.

Tiill Bieuerstons herret, Hans Spurte sticke vogne. Rasmse herrit Magnus Stolle sticke alle vogne. Lene er Hans Sierfen herrefoghet, at hand bestiller
hiid

hiid tiill byen iij: gode karle met spader, saa the ere her i morgen afftenn, och haffwe met thennom madsede, saa the kundhe holle thennom vdi iij eller iij dage, och tisse iij breff skulle vere mæghet strenge.

Item abbet Knud Fro vdi Hælsed closter protectorinn in communj forma etc.

Her Jørgenn Laurisen sogneprest vdi Stege protegtorium in communj forma paa hans kirker oc gøg.

Item Hans Vestemager eth forscrifft tiill borgemeester och raadt vdi Nykøping i Falster, att the lade hannwm følge hans thystesll, the haffue ther behyndrett.

Item Hans Knudssøn vdi Stoere Hedding eth passport tiill Falster och Laalandt.

Item her Jens Henningsen Røng sogen i Hamerrherrit, som her Jøb Jenssen døbe fraa.

Item Bodell Jørens i Biersgard en forscrifft tiill fru Mergrette Hartuig Anderfens relicta.

Jep Møgen i Tved en forscrifft tiill Jørgen Stoffgordt.

Item breff tiill huer kjøpstad heer vdi Sieland, att the strax met thet første lade brøge och bagge, och føræ thet vdi leigre for Røspnehaftn oc seliæ thet for rede penninge, saa framt myn herres naade icke skall sende krigsfolcket heden tiill thennwm.

Item two breffue tiill Sockellundzherret och Smørwmsherre:z fogliider om vender themmer, huer mandt at føræ tiill leigret eth got leess nw paa torsdag æn tyme offuer myddag.

Item eth breff tiill her Peder sogneprest vdi Mæggelby, att hand haffuer goedt tilsiwn tiill Siøholm, her Anders Bylbes gardt, oc att han lader korn ath hiæm jndhøste.

Item obne breff tiill bøndernæ att arbeide ther, naar her Peder thennwm tilfiger.

41. Item følgebreff tiill her Lauris Olmands thienere, som ligge och thiene tiill erchedegen dom och hellige tre koningers kappell vdi Roskilde, att swaare Peder Hanssen.

Item

Item her Lauris Blacſe eth breff, at m. h. haſſuer vunt hannum att weere ſognepreſt till Stockemard kirke vdi Laaland, efftherthi her Jens Friib, ſom then vdi forlening haſſuer, er nw vdi Kiøpnehaffn høes h. n. och riigens ſpender, at nynde och beholde indtill m. h. n. ther anderledes om till findſ vorder.

Item till raadet vdi Skonæ ſwar paa the erende.

Item breff till Lauris Knob.

Item eth obett breff till menige almoæ vdi Laalandt, kiøpſtedsmendt och bønder. Item et breff till Nagſkowff.

Item ſøſter Anne Hardenbergs datter, abbediſſe i Mariibocloſter vdi Laalandt, eth protectorium.

Item breff till huer kiøpſted vdi Jutland, ſom ligge viid then øſter ſtrandt, ath the føræ ſtallæ och profende hiid vdi leigret for Kiøpnehaffn.

Item ſtall ther eth breff till Wardberrigs bye, ligge ſaadann eth ſom ther kom till Malmøø och Landſkrone.

Item breff till alle herridzſogder heer vdi Sielandt, att the er hoff myn herreſ naade nw paa tiſdag førſt kommendeſ.

Item vdi liige maade breff till alle kiøpſteder her vdi Sielandt, att the ſende æn borgemeſter och æn radmandt till myn herreſ naade nw paa tiſdag.

Item her Mogens Bylde eth breff, att hand igien annamme hueſ goedſ, ſom hannum er fraa tagne heer vdi Sielandt, ehuar hand thet finde kandt.

Item Stig Vorff lige ſaadann eth breff paa hueſ hannum bleff frataget vdi Laalandt.

Item for: her Mogens Bylde opſtandelse breff, att ingen fører diele paa hans goedſ her vdi Sielandt, thend ſtund han er forhyndret vdi Jutland vdi myn herreſ forſald och ſer vgger ther effther.

Item frwe Birgitte Vorff, Peder Larmands relicta till Steenholt protectorium.

Gilleide i Siøborg leen itt protectorium.

Menige

Menige almoe paa Gilleleib i Sisborg leen 1 protectorium.

Menige borgere i Sisborg it protectorium.

Item Huolboherritt itt protectorium i Krogens leen.

Item Huen 1 protectorium.

Item menige almoe paa Lauin ett siøbreff, att the mue segle frii wdi more lande oc førstendom, att selge theres ware, paa thed the kunde bekomme so møgett siølf som theres siølfstatt.

Item itt breff tiill Niels Jude ved Nested, att han kommer tiill myn herres naade mett en hest oc følger hans n.

Item breff tiill Rosthild tiill alle tymmermend, att the kommer paa ffriidag tiill leigrett, thagendes theres redtskab mett thennom.

Item breff tiill Soor och Anderskow, att the slier myn herre hwer en sterck wogn mett stercke hesthe.

Item breff tiill bønderne vtj Søholm leen, att the arbeidhe tiill gaardhen, høsthe korn och affuel ind, som the pleye aff arilbdg tiid att gøre, och epter thi att ther icke er kost paa gaa(r)ben, att the bør søghe thennom self met kost paa thenne tiid.

42. Lese epthersc^{te} kjøpsteder schulle føre søll tiill tiibis, att selge i leyrett for pendinge mett thed aller jleste.

Item Nestwed	ij ^c lester søll
Bordingborg	i ^c lester søll
Prestø	i ^c lester søll
Slagelse	j ^c lester søll
Stielstør	lxxx lester søll
Steg	iiij ^c lester søll
Nagstø	ij ^c lester søll
Stubbekjøbing	j ^c lester søll
Safljøbing	i ^c lester søll
Summarum	x ^c xxx lester søll.

Item

Item Pouell Kortensen i Kertemyn 1 protectorium paa seg och hans gotz till land och vand.

Item paa Huormbedt fiskeleje 1 protectorium.

Item till Erich Kromdige eller Claues Daa vdi hans frauerelse, att the tilsiige myn herres hofffinder, att the giffue thennwm strax hiidt offuer vdi leigrett for Riøpnehaffnn, oc att the tilsiige bispernes och godemends swenne vdi Jutland, som ther ligge, att huer drager igen (til) syn hosbunde.

Item eth breff till Kierthemynde borgere, att myn herre er till fredes met thennom met then sølff stat indtill sanctj Bartholomej dag først kommendes.

Item menige borgere vdi Kierthemynde eth siøbreff.

Item breff till Semeherret, att the strax vforthøgret huer mandt (udgøre) eth ferdugt bud met ydell spader och kost och sitallne paa iij eller v dage.

Item till thet danske och swenske omirall, att the bestille att ingen faarer vdi landt aff skibene och pløsterer myn herres vnderfotter.

Item Sorgen Tøfenn paa Orderupbyes vegne eth protectorium.

Item Glenæ Nielsdatter vdi Hvidvær kroog eth protectorium.

Item att bestille postheste heer aff oc till Karsø.

Item Bønder vti Merdow by protectorium.

Item Peder Laurissen i Laalandt protectorium.

Item Jens Mattsen protectorium.

Item her Boo Laurensen fogen prest Hestewestre.

Item till Erich Kromdige att hand vpholder the knegte ther ligge vdi Fryen, thj myn herres naade jøe Land

Item Peder Jensen i Kaarup protectorium.

Item breff till her Liige Krabbe, att hand strax giffuer sig hiid offuer 43. till myn herres naade, myn herre agtter at bringe hannwm nogen tiid radzvisø.

Item vdi lige maade till her Offue Lungge.

Item

Item eth obne breff till almoen her vdi landet, att myn herres naade ville tage thennwom alle vtinden h. n. besyttninge och bestermelse, och att the skulle igen fange theres heste, vogen, meye jern och leer och huss andet thennwom er frtagne, och atth the bliffue hiema tilstede viid theres boe och bering, myn herres naade ville thet saa bestille, att the skulle en heer effther offuerfaldes eller tages fraa aff h. n. krigsfolck, atth the ther for giøre heer tilföring vdi leigret, thet skall thennwom mett rede penninge betales. Item om then anden sitalla.

Item eth vdi liige maade till Soddelunds herret, Smørwmsherret eth breff.

Item abbeden aff Soer, abbeden aff Eserom, prior vdi Andworstoft, abbeden aff Ebbelott, fogden paa Abromstrop, abbeden i Ringsted breff thill, at the huer lade strax brende xx myle koell, icke brendt aff ægh, och at the sicke thennwom till Roskylb till mōntthemesteren met thet först.

Item till Oluff Skynckel till Slaeslundt, att hand lader then sitalle scriiffwes och sicke thend hiid vdi leigrett.

Item till borgemester vdi Røge, att the sicke hiid iiij gode floere segell ther aff byen hiid till wor cancellerie vdi leigret.

Item till Roskylb, Ringstedt, abbeden aff Soer, prior i Andworstoft.

Balzer Buchenhagen.

Item eth breff till Helsingør, att myn herres naade sender tid æn fende landsknechte, atth the slij thennwom vnderholding sll oc maadt for theres pendinge.

44. Item Stoderup bye eth protectorium.

Item frue Syffell Knud Persens ett siobreff.

Item Erich Schriffuer ett protectorium.

Item itt breff till Helsingør, att myn herres naade haffuer slagett syn leyre for Røspenhavn, oc almoen her om kring er paa forbloettett oc forarmet, att the icke haffue megett tilfore, oc besønderligen gammell kost oc provant, ther for beder myn h. n. thennom, att the schicker hid j' sider flest oc selge for rede pendinge.

Item

Item itt breff till byfogett i Roſkilbe, att hand ſtöder myn h. n. vj ſtore
koper griber oc iiij madelig keell till lons, oc ther till xxx røde ſade, the ſchulle
fange thennom igen nar leyrett vpgiffues, oc iiij ſpanne att fiſpe oc ſchriſſue
i vor regenſchab.

Item Stad Randzow och Jehann Drampſtruw eth ſolgebreff till bønderne
och thienere till Nykiøping vdi Falſter.

Dominus rex.

Item till almoæn at ingen ſkywde bywr.

Item thennom eth paſportt met hefte och vogne ath fergen.

Item eth breff till borgemeſter och raad vdi Nykiøping, att the ſlij
thennom æn ſtude, ſom ligge ther paa ſlottet, offuer till lanthe Metſellenborj.

Item Gabriell Gylbenſtiern ſolgebreff till Kiøpnehaffns leenn.

Item bønder vti Bwbinge by i Gladſare ſogn protectorium.

Item bønder och almøæ vdi Byrøderiſſogen protectorium.

Item Bloſterredt ſogenn protectorium.

Item bønder vti Byrom by protectorium.

Item Henric, Johan Staken dreng gennem Laaland och ind i Landtholſten
paſſepurt.

Item Henric Høyer ſielf nyende paſſpurt gennem Laaland ind i Holſten.

Item Chreſten Dorſ tiill Zonſtrup protectorium.

Item bønder vti Holthe i Søllereſ ſogn protectorium.

Item bønder vti Nærom i Søllereſ ſogn protectorium.

Item He(r)ſtedveſtred ſogen.

Item her Lauris Nielsen ſogen preſt i Kongens Liøngby.

Item Nøghy itt protectorium in communi forma. Item Per Nielsen.

Item

Item bønder i Beebed byn protectorium.

Item bønder vtj Rødbby protectorium.

Item thee fister aff Helsingøsr mue søge theses biæring paa Huæenn, som thee tillforrn giort haffue etc.

Item bønder i Kunstij byn beschermels.

Item følge breff till bønder i Lwe agger sogenn vtj Nørre Hallandt, att thee suare her abbet Niels i Herrihvadt paa her abbet Henriidz vegne i Sore.

45. Item eth breff till her Liige om Stels(D)øsr borgere.

Item breff till tolderen vdj Helsingøsr, om ther kommer noget reynsalb, at hand kieber thet till myn herres behoff. Item i otting senwv vell maalen mett vnyndøce, saa thet waare landt. Item nogle venediske glaas.

Item Sander Leyle vdj Helsingøsr tagsiigelse for thet vvn, hand sende myn herres naade. Item myn h. n. giffwer tilkiende om thet korn till Swrre att høste, att her Jehan Randhou haffuer thet met Krogen i forlening aff h. n. h. fader etc. och beffalet Ditleff Brochterop nw thet (ath) annamme paa hans vegne, att Sander vill stande till freds, myn h. n. vill dog betende hannwm i framtyden. Item om nogle venediske glaas.

Item Anders Dissen i Stubkiøping protectorium.

Item Lauris Smedt eth protectorium.

Item till Eier Laurhen i Kiøge, att han schickder hid till myn herres n. ij' latther, ij' som oc schriffue thennom vdi h. n. regenslab oc schicke thennom hid mett thet (første).

Item Bastian van Husen.

Italie sll oc brødth til leyreth, och skulle begyndhe nw paa mandag effther sancti Steffani.

Paa mandag.

Roskiib xx tr. sll x tr. brø.

Holbed xvj tr. sll oc viij tr. brø.

Liifdagenn.

Lisfdagenn.

Heddinge . . . ij lester øll i lest brød.
 Vordingborg . . . ij lester øll i lest brød.
 Prestø . . . ij lester øll i lest brød.

Onsdagenn.

Nestvedth . . . viij lest øll oc xlv tr. brødth.

Lisfdagen Slagelse.

Slagelse . . . xl tr. øll oc xx tr. brødth.
 Skelster . . . xxx tr. øll xv tr. brød.

Fredagh.

Ringsted . . . xij tr. øll vj tr. brø.
 Slangerøpe . . . xvj tr. øll viij br.
 Søborgh . . . i lest øll i lest brø.

Løgerdagen.

Røde . . . iij lester øll en lest brød.

Søndagenn.

Stege . . . x lester øll v lester brø.

Thenne breffuiffen Anders Anderffen, Sander Lyes suendt, søsbreff heer 46. aff till Hollandt fram oc tilbage.

Jens Trudffen beschermels paa noget rørende goð, handt haffuer vedt Nestvedt i Jenssmarcke fogenn.

Item frue Chrestends Lønne Lønnesens Krøginge bird i Roland.

Item Pestrop bird frue Karine Mickel Brockenhus, att the suare hinde eller hindeð fogett, som hun ther till schickendes vorder.

Item Rasmes Kielbermandt eth breff till borgemeister och radt vdi Nestuidt, att the hielpe hannrom gesterett offuer Henric Nielsen bliiffogib, saa hand fanger syn betalinge, att hand icke vliidere haffuer seg at beklage.

Item Skipper Floris van Herlom it siøbreff her aff oc till Königsberg.

Skipper Albert Mortthensenn it siøbreff her aff oc till Vbste oc wedderomme.

Item Theus Daa itt protectorium.

Item

Item Ribertt van Horn itt siøbreff till Königsberg,

De hannom itt forschriff thill then swenske omerall, att han fanger sit bod igenn.

Item skipper Floris en forskrift till then swenske omerall, att han fanger hans stott igen.

Item her Rasmus Olsen i Vedby itt protectorium.

Her Mattis Hansen it protectorium i Lingsstrup.

Leslige Jøren Olsen en forskrift till bespen, att hans suenne haffuer tagett hannom syn hest fran oc lader hannom predicke goods o

Item skipper Lykke Bantthersen itt siøbreff till Dansten, Königsberg eller Rye oc tilbage igen.

Item itt breff till burgemeister i Kiøge, ther ligger sex tr. øll, att the schicke thennom hid.

Item Bertell Knudsen i Westertorp cum vxore protectorium.

Item itt breff till Rogens Mund, att ther er thrette emellom Laas Laursen i Besløss, att han steffner then sag till landzting oc sthyller thennom adt mett rette.

Item mester Oluff archelmester breff till Kiøge om sex eller siw vogne hiid vdi legret.

Item Greer Brande myn herres hoffgesindt eth passport thill Hadersleff till saa mange vogne hand behoff haffuer.

Item Dyrich Zahansen ett siøbreff till Königsberg.

Cornelius Jacopsen oc till Königsberg.

Anders Hanssen breff, att maa weere mølner till Holuad mølnæ ad gratiam.

Item menige bønder paa Halsnæs protectorium.

Item breff tiill herridsgogderne vti Gjemmeherridt och Lytle, att the lader søge the øren vp igen, som komme løss vtaff Gentoffthe, och lader komme tiill stede igen.

Item

Item itt breff till Niels Stemp, att han ſtöder hnd till m. h. n. ij tr. huebe mell for pendinge. Item till Dtherritt itt protectorium.

Item her Mattis fogen preſt paa Huen itt protectorium.

47.

Item Per Juſtſen Per Jenſen 1 paſſbord.

Item Jacob Flemming till Bagelſe eth breff till alle thienere ſom hannom tilfalben er aff reth arff bode effther fader, moder och hans broder Eriſh Flemmingh.

Item itt breff till Emick Dthgen (i) Kollerup, att Hans Rud till Bnſerov haſſuer berett, att hand ſeider hans tiener, beder myn herre hannom, att hand haſſuer thed fordrag, ſa ſrampt att han icke ville libe ſtraffe ther fore ſom ved bør.

Item Dthloping fogenn 1 protectorium.

Item forbudt att ingen maa vſliibe ſaltt.

Item Hans Byſterfeld haſſuer berett, att han haſſuer en baiertt ſom (er) laſt, ath ville then lade ligge vp wid Krogen, att han flyer hannom temmermendt.

Item forbudz breff att ingenn maa føre kornn aff landet.

Item frue Anne Niels Braeis relicta cum liberis.

Item Rasmus Schriffuer 1 protectorium.

Item følgebreff. Item itt Hans Schindell, Pouel Skindell.

Item Anders Rølich N. følgebreff till the bønder och almoe paa Lange-land, ſom hand tilforn haſſde wdi were, att the ſuare hannom oc ingen anden.

Chriſtoffer Hædeſ dreng itt paſbortt att føre nogle breffue ind vdi Malmøø.

Item abbeten aff Rna(r)derup it protectorium.

Item her Per Luſen i Bedſſtoſſs cloſter ſid protectorium for ſig och menige conuenſs brødre, och maa hand och ſamme hans brødre drage ind och vdti igen, nar thennom tøddeſ, oc ey ſchulle were forpligtebe att giøre nogen handell eller contracth mett nogen om ſamme cloſter eller thes gottſ oc rente, wden vor willie, fuldebyrd oc ſamtycke. Datum i vor leyr for Kiøpnehaffn ſancti Laurentii affthen.

Item

Item fød her Berthell Henrichffen presentat paa Bartholomæus Kircke och sogenn, som her Benich haffuer forbruth for vprør oc auindzskiolbt, handt förde emodt off oc sitt federne riige. Ther till fölgebref paa samme Kircke och till sognesoldenne etc.

Item breff till borgemester i Røge om 1 jernn hader, att schiicke hiidt, huilde myn herre vill self bethale.

Item tiislig^h eth breff till Roschylbt och om 1 jern hader etc.

48.

Item her Per i Effue protectorium.

Sehan Dyrichffen en forscrift till then swenske armyrall om æn bodt.

Item Lauris Bodider vdi Glesuiig eth forscrift till borgemester radt och biisfogiid vdi Røge, att the skider hannom saa meget som log och rett er etc.

Item Hermen van Mønster Hans van Lundern en passport, att the mwe drage till Roschylbt och Røge ther at bage brødt och føre thet her vdi legret och selier for pendinge.

Item bønder och almoæ vdi Drotningholms læn protectorium.

Item Albricht Sterling forschrift tiill Mattis Laurisøn høffuigmandt paa her Claws Billis iacht, att hand ladher hannom fange sitt ander igen.

Item Hans Skott siobreff tiill Dansten.

Item breff tiill Mons Thraale vdi Hølsesmagle, att hand beschider 1 wogne tiill rede, naar hand fanger mit herres breff, som stulle føre tiill legrett fra Røge nogre byse hiuill och loedt och andnet.

Item breffue till the herrede vdi the leenn, som heer fran langt ligge, att huer ij mendt brigge i lest søll och føre thennom hiidt vdi leyret och selie thet for pendinge.

Her Rasmus Søiffriinsen i Helsingør it protectorium.

Item itt breff till Hans Brne, ath han lader brygge och bage the meste han land affstedkomme, oc meest søll, oc bruge the homble tiill holmen, om vi hannom tilfiige, att the ere tiill rede nar vi hannom tilfiige.

Item frwe Gertrud her Sehan Biørnsfens relicta følge (breff) till trone thienere, som ligge och thiene tiill Anneff.

Item

Item Oluff Skonning Knud Sparres fogiid følge breff till alle Krone thienere, som ligge och thiene till Siøborrigs flott, att the her effther ſware hannom.

Henning Martensen i Røletorp protectorium.

Eudolff Krames aff Hildensheim it paſport och fordelsſe breff, at hand ſtrar nat och dag vſpart kommer fram.

Item Thønnies Baade och ſaadant it breff.

Item eth breff till her Peder Lyde, Eric Arwmbiige och Claues Daa, att the dele then ſenide knegte, ſom ligger nu (i) Otthense, vdi trende partter, en part till Bogensſø, en anden til Kiethemynde oc then tredia at bliſſue liggendes vdi Otthense.

Item eth breff till Kiethemynde, att the annamme ſamme knegte. Item eth andet till Bogensſø, at the lige ſaa annamme theynom.

Item Mattis Andersſen i Konningens Ewngbye protectorium. Item Jes Beſthe ibidem protectorium.

Item Nys Jude fogiid paa Eling, frue her Albrecht Ibsſens relict, paa gorde och goeds.

Item Per Finbo eth protectorium for ſiig och ſiit goeds.

Item breffue till Kiøpnehaffus leen, att the mwe weere hiemmel vid theres boe och biering och høſte theres anell och korn jadt.

Item itt breff till Per Willomsen byſoget i Helsingør, att hand ey giører ⁴⁹. Eric Schriffuer nogen ytthermere hinder fore then borgen han haſſuer ſatt hannom.

Item ett breff till frue Anne her Zahen Brnes, att ſom hun giſſuer m. h. n. tilkende om Rud gord oc er then begerendes paa nogen tid, tha giſſuer Kong^e mt. hinde att wide, att hans n. vill legge then till Kronens flott oc ey land ombere then wdi nogre maade, bedendes hinde, att hun ey lader befinde ſeg beſuerett thermett, men wdi hues andere maade f. mt. land vide oc ramme hendes gaſſn oc beſte, vill han giøre etc.

Item ett breff till Chriſtoffer Quiſo, att hand annammer till ſeg paa f. mts. vegne Rud gord och leen, oc ſetther ther en god fogde, ſom land were duelig ther till. Atthu vedſt att giøre rede for hues etc.

Item ett følge breff till bønder wdi Rudgord leen, att the ſuare Chriſtoffer Quiſo paa f. mts vegne.

(Fortsættes).

IX.

Blandinger.

Bidrag til den dansk-norske Sørigshistorie.

(Meddeelt af Commandeur H. G. Garde).

Orig. afgivne til Geheimearchivet.

Efter den Fægtning, som Capitain Peter Krabbe med Fregatten Freia den 25 Juli 1800 havde haft med en engelsk Eskadre ved Indgangen til den engelske Canal, tilskrev Kronprinds Frederik ham egenhændigt saaledes:

1.

„Af Deres Rapport seer jeg den ubehagelige Affaire De haver haft, men vær rolig. De haver handlet som Dansk Mand og jeg er tilfreds med Deres Conduite. Vi Equipere af al Kraft her, for det første kan vi endnu kun skrive og Arbeide, og jeg vil haabe at Villighed vil befale den engelske Regiering. Nu for Tiden haver De intet andet at gjøre end først at vaage over Deres Mandstabs Conservation og over Skibet. Paa ingen Maade maae De lade sig skille fra Convoyen da De var dens Beskytter, saa maae De ogsaa vaage over den, thi Sagen maae afgjøres imellem Hofferne.

Søvrigt haver De i alt at conferere med Ministeren og ei foretage sig noget uden hans Raad.

Frederichsberg den 9 August 1800.

Deres hengivne
Frederik G. P.^e

2.

„Da De nu allerede vil være underrettet at Borens Uenighed med Engelland, i Andledning af Deres underhavende Fregatte og Convoj Opbringelse, er bilagt; saa anseer jeg det nødvendigt, at underrette Dem om hvad De nu haver at gjøre.

- 1.) De haver saasnart Deres Fregat er istandsat at affeile uden Convoy til Middelhavet for at underlægge Dem Commandeur-Capitain Roefod's Commando.
- 2.) Deres Fregattes Reparation maae være forsvarlig dog maae De vare Dem for at man ei palter for meget Sommer i den, da man ei troer at det vilde nytte den.

3.)

3.) Skulde De imod Formodning blive før færdig til Afsælling end de Skibe der vare, under Deres Convoy, da oppebier De dem, og affeiler 24 Timer tidligere for at forebygge, at det ei seer ud som om De Convojerede.

Af Admiralitetet vil De erholde Ordre til at købe Caronader istæden for Deres nu havende Stanse og Bags Canoner.

Skulde der være endnu flere Ting hvori De skulde troe ei tilfulde at være instrueret; da kan De raadsføre Dem med Gesandten Grev Bedel Jarlsberg paa vis Raad De kan bygge.

Snart vil De erholde et Beviis paa Hans Majestæt Kongen min Faders Tilfredshed med Deres Forhold.

Frederichsberg den 6 September 1800.

Deres hengivne
Frederik C. P.

Til

Capitain Krabbe Chef for Fregatten Freya."

Fra Grosserer Societetet i Kjøbenhavn modtog Capitain Krabbe efterfølgende ordret aftrykte Skrivelser:

1.

„Pro Memoria!

Giennemtrængte af Taknemlighed for den Hæder, hvormed Deres Velbaarenhed, med Officeerer og Mandskab under Deres Commando paa Fregatten Freya, den 25 Juli 1800 forsvarede danske og norske Undersaatters under Deres Convoy betroede Eyendomme og lovlig Handel, ventede Grosserer Societetet og de private Assurandører her i Staden alleene paa Forandring af Tidsumstændighederne, for at bevidne Dem det Biesald, som Deres, ligesom flere værdige danske og norske Sø-Krigeres Bedrifter have tilbundet sig over heele Europa, i de Begivenheder hvor Deres Kærlighed har været sadt paa Prøve.

Ved altsaa nu at føle Glæden over Fredens almindelig velgørende Virkninger, er det os, som Ælste og Formænd for Grosserer Societetet her i Staden, en dobbelt Tilfredsstillelse, ved det højsølgende Erkiendtligheds og Erindrings Tegn til Deres Velbaarenhed, i Anledning af bemeldte Hædersdag, og indlagde 500 Rdlr., som Deres Velbaarenhed ombedes at uddele, efter eget Forgodtbefindende, til de Personer, som i dette Sælsag enten ere blevne quæstede, eller have mistet deres Forsørgere, iblandt Fregattens Mandskab, at kunde frem-
bære

bære Forsikringen om Societetets og de private Assurandeurs uindskrænkede Høiagtelse og Hengivenhed.

Kiøbenhavn den 24 Februar 1802.

Saabne.

C. G. Danksfelt.

J. Prætorius.

Til S. T. Herr Capitaine Peter Krabbe ved den Kongelige Søe Stat."

Med denne Skrivelse fulgte en:

„Nota over et Sølvs Thee Service til S. T. Herr Capitaine Peter Krabbe fra Großferer Societetet i Kiøbenhavn.

En Sølvs Kaffe Kande	vog 108	End 2	Drt. = Drt.
En Thee Potte med Fod	— 66	—	—
Ende Thee Daafer	— 53	— 3	—
Ende Sukker Staalder med Laage	— 83	— 1	— 2
Ende Fløde Staalder	— 53	— 1	— 2
Ende Spøskommer	— 67	—	—
24 Theeskeer, 2 Fløde Steer, 2 Sukker Længer	— 52	— 2	— 2
Ende Theesfier	— 6	—	—
<hr/>			
490 End 2 Drt. 2 Drt."			

2.

„Pro Memoria!

Vi have modtaget Deres Velbaarenheds ærede Skrivelse af 26 Febr. d. A., hvilket fuldkommen beviiser den gamle Sandhed, at den fortiente Mand tillige er den besteedne Mand, og vi føle der hos dybt, at det Beviis vi have været saa frie at afgive Deres Velbaarenhed paa vores Agtelse, kun libet svare til den Fortieneste De har af heele Nationen, og til den Hæder De ved Deres Klogskab og Mod har biedraget at tilvinde dens Flag.

Da De har behaget at forelægge os den Plan De har taget med Anvendelsen af de Dem til de Dvæstede oversendte 500 Rdl., og overladt til os at tiltræde den, eller foreslaae en anden, saa bede vi at De vil tilgive at vi herved betiene os af denne Frihed.

Og da de tvende eneste Dvæstede Niels Corneliussens og Jørgen Christian-sens Skiebne, ved den Fond der ere indkomne for Dvæstede og efterladte fra 2 April f. A., er blevet forbedret, i sær for den første, saa synes det os passende, at disse 500 Rdl. ligeledes kom bemelte Fond tilgode; saaledes, at de strax deri bleve indsatte, og at Niels Corneliussen efter Deres Velbaarenheds Plan nød Arlig, foruden den Understøttelse af 36 Rdl., som han er tillagt af bemelte

bemelte Fond, tillige Renten af de 350 Rdl., og at Sorgen Christiansen, der skal opholde sig i Tronhiem, ligeledes nød Renten af de øvrige 150 Rdl., samt deres Enter efter dem for Levetiid, men at Capitalen, hvis bemelte 2de Mænd ikke efterlader dem Kone og Børn, thi i sidste Fald mene vi Renterne fremdeles bør tilflyde disse, indtil deres Opdragelse er tilendebragt, efter alle deres Død skal tilfalde den almindelige Fond, hvilket vi saaledes indstiller, og overlader Deres Velbaarenhed behageligen at iværksætte, dersom det møder Deres Bifald. I øvrigt bede vi om Tilgivelse for at Deres ærede Brev først nu bliver besvaret, hvilket er en Følge af Grosserer Societetets Indretning, og at sammes Forsamlinger kun holdes omtrent hver anden Maaned.

Vi har den Ære at tegne os med den dybe Følelse af Agtelse som skyldes fortiente Mænd. København den 27 April 1802.

Formænd og ældste for Grosserer Societetet.

Saabye.

G. G. Dunsfelt.

J. Prætorius.

S. T. Hr. Capitain Krabbe!

Bidrag til Niels Ebbesens Historie.

Efterfølgende Stykker have vi meddeelt, fordi den deri forekommende Niels Ebbesen meget vel kan være den berømte Mand af dette Navn, hvis Historie er saa mørk, at ethvert Bidrag dertil maa ansees for vigtigt; videre tør vi imidlertid ikke gaae i vor Baaftand, end at det — med Hensyn til Navn og Tid — kan være ham, thi et saa almindeligt Navn kan paa samme Tid være ført af flere. I fald det er den berømte Niels Ebbesen, har han altsaa ogsaa havt Elendomme i Bendskjøfel foruden i Randers Eggen, hvor man jo i Almindelighed mener at han skal have boet.

1.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olaus prepositus ecclesie Burglanensis, Nicholaus Ingwarson prepositus Wændlie, Nicholaus sacerdos de Byærby, domini Burglanensis officialis in Wænnæsyesæl, Henricus Niclessen, Offo Niclessen, milites, Saxo Pætersen. Godekinnus Jacobson, N. Pætersen de Hanæherret, Andreas Andræsson, Palno Ascerson, Johannes Hughælstath, Thorbernus Thruælsson, Cristiarnus Stauænsen, Ebbo Niclessen, Wlauus Jenæsson, Thomas Thruælsson, Thorstanus Niclessen, Matheus Bruun, Tuuo Thordson, Tolli Ingwarson, Johannes Niclessen, Petrus Soop, N. Thærsson et Johannes

Johannes Koll, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, nos anno domini millesimo trescentesimo quadragesimo tercio feria quarta ante purificationem beate Marie virginis proxima, in communi placito **Wendlie** audiuisse et vidisse, quod ibidem constitutus lator presencium **Therkillus Hwall** sufficiens et euidentis testimonium placiti, nullo contradicente, ad hoc habuit, quod bona sua in **Arnstorp** et **Smithstorp** sita, tali conditione cuidam **Lammiin** ex parte **Nicholai Ebbyson** scotauit, quod idem **Nicholaus Ebbyson** dicto **Therkillu** pro ipsis bonis plenam et sufficientem recompensationem secundum arbitrium virorum discretorum dominorum **Henrici Niclesson** et **Offonis Niclesson** militum, prout sibi personaliter promisit, facere et refundere deberet, omni contradictione procul posita et remota. Quod si non fecisset, extunc dicta scotatio seu alienatio ipsorum bonorum nullum habere deberet valorem nec vigorem. Hoc audiuius et tenore presencium veraciter protestamur. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus literis diximus apponenda. Actum et datum anno, die et loco supradictis.

Original paa Pergament, iſdeels med Seglene, i Geh.-Arch., Nørrejylland Nr. 155—c.

2.

Omnibus presens scriptum cernentibus **Olauus** prepositus **Burglanensis**, **Wſſo Niclæsson** miles, **Ericus Niclæsson** marscalcus domini regis **Danorum**, **Malty Niclæsson** dictus **Duus**, **Nicholaus Wynd**, **Nicholaus Palnyson** de **Alum**, **Andreas Andærsson**, **N. Mathyson**, **Ebbo Niclæsson**, **Thomas Thruælsson**, **Tuuo Thordson** et **Johannes Kool** salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi nos anno domini millesimo ccc^o x(l) septimo quarta feria proxima post epyphaniam domini in communi placito **Wenlie** presentes fuisse, vidisse et audiuisse, quod **Esgerus Ebbyson** dictus **Krogh** eodem placito constitutus viro discreto exhibitori presencium **Thorkillo Hwal** bona infrascripta mobilia et immobilia, videlicet in **Tholstorp**, **Hæsylbek**, **Sönderbinzlæf**, **Skysby** et **Nörræharyslæf**, cum omnibus et singulis eisdem bonis ab antiquo adiacentibus, pro viginti tribus marchis argenti datui ex parte heredum **Nicholai Ebbyson** inpigneravit, in proximo communi placito **Wenlie** post instans festum beati Michaelis pro predicta summa argenti redimenda, tali prehabita condicione, quod si idem **Esgerus** in solucione dicti argenti defecerit termino supra dicto non soluturus, extunc idem **Thorkillus** vel sui heredes omnes fructus et redditus

redditus de eisdem subleuabit in sortem principalis debiti minime computandos, et sic deinceps annuatim donec dictum argentum integraliter fuerit persolutum, et idem Thorkillus familiam in prefatis bonis tanquam in suis propriis instituendi et destituendi plenam habeat facultatem. Jnsuper obligauit se idem Esgerus in bonis suis propriis dicto Thorkillo plenam refundere recompensam, si bona sibi impignerata aut scotata aliquo jure euincantur. Quandocunque vero bona ab ipso redimantur, eque bona, vt recepit, resignabit, nisi per rapinam vel incendia deuastantur. Jnsuper prefatus Thorkillus Hwal Esgero Ebbyson ex parte liberorum Nicholai Ebbyson omnia bona sua in Arnzstorp et Smystorp situata, cuidam Lamyn Jacobson ad instanciam Nicholai Ebbyson prius scotata, libere resignauit et scotauit, et idem Thorkillus bona in Thalnstorp et Bakætorp sita, que a Nicholao Ebbyson prius habuit, pacifice et quiete jure perpetuo possidebit. Jnsuper prenominatus Thorkillus Ericum Niclæsson marschallum domini regis Danorum, Paulum Glob, Esgerum Ebbyson et Petrum dictum Monk iuniorem pro securitate, quam Nicholao Hwal filio suo promiserunt, in qua captus fuit, dimisit excusatos, quod presentes fuimus et audiuius tenore presencium protestamur. Actum et datum anno die et loco supradictis.

Orig. paa Berg. med Leuvinger af Seglremmer, i Geh.-Arch., Nørrejylland Nr. 106—b.

3.

Alle mend som thettæ breff seer helder hør, helze wij Cluf Clussen of Zahan Starpinberg, riddere ær, met gudh ewindelil. Thetta skal alle mend wettæ lith wær, komme skal som nu ær, ath thettæ ær then bething, hwil wi haw bethinge y mellum byskethin mend Peter Nielsen of Laaf Nielsen, brøther ær, po en sydh, ymellum Per Ryth, Ewen Jensen of Jess Hwal aa en anden sydh, om the breff, hwil Therkil Hwal fæl aff Niss Ebsen, ther bething wij thet swo, ath Peter Nielsen of Laaf Nielsen skal haw the kreff y geen [aff Therkil Hwal]*) for en mark sils of timæ, ther wether kynne jef mef Zahan Starpinberg, rithær ær, ath jef haff giuen Per Ryth of Jess Hwal xiiij lødi mark aff the for samth penning. Tel windisbørd haw wij wort yndsenl forhend meth andre gode mendz, som ær Nicless Pedersen af Frøstef, prest ær, of Per Nielsen af Kortoft, wapner ær.

Orig. paa Berg. med Leuvinger af Seglremmer, i Geh.-Arch., Nørrejylland Nr. 155—a.

*) Det Indklamrede synes at være afkøttet i Originalen.

Danske Magazin,

Erødie Rætte.

Femte Bindis andet Hefte.

I.

Tegnelse over alle Lande fra 20 Martz 1535.

(Fortsættelse.)

Item Erich Jensen fik breff, att hand schall frambelis were bisfogett wdi Østeb i Stone. Datum Lund otthensdag post Marie assumptionis.

Item Jens Snider borger till Lund en pasbort till Gottorpp.

Item borgemeister raad och menige borgere vdi Halmensstedt eth protectorium, oc att the skulle weere vnder 1. mts. fadbur.

Item Hans Dissen och Per Christensen borgemeister i Falskeboe, Ingner Rogenffen, Pauell Lauridsen och Jens Degen borgere ther sammesteds en leyde, att the mwe drage vtaff Malmø, och hiem till Falskeboe till boe och bering, och forantworde thennwm for alle, som thennom haffuer til at thale.

Item borgemeister raad och biiffogiidt vdi Erelborig, att Claves Notthe borger vdi Ryell haffue beret, at hannwm bleff noget salt frtaget, att the slij hannwm thet igien eller pendinge, som thet vaar for sold, saa att hand jõe haffuer behoff viidere at beklage seg.

Item Jørgen Christiernsen vdi Danster eth breff till borgemeister raad och biiffogiidt, att myn herre haffuer handlet met her Rogens Gyldestern, att hand skall haffue syt gods igien, attj therfor lade hannwm fange pendinge for thet etc.

Item Peder Willomffen breff paa Lille Hammer faldteleye vdi Falskeboe leen vdi vj aar, for sadan affgiift som ther pleiger etc.

Stone.

Item itt breff till Niels Stemp, att han ſkider hld till m. h. n. ij tr. huede mell for pendinge. Item till Dthherritt itt protectorium.

Item her Mattis ſogen preſt paa Huen itt protectorium.

47.

Item Per Juſtſen Per Jenſen 1 paſſborb.

Item Jacob Flemming till Bagelſe eth breff till alle thienere ſom hannom tilfalden er aff reth arff bode effther fader, moder och hans broder Eriſh Flemmingh.

Item itt breff till Emick Dthgen (i) Kollerup, att Hans Rud till Wſerovp haſſuer berett, att hand ſeider hans tiener, beder myn herre hannom, att hand haſſuer thed fordrag, ſa ſrampt att han icke ville lide ſtraffe ther fore ſom ved bør.

Item Lykiøping ſogenn 1 protectorium.

Item forbudt att ingen maa vſtiibe ſaltt.

Item Hans Byſterfeld haſſuer berett, att han haſſuer en baiertt ſom (er) laæ, ath ville then lade ligge vp wid Krogen, att han flyer hannom temmermendt.

Item forbudz breff att ingenn maa føre kornn aff landet.

Item frue Anne Niels Braeis relicta cum liberis.

Item Rasmus Schriffuer 1 protectorium.

Item følgebreff. Item itt Hans Schindell, Pouel Skindell.

Item Anders Kølſch R. følgebreff till the bønder och almoe paa Rangeland, ſom hand tilforn haſſde wbi were, att the ſuare hannom oc ingen anden.

Chriſtoffer Hædeſ dreng itt paſbortt att føre nogle breffue ind vdi Malmøø.

Item abbeten aff Kna(r)derup it protectorium.

Item her Per Luſen i Bedſſtoſſs cloſter ſic protectorium for ſig och menige conuenhs brødre, och maa hand och ſamme hans brødre drage ind och vdtſ igen, nar thennom tædſ, oc ey ſchulle were forplictete att giøre nogen handell eller contracth mett nogen om ſamme cloſter eller thes gotts oc rente, wden vor willie, fuldebyrd oc ſamtydte. Datum i vor leyr for Kiøpnehaffn ſancti Laurentii affthen.

Item

Item seet her Berthell Hendricksen presentat paa Saxkøbings Kiircke och sogenn, som her Benich haffuer forbruth for vprør oc auindzstioibt, handt förbe emodt oss oc sitt feberne riige. Ther till fölgebress paa samme Kiircke och till sognesoldenne etc.

Item bress till borgemester i Kiøge om x jernn haeker, att schiicke hiibt, huilcke myn herre vill selff bethale.

Item tiislig¹² eth bress till Roschylbt och om x jern haeker etc.

48. Item her Per i Liffue protectorium.

Sehan Dyrichsen en forscrifft till then swenske armyrall om en bodt.

Item Lauris Bødicker vdi Glesuig eth forscrifft till borgemester radt och biisfogiib vdi Kiøge, att the sticker hannom saa meget som log och rett er etc.

Item Hermen van Mønster Hans van Tundern en passport, att the mwe drage till Roschylbt och Kiøge ther at bage brødt och føre thet her vdi legret och selier for pendinge.

Item bønder och almoe vdi Drotningholms læn protectorium.

Item Albricht Sterling forscrifft tiill Mattis Laurisøn høffuigmandt paa her Claws Billis iacht, att hand ladher hannom fange sitt andær igen.

Item Hans Skott siøbress tiill Dancken.

Item bress tiill Mons Thraale vdi Hølfemagle, att hand beschicker x wogne tiill rede, naar hand fanger mit herres bress, som skulle føre tiill legrett fra Kiøge nogre byse hiuill och loedt och andnet.

Item bressue till the herrede vdi the leenn, som heer fran langt ligge, att huer ij mendt brigge i lest søll och føre thennom hiibt vdi leyret och selie thet for pendinge.

Her Rasmus Søiffrens i Helsingør it protectorium.

Item itt bress till Hans Brne, ath han lader brygge och bage the meste han land affstedkomme, oc meest søll, oc bruge the homble till holmen, om vi hannom tilsiige, att the ere till rede nar vi hannom tilsiige.

Item frwe Gertrud her Sehan Biørnsens relicta følge (bress) till krone thienere, som ligge och thiene till Anneess.

Item

Jacob Sparre	vj heste
Per Hansen	iiij hesthe
Kolide	iiij hesthe
Lage Bragbe	hesthe

Anno domini mdcxxv ffredagen næst epter vor ffrue dagh assumptionis
vtj Lunds tha ſambtyd̃t Danmark̃s riges raad och menighe abdel
vtj Slaane, att bønder vtj teſſe epter^{ne} leenn och herredhe ſchulle
giffue ſtatt ſom her epterſcreffuit ſtaar.

Først ſchulle huerge xx mend giffue lxxx lodt ſølff, thend righe hielpe
then fattig.

Och ſchulle vgebags mendh alle legges vtj leg ſamen, huerj xx mendh
xl lod ſølff, then righe hielpe then fattig, och ſchulle ingen regnes eblant
vgebags mend, vthen the ſom prelatther och godemend tilhøre, ſom ligge vtj
the ſamme ſogen theris gaardhe vtj ligghe och icke anderſtedg.

Och ſchulle gaardemend och pebersuene huer giffue j lodt ſølff.

Item møllere ſchulle ſettes huer epter ſin formue, dog vndertagen Lau-
holm len, ther ſchulle huerge xx mend giffue xl lod ſølff och vgebags mend
huerge xx mend xx lod ſølff, then righe hielpe then fattig.

Item Lyſaa leen och Beſterherret i Blechinghe aff huert ſogn ſchulle
ſtice iiij mend aff huert herret til kong̃ mtt. huor the h. n. først findhe
kunde, och ſchal ther inghen breff til thennom om hielp paa thenne tiid.

Helsingborg lenn

Wiillañg herret

Gerff herrett

Lindhholm len och Høyby

Gladſaxe len

Reſbyholm̃s leen

Kalsterbo len

Froſte herret och Duſe herret

Lorne herrit

Ferſherret

Sølliffsborg len

Lauholm len met Øſteherret och

Halmſted herrit giffue halt

Lyſaa len

her Tyghe Krabbe

Gierdt Bliffſtand

her Jacob Trolle

her Magnus Gyllenſtiern

her Knud Wille

her electus

her Magnus Gyllenſtiern

her Axel Bragbhe

her Holgerd Bliffſtand

Jacop Sparre

her Axel Bgerup

her Holgerd Bliffſtand

her Mauriſ Diſſen.

52.

Item

Item Jes Dre i Drum ett protectorium.

Item Las Friis 1 passbortt till Suttland.

Item Mogens Wff ith breff, att hand schal were langdommer paa Bordingholm och sticke ther huer mandh logh och retth.

Item Mogens Wff ith breff paa hans goibhts paa Bordingholm, att hand maa thet haffue quit och friit vthen albh affgiffit liggeruiff som andre godhe mendh haffuer theris vtj Slaane.

Item breffue tiill Bordingholm tiill bønder och almue ther paa landet, att kong: mtt. vil komme thennom tilhelp och vndsettnigh och fry thennom fran the Riibster theris magt, som the noghen tiid vnder werett haffue, och testlig: til att jndkrefsthe flottet nghan fran the Ripster och til Danmarks krone, som thet til forn veret haffuer.

Item breffue til landgting, att inghen maa købe eller pantthe noghet closters gordhe och iordegoidts vtj Slaane liggendes.

Item breffue til alle abbether her vtj Slaane, att the schulle sticke register hiid vtj cancelliet paa hues jordhegoirdts thil theris clostere liggendes er, och hues the nu vti thenne tiid haffue sold och pant satt aff samme closters eyndom.

53. Item breff til Middelfted herrit, att kong: mtt. haffuer ladet vdgaa h. n. breff tiill thennom om madstatt, och ther som the ladhe thennom findes besuaredhe ther met, att the then icke affsted komme kundhe, tha vil t. m. att the schulle sticke til h. n. iiij mend met thet allerførste.

Item her Jens Riis vicarius vdi Lundt protectorium.

Item her Per Hallandsfar canonicus protectorium.

Item Dalby closter	x lesther søll, prauest
Herriswad kloster	x lesther søll, abbedt
Bedestow kloster	vj lesther søll, abbedt
Quisb kloster	vj lester søll
Helne kircke kloster	viiij lesther søll
Thomerup kloster	iiij lesther søll
Kas kloster	ij lesth søll
Lunde capittell	xxx lester.

Item

Item it breff aff Detleff Brochtorps mundh tiill thend swenſke ammerall, at hand will offuerlade wor nad^{le} herre iij ſad ofmund, och will lade ſøre thennom vdi land, huad hand ſhall haſſue ther fore, thet will Detleff bethale hannom.

Her Magnus Søye en credentie tiill Chriſtoffer Dtsen. Her Magnus Søye en credentie tiill Hans Ørne paa Bordingborgh. Her Magnus Søye en credentie tiill her Knud Rud.

Item it breff tiill Edelke Randzow och Johan Dumſtorp, at the ſende hiid tiill Eric Guldenſtierne vdi ſlaaden the ij ſtore ſtiips baade, ſom ther ligge for Nykøpings ſlott.

Hans van Gollen en danſk paſportt offuer at Jutland.

Item thend ſamme it breff, at thend ſtund hand haſſuer thennd beſalning, at hand ſtall reigſe ther vdi Jutland vdi alle leger, ſom fangerne ligge, och lade ſtraffe offuer thennom, ſom ſiig vtilbørligen holde, thaa ſtall hans ſolbt gaa for ſiig, oc nar ſom munſtrið och the andre knegte her vdi leyeret bethales, thaa ſhall hand och worde betalet.

Item Balher vper Heyne paſſport paa iij Kæpper.

Item her Holmer Lauretſſen vdi Neſtvedt eth protectorium.

Item Hans Lange et paſſport jndh vdi furſtendomen.

Item Casper Heſſ et paſſportt tiill Tyſkland.

Item Dirck Kemmener paſſportt tiill Holſtenn.

Item eth breff tiill Sander Leille om two ammar rinſt vin att kioe tiill 54 myn herres behoff, och att hand biuder tiill Johan Friis, hand ſtall ſtice hannom ſyn betaling bode therfor och for thet rede ſtøcke ængelt.

Somffru Karine Ericſdatter abbadiſe wdi Mariagger cloſter ſid quittants att hun haſſuer fornøgett oc antnuordett 1. mt. itt tuſinde mark dānsche pennbunge aff henne cloſter oc cloſters gotts, ſom thed war aff 1. mt. och oc Danmarcks riiges raad taxerett for wdi Wiborg tiill 1. mts. hylbing, att haſſue tilhielp att lōne krigsfolch mett. Thii lader 1. mt. hinde oc hendes epherkommere abbadiſer

oc

oc menige conuentt søstre wdi Mariagger closter frii quit etc. cum clausulis consuetis. Datum wti koninglige mts. legre for Rispnehaffn løffuerdagen nest epther sancti Bartholomei apostoli dag aar etc. mdrxxv.

Ad relationem domini Magni Søye militis et magistri curie.

Thesse effterscreffne fanger bleffue sendt tiill Nestwedt.

Hans van Threyer, Georgius van Belgaa, Glaw's van Ewtyn, Eyder Hoyer, Herman van Grøninge, Peter van Welbe, Frederich van Eyndth, Theronimus van Henaaffuer, Marcus van Hamborg, Hans Preyß, Andreas Preuß, Hans Bithermarck, Christoffer Kreeß, Henrick van der Lippen, Hans van Starger, Hans van Skowenborg, Robert van Genßbøß.

Item bleff nu forskreffuit tiill alt almoen offuer alt Sielandh, om een madstat at lade vdkome som her effther følger, huer i xx mend strax met thet første at vdgiffue:

i ore, x siider fleß, xx lamb, xx t^r søll, x t^r brød, xx t^r haffure, xx hønø.

och schall ingen were her frij fore vdhæn vgedags mend, som aff ærildts tiid pleige at were frij.

55. Thesse effther^{ne} schulle anamme och vppebære samme madstat vdi thesse læen och sticke thenb fram.

Skjoldenes læen ther vppeber mesther Jørgen Karlsen, cannick vdi Roskilde, och herrißfogeden och tingfogeden vdi huert herridt.

Harißborg læen ther vppebær mesther Mortthen Henricksen och mesther Laurents Andersen cannick vdi Roskilde met herrißfogeten och tingfoderne.

Holbeck's læenn ther thager her Hans Dissen cantor.

Kalundeborg's læen ther tager her Feip Theye och mesther Mangnus Gofte.

Bordingborg's læen ther tager Hans Brne och her Gotstall Bedsell.

Krogens læen ther tager Laurents Jensen och Oluff Skindell.

Røpnehaffn's læen Per Godste och prouesten paa Hiortholm.

Røen ther tager Albrect Søye och Hans Schriffuer.

Korffør læen ther tager Knud Rud.

Thesse

Thesse effther^{re} Kjøpmend aff Dandskenn schulle haffue breff at the mroe saltte siibdh paa Falskerbode, dog wor nad^{re} herres thold vforsemmet i alle maade.

Deber Dörind^e pasport vbi Engelandh.

Item it breff till borgerne vbi Rykiøping och it till Stubbekjøpinge, at ther ligger ij espinge for Rykiøping, som horer tiill wor nadigiste herres Kjøp, at the strax fide ther sold^e tiill och lade løbe thennom hiid vbi slaaden.

Hans Grand^e, Christopher van Dwebchs suend, et pasport till Hadersleue och hid ighen met en klipper.

Jochim Theen et pasport met en dreng och ij klipper.

Deber Bolber schall haffue pasport tiill fises at løbe her aff tiill Hemern met hans stude, och maa vdføre ij haars, och maa pule thennom sielff och gjøre heste, och en eblant thennom haffuer I hwiid knutthe och thend stall hand først paa^{*)}).

Gwert Springer, Henning Bbbing pasport aff landit huer met en klipper.

Klipper Helrich Serid^e et breff att mroe føre sitallie och anden dell hidt ind i landet, huor hannom lyfter vbehindert.

Christ et pasport till Skone, et redibit.

Borchertt en pasport tiill Lysland mett en klipper, redibit.

Hans Petersen et pasport tiill Landteholsten mett en klipper, redibit tiill Hadersleue^{**)}).

Jacup Batendorp och Syrgen van der Herberge huer met en klipper till fyrstendomet.

Wester Jes Rosengord en quitange paa j^c m^z, som hand haffuer offuerantnuordett Gabriel Syllensstiern tiill att haffue att kiese for tiill myn herres behooff.

Thesse breffue stulle vdgaa tiill almoen vbi Paaland och Falsker om mab^{re} 58. statt, saa at huer i x mend schulle giffue:

j ore, x siider fies, j f. smør, x lamb, xx høns, x goes, xx tr. haffuer, ij lesthør søll, j lest brødh, ij t^{te} ærter.

^{*)} Meningen forstaae vi ikke, men saaledes staaer der. ^{**)} Et overkrøget.

Item alle presther ther samme stedts skulle huer giffue
x lod siølf, i lest søll, iij t^r brød, i f. smør.

Item huer begunn shall giffue
iij lod siølf, ij t^r søll, i t. brød.

Item huer sognekircke shall giffue
x lod siølf och halffdelen aff kirckens rentte vdi thette aar.

Gabriel Gyllenstiern en steffning offuer Søffrin Kaldsen herriksfoget vdi
Bedboherrit mett hans metloffuer, som haffue loffuitt hannom for Peder Trwelsen
i Synderfaltum, som hanh siølfuer ythermere berette kand, att møde for l. mt.
sancti Michels dag, huor hans nade tha er etc.

Item en steffning offer menige almoe vdi Hallsby for noget godz, som
the haffue siøfft hannom aff och icke ville betalle hannom, och sompt the
veldeligen haffue taget hannom fran, att hid siøde theres fuldmegtige paa
samme dag och suare hannom her tiill.

Nota. Item two landzknechte, Hansen jm Hoffe och Andreas van Schoff-
hausen, passport vtaff landet, och Hansen kommer icke igien och log vnder Koch
von Aufborrig. Datum feria quarta post decollationis.

Nota. Item Willom Koch vnder høiptman Mulerth siø passport tiill Skot-
landt, och kommer icke igien.

Item Hans Pederssen mett two heste eth passport heer aff tiill Glemsborg
och saaa strax tilbage igien.

Jørgenn Kremmerer vdi Haderstene en pasporbt met en klipper.

Item gammell Hanns Anderssen vdi Koningsens Lwngby eth protectorium.

Hans Glauman borger i Køge it siøbreff tiill Kiill eller Glemsborg, och
it passport offuer land.

Jacob Bonnes borger vdi Kiill it passport met it klipper, och it siøbreff
tiill hans siøib och goedts fran Kiill och hiib.

Item Dettieff Rotloff eth passport offuer tiill Lanteholsten.

Wrbann

Erwann van der Zwijngyn met i Klipper till Habersleue, hand komet igheen, dat. fredagen post Egibij abbatiss.

Nota. Item Wardberrig's borgere och the landsknechte, ther jube ligge, 57. finge koninglig mats. leigde, att the matthe frij och fellige sticke theris ambasiater och fuldmegtuge hiid till hans naade, och alt thet skond, thee heer ere, att handle paa theres och Wardberrig byes vegne, dog saa att the skulle weere heer vdi leigrett xvij dage nest effther thett breffs datum och frij och fellige vdi theres behold igen. Dat. feria 3^a proxima decollacionis Joannis baptiste anno etc. mdcxxxv.

Fisterj paa Falster(bo). Item Hermen Goldberig fogiid aff Dandsten self elleffthe eth pasportt her aff och offwer till Skone till sistend paa Falsterboe.

Item Peder Skowe aff Habersleff eth pasport met en klipper.

Nota. Item Hans Christoffer vnder Rvlerth høptman pasport mett en konæ æn dreng two klipper et non reuertitur. Abiit die lune post Egibij anno etc. mdcxxxv.

Item thesse breffuifer Serdt och Henrick met ij klipper, Gernerdt Schenden och Budø van Beltens suenne i pasport till Lysland epther Kede. Item om vogne for theres pendinge.

Item Hinrick Willom van Schacken et pasport tiill Lysland met en klipper.

Item itt breff tiill Borbingsholm att L. mt. sender tid skibfolch, heste, att the schicker thennom vnderholdning mett prouantte till thennem, theres heste etc.

Item Lones van Apenrad, Willom Kremer, Hans Skott, Albrett Kremer mett ij dreng, till Apenrad mett iij klipper.

Lambertt Buchorst met x klipper.

Item Claus Egertsen, att ingen schall for huger hans stoffue som besøge fyfte leye.

Item Niels Hesse passbortt i vogen oc ferger sielff tredie

Jahan Powist. Claus Willant, mett heste oc vogen till førstendomen.

Item

Item Krangyld itt protectorium. Item Johan Bryns. Johan Nylind.

Item Folderb Jenssen till Hvosom pasportt met enn klipper heben och igen.

Item Helmer Rotttherop, Johan van Segerds swendt, met en klipper till Hamborig och fiøbe flede.

58. Hinrich Bøfføtt itt breff till Knud Rud att (han) lader hannom offuerfette.

Nota. Item Dirck van Essenn vnder Jacob von Augburrig høiptman pasport vtaff landet, et non reuertitur.

Item Albregt Søye følgebreff till thienerna, som ligge och thienæ till hospitalet uden for Stege.

Item Albregt eth andet følgebreff till Torstenes och Kielhylille paa Røen.

Item Sorgen Prippe, mester Tuer Tuels dreng vdi Riibe, æn pasportt till Riibe.

Item Frederich Brande æn pasport met en klipper till Hamborg och tilbage igen.

Item mester Hinrich Panhermacher mett en swend schall hassue pasbortt, att han maa vdføre x heste egennem landen, dog icke større en paa xx marc.

Liise epther^{re} ere the fanger, som vij icke hagde regenet till vor frue afften natiuitatis 1535:

Jørgen Henningsen
Christoffuer Gyllenstern
Oluff Glob
Jens Persen
Christopher Stygge
Styggi Stygge
Henningh Jørgensen
Axel Nielsen
Jørgen Rørdth
Lønes Axelsen
Hans Skindell
Pouell Skindell
Hermend Pomernu
Jacop Pryse.

Item

Item ſtall ther tvende obne breffue vdgange, eth till the herridhe omkring 59. Korsør och eth andett till the omkring Ordingborrig ligge, om thend madschatt, the ſidde igien mett, att the ſtrar vforthøffuit lade thend framkommæ.

Item eth breff till her Knudt Rudt, att hand beſlittige ſeg att ſamme madschatt motthe wdkommæ aff Korsør lenn.

Item eth andet till Hans Brnæ vdi ſamme meninge etc.

Theſſe fanger bleffue grebne aff Kiøpnehaffun och forſtickedt tiill Kiøge och ther indelagde.

Hans van Threyer
Georgiuſ van Belgaa
Clawſ van Grothyn
Eyder Høyer
Herman van Grønningen
Peter van Welbe
Frederich van Eyer
Henning Pomerenyng
Theronimuſ van Henoffwer
Marcuſ van Hamborg
Hans Prenß
Andreas Prenß
Hans Bthermarck
Chriſtoffer Kreege
Henric van der Lippen
Hans van Starger
Hans van Skowenborg

Theſſe ligger vnder Hans Stengell
høffuißmand

Theſſe ligge vnder Sorgen Snatell
høffuißmand.

Roberth von Genßboß ligger vnder Marthen van Leynß høpman.
Jacob Priiß vnder Theuſ van Trampnde. Thomas van Kaſelynæ
hertug Albregts drauantthe.

Fanger ſom kom till Kiøge ipſo die exaltationiſ.

Thomas van Kaſelyne hertug Albregth drauantthe vnder Theuſ
van Trampnde. Jacob Prndz, Henning Pomerening vnder høff-
mand Hans Stendell.

Item

Item breff tiill her Tyge Krabbe att hand sender en leff aff thett søll, som abbeden aff Herrigwad vdfickedt, vð paa thett stib som ligger for Helsinghøør.

Item Søffren Hollender passport tiill Ryell mett xiiij heste.

Item breffue tiill alle abether, att the holde theres thienere tiill att føre twø tiill Roskildt tiill mynthemesteren for hans pendinge.

Item breff tiill borgmester aff Roskildt, att thend Hans Smedt haffuer nu her vdi legreth vdi fem wger, att the nu sender en anden hiidt som och so land bliffue her nogen stund vdi thendnes stedt.

Item her Dffwe Lunge fidd myn herres breff, att ingen stull dele paa hans gotz thend stund hand er vdi legreth och l. mt. behindreth.

Item her Dffue Vincencius en befaling tiill Wandervp Gold, Claus Albretzen, Hinrich Wynd, Per Christiensen, Sep Lulisen, Niis Jørgensen, Suer Jørgensen i Nachebøll, Hinrich Nielsen i Geelballi, att eyermend vdi Wyff welder thennom ind vdi Frøstet mark och schow, offuer wonlig brugelse oc schell, att the grandsche oc forfare lenligheden ther om, huad eyendom stoff eller mark bør att ligge tiill for^{re} Frøstet aff rette alle fyre wegne tiill marckestell, dog atti tilforne giffue alle lodzeyere loglig aduarczell. Dat. i legre for Kispinh. hellig korsdag exaltationis.

60. Item breff tiill Eric Krummedig, att hand wille bestille att the knechte, som ligge vdi blockhwssett wiidt Snobhøw, kunde fange theres vpholding, att bønderne giøre thennom tilføring, att the icke stulle forløbe blockhwssett att etc. Dat. vdi legreth for Kispnehaffnn postride exaltationis crucis 1535. Item ligesobant eth breff tiill fogden paa Hingsgaffwell om the knechte, som ligge vdi blockhwsseth wiidt Melfar etc. Dat. vdi legreth for Kispnehaffnn otthensdagen næst epther hellige Kaarff dag exaltationis 1535.

Item breff tiill borgmester vdi Roskildt, att the icke tiilsteder the fremere vdstaa mett theres fram eller selge theres klæde eller andnen dell, thij knechtene drager aff legrett och diitt och beswarer almoen ther offuer. Dat. vt supra die et loco.

Kortt van Helbrundt maa tendes att schall quitted for en ribbermandsmand, huilken som off er nu fran fangett.

Fanther

Janther Bngermann, Hans Beyer, Baſtian Marde, Albrett Poell itt breff, att the mwe drage her om vdi landett oc ſelge theres ware, att ſelge høør, homble oc ſolt.

Item thenne fange Søueren van Sellen bleff forſkickt tiill Neſtvedt och ther indlagt, mett en andnen heder Johan van Heffenn.

Item breff tiill almoen vdi Kallingeborgs læn, att the lather thennd madſtatt komme fram, ſom the ſidder igen mett, vnder theres liſſs och goßs fortabelſe. Dat. ſti. Lamberti dag 1535. Under l. mts. ſignett.

Item Herman Waale ſid breff att hand maa kiøbe ther vdi Hyen ij' ørne och thennem vdtbriffue aff landeth. Dat. aff l. mts. raadh mund her vdi legrett tiilſtede werendes, ſti. Lamberti dag aar etc. mdxrrv. Under l. mts. ſignet.

Item theſſe epther^{re} iij kiøpsuene ſinge paſſportt aff landett mett rij beſte, mett naſſnn Hans Krøyer, Sachum Berg, Jørgen Hameß, Peter Becker.

Item breff tiill l. mts. orloge ſtiibe, ſom løbe tiill Bardberg, att the ſtrar ſtulle giſſue thennem hiidt tiill ſloden igen for Kiøpnehaffnn. Dat. vti legrett ſøndagen neſt epther Lamberti etc. 1535.

Item breff tiill Ka(l)ſter om myn herres myntt, att the thennd ſtulle tage, vpbere och vtgiſſue for fulde, ſom thennd er ſlagen fore, och ingen ſtraffue hende eller forad(t)e, vnder goß fortabelſe, ſub dat. vdi Lund ſti. Bartholomei 1535.

Leſſe ſex effterſc^{re} fanger bleffue forſchickede och indlagde vdi Kiøghe:

Anders Zwde	Hans van Keeg
Oluff Pedersen	Hans Hogenberg
Søueren Sudhe	Hans van Elomer.

Item breff om the lanſtnechte, ſom ligge fangen vdi Jutlandt, att the bliſſue indneholden vdi kiøbſtederne och icke løber vdt paa lanſbhyerne.

Item Henrick van Mønſther ſhall ligge vdi Haverdrop och ſhall forſuare bønderne ther ſammesteds, att the ſchulle føre tiill Johan Ronickhwsen her i legreth høør och haſſre.

Jurgen Skram tiill Hammergordt et riibe breff tiill theſſe epth. riibdermend^s 61. mend och bynder, att the riibe paa beleiglig tiid nar hand thennem tiilſigendes vorder,

vorber, at grændste och forfare om sandmændene haffue gjort ret sandsmændt tog emellom Myllerup och Bonge marcke och jorde etc. Hørst tiill Eric Stram, Christoffer Bang tiill Døstthiff, Niels Clausen tiill Hollem, Peder Jøll tiill Søbegordt, Lærchel Persen tiill Høling, Iwer Rast, nobiles, Per Jbsen i Løring, Per Bang i Dading, Giodi Jerefen i Biers, Søffren Esfisen i Søhal, Per Esfisen, Bertel bønnder etc.*).

Frue Karyne Niels Lunge's tiill Selsø och Attestrop et protectorium.

Item borgere wdi Helsingør sich breff, att the mwe drage offuer tiill Helsingborg och ther att kiope sittallie och profande, ald then stund l. mts. krigsfolck ligger wdi theses bye. Dat. legre løffuerdagen post mauritii dag.

Item it breff tiill Eric Krummedige, at hand will andtuorde wor nad^{te} herres renttemesther mesther Christiern Hwiib hues hand haffuer hoës siig aff landehielpen, som hand vppebar nu siistes vdi konning Frederichs thiid vdi Westherheridt och i Warshyffell, och at hand gjør hannum rede ther fore paa fo. mts. wegne och annamer quittants aff hannum ighen.

Item breff tiill Peder Ebbesen, at hand strax will lade forfare huor bønderne stande ighen met høs och halm, som the skulde vdgiffue i thenb giengerdt, at hand faar huer aff thennom een goeb ore at skalde i winter offuer paa fo. mts. wegne paa samme foder.

Item schriffuelffe tiill Eric Ericfen, at hand lader strax annamme thenb jagt tiill siig, som ligger for Aarhus, och konninglige maiestadt haffuer labet vphygge ther, och lader komme then for Kallø ind vnder flortet vdi wintter leye, saa hand lader haffue goeb tillsirn tiill hende at hende worder jngtet at skade.

Item end it breff tiill Eric Krummedige, at fo. maitt. er tiill wiidendes wordit, at ther staar iij ancker strax vnder landit vdi Westherherrit, beder hans nade hannom, at hand strax lader thennom vptage och forskicker thennom tiill Aarhus tiill thenb ny jagt, hans nade haffuer labit vphygget ther. Samlede at ther er och en mast ther i Westherherridt, som ther och er komen vdi land, at hand och thennd strax forskicker tiill Aarhus.

Jens Jøll borger vdi Medelfarbh skal haffue breff att mne vdføre ro øren her aff landet.

Item

*) Er igjen overført i Originalen.

Dansk Magazin. Trede Række.

~~Den~~ ~~hede~~ Postmand Hamborger budh et pasport.

~~Den~~ ~~Henric~~ Willumsen Ampsterdams bud pasport.

~~Den~~ ~~Ernest~~ Andersen protectorium, att hand maa ferdes aff land
~~den~~ ~~med~~ hans kjøpmansstaf, doch att hand icke skall drage tiill 2. mts.
~~den~~ ~~og~~ giøre thennem nogen tiilsføring eller affføring vdi noget maade.

Tiill nogle godemend vdi Skonne att framskicke theres heste och rustninger 2.
~~den~~ ~~afte~~ ere framkommen tiill leyerett.

Jacop Geedh	iiij
Jep Fald selff	iiij
Hans Skougord selff	vj
Pouel Kørningf	j
Abbeden aff Bedestow	ij
Abbeden aff Tommerup	j
Prouesten aff Dalby	viiij
Døwif closter abbet	ij
Fru Johan paa Hageløse	iiij
Fruwe Ingeborg paa Hageløse	ij
Fruwe Birgitte Jes Torbernssen	ij
Fruwe Sophie paa Løgstedt	j
Her Knudt Wiille fattes iiij heste i sit tall.	

Gannickerne i Lund aff kyrckens rentte xij, och somme bør att vdt-
 giøre heste aff theres egen rentte.

Tiill Peder Ebbesen och Axel Swill, att 20. mt. befaller thennem, att
 the faa och offuer antuorde thenne breffuiser Hermen Krøger paa Hertug Ernsts
 vegne aff Luneborg j^e xij ørene.

Item samme mand et opne breff, att hand nu paa thenne tid maa vdt-
 driffue samme ørene aff riiget.

Item alle bønder och thienere som ligge och thiene tiill Siøborig eth
 protectorium.

Item Kortt Deeling en pasportt mett ij klipper.

Jep Brang mett ij klipper pasportt.

Hermend

Hermend Krøger att mester Christiern anttnorber hannom sex gode ørene.
Item ett pasbortt mett wogen.

Item Mouris herretsfogett i Treherritt, att huer bonde fører ett læs
vid hiid oc en mille looll. Item ett breff till Christen Pors.

Item et breff tiill mester Chrestiern, att som hand schriffuer fo. mt. tiill,
att hans nades hoffzinder icke end nu hassue fot theres klede etc., tha beder
l. m. hannom, att hand gjører sin yderste flidt tiill, att hand kand offuerkomme
saa meget klede, at strags met thet fyrste stille thennom tiill fredz ther for.
Sameledes att hand lader slagte och salte hues øren, faar och lamb, som hand
hassuer, hans nade tiilhøre, som due att slagte, tiill hans nades behoff tiil att
bespise h. n. orloges flibe met. Och schal samme klede, som hoffzinderne schulle
hassue tiill tiortele, myrdgraet och lyrost guldt tiill hoserne, och huad farffue,
som the schulle hassue i ermene, vill hans nade sende hannom en munster paa.
Och kommer ther et flib tiill Aars met salt, ther kunde i faa salt vdtaff tiill
samme fitalle.

63. Item Frans Fornwolde, Christoffer Beckemand, Hans Hekett, Sorgen
Eggers paspurtt mett fem klipper tiill Lantholsten.

Item Henning Jørgensen mett en klipper till Fyen pasportt.

Item Thøny's Rosenkrantz, Pawell Skindell och Hans Skindell pasportt
tiill Tzttlandt.

Item Per Skinder sielff siffuende ett pasbortt offuer till Skone.

Item etth breff till Helsingøer, att the strax schide thesse for^{re} sin karll
offuer tiill Helsingborg.

Item Mats Rood ett pasbortt tiill Tzttlandt.

Item Zahan Høken en pasbortt tiill Lantteholsten, ij klipper.

Item Hans van Colen paspurtt tiill Tzstland.

Item Herman Smedt mett en klipper paspurtt tiill Holsten.

Item

Item breff tiill nogre leen i Jutlandt*), vdi Byholm leen, Standelborg leen, Dleborg leen, Kaløſ leen, att hwer bonde ſkall giſſue en t^l haſſre och ydhe thend i Karø. The i Dleborgs leen yde i Dleborg.

Item en forſchriſſitt tiill abbeden aff Skowkloſter, att thend renthe, hand haſſuer vdi Falſter och Laaland, att hand wille vndne Jørgen Wenſthermand thend ſamme, ſom heer Anders Bille tiilſorne haſſde, och riddermenſmend pleger att haſſue, for ſodan affgiſſ, ſom ther pleger att afgaa.

Item breff tiill Lauris Knob, at Koninglige maiſtadt haſſuer nogen dage forleden ſchreffuit tiill menige almoe ther wdi Laaland om en madſkat, ſa haſſuer t. m. nu ſchreffuit lenſmand tiill ther i Laaland, att the fly thet ſaa, att ſamme madſkatt wdkommer, oc beder hannom beſønderligen, att han drager offuer ald Laaland wſfortøffuit oc flyer thet ſaa wdi alle leen, att ſamme ſkatt tilhobe kommer, oc flyer ther tiill ſtiib oc ſtuder for Rødbb, Stubkiøping oc anderſteds ther vdi Kiøpſtederne, oc lader ſamme ſittallie komme ther wdi, och føre then hid tiill wor flobe att beſpiſe thenne ther mett. Oc nar the ere aldeliø rebe mett ſamme ſtuder oc ſittallie, att han tha giſſuer t. mt. thet tiilkiende mett ett wiſ bud, tha wille t. m. forſchide tid nogle orloges ſtiibe, ſom ſchulle leyde thennom ther fran och hid, oc han ey lader thennom drage wd førre**).

Item ſaadant itt breff tiill Jørgen Wenſtermand, att hand wdi ligge maade ſittiger ſeg mett ſamme ſkatt i Falſter.

Item ſchulle the haſſue huer ett breff, att Kon. mt. haſſuer giſſuit thennom ſaadann beſaling, oc borger och bønder ere thennem behielpeligen mett ſtuder oc anden deell, vdi hueø maade the thennem paa t. mts. vegne tiilſigendes wordet, liggeruiø ſom h. n. ſielfff perſonligen tiilſtede ware.

Item Boye van Groſum paøpurtt tiill Lantholſten mett en Klipper.

Item en forſcriſt tiill burgemeſter oc raadmend wdi Neſtued, att Jøren Granbo haſſuer berett, att ther ſtander ett øde huø wti theøes by, ſom ingen wdi ere, ett ny huø i ſuortte brødre cloſter.

Item Dinuø Jude ett paøbortt tiill Eyn.

*) Udſteget er: vdi Gardſyſell Thy Norff.

**) I Marg. er ſrevet: hader, ſind, tellig.

Item breffue tiill theffe eph^{re} lændzmennd och kjøpstederne , att f. mt. er tiill videnndes vordit, att ther driffuis och foris heste, ørene, søg, fee, quig aff landet emod thet forbudt, som h. n. ther paa giordt hassuer, h. n. och riigett tiill stor flade, att fitalien saa føres aff landet etc. Guildet h. n. storligen forvndrer aff thennom, att the sligt tiilstede och ingen tiilsiwn paa hassue. Ihij beder h. n. thennom och vill, att the her eph^{re}er hassue godt tiilsiwn ther paa fergestederne, saa ther aldeles ingthet føres aff landet, vden hans nades eigen breff och pasport findes ther hoff.

Hans Brne Borinborg	Stege
Schacke Rangow	Skeltøse
Jahan Domstrup	Nykjøping
Lauris Knoep	Nyborg
Nagflow	Swineborg
Stubkjøping	Faborg
Rødby	Affens
Sarkjøping	Medelfard.

Hans Madsen itt pasbortt tiill Jutt(land) mett en klipper.

Item ett breff tiill borgemeister och raad wdi Helsingør, att the sende tiill Huidør sex tylther bagge raffther, the bredest oc lengest the kunde bekomme, ij tylther sex alne stolper, en tylthe rij alne, oc en temmermand att følge me(b), for vore pendinge.

Item Hans Koch tiill Fyen ett pasbortt

Item Hans Pomereningk met en klipper tiill Landteholsten.

Item Theus Smedt paspurtt tiill Lantholsten met en klipper.

Item Anders Skoning et pasport tiill Fyen och strags tilbage vdiighen.

Item Jochem van Hillesom.

Item Greger Erhartt fidd pasbortt her aff och ind wdi Lyskland.

Item befaling tiill bispen aff Wiborg, Erich Erichsen, Mogens Mund, att thesse breffuiser Anders Northensen hassuer berett for f. mt., att ther er trette emellom hannom oc Peder Ebbeßen om en gorb, han wdi boer*).

*) 3 Marg. er tilføiet: Boel Stisen [i] Trenderov.

Tiill alle lændzmennd vdi Staaene, att the strags vfortøffuit hidt skide es. hues sølff som the vppebortt haffue vdi theres leen, dag och nat vsparb, och offuerantworde thet hans naade sielffuer eller h. n. rentmester eller andere, huo som hand tha befallendes vorder, och att the vptreffue hues sølff, som eptherstander ther vdi theres leen, och thaa och forskicker thet hiid mett viffe bud och clare register, thij att her er ingen sølff paa h. nades myntergorden tiill att myntte pendinge aff tiill h. n. krigsfolck. Tagedes ther ingen for- sømmelse for, eptherthij att hans nade ligger ther alsomstørste magt paa.

Her Poel Jensen i Bryndom et protectorium.

Her Ib i Skibstedt et protectorium.

Item et breff tiill byfogeden i Skelsør, att hand strags forskicker i lest lønneborger salt hidtt och skriffuer thet i k. mts. egen skriff.

Her Niels Christensen et fylgebref tiill bynder och tienere som ligge tiill hilligesthuß i Randers.

Item et breff tiill borgemester och raadt ibidem.

Laurits Bødecker en forskriff tiill Røge.

Item Dyrid Hansen van Alpedam et breff tiill toldneren i Helsingør, att k. mt. giffuer hannom tillende, att hand haffuer førb hiid noget staall tiill leyeret, som off tiilhorde, thij haffue vij vndt och tiilladet, att hand maa løbe toldfriie egenom sundet, att thu ther for ingen hinder gjør hannom paa samme told. [Och Laurits Flores van Harlem ligesligth breff]*).

Item Maryne Jeppeß och hindeß børn et protectorium.

Item Erde Leuß en pasport tiill Kallingborg. Relator Detleff Brocktorp.

Item Mons Jespersen och Henrid van Hyllensom, Alf van Berdts swene, paspurtt mett iiij heste tiill Tyfland.

Item Hans Buck 1 pass mett 1 klip tiill Tyfland.

Item et breff tiill Oluff Hedbo.

Item

*) Det Subskamrede er overstreget i Originalen.

Item ett breff tiill electus, att som hand schriffuer kon. mt. tiill, att hans n. schulle lade schicke nogle seigle stib oc espinger epther thed siølf, som han haffuer vpborett vdi Stone, så vill kon. mt. icke att thed schall søres offuer vand, så beder kon. m. hannom, att han forschicker samme siølf tiill her Lygge Krabbe, hand schall siden frambelis lade framsøre thed. Datum

Item breff tiill alle kjøpstederne her i Sieland, att the framskide søll, brød och anden dell, som the fore tareret och tiillskreffuit ere, att the aff theris kjøpstedere huer sin dag vdi vghen hidt søre skulle, och tage huert gang quitanger vdi cancelleriet ighen, for hues dell i framsøre, och forvnder 1. mt., att the saa sidde offuerhørige och icke framskide samme søll.

Item et breff tiill bispen aff Sieland, att hand vill lade forskriffue tiill alle herrit her omkring, som icke ære reigßeneren tiilgiffuen, att the lade brygge søll och thet søre hidt vdi landsknekte leyerett, ther att selge thennom for rede penninge och anamme aff thennom ij m^{sk} for j t^{re} søll, och tiillskider och forordinerer nogle tiill, som skulle søre och vndervise bynderne her i leyerett, och forordinerer en tiill huert regemente, lige som hand giordt haffuer for rengßenerer.

66. Item breff tiill Hans Brnne, att hand lader vptreffue thend eptherstanden profiand och sende hidt, och hand sender hidt register paa samme profiand aff alle herrit.

Item lige saadant tiill her Knudt Rudh.

Item breff tiill Lauris Knob, att myn herres naade haffuer giffuit menige bønder vdi Moeseherridt tiill vdi thend madskatt hønø och gees, doch att the skulle vdtgiffue thend andnen madskatt mett allerførste.

Item breff tiill Niels Steen i Fyen, att hand giffuer seg strax hiidt tiill myn herres naade.

Item Hans Sterneberg pasport mit eynem jungen vnde iij klipper.

Item Gordt Eggeling oc mit iij.

Tiill Nykøping, Alholm, Boringborg, Stege, Tranekier, Nagstow warning och kundskaff.

Item

Item tiill Nykøping och tiill frue Mette paa Rønneborg och Alholm, att the giøre alle theres yderste slit nat och dag vspard, att offuerskide tiill Boringborg alt thend profiand och madtstat, som the offuerkomme kunde, och hues the icke kunde saa snart offuerskide, att the lignell vptressue thend och hassue thend tiill rede, och hues the offuer skide, att the sender clare register mett, epther som Jacop Brochenhus thennom befaendes vorder. Teslig^{te} tiill Lauris Knop och Lauris Wenslermand^{*)}. Tiill Hans Brne att hand framdeles forsticker thend hidt tiill lande, och lader thend offuerantworde her Offue Lunge ribder her i leyer(en), och hues hands vogene icke kunde tiill rede i Boringborg len, tha vill lo. mt. forscriffue tiill andre leen om vogne. Fran Gulborgs fundh och fran Kragewiid och fran Stubbeløping eller huilde landsende beleiglikt ligger, att the feligest och snarist met samme sit(alie) offuerkomme tiill Boringborg, saa hand icke kommer i fiender hender.

Item en missiue tiill Siuordt Grubbe, att hand slier Thomas For en klipper tiill Winboholt.

Item abbeden aff Skowcloster hassuer vertt hoer lo. mt. och berett, huorledes att Nestued borgere nogen tid siden forleden hassue noet och trengdt thennom noget closters gorde och godz fra, och besynderligen en mølle, end dog the en ring tingest hassue giffuit ther for, och beclager att the forhugge closters stoffue och ther tiill met vdtfiste sistorwandene, thij hassuer lo. mt. vndt och tilladet, att for^{re} gorde och godz mett all theres rette tilbehøring skulle stamde vdi querstaade, forbiudendes ther fore for^{re} her abbet eller nogle aff Nestuidt borgere noget att hugge eller hugge lade vdi noget closter stoffue, eller fiste lade vdi samme closters wande, tiill saa lenge att samme sag kommer ind for lo. mt. och D. r. r. och the tha styllies att mett rette.

Item tiill Nagfløw borgere, att the strags hidt skide xx lester søll hidt tiill flodene, och hassue got tilfiron met theres iagt, att samme søll thennom icke bliffuer fran taget, och nar the vdi flodene ere kommet ther mett, att the tha giffue thet her Offue Lunge tiillkende, hand skal tha framdeles foruise thennom huor the thet lade skulle. Och om saa vore att the fornumme, att fisken icke vore reen, saa the ther met hidt komme kunde tiill fisens, att the tha forstide thet tiill Boringborg tiill Hans Brne, hand schal thet framdeles forstide hidt tiill leyerett, tagendes ther ingen vndtspilling fore.

Tiill

^{*)} Formodentlig selskrevet for Jørgen.

Tiill Stege borgere lige ligth.

Item Jacop Brochenhuff en okne credens tiill alle lændzmennd, kjøpsteds-
mennd, bønder och menige almuge, ehuo som helst the tiene eller som bygge
och boo vdi Kaland och Kalster, att fo. mt. haffuer befallit hannom nogen
ærende och werffue att giffue thennom paa hans nades vegne vdi befalling
och tiillkende, thij beder fo. mt. thennom och biuder, att the ther vbinden
betro hannom ligeruiße som the sielffuer h. n. ther om tiill ords vore.

67. Item et breff tiill frw Mette her Zahan Dres, att Eric Gyllenstiern
haffuer berett, att hun giør hannom nogen vrett paa nogen fisterie och thold,
att hun retter seg epther att hidt sticke hues beuisninger hun haffuer paa samme
fisterie, inden xiiij dage *).

Breff tiill mester Chrestiern Huidt, att fo. mt. giffuer hannom tiillkenbe,
att her er stor bryst for sitallie paa hans nades orloges stibe, thij beder
l. mt. hannom, att hand giører syn største skidtt tiill om skuderne tiill att hidtt
sticke thennd meste sitallie hand offuerkomme land, sammeledes att hand for-
forderett hoff kjøpstedsmennd, att the och føre sitallie hidt tiill leyeret att sielge
for pendinge, om the orloges stibene er ther vdi siøen, saa the kunde feligt
ther met affstedt komme, eller hand och land forfare att siøen er reen, saa the
vden all fare thermet løbe mve, och at werit er thennom saa stræck met, att
the hastigen affstedt hidt løbe kunde, och hand vill tencde her tiill som hand veeb
att fo. mt. och riiget alsomstørst magt paa ligger.

En missiue tiill bispen aff Lundh, att hand vill lade her Eric Flemingge
fylge thet flytt paa fo. mts. vegne aff Sverliig, epther som raadet ther vdi
Stone tiillforne ther om forladt haffue, och ingen ydermere hinder giøre hannom
ther paa.

Jacop Brochenhuff et breff, att fo. mt. haffuer vndt och tiilladet, att epther
thij hans sedegord er affbrend och neberbrodt for l. mts. skyld, att hand maa
beholle thennd gord liggendes vdi Birtrup i Gudomherrit, som han nu er indflyt
vdi, och hørde Hans Schriffuer tiill, och er nu forfallen tiill kronen for forbrot
godz, och then met all syn rette tiilliggelße nyde bruge och beholle ad gratiam.
Cum inhibitione etc.

Item

*) Sjgen overfæget i Originalen.

Item Magdalene Michel Perſens vdi Ddenſe et protectorium tiill ſeg hindeſ børn hiſn tiener och alt hindeſ rørendeſ och vrørendeſ godz, bode inden byeſ och vden byeſ, thet vere ſeg pante godz och eyendoms godz.

En miſſiue tiill borgemeſter och raad vdi Helsingør, att fo. mt. er tiill videndeſ vorbet, att thet ſtall vere nogen tember tiill tønnebonde thet vdi etthetſ by, ſom off. ſtall tilhøre, thij beder l. mt. thennom, att thet ſom ſamme tember er h. nadeſ, att the forſkide ij^c ſtycker thet aff tiill hanſ nadeſ tolder paa Kallſterbode.

Tiill Nykiøping om x leſter søll.

Tiill Stupkiøping x leſter.

Tiill Sax kiøping vj leſter.

Johan van Dmmen vnd Marthen meſtemacker et paſport tiill Landteholſten.

Item Løneſ Grichſ van Huſum mett klipper.

Item Elønekamp en p(aſbort) mett 1 klip(per).

Item Junghaſ van Gløſborj en klipper. Petther Gerdzøen mett ſyn hoſtro.

Duckerj. Item Hinrich Nyboer haſſuer berett for kon. m., att hanſ ſib forgið vnder Røen mett hueſ gottſ thet paa ware, tha haſſuer l. m. vntt oc tiillatt, att hanſ maa vptage hueſ gottſ ſom paa grunden, och thet ſom findeſ att nogre paa landen, ſom haſſuer fatt aff ſamme gottſ, tha maa han thale thennom tiill mett rette.

Item Hinrich Randzø en paſbortt tiill forſtendomme mett en klipper, en vogen, oc thet ſom han trenger, att han fanger en vogen for pendinge.

Tiill theſſe epther^{re} kiøpſteder er ſcreffuit om bodzmenedene att hidtt ſticke.

Stege	xx
Røge	xx
Preſtøſ	vj
Boringborg	vj
Reſtuedt	xij
Skelløſ	x
Koſtilbe	x
Helsingør	xij
Helsingborg	x

Søffrin van Selren et pasport tiill Lyffland. Relator Detleff Brodtkorp.

68. Item ett breff tiill Frans Trebow, att hand strax hiid sticker xxx lester silb, meste parthen sønne silb, och besønderligen betegnett huer slag wdi seer, oc nar hun hiid wdi legrett kōmmendes worder, tha schall slipper, som them wdi befalning haffuer att føre thennom hid, giffue her Dffue Lunge thet att wibe, han schall framdelis wnderuise hannom huor the samme silb yde schall, och hues fielt hand ther wdoffuer haffuer, som f. mt. tilkommer, schall hand forschicke tiill Helsingborg, oc ther bliffue inblagth hoff her Lygge Krabbe.

Item ett breff tiill her Lygge Krabbe, att f. m. haffuer tillschreffuet tolner paa Galsterbo, att hand schall forschicke nogle hundre lester silb tiill hannom wdi foruaring, som han haffuer saltet tiill kon. mts. behoff, tii bettther kon. mt. hannom, att (han) annammer samme silb tiill seg, foruarendes thennom ther paa flottett indtiill f. m. (haffuer) thennom behoff.

Item Per Nielsen mett en f(lipper) tiill Fyen.

Per Søndo met en hest tiill Fyen.

Item Hermend hernstknegt att Pantteholsten mett en f(lipper), oc nar han kommer tiill bage igen, att han tha bliffuer forfordrett mett wogen.

Item Lauris Hansen ett pasbortt uden hest tiill Fyen.

Item Jacop Skram cum uxore protectorium.

Item et breff tiill borgemester och raad i Roskilde, att fo. mt. sticker tiill thennom en smedt, som skall arbeide paa mynten, thij beder fo. mt. thennom, att the legge hannom ind vdi et herberg, stickerendes hannom vnderholling tiill maad och søll for pendinge, saa hand fanger sin notørffthet.

Item et breff tiill Røstuedt, att myntemesteren haffuer ladet berette for fo. mt., att hand haffuer stor brøst for nogen groff smede ther tiill mynten, thij beder fo. mt. thennom, att the strags slij hans nade ther i byen iij gode mester swenne, som kunde well arbeide, och thennom forsticke tiill myntemesteren ther paa myntergorden i Roskilde, och ther tilhielpse hannom att arbeide paa nogen tiid for pendinge, hues hand thennom besallendes vorder.

Item

Item et breff tiill Schacke Rangow och Johan Domstrup, att fo. mt. er tiill videndes vordet, att the ſtulle haſſue ij mynter ſwenne ſiddendes ther i fengſel, thij beder fo. mt. thennom, att the tage borgen aff thennom for ſamme fengſell eller en eed, om the icke kunde ſaa borgen, och ſende thennom tiill mynter meſteren vdi Koſkilde, och ther tiilhielpen hannom att arbeide etc.

Item et opne breff tiill landſting i Skone, att the tage fo. mts. myntte bode klippinger paa ij P , j P , viij β , iiii β ſtycker, och rund myntte paa viij β och iij β ſtycket, ſaa framt the ſtulle icke ſtraffis ther for ſom ved bør.

Tiill her Axel Bragde, att hand tager the andre rodt tiill ſeg, ſom ther tiillſtede, att lade forkynde ſamme fo. mts. breff ther paa landſtinget, att the anamme ſamme mynte for gylb och geſſue.

Hertig Albregh fanger ij Anders Raffn, Jacop Swant.

69.

Kort van Rinthen en paſportt tiill Götland.

Petther Tromſlager mett en klipper tiill Hadersleſſ.

Item ett breff tiill theſe ephers^{ne} herritther, att the komme tiill blochuſe oc giøre thennom ferdige.

Item Bruſtherritt
 Zerloffherritt
 Holmynds herritt

Tøriildherritt
 Antgherritt alſammen.

Item itt breff tiill her Mogens Gyldeſtiern, att hand framschick(er) hues ſu igen er aff the fyrefinds tiuge leſter.

Item Hans Bogbynder en paſportt tiill Flensborg.

Item Karen Toſſellmacker en paſbortt tiill Glen(sborg).

Item ett breff tiill bønder om Trøgeueld, att the igen tiillſtede hues deell the haſſue ther bortt tagett, ſaa framt att the icke wille lyde ſtraffe ther fore.

Item enn forſchriſſth tiill her Hinrich Roſenkrantz, att hand lader Jens Kammerſuends hoſtrve igen fange hues gotts ſom war paa her Johan Brnes ſtib, ſom Jens Kammerſuend tilhørde.

Item

Item Niels Jude en pasbortt till Panteholsten met en vogen.

Item et breff tiill Franz Trebow, att hand fornøger thenne breffuißer Skipper Sem enlig mett siib eller anden vare paa 20. mts. vegne, for xxxiiij lester salt, som hand hannom aff køfft haffuer, och ix gyslen i gulb for huer leir. Teslig! for v lester salt, som vij haffue sielff køfft hannom aff viij gyslen i gulbh.

Item itt breff till menige almoe wdi Falster om then madskatt.

Item ett breff till Esack Randzow och Tahan Domstrup, att myn h. n. haffuer befalett Jørgen Wenstermand att vpbere samme madskatt pa 2. m. vegne offuer alb Falster, att the ther fore were wbeuarett mett samme madskatt, oc dog were hannom behielpeligen hoff almoen, att han fanger then wd redeligenn, oc haffuer 2. m. afferdigett Peder Brockenhuße, att hand schall och wdi ligge maade forfordere samme madskatt.

Item Peder Jensen ett obett breff till tienerne, som tiene till Sønderby kyrcke, att ther er trette mellom Jørgen Andersen och hannom om samme kyrcke, þa betther 2. m. thennom, att the holle theres landgille oc hues anden rentte oc rettighet i plege oc pligtuge ere att giøre oc g(ive), førend the fange 2. schriffuelse therom.

Item ett obett breff till alle kronens bønder oc tiener, som bo paa Geshøer, att 2. m. biuder oc befaler thennom, att behole theres landgille oc gesterii hoff thennom oc icke yde thet nogen, førre end the fange 2. m. schriffuelse therom.

70. Item ett breff till Hertuig Krabbe, att hand wille tiltende att ther kunde bliffue giordt en skid mett kjøpstedme(n)d ther vdi Skone, att the fly nogle lester søll affsted, oc thennom sende hid til flode(n) oc giffue her Dffue thet tilkende.

Item ett obett breff lybendes, att Per Schram haffuer giffuet 2. m. oc h. n. raad, teslig! her Erich Flemming oc Mogens Jonsen tilkende oc bekierb seg, att ther giøres etth vpløb paa hannom paa then swenske amerall, þa att the wille ther haffue slagett hannom ihell, som han laa paa hans seng, oc mett stor nød att hand siid leyde oc kam fran thennom, oc bød for^{re} Per Schram seg vdi alle rette mett the, huilke aff the Swenske hannom i nogre maade forschylle kunde, eller huilke vpartische dommer the ther till sielffue haffue ville, oc ther for befalde 2. mt. for^{re} høffuigmend, att forfare for hues sag
the

the hannom offuer ſalle wille, oc ther paa tha gaff for^{re} her Erich Flemming oc Frederich Kyßell off i dag ſaa for ſuar, att the haſſue ſamme leyghet forfarett, hode paa then ſwenſke amerall oc anderſtes wdi ſloden, ſa att Per Ekram haſſuer ſchide(t) ſeg emod thennom alſammen ſom en erlig mand, oc kunde indthet andett ſchylle hannom end han wille icke tilſtede thennom att pluſter Laaland, Moſen.

Item Willem van Dør och Ewerd van Dør ſalkefanger paſſpurtt.

Item Marten Hertugs paſſportt mett iij heſte, ſom Mauris van der Wiſt tilhører, tiill Lantholſten.

Item Jahan Stadet it breff paa xiiij øren.

Kerſtyn Brandes och Margrete Jacops et paſſport.

Item Wilhelm Weſtfeling paſſpurt tiill Holſten met en klipper.

Item breff tiill borgmeſter aff Kiøge, att hand ſtrar vfortøffuit ſlider hiidt tiill legret alle the fanger, ſom hand haſſuer ther i byen, ſom ere ſompne aff Kiøpnehaffnn theſſe dage.

Item Mary Ane Enſabet.

Item Lile Hillemsen paſſpurt met en klippert tiill Lantholſten och tiillbag(e) ighen.

Item Tørgen Fynbo tiill Gutland paſſpurtt.

Item breff tiill Claws Wolde fogedt paa Femern, att hand lader thenne breffuiſer Hans Bentſen fange ſynn ſtude igen, ſom bleff thagen ther paa landenn mett heſte, ſom hannom och hans ſtalbrødre tiilhørde.

Item breff tiill Mauris Herrigſode i Thryherridt, att hand vfortøffuit ſlider hiidt tymber ſwler aaser och letther, tiill att bygge ſex brøſer mett her for leyer, ſom knechtene kunde waage vdi om nettherne.

Glob Krabbe tiill Wihergordtt en befalling tiill Mogens Mund, Sep 71. Friis, Iffuer Skeell, Mogens Joſtſen, Niels Jenſen tiill Brodſkow, att ther er trette emellom hannom och Torbern i Siøgord och hans moder for
then

then gorb, som hand boer vdi, och er fridløff giortt, som hand sielffuer ydermere berette kunde.

Item et breff tiill Hans Dirichsen i Søby, herriksfoget i Balbursherret, att hand strags vfortøffuit forsticker xx laß riiff och tørne och vj less staffuer tiill Drotningorden i Roskilde, och lader thennem offuerantuarde Hans Barchber byfoget i Roskilde.

Item Claus Eggerfen ett opne breff tiill bønder och tienere, som tiene och høre tiill Ermelunde gorbt, att the vere hans foget hørig och lydig i hans frauerelse. Ermelunde och andet godz som hand haffuer paa Møen.

Item Vg et breff tiill bønder och menige almuge paa Boringholm, att fo. mt. er tiill videndes wordet, huorledes att the haffue sett thennem vp emodh riigens fiender, att tiilhielp att affuerge theres fæderne riiges och theres eget skade och forberff, for huilcket m. h. n. thennem kn. betader, och vill h. n. vere thennem en nadige och gunstige herre och koning ighen, och beskydde och besterme thennem for all vold och vrett, och h. n. ther for haffuer vdtredt och vdtsticket iij orloges stibe, som skulle haffue kommet thennem alle tiill trøst hielp och vndisettning, saa haffuer hans nade nu forfarit, att samme stib fore storm och vveder stuld, som thennem fran huerandere i sisen atskild haffuer, saa the icke ere kommen tiilstede, thij beder fo. mt. thennom, att the her epther ville vere vilge som tilforne och tiilhielp att affuerge riigens fiender och theres eget fæderne riiges skade och forberff, och tiilhielp att giøre riigens fiender modstandt och affbrec, epthersom Vg thennem paa hans nades vegne vnderuisendes och befalendes vorder. Thet vill h. n. mett all naade och gunst met thennem alle och huer serdeles bekiende. Datum

Item Vg en forschriff tiill bispen och menige capittel i Lund om thj godz paa Boringholm, som hand tiilforrn haffuer haffdt i forlening aff bispen och capittell etc., att the ville for l. mts. bønn och schriffuelse stuldt vnde hannem samme godz, epther som hand them tiilforrn hafft haffuer etc.

Jens Snibdecker i Dalum mølle et protectorium.

Item Henric Holst pagpurtt mett en klipper tiill Ryen.

Item et breff tiill Lauris Siuerdsen.

Item Tønīs Pederstorp haffuer berett for ko. mt., att ther boer en bonde i Warløse vdi thit leen liggendes, som mett vor vdi flock och fylge och slaa hans broder Thyrge Pederstorp ihjel, att hand paa griber samme bonde som kalles Niels Mønbo, och forsticker hannom hidt met syn hustru.

Item it breff till byfogeden i Slangerup, att ther skall vere ij bønder indflogne i Slangerup, som kalles Thyrge Kiølsfen aff Bredinge och Lauris Hansen aff Warløse, som met vore at slaa Thyrge Pederstorp ihjel, att hand paa griber thennem, och forsticker thennem hidt.

Item Hans Bentzen borger vdi Warbierg protectorium.

Item breff tiill Møen, att the thage myn (herres) myntt for fulde.

Item breff tiill Stege borgere, att the icke offuer segler tiill Tyskland, wedt theres halff, som myn herre haffuer spurdt att the giøre.

Item Magnus i Maagle protectorium.

Item breff tiill Claus Eriksen, Eriq Daa, Knudt Ebbesen

72.

Att som the viide, att nar ther kommer feigde ind i riiget, tha ere alle riddermendis mend plygtig att vere tiill rede mett theres swenne, heste och harnisff, och tiil hielpe att affwergher riigens och theres egen skade och forderff, och besynderligen her ind i riiget, och the icke end nu haffue verit her hoer ko. mt. mett theres rustninge, thij beder ko. mt. thennem, att the rette thennem epther, att strags vfortøffuet epther the h. n. breff fangendes vorde, giffue thennem hidt tiill leyerett mett theres swenne, heste, harnisff och rustninge, eptersom the for taxeret ere att holde skulle riiget tiill tieniste.

Tiill Næsteb, att som thennom vel vitttherligt er, att Lange Hermen paa Kallingsborg vdtbrager eblant almugen och giør thennem stor forfang och offuerlast, saa agter h. l. (mt.) att tengke ther et rodt och vill indluce hannem och beteppe hannem ind, bedendes thennem ther for, att the ville lee hannem alt theres groffstytt met krudt och lodt ther tiill.

Item Oluff Andersen om Kneffuerheed gordt vdi Skowbyherret.

Item schriffuelse tiill Marquord Tydmand, att thesse bønder, som vore vdsendt aff England, haffue tiilsagd ko. mt. att theres madskat skall vere tiill rede

rede inden xiiij dage, thij beder ko. hannem, att hand forhandler thet saa hoff bynderne, att samme madstatt motte same tiid bliffue rede, och hand finder rodt tiill skuder och lader thennem ligge tiill rede, tiill at ko. kand forskide tiid et hans nades orloges skib, som kand leyde samme fitalie, och att hand lader salte samme fitalie vdi tønner och bruger huder aff ørne och tillig och skynd tiill at kiobe salt for, och giør clare register ther paa.

Item et opne breff, att ko. mt. haffuer vndt och tiilladet, att kiopestedmend, bynder och menige almuge paa Fangeland muge siegle tiill førstendomet, tiill Rynll, Flensborg, Slesuig och anderstedz, att hente salt, hommel, stael och anden vare, och ingen anderstedz uden i Landteholsten och førstendomet.

Item kom breffue tiill Faxeheritt oc Etøffuensheritt att huerie xx mend schulle giffue thenne epther² fittalie først

en ore, item x siber flest, item xx lamb, item xx tr. søll, item x tr. brød, item xx tr. haffre, item xx par hønø.

73. Item Jørgen Rytthier van Kraels och Bastian Mescher van Heyerloch ett breff, att the mue drage her om eblantt almoen oc kiobe fee oc øren for theres pendinge.

Item Johan Riiser och Jacob Banningl.

Item breff tiill Rasko borgere, att the strax vfortøffuit natt och dag vsparendes lade theres jactt well bemannet mett skytt och fethalie komme ind i Guldbierg sund, och ther som the haffue brøst paa skytt, prowande eller krigsfold, tha skulle l. mats. embismend paa Nykøping och Aleborg*) besørge thennom ther mett, och attj mett samme iagtt och skuder, som i ther mest vdt affstedt komme kunde, forde, fremme och leyde thennd fethalie, ther aff landeth vdtgiffuis, hiidt tiill l. m. orloges skibis flode, att fienderne thennd ey aff forraste kand. Ther ligger off bønnenligt magtt paa, och ther som samme fethalie kand bedhre vdtstibis ther aff Rasko end aff Guldbiergsund, tha er l. m. ther mett well tiill fridg.

Item ith breff tiill Lauris Knob, att hand lader thennd fethalie mett aller første vdtkomme och forskide thennd tiill Rasko, thii min herre haffuer tillskriffuit Raskos borgere, att the skul(le) vbrede theres jactt, att lade leyde samme fethalie hiid mett.

Item

*) Maa være feilskrevet for Aleholm.

Item breff tiill Grindow , att the for fulde thager myn herres mynt.

Nota. Item Hans van Perleberg och hans hustru mett en klipper tiill Landtholsten pagpurtt. Datum vdi lenger pridie Calixti.

Item Niels Andersen i Bordingborg ett breff , att f. mt. haffuer befald hannom , att vpbere hues told oc rettighed som ther falder pa kronens wegne , epther som thet var vdi koning Hansis tid.

Item breff tiill Nykøpinge flott om the thuø mynther swenne , som myn herre screff thennom om tiilforne , att the skider thennom hiidt strax och tager borghen aff thennem.

Item breff tiill Roskild , att the holder the guldsmedt swene ther ere , fremmede och andre , att the bliffuer ther nogen tiidt endnu.

Item Henric van Dyren pagpurtt tiill Landtholsten mett en klipper.

Item Jochum van Kroge mett en dreng och en klip. pagpurtt.

Item Ekram van Brunsweig met en drabante och ij dreng och ij store hinrte och en v(o)gen mett ij heste.

Item ett breff tiill Simord Grubbe , att hand ladher slagte the hundre ørene , oc komme thennem vdi salt, oc foruare kalunn , mulere sa well som thet andett , oc gieme huder oc thalie , oc the som hand haffuer icke salt , tha schal hand fange sa mogett vdi Helsingør att salte thennem mett.

Item Thennus Blom mett ith klipp.

Item Hans Wolff mett en klipper pagpurtt.

Item bispen aff Bendsysell en quittang paa en guldkrone och guldkalck , som hand haffuer andtuordet myn herre aff Børgloms domkircke.

Item bispen aff Bendsysell ith breff , att hans breff ere indsatte vdi 74. Aleborg , att myn herre forbiuder ther fore alle att dele paa hans gotz indtiill hand fanger hans breffue ighen.

Item breff tiill Aaleholm , att ffrw Drwde haffuer laedt berettthe for myn

myn herre, att ther skulle were en kiste paa flotthett mett klæder som hende tiidhrer, att ther som thett saa findes, att the tha lader samme kiste følge hende.

Item breff tiill Mauris i Karleby, att hand strax sender hiidt 100 lees medt.

Item breff tiill Swineborgs borgere, att thenne breffuifer Hans van Glensborg hassuer beretth for myn herre, att the hassue thagett en stude fran hannom, som the ydermere kunde forstaa aff thenne indelucte supp(lica), att the retther thennom effther, att lade hannem wedersfaes so megett som rett er, att hand icke hassuer behoff widere att beclage seg for off.

Item Michels Dyrskov van Kreeffenow passpurtt mett en klipper, ipso die sancti Gallj anno mdrxxv. Nota.

Item Lylemand Raating och Hans Klyuer passpurtt, hwer eth passpurtt. Item Søren Laurissen.

Item breff tiill abbethen aff Esbroen, att hand strax vfortossuit sender hiidt xx lees hos tiill myn herres heste.

Item tiill abbethen aff Ebbeholt, att hand sender xv lees hos.

Item abbeden aff Snarderupp x lees.

Item Hans Ranzow et passport met iij klipper, en brenge. Item Glaws van Kolling.

Item Hans Stilemand, Pether Flug, Bunderston, Hans Byr, Asmus Byr, Arne Byr, Hans Byr, Lucas Byrmss, Ralff van Blaffelt, Hans Ksters, Andres Ksters, Pether Brand, Jost Sale, Peter Nese, Walther Brochmans, Henric Brochmans, Arian Byrms, Johan Lylekens, Peter Henricksen, Henric tho Rosen, Jacob tho Bister, Gost Fiith, Erverd van Døren, Gistbert Neus, Johan van Aft, Hans Mester syger, mett xij klipper).

Item Tørgen Bilde och Berentt van Kosarb met huer en klipper passpurtt ind i Lyfflandt.

Item breff tiill tholdneren i Rodtby, att hand fliier thennom ferger offuer tiill Lyfflandt.

Item

Item breff tiill borgmester vdi Helsingør, att hand forsticker tiill Quidhøer alle the baadhe hand land affsted komme, som mand (land) roe, och iij store baade, och sex masther, xxx eller xl foed lang, thiucke som ith mand; laar land were, och xxx raffther. Theslig^{te} stall archeley mester sticke etter nogen hamp, bedendes teg attj strax vfortøffuit lader thend slaa i thug, epther for^{te} archeley mester hannom tiilforrn vnderuist haffuer.

Item breff tiill Stad Rangoer och Johan Domstrup, att the strax vfortøffuit giffue thennom hiidt tiill myn herre.

Item breff tiill Jørgen Benstermand, att hand strax vfortøffuit, anseendes thette min herres breff, giffuer seg hiidt tiill myn herre, och (at) hand tiilsiiger och befaller sloßscriffueren, strax (at) vptreffue thend madstätt.

Item breff tiill Peder Jensen scriffuer paa Nykøping, att myn herre haffuer tiilscriffuit Jørgen Benstermand, att hand strax stall giffue seg hiidt, att hand ther fore scriffuer bønderne och vptreffuer thend madstätt, att thend mett allerførste framtkommer, epther som Jørgen Benstermand hannom vnderuifendes wordet.

Jahan Ryker, Jahan de Bøye, Gert Luther, Poel Syuensen, Gerridt 75. vdm Dam met iij vogne och ferge offuer fergeledeerne.

Item her Offue schall haffue en credents tiill Koffilde och Kioge at handle met thennom om noget søll och fitallie, och hues han thennom paa myn herres wegne tiilsiigendes wordet, will myn herre holde thennem.

Item en schriffuelffe tiill Tryggeuelde, at the hundrede ørne, som tiid ere sende, at the strax forsticker tiill thet prouande hus ighen, som thee komme fran, sparendes ther offuer huerden natt eller dag.

Item her Nyge Krabbe stall haffue it aabet breff tiill alle kjøpstedts mænd, bønder och menige almoe vdi Slaane, at myn herres nade haffuer befalet hannem, at handle met thennom om nogen søll, brødt och anden fitallie tiill hans nades krigsfolcks og orlogs stibbs behoff, at sticke hans nade for penninge, at the wille lade thennom findis weluillige etc.

Item en missiue tiill her Nyge Krabbe, at hand gør syn yderste flidti strax, at saadan fitallie maa vdkomme, hues hand ther fore vbloffuer, will myn herres nade holde hannem vbhen stade vdi alle maade.

Item

Item it breff tiill tholberenn paa Falskerbøde, at hand strax andtuorder theenne breffuiser Johan de Rade xl lefther fiild tiill myn herres orlogs fiibbs behoff.

Item Peder Clemetsen borger i Swinborg protectorium in communi forma cum clausula doch so

Item breff tiill her Knud Rudt, att hand lader thage ware om ther løber nogen fiibbs flode egenom beltt, att hand strax giffuer budt hiidtt.

Item breff tiill bispnen aff Lund, att hand giør syn yderste fiitt tiill, att thett søll, som presterne och degne stalt vdgiffue, motte mett allerførste framkomme.

Item breff tiill caniderne i Lund, att som the scriffue myn herre tiill, att the ere besuarede, att the icke vdtgiffue thett søll, so beder myn herre theennem, att the wille ansee theenne nødt och brøst nu paa fardom er, och lade samme søll framkomme.

Item Jacob Maurissen borgeleye breff tiill Biedestow closter tiill fire heste.

Item et breff tiill herrixfogeden i Holboherrit Arildt vdi Vandbiørg, att hand retthet seg epther att forsticke nogen vidh vdt tiill Helsingør tiill Landstnegktene, saa ther huer dag visseligen kommer ij eller iij less vdt.

Item Jon Aruidsen borger i Tønnesøping paxpurtt, att hand nu haffuer werett her och sold hans ware, och icke land the pendinge vdtgiffue i Suerge igen, thii haffue l. m. vnd hannem, att hand maa reigse hen i Tztlant och fiøbe ther hues ware hand behoff haffuer.

Item en schriffuelse tiill Siuordt Grubbe, att hand tiilfiger her Hans Biilbes foget paa hans gord Egede, att hand vpbærer saa mange pendinge ther aff hans gord, och forsticker theennem hiidt tiill leyeret tiill hans søn Torbern Biilde, som hand land lønne hans fabers swenne met, som ere her vdi leyeret.

Item et breff tiill borgemester och menighet i Landskrone, att the strags vfortøffuit hidtsticke en borgemester met ij raadmend, met fuldmagt paa alle etthers vegne, hidt tiill fo. mt., thii hans nade haffuer noget att handle met theennem, som hans nade magt paa ligger.

76. Claus Dyff et quitebreff emod Mattis Roloff.

Item

Item en skriffuelse tiill then swenske omerall, att hand vill lee hans nade syn store baad paa en dag eller ij, som hands nade kand lade sit skyt føre i land mett, och at hand vil sende then tiill thet danske omeral skib, fo. mt. vil sielffuer forskide ther bodsmænd paa.

Item en skriffuelse tiill Knudt Ebbesen, att myn herre giffuer hannem tiill kende, att h. na. haffuer forskidet tidt ij h. nades høffsmænd, som skulle tage vare ther vedh Steffnsklint, om noget paa kommer paa en dag, iij eller iiij, thij beder fo. mt. hannem, att hand flyer thennem vnderholbing saa lenge etc.

Item et breff tiill alle kjøpsteder och menige bønder vdi Stone, att fo. mt. haffuer tiillschreffuit alle presterne och degne ther vdi landet, att skulle vdtgiøre och vdtgiffue noget søll och anden fitalie tiill hans nades krigsfolcks och orlogs skibs behoff, och tiillschreffuit her electus aff Lund, att hand skal vdtkreffue och vpbære samme søl och framdeles hidt sende, thij beder l. mt. thennem, att the rette thennem epther och flytte och føre samme søl och fitalie, epther som bispen thennem tiilsigendes och befallendes vorder, ladendes thet jugenlunde, saa framt the icke ville stande h. n. tiilstede ther for, om h. n. nogen stede ther aff fanger.

Item her Claus Biilde et breff, att fo. mat. haffuer vndt och tiilladet, att ther som hans hndt komme noget att, thaa skal hans børn beholde Bigen for then dell, som thet staar nu i pant for, tiill saa lenge thet vorder thennem igen afløset aff hans naade eller hans nades arffuinge eptherkommere koninger i Danmark.

Item mester Mychell fo. mts. barbyrer en skriffuelse tiill Kjøge, att the flye hannem iij vogne tiill syn suend, att føre nogen kol hidt tiill leyrett.

Item en skriffuelse tiill Roskilde, att the flye hannem et herberge, som hand kand legge syn(e) fivge vdi, som hand haffuer.

Item breff tiill borgmester vdi Skelskør, att hand steffue(r) thend karll for seg, som skidt thend byffe aff och affbrende nogre gaarde ther, att hand skill thennem adt mett rette.

Item breff tiill Hans Brne, att hand strax forskider ther vdi leenett mett bønderne, att the brygge søll och brød och føre thet hiidt i legrett att selge for pendinge, och att hand legger sognerne, som kunde vbføre huer syn dag om vogen.

Item

Item lige fligt breff tiill Oluff Skindell och Lauris Jensen, att the ochso bestiller vdi Holbo herridt och Try herridt.

Item Jens Albertsen mett en klipper passpurtt tiill Denff.

Item Henrick Mølert et pasport met ij klipper.

Item Vincenhs Mollenhoffuer et pasport till seg, syn hustru, met ij klipper och vogen till Glensborg.

Eylar Hardenbierrg och hans metarffuinge ett folgebref tiill Riisby gods, att the skulle sware hannem och hans metarffuinge. Datum i leyeret jpsø die luce euangeliste. Dominus rex per se.

Item om mester Northen Krabbes bressue.

Item Onsalthyrde som mester Mats haffde.

Item ett breff till borgemester aff Roskilde, att archilimester schall arbeide ther paa Støttet, oc ther som ther er nogett themmer, som (kan) tiene till lade till samme Støtt, att hand flyer hannem for pendinge.

77.

Leen tiill Aggerhusff.

Kommeriige offure
Kommeriige nedre }

Paa Heymarden

Gulbrandsdall

Ringe riige

Egger och Eyre

Skoffgen och Inggebøl fibrede

Lvne och Skioberg fibrede

Rosedall fibrede

Folla.

Babus leen.

Bligen

Lønnesbierrg leen Grid Bgerup

Brwnlagh leen Este Dylbe

Skiffsell Peder Stram

Rødeness

Rødeness leen Peder Hanssen
 Messyssel Eske Bilde
 Erick Gyldenstjerne Rahylaw.

Och her for vden skal skriffuis iij breffue, som men icke wid naffn paa leenen etc.

Item et opne breff tiill landstinget om fo. mts. hylbinger, som skal staa nu paa onsdagen ottebage, som er sanctorum Simonis et Jude afften.

Item et breff tiill Willom Schriffuer, landstings hører, att hand tilsiiger alle landstings riider, som pleyge at besøge landstinget, att the strags giffue thennem hiem huer tiill sit herrit, och giffue menige herrikmænd och almoe tiillkende och vdi befaling, att the paa samme dag vdtsticke iij mænd met fuldmagt paa alle theres vegne som hieme sidde, aff huert herrit att hylbige och swerige myn herres naade.

Item breff tiill alle kjøpstederne, att the och vdtsticke en borgemeister och ij borgere aff huer kjøbstad met fuldmagt paa alle hieme siddendes vegne, att møde tiillstele samme dage och hylbige myn herres naade.
 Jens Stolsuend.

Item et breff tiill fo. mts. hoffzinder som ligge vdi Østebh, att the strags giffue thennem tiill h. nades befallingsmænd, entigen i Lund eller andersteds, huor the ere, och ere thennem hørige, lybige och fylgagtigen.

Item Søueren Laurissen mett iij klippert passpurtt tiill Hadersløff.

Onstrup gorb. Item et credens tiill borgemeister, raadmænd och menige borgere i Stege, att myn herres nade haffuer befallet Albregt Søye nogen ende att forhandle hoës thennem och giffue thennem tiillkende.

Item et breff att fo. mt. forsticker v rod kneghter tiill Stege, som skulle tiilhjelpe att affuerge theres eigen och theres byes stæde och forderff, om fienderne ville giøre ther nogen angriff paa. Thij beider fo. mt. thennem, att the legge thennem ther vdi herberge, och sticke thennem søl och mad och vnderholding for theres pendinge.

Nota. Item Marcus Holst passpurtt met en klipper tiill Lantholsten, och hans hustrue ij klipper met en vogen. Datum altero die Luce euangeliste anno etc. mdxrxv. Relator Detleff Brocktorp. Item

78. Item Hemmyng Ernsen en striffuelse tiill byfogeden, att hand haffuer beret for myn herre, att hannem er et sgh fran taget, och att byfogeden haffuer behindret samme sgh i Røge, thij beder ko. mt. hannem, att hand holber samme karll, som samme sgh haffuer, tiillstede, saa lenge hand saar sit sgh igen, eller hand och visser hannem syn mand, som hand thet aff løfft haffuer.

Item Anders Godsænd ett pass.

Item breff tiill prior aff sancti Knudt vdi Otthens, som byssethytteren haffuer satt ther att

Item breff tiill her Truedt, att hand lader tilføre giendgierd, the(t) the haffue loffuebt myn herre, att the wille annamme tiill thennem i byen ith hundred landzsk.

Item breff tiill borgmester raad och menighed, att Claves Nielsen haffuer beretthet for myn herre, att Jens Dlusffen nu giør en gammell mand, och wille gierne vere aff mett borgmesterdømet, beder myn herre thennem, att the forsambler thennem och vduelge thennem en andnen vdi hans stedt, som the kunde wiidhe duelig er tiil thett embede, och som myn herre bliffue thro och therez bye nøttig och ganglig. Och huilcken the saa vdtuelger, will myn herre samptycke hannom.

Item her Swend Byrresen protectorium.

Item her Lauris Ruff i Grymetøfft protectorium.

Item breff tiill her Truedt om the iiij fange.

Item tiill borgmester vdi Landzkrona, att myn herres naade sticker thiidt en holdt, beder myn herre, att the wille annamme tiill (sig) hves goz ther paa er och lade thett forware, och sønnerligen thet kabet ther paa er, och lader thett indlegge vdi ith (sted), ther thett bliffuer well och icke forraadner eller fornydes eller forkommæ vdi nogre maade.

Item breff tiill Møen, Falsker och Laalandt om landzhielp, hwer mand iiij loebt, gaardsedere ij, peperswene och gaardsmend j loet sølff, thend riige hielp then fattige etc.

Item

Item ſchriſſuelfe tiill her electus i Lund, att hand lader alt fyrſekorn, ſom fo. mt. ſambtygt er, giøre vdi malt och mele vdi meell etc. tiill hans nades Riids behoff, och lade brygge ſøl ther aff.

. Item lige ſlig et tiill her Lygge, att hand lige ſaa giører i ſit leen.

Item breff tiill (Tryherridt *)), att the vdføre tiill Riege aff Færeherridt, Steffnherridt och Bierſto herridt hwer bonde ith halff pd. byg, en t² haſſre, 1 t² rug och ſelge ther for ſtelligt werdt, thii the beklager, att thennem giørs ingen tiilføring, ſo the icke kunde føre hiidt i leyeret tiill fo. mts. krigsfoldes behoff.

Item breff tiill Torgen Wenſtermand, att ſom hand ſcriſſuer myn herre, att thend fetalie er rede, ſo beder myn herre hannom, att hand ſtrax offuerſticer ſamme fetalie offuer.

Item Hermend Guldsmed ett paſbortt tiill Suttland mett iij klipper.

Item Gertt Guldsmedt mett en klipper.

Item Pollihs Brunbocks ſuend met en dreng, iij klipper och en vogen.

Item Per Riidefogett en paſbort.

Item ſchriſſuelfe tiill Eric Krumdige, att hand ſtrags giſſuer ſig hiidt til fo. mt. tiill leyeret for Riisnehaffn.

Item en ſchriſſuelfe tiill abbeden aff Eſſerom, att myntemeſter haſſuer 79. ſchreffuit fo. mt. tiill, att hand haſſuer ſtor brøſt (paa) kobbet tiill myntens behoff, och fo. mt. er tiill videnbes vorbit, huorledes att hand ſkal haſſue noget kobbet ther i cloſteret, ſom er offuerlobben ther tiill cloſterens behoff, thij beder etc.

Item et breff tiill Eric Ericſen indholdendes, att fo. mt. haſſuer befallit her Offue Lunge Brunderup gorb i Aſtrup læen liggendes, och then fo. mts. ſtodh ther hoefſ gaar, dog hueſ ſoler aff ſamme ſtodh kommer, ſkal her Offue tiilſige Eric Ericſen, att hand thennem tiill ſig annamme ſchal och lade thennem vpføde och vpdrige hans nade tiill thet beſte.

Item

*) Det Subſtancere „Tryherridt“ er igjen overſtregt.

Item Johan Knappertt ett passbortt mett en Klipper tiill Lantteholsten.

Item Peder Hanssen, Anders Laurissen, Christiern Møllner och Jørgen Hanssen passpurtt tiill Byen.

Item Gost Rust. Item Johan Wincellrade ett pas mett 1 f. vthen landz.

Item Balher vpper Heyden ett passbortt tiill Lyfland mett en Klip.

Marthen Schulte mett 1 Klipper.

Item breff tiill Nykøping, att the och Jørgen Wenstermand wille sticke ald thend fetalye, the ther haffue vpbaarett, tiill Stubkøping, myn herres naade will sende diit iij orloge stiebe, som stulle hente samme fetalie, och hues the icke bere kunde, att the sliier ther studer tiill, som kunde føre samme fetalie hiidt, och stulle wore orloges stiebe leyde thennem egenom siøen.

Item lige fligt breff tiill Kalholm, att hand lader samme fetaly vdføre mett studer tiill Stubbekøping tiill myn herres orloges stiebe, the stulle framdelis leyde thennem hiidt egenom siøen.

Item ith breff tiill ffrw Mette, att hwn tiilsiger bønderne, att the stulle føre thend fetalie huort som Lauris Knob thennem tiilsiger, och hwn tiilficker the meste studer hwn land affsted tiill samme fetalye.

Item graamundene vdi Helsingør protectorium.

Item Peder Nielsen oc Thønius borger i Kalmeren mwe nu kjøpslage her vdi landet, doch icke vdføre nogen fetalie emod myn herres forbudt eller emod kjøpstederne privilegier.

Item Henric Frees siøbreff tiill Dansten.

Item Jacop Lamsen, som var fangen, ett passbortt att hand maa drage huor han vill.

Item schrifuelse tiill abbeden i Ringstedh, att hand retthet siig epther, att holle fo. mt. ij netter i Querdeby, som er paa tisdagen och onsdagen natter.

Lønneus

(Gulden van Berſen met ij vogue paſport)*).

Lønnuſ van Quigow ſielff ſierde met en dreng och iiij klipper et paſport.

Item ett breff till toldner vdi Helsingør, att hanſ n. haſſuer forfarett, att the kommer ett ſtib løbendeſ mett vin, clede oc anden deell, att hand kjober myn herreſ n. ſamme vin oc clede tilbeſte oc ſtrar giſſuer l. m. tilkende alſ leyligheden the om.

Item Claus van Buſt oc Bedzell Gulbſmed ett breff, att the mue driſſue ij' ørne aff Luttland.

Item Paell van Aneuelb ett paſſbortt ſielff tredie.

Jurgen van Berſer et paſport hidt i landet ighen tiill en vogen tiill thet clede ſom hand ſkal indføre i leyeret igen.

Her Claueſ Lauritſen et breff till biſpen aff Lundh, att' hand haſſuer beret for myn herre

Item ett breff till Niſ Buſt i Slangerup, att han flyer vogue tiill thet fyrckekorn vdi Tryherritt oc tiill Kna(r)derup, ath the bliſſue tilſtede att lade terſte oc giøre vdi malt og mell, och giſſ huer rogfoder the kommer vdaſſ, thed ſhall han giſſue ørene the ere.

Silueſter van Molsberch ſielff iiij met iiij klipper.

80.

Item Mouris i Karlobo, att hand flyer iiij leſſ fuler och ſex leſ ſperrer hidt och ij Karl met huer vogen, ſaa the kunde hielpe the wachthuſe at ferdige, før end the drage hiem ighen, epther ſom wagemæſter thennem vnderuiſendeſ vorder

Item tiill Arildt i Banberg, att hand forſticker j' leſſ vedh hidt tiill leyerett, teſſlig^{te} j' och vj leſter kol tiill hvidøør.

Item breff tiill Mauris i Karlebo, att hand vbſticker tiill Hvideøør vdi theſſe tre dage r wogue och ij karle mett hwer vogen.

Item breff tiill Chriſtoffer Quibzfeldt, att hand bethaler thend ſkipper aff Kiertynde xl marck, ſom hand hannem loſſuede for the groſſue ſtytt, ſom hand førde hiid fran Nyborg.

Item

*) Det Indklamrede er overſtregt.

Item Dirck van Gron, Eric van Hagen sielff otthende mett viij Clipper passpurtt.

Jochim Withstruck selff iij mett iij redsker till Lysland och tiillbage ighen et pasport.

Hans van Plate met en dreng och ij madele redsker et pasport til Lysland.

Item Berentt Bthermarck mett en dreng, junge Hans van Sell, ij Clipper.

Item Dirck van der Newestadt met 1 Clip .

Hans van Bremen met en Clipper tiill Lysland.

Item Egibius Suende, Northen Smitth mett ij heste (till) Pantteholsth(en) ett pas.

Item Anders Bynheyer met iij Clipper passp. till Lanth.

Item Thonius Rowedell, att hand maa kiope sex øren vdi Kyen och vdføre them aff landet. Relator Ditleff Brockdorp.

Thesse iij extherst^{re} karle, Hans Nyhøse, Jens Mattsen aff Treleborg och Hans Mattis aff Kyen widtnebe emodt skipper Hans aff Kertemynde, som forrabde Hans Hoffmandz goð.

Item Hans van Colen mett en dreng passpurtt tiill Hamborg. Lubbertt.

Item Hans Mester mett ha(n)s hustru en passbortt oc Hans Guising mett iij Clipper til Lanteholsten.

Item Henrick Bocholtz sielff fierde met en wogn och sex klippere passpurtt tiill Lysland.

Item Jøll Michelsen, Staffen i Hørby, Jens Gro i Hoby och Peder Hemingsen i Stodemarssogn passpurtt tiill Laalandt mett otte Clipper.

Item then affgiff, som her Morits Olsen igen mett stor aff hans leen, schall han anttuorde her Axel Brade, her Holgerd Bliffstand og her Moghens Gyllenskiernn i run mønt. Item schall Axel Bgervp ligesaa. Item her Knud Bille ligesaa. Frostherritt.

Item

Item ett breff till her Moritz Olsen, att hand anttuorber her Axel Bragde, ^{81.} her Holgerd Bliffstand och her Raghens Gyllenstiern then affgiffst som hand mett igen stander aff Lycka leen.

Item ett breff till her Axel Bgerup, att hand och i lige maade anttuorber thennom hues affgiff(t), hand igen mett stander.

Item lige sadant itt breff till her Knud Wille.

Item ett breff till her Axel Bgerup vti lige maade aff Frostherritt.

Item Bernt van Neppen, Peter Hansen mett iiij bodzmenb

Item en besaling till Erich Banner, att thenne breffuißer Rilter Persen haffuer berett for koninglige mt., att Gristen Sommer taller hannom till for nogett gotz, hand tog fran hannom, endog hand haffuer anttuordett hannom thet igen, och haffuer stilleth Peder Ebbesen till freds paa vore vegne for hans halsløsning, oc ther offuer deller oc plazer hannom, thij betther 2. mt. hannom, at han tager flere godemend til seg, och faller begge parthe vdi rettthe for etther.

Item ett breff till borgemester och raadmend vdi Riibe, att prouest Swend haffuer berett oc tilkende giffuit, att en theres mettborgere i Riibe

Item Christoffer van Halffue 1 (pasport) till Holsten. Item Bgeloff sogen.

Bertelt Byffenskytter et pasport mett en vogen et frij ferge offuer fergeflederne. Relator Detleff Brock(torp).

Item breff tiill alle læen vdi Sielland, huerige xx mend skulle strags vdtføre hidtt tiill leyeritt att sielge fore rede pendinge:

x t^{er} søll, v t^{er} brødt, v fider flest, vj lamb, xx høns, x geesf, x t^{er} haffre.

Sameledes om statt tiill huertt læen, att huerie xx mend skulle giffue lxxx lod siølf, then riige hielpe then fattuge, vgdags mend huerie xx mend xl lod, gaardsedere huerie xx xl lod, peber swenne huerie xx xx lod.

Tiill Røen, Falsker och Laaland vdi lige maade.

Tiill Jutlandt tiill alle leen huerie xx mend xl lod, vgdagsmend huerie xx mend xx lod siølf, garseder huerie xx mend xx lod, peberswenne huerie xx x lod.

Item

Item Karen Pedersdatter protectorium.

Item breff tiill fogedt i Ramsøherridt, att hand flier hiidtt xx vogne och ij Earle mett huer wogn, thagendes torffue, iern, øre och nassuer, att the rette thennem epther, att giffue seg hiidtt och bliffue her vdi iiij dage, att arbeide paa wagtter hus.

Item breff tiill prieriffen vdi Ringsløster, att myn herre forunder, hui hun icke hassuer framskicket the viij^e marc, att hwn thennem strax vfortøffuit skicker hiidtt till leygrett.

Item Ingeborg Heynsen pagpurtt.

827. Inventarium van Rykøpinge slott vdi Falster 1535.

Item molth gemoeth	v lasth ij t ^e
Item vngemoeth molth	vij lasth ij t ^e
Item garsten	iiij lasth iiij t ^e
Item hassuer	x pundth v t ^e
Item wethenn	xxvj pundth iiij st ^e
Item wethenn mell	iiij pundth
Item sennepe	j t ^e
Item hoppenn	xxvj stæpell
Item roggenn	ij lasth ij pundth
Item erffthenn	iiij pundth
Item bonenn	viiij pundt ij t ^e
Item garsten gritthe	ij t ^e
Item roggenn mell	xij pundth
Item oldt vnaad jundt speck	xiiij ^e syde
Item gesolthett koesleisliis	xxix loie
Item flappe gesolthet	viiij ^e xx flape
Item swynn rughe	lxxx
Item gøesse	iiij ^e xx
Item swynns vlumme	j t ^e
Item talcke	j t ^e
Item hering	vj t ^e
Item welbret	v thonne

Item

7) Paa Blad 82 er frebet men atter ndstregt: Her Bertell Hinrichsen skal haadannet itt breff paa Carlsping fogen. Østerr alle witttherligt att epther thli her Henrik.

Stem luneborg ſolt	vj t ^e
Stem brodth	i laſth
Stem brockenn koper kettelen	vij
Stem olde gropenn	vj
Stem en iſſerenn boltthe mitt vj bøghele	
Stem en bloc mit eyenn kedd	
Stem in der kockenn	ix gropen
Stem kethellenn kleyenn	vj
Stem mæſer	ij
Stem en hantthpanne	ij
Stem kopther decke	xiiij
Stem kethell rynnge	ij
Stem wather panne	i
Stem branth iſſerenn	i mitt thunge
Stem bradthſpidth	ij
Stem ryff iſſerenn	ij
Stem iſſeren ſtiſſell	i
Stem ræſthe	ij
Stem jm keller	xviiij fathe biers
Stem mede	i t ^e
Stem vpem ſlotte handtmøllen	ij
Stem ſigher wercke	i
Stem krudt vnd van broſſen vpem ſlotte	
Iſſeren haſen vnd koperen haſen	lxv
Stem ſterpenthynner kleyenn vnd grott mitt erem kamer	viiij
Stem ſtenbroſſen	iiij
Stem iſſerenn valckenett	i
Stem bregwartherſlangen i mitt eyn koper vorm	
Stem groff krudt	ij t ^e
Stem kørnne krudt	i f.
Stem blye alſe wecht	xij t ^e botthens ſwagher ^{*)}
Stem thynne vatthe	viiij
Stem thynne thalløre	vj
Stem thynne falſkeriſke	iiij
Stem rode vatthe	xxiiij
Stem kleyenne vatthe	xxj
Stem holtthe talløre kleyenn vnd grott	lv

*) o: Wage.

Item enu fennepp mølle
 Item enu verndels fetthell
 Item enu lang borgestawe taffellakenn

Inn der smede hrossfe

Enu issernn ambolth	i
Item enu sperhakenn	i
Item bellghenn	ij
Item grote hammer	iiij
Item vnsche hamer	i
Item ij langhe tyfferenn	
Item steke isserenn	i
Item thangenn	v
Item Kliffue isserenn	i
Item neghel frampe	i

Item en schriffuelse tiill Ebbeholt, att ko. mt. haffuer befallit Claus Eggertsen ther vdi closterett, ther att haffue och besørge hans nades queg och anden tiilbehoering, saa thet saar foder och gode rugtte, thij beider ko. mt. hannem, att hand flyer hannem husfrom ther tiill, och lader hans fold och tienere were hannem behielpelig, fylgagtig och bistanvig, vdi hues made som hand thennem ther tiill behoff haffuer och tiilsiiger.

Abbet Mogens i Ebbeholt et protectorium paa siig och closteret met all sin rette tiilliggelse.

Et breff tiill Niels Bust vdi Slangerup, att hand er Claues Eggertsen bistanvig och fylgagtig vdi hues maade han hannem paa ko. mts. vegne behoff haffuer, och att hand tiilbetrør hannem hues hand hannem befalendes worder.

Et breff tiill Holboherrit, Lungherrit och Sømherrit, att the vdtføre thet tyrcke korn tiill Ebbeholt epther som Niels Bust thennem vnderuisendes worder.

Item Barthell Brorsen, Hinrick Michelsen met ij flipper passpurtt tiill Lantholsten.

Item Barnicke Barmicks, Michell Reymeris, Dirich Bochstehude, att samme ett passborj.

Item Morthen Jensen i Thanderup itt protectorium.

Item

Item Hans Neſther mett ſyn huſtro iij ſlip. Hans Amſing.

Item Gertt van Galiberis mett v beſte.

85.

Item Frederich Hane ſielff tredie. Relator Chriſtoffer van Duborg.

Item Thomas Skreder en ſlipper. Glaws Hane v ſuene, ij drenge, i wogn, viij beſte, paſpurt.

Frans Beckmandt, Silueſter Beckmandt, en paſportt huer mett ſlipper tiill Riil.

Theſſe eſſterſt^{te} koſpſteder haſſuer ſorbt hiidt i lengret ſoll och brobt ss. hwer ſyn dag.

Item fredagen neſt epther ſancti Franciſci dag ſorbe the aff Glangerup xiiij t^{te} ſoll, vj t^{te} brobt.

Item tiisdagen neſt epther Dionisij ſorbe the aff Ordingeborg vdt thuo leſter ſoll och en leſth (brob).

Item fredagen neſt epther ſancti Calixti ſorbe the aff Ringſted hiidt en leſt ſoll, i leſt brobt.

Wii Chriſtiann mett gudts naadhe vdualdh koningh tiill Danmark, rett⁸⁶). arffuingh tiill Norghe, hertugh vtj Sleſuid, Holſtenn, Stormarenn och Dithmerſkenn, greſſue vtj Oldenborg och Delmenhorſt, helſe etther borgemeſtere, raadmend och menighe borger och almoe, ſom bygge, boendes o(ch) beſiddendes ere vtj Ralmses ſtadh, euindelig mett gud. Ezom etther alle weluitterligt er, huorledes att the Lubſter mett the Wendſke ſteder, greſſue Chriſtoffer och flere theris anhengere och tilhielpere haſſue nu vtj neſtthe forgangne tiidh vforuaret, vden allt ſtellig och redel(ig) orſaghe, och thend ſtund att Danmarks riiges indbyggere ſaadhe mett thennem vtj wenſkap och fredeligt forbund, icke forſeendes eller formodendes ſeg andit tiill thennem end wilghe, wenſkap och gott kiertligt naboskap, indſalbet mett then magt, the haſſde aff krigsſold tiill beſt och foedt, forſt vtj Siellandt och giordt ther landtgangh, och ther taget och roſſuit hues the kundhe offuerkomme, och ſiden forſticket een loſſ ſkalcke hob ind for Alborgh, och ther haſſue vpuegt och vpreiſdt thend fattighe enſolbighe och ſimpelle almoe metth theris loſe och falſke tale, och alt vnder ſaadant ith ſtin, att the gaſſue thennem for, att the giordhe thet alt vtindenn thend meningh, att the vildhe haſſue koningh Chriſtierne vdaſſ fengſel och ſettthe hannem

*) Blad 87 er udeſkrevet.

hannem ind vtj rigens regementthe ighen for herre och koning, huilcket dog er saa langt anderledes fran theris rettthe grund och meningh, som dagen er for natthean. Thii att inghenn er, som en wedh, att the Rubeste hassue aff gammell tiid aff en rett naturlig indbunden had och affuendt, som the altiit hassue hassit och endnu hassue tiill thette gode erlighe høigherømdhe christelige koninghe righe, vdi huilket the mere end offuerflødigen hassue verett begaffuede mett attfellighe och merckelighe friigheber och priuilegier, och hard att mere och større, end riigens eigne vnderfatthe och indbyggere, och aff huilcket the mett the Wendiske stæder hassue stædhe hassit en stoor part aff theris welfardt. Saa hassue the och sielfsue weret me(d) och vti raadt och gierningher, att for^m koningh Christiern schulde indsettes vtj foruaring och starck lynchelse, och thet hassue mett bedet, fuldburdet, sambtycket och befallet, att saa stæe schulde, effther thi att hand altiit hassuer werett och end nu er theris bødfiendhe, och alt thend stund, hand regerendes wor, stoed effther theris skabhe, welfardt och forderff, och aldrigh the Rubeste noger tiidh hassue entig beclaget thennem for nogher herre eller fyrste eller screffuit eth ord for konning Christiern, eller tengt paa hannem, for endh the begyntthe thenne seigde, och tha the begyntthe thenne seigde, toghe the thennem konning Christierns sag til help tiill att vpuecke then menige mandh mett. Saa hassuer huer letteligenn att betende hooff segh, att thette hassuer werett theres rettthe grundelige meninghe, att thend stundh the formergthe, att thette righe stoed vthen herre och koningh, att the tha tørstede effther rigens regementthe, och ville mett saadan offuersuinde listige och vformodendes indsalbh vtj riiget hassue vndertunget thennem thet, och nødt och trengdt alle rigens indbyggere att were vnder thennem for theris euighe trelle, och nar the waare kommen tiill fuldkomen regementthe, wille the hassue lypske och andre tydiske och vblendiske raadendes vti alle kioepstæder, och mett tidenn slettet och albelis fordelget danske mendh, huilcket gud almechtig^{te} forbiudhe, att the noghen tiid thes schulde bliffue mechtighe. Saa giffue wy eder tilkendhe, att wy ere effther wor faders dødt effther gammel siduane, effther thii att Danmarcks riighe er ith friidt kaar riighe, efflet, fallet, leidet, kaaret och vdualdt for herre och koningh att were offuer Danmarcks riighe, och wy ere ther fore aff menighe rigens indbyggere her vtj Røriatlandt hylbiget och sworedd, først vden for Hørkens, anseendes att wy then tiid icke kundhe komme tiill Wiiborgh landsting fore manghe merckelighe orsagher och ærendhe sthld, som wy paa then tiid hassde att bestille hooff wortt krigs sold, som wy tha hassde liggendes vtj leigeret for Rubest. Och strags wy wore dragne ther aff landit, tha kom skipper Clement met nogle andre løse

ss. parthie ind for Aalborg, och ther opreisde almoen och færdhe saa ittermere mord, roff

roff och brandt ind vtj riget, ſaa att hand vpuegthe rigens indbyggere then ene emod then anden, ſaa hardt, at wy tha nødiges och trengdes tiill att forſtike noghen mag(t) aff wortt krigs fold tiill heft och fordh, att ladhe ſtraffe och betaghe ſaadant vproer, ſom i och wel vth(en) tuiffuel ſpurdt haſſue, huor ther om tilganget er. Sid(en) ere wy anden gang aff menighe landſens indbygge(re) geiſtelige och verplighe, eddel och veddel, borger och by(n)der, inghen vnder-tagne, paa thet ny hylbiget och ſuor(et) fore koningh paa Wiborg landſting, ſom wore forſedre framſarne koningher i Danmark pleye att hylles efft(er) gammel loffuelig ſedvane, och wy haſſue och ighenn loffuit och tilſagt thennem, att wille holle thennem och alle Danmarks riiges indbyggere och vnderſatthe, ſom off haſſue hylbiget, wiid log ſtall ret friiheder priuilegier och godhe gamble chriſtelighe ſedvane, ſom en chriſten herre och forſthe bør att gøre. Ther effther ſcreffue wy menighe landſens indbyggere tiill vtj Fyen boendes och beſiddendes, att the ſchulle betende theris eighen welfardt och euighe beſtandt och giffue thennem tiill off, theris retthe herre och koningh, och tilhelpe att affuerge theris eighen och theris federne riigis euighe ſtadhe och forderff. Thii att off icke ſtodhe tiill att liidhe och fordraghe, att thette godhe gamble chriſtne konningh riighe ſaa ſkulde were aff fienderne atſplidt och forſtodret, och att wy agthedhe ſtrar att forſtike tiid ind vtj landet wort krigs fold tiill heft och foedt, och nar the thet fornumme, att the tha ſtrax ſkulde giffue thennem tiill ſamme wort krigs fold, och were thennem ſolgagtighe och byſtandighe, ſaa frampt the wilde wiidhe theris eget och theris huſtruers och børns euighe gaſſa och beſtand, och gaſſue wy wore hoſſuigmendh och beſallings mend for wort krigs fold vtj alffuerlig beſalningh, ſom the och endnu paa thenne dag aff off vtj beſalningh haſſue, atth huilcke ſom wille giffue ſeg til thennem paa more wegne, och were thennem paa more wegne hørige, lydighe, ſolgagtighe och biſtandighe, att the ſchulle vthj inghen maadhe ſtadhe thennem paa perſoner, huſtruer, børn, penninghe, godts, boo, boſtap, huſſe, gaardhe eller noghet andet, meden ſchulle beſtydde och beſterme thennem for aldt wold och offuerlaſt. Men ther wort fold kom offuer vtj Fyen, tha haſſde landſens indbyggere icke agthet eller lagdt ſaadan wor gode meninghe, ſcriffuelſe och formaninghe paa hiartthe, men mere (theſ wer) effther fuldhe more och rigens fienders loſſagtiighe och forſorifte thale, och lode thennem ſaa forſøre och vpuede emodh wortt fold, ther offuer the bleffue ſlagne och komme om halſen, huilcket gud kende off leedt er aff wort hiartthe, och giffue wy then och mere chriſtne menniſkes blodh vdgypdeſe och gudh ſtoore forſørnelſe, ſom nu vtj thenne feigde ſteed er eller her effther ſee ſhall, thennem att forſware for thenndh almechtig^e gudh, ſom

som ther haffue weret orsaghe tiill, och haffue forførdt eder och flere simpelle
 almoe, och wille paa komme eder alle och etthers godhe stad Malmø om liiff,
 welfardt, ere, redelighet, lempe, vtj en euighe forderff, och forwonderer off icke
 liideth, att y icke kundhe besyndne, huor groffuelig i ere forførde, att y sætteth
 loffue tiill the Lypste. The haffue besøgt manghe herrer vtj Lyskelandt tiill
 theris help, at forderffue danske mendh, och kundhe dog inghen bekomme,
 førre the kundhe then greffue Christoffer, som er vdsiftt och vddelt fran sine
 brødre aff lantthe Oldenborgh, och haffuer huercken landh eller sold. Thet
 er och huer mand weluitterligt, huad tilsagen greffue Christoffer haffuer giordt
 the Lubecke, att the schulle haffue Gutland, Helsingborg, Helsingør Slotte och
 leen tiill euigh tiidh tiill Lypste, och ther tiill then told vtj Orsundh, som the
 opne beseglede breffue, thennem emellom giordt er, Klarligen vduise och formelde,
 och fand huer mand ther aff wel formercke, huad heller the mene Koning Christiern
 mett tro eller icke. Huilcket alt wy giffue ether alle och huer besønderligenn att
 90. draghe tilfindhe och legghe paa hiartthe, om etther fand libeligt were, saadant
 att fordraghe vtj framtidenn, och tuiffler off ingthet paa, att bodhe i och flere
 mett, som the och theris parthii haffue paa jammerligenn och øndeligenn forførdt
 mett theris arge och falske thale, wel nu alle redhe kundhe formercke och forstandhe,
 huad bestand saadanne theris offuersuindhe listige anslaghe haffue kundhe vtj
 tilkommend(e) tiidh, om the kundhe bliffue wiid magt eller ey. Deslig^e fand
 och huer mandh wel besindhe, som forstandh haffue, att the Lypste icke haffue
 danske mend paa fiere, att the ere kommen thennem tiill help, men mere for
 theris eghen skyld, och partthe och bytteth riiget vnder thennem, och vpuecke
 then ene vtj riiget emod then anden, paa thet att the thes bedre kundhe bekomme,
 att tuinghe riiget vnder thennem, och tro wy wisseligenn, att ther er io manghe
 eblant etther, som thet io nu paa thenne dag grandgissueligenn kundhe forstaa
 theris bedrageri, och mue i ther fore met ere giffue etther ffræa for^{re} greffue
 Christoffer och the Lypste, besønnderligen thii the paa haffue parttet och byttet
 riiget emellom thennem, etther och riigens indbyggere vuidendes, och teslig^e
 forthy att the louedhe att fly etther Konning Christiern indenn iij maanedhe,
 och haffue sa vppehollet etther mett bedrageri vtj eth helt aar, och er thet
 icke heller nu vtj theris magt, meden staar hoës gud' almegt^e, som i selff
 vel besindne kundhe. Thii att y friidt mwe ether ther tiill forladhe, att
 effther thii att wy ere paa christeligen, skelligenn, loffueligenn effther guds och
 alt skellig rett kallet, esket, kaarett, och leiddt tiill Konning vtj Danmarks righe,
 och wy icke mett wold, weldhe eller magt haffue trengdth off ther ind, icke
 heller mett noghen giffi, gunst eller gassue køpt off regementtet tiill, att wy
 for

for thii vtj inghenn maabhe, thend stundh wy lessue, tendte tiill att wille forladhe thette godhe riighe och danske mendh, men wille mere fore theris skyld, for thend are och trostap, the tiilforrn hassue giordt och beuiist vore kiere herrer och forfedre, som wy ere komne aff, som er først wor oldefader gamble konningh Christiernn, wor kiere fader broder, konningh Hans, och saa wor kiere herre fader konningh Frederik, altzammen mild och høgloffuelig ihugkomelse, hues siele gudh hassue, paa thet att wy kundhe fry och frelse bodhe riget, eder och alle thes tro indbyggere fran siendernes offuerwoldh och komme thet vtj sin retthe friihebt och bestand ighen, tha wille wy icke spare ther offuer landhe, førstendomme och alt wort ytterste formue, icke sparendes heller ther offuer wort eghet liiff och blod, och wille ther tiill off och riigett eder och alle thes tro vnderfatthe och indbyggere tiill help, trøst och bestand besøghe och besuare alle more kiere herrer først og wener, huilket off ingthet paa tuiffler (nest gud almeztug¹⁶ hielp), the vordhe off styrckendes och trøstendes aff itterste magt och formue vtj thenne wor retferdige sag, och icke bliffue off vtj nogher maabhe forladendes, førre end wy komme ther mett til enn goet och fuldkomen endelig endhe, nar gud almeztug¹⁷ thet saa søigendes wordet. Therfor bedhe wy etther alle och huer ferdeles fuldkomeligenn, vtj en goet gunstlig agt oc mening paa⁹¹. etthers welfardt, gaffn, besthe, och euigh bestan(d), høgligenn och troligenn formane, atj wille sielfue agthe och besindne, huor swinde och euentyrligenn mett etther handlet er paa eder skadhe och forderff, och att y wille endnu rame och widhe eders eget, etthers hustrues och børns gaffn, beste och bestand, och wille sielfue tilhelpe, att straffe thennem, som saa mett argeliste wille føre eder om eders welfardt, och y met etthers by wille giffue etther tiill off, eders retthe naturlighe vdualdhe herre och konningh, och were och bliffue more kiere tro vnderfatthe, och icke giffue noghen orsaghe tiill, att thette eders federne righe schal saa attsplides och vtj grundenn forderffuis och tiill ingthet gøris. Samelædes bethe och formane wy eder, att y beholdhe hoet etther hues fangher aff Danmarkes riges raad och adel, som ere vtj etthers by, saa the aldelis bliffue ther tilstedhe vforrugthe och i alle maadhe paa liiff och lemmer vbestedege, och icke forføres ther aff noghenn andenstedh, thij at wy wille widhe thennem hoet eder och inghen anden. Ther som i thette giørendes vor(der) strax mett thet allerførste, och wille saa willelige giffue eder vnder off och were off høriighe och liidig(e) fore mett etthers gangste stad och indbyggere, so(m) eder bør att were etthers retthe herre och konningh, tha wille wy anname ether vtj wor gunst, nade och bestermelse fore more kiere vnderfatthe, och wille tha mildeligenn och gunsteligenn tilgiffue eder alt, hues som giordt och handlet er emod riiget, off,

Danmarkes

Danmarks riges raad och adel, och albrig noghen skal tale eder ther fore tiill vtj nogher maadhe, men schal were en dødt och affthalenn sag tiill ewig tiid. V tørffue och ingthet befrycthe eder, att riigens raad och adel eller noghen anden schall drages eder offuer hoffuittet vtj nogher maadhe, men wy selff, effther atth wy ther tiill ere kalledhe och esledhe aff gudh och mennisten tiill konninglige embitthe, wille were then, ther eder will och schal forsuare och forbedhe for alt offuerwoldh och offuerlast fore alle, ehuo the helst were kundhe, och wille holle eder alle och huer serdelis och etthers stad wiidh logh, stel, ret, friiheder, priuilegier och godhe gamble christelige siduaner, effther som more forfedre, framfarne herrer och konninger for off, eder thennem naadeligenn och gunstelige vndt och giffuet hassue, och wille wy thennem forbedre och icke forarghe, saa i off alle ther om schulle hassue att betacke. Och ther som i anderledes her om tilfandt vordhe, (thet gud allmechtig^{te} forbiude), och i wille bliffue forherbede hoer more och rigens fiender, off och eders federne righe emod och vnder egne, och icke wille agthe och besindhe thenne wor wenlighe och tierlige formaninghe och godhe gunstige och nadighe tilbud, tha kendhe gud allmechtig^{te}, att wy nødiges och trenges tiill, att findhe the weye och raad mett thet allerfyrste, ther met eders gienstridighet maa bliffue nederlagt och forkomett. Och ther som ther er nogher eblant etther, entig etther eignne mettborgere eller andre, som wille forherde thennem och fraa raadhe, att y icke schulle giffue etther til off, och forføre etther och etther by, som the her

92. tiill giordh hassue, tha gryber, fangher thennem, eller och ihieslaar thennem, och deler och parter vnder etther alt theris godts, wy ville were etther fulkomeligen hemel ther tiill. Och ther som y grybe nogre aff the Eypsters eller greffue Christoffers anhengere, och i thennem loffue eller tilfighe paa more wegne ffry for theris liff och goß, wille wy thet och fuldkomeligen holle. Bedendes ther for, atj mett thette wort eget bud wille scriffue off eders endede och tilforladne swar paa thesse erendhe ighen, sticendes off thette samme wort bud met samme eders scriffuelse strax mett thet aller førsthe tiill hendner ighen, saa wy ther effther mue wiidhe att rettthe off. Her betender alles eders eighen och eders statts lempe, beste, bestand och ewighe welsardt vtinden, som ether allerstørst magt paa ligge(r). Befallendes etther her met alle gud almechtigste. Giffuit paa wort slott Hensborgh tiisdagenn nest epter xixte dag aar etc. mdxrxv vnder wort signet.

93. Item Axel Tull sic quittants paa ij^c gylbenn i guld, och ther wdi regnett iij beffuentther gylbenn, oc ther tiill mett i jochimboller oc otthe rosenn nobell,

nobell, som han och Peder Ebbesenn hadde vpboret for hals løsning aff almoe vdi Nørreijuttländh. Cum clausulis consuetis. Datum i leyrett for Rispnehaffn sancti Laurentii martiris dag aar mdrxxv. Dominus rex per se.

Wii Christian mett gudß naade vduold koning tiill Danmark etc. giøre⁹⁴ alle witterligt, att wi aff wor sønderlige gunst och naade hæffue løssuet oc tilfagb, och nu mett thette wortt opne breff løssue oc tilfage off elst^e her Tygge Krabbe Danmark riiges marst, her Axel Brade, her Rogens Gyldestiern, wore mend och raad, her Mourits Olsen ribdere, Aruid Wulffstand och Jey Sparre, wore mend och tienerer paa menige Danmarks riiges raads, adels och indbyggers wegne vdi Skone, oc nar gud aldmegt^e thed saa forseett hæffuer, att wi vdi framtiden annamme wor konig^e kroning, tha wille och schulle wi fuldbyrde och stadfeste theres preuilegier oc friiheder vdi alle maade, epther the wore breffues lydhelse oc indhold, som wi hæffue giffuit wore elst^e Danmarks riiges raad, adell oc indbyggere vdi Nørreijuttländ, thend tid the off sagde hulfstab mandstabs oc tro tjeneste. Tiill windeßbyrd oc stadfestelse henge wi wortt indzege neden for thette wortt opne breff. Giffuit vti wortt feltleyer for Rispnehaffn løgerdagenn nest epther sancti Petri dag vincula aar etc. mdrxx paa thed fempte. Dominus rex per se.

Wij Christian mett gudß naade vdtuald koning tiill Danmark etc. giøre alle witterligt, att off elst^e Eric Krummedige, wor mand och raad oc Glawß Daa, wor mand, tiener och embizmand paa [wortt flott]⁹⁵) Skobborg hæffue nu sticket off tiill hendner mett off elst^e Otthe Gyldestierne, wor hoffsinder, fem quittantier, thend ene lydhendes, att en wor hoffuizmand off elst^e Ernst Rickenberg kendis att hæffue annammett aff thennem paa wore wegne femthusinde loed sølff. Datum vdi Otthens mandagen nest epther wor frue dag visitationis anno etc. mdrxxv. Thend anden lydhendes, att off elst^e Hans Rotman, wor musterschriffuer, kendes seg att hæffue anammet och vphaaret aff for^{re} off elst^e Glawß Daa paa wore weigne, att besolde wore knechte met, som ligge vnder Gortt PENDINGs regimentte, fire thusinde loedt sølffuer. Datum vdi Otthens fredagen nest epther visitationis Marie anno etc. mdrxxv. Thend tredie lydhendes, att wor munthemester off elst^e Reynold Junge kiender seg, att hæffue anammet och vphaaret aff for^{re} off elst^e Otthe Gyldestierne paa wore weigne otte thusinde loedt sølffuer. Otthensdagen som war wor frue dag natiuitatis aar etc. mdrxxv. Thend fierde lydhendes, att for^{re} wor munthemesther bekiender seg, at hæffue anammet aff for^{re} Otte Gyldestierne paa wore weigne fire och tiuge thusinde tuo hundrete halffemptesindz tiuge och try lod søluer. Datum vdi Aarhus

⁹⁴) Det Indklædte er overstrøget.

sancte Marie Magdalene dag anno mdrxxv. Och thend fempte quittance, som off elst^e Detleff Brochtorpp, wor tro mand och raad och embigmand paa wortt flott Synderborg, hassuer vdgiffuit, vdi huilcken hand bekiender siig, paa more weigne att hassue anammet och vppebaareth aff sielffskatthen tuohundret jochim daler paa more weigne. Datum Ddense ottende dagen effther sanctorum Petri et Pauli dag aar mdrxxv. Huilckett for^{ne} sielff siig beløber vdi en summa ith och firetiuge thusinde halfftreddie hundrede foretiuge och try loeb søluer, och for^{ne} tuohundrede jochim daler. Huilckenn for^{ne} swm for^{ne} off elst^e Erid^e Krummedige och Glaws Daa hassue anthuordet fran thennem aff wor befalning paa regenskab, aff hwes sølff som the paa more weigne hassue anammet⁹⁵ och vppebaaret aff sølfskatten vdi Fyen och Laffwenb. Thij lade wij for^{ne} off elst^e Erid^e Krummedige och Glaws Daa och theres arffuinge frij, quidt, ledig och løs fore alt ydermere kaff, tiiltall och maning fore for^{ne} xliij^m iij^e xliij loeb sølffuer och ij^e jochim daler, aff off och alle andre paa more weigne effther thenne dag vdi noget maade. Giffuit vdi wort konninglige felttleger for Rispnehaffnn torsdagenn nest effther sancti Francisci confessoris dag aar etc. mdrxxv. Under wortt signetth.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att off elst^e her Tyge Krabbe, ridder, wor tro mand, raad och Danmarks riiges marsk, hassuer nu tiill gode rede ladeth fornøge och offuer anthworde off elst^e Reynold Junge, wor mønthemester vdi Roskilde, paa more wegne two hundrede ledige mark sølff, och ther tiill otte ledige mark sølff vdi jochimdaler, otte jochimdaler regnendes fore hwer ledige mark, som hand och nu hassuer ladet andtuorde off her vdi wort leyre fore Rispnehaffnn mett off elst^e Jørgen Steensen, som er paa regenskab, aff thet sølff, som hand paa more weigne hassuer anammet och vppebaaret aff almoen vdi hans læen, aff thend sølffskatt, the off nu offuer alt Slaane giffue skulle, ther hwer mand giffuer fem lodt sølff tiill skatt. Thij lade wij for^{ne} off elst^e her Tyge Krabbe ridder etc. och hanff arffuinge frij, quidt, ledig, och løs fore alt ydermere kaff, tiltall och maning om for^{ne} ij^e ledige mark sølff, och otte ledige mr. sielff vdi jochimbale, aff off och alle andre paa more weigne, effther thenne dag, vdi noget maade. Giffuit vdi wortt konninglige felttleger for Rispnehaffnn søndagen nest epther sancti Dionisij martiris dag aar mdrxxv. Under wortt signetth.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att off elst^e her Tyge Krabbe, ridder, wor thro mand och raad, och Danmarks riiges marsk, hassuer tiill gode rede fornøget och anthuordet off sielff, siist gang wij vdi Lund ware, ith

ith hundret jochimbaler. Sameledes haſſuer hand nu met off elſt^e Sorgen Steenſen ladett fornøge och anthuorde off ith hundret firettuge Klippinge, hwer Klipping regnendes for tuo marc danſke. Huilde for^{re} jochimbaler och pendinge hand haſſuer fornøget off paa regenſkab aff thenb affgiſſ, hand off ſkall giſſue aff hans leen vdi thette aar. Thii lade wij for^{re} etc. Datum vdi leyeret for Kiøpnehaffnn ſøndagen neſt epther ſancti Dionifiij martiris dag aar mdrxxv.

Item biſcop Stygge tiill Wendsyſell ſid quittance paa en guldrone och en guldkalck, ſom hand andthuorde l. m^{at} ſielff, huilcken trone och guldkalck tiilhørde Børglom domkircke. Datum vdi l. mts. feltleger for Kiøpnehaffnn ſancti Galixti dag aar 1535.

Item haſſuer Reynold Swinge, l. mts. mønthemester vdi Roſkiild, vdtgiſſuit en handſcriſſt paa lxxx løb. marc ſølf, ſom hand haſſuer vppebaarett ſancte Michels dag paa thett xxv.

Item her Lauris Rasmusſen ſid breff paa Herriſ Hvrcke vdi Laaland 97°). ſyn liſſſtid. Datum i feltleyrit for Kiøbinhaſſnn fredagenn neſt eſſter Laurentij.

Item Sorgen Verſſen ſed præſentacionem och følgerbreff paa Gloſlundt och 98. Grøſſhaſſue ſogne vdi Sønderherret vdi Laalandt. Dominus rex per ſe.

Item Gabriell Gylbenſtiern ſed følgerbreff tiill Kiøpnehaffns læen. Datum vdi legre for Kiøpnehaffn feria 2^a poſt ab vincula Petri anno mdrxxv. Dominus rex per ſe.

Item Stad Randſow och Johann Dumpſtrwp ſinge følgerbreff tiill Rykiøpings leen vdi Kalſter eodem die vt ſupra. Dominus rex per ſe.

Item her Jehan Randſow ribder etc. ſed følge breff tiill bønder vdi Krogens leen. Datum loco vt ſupra feria 5ta poſt Laurentij anno xxv. Relator Melkior Randſow.

Item Eric Gylbenſtiern ſed følgerbreff tiill thenere, ſom thienet tiill begen-dommet vdi Roſkiildt, att the ſtulle ſwaare meſter Niels Roſengordt ad gratiam. Datum eodem die vt ſupra.

Item Hentich Hold ſid præſentag poſt obitum domini Joannis Blauj vltimi poſſeſſoris paa Dthersleff Hvrcke i Synderherret. Datum vdi l. mts. feltleger for Kiøpnehaffnn vor frue dag aſſumptionis aar etc. mdrxxv. Dominus rex per ſe.

Item

*) Blad 96 er i Originalen ubefreuet.

Her Per Hansen fik breff, at hand maa oc ſtall nyde Selſthet Kirke vti Byen, ſom Joſt Andersen tiilſorn vti forlening hagde. Cum clauſulis conſuetis. Datum Røde die Marie Magdalene 1535. Relator Melchior Ransow marſkalk.

Albregt Gøye fik fylgebreff tiill Stege lenn. Datum Røde ſt. Marie Magdalene dagh anno 1535. Dominus rex per ſe.

Hans Gertſøn fik breff paa kronens ſalckeleyer vti Halland, ſom ere Morlop och Galthede, ſom han her tiill haſſtth haſſuer. Och ſhall hand aarligen giſſue ther aff ſodan affgiſt, ſom hand pleger ther aff att giſſue. Datum Røghe løſſuerdagen neſt epther ſancte Marie Magdalene dag anno 1535.

Hans Byermand fik breff paa kronens ſalckeleyer vti Laaland^{*)}, ſom ere Dimes, Smørkell, Stomersløſſ och Sereth, ſom han tiilſorne haſſt haſſuer, och ſhall aarligen giſſue ther aff ſodan affgiſt, ſom hand pleger ther aff att giſſue. Datum Røghe løſſuerdagen neſt epther ſanct Marie Magdalene dag anno 1535.

Item her Lauris Blod fed breff paa Stockemarc Kirke vbi Laalandt ad gratiam, cum clauſula indtill myn herres naade bleff ther om anderledes tiill ſinds. Datum Røge feria 3^a poſt Jacobi apoſtoli anno mdrxxv. Dominus rex per ſe.

Item her Jens Hemingſſen fed breff paa Røng Kirke vbi Sielandt ad gratiam, cum clauſula indtill myn herres naade etc. Datum eodem die et loco vt ſupra. Relator Laurentius Seyerſſen proconſul Røge.

99. Item Albregt Gøye fed twende følgebreffue, eth tiill ſancti Jørgens hſpitals thienere, och æth andett tiill Torſtenes och Kielbylle paa Møen. Datum Lundt ipſo die Bartholomej apoſtoli anno mdrxxv.

Tryggenell. Anders Stygſen fik fylgebreff tiil Tryggenelle. Datum Røde fredagen poſt Canutj 1535^{**)}. Relator dominus Magnus Gøye.

Chriſtoffer Huitfeldt fylgebreff tiil Nyborg ſlot Datum Nyborg ſt. Chanutj regis dag anno vt ſupra. Dominus rex per ſe.

Glaus Bryſte fik fylgebreff tiill Beſingbergh berck, oc ath bynder oc krone tienere ſkulle ſøge bercketinghet. Relator d. Joachimus Ronno(v) episcopus Roſkildeniſis.

Item Peder Willomſen fik breff paa kronens ſalckeleye, ſom er Lillehammer oc Halsnæs i Sieland, oc twende ſalckeleye vdi Laaland, ſom han her tiill haſſt

^{*)} Beilskrevet for Halland. ^{**)} Altes overſteget.

haſſuer,

haffuer, oc schall hand aarligen giffue ther aff sabaan affgiff, som hand pleger ther aff att giffue. Datum Røge søndagen næst epther diuisionis apostolorum aar etc. mdrxxv.

Johan Stæde folgebress till Jost Andersens goð vti Jutlandh. Datum Røde 3^a feria post diuisionis apostolorum 1535. Relator Melchior Rånge.

Item Melchior Rånge sid folgebress tiill Skiolbenes. Datum Røge professio Marie Magdalene 1535.

Item her Christiern Friis sid folgebress tiill Høgstrup gaardh och goð. Datum Røde professio Marie Magdalene 1535.

Item Eyerd Grubbe sid folgebress tiill Sisholm. Datum professio Marie Magdalene 1535.

Eryggenelle. Siidhen vi forffore, at Anders Stigsen hagdhe haffth ¹⁰⁰ Eryggenelle aff greffuen aff Oldenborg, tha sic Siuertt Grubbe beffalling paa Eryggenelle gord och len och fynd folgebress. Datum Røde sancte Marie Magdalene afften anno 1535. Dominus rex per se.

Siuerd Grubbe sid folgebress tiill Egebe, her Hans Billes gord och alth thet goð ther tilliggher. Datum Røde 3^a feria ante Magdalene anno 1535. Dominus rex per se.

Melchior Rånge(v) marstalc folgebress til Skiollenes. Datum Røde sancte Marie Magdalene afften 1535. Dominus rex per se.

Her Christiern Friis folgebress tiill Høgstroe leen. Datum Røde in vigilia Marie Magdalene 1535. Dominus rex per se.

Item her Henrich Jenssen sed folgebress tiill Dalby closters thenere vdi Skona. Datum Røge ipso die Jacobj apostoli anno mdrxxv. Dominus rex per se.

Item (Ha)ns Gertsen sid bress paa kronens faldkeleue.

Aruid Bulstend sid folgebress tiill Karlby oc Grynstrop bird. Datum i legre for Rispnehaffn løffuerdagen næst epther Petri vincula. Dominus rex per se.

Item frue Ingerd i Laland sid folgebress paa Østertiersted byrd ther sammesteds. Datum i leyre for Rispnehaffn fredagen post vincula Petri. Dominus rex per se.

Item James Jude, her Gresthern Friis suend, Morthen Lusen, Suer Friis suend.

(Kortfattedes).

XI.

**Et Bidrag til den danske Handels Historie
fra det 15de Aarhundrede.**

Norſke Skibe havde fra Arilds Tid havt for Skik at ligge i Iſeffjorden og ſælge Tømmer til Bønderne i Horns Herred, imod at betale Told paa Abrahamstrup Slot*). Borgerne i Roſkilde og Holbæk havde gjentagne Gange ſøgt at forhindre dette og derfor voldelig overfaldet Skibene, men vare derfor blevene dømte. Efterfølgende Tingſvidne handler om en ſaadan Tildragelſe fra 1489 og berører tillige adskillige ſaadanne fra tidligere Tid.

Alle men thette breff ſee eller høre leſſes, helfer wi Neels Perſen i Bedleby, herretſfogtiith i Hornsherræth, Jep Indderſen i Gerſløff, Oleff Perſen i Skryby præſtber, Johan Gerickſen i Skvæleløff oc Pawel Laſſen i Drobby ewindelighe met Gud, oc giøre vitherlicth met thette worth obne breff, at anno domini mcdlxxxix^o feria quinta octaua aſcencionis domini wor ſkiketh oc kamme gangindes too ſkiipmen aff Norghe tiil Hornsherræts tingh oc klerde, at teres ſkiip wor røſtereth oc teres ſegl ffran thennem tagiit, teres øl wd drøket, oc ille met fareth v manghe mode, ſom the ther klerde obbenbare tiil tinghe for velboren man Erweth Anderſen oc menigh almwe, ſom ther ta tiil ſtede vore, fforthij at te lade ther for herrediit meth teres ſkiip oc ſolde then fattighe almwe aff teres tømmer, oc thet wor thennem then ſamme dag giorth aff Roſkilde borgere meth macth oc wold, oc beddes hielp oc rodh, hworledeſ te matte meth rette ther meth fare. Taa opſtod for^{de} Erweth Anderſen oc ſprorde ſegh fore, om ther wor noghen nerwerindeſ, ſom myntes eller aff viſte, om ſoo hade vereth giorth tiil forn ved nogher ſkiipmen, eller om thet hade vereth gammel ſedwanne ther tiil forn, at nogher ſkiip matte lende, lighe, eller ſelghe tømmer ther for for^{de} herreth. Taa opſtod velborn man Per Wille i Swanholm**) oc ſade, thet haſſwer verith gammil ſedwanne oc erilds ſedh, ath ther matte lende oc lighe ſkiip meth tømmer oc ſelghe almwen, ſom ther vtj herrediit bode, thennem tiil hielp oc ſtoven Hornſwed tiil beſtæde, oc ſadhe ydermere thet hannem aldrj myntes eller ſpworth i ſanninghe, ath nogher ſkiip wor ther tiil forn røſtereth eller nogiit fran taget i haus tiid, wden eth ſkiip øſthen wed herrediit i Jep Senſens tiid, ſom tha hade Abramſtorp i vere, oc ydermere ſade, at han wiſte

*) Nu Jægerspris. **) Han havde aldrig været Lensmand paa Ellostet, men boede i Herredet.

wiſte hvor ij breff wore, wel beſeglede meth hengindes indſegle, ſom ther po giiffne worde i Koningh Criſtians tiid, oc verdwgh ſadher biſcop Oleff Mortenſen wor ther tiil taghen aff Koningh oc Danmarks rodh wd ad grænſte, om thet hade vereth gammel ſedwanne i erlids tiid, at ther matte lge oc lende ſtiip øſthen oc weſten før wd Hornsherret meth trommer oc andre ware, ſom Hornsherrets indbyggere kunne vere tiil hielp meth bygningh, ſom thennem ther ſtorligh behoff giørf, oc giøre oc giiffwe tereſ tol tiil kronsens gaar Abramſtorp. Eſther the ord oc annet, ſom fines kunne i ſanningghen, bedes for Erwet Anderſen eth tingsvitne vppe aff xij dannemen, ſom ther ta tiil ſtede vore. La tiil meltes thennem Glemyn Perſen i Lywngervp, han togh tiil ſegh Sep Perſen oc Anders Olſen i ſammestet, Sep Senſen oc Anders Senſen i Tørſløff, Senſ Northenſen i Drobby, Senſ Henningsen oc Per Olſen i Dalby, Henning Nielsen i Riadbby, Per Michelsen oc Oleff Perſen i Skvølleſøff, Tyghe Olſſen i Bonnermp, hwilke for^{de} xij dannemen vdginge oc wel berodde igen inkomme oc endrectelighe vitnebe pa tereſ gode tro oc ſanninghen ſamme dag innen fire ſtocke po for^{de} ting, at the hørde oc ſoffwe, thet for^{de} Per Wille ſo ſade for ſanninghen, ſom fore ſtreffwit ſtanner then ſamme dagh, ther tiil tughe oc vitnebe te oc ydermere, at the hade hørth oc ſpwrth oc thennem ſwłwitherlicth wor, at ſo vereth hade i ſanninghen aff gammel erlids ſedwanne, oc aldri te veſte eller ſpwrth hade, thet nogher ſtiip ther tiil forn veret rwſterith eller nogiit fra taget, vden i ſtiip øſten ved herredit i Sep Senſens tiid *), ſom Roſkilde borgere toghe, oc i annith veſten ved herredit i her Torbørn Willeſ **)) tiid, ſom Holbecs borgere toghe. Laa vitnebe xij for^{de} dannemen oc menige almwe, ſom ther ta nerwerindes po tinghit vore, (at) thet wor for^{de} borgere tiil frwnnit, at the ey hade giorth thet meth rette i nogher mode. Thet ſoo er gongiit oc ſarith, ſom for ſtreffwit ſtor, thet vitne wj meth wore indſegle tricte neden for thette wor oben breff. Giiffwit aar oc dag quibus ſupra.

Original paa Papir med paatrykte Segl. Topographiſt Samling, Hſefford Nr. 1.

*) Var Lensmand 1468 og 1473 paa Abrahamſtrup.

**) Var Lensmand 1462 + 1465.

XII.

Klager fra Bønderne i Hindsøavl Len over deres Lensmænd
og over den store Forhøielse i de dem fra Krilbs Tid af
paahvilende Byrder. 1648—49.

Efter Originaler i Gæbelmeaschivet, Topographisk Samling, Hindsøavl Nr. 9—18.

1.

Ansøgning fra Bønderne til den udvalgte Prinds Frederik.
Dateret 26 Juni 1648.

Stormegttigste Første och Herre, wor aller naadigste Herre och vduallde Prinns,
Hertug Fredrich den Threde, Gud giffue eders forstelige Raade Løche och Well-
signellße tiell ett löchfalligh Regimente.

Wn eders forstelige Raadis Skattebønder wd aff Hindsøgaulls Len for-
aarsages, at giffue eders forstelige Raade till Kiende, huorledes wj nu høngligen
besueris med ny Lynge, Hugning, Egt och Arbejd, wider enn som till forne
hassuer weret giort wdj de sörige falligh Lensmænds Thider, s. welb. Jacob
Wulfeldts, s. welb. Gorskst Rudts och s. welb. Hans Pouischis deris Thider,
effter der om de falligh Mends Jordbøgers Formellbdingh. Daa hassuer wy
giort dette Effterschreffuene wdj dese s. Mends Thider. Først hassuer wy slagen
till for^{re} Slott paa enn Maed, kalldes Docke Maed, och der de sich aff slagen,
daa hassuer for^{re} de s. goede Mend giffuet woris Karlle wdj ver Fiering enn
Thonde Ml. Och Wgedags Bønderne paa Staffnen thage Ware paa at giøre
samme Høe op. Doch schulle wy det siellffuer ind age, huer Mand thou Læs,
om der bleff saa meget. Och saa endnu aagh huer Mand thollff Læs Møg om
Karett. I lige Raade aagh huer Mand thiuffue Læs Wed om Karet, de
thj Læs om Sommeren, och dennom schulle wj laade hoge paa Kønse, de andre
thj Læs om Wintern, dennom huug wj wdj Hegnedt, och det bleff oß wduist
forme træ, och wdj Løckningen, Skouffuen wden Schade. Quilcke for^{re} Egt
och Arbejd wj lod oß aff schriffue forre. Och iche widere Pouffning wy giorde
till Hindsøgaulls Slodt paa de Thider, mens der for gaff wj om Karetd huer
Mand Errispenge fiere ß, Erris Haffre enn Wrtte om Karet, foer wy ey
schulle pløge, eller børte nogen Jord wider end som før ehr meldt.

Stem

Item huad Holdts Egten sig belanger, daa haffuer wy holdt dend paa afschillige Steder, och nnu holdder dend paa Slottebt, emedlertid woris Heste och Bogne ehr der inde paa Slottebt, daa strippes de till Wellfar och fraa, och naar Kongl. Mayts. Føld kommer och wij daa schulle age, saa ehre voris Heste wdmaebtted, och der till med maa wy holde med voris Heste och Bogene vnder obben Himmell vdi Regn och Sne, der offuer voris Hester storlig for arges.

Er der for aff vor aller naadigste Herre och Prinds for Guds Schyld aller vnderdanigste begierendes, att wij vnderdanigste maatte beuillges, at holde voris Holdts Egt vdi Medellsaar, och wy of der hos Kemmenern at indstille paa till berllige Thider, naar vy bliffuer tillfagt at holde Holdts Egt, der som Kongl. Mayts. Føld bliffuer indlobseret, som de giør vdi Hagenschouffs Lehn.

Huad Lang Egter sig belanger, daa till stedes dennom mange imod Messesen, som voris Bogne haffer agett.

Endnu haffuer de of paa legt, at vy schall pløge till Hindsgauffll, huilket wi i dette Aar haffue pløgd der vdi seks Dage imod vor Rett.

Item haffuer de endnu of till tuingt, at slaa Gres och age Høe aff Hegnet med Slottebt, høste och age Kornn, imod vor Rett vider end vi haffuer giortt till forn.

Her forvden till tuinger de of vider, end Forbbogen om formellder, at age thi Laas Wed, end som wi till forne haffuer giortt.

Haffuer welbiurbig Claus Sest*), woris Lensmand, till thuingt of, att age Møg vdi seks Dage, baade aff Slottet saa well som aff Wellfar, huor hands Welb. det kunde bekomme till fiøbs, och der till end rytet Wellfar St(r)eder och Gader.

Sligemaader haffuer hans Welbiurbighed ladett Schouffuen aff hugge vdi flenge tall, och Stabberne med Rode ladet op bryde, och Pløgland der med formeres, och Gierene der om att fløtte, huor vd aff voris Gierrer forsøges och formeris, of fattige Føld till stor Forberffuellsø.

Item huilken fattige Mand aff of, som haffuer ett Paar Drøen aff Rød och Trang, baade till Schatt och anden Wdgift, selger dennom till Adellen, Borger eller Bønder, daa hand dennom derfor høgligen før følger.

Och at naar woris welbiurbige Høfbond bliffuer for tørnebt paa Rogen aff of, daa lader hand dend med Ragt hente, och laste vdi Laarnn, før end hand der om bruger nogen Proffes. Och jde Rogen aff voris førrige gunstige danske Lensmænd haffuer sig saa andstillet.

Defligiste woris Straafoder, som vy schall giffue till Slottebt, maa vi ey ybde vdi rette Tider, mens schall det ybde weed Sull och Kyndermyes Thider,

*) Claus Sest, en hølsteens Adelmand.

naar Regen ehr verft, och huemb som det daa icke kand komme aff fted, formedelst vnd Ben och deris Hestes Suagheds Schyld, schall de der for giffue Penge, thj Mark, huilket ehr of gandsche for dyrdt, tillfoeren vdi f. Gurfest Rudz Tid giffuet 3 ½ Penge for Lasset.

Ere wy fattige Kongh. Mayz. Bønder ydmygelige och allervnderdanigste begierendes, att voris allernaadigste Herre och Prinnz for Gud Schyld och aff eders forstelige Raades Schyld vuelle andse denne voris Suplication, att wy eders fattige Bunderfaatte maatte bliffue forfchaanedt for flig paa Beg, som of ehr paa lagt, vider end aff Arrells Tid haffuer verett, mens maatte nyde weed den Thynge, som vy haffuer giort aff voris Gaarde vdi f. affgangen welbiurdig Hans Pouisches Tid, saa well som och vdi de andre forrige goede Wends Liden. Forhaaber Eders forstelige Raades goede och mielde Suar her paa, dett wiill den allermegtigste goede Gud eders forsterlige Raade rigeligen belønne. Att denne voris Suplication sandferdigh er, betreffter vi med voris Begnetter och Merker her neden vnder. Datum aff Wens Herett den 26 Junj anno 1648.

Eders forstelige Raades pligtwiellige och vnderdanige Skattebønder och Dienere.

Original paa Papis med Segl og Bomærker.

Udenpaa: Bores Suplicattionn ehre thuinde, och vores Bindisbyrd ehre beschreffuenn paa thrij Sæbell.

Hans Kongl. Maytt. vil nadh. heromb haffue Lensmandens Erklæring. Cancelliet for Kiøbenhaffn Slott 16 Novemb. No. 1648.

Ottho Kragh mppa.

2.

Widne af Wendsherreds Ting angaaende samme Klager.

Dateret 7 October 1648.

Dett er of vdi Gudz Sandhed fould vitterligt, att naar vi ere vdi Hols Eggt, y men vi haffuer tientte paa Hienhgaffuels Staffn, da haffuer vi holtt paa Hienhgaffuels Boregard y Regen och Sne vnder aben Hiemmel och daa strebes vores Heste imalen Slotet och Redelfar.

Dett er of och vitterligt, att Bøndernes Bogne bort lannes y Lang Eggetter. Dett er of och vitterligt, att Schoffuen er nu y denne Lennesmanz Tid er aff hugett i flenge Tall och Staperen op brutt oc giortt pløge Land paa Stebett och Gierberne

Gierderne der om att flytt. Dett er of og vitterligt, att nu y dette Aar pløgett vy der ved Slottet y 9 Dage, 3 till Rog och sex Dage om for Arett baade att felde oc pløge op. Dett er of och vitterligt, att vy nu y dette Aar age Rog baade aff Slottet och Melbelfar y sex Dage. Dett er of och vitterligt att nu i denne Sommer var vy ved Slottet att slae Gres, oc age Høe, høste och vende koern, och age koeren til sammel y 15 Dage. Haffuer wy ochsaa verett med att arbeide paa jtt nyt Hø, som er byggett i denne Somme(r), som alderige haffuer varett Hø til fore. Dette forschriffne bekender vy vnderschriffne med voris Raffen och Mercke vnderschriffuet, David Hansen, Laurerz Klage, Jesper Pedersen, Peder Rickelsen, Hans Jesper(sen), Niels Nielsen, Rasmus Sammel, Jens Hansen, Niels Hansen, Sorgen Pedersen, Anders Mathsen, Jens Pedersen, Hans Hansen, Peder Hansen, Morten Hansen, Anders Hansen, Sorgen Hansen, dette ville vere giestendig baade til Heriøting och Landyting, och huor som helste dett behoff giøris. Att dette voris Vinisbyrd sandfierdig er, det bekræfft(er) vy med voris Hender och Mercker her vnderschreffuit. Ex Alsbøe fieren den 7 October 1648.

Davit Hansen egen Handt.

Original paa Papir.

3.

Bidne af Bendsherreds Ting angaaende Høveriet til Hindsgavl Slot.
Dateret 10 October 1648.

Klendis wij Efterschreffne och giør for Alle witterlig wdj dette wort obne Breff, att wij haffuer thientt paa Hindsgaullß Staffn i førige Thider, daa gjorde dj denne effter^{ne} Hoffning. Niels Hansen i Wiibh bekiender och winder wed sinn høyeste Helgenß Ged, att for 28 Aar siden daa thientte hand paa Hindsgaullß Staffn, daa gjorde di icke anden hoffning, end slaa paa Daache Maan, och daa gaff Lensmanden Slaakallene enn Thønde Ml i huer Fierding, siden aag huer Maand thou Laß Høe der aff, om der bleff saa meget. Saa høstet wij i Schoffuen enn dag, och bantt i Nieg, och icke wij røktebe det eller aag det ind, siden aag wij tholff Laß Møg om Aret, siden hug wij thij Laß Wed om Sommeren, och dem hug wij paa Fønns, och thij Laß om Winteren, och dem hug wij i Hegnet, saa gjorde wij icke anden Hoffning paa dj Thider, wnderthagenn naar wores Kong. Maj. haffde laadet waare for sig eller sinn Hoff, daa hug wij ett eller thu Laß Wed, derformden haffde wij
nogen

nogen faa Gierder att holde i Mactt. Huad Holdt Eder ehr anlangendis, daa holt wij denn i Medelferd paa bestembte Steder, huor Kong. Maenstedt Goldh wiste att finde off, naar di der fremb kom. Jens Hansen i Aßprup winder, att for 22 Aar siden, daa thientte hand paa Hindsgaaffs Staffn, daa gjorde di iche anden Hoffning, end som for^{re} staer, Martten Pouelsen i Blanche, Hans Raasmussen i Kierby, Niels Jensen i Aßprup, Søren Jensen i Suenstrup, Peder Lauredzenn i Røsløff, Maarchur Radgen i jbidem, winder och bekiender alle lige som Jens Hansen wundet haffuer. Dette for^{re} will wij for^{re} Kennend were bestandig (och ehr saa i Gudt Sandhed) baade thill Heredgthinge, Landgthing, och huor wy thill siges. Dett ydermiere bekiender wij met wores Raffen och Boes Merche her wunderschreffuett. Dattum vtt supraa.

Ennd nuu ydermiere beuifis schall, huad Hoffning som nu thill Hindsgaaffll giores, daa ehr det off effterschreffne fuld wetterligt i Gudt Sandhed, att naar wy ehr i Holdt Eder, daa schall wij holde paa Hindsgaaffs Baaregord i Regen och Sne vnder obben Himmell, och imeden di der schall holde, daa schall di fiore thill Medelfard och fraa, och anden Stedt huor Slaattens Gold dem will haffue, och naar di haffuer holt dieres Thid vd, daa wnder ttiden saa di enddaa Laas, saa ehr dieris Heste wdmarttret och Land jungen Stedt ferdis, huor wdoffuer di ehr høveligen forderffuet, ittem i denne Lensmandt Thid ehr schoffuen affhugen i slenge Thall, och Stoperne opbrutt och giort Ployland paa Steden och Gierderne der om ehr slott och forøget. Ittem i dette Aar ployitt wij thill Hindsgaaffll i nij Dage threj thill Rug och sex Dage om Foraarett baade att felde och pløye op. Ittem nu i dette Aar aag wij Møg baade aff Slattet och aff Medelfard i seer Dage. Ittem nu i Sommer waar wij wed Slattet att slaa Grees och age Høe, høste och wende Korn, och agee Korn, thill sammen i femtttenn Dage. Ittem haffuer wij merit mett att bygge ett ny Hus wed Laagorden. Dette forschreffne will wij Effterschreffne wed wores høyeste Helgens Eed winde och were bestandig baade thill Heredgthing och Landgthing och huor Behoff giores. Niels Jensen i Bareng winder som forschreffuet staar. Lauret Jensen, Oluff Jensenn, Lauret Hansen, Oluff Torgensen, Lauret Jensen, Jep Raasmussen, Jens Pederken, alle thienendis for s. Michels Dag i Bareng, Niels Sørensen forige ttient i Rissumlund, Niels Hansen, Anders Nielsen, Hans Ibßen, Hans Jensen, Jep Radgenn, Chresten Thommessen, alle fore s. Michels Dag thientte i Aßprup, winder och bekiender lige som Niels Jensen wundet haffuer och well werre bestandig lige som for^{re} staae. Dett ydermiere bekiender wij met wores Raffen herwunderschreffuett. Datum Wendts heritt denn 10 Octob. anno 1648.

4.

Klage fra Bønderne over Lensmanden, som havde ladet dem dømmes for noget Hø, der skulde være fordærvet.

Dateret 18 October 1648.

Ettormecttige høynbaarne Første och Herre, vores aller naadigste Herre och wdualde Konning, Kong Frederich denn Thredie, Gud giffue eders kongelige Naade Enche och Welßignelse thill ett lychßalligt Regimentte.

Wij eders kongelige Naadis Skattebønder och Thienere wdaff Hindßgauffß Leenn foraarßages att giffue eders kongelige Naade thill Kiende, huorledis vores welbyr. Lensmandd haffuer laadet off thilltalle for nogett Høe, som hans Fuldmæcttige haffuer berett att schall were bleffuen forradnett, och icke wij saadanne Hoffning haffuer gjort i nogen aff vores førige gunstige Leennsmændß Thider. Daa imidlertid haffuer wij i Kette steffnitt ett Thingswinde, som Chrestoffer Pederßen i Sielby Mølle høes sig haffuer, som formelder om vores Hoffning, och samme Steffning ehr bleffuenn forkyndit denn 15 September, och hannß Fuldmæcttige derefter denn 19 September haffuer laadet off fraa vores Hufßbundhold och Feste dømmes, vores Steffning wanßet i alle Naader, och samme hans Sag haffuer jckunn weret opthagen i threij Wger. Och der wij daa denn thredie October ehr møtt med vores Steffning, haffuer vores welby. Leennsmændd sielffuer werett jndenn Thinge jmedenn hans Fuldmæcttige haffuer off vores Sag aff spilditt. Ihre wij fattige kongl. Maystads Skattebønder och Thienere ydmngeligenn och allerwnderdanigste begierendis, att vores allernaadigste Herre och Konning for Guds Schyld och for eders kongelige Naadis Schyld wilbe thillstebe, att samme Thingswinde maatte aanßees wden widere Dielle och Rettergang, och eders Naadis egenn Fordebog.

Forhobendis eders førstelige och kongelige Naadis guode och milde Suaar her paa, dett well denn allermecttigste guode Gud eders kongelige Naade rigeligen belønne. Dattum Wengheritt denn 18 October anno 1648.

Eders kongelige Naadis allerwnderdanigste Skattebønder och Thienere.

Udenpaa: Wores Suplicaattionn ehre thuende och vores Windeßbyrd ehre beschreffuen paa threij Sædell.

Hans kongl. Maytt. vil nad. heromb haffue Lensmandens Erklæring.
Gangeliet for Kiøbenhaffu Slott 16 Novemb. 1648.

Otte Kragh mppa.

Original paa Papir med Bemærker.

5.

Leensmandens Svar paa Bøndernes Klager over ham.

THM.

1 Post suaris till, at jeg beder wonderdanigst, at min allernaadigste Herre och Konning wilde eragte Bøndernis Threeschhed vdi det, at di gaar forbi di thuinde sidste min Formendt, nemlig Gregers Krabbe och s. Her Hans Lindenou, vdi huis Thiider Aussen er bleffuen forbedret, som erfaris kand aff hønloufflig eders s. Her Faders Resiue, der er forhuertffuit vdi Gregers Krabbis Thiidt, och daa høybe^{te} eders Her Fader det for gaat och raadeligt befunden, thj der som Bønderne haffe hafft sig offuer Aussen at besuerge, burde di daa billigen at haffue clagit och iche nu, mens de nu ichon alleniste refererer sig heden paa huad vdi de gamble Leensmands Thiidher passerit, huorthill jeg icke kand suare, thj jeg iche ved huad vdi deris Thiidt er scheed.

2 Post. Er iche nogen wiße paalagt thil Forplichtelse, Bøndernis Karle vdi huer Fierding en Thønde Mll vdi Thodemae at giffuis, en heller det vdi Forlehningsbrefffuit formeldis, dog aff min goede Wilge haffuer jeg giffuit thennem huer Aar, siden jeg Lehenit bekom, thuinde Thønder Mll, lige som min Formand dennem giffuit haffuer, som ieg beuise kand; huiis de anderledis bereter er wsandferdig.

3 Post. Her till suaris, effterdi Aussen er forbedrit, daa kand mand iche kome thill dermed effter Jordbogens Indhold, som erfaris vdi Gregers Krabbis Thiid haffuer Bønderne opsaat sig mudtuilligen och iche heller at ville agge mehre Møg end Jordbogen om formelder, huor for di wed Ketten er thiiltald och Festerbønder dømt fra deris Feste, och jorbeigne Bønder dømt fra deris Høfbondhold, som med Domen er at beuise. Anderledis schall iche beuifis, end at Winterweeden er iou bleffuen vdi Hegnitt huggen, och Sommerweeden paa Fense wduift, paa di Steder och aff det Schoffuen mindst till Schade var, dogh Bønderne haffuer nødig wille der till paa Fense det at hugge, formedelst det salt dennem besuerlig at offuersøre. For Restenn bereter Bønderne at haffue giffuen Gribzhaffre och Gribzpenge for, der paa finder ieg ingen wiße Effterretning i Jordbogen, saaledis at forklaris, mens Bønderne det saa vell som andet wrangeligen at haffue beret, eller och det ander bør at beuise.

4 Post. At Bønderne schall holde med deris Heste och Bogne paa Slottid vdi Høldzegt, och di tilforn haffuer holden vdi Byen, saa haffuer det iche anderledes werit vdi thuinde mine Formends Thiidt, en heller ieg det bedre haffuer kundt forgaat befunden. Det Bøndernis Heste skulle staa under
oben

oben Himmell i Gaarden, er di ſielff Aarfag vdi, formedelt jeg offte haſſuer befunden, at di haſſuer tagen aff min Korn och Huor vdi Laagaarden, och der for dennem der icke kunde haſſue, dog di deris Heſte at haſſue haſſt ſtaaendis i Puorten paa Slottidt, der for vden endaa vduiſt dennom it Sted, ſom de kunde lade ſette dennem it Huſ till deris Heſte, huilchet di icke haſſuer wilb bekoſtet, der ſom de det icke beſalbet, at lade dennem ſtaa vdi Puorten. Att di fore giſſuer at ſtrippiſ till Medelfard, daa ſchall di aldrig beuiſe det at haſſue klaget for mig eller giſſuet mig det nogen Thiid till Kiende, at ieg i Sandhed det kunde haſſue befunden det ſaa at verre, daa ſchulle det ſtrar haſſue bleffuen remedierit. Quiis Lang Egter ſig belanger, ſaar di at naſſu-giſſue, huad det for Egter ehre, ſom jeg haſſuer lagt dennem paa at giøre.

5 Poſt. Det er well beuiſt, at der er icke vden en ringe Aull att regne till Hindzgaffull, imod andre Lehenſ Aulling. Thi jeg kand icke holde min Huſholdning med det ſom kand auffliſ til Slotid, icke heller det ſchall befindis at beløbe ſig till huer Bunde aff alle Slags Korn at ſaae offuer ſiuff Schepper Korn. Nu kand her aff ehrſaris Bønderniſ wforvden Klage, at det mere er aff deris wbetendende Egenſindighed, end di kand haſſue Aarfag til at klage, och vden Thuill ſielff Aarfage der vdi ehr, om di haſſuer verit ſaa lenge thillige wd at pløn, ſom ieg end nu icke ved, och muligt der haſſuer lagt thue eller threi ſamell at pløye, dog det kand beuiſis med andre aff Slottens Thienner vdi di andre Fierdinger, at der er dennem, ſom haſſuer affpløyet en Dag.

6 Poſt. Det ſchall aldrig beuiſis, at ieg haſſuer thungenn Bønderne thill at ſlaa Greſ och agge Hiſet aff Hegnidt eller agge Korn, widere end thil forn giort ehr och Kong. Mayß. Breff dennem tilholder, thill med er det icke minder end billigt, at de ſaa vell ſom andre Lehnſbønder driffuer Aullen och giør deris Egt och Arbeid ſom det ſig bør.

7 Poſt. Det var icke muligt vdi Wfredſthiit, at mand ſig med det Weed kunde behielpe effter Jordbogen, thi der laa 150 Soldater med deris Officerer paa adſchillige Steder, ſom och nødvending ſich Iidebrand, men ſiden den Thiit ſchall di aldrig beuiſe, at jeg paa Slottidt haſſuer ladet nogit Weed till wpligt brende mere end ieg neppeligen med thilkome kunde.

8 Poſt. Effter ſom jeg ſaa vell ſom min Formend haſſuer beſlited of paa, den ringe Auffli at forbedre, och jeg der wdoffuer haſſuer kiøbt och betald en ringe Thing Møg vdi Medelfardt, effter di jeg icke haſſde ſaa megit paa Slottedt, ſom jeg thill Jorden fornøden haſſde, och icke det derfor kand heden tydis, at Bønderne derfor haſſuer giort Medelfard Gaader renne. Det ſcheer mangelſeds, at huor mand kand bekomme Møg, till Jorden at giøre, thilforhandler mand ſig
det

det wist, formoder icke heller, at Bønderne med Sandhed kand negte, at di iou lige saauell haffuer aggen Møg fra Medelfard paa Slates Jord vdi min Formends Thiid som vdi min Thiid. Effter Bøndernis Angiffuende kand icke Intis, at de kand haffue Ret med at fare; at di vdi sex Dage skulle haffue aggen Møg fra Medelfardt, siunis well wtroligt at uere, effter same Auffslys ringe Beschaffenhed, och nochsom kand erfariis, at di haffuer icke berett Sandhed.

9 Post. Regter ieg icke, huor mig haffuer siuntis, at nogle saa Threer haffuer staaet i Weien for Ploylandet, haffuer jeg dennem ladit hugge till Slotens Behoff, som var mindst Schouffschade, dog det shall icke findis at haffue werit offuer thj eller tholff Threer. Effter di der dog skulle hugis till Slotted Weedt, saa formenner jeg mig dermed icke at haffue forseett, dennom for andre at lade hugge. Huis sig belanger, at jeg haffuer ladet Stuber opbryde for min egen Betalling, siunis mig at det komer Bønderne aldelis inted vedt, men hans Kong. M. Jord der med at forbedre, dog Bønderne shall aldrigh vdi Sandhed sige at haffue nogen Jordstuber oprutt eller lagt en Haand der till, mens en huer erligh Huswert, huor hand finder en roden Jordstabe, at der kand saais en Gierdingkar Korn isteden, lader det icke at hand iou den optage lader. Huis Gierderne sig belanger, daa bør en huer Bunde at giøre sin Gierder ferdig och holbe ved lige, at Kornit kand bliffue fred och wbeschadiget aff Quegett.

10 Post. Det er icke mbiligt, at Bønderne iou tilbyder Pensmanden deris Wren først for nogen anden, som brugeligt er offuer ald Danmark; om hand dennem wille kibe, daa bør hand med ald Rete at uere dennem nest for nogen anden, icke heller shall det beuifis, at der er thagen Domb offuer Rogen for saadanne Forseelse, men huis Wgren jeg haffuer kibt, haaber ieg icke at nogen shall med Sandhed sige, at ieg iou dennem haffuer betald, saa dyre som de aller miest kunde vere werdt.

11 Post. Bønderne shall aldrig beuife, at ieg haffuer straffett dennem vdi Fængselt, wden di dennem stuorligen haffuer forseet, at ieg icke wilde straffe dennem paa deris Formue, dennem och deris Hustrue och Børn till Forarmelse, ey heller det er scheed wden di haffde begaaet saa stuor Forseelse, at de muelig skulle anholdis, indtill di stellet Wesen och Borgen for dennom, som dog icke shall befindis at haffue werit offuer sex Personner, imedlerthiid jeg Lehnit haffuer bafft.

Den 12 Post. At Straafuoret icke kand bliffue saa thillig annamit, som Bønderne det begierer, kand icke schee, formedelt den ringe Huswerelse, som er vdi Laagaarden, dog det icke aff dennem begieris, forind det med guod Bequemmelighed i thør Frost kand agge, thj dersom jeg lod dennem det wd-agge naar Weien var wnd, daa er det mig store Schade end dennem, at di

des

deß ringere Kunde lade paa Bogenne. At di hassuer giffuit thj March for Laset, naar di det icke hassuer ytt, saa kand beuissis att di hassuer giffuit vdi min f. Formands Thiid elleffue March, och om ieg endschönt hassuer begierit Straa- fuorit aff dennom, saa hassuer ieg det dog icke kund bekommit, mens effter deris egen Begiering Penge der for at hassue giffuitt.

Den anden Supplication, datierit den 18 Sbris 1648, anlangendis Domb som offuer Bønderne er forhuerssuet. Dersom Herridzfoegden hassuer giort dennem for korts derudi, hassuer di hannom at steffne for sin tilbørlig Dommer. Huad sig belanger at ieg hassuer spilt deris Windisbørdt thill Thinget, saa schall icke beuissis, det jeg dennem der med Bret hassuer giort, mens staer mig och en huer fri for, at suare med Loug och Rette saa vit billigt er, formener di dennem Bret at vere scheed, daa det iligemade at steffne for sin thilbørlig Dommere, effter wor Landzloug.

Huis sig belanger di partische samensandede Bende Bunder, dertill suaris, at saadanne deris Suennis egen wilbige hiemschreffne Bunder i Bøndernis Hupe bør icke at staa till throendis, thj woris Landzloug formelber, at saadanne bør icke at agtis eller hassue nogen Krafft, mens bør louligen till Thinge at foris och Kald och Warfell at foregiffuis, men nu kand her aff sluttis, huad Føn Bønderne hassuer med at fare, slige wøndige Angiffuende at forebringe. Och wibere suaris her till, at der findis thuinde Fierdingsbønder, som aldelis indteb hassuer med disse forige deris wøndige Andragelse at bestille, icke heller findis di alle ensstemmende vdi de thuinde Fierdinger, som dermed hassuer anfanget, saa dennom, der med saadant begynt hassuer, er ichon nogen opsedzige, mud- uillige, pratidsche Hoffder for de Andre, som jeg nest Gudz Hiels forhaaber, at Sandhed schall vell kome for Dagen om, at di derfaar maa saa deris thilbørlig Straff, thj ellers kunde der ingen erlig Mand hassue den Commando eller Magt och Wøndighed paa eders Kongl. Raad. Wegne, som hand med Rete bør at hassue. Och wiill wdi ald Raade formode, at min allernaadigste Herre och Konning denne min wonderdanig^{te} Erklæring anseer och till det Beste optager, saa jeg kand det sige wdi ald Sandhed, at jeg icke hassuer giffuit dennem Marsag till saadant deris optendte, practidsche Klagemaall, det schall befindis at di hassuer verit omburde hoef di andre Glottens Bønder, at de schulle hassue staaet dennem bi wdi same deris Andragelse, saa der aff kand eragtis, at dersom deris Klagemaall war Sandhed, hassde di dennom icke fra gaaet, effterdi de ehre alle enß belagtig wdi Hoffning och Arbeid at giøre.

C. R. Ray. vnderdanigste Thienet
Claus Sehestedt.

6.

De kongelige Commissariers Erklæring over Bøndernes Klager
og Lensmandens Erklæring.

Dateret 8 Martz 1649.

Vi effterschreffne Henning Balchendorff till Glorup, Ridder, Kongl. May. Befalingsmand paa Ottenseegaard, och Henning Pomisch till Holluffgaardt, Landhdommer vdi Hyen, gjøre witterligt, at Kong. May. voris allernaadigste Heris och Konnings Missive, dat. Kiøbenhaffuens Slott den 3 Decembr 1648, er os til Hende kommen, des Indhold, at hans Ko. Ma. til schick os adtschillige wiitløfftige Klagemaal, som Bønderne vdi Hindsgaffuels Lehn offuer deris Lehnsmænd Claus Seestedt til Dreßloff Kloster for hans Kong. May. haffuer ladet andrage, sampt for^{re} Claus Seestedts vdsørlige Erkleeringh derpaa. Och effterdi Sagen er wiitløfftig och behøffuer nogen bedre Dpliusning, befales vi for^{re} Claus Seestedt sambt Bønderne med forderligste for os at forbre, Sagen med Klibd offuerhørre och forfare, huorledis egentlig dermed er beschaffen, och hans Kong. May. siden om aldtning vdsørlige Relation at gjøre, paa det hans Kong. May. sig siden videre deroffuer kunde vide at resolve, och at vi voris Relation tillige med de os tilschickede Documenter skulle vdi hans Kong. May. Gangelie indschicke, som samme hans Kong. Ma. naadigste Missive til Reening indholder och formelder.

Saadan høystbe^{de} hans Kongl. May. naadigste Befaling paa det vnderdanigste at effterkomme, haffuer vi den 6 Martij vdi dette neruerende Aar 1649 begiffuet os til Hindsgaffuels Slott (effterdi vi formedelt f. Claus Seestedts dødelige Afgang, saa och atsch. andre loulige Forfald icke tilforne derom haffuer kundet møde), och der sammesteds vdi den f. Mandt Efferleffuerschis, Frue Christendge Lindenouß hindeß Offueruerelse ladet Bønderne for os forbre, deeris Angiffuende dennem fore holdt och formaanidt, Beuiser och Documenter, saadant med at opliuse och forklare, at fremblegge, och om huer deris supplications Post, det eigentligste och flittigste mueligt, os informere ladet, och haffuer vi saaledis dermed befundet at were beschaffen som følger.

Angiffuer en Deell Hindsgaffuels Slottis Bønder och Liennere vdi deris Supplication, at de vdi f. Jacob Wilsfeldt, f. Gorfildt Rudt och f. Hans Pomischs Liider haffuer slagen till for^{re} Hindsgaffuels Slott paa een Maal kaldis Dockemae, och der de sich affslagen, da haffuer for^{re} sal. goede Mend giffuit deris Karle vdi huer Fjerding en Lønde Ml, och Bggedagsbønderne paa

paa Staffnen togge waare paa at giøre ſamme Høe op, dog ſhulle de det ſelffuer indage, huer Mand thoe Leß, om der bleff ſaa meget.

Om denne Poſt haaffuer vi ſaaledis erfaret, at huad Mlet ſig er anbelangende, haaffuer Bønderne for os bekient, ubj ſ. Claus Seheſteds Liib ſom i andre Lehnsmendz Liiber det at haaffue bekommet, enddog ſaadant icke er nogen Rettighed, medens en frivillig Gaſſue aff Lehnsmanden, och at Bggedagsbønderne ſhulle tagge vaare paa, at giøre det Høe op paa forſch^{te} Doctemae. Derimod findes hans Kong. Ma. Her Faders høylofflige Thukommelfis Miſſive, Her Greggers Krabbe den Liib Lehnſmand paa Hindsgaſſuels Slott naadigſt tiſſchreffuen, ſub Dato Paſſniæ den 9 Junij 1632, at efterſom Bggedaugſtienerne tiſſ bem^{te} Slott vnderdanigſt ſig haaffde beklaget, at Aufferen til Slottit ſhulle vere meiget forbedret, ſaa de icke uden de andre deeris Medtiennere der i Lehnit deeris Hielp med Høbieringh, Ployning, Harren, eller i andre Maader, ſom Aufferen vedkommer, bleffue aſſistere, kunde det aſſted komme, thj befalis bem^{te} Her Gregers Krabbe, ſligt Arbeide imellem dennem alle liigeligen at dee, ſom hand eragtede det ſig beſt kunde ſchiche, och derſom nogen ſig ſiden derubj modtvilligen anſtillet, at hand dennem da med Ketten ſhulle lade tiltaale och ſtraffe. Huilchen Miſſive aff hans Kong. May. voris nu allernaadigſte Herre och Konning er renoverit vnder Dato Flensborg-huuf den 11 Octobris 1648 med denne høes føyede Clausula, at derſom nogen ſig modtvilligen der imod anſtiller, ſhulle de derfore med Ketten tiltaalis, och andre til Aſſchye derfore ſtraffes ſom wedbør.

2. Andrager Bønderne, at de ichon huer aag tholff Leß Møgh om Aaret.

Belangende denne Poſt, er ſaadant Bønderne, thillige med Aufferingen at driſſue, imellom ſchiff, der Aufferen er bleffuen forbedret, och befindes en Deell, ſom ſig her ubj modtvilligen haaffuer anſtillet, ubj Her Gregers Krabbeß Thiib ved Ketten at vere til taalte och dømbte fra deeris Feſte och Hoſbondhold, efter ſom mand nochſom kand eragte, at mand, nu Aufferen er forbedret, icke med ſaa ringe Giødning kand til komme ſom tilforne, der Aufferen ichon vaar meget ringe.

3. Foregiſſuer Bønderne at huer Mand aag 20 Leß Bedt om Aaret, de 10 Leß om Sommeren, och dennem ſhulle de lade hugge paa Genſe, de andre thj Leß om Vindteren, dennem hugh de ubj Heignet, och det bleff dennem vdvift, fornet Thraer och ubj Tychningen, Schoffuen uden Schade.

Herom er ſaaledis beſchaffen. Bønderne kunde icke ſelffuer benegte, mens haaffuer for os veret bekient, at Wedden endnu, ſom i førige Lehnsmendz Liider, ehr bleffuen huggen paa Genſe och ubj Hegnet, paa de Steber, huor det kunde vere uden Schoffſchade, medens erfahris noch ſommeligen, at de heldiſt haaffde

haffde villet, at samme Bed dennem udj Dychningen vaar bleffuen vduilst, om det endschönt kunde vere med Schouffschade, end paa de Steder huor Aufflingen kunde forbedris.

4. Beretter Bønderne, at de for ald anden Hoffning haffuer giffuit huer om Aret Erridspenge 4 β och Erridgaure en Wte, for de icke schulle pløye eller dyrcke videre Jord end for ehr meldt.

Denne deris Beretning med at beuise haffuer de indtet for os fremlagt, medens Erridspenge regnes vbi alle Jordebøgger i Kiøb, Sall och Wageschifter som Landgieldepengge for Hartkorn, och vbi huis Wageschifter effter fremfarne Konningers naadigste Beuillinger udj for^{ne} Hindsgaaffuels Lehn ere scheede, befindes den Wte Erridghaffre for Hartkorn som anden Landgielde Haffre at vere anslagen och beregnet.

5. Bøllager Bønderne, at de paa atsch. Steder haffuer holt Holdbegter, och nu holder den paa Slottet, imidlertid foregiffuer de, at deeris Hefte strippis til Medelfart och fra, at deris Hefte ere vdmattebe, naar Kong. May. Føld kommer och de schulle agge, och at de vbi Regen och Sneer vnder aaben Himmell maa holde med dieres Hefte och Bogne, der vdooffuer deres Hefte forargis.

Dette finder sig saaledis, at Lehnsmændene haffuer for got och raabeligt anseet, at Holdg Egterne schulle holdis paa Slottet och icke vbi Wyen, befindes Aarsagen at haffue veret, Bønden for Drich och anden Bekostning at vilde forschaane, til med de icke heller der kunde saa vell holdes i Bereedschab, naar Kong. Ma. Føldh antom, som paa Slottet, huor ideligen med dennem Land haffuis Inspection, och at de holder vnder aaben Himmell, berettes de selfuer at vere Aarsage vbi, formeblst Lehnsmændene icke haffuer kunde hafft sit Korn och Føeher vbi Roe, haffuer dog forvndt dennem, at de maate holde vdi Porten, och dersom de det icke vilde, ladet vduise dennem et Stebt, huor de eet Huus til des Fornødenhed kunde lade paa deres Bekostning hensette, det icke heller befindes at vere brugeligt paa hans May. Slotte, at Lehnsmændene forschaffer Bønderne Huuse, huor vdi de kunde holde Holdbegter. At de foregiffuer at strippes til Medelfart och fra, haffuer de intet for os giort beuifligt, medens berettes end dog, saadant icke for den s. Mand Claus Sehestedt nogen Tiid at vere klaget, at hand derom kunde erfare och saadant remedere.

6. At de imod Necessen agger mange lange Egter.

Denne Post at opluise, haffuer vi veret aff Bønderne begierende, at de vilde naffngiffue, huem deres Bogne haffuer agget vdi lange Egter, at mand der vdaff des Leilighed kunde erfare, da haffuer de dog intet saadant med at beuise fremlagt, eller nogen kundet naffngiffue.

7.

7. Angiffuer Bønderne dennem at vere paalagt, at de skulle pløye til Hindsgaaffuell, och at de forgangen Aar haaffue pløyet der vdi sex Dage, imod deres Rett.

Vdi denne Post haaffuer Bønderne icke Høye at besuerge sig offuer deres f. Lehnshmand, effterdi ved Kong. Rissive till den første Post indført er dennem befalet, saadant at forrette, och at de foregiffuer vdi 6 Dage at haaffue pløyet, der til befindes Aarsagen at vere, at de icke effter Kongl. Rissive och Lehnshmandens Befaling haaffuer villet møde, at Pløyningen, Høbieringen och andet dennem ligeligen kunde imellom schiffes och deeles, medens ville effter egen Tyche vere saa mange om en Ploug, som dennem lyker, och komme tillig eller sildig, saa och igien bortdrage, effter deeres egen Willie.

8. Besuerger Bønderne sig, at de er til tuunget, at flae Gref och agge Høe aff Hegmit ued Slottet, høste och agge Korn imod deers Rett, videre end de haaffuer gjort till forne.

Vdi denne Post beklager Bønderne det at vere imod deres Ret, som dennem vid Kongel. Rissive befalis, och andre hans May. Lehnsh Bønder giøre, ibet de driffue Lehnens Aaffling, wanseet til dette Hindsgaaffuells Slott ichon er temmelig Aaffuell, saa at dersom Bønderne enhuer sin Part bleff effter Kongel. Rissive til deelt, ichon en ringe Deell till enhuer Land beløbbe, som aff høes søpede Lingsvinde, der omb forhuerffuit, nochommeligen Land seis och ehrfaris.

9. At de til tuingis at agge videre, end Jordbogen om formelber, 10 Les Bedt, end som di thilforne haaffuer gjort.

Belangenbe denne Post, haaffuer Bønderne icke for os gjort beuissigt, deris f. Lehnshmand noget til vpligt at hafue ladit hugge, medens befindis vdi denne vfridz Tiid, 150 Soldater med deris Officerer paa Slottet och andre Steder at haaffue logeret, som behøffuede deris nødtøfftige Iidebrand, huorfore Lehnshmanden med den Bedt, Jordbogen om formelber, icke haaffuer kundet tilkomme, medens siden den Tiid kunde de icke beuise videre at vere forbrugt, end den f. Mand neppeligit til Slottens Fornødenhed behøffuede.

10. At f. Claus Sehestedt haaffuer til tuungen, at agge Møgh i sex Dauge baade aff Slottet och Medelfart, huort hand det kunde bekomme tillisbs, och dermed ryedit Medelfart Steder och Gaader.

Suad denne diers Angiffuende sig anbelanger, effterdi Lehnshmendene haaffuer beslittet sig, Aflen til Slottit at forbedre, haaffuer f. Claus Sehestedt saauel som hans Formend for hannem til forhandlit sig Giødning aff Medelfart Borgere, och ladet føre paa Slottens Jord, och befindes at de til en Deell Slottens Jord haaffuer nermehre fra Medelfart end fra Slottens Laadegaard, medens at de haaffuer ryedit Medelfart Steder och Gaader, kunde de icke beuise, til med var Lehnshmanden

manden icke dermed thient, idet de i Steden for huiß Giødning, hand sig hafde tilforhandlit, skulle føre hannem andit paa Jorden, som der til icke var tienlig.

11. At s. Claus Sehestedt hafuer ladet Schoffuen affhugge i Glengetal, och Stabberne med Roed ladit opryede, och Møylaanndet der vdoßfuer er forbedrit, och deris Gierder der wet forøgtis dennem till Schaade.

Denne Postis Dpliusning diß bedre och grandgifueligere at erfahre, hafuer wij begiffuit os med Bønderne paa Aastederne och aff dennem begierit, at de os vilde paaviise, huor den s. Mand Schoffuen i Glengetal hafuer ladit effter deris Angifvende affhugge, och hassuer wij det slitteligste mueligt alting besigtiget och befundet, at sammesteds vdi atsch. Lehnsmendz Liider til Slottens Behouff Liid effter anden er bleffuen huggen, efftersom de hassuer eragtit, det at kunde vere vden Schouffschade, effterdi paa samme Steder Treerne aff Stranden och paa fallende Vinde altiid forderfuis, som aff de Treer endnu paa Steden star, nochsom seis, thj de til indtet andit ere nyttige end til at brende, enn Deel aff samme Threer ehre ochsaa ubj førige Lehnsmendz Thider aff Subz Weyer neederslagne, och paa en Deell Steder aff Soldatterne vdi den keyserlige och sidste Fynde Thiid forderffuede, huilche den s. Mand siden til Slottens Brug hassuer ladet hugge, och Roeden siden for sine Penge ladet opryede, paa det hand Aufflingen kunde der wet forbedre, hans Ma. Slott til Beste, och siunis dit billigt, at Bønderne siden det Gierde deromb tilfagt, Kornit at holde i Fred och Roelighed.

12. At de forfølgis høyligen formedelst de deeris Wren ubj deeris Roed och Trang til Schatt och anden Wdgiffit til andre selger och affhender.

Denne Post er dennem och aff os foreholt, och aff dennem begieret, at de vilde beuise, om nogen for saadan sine Wrens Afhendelse hassuer verit forfulbt. Da hassuer Bønderne sambtligen icke kundet benegte, at den s. Mand ioe hassuer paa høyeste Wærd betalt dennem, huiß Wren hand dennem hassuer af kjøbt, en heller kunde beuise nogen aff hannem derfore at were forfulbt, medens det er billigt, och icke imod Bogstafuen, at en huer Bønde, som hafuer Wren at selge, thilbiuder Lehnsmanden dennem for nogen andenn, om hand dennem for deris Wærdt vil beholde.

13. At naar nogen sig forseer, de wed Magt hendtis och lastis ubj Thaarn vden nogen Process.

Denne Post hassuer de icke for os kundet beuise nogen at vere vederfahren, som sig icke høyligen hassuer forseet, idet een hassuer sprungen offuer Muuren paa Slottit och saa vnduigt, en anden hassuer slagen Ladefougeden och ellers i andre Maader sig groffueligen forseit, saa den s. Mand hassuer hæft Betenchning ubj, dennem ved Rettens Middell at lade thil taale, formeenendis at ville i saa Maader straffe dennem paa Kroppen och icke paa Formen, som deris Gøstruer och Børn till Schaade kunde komme.

14.

14. At de ey maa yde, huiß Straefoeder de til Slottet ſchulle giſſue, i rette Liide, medens til Juell och Kyndilmiſſe, naar Beyen er verſt, ellers opbergis for huer Laß aff dennem 10 m^q.

Her om hafue vi forfaret och befindis, at den f. Mand Claus Seheſtedt nochſom haſſuer derudj anſeit, naar Beyen war bæſt, och ſalt Bønderne bequæmmeligſt Forrit at fremſere, kunde icke heller tilforne lade annamme Forrit formedelſt den ringe Huuſwerelſe, ſom er i Slottens Ladegaard, haſuer ey heller nøt nogen till, att giſſue Penge derfore, mens naar nogen bem^{te} Straefoeder icke kunde ombere, eller aſſtedkomme, haſſuer hand dennem til Willie Penge derfore annammet, ſom hans Formend och haſſue giort, och befindis, at de en Deell aff dennem meere end hannem for huer Laß aff bem^{te} Foeder haſſuer giſſuet.

15. Belangende en Deel Hindhgaſſuels Slottes Bønderſ anden Supplication, huorudj de ſig beklage, at den f. Mandh Gulbmegtige haſſuer dennem til taalet och hendet Dom offuer dennem for noget Høe, ſom hans Gulbmegtige haſuer berett, at ſchall vere bleffuen forraadnit, och at de formeener ſig der imod at befrie med it Lingsvinde, ſom Chriſtoffer Pederſenn i Sielhemſle høeſ ſig haſſue, ſom om deris Hoffning ſchulle formelde.

Derom er ſaaledis beſchaffen. At bem^{te} Supplicanter haſſuer aff Rutvillighed icke villet eſſter komme hanß Kongl. Mays. Miſſive med ſamme Høbiering, mens ladet Høet ligge paa Stedet och forraadne, deeris f. Lenſmand til ſtor Schade, huor fore hand haſſuer verit foraaſaget dennem ved Ketten at lade tiil tale, ſaa och hendet Dom til Herriidhtinget paa deeris Feſte och Høſbondhold, ſom och til Landhtinget er confirmerit. Det Lingsvinde, de ſig paaberaaber, haſſuer de tiil oß leffuerit, huilchet vi och vnderdanigſt her høeſ denne Relation fremſchicke, och kunde vi icke der udaff erfahre, at ſamme Lingsvinde dennem for Hoffning imod Kongel. Befaling Land befrie, medens derſom ſaadan deeris Klage och Gienſtribighed ſchulle vell optagis, ville der udaff mange tage Exempell och hans Kong. Ma. Lenſmendh tilbørlige Reſpect och Lydighed gandsche betagges.

At vi ſaaledis hans Kongel. Ma. naadig^{te} Befalingh paa det vnderdanigſte haſſuer eſſterkommit, och de oß tiilſchickede Documenter med denne voris vnderdanigſte Relation vdi hanß May. Cancellie vnderdanigſt igien præſentere, betrefſte vi med voris Hender vnderſchreffne och Signetter vnderthrog. Actum Ottenſee den 8 Martij 1649.

Henningh Walckendorff
mppia.

Henning Powiſch
min egen Hand.

Original paa Papir med to paatrykte Segl.

7.

Bidne af Bends Herreds Ting angaaende Hoveriet til at drive
Hindsgaavls Avling. Dateret 10 April 1649.

Thu Jacobsen i Balsløff, Herredsfougid i Bendsherred, Laurids Pedersen i Holmegaard, Niels Pedersønn i Kierbyholmb och Niels Berttelson i Wiby, gjøre witterligt, Aar 1649 Tisdagen den 10 Aprilis paa Bendsherredsting vaar Ricket Hermanb Friis, Slodsschriffuer paa Hindsgaavls Slot, paa sin Høsbunds erlig och welb. Frue Fru Christends Lindenow, salig Claus Seestis hindis Begne, bedis och sich et fuldt Tingsvinde aff aate trofaste Dannemend, som waare Hans Pedersen i Kiellsted, Niels Andersson i Harnbrup, Staffen Rasmussen i Kierbyholmb, Erich Nielsen i Sielbbierg, Claus Hanssen i Brendrup, Poull Andersson i Asperup, Niels Jensen ibidem, och Niels Rasmussen i Kierby, huilche aate trofaste Dannemend, der alle endbregteligen vindet paa deris goede Troe och Sandingen, at dj samme Dag paa for^m Ting sandeligen saarge och hørde, thed Hermanb Friis paa sin Høsbunds, erlig och welb. Frue, Fru Christendke Lindenow, sal. Claus Seestet, hindis Begne haffde Giungsmend inden Ting, efftersom dj waare loughlige vdmelte aff Tinget, at siune och forfare, huis Korn der kunde saaes vdi alle Slottens Markter, saael det som liger vdi Leye, som det der er saaet. Da er framkommen Anders Muffson i Skilling, Anders Hanssen, Niels Muffson, Hans Andersson ibidem, Marten Andersson i Kauplund, Rasmus Muffson, Sorgen Offeren, Niels Kindgen ibidem, hiemlede efftersom dj bleffue paawiste, først østenn ved Slottid Nyschouff, och siunte, som dj icke rettere kunde fiende, for halfftolffte Pund, Koehauen halffsiette Pund, i Haffre Lyden halfffierde Pundt, i Rughausuen tu Pund, i Homlehauen en Vrte, i Krybeschouff trey Pundt, Westergauls Klint halffnyttende Pundt, beløber sig tilsammen 44½ Pund Korn. Dereffter framkomb Kierdingsfougderne Jens Nielsen i Indløff, Poull Andersson i Asperup, Niels Grøffen i Delsboe paa Maren Laueses Begne i Delsboe, och vandt ved Ud och oprachte Tingre effter Necessen, efftersom dj waare tilspurde aff Hermanb Friis, om det icke waar dennem witterligt, att welb. nu salig Claus Seestet, Kongl. Mayts. Lensmand paa Hindsgaavls Slot, haffuer dem befallet, saael som meenige Slottens Diener ved dennem ladit advare vdi deris Kierdinger, at stifte och dale Slottens Ausling, saaviitt enhuer kunde tilfalde, saa och huis Jord, som forgangen Sommer haffuer liget vdi Leye aff forbemelte Slottens Ausling, det i lige Maader at wilde giffue tilfiende, och dj nu befiende her inden Ting, dennom for^m Døling belangende Slottens Jord nochsom verre witterligt tilfagde
at

at werre, och samme welb. nu sal. Claus Seestis Befalling Jordenn at schiffte sig i alle Raader haffuer vilbet effterkommit, och det en huer aff Bønderne er tilbøeden at schulde stee, dersom di det ellers wilbet effterkomme, nemblig Slottens Tiennere. Disligeste affsagde, at forgangen Sommer da laae baade Haffre Lynchen saanelstom en stoer Part aff Gauls Klintt udj Leyder och vaar iche saaed. Dertil suarede Laurids Hanssøn i Gielssted paa sin egne Begne, at hand iche widste att stifte nogen Jord, fordi der brydiss huert Aar baade om Mickelsdag och Foraarit, och Laurids Hanssøn frambraabte Hans Sammel i Kindstrup och flere aff Slottens Tiener, at suare med hannem, tillmed iche heller vilde beneegte, jo at haffue verrit och indnu er Hoffuudmand i samme. Hans Sammel i Kindstrup suarede ligesaa, Jørgenn Stuberup, Jesper Anderssen i Torpe, Jesper Møller i Bionge, Jens Andersenn i Gielssted, Niels Rasmussøn i Asperup, Mickell Jenssøn i Boring, Hans Lauridsenn ibidem, Laurids Radsøn, Søren Poulssøn i Risom, Jørgen Jørgensen i Boring, Jep Laurigen i Asperup, Jørgen Anderssøn, Søren Lauridsøn, Jep Martursøn ibidem och Hanns Radsøn i Boring suarde ligesaa. Huortill Hermannd Friis suarede och formeente iche at stulde kunde beuissis, och waar forskrefne Laurids Hanssøn i Gielssted och forskreffne Bønder nu til Bedermøsting med forskreffne Siunsmænd, der dette gid beschreffuet. Att saa ehr wundet for os, det winder wi med voriss Signeter vndertrøgte. Datum anno die et loco ut supra.

Original paa Papir med 4 paatrykte Segl.

Udenpaa: Tingsvinde bel. Hindsgaaffs Aflling.

8.

Kongelig Befaling til Bønderne at udgive deres Striverstjæppe, hvorved adskillige havde vægret sig. Dateret 21 Juni 1649.

Wii Fridrich dend Tredie, med Guds Naade Danmarks, Norge, Wendis och Gottis Konning, Hertug udj Sleswig, Holsten, Stormarn och Dyttmerschen, Grefue udj Oldenborg och Delmenhorst, helse eder more och Kronens Bønder och Thienere, saa mange som ligge och thiene till wort och Kronens Slott Hindsgaaff, euindelig med Gud och vor Naade. Wider att efftersom wij komme udj Forsabring, huorledis en Deel aff eder sig schall weigre at udgiffue till Schriffueren paa wort Slott Hindsgaaff dend Schriffuerschieppe, som i hannem effter Lensmandens Forleeningssbresss Lyndelse pligtig ehre at udgiffue, och de andre eders Medteinere udgiffue och tilforn udgiffuet haffuer, da bede wij eder alle

alle och en huer, saa och hermed aluorligen binde och befale, at i werer tiltencht for^m Schriffuerschieppe effter woreß Lensmands Forleeningssbreffß Indhold, till Schriffueren at vdgiffue, ligesom andre eder Medteinere, saafrembt i jche derfore will tiltalis och straffis som wed bør. Huoreffter i eder kunde haffue at rette och for Schade at thage ware. Ladendis det ingenlunde. Giffuet paa wort Slott Kiøbenhaffn dend 21 Junij anno 1649. Under Wort Signet.

Udenpaa: Befalling til Bønderne i Hindsgaaffuels Leen at giffue Schriffueren Schriffuer Schiepe. Hafnia 21 Junij 1649.

Originalt Concept paa Papir.

9.

Auføgning til Kongen fra Bønderne i Anledning af Commissariernes Erklæring af 8 Marts 1649. Dateret 25 August 1649.

35M.

Allernaadigste Herre och Konningh. Effterßom eders Kongelig Maytt. haffuer naadigst andordnet tuende Commissarier, nemblig wellb. Her Henning Ballchendorff thill Glorup och wellb. Henningh Powist thill Holluffgaard, att di skulle forfare och paatiende om den Supplication thill eders Kongelig Maytt. offuerleffuerett, offuer wellb. nu salig Claus Sehested, Lensmand thill Hindsgaaffuels Eheen, paa den ene Side, och en Deell aff Hindsgaaffuels Bønder paa den anden Side, anlangende om huif thuistige Stridighed dennem imellum kunde were thillbragett. Daa effterdi forbemelte wellb. Commissarier deris Affsigtt och striffelig Resolution vdi eders Mayts. Gangelie haffuer indstillet, med huilchen wy fattige Wend aff Hindsgaaffuels Eheen icke dermed kand were fornøyet, er di derfor paa det wonderdanigste aff eders Kongelige Mayts. Raade ydmuygeligen begierendes, att wy maatte nyde, giøre och følge den Wgtt och Arbejde till Hindsgaaffuel, som wy i förrige Tider giortt haffuer. Och er herpaa woreß Siensuar imod samme Commissariers Affsigtt som følger vdi styckewiis.

1. Anlangende den første Post, som er om Aufflingen, daa, effterdi wy icke i nogen Maader klager paa wellb. Her Gregerß Krabbe, woreß förrige goebe och fromme Eheensmand, men, saa wilt wy giörde i hans Thid, waar wy well med hannem om fordragett, och haffuer wy hannem intett att beschylde, men effterßom huertt Aar i salig Claus Sehesteds Thid Wgter och Aufflingen thilltog och sig megett formeerett, daa kunde wy dett icke thaale, megett mindre wdftaa.

2.

2. For dett andett, ſaa ſhall dett well befindes vdi dj førrige wellb. Mendſ Forbbogger, att vy icke aæg meere end tollff Læſ Røg om Karet, men, eſterdj Aufflen er forbedrett huer Kar, wilde den goede wellb. Mand ſ. Clauß Seheſted icke der med mere fornønett, eſter førrige brugelige vedtagne Sedwane, menſ of megett meere paalagde.

3. Till den thredie Poſt ſuares ſaaledis, att nu vdi wellb. ſalig Clauß Seheſtedſ Thid med Enden aff Ploylandett ſparedes ingen Træ, huad heller dett vaar vngtt heller gammeltt, och vdi førrige Thider aæg wy icke meere end thiuffue Læſ Bæd, wden naar woreſ allernaadigſte Herre och Konge ſieff ankum paa Steden, heller nogen aff hanſ Mayth. Dienere.

4. Till den ſierde Poſt att ſuare, daa er wy for Gudſ Schyld wonderdanigſte begierendes aff eders Kongelig Maytt., att eders Naades Forbbog maatte komme her thillſtede, daa ſhulde well befindes, att woreſ Angiffuende er ſandferdig.

5. Angaaende den femte Poſt, daa vdi wellb. Her Gregers Krabbes Thid er en Stall thill Holbſægten opbyggt, huilchen wy daa brugte for Regen och Sneer. Och haſſuer bemelte wellb. ſalig Clauß Seheſted of den vdi fraatagett, thi vdi Porten paa Slottett (ſom forregiffues), er inthett Rum thill nogen Heſte, fordj hanſ egen Bogn ſtaar der vdi, och weed wy icke derfor, att lade flere Stallde opbygge. Huiſ Strippen, Kiøren och Renden thill Rebelſar ſig belanger, er endnu ligesaa ſom thillform, huilchett wy end ochſaa thitt och ofte for den goede wellb. Mand wellb. Clauß Seheſted haſſuer of beklagett, loffuett dog den ſalig Mand of gott, men inthet er bleffuen eſterkommett.

6. Belangende den ſiette Poſt, att wellb. Commiſſarier forregiffuer, att wy icke kunde naſſngiffue eller giøre bewiſeligtt, att vy nogen haſſuer førtt och fløtt vdi Langægten, daa ſuarer vy her thill, att Roland Anderſen i Rebelſard (ſom da ſieffuer vdi wellb. Commiſſariers Herwerelſe waar thillſtede) kunde icke benegte, att hand jo waar førtt med Hindſgaffuells Bønderſ Bogne thill Steenløſ thill Brøllup, och end herfordenn mange andre att vere førtt aff of fattige Bønder, baade vdi Sæde ſaa well ſom vdi Høſte Tid, ville vy vere beſtandige och beuiſe, om Fornødenhed det vdkreſſuer.

7. For dett Giuffuende, huad Ployningen thill Hindſgaffuell ſig anrører, daa haſſuer vy mødett huer Gang wij ſid Bud eſter Lenſmandens Befalningh, och haſſuer wy ployett ſaa megett, ſom en huer bleff paalagtt och tillſagtt.

8. For dett Otteende, att wy fattige Bønder haſſuer of beklagett, att ſlaa Græs och age Høe ved Heignett med Slottett, daa haſſuer wij och dett eſterkommett huer Gang of Bud vaar thillſchickett aff Pheenſmanden ſalig Clauß Seheſted,

Sehested, och schall Gud tiende och nyde, att en Partt aff os haffuer lang Wen wd thill Slottett, saa att en Deell icke uden største Forderffuelse dermed affsted kunde komme eller bringe thill wene.

9. For dett Tiende forregiffueß, att wy icke kunde beuiise, att vere nydere Weed huggen, end Jordbogen om formellder, och Slottens Fornødenhed vdtreffuer, daa vill och land wy beuiise med Seddeler, att wy haffuer agett aarligen thi Laß Weed meere end som thillforrn.

10. Till den tiende Post att suare, da falder dett os besuerligt och megett tungtt att age Møg fraa Slottens Ladegaard, end sidenn frae Webellfarb.

11. Att suare thill den ellefte Post, daa er wy paa dett vnderdanigste aff Ederß Kongelig Maytt. begierendes, att efterßom Auffsenn thill Hindßgaffuell er nu saa megett formeerett och forbedrett, och wy fattige Følch forarmett, att wy Slottens Auffsill icke kunde driffue uden vores største Fortleinelse och gandsche Forderffuelse, menß ndmygeligen beder och indfalder thill edersß Konglige Maytt., att wy maa nyde som wdj forrige Tider haffuer brugeligt och sedvanligt werett.

12. Angaaendes den tollfte Post om Wren, att wy icke aff velb. s. Clausß Sehested schulde were thillthalltt for, daa bekiender wy Peder Hansßenn i Aallßboe och Jesper Anderßßenn i Lorus, att wy haffuer verett thillthalltt aff wellb. Clausß Sehesteds Fuldmegtige Hermend Friiß, formeellst wy haffuer affhendett vores Wren thill andre.

13. Wdj den trettende Post formelldes, att en aff Hindßgaffuellsß Wøender att schulle haffue slagett Ladefougetten, och en anden aff Wøender att haffue sprunget offuer Muren, daa schall dett icke beuiises, att nogen aff os, som haffuer supplicerett, eller nogen aff vores Følch dett att haffue giortt, men mange aff os, som nu er her thillstede, att vere fengßlett och last wdj Lornett, huilchett i forgangen Wge scheede, som waar denn 15 Augusti.

14. For dett Tiortende, daa ommellder den Post, att wellb. nu salig Clausß Sehested haffuer anseett en Deell (som hand formeener) Hindßgaffuellsß Wøendersß Gaffnn och Goede om Straafoeder att yde thill Tuell och Ryndellmisse, huilchett wy icke land efterkomme, synderlig fordj Wenen paa dj Thider er stemmest och Dagen stachest, huorfore wy vnderdanigste begierer, att wy till s. Michellsß Thide aarligenn maa yde forskreffne Straafoeder, thi dett er os wmueligt samme Straafoeder med Penge att bethale.

15. For dett Femtende och Sibste, daa haffuer wy icke aff Muttvillighed och Dpsetslighed imodstaaett vores allernaadigste Herresß och Kongesß Befalningh (som forregiffueß), menn gandsche vnderdanigste haffuer mødett baade med vores Følch och Heste, saa thitt och offte wy aff Rheensßmandenn s. Clausß Sehested

Sehested vaar thillsagd, och da hassuer Høett inbbiergett, dett meeste mueligt were kunde. Menß effterdj Gudß Weyr med Regenn hassuer en Thid och anden forsbødet och of der ifra jagett, saa hassuer wy doeg med stor Rødsommelighed dett meeste wy kunde aff samme Høe jnbiergett.

Paa huilche forregiffuende Poster wy thuende Gange hassuer steffnett Bidne wdj Kette, huilche Bidneß Paahør of begge Gange aff Herretsfongden (Slottenß-schriffueren thill Willie) er bleffuen affslagen, som med Spilledommen er att beuiffe, der thill med och medtt Steffningen.

Huorfore wy fattige Mend paa dett allervnderdanigste thill ederß Kongelig Maytt. indflyer, ydmngeligen bedendess och begierendess, att ederß Kongelig Maytt. for Gudß Ehyld wille aff Naade och Misghundhed forvnde of fattige Wnder-saatter, att wy effter voreß indschickett Thingswidne wdj ederß Kongelig Maytt. Gangelie maatte nogenlunde nyde nogen ederß Naadeß Forlindringh paa dett som wy begierer, effter derom Thingswidneß wydere Formellbningh. Saadanne ederß Kongelig Maytt. Belligiærninger vill den ewige Gud rigeligen och rundeligen belønne och wy fattige Wndersaatter Nat och Dag wdj voreß Bønner thill Gud i Himmelen ihufomme. Kiøbenhaffnn den 25 Augusti anno 1649.

Ederß Kongelig Maytt. plictschylbigste och wnderdanigste Bøender och Thienere aff Hindsgaaffs Rheen.

Original paa Papir.

10.

Sagens endelige Afgjørelse ved Kongeligt Brev af 4 September 1649.

Kr. Christendze Lindenov sich Preff, Hindsgaaffs Bønder anbelangende.

§. 3. B. G. L. Efftersom menige vore och Chronens Bønder och Dienere wdj Hindsgaaffs Lehn, som offuer eder och eders affgangne Høsbond hassuer supplicered, saadan deris Forseelse och Blydhighed betiende och Hoffuitmandenn, som der till haffr neret Karsage, ublagtt haffr, med underb. Begiering, att samme deris Forseelse dennem maatte tilgiffuis, och de for uidere Tilltale were forschaanett, da, effterdj en Deell aff dennem, som mest Karsag der till hassuer werett, derfor allerede ere bleffuen straffede, lader vj dett derved naad. beroe, hassuer och aff synderlige Gunst och Naade dennem samme Forseelse tilgiffuett, bedendiß

bedendis eder och ville, att j dennem her effter for samme Sag lader vere vtiltaltt och Sagen som død och machtesløß lader forbliffue. Datum etc. Hafnia den 4 September ao. 1649.

8yenste Tegnelser VII. Fol. 46.

XIII.

B l a n d i n g e r.

Anvendelse af en nedbrudt Kirke ved Urup. 1585.

Glaus Glambek fik Bress, att lade Niels Skram følge jtt Laarn och Mur vbi Brolle, vt sequitur.

Frederich etc. Wor Gunst thillforn. Wiid att oss elst^e Niels Skram, wor Mand, Thiener och Embigmand paa wortt Slott Drottningborg, haffuer vnderdanigst weritt begierendis att motte bekomme thett Thorn och gamble Mur, som staar vbi Brolle ther for wortt Slott Skanderborg, aff thend Kiercke offuerbleffuen, som samestedh werett haffuer, thill Hielp thill sin Kierckes forbedring wed hans Gaard Brup. Thett wij hannom naadigst vndt och beuillgett haffue. Dog mett thend Besteed, hand paa egne Omkostning skall thend lade affbryde och afføre. Thi bede wij thig och wille, attu hannom samme Muer och Steen lader følge. Thermet befalendis etc. Schreffuitt paa wor Gaard Schouffgaard thend xij Dag Octobris Aar mdlxxxv.

3ydske Tegnelser III Folio 45.

Ugedagsmænd.

Frederik II. Siore alle mittherligt, att oss elst^e Frw Karrine Anders Goyes Efftherleuerste haffuer ladet berette for oss, huorledis att hun haffuer
till

tiill hindis Sedegaarde Kierstrup och Kielstrup nogne Bgedagsmend, som ligge wdenn Sogenet, och wor Lensmand paa wort Slott Olholm skall haffue ladet thennom schriffue och paa wore Begne wil haffue Skatt aff thennom, och siger, att samme hindis Bgedagsmenn skulle aff Arrildz haffue werit frij for Skatt, och therfore er begierendis, att hun hereffther wdj lige Naade maa nyde samme hindes Bgedagsmend skatt frij. Tha haffue wij aff wor hynderlig Gunst och Naade omdragett, och nu mett thette wort obne Bress omdrage mett for^{re} Frw Karine, hues som for^{re} hindes Bgedagsmend her til dags skulle haffue vdgiffuit wdj Konningeskatt oc for^{re} wor Lensmand thennom fore tilthaler, dog saa, att for^{re} the Mend, her effther skulle giffue wdj Skatt och Landhielp som andre Abdellens Thienner, och therfore icke regnis frij, efftherthij the boe wden Sogenet. Giffuit etc. Haffnie 7 Maj Anno 61.

Udkaft. Topographisk Samling Kierstrup Nr. 2.

Bøger.

1546. Cantor i Roskilde fik Brev til Mester Anders Globbs Arving Iver Friis, at han skal lade Capittel i Roskilde følge "alle thee Bøger, som thee gro Mundt wdj Roskilde haffue til troer hende indset wdj Mester Anders Globbs Gard paa Rossengarden wdj Kiøpnehaffn", huilcke Bøger Kongen har vndt Roskilde Capittel til at lægge paa deres Liberj.

Af Tegnelser over alle Lande II Folio 70 b.

Danske Magazin,

Tredie Række.

Femte Bind's tredie Hefte.

XIV.

Fru Anna Lykke og Lamme Heine. ✓

En Trolddomsfag fra 1627—30.

Det er en bekjendt Sag at Christian den Fjerde den 10de November 1626 lod Fru Anna Lykke til Hærridslevgaard, Kai Rangsøus Enke, fængsle, fordi hun var draget om i Landet med den udvalgte Kong Christian og ikke havde opført sig som andre ærlige Fruentimmer og Enker. Dette vakte stor Opsigt, da det var lige frænkende for Kronprindsen, der allerede var udvalgt og hylbet som Konge, for den høibaarne Dame selv og for hendes rige og mægtige Slægt: desuden var det ganske ulovligt, da det var skeet uden foregaaende Proces. Kongen ansaae det for rigtigt, under 24de Nov. s. A. derom at udstæde et aabent Brev til samtlige Indbyggere i Danmark og Norge for at forsvare sin Fremgangsmaade¹⁾, og tilbød Fruen den 2den Decbr. Friheden, isald hun vilde forpligte sig til bestandig at opholde sig paa sin Gaard og kun at forlade den, for at komme i Kirke, samt at lade sin unge Datter blive i Huset hos dennes Gæster indtil hun blev gift²⁾. Fru Anna Lykke vilde ikke gaae ind herpaa og forlangte Dom, hvorefter Kongen i en Skrivelse til Kantstleren af 25de Juli 1627 befalede oprettet en combineret Ret, bestaaende af ligemange Rigsraader og Geistlige, til at dømme i Sagen, da de ordinaire Domstole ikke syntes ham passende³⁾; heraf blev dog intet, rimeligviis paa Grund af Raadets Modstand imod saadan usædvanlig Domstol, kjendt Kongen skyder Skylden paa Iver Junls Fraværelse og den vanstelige Tid. 3 October Maaned Mar 1627 skrev Fruen til Rigsraadet og forlangte at løslades med Bæ, hvorefter dette raadede Kongen til endeligen at lade Sagen paadømme, hvilket han dog ikke vilde, men talte om at lade fremme

¹⁾ Jfr. Moltbæchs Christian IV Breve I, 258—59. ²⁾ Jbb. S. 259—60. ³⁾ Jbb. S. 260—61.

fremmede Universiteter dømme i Sagen⁴⁾), hvoraf der imidlertid heller ikke blev noget, hvorimod Fru Anna Lykke endelig "for Kongens Rober og andre Godtsfolks Forbøns Skyld", som det heed, efter et Aars Fængenskab blev frigivet den 15de Nov. 1627, med Forpligtelse til at blive paa Hærridslevgaard, dog fik hun Tilladelse til at beholde sin Datter hos sig, fra hvilken Betingelse hun ikke paa nogen Maade havde villet vige⁵⁾).

I denne Sag danner en Proces med en Trolldvinde ved Navn Lamme Heine en meget interessant Episode og staaer i nøiere Forbindelse med Hovedsagen end det ved første Blikkast synes. Sammenhængen dermed er, isald vi have opfattet den rigtig, følgende. Jens Boldmester, en Holstener, som var i Fru Anna Lyses Tjeneste, angav i Januar Maaned 1627, at hun ved Hjælp af en Trolldvinde, Lamme Heine i Süderstapel, agtede at tage Kongen af Dage og staae sig Prindsens Kjærlighed; strax efter kom han i Kongens Tjeneste som Censpænder, rimeligviis til Belønning, hvilket vel ogsaa har været hans Hensigt med at opdigte Historien: Had imod een af Fru Anna Lyses Døtre, Kirstine, synes ogsaa at have været med i Spillet. Kongen troede, som betjendt, fast paa Trolldom, ligesom hans Svoger, Kong Jacob i Skotland, og fleste Samtidige, var desuden i højeste Grad opbragt paa Fru Anna Lykke og har ganske sikkert antaget Bestyldningen for grundet; han lod Sagen undersøge paa det Skarpeste, hvilket vil sees af efterfølgende Actstykker.

1. 1627, 18de Januar. Forhør over Lamme Heine i Rendsborg i Dørværelse af Tage Thott, Johan Eberhardtsen og Jørgen Schulte, som langsomt og Ord for Ord lod hendes Tilstaaelse oplæse for hende, hvorefter hun godvillig bekræftede den Punct for Punct⁶⁾).

a. Adspurgt, om hun kjendte Anna Lyses tilstedeværende Tjener⁷⁾), svarede hun ja, han havde sidste Tirsdag været i hendes Huus i Süderstapel.

b. Om hun kunde minde, hvad hun dengang havde talt med ham om Fru Anna Lykke? Svar: Han havde fra Fru Anna Lykke spurgt om, hvorledes det stod til med den bevidste Sag? Hun havde svaret, at det snart skulde blive godt, dog ikke før næste Paaask. Derefter havde han paa sin Frues Begne foræret hende fire Rosenobler⁸⁾), som hun foreviste. }

c.

⁴⁾ Jbb. S. 257, 289. ⁵⁾ Jbb. S. 294. ⁶⁾ Orig. i Geheimearchivet, Topogr. Saml. Hærridslevgaard No. 5, aftrykt som Bilag I. ⁷⁾ Jens Boldmester. ⁸⁾ 1 Rosenobel var 4 1/4 Rdl., og 1 D. Rug kostede efter Sjællands Capittelstart for 1625 2 Rdl.; hun fik altsaa 17 Rdl., hvilket svarede til 8 1/2 D. Rug, altsaa nu omtrent til 80 Rdl. i vore Penge: med en saadan Sum kunde en fattig gammel Rane nok lade sig forføre.

- c. Hvad det var for Sager, hun havde for med Anna Lykke? Svar: Dmtrent 8—14 Dage før eller efter Jacobi (25de Juli) havde der været en Pige hos hende og fortalt, at hun havde en Frier og vilde spørge hende om Raad; Heine havde opfordret hende til at bede Gud derom, var det hans Villie, kunde det nok skee. Anna Lykkes Tjener bemærkede herved, at Heine havde sagt til ham at hun godt havde mærket, at det ikke dreiede sig om Frieri, men om Gavtyvestreger.
- d. Hvad det var for Gavtyvestreger og hvorfra hun vidste det? Svar: Dmtrent 4 Uger efterat Pigen var hos hende, kom en Kone fra Glensborg, ved Navn Elise, og sagde, at Fru Anna Lykke havde en Mand, som hun vilde have af Dage, og bad Heine om Hjælp derved. Heine sagde, at hun skulde komme igjen til Paaske, hun skulde da gjøre sit Bedste. Dette sagde hun, fordi hun vilde have Penge af hende, hvilke hun saaledes ventede at faae.
- e. Endvidere berettede Heine, at Pigen havde bragt hende et Stykke af en Lærredskrage og en Lot gule Haar: det var Prindsen af Danmark's, og derved skulde Heine bevirke, at han fattede Kjærlighed til Anna Lykke. Konen fra Glensborg havde leveret hende et Stykke af en Stofsaal og en Lot sorte Haar, hvorved den, det tilhørte, som var Kongen af Danmark, skulde bringes af Dage, hvilket Konen fra Glensborg udtrykkelig havde forfikkret.

Paa denne Forklaring tilbød Heine sig at tage Sacramentet, leve og døe.

2. 1627, 24de Januar. Bidne udstædt i Bogenfæ af Abraham Bjerg i Borgermesters Sted samt 5 Raadmænd⁹⁾, at tvende af Kongens Pasvisere, Peter Brandt og Jens Boldmester¹⁰⁾, vare mødte for dem med kongl. Brev og førte med sig et Fruentimmer, ved Navn Heine Hans's, boende i Stapelholm, for at opsoge et Fruentimmer ved Navn Kirstine¹¹⁾, der tjente Fru Anna Lykke til Hærridslevgaard, for at høre om hun kjendte den gamle Kvinde. Fru Anna Lykkes Foged fremstillede da Pigen i Borgermesters Hums. Den gamle Kvinde vedkjendte sig hende og sagde, at hun havde været hos hende med noget gult Haar og et Linlæbe ved St. Jacobs Lider og begjæret, at hun skulde mage det saa, at Prindsen maatte komme til at holde af hendes Frue, hvilken Fortælling hun beebigede. Pi-

gen

⁹⁾ Orig. Geh. Ark. Topogr. Saml. Hærridslevgaard No. 6, aftrykt som Bilag II. ¹⁰⁾ Rimeligviis var han altsaa allerede i Kongens Tjeneste. ¹¹⁾ Da Heine ikke tidligere har nævnt Pigen's Navn, maa Jens Boldmester have angivet, hvad hun hed.

gen aflagde derimod Eed paa, at hun ſlet ikke kjendte Qvinden, der havde paaſagt hende ſaadan aabenbar Løgn, og forlangte hende anholdt, indtil Lov og chriſtelig Ret kunde ſtille dem imellem.

3. 1627, 26de Januar. Bidne udfædt af Otto Knudſen og Jørgen Rogenſon, Borgermeſtere i Odense, Jørgen Mule, Hans Braun, Frederik Ammerbach og Peder Nielsen, Raadmænd, og Anſcharius, Byfoged ſammeſteds, at Kongens Tjener Jens Boldmeſter har berettet, at en Qvinde ved Navn Heine Hensſe af Gøderſtabelholm, ſom nu er der i Byfogdens Hús i Forvaring paa videre Beſteed, var bleven ſyg, hvorfor han bad dem om tilligemed Præſterne at høre hendes ſidſte Beſjendelse, om hun ſkulde døe¹²⁾. De toge da Byens tre Præſter med ſig, hvorefter hun forklarede:

- a. Om Pigen Kiſtine, ſom nu var anholdt i Bogenſe, ligesom under No. 1—c, kunſt lidt mere dramatiſt: Haaene berettede hun at have brændt.
- b. Om Konen Elſebe fra Flensborg noget anderledes end i No. 1—d; Konen var i Vadmelſ Klæder og talte kunſt Danſt. Haaene kaſtede Heine ſtrax paa Ilden, da Konen forlangte at der ſkulde ſee Kongen noget Dndt, og ſagde: "Gud bevare mig fra, at Hs. Majestæt ſkulde komme noget til."

Paa denne Forklaring tilbød hun ſig at tage Sacramentet. De formanede hende alvorligt til at ſige Sandheden, da hendes Liv ſnart vilde have Ende, men hun blev ved ſin Beſjendelse. Jens Boldmeſter tilſpurgte hende, om han eller nogen anden af Kongens Tjenere nogenſinde havde begjæret, at hun ſkulde ſige andet end Sandhed, hvilket hun under Eeds Tilbud benægtede¹³⁾.

4. 1627, 31te Januar. Forhør over Lamme Heine, optaget iſølge kongl. Befaling af Kongens Kantſler, Hr. Chriſtian Friis til Kragerup, Rigsraad Juſt Høg til Wang og Chriſtoffer Urne til Naſmark i Dalum Striverſtue¹⁴⁾. Hun beſjendte nu heelt anderledes, nemlig:

At hun aldrig havde været anmodet af Rogen om at forgjøre Kongen, men Elſebe fra Flensborg, en høi og meget gammel Qvinde, begjærede, at hun ſkulde mage det ſaa, at Kongen, ſom var vred paa Fru Anna Lyſke, igjen maatte blive hende god; hvor hun er, veed hun ei, men troer nok at kunne gjenkjende hende. Elſebe talte blot Danſt, hvilket Heine ſlet ikke forſtod, men hun meente at have tilſtrækkelig forſtaaet

¹²⁾ Sygdommen var rimeligviis et Paafund, for at gjøre Fortællingen troværdigere. ¹³⁾ Orig. ſammeſteds No. 7, aftrykt ſom Bilag III. ¹⁴⁾ Orig. ſammeſteds No. 8, Bilag IV. Man ſer her tydeligt, at Heine nu modificerer ſine Beſjendelser, af Frygt for Følgerne, da Sagen begynder at blive hende uhyggelig.

staaet hendes Mening af det Stykke Skofaal og de Haar, hun leverede hende, som Heine endnu havde i sit Gjemme. Om Fru Anna Lykke havde hun aldrig hørt tale, før Jens Boldmester talte om hende, thi af Elsebes Tale kunde hun ikke forstaae, hvad Fruen det var, og vidste ikke noget om hende, før Jens Boldmester nævnte hendes Navn. Else (Elsebe) var kun hos hende et halvt Kvarteer, ved Middags Tid for 6—7 Maaneder siden, men om hun kom til Lands eller Blands, gaaende eller ridende, og hvor hun blev af, vidste Heine ei; Ingen var nærværende under deres Sammentkomst. Elsebe havde begjæret og faaet Smør og Brød, men hverken gav eller lovede hende Penge. — Angaaende Pigen Kirstine berettede hun, at hun var hos hende 3—4 Uger tidligere, ganske alene, dog var der et lidet Drengsbarn tilstede, som Heine havde hos sig; det var ved Klokken 9 Slet. Kirstine laae i en anden By og tøvede ikke i saa lang Tid hos hende, som behøvedes for at gaae ud af Skriverstuen's Dør og ind igjen; om hun kom fjørende eller gaaende, vidste hun ei. Kirstine gav hende intet, men lovede noget, isald hun kunde mage det saa, at den Prinds, hendes Fruen havde kjær, vilde gjengjelde dennes Kjærlighed; hun nævnte ingen af dem, men gav hende blot 3—4 gule Haar, hvillke hun endnu har. Pigen var klædt i Sort, men om det var engelsk Klæde eller hvad det var, vidste hun ei. Ellers har Ingen talt til hende om denne Sag.

5. 1627, 1 Februar. Forhør optaget i St. Knuds Kloster i Odense af de samme tre Herrer over Heine Hanssen af Søderstapel, i Dørværelse af Jens Boldmester og Fru Anna Lyses Pige Kirstine Thomas Datter. Heines Betsjendelse fra den foregaaende Dag blev hende forelæst; hun vedgik den, og der foregik endvidere følgende:

- a. Jens Boldmester paaastod, at hun forstod Dans, hvillket han ved flere Leiligheder vilde have bemærket, men dertil svarede hun, at det i saa Fald maatte være Ord, som ikke vare rigtig danske.
- b. Heine paaastod, at Kirstine talte Tydsk, da hun var hos hende, og tilsidst havde sagt at det var Prindsen af Danmark, hendes Fruen havde kjær; tilspurgt, hvorfor hun ikke havde tilstaaet det igaar, svarede hun, at hun ikke ret havde erindret, om hans Navn blev nævnt eller ei.
- c. De gule Haar troer hun at have i en lille Særrekspose.
- d. Kirstine Thomas Datter beretter, at hun er født i Segeberg, men veed aldrig

- aldrig at have været i Sæderſtapel; derimod har hun nok hørt, at denne Kvinde er berøgtet og kaldes Samme Heine.
- e. Hun kan bevise, at hun ſiden ſidſte Miſſels Dag for et Aar ſiden ikke har været i Lante Holſteen videre end i Haderslev, første Gang med ſin Frue, anden Gang da hun førte Stattholderens Datter hjem.
 - f. Hun tilbød ſig at tage Sacramentet paa, at hun aldrig havde tænkt paa det, ſom Heine beſtyldte hende for.
 - g. Siden hun kom her til Danmark, hvilket nu til Sommer bliver ſer Aar, har hun kunſ to Gange været i Holſteen, og da reiſte hun i ſorte Klæder¹⁵); hun vil bevise dette med de Folks Vidneſbyrd, hoſ hvilke hun har været.
 - h. Tilſpurgt, om hun havde kjendt en gammel Kvinde hoſ Fru Anna Bylle ved Navn Elſe, ſvarede hun: ingen uden een i Kjøbenhavn, ſom boede i Fru Anna Bylles Hæve.
 - i. Jens Boldmeſter berettede at han, da Heine første Gang ſaae hende i Bogenſe, formanede hende til at betænke ſig vel paa hvad hun bekjendte, da Een kunde være en Anden liig; Pigen bekræftede dette, og Jens ſagde, at han havde gjort det, fordi han ſaae at Heine foer med Løgn.
 - k. Endelig benægtede Kirſtine ved høieſte Saligheds Ged alt, hvad Heine havde bekjendt hende paa.
 - l. Angaaende Uovereensſtemmelſerne i Bekjendteſen om Haaarene beretter Heine, at hun rigtignok havde givet dem til en lille Pige, for at hun ſkulde kaſte dem paa Ilden, men dog haabede at de endnu vare til; endvidere vedgiſt hun at Elſe havde forlangt, at hun ſkulde gjøre Kongen Portræt¹⁶).
6. 1627, 1 Februar. Heines Forklaring i Byfogdens Huus i Odense, hvor hun var anholdt, i Overværelſe af Byfogden Jens Anſchariſ, Borgemeſterne Otto Knudſen og Jørgen Rogenſen ſamt Raadmændene Jørgen Mule, Hans Sommer, Hans Bruun og Frederik Ammerbach, Borgerne Hans Nielsen og Jørgen Mortenſen.

Denne var nogenlunde overeensſtemmende med de foregaaende, hvorfor den ikke afſtrykkes¹⁷); af Nytt er der blot, at hun tilſtod endnu at have Kongens Haar i Ledbilen i ſin Kiſte, og paa det Spørgſmaal, hvorfor hun nu tilſtod at have diſſe Haar, ſom hun tidligere ſagde vare brændte,

ſvarede

¹⁵) Alſaa har formodentlig Jens Boldmeſter gjort Heine opmærksom paa denne Bane hoſ Kirſtine, med mindre et Tilfælde har bragt hende til at angive, at Kirſtine var hoſ hende i ſorte Klæder.

¹⁶) Orig. ſammeſteds No. 9, trykt ſom Bilag V. ¹⁷) Findes i Geheimearchivet ſammeſteds No. 10.

svarede, at der i Glensborg, da hun paa Hibreisen sad i Stuen ved Ilden, kom en lille tydst Karl til hende og forlangte at hun skulde sige, at hun havde brændt dem. Forresten svor hun ved sin høieste Saligheds Gød, at hun nu havde bekendt alt, hvad hun vidste, og at hun ikke forstod at omgaaes med Trolldom, uden at hun havde helbredet Godtsfolk fra Sygdom ved Drik og andet, som hun havde givet dem ind.

7. 1627, 5 Februar. Samme Heines Bekjendelse for Danmarks Riges Raad paa Odense Raadhuus¹⁶⁾).

- a. Tilspurgt, om hun nogenfinde var tiltalt for Trolldom, svarede hun: een gang af Hans Thomas i Süderkapel, men hun stillede Borgen, og han maatte betale Bøder, da han ikke kunde overbevise hende.
- b. Tilspurgt, hvormange Piger der vare fremstillede for hende i Bogense, og hvorledes hun blandt disse kunde gjenkjende Kirstine, svarede hun: at der kun var den ene Pige for hende, hvilket hun med Jens Boldmester vilde bevise.
- c. Tilspurgt, hvorledes hun vidste Pigens Navn, svarede hun, at dette sagde denne selv.
- d. Om det var den samme Pige? Hun vidste ikke rettere.
- e. Høilig formanet til at sige Sandhed, da hun tilforn havde bekendt, at hun først hørte Fru Anna Lykkes Navn af Jens Boldmester, svarede hun vemodig og svor, at hun vilde sige Sandhed: Ingen havde nævnt Fru Anna Lykkes Navn for hende før Jens Boldmester, det Gud forlade ham, og han kom til hende og spurgte, om der ikke havde været en Pige og bragt hende noget; hun svarede nei. Han spurgte atter, om der ikke havde været en Pige med en Pung; hun svarede, at der havde været en Pige, men hun havde intet bragt. Ydermere tilspurgt, hvorfor hun tilforn havde bekendt, at Pigen nævnede Fru Anna Lykke, svarede hun, at hun gjorde det Jens Boldmester til Villie, paa det han ikke skulde blive hende vred. Han berettede hende ogsaa, at han var Fru Anna Lykkes Djener, tog ned i sine Buxer og gav hende fire Rosenobler.
- f. Tilspurgt, af hvad Aarsag hun havde nævnt Fru Anna Lykkes Navn, da Jens Boldmester hverken havde bedet hende om eller nødt hende til at nævne det, svarede hun, fordi hun vilde at han skulde give hende mere.

¹⁶⁾ Orig. sammesteds No. 11, trykt som Bilag VI. Sagen blev nu taget saa alvorligt, da den angik en adelig Frues Hæ og Liv, at Rigtis Raad selv forhørte Heine, som snart blev bragt aldeles i Bilerede. F.

- g. Om Jens Boldmester gav hende de fire Rosenobler for at vidne imod Fru Anna Lykke? Nei, han gav hende dem i Fru Anna Lykkes Navn.
- h. Hvorledes hun kunde forſtaa Pigenſ Vrende, da hun var ſaa kort hoſ hende? Det var ſteet med 3—4 Ord, derhoſ gav hun hende nogle Haar, ikke ret ſorte, ei heller gule, hvilte endnu findes i hendes Kiſte.
- i. Hvorfor hun tilforn havde ſagt, at Haarene vare brændte, og nu, at de vare i Behold? Der var en liden fort Karl hoſ hende i Flensborg, ſom bad hende om at ſige, at de vare brændte. Derhoſ ſagde hun, at hun vilde klage over Jens Boldmester paa den yderſte Dag, fordi han havde forført hende med de bedrøvede fire Rosenobler.
- k. Af hvad Aarſag hun tog de fire Rosenobler? Fordi hun var ſaa gal, og vilde intet videre ſvare dertil.
- l. Angaaende Qvinde Elſe bekiendte hun ſom tilforn i det Punkt, at hun ikke talte andet end Danſt, ſaa at Heine ikke forſto hende, uden naar hun ſagde "Konen". Strax derpaa ſagde hun, at hun havde forſtaaet Elſes Begjæring, at hun ſkulde mage det ſaa, at Kongen igjen maatte blive Fru Anna Lykke god, thi han var vred paa hende. Derpaa bleve diſſe Ord gjentagne paa Danſt: "Kongen er vred paa Fru Anna Lykke, og hun ſkal mage det ſaa, at han bliver hendes Ven igjen", og hun blev opfordret til at lægge noie Mærke dertil, ſamt derefter ſpurgt, om hun havde forſtaaet det; da ſvor hun ved Gud og ſin Salighed, at hun ikke forſtaaer diſſe Ord. Tilſpurgt, hvorfor hun tilforn havde bekiendt, at der var forlangt at hun ſkulde ombringe Kongen, ſvarede hun, det var ikke forlangt, kun at hun ſkulde gjøre ham Dndt.
- m. Hvorfor hun tilforn bekiendte, at Jens Boldmester forſt nævne Fru Anna Lykkes Navn, og nu, at Elſe nævne det; hun ſvor, at Elſe ikke nævne Fru Anna Lykkes Navn, men alene talte om en Frue, hvem det var, vidſte hun ikke.
- n. Hun berettede endvidere, at Elſe gav hende nogle ſorte Haar og et Stykke af en Skofaal, og ſagde at det var Kongens Haar; dem havde hun gjemt; tilſpurgt hvorfor? ſvarede hun, fordi hun vilde have Penge, og det var bedre at gjemme dem end at kaſte dem bort.
- o. Tilſpurgt, hvo der havde bragt hende til at nævne Pigen Kirſtines Navn? ſvarede hun Ingen, men hun kunde ikke rettere ſkjonne, da hun ſaae hende i Bogenſe, end at det var hende.
- p. Tilſpurgt, hvo der havde viiſt hende denne Pige blandt de andre? ſvarede

svarede hun, at der ingen andre Piger vare tilstede, men at Jens Boldmester havde bragt hende op paa et Værelse og sagt, at Pigen nu var kommen, og de andre Folk havde sagt, at nu var den Pige kommen, som hun havde at gjøre med, men hun kjendte dem ikke. Jens Boldmester benægtede derimod alt dette.

- q. Tilspurgt, hvi hun saa ofte i Kongl. Majestæts Nærværelse^{1 9)} ved sin Eed havde bekjendt, at det var den samme Pige, og nu siger hun at hun veed ikke rettere? svarede hun, at det var tre Hjerdingaar siden hun første Gang saae hende, men hun syntes ikke rettere end at det var den samme.
- r. Herimod fremstod Pigen Kirstine og svor med høieste Eed og oprakte Fingre, at hun aldrig havde seet eller talt med Lamme Heine før i Bogense og ikke i $1\frac{1}{2}$ Aar havde været længere nede i Lante-Holsteen end i Haderslev, hvilket hun vilde bevise med Vidnesbyrd af de Folk, hun havde været hos og havt Omgang med.
- s. Tilspurgt, om hun kunde tænke sig nogen Aarsag til at Qvinden angav hende? svarede hun, at det jo vel var muligt, at der havde været Nogen hos hende, hvilket Gud vel i sin Tid aabenbarer, thi hun kunde ikke troe at Heine selv havde fundet paa det Hele.
- t. Tilspurgt, om hun veed om Fru Anna Lykke har havt nogen Anden ude hos hende? svarede hun, at hun vilde sværge paa at hendes Frue aldrig havde tænkt derpaa, langt mindre gjort det.
- u. Om hendes Frue havde andre Piger, som ere fødte i Lante-Holsteen og nylig have været der? Hun havde to, den ene født i Stjeho, den anden paa Landet derved; de fik Lov at reise hjem, dengang Fru Kirsten^{2 0)} laae i Barselseng paa Haderslevhus^{2 1)}, den ene hedder Gjertrud, den anden Magdalene; hun havde ogsaa en dansk Densstuepige, som hedder Kirstine.
- v. Jens Boldmester blev tilspurgt, om han eller Qvinden først nævnede Kirstines Navn? Han svarede, at hun paa Beien, i Stenderup Kro, sagde: Gud forlade den Pige, der forarsager mig dette, hvorpaa han spurgte om, hvad den Pige heed? Hun svarede, at hun ikke vidste det, hvorefter han opregnede fire Qvindenavne, Gjertrud, Anna, Margrethe og Kirstine; da sagde Heine at det var Kirstine, som paa Dansk kaldes Christen. Lamme Heine benægtede, at han havde opregnet

saabanne

¹⁹⁾ Altsaa havde Kongen selv og gjentagne Gange forhørt Heine, men dette Forhør, som Rigsraadet maa have havt, mangler nu. ²⁰⁾ Munk, Kongens Gemalinde. ²¹⁾ Den 15 Juli 1626.

saabanne Navne for hende, og paastrøb at hun selv havde sagt, hvad Pigen heed.

- x. Han berettede endvidere at, da han kom til Samme Heine, spurgte han hende, om der ikke havde været en Pige fra Fru Anna Lykke med en Pung med Guld i. Hun svarede, at Pigen havde været der, men ikke leveret nogen Pung. Derpaa spurgte han om, hvad Pigen havde bestilt, thi Fruen tvivlede paa at Pigen havde udrettet hendes Ørende. Hun svarede, at det var om noget Frieri, men hun havde befundet det anderledes siden. Han bad da om at sige, hvad det var, men hun vilde ikke. Derefter gav han hende fire Rosenobler og bad hende om at sige, hvad det var, Fruen skulde ikke faae det at vide. Da rakte hun ham Haanden og bad ham sige Fruen, at det, hun nok vidste, skulde blive klart, dog kunde det ikke skee før Paaste. Herefter hun igjen to eller tre Gange gav ham Haanden.
- z. Endnu tilspurgt, hvorledes hun havde forfaret, at det ikke var fr. . . . ²²) svarede Samme Heine, at der vare nok, som nævnte Fru Anna Lykke ²³).
8. 1627, 18 Febr. Samme Heines Bekjendelse i Overværelse af Holger Rosenkrands, Jost Høg, Frands Rangkau, Dr. Hans Michelsen, M. Jens Lauridsen og Borgermester Otto Knudsen ²⁴).
Hendes Tilstaaelse den 5 Febr. blev oplæst for hende og Punkt for Punkt examineret igjen, hvortil hun svarede som følger.
- Til c. Hun husker ikke rettere end at Pigen, som sagde sig at hedde Kirstine, først nævne Fru Anna Lykkes Navn samt berettede, at denne ønskede at Prindsen skulde faae hende kjær; siden nævne Jens Boldmester Bruens Navn.
- d. Hun ved ikke rettere end at det er den samme Pige, hun saae i Bogenfe.
- f. Jens Boldmester har nødsaget hende til at nævne Fru Anna Lykkes Navn og givet hende Aarsag, saa Gud straffe ham. Tilspurgt: "hvormed"? svarede hun: "med Ord, og samme Ord vare at hun skulde sige Sandhed, om Pigen har været der, thi det var baade hende og ham gavnligt," og da sagde hun Sandhed.
- l. Dette vedstod hun; hun syntes at Else sagde noget, som hun kunde forstaae, men nævne ikke Fru Anna Lykkes Navn.
- m. Baade Else og Jens Boldmester nævne Fru Anna Lykkes Navn.

²²) Her er noget revet af. ²³) Hvið Dyrstøl og Fængsling maa have vaart stor Opsigt. ²⁴) Orig. sammentrædes No. 12; trykt som Bilag VII.

- n. Qvinden sagde, at det var Kongens Haar, men om det er sandt, veed hun ei.
- v. Hun benægter som tilforn de Drb i Stenderup Kro.
- x. Hun kjendte ingen Frue eller vidste af nogen at sige; det var blot for at fortjene nogle Penge, hun havde sagt, at det skulde blive klart til Paaske.
- z. Tilspurgt, hvad hun vidste om Fru Anna Lykke, svarede hun, at hun aldrig havde hørt enten ondt eller godt om hende, før Pigen nævnte hendes Navn, og siden havde Ingen været hos hende paa Fru Anna Lykkens Begne uden Qvinden Else og Jens Boldmester.

Derefter blev Samme Heine piinlig forhørt og bekjendte da som følger.

- a. Hun veed slet intet om Fru Anna Lykke andet, end hvad Pigen, Qvinden og Jens Boldmester have berettet.
- b. Tilspurgt, om de tre Mundheld, hun har bekjendt, at ombringe Kongen eller gjøre ham Ondt eller gjøre Benktab, svarede hun og blev fast derved, at Qvinden Else begjærede, at hun skulde gjøre Kongen Ondt.
- c. Hun veed ikke egentlig, om det er denne Pige, hun har bestyldt, men siger at der har været en Qvinde hos hende og begjæret, at hun skulde bestylde Pigen, men hvo det er, veed hun ei.
- d. Da Pigen blev hende viist i Bogense, var der en Qvinde i Stuen, som bad hende om at sige, at det var den Pige; derefter i Pinen bekjendte hun under høieste Sed, at slet ingen Piger havde været hos hende paa Fru Anna Lykkens Begne, men at hun er bragt dertil af to Qvinder; iskiadt af Pinen og tilspurgt, hvad de Qvinder heed, svarede hun: Catharina Sigvorts i Rendsborg, men den i Bogense kjendte hun ikke.
- e. Hun har ingen af Kongens eller Prindsens Haar, men har løiet og er bragt dertil af Catharina Sigvorts ved St. Mikkeis Dags Liber, noget før Jens Boldmester kom til hende; alt det, hun havde sagt om Kongens og Prindsens Haar, var Løgn; og hun bad Gud tilgive sig det, og havde gjort det for de bebrøvede onde Penges Skyld.
- f. Tilspurgt, om Jens Boldmester eller nogen Anden havde givet hende Penge derfor, svarede hun: "nei, aldeles Ingen", og raabte og sagde: "Gnade, Gnade, ich habe gelogen".
- g. Tilspurgt, hvorfor Catharina Sigvorts havde begjæret Afgt af hende, svarede hun, at Catharina havde sagt, at Fru Anna Lykke hjalp til
at

at hendes Mand blev hængt for Flensborg, dette vilde hun gjengjelde hende.

9. 1627, 21 Febr. Samme Heines Bekjendelse paa Odense Raadhuus i Dnerværelse af Rigsraad Holger Rosenkrands, Superintendent Dr. Hans Michelsen, M. Jens Lauridsen og Borgermester Otto Knudsen²⁵).

- a. Formanet til at sige Sandhed, svarede hun frivillig "ja" og tilfod, at Jens Boldmester kom til hende og sagde hende Goddag fra Fru Anna Lykke; da svarede hun, "hvad er det for en Frue? hende kjender jeg ikke". Han sagde: "hun har sendt Eder en Foræring"; hun spurgte "hvorfor", og han svarede: "det faaer I vel at vide". Saa kastede han de fire Rosenobler paa hendes Bord, bød Goddag og gik bort, men sagde at han vilde komme igjen til Paaft, hvortil hun svarede: at det maatte han gjerne.
- b. Alt, hvad hun tilforn havde bekjendt om Pigen, var Løgn, undtagen at Jens Boldmester, den Tid han var hos hende, spurgte om der ikke havde været en Pige hos hende og givet hende en Pung med nogle Penge i; da svarede hun: at der havde været en Pige og ingen Pung bragt, men det var Løgn.
- c. Tilspurgt, hvorledes hun var kommet til at vidne om det Haar, svarede hun, at hun rigtignok havde talt til Jens Boldmester derom, men det var Løgn.
- d. Om det var Sandhed, hun sidst havde bekjendt om Catharina Sigvorts? Denne Kone havde rigtignok været hos hende, men hvad hun havde fortalt om hende angaaende Fru Anna Lykke, var Løgn.
- e. Alt, hvad hun havde bekjendt om Dvinden Else, var Løgn.
- f. Alt, hvad hun havde fortalt om Kongens og Prindsens Haar, var Løgn.
- g. Fremdeles formanet til at sige Sandhed, svarede hun, at hun nu havde tilftaaet Sandheden, men i det først Berettede havde hun løiet, og tilføiede: "hvad vil I pine mig længere? tag heller Livet af mig!"
- h. Hvad hun havde bekjendt om den Karl, som kom til hende i Flensborg og skulde have opfordret hende til at sige, at Haarene vare brændte, var ogsaa Løgn.
- i. Tilspurgt, hvorledes hun var kommet til at tale om Kongens og Prindsens Haar, svarede hun, at hun havde taget og digtet det af sig selv.

k.

²⁵) Orig. sammesteds No. 13; trykt som Bilag VIII.

- k. Tilspurgt, hvo der havde bragt hende til at lyve Godtsfolk paa, svarede hun, at Ingen havde bragt hende dertil; hun havde digtet det af sig selv og vilde gjerne døe, fordi hun havde løiet.
10. 1627, 25 Febr. Bekjendelser i Dødsen af Lamme Heines Søn, Henrik Hansøn, og hendes Pige Ursel²⁶), som vare blevne hentede fra Süderstapel.
- a. Henrik Hansøn bekjendte, at han 3—4 Dage efterat Moderen var bortført tog sig for at flytte noget af sit Gods af Veien, som han kunde hjælpe sig med, da han mærkede at Creditorerne vilde søge hans Bo. Han fandt da i Moderens Kiste i den store Stue noget Haar, indsvøbt i et Klæde; han løste det op og kastede det bort, men Farven agtede han ei paa.
- b. Ursel erklærede, at hun intet Haar havde seet i Kisten, men 8 Dage senere fandt hun noget Haar paa en Kaffelovn i den lille Stue, hvilket var sortebrunt og indsvøbt i en Klud; hun feiede det ud, da hun ikke troede, det havde noget paa sig.
- c. Tilspurgt, om hans Moder intet havde sagt ham om Jens Boldmester, svarede Henrik, at han nok saae hende tale hemmeligt med ham og spurgte derom, men hun svarede blot, at han forærede hende en Rosenobel; da han vilde vide hvorfor, sagde hun, at han spurgte om en Pige ikke havde bragt hende en Pung med noget i, hun havde svaret nei, og han havde da sagt, at Pigen skulde blive straffet derfor og at han vilde komme igjen.
- d. Pigen erklærede, at hun ogsaa saae Jens Boldmester tale med Heine, men hvorefter vidste hun ei, heller ikke om den Pige havde været hos hende, thi der havde været saamange, hun kunde ikke kjende dem.
- e. Derefter blev Lamme Heine hentet op og hende foreholdt, at hendes Søn og Pige havde fundet Haar paa hendes Kaffelovn og i Kisten; hun benægtede det, indtil Sønnen kom til hende og tilstod det. Da svarede hun først, at det Haar ikke var af noget Menneſte, men af et Bæst, derefter at det var af en Herremand Claus Korff, som hun havde cureret. Ydermere sagde Sønnen, at hans Moder ikke forstod Trolldom, men hjalp Folk ved naturlige Midler, som stod i hendes Lægebog, hvilken hun havde hos sig. Da hun blev tilspurgt, om hun kunde læse, svarede hun nei.
- f. Pigen forklærede, at Heine læste af samme Bog for Folk, som kom til hende om Raad, og bildte dem ind at hun kunde læse.

11.

²⁶) Orig. sammefæddes No. 14—2; aftrykt som Bilag IX.

11. 1627, 27 Febr. Forhør i Peder Jacobsens Huns i Odense²⁷⁾.
- a. Fædeburskvinden Sine Christens Datter²⁸⁾ bekjendte, at hun tre Gange i 1½ Aar havde været i Lante-Holsteen, første Gang før Mikkel's Dag 1625, da hun bragte sin Datter til Slotsmeden i Flensborg; i Følge med hende var da hendes Frues Pige Kirstine, som stiftes fra hende i Flensborg, da Sine drog tilbage, men Kirstine til Rendsborg. Anden Gang var 14 Dage eller 3 Uger før Mikkel's Dag næstforgangen, da hun drog til Flensborg for at hente sin Datter. Tredie Gang var ved Juletid sidstforleden, da hun drog til sin Broder Jacob Fændrik i Haderslev og derefter til sin anden Broder i Skobel i Kjeldsted Sogn, en Miil fra Aabenraa; der var hun kun en Nat og reiste derefter tilbage.
 - b. Samme Heines Søn og Pige bleve indkaldte og bekjendte, at de aldrig havde seet Sine Christensdatter; ei heller kunde de kjende nogen af de andre Dvindsfolk, som havde været i Heines Huns, om de end saae dem for deres Wine, under Tilbud om deres Livs Fortabelse. Dat. Odense den 27 Febr. 1627.
12. 1627, 1 Mai. Erklæring i Samme Heines Sag af de tydske Retslærde Dr. juris og Cantler Johan Luening, Dr. juris, Syndicus og Prælat Albertus Trefel samt Henricus Kassenbruch, Erkebispfen af Bremens Fiscal, alle i Stade, afgivet til den kongl. Geheimeraad Martinus von der Meben, Cantler i Stift Werden, som ifølge Kongens Befaling havde tilskillet dem alle Sagens Documenter²⁹⁾.

Da Samme Heine ved Siden af den grove Forbrydelse Giftblanderi³⁰⁾ og djævelske Konster³¹⁾ har begaaet crimen læsæ majestatis, er det ganske i sin Orden, at man har anvendt Torturen paa hende, som Skik og Brug er ved saadan Leilighed, men noget Resultat er der ikke kommet ud, da hun under og efter Torturen tilbagekalder alle sine tidligere Tilstaaelser og erklærer dem for Løgn. Mod Pigen Kirstine er der intet fremkommet, som berettiger til at anvende Tortur paa hende, da Samme Heine selv under og efter Torturen tilbagekalder sine Besskyldninger: om Else veed man jo slet intet. Endnu mindre kan Samme Heines Udsagn bruges i mod Fru Anna Lykke³²⁾, som hun selv tilstaaer, at hun hverken fjender, har seet eller talt med, og slutteligen tilbagekalder det Hele.

Det

²⁷⁾ Orig. sammesteds No. 14—b, trykt som Bilag X. ²⁸⁾ Hende har man siensynligen haat mislænkt for at være Dvinden Else. ²⁹⁾ Orig. sammesteds No. 15—b, trykt som Bilag XI. ³⁰⁾ Beneficium, hvorved formodentlig blot tænkes paa Kjærlighedsbrifte. ³¹⁾ Magia diabolica. ³²⁾ Herom havde Kongen altsaa ladet spørge!

Det Eneste, som kan komme ud af Sagen, er at Lamme Heine for Dagvabstøtelse, Løgn, Meeneb og Sacramentets Misbrug kan idømmes en arbitrair Straf, som vel kunde være Livsstraf, hvilket de dog ingenlunde ville tilraade.

Sagen er imidlertid efter deres Mening ingenlunde behandlet med tilbørlig Flib, men burde begyndes forfra af Folk, som vare vante til piinlige Forhør, især da der jo virkelig var fundet Haar hos Lamme Heine, og man jo nok med det Gode eller med det Onde maatte kunne faae ud, hvo der havde bragt hende dem. Kirksine burde føre sit tilbødte Beviis for, at hun ikke havde været i Holsteen den omtalte Tid, samt tilbørlig Inquisition ssee om Else, Catharina Siwers og den lille tydske Karl, som havde talt med Lamme Heine i Glensborg, samt de Dvinder, hun omtaler. For Trolldom kunde hun meget vel tiltales, hvortil hendes egen Tilstaaelse om Haarene kunde afgive god Grund, ligesom hendes Tilstaaelse, at have tilfagt Folk til senere at komme igjen og faae Beseed, kunde afgive god Grund til at bestynde hende for at øve disse Konster som et Haandværk. Naar hun blev overbevist herom, kunde hun ret vel dømmes fra Livet. Dat. Stade den 1 Mai 1627.

Til stort Held for Lamme Heines og Kirksines samt vel især for Jens Boldmesters Lemmer blev Sagen imidlertid ikke overgivet til disse tydske Jurister, hvis Ringre øiensynligen fløede efter at faae Lommestruer, spanske Støbler og Stræktiger anvendte med tilbørlig Virkning. Sagen blev for Fremtiden blot forfulgt her hjemme efter dansk Lov og Ret, men de tydske Juristers Betænkning dog fremlagt i Retten, saavel paa Dønsø Byting den 3 September 1627 som paa Kjøbenhavns Raadstue den 1 September.

13. 1627, 9 Juli. Dom i Lamme Heines Sag, udstædt af Borgermestere, Raad og Byfoged i Dønsø²³).

Lensmanden paa Dønsøgaard eller St. Hans Kloster, Holger Rosenfrands til Rosenholm, lod ved sin Kuldmægtig og Ridesfoged Laurids Nielsen i Rette føre en gammel Dvinde ved Navn Lamme Heine til Sæderstapel, som selv til afslillige Tider og Steber havde angivet sig, at hun formedelst Haar har villet og kunnet tilføie Kongen og Prindsen Ulykke og Skade, hvorom blev fremlagt alle hendes tidligere Betændelser af 18de, 26de og 31te Januar, 1ste, 3die, 5te, 18de og 25de Febr. tilligemed Sønnens og Pigens Forklaringer af 25de Febr.; han forlangte hende straffet som Trolldvinde, baade ifølge disse hendes Tilstaaelser og Sønnens Forklaring, at hun

²³) Orig. sammesteds No. 16, trykt som Bilag XII.

hun helbredebe Folk ved at læſe op af en Bog, ſjøndt hun befandtes ikke at kunne læſe i ſin Lægebog eller berette det Ringſte af hvad deri fandtes, heller ikke kjender ſaagodtſom en enſte Urt paa Marken eller veed noget om dens Virkning til Lægedom, hvoraf man maa ſlutte, at hun ikke ved naturlige Midler, men alene ved Djævlens Konſter forretter ſine Gjerninger. Han andrager derfor paa at hun maa ſtraffes efter Loven og Necessen paa Livet.

Dom. De vidſte efter Loven og Necessen ikke derpaa at kunne eller maatte dømme, men Rævninger derpaa at kjende. Dat. Ddenſe den 9 Juli 1627.

14. 1627, 23 Juli. Ddenſe Byes Rævningers første Tog paa Ramme Heine^{3 4)}).

Jens Anſtariſ, kongl. Majestæts Byfoged i Ddenſe, og Hentil Torkelsen, Byſkriver, gjøre vitterligt, at Laurids Nielsen, Ridfoged paa St. Hans Klostet i Ddenſe, mødte og gav tilkjende, at han til idag havde ladet opkræve Ddenſe Byes Rævninger, til at ſværge paa Ramme Heine af Söderſtapel, og begjærede, at Fogden vilde ſtæde Kyldest paa Rævningerne og diſe derefter gjøre deres Tog. Da begjærede ſamtlige Rævninger 14 Dages Udfættelſe for imidlertid at raadſlaae om Sagen, men dette nægtebe Laurids Nielsen og begjærede Toget ſtrar. Der fremkom da Byens 14 ſvorne Rævninger og tilſpurgte Laurids Nielsen, om han efter Lovens 3die Bogs 69de Cap. nu her i Dag for Dom og Ret ſøgte Ramme Heine, ſom nu her for Retten ſtaaer, for nogen gjørlig Trolldoms Gjerning at have gjort eller Nogen forgjort med Trolldom, ſom Loven formelber og Kirkenævn bør at tyge^{3 5)} og ſværge om, at han derved vilde have hendes Gød og binde Bogsæed paa hende, ſom de mene er ſædvanligt her i Danmark, hvor Kirkenævn ſkulle ſværge i nogen Trolldoms Sager, — da ville de være overbødige at efterkomme Loven og Necessen. Laurids Nielsen ſvarede ja, at han fuldkommen ſigtebe og ſøgte hende, at hun havde givet ſig af med Trolldom og Djævlens Konſter, hvorfor han fremdeles begjærede, at Fogden ſkulde tilſtæde Følgnig paa Rævninger og diſe gjøre deres Gød og Tog. Da blev ſtædt Følgnig paa dem ved Hans Nielsen og Laurids Jensen Gulbmed, ſom toge hverandre i Haanden og berettede, at Rævningerne ere pligtige at gjøre deres Gød og Tog. Da fremkom Rævningerne og een efter anden toge Bog i Haanden og ſvore, at, efterſom Laurids Nielsen, Ridfoged paa Ddenſegaard, har tilfulgt dem at tyge^{3 5)} og vidne over Ramme Heine, formene

³⁴⁾ Orig. ſammefædts No. 17, troſt ſom Bilag XIII. ³⁵⁾ Vidne 3. zeugen.

formene de, at Loven og Recessen ikke tilholber Kirkens navn at sværge i denne Sag, eftersom for dem ikke er bevist, at Samme Heine har gjort nogen gjørlig Trolldomsgjerning, og Laurids Nielsen heller ikke vilde sigte hende fuldkommen idag efter Loven for Retten; denne Sag burde derfor indkomme for sin tilbørlige Dommer, hvorpaa de bade sig saa sandt Gud hjælpe og hans hellige Ord. Dat. Odense den 23 Juli 1627.

15. 1627, 3 Sept. Odense Byes Rævnings andet Tog over Samme Heine²⁶⁾).

Jens Ansharis, Igl. Byfoged i Odense, Palle Christensen og Søren Andersen, Ræmmere, og Henrik Torkelsen, Bystriver, vidne at Laurids Nielsen, Ridefoged til St. Hans Kloster, mødte paa Bytinget med to Stævningsemænd, som vidnede, at de til idag havde indstævnet Byens Rævningsmand at møde for Retten og efterkomme Landsdommerens Dom med endelig Tved og Tog i Samme Heines Sag. Derpaa fremstod Laurids Nielsen og begjærede paa Kongens Vegne det Samme af dem. Dylæst blev Landsdommers Dom af 11 Aug. 1627²⁷⁾, som formeldte blandt andet til Slutning, at Rævningsmand skulde tage Sagen for igjen og uden lang Forhaling endelig tve og sværge til eller fra, som de agter at forsvare, om siden videre paasthendes. Derefter i Rette lagdes Dommen af 9 Juli 1627, Samme Heines Betjendelse, Laurids Nielsens Beskyldning af 23 Juli 1627 for Trolldomskonster, hvorfor hun tiltaltes paa Livet, Rævningsmands første Tog, samt adskillige Fremmedes og Belforstandiges Betænkning, tilføjet Rævningsmands siden deres første Tog. Derefter spurgte Rævningsmanden hende, om hun kan erklære sig²⁸⁾ efter Loven for denne Sigtelse, hvortil hun svarede nei, men vilde ellers føre Bevis af Godtfolk, som hun havde hjulpet; hun tilstod ogsaa, at hun havde gjort Uret og var bleven bedraget, begjærede derfor Raade og ikke Ret. Efter alt dette forlangte Laurids nok engang af Rævningsmanden, at de strax skulde efterkomme Landsdommerens Dom og gjøre deres endelige Tog. Derpaa blev stædt Følgningsmand paa Rævningsmand ved Christen Ostersen og Laurids Nielsen, tvende Borgere i Byen, hvilke toge hinanden i Haanden og berettede, at Rævningsmanden ere pligtige at tve og sværge mellem Kongen og Samme Heine, som de ville ansvare og være bekjendte, forsaavidt de ere lovligens tiltrævede. Da fremkom 14 Rævningsmand, alle Borgere, een efter anden, toge Bog i Haand og berettede saaledes: da de vare tilfundsne at gjøre en endelig Dom, da Samme Heine er overbevist om at have disse Haar,

²⁶⁾ Orig. sammesteds No. 18, trykt som Bilag XIV. ²⁷⁾ Denne mangler, ²⁸⁾ d: Frie sig ved Tved af Ræddemænd.

Haar, ſom hun har modtaget til ſaa umenneskelig en Forbrydſe, overbeviift ſaavel ved Sønnens og Pigenſ Bidneſbyrd ſom ved egen Tilſtaaelfe af 18 Januar 1627, hvilken hun ſenere havde bekræftet og derpaa taget Sacramentet og ſvoret, at hun derpaa vilde døe med god Samvittighed, og ſaaledes gjort ſit Teſtament, da hun endvidere allerede tilforn for Trolldom havde været berygtet og anholdt, Borgermeſtere og Raads Dom ligeledes melder om Djævelſkonſter, hun har brugt, — da vidſte de hende ikke at befrie, men derfor tilbørligen at lide og ſtraffes paa Livet ſom en Trolldone, efterdi hun efter Lovens III, 69 ikke ſig tilbørligen derfor har erklæret, ſom det ſig bør ved Nævn i Kirkefognet, hvorpaa de bade ſig ſaa ſandt Gud hjælpe og hans hellige Ord.

Derpaa begjærede og ſik Laurids Nielsen et fuldt Ringevidne af 8 Dannemænd. Dat. Odense den 3die Sept. 1627.

16. 1627, 20 Oct. Dom af Rynbo Landſting i Lamme Heines Sag, udſtædt af Landſdommer Torben Gabriel (ſen Acheleie)³⁹).

Ribefoged Laurids Nielsen havde indſkærnet Odense Byes Rævninger for at lade deres Tog af 3 Sept. confirmere til Landſting efter Receſſen. Efterat Rævningers Tog og Lamme Heines Beſjendelfer vare oplæſte, ſatte Ribefogden i alle Rette og formeente, ſamme Sed og Tog lovlig og ret at være, ſaa det burde ved Magt at blive. Derefter blev Heine tilſpurgt, hvad Sygdom den Herremand Claus Korff havde havt, ſom hun paafod at have cureret; hun ſvarede paa Tydſk, at han var affindig. Tilſpurgt, hvorledes hun curerede ham, ſvarede hun, at det ſkete med tvende Drikke, og, da han ſik den førſte, ſendte han hende noget af ſit Haar. Tilſpurgt, af hvilke Urter hun havde tilberedt denne Drik, ſvarede hun af Jougendhyffuel, Wiincuder og Hoffruder. Tilſpurgt, om hun kunde helbrede ved Stene, ſvarede hun at man ſkulde tage ni Stene paa ni Marker, gløde dem i Ilden og lægge dem i Vand, ſamt deri bade ſig og ſaa kaſte Stenene paa en Korsvei, det var godt for allehaande Sygdom: hun berettede, at dette havde hun ikke lært af Nogen, men taget det af ſig ſelv. Derhos bevidnebe hun ved ſin høieſte Sed, ikke at kunne med Trolldom, ikke heller ſkulde det kunne overbevies hende, at hun havde forgjort Nogen med Trolldom, men alene at have hjulpet Folk med naturlige Midler; hvad hun tilforn havde beſjendt om Kongen og Prindsen var Løgn, og hun var dertil bragt af Jens Boldmeſter, ſom havde givet hende fire Roſenobler derfor, ogſaa formeente hun, at Rævningerne havde gjort hende ſtor

³⁹) Orig. ſammefædd No. 19, trykt ſom Bilag XIV.

for Uret, hvorimod hun gjerne vilde lide, fordi hun havde løiet. Laurids Rielsen blev nu tilspurgt, om han nu idag for Retten vilde binde Bogseed paa Lamme Heine, som i slige Sager hidtil havde været brugeligt her i Landet, og vide og sigte hende, efter Lovens 3 Bogs 69de Cap., at hun Rogen med Trolldom har forgjort, og derved vilde sætte sin Sed, da han ikke havde behandlet denne Sag anderledes for Rævningerne sidste Gang end første Gang, da disse fældede en uendelig Dom, fordi der ikke fandtes nogen gjørlig Gjærning og fuldkommen Sigtning. Laurids Rielsen nægtede at gjøre videre Sigtning, end for Rævningerne sket er og hans indlagte Forretning omformelber, hvilket han meente var lovligt nok. Rødte i Retten for^{ne} Kirkenævninger Hans Michelsen og Consorter, vedgik deres Sed og Tog, og meente, at det maatte blive ved Magt, og Lamme Heine derefter som en Trolldone lide Baal og Brand.

Dom. Efterdi det befindes, at for^{ne} Rævninger ved deres Sed og Tog have tilkjendt Lamme Heine som en Trolldone at lide, da er der:

- 1) Hvad først Sagens Proces angaaer, a) ikke bunden nogen Bogseed over hende, hvilket dog hidtil har været sædvanligt her i Landet i saadanne Sager, b) ikke heller er hun efter Lovens III, 69 lovlig vibet og sigtet, at hun Rogen med Trolldom har forgjort, ligesom c) Sagen heller ikke med Kalb og Barsel lovligt er procederet, som det burde have været Tilfældet.
- 2) Hvad Hovedsagen angaaer, a) da er der ikke bevist for Rævningerne, langt mindre for Landsdommeren, at Lamme Heine Rogen med Trolldom gjørligen har forgjort, b) ikke heller findes i hendes Bekjendelser, at hun har lovet eller tilfagt Rogen noget Dndt, ikke heller med Trolldom at kunne eller ville gjøre.

Derfor vidste Landsdommer ikke Rævningers Sed og Tog at følge, men det bør magtesløst at blive. Dog bør Lamme Heine ikke være fri og undskyldt for, at hun jo for sin ulige Snaak og forstjellige Bekjendelse, hvorpaa hun har annammet Sacramentet, billigen bør at lide paa Livet, naar derom lovligt paa tilbørlige Steder procederes, eller hvorledes Dvrighed dermed vil have forholdt. Dat. Odense den 20de October 1627.

Saavel

Saa vel i Sagen mod Fru Anna Lykke som i Trolldomsagen mod Samme Heine synes den offentlige Mening hele Tiden at have været imod den af Kongen brugte Fremgangsmaade, der saa ganske stred imod hvad der var Lov, Ret og Bedtægt her i Landet, idet Fru Anna Lykke blev holdt i Fængsel uden Lov og Dom i et Aar, Samme Heine forlangt dømt for Trolldom, uagtet Ridesfogden ikke vovede at opfylde Lovens Forskrift, nemlig at sværge hende Trolldom over; Odense Kirkenævninger afviste derfor ogsaa første Gang Sagen, men anden Gang vovede de det ikke: Ridesfogden havde rimeligviis forstaaet at indjage dem Skræk for Kongens Brede. Landsdommer Torben Gabrielsen viste større Mod og lod sig ikke skræmme bort fra Pligtens Bei: han frifandt Samme Heine, men understreved derved sin egen Afkeer, thi denne fulgte umiddelbar ovenpaa Dommen⁴⁰). Paa samme Tid var det, at Fru Anna Lykke fra sit Fængsel skrev til Rigens Raad og forlangte at blive løsladt med Fre. Raadet søgte at formaae Kongen til at lade hendes indstærvede Slægtninge beordre til Slagelse, for at Sagen kunde blive paadømt og faae en Ende, men han var i dette Dieblis meget for opbragt til at give et Haarsbreed efter: han svarede, at han ikke vilde have Sagen paadømt i Danmark, derimod forelagt for fremmede Universiteter, der da maatte afgjøre, hvad der var Ret⁴¹).

Denne Kongens haardnaktede Vedhængen ved sin første Beslutning var uden al Tvivl meest en Følge af Uergrelse, og til Uergrelse var der god Grund, thi hans Stilling var i dette Dieblis ubehagelig nok. Holsteen, Slesvig og Sylland vare netop blevne overflynnede af Fjenden, Sylland var af Kongens egne (tydske) Tropper blevet saa stænkigt udplyndret og Beboerne saa umenneskeligt mishandlede, at de modtog Fjenderne som Frelser i Nøden og viste dem Bei til at slaae og fange Kongens Soldater. Stænderne havde i denne Anledning reist en saa heftig Storm, at Rigens Raad paa egen Haand og imod Kongens Villie fængslede en Oberst Baudissin, hvis Regiment Hovedskylden blev tillagt. Dette skete rimeligviis for noget at dæmpe Misfornøielsen, om hvilken Rygtet allerede var sløiet til Wallenstein, saa betydelig forsøget, at han haabe paa Kongens Affattelse og bestræbte sig for at faae Keiseren valgt til Konge i Danmark, i hvilken Anledning han hverken sparede Trudsel eller gode Ord⁴²), men Tydskerne kjendte ligesaa godt dengang de Danske som i vor Tid. Til Trods for alt dette blev Kongen haardnakket ved med sin Forsølgelse imod Fru Anna Lykke,

⁴⁰) Allerede den 4 November klager Kongen over, at han ikke kan faae nogen anden god Landsdommer og maa tage tilfælde med Hans Oibeland; hans Uttringer vise noksom, hvor vred han var: Samme Heine kalder han "den Trolldjævel". ⁴¹) Sammenfald S. 289—90. ⁴²) Wallenstein als Feldherr und Landesfürst von Dr. Fr. Förster S. 85—86.

^{*)} Wolbecks Christ. IV Brev I, 200.

Lykke, tænkte derimod, mærkeligt nok, slet ikke paa at lade den ved Lamme Heines Forklaringer saa stærkt compromitterede Jens Boldmester forhøre, uagtet det synes klart, at hele Sagen var et Paafund af ham og den stakkels Kone bestullet til at overtage en Rolle, som hun spillede saa slet. Kongen fik imidlertid kun daarlig Tak for den Beskyttelse, han ydede Jens Boldmester, der paa samme Tid, Processen blev ført, hjalp Kirstine Runk til at forraade sin Husbond og bragte Breve mellem hende og hendes Boler, Rhingreven, hvorfor hun forærede ham en stor forgyldt Sølvkande⁴³). Efter 14 Dages Forløb betænkte Kongen sig imidlertid og gav Fru Anna Lykke fri, imod at hun forpligtede sig til at blive paa sin Gaard, men sin Datter fik hun Lov at beholde; derimod blev Lamme Heine gjemt indtil videre og Landsdommeren heller ikke glemt: efter to Aar og fire Maanedes Forløb bleve de begge igjen tagne for, og imod Landsdommeren var Kongens Forbitrelse endnu ligesaa stor, som det Efterfølgende vil vise.

17. 1630, 22 Febr. Herredagsstævning mod Torben Gabrielsen til Krengerup, forhen Landsdommer i Fyn⁴⁴).

Kongen lod ham tiltale for hans Dom af 20 Oct. 1627, udstædt medens han var Landsdommer i Fyn, hvorved han kjendte Odense Kirkenævningses Log over Lamme Heine magtesløst; Kongen vil at han derfor skal stande til Rette, samt betale, hvis Omkostninger siden den Tid paa hende anvendte ere, hvilke han ved sin Dom har forarsaget; han skal derfor møde til næste Herredag den 24 Mai næstkommende for Kongen og Rigens Raad. Ligeledes indstævnes Peder Jacobsen med de andre Rævnere til at møde og lide, hvad Lov og Ret er. Dat. Kjøbenhavn den 22 Febr. 1630.

18. 1630, 21 Juli. Iver Bind's Indlæg mod Torben Gabrielsen til Krengerup, forrige Landsdommer, for hans Dom, hvorved han har befriet hende for Baal og Brand⁴⁵).

Iver Bind, øverste kongl. Secretair, fremlægger sit Indlæg, hvori han mener at Torben Gabrielsen har gjort Uret, fordi:

1. Lamme Heine selv i Rendsborg den 18 Januar 1627 har bekjendt, at hun har taget til sig et Stykke af en Lærredskrage og en Lok gule Haar, hvilke hun beretter skulle være Prindsens og hende leverede af en Pige.
2. Derhos at en Glensborger Kvinde har annammet et Stykke af en Skofaal og en Lok sorte Haar, hvilke skulle være Kongens, for dermed at tage ham af Dage.

3.

⁴³) Suhms nye Saml. I, 124—25. ⁴⁴) Orig. i Topogr. Saml. i Geh. Arch. Hærvidskeggaard No. 20, trykt som Bilag XVI. ⁴⁵) Orig. sammesteds No. 21, trykt som Bilag XVII.

3. Den 5 Febr. 1627 er hun bleven ved ſamme Bekjendelse, da hun i Rigsraadets Nærværelſe blev examineret og forhørt paa Raadhuſet i Ddenſe.
4. Hendes Søn vedgaaer, at han i hendes Kifte har fundet nogle Haar, indſvøbte i et Klæde.
5. Hendes Pige vedgaaer, at hun paa en Kaffelovn har fundet nogle Haar, indſvøbte i en Klud.
6. Pigen bekjender, at Heine blev beſøgt af Mange, hvilket hun vedgaaer, ligesom ogſaa at hun har helbredet en Herremand ved Navn Claus Korff og dertil benyttet hans Haar, hvilket synes et unaturligt Middel.
7. Hun bekjender ſelv, at hun har hjulpet Foll ved naturlige Midler, ſom ſlode i en Lægebog, hvilken hun havde hos ſig, men der beſandtes at hun ikke kunde læſe, hvilket og gjør hende miſtænkelig.

Af alt dette mener han at det tydeligt fremgaaer, at hun i Trolddomskonſter er forfaren, thi hvorfor ſkulde hun have taget et Stykke af en Lærredſtrave og en Skofaal ſamt de tidt omtalte Haar, naar hun derved intet kunde udrette. Han ſætter derfor i Rette, om forⁿ Landsdommers Dom ikke bør magtesløs at være og forⁿ Rævnings Løg at ſtande ved Magt, og om Landsdommeren ikke derfor bør ſtande til Rette, ſaa og betale, hvis Omkoſtninger ſiden ere anvendte paa ſamme Heine, hvilke han har foraaſaget ved ſamme ſin Dom. Dat. Hafnia den 21 Juli 1630.

19. 1630, 22 Juli. Herredagsdom, udfædt i Kongens egen Nærværelſe af Hr. Chriſtian Friis til Kragerup, Ridder og Kongens Kantſler, Chriſtian Holſt til Buſtrup, Hr. Albert Steel til Fuſingø, Ridder, Hr. Anders Wille til Roſendal, Ridder, Jens Fael til Rjeldgaard, Mogens Raas til Støvringgaard, Tage Thott Otteſen til Gritholm, Chriſtoffer Ulfeld til Egenſtrup, Joſt Høg til Gjorſløv og Frands Rangan til Ranganholm, Kongl. Statholder, alle Rigens Raader, i Sagen mellem Iver Bind til Tharupgaard⁴⁶), øverſte Kongl. Secretair, paa Kongens Begne, og Torben Gabrielfen til Krengerup, forrige Landsdommer i Fyn, for hans Dom af 20 Oct. 1629⁴⁷), hvorved han magtesløst dømmer Ddenſe Rævnings Løg i ſamme Heines Sag.

Efterat alle tidligere Domme og Bekjendelser ſamt Iver Bindſ Indlæg vare oplæſte, henholbt Torben Gabrielfen ſig blot til ſin Dom, ſom han meente maatte blive ved Magt, hvorefter affagdes følgende Dom:

Da efter Tiltale, Gjensvar og den Sags Velſtgthed er derpaa ſaaledes for

⁴⁶) 2: Torpegaard. ⁴⁷) Feilſkræbet i Orig. for 1627.

for Rette affagt, at Kongl. Majestæt naadigst ville afftaae Stævningen over Landsdommer, saa og naadigst bevillige, at med Rævningsen ikke videre skal procederes, men dem i denne Sag at være fri for al Tiltale. Dog skal for^{ne} Lamme Heine paa ny her i Kjøbenhavn, hvor hun nu er anholdt, af Lensmanden tiltales for hendes grove og utilbørlige Gjerninger og derfor straffes, som vedbør⁴⁸).

20. 1630, 1 Sept. Dom udfærdiget af Borgermestere og Raadmænd i Kjøbenhavn i Lamme Heines Sag.

Ved kongl. Missive af 30 Juli tilholdtes de at dømme Lamme Heine, som nu paa Kjøbenhavns Slot fængsligen er anholdt, efter Documenter og Breve, som skulle forelægges. Mogens Sehesteds til Høiriis, Embedsmand paa Kjøbenhavns Slot, lod hende stikke i Retten og ved sin Ridesfoged, Knud Torgensøn, tiltale for hendes utilbørlige og løgnagtige Gjerninger efter hendes egen Bekjendelse og Torben Gabrielsens Landstingsdom af 20 Oct. 1627, som i Rette lagdes tilligemed de øvrige Domme, Tog og hendes egen Bekjendelse, samt endelig Mogens Sehesteds Protestation af 23 August, at han ifølge kongl. Missive skulde tiltale Lamme Heine. Han androg efter det Foregaaende paa, at hun for sit utilbørlige Forhold burde lide paa Livet. Lamme Heine erklærede, at hvad hun til forskjellige Tider og Steder havde udsagt for Rigenes Raader og flere gode Mænd saavel som for andre hæderlige gode Mænd, det har hun altsammen aabenbarligen løiet og af sig selv opdigtet, bekjendende sig udi saa Maade groveligen at have forsynet, baade imod Gud og Menneffene, bad derfor om at den strengeste Ret imod hende maatte formildes. Derefter blev affagt den Dom, at hun for sine store utilbørlige Løgne, hvorpaa hun havde annammet Christi Legeme og Blod, ved hvilke Løgne hun allerede har forarsaget meget Ondt, og mere var sket, om Gud det ikke naadeligen havde afvendt, — bør som et løgnagtigt, skadeligt og forræderisk Menneffe have forbrudt sit Liv og straffes med Sværdet, alle andre ugudelige Menneffer til Exempel. Dat. Kjøbenhavn den 1 September 1630⁴⁹).

Saaledes

⁴⁸) Orig. sammesteds No. 22; en Afkrift findes i Klevenfeldts Samlinger i Geh. Arch. under Familien Lyffe og er benyttet i Rolbechs Christian IV Breve I, 259 Note; Domconclusionen er meddeelt som Bilag XVIII. ⁴⁹) Orig. sammesteds No. 23; Domconclusionen er aftrykt som Bilag XIX.

Saaledes endte da denne vidtløftige Tragedie med den gamle Kones Død. At denne blev smertefri kunde hun takke Landsdommerens hjætte Optræden for, thi ellers vilde hun som Troldkone være bleven piint i to Dage paa det Skarpeste og da, ifald hun endnu var i Live, — thi skundom døde de ulykkelige Kvinder under Piinslerne⁵⁰⁾, — være bleven levende brændt. Om Jens Boldmesters senere Skjæbne har jeg intet fundet, dog er han neppe bleven i Kongens Tjeneste, efterat det var kommet for Dagen, at han bragte Breve mellem Rhingreven og Fru Kirstine Munk.

E. A. Bøcker.

Bilag.

I.

Anno 1627 den 18 Januarij Hatt Lame Heine von Süderstapel zu Rendsburg in Hans Scharenbergs behausung nachfolgende gütliche außage gethan. Erstlich Lame Heyne gefragt worden, ob sie Regenwertigen Anna Lücken diener wol Kenne? Darauf hat sie geandwortet, sie Kenne ihne gar wol, vndt were derselbe vorgangenen dingstag bey ihr in ihrem Hause zu Süderstapel gewesen. Darauf ist sie weiter gefragt worden, ob sie sich annoch wiße Zuerinnern, was sie domalß mit obgedachtem Frawen Anna Lücken Diener selbiger Frawen wegen geredet habe? Er habe ihr von Fr. Anna Lücken einen guten tag geboten, vndt sie gefragt, wie es vmb die bewusste sachen mit Anna Lücken stünde, ob dieselben solten gut werden? Daruff hette sie Zu ihme gesagt, es solte baldt gut werden, doch nicht eher als schirß Künftige Ostern, vndt hette ihr Anna Lücken diener wegen seiner Frawen vff solchen bericht Bier Rosenobell, die sie furgezeigt, vorehrett. Vndt als sie daruf weiter gefragt worden, was das doch fur sachen weren, die sie mit Anna Lücken hette? hat sie geandwortet, es were ohngefehr Acht, oder Bierzeihen tage vor oder nach Jacobi eine Dierne bey ihr gewesen vndt ihr berichtet, das sie einen Freyer hette vndt wolte sich bey ihr vmb rhat befragen, ob es damit angehen konte, oder nicht. Darauff hette sie Heine der magdt zur andwort gegeben, Sie solte Got fleißig anbeten, vndt da es von Got versehen were, konte es wol geschehen.

Daben

⁵⁰⁾ Jfr. Ribe Stoles Program for 1844 ved Adler S. 37.

Daben Anna Lücken diener erinnert, daß sie Heine tegen ihme gedacht, sie hette wol gemerckt vndt erfahren, daß es umb kein freihen, sondern andere büberen zu thun were.

So ist Heine daruff befragt worden, was es fur büberen vndt woher sie solches wiße? Vndt hat sie geandwortet, Es were ohngefehr Bier Wochen nach der Zeit, daß die Magt bey ihr gewesen, eine Fraw von Flensßburg mit namen Elßbe zu ihr kommen, vndt berichtet, daß Fraw Anna Lücken feindschafft mit einer Mannes Person hette, den wolte sie gerne umbs Leben haben, vndt ließe sie Heinen bitten, ihr behüßlich darzu zu sein. Daruff hette sie Heine der Frawen von Flensßburg zu bescheide geben, Sie solte vff künfftige Ostern widerumb zu ihr kommen, sie wolte immittels ihr bestes dabey thuen. Sie hette sie aber auß den vrsachen widerumb zu sich bescheiden, damit sie ein stück gelbes, weil sie zuvor nicht bekommen, von ihr erlangen mochte.

Es hat auch Heine dabey berichtet, es hette ihr die Magt ein stücklein von einen Leinwandts Krage vndt ein püschlein gelber haar gebracht, das weren des Herren Prinzen von Denemarcks haar gewesen, vndt dadurch solte sie Heine beschaffen, daß E. K. G. Anna Lücken lieb haben mochte.

Das weib von Flensßburg aber hette ihr ein klein stücklein von einer, salua reuerentia zu melden, schuhsohlen vndt ein Püschlein schwarz haar gebracht, dadurch die Person, welches Königl. Maytt. zu Denemark selbstn were, umbs Leben zu bringen. Vndt hette die Fraw von Flensßburg außdrücklich gesagt, daß es hochstgedachter Königl. Maytt. eigene haare weren, von den schuhsohlen, vndt ob das stücklein von deroselben schuhn gewesen, wiße sie nicht.

Das deme, wie [vor] geschriben, also seye, vndt es in der warheit sich also verhalte, daruff wolle Heine das Hochwürbige Sacrament empfangen, auch leben vndt sterben, do nötig.

Auf der Kön. m. zu Dännemark Norwegen gnedigsten bevelch haben wir entßbenante auffagerin diese schrifft von wort zu wort langsam vndt wohlverstendig vorlesen lassen, welches sie alles von puncten zu puncten wiederum bejah- vndt bestettigung gelhan. Urkundtlich haben wir vns mit eignen handen vnderscrieben. Actum Rensßburg ut s.

Thage Thott D. mpp.

Johann Eberhardt Sohn zu ...

Jurgen Schulte mpp.

II.

Wij Eftterschreffne, Abraham Bierg, Thilbetroed i Borgemeſter Hans Bangs ſted, Jacop Chriſtofferſen, Anders Jeſperſen ſchriſſuer, Feber Hanſen, Hendrick Hanſen och Jens Pougelſen Raadmendtt her vdi Bougenſe, Kiendis och giør for Alle Bitterligt Anno 1627, Onſdagen thendtt 24. Januarij Et Dß thill komen Boris Aller Naadigſte Herre och Kongl. May. Paß Wiſer, Ved Raſſuen Peigter Beendtt och Jens Bollmeſter, Ved høybemelthe Kongl. May. Underſtreffuen och forſeigled Skrifftelige Budſtaff, Och haſſde med thenom En Gamell Quindfold, Ved Raſſuen Heigen Hanſen, Boendis thill Stabellholm i Lanthe Holſteen. Saa eſſter høybemelthe Kongl. May. for^{ne} Budſtaff, Att Dp- ſønge Ett Quindfold Ved Raſſuen Kirſtine Thienendis Welb. Fru Anne Løck til Hareſleſſgaardtt, Om for^{ne} Gamble Quinde Bar hinde bekiendtt, Tha haſſuer Belagtt Jens Madgen Induoner her i Bougenſe, for^{ne} Welb. fru Anne Løck ſougitt, i hans Neruerelſe Rabitt frem tome for^{ne} Pige Kirſtine Vdi Borgemeſters huſ her Sameſtedg, i Boris Neruerelſe. Tha frem tom for^{ne} Gamell Quinde, Och ther hun ſaa for^{ne} Pijge Kirſtine, Sagde hun, Att hun kiende hinde Well, Och Sagde, Att hun Wor hoſ hinde Om Jacobi thider, Ved Noigitt gull hor och medtt Ett Styck Aff ett Lined Klede, Och Begierett att hun Wille Beſtille dett ſaa Att Prindgen Wille holde Aff hinde frue, huickett hun bekiende med hendis Dp- ragte fingre Sand att Verre, Saa Sand Som hun Wille Arffue Gudh Rige. Tha fremſtod for^{ne} Pijge Kirſtine, Bekiende Ved hinde Siells Salighed och hængiſte Eed, Att hun Aldrig Kiende for^{ne} Gamell Quinde, Men hun haſſde Sagtt hinde En Obenbare løngen paa, huickett Aldrig med Sandhedg Windis biurdtt ſtulle hinde offuer beuiſeſ Sandtt at Verre, Som hun haſſde hinde paa ſagtt, Och Wor therhoſ Underdanigſte begierenbis, Att for^{ne} Gamell Quinde Wotte Thnholdis Saalenge Long och Chriſtelige Rett Kunde thett Attſtille. Thette for^{ne} bekiender Wij for Dß Att Verre ſteed Vdi for^{ne} høijb^l Kongl. May. Budſtabs Neruerelſe. Ved Boris Eigin hender Underſtreffuen. Actum Bougenſe vt ſupra.

Abraham Bierg.
Eigenn handt.

Jacob Chriſtofferſen
Egen handtt.

Anders Jeſperſen
Eigen handtt.

Fedder Hanſen
Egen hand.

Hinrich Hanſen
Egen handt.

Jens Pouelſen
E. handt.

III.

Vij Eftterschreffne Otte Knudsen och Tørgen Mogensøn Borgemestere vdi Ottensee, Tørgen Mule, Hans Bruun, Frederich Ammerbach och Peder Nielsen Raadmendt Och Jens Ansharis Byefougitt sammesteds Giørre witterligt, At epther som Kong. Maistt. wor Allernaadigste herre, hans tienner, Nemlig Jens Boldmester, haffuer os ladit tillkiende giffue, Att en quindis person widt naffn Heine Hense aff Syderstoppelholmb, som nu her udi Byefougdens hus till forwaring er paa wiidere bescheden Indloferit, war med siugdomb heftig Angreben och for Abschielige betenkende (om hun widt døeden aff gick) begierit paa høystbemeltt hans Maistts wigne, wi samptlige vilde gaa i Byefougdens hus, och der vdi Presternis (som der till och war beschediget) deeris Neruerelse, høre hindis yderste och siste bekiendelse, Da haffuer wi med hederlig och høylærde mendt M. Henrich Michelsen, M. Jennis Laurigen og Her Oluff Jonssenn, Guds ords tiennere her sammesteds, werit tillstede och offruerendis, Att for^m quinde paa hindis siuge seng for os samptlige haffuer bekiendt, som epther følger.

Først at den Pige, som nu ehr Anholden i Bogense widt naffn Kierstine, som tienner Frue Anne Lycke, war en gong i forleden sommer (Ungefær paa Jacobj dagh) hoës hinde och haffde med sig nogre gule haar vdi en liden linnet Kludt, som war suøbt och stuctit sammen med en Knapenaall och war saa stoert tillsammans Knøt som it led aff en finger, och badt hinde at hun der med wilde giøre ded saa, At Prinssøn kunde saa Kierlighed till hindis frue, hun skulle der for bliffue well betaldt. Da beschiedet for^m Heine Hense Pigen at komme till hinde igien, till Paasche nu forstkommendis, saa schulde hun saa bescheden, Och dedt sagde Heine aff des Aarsage, hun dermed miente at wille fortienne nogen penge, Mens slengde dog samme Haar och Kludt paa Ilden.

Siden ungefær firre eller fem Uger der effter da kom der en Quinde till hinde wid naffn Elfschen, som war vdi wadmels Kleider, Och sagde sig at haffue hiemme till Glensborgh och talde Idell Dansche, som haffde med sig it stycke aff en Roe soele, saa stoert som en Regell aff en finger, och nogre soerte Haar vdi en liden Kludt, och tilbødt hinde och sagde, Att Kongen war vred paa Frue Anne Lycke, Och begierit at hun wilde giøre Kongen Dnt, Saa tog Heine dedt (lige som dedt forbemeltte) och kaste strax paa Ilden, och sagde, dedt beuare mig Gudt fra, Hanns Maieftett skulle komme nogit till.

Dette bekiendte hun widt hindis høyeste salligheds ædt, och wilde der paa leffue och døe, saa och nu der paa Annamme Herrens Legome och Blodt, Och badt

at

at Gudt skulle lücke Himmelen till for hinde och Alderig were hinde naadig, dersom hun wdi alt dette haffde sagt andit end sandhedt.

Der epther bleff hun tillspurdt, saa och Alluorligen forreholdt, At eptherdi hun nu wilde forlige sig med Gud i Himmelen och giøre sit Testamente saaledis, At hun kunde døe medt en goet samwittighet och der paa nu wilde Annamme dett Hellige Høymærdige Altarens sacramente, At hun nu skulle si, om hun nogen tiid tillforne i denne sag haffde sagt eller bekiendt andit enndt sandhedt, hun dett nu wilde tillkiende giffue, effterdi der icke lang liff medt hinde war att forwenndte, huor till hun suaritt och med lige førige ædt och formaaningh bekrefftit, At alt huius hun tillforne saa well som nu haffde sagt och bekiennet, dett altsammen Guds sandhedt at werre.

End ydermere bleff hun aff Jennis Boldmester tillspurt, om hand eller nogen aff Hanns Maieftetts tiennere nogen tiid haffde begierit eller Ammoedit hinde, At hun skulle si andit end sandhedt, saa hun kunde haffue en goet samwittighet, Huilckit hun widt hindis høieste salligheds ædt benegttit, at hand eller ingen Alderig haffde begierret eller giffuit hinde nogen Anleding till i nogen maade, dett hun skulle si andit end sandhedt, huor paa hun bade sig saa sant Gudt skulle hielp och sallig worde, Och wilde der paa gjerne døe.

Att wi saaledis aff for^{re} Heine Henße, paa hindis siuge senng, før hun aff Presten bleff beredt, haffuer hørdt, som forskreffuit staar, Haffuer wi till witterlighet, worris egue Hender her wonder schreffuit. Actum Otensee den 26. Januarij Anno 1627.

Hendrich Michellßen	Jens Laurikøn	Oluff Jonson	Otte Knudßen
Sognepræst till St. Hans	Zevthenius pastor	Comminister	Egen handt
manu propria.	Canuti mea manu.	Canuti manu sua.	

Jørgen Mogensßen	Jørgen Mule	Hanns Brun	Fredrich Ammerbach
Egen handtt	Egen handt	Egen handt	eg. handt

Peder Niellßen
eg. handt

Jens Anschariß
Egen handt.

IV.

WJ Eftterftreffne Her Christian Friis till Kragerup Ridder Kong. Maytts Sandheler, Jost Høegh till Wangh, Danmarcks Rigis Raad, och Christoffer Brne till Aarsmarck, Giøre Bitterliggt, Att Wj effter Konng. Maytts Woris Allernaadigste Heris befalling dend 31 januarij Aar 1627 Wdj Dallum fchriffuerftuffue haßuer Examinert och forhørtt en gammell quinde aff Syderstoppel, Wed Raffn Heine Hansßen, Da bekiende hun som effterfølger.

Først Att hun alldrigh haßuer Berrett aff nogen anmodet, Dett hun schulle forgiøre Kong. Maytt, Men Att Høyßbe^{le} Hans Maytt waar Breed paa Frue Anne Eocke, Dett schulle hun saa mage, hanndt igien skulle bliffue hinde goedt. Samme Begiering er scheed Aff en høy och megett gammell quinde, som sagde sig att haßue hiemme i Flennsborgh och heede Elße, dog huor hun er, eller huem hun er Weed hun icke, Weed och icke till Wiße om hun kiende hinde, om hun nu saae hinde for Wyen, Dog tøchris hun der som hun saae hinde, Wille hun Well kiende hinde, forsch^{ne} Elße thallede Idell Dansche med hinde, och beretter sig alldeellis Indtett Danste att forstaae och ey heller forstoed nogett aff for^{ne} Elße, wden naar hun sagde: Konen. Er for^{ne} Heine derfore abspurt, huorledis hun kunde da for^{ne} Elßis ord forstaa, fuaritt hun, aff dett thøng hun hinde leueritt, som waar ett støcke Skoefolle med nogenn saa sortte haar, tillsammans saa stort som ett led aff een finger, som hun endnu haßuer i sinn giemme och foruaring. Item widste Indtett aff Frue Anne Eocke att sige, før Jenns Balldmester dett hinde berettet, thi hun aff for^{ne} Elße icke kunde forstaae, huad Frue dett waar, och icke heller widste aff samme Frue før for^{ne} Jenns Balldmester Reffatte hindis Raffn. Yder meere berette och bekiende att for^{ne} Elße icke waar hoës hinnde ett halff quarter och samme tid begieritt aff hinnde Emør och Brød, huilckett hun och fick, och der for gaff hinde Ingen Penge, thi hun berette sielff att werre en arm quinde och haßde Indtett, icke heller loffuett hun hinde nogett, forstoed och icke om hun loffuett hinde nogett eller icke, Waar och Ingen Weniße samme tid hoës dennom, men alldene thoe, weed och icke om hun kom diid till Wandh eller Landh, Weed och icke om hun gick eller aagh diid, Och steebe dette en sex eller siuff Maanneder siden wed Middagh i Høstens tid, och weed alldrigh siden huor samme quinde bleeff. Belangende en Pige som (hun siger) kaldett sigh Kierstine, waar hoës hinder three eller fire Wgger før for^{ne} Elße, paa dj tider dj schar Kornn om Dagen Klocken wed 9 flett, och sagde sigh att haßue liggett i en anden bye, och thøffuett icke saa lenge hoës hinnde som mand kunde [gaa] wd for denne skriffuerstuffue bør, och Innd [igien] haßuer

haffuer och allbrigh werrett hoës hinnde [eller seet] hinde wden samme gang [for her i laandett] de waar alldene thoe, wdenn ett lidett dreng barnn paa 6 eller 7 aar gammell, som hun haffuer hafft hoës sigh, Weed och icke huorledis hun kom diid eller drogh der fra igien, och waar Ingen hoës der bj waar sammen, En heller gaff hinnde nogett, Men loffuett hun skulle saa (dog icke nogett wist tillsagde), Naar hun haffde giortt hindis begiering, Och sagde hindis Frue wille en Prinnß skulle haffue hinnde tier, om hun dett saa kunde forschaffe, Dogh icke entten Refsatte Prindhenn eller Fruen och thallede Ingen meere ord med hinde, Wenn sid hinde 3 eller 4 guele haar, hunn skulle bruge der till, som hun haffuer Endnu i hindis foruaring, Och ligger baade dett første haar med Skoesollen som Elise leueritt, saa och dett sidste haar Pigen Kierstine leueritt i een hindis Kiste aff thoe (som hun haffuer), en liiden och en stoer, Pigen waar Kled i sortte Kleder, om dett waar Engellst eller en wiste hun icke. Item berette nu igien att dett war quinden som sagde sig att haffue liggett i en anden Bye, ydermeere att Ingen Menniste for eller sidenn haffuer werret hoës hinnde om dette Werck att fullddriffue. Denne Bekiendelse bekrefftett hun wed hønestte Gød, Siell och Gallinghed, och der paa wille hun leffue och døe. Datum vt supra.

Att dene Bekiendelse er giortt aff Lamheine for^{ne} dagh och tid wdj Welbⁿ dieris Neruerrellse, ded bekiender Jeg Peder Nielsßen med egen handt.

V.

WZ Eftterskreffne Her Christian Friis till Kragerup Ridder Kong. Mayth Gandgeler, Jost Høegh till Bang, Danmarkis Rigis Raad, och Christoffer Brne till Aarsmarck, Siore Bitterliggt, att wj effter Kong. Mayth woris allernaadigste Heris befalling dend 1. Februarij aar 1627 Igien Wdj S. Knuds Closter haffuer forhortt Heine Hansßen aff Söderstopell wdj Jens Balldmesters och Frue Anne Lydis Pige Kierstine Thomas datter deris Neruerrellse, Och da hindis bekiendelse (i gaar forgangen bleeff anteignett) ord fra ord for lest, som hun och allttfammen well Kunde errindre och bejaett.

Widere er forsch^{ne} Personer Eftterskreffne emellom gangen och Bekiend.

1. Jens Balldmester berette, hun paa afschyllige steder paa Reigßenn haffuer ladett sig mercke med Dansche ord. I lige maade der M. Jens her i Ottenße hinde
 schriftett

schrifttett och gaff Sacramente, sagde hun sig att kunde forstaae hanns tilltalle paa Dansche, Item der hand abschillige gange haffuer talltt Dansche med Byfogdenn, i hans huus, haffuer hun ladett sig mercke dennom att forstaae. Der till suaritt hun, dett maatte werre dj ord som icke Rett danste waar.

2. Item bekiende Heine att der Pigen waar hoer hinde, thallede hun thynsch och paa dett sidste Messite, dett Waar Prindgen aff Danmark Fruen wille der skulle haffue hinde Kier, da bleeff hinde tilspurt, hui hun dett icke i gaar bekiende om Prindgen aff Danmark, suaritt hun, icke saa rett att komme ihue, om hans Rassin bleeff Messit af Pigen eller icke.

3. Hun hobis att haffue dj guele haar wbj Een liden lerridgplunde liggendis, i sin foruaring.

4. Pigen wed Rassin Kierstine Thomas datter berette att werre fød till Seigbergh och weed alldrich att haffue werrett i Suderstoppel, Wenn well haffuer hortt for^{ne} quinde werrett berachtet och lalldis Lamheine.

5. Item will beuise att hun icke haffuer werrett i Lantteholstenn siden forgangen S. Michels dagh waar ett aar, widere end i Fadersleff, som haffuer werrett thoe gange, först med hinds Fru, sidste ganng fortte hun stattholders datter hiem, der Fru Kiersten bleff forloest.

6. Ydermeere att hun wille thage Sacramente paa att hunn alldrich thenchte att giore dett samme quinde Heine beschyllder hinde for.

7. Beretter hun och icke haffuer werrett wden toe gange i Lantteholsten siden hun först kom i Danmark, som bliffuer nu i sommer först kommen dis sex Aar, och da haffuer Reigt i sortte Kleder. Bleff hinde tilspurt med huem hun dett will beuise, suaritt hun, med dj gott folck hun haffuer werrett i omgengelse hoer.

8. Item bleff tilspurt om hun icke haffuer Kiend Een gammell quinde wed Rassin Else hoer Fru Anne Lynche, da suarit hun Ingen wden Een er i Riøbenhaffn, som haffuer boett i Fru Anne Lynchis hauffue.

9. Jenns Balldmester berette (som och Pigen bejaet) att der quinden saae hinde först i Bogenße, da formanit hand hun skulle betencke sig huad hun bekiende om samme Pige, thj Een kunde werre Een anden liig, fordj hand saae paa hinde hun foer med løgn.

Thill dett sidste wed høneße Ged Siell och Sallighed benegttett Pigen for^{ne} Kierstine alle hui bekiendelßer for^{ne} quinde Heine paa hinde haffuer giortt, huor emod

emoed hun er paa mintt att giøre goed forſchell paa dett thimmelig och Guig, der for att bliſſue wed ſandhed, huiſtætt hun ochſaa ſagde Endelig att betende, och der wed beſtendigh att bliſſue, ſom hinnde ligger magtt paa.

Enndnu Belangende dend bekiendellſe i Ottenſſe, om dett haar hun ſtulle haſſue kaſt paa Jldenn, bleeff Heine tillſpurtt hui hun haſſde bekiend att haſſue kaſt haarene och ded med waar paa Jldenn, och nu beretter dett att haſſue i ſinn giemme, der till ſuaritt att hun ſick en liden pige dett ett kaſte paa Jlden, dogh hobttis dett endnu waar beholden, Er och beſtendigh att Eſſe begieritt hun ſtulle giøre Kongen ontt, eſſter ſamme bekiendellſis Indhold. Anlangende dett haar quinden ſick hinde, bleeff hinde tillſpurtt hui hun haſſde bekiend att haſſue kaſt dett paa Jlden, och i gaar bekiende, att hun haſſde dett i ſinn giemme, da ſuaritt hun icke att haſſue talld om andres haar att werre kaſt paa Jldenn end Prindgens, Ellers waar hun dend gandske Ottenſe bekiendellſe geſtendigh. Anlangende dend Keinsborrig bekiendellſe er hun alldſammen geſtendig, Wndertagenn hun icke weed huad lerritt der waar med denned Skoſſe, om dett waar Krafftterritt eller icke. Datum vt ſupra.

Att dene Bekiendellſe er giortt aff for^{ne} Lamheine for^{ne} dagh och tidt wdj welb^{tt} dieris Nerruerellſe, ded bekiender Jegh

Peder Niellſſen
med egen haandt.

VI.

Anno 1627 denned 3. februarij wdj Danmarckis Rigs Raads Nerruerellſe Er Lamheine aff Syderſtopell paa Ottenſſe Raadhuus Examinert och forhørtt och Bekiende ſom Eſſterfølger:

1. Er hun tillſpurtt, om hun for throidoms ſagh nogen tid tillforne haſſuer werrett anlaget och anholden, der till ſuaritt, Een gangh till Gotterup aff Hans Thamis till Syderſtopell, Huorfor hun ſtillett borgenn, och hand gaſſ ſtraff for hand hinde Indtet kunde offuerbeuiſe.

2. Item bleeff tillſpurtt, [huor] mange Piger der waar fremſtillett for hinde i Bogenſe, Iblantt huilde hun Kierſtine haſſuer tiend dend Perſon att werre, ſom om dett Raad paa Grue Anne Lyckis Begne haſſuer Eſſter hindis
forige

forige bekiendellſke hinde beſøgt, huor till hun ſuaritt thoe eller three gange, att der icke waar wden dend ene Pige for hinde, ſom hun med Jennis Balldmester will beuiſe.

3. Endnu tilſpurtt, huem der haſſuer berett hinde Pigen heber Kierſtine, ſuaritt hun, Pigen ſagde hinde dett ſielff, att hun hebe Kierſtine och att hun waar Frue Anne Lyckis Pige.

4. Item bleeff tilſpurt, om det waar dend ſamme Pige, der till ſuaritt, dett hun icke Kettere wiſte, for dett er wed en 3 fierring aar ſiden hun waar hoës hinde.

5. Endnu er hun høylig formanit att ſige ſandhed, eſterdj hun haſſde tilſorn bekiend, att Frue Anne Lyckis Raſſn for hinde icke haſſuer werrett Neſſntt, før Jennis Balldmester dett giorde. Der till ſuaritt med weemodighed, att hun wed hindis Siells Gallinghed wille ſige ſandhed, och Vad dett motte hōis, Førſt att Ingen haſſde Neſſntt Frue Anne Lyckis Raſſn for hinde, før Jennis Balldmester, dett Gud forlade hannom, och hand Kom till Hinde, och ſpurde, om der icke haſſde werrett Een Pige hoës hinde och førtt hinde nogett, ſagde hun Ney, ſpurde hand atter ad, om der icke haſſde werrett Eenn Pige och førtt hinde Eenn Pung med nogett wdj, da ſuarit hun hannom, der haſſde werrett Een Pige, men hun haſſde Indtett førtt hinde. Ydermeere tilſpurt, aff huad aarſage hun till forne haſſde bekiend, att Pigen haſſde Neſſntt Frue Anne Lyckis Raſſn, der till ſuaritt, att hun giorde dett Jennis Balldmester till Willie, paa dett hand icke ſtulle bliſſue hinde Breed. Hand berette och for hinde, hannnd waar Frue Anne Lyckis thienner, och thogh neber i hanns Boxer och gaſſ hinde fire Roſenobeler.

6. Item tilſpurtt, eſterdj Jens Balldmester icke haſſuer nød, en heller bedett hinde om att Neſſne Frue Anne Lyckis Raſſn, aff huad aarſagh hun da haſſuer dett bekiend, Der till ſuaridt, fordj hun wille hannnd ſtulle giſſue hinde meere.

7. Derneſt tilſpurtt, om Jens Balldmester gaſſ hinde dj fire Roſenobler, for hun ſtulle bekiende paa Frue Anne Lyckis, der till ſuaritt hun Ney, och ſagde hannnd gaſſ hinde dennom i Frue Anne Lyckis Raſſnn.

8. Endnu tilſpurt, huorledis hun kunde forſtaa Pigens begierinngh, eſterdj hun waar ſaa kort hoës hinde, Der till ſuaritt, Dett waar ſteed med 3 eller 4 ord, Der hoës ſid hinde nogen Haar, icke Kett fortte, en heller Kett gule, tilſammen ſaa megett ſom leddet aff Een finger, ſom endnu ſindis i hindis Huus, i en ſtor Kiſte, dett hun icke Kettere weed.

9. Tilſpurtt, aff huad aarſagh hun tilſorne haſſde ſagd Haarene waar Brennd, och nu ſiger dj er foruarit, Dertill ſuarit, att der waar Een liden førtt Karll

Karl hoës hinde i Reinsborgh och Bad hinde hun ſtulle ſige dj waar brennd, Och ſagde der hoës hun wille klage paa Jens Balbmæſter paa dennend yderſte Dag, fordj hand haſſuer forſørtt hinde med dj bedrøffuede fire Roſenobell.

10. Item tilſpurtt, aff huad aarſagh hun togh de fire Roſenobell aff Jens Balbmæſter, Der till ſuaritt, for hun waar ſaa gall, och wille Indtett andett ſuare.

11. . Belangende quinden Elſe, ſom ſtulle haſſue werritt hoës hinde, Bekiende hun ſom tilſorn i dend punct, att hun talede Indtett andet end Danſke, och forſtoed hinde icke, andet End naar hun ſagde: Konen, ſagde ſtrar der paa att hun forſtoed dett quinden begierit, hun ſtulle giøre dett ſaa att Kongen igien ſtulle bliſſue Frue Anne Lyckis Wen, for hand waar wreed paa hinnde, ſaa bleff ſamme ord (Nemligh: Kongen er wred paa Frue Anne Lyck, Och hun ſtulle giøre dett, hand wille werre hindis Wen igien) ſagtt paa Danſke, bad hinde dennom mercke, ochſaa tilſpurtt, om hun kunde dennom forſtaae, Da ſoer hun med Gud och Gallinghed, hun dj ord icke forſtaae, Da er hinnde tilſpurtt, huad aarſagh hun tilſorn haſſde bekiend, att dett waar begierit hun ſtulle ombringe Kongen, ſuaritt hun, Dett waar icke begierit, men icke hun ſtulle giøre hannom ontt.

12. Item bleff tilſpurtt, huor for hun tilſorne bekiende att Jens Balbmæſter forſt Reſſnte Frue Anne Lyckis Raſſn, och nu bekiender att quinden Elſe ochſaa Reſſnte Frue Anne Lyck, Da ſuaritt hun och ſoer att for^{ne} quinde Elſe icke Reſſnte Frue Anne Lyckis Raſſn, men allenifte thalede om en Frue, huem dett waar wiſte hun icke.

13. Ydermeere berette att for^{ne} quinde Elſe ſid hinde nogen ſaa ſortte haar och ett lidett ſtøcke aff enn Skoefølle, och ſagde dett waar Kongens haar, ſom er ſaa lange ſom en goed halff finger, om dett er Kongens Haar eller ey, weed hun icke. Samme Haar haſſde hun foruaritt. Da er hinde tilſpurtt, huor for hun foruaritt dennom, da ſuarit hun, for hun wille haſſue nogen penge, och dett waar bedre att giemme dennom end laſte dennom bortt.

14. Ydermeere er tilſpurtt, huem hinde haſſuer tilbragtt att wdſette och Reſſne dend Pige Kierſtine, Da ſuaritt hun ſlett Ingen Kenniſche, men hun kunde icke andet thøckis, end dett waar hinde, der hun ſaae hinde i Bogenſe.

15. Derneſt tilſpurtt, huem der haſſuer wiſt hinnde dend Pige iblant dj andre, Der till ſuaritt, der waar ingen flere Piger der tilſtede, mens ſagde, Jens Balbmæſter hentte hinde op paa ett Kammer og ſagde, Pigen waar nu kommen, och dj andre Føld ſagde till hinde, nu waar dend Pige kommen hun haſſde att giøre med, bogh hun kiende dennom icke.

NB. Deremoed benegter Jens Balbmæſter icke att haſſue op hent quinden eller ſagtt, Pigen waar kommen.

16. Stem bleeff tilspurt, hui hun wdj Kong. May^{tt}. Herwerellse saa offte wed hindis Sed haffuer bekiend, att dett waar dend samme Pige, och nu siger hun weed icke andett, Der till suaritt, dett waar threer fierring aar emellom siden hun først haffde seet hinnde och tochtte icke andett end dett waar dend samme.

17. Her emoed er Pigen wed Raffen Kierstine fremstanden och wed høyeste Sed soeritt med opragtte fingre, att hun allbrigh haffuer seett eller tallb med for^{ne} Lamheine før i Bogense och icke heller haffuer werrett i Lanteholsten lenger end i Hadersleff wdj hallff andett aar, som hun med dj gott sold wille beuise, der hun haffuer werrett i omgengelise med.

18. Er Pigen tilspurt, om hun kunde thencke huad aarsage der waar till, att quinden bekiende paa hinnde, Der till suaritt, att well mueligt der kunde haffue werrett nogen hoës hinde, huilckett Gud well i sinn tid obenbarer, thj hun icke kunde troe, samme quinde kunde tage dett aff sig sielff.

19. Stem tilspurt, om hun weed om hindis Frue haffuer hafft nogen anden wde hoës hinde, Der till suaritt att wille fuerre hindis Frue allbrigh tendtthe sligt, meget minndre dett att giøre.

20. Stem bleeff tilspurt, om Frue Anne Lyche haffde andre Piger som er fød i Lanteholsten og haffuer werrett der Nylig, Der till suaritt Pigen, hun haffuer thoe, dend ene fød i Edskehøw, dennd anden der hoës paa landet, dj samme haffde forloff att drage hiemb der Frue Kiersten laa i Warpselkennggh paa Hadersleff huus, dennd ene heber Giertrud, dennd anden Magdalena, Haffuer och Genn dansch deg stufue Pige heber Kiersten.

21. Jennis Balldmester bleeff tilspurt, om hand først Nessntt Pigenens Raffneller quinden sielff. Der till suaritt, att paa weyen i Stenderup Kroe sagde hun, Gud forlade dennd Pige der forarsager mig dette. Da spurde hand huad Pigen heber, Da suaritt hun, att hun dett icke widste, saa opregnid hannnd fire quinders eller Pigers Raffn, som waar Giertrud, Anne, Margrette och Kierstine. Da sagde for^{ne} Lamheine, dett waar Kierstine som paa Danste kallbis Christen.

NB. Der emoed benegter Lamheine hand icke opregnid nogen Piger for hinde, men hun sielff sagde huad Pigen hebe.

22. Stem berette Jens Balldmester, att der hand kom till Lamheine, da spurde hand om der icke haffde werrett en Pige fra Frue Anne Lyche med en Pung med nogett Guld wdj, Da berette hun Pigen haffde werrett der, men slett ingen Pung haffde leueritt hinnde. Samme tid begieritt aff hinde, att hun wille sig hannom huad Pigen haffde bestiltt, thj hun thuifflet paa Pigen haffde hindis befalling wdrettet, Da sagde hun, dett war om Nogett frierie, Men hun haffde befunden dett anderledis siden. Da bad hannnd hun wille sig hannom, Quad dett
waar,

waar, Men hun wille icke, ſaa gaff hand hinde fire Roſenobelers och bad, hun wille ſige hannom huad dett waar, Fruen ſkulle icke ſaa dett att wide, att hand wiſte der nogett aff, da ragtte hun hannom Haand och bad hannom ſige Fruen, dett hun wiſte well ſielff ſkulle bliffue klartt, dogh icke kunde ſhee før Paafte. Der paa ſid hun hannom igien thoe eller three gange Haand.

NB. Lamheine bejaet, hun ſagde, dett ſkulle bliffue klartt, dog icke før 14 Dage eller 3 Uger effter Paafte.

Endnu er tillſpurtt Lam Heine huor[aff] hun haſſde forfarett, dett waar icke fr[uen] menn andett, ſuaritt hun, der waar noch der Neffnnte Frue Anne Lyde.

Datum vt ſupra.

Dene for^{ne} Bekienbelfe er giortt aff Lame Heine, for^{ne} Dagh och thid wdj Danmarckis Riges Raads Meruerelfe.

Peder Nielfſen
med egen haand.

1627. 18. Februar.

VII.

Anno 1627 Dend 18 february Er dend Bekienbelfe ſom ſteede aff Lamheine dend 5 february Neſt forleden (S Holger Roſenkrands, Joſt Høegh, Frands Randhøw, Dr. Hans Mickelfen, M. Jens Lauridsſen og Borgemeſter Otte Knudſſen deris Meruerelfe, paa Ottensſke Raadhuus) Igien for hinde opleſt, och der om flittigen Examinerit, da haſſuer hun ſuaritt till huer punct i ſeer, och ellers bekienb ſom effterfølger.

3. Att Pigenn (ſom ſagde ſig att hebe Kierſtine) førſt Neffnte Frue Anne Lychis Raſſen for hinde, dett hun icke Kettere weed, och ſagde, ſamme Frue wille, Prindhen ſkulle haſſue hinde tier, och ſiden neffnte Jens Balldmefter Frue Anne Lychis Raſſen førſt.

4. Weed icke andett end dett er dennb ſamme Pige hun haſſde for ſig i Bogenſke.

6. Att Jens Balldmefter haſſuer och Rød hinde till att Neffne Frue Anne Lychis Raſſen och giſſuett hinde aarſagh, ſaa Gud ſtraffe hannom. Der hinde er tillſpurtt, Huor med, ſagde hun, med ord, och ſamme ord waar, att hun ſkulle ſige

fige Sandhed, om Pigen hafde weritt der, thj dett waar baade hinde og hannom gaffuligtt, och da sagde hun Sandhed.

7. Effter som der findis i forige 7 Punct, er och nu bekiend.

8. Att Pigen waar hoer hinde icke lenger end hun kunde gaa her fra Schorstenen och neder till Dørrrenn, och siden sagde Tjienn, Ett korter aff en thime och strax der paa igien, der hun bleeff atter tillspurtt, att hun wiste icke huor lennge hun waar hoer hinde, och hun icke tallede wden 3 eller 4 ord med hinde.

9. Følger forige 9 Punct.

10. Bekiender lige som samme 10 punct ydermeere, att hun aff fattigdomb hafde dj fire Rosenobell behouff.

11. Belangende att quinden, Elise icke thallede Danste, thøchtte hun att hun sagde nogett, saa hun kunde forstaaet, och hun neffntte icke Frue Anne Lyckis Raffen, Ellers bliffuer wed dend punct.

12. Bekiende att quinden Elise och Jens Baldmester hafde begge neffntt Frue. Anne Lyckis Raffen for hinde.

13. Quinden sagde dett waar Kongens Haar hun fide hinde, och er forwartt, om dett er Kongens Haar eller ey weed hun icke.

14. Hun weed icke om dett er dend Pige hun saa i Bogensse, thj en kand werre Een anden liig, Och mellom Gud och sigh wiste icke andett end dett er hinde.

15. Lige som for^{ne} 15 Punct.

16. Weed icke andett End dett er dennd samme Pige.

21. Benegter dj ord i Stenderup Kroe som tillforne.

22. Item hun kiende Ingen Frue eller wiste aff nogett att fige, men att hun sagde dett skulle bliffue klartt om paaftte, waar fordj hun wille fortienne nogen Pennge.

23. Thillspurtt, Huad hun wiste aff Frue Anne Lycke att fige, Der till suaritt, Hun huercken hafde hørtt till hinde wantt eller gott, før Pigen neffntte hindis Raffen, Och Ellers Ingen effter dennd dagh paa Frue Anne Lyckis wegne weritt hoer hinde wden quinden Elise och Jens Baldmester.

Der effter er for^{ne} Samheime Vinlig forhørtt och da bekiende som Effterfølger. Først att hun flett Indtett weed om Frue Anne Lyche andett End Pigen, quinden och Jens Baldmester haffuer berett.

Da er tillspurtt, om dj 3 Munndhellb, Hun haffuer bekiend, Først att ombringe Kongen eller giøre hannom wantt eller att giøre Wenschab, Da suaritt hun och bleeff der fast wed, att quinden Elise begieritt, hun skulle giøre Kongen, wantt.

Item

Item weed icke Egentligh, om dett er denn Pige hun haffuer bekiend paa att haffue werritt hoës hinnde, men siger, der haffuer werrett en quinde hoës hinnde, som haffuer begieritt hun skulle bekiende paa Pigen, Dog huem dett ehr weed hun icke.

Endnu bekiende, att der waar en quinde i Bogenſe neder i stoffuen som Pigen bleeff hinnde wiist, huilken Bad Hun skulle sige, dett [vaar] dend Pige. Och der effter wbj Pinen med høueste Eed och formanigh bekiende, Ingen Piger haffuer werrett hoës hinnde paa Frue Anne Lyckis wegne, men hun aff for^{ne} thuinde quinder er der tilbragtt. Och der hun er løes giffuen aff Pinen, Er hinde tillspurt, huad de quinder heder, som først begieritt aff hinnde att bekiende paa Pigen, da suarit hun Catrina Signordis och Er till Reinsborgh, dend i Bogenſe tiender hun icke.

Item endnu bekiende, Iche att haffue nogen aff Kongens eller Prindgens Paar, Och bekiender att haffue løngen Och er der tilbragtt aff for^{ne} quinde, Catrina Signordis, som waar wed S. Rickells daghs thide, nogett før Jennis Balldmester kom till hinde, saa sagde hunn och bekiende, att dett waar løgn alltt dett hunn haffuer bekiend om Kongen och Prindgens Paar, och Bad Gud skulle forlade hinde dett, och haffde giortt dett for bj bedrøffuede wnde Penge schuld. Da bleeff hinde tillspurt, om Jennis Balldmester eller nogenn haffde giffuett hinde Penge der for, da sagde hun Ney, aldeellis Ingenn, och Raabte och sagde: ghenade, ghenade, Ich habe ghelogen. Da ehr hinnde tillspurt, aff huad aarsage for^{ne} Catrina Signordis begieritt fligt aff hinnde, Da suaritt hun, att hun berette, att Frue Anne Lyck hialp till hinde Mann bleeff henngtt for Flensborgh, der for wille hun giøre hinde dett.

Datum vt supra.

Att bene Bekiendelse er giortt aff for^{ne} Samheyne for^{ne} Dag och tid, wbj welb^{te} dieris Reruerelse,

ded Bekiender Seg

Peder Rielsſen
med egen haandt.

VIII.

Lamheine aff Syderstopell hindis bekiendelse, wdj Hollger Rosenkrands, Jost Høegh, Frands Randow, Danmarks Rigis Raad, D. Hans Mickelsen Superintendent, M. Jens Lauridsen i Ottenfse, och Otte Knudsen, Borgemester ibidem, deris Meruerelse, paa Ottenfse Raadhuus dend 21. February Anno 1627.

Først bleff hun formanitt att sige Sandhed, da frievilligh suaritt hun Ja och bekiende, att Jens Baldmester kom till hinde och sagde hinde en goed dagh fra Frue Anne Lynck, da suaritt hun, huad er dett for enn Frue, dend kiender Jegh icke, da sagde hannnd, hun haffuer sennd eder enn foræring, da suaritt hun, huor for, da sagde hand, dett faar i well att wibe, saa kaste hand dj fire Rosenobelers paa hinndis Bord. Saa boed hand en goed dagh och gick bortt och sagde, hannnd wille kommen igien om Paaste. Da suarit hun, dett maatte hannnd giøre.

Ydermeere att alltt huad hun tillforne haffuer bekiend om Pigen, dett er løggn. Men dennd Post, att Jens Baldmester samme tid hand waar hoer hinde, spurde hannnd om en Pige icke haffde werrett hoer hinnde och førtt hinde en Pung med nogen Penge wdi, da sagde hun, der haffde werrett Eenn Pige och Ingen Pung førtt, Wenn det waar løggn hun berette for haannom.

Bleff tilspurt om dett Haar, huorledis hun waar tilkommen der om att bekiende, da suaritt hunn, well att haffue talt thill Jens Baldmester om dett Haar, men dett waar løgn hun sagde.

Bleff och tilspurt, om dett waar Sandhed hun haffde sidst bekiend om Chatrine Signord, da sagde hun att for^{ne} Chatrine waar hoer hinnde, menn dett hun haffde sagt om hinde Anlangende Frue Anne Lynck, dett waar løgn.

Item huad dend quinde Elise belang: om nogen haffde tilspurt hinnde, om hun haffde werrett hoer hinnde, Da suaritt hun, dett waar och løgn saauitt hun om hinnde haffuer bekiend.

I lige maade Bekiende, huis hun haffde thallt om Kongens og Prinndkens haar, dett waar och løgn.

Endnu er for^{ne} Lamheine formanit att sige sandhed, da suaritt nu att haffue bekiend sandhed, men i dett første haffuer hunn løygett, och Berette, huad will i Pine mig lenger, thager heller liffuet aff migh.

Yder meere bekiende, att dett och waar løgn hun haffde bekiend om dennd sortte Karl i Flensborgh, som stulle haffue bedett hinnde sige, dj haar waar brennd.

Item er tilspurt, huorledis hun er tilkommen att thalle om Kongens och Prinndkens haar, Da sagde hun att haffue tagett och dichtet dett aff sig self.

Endnu er Lamheine tilspurt, huem der haffuer bragt hinde till att bekiende

Kiende och liuffue gott fold paa, Da suaritt och Bekiende hun, att Ingen haffuer braggt hinnde till denne løgnn, men tagett dett aff sig sielff, och forbi hun haffuer løygett, wille hun gierne døe. Datum vt supra.

Att bene Bekiendelse er giortt af for^{ne} Lamheine for^{ne} dagh och thid wdi welbt^t bieres Nærverelse, ded Bekiender Jeg

Peder Rielfsen
med egen haandt.

IX.

Anno 1627 Søndagen den 23. Februarji paa Ottenße Raadhus.

Henrich Hansøn Lamme Heines Søn bekiende, at hand ved en 3 eller 4 dage effter sin Moders bortførelse, der hand formerchte at hans Creditorer ville søge hans boe, tog sig for at flytte aff Weyen noget aff sit goeg, som hand kunde hielpe sig med, och da fant han i sin Moders Kiste, som stod paa gulvet i den store Stue, noget haar som vaar suøbt i it Klæde, huilcket hand opløste oc kaste det ud aff Kisten, huad for farffue det haffde, mindes hand icke, thi hand gaff ingen art der paa.

Lamme Heines pige Brsell bekiende, at hun saae intet haar i Kisten, men ved en otte dage eller mere effter at Heine vaar bortført, fant hun noget haar paa en liden Kadeloffuen i den lille Stue, som vaar sortebrun suøbt i en Klub, oc vaar haaret finger langt oc stæck ud aff Kluben paa begge ender, saa meget man kunde fatte omkring imellum tomelfingeren oc Pegefingeren, det slog hun bort oc føyet det ud, thi hun tencte det haffde intet paa sig.

Ydermere bleff for^{ne} Henrich thilspurt, om hans Moder haffde intet sagt ham om Jens Ballmester, da suarede hand, at hand vell saae at hand tallede hiemelig med hans Moder, oc der hand spurde moderen der om, sagde hun at hand forærede hende en Rosenobell, oc der hand vilde vide huorfor? suarede hun, at hand thilspurde hende, om en pige haffde icke bragt hende en pung med noget ubj, da suarede hun Nej, oc hand sagde der till, at pigen schulle straffis derfor oc at hand wille snart komme thill hende igen.

Pigen sagde om Jens Ballmester, at hun oc saa saae, at hand vaar der oc tallede med Heine, Men huad det var viste hun icke. Ey heller viste hun, om
den

den Pige haffde været hos hende, Thi der haffde været saa mange hos hende, hun kunde icke kiende dem.

Der effter er Lamme Heine ophent, oc der hende bleff sagt at hendes Søn oc Pige haffde bekient, at de haffde funden haar i hendes Kiste oc paa hendes Radeloffuen, ville hun icke være det gestendig førend Sønnen kom thil hende oc bekiende det. Oc da suarede hun først, att det haar vaar aff ingen Menniste, men aff it Best. Siden sagde hun, at det haar vaar aff en Herremand ved naffn Claus Korff, som hun haffde cureret.

Ydermere sagde Sønnen, at hans Moder kunde icke trolbom, Men hun hialp solch ved naturlige midbell som stod i hendes Lægebog, som hun haffde hos sig. Oc der hand bleff thilspurt om hun kunde læse oc schriffue, suarede hand Nej.

Pigen sagde at Heine læste aff samme bog for sold, som kom thil hende om Raad, oc gjorde dem viis at hun kunde læse.

X.

Anno 1627 Tirsdagen den 27. Februarji i Peder Jacobsøns hus.

Fæddurds quinden Sinne Christensdaatter bekiende, att hun haffde været i Lanteholsten tre gange paa halffandet Aars tid.

Førstegang før S. Michelsdag 1625, da førde hun sin daatter ud thil Flensborgh thill Slottens Smed, oc var med hende i følge hendes Frues pige Kirstine, huilchen stibis ved hende thil Flensborg, da drog Sinne thilbage igien, Men Kirstine forreiste thil Keinsborg.

Anden gang ved en 14 Dage eller 3 vger for Michaelis næst forgangen, drog hun atter thil Flensborg at hente sin daatter fra Slottens Smed.

Tredie gang ved Jule tide sidst forleden drog hun thill sin broder Jacob Fendrich thil Hadersleff, oc da reiste hun oc saa thil sin anden broder boendes en Mill fra Obenraa, i Skobell i Fielsled Eogen, oc der var hun ichun en Nat, saa reiste hun strax thilbage igien.

Lamme Heines Søn oc Pige bleff indkalbede oc bekiende, at de albrig haffde seet for^m Sinne Christensdaatter, ey heller kunde de kiende nogen aff
de

de quindſoldſch ſom haſſde været i Heines huſ, om de end ſtont ſaae dem for deriſ ſyen, ved deriſ liſſe fortabelfe.

H. Roſenſtrank Jørgenſøn
- Egen hand.

Franz Rangkow.
m. p.

XI.

Demnach Uns untenbenannten ein Extract verſchiedener Aufſagen vnd Ergicht, Lamen Hein vnd eine von derſelben aufgelegte Magt Chriſtin betreffend, zu Unſern bedenden vbergeben, haben wir dieſelben nicht allein verlesen, ſondern auch mit fleiß erwogen, Vnd anfänglich darauß befunden, weil die darin mentionirte intentiones wieder Königl.che Perſonen gerichtet, daß neben dem grobenn laſter veneficij oder magia diabolicae auch das crimen læſæ Majestatis mit vnterlauffe, Derowegen, wie in ſolchen criminibuſ gravisſimis et Exceptis Rechtens vnd gebrauchlich ſcharffe vnd emſige inquisition darüber billig anzustellen. Wan aber der Lamme Heinen bekanntnußen vnd Ergicht, ſo woll was an verſchiedenen orten vnd Zeiten guetlich, Alß auch in vnd nach Peinlicher ſcharffen frage außgeſaget worden, nach allen umſtänden gegen einander gehalten, confeſſirt vnd erwogen werden, will darauß noch zur Zeit ſo viel beſtendiges nicht erſcheinen, daß man zu einer gewißen final deciſion kommen mögte, Alldieweill all das Jenige, was zuvor wegen der Magt Chriſtinen vnd deß Weibes Elſchen, wie auch von den haaren, ſo oft mahls, auch mit Eydtſchwur[en be]ſtant (worin dann der cardo huius negocij beſtehet) in vnd nach der tortur purè alß erdichtete lügen revocirt vndt verläugnet worden.

Dhn iſt zwar nicht, wan die extra torturam zu mehrmaln gethane vnd iterirte bekanntnußen der Lame Heinen, ſo viel ſie ſelbſt vnd ihr eigen factum betrifft, ponderirt worden, daß darauß primo intuitu mögte zuſchließen ſein, ſie hette gleichwoll in das begehren, die Prinçliche Durchlauchtigkeiſt zu Dennemard, Norwegen &c. ab illicitos amores zudiſponiren; der Königl. Maytt. ſelbſt aber böſes anzuthun (Es ſey auch wer da wolle, der ſolche anmuthung bey ihr anbringen laßen), mit annehmung der eingewickelten haare vndt ſchuhſohlen auch wiederbeſcheidung der Perſonen ſo es angebracht, zum wenigſten tacitè verwilligt,
Zumahl,

Zumahl, weil auß ihres eignen Sohns vnd Magt deposition befindlich, daß dergleichen eingewickelte haar in Ihrem Kasten vnd auff dem Kacheloffen gefunden worden, Vnd daß darumb solche confessio wieder sie selbst plenè probirte; allbiweil aber sonsten de crimine aliquo perpetrato vel saltem attentato kein ander beweiß oder gewißheit vorhanden, So will solchs ab condemnationem noch nicht gnugt sein, Confessiones enim reorum pro exploratis facinoribus haberi non oportet, si nulla probatio religionem cognoscentis instruat, l. 1. § 17 ff. de quaest. nec ex confesso quis tenetur, nisi constet aliunde crimen esse commissum, l. 4. ff. de confesso. Bevorab, weil alle solche extra torturam geschene bekantnüssen in vnd nach Peinlicher frage revocirt worden, In welchen fällen ein gemeiner Rechts schluß ist, daß auch, probato alijs mobiß crimine, si reus tormentis subiciatur et crimen neget, die ordinaria poena nicht stat habet, sondern in mitiorem et Extraordinariam müße convertirt werden, Zul. Car. in prax. criminali, quaest. 64. num. 38.

Sowi aber die besagte Personen, als die magt Christin v[nd] das weib Elschen, thuet betreffen, will diese der Lame Hein bloße besagung wieder dieselben keinen beweißthumb noch einige beständige rechtmäßige anzeigung wircken, bevorab weil die mediante torturâ nicht geschene, viel weniger beständig dabey verharret, sondern hingegen in torturâ außtrücklich revocirt worden, Noch zur Zeit auch auff erwehrte magt ein solcher Argwohn, daß man sich der besagten Mißthat zu ihr versehen möge, nicht zu tage gebracht, Wie sonsten in des heyl. Reichs Peinlichen Halsgerichts Ordnung artic. 31. vnd im Rechten, c. 1. Extr. de confesso. daßelbe conjunctim erfordert wirdt. So mangelt es auch wegen der benannten Elschen noch daran, daß bey dem übergebenen Extract gang keine nachrichtung gefunden wirdt, ob man von solchem weibe, in specie, an, ubi, et qualis sit, etwas wiße, viel weniger, daß einige special inquisitio darüber angestellet worden.

Noch weniger ist die Aussage wieder frau Anna Lücken Person zugebrauchen, dann das weib niemals gesagt, daß ermeldte Anna Lücken bey Ihr gewesen oder mit Ihr geredet, Sondern gestehet viel mehr, daß Sie dieselbe auch gahr nicht kenne, Vnd wirdt alles nuhr auff relation einer Magt vnd weibes, de quibus tamen nihil certi constat, gestellet, Endlich auch gahr wiederhuffen.

Daß also, wie anfangs gemeldet, in diesen bekantnüssen so viel beständiges nicht zufinden, daß zu einer final decision, viel weniger zur condemnation geschritten werden könne, Es wehre dan, daß man begnügen sein wolte, die Lame Heinen wegen offtiterirter lügen vnd Meineydtß, so dan des hochärger: vnd schändtlichen mißbrauchs des heylig hochwürdigen Nachtmahls des Herrn, Vnd daß Sie mit ihrem lügenhafften leichtfertigen geschweß nicht allein andere unverleumbte

leumbte Lente zuverunglumpffen vnd in gefahr zusehen, sondern auch so hohe Personen mit einzuwickeln sich nicht geschewet, arbitraria poenâ, welche beschaffenen [vm]bständen vnd etlicher Rechtsgelarten meinung nach, (da[s w]ir gleichwohl so eben nicht rathen können) auch ab mortem extendirt werden mögte, zubelegen.

Diemeil aber wegen deß hierunter angedeuteten criminis læsæ Majestatis vnd so hoher Personen besorgter gefahr, vnserß erachtens, die notturrfft wolle erfordern, alleß embsigenn fleißes hierüber ferner zu inquiriren, vnd die warheit wo mueglich herauszubringen, so solte nicht vnbienlich wie auch dem Rechten gemäß sein, wan gewisse Rechtsverständige vnd in Peinlichen sachen erfahrene Personen zu solcher Inquisition würden verordnet, welche dergestalt könten den anfang wiederumb machen, diemeil vielgedachte Rame Hein mehrmals bekant, daß ihr verschiedene haar zugebracht vnd in ihrer kisten verwahret sein sollen, vndt dan auß der deposition Ihres eignen Sohnes wie auch Ihrer Magt erscheinet, daß zweyerley eingewickelte haar in Ihrem Kasten vnd auff dem Rachelorffen gefunden worden, daß man Sie vor erst guetlich befragte, woher solche haar gekommen, wer Ihr dieselben gebracht, Von was Personen Sie sein, Vndt was Sie damit machen wollen? Würde Sie nuhn gewisse Personen benennen, so weren dabey die fragen vndt vmbstände, derer in artic. 31. der Peinlichen Halßger. Ordnung erwehnung geschehen, in acht zunehmen; Würde auch abermal gestanden werden, daß Sie damit liebe concilliren vnd iemaundt vmbß leben bringen oder auch böses anthuen oder sonsten zu andern affecten bewegen solte, (womit dan implicite zauberey oder vergifftaus würde bekant sein), Auff solchen fall weren der 50. vnd 52. articull berürter Peinlich Halßgerichts Ordnung, Auch was die Doctores in solchen fällen für vmbstände mehr consideriren, vnd dem Rechtsgelarten bekant sein, oder sonst nach gelegenheit der bekanntnußen von einem verständigen Richter ad eruendam veritatem, nach anleitung deß 53. articuls daselbst, bienlich erachtet werden mögte, woll in acht zu nehmen. Da sie aber nochmals variirte oder auch bey voriger in torturâ beschehener verleügnung verharren würde, so [müßte] wiederumb mit peinlicher frage, secundum articulum 57. dict. ordinat. gegen Sie gehandelt werden, doch müßte allenthalben, so woll in guetlicher als scharffer Examination, in gebührliche acht genommen werden, daß Ihr keine Personen mit nahmen noch auch einige vmbstände fürgehalten würden, dict. ordinat. crimin. artic. 31. zum ersten Et artic. 56. Vndt daß entlich nach Verlauff zweier oder mehr tage, die bekanntnuß Ihr wiederumb fürgelesen, dict. artic. 56. in fin. Auch der bekanten Personen vnd vmbstände halber fleißige nachfrag vnd erkündigung angestellet würde, dict. ordinat. artic. 54. Dazu den vnter andern gehören will, daß nicht allein die magt Christin mit ihrem anerbottenen

bottenen beweisthumb, daß Sie nemlich umb die von Lame Heinen benante Zeit in Hollstein nicht gewesen, gehöret, Sondern auch wegen des Weibs Elßchen, Catharinen Siverts vnd des kurzen Teutschen Kerls, der auff der reyse zu Klenßburgt bey Ihr solle gewesen sein, Wndt dan der Weiber, deren in der neunten Confession artic. 3. andeutung geschieht, mit fleiß vnd ernst nachgefragt werde, weil ohn allen Zweifel ja die Jenigen, so die Lame Heinen durch Klenßburgt geführt vnd sonst vermahret, werden gesehen haben, ob vnd was für leute bey Ihr gewesenenn.

So stünde auch zu bedencken, weil dieß Weib für eine Zauberinne will gehalten werden, Ob man deswegen ins gemein inquisition wieder Sie anstellen, die iudicia vnd probationes, so deswegen sich ereügen mögten, fürnehmen vnd darauff procediren wolke, da dan vnserß ermeßens, kein gering indicium solcher Zauberey mit sein würde, daß Sie Ihrer selbst eignen vnd oft jurato iterirten bekantnuß nach, die haar (wie die dann in Ihrer gewarsamb gefunden) vnd schuhsohlen empfangen, vnd die Jenigen so Ihr dieselben gebracht, wiederumb zu sich bescheiden, mit verheißung, daß deroselben begehren gegen die Zeit solte guet werden, vnd Sie immittelst Ihr bestes dabey thuen wolte, dan solchs gleichsamb eine Profession dieser Teuff[lischen] Kunst importirt, Sie auch sonst, dem eüßerlichen bes[icht] nach, beruchtigt vnd mit verdächtlichen dingen vmbgangen sein solle, welches nach anleitung des 44. artic. mehrgerürter Peinl. Halsger. Ordnung, redliche anzeigung der Zauberey vnd zu peinlicher frag gnugsamb vrsach giebt. Wan Sie den solcher vnthat rechtmessiger weise würde convincirt, könte Sie daruff ad poenam mortis condemnirt vnd gezogen werden, da sich dann außweisen würde, was in Ihrem lezten, voriger bekantnußen halber, gestanden werden wolte oder nicht, wornach alsdan der Proceß der andern Personen halber ferner zu dirigiren. Signatum Stade den 1 Maij, Anno 1627.

Daß dieß bedencken dem vnß vbergebenem Extract vnd den rechten gemäß sey, bezengen wir nachbenante mit vnser eigenen handt unterschrifft, salvo tamen cuiusque iudicio.

Johan Luening. m. p.

Albertus Trekel. Dr.

Henricus Raßenbruch.

XII.

Borgemeistere och Raadmend wdi Dithensee Och Kong. Maytts Byefougett sammesteds Siørre witterligt, at Nar effter guds biurd 1627 Mandagenn den 9. Julij Paa Ottenste Raadhus for Ketten wor sticket woris Gunstige her Lensmand, Erlig och Welbiurdig Mand, Holger Rosenkrands till Rosenholm, Danmarkis Rigs Raad och Kong. Maytts. befalningsmand paa Ottenste gaard, Hans Welbiurdigheds wiise bud, fuldmæchtig och Ridesougett, Erlig och Welforstandig Mand, Lauridz Nielsen, Induoner her wdi byen, och for os wdi Rette loed føre en gammell Quinde wed Rasse Samme Heine thil Syderstapell, hinde paa Kong. Maytts Weigne den 11 Junij saa well som nu (och sagen dog formeðelt wichtige Karsagis fornødenhed thill i dag wdi betændende haffuer werriitt optagett), Anklaget, thiltalet, sagett och beschylte, for att hun paa Adschillige thider och steder, baade for Danmarkis Rigs høyniise Raad med flere goede Mænd, saa well som andre Hæderlige och gottfold, seluilligen haffuer Angiffuidt, Att hun formeðelt haar haffuer will och Kund thilsøye hans Kong. Maytts, hans egen Kongelige person och Liff, saa well som hanns Elschel. herre søn, wor Raadigste Prinds schade och Wndt. Och till des beuißning wdi Rette lagde for^{re} Lauridz Nielsen samme bemelte Samme Heines Angiffuelser, deris samptlig indholds Rette grunde, Huor aff Mand nogen Wiß och Endelig meening kunde fatte: Saaledis att hun till Reinsburg i Hans Skarenbergs hus, for Erlige och Welbiurdige Mand, Thage Lott Ottesen, Johann Eberhard och Tørgen Skult, den 18 Januarij sist forleben, iblandt andet haffuer Angiffuidt att haffue Annammidt, først ett støcke aff en Lærridz Kraffue och en Løck gull haar, som wor aff hans førstlige Raade Prindgens haar, Huor med hun schulle forschaffe des saa, Att hanns førstlige Raade kunde komme wdi Wtilbørlig Kierligheds begiering, saa och for bemelte goede mend samme tiid i lige maade Angiffuidt at haffue Annammidt Aff høyst bemelte Kong. Maytts. egenn Haar och it stycke stoe saale, Huor med hun hans Maytt. om Liffuidt schulle bringe, och des at werre sandhed haffuer hun samme tiid derpaa wiilt Annamme des hellige høynwerdige Alterens sacramente, saa och derpaa wille Læffue och Døe, som samme hindis Angiffuelse des wiidtløfftiger (wnder welbemeltt goede Mends egne hender) Indholdte. Dernest effter hindis bekiendelsis indhold haffuer hun for os och Hæderlige Mænd, M. Henrich Nielsen, M. Jens Lauridzenn och Her. Oluff Jonßen, Guds ords thienner

thiennere her sammesteds, i byefougden's hus Angiffuibt och bekiendbt den 26 Januarij: Effterfom Jennis Boldmester paa Kong. Maytts. Weigne os loeb Anmoede och thilkiende giffue, at for^{ne} Heine med fmgdom da hastig war Angreben, och for Adskillige betændende (om hun med døden affgiel) begieritt paa højest bemelte Hanns Maytts. Weigne) wi samptlige wille gaae i Byefougden's hus och hørre hinde's yderste och sidste bekiendelse, Och da haffuer hun paa hinde's finge fengh (till miening) for os bekiend, som i lige maade kommer offuer Enns och confirmerer hinde's forskreffne förrige bekiendelse, At hun, som før er melt, haffuer Annammidt aff Kong. Mts. saa well som hanns förfällige Raabis, Prindgens haar, saa och ftoe faale, Huor med hun forberørte wtilbörlig Werck schulle wdrette, och adt ded faaledis i ald sandhed wahr, wille hun derpaa leffue och døe saa och derpaa Annamme Herrens Legomme och bloed, som den Angiffuelse den widre medförde. Forschreffne Angiffuelser haffuer hun end ydermere den 31 Januarij wdi Dallum Striffuerstue saa well som den 1 Februarij wdi S. Knuds Kloster for Erlige och welbiurdig Mand, Hr. Christian Friß till Kragerup, Ridder, Kong. Mts. Canceler, Jost Høgh till Wang, Danmark's Riges Raab, och Christoffer Brne till Naasmarch, widgaaed och bekiendb, som ded Wnder Rigen's Striffuers haand derom wiidtløfftiger formelte. End haffuer hun for os den 3 Februarij wdi Byefougden's hus widere berett (effterfom wi derom aff Fougden paa Kong. Maytts. weigne wor Anmoebett, hinde att forhørre), att hun forskreffne haar thil des forbemelte Wmenschelike werck att wdrette haffuer Annammidt. Noch er for os wdi Kette lagt tuinde for^{ne} Samme Heines Angiffuelser, som hun for Danmark's Riges Raab den 15 och 18 Februarii herpaa Raabhusett haffuer berett, Effterfom hun da er bleffen Examineret och forhörtt, Huor wdi findis iblandt andett Indfört, Att hun och haffuer wedgaaett att haffue Annammidt samme haar. Och end ydermere haffuer hun forskreffne 5 Februarij bekiend, effterfom hun derom er bleffuen thilspurt, Att hun en gang thill fornne aff Hanns Lams thill. Syderstoppell for Doldom haffuer weritt Anklagett och derfor thill Gotterup Anholden, huor for hun da stillet borgen, och Hand gaff straff, for hanns hinde indted Kunde offuer beuise. For dett siste wdi Kette lagde for^{ne} Lauridz Nielsen en bemelte Samme Heines søn Henrich Hansen och pige Ursula deris Bekiendelse, som di den 25 Februarij her paa Raabhusett for Erlige och Welbiurdige Menb, Holger Rosenkrands thill Rosenholm och Frands Randhøw thill Randhøwholm, giortt haffuer, Des indhold iblandt andett, att for^{ne} Henrich Hansen haffuer berett, att hanns wid trei eller fire dage effter sin Moders bortførelse haffuer fundet i hans Moeders Kiste, som stode paa gulwett i den store stue, nogit Haar, som war sußt

i ett Klede, Quilcket hand opløſte och kaſte ded wd aff Riſten. Forſchreffne thiidt haſſuer bemelte Samme Heines Pige for^{ne} Wrfula berett, att hun ſaa indted haar i Riſten, Wenn wed en otte Dage eller meere, eſſter att Heine wor bortt førtt, ſandt hun nogen haar paa en liden Rackeloffuen i den lille ſtue, ſom wor ſortte brun, ſuøbt i en Klub, och wor haaritt finger langt och ſtach wdaff Kluben paa begge Ender, Och att det wor ſaa megett, ſom mand kunde fatte omkring emellum thommelfingeren och Pegefingeren, och ſamme haar ſlengte hun bortt och ſeiett ded wd, thi hun tendte, dett haſſde indtett paa ſigh. Der eſſter ſamme tiid er Samme Heine bleffuen ophent, och der hinde bleff ſagt, att hinde ſøn och Pige haſſde berettet, Att de haſſde funditt haar i hinde Riſte och paa hinde Rackeloffuen, haſſuer hun icke will werre ded geſtendig, førend ſønnen er kommen thil hende och bekiende ded, Och da haſſuer hun førſt ſuarett, Att ded wor haar aff ingen Wenniſche, Wenn aff et beeft, ſiden Haſſuer Hun ſagt, att ded wor haar aff en herremand wid Maſſa Claus Korff, ſom hun haſſde Gurerit. Ydermehre ſamme tiid haſſuer Heines ſøn ſagt, att hans Moeder kunde icke trolbom, Wenn hun haſſuer hiulpet gottſold wid naturlige Widdell, ſom ſtoed i hinde Læge bogh, ſom hun haſſde hoed ſig, Och der hand er bleffuen thil ſpurt, om hanns Moder kunde Læſe och ſchriſſue, da Haſſuer Hand ſuaritt och ſagt ney. Pigen haſſuer och ſamme tiid ſagt, Att Heine Leſede aff ſamme bog for ſoldenn, ſom komme thil hinde om Raad, och gjorde dennom Wiß att hun kunde Læſe. Och eſſter forſchreffne Angiffuelſers indhold ſatte bemelte Lauridz Nielſenn wdi ſitt ſchriſſtelig forſett (ſom Hand idag indlagde) wdi Rette, Att eſſterdi for^{ne} Samme Heine ſielff wdi hinde Aller førſte bekiendelſe, ſom hun frivilligen haſſuer giort, da ſielff haſſuer Angiffuidt, Att hun formedelſt haar haſſuer wld och Kund thilføye Hanns Kong. Maytts: wor Allernaadigſte herre och Konning, hans egen Kongelig Perſon och Liff, ſaa och ſaa hanns Elſchelige herre ſøn, wor Naadigſte Prinds, Rade och wldke, ded ochſaa befindis, at hinde egen ſøn her Meruerrende haſſuer bekiend, Att hand wdi den ſamme Riſte, ſom hun ſielff thilførn om bekiend haſſuer, nogle haar wdi en Klub indſuøbt haſſuer funden. Da haſſuer hun icke Allene dett omſier endelig frivillig weed gaad, Meden och ſaa derhoes førſt ſagt, ded att haſſue werritt haar aff et beeft, och ſiden bekiend At haſſue werritt haar aff it Wenniſche, ſom hun formedelſt ſamme haar haſſuer dreffuidt ſin wgubeligheb med. Dertill med och ſaa den Læge bog, ſom hun beſchøner alle hinde Wgierninger med, Att hun epther ſamme bogs indhold Altingh ſchulle haſſue forretted, Den befindis, att hun icke kunde Leſe et Ord wdi, eller at kunde berette nogett ded Ringeſte huad ded er for Raad ſom der wdi ſindis, wed och faſt icke en ſynderligh wrdt paa marden at beneffne
eller

eller at giørre nogen Bader Metning om des Krafft och Mytté, Fast meget mindre nogett att siqe, Huorledis de skulle till Naturlig Bægedom thilslyes och berebis, Aff Huilcke Kundschaft Alle sammen tvuiffelachtig er att slutte, Att hun icke wed nogen Naturlig Middell Men Allenste wid Dieffuels Konster sine gierninger hassuer wdretted, som hun sielff betiend sig enn part at hassue bedreffuidt, en part att hassue willet bedriffue, Och effter saadan Leilighedt satte for^{re} Lauridz Nielsen wdi Rette, om bemelt Samme Heine icke effter samme hindis egen wmenischellige betiendelser Bør effter Lougen och Reecessen att libe och straffis paa hindis Liff, Och war herpaa Endelig Dom och Abscheed begierindis, som samme forspætt ord fra ord befatted war.

Da effter thiltale och Samme Heines egne Betiendelser, som wdi denne sag forløben er, Och effterdi utrædeligenn befindis, At hun først goedwilligen till Steinshburgh hassuer for goede Mend Angiffuidt, at hun formedelst haar saa och schoe saale hassuer wilbt och Kundt thilsøye hans egen Kongelig Personna saa well som hanns forstlige Naade Prindzen Stede och wlycke, Huilken hindis wmenischellige Betiendelser hun her sidenn frivilligen ydermere hassuer Gonfirmeret och stadfest och derpaa wille lessue och døe, saa och Annammidt Herrens Hellige Legomme och blood, Att ded saa i sandhed war. Till med och befindis, Att hendis egenn søn och plige hassuer wdi hindis egen huus och giemme thill Syderstapell, siden hun derfra bleff hib fortt, paa thuinde steder fundet haar, thill sammen knøt, som Kommer offuer ens med hindis egen Betiendelser. Och hun nu i dag effter samme hindis betiendelsers indhold her for Ketten (Aff woris gunstige her Pensmands faldmegtig Lauridz Nielsenn, paa Kong. Maytts. weigne, effter hans forspættis indhold) giffuis sag och figtis, at hun med Dieffuels Konster hassuer omgaaes och sine gierninger wdretted, en part at hassue bedreffuidt och Enn part at hassue wilb bedriffue. Herforuden och sielff at hassue Betiend, hun tilforne for throlldom at werre berøget och derfor Anholden. Effter forberørde Leilighed wiste wi icke med Louen och Reecessens thilladelse her wdi at Kunde eller maate domme, Wennis Ræffninger derpaa at tiende. Thill widnissbiurd hassuer wi ladett træcke woris Stadz Secret her neden fore. Actum Anno et die, loco ut supra.

XII.

Hanns Anstatts Kong. Ms. Byesougit wdi Dittensé Och Henrich Terdselenn Byesdriffuer sammesteds Giørre witterligt, Att Nar effter Guds

biurð 1627, Mandagen denn 23 Juh paa Ottenſee Byeting for Ketten war ſtickt Laurik Nielsen Ridſougitt paa Stj Hanns Gloſter, Berette och gaff tilkiende, Att effter ſom hand longlig haſſuer tillfuld och labit optreffne Ottenſee Byes ſoerne Reſſninger till i dag att tyge och ſuerge paa Samme Heine aff Söderſtopell, ſom och nu for Ketten bleff førtt, war hand nu begierrendis, att ſougden nu wille ſtede ſyilling paa Reſſningerne, Och di der effter ſtrar wille giøre deeris æd och toug, ſom di wille Andtſuare och were bekiendt. Da for Kettenn først begierritt ſamptlige Reſſninger, Att Laurik Nielsen wille tillſtede, Att ſamme ſag enten i Otte eller fiortten dage maatte beroe, Att di dennom diſ imiblertiidt wiidere Kunde beſpørge och Raadſørre, huor till Laurik Nielsen ſuaritt, Att hand bed icke toerde eller wille, Mens war begierrendis, di effter hans forſettis indhold nu wille giøre deeris æd och toug ſom forbemeltt ehr. Da fremkomme effterſchreffne Ottenſee Byes ſoerne Reſſninger, ſom ere Hanns Mickelſen, Hans Jenſen, Jørgen Mortenſen, Peder Gaas, Jacob Gulbſmid, Hanns Ebbesenn, Johan Eldenn, Hanns Pedersen, Claus Gulbſmid, Pitter Hattemager, Rasmus Chriſtensen, Peder Hannſen, Mickell Pedersenn och Søffren Ebbesen, ſamptlige for^{ne} Reſſninger tillſpurde Laurik Nielsen, om hand wille effter Lownens tredie boegs 69 Cap. nu her i dag for domb och Rette ſigte och ſage Samme Heine, ſom nu her for Ketten ſtaar, fuldkommelig for nogen giørlig Trolldoms gierning att haſſue giørtt och begangen eller wiide och ſigte, att hun haſſuer forgiørtt nogen med Trolldomb, ſom lougen formelder och Kierdenaſſna her at tyge och ſuerge omb, Och hand der wid wille haſſue hennes æd Och binde Bor æd paa binde, ſom di formiente er en ſeduanlig Skid her wdi Danmark, huor Kierdenaſſna ſchulle ſuerge wdi nogen Trolldomsſager, da wille di were offuerbødig lougen och Receſſen att effterkomme, huortill Laurik Nielsen ſuarit Ja, Att hand fuldkommeligen ſigter och ſager binde, Att hun med Dieffuelens Konſter och Trolldomb haſſuer och Rand omgaaes, effter hindis egen bekiendelser ſaa och hindis och hindis ſøn och pigis Angiſſuende Och hans forſættis Indhold, war derfor begierrendis nu ſaa well ſom tillſorne, Att ſougden wille ſtede ſyilling paa Reſſningerne, Och di giøre deeris æd och toug ſom di wille Andtſuare och were bekiendt, Da bleff ſtebt ſyilling paa dennomb wid Hans Nielsen och Laurik Jønſen Gulbſmid, Di toege huer andre wdi haand och berette, Att effter Kong. Mts. Byefougetz Anordning, ſaa och effterdi att Reſſningerne ere longlig tillfuld och optreffuitt, di der fore ere nu pligtige att giøre deeris Reſſnings ædt och toug imellum Laurik Nielsen paa Kong. Mts. weigne och for^{ne} Samme Heine, ſom nu ſtaar her wdi Ketten tillſtede.

Da fremkomme forſchreffne Reſſninger och en effter anden toege bog wdi haand och ſoere, Att effterſom Laurik Nielsen Ridſougitt paa Ottenſee gaardt haſſuer

haffuer tillfuldt dennom at tyge och suerge offuer Samme Heine, som nu staar her for Ketten, Da effterdi icke for dennom beuifis for^{ne} Samme Heine nogen giörlig Trolddoms gierning att haffue giortt, ey heller for^{ne} Laurids Nielsen binde fuldkommeligen effter lowen wille sigte i dag for Ketten, Formiener der fore Lowen och Recessen icke tillholder Kierde neffn derom att suerge, Men denne sag ind for sin tillhörig dommere, huor paa di baade dennom saa sant Gud Skulle hielpe och hans hellige ord. Till widnisbiurd att saaledis forsch. dag for Ketten paa for^{ne} ting er Passerit haffuer wi woris Signetter her neben for trögt. Actum Anno et die ut supra.

XIV.

Jens Ansharis Kong. Raik. Byefougitt wdi Otensee, Palle Christensen och Soffren Andersen Kiennere och Henrich Lerckelsen Byeskriffuer sammesteds, Siore witterligt, at Nar effter Guds biurd 1627, Mandagen den 3 September Paa Otensee Byeting for Ketten wor skickett Erlig och welacht Mand Laurids Nielsen Ridesouget thill Stj Hans Kloster, Och haffde med sig inden thinge thuinde thingstæffuer Nemlige Anders Christensen och Niels Powelsen. Di hiemlede med æd och oprachte fingre effter Recessen, Att di i dag otte dage thingkalbet Effterschreffne Otensee Byes Ræffninger, som ere Peder Jacobsen, Hanns Mickelsen, Hans Jensen, Jørgen Mortensen, Peder Gaas, Jens Guldsmit, Hanns Ebbesen, Johan Eldenn, Hanns Pederesen, Claus Guldsmit, Peitter Hattemager, Rasmus Christensen, Peder Hansen, Mickell Pederesen och Soffren Ebbesen en huer fra deris boepeell och hiid till byetingett, till i Dag, at suare for^{ne} Laurids Nielsen paa Kong. Ms. weigne, saa och at fuldgjøre och efterkomme welbiurdig Lands Dommers Dom med Deris Endelig æd och toug, Anlangende Samme Heinis sag aff Syderstøpell, Och effter forschreffne Tald och warfell saaledis wor hiemlett, fremstøed for^{ne} Laurids Nielsen och paa Kong. Mayttis. Weigne begieritt och Eschitt aff bemelte Ræffninger, at de wille med deris Endelig æd och toug nu i dag efterkomme och fhallit gjøre welbiurdig Lands Dommers Dom Anlangende Samme Heinis sag aff Syderstøpell, Som nu staar her wdi Ketten tilstede, Som di wille

wille Andtsuare och werre bekienbt. Da effter at Welb. Lands Dommers Dom wnder Dato 11 Augusti forleden Først for Retten wor opleest och paaschreffuidt, Som forbemelte iblandt andett thill Beslutning, att for^{ne} Resninger schall sagen igien for dennom tage och wdenn Lang forhaling Endeligenn entenn thill eller fra at the och suerge, Som di achter att forsuare, Om siden ydermere paa schedis, Blegg siden wdi Rette lagt Borgemeistere och Raads och Byefougden her sammesteds Deris Dom, Som di thilforne samptlige dæmpt och affsagt hæfde, Liudenbis ord fra ord som effterfølger: Borgemeistere och Raadmend wdi Ottensee och Kong. Ms. Byefouget sammesteds Giøre witterligt, at Aar epter Guds biurd 1627, Mandagen den 9 July paa Ddense Raadhus for Retten wor schickett woris Gunstige her Lensmand, Erlig och welbiurdig Mand Holger Rosenkrands thill Rosenholm, Danmarks Riges Raad och Kong. Maytts. Befalingsmand paa Ottensee gaard, hanns welbiurdigheeds Wiisfe bud, fuldmægtig och Ridefouget, Erlig och Welforstandig Mand, Laurids Nielsen induoner her wdi byen, Och for os wdi rette Loed føre en gammell Quinde wed Raffen Samme Heine thill Syderstapell, hinde paa Kong. Maytts. Weigne den 11 Junij saa well som nu (och sagen dog formeblst wigtige Aarsagis fornødenhed thill i dag wdi betændende hæffuer werritt optagett), Anlagett, thiltalett, sagett och beschylte, for at hun paa Adskillige thiider och steder Waade for Danmarks Riges høyniise Raad med flere goede Mend, saa well som Andre hæderligt och gott soldt sielfsuilligen hæffuer Angiffuidt, at hun formeblst haar hæffuer wilb och kund tilføre hans Kong. Maytt., hanns Egen Kongelig Person och Liff, saa well som hanns Elskelige herre Søn wor Raadigke Prinds schade och Wlycke, Och til diß beuigning wdi Rette lagde bemelte Laurids Nielsen samme bet^{te} Samme Heinis Angiffuelfer, deris samptlige Indholds Rette grund (huor aff mand nogen Wiß och Endelig meening Raad fatte), saaledis at hun till Kenßborig wdi Hanns Scharnbergs hus for Erlige och welbiurdige Mend, Tage Lott Ottesen, Johann Eberhard och Sorgen Skult den 18 Januarij siß forleden iblandt andet hæffuer Angiffuidt at hæffue Annammidt først itt støche aff en Lerrids Kræffue och en loet gull haar, Som war aff hanns førstige Raade Prindsens haar, huor med hun schulle forschaffe det saa, att hans førstelige naade kunde komme wdi wilbørlig Kierligheds Begiering, saa och forbemelte goede Mennd samme thiid i Ege maade Angiffuidt at hæffue Annammidt aff hønest bemelte Kong. Maytts. egen haar och itt støcke Loe solle, huor med hun hans Maytt. om Liffuidt schulle bringe, Och ded att werre Sandhed, hæffuer hun samme thiid derpaa wilbt Annamme det hellige høynwerdige Altarens Sacramente, saa och derpaa wille Løffue och Døe,

Doe, Som samme hindis Angiffuelse det wiidtløfftiger (wnder welbemelede goede Wends egne hender) indeholdte. Derneft efter hindis bekiendelfers indholdt haffuer hun for os och hæderlige Wend, Mester Henrich Mickelsen, M. Jennis Lauridsen och her Oluff Joensen, Guds ords thiennerer her sammesteds, i Byefougden's hus Angiffuiddt och bekiend den 26 Januarii: Efftersom Jens Boldmester paa Kong. Maytts. Weigne os loed Anmode och thill Kiende giffue, at for^{ne} Heinne med Siugdøm da hastig war Angreben Och for Adskillige betændende (om hun wid døeden aff gick) begieritt paa høyst bemelte hanns Maytts. weigne, wi samptlige wille gaae i Byefougden's hus och høre hindis yderste och siste bekiendelse. Och da haffuer hun paa hindis yderste siuge seng (thill Meening) for os bekiend, som i Ege maade kommer offuer ens och Confirmerer hindis forskreffne förrige Bekiendelser, at hun som for er melt haffuer Annammidt aff Kong. Maytts. saa well som hans forstlige Naade Prindzens haar, saa och schoe solle, huor med hun forberørte wtilbørlig werdt skulle wdrette, Och at ded Saaledis i ald sandhed war, wille hun derpaa lessue och Doe saa och derpaa Annamme Herrens Legomme och Blod, som den Angiffuelse widre med førde. Forschreffne Angiffuelse haffuer hun end ydermere den 31 Januarii wdi Dalum schriffuer siue saa well som den 1 Februarij wdi Ecte Knuds Gloster for Erlige och Welbiurdige Wnd, Her Christiana Friis thill Kragerup Ridder, Kong. Maytts. Rantzler, Jost Høgh thill Wang, Danmarkis Rigs Raad och Christoffer Bræ thill Asmarch, Widgaaed och bekiend, som ded wnder Rigen's schriffuers haand derom wiidtløffter formelte. End haffuer hun for os den 3 Februarij wdi Byefougden's hus widere berett (efftersom wi derom aff fougden paa Kong. Maytts. weigne war Anmodet hinde at forhøre), att hun forskreffne haar thill des forbemelte wmennifchelige werch at wdrette haffuer Annammidt. Noch er for os wdi Rette lagt tuinde for^{ne} Samme Heinis Angiffuelse, som hun for Danmarkis Rigs Raad den 5 och 18 Februarij her paa Raadhuseft haffuer berett, Efftersom hun da erbleffuen Examineret och forhört, Huor wdi findis iblandt andet indført, att hun och haffuer widgaaed at haffue Annammidt samme haar, Och end ydermere haffuer hun forskreffne 5 Februarij bekiend, efftersom hun derom er bleffuen thilspurt, at hun en gang thilforrae aff Hanns Thomis thill Syderstøpel for Trolldom haffuer weritt Anlagett Och der for thill Gotterup Anhølden, huorfor hun da stilleth Borgen, Och hand gaff straff for hand hinde indtett Kunde offuer bewiße. For dett siste wdi rette lagde for^{ne} Laurids Nielsen en bemelte Samme Heinis sønn och pige Wfsula deris bekiendelser, som di den 25 Februarij her paa Raadhuset for Erlige och welbiurdige Wnd, Holger Rosenfrands

Sænktrands thill Rosenholm och Frands Randzow thill Randzowholm, giort
 haffuer, des indhold iblandt andet at for^{ne} Henrich Hansen haffuer berett, att
 han wid tre eller fire Dage effter sin Moeders Bortførelse haffuer fundet i
 hans Moeders Kiste, som stod paa gulffuiddt i den stoere stue, nogett haar
 som wor suøbt i et Kleede, Huilket hand opløste och Kaste ded wd aff Risten.
 Forschreffne thiid haffuer bemelte Samme Heinis pige for^{ne} Brsula berett, at
 hun saa indtett haar i Risten, Wenn wid en otte Dage eller mere effter att
 Heine war bortført, fandt hun nogen haar paa en liden Radeloffuen i den
 lille stue, som war sorte brun, suøbt i en Klub, och war haaritt finger langt,
 och stach wd aff Klubden paa begge ender, Och at det war saa megett som
 mand Kunde fatte omkring mellumb thommelfingeren och Pegefingeren, Och
 samme haar slengte hun bortt och seyett ded wd, thi hun thengte ded haffde
 indtett paa sig. Der effter samme thiid er Samme Heine bleffuen ophendt,
 Och der hinde bleff sagt, at hindis søn och pige haffde berettet, Att de haffde
 fundet haar i hindis Kiste och paa hindis Radeloffuen, haffuer hun icke wildd
 wehre ded gestendig førend sønnen er kommen thil hinde och bekiende det,
 Och da haffuer hun først suaritt, at ded war haar aff ingen Mennische Men
 aff it beest. Siden haffuer hun sagt, at ded war haar aff en Herremand
 wid Raffen Claus Korff, som hun haffde Gurerit. Ydermehre samme thiid
 haffuer hindis søn sagt, at hans Moder Kunde icke Trolldom, Wenn hun
 haffuer hiulpit gotfolch wed Naturlig midbell som stoed i hindis Rege bogh,
 som hun haffde høet sig, Och der hand er bleffuen tilspart om hans Moder
 Kunde Læse och schriffue, Da haffuer hand suaritt och sagt ney. Pigen
 haffuer och samme tiid sagt, at Heine Læbede aff samme Bog for solden som
 komme thill hinde om Raad, Och gjorde dennom wiis at hun Kunde Læse.
 Och effter forskreffne Angiffuelser indhold satte bemelte Laurids Nielsen
 wdi sitt schrifftlige forsett, som hand i Dag indlagde, wdi Rette, Att effterdi
 for^{ne} Samme Heine sielff wdi hindis Aller første bekiendelse, som hun frivill-
 ligen haffuer giort, da sielff haffuer Angiffuiddt, at hun formedelst haar haffuer
 wildd och Kund till søye hans Kong. Maytt. wor Allernaadigste herre och Ko-
 ning, hans egen Kongelig Person och Liff, saa och hanns Elschelige herre Søn
 wor Naadigste Prinds schade och wnyde, det och saa befindis at hindis egen
 søn her Meruerrende haffuer bekiend, At hand wdi den samme Kiste, som hun
 sielff thil forne om bekiend haffuer, nogle haar wdi en Klub indsuøbt haffuer
 funden, Da haffuer hun icke Alleniste det omfier endelig frivillig wedgaad,
 Meden och saa derhøet først sagt det att haffue werritt Haar aff it beest och
 siden bekiend ded at haffue werritt haar aff it Mennische, som hun formedelst
 samme

samme haar haffuer beffuudt sin vguðelighed med, bertill med och saa den læge bogh, som hun beschønner alle hindis vgierninger med, At hun effter samme bogs indhold Alting skulle haffue for Retted, den befindis att hun icke kunde lese it ord vdi eller at kunde berett noget ved Ringeste huad det er for Raad, som der vdi findis, med och fast icke en synderlig vordt paa Marcken att beneffne eller at giørre nogen Under Rettning om des Krafft och nytte, fast megit mindre noget at sige, huorledis de skulle thill Naturlig Rægebom thilføyes och beredis, aff huilke Kunstschaff Allesammen vtuiffuelachtig er att slutte, at hun icke med nogen Naturlig Ribbell, Men Alleniste med Dieffuels Konster sine gierninger haffuer vdratted, som hun Sielff bekiend sig en part at haffue bedreffuudt, en part at haffue wild bedriffue. Och effter saadan Reilighed satte for^{re} Laurids Nielsen vdi Rette, om bemelte Samme Heine icke effter samme hindis egen vmennischelige bekiendelser Bør effter Lougen och Recessen att libe och straffuis paa hindis Liff, Och wor herpaa Endelig Dom och Affscheed begierendis, som samme forsett ord fra ord befatted wor. Da effter thiltale och Samme Heinis eigne bekiendelser, som vdi denne sag forløben er, Och effterdi vtrøckeligen befindis at hun først goeduilligen thill Reinsburg haffuer for goede Mend Angiffuudt, at hun formedelst haar saa och schoe solle haffuer wild och Sund thilføye hans egen Kongelig Person saa well som hans førstlige Raade Prindzen schade och Bihede, huilckem hindis vmennischelige bekiendelse hun her siden frimilltgenn ydermere haffuer Confirmerit och stadfest och derpaa wille Leffue och Døe, saa och Annammidt Herrens hellige Legomme och Bloed, Att ved saa i sandhed war, thill med och befindis, At hindis egen sønn och pige haffuer vdi hindis egen hus och giemme thill Syderkopell, siden hun derfra bleff hildt ført, paa thuinde steder fundet haar, thilsammen Knøt, som kommer offuer ens med hindis egne bekiendelser, Och hun nu i Dag effter samme hindis bekiendelsers indhold her for Retten (Aff woris gunstige Her Lensmands fuldmægtig Laurids Nielsen paa Kong. Mayts. Beigne effter hans forsettis indhold) giffuis sag och sigtis, att hun med Dieffuels Konster haffuer omgaaes och sine gierninger vdratted, en part at haffue bedreffuudt och en partt at haffue wild bedriffue, Her foruden och sielff at haffue bekiendt hun thilforne for Trolbom at verre besøgtet och der for Anholden, effter forberørte Reilighed wiste wi icke med Loven och Recessens thilladelse her vdi att kunde eller maatte komme, Mens Ræffninger derpaa at Riende. Thill vidriksbyrd haffuer wi ladett trøgle woris Stads Secret her neben fore. Actum Odensee Anno et die vt supra. Som samme Dom ord fra ord befatted wor.

Derneft

Derneft fremlagde samme hindis bekiendelser in originali, huor paa Dommen i sig sielff er grundet, som di ded med mere Bittløstighed med fører. Derhoes bleff opleest for^m Laurids Rielsens schriftlige forsett och beschylbing paa hans Wapts. Beigne thill bemelte Samme Heine formellendis: Efferfom ieg thill i dag den 23 Julij haffuer optreffuidt Ottenfe byes Messninger offuer Samme Heine, saa er dette min beschylbing emoed hinder, saa effterdi at hun sielff wdi hindis Allersørste bekiendelse, som hun frimliggen haffuer giort, Da sielff haffuer Angiffuidt, att hun formedelt haar haffuer wilsd och Kund thilsøye hans Kong. Waptt. wor Allernaadigste Herre och Koning hans egen Kongelig Person och Liff, saa och hans Elskelige Søn wor Raadigste Prinds Skade och wlyde, ded ochsaa befindis, at der hindis egen sønn her Næruerende haffuer bekiend, at hand wdi den samme Kiste som hun sielff thilsornne ombekiend haffuer, nogle haar wdi en Klub indsuøbt haffuer funden, da haffuer hun icke allene det omfrier endelig frivillig widgaaed, meden ochsaa derhoes først sagt, dett att haffue weritt haar aff it beest, och siden bekiend att haffue weritt haar aff it Menishe, som hun formedelt samme haar haffuer drefuidt sin uogdelighed med, der till med ochsaa den Løge Bog, som hun beschønner alle hindis wgierninger med, att hun effter samme Bogs indhold Alting skulle haffue for Retted, den befindis hun icke at kunde lese et ord wdi eller at kunde berette noget det Ringeste, huad ded er for Raad som der wdi findis, wed och fast icke en synderlig wrt paa Marken at beneffne eller at giøre nogen Wnder Retting om des Krafft och Nytte, fast meget mindre nogett at sige, Huorledis di skulle thill Naturlig Løgedom thilsøye och berebis. Aff huilke kundschaff alle sammen wtuiffuelachtig er at slutte, Att hun icke wed nogen Naturlig midbell, menn alleniste wid Dieffuelens Konster sine gierninger haffuer wdrettid, som hun sielff bekiend sig en part at haffue bedreffuidt, en part at haffue willet bebriffue. Och effter saadan Leilighed setter leg nu i Dag i Rette for Messningerne, Efferfom di thill i Dag er loulig thilsuld och optreffuidt, om bemelte Samme Heine icke effter hindis egen wmenisshetlige bekiendelser bør effter Lougen och Necessen at Lide som en troldkone och straffis paa hindis Liff som wed bør. Actum Ottenfegaard den 23 Julij 1627. Laurids Rielsen egen haand. Bleff och fremlagt for^m Messningers første thoug iblandt andet formellendis, at Messningerne haffuer Laurids Rielsen thilspurd, om hand wille sigte och sage Samme Heine, som da for Retten stord, fuldkommelig for nogen giørlig Troldoms gierning at haffue giort och begangen medt widere thilspør, huor till Laurids Rielsen da haffuer suarit Ja, att hand fuldkommeligen sigter och sager hinde, at hun med Dieffuelens Konster Och Troldom haffuer

haffuer och kand omgaas, efter hindis egen betiendelser saa och hindis Søn och Digis Angiffuende och hans forfettis indhold, som samme beris første thoug bed widere med fører.

Her forvoddenn Blegg och wdi Rette lagt frem Bressue Anlangende nogle Adschielige fremmede och welforstantige beris betiendende wdi denne sag, som Messningerne beret nu siden beris første toug er Blegguen thilskillet. Der efter er for^{ne} Samme Heine blegguen aff Messningerne thilspurt, om hun efter Lowen sig for denne Sigtning och beschylbing kand Erklære, huor till hun suaritt bed icke at kunde giøre, Mens ellers will føre bewis aff gotfold, som hun haffuer hiulpit. Och betiendte at haffue gjort wrett och er bedragen, begieritt derfor Raaden och icke Retten. Och efter forskreffne sigtning, hindis egen betiendelse, bressue och Documenters indhold wor for^{ne} Laurids Nielsen endnu saa well som thilforne aff Messningerne begierendis, At di welbemelte Landsdommers Dom nu strax wille efterkomme och beris toug nu saa endelig giøre som di wille Andtsuare och werre betiend. Da efter att ald forskreffne saaledis for Retten wor passerit, Blegg der fied fylling paa Messningerne wdi Christen Ostersen och Laurids Nielsen Borgere her sammesteds. Di thoge huer Andre wdi hand Och berette, att Messningerne er pligtig at thye och suerge emellum Kong. Mægt. och Samme Heine, saa wiidt de longlig er thilfuld, som di wille Andtsuare och werre betiend. Da fremkomme efterschreffne Messninger, som ere: Hans Michelsen, Hanns Jensen, Jørgen Mortensen, Peder Gaas, Jacop Guldsmit, Hans Ebbesen, Johann Elden, Hans Pedersen, Claus Guldsmit, Peitter Hattemager, Rasmus Christensen, Peder Hansen, Michell Pedersen och Søren Ebbesen, alle Borgere her sammesteds, en efter anden thoge. Dag wdi hand Och først berette och foregaff, At eftersom di thilforne haffuer i denne sag gjort betis ad och toug, som icke da Aldis Endeligt wor, huor wdoffuer sagen thill Landstinget siden er blegguen Ageritt och gjort Rethengig, Och Landsdommer efter opsettelse och betiendende haffuer sagen thill dennoim igien hjemfunden, med thilhold en Endelig toug och afscheed at giøre som forbemelt er, Da efterdi befindis for^{ne} Samme Heine først den 18 Januaril 1627 for goede Wend thill Reinsburg sielsfræilligen haffuer Angiffuitt och betiendt At haffue Annamuitt haar saa och schoe solle, huor med hun wille beschaffe bed saa, at hanns Kong. Mægt., hanns egen Kongelig Person och Liff om Liffuitt schulle bringis, Och derpaa wille Annamme bed hellige hønwerbige Altarens sacramente saa och derpaa Bressue och doe, bed saaledis i ald Sandhed at werre, Hvilken hindis egen sielsfræillig betiendelse hun her i Byefongdens hus for Sognepresterne och Borgere mestere

mestere och Raad her sammesteds ydermere haffuer Confirmerit och fast, saa och derpaa da Annammidt Sacramente, At ald huius hun da saa well som thilforne haffde Angiffuidt, sagt och bekiendt, det ald sammen Guds sandhed at werre, Och hun da saaledis der wdi haffuer giort sitt thestamentte, at hun wille doe med en goed Samwittighed, Huilckett hun widre siden baade her paa Raadhusett, wdi E:te Knuds Closter saa well som i Dallum schriffuer siue haffuer for goede Mend widgaaidt, forskreffne haar thill des wmenischelige wdretning at haffue Annammidt, thill med befindis och aff hindis egen søn och pige at werre wdi hindis egen hus och giemme thill Syderstopell fundet haar tilfammen Rust, siden hun derfra bleff hüd ført, som di wdi Samme Heinis egen paahør haffuer bekiendt, huilcket hun paa det siste icke heller haffuer benegted, Menns widgaaet. Och samme widnißbiurd stemmer offuer ens med hindis egen bekiendelse, hun och sielf haffuer bekiend, hun thilforne for Trolldom haffuer werritt berøgtid och derfor Anholden thill Gotterup och maatte stille borger. Och Borgemestere och Raads Dom i beslutningen formelder, att hun med Dieffuels Konster haffuer omgaaes Och sine Gierninger wdretted, En part at haffue bedreffuidt och en part att haffue wdt bedriffue, Och hun ind nu Och der wdoffuer aff for^{re} Laurids Nielsen Ridesouget thill E:te Hans Closter paa høystbemelte Konge Maytts. weigne gifuis sag och sigtis, at hun med Dieffuels Konster och Trolldom haffuer Och fand omgaaes Och sine Gierninger wdretted, som det thilforne i Processen widtøfftiger med fører, Och efterkom welbiurdig Landssdommers Dom dennom thillholder att giøre Enkelig thoug och Affigt Och nu widere bressue i samme sag for dennem et fremkommen, som icke thilforne for dennom haffuer werritt wdi Rette, ey heller till Thinge er leest och paaschreffuen, Och dennom nu er till widendis worden Och kommen bedre i Kundschaff, at for^{re} Samme Heine haffuer i langsommelig thiid omgaaes med throlldom och Dieffuelens Konster. Da efter forskreffne Reilighed Och efter forskreffne Samme Heinis egne bekiendelser och sigtning indhold wiste de hinde icke att Kunde befri, Men derfor thilborlig at lide och straffis paa hindis Liff som en Trolld Kone. Efterdi hun efter Lovens Tredie Bogs 69 Cap. icke haffuer sig her for loulig erklæret, som det sig Bør wid Raffen i Kircke sagen, huorpaa de bade dennom saa sandt Gud schulle hielpe och hans hellige ord. Och Laurids Nielsen her efter paa høystbemelte Konge Maytts. weigne wor it wuilligt och fuldkommen thingswidne begierendis Aff efterschreffne otte Dannemend, som ere: Jørgen Bager, Hans Bessner, Jørgen Hanssen Skreder, Pouell Skreder, Rasmus Skreder, Christen Søffrensen, Jey Bager och Dinis Lauridsen, Alle Borgere her sammesteds, Huilcke Alle endregteligen

teligen munde paa deris goede tro, Sielle och Sandhed, At de saa och hørde, samme Dag saaledis gich och foer inden alle fire stoeke paa Odense Byeting som før er melt. Thill widniskbiard haffuer wi trøgt woris Signetter her neden fore. Actum Anno et die, loco ut supra.

XV.

Thorbern Gabriell thill Kringerup, Landdommer i Fyenn, gjør witterligt, at aar efter Gudis biard 1627 løffuerdagenn dennd 20 October paa Fyennboe lannhding war schicket Lauridz Nielsen Ribefouget paa Ottennse gaard paa Kong. Mayz wegne paa dennd enne, och haffde hid wdi rette steffnid Eftterschreffne Ottennse byes Nessninger, Remblig Hanns Michelsen, Hanns Jønnsenn, Jørgenn Mortenssen, Hanns Ebbesen, Claus Guldsmed, Hanns Pederßen, Peder Gaas, Peitter Hattemager, Rasmus Christensen, Peder Hannsen, Michell Pederßen, Soffrenn Ebbesen, Johann Ellken och Jacob Guldsmed, paa dend anden side (Och efterhom Sagen med Recessens thillabelse thill i daug wdi ser Wgger haffde werrib opsett), Aalangennde en Endelig Nessnings Ged och thoug, dj thill Ottennse byeting dennd 3 September Rest forleden offuer dend quinde Lambheigne Aff Syderstopell gjort och soerit. haffde, huilchet hieris ædt och thoug for^{re} Lauridz Nielsen formeente loulig och ret att werre, och derforre agted bett her till Landhdingett effter Recessen att lade Confirmere och stadfeste, huor fore hannd haffde hid steffnid for^{re} Nessninger, omb dj thill samme dieris thoug widere haffde at suare, haffde och med samme stessning hid steffnid bem^{re} Lambheigne Sagen Angiellende, omb hun her Imoed loulig kunde haffue Noget at sige, Och wdi rette lagde for^{re} Indstessnid Nessningers Ged och Thoug, sub Dato Ottennse byeting dend 3 September Rest forleden, lydenndis, dett bem^{re} Lauridz Nielsen Ribefouget paa Ottennsegaard haffde med sig thuinnde tingstessuer, Remblig Anders Christensen och Niels Poffuelsen, som hiensted med æd och opragte singre effter Recessen, att de dennd daug 8 dauge thingkallædt effter^{re} Ottennsebyes Nessninger, som er: Peder Jacobsen, Hans Michelsen, Hanns Jønnsenn, Jørgen Mortenssen, Peder Gaas, Jacob Guldsmed, Hanns Ebbesen, Johann Ellken, Hans Pederßen, Claus Guldsmed, Peitter Hattemager, Rasmus Christensen, Peder Hannsenn, Michell Pederßen och Soffrenn Ebbesen, En hurr fra dieris borpeell och der thill byetingett

byetingett deend daug att suare for^{ne} Laurids Nielsen paa Kong. Rættis wegnne saa och at fuldgiorre och Effterkomme Minn forrige Domb med dieris Endelig Eed och Thoug anlangende Lambheignes sag aff Syderstapell, och effter forschreffne Kald och warfell saaledis war hieblet, frembstoed for^{ne} Laurids Nielsen och paa Kong. Rættis Begne begieridt och Eschet aff bem^{te} Ræffninger, att de wille medt dieris Endelig Eedt och thoug dennd daug effterkomme och fylleste giøre Minn for^{ne} forrige domb anlangendis Lambheignes sag aff Syderstapell, som nu stoed her wdi Rette thill stede, som de wille ansuare och werre belienndt. Da effter min forrige domb vnder Dato dennd 19 Augusti Ræstforlede for Retten war oplest och paaschreffuidt som formelder Iblandt andet thill besluttning, att for^{ne} Ræffninger schulle sagen for dennom Igienn tage och wden lannng forhallung Endeligen endten thill eller fra att thye och suerge som de agter att forsuare, omb sidenn ydermeere paaschodes, saa ehr sidenn Ræffuen wdi rette lagt Borgemester, Raad och byefougeen der sammesteds dieris domb, som dj thillforne samptligen dømt och affsagt hæfde, lydenbis det for^{ne} Laurids Nielsen Ridesouget ossuer Ottemse gaards lehen dennd 9 Julij Ræstforlede den paa Ottemse Raadhus for Retten loed føre en gammell quinde veed Ræssa Lamb Heigne thill Syderstapell, och hinnde da paa Kong. Rættis Begne anklaget, thilltalles, saget och beschylte, att hun paa adskillige thider och steder Baade for Danmarchis høymise Raadt Med fleere goede mend saawell som andre hederlig goedt solch sielfswilligen hæffuer angiffuldt, at hun formeðelt haar hæffuer wld och kund thillføye hanns Kongelig Rættis hanns egen Kongelig person och lif saawell som hanns Elskelig Herre Sonn Wor Raadigste prindz schade och wlske, Och thill des beujsning da hæffuer bem^{te} Laurids Nielsen wdi rette lagt samme for^{ne} Lambheignes angiffuelse, dieris samptlig Indholdz Rette grund, huoraff Mand Mogen Wfs och Endelig Ræning fand fatte, saaledis att hun thill Rænsborig wdi Hanns Scharnbierigs hus for Eelig och Welbiurbige mennd, Thage Thott Ottesen, Johana Eberhardt och Jørgenn Skudt dennd 18 Januarj sidst forleden, iblandt andet hæffuer angiffuid att hæffue annammidt først itt stycke aff enn Beerids Kræffue och en loch gull haar, som vor aff hanns forstelig Raade prindzens haar, huormed hun schulle forschaffe det saa, att hanns forstelig Raade Kunde komme i wthillbørlig Kierligheds begiering, saa och for bem^{te} goede mend samme thid Rige maade angiffuidt att hæffue annammidt aff høymen^{te} Kong. Rættis. Egen haar och ett stycke skoe saalle, huor med hun hans Rætt omb lifuidt schulle bringe, och det at werre sandhed hæffuer hun samme thid derpaa wldt annamme det hellige høymerbige Altarens Sacramente saa och derpaa wille leffue och døe, som

som samme hinndis angiffuelse det wittløfftiger wader welbem^{tt} goede mends egne hender Indeholdt. Derneft effter hindis bekiendelsis Indholdt haffuer hun for borgemeftere, Raad och heberlig mend, Mester Hendrich Michelsen, M. Jennis Lauridsen och Her Oluff Joensen, Gudis ords thienner der sammesteds, i byefougden hus angiffuiddt och bekienddt denn 26 Januari, Efftersom Jennis Boldmester paa Kong. Maytts Begne dennem loed thillkiendegiffue, att for^{me} Heigne med siugdomb da hastig vor angreben och for abschillige betennhende (omb hun wed døden affgich) begieritt paa hønben^{tt} hanns Maytts Begne, di samptlig wille gaa i byefougden hus och hørre hinndis yderste och sidste bekiendelse, och da haffuer hun paa hinndis siuge senng (thill Meening) for dennem bekiend, som Slige maade kommer offuer Enns och Confirmerer hinndis forskreffne forige bekiendelse, att hun som for er melt, haffuer annammid aff Konng. Maytts saawell som hanns forstelig Raade prinndgens haar saa och schoe saalle, huormed hun forberorte Wiltwørlig Werch schulle wdrette, och at dett saaledis i ald sandhed war, wille hun derpaa leffue och døe, saa och derpaa annammid Herrens Legeme och blod, som denn Angiffuelse widere Medforde.

Forschreffne Angiffuelse haffuer hun end ydermere denn 31 Januari wdi Dallum schriffuerstue saa well som denn 1 Febr. wdi St. Knuds Closter for Erlige och Welbiurdig mend Her Christian Friis thill Kragerup Ridder, Hans Maytts Canseler, Jøest Høyg thill Wang, Danmarchis Rigs Raad, och Christoffer Brne thill Apsmarch, wedgaaed och bekiend, som dett wnder Rigenns schriffuers hanns deromb widtløfftige formelte. Ennd haffuer hun for borgemeftere och Raad denn 3 Febr. wdi byfougden hus widere berett (effter som di deromb aff fougden paa Kong. Maytts Begne wor anmoedet hinnde at forhøyre), Att hun forskreffne haar thill di forbem^{tt} wmenischelig Werch att wdrette haffde annammid. Noch er for for^{me} borgemeftere, Raad och Kong. Maytts byefougett wdi rette lagt thutinde for^{me} Samheignes Angiffuelser, som hun for Danmarchis Rigs Raad denn 5 och denn 18 Februarj der paa Raadhuset haffuer berett, Efftersom hun da er bleffuen Examinert och forhørtt, huorwdi findis Ibland andet Indfært, Att hun och haffuer weedgaaed at haffue annammid samme haar. Och Ennd ydermeere haffuer hun forskreffne 5 Februarj bekienddt, efftersom hun deromb er tilspurt, Att hun engang thillforne aff Hanns Thomis thill Syderstapell for Throlomb haffde weriddt anlagett och derforre till Gotterup anholden, huorfor hun da stillet borgen, och hann gaff straff, for hann hinnde Intet kunde offuer benisse. For det sidste for dennom er wdi rette lagt Enn bem^{tt} Samheignis sønn och pige Wsfula dieris bekiendelse, som de denn 25 Febr. der paa Raadhuset for Erlige och Welbiurdig mend, Holger

Holger Roſentrands thill Roſenholmb och Frands Randhau thill Randhansholmb giortt haſſuer, des Jundholb iblandt andett, Att for^m Heundrich Hannſen haſſuer berett, Att hannb ved tree eller fire dange eſſter ſin Robers bortførell haſſuer funden i hanns Robers Kiſte, ſom ſtoed paa gulffued i dend ſtoere ſtue, Roget haar, ſom vor ſuøbt i ett Klede, huilchet hannb opløſte och Kaſte wd aff Kiſten. Forſchreffne thid-haſſuer bem^t Lambheignes pige for^m Brſula berett, att hun ſaa Jndtes haar i Kiſten, Wenn ved en ofte dange eller meere eſſter Heigne var bortført, ſant hun Roget haar paa en libenn Kadelloffuen i dennb lille ſtue, ſom vor ſortebzun, ſuøbt i en Klud, och wor haaret finger langt och ſtach wd aff Kluden paa begge Gunderne, och att det vor ſaa Rogett ſom mand kunde fatte ombkring Jmellumb thommelfinngerenn och pegefingeren, och ſamme haar ſlengte hun bort och ſeyet det wd, thi hun Weennitte dett haſſde Jndtes paa ſig. Der eſſter ſamme thid Er Lambheigne bleffuen ophent, och der hinnde bleff ſagt, att hinndis ſønn och pige haſſde berettet att de haſſde funden haar i hinndis Kiſte och paa hinndis Kadelloffuen, haſſuer hun icke wiilld werre det geſtenndig, førennd Sønnen er kommen thill hinnde och bekiennndt det, och da haſſuer hun ført ſuarett, att det wor haar aff Ingenn Wenniſche menn aff ett beſt, ſidenn haſſuer hun ſagt, att det vor haar aff en herremannb ved Raſſan Claus Korff, ſom hun haſſde Gurerit. Ydermeere ſamme thid haſſuer hinndis Sønn ſagt, att hans Robet kunde icke Throlomb, Wenn hun haſſuer hiulpet goedt ſoldh wed Naturlig Ribdell, ſom ſtoed i hinndis legebog, ſom hun haſſde høeſ ſig, och der hannb er bleffuenn thillſpuet, omb hanns Roeder Kunde leſſe och ſchriſſue, da haſſuer hand ſuaritt och ſagt Mey. Pigenn haſſuer och ſamme thid ſagt, att Heigne leſſede aff ſamme bog for ſolchen, ſom komb thill hinnde omb Raad, Och gjorde dennem wiſſ, att hun kunde leſſe. Och eſſter forſchreffne Angiſſuelſers Jundholb ſatte bem^t Lauridz Nielſen wdi ſitt ſchriſſtelig forſett (ſom hannb dend daug Jundlagde) wdi rette, Att eſſterdj for^m Lambheigne ſiellſ wdi hinndis allerførſte bekiennndelſe, ſom hun fri villig haſſuer giort, da ſiellſ haſſuer angiffuud, Att hun formedelſt haar haſſuer wld och kund thillſøye Hanns Kong. Mayttz Bor. Allernaadigſte Herre och Koning Hanns Egenn perſoen och liſſ, ſaa och Hanns Elſchelige Herre Sønn, Bor Raadigſte prindz ſchade och Blyche, dett ochſaa beſinnndis, Att hinndis Egenn Sønn her Neruerennde haſſuer bekiennnd, Att hannb wld dennb ſamme Kiſte, ſom hun ſiellſ thillſornne omb bekiennndt haſſuer, nogle haar wdi en Klud Jund ſuøbt haſſuer funden, da haſſuer hun icke alleniſte det ombſier Endelig fri villig vedgaaed, Meden ennd ochſaa derhøeſ ført ſagt dett att haſſue verridt haar aff ett Beſt, och ſidenn bekiennndt dett att haſſue verridt haar

haar aff ett Menniscke, som hun formedelst samme haar hassuer drefsuidt sinn Agudelighed med, bertill med och saa denns legeboeg, som hun beschönnier alle himndis Bgierninger med, Att hun effter samme boegs Indhold Alting schulle hassue forretted, denns befindis att hun icke kunde lesse itt ord vdi eller kunde berette Noget dett Ringeste, huad det er for Raad som der vdi finndis, Beed och fast icke enn sonderlig Brt paa Marken att benessne eller att giøre Rogenn Underrettening omb des Krafft och Nytte, fast mogett Miandre Noget att sage, huorledis de schulle thill Naturlig lægedomb thillsnes och beredes, aff huilcken Kundschaft alle sammen wtuiffuellachtig Er att slutte, att hun icke ved Rogenn Naturlig Middeil, menns alleniste ved Dieffuelens Konster sinne gierninger hassuer vdbrettedt, som hun siellff bekiend sig en part att hassue bedressuidt, en part att hassue vildt bedriffue, Och effter saadann leylighed fatte for^{ne} Laurids Rielsen for forschreffue borgemeistere och Raad sampt Kong. Maytts byefougett vdi Kette, Dmb bem^{tt} Lamb Heigne Iche effter longen och Reccesens effter samme himndis Egenn Mennisckelig bekiendelse bør att lide och straffis paa himndis lifff, och var derpaa Enadelig domb begiereendis, Och lyder samme Raadstue domb thill besluttning, Att effter thilltalle och Lambheignes egenn bekiendelse, som vdi denne sag forløben ehr, och effterdj wdtryckelig befindis hun først goedvilligen thill Rennsborig hassuer for goede menns angiffuibt, Att hun formedelst haar saa och schoe saalle hassuer mild och Kund thillsföye hanns egenn Kongelig persoun, saa vell som hanns forstelig Raade prindgenn schade och Whysche, Huilckenn himndis Mennisckelig bekiendelse hun her sidenn frj villigen ydermeere hassuer Edifficmerit och stadfest och derpaa wille lessue och doe, saa och annammid Herrens Hellige Begomme och bløed, att det saa i sandhed var, thill med och befindis, att himndis egenn Sonn och pige hassuer vdi himndis egen hus och giemme thill Syderkapell sidenn hun der fra bleff hid ført, paa thuinnde steder fundet haar thill sammendrett, som kommer offuer Enns med himndis egen bekiendelse, Och hun endnu denn daug effter samme himndis bekiendelsers Indhold bør for Kettenn aff dieris gunstlig Her Leensmands fuldmegtige Laurids Rielsen paa Kong. Maytts. Begune effter hanns forsettis Indhold giffuis sag och sigtes, att hann med Dieffuelens Konster hassuer omgaadch och sinne gierninger vdbrettedt, en part att hassue bedressuidt och en part at hassue vildt bedriffue, her forløben och siellff att hassue bekiend, hun thilsforne for Throdbomb att werre besøget och derfor anholden. Effter forberørt leylighed wiske borgemeistere, Raad med Kong. Maytts. byefougett icke med longenn och Reccesens thilladelse her vdi att kunde eller maatte dømme,

Renns

Wenns Reſſninger paa att kiende, ſom ſamme bomb der vdi Indbefatted vor, ſom och her Inden Landſtingett er leſt och paaschreſſuidt.

Derhoes er for Reſſningerne bleffuen opleſt for^{ne} Laurids Nielſens ſchriſſtelig forſett och beſchylbening paa Hanns Maytts. Begune thill bem^{tt} Lambheigne formeldendis: Eſterſom jeg thill i dang denn 23 Julij haſſuer opkreſſuidt Ottenſe Byes Reſſninger offuer Lambheigne, ſaa er dette Minn beſchylbening Emoeð hinnde, ſaa eſterdj att hun ſieff vdi hinndis allerførſte bekiendelſe ſom hun fri villigen haſſuer gjort, da ſieff haſſuer angiffuidt, att hun formedeſt haar haſſuer vilb och kund thillføye Hanns Kongelig Mayt. Vor Allernaadigſte Herre och Koning Hanns egen Kongelig perſonn och liſſ, ſaa och Hanns Elchelig Herre Sønn Vor Naadigſte prinndß Schade och Wlyche, dett ochſaa befinndis, att der hinndis egen Sønn her Meruerende haſſuer bekienddt, att hannd vdi dend ſamme Kiſte ſom hun ſieff thillforne omb bekienddt haſſuer, Mogle haar vdi en Klub Sund ſuøbt haſſuer funden, Da haſſuer hun icke allene det ombſier Endelig frivillig vedgaad, Medenn ochſaa derhoes førſt ſagt dett att haſſue werrid haar aff ett Deet, och ſiden bekienddt att haſſue werrid haar aff ett Menniſche, ſom hun formedeſt ſamme haar haſſuer drefſuid ſin Wgubelighed med, dertillmed ochſaa dend legeboeg, ſom hun beſchønner alle hinndis Wgierninger med, att hun eſter ſamme boegs Indhold Alting ſchall haſſue forretted, dend befinndis hunn icke att kunde leſe ett ord vdi eller att kunde berette Noget dett Ringeſte, huad dett er for Naad ſom der vdi finndis, weed och faſt icke en ſønnderlig Wrt paa Marchenn att beneffne eller att giøre Rogenn Wnderrettning omb des Krafft och Nytte, faſt Megett mindre Nogett att ſige huorleðis de ſchulle thill Ratturlig Bøgedomb thillføyes och berebes, aff huilken Kundſchab alle ſammenn Wtviſſuelagtig Er att ſlutte, att hun icke ved Rogenn Ratturlig Widdell, menn alleniſte ved Dieſſuelens Konſter ſinne gierninger haſſuer vðretted, ſom hun ſieff bekiender ſig en part att haſſue be-drefſuid, en part att haſſue vilb bedriſſue, och eſter ſaadan Venlighed ſatte hannd dend dang vdi rette for Reſſningerne, Eſterſom de thill ſamme dang wore lomlig thillfuld och opkreſſuid, Dmb bem^{tt} Lambheigne icke eſter hinndis egenn Wmennſchelig Bekiendelſer bør eſter Lougen och Nærefen att lide ſom en Throidkonne och ſtraffes paa hinndis liſſ ſom ved bør. Actum Ottenſe gaard denn 23 Julij 1627. Laurids Nielſen, egenn Hanns.

Er och bleffuen fremblagt for^{ne} Reſſningers førſte thoug, Wtlandt andet formeldendis, Att Reſſningerne haſſuer Laurids Nielſens thillſpurt, omb hand ville ſigte och ſage Lambheigne, ſom da for retten floer, fuldkommelig for Rogenn giørlig Throidbombs gierninger att haſſue gjort och beganngett, med widere thillſper,

thillspør, huor till Lauribz Nielsen da haffuer suaret Ja, att hanb fuldkom-
meligen sigtebt och saget hinnde, at hun med Dieffuelens Konster och Throlomb
haffuer och land ombgaaes effter hinndis egenn bekiendelser, saa och hinndis
Sønn och piges Angiffuende och hans forsettis Indhold, som samme dieris
første Thoug bett videre medførde. Herforvden haffuer och werrib for Ness-
ningerne vdi rette lagt femb breffue anlangende Rogre afschillige fremede och
wellforstandige dieris betenndende wdi denne sag, som Nessningerne effter dieris
beretning nu siden dieris første thoug er bleffuen thillstillet. Der effter er
for^m Lambheigne bleffuen aff Nessningerne thillspurt, omb hun effter lougen
sig for dennb Sigtning och beschylbening land Erkeere, huortill hun haffuer
suaritt det iche at kunde gjøre, Renns ellers ville føre beuif aff goedt soldy som
hun haffde hiulpet, Och bekiende att haffue giortt Brett och er bebragen,
begieridt derfor Raadeen och iche Rettenn, Och effter forskreffne Sigtning,
hinndis egenn bekiendelse, breffue och Documenters Indhold haffuer for^m Lau-
ribz Nielsen da saa vell som thillforne veridt aff Nessningerne begierenndis, Att
dj minn forige lomb da strax wille Effterkomme och dieris thoug saa Enndeligen
gjøre, som de wille ansuare och werre bekiend. Da effter att alb forskreffne
saaledis der for Retten var passerit, Er der bleffuen sted fylling paa Nessnin-
gerne wed Christenn Ostersen och Lauribz Nielsen borgere i Ottemse, de thounge
huer andre wdi Hannb och berette, att Nessningerne ere pligtig att thye och
suerge Emellumb Kong. Maytt. och Lambheigne, saa vidt di loulig ere thillfuldt,
som de wille andtsuare och werre bekiend. Och lyder samme Nessningers
Eed och thoug thill besluttning saaledis: Att forskreffne Nessninger er fremb-
kommen, som ehre Hanns Michelsen, Hanns Jensen, Jørgenn Mortensen,
Peder Gaaß, Jacob Gulbsmed, Hanns Ebbesen, Johan Ellenn, Hanns Pe-
dersen, Claus Gulbsmed, Pjetter Hattemager, Rasmus Christensen, Peder
Hannsen, Michell Pedersen och Søffren Ebbesen, Alle borgere i Ottemse, En
effter anden thounge boeg vdi hannb och først berette och foregaff, Att efftersom
dj thillforane haffde vdi denne Sag giortt dieris eed och thoug, som iche da
aldelis Endelig var, huor vdoeffuer Sagenn thill Lannbstingett siden er bleffuen
Agerit och giort Rethengig, och Jeg da effter opsettelse och betenndende haffde
sagen thill dennem Igien hiembfunden, med thillhold en Endelig thoug och
Affscheed att gjøre, som forbem^t ehr, Da effterdj befinndis for^m Lambheigae
først dennb 18 Januarij 1627 for goede mend thill Rensborig sielff villigen
haffuer angiffuidt och bekiendt at haffue annammit haar saa och schoe saalle,
huormed hun wille beschaffe det saa, att hanns Kongelig Maytt., hanns egenn
Kongelig persønn och liff omb liffuidt schulle bringes och derpaa wille annamme
dett

dett Hellige Høyverdige Altarens Sacramente, saa och derpaa leffue och doe, dett saaledis i ald sandhed att verre, Huilckenn Hinndis egenn sielff willig bekiendelse hun der i byefougdenns hus for Sognepresterne, Borgemeistere och Raad der sammesteds ydermeere haffuer Confirmerit och stadfest, saa och derpaa da annammidt Sacramentet, att ald huius hun da saauellsom thillforne haffde angiffuidt, sagt och bekiendt det alt sammenn Gudh Sandhed att verre, och hun da saaledis derudi haffde giortt sitt Testamente, att hun wille doe med en goed Samuittighed, Huilckett hun widere sidenn baade her paa Raadhuset och wdi St. Knudh Closter saauellsom i Dallumb Schriffuer stue haffuer for goede mennd vedgaad, forschreffne haar thill des Wmennischelig Wdretning haffde annammidt, thillmed besinndis och aff hinndis egenn sønn och pige att verre wdi hinndis egenn hus och giemme thill Syderstopell fundet. haar thill sammen Knøtt, sidenn hun derfra bleff hid førtt, som de wdi Lambheignes egenn paahør haffde bekiendt, Huilckett hun paa dett sidste icke heller benegted mennd wedgaad, och samme Winndisbiurd stemmer offuer ens med hinndis egen bekiendelse, hun och sielff haffuer bekiendt, hun thillforne for Throlomb haffuer weridt berøgted och derforre anholdenn thill Gotterup och Maatte stille borgen, Och Borgemeistere och Raadhs domb i besluttningen formelder, Att hun med Dieffuelens Konster haffuer Ombgaaeds Och sinne gierninger wdretted, en partt att haffue bedreffuidt och en partt att haffue wild bedriffue, och hun endnu och der wdoffuer aff for^m Lauridh Nielssenn Ridesougett thill Ste. Hanns Closter paa høysen^m Kong. Rantts. Wegne giffuis sag och sigted, att hun med Dieffuelens Konster och Throlomb haffuer och kand ombgaaes och sinne gierninger wdretted, som det thill forne i Proceffen widtlofftiger med fører. Och efftersom Winn forige domb dennem thillholder att giøre Enndelig Thoug och Affsiget och nu widere Bressue i samme sag for dennem er fremkommenn, som icke thill forne for dennem haffuer weridt vdi rette, En heller thill tinge er leet och paaschreffuen, och dennem nu Er thill Widenndis wordenn och Kommen bedre i Kundskab, Att for^m Lambheigne haffuer laangsomuelig thid ombgaaeds med Throlomb och Dieffuelens Konster, Da Effter forschreffne Leylighed och effter forschreffne Lambheignes egenn bekiendelse och Sigtenings Iandhold wiste bem^m Messninger hinnde icke att kunde befrj, Wenn derforre thillbørligen att libe och straffis paa hinndis liff som en Throlbomme, Effterdj hun effter Lougenns Thredie Boegs 69 Cap. icke haffuer sig herforre loulig Erkleeritt, som det sig bør, wed Messen i Kirkesogen, huorpaa de baade dennem saa sandt Gud thill hielpe och hanns hellige ord, som samme Messningers Ged och Thoug befattedt war.

Derneft

Derneft bleff wdi Rette lagt for^{ne} Lamb Heignes bekiendelser in originali, som wdi for^{ne} Messningers eed och Thoug Er specificerit och Raffen giffuid, som i des Inndholdt Eragtes gaundsche WEnß att werre, som wittløfftig omb afskillige och Contrarie ord och Enact i dennem stieff wduiser, som i daug her inden Landstinget ere leste och paaschreffuett. Enndau er wdi rette lagt Ett Andett for^{ne} Messningers Eed och Thoug, dj wdi samme sag for^{ne} Lambheigne angaaende dennnd 23 July Nest forleden paa Ottenske byeting (Efter som for^{ne} Lauridz Nielsen da med lige Process och efter samme Documenter som nu dennem haffuer thill fulb) soeret och affsagt haffuer, huor omb dj da saaledis haffuer stutted, Att efter som Lauridz Nielsen Ridesouget paa Ottenskegaard haffuer thillfuld dennem att thye och suerge omb Lambheigne, som da stoed for Retten, Da efter dj icke for dennem beuistes for^{ne} Lambheigne Noget giørlig Throlddoms gierning att haffue giørt, Ey heller for^{ne} Lauridz Nielsen hinnde fuldkommelig efter Lougen wille sigte dend daug for retten, formeente derforre Lougen och Recesen icke thilholder Kirkeneffnn deromb att suerge, Mennd dennnd sag Ind for thillbørlig dommere, huorpaa dj da bad dennem saa sant Gud thill hielpe och hanns hellige ord, som det dieris Wændelig Thoug (som ved minn doms thill dennem Igienn bleff hiemb funden) widere medførde. Fremdeellis wdt rette lagde for^{ne} Lauridz Nielsen endnu thuinnde for^{ne} Lambheignis bekiendelser, som icke wdi for^{ne} Messnings thoug sinndis Innd ført eller Raffen giffuidt, dennnd førte daterit Bogenske dennnd 24 Januarj Nest forleden, som Abraham Bierig, Jacob Christoffer Penn, Anders Jespersen Schriffuer, Feder Hannsen, Hendrich Hannsen och Jennis Possuelen Raadmennd ibidem med Egene hender haffuer wunderschreffuidt, Huor wdi sinndis for^{ne} Lambheigne at haffue angiffuidt well at Kennde ett quind foldh ved naffnn Kiersten, som hun da saa, som thiente Welbaarne frue Anne Enche thill Paridzløffgaard, och at samme quindfoldh vor hoes hinnde omb Jacobj Thiber med noget guull haar och med et stycke aff ett linn Klede och begierit, att hun wille bestille det saa, at Prindgen wille holde aff hinndis frue, Huilcket for^{ne} pige da ved Allerhøieste Eed haffuer benegtedt, at hun aldrig kiende for^{ne} Heigne, Mennd at hunn haffde sagt hinnde en obenbare løgen paa, och icke sigt som hinnde er paasagt, med Sandheds Winndisbiind skulle offuer beuises, som dend Angiffuelse med meere Indeholt. Dennnd andenn bekiendelse Er daterit Ottense, och lyder som Efterfølger: Lambheigne aff Eyderstopell hinndis bekiendelse Wdi Holger Rosenfrandsis, Joest Høegh, Frands Ramndhou, Dannmarchis Riges Raad, D. Hanns Michelsen Experintendent, Mester Jennis Lauridzen i Ottenske och Otte Knudgen borgemeister

borgemeſter ibidem dieris Meruerelſe paa Ottenſe Raadhuſſ dennd 21 Februarj Anno 1627.

Førſt bleff hun formanidt att ſige ſandhed, da frivilligen ſuaret hun Ja Och bekiennde, Att Jennis Boldmeſter komh thill hinnde och ſagde hinnde en goet daug fra frue Anne Lyche, da ſuaret hun, huad er det for en frue, dennd kienneder Jeg iche, da ſagde hanh, hun haſſuer ſennb eder en forærinng, da ſuaret hun huorfore, da ſagde hannd, det ſaar i vell att vide; Saa kaſte hannd bj fire Roſenobeller paa hinndis borb, ſaa bød hannd en goet daug och gich bort och ſagde, hannd wille komme igienn Dmb paafche, da ſuaret hun, det Raatte hannd giøre; Overmeere att alt huad hun thill foranne haſſuer bekiennb omb pigenn, det er løgenn, wdenn dennd poeſt, Att Jennis Boldmeſter ſamme thid hannd vor hoet hinnde, ſpurde hannd, omb en pige iche haſſde verridt hoet hiinde och ført hinnde en pung med Rogenn penngge wdj, da ſuaret hun, der haſſde verridt en pige och Ingen pung førtt, Wenn det var Løgenn hun berette for hannem. Bleff thillſpurt omb det haar, huorledis hun var thillkommen, deromb at bekiende. Da ſuaret hun vell att haſſue thalb thill Jennis Boldmeſter omb det haar, Wenn det var Løgen hun ſagde. Bleff och thillſpurt omb det var Sandhed, hun haſſde fiſt bekiend omb Catrine Sigvordh, da ſagde hun, at for^{ne} Catrine vor hoet hinde, Wenn det hun haſſde ſagt omb hinnde anlangennde frue Anne Lyche det vor løgenn. Item huad dennd quinde Elſe belanger, omb nogen haſſde thillſpurt hinnde, omb hun haſſde verrid hoet hinnde, da ſuaret hun, det vor och løgen, ſaa vidt hun omb hinnde haſſuer bekiennbt. Tilgemaade bekiennde, huiſ hun haſſde thalb omb Kongens och prinndgens haar, det vor och løgen. Endnu er for^{ne} Heigne formanit att ſige ſandhed, da ſuaret hun at haſſue bekiend Sandhed, Wenn i det første haſſde hun løget, och berette, Quad vill i pine mig lennger, thager heller liſſuidt aff mig. Overmeere bekiennde, at det var och løgen omb dennd ſortte Karll i Klennſborrig, ſom ſchulle haſſue bedet hinnde ſige bj haar var brend. Item bleff thillſpurt, huorledis hun er thill kommen att thalle omb Kongens och prinndgens haar, da ſagde hun att haſſue taget och digted det aff ſig ſielf. Endnu er Lambheigne thillſpurt, huemb der haſſuer bragt hinnde thill att bekiennde och liuſſue goet ſolch paa, da ſuarit och bekiende hunn, Att Inngenn haſſuer bragt hinnde thill denndt Løgenn, Wenn taget det aff ſig ſielf, och forbj hun haſſde løget, wille hun gierne bœ, ſom ſamme bekiennndelſe vnder Rigenſſ Schriffuer Peder Nielſens hannd med førde. Och derhoet ſatte for^{ne} Lauridh Nielſen wdj alle rette och formeente ſamme Reſſningers Sed och Thoug loulig och ret att verre, ſaa dennd burde ved magt att bliſſue. Huor Imoed der Sagen bleff optagen i betenchende, war for^{ne} Lamb Heigne (ſaa vell ſom i daug)

her

her for retten ført, och da bleff hinnde thillspurt, Efftersom hun haſſde berett att haſſue Surerit en Herre mannd ved Raſſan Claus Korff, huad for Siugdomb hand haſſde, da ſuaret hun (paa thydſt), haand var affindig. Da bleff hinnde thillspurt, huorledis hun hannem Surerit, da ſagde hun, att hun gjorde och berede hannem derforre thuinnde dricke, Och der haand bekomd dennſt første drick, ſennde haand hinnde Noget aff ſitt haar. Saa bleff hun ydermeere thillspurt, huad di Brter hed, hun ſamme dricke aff thempererit, da berette hun di at hede Saugendyffuel, Winn Ruder och Hoff Ruder. Och efftersom hun er thillspurt, omb hun ved ſteenne kunde Inngenn Middel for Siugdomb forſchaffe, da berette hun, att mannd ſchulle thage Mhi ſteenne paa Mhi Marche och dennem ſchulle Mannd gløbe i Ild och laſte i Vand och der vdi bade och ſaa laſte ſamme ſteenne paa en Korſvey, det var goet for alle honde Siugdomb, och berette icke at haſſue lertt det aff Nogen, Wenn taget det aff ſig ſielff. Och derhoes ved hinndis Allerhøyeſte Eed berette icke att kunne med Nogen Throlomb, icke heller hinnde ſchulle loulig offuer beuiſes Nogen med Throlomb att haſſue forgiort, Wenns allenſte at haſſue hiulpet ſoldy ved Ratturlig Middel, Wenn huiſt hunn thill fornne haſſde bekiendit omb Kong. May^{tt} Vor Allernaadigſte herre och Koning ſamptt Hanns Elſchelige herre Sønn Vor Naadigſte priandh, dett var løgen, och var dertill bragt och derforre aff Tenns Boldmeſter giſſuidt fire Roſenobel, och formeentte, Reſſningerne haſſde giort hinde ſtor Brett, Wenn for det hun haſſde løyget wille hun gierne libe.

Da bleff for^{ne} Lauridh Nielsen, ſamme daug Sagen bleff optagenn i betenngende foreholdt, att effterdi haand denne Sag med boegs eed och Sigtening icke Enndnu ſidſte gang for Reſſningerne anderledis haſſuer procederit End ſom Reſſningerne første gang (formedelſt icke befaandtes giørlig gierning och fuldkommen Sigtning) Enddelig effter haſſuer ſluttedt, Dmb haand nu i daug her for retten wilde hinnde boegs æd paa for^{ne} Lamb Heigne, ſom vdi ſlig Sager thill des her vdi Landet ſeduanligt haſſuer merriidt, och vide och ſigte hinde, att hun Nogen med Throlomb haſſuer forgiortt, effter Kongens 3 boeg 69 Cap. och der ved ville hette ſnu eed. Huortill for^{ne} Lauridh Nielsen ſuaret, att haand Inngenn ydere boegs eed eller Sigtning ville giøre End for Reſſningerne ſcheed ehr, och haand Indlagde berettening omb formelber, huilchet hand formeente loulig Noch att verre.

Møette och vdi rette for^{ne} Kircheſſninger, Remblig Hanns Nielsen och haand Med Conſorter, och vore dieris eed och thoug Geſtenadig och formeentte, det burde ved magt bliſſue och for^{ne} Lambheigne der effter ſom en Throlblonne att libe thill Boell och brandt. Och efftersom Sagen formedelſt forſald och wichtige

wichtige Karſager thill i daug vdi ſex vgger haſſde meridt opſett, Et for^m Laurids Nielsenn endnu ſom thillforane fremb Eſchet, omb hannd ſom forberøtt ehr, for^m Lambheigne wille wide och ſigte ſaa vell ſom att binnde boegs Sed, da er paa hanns Begne Møtt Thommes Broderſen Schriffuer i St: Hanns Gloſter och berette Laurids Nielsenn i Kong. Maytts. forſald att verre och derforre iche ſielff kunde møede, Och hand alleniſte ſaa vell ſom for^m Neffninger eſſter Sagenas thilldrag, Proceſs och forige Mettergannng var Enndelig domb begierendis, Och Enndnu ſom thill forne formeente, dett affſagde, Neffnings Sed och Thoug burde veed magt bliſſue, och for^m Lambheigne (ſom ſtoed her innden Landſtinget for rettenn thill ſtede) thill boell och brand ſom en Throlbſonne att libe, Med flere ord och taſke deromb bleff foregiſſuitt.

Tha Eſſter Thilltale, for^m Heignis giensuar och dennd Sags lenlighed bleff der ſaaledis paakiennnd for Rette, Att eſſterdj det beſinnbis, forſchreffne Neffninger med dieris Sed och Thoug haſſuer thillkiennndt for^m Lambheigne ſom en Throlbſonne att libe, Da forſt anſeendis dennd Sags Proceſs, da ehr iche offuer for^m Lambheigne Rogenn boegs æd bunden (ſom dog ſeeduannligt vdi ſlig Sager her vdi kanndet thill diſ meridt haſſuer), iche heller Et for^m Lambheigne eſſter Lougens 3 boeg 69 Capitell loulig widet och ſigtedt, att hun Rogenn med Throlbomb haſſuer forgiortt, Et och iche ſamme Sag ſaa loulig med Kalb och Warſell procederit ſom det ſig billigen haſſde burdt. Angaaende Hoffuidsſagen, da ehr iche Eigntlig for Neffningerne, Møgett Minndre her for mig beuiſt, for^m Heigne Rogenn med Throlbomb giørligen att haſſue forgiortt, iche heller vdi Rogenn hinndis Tindlagde bekiendbeſer beſindis att haſſue loſſuiddt eller thillſagt Mogett Menniſche Moget onntt, Ey heller det med Throlbdom kunde eller wille giørre. Derforre och eſſter ſlig forberøtt lenlighed wiſte Jeg iche for^m Neffningers eed och thoug att følge, Wenn Magtesløſ bliſſue, Wenn dog Rig forbeholdenn, for^m Lambheigne hermed iche at verre Bndſchylidt, att hun joe formedelſt hinndis wlige ord och ſnaet och Contrarie bekiendbeſer, huorpaa hun haſſuer annammiddt det Hellige Høyverbige Altarens Sacramente, Joe billigen der forre bør at libe paa hindis liſſ, Raar deromb loulig paa tilbørlig ſteder procederis, eller och huorledis dennd Høye øffrighebd dermed anderledis will haſſue forholdet. Thill Wiindſtiurnd Mitt Zingenette vnndertøgt. Datum ut ſupra.

XVI.

Wii Chriſtian den ſierde med Guds Naade Danmarchis, Norgis, Wendis och Gottis Koning, Hertug wdj Schlefſwig, Holſten, Stormarnn och Dittmarſchen,
Greſſue

Greffue vdi Dibenburg och Dellmenhorst, Hølske dig Ds Elschelige Thorben Gabrielsen till Krenderup, wor mand och tienner, Kierligen med Gud och vor Raade. Wiid, at wj wed woris fuldmegtige agter dig at lade tiltalle for en domb, du den 20 Octobris 1627 emidlertiid du war Landzdommer wdi wort Land Fhenn, hassuer vdsted, wdi huilchen Domb du schall hassue magteløß dømt en Nessnings æd och toug, som wdi wor Riøbsted Ddense var soerit offuer et Quindsolch wed Naffa Lambheigne aff Syderstopell, huilchen toug schall formelbe, At Nessningerne schall hassue tilskient for^{ne} Lambheigne som en Troldkone at lide, huorud inden vj formeener dig wret at hassue giort, Och bør derfor at stande till rette saauell som betalle huif becostning paa hinde siden den tiid Anuent er, Och du met samme din domb hassuer forarsagit, des leilighed woris fuldmegtige widere schall berette. Thi bede wj dig och byde, Attu retter din leylighed efftet, derom at møde for Ds och woris Elschelige Danmarchis Rigs Raad wdi Rette till første Almindelige herredage, som er berammet at schall stande her wdi wor Riøbsted Riøbenhaffn, som er den 24 Maj nestkommenis. Sammeledis steffne wj dig Lambheigne som Saggen Angielber, Desligeste och eder, Peder Jacobßen, Hans Michelsen, Hans Jensen, Sorgen Mortensen, Peder Gaas, Jacob Guldsmed, Hans Ebbesen, Johan Elchen, Hans Pedersen, Claus Guldsmed, Peiter Hattemagger, Rasmus Christensen, Peder Hansen, Michell Pedersen och Soffren Ebbesen, Borgere och Indvohner wdi wor Riøbsted Ddense, Nessningsmændene, som samme Sed och toug Soerit hassuer, Atj och till samme tiid eller eders fuldmegtige møder tilskede, och da samptligen at lide och Indgielde, huif derom loug och Ret er, ladenis det Ingenlunde. Giffuit paa wort Slott Riøbenhaffn den 22 Februarij Aro 1630. Under Wort Signet.

XVII.

Paa Kong. Mayt^{ts} min Allernaadigste Herris och Konings Begne er dette min beskyldning imod Erlig och Welbyrdig mand Thorben Gabrielsen till Krengerup, forige Landzdommer wdi Fhenn, Anlangendis en Domb hand affsagt hassuer, huorudinden hand hassuer macteløß dømt ett nessnings toug, som hassuer Soeritt ett quindsolch ved naffn Lamme Heigne thill Ild och brand och dermed befriett hinde fra den Død, ieg formeener hun nochsom fortientt hassuer.

1. Formeener Jeg hannom herudinden Brett att hassue giortt, Effterdi Lamme Heigne wdi hindis betiendelse, som hun for Erlig och Welbyrdig Mand Thage Tott Dttfen till Grickshofm, Danmarchis Rigs Raad och Kong. Mayt^{ts} Befallingsmand paa Solffuitsborg Slott, Johan Eberhartt till Esb og Sorgen Schultt

Schultt giortt haſſuer denn 18 Januarij 1627 tiil Rensburg, bekiender vdttryckeligen att haſſue tagett tiil ſig et Stycke aff en Perriſ Krage och en lock gulle haar, ſom hun haſſuer berett att ſtulle vere aff hanſ fürſtelige Raade Prindſens, huilchet en Pige haſſuer hinde leſſueritt.

2. Der hoeß haſſuer Annammitt aff en Flensburger quinde ett ſtyche aff en ſcho ſole och en lock ſorte haar, huilche haar hun foregaſſ ſchall haſſue veritt aff Kong. May^{tt} minn Allernaadigſte Herris och Kongis egen haar, der med hanſ May^{tt} att bringe om liſſuett, och paa dett mand paa denne hindis bekiendelse icke ſtulle twiſſle, ville hun der paa ſamme tid haſſue Annammitt dett høyverdige Alterens Sacrament och leſſue och doe der ved.

3. Noch den 5 Februarij 1627 er hun bleffuen ved ſamme bekiendelse, der hun vdi Ddenſe vdi Danmarckis Rigis raads neruerelse paa raadhuſitt er bleffuen examinerit och forhørtt.

4. Hindis egen Søn Hendrich Hanſen ochſaa bekiender vdi hindis Kiſte att haſſue fundett nogitt haar, ſom var ſuøbt i ett Klede.

5. Diſligſte hindis Pige Brſula vedgaar att haſſue fundenn nogett haar paa Kacheloffuen, ſom vare finger lang, ſuøbt i enn Klub, huilcket Altsammen kommer offuer eens med hindis egen bekiendelse.

6. Aff for^{ne} hindis egen bekiendelse, giortt vdi Ddenſe den 5 Februarij 1627, befindis ochſaa hinde tilfornn for trolldomb ſag att haſſue verrittAnlagitt.

7. Pigenſ bekiendelse formelder ochſaa, att hun bleff beſøgtt aff ſaa mange, huilchett hun och ſielff bekiendtt haſſuer och att haſſue Gurerit en herremand ved naſſn Glauf Korff och att haſſue brugtt hanſ haar der tiil, huilchet ſiunis vnaturlig middeſ.

8. Hun Selff haſſuer och berett att haſſue hiulpenn foldt ved naturlige middeſ, ſom ſtod i en Lægebog, ſom hun haſſde hoß ſig, och der mand efterſpurde, om hun kunde leſe, beſantis att hun dett icke kunde, huilchett giør hinde och Suspect.

Aff huilche hindis vtuungene bekiendelser ſaa och hindis Sønſ och Pigen och aff forberett Leilighed formeener Jeg nochſom att kunde eragtis hinde att ſchulle vere vdi trolldombs Kunſter erfarenn; thi huorfor ſchulle hunn haſſue tagitt for^{ne} haar, ſtyche aff en Perriſ Krage och Schouſole tiil ſig eller ſaadant ſtulle findis vdi hindis Kiſte och giemme, derſom hun intett der mett kunde vdbrette. Och derfore ſetter vdi Rette, om Landſdommers Domb icke bør macteſløß were och for^{ne} neffningſtoug att ſtaa ved mactt, Och om Landſdommer icke bør att ſtande

stande derfore till rette saa och betale, huis omkostning der er anuendtt siden den tid paa for^{ne} Lamme Heigne, huilchett hand med Samme hans Domb forarsaget haffuer, och er her paa paa høybem^{te} hans May^{ts} Begne Domb begierendis. Datum Haffnia 21 July 1630.

Issuer Wind
Egen handtt.

XVIII.

Da Effter Thiltalle, Giennsuar och denn sags leilighed Er derpaa Saalebis for Ketten affsagt: At Kong. May^{tt} Raadigste wille Affstaa Steffningen offuer landsdommer, Saa och Raadigste Bewilge, At med Nessningerne icke widere schall procederis, Wenn dennem wbj denn sag att werre frj for ald thiltalle, dog schall for^{ne} Lambheigne Paa Ny Tgienn her wbj Riøbenhaffn (huor hun Nu er Anhøldenn) aff woris lensmand for hindis Grossue och wtilbørlig gierninger tiltalles och derfor at straffis som Widdør.

XIX.

Da Effter tiltalle, giensuar och denn Sags Leilighed Och efterdj wij befinde, effter Kong. May. och Danmarks Rigs Høyuse Raadz dom senist forledenn Herredaug saa och Landhødommers domb, som for Hanns May. och de goede Herrer haffuer werredt udj rette, sambt denne quindes egenn Bekiendelse, At hun haffuer dichtet och optendt store whørlig Løgne, dermed adt wille schade gaattfolch Paa Ehre och Liiff, Paa huilche Løgne adt stadfeste och bekræfte hun haffuer annammit Christi Legome och blod, Och med Saadan hindis grossue løgn, onde forsedt och misgierning hun allerede haffuer forarsaget meget Dnndt och mere scheedt war, dersom Gud det icke Raadeligen haffde Dbennbaaridt och Affwenndt, Och effterdj saadann hindis grossue och Ugudelig bedriff er imod Sandhed, Ja Ald Ehre och Redelighed, Thi sagde wij derpaa Saalebis aff for Rette, Adt hun med samme henneds løgn, store Misgierning Och det hellige høyuerdige Sacramentis Wanbrug och Glemme grossue witterlig forseellse imod Gud och Menndischen haffuer effter Guds och werdzlig loug som ett løgnachtig, schadeligt och forredische Menndische forbrudt sitt liiff Och bør adt straffis med Suerdet, alle Annbre Ugudelige Menndischer till Exempel. Till widnisbyrd haffuer wij ladit trycke woris Stadz Secret herneben forre. Giffuit udj Riøbenhaffnn den 1 September Ao. 1630.

XVI.

XV.

Bidrag til Kundſkab om Fredsunderhandlingerne mellem Danmark og Sverrig 1659-60.

(Af Konſistoriets Archiv ved Cand. theol. Holger Fr. Nordam).

Efterat Kiøbenhavn havde været belejret i nogle Maaneder, anſøgte 90 af Hovedſtadens Borgere, med de 32 Mænd i Spidsen, 30 Oktober 1658 Kongen blandt andet om, at det tredie Punkt blandt de Staden ſkjænke ny Privilegier maatte ſættes i Værk: „At Kiøbenhavn ſkal være en fri Rigsſtab, og annammes tillige for en fri Rigens Staa, og udi alt, hvad Riget til Bedſte delibereres kan, have deres Stemme og Samtykke“. I den Betænkning, Rigsraadet under 14 November ſ. A. afgav over denne Begjæring, erklærede det ſig for, at man burde gaa ind paa Borgerſtadets Forſlag, og for Fremtiden tilſtede en deputeret af Borgerne, en af Adelen, en af Univerſitetet og en af de kongelige Beſjente Afgang til Rigsraadets Møder, for at ogsaa de kunde ytre deres Mening og høres angaaende vigtige Anliggender (ſfr. Nyt hiſtorisk Tidſkrift, I, 466—67). — Jeg har dog ikke fundet Spor til, at denne Betænkning virkelig er bleven taget til Følge før i Juni 1659, da det ſærdeles vigtige Spørgsmaal forelaa til Afgjærelſe, om den danſke Regjering ſkulde gaa ind paa den af Nederlandene, Frankrig og England 11 Maj ſ. A. afſluttede ſaakaldte første haagſke Concert. Siden ere ſaadanne overtallige Rigsraadsmøder oftere holdte, dog altid kun i Anledning af Fredsunderhandlingerne, andre Spørgsmaal synes ikke at have været behandlede paa dem. — Da der ikke exiſterer nogen Rigsraadsprotokol fra denne Tid, turde efterfølgende Stykker, ſom indeholde Efterretninger om bløſe i ſtatsrællig Henseende ſærdeles mærkelige Rigsraadsmøder, fortjene ſaa meget deſto større Opmærksomhed; de indeholde Univerſitetets deputeredes Beretning om Møderne, og ere indførte i Acta Conſistorii af Univerſitetets Rotarius, Prof. hebr. M. Chriſten Stenbuch, hvis øvrige udmærket nøjagtige og udførlige Protokolføring borger for, at vi her have en fuldkommen paalidelig Beretning om de ſtedfundne Forhandlinger.

Anno 1659.

6 Junii, poſt meridiem.

Doct. Oftefeldt refererede, at hand i gaar med Aftenen af Her Rigens Hofmeſter blef ombedet, at ville i dag Klokken 8 møde udi Raadſtuen*), med de andre Stenders

*) Det er den ſaakaldte Rigens Raads Raadſtue; dette bemærkes, fordi F. Hammerich, ſom har benyttet denne Efterretning i ſin „Chriſtiern den anden i Sverige og Carl X Gſtad i Danmark“, S. 225 ſiger, at Stænderne ſamledes „i Kiøbenhavns Raadſtue.“

Stenders deputerede. huilket ocfaa fæede. Oc der Stenderne vare forsamlede, lod hans Kongel. Maieftet ved Rigens Raad dennem famptlige forftaae de Hol- landſke Gefandters propofition, fom gif der ud paa, at de lode hans Kongelige Maieftet, paa deres principalers, de General Herren Staters, vegne vide de store tidens forandringer, at have foraarſaget dennem, faa vel fom Kongen af Frank- rige, oc Protectoren i Engeland, at have flutted imellem fig, diſſe Nordiſke Rigers different ved en amicabel compofition oc fordrag, om mueligt kunde vere, at bilegge, oc til den ende deris mediation hos begge Maiefteterne at interponere, oc til en viſſe tid alle hoſtilliteter at optage, fom dennem oc Suerrig kunde mellem vere. Oc efterſom baade hans Maieftet i Frankrige, faa vel fom ocfaa Protec- toren, oc General Herren Stater hafde for expedient befunden til en ſnar oc libelig accord, at hans Kongel. Maieftet i Danmark traad med Kongen af Suerrig ubi en ſerdelis fredſ tractat, ubeludendes ſamtlige hans allierebe; huort hen de oc hafde diſponered Kongen af Suerrig, fom allerebe hafde ſat Commiſſarier, oc nefnet Fredericſborg; om icke derfor hans Kongelige Maieftet af Danmark, io førre, io bedre, vilde oc nefne Commiſſarier, fom tractaterne kunde foretage; fom ſamme deres propofition copialiter blef Stenderne foreleſt ved Rigens Raad Peter Reets. Huor paa hans Kongelige Maieftet med Rigens Raad ſig i gaar ſchriftligen hafde erklæret i denne mening, at, efterſom det ſelf ſamme blef for- gangen vinter, ved den Engiſke Reſident paa Protectorens vegne af Engeland proponered, oc begiered af hans Kongelige Maieftet, fom Protectorens mediation gierne da antog, mens ingenlunde ud af de foreſtaaende fredſ tractater ſine allie- rede vilde ubelude: huilket den tid de General Herren Stater ſig lode faa vel beſalbe, at de hans Maieftet til continuation ubi ſamme forſet høiligen animerede, med hoſføyede ſtore oc herlige promeſſer, ſligt med en conſiderabel Succurs til lands oc vands at ville maintainere; huorover hans Kongelige Maieftet med huus Øſterrig, Polen, oc Brandenburg haver opretted nermere alliancer, oc dennem bygged paa ſamme grundvol; da kunde derfor icke hans Kongelige Maieftet imod all redelighed, løfte, pacter, troe oc lofve indgaae ſlige tractater, fom baade hans Maieftets ære, røcte, naſn, oc Danſke troe oc lofve alt for præjudicerlige vare; til med ocfaa kunde ſtyrte hannem med det ganſke rige ubi ſørſte fare. Huorfor hans Kongelige Maieftet vilde formode, at General Herren Stater, fom hans gode tilforladende venner oc allierebe, vilde ſlige høyvictige aarſager tage ubi conſideration, anſeendes deres egen ſtore intereſſe herubi, oc den fare fom af ſlige particular tractater kunde følge; huilke dog ingen øuſtelig effect, oc fructbar udgang kunde bringe, mere end den ſerdelis tractat, fom forgangen aar til Roeftilb fæede. Oc efterſom hans Maieftet var kommen i forfaring, at en

universal

universal fredſ tractat allerebe var i gierde mellem Keiferen, Polen, Suenſten, oc Brandenburg, oc at paa ſiderne vare allerebe udbeelte paſſeporter oc fri geleide til Brunsberg ubi Prynſen at ſammenkomme, vilde hans Kongelige Maieſtet af Danmark, enten til fornemde ſted ſine commiſſarier henſende, naar fri geleids bref paa begge ſiderne vare udgifne, eller ocfaa, derſom det kunde blive bevilged af alle parterne en nermere oc bequemmere ort, ſom enten Lybeck, eller en anden ſted, vilde hans Kongelige Maieſtet ocfaa ſig til ſamme ſted til en fredelig accord bequemme: med ydermere, ſom det Kongelige ſuaſ copie, huilket i lige maade ved for^{ne} Rigenſ Raad, Peter Keets, Stenderne blef foreleſt, medførde. Stenderneſ deputerede, en huer i ſær, taakte hans Kongelige Maieſtet oc Rigenſ Raad for denne communication; ſønſtede af Gud ydermere lyde oc velſignelſe til nøttige oc gode raad, paa det det arme betregnte federneland oc Kongerige igien kunde komme ubi god oc beſtanbig roelighed.

9 Auguſti, poſt meridiem.

D. Oſtenfeld refererede, at hand, ſom Vice-Rector, hafde tillige med de andre byens Stenders deputerede, ubi formiddag veret tilſtede ubi Rigenſ Raads raadſtue. huor Her Rigenſ Hofmeſter, paa Kongelige Maieſtets vegne, lod dennem ſamptlige vide, at de Hollandſke Gefandter hafde igaar gived hans Kongel. Maieſtet tilkiende, at Engellenderne oc Hollenderne hafde ſluttet, inden femten dage, beregnebe fra den 8 Auguſti, ſom var i gaar, at ſtiſte en fred mellem Danmark oc Suerrig, paa billige conditioner, oc huilken af parterne ſig bertil icke vilde da bequemme, den vil ſiden huer af dennem, icke allene undbrage den hielp, ſom de efter alliance vare plictige; medens endoc den ſamme fiendtlig angribe.

20 Auguſti, poſt meridiem.

Refererede Dr. Oſtenfeld at hand igaar var med de andre byens ſtenders deputerede paa Raadſtuen tilſtede; huor blef ubi Rigenſ Raads nerverelſe af Her Rigenſ Hofmeſter, paa Kongelige Maieſtets vegne, proponered Stenderneſ betænkning at vide, om hans Kongel. Maieſtet ſtulde, paa de Hollandſke Gefandters anmodning, oc efter de trende Staters, Franchriges, Engelandſ oc Hollandſ conſuſum i den Hag, tage imod freden ſom der var ſluttet, oc indgaae particulier tractater med Kongen af Suerrig, ubeluckendes baade Keiferen, Polen, Brandenborger, oc Hollender; eſterdi de Hollandſke Gefandter lode ſig forſtaa at, derſom hans Kongel. Maieſtet ey vilde ſig til ſlige tractater bequemme, ſtulde hand af de 3 Stater actes ſom den der icke hafde lyſt til fred. Stenderneſ ſamtlige

samtlige mening var, at hans Kongel. Maiestet kunde icke aflage tractater; mens at det stode med Hollendernes oc de Engelskes mediation.

10 Septembris.

Doct. Ostenfeld refererede sig at have vered tilstede i gaar paa Raadstuen med byens stenders deputerede, huor Her Rigens Hofmester proponerede, paa Kongelige Maiestets vegne, at de Engelske oc Hollandske Gesandter vilde at tractaterne bleve transfererede til Koenigsb.; huad stendernes mening der om var. Samtlige Stendernes mening var, at mand en skulde gandske undslaae tractaterne; uanseet mand nodig saae denne translation; paa det at, dersom tractaterne en gang bleve afbrudne, det da icke skulde vorde alt for besuerligt for de kunde reasumere.

Anno 1660.

14 Martii, ante meridiem.

Magnificus Rector (Dr. Joh. Bandal) refererede, at hand i mandags sidstforleden*) var ved Rigens Raads bud opkaldet paa raadstuen, huor hand oc med andre stenders deputatis formiddag ved otte slet mødte: da for dennem samtlige, ubi de fleste rigens raads nærværelse, blef proponeret af velbyrd. Peter Meets, at siden de sidste frede tractater in Septembri forleden aar af de Suendske vare afbrudte, da haver mediatores fremdeles derom negotieret med Kongen af Guerrig, oc efter hans død med regeringens deputatis, huorpaa samme mediatores nu ifrigen arbeider, hans Kongel. Maiestet derhen at disponere, at hand nu strax uden nogen henseende til andre sine høye allierede skulle indgaae tractater med de Suendske. Særdeles haver de Hollandske Ambassadeurs foreholt hans Maiestet at, hvis hand oc strax sig dertil vilde resolvare; uden nogen videre besteden fra Holland eller andensteds med den lenge forventede post at afvarte, da ville de ey allene undbrage hans Maiestet all hielp oc assistens, men ogsaa strax blive hans aabenbare fiender. Men hvis hans Kongelige Maiestet sig til tractater strax at indgaae vil erklære, da lover de efter som de selv allerebe stilstand med de Suendske haver slutted, at de ogsaa strax ville hielpe til at forskaffe armistitium imellem os oc de Suendske, fornemmelig til vands, huor os mest mact paaligger. De blef herom Stendernes betænkning begieret. Der stenderne nu traadte af i det indreste Kammer, ansaae de for got, at sende en af huer stand ind til rigens raad, oc begiere den giorte proposition dennem skriftlig at maatte meddeles; saa vilde de sig derpaa skriftlig erklære. Men de sige til gienfuar af

*) Det er den 12te Mars.

af rigens raad, at tiden ey bevilgebe nogen ſcriſtlig communication, eller dilation ſom der ved kunde foraaſages, efter ſom der er periculum in mora, oc mediatores ſamtlige urgerer paa en haſtig oc ufortøved resolution. Hvorfore ſamtlige ſtænders raad oc betendning var, at mand ſtrar vilde erklære, oc arbeide paa at ſtilſtand til vands ſtrar maatte ſluttes, paa det at den ringe reſt af vor ſaretø, ſom nu er i fiſen, maatte blive conſervered.

19 Maji, ante meridiem.

Magnificus Rector refererede, at hand i gaar eſtermiddag hora ſecunda var ved rigens raads bud opkaldet paa raadſtuen, hvor hand med andre byens ſtænder mødte; oc blef da af hans excellence her rigens hofmeſter, i de andre rigens raads nærværelſe, ſamtlige ſtænder foreholdet, at det med fredſtractaterne nu var kommet ſaa viit, at de Suenſke hafde erklæred ſig, de Hageſke fredspuncter i alle maader at indgaae; hvor efter cron Överrig ſkal beholde alt huiſ den formedelſt ſidſte Roefkilbſke fred haver erlanget, undtagen Trundhiem, ſom til ſatiſfaction ſkal cron Danmark reſtitueres. Hvilken fred hans kongel. maiſtet oc rigens raad bømte fornøden oc raadeligt, i denne neceſſitet oc vor gandske fædernelands yderſte betryd, at antage, oc dermed at lade os benøye, med mindre at ſtænderne viſte nogen middel, til krigens continuation fremdeles at bringe til veye, oc forſlag at giøre til en bedre oc ønſkeligere udgang at erlange. Ellers var der en difficultet forhaanden i tractaterne, anlangende de Suenſke orlogſkibe, ſom af Hollenderne her paa reben ere anholdne; hvilcke de Suenſke ville have reſtituerede, førend de tractaterne ville ſlutte oc underſcrive: oc det ſamme urgerer ocſaa den Franſke oc de Engelliſke Ambaſſadeurs: dog det baade for hans kongel. maiſtet af Danmark ſiunes betendeligt, oc de Hollandiſke Gefandter det ey heller ville tilſtøde. Samtlige ſtænders deputati ønſtede oc begierede endrecteligen, at freden med muelligſte ſlid paa vor ſide maatte befordres, oc med det allerførſte til endelighed bringes, efterſom ingen videre mact eller formue findes paa vor ſide til krigen at continuere; forhaabende, at vel et got expedient kunde findes, anlangende de anholdne ſkibe, ſom begge parter ſkulle lade ſig med fornøye.

23 Maji, ante meridiem.

Magnificus Rector gaf tilkiende, at hand i Mandags morgen*) atter, ved rigens raads bud, var opkaldet paa raadſtuen; oc der hand, ſamt andre ſtænder der mødte, blef dennem ſamtlige af her rigens hofmeſter, i de andre rigens raads nærværelſe, proponered, at det, ſaa viit var klart med fredſ tractaterne,

at

*) Det er den 21de Maj.

at mand med de Suenſke nu vare enige om alle puncter oc articler. Men de Suenſke ſtaar endnu hart paa deres anholdne orlogſtibes løſgivelse, ſom de endeligen ville at ſtulle ſtee for tractaternes ſubſcription; foregivende det at være deres ære oc exiſtimation for nær, at mand ey dennem ville troe foruden ſaadan forſi-
 ring; huor ubi mediatores, den Franſke oc de Engeliſke geſandter, dennem biſalder. Derimod ere de Hollandiſke Ambaſſadeurs, i den mening med os, at mand maae endeligen holde ved tibe, indtil fredſ tractaterne kommer til execution, oc da imod feſtningernes oc landenes evacuation dennem at løs give. Ellers ville Hollenderne ingenlunde ſlippe tibe, med mindre hans kongel. Maieſtet af Danmark giver dennem expreſ ſcriſtlig ordre derom, under ſin kongelige haand oc ſegl, med forſiſtring det for deres Principaler at forſuare, oc ſelf at tage paa ſig huiſ conſequenſer der af kunde følge. Huorpaa ſamtlige ſtænders beten-
 dende blef begieret. Huilke oc efter ſlittig deliberation, oc de extremiteters, ſom paa begge ſider kunde være at betenke, tilbørlig overveielse, ſamtlige ſig erklærede, at de det for raadeligſt eractede, efterdi hos os ingen middel eller formue findes til Trigenſ continuation, derſom fredſ tractaterne, formedelſt denne difficultet, ſtulle vorde abrumperede, forbi at alle vore lande ere ſaa gandske ruinerede, at vi ſelf intet formaar; oc paa fremmed hielp allene vor tillib at ſette, ſiunes, efter foregaaende exemplar, ſom vi ubi denne Trig haver ſeet, alt for uſiſkert oc farligt. Til med veed man icke raad eller midler til den bare garniſon ubi denne ſtad frem-
 deles at underholde: at mand derfor paa vor ſide bliver ved de miſbeſte oc fredſommeligſte tander; oc beſlitter ſig ved al muelig vindslibelighed baade de Suenſke oc mediatores ved gode raiſons at perſuadere, at de ſig til det, ſom billigſt oc maneerligt er, ville bequemme, paa det at vi oc al verden kunde for-
 ſiſtres, det at være Suenſkens alvorlige intention, med os uden al fuco at handle, oc freden med tilbørlig oprictighed at ſøge, oc ubrødelig at ville holde, ønſtende derhos oc begierende, at tractaterne io ey for ſaadan aarſags ſkyld ſtulle abrum-
 peres; men at den forhaabte, oc os ſaa høysforſøbne fred med forderligſte maatte ſluttet oc ubi veret ſtillet.

XVI.

Tegnelser over alle Lande fra 1535.

(Fortsat.)

Helpe eder alle sogneprester, sognebegnne och kirckueerger tiill alle sognetircker ¹⁰¹ vdi alt Slaane, Halland, Bleginge och Rister tierligenn met gud och wor nade. Kere wanner, som eder alle well witttherligt er, och i vdiinnen sandingen spurdt och forfaret haffue, huorledis at wij nest gudts aldmegtigistes hielp met krigis magt tiill hest och foedt haffue vnder tunget more och riigens fiender saa net, at wij haffue nu met wort krigis fold indelugt thennom vdi Rispnehaffan, Malmø oc Landzkrona etc., och agte vdi inghen maade at drage ther frann, førre end wij haffue skaffet wor wilge, och siiden kunde komme riiget vdi een god fredsomelig regementte och stidelse vdiigen. Och efftherthij at samme more och riigens fiender vdi Rispnehaffan, Malmø oc Landzkrona etc. nu forherde thennom, och lenger forholde off samme steder fore, och icke wille giffue thennom weluilligen vnder wort lybelse, som thennem bør at giøre met rette, thaa nødigis wij tiill at holde samme wort krigis fold tiill hest och foed lenger vdi wor tjeneste, och haffuer ther fore wort elst^e riigens raad sambtydt off, at wij schulle fange nogen hielp aff alle sognetircker, sogne prester och sogne begnne at løne samme wor krigis fold met vdi saa maade, at huer sognetircke schall strax giffue off 1 lod siølf, huer sogneprest eller capellan, som hof tynde sidder, 1 lod siølf, och huer sognebegnne iij lod siølf. Thij bede wij eder och binde, atj alle och huer serdelis rette eder effther, strax vfortøffuit, inden xiiij dage nest effther at thette wort obne breff er eder forkyndiget for, at vdføre samme siølf, och andtuorde thet off elst^e werdiige herre her Vorbernn Wille*), electus tiill Lund, wor tro mand och raad, och annammer aff hannem ighen quittance ther paa met clare register, saa framt atj wille nyde samme eders kircker, och lader thet ingelund. Giffuit vdi Lund sanctj Bartholomej apostoli dag aar etc. mdcxxv vnder vort signet.

Helpe etther vore kere vnderhaatte, byndher och menige almre, ehuen ¹⁰² som helst i tiene eller tiilhøre, som bygge oc boe vdi — **), kn. met gud och vor naadhe. Wiidher ath som etther alle vell wiittherligth, huor vtiilberlige Danmark

*) Oven over er skrevet: Marquor Thymand wor man tiener oc embizman po Tranckier.

**) Haben Plads i Registranten.

Danmarks riiges arffwesiender the kypste och theres foruanthe haffue offuerffallet off och vore tro vnderfaatte, danske mend, och hagde altingest vdi agt och meningh, at uille aldeles vdihe legge och fordriffwe danske mend, oc vndertuinge thennem riighet, oc siidhen selff vere herrer och regenther vdi thette godhe gamble konningrig, huorffore vij haffwe verith nodth oc trengte til, at anamme eth merkelige tall krigesffold tiill hesth och foebth, danske mend tiill hielp och trost, paa thet the icke skulle tuinges vnder vblenliste meng trelledom, och besynderlige the kypste, alle danske meng arffwe fiender. Och haffwer gud almechtigeste vnt off meth samme vort krigesffold lyde emod samme vore fiender, saa at, gud veret louedth, vij haffwe forstn nederlagt thennem vtj Syn tiil hest oc foeb vtj et velbigt felth slagth, oc siiden tiil sss bekomet oc tageth x theres orloges stiime, som i vden tuiffuel vel hord haffue. Oc nodes vij end nu at holle samme krigesffold vdi vor tieniste, tiil saa lenge vij kunde bekreffe the vore och riggens stedher, som off och righet vhorfomme ere, huilket vij icke bekomme kundhe vdihen vore vnderfaattes hielp och trost, oc haffwe vore elst^e d. r. r. samme vor oc riggens leiligheth aluorligen offuerueghet, oc ther fore met prelater oc menige aadell beuillget oc sambtigt off, paa thet at vij kunde komme riiget egen vdi en fredsomelig oc rolig bestand, en hielp at fange aff langens indbyggere, saa ath huerge xx mend aff bynder oc landbo skulle giiffwe off firesingtiuge lodth solff, och huerge xx vggedagsmend skulle oc giiffue off fyrgetiuge lodth solff, och skall then riige hielpen then fattige. Och skall for sligh hielp ingen vere frij, och skall och ingen regnes for vggedagsmend vden the som prelater oc godemend selff tiilhore, liggendes vdi the same sogen, som theres gorde vdi ligghe, oc skulle alle gordmend oc pebersuene huer giiffue et lodth solff, oc mollere skulle giiffue huer effther theres formue. Och haffue vij beffalleth och tiltroed off elst^e —*) samme skath oc hielp at ligne och legge emellom etther saa ath then rige skal hielpen then fattige, paa thet thet skall gaa liggeligen tiil vdienn viild. Thij bedhe vij etther alle och huer serdelis strengeligen biude, atj retthe etther met thet allerffyrste at vdgine samme skath och hielp, paa thet at vij mve teg snare saa en god bestandig fred paa thenne lange feigdh, huilket vij viiszeligen hobes met then almechtigste guds hielp at snarligen see skall, ther som

104 vij thenne hielp met thet allerffyrste vdfangendes vordhe. Och skall samme hielp viiszeligen vdihe vere inden sancti Michaelis dag forst kommendes i thet allerfenefthe. Thij beuifer etther her vdi som godhe tro vnderfaatte bor at gore, oc som i alle tiide troligen giord haffue emod vor herre fader konningh Frederich, hues siel gud naade. Wij vulle eghen vere etther en naadigh och gunstig herre, oc i alle

*) Haben Plads i Registranten.

alle maade ramme och viibhe etthers gaffn beste och bestand, saa i off tæde stulle. Giiffuith etc.

Hjælp etther alle vore kere vnderfaatte, borgemeistere, raadmend och menige ¹⁰⁵ borgere, som bygge och boe vdi vor købstad —*) 1ⁿ met gud och vor naadhe. Kere venner, som etther alle vdihen tuiffuell vel vitttherligt er, huor swigeligen oc bedrageligenn the lypste och vendiste steder met nogre theres tilhengere haffue vm-ganget met theres liistige frond, och agthet at vndertuinge thennem thette gode gamble kongerriige, endog the gaffue atskillige løse orsager fore, at opuecke then menige mand met, dog kand hwer som noget forstaa haffue, letteligenn forstaa, ath the menthe ther meth thette riiges och danske mends euige stæde och forderffue, och theres eghenn och theres foruantes the vendiste stæders nytthe och gaffn, och kunde icke lade thennem nøye at the haue mange priuileger och friiheder her i riighet, ydermere end danske mend, men viulle nu haffue riiget flettes vnder then-nem selff, oc haffue danske mend tiil theres trelle och vnderdaner, huilket dog met guß hielp aldrig ske skall. Och haffue vij ther fore vereth nød oc trengt tiill at annamme eth merkeligt tall krigssfold^d tiill hesth och sfoed vdi vor tienesthe, och tiillig^{te} vdrusteth en merkelighe stibbs slobhe, och haffuer gudth almechtigeste vuth off her tiill en merkelig victori offuer samme vore oc Danmarks riiges fiender, saa at vij haffue nederlagt thennem bodhe tiill land och tiillig^{te} tiill søes, som i vdihen tuiffuell vell hørdth haffue, och haffue vij holth samme krigssfold^d vdi vor tienesthe mer en eth helt aar paa en merkelige vmkosth oc pendinge spilling, och kunde vij end nu icke offuer giiffue eller forlade samme vorth krigssfold^d eller ¹⁰⁶ stibbs slobhe før end vij aldelis fange eghen indbetreffthet the ledemodhe, som the lypste oc theres tilhengere end nu inde haffue, huilket vij dog icke holle kunde vdihen vore vnderfottes hielp. Huilket vij aluorligen haffue offuerueghet met vore elst^e d. r. r., och haffue the ther fore, paa thet vii kunde kome riiget vdi en fredsomeliig oc rolig bestand egen, beuilget oc sambrngt off en hielp at fange aff then menige mand, bodhe andelige och verglige her i landhet, ligge som vij tiillforn fanget haffue vdi the andre vore land, och forser off tiil etther, atj etther vdi ligge mode icke heller ville lade sinde etther befuereth vdi etthers by, saa och huer mand som bosidben borger er, kommer off och riiget tiil hielp met iij lod sølff, oc skall then riige hielpe then fattiige, saa at thet kand gaa tiill vdhenn viildth, oc skulle borgemeistere och raad ligne och legge samme stat etther emellom, saa ath thet kand gaa liggeligh tiill. Thij bedhe vij etther alle och huer serdelis strenge-ligen

*) Haden Plads i Registranten.

ligen bindhe, atj rette etther effther, ati til gode rede samme hielp lade vdkomme oc then lade antworde off elst^e verdige herre met gud her Torbern Biſke, electus tiill Lumb, vor mapd oc raad, met clare regiister, saa then er vdh^e indenn vor frwe dagh nativitatⁱs fyrstⁱ kommandes, och ladher thet engulunde, thij i self vell viide huad magt off, etther oc alle vore tro vnderfaatte ther paa ligger. Giffuith vdi vor kystad Lumb. *)

- Tiil Sielandh, Møen, Laaland och Falsker.

108 Helse etther alle vore kere vndhersaatthe, byndher och menige almwe, ehuem som helstⁱ i tiene eller tiilhørre, som bygge vch boe vdi R. Lenn, lⁿ met gud oc vor naade. Kere venner, som etther alle vell vittherligt er, huorledes vore och alle danste mens obnbare fiender the lypste met theses indfføbde had, som the aff gamell tiid hasswe hafft tiil danste mendh, hasswe alle tiidhe standet epther thette gode gamble koninghriiges euige skade oc forderffue, huilket the nw besynderligen vdi thenne tiid beuist hassue, i thet the hassue vpuegth then ene danste mand emod then andhen, oc ther met sord thette helle riige vdi en stor skade oc forderffue, och ther som then almechtigste gud icke hagde vnth danste mend then lycke, ath vij hagde kommet tiil riggens regementhe, saa at danste mend hagde haffth eth hoffuith for thennem, tha hagde for^{ne} danste mendh arffwe fiender the lypste soo vpuegt then ene danste mand emod then anden, at the indhen en søye tiid hagde self indbyrdis ødelagt oc tiil ingthet forderffuit huer andre vdi grundhen, oc nar saa hagde steeth, tha hagde the lypste snarligen kunet bekommet at bliffue herrer oc regenter for thette riige, som the lenge hassue tørssthet effter, och nu the forneme, ath danste mend begynde
109 at rycke tiilsamell egthen, som thennem bør at gøre, tha søge the end nu hielp, huorledes the kundhe, och agthe end nw ath føre thette rige ydermere skade paa, om thette vor vdi theses magth, huilket vij met then almechtigste gud hielp viille affuende, saa viith som vor magt oc formue er, at icke ste skall. Och nødes vij ther fore, at holle vdi vor tieniste thette fremede krigssfold tiil hest och foed, som vij her nw hassue, paa thet vij icke viille at danste mend skulle komme vnder the lypsthe theses trelldom, huilket viiseliggen steeth hagde, ther som the hagde foeth theses fremgang, och hassue vij holt same krigssfold paa vor besolding paa thet meste ij aar, oc thet icke nu lenger holle kundhe vdh^een vore vndhersottes hielp oc trøst, oc ther
for

*) Foranstaaende Breve om Skøtstat udgiøre et Hefte med Udskrift paa Blad 107: Copie aff the bressue som vdginge tiil almoen vdi Stone om skøt statth.

for haſſwe vore elſte d. r. r. beuilegeth oc ſambtygt off en merkelige landehielp at fange aff. menige riiggens indbyggere offuer alth riighet, ſaa at huerge xx mend, byndher och landbo ſtulle giue off lxxx lob ſolff, oc huerge xx vggedagsmend ſtulle och giue off xi lob ſolff, oc ſtall then riige hielpen then fattige, oc ſtall for ſlig hielp ingen vere frij, oc ſtall och ingen regnes for vggedagsmend vdhenn the, ſom prelatter oc godemend ſelff tilhøre, liggendes vbi the ſamme ſogen ſom theſes gorde vbi ligge, oc ſtulle alle gordmend och peberſuene huer giue eth lodth ſolff, ¹¹⁰ och møllere ſtulle huer giue effther theſes formve. Och haſſue vij beſſallet oc tiiltrobb off elſte N. N. ſamme ſtath och hielp ath ligge och legge etther emellom, ſaa ath then riige ſtall hielpen then fattige, paa thet ath thet ſtall gaq ligeligen tiil vdhenn viild. *) Och haſſue vij ſaa lenge fortogret oc icke begereth ſlig hielp aff etther, for then beſuering ſom i haſſue haſſt aff thette vort fremmede krigsſold, oc thet ſom nødden icke nu hagde ſeg ſaa ſtor tiilldraget, at thenne ſeigde ſaa lenge vareth hagde, tha hagde vij gerne viild forſtonet etther, men nu nødes vij tiil at tiilſige alle vore vnderſaatte, ſaa framt at vij icke ville ladhe danſke mend aldelis forderffues och komme vndher fremmede och vblendiſke ſold[er] vold och magth. Thij bede vij etther alle och huer ſerdelis ſtrengeligen biudhe, atj rette etther effther, met thet allerffyrſte ath vdgive ſamme ſtat oc hielp och fornøge och antworde then for^{ne} N. wor lensmand, ſom wij thet beſallet och tiilſchreffuit haſſue, then att vdtmane och vpbære ſtulle aff etther och framdeles hidt ſticke tiil off, paa thet at vij mue teg ſnare ſoo en goet oc beſtandig fred paa thenne lange ſegde, huilket vij viſſeligen hobes met then almeg^{te} guk hielp at ſnarligen ſke ſtall, thet ſom vi thenne hielp met thet allerffyrſte vdfangendes vordhe, och ſtall ſame hielp viiſſeligen vdhene vere indhen xiiij dage epther ath thette breff er kundgord for etther i thet allerſeniſthe. Thij beuiſer etther her vtj ſom gode tro vndherſaatte bør at gøre, oc ſom i alle tiide troligen giord haſſue emod vor kere herre ſadher koning ¹¹¹ Frederich, hues ſiel gud naade. Wij viulle egen vere etther en naadig oc gunſtig herre och i alle mode rame oc viide etther gaſſn, beſte och beſtand, ſaa i off tadde ſtulle. Giſſuet vdi vort feltleger for Køpnehavn torſdagen poſt omnium ſanctorum 1535.

Thesſe epther^{ne} lendzmend ſtulle vppebære thenne forſc^{ne} ſtat och hielp, och ſticke then hiidt tiil legeret, att offuer antworde rentemeſteren met clare regiſter och mandtall.

Korſør læen Knudt Rudh

Stioldenes

*) 3 Marg. Sienlanb.

Skoldenes leen	Lauris Vaasse
Holbed leen	Marquardt Tydemands foget paa Holbed
Harrisborg leen	Glaues Ericfen
Abrumstrup	fogeden ther sammestet
Steffensherrit och Farcherrit .	Siuordt Grubbe
Ordingborg leen	Hans Brne
Bessuersloffherret	Iffuer Krabbe
Kaldbingborg leen	her Rogens Gøye
Krogenns leen.	Lauris Jensen i Ramløse
Møenn	Albert Gøye
Nykiøping	Schacke Ranho och Jahan Domstorp
Alholm	Lauris Knop
Raffnsborg	frue Mette her Jahan Dres eptherleuerste.

Till Nørre-utland.

Hjælp etther bøndher oc menige almue ehuem som hælsth i tiene eller tilhøre, som bygge och boe vdi Nørre-utland ¹¹² med gud och vor naade. Kere venner, som etther vdhæn tuiffuell alle nu vell vittherligth er, ath danste menz offuenbare arffwe fiende the lypste haffue begynth thenne skadelige och forderffuelige segdhe icke konningh Christiern tiill godhe eller for hans skyld, men mere for thij ath the motte komme riighet vndher thennem selff, oc siiden brugge then menige mand her vdi riighet for theres trelle, och viisthe the teth icke at bekomme' met myndh[r]e end the fyrst kundhe forbelge all adelen oc øffriighet, oc nar thet vor steeth viille the siiden bekomme theres vndhe meningh emodh thette godhe gamble konninghriige, som the lang tiid haffue haffth vdi sindhe. Och haffue vij nu (gud teg loff haffwe) paa thet neste indtressftighet riighet egen fran theres magth, dog holle the off end nu nogre faa beffestninge for, huilke vij dog met then almechtig^e guds hielp snarligen hoffues ath offwerkomme. De noder vij ther fore end nu at holle thette merkelige tal kriigsffold, som vij haffue tiill hest och soeb, oc thennem ingenlunde offuer giue kundhe for end vij komme tiill en endelige ende met thenne languarighe segdhe, oc beløber same vort kriigsffold en merkelige sold, som vij thennem huer moneth giue oc betalle skulle, huilketh off inghenlunde mueligth er at vppeholle vdhæn vore vnderfaattes merkelige hielp och trøsth, huilketh vij met vore elst^e d. r. raad aluorligen offwerueghet haffwe, och haffwe the ther for nu bevilget och sambtygt

sambtygt off en almyndelig landehielp offwer alth riigbet, ſaa ath huerge xx mend byndher oc landboo ſkulle giue off xl lodh ſølf, och huerge xx vgedagsmend ſkulle giue off xx lodh ſølf, then riige hielpe then fattige. Och ſkal for ſlig hielp jagen were frij, och ſkal och ingen regnes for vgedags mend vden the ſom prelaterne och godemend ſielſſue tiilhøre, liggendes vdi the ſame ſogn ſom theſes gorde vdi ligge, och ſkulle alle gordemend och peberſuenne huer giſſue et lod ſølf, och møllere ſkulle huer giſſue epther theſis formue. Och haſſue vij befallit och tiiltroedt N. ſamme ſkat och hielp att ligne och legge etther emellem, ſaa att then riige ſkal hielpe then fattige, paa thet att thet ſkal gaa ligeligen tiil vden vilbh. Thij bede vij etther alle och huer ſerdeles ſtrengeligen biude, atj rette etther epther met thet aller fyrſte att vdtgiſſue ſamme ſkat och hielp, och fornøge och antvorde then for^{ne} N., hand ſkal framdeles forſkide then tiid, ſom wij hannem tiill ſcreffuit och befallit haſſue, paa thet att vij mue thes ſnarere ſaa en god och beſtandig friid paa thenne lange feigde, huilket vij viſſeligen hobis met then albmegtig^e gudys hielp att ſnarligen ſkee ſkal, theſom vij thenne hielp met thet aller fyrſte vdtſangendes vorde, och ſkal ſamme hielp viſſeligen vðhe were inden fiorten dage epther att thette breff er for etther kundt giordt i thet allerseneſte. Thij beuiſer etther her vdi ſom gode tro vnderſote bør at giøre, och ſom i alletide troligen giort haſſue emod vor kiere herre ſader konning Frederich, hves ſiel gud nade. Wij ville ighen were etther en nadig och gunſtig herre, och i alle maade ramme och viide etthers gagn, beſte och beſtand, ſaa i off tacke ſkulle. Giſſuet vdi vort feltleger for Kiøpenhaſſn toſtdagen neſt epther alle gudys helliges dag aar etc. mdrxxv.

Item er forſc^{ne} tiill alle lendgmend vdi Nøriutland, att huer vdi ſit leen ſkal vðpebære ſamme hielp, och antvorde then met clare register Peder Ebbesen och Axel Suell, och the ſkulle fremdeles forſkide then hidt.

Item breff tiill alle kiøpſteberne vdi Siellend, att the tager myn herres myntt. Item breff (til) alle lenſmænd vdi Sieland om myntten.

Item Chriſtoffell Nytt, Hans Findelmager met ſyne wyſſer Jørgen Chriſtoffelsen, Jørgenn Kremmer.

Item breff tiill myn herre.

Item om myntten.

Item att bønderne pluſteres huer dag jaa mere jo mere.

Item

Item om Krogens leen.

Item breff tiill Jochum Skultt vdi Lanstrone, att hand andtuorde repslageren aff Helsingø(r) so meget kabelgarn, som hand fordrer aff hannem.

Item breff tiill repslageren vdi Helsingør, att hand giffuer seg off(uer) tiill Landkrone tiill Jochum Skultt, och anammer aff hannom so meget capelgarn, som hand behoff haffuer tiill att slaa rep aff tiill thett grossue stytt och heffuetygheth.

Item Gøes Johanssen van Bardewig passpurtt.

Kersten Suyuenagell et breff tiil Ræstuedt.

Item breffue tiill Roskylb, Røge oc Ræstued, att alle the fanger ther ere schulle komme hid.

Thesse epth^{ne} kiopfteberne ere tiilsc^{ne} att holde fo. mts. fold vdi winterlene, tiill paa foraarit att hans nab^e haffuer thennem behoff paa skiben vdi ghen, och skulle betallis ther fore epther som thet haffuer verit siidwon vdi konning Hansis och konning Frederichs tiidt.

Røge	
Stege	j ^c karlle
Prestø	
Ordingborg	xij karle
Heddinge	viii karlle
Ræstuedt	j ^c karlle
Stelstør	lx karlle
Rorsør	
Slagelse	xl karlle
Ringstedt	xx karlle
Roskylbt	j ^c xl karlle
Holbed	xvj karlle
Rydsøping i Øgherit	xvj karlle
Slangerup	l karlle
Sløborg	vi karlle
Helsingør	
Rydsøping i Fælster	xl karlle

Stubbsøping

Stubtiøping	xxx karlle
Saxtiøping	xij karlle
Nyſtedt	xxx karlle
Nagſtow	lxxx
Marieboo	xxx karlle

Item thette ſhall giſſuis amerallere for paa ſtiibene, forſt att the wille fortoſſue att ſoſønde gamble bo dyb och thed andett, thij att ther er beſtyllett ſchuder ther thiill, ſom vfortoſſuit framkomme ſhall.

Item att man och handler mett thennom, att the lade ſex ſtiibe løbe epther then koſt och prouande, ſom er wdi Lauend, Falſter och Røen, oc holler ſøen och ſtrømmen reen.

Item att nogle løber for gamble bo dyb, till ſa lenge att ſamme ſtuder kommer tid.

Item att beſtille ett ſtib eller tuo att løbe till Mars epther prouande.

Item ett breff till alle tiøpſteberne, att the ſchulle wdgiøre en borgemeſter och raadmend mett theres fuldmagt, att giøre och lade paa alle theres vegne, och were wdi Koſtlyb ſancti Clemeth dag forſt, oc ther att hanle mett riigens rad om thette riigens beſtand oc beſte.

Her Hinrich predicanther mett en vogen mett ſyn dreng.

Andreas van Huſum.

Relator her Hinrich predicanther.

Item ſchriſſuelſe till abetthen aff Soer, att hand vfortoſſuit lader hans ¹¹³ tiener brende lx leſter kul, och thennem ſtrar att forſchide till Koſtlyb till mønttemeſteren, oc ſelge hannem for rede pendinge t^{en} iij ſ, ſa framt att han ide wille ſtande thiill rette ther for om etc.

Item wdi lige maade till Anttuorbsloff oc Ringſted, att the oc tilſiige theres tiener att the bre(n)de ſaa mange kull.

Item et breff tiill borgemeſter och raad wdi Helsingør, att the ſtrags wdhen all forſømmelſe forſchide iij ſtuder tiill Huidør, eptherſom theſſe breffuifer thennem vnderuiſendes vorder.

Item breff tiill Hans Brne, att hand lader male x eller xij leſter byggru.

Item

Item Ulrich Bgerup ett passbortt mett hans skib och hans skipsfold, saa att nar han haffuer forloffuit for Helsingør saa lange att kon. mts. stott, som Sorgen van der Wijs ther skall fly vdi land aff syn bovertt, tha maa han ther epther mett sitt skib oc fold giffue seg till Landkrone, oc lege thet ther inde vdi haffnen, oc påfere offer, eller løbe hlem mett sitt skib oc indhaffnendes. solch, om leilighet seg saa begiffuer epther.

Item Lones Smed en passbortt paa en hest.

Item ett breff till borgemester oc raad vdi Koborg, att the setthe hannem offer till Sønderborg mett hues han haffuer mett att fare.

Till alle lendsmænd vdi Stone om siølf.

Thesse epther^{ne} kjøpstederne er tiilscreffuit om vogne att vdtgiøre och forstide tiill Hvidsør, och thembermend, och haff huer vogn iij føre karle, huer met en god øre, spade och skoffuell, och bliffue her vdi xiiij dag, met øel och mad.

Køst(i)bt iij tembermend, iij vogne och xx truffue
 Helsingør iij tembermend och xx truffue
 Køge iij tembermend, iij vogne och xx truffue
 Næstvedt iij tembermend, iij vogne och xx truffue
 Skelvsør iij tembermend, iij vogne och xv truffue
 Slagelse vdi lige maade
 Slangerup ij tembermend ij vogne och v truffue
 Ringsted vdi ligemaade
 Holbæk vdi ligemaade
 Prestø vdi ligemaade.

Thesse epther^{ne} herrit ere vdi ligemaade tiilscreffuit att vdtgiøre en god vogen aff huert sogn, met ij karle haff huer vogen, met ører, spader och skoffe.

Holmboherrit xi sogner
 Strøherrit xij sogner
 Sorlundsherrit ix sogner
 Merløseherrit xxi sogner

Leffe eptherschr^{ne} herrther ere the som swore kongelige mt.
 Først Ringstedheritt
 Byewerksøheritt

Steffnsøheritt

Steffuſsherritt
 Faxe herritt
 Borſe herritt
 Hamerſherritt
 Lydeberg herritt
 Alſtetherritt
 Flackebiergherritt
 Claſſuelſe herritt
 Loſſue herritt
 Skippingherritt
 Dtherritt
 Luſe herritt
 Mierløſe herritt
 Wolborgherritt
 Hornsherritt
 Lylleherritt
 Lwneherritt
 Semmerherritt
 Strøherritt
 Sørhund herritt
 Lyunge herritt
 Holbo herritt
 Ramløſe herritt.

Leſe epther^{ne} ere the herrittther ſom ide
 war till landzting att ſwerie ko. mt. wor
 naad^{te} herre

Karsherritt ligger till Kallingborg
 Sockelundherritt } ligger till Kiøpne-
 Smørumherritt } haſſu.

Tiill alle leen om tiilførfell.

Søndagen epther Cathrine, Abruſtrup læenn
 Søndagen epther Andree, Hærrigborg læen
 Søndagen epther conceptionis Marie, Holbeck læen
 Søndagen næſt efter ſancte Lucie virginis dag, Korſøer læen
 Søndagen epther jwle dag, Drdingborg læen
 Søndagen epther nyaars dag, Skioldenes læen
 Søndagen epther hellig tre konning dag, Siuordt Grubbe, Steffuſsherritt, Faxe-
 herritt.
 Søndagen ſom er ſancti Anthonij dag Hall Lauris Jenſen tiill Ramløſe framførdre,
 Strøherritt, Sørhundherritt.

Item Bartholemeuſ Kremmer ett paſbortt.

Item Hans Sendelmager med hans passpurtt tiill Lantholsten.

Item Lønnes Rangkow med ij suene, en dreng och fem heste, passpurtt tiill Landteholsten.

Item Mats Hansen och Sorgen Hansen ett passbortt tiill Hadersleff.

Item Per Volsen ett passbortt tiill Suttland.

Item Hans van der Becht er paa Helsingborg slott, och her Tygge shall lade foruare hannom, paa att hand ey bortt kommer vti nogre maade.

Item et breff tiill Hans Brne, att hand antworber mester Jens Rosen-
gords suend i^e øren paa fo. mts. vegne.

Item en skriffuelse tiill her Tygge, att hand will lade thet tember met thet iligeste och vden all forsømselse bearbeyde, och silben lade thet sassue och forstikke enthen tiill Helsingborg eller Landskrone, ihuor hannem thet best tyckes, sameledes at hand finder rodt tiill x lester koell, och forstikke thennem tiill Helsingør, at offuerantworde Melchior Swydt, høiugmanden, hand skal frambelis foruise then-
nem huor the theden skulle, sameledes att hand wil och forstikke the hiuoll tiid met, som han loffuit haffuer.

Sameledes et breff tiill Landskrone, att the were tymmermenden behielpelig met studer, sage och anden del, som the behoff haffue.

Item Anders Persen itt protectorium.

Esedrop }
Quindrop } itt protectorium.
Skindelsø }

Item ett breff tiill Røge och Roskylb, paa att fo. mts. stadtholder er tiill videnbes vorden, att landzknegte drage her aff oc tiill theses by, och bliffuer ther beliggendes vden then theses offuerste tilstedelse. Thij bettther stadtholder then-
nem, att the lade sla omkring mett trommer, att alle the landzknegte, som ther liggendes ere, att the strax retther tennem eyther, att drage hid tiill leyrett, ved theses eed the suoren haffuer, vden huille som haffuer forløff aff theses offuerste. Sammeledes att the ey husse eller herberge nogen knegte, vden the haffue breffue oc beuifning aff theses offuerste, att the mue ligge ther paa nogen tid eller drage igennem

igennem. Theslig^{te} att the føre hiid Ihu. (?) oc andett hiid, att selge for rebe pendinge, att the icke schulle orsages tiill (at) løbe tid epther saadantt.

Item Anastasius Hawsenn och Hans Reigwyn van Frandfurt passpurt tiill Tyskland met ij klippere, huer siitt passpurtt.

Item Hans Lungen och Hans Regster van Wimen et opne breff, att the mwe vdtbrage her i landet att Liabe huor thennem løster øren och far, att indt føre her vdi leigret, att selge for pendinge.

Hans Iher Skipper paa Tyrger van der Wist boyert et pasport selff viij, Peder Ratsen Strymand, Lønib van Riigen, Marten Gedderfen, Lambert Stroder, Haring Henricfen, Rydert Dysen och Kioleff Frese et pasport, att epther thij the haffue och løssuet och tillsagdt theres høfffulkmand Tyrger van der Wist, att the wille komme igen paa forarit, tha haffuer stadholderen och radt vndt thennem, at mue drage hiem. Relator Tyrger van der Wist.

Lauris van der Dan er sticket postuise att ferdes her aff och tiill lo. mt. 115 met nogle breffue.

Først tiill abbeden aff Ringstedt, att hand flyer hannem en posthest tiill Andtwor(Koff). Tiill Antwoordskoff att hand flyer hannem en posthest tiill Korsør. Tiill her Knudt Rud, att hand strags flyer hannem offuer. Tiill Christoffer Huidtfelt, at hand flyer hannem en posthest tiill Dithenke. Tiill Claues Daa att hand flyer hannem en hest tiill Affens eller tiill Medelfardt, om hand icke kand offuerkomme tiill Affens. Tiil borgemeester vdi Affens, att the sticke hannem offuer. Teslig^{te} tiill Medelfar vdi ligemaade. Tiill her Wogens Bilde, at hand slier hannem en posthest tiill Hadersleue.

Symon van Meydeborch som er fangen et pasport tiill Flensborg.

Item thesse epther^{ne} bodzmennd waare paa thend danske ameraell, och sige passpurt att motte drage her aff tiill Riibe. Datum sancte Barbare virginis affthen 1535.

Willem Andersen	Peter Darum
Niels Thomassen	Jacob Persen
Jens Persen	Peder Sunnysen
Søren Rielsen	Oluff Persen
Anders Sørensen	Pomell Wynnt
Lasse Jepsen	Koldert Bensen
Christern Boesen	och Thonnis Lassen
Relator Niels Wippsen, Skipper.	

Item

Item theſſe three-epther^{ne} bodzmand ware och paa ſamme ſtiib thend danſte amerall och finge ith paſspurt die vt ſupra, ſom ere:

Chriſtiern Bondesen	} relator Niels Mommſen.
Soueren Jude	
Keeldt Jensen	

Item Jens Hoffmand, bodzmand paa thend danſte amerall, ſid och ith paſspurt.

Relator Niels Mummefen

Item theſſe epther^{ne} bodzmand more och paa then danſte amerall och finge paſsbort:

Broder Petersen	} relator Niels Mummefen ſkipper.
Symon Hansen	
Henrick Beckman	
Agge Bonſen	

Item Jens Sudhe, bodzmand och lock paa thend danſte amerall, paſspurt tiill Guttlant. Relator Niels Mummefen.

Item Michels Henrichſen bodzmand paa ſamme ameraellen paſspurt. Relator Niels Mummſen ſkipper.

119 Item Niels Mommefen, ſkipper paa thend danſte amer(al), mett 49 epther^{ne} bodzmand finge och paſspurt.

Hans Glensborg	Jens Mattesen	Synede Mommefen
Frederig Petersen	Gregersſ Thomeſſen	Peter Boegens
Ernst Mendt	Peter Cyderſteding	Anders Swenſen
Hans Bachman	Karsten Becker	Jurgen Stammer
Matthens Cornelius	Peter Karstenſſen	Henrick Wolbeth
Symon Hansen	Hane Freſe	Urban Pomerening
Broder Petersſen	Boye Hansen	Erid Holſt
Dirich van der Hagen	Junge Ditleff	Claves Becker
Mattis Damſlet	Peter Jonſſen	Hans Pomerenyng
Eſtyld Mychelfſen	Hans Pomerening	Knyphoff
Henrick Bekeman	Junge Broder Petersen	Adrian van Brunſuig
Agge Dreueſen	Peter Koche dreng	Bartelt Kaluarer
Dirich Petersſen	Neſte Bandesen	Claws van Groſem
Hennind Holſt	Boye Aggeſen	Hans Thomeſſen

Kate

Aale Bolterſſen
Laurens Jonſſen

Rommeke Leuens
Jens Petersen
Wiltbart Holſt

Frederich Broderſen
Glaubs Bulffhenger

Item Hans Dittmand, ſkipper paa greffue van der Høye ſyn barch, ſid paſbortt mett theſe epther^{ne} hans bodzmend, ſkipper Numme, ſtyrmand, Laurents Eriksen, Hans Beſtveling, Jochim Hogreſſ, Dyrid Petherſen, Andreus Lamsen, Frederich Boenſen, Pether Platt, Mathias Boſſott, Joniche Hansen, Chriſtlerus Ricles, Jorgen Lamsen, Andreus Gorgen, Frederich Harſen, Sønnide Petersen, Frederich Frøndzen, Gertt Rønſter, Thomas Loſſellmager, Sønnide Benſen, Lønnes Papp, Jorgen Meyer, Peder Sweden, Bertell Bremer.

Item theſſe epther^{ne} bodzmend paa Niels Pipers ſtiib ſinge paſpurtt aff landett:

Jøren Koed
Erid Brun
Jøren Brun
Glaubs Arentt
Goes Røwedder
Thym Haes

Jøren Legenmard
Hans Hemnidſen
Hans Thobrynger
Henrid Plett
Klunphoff
Hans Dyff

Theſſe epther^{ne} boebzmend more paa Sahan Rodes kraffuell, och ſinge paſportt att mwe drage hiem vnder Chriſtoffer van Keltens naſſen. Datum vdi legret for Kiøpnehagen dominica proxima poſt conceptionis Marie anno etc. rrrv:

Glaubs Alſing
Laß Albertſen
Jep Jull
Peter Sloes
Jens Michelsen
Morthen Anderſen
Laurens Ranny
Doel Morthenſen

aff
Glenſ-
borg

Jørgen Orſen
Jørgen Hansen
Aſmus Perſen
Hans Perſen
Morten Hansen
Jyrgen Perſen

aff
Sun-
der-
borg

Thomas van Huſem
Aſmus Perſen
Laurens Hansen
Hans Siilb
Glaubs Siilb

Thomas Stag
Laurens Eridſen

to
Holm-
ſtedt

Hermen Kyll
byſſenſtytter

Relator Peder Stram.

Theſſe

Thesse ept^{ne} thuo boegmænd wore paa Peter van Almaers høyrert:
Anders Michelsen, Grestiern Dyneßen.

Relator Per Stram.

Thesse ept^{ne} boegmænd wore paa the prusse stib, och finge pasport vnder
Christoffer van Beltens naffn.

Hans Friise, Friis Lang, Mats Stande, Andres Borgelow, Henric van
Søest, Gaspar Pouiss, Hans Bockenes, Peter Siuertt, Peter Krop,
Hans Wentt, Sander Kolnick, Jochim Pomerening, Hans van Samyn,
Laurens Lange, Hans Kruse, Jørgen Wylstrich, Andres Pomerening,
Hans sonder geltt, Morthen Lange, Carsten Pomerening, Theus Ster-
marck, Glaues Stall.

Thesse ept^{ne} boegmænd wore paa Peter van Almars høyrert:

Hans van Colberg	} ett pasportt.
Beneß Boll	
Lones Wismer	
Balthazar van Suen	

Thesse ept^{ne} bodzmænd wore paa Albrett Skots kassuall, och finge
pasportt vnder Christoffer v. Beltens naffn:

Peter Brodersen mett syn hustrue, Gørris Skypner.

¹²⁰ Stem ett breff till borgemester och raadsmænd wdi Nagstøff, att fo. mtt. stadtholder haffuer tid schickett nogle wor nad^{te} herres stibe tha att annamme hues kost och prouande som ther liggendes (er) som almoen ther omkring wdgifuit haffue, att the were hoffsuigmenden oc andere, som befalning haffuer, behielpel(lig) att mett bode vdstibe samme fittallia och prouande, wdi huille maade the then- nem paa fo. vegne tilsigendes vorder, paa att thed nu strax bliffue forfordrett pa.

Stem ett breff till frue Rette her Johan Dres, ett breff att hun lader hindeß sogett drage till Nagstøff, och ther vdsty och vdstibe hues profande fo. mt. haffuer ther liggendes.

Hensle van Ollerse mett passbort, 1 flepper.

Thomas Swelundt	} aff Hlensborg et pasport huer met en klipper.
Hans Nielsen	

Per

Her Jahan Thymmeſen*) met en liden dreng.

Lange Jacop Detleff Brodthorps ſuend.

Hans Raſſen.

Katharyn van Golen och Andrees paſhpurt mett en klipper tiill Rantholſten.

Thesſe thre epther^{ne} fanger bliſſue indlagde vdi Slangerup, ſom Karl
Slotthe thog vnder Roen:

Wenſſell Serſkebt, Henſſlyn van Herſborg, Henſſlyn van Dethwoſen.

Item Frederich Hermen Krøgers dreng en paſhbortt tiill Rantteholſten) mett.

Item theſſe epther^{ne} boedzmen^d waare paa thend ſuenſke amerall, och ſinge
paſhpurtt tiill Hamborg:

Karſthen Surdich

Hans Steffenſſen

Jochum Pomerening

Peter Dreyer

Hans Holſth

ith paſhbortt.

Thesſe epther^{ne} kiøpſteberne bleſſue tiilſchreffuit om bodzmen^d, ſtyrmend och
temmermend, ſom her epther ſchreffuit ſtander, och ſid Peder Skram ſamme
breſſue mett ſeg, ſom ware ſchreffuen paa Gottorpp ſancti Andree apoſtoli dag.

Item Skeenn ſex bodzmen^d, en ſtyrmand, en temmermand

Item Lønsberg xxx bodzmen^d, ij ſtyrmend, ij temmermend

Item Dpslo xl bodzmen^d, iij ſtyrmend oc iij temmermend

Item Salsborg xv bodzmen^d, en ſtyrmand, en temmermand

Item Gaafekill ſex bodzmen^d

Item Kongell xv bodzmen^d, 1 ſtyrmand, en temmermand

Item Oddewold ſex bodzmen^d

Item Marſtrand xij bodzmen^d, 1 ſtyrmand, 1 temmermand

att the ere vdi Landzkrone faſtelauens ſøndag att allerſeneſte.

*) Udſtregt er: Oneladers ſecretarius.

Danske Magazin,

Tredie Række.

Femte Bindis fjerde Hefte.

XVII.

Tegnelse over alle Lande fra 1535.

(Fortsat.)

121 Item bressue tiill alle sogne prester, sognebegne och kyrckeuenger vdi Sielland om siølf och kyrcke korn.

Item huer sogne prest eller capellan som sibder hoff kyrcken x lodt siølf.

Item huer begne iij lodt siølf.

Item huer sogne kyrcke x lodt siølf och alt kyrcke korn.

Item tiill alle leensmænd hvor the samme kyrckekorn vdi kispstæderne indstikke skulle, att lade giøre vdi malt och mæle vdi meel, dog hwilcke som haffue slote, skulle indlegge haffren paa slottet, the andre vdi kispstæderne.

Item aff Kallingborg leen skal forstikkes tiill Nykiøping i Døherret och Slagelse.

Item aff Korsør leen tiill Korsør, Stelsør och Slagelse.

Item aff Skjolbæns leen tiill Ringstedt.

Item aff Ørbjngborg leen tiill Næstvedt, Ørbjngborg och Prestø.

Item aff Steffnsøherret och Faxeherret tiill Røge.

Item aff Holbeks leen tiill Holbeck.

Item aff Hærrisborg leen tiill Roskilde.

Item aff Åbrumstrup leen tiill Roskilde.

Item tiill Krogens leen om siølf stat, Lauris Jensen annammer.

Kyrckekornet skal Claues Eggensen och mester Jens giøre regnskap for.

Item tiill Bessuersløfherret Jffuer Krabbe.

Tiill

Tiill Smalandene: Nykiöping len tiill Stubkiöping och Nykiöping, och
Syrge Benſterman ſkal thet vptreffue.

Alholm lenn tiill Ragſow och Nyſtedt.

Raffnsborg lenn tiill Sarikiöping.

Item ett breff tiill Jffuer Krabbe, att hand ſkall forſticke vbi morgen eller
offuer morgen xx eller xxx bönder mett ſoule oc ſpader tiill meſter Duffſ behoff,
ther tiill mett x eller xij ſlager oc noger koell.

Item eett breff tiill Røge, att Thomas Smedt tienere haſſuer nogle koell
ther liggendes, oc ath the beſticken hannem ther wogne tiill.

Item Buſſo van Barteſſeff ſielff tredie met iij 1(Nippere paſſurtt) tiill
Lyſteland. Relator Chriſtoffer van Felthen.

Item Seueren Hollender, borger vbi Engelholm, paſſport tiill Flensborg
mett tye klippere, och will hand kibe hromble ther igen och føre hiidt i landeth.
Relator her Dffue Lunge ridder.

Item Tyttle Gerh paſſurtt mett en dreng och en klipper met en t tiill
Flensborg.

Item Gaſpar Gellſkerer paſſurtt tiill Hadersløff mett en klipper. Relator
Gortt Penning oberſte.

Thesſe epther^{ne} bodzmend wore paa her Rogens Gøyes hold och ſinge
paſſport:

Peter Hanſen

Bone Neſſe

Jurgen Dleff

Pouel Stens

Jons Boiens

Peter Berman

Jons Rickwards

Nummel Thiifen

Kerſten Struck

Junge Pape.

Hans Martens

Hinrid Lydmand

Mens Lorkels

Steffen Peters

Glaues Hollander

Hermen Volbeden

Jacop Peters

Mens Seuerins

Jacop Weyer en paſſurt tiill Ranttheholſten mett en klipper.

Godj Budehaffn ſielff anden mett ij heſte ind vti Lyſtmarkt(?) oc tilbage igen.

Item

122

Item schriffuelse tiill Syrge Benstermand, att hand lader vplegge then sitalle och madstätt, wor nad^e herre tiill beste, tiill paa forarett, att myn herres naade kand forstikke tiidt nogen stib ther epther, och om ther nogen aff forderffuit er, och icke duger att gemme tiill paa forarett, att hand then forwender vdi myn herres nades gagn, entigen forwedzeler och forbyter then, eller selger then for pendinge, saa myn herres naade fanger ther ingen skade vdtaff, och giffuer her Dffue Lunge swar ther paa tiilbage igen, hwor thet ther om er etc.

Item vdi lige maade tiill Knop.

Item et breff tiill Claues Matsen, att hand er mester Blff behielpelig mett bønder heste, vogne och all anden dell, som hand hannem om tiilsiger, tiill thes behoff att bestyde stottet met.

Item Hans Hesse et pasport met ij hinxte och frij vnderholding.

Item Hans Berchman et pasport met en klipper.

Item Steffen Beckelyn et pasport mett en klipper.

Item en schriffuelse tiill Stubkøping, att the giøre thet kyrcketorn vdi malt, som Syrge Binsterman thennem tiilficket.

Item tiill Nykøping vdi lige maade.

Item breff tiill Gyngherribt, att myn herres naade er tiill wiidenes worden, huorledes att almoen ther vdi herribhet icke wille ladhe thennem scriffue tiill then sølffstätt, som ko. m. thennem tiilscriffuit haffuer, och att then riige icke will hielpen then fattige, huilcket ko. mat. storligen forundrer, hui the beuise thennem saa wuillige emodt huer andre indbyrdes. Bedendes thennem therefore, att the ladhe thennem scriffue och legge vdi legge sammen, so thennd riige hielper then fattige, paa thet att samme sølffstätt mett thet allerførste vdtkom(mer). Ego frampft att the icke wille stande ko. mat. tiill retthe for, hues skadhe ther aff komme kand for theres forsømselst skyldt.

Item her Dffue Lunge Ritters breffue:

Item breff tiill Siøborg leen oc Krogenns leenn, att her Dffue Lunge ridder haffuer vdi befalling, att forførdre och ladhe skanke och bestindhe Krogen, att the therefore were tiill rebhe, naar her Dffue Lunge ritter thennem tiilfugendes worder, mett skoffule och spader att kasthe och grassue, epther som hand thennem vnderuifendes worder.

Item lige sligt breff tiill borgerne vdi Helsingør.

Item itt breff tiill Helsingør tiill byfogethen, eller huem prouanthmester
er,

er, att hand stier her Offue Lunge ritther vnderholbing ther vdi byen aff then prouande som ther er.

Gerth Swynborg passurtt tiill Lanthol(sten) met en klip(per).

Johan van Amsterdam }
Symon van Rostock } met ij klipper tiill Dytte[land].

Laurens van Bruchsell met en klipper tiill Dytte[land].

Item breff tiill Sioborg, att the fører hiidth tiill leyreth all thendt fiist, gammell och ferst, att selge for penbinge, och føre ingen stedz anthen tiill Rosthild eller anden stedz.

Hans Mester eth passbort mett en klipper tiill Lanttheholsten.

Dyderich van Aken och Augustinus aff Kolling och hans dreng, Blesus van Aken huer met en heft et passport til Dytte[land].

Dheffe epther^{ne} ere forscressuen att were høffuigmend paa fo. mts. orlogss= 123 stibe nu paa foraarit:

Michel Brochenhuss, Per Nørby, Hartuig Thamsen, Arildt Jensen, Peder Hansen, Josef Galsker.

Register paa 1. mats. orlogss stibe som stulle vdtgiøres paa foraaireth 124 och huor megeth soldt ther paa stalt:

Thend danske amerall
lxxx boedzmend met
alth stibss soldt
200 krigssoldt
14 byffestytther.

Thend bruggerste krawell
lx bodzmend, stibssoldt
och tymbermendt
ij^c krigssoldt
x boffestytter.

Thend engelske krawell engelen
xl bodzmend
j^c krigssoldt
vj byffestytther.

Her Henrick Rosenkrantz krawell
xl bodzmend
lxxx krigssoldt
vj byrenstytther

Her Vincentius krawell
xxx bodzmend
lx krigssoldt.
vj boffenstytther.

Erict Erichsen krawell
xxv bodzmend
lx krigssoldt
vj byrenstytther.

Her

Her Mogens Gøyes hold

xx bodzmendt

ix krigsfolck

vj byrenstytther.

Eric Gylbensfjerne galeon

xx bodzmend

xl krigs folck

iiij byrenstytther.

Eric Gylbensfjerne bard

xx bodzmendt

xl krigsfolck

iiij byrenstytther.

Peter van Aldmers bøwert

xx bodzmendt

xl krigsfolck

iiij byrenstytther.

Jørgen van der Wijs bøwerth

xx boedzmendt

xxx krigsmendt

iiij byrenstytther.

Summa summarum paa bodzmendene och andet stibbsfolck er iiij^cxl

Summa paa krigsfolcket ix^cxxv

Summa paa byffensstytter er lxxvij.

Karl Stottes bøwert

xx bodzmendt

xxx krigsfolck

iiij byrenstytther.

Thend slij bøwert haffuer
mester Christiern Quibdt loffuit att
wil(le) lade ferdhe och ther paa
stall

xx bodzmendt

xxx krigsmend

iiij byrenstytther.

Her Henric Rosentrang senden-
st(ib)

xx bodzmend

xx krigsmend

iiij byrenstytther.

Register paa the hertugen aff pryffens orlogs stibe, och huor megeth
folck ther paa stall:

Thend pryff amerall

j^c bodzmend mett tymbermend

och andeth stibbs folck

ij^c krigsfolck

xx byrenstytther.

Thend narren hold

lxx bodzmend

ij^c krigsfolck

x byrenstytther.

Item froßen en hold

lxx bodzmendth

ij^c krigs folck

x byrenstytther.

Bgelen en hold

l bodzmendt

j^c krigs lybhe

x byrenstytther.

Melufina en jactt

xxx bodzmendt

xl krigs lybhe

vj byrenstytther.

Høyer bard

xxx bodzmendt

xl krigsfolck

vj byrenstytther.

Tho

Tho myſaner bard
 xxx bodzmenbt
 xl krigsfold
 vj byren ſtytther.

Kunſe barden
 xxx bodzmenb
 xl krigsfold
 vj byren ſtytther.

Larvken jact
 xx bodzmenbt
 xv krigsfold
 iiij byren ſtytther.

Senben Styberth
 xv bodzmenbt
 xv krigsfold
 iij byren ſtytther.

Summa paa bodzmenbene er paa the pryg ſtiibe iiij^cxlv

Summa paa krigsfoldet viij^cxl

Summa paa byſſenſtytter er lxxj.

Thesſe epther^{ne} kiøpſteder vdi Slaane ere tiilſcreffne om boedzmenb och ſtyre- 12
 mendt tiill myn herres orloge ſtiibs behoff paa foraareth, att møde vdi Landz-
 krone faſtelagens ſøndag neſt kommenndeſ.

Worbbierg xx boedzmenb, och ther eblant iiij ſtyremend ſom wiidde
 øſter och veſtther.

Halmſtedth x boedzmenb, ij ſtyremend.

Kongsbæke ij boedzmenb.

Engelholm vj boedzmenbth.

Helsingborg vj boedzmenbt, en ſtyremendt och ij tymbermendt.

Landzkrone xx bodzmenbt, v ſtyremendt.

Falsterboe iiij } 6 boedzmenbt.

Stenør iiij }

Threleberg x bodzmenbt, ij ſtyrmenbt.

Øſtedt xx bodzmenb, ij ſtyremendt och ij tymbermend ther eblantt.

Gemershaſſun iiij boedzmenb.

Nahuß x boedzmenbt, en tymbermand och en ſtyremandt.

Sølfuesborg vj bodzmenb.

Rotneby vj bodzmenb, en tymberman och en ſtyremandth.

Enſtaa iiij boedzmenbt.

Auſter iiij boedzmenbt.

Tiill kiøpſtederne vdi Sieland, Laaland, Røen och Fa(1)ſter om bodzmenbth.

Roſtholt iiij*) tymbermendt.

Riøge

*) Der har ſørſt ſtaaet ix, derefter vj.

Kisge	vj*) boedzmend, och ther eblandt ij tymbermend och ij styremend.
Helsingør	**) boedzmend, och ther ebland en tymbermand och en styrmand.
Nestvedt	vij ***) boedzmend, ther vdi blantt en styremand och en tymmand.
Skelsløer	v ****) bodzmend, en styremand och en tymbermandt.
Prekø	iiij boedzmend.
Ørdingborg	iiij boedzmend.
Nykøping i Kæsterridt	ij bodzmend.
Holbeck	****) boedzmend.
Sisøborg	iiij bodzmend.
Steg	iiij †) bodzmend, ij styremend och en tymbermandt.
Nykøping i Ka(1)ster	iiij ††) bodzmend.
Stubbekøping	vij bodzmend, en tymberman och en styremandth.
Særkøping	iiij boedzmend.
Næstø	xv boedzmend, ij styremend och ij tymbermendth. !

Thennem aff Stege, Stupkøping och Næstø have wi ingen breffue skidet, for thij the skulle sielff gøre skid vdt.

Item huor mange bodzmendt køpstederne vdi Jutlandt, Langlandt och Fyen skulle vdtgøre, haffuer mester Christiern Huidt register paa.

Och trenges ther tiill flere bodzmend thaa Land ther forschriffues aff bønderne paa Saaland och Langeland och Fælster.

Tiill køpstederne vdi Norge om bodzmend, att møde vdi Landzkrone fastelagens søndag næst komendes.

Østen	vj bodzmend.
Thonsberg	xxx bodzmend, ij styremend och ij tymbermend.
Opplø	xl boedzmend, iij styremend och iij tymbermendth.
Salsborg	xv bodzmend, en styremand och en tymbermandth.
Gaasfæll	vj †††) bodzmend.

Kongelff

*) Der har først staaet x, som er rettet til vj. **) Der har først staaet x. herefter v og tilfødt er det Hele streget over. ***) Der stod først x. ****) Der stod først vij. *****) ij, som er overstreget. †) Stod først xij. ††) Stod først vj. †††) Stod først x.

Kongeliff	xv bodzmenb, en styrmand och en tymbermand.
Odbemold	vj bodzmenbt.
Marstrand	xfj bodzmenb, en styrman och en tymbermandth.

Bodzmenb aff Ljøpstedetne vbi Kyn.

Bogenße	x bodzmenb.
Kertemynde	xij bodzmenb, ij styremend och en kof
Ewinborg	xij bodzmenb.
Ryborg	x bodzmenb
Faborg	vj bodzmenb.
Medelfarbt	x bodzmenbt och j tembermand.
Affenns	x bodzmenbt.

Tiill Jutland om bozmend.

Bedle	vj bozmend, en tembermand.
Nalborg	x bozmend, ij tembermend.
Ekassæen	xij bozmend, ij tembermend.
Høring	vj bozmend, en tembermand.
Ringløping	vj bozmend, en temberman.
Hoffuebro	iiij bozmend.
Warde	viiij bozmend, en temberman.
Nyløping i Morff	viiij bozmen.
Horsens	viiij bozmen, ij tembermen.
Narhuff	x bozmen, ij tembermen.

Item bleff forscressuitt tiill menige bynder och almoe vbi Jutland om en ny madstætt tiill ko. mts. orlogs skibs behoff paa foraaritt, saa att huerie x mend skulle giffue:

v siider stest	v faare kroppe
x fede geest	j ore
v 1 ^{er} odd	v 1 ^{er} kaffring
j 1 ^{er} tørre huiltling eller anden fist	j worde kabbekaa eller anden tør
vdi thet stet	fist i thet stet.
j f. smør	ij 1 ^{er} haffre.
j f. gryn	

och ingen skulle were frij vden vggedagsmænd, som giøre vggedags gierning, och haffue werit frij aff arildz tiidt. Och skulle lændsmænd huer vdi sit leen vpkreffue samme madsæt och forsticte then tiill kjøpstederne.

Riiper læn	her Iohann Randhøw	} tiill Kolding	mester Iffuer	} prouande- mestre
Westerherrit	Erick Krumbige		Kieldsen i Riibe	
Nørherrit och	her Iohann Randhøw		Christern Persen	
Østerherret			tolber i Kolding	
Skotborg leen	Glaues Daa			
Kolding leen	Kenge Randhøw			
Hønneborg leen	Erick Krumbige			

Nørwongs herrit	Erick Krumbige	} Horsens	Eyler Harden-	} prouande-
Bugholms læn	Otte Gyllenstiern		bierg Anders Jacop-	
			sen	mester

Hagherrit	bispen aff Aars	} Aars	Eyler Harden-	} prouande-
Kallø leen	Erick Banner		bierg	
Rugbø herrit	Hinric Biørnsen		Anders Jacop-	
Skandelborg leen	her Mogens Søye		sen	
Thordrup leen	her Mogens Søye			mestere
Lysbierghherrit oc	bispen aff Aars			
Biscop Riibelse				
Skiffue leen	Jep Friis			
Kiendzherrit	Henric Randhøw			
Nørtingherrit				

Stoffringherrit	her Priitbiørn	} Randers	{ Eyler Harden- bierg Anders Jacop- sen	} prouande- mestere
Ottensildtherritt oc Haldtherrit	} her Priitbiørn			
Sønderlingher- ret och Nelsom				

Linsfordtherrit

Linſſgordtherrit	her Pritbiørn	Alborg	Chriſtiern Per- ſen proneſt i Biborg Niels Kiølsfen	prouande- meſtre
och Højherrit				
Lundeneſ leen	Peder Ebbesen			
Wibo[r]herrit oc	her Jøhann Randſow			
Hingherrit				
Ekotborgherrit	her Jøhann Randſow			
Wandſølherrit	Mogens Munc			
Drum leen	Gabriell Gylbenſtiern			
Maarſſ leen	Henrich Randtſow			
Kindgherrit	her Pritbiørn			
Gylſomherrit	her Peder Nyckes huſ- frue frue Kierſtine			
Hønſketherrit	Erick Banner			
Kalborg leen	Axel Juell			
Dſtrup leen	her Offue Lunge			
Hanherrit	her Pritbiørn			
Børglomherrit	biſpen aff Wendsyffel			

Tiill fyn vdi lige maade, dog ſtulle the huerie x mend giſſue i leſt ſøll och vj ſiber fleſt, for the haſſue ingen fiſt.

Nyborg leen	Niels Lange	Nyborg	Jahan Brochen- huſ Niels Sten	prouande- meſtere
Salinherrit	Erick Krumbøge			
Sundgherrit	frue Elſe			
Reſbyhoffuit len	Glaues Daa			
Rutgordſ len	Chriſtoffer Huiti			
Hagenſtoff len	Hederſtorp			
Hinſegauel len	meſter Wiſſ Bthenhoff			

Tiill Laſſuendt vdi lige maade ſom tiill fyn.

Langlandt Marquord Tydemanb, Rudkiøping, Peder Laurſen prouande-
meſter.

Tiill Laaland vdi ligemaade dog ther vdtøffuer i t^e erther.

Alholm len	Lauris Knop	Ragſkow, Peder Falſter prouandemeſter
Raffnſborg leen	frue Mette	

Tiill Falſter vdi lige maade ſom tiill fyn.

Nykiøping len	Schacke Rangov Jahan Domſtrovp	Stubkiøping, Jørgen Benſtermanb prouande- meſter.	Item
---------------	-----------------------------------	--	------

Item eth breff tiill huert leen her vñ Siellandt, att ther tiill tendes att fitalie fram kommer, epter then stic och ordinans, som Albret Gøye ther om giordt haffuer.

Item thesse ept^{er} the^{re} kjøpsteder ere tiillscreffuen att forsticke tembermend tiill Landzkrone, att møde ther kyndermyssse dag och tiilhielp^e att ferdige paa fo. mts. tiibe.

Roskilde 2 tembermend, Helsingør 1, Køge 1, Stege 1, Presthø 111.

Thesse ept^{er} the^{re} kjøpsteder skulle sticke heste tiill Helsingør, att føre styttet tiill Kallingborg, och skulle møde ther fredag nest ept^{er} kyndermyssse dag. Roskilde 11, Slagelse 111, Ringstedt 11, Næstvedt 11, Køge 11, Stokholm 11.

Item kom ther schriffuelse tiill tolveren vñ Helsingør, att hand antworber Peder Skram ij lester salt tiill tiibs behoff.

Item tiill Jffuer Krabbe, att hand antworber Per Skram ij lester jern tiill tiibs behoff.

Item schriffuelse tiill Halmstedt om 111^m spigger som att sticke tiill Landzkrone.

Item tiill Enge(h)holm vdi lige made om 111^m som.

128 Item thesse ept^{er} the^{re} kjøpsteder ere tiillscreffuen om hardsterer att vdtgiøre tiill tiibs behoff.

Helsingør, Roskilde, Køge, Slagelse, Ringstedt, Næstvedt, Stokholm, Stege, Stubkøping, Dringborg, Nykøping i Falster, Næstvedt.

Obne breffue tiill Jhutuland, Jhenn, Sieland, Falster oc Langland om tiibsfold vdt at gøre, vñ saa maade som her epter fylger.

Vi Christiaen mett guds naade vduold konning tiill Danmark oc Norge, etc. Helse etter alle werdige herrer mett gud, biskopper, prelater, riddere oc riddersmenghmend, som bygge oc (bo) offuer allt wortt riige Danmark, tierligen mett gud oc wor naade. Kiære venner, som etter alle well witterligt er, huarlevis wore oc alle danske mends obenbare finde the lybste mett theris indfødde had, som the affh gammell tid haffue hagt tiill danske mend, oc haffue altid standitt epter the gode gamle kongeriiges enige stade oc forderffue, huille the nu besynder-
ligen

ligen wbj denne tid beuist haffue, itett the haffue opuegt then enne danske mand emod then anden, oc thermede fortt the hele riige wbj en stor flade oc forderffue, och ther som then almectighe gud icke hagde vntt danske mend then lycke, att wii hagde komne till rigens regemente, saa att danske mendt hagde hagtt ett hoffuit for thennem, tha hagde for^{ne} danske mend arffue finder the lybske saa opuegt then enne danske mandt emod then anden, att the inden en fuge tid hagde sielffh indbyrdis ødelagtt och till inttit forderbitt huer andre wdi grundten, och nar saa hagde stett, tha hagde the lybske snarligen kunet bekommett att bliffue herrer oc regentter for the riige, som the lenge haffue tørstt effther. Oc nu the fornemme, att danske mend begynde att rycke tillsammen igen, som thennem bør att giøre, tha søge the ennu hielp huarlede the lunde, och acche nu att førde the riige ydermere flade paa, om thett wor wtj theres magtt, huilkt wtj mett then alsommectigste guds hielp wille affuende, saa widtt som wor magt oc formue er, att icke ste skal, och acte ther for mett thett aller førsthe att lade wdferde wore orloges stib wtj søen. Tii bede wij klerligen alle bisopper, prelater, abeter, prier oc thennem, som Danmarks rigis forleninge haffue, atty rette etter huer effther syn formue att wdgørre etters sold till stibs mett kosth, spisingh oc fetallie, effter gammell seduon, oc alle riddere oc riddermestzmennd, som fri och frelse kende, attj personligen erre till rede mett harnist och werghe, saa att nar y her effther fyrst wor striffuelfte fangendes worder, tha strax lade etter bruge till land oc wand, huar wii etther tilsiendis worder, och huilke gode mendt, som icke haffue wore och kronens forleninger, thennem wille besørge mett stib, kosth, spising oc fetallie, the andre the skulle thennem besørge lige som fiduon haffuer weritt vdi hogborne førstes lo. Hans wor kiere farbroders ttid och andre framfarne konningers tide her wbj riigitt. Tii beuist etther her vdi som i vide etther sielffh och etthers egett ferne riige alsomstørst magth paa ligger, och lader thett ingge lunde etc.

Tiill borgemeistere och raad i Køpnehagen. Wenlig helpen epther tiidkens 129
leylighed. Kere venner, som wdhen tuiffuell etther alle well wittherligt er, och at en endelig fredh er vpretth oc giordh emellom hogborne ffurste och herre, her Christian met guds naadhe vduald konningh tiill Danmark och Norge, vor naadigeste here, och the lybske met theres foruante, och epther thij at Køpnehagens oc Malmøss indbyggere ere wtj same handell met indtagne, saa framt at i then indhenn vj vgghe annamme, ther fore begere wij aff etther ath wiidhe, huad etther wtj samme handell tiilsat er, paa thet at l. mt. vor naad^e herre och wij paa h. l. mts. vegne mwe wiidhe off ther effther at tetthe. Oc ther som i wdj mor-
gen

gen eller offwer morgen viulle tiil thet behoff vbftide nogre etther fulmechtige emellem leyret och byen, som ydermere met off paa l. mts. vegne samme handell forffordre eller beslutthe, ville vij off thet vdi alle ertige chrestelige maadhe finde ladde. Huilcketh vij icke viidde vndholle ath glæ. etther tiil kendhe, paa thet ath vij vdi framtidhenn viulle vere vndskyldh om ydermere skade eller forderffwe efftherfuldhe. Etther gud besalendes. Screffuet i leyreth for Kopenhagen then 7^a marcii 1536.

130 Tiill thesse epther^{ne} kjøpsteder om tembermend att forstide tiill leyerett, strags epther thenne scriffuelse kommer thennem tiill hende, met vnderholling paa en monas kost, att møde paa Hvidvær then othensdag epther søndagen remiscere.

Helsingør	iiij temmermend	Søborg	i
Slangervp	i	Ringsledt	i
Roskilde	iiij	Stege	iiij
Røge	iiij	Stubkøping	ij
Prestesø	ij	Nykøping i Falster	ij
Boringsborg	ij	Sarkøping	ij
Nestvedt	iiij	Naribo	ij
Stelstør	iiij	Nagkow	iiij
Slauelse	iiij	Nystedt	i.
Kallingborg	ij		
Nykøping i Dsherrit	i		
Heddinge	i		
Holbeck	ij		

Thesse epther^{ne} kjøpsteder skulle tiilscriffues om vogne och sold att forstide tiill leyerett mett spader att grassue, met vnderholling paa en monas kost och hestefoder

Helsingør iiij vogne och sex vnge føre karle met gode skarpe spader.
 Slangervp ij vogne och ij karle met spader.
 Roskilde vj vogne och viij karle met spader.
 Røge vj vogne och viij karle met spader.
 Prestesø iiij vogne och iiij met spader.
 Boringsborg iiij vogne och iiij met spader.
 Nestvedt vj och viij met spader.

Stelstør

Skelſøer iiij och vj met ſpader.
 Slauelſe v och viij met ſpader.
 Kallingborg ij vogue och iiij met ſpader
 Nykiøping i Dsherrit j vogen och ij met ſpader.
 Heddinge j och ij met ſpader.
 Søborg i och iiij met ſpader.
 Ringſtede ij och ij met ſpader.

Tiill theſſe epther^{ne} leen om vnge kærle, att komme tiill leyerett att graffue,
 met gode ſpader och monaß koſt.

Raffuensborg leen j^c kærle met gode ſpader.
 Kæholmſ læen j^c kærle.
 Nykiøping læen j^c kærle.

Et breff tiill Sielandzting, att alle peberſwenne komme vdt tiill leyerett
 met koſt, och graffue vdi viij dage, ſaa framt att lændzmenene icke ſtulle lade
 ſette thennem och ſtraffue ſom wedt bør.

Item om ſtudere att ſende thet dyff igen mett.
 Nagſtow iiij gamble ſtuder, huer paa x eller xij leſter.
 Søkiøping en ſtude paa xij leſter.
 Nyſtedt j paa xij eller xiiij leſter.
 Maribo iiij ſtuder, huer paa x leſter.
 Nykiøping i Falſter ij ſtuder, huer paa x leſter.
 Stubkiøping iiij ſtuder, huer paa x leſter.
 Stege iiij ſtuder, huer paa x eller xij leſter.
 Flere ſtuder om behoff giøriß.
 Skelſøer en ſtude.
 Neſtuedt en ſtude.
 Preſtø en ſtude.

Item et breff tiill Laaland och et tiill Falſter, att the føre tiill leyeret hued
 the haſſue att ſiegle och ingen andenſtedz

Wennlig helſenn epther tiidßens leyhghett. Kiære wanner, ſzom wdenn¹³¹
 tuilffh etther well witttherliggt er, att en endelig fredt er wprett och giortt emellem
 hogborne førſte och herre, her Chriſtian mett gudß naade wduoldt fo. tiill
 Danmark

Danmark och Norge etc., wor naad^{te} herre, och the lypste mett theris foruanthe, och eptherdi att Kiøpnehaffuenns och Mallmø's indbyggere erre wti samme handell mett indtagne, saa framt att the ten inden vj wger annamme, thesaare begere wii wtaffh etther att wiide, huad etther wti samme handell tiill findts er, paa thet att fo. mt. wor naadisthe herre och wii paa hans fo. mts. wegne mue wide off ther epther att retthe. Och ther som i wtj morghen wille tiill thet behoffh wdsticke nogre etthers fuldmegtige emellem legrett och byenn paa thenne side stenndammett, som ydermere mett off paa fo. mts. wegne samme handell forfordre eller beslutte, wille wii off ther wtj alle erlige chrestelige maade finde lade. Och huilke etthers ambesather, som i ther tiill samme tiidt wdsticke, skulle wtj thette wortt obne breffs krafft frii felig secker och chrestelige lende haffue, saa le(n)ghe the ther erre, och sidenn ind wti Kiøpnehaffnn eghenn wti theses beholdt. Huilket wii icke wille wndholle etther att giffue tiillkiende, paa thet att wii wtj framtiddenn wille werre wndsthyldigett om ydermere skade och forderffue epther fulde. Thii wii haffue fuldt magtt affh fo. matt. wor naad^{te} herre, att hues wii etther tiillfige skal etther fuldkommeliggenn holliis wdenn all argelish. Etther gud befallendes. Ekressuitt wti fo. mts. feltleyer for Kiøpnehaffnn otthenden dag martij aar etc. mdrxxvj etc.

132 Wii efftherschreffne Ambrosius Bogbynder, Niels Lynbbynder, Hans Boze borgemestre, Ghort Kinde, Jens Northensen, Oluff Hansen, Herman Dnter, Claues Nielsen, Herman Strudman, Søren Palle, Niels Bager, Niels Lestemager, Chresten Scriffuer raadmendt, Pouell Hansen, Mester Hans Wendt, Peder Jørgensen, Christiern Eschilbsen, Oluff Scriffuer, Thommes Brygger, Peder Scriffuer, Mats Clausen, Niels Clausen, Niels Synbo, Mester Fadder och Walter Skotte borgere vdi Kiøpenhaffnn, giøre alle vittherligtt mett thette wortt opne breff, att aar epther guds byrdtt thusinde femhundrite sex och tredieue thaa vore vij paa sancti Oluff konnings afftenn vdstickede aff Kiøpnehaffnn by aff menige borgere och indbyggere ther saamstedts, mett alles theses fuldmagt, paa alles theses och menige Kiøpnehaffnns byes vegne att handle mett hogborne første och stormegtiige herre, her Christian mett guds naade vdtuoldt konning tiill Danmark och Norge, hertug vdi Sleisvig, Holstenn, Stormarn och Dntmerstenn, gressue vdi Oldenborg och Delmenhorst, vdi hans konninglig maiestads feltleger for Kiøpnehaffnn, och thaa samme tiidt bleffue thesse epther^{ne} articler off paa for^{ne} menige borgers och Kiøpnehaffns indbyggers vegne saa vdi alle maade handlett och off aff hans koninglig mt. vndte, indrømde och forladtt, vdi alle maade som her epther schressuitt staar, och icke anderledes. Først att eptherthij borge-
mester

meſter, raadt och menige borgere och almoe vdi Kiøpnehaffn haſſue nu giſſuitt off tiill hans koninglige hogmegtighebdt, och haſſue ſuoret och ſagdt hans ko. mt. hylbſkap, mandſkap och tro tieniſte, och wille were hans nades ko. mt. her epther fore villige och tro vnderſotte, ſom erlige och tro vnderſotte bør att were theſes rette herre och koning och theſes fæderne riige, thaa haſſuer hans ko. mt. egen loffuitt och tiillſagdt off, att hans koninglig hogmegtighebdt her epther will were off en naadig och gunſtig herre och kønning, och holle off alle och huer ſerdeles vedt log, ſtell och rett, och icke tiillſtede att nogen aff off vforrettes emodt logen i noget maade. Och will hans ko. mt., att vii mwe och ſchulle bliſſue vedt guds ordt, thet hellige euangelium och ræne bibliſke lærdom, och off thet hoff i alle maade beſtydde och hanthæue, ſaa vii vdi ingen maade ſtulle trenges thet fran, engthen aff geiſtliche eller verdzelige, høge eller lage, ingen vndertagen vdi noget maade. Dog mett ſaa ſtell, att vii ingen predikere, engthen ſwermere eller andre vprøriſke mendtt, fore predikere her vdi byen hol(le) eller indtage ſtulle, vden the ſom for^{ne} ko. mt. confirmeret och ſambtngker, paa thet att the ſtulle forſt exa^{mi}neres, om the ære thet gode och nyttige for, bode vdi theſes leſſnitt och lærdom, och ſom off rettelingen mwe och kunde predike och lære thet hellige euangelium fore och ræne guds ordtt, ſom the met thendt hellige ſchriſt beuiſe och beuere kunde. Sameledes will hans ko. mt. fuldbyrde, ſambtngke och ſtafſte alle vore priuilegier, ſom vii hagde vdi hogborne forſtes koning Hanſes tiidtt, och ſamme vore priuilegier och frigheider vdi framtiden vdi hans ko. mts kroning yttthermere foruandle, formildhe och forbedre, epther ſom the kunde vere hans ko. mt. och kronen; 133 ſaa och off Kiøpnehaffns borgere och menige riigens indbyggere ſtill nytte, gagn, velfardt och beſtandt. Dog ſtall hans ko. mt. ſelfuer were Kiøpnehaffns ſtadt mett ſyn befeſtening megtig mett hues ſtytt, frudt, lodt och andre friigis tiillbeholdinger, ſom vdi Kiøpnehaffn er eller were landtt. Och will hans ko. mt. off thet hoff tiill rette handhæue och beſterme, ſom hans nades ko. mt. bør att giøre hans hogmegtigheds willige tro vnderſotte. Och hues ſom vii vdi thendne ſegde haſſue erlige handeleitt och giortt mett roff, blodtſtørtninge, ſlag, tyrde brud eller anden nederbydelſe, inden byes eller vden, engthen emodt hans ko. mt. eller andre, hemeligen eller aabenbare, ſtall aff hans nades hogmegtighebdt were och bliſſue en klar afſthallen ſag, vndertagen thennem, ſom ſloge thendt erlige, gode qvynde, frue Anne Holgerdts ehie, och thet mett haſſue veritt vdi raadt, daad och handtgerning. Och hues gotz, ſom end nu findes landtt, ſom haſſuer hørdt tiill riiget eller riigens indbyggere, ſtall ighen giſſuis thennom, ſom thet haſſuer tiilherdtt, ehvor ſom thet paa findes landtt. Och ſtall hans ko. mt. ſelff haſſue magt tiill att ſette borge-meſter och raad vdi Kiøpnehaffn, huilcke hans nades ko. mt. tygkes, hans nades høp.

høy. vedt, hans fo. mt. riiget och Kiøpnehaffns indbyggere ære tro och nyttige. Och epther som wij ere begerendes, att huike aff vore medborgere som verlige haffue handlett, skulle icke mwe bygge eller boe her vdi Kiøpnehaffn epther thenne dag, thaa haffuer hans fo. mt. off thett bevilget och sambtygt, att huiken borger, som skall bygge och boe hoes off vdi Kiøpnehaffn, och thennom land offuerbeniſes att haffue forrædelige eller verlige handlett, thaa gaa ther om som rett er epther logen och epther vor byes priuilegier, dog ſaa att huike som findes, som haffue willigen giſſuit ſig aff Kiøpnehaffn vdi thenne ſelgde och tiill hans fo. mt., som tiill theſes rette herre och koning, will hans nades fo. mt., att the ſulle eggen ſaa theſes huff, gaarde, grunde och gots, hoes som tiillſtede findes landt, och will hans fo. mt. att the ther for ſulle ingen tiillthall lide aff nogen vdi noget maade. Teſſig^{te} mwe wij ſøge vor næring och biering vdi Norge, ſameledes och paa fiſkelegene och anderſteds her vdi riigett, epther for^{ne} vor byes priuilegiens indviſe. Och ſulle wij och vore eptherkomere borgemeſter, raad og menighedt vdi Kiøpnehaffn were plygtige, att holle Kiøpnehaffns by tiill hans fo. mts. hand ſaa lenge hans nades fo. mt. leſſuer, och nar hans kon. mt. epther guds forſiwn dødt och afgangen er, ſulle wij holle ſamme Kiøpnehaffns by tiill menige Danmarks riiges raads hand och tiill thenne herre och koning, som menige Danmarks riiges raadtt keſe, kaare och ſambtygte for herre och koning offuer Danmarks riige, och tiill ingen anden. Theſſe for^{ne} artikle bleffue off loffuede och tiillſagde paa menige Kiøpnehaffns byes och indbyggerses vegne och ingen andere. Tiill theſe yttermere vintuſbyrdt haffue wij alle mett willie och vidſkap ladet vore indſiegle henge nedhen for thette vortt opne breff mett Kiøpnehaffns byes indſiegle, som giſſuit och ſcreffuit er aar dag och ſtedt som forſcreuit ſtaar.

137*) Wij Chriſtiann met guds nade vbuuld koning tiill Danmark och Norge, hertug vdi Sleſvig, Holſtenn, Stormernn och Ditmerſken, greffue vdi Oldenborg och Delmenhorſt gøre alle vitttherligt, at effther thij at wore vnderſatte, borgemeſthere, raad, menige borgere och almoe vdi wor ſtad Kiøpnehaffn haffue nu giſſuit thennom tiill off, och haffue ſworit och ſagt off huldſkap, mandſkap och tro tienefte, och wille were off her effther fore willige och tro vnderſatte, ſom erlige och tro vnderſatte bør at were theſes rette herre och koning och theſes federne riige, thaa haffue wij aff wor ſønnerlige gunſt och nade ighen loffuit och tiillſagdt thennom, at wij her effther wille were thennom en nadig och gunſtig herre, och holle thennem alle och huer ſerdelis wiid lag, ſtall och rett, och icke tiillſtede

*) Bladene 134—136 ere i Registranten udfærdigede.

tilſtede thennom at vforrettis emod loffwen vdi noget maade. Och wille wij at the mwe och ſtulle bliſſue wiid gudts ordt, thet hellige euangelium och rene bibleſte lerdom, och thennom ther hoes i alle maade beſtybde och handthaffue, ſaa the vdi inghen maade ſtulle trenggis ther fran engten aff geiſtliche eller werdzliche, høige eller lage, inghen vndertagen vdi noget maade. Dog met ſaa ſtell, at the ingen predickere, engten ſwermere eller andre vproriske mend, fore predickere ther vdi bhen holle eller indtage ſtulle, vðhen the ſom wij confirmerer och ſambtycke, paa thet at the ſtulle førſt examineres, om the ere ther gode och nyttiige fore, bode vdi theris leſſnib och lerdom, och ſom thennem rettelligen mwe och kunde predicke och lære thet hellige euangelium fore och rene gudts ordt, ſom the met then hellige ſchrift bekiſe och beuere kunde. Sammelebis wille wij fuldbyrde, ſambtycke och ſtadfeſte alle theris byes priuilegier, ſom the haſſde vdi hogbornne førſtis konning Haanſes wor kere faderbroders tiid, och ſamme theris priuilegier och friigheder vdi framtiden vdi wor kroning ydermere foruandle, formilde och forbedre, effther ſom the kunde were off och kronen ſaa och Kiøpnehaffnns borgere och menige riigens indbyggere tiill nytte, gagn, welfhardt och beſtandt. Theſeligſte wille wij effther theris begering vnde thennom, at mwe beholde Serikſloff marc at bruge tiill menige Kiøpnehaffnns indbyggers aaredriſt och greſgang och tiill ingtet andit. Dog wille wij ſielffuer were Kiøpnehaffnns ſtad met ſyn beſeſtning megtig, met hues ſtødt, frudt, lod och andre kriigis tilbehøring, ſom vdi Kiøpnehaffnn er eller were land. Och wille wij thennom ther hoes tiill ¹³⁴ rette handthaffue och beſterme, ſom off bør at giøre wore tro willige vnderſatte. Och hues ſom the vdi thenne ſeigde haſſue erligen handlet och giordt met roff, blodſtørtning, ſlag, kirckebrud eller anden nederbrydelſſe, indhen byes eller vðhen, engten emod off eller andre, hemeligen eller obenbare, ſtall aff off were och bliſſue en klar affthalen ſag emellom, vndertagen thennom ſom ſloge thend erlige gode quinde fru Kane Holgers ihiell, och ther met haſſue werit vdi raad, daad och handgierning. Och hues godts, ſom endnu findis land, ſom haſſuer hørdt tiill riiget eller riigens indbyggere, ſtall ighen giſſuis thennem, ſom thet haſſuer tilhørdt, ehuor ſom thet paa findes land. Och wille wij ſelff haſſue magt tiill att ſette borgemeſtre och raad vdi Kiøpne(haffnn), huilcke off tædes och vij kunde vije, off och riiget och Kiøpnehagens indbyggere ere tro och nyttiige. Och ſom the ære begerendis, at hwilcke ſom verlige haſſue handlet, ſtulle icke mwe bygge eller boo vdi Kiøpnehaffnn effther thenne dag, thaa haſſue wij thennom thet beuilliget och ſambtygtt, at huilcken borger, ſom ſtall bygge och boo hoes thennom vdi Kiøpnehaffnn, och thennom landh offuer beuiſes, at haſſue forredelige eller verlige handlet, thaa gaa ther om ſom rett er effther loffwen och effther theres byes

bys privilegier. Dog saa at huilcke som findis, som haffue willeligen giffuit sig aff Røpnehaffnn vdi theenne feigde och tiill off som tiill theris rette herre och konning, wille wij at the schulle ighen saa theris hws, gaarde, grunde och godts, hwes som tiillstede findes land, och wille wij at the ther fore skulle inghen tiltall lide aff nogen vdi noget maade. Thesligeste mme Røpnehaffnns borgere søge theres nering och biering vdi Norge, sameledes och paa fiskeleiene och anderskeds her vdi riiget, effther for^{ne} theres byes privilegiers lydelisse. Och skulle the och theres efftherkomere, borgemeistere, raad, och menighedt vdi Røpnehaffnn were pligtige, at holde Røpnehaffnns by tiill wor hand saa lenge wij leffue, och nar wij effther gudts forsiwann døde och affgangne ære, skulle the holde samme Røpnehaffnns by tiill menige Danmarkis riiges raads hand och tiill thend herre och konning, som menige Danmarkis riiges raad leiffe, kaare och sambtycke fore herre och konning offuer Danmarkis riige och tiill inghen andhen. Thesse forschreffne articler alle och huer besønnerligen haffue wij loffuit och tilfagdt, och nu met thette wort opne breff loffue och tilsiige for^{ne} wore vnderfattede Røpnehaffnns indbyggere fast och vbrødeligen at holde vdi alle maade, och haffue tiill thes ydermere widnesbyrdt ladet trycke wort signet neden fore thette wort obne breff. Giffuit vdi wort koninglige feltleger for Røpnehaffnn sancti Sluff konings affthen aar etc. tusindefemhundrete sex och tredieue.

140 Nii Christian etc. helse etther alle vore kere vnderfattede, som bygge och bo vdi vort riige Norge oc besynderligen vti Bahuss leen och Wiigen, ^{en} met gud oc vor naade. Kere venner, haffwe vii vti tiise neste forgangne dage forffarith, huorledes at noget tuidragth skal seg begiue the haue emellom nogre vore eff^{te} Norges riiges raad, och nogre skulle thennem vnderstaa, ath lade nogre breffwe vdgaa tiill etther och flere vore vnderfattede vthij Norgis riige, ath offuede oc forfføre etther emod off, paa thet at the teg bedre siiden kende bekomme theres fortagene meningh. Thij bedhe vii etther alle och huer serdelis fulkomelligen raade, atj sydde stille och etther tiill sligt vprør vdi ingen maade beuene ladhe, men rette etther altingest epther, at sware tiil vort sloth Bauhuss, och betenker huad stade och forderffwe som the bynder och almoge her i Danmark er offwerganget, saa at mange aff thennem ere komet om liiff, ere, goß oc al theres velfarth, bode vdi vor kere herre ffaders koning Fredericks tiidh oc vor tiid, som thennem met løffe tale och breff haffue ladhet forfføre emod for^{ne} vor kere herre ffader och off. Och the som the ere nogre eblanth etther, som thennem alle rede haffwe ladhet forfføre met løffe tale, tha villu vii haffwe paamynth etther met thenne vor kiffuelse, ath i vppe holde och stille etther tiill fredh, och gører oc giuer tiil vort

vort Slot Bauhus, som i tiilfforn giordh haffue, och aff arild tiidh pligtig ere. Fordrister seg noget aff etter her emod ath giue seg tiill noghet vprør emod off eller vore fogder och embismend, tha mwe i viiseligem forlade etther ther tiil, ath vij viille vpskide etth merkelligth tall kriigssfold meth rytter och lang knekte, oc lade straffue ther offwer som vedbør, och vij viille selff giue etther at betende, huad skadhe oc forderffue i och alle norske mendh viilde ther aff vtj komme, om¹¹ ther komme et tall fremed kriigssfold ind vdi riigbet. Sameledes giue vij etther at betende, huor got thet er at sidde stille och leue met fred. Thij raade vij etther fulkomeligen, atj sidde altingest stille och etther tiil ingen vprør forføre ladhe, saa framt i viille viide etthers eghet och etthers hestweris och borns gaffn, beste och velfarth. Giiffuith paa vort slott Gottrop sancti Peders dag cathedra anno 1536.

Wii Christiann mett guds naade vduold koning tiil Danmark och Norge etc. helse etther verdige herrer mett gudtt, biscopper, prelatther, ridder, riddermensmendt, kapstedmenn, bynder och menige almue, som bygge och bo vdi wor rige Norge, kierligenn mett gud, och wor naade. Kiere wener, haffue wii vdi these forgangne dage forfaritt, huarlebis att noget tuidragt skal sig begiffuit haffue emellum nogre wore elst^e Norges rigis raad, och nogre skulde thennem vnderstaa, att lade nogre breffh vdgaa tiil etther och flere wore vnderfaatte vtj Norges rige, att vpuede och forføre etther emod off och vore lensmend, fogeder och embismend, paa thett att the thes bedre siden kunde bekomme theris fortagne meningh. Thij bede wii etther alle och huer serdelis fulkommeligen raade, attj sidde stille och etther tiil sliig vprør vdi ingen maade beuege lade, men altingest betende och offueruege, huad skade och forderffue, som Danmarks riges iudbyggere er offuergangit, saa att manghe affh thennem erre komne om lifft, ere, goß och alle theris welfartt, bode vdi wor kiere herre faders ko. Fredrichs tid och wor tid, som mett løse tale och briffh haffue ladett thennem forføre emod for^{ne} wor kiere herre fader och off. Och ther som ther er nogre ebant etther, som thennem alrede haffue ladett forføre mett løse tale, for en thette wortt breffh er bliffuit lesth for etther, och wille ennu affsthaa affh theres onde fortagne meningh, och sidde stille, och intit ydermere vprør giøre, tha wille vij intid regne mett thennem, hues the hertill giortt haffue, men skal verre och bliffue thennem vtj alle maade forlat och tilgiffuit. Och wille vij haffue paamintt etther mett thenne wo(x) skriffue(l)se, atj vpholde och stille etther tilfred, och offuerueghe och besinde etther egett forderffue*) riiges bestandt och welfartt. Och fordrister sig

nogen

*) Skal være: faderne.

nogen aff etther her emod att giffue sig till nogen vpror emod off eller more
 fogebder och embighmend, siden thetthe vortt brieffh bliffuer theennem forkynt, tha
 maa i viseligen forlade etther till, att wij ville mett thett forsthe vpflicke ett
 merkeligt tall krigsfolck, bode till hesth och fod, och lade straffe ther offuer som
 142 bor att straffue offuer vhorfomme vnderfaatte, som thennem vpfette emod theres
 rette herte och koningh. Oc wille wii giffue etther sielff att besiane, huad skade
 och forderffue i och alle Norges riges iudbygere vilde ther affh vdi komme, om
 ther komme ett tall krigsfolck indt vdi riigitt, sameledis huar gott thett er atth
 sidde stille och leffue mett fridt och rolighet, giffue wi etther sielff att betende.
 Wii ville ennu ther for etther alle oc huer serdelis fulkommeligen raade och
 adnaaritt haffue, attj sidde altingeste stille och etther till ingen vpror emod off
 eller nogen, som off anrørendis er, forføre lade, saa framt som i icke ville lide
 ther tidborligh straff som vebbor och som forstreffuitt star. Giffuitt etc.

Item Claves Krany och Sirtus van Borg finge breff tiill Hans Brne om
 øren att kiope j^c eller ij^c. Datum fastelaffuens mondag.

Item Euarthe Wilhelm kiodmanger breff tiill Kaarfsør om øren. Datum
 vt supra.

Item Hans van Worfom kiodmanger fid breff tiill Drasholm och Dø-
 heridt om ij^c øren. Datum vt supra.

Item Hans van Forkym fid breff tiill Holbeck om j^c øren. Datum 3^a
 feria post Gregorij papæ.

Peder Friis landhdomer paa Møen.

Sahan v. Mønster.

143 Tiill Siellandh. Wii Christian etc. Hølge etther alle vore kere vnderfaatte byn-
 dher och menige almwe, ehuem som helst i tiene eller tiilhøre, som bygge och boo vtj
 Sieland, Iⁿ met gud och vor nabe. Kere venner, som etther vell vitterligth er,
 huad besuering som off vdi theenne lange segde paa hength haffwer och end nw
 dagligen paa henger aff thette fremedhe krigs folck, och, endogh ath the Lufste
 nu haffwe for drageth theennem met off, och nw afftaa aff theres segde emodh off
 och vore riiger Danmark och Norge, dog liggeuell forherde riiggens egne ind-
 byggere, the aff Kopnebogen och Malmö, thennom emod off och vore tro vnder-
 sette, thette riige tiill en merkelig skade och forderff, och hobeas dog met vore
 kere tro vnderfottes hielp at kome theenne lange segde met thet furste tiill en
 god

god beſtandige endhe. Och haſſwe vore eſt^e Danmarkſs riiges raad, prelatther och menige adell her i Sieland beuilegeth och ſambtygt off en mwelig hielp at fange aff bynder och menige almue her offwer alth landhet, ligge ſom vore eſt^e d. r. r., prelater oc adell vdi the andre lande oc giordh haſſwe, ſaa ath huerge xx mend, then riige hielp the fattige, ſtulle giue off xx loed ſolff och 1r mark vdi mynthe, och ſtall ſamme ſtatth ſtrags vffortogreth vdgies, inden tiere ſon- dag neſt komendes i thet aller ſenneſte, thij at vorth krigsſold, ſom vij her vdi¹⁴⁴ landhet haſſwe, kundhe ingthet toſſwe eſſter theſs betalings, och ſtall vor embeg- mand off eſt^e —*) lade ſcriffwe och legge etther vti leg ſameſt, ſaa at then riige ſtall hielp the(en) fattige, ath thet ſtal tiulgaa vdh en viildh. Thij bedhe vij etther alle och huer ſerdeles ſtrengeligen binde, atj retthe etther eſſther, met thet allerffurſte oc tiill gode redhe (at) vdgies ſamme ſtatth, nar for^{ne} —**) vor embegmand etther tiillſigendes vordher. Och ſtall for ſamme ſtatth engen vere frij vdh en the, ſom ere rette vggedagsmend oc boo (paa) gobemens gorbhe och haſſwe veriith frij aff arilg tiidh. Sameledes ſtulle och pebber ſwenne huer giffue et lod ſielff, och ſtal ingen aff thennem were frij. Thij beuiſer etther alle her vdi ſom villige och tro vnderſotte bør at giøre. Wij ville egen were ether en nabige och gunſtige herre, och hobes met then aldmegtigſte gudh hielp att met thet forſte ſtulle etther vedt thenne ſtore beſuering, ſom etther nu paahenger aff thette fremmede krigsſold. Thij lader thet ingenlunde Under vort hylbeſte och nade. Giſſuit paa vort ſlot Kallingborg løffuerdagen neſt epther ſancte Ger- drudes dag anno etc. mdrxxvj.

Thesſe epther^{ne} lendzmen er tiillſcreffuit att vppbere ſamme ſielff.

Kallingborg læen	her Mogens Søye
Korſbør læen	her Knudt Rudh
Skoldenes læen	Melchor Ranſo
Holbeck læen	Marquardt Lyndmands foget
Harriſborg læen	Claues Eriſen
Abrumſtrup læen	Jep Staldſvøndt
Krogens læen	her Johan Ranſos foget
Kjøpnehaffns læen	Juer Krabbe
Steffns herret och Faxeherret	Siuordt Grubbe
Boringborg læen	Hans Brønne
Kalholm læen	.
Kaffnſborg læen	.
Nykjøping læen	.

*) Haben Plads i Regiſtranten til Nabnet. **) ligeledes.

145

Bii Christiann mett guds naade etc. Høste etther alle, werdige herrer mett
 gudt, biskopper, prelather, ribdere, ribberfmenbt, kispstedmenb, bynder oc menige
 almue, som bygge oc bo wdi wortt rige Norghe, kierligen mett gud oc wor naade.
 Kiere wanner, haffue wij wij these forgangne dage forfarett, huarledis att nogre
 thuidragtt skall sigh begiffuett haffue emellem nogre more elst^e Norges riges raad,
 oc nogre stulde thennem wnderstaa, att lade nogre breff wdgaa tiill etther och
 flere more wnderfotte wdi Norgis riige, att wpuecke och forføre etther emod off
 oc wore lensmenb, fogeder oc embigmend, paa thet atthe thethz bedre siden kunde
 bekomme theres fortagne mening. Thij bede wii etther alle oc huer serdelis
 fulkommeligen raade, atthij sidde stille oc etther tiill sligt wpror wdi ingen maade
 beuege lade, men altingest bethende oc offueruege, huad stade oc forderbe, som
 Danmark's riiges indbyggere for sligt wpror er offuergangett, szaa att manghe
 aff thennem ere komne om lifff, ere, godts oc all theres welfarbt, bode wdi wor
 kiere herre faders lo. Fædriiges tidt oc more tiidtt, szom thennem mett løse tale
 oc breffue haffue labett forføre emodt for^{ne} wor kiere herre fader oc
 off. Och ther som ther er nogre eblantt etther, szom thennem allerede haffue
 labett forføre mett løse tale, for en thette wortt breff er bleffuett lesth for then-
 nem, oc wille endnu afftaa aff theres onde fortagne meningh, oc sidde stille oc
 ingthet ydermere wpror giøre, tha wille wij ingthet regne mett thennem, hues the
 hertill giortt haffue, men skall were och bliffue thennem wdi alle mode forlatt oc
 tilgiffuett. Bii wille tilholde more fogeder oc embigmend, atthe stulle sticke
 etther alle och huer serdelis logh, skall och rett, oc icke tilstede (attj) wfforretis emod
 sanctj Oluff konnings log wdi nogre maade. Oc wille wij haffue paamintt etther
 mett thenne wor schriuelse, attj wppeholde oc stille etther tiill freds, oc offueruege
 oc besinde etthers eget federne riiges bestandt och welfartt. Fordristher sig nogen
 her emod att giffue sig tiill nogen wpror aff etther emod off eller wore fogeder oc
 embigmend, siden thette wortt breff bliffue(r) thennem forlyntt, tha mue i wißeligenn
 for lade etther tiill, att wii wille mett thet forsthe wpssticke ett merkelig tall krigs
 sold, bode tiill hesth oc fodb, oc lade straffue ther offuer, szom bør att straffues
 offuer whorþome wnderfote, som thennem wpssette emod theris rette herre och
 konningh, och wille wii giffue etther sielff at betende, huad stade och forderffue i
 146 och alle Norges riges indbyggere wilde ther aff wdi komme, om ther komme ett
 tall krigs sold ind wdi rigett, szom bruge roff mortt oc tiranj; sammeledis huar
 gott thett er att sidde stille oc leffue mett fred oc rolighet, giffue wii etther selff
 att betende. Bii wille end nu ther for etther alle och huer serdelis fulkomme-
 ligen rodt oc aduoret haffue, attj sidde altingest stille, oc etther tiill ingen wpror
 emodt

emodt off eller nogenn, szom off aarsørendes er, forsøre lade, saa framt szom i icke wille lide ther tilbørlig straff, som wedbør, och szom forskreffuett staar. Samledis kiere wænner giffue wli etther tillende, att wii nu erre wenligen och well forliggt mett the lybske tiill en endelig ende, saa att the mue egenn besøge wore riger, lande och førstendomme. Samledis mue wore wonderbaatte egenn besøge Lybte, och ther søge theris nering och hiering, ehuem thet behoff er, huilket wii icke heller wille wonderholde att giffue etther tillende, paa thet i mue wide etther ther epther att rettke. Giffuit paa wortt slott Haderless søndagenn innocauit aar etc. mdrxxvj.

Tiill Norge. Hans van Lædelsborgh, houeghmand for the lx knecte ther komme tiill Norge tiil Agerhus.

[Bressue tiill these eptherscreffne byer, att the lade ligge the knectthe paa en søge tiidt vdi theses by, som the her giortt haffuer.

Robneby. Auster. Lycko. Syllsborg. *)

Hues rentte och gogs, som ther ligger tiill Ålling closter.

Fyrst ligger ther firefindtiuge och ix hole och gorde tiill.

Skyllet samme gorde och gog iij lester rog och xix ørte rog.

Item iij lester Riidsbyg och ij lester byg for gesterij

Item iij lester haffre.

Regnendes xxiiij t^{er} rog och biig vdi huer lest och xlvij t^{er} haffre, offuer altd, tha beløbber (thett) siig (tiil) xij smale lester korn.

Item xv t^{er} smør, lxxx swin, xxxiiij lamb och saa mange geff, lxxv hønø, lvij & geste pøndinge, xxix less hør, lx traffue haffre.

Tiill Kiøpnehaffnn en koppie.

Wii Christiann etc. Hølge etther alle borgere oc menige Kiøpnehaffns indbyggere mett gud. Wii giffue etther att kende, att wii nogen tiidt sidenn forleden indginge en handell och contracth mett the lybske, saa the mett off fordragne ere, wtj huilke contract oc handell i oc the Malmøske erre indragne, saa i oc the mue och bliffue fordragne, huar i same contract oc handell inden midfaste næst komendes

*) Det Indklamrede er overskrevet i Registranten.

komendes indgange wille, þāom wii formode, the lybskes ambaffatter oc indfor-
 flicke fendeбудt tiill Riispnehaffnn etther mett indstruction oc wdschrifft, huar-
 ledis same handell off oc the lybske emellem gangen er, wonderrett haffue. Saa
 haffue wore breff tiidt oc opthe werret ther for portenne, etther ther mett ad
 wunderuife oc tilkendegiffue, oc motte dog samme wore breffue, som wil forfimen
 formeret haffue, icke ind komme wdi byenn, eller nogre aff etther tiill hande, for
 nogre, som thett her tiill forhindrett haffue. Nu wii wtj negsthe dage epther
 guds willige gaffue off hidt offuer i landett och komme her tiill Gallingsborge, bleff
 off tilkende giffuett, att same wore breffue, etther saa tilstreffue, ey fremkommen
 nogen aff etther tilhande, huor fore wii nu mett thenne wor schriffuelse wille
 haffue etther paamintte, om i same handell oc contract inden for^{ne} dag oc tiidt
 indgange wille, tha erre wii offuerbødige, att wille samme handell oc contract i
 alle puncter oc article wbrødeligen holde. Huor i samme handell oc contract icke
 inden for^{ne} tiidt indgangendes worde, oc ther siden kommer ydermere skade oc for-
 derffue aff, tha wille wii mett thenne wor paamindelse wndstyd werre. Begere
 wii ther fore strax etthers scriptelig giensuar, hues i etther ther wtj beraadde oc
 gisre wille. Galder etther tiill sinds att forsticke nogre aff fuldmegtliche hid tiill
 off i forsthe dage, ther om wier paa alles etthers wegne mett off att forhandle,
 tha mue wore stadtholdere oc offuersthe wti wortt feltleger ther for byenn giffue
 the etthers ambaffather, som i wdsckendes worde, frii seder oc christelig leyde,
 huilkenn wii wbrødeligen holde wille. Befallendes etther gud. Schreffuet paa
 wortt slott Gallingsborge løffuerbagen nest epther sancte Gertrudis jomffrues dag
 aar etc. mdxrrvj. Under wortt signett.

Tiill Malmö. Wii Christiann etc. Helse etther alle, menige borgete oc jndbyg-
 gere wtj Malmö mett gud. Wii giffue etther tilkende, att wii noget tiidt sidenn indginge
 en handell oc contract mett the lybske, saa the mett off forbragne erre, wdi huilken con-
 tract oc handell bode y oc the Riispnehaffnske ere mett indtagne, saa attj oc the
 mue oc bliffue, huar i samme handell oc contract inden midtfaste forsth kommen-
 des indgange wille, som wii formue attj wden tuiffuell well forstandet haffue wdaff
 the copier, som etthers borgmesther oc raad ere tilsticckede, oc the wdenn tuiffuell
 etther haffue tilkende giffuett. Oc haffue wii nu wdi the hellig threfoldighetts
 naffun giffuett off self her ind wdi wortt landt Sielandt tiill wortt slott Kalling-
 borg, och wille etther mett thenne wor schriffuelse paamintt haffue, om i same
 handell oc contragtt inden for^{ne} dag oc tiidt indgange wille, tha ere wii offuer-
 bødige att wille samme handell oc contragtt wdi alle puncter oc artickele wbrøde-
 ligenn holde. Huar samme handell oc contragtt icke inden for^{ne} tiidt indgangen-
 des

des worde, oc ther ſiden kommer ydermere ſtade oc forderffue aff, tha wille wii mett thenne wor ſtriffueſe oc paamindeſe off wndſkytt haſſue. Oc begere wii ſtrags etthers ſchriſtelig genſuar, huer i ther wdi berodt erre oc gøre wille. Kende gub att off forbarmer bode etther oc andre riggens indbyggers ſtade oc forderffue, ſom aff thenne ſegde kommen er, oc mer forderffue ſom thek were tiilſtaa wiill, om thenne ſegde lenge wore ſtall, oc wiill ſamme ſegde altingeſt rede tiill riggens indbyggere, ſom ere emod huer andre indenbyrdiſ, oc forunderer ſorligen, attj thett icke ſielff befinde kunde, att mange omligendes riggens naboer hore gierne ſlig tuidragtt oc forderffue, ſom riigſens indbyggere gjøre thennem ſielff. Gæller etther tiilſinds att forſkide noghre etthers fuldmegtige hidt tiill off i theſe dage, ther wibere paa alles etthers wegne mett off att forhandle, tha ſtulle the mett thette wortt obne breff haſſue wor frii ſecher oc chriſtelige legde tiill viij elle(r) r aff etthers medborgere, eller ther wnder, ſaa mange etther tedes, att ferdis tiill off hid tiill wortt ſlott Kallingborg, oc ſaa lenge the hoſſ off ere, oc ſiden wti theres behold wdigen ind wtj Malmø, wden all argeliſt, wbehindrett aff off oc alle andre wdi alle maade, wed wor chriſtelige oc forſtelige tro oc loſſue. Paa wortt ſlott Kallingborg løſſuerdagen neſt epther ſancte Giertrudes jomfrues dag aar etc. mdrxxvj etc.

Tiill Kiøpnehaffn. Wii Geuertt Stend feltherre wdi Chriſtopher van 149
 Belthens affuerſe, Kortt Penning, offuerſte, mett andre ko. mts. wor naad^{te} herres beffelsmend her wtj h. l. mts. legret for Kiøpnehaffn, helſe etther alle, borgmeſtere, raadmend oc menige borgere, ſom bygge oc boe wti Kiøpnehaffn. Wder att off wtj teſe dage erre nogre merckelige breffue tiilhande komme, ſom etther oc then menige mand oc alle etthers børn oc epther kommere alſom ſtørſt magtt paaligger. Saa wilde wii tiilſkide etther ſamme breffue, oc thennem wdi ingenn maade forholde for etther, paa thett att ingen erlig mand ſtall wdi framtiden haſſue orſage emod off, om ſamme breffue fortagde oc nederlagne bleffue, oc ther ydermere ſtade oc forderffue epther komme. Nu haſſue wii well formertt, att alle the breffue, ſom ther ſaa indſkides tiill etther wti byenn, wnderſlaas oc forbylliis for etther, ſaa att the icke mue komme then menige mand tiill hende, ther fore holde wii nu ſamme breffue hoſ off, oc ingthett forſkide thennem, for en wii kunde endede wide, om ſame breffue mue etther tiill hande (komme). Oc ther ſom i wille ſkide iij eller iiij aff etthers medborgere hid wdi legrett, att annamme ſamme breffue, tha ſtulle the, ſom i om ſame breffue wdsikendes worde, haſſue frii, felig, ſedæ oc chriſtelig lende hiid wtj legrett, att annamme ſamme breffue, oc ſiden frii, ſeilig oc wbehindrett wdj theris beholl egenn

egenn wdi Kjøpneshaffn, wdenn all argeliffh, wid wor chriſtelige tro oc loffue. Til
windifbyrtt haffue wi for^{ne} Geuertt Stend oc Kortt Penning paa alle befallings
mendh wegne lade(t) th(r)ndē wor ſignett etc. Datum in caſtris regiis oculi
aar etc. mdrxxvj.

Bij Chriſtian etc. Helſe etther borgemeſtere, raad oc menige borgere,
Kjøpneshagenske indbyggere, meth gubh. Bij giue etther tiillende, ath vij haffwe
indgange en handel met the lypſte oc andre vendiſte ſtedher, och ere y vdi ſame
handel indtagen och vdi alle modhe vell foruoreth, ſaa framt ſom i ſamme han-
del inden vj vgger aname viille, ſom ſamme handell ydermere vduifer och indeholder.
Dch haffwe vii titth och offthe ſcreffuith vore kreffue tiil etther borgere och ten
menige mand vdi Kjøpneshagen, och haffwe dogh ingen ſwar fanghet paa ſamme
breffwe, hwiilke off ſtorligen forundrer, effter the chriſtelige tiilbudh, ſom vij
met etther tiilbødhet haffwe, och ere end nw offwerbødige, ath viille annamme
etther for vore kere vnderſotte, och holde etther alle och huer beſønderlige ved
149 logh, ſtall och retth, priuileger och frihedher, och off vtj all tiilborlighet finde
ladhe ſaa framt ſom i etther end nu tiil off giue ville. Dch begere end nw aff
etther ther paa etthers aluorlige ſwor, huad i ther om gøre och lade viille.
Kende gubh at off forbarmer oc yndes offwer then ſtore beſueringh, ſom riigzens
indbyggere nw paa henger, bodhe inden byen och vden, och end ydermere her
effther tiilſtander, om thenne ſegde lenger vore ſtall. Dch haffue vij nu vdi the
belige treffolligheds naſſn giuet off hiid offwer tiil vort land Sielandh, och ther
ſom i viille ſtiide nogre etther ambafater tiil off ydermere ther om met off at
handle, tha ſtulle ſame etther ambafatter, ſom i tiil off ſtiendes vorde, dog icke
offwer xij perſoner, haue vor frij, felich, ſecker och chriſtelig legde, at ferdes tiil
off, oc ſaa lenge the hoſſ off ere ſamme handel at berame, oc ſiiden frij, felige
och vtj theres behold egen ind vdi Kjøpneshagen, vbehindret aff off oc alle andre
paa vore vegne, ſom for vor ſtyld ville oc ſtulle gøre oc ladhe, ved vor furſtelige
och chriſtelige tro och loue. Ther ſom i lenger forholde och etther ydermere
forfføre lade, ſom i her tiil giord haue, etther ſelf ſaa vel ſom andre riggens ind-
byggere tiil ſtor ſtade och forberffwe, oc ther kommer ydermere ſtade oc forberffwe
off, tha viille vij met thenne vor paa myndelſe vndſtyld vere. Giiffuith paa
vort ſlot Kalingsborgh ſøndagen letare aar etc. mdrxxvj vnder vort ſignet.

150 Stem Vincentius Møllenhower paſſpurtt mett hans huſtru, en dreng och tuo
klippere for en wognn.

Glaus van Kranich ett opne breff.

Thomes

Thomes Søne aff Lunden i Engeland och Frank Bleck et breff tiil frue Enfabet her Claues Bilde, att myn herres nade haffuer taget theres stib sig och riget tiil tieniste, och haffuer nu vndt thennem alt theres goß igen, som hun fran thennem taget haffuer. Idem et siöbreff.

Item Domstrup paa then haffre som i Slaane, Laaland oc Falster er.

Item en forscrift tiil her Tyge paa frue Gertruds vegne.

Item en scriffuelse tiil her Tygge paa Tyrgen van der Wistles vegne.

Item ett fordelse breff tiil Habersløff for Danbe Dracko.

Item ett breff tiil (Griß) Gridsen, att hand lader mesther Chrestiernn Quidt fange thett aßer tiil fo. mats. jactt, som ligger vñj Sønderherritt.

Christopher i pasbor i klipper.

Wii Christiann etc. Giøre alle witterliggt, att effther thii att menige Suineborgs oc Nyborgs borgere oc borgerste, som nu ere wdi Riöpnehaffan, haffue nu hatt theres wisse ambesæther oc sendige budtt her hos off mett fulmagt paa alle theres wegne, oc suore off hulstæff, mandstæff oc thro tieninste, att wille holde off for theres rette herre oc konning, tha haffue wii aff wor sønderlig gunsth och naade annammett thennem oc alle andre theris medborgere oc medborgerste, ehurorsombelst the erre, som sig weluilgen wnder off giffue wille, for wore fiere wnderfotte, saa the mue drage hiem mett theris hustruer, børn, hion, tiennere oc altt theris medhaffuendes godß, tiil theris bo och bygge egenn, oc ther søge theris nering oc bierring, oc hues the her tiil theenne forde(r)ffuelige fegde emodtt (off) och rigett handtlett oc giortt haffue, stæll were thennem abdelis forlatt oc tilgiffuett, oc stæll were oc bliffue en klar oc aftalen sag, oc aldrig argeß ther paa aff off eller nogen epther thenne dag wdi nogre maade. Samledeß haffue wii aff samme gunsth oc naade tagett, annammett oc wndtfangett, oc nu mett thette wortt obne breff tage annamme och wndtfange thennem och alle theres medborgere oc medborgerste, som wille were off lydige oc wnderdanige, theres hustruer, børn, hion, tiennere, goß, rørende oc wrørende, jngtet wndertagett, ehuatt thett helst er eller neffnis kand, wdi nogre maade, wdianen wor konninglige hegen, wern, friid oc bestiermelse, besynderligen att wille forsuare, bestierme oc forbattinge tiil alle retthe. Dog mett saa stæll, att the stulle stænde huer mand tiilretthe for off for hues dell, som the thennem haffue tiil at talle mett rette, oc stæll ingen were theres

theres domer wden wii selff. Thii forbiude wii alle, ehuo the helst ere eller were kunde, serdelis wore fogeder, embighmen, høffuitghmend, capiteiner, krigis sold oc alle andre, som for wor skyll wille oc skulle giøre oc lade, thennem her emod paa perſoner, huſtruer, børn, hion, tiennere oc hues goß, som the mett thennem haſſue, rørendes oc wrørendes, att hindre, hindre lade, møde, plage, dele, fende, wmage eller wdi nogre maade wſſorrette eller forſang att giøre, wnder wor konniglige heſſan, (oc) wrede. Giſſuit paa wortt ſlott Kallingborg tiisdagen neſt epther ſøndagen letare aar etc. mdrxxvj wnder wortt ſignett.

Relator dominus Magnus Søye miles et magister curie.

151 Item en ſchriſſuelfe tiill Skelſtør borgere, att fo. mt. haſſuer giſſuet frue Dorthen her Knudt Rudß then kſte met ſyn tiilbeħoring, ſom hans nade lod beſee ther i byen, att the then lade hynde fylge. 2^a feria poſt iudica, Helsingør. Relator her Moegens Søye.

Otte Gyllenſtiern en quitange paa ſyn egne och paa meſter Chriſtiern Huidß vegne paa iij^m viij^c lxxx jochimsdoler, ſom hand antworde fo. mt. ſielff aff then ſielff ſtat ij lod ſielff aff Nørre Nyutland. Datum vdi Helsingør othenſdagen neſt epther ſøndagen iudica anno etc. mdrxxvj Relator Joen Wærnſtorp.

Detthe er then edtt ſom Malmøſſ borgere haſſue ſuorett fo. mtt. etc.

Wii Jep Nielſenn, Jens Fynnbo, borgmeſthere, Jep Haſſenn, Søffrenn Søffrenſen, raadmend, Worthen Perſen, Enge Chriſtiernſen, Poell Friis, Oluff Wærhmeſther, Pouell Schriſſuer, Suend Schriſſuer, borgere, mett fuldmagtt aff then menige mand wdi Malmøß wdſtickett a(m)baſather, loſſue oc ſige paa ere, chriſtelige troo oc loſſue oc the hillige euangelium, att wii oc wore medborgere oc byes indbyggere wille nu her effther were hogbornne forſte, her Chriſtiann etc. konning Frederichs ſønn, wduold konning tiill Danmark oc Norge, oc Danmark wortt federne riige huld oc troo, oc wille aff alld wor magtt oc formue wide oc ramme hans fo. mts. oc wortt federne riges beſthe oc beſtand, oc affuerge hans naades oc rigens ſtade oc forderffue, oc en lade off detinge, truſſue eller handele fran hans naade i nogre maade, ſom erlige thro mend oc wnderſotte bør att giøre theres rette herre oc konning, oc holde Malmøß by tiill hans nades troer hende then ſtundt hans naade leſſuer, oc epther hans naades døødt tiill huilken Danmark riiges raadt for herre oc konning korendes oc leſendes worde, oc tiill ingen andenn. Thette allt for berørtt loſſue, ſchuerie oc ſige wii paa wor chriſtelig troo, ere oc loſſue oc thet hellige euangelium, ſaa ſantt hielpe off gud oc allt thet hilligtt er.

Meſther

Reſther Claus Brne }
 Abbeſt Chriſtiernn } ett fylgebref.

Tiill alle langting om fred.

The knechte i Rallmøe ett paſbord ett ſøbref.

Erlig oc wel. off elſt^e Niels Bøye ett paſbord tiill Guerge, att han haſſuer handlett erlig emod off, oc hollid ſig emod finderne ſom wed burde etc.

Jachop Bagge wt ſupra.

Ett forbølge breff tiill Thage Otſen, att han ſkall ſkille the langknechte op tiill lande merktett.

I forbølge breff tiill Otte Ranſo tiill Pantte Holſthen.

I breff tiill abbedenn aff Eſperum.

Item haſſuer her Tygge Krabbe fangett quitanze paa hundrett thre oc thiuffue jachim dalere, ſom Toen Bornſtorp ſick paa Helsingborg ſlott fredagenn neſt epther ſøndagen iudica aar mdrxxvj. Relator Toen Bornſtorp.

Thomas Jenſen aff Swinborg et protectorium och ſøbref pro ſe et vxore. Albret Hanſen ibidem lige ſaadant et breff. Laſ Bangh ibidem lige ſlig et breff.

Nis Perſen i Medelfarbt et paſport. Jeſper Søffrenſen aff Aars et paſport. Jens Offuerſkerer och et paſport. Hans Laſſen och et paſport. Jep Poelſen och et paſport. Jep Hanſſen och et paſport.

Tiill her Trudt Wiſſtandt att hand giſſuer fo. mt. poſtui(ſe) tiillkende nar¹⁵² ſkyttet tydt vp kommet er.

Tiill Engelholm att fo. mt. ſender thennem lxxx landznegkte, att the ſye thennem vnderholding for theres pendinge, tiill the anderledes fange fo. mts. ſgriffuelſe.

Tiill Halmſtedt, j^{cxx} landznegkte.

Bent Trøelſen i Lundom et beſtermelſe tiill ſig, ſyn huſtrue, børn, hion, gorbt och goſ. Relator her Tygge Krabbe.

Der Syude et forscrifft tiill her Henric Rosenkrantz, att hand lader komme hannem tiill syn huff och boo igen, och lader hannem nyde fo. mts. schryfftuelse got att.

These eptherschreffne skulle giøre sold wd tiill Norge, oc skulle the were i Landskrone wor herres himmelfartsdag i thett aller senisthe, mett spisning tiill sancthe Michils dag etc.

Electus aff Ottese xx.

Sancte R(u)ud ij. Prier.

Dalum ij.

Holmecloster ij.

Hagensloft iij.

Hindegauell ij.

Fru Elske aff alle sine leen ij.

Langeland vj.

Dronningen aff hindis flott xxx.

Abbet i Halsebt j.

Bispenn aff Benhysfell xx.

Bispenn aff Wiiborg xx.

Bispen aff Riibe xx. Oluff Rund.

Proffuesthenn aff Westheruig viij.

Westoll iij.

Esenbec ij. Axel Swl.

Emecloster iij. Abbet.

Bore closther j. Abbet.

Alingcloster j.

Ringcloster. her Rogens Gøye.

Lailom j. Abbet.

Dueholm ij. Prier.

Thuiscloster j. Abbet.

Sancte Hans i Horsens j. Prier.

S. Hans i Wiborg j. Prier.

S. Hans i Riibe j. Claus Zestede.

Skanderborg. her Rogens.

Ringclosther

Drum iij. Frue Kyrstine.

Skiffue ij. Jep Friis.

Lund i Rors.

Lundenes iij. Per Ebbesen.

Bygholm

Bygholm iiij. Frue Karyne.
 Skotborg ij. Claus Daa.
 Høneborg ij. Erick Krummedyge radt.
 Wandſold herritt, Mons Munch j, raadt.
 Chriſtoffer Koßgentrans ij, aff ſynn herret.
 Rogge heritt j. Henrich Biørnſen.
 Erick Ericſenn ett herrit j, radt, aff Hønſtetherret.
 Her Prebernn iiij, radt.
 [Her Johann Ranſo aff her Dttes leenn xviiij leſther kornn, ij]*
 Eyler Harinbiere j.
 Niels Kelpenn j.
 Biſpenn aff Roſtholm xx. Sieland.
 Abbet aff Sor viij.
 Antuorbsloff viij.
 Korſør iiij.
 Holbeck iiij.
 Eſerom iiij.
 Skoucloſter ij.
 Jungs hoſſuet ij. Harſſuekſborg ij.
 Høgſtruppe ij.
 Ringſthet iiij.
 Bor frue i Roſtholm j.
 Klare j.
 Skolleneſ.
 Krogenn iiij.
 Søborg j.
 Abruſtrup ij.
 Electus i Skone xx. Skone.
 Dalby iiij.
 Heriſuod iiij.
 Bedeſloff j. Abbett Per.
 Tomervpe j. Abbitt.
 Gueſ cloſter. Abbt Lauris.
 Her Tygge Krabbe vj.
 Her Mauris Olſenn ij.
 Her Knud Will j.

Hr

*) Er i Originalen indeluttet i Parenthes.

Her Jacop Drolle j.

Gertt Jenseñ j.

Jacop Mauriksen j.

Her Magnus Gyldestiern iij.

Her Axel ij.

Summa summarum iij^c iij.

Breff tiill alle køpstebher offwer alth righet, ath huer borger som borge-
skab haffwer skal giue iij loed, then rige hielpe then fattige.

Folch tiil Amage.

Breff offwer Skone i alle leen om gengerdh, huerge x mend v t^r øll, iij
t^r brød, ij pd. smør, et pd. ofte, i stød paa iij eller iij aar, ij sier flest, — haffre.
Kirkehaffre offwer Skone.

¹⁵⁴ Tiil Gydinge herret, ath the ville giue then effter standendes gengerdh och
sølf skath.

Ett breff tiill borgmester wdi Landskrone, att (han) stider tiill Krogen tiill
myn herris behoff halff thredie hundritt wogen stadt.

Henrich Elig ett breff om xxx les weds tiill fogeden aff Søborg.

Wor werttinde att hun maa føre sex t^r smør wd.

Tiil Skone om fetalie, Amage.

Hjelp etther alle vore kere vnderfotte, køpstedemend, byndher och menige
almuge, ehuem som helst i tiene eller tiilhøre, som bygge och boo wdi Helsingborg
len, tⁿ met gud och vor naade. Kere venner, som i vell forffare, ath vore vhor-
some oc riggens fiender, som end nw ligge wtj Køpnehagenn och holle off oc
righet samme by fore, alle vore vnderfotte tiil stor besueringh, och efftherthij the
nw saa forherde thennem, acthe wij wtj the helge treffoligheß naffn aluorligen at
foretage thenne segde och ther fore nu strax lade slaa eth leger paa Amage met
eth tall krigsffolch, rytthere och knechte, och acthe nu strax vffortoget at sticke
samme vorth krigsffolch ther offuer, oc skulle samme vort krigsffolch lang tiidth
¹⁵⁵ siidhen vareth paa Amage, ther som wij hagde hafft raad tiill vnderhollingh.
Thij bedhe wij etther alle och huer serdelis strengeligen bindhe, ath i wiille rette
etther effther, at vdgive en modelig gengerd, dog icke anderledes end at selge for
rede penninge, saa at huerj x mend skulle vdgiffue en modelig ore, ij lam, v t^r
øll,

øll, iij t^r brødt, ij pb. smør, et pb. ofte, ij ſier ſteff och iij t^r haſſre, och ſamme fetalie ſtulle i ſtrags vffortogret føre til vor køpſtab Malmø, oc nar i tiidth komme, haſſue vij beffallet off elſt^r Erich Krwmedige, vor mand oc raad, at hand ſkal vnderuiſe etther huorledes ſame fetalie ſkal offuerkomme tiil Amage, oc huorledes i ſtulle komme tiil etthers betalingh, och hand ſkal och lade giue etther quittance paa huad fetalie ſom i vdføre och yde, paa thet vij kunde viidhe, huilke ſom vdføre och huilke ſom thennem fortrycke. Beuiſer etther her vtj ſom viilge tro vnderſotte bør atgøre, och ſom i her tiil troligen giordth haue, vij viille egen vere etther en naadig herre oc konning oc holde etther ved log, ſtell oc retth, ſaa i off tæde ſtulle. Giiffuit vtj vort kloſter Eſſerom ſøndagen vocem iocunditatis.

Tiill alle kjøpſtederne offuer alt riiget om ſtatt. Helpe etther alle vore vnderſotte, borgermeſter, raadmend och menige borgere, ſom bygge och boe vtj vor køpſtab Lundth, t^m met gud och vor naade. Sere venner, y forſtoe vdhæn tuiffuell vell ſelff thenne lange fegde, ſom off oc vore vnderſotte nu vdi lang tiidth haſſwer paa hengt, begynder nu dagligen ath formynſtis, och vij, gud teg loff haue, nu haſſue alle rigges ſlot oc ſteder inde, ſaa ner ſom tiill Køpnhagen och Worbbergh. Och ther ſom vij nu kunde aff betale thette fremede krigsſold, tha viille vij met gud hielp ſnarligen forſtone vore vnderſotte met thenne ſtore tynge, ſom thennem nu paa henger, ſaa viide nu ſelff, ath off icke er mweligh, at bekomme at lene ſame ſold vdhæn vore vnderſottes hielp. Thij betthe vij etther alle och huer ſerdelis, atj endnu paa thenne tiidth ville komme off tiill vnderſetning met en mweligh hielp i ſaa mode, ath h(u)erj xx borgere giue off lxxx loeb ſølf, then riige hielpen then fattige. Och ſkal for ſamme hielp ingenn vere frij aff the, ſom borgeſtab haſſue ther i byen. Och ſtulle borgemeſtere och raad legge etther vdi leg ſamell, ſaa ath thet gaar ligelig tiill, ath the rige komme vdi leg eblant the fattige, och ycke at the riige komme alle i leg ſamell, och icke heller the fattige vdi leg tiill ſamell. Och ſkal ſamme ſølf vere vde xiiij dage effther ath thette vorth breff bliſſwer etther forkyndth, och ſtulle borgemeſtere och raad ladhe thet vpybere och thet ladhe antuordhe off elſt^r Erich Krwmedige tiill Alneruppe, vor mand och raad, met clare regiith, hand ſkal lade thet ſtede offwer tiill vor mynthemere, at mynte vtj pendinge tiil vort krigsſolds beſolding. Ther met gøre i off ſynderlige tiill vilge och etther ſelff ſtorligen tiil gaſſa oc forbell. Thij ladher thet engen lundhe. Wndher vorth hylleſte och naade. Giiffuit vtj vor ſtab Malmø langefredag 1536.

Tiil alle Kiøpstederne vdi Staaene.

Malmø	Lycka	Worbtbiere
Helsingborg	Halmstedt	Hstedt
Landskrone	Bæ	Gemershaffn
Lundh	Trelleborg	Røtneby
Engelholm	Nahus	Kuster
Kalsterbo		Sjølffueborg
Staaensør		

Tiil Skone. Hjelpe etther alle vore tro vnderfotte, bynder och menige almuge, ehuem som helst i tiene eller tiilhøre, som bygge och boo vtj Helsingborg leen, ¹ met gud och vor naade. Kere vener, i forsto vden tuiffuell vell selff, thenne lange fegde, som off oc vore vnderfotte lang tiid paa hengt haffwer, begynder nu dagligen at formynstet, och vij, gud teg loff haffwe, nu haue alle riggens slot oc steder inde, saa ner som Køpnehagen och Worbbergh slot alene, oc ther som vij nu kunde affbetale thette fremede krigeßfold, tha viille vij met guds hielp snarligen forstone vore vnderfaatte met thenne store tynge, som thennem nu vdi lang tid haffuer paa hengdth. Oc forsto i nu sell, ath off icke er mueligth, ath løne thette fremede krigeßfold vdihen vore vnderfottes hielp, huilcketh vore elst^e. d. r. r. och menige adell vtj Skone aluorligen haffue offueruegheit, och haffue ther fore beuiget och sambtygth off en muelig hielp ath fange aff thenne menige mand, saa at huerge xx mendh skulle giue off xl loed sølf, then riige hielpen then fattige, oc skal for samme stat ingen vere frij, huerken møllere eller andre, vdihen vggedags mend, som bo for prelaters oc godemendh gorde, och pleyer at vere frij aff arilg tiidh. Och haue vij beffallet off elst^e. her Thgij Krabbe, ritther vor mand oc raad och D. riiges marst, met vor scriffuer, som ther hos skal vere, och lade legge etther vtj legh samell, saa at thet gor liggelig tiil, ath then riige hielpen then fattige, oc skal hand same skath oc hielp ladhe vppebere met for^{ne} vor scriffuer, och then lade antuorde vor oc riggens myntemester vtj Roskilde, som thet skal mynte vtj pendinge tiil at betale oc løne for^e vort krigeßfold meth.

Thynn skulle antuorde siølfuet Christoffer Olsen

Dhennse. Wogense. Swineborg. Fæborg. Affenns. Medelsfardt. Nyborg. Ryttemyndede.

Langeland, Rudsøping Christopher Olsen

Thutland

Jyutland ſtall Axel Jvll vppebere.

Riipe. Kolding. Veble. Horſens. Baarde. Naars. Bryndo. Ebeltofft.
Randers. Ringkøping. Marriagger. Kalleborg. Høffbroe. Høring. Skaffuen.
Lyſtedt. Nykøping i Morſ. Skiffue. Wiiborg. Holſtebroe. Sæby. Lemwiig.

Sielland ſtall antuorde myntemeſteren

Køge. Preſtø. Boringborg. Roſthjldt. Heddinge. Stege. Reſnedt.
Kallingborg. Skelſø. Korſø. Slagelse. Ringſtedt. Holbeck. Slangerup.
Helsingør. Sioborg. Nykøping i Dshherret.

Laaland och Falſter ſtall Hans Brne vpbere.

Nykøping. Stubkøping. Mariboe. Nagſkow. Nyſtedt. Sarkøping.

Røen ſtall Hans Brne vpbere. Stege.

[Ithem ett breff till Hans Brne, att hand annammer thenne ſiøſſ ſtatt
aff theſe forſcreffne kjøpſteder, och lade thet ſaa frambeliſ mett thett aller forſte
forſtæde till mynttemeſteren, vdi Roſthjldt, att myntte vdi pendinge till kon. mts.
krigsfoldis beſoldinger]*).

Amſter Weuer van Yſenoch mett en klipper ett paſſportt till Lyſtelant.

Theſſe eph^{ne} leen i Skone ere tiilſcreffne om ſtat, ſaa att huerie xx by-
mend ſtulle giſſue xl lob ſølf, och ingen vere frij ther fore, vden vgedags mend,
ſom boo for prelathers och godemendz gorde, och haſſue verit frij aff arilø tiidt.
Dch ſtulle lendzmenene huer vdi ſit len mett en ſcriffuer, ſom electus aff Lund
ſal tiilgiſſue thennem, vppbere ſamme ſtat.

Helsingborg leen

Wiilandzherret

Gørherret

Lindholm leen och Hønyby

Gladsfaxe leen

Reſbyholms leen

Falſterbo leen

Froſteherret och Dnſeherret

Torneherret

Førherret

her Tygge Krabbe

Gert Blffſtandt

her Jacop Trolle

her Rogens Gylbenſtiern

her Knudt Wiilbe

Electus

her Rogens Gylbenſtiern

her Axel Bragde

her Holgerdt

Jacop Sparre

Laugholm

*) Det Indklammede er i Regiſtranten overſtrøget.

Laugholm leen met Oſteherret
och Halmſtedherret

her Holgerdt Biſſtåndt.

Sjølffuesborg leen och Lyckaa leen ſinge ingen breffue.

159

Melchior Suick tiil Nagſkow met iij^c

[Stubbeſøping i^c]*)

Carſøping i^c

[Nyſøping i^c]**)

Mariboo i^c

Nyſted i^c.

Ett beſtermelſe breff tiill borgmeſter, raadmenb og menige borgere wdi Stege.

Ett paſbortt Adolph van Fleckenbyggell ij Klipper.

Ett paſbortt tiill Peter Dum tiill Glensborg, att han ſtall holde ther ing.

Jørgen Ritther v. Kraels }

Hans Merckelle }

Herman v. Selhaufſe }

tiill her Knud Rud.

Hjelpe etther vore kere tro vnderſotte, prelater, ribdere, ribdermenſgmend, køpſtedmendth, byndher och menige almue, ſom bygge och boe vtj vort landth Sjelandth, & met gud oc vor naade. Kere venner, viidher, at for off tith och ofte er kommen kere og klagemoll, huorledes mange aff etther, bodhe genſtelige och verſklige, fordrifte thennem tiill, at veyre och negte vor mynth och pendinge, ſom vij haſſwe ladhet ſlaa och mynth vtj thenne ſegde, endog vij tith oc ofte haue ladhet vore breffue vdgaa tiil alle køpſtedher ſaa vell ſom til langtingh, ath huer ſtulle vppebere ſamme mynth huer ſlagen effther ſith verth, ſom then er ſlagen och mynth fore, och forundrer off icke libbhet, ath i ther offwer foragte ſamme vor mynth. Tha er end nu tiill etther alle och huer beſynderlige vor
160 aluorlige beffallingh och endelighe viille, atj end nu huer rette ſeg epter, at vppebere ſamme vor mynth, bodhe kſeping och rwnd mynth, huer effther ſith verdbth, i alle maadhe ſom ſamme vor mynth ſlaget oc ſat er, ſtycked paa ij ʒ, i ʒ viij β oc iiij β. Fordrifter ſeg her effther noget, entig geiſtelig eller verſkligh,
høye

*) Det Indſamrede er udſteget i Regiſtranten.

**) Rigeledes.

høye eller lage, edell eller vedell, at ſtraffue oc negte for^{ne} vor mynth, tha ville vii ther offwer ſaa ladhe ſtraffue, ſom bør at ſtraffues offuer thennem, vore breff oc bud icke holle viill. Och haſſue vii thette vort breff ladhet vdgaa, paa thet huer ſtall end nu viidhe, at uore ſeg for ſtade, och huilken ſom ther bliſſuer beffundhen met effther thenne dag och bliſſuer ſtraffueth, tha ſtall hand icke haſſue ſeg ath vnbſtylle, ath hand ey er nogſom atuoreth.

Borgemeſtere, raad och menige borgere i Lund haſſue berett for off, huor-¹⁶¹ ledes att thennem ſter forſang paa theſes tørredag, ſaa the then icke mve nyde epther gammel ſiidwon, thij haſſuer fo. mt. aff ſønnerlige gunſt och nade vndt och tiilladet, att the mve nyde och beholle theſes frij tørredag om løffuerdagen, epther ſom the tiilſorn aff gammel tiidt haſſue haſt epther theſes byes priuilegier. Sameledes att the ſtulle mve bliſſue vnder fo. mts. fadbur, och ey forpantes eller ther fran forlenis tiill riddermends mend eller andre i nogen maade. Sameledes ſtulle the icke vere plygtiig tiill att age for nogen (anden) end for vort eget fadbur och ſold eller the, ſom vort breff och paſport haſſue. Relator her Mogens Gøye.

Nota. [Ety Dagge et breff paa Lyſteleen vdi Norge vdi ſex ſambfelde aar, dog met ſaa ſtel, att hand ſtal giøre ther aff tiilbørlig tienefte nar hannem tiilſiges och behoff giøris. Datum i Malmø, langfredag anno etc. mdrxxvj. Dominus rex per ſe]*).

Engelholms borgere breff, att the ſtulle ingen vere plygtige tiill att age, flytte eller føre vden fo. mts. eget fadbur och ſold, och the ſom haſſue fo. mts. breff och paſport. Datum Helsingborg, iij dag paſte anno etc. mdrxxvj. Relator her Tyge Krabbe.

Jacop Flemmyng et breff, att ingen ſtal dele paa hans gøg.

Engewaſten van Aken.

Item en ſchriſſuelſe tiill Eric Ericſen, att hand ſtall afftacke och løffue ij fennickter aff the knegkte, ſom ther ere vdi landett, och la(de) thennem vedt roder drage aff landet, och riſſue fennicket aff och tage tromen fran thennem.

Tiill meſter Chreſtiern Huidt, att forſticke huder hidt tiill Sander Løyle.
Et

*) Det Indklamrede er i Registranten overſtregt.

Et tiill Per Ebbesen och Axel Jvll om samme.

Et tiill Christoffer Olsen om samme erinde.

Nota. [Iffuer Rodt aff Romeegh et breff syn lifftiitd paa for^{ne} Romeegh gord och et øde bygstedt, kalles Andersholt, liggendes paa Romeegs marck, for sliig aarlig affgiift, som ther pleyer att giøres och giffuis tiill Lundenes Slott. Cum clausulis consuetis et inhibitive solita. Datum Helsingør, fjerde dag posse anno etc. mdcxxvj] *). Relator Siuordt Ewyn.

Margrete Nielsdatter et protectorium in communj forma.

Item breffue tiill Roskild oc Riøge om the, som komme wd aff Riøpnehaffun oc icke haffue (v. n.) herres bestermelse breff, att the griffue thennem oc sende thennem hiid wdi legrett, oc hues the thet icke giøre, tha skulle the findis wtro wnderfotte. Ett breff tiill landstingett eodem modo.

Ett pasportt for mester Hans van Wenerstادت oc Jacop Edelmanndt van Spiir, mett iij klipper och en dreng.

Christoffer Skend van Embden et pasport paa iiij heste.

Roedermunt van Aken et pasport. Claws Bur.

162

Item ett breff tiil borgmestre oc raad wdi Horsens, att the tilfie en fange, som heder Laues Stolsuen, att hand soll thenne breffuifer.

Ett pasbor tiill Jep Wiørnsen 1 klipper.

Jens Perßen } mett hesthe oc wogett ett pasbortt.
Jacop Pouelsen }

Ett pasbortt tiill Pether Breckenfeller mett 5 personer oc 5 klippere, mett forbelse, ferge, oc en wogen.

Ett pasbortt tiill Lauris Gulsmit aff Kolbing mett ij klipper.

Nota. [Item Anders Emicksen sið breff, att hand skal haffue forsuaret for hues goð och tiener som ligger tiill then helgeaandz closter och hospital wdi Saborg, epther thet breffs lyndelse, som hand ther paa haffuer aff konning Frederick, dog met saa stel, att hveff wisse rentte och vpbørsel, som ther aff salder, skal

*) Det Indklamrede er i Registranten overstreget.

skal forvendes tiill the fattige, sige och fare mennisters vpholdelse. Datum Helsingør 3^a feria post quasimodogeniti anno etc. m^dcc^{xv}ij *)). Dominus rex per se.

Syrgen Robemandtt ett passportt tiill Hadersleue, och ligger vnder Jacop von Ausborch, met en klipper.

Syrgen van Hysburg }
Caspar van Hysburg } et passportt offuer tiill Hæn.

Neels Marquarbsen ett passportt offuer tiill Jutlandt.

Per Hansen, byfogett vdi Malmø, en forscrift tiill abbeden vdi Esrom, att hand wilbe vnde hannem en gode stude vedt for hans pendinge.

Grete Holstes }
Magdalene Pypers } et passport.

Gotschalck van Ghemen et passport tiill Husum.

Henning Gulbsmedt ij kobbel heste.

Theus van Fendell.

Hans Belthus I breng met klipper tiill Rissue.

Per Jude och Niels Matsen ett quittebreff.

Jahann Rulertt sielff fierde met vij klippere et passportt.

Bolther Wolting }
Blandertt van Møggell } et passportt.
German van Mønster }

Michel Kraus van Koberg }
Hans Kremer van Kuntzig } et passportt.

Tiill borgemeister och raadtmeent vdi Rispnehauffen.

Helsen mett gudt. Som i scriiffue, attj icke wille quitte Claus Holste for then ethers metborger, som wij tiill ether stichte, tha sende wij ether nu Claus Holste igien och wille beholle samme ethers borger. Som i och scriiffue, att ether

*) Det Indklamrede er i Registranten overfæret.

tydes underliggt were, att her føres saa mange regementte, som skall were en store orsag tiill thenne langsom feide, tha maa i wiide, att wij haffue offuer all Danmark och Norges riige, vndertaget Kiøpnehaffn, en regerende koning, som er hogborne første och stormegtige herre, her Christiann, konning Fredericks søn etc., och thet hans kon. mat. haffuer saa mange regementte, bode tiill land och wandt, thet er krigs brug, och wiide i well sielff orsagen ther tiill; men huor mange regentter i haffue vdi Kiøpnehaffn jntagett, och huorledes i dagelicken aff thennom lade ether vnderuinge och forsøre, ether sielff och mange flere tiill store flade och forderffue, thet will enden well vdtuiise. Ether her met gudt bebefalendes. Scriffuit vdi ko. mt. feltlegre for Kiøpnehaffn ottensdagen nest epther søndag cantate aar etc. mdxrxvj.

Kon. mat. forordnette ra(ab) her vti legret for Kiøpnehaffn.

Ett pasbortt tiill Jon Perßenn tiill Laaland mett en klipper, en karll oc mett en klipper. Marthen Sise oc ett. Rasmus Becker ett pasbortt.

Et breff tiil Malmø, Langkrone, Helsingborg, Helsingør, at the sende hiidt alle the skuder, ferger oc store bode, som ther ere, saa at the ere her for Huidør nu paa søndag i thet seniste, oc at the tage met thennem fetalie til thes eghet skibs folc xiiij dage iij bønder, ath the ere her nu paa søndag met skoffe oc spader, och thennem skal Mark Tidemand slij hiid oc fylge selff met.

x mend

j ore, iij lamb, j t^e brød, ij t^e øll, ij pd. oste, ij sier flest, 4 høns.

Speidere. Roskilde, Røge, Prestø. Et breff tiill alle køpstæbher i Sielandh, ath alle the folch, ther komme aff Køpnehagen, at the strax sticke thennem hiidth i leyret, vdihen all forsømmelse, huilke som icke haffue l. mt. eller h. n. raag pasbordth etc.

Item ett breff tiill landskronne tiill tolleren, att hand lader Per Staues bud fange ett lest grofftt krudtt. Graudi.

Nette Loffueløff mett en klipper ett pasbortt tiill Hlensborg.

Lones Skreder fan Husum iij klipper mett en dreng.

Jacop Hansen, ij koner, thry børn oc iij hesthe.

Herman

Herman van Deuenter mett klippere.

Henrich v(an) Hamell byſtytte fordeleſe mett thuø wogne.

Jøren Hollenſen. Andreſſ Buntmager. Mattis Baſen. Søuerin Netler.

Item ett breff tiill prier wdi Anderſto, att nogle aff myn herreſ archelier¹⁶⁵ heſthe io icke haſſue wnderholling tiill ſamme heſthe oc iiij ſtalſuene etc. forſtander wdi Anderſtoff.

Pether van Hinſehou, meſther Niels.

Hans ſo Haderſleff mett en klipper.

Ett breff tiill Elack Ranſo, att hand tilſier Per Perſen, ſom ther er epther ſetallie, att hand giſſuer ſig tiill ſloden; theſligeste hueſ ſtibe ther wnder landene ligendes eere, att the ſome wfortøffuett hiid tiill ſloden.

Ett breff tiill the ſtytthet haſſue wdi befalling for Worbierng, att the mett thet ſnarifte ſtücke ſtyttett hiid tiill legred etc. mett h(uiſ) ther tilhør.

[Item ett breff att ſo. mt. forundrer, huarfore Per Perſen ther ſaa lengge liger, att hand giſſuer ſeg jligen wdi ſloden]*).

Ett breff tiill Stubbeſøpen, att wii forundrer, huarfore thereſ iagt wden forlo(ſſ) ſaa er løffuen hiem, att hun kommer ſtrax egen oc løffuer i Kallebo ſund tiill wor bonerett, ſom Jep Torſen er paa etc.

Jahann Seger ett paſbort mett en klipper.

Gøre alle wittherligt, at wij aff vor ſynderlige gunſt oc naade, ſaa oc for troſtab oc villig tieniſte, ſom off elſt¹⁶⁶ Claus Eggerdſen tiill Ermelundth, vor mand oc tiener, off oc rigket her tiil giord oc beuiſt haſſwer, och her effter troligen gøre beuiſe maa oc ſtall, haue wij vnt oc forlenth, oc nu met thette vort opne breff vnde oc forlene hannom vort oc kronens hospital, ſom er ſpedelſby paa Røen liggendes, met all ſamme hospitales rente oc retthe tiilligelſe, ſom ther nu tiligger och ſom th r tiilliget haſſwer vij hogborne fyrſtes koning Hansis tiidth, ingthet vndhertaget, at haue, nyde, brugge oc beholle til ſaa lange wij ther anderledes om tiilligendes vordhe, dog ſaa at for¹⁶⁷ Claus Eggerdſen ſtal ſtücke the arme ſuge

*) Det Indklamrede er i Registranten overſtregt.

166 siuge menister, som bør at holles vtj same hospitall, theres tiilbørlige vnderholling, som ther aff bør at holles met rette, oc bygge och forbedre same hospital, oc holle the tienere, ther tilligge, ved log stel oc reth, och inghen aff thennem vfforrette, oc icke forhugge eller forhugge lade nogre the stoue, ther tiilligge, tiil vppligt vdi nogre modhe. Thij forbiudhe vij alle, ehuo the helst ere eller vere kunde, serdelis vore fogdher, embisgmend och alle andre, for^{ne} Claus Eggerffen her emod paa for^{ne} hospital eller nogre same hospitaless rettthe tilliggelse hindher eller forffang at gøre i nogre mode. Bndher vorth hylleste och naade. Giffuith vtj vor køpstid Roskilb fredagen nest effther vor herres hemelfars dag aar etc. mdrxxvij.

De mandato proprio regie maiestatis.

Item etth breff tiil byndherne, at the suore hannem etc.

Gøre alle vittherligt, at vij aff vor synnderlige gunst och naade, saa oc for trostlab oc viillig tienisthe, som thenne breffuisere Anders Jensen, borgere vtj Dlborg, off oc riighet her til giord oc beuist haffwer, och hereffther troligen gøre beuise maa oc stal, haue vij vnt. oc giuet, och nu met thette vort opne breff vnde oc giue hannem oc hans arffvinge til euigh tiidth eth stycke iord aff grabrødre kirke gordth vtj for^{ne} vor køpstad Kalleborg, som recker vtj lengen vdmæt adell gaden fran then iord, som vij tiilfforn gaue Jacop Jensen, oc tiil lade broen xxriiij alne, och siidhen tiill aen synder och vester tiil then iord vedtager, som for^{ne} Jacop Jensens breff paa lybher, oc er same iord vdi then synndhre enndhe icke vden v alne i bredhen. Thij forbiudhe vij alle, ehuo the helst ere eller vere kunde, serdeles vore fogdher, embesgmend och alle andre, for^{ne} Anders Jensen eller hans arffvinge her emod paa for^{ne} iord oc eydom hindre eller forffang at gøre i nogre mode. Bndher vort hylleste oc naade. Datum Roskilbe die ascensionis 1536.

Relator her Due Lunge ritthet.

67 Item ett pasbortt tiill Lalle Liffens Guennb mett iij klipper.

Pether Hollender	} ij klipper.
Henrich van Bremen	
Marchus Bremen	
Mattis van Trampynbe	

Hans Inguorsen 4	} klipper.
Pors Anderßen 4	

Kasper

Kasper van Brusuig	} iij Klipper).
Henrick = =	
Hermen = =	

Jahan Kremer van Embden.

[Item Der Hansen skal lade indferde then enggelsk kaffuall, ther ligger for Landskronne, som heder lögthen, oc skal skipper Simen bliffue ther paa, som tilforn ther paa wor. Item ther skulle paa erkebispens suenne aff Lund oc aff Roskylbt her Lyge Krabbes 1 bodgmend, mett stytt oc krutt, en bysestytt, epther som Der Hansen etther underuisendes wordet *).

Eige tiill her Lyge Krabe, oc att hand er Der Hansen behielpeligen mett hues stib(s) stytt att hand hielper off thermed paa thenne regße, oc lader schriffue tiill thennem, som skal giøre sold (ub), att the komme ind mett thet første mett fetallie etc.] **).

Item ett breff tiill Malmøste om hielp tiill stiffs stytt, hans ko. mt. vill ¹⁶³ holde thennem skatløss, oc en styremand oc en temmermand, epther som Der Hansen underuisendes wordet.

Ett breff tiill Østeb om thu faldenether oc bodgmend viij, en temmermand.

Ett breff tiill Borbjerg om xx bodgmend, ij styremen oc thuo temmermend ebland the xx bodgmend.

Ett tiill Lund om en badster.

Ett breff tiill Landskronne oc om stytt, oc att the were Der behielpeligen ehuaadt maade the kunde, att stibett landt komme ind mett thet første.

[Ett breff tiill her Lygge taen (?) oc lade forbyggen oc baglaste, att skulde sendt, som Der Hansen hannem ydermere underuise land, then holdt som ligger ind Landskronne haffuen.

Samledest att hand er hannem behielpeligen mett siele tiill Kabußer] ***).

Jacop Winis drenge, Mads Lassen, Esfren Wanderup, mett en wogen thre øg oc en hest.

Wii

*) I Marg. er skrevet: electus i Lund.

**) Det Indklamrede er overskrevet i Registranten.

***) Ligeledes.

Wii hoggeborne furstis och stormegtiige herres, her Christians, met gudhs naade vdtuaalldt konning tiill Dannemarc och Norge etc., woer keriste naadige herres stathouder och raadt, heer tiillstede werendes vdi hans naades ffehlenger for Kjøpnehagen, gøre allde wittherligt, at thendne bressuißer — *) haffuer weret heer hoess off, och giffuit tiillkende, at handt nogen tiidt siiden bleff greben vdi Beltet och strax bedaget at indtholde vdi Kjøpnehagen, och er ther fore nu kommen hiidt tiill leyret, paa thet at handt wiilbe fullthgøre sith louffthe och tiillsagen. Tha effther thendt leilighet, som seg nu begiffuer, haffue wii icke wiilddt tiillstedt hannom att indtkomme vdi Kjøpnehagen, daag haffue wii tiillstedt hannom, at mue nederfide sin randstone och annamme sith quitthe bress igen, om handt thet bekomme kandt. Giffuit vdi kong^e mts. ffehlengre for Kjøpnehagen tiisdagen nest effther gudhs leghoms dag aar etc. mdrxxvj. Under kong^e mts. signet.

169 Et bress til huer man^g tienere vtj Kalingborg len, Holbec len, Harelsborg len, at the hielpet met heste at føre noghet styt fraa Dragsholm oc til leyret.

En misine til Kalingborg, ath the sly iiij temmermend at tage noget styt aff Draxholm.

[Et bress til Niels Markorbsen om kob(ber)]**).

Tiil Køge, Restued, at the lone f. mt. the fallenetther oc andhet styt som the haffue etc.

Tiil her Knud Rud, at (han) holler vagt. Her Liige Krabbe om vagt.

Thu blochuff met Medelffar.

170 Item bleff thenne sølffstatt forordinerett oc samtyct, att klosterne skulde giffue etc. then søndag for gudhs legems dag wdi Roskylbt.

Stonne	{	Herreguod iiij ^m
		Dalby iiij ^m
		Helne kirke ij ^m
		Beckestoff ij ^m
		Gueg kloster j ^m
		Kuss kloster j ^m
		Lømeruppe j ^m

Sieland

*) Haben Plads i Registranten.

**) Det Indklamrede er i Registranten overfreget.

Sieland

Esperom iiij^m
 Effuelholt ij^m
 Knardrup j^m
 Ringsted iiij^m
 Skoff Kloster ij^m
 Antuorloff vj^m
 Soer vj^m
 Halsketh j^m

Fyenn

S. Knudt i Otthense iiij^m
 S. Hans j^m
 Holme kloster j^m

Sutlandt

Westeruig ij^m
 Borlom iiij^m
 Wedstall j^m
 Luf kloster j^m
 Aking kloster
 Gjembeck j^m
 St. Hans i Horsens j^m
 Wor kloster j^m
 Emedkloster ij^m
 St. Hans i Viborg j^m
 Dueholm j^m
 Summa summarum lviiij^m

[Item ett breff tiill bynder oc menige almoe wdi Skonne att —] *).

171

Item ij breff tiill her Lygge oc her Moens Gyldestiernn, att huer gior wdaff siitt leen dag oc natt ther offuer wsparendes iij^e stercke bynder mett spaer oc truff, som Marquord Timand etther ydermere wonderuise land etc. oc fiorthen dages kost.

Item

*) Det Indklamrede er i Registranten overfæget.

Item ett breff tiill Malmø om fetallie.

Item ett tiill Ericß Krummebiige oc om fetallie, att hand giør syn flitt att thet maa komme fetallie offuer tiill Amage.

Ett breff tiill Jacop Ranßou, att hand lader Simen faa xxx wogne tiill att sende fetallie met tiill off tiill Roskylb.

Ett tiill borgemeßthre oc byfogett wdi Helsingør, att the lade x leßther aff thet kød etc. forbele wiid borgerne att røge etc.

¹⁷² Item ett breff aff myn herres mundtt tiill her Bygge Krabbe, att hand will laane 10. mat. syn iij kortther flange tiill hans naades Riibß behoff, och nar seiden war kommen tiill ende, stulle hand fangen igenn.

Item ett breff tiill Stege, att the lade theres jagtt vdrøste och løbe tiill kon. mts. orloges Riibß flode.

Thesligeste och ett breff tiill Nagßkow, att the och lade theris jagtt komme tiill floden igjen.

Item en kredenße tiill Malmø, Landskrone, Østeb, Trelleborg, Engelholm, Duß, electus aff Lund, bode tiill then gamble oc then ny, her Bygge Krabbe, cappittell wdi Lund.

Item ith breff tiill her Mogens Søye.

Item en kredenße tiill Claues Eriksen.

Her Knud Rudth oc Claus Daa annamme hannom oc lade myn h. n. faa tiidelige wiidhet, ath h. n. kand wiidhet for hand komer til Kalingborgh.

Item Marquordt van Anefeld j passbortt.

¹⁷³ Søndagen post Petri et Paulj. Jacop Ranßo skal sticke hiidth i' leess riiff, som duer att gerde met, oc iij' sferge gordstager, vj alne lange, oc stulle the vere her nu paa onsdag afften; thet breff förde Jacop Tuesen bort.

Item breff tiil byffogden i Roskylde, at myn h. n. sender hannem iij nagler aff tre, ath hand vill lade flaa søm, iij' effter then sterckste nagle oc v' epther huer aff de andre, saa the wiisth ere rede paa onsdagen eller torsdagen i thet seneste, oc hand finder huad raad hand kan; fattes hannem stuell, at hand tha
lon,

lon, hannem ſkal ſtickes ſtoel egen her fraa Huidbøer, oc hand viſt ſender thennem hiid nu paa torſdag. Item ath hand ſlier hiid paa archeliet meſter Wiſſ iiiij leſt full inden torſdagen, the ſtulle h. betales, ved hand icke anden raad at hand tha lon aff mynthemeſteren.

Suer Krabbe j^c ſlacke, och den onſdag.

Markordth Tiidemand ij^c byndher och j^c vogne.

Siuerd Grubbe j^c byndher och xx vogne.

Stiolleneſſ j^c byndher och xx vogne.

Klaus Ericſen j^c byndher och xx vogne.

Tiſſe ſtulle vere her paa onſdag at aſſten, och huer lensmand ſelfſ fylge meth, och haſſue regnſtab paa bynderne, ath the icke draſſue hiem, och ſtulle the haſſue tribie parten ſpader, tribie parten ſtoffe och tredie parten troff at bere iord met.

Raſſmus Weder oc Per Tude eth breff, ath the mwe ſeigle fraa Stubbe-¹⁷¹ koping och til Lypke met thereſ ſtib oc goß, dog the ingthet føre, ſom et emod forbud, och inghen langknechte etc.

Hans vam Sande en ſøbreff fraa Bordingborg oc til Lypke lige ſaa.

Lauriſ Skreder och Hans Huidth mwe ſegle met Comes oc Anders ſtib fraa Bordingborg och til Strolſund met ſkipper Boes Tude.

Paſborth Albrecht Kørkſt	} huer met ij ſkipper.
Caspar Blumme	
Gorth van Eeghing	
Jyrgen Aſſuolth	
Albrecht Stroch met j ſkipper.	

Hanſſ Northenſſen ith paſſbordt ind vdi Nyen och tiillbage igen.

Rauſſ Kaßmann ith paſſbordt met en ſkipper.

Chriſtiern, Johan Stages ſuendt, ith paſſbordt met j ſkipper, egenom Nyen indt vdi Luthlanndt.

Elſebe Gødecken vtaſſ Eleſuiig ith paſſbordt tiill ſeg och ſine three ſønner Raſmus, Thomas och Hanſſ.

Peiether van Kleſpell, Chatrine Laurenſſ och Marine Inguaarſſ van Huſom ith paſſbordt indt vdi Landt thoe Holbſten. Wellem,

Bellem, Hertug Hanses bådster, ett pasbordt.

Effuert Førsch met en klipper.

Jyrgen Holbste ith pasbordt.

Tonnes Ericsen	} ij klipper.	} ij pasbort.
Hans Erics		
Roloff Zahansen	} ij klipper.	
Gerebt van Husum		

Marine, mester Jacob Bardsker sin hustru, ith pasbordt paa ij vogne heden tiill Riibe och hiidt tiilbage igen, met j suendt, Kort, och en piighe.

Per Northenssen, burger vdi Waarde, ith pasbordt met j klipper.

Hans van Szeghe berge j klipper, syn quinde wdi Lante Holsthen ett pasbortt.

¹⁷⁵ Per Mogenffen, Niels Claussen och Benedick Lychoe ith pasbordt paa ij klipper.

Hanff Siuertffen aff Riisumoor ith pasbordt.

Per Lydderssen egenom Fyen tiill Synderborge.

Claues Anderffen ith pasbordt tiill Fyen.

Item ett breff tiill alle Kiøpstebe, attj føre fetallie wdi legredt oc serdeliis øll.

Ett pasbortt tiill	{	Hermen Frederichs	} met iiij klipper.
		Tørgen van Enghusen	
		Henrich van Hamborg	

Peither van Røllenn aff Husum met 1 klipper ith pasbordt. Niels Persen vdi Malmø ith pasbordt tiill Luthlandt, tiilbage igen. Michell Jenssen vtaff Glensburge met ij klipper indt vtj Lybiskelannet. Blesus van Achen ith pasbordt met j klipper. Niels Kraghe samlede ith pasbord paa en klipper indt vdi Laalandt. Engelde Grott ett pasbortt mett ij klipper.

j breff tiill Helsingborg, att the lade teriis skuder strax komme offuer tiill Helsingør, ther att forløse nogre skiff.

Ligeruis

Eigeruiſ tiill her Lyge Krabbe, huer ſtuder bynderne haffue under Kul-
denn oc ther wdi lenett, att the oc ſtrar giffue thennem tiill Helſinger.

Tiill Søborgs lenn wdi ſame maade.

Hannſ Felthuff met ij Klippere ith paſbordt.

Hannſ Møenboe ith paſbordt tiill Stubbekøbing vj Kalſter.

Sammelebis at Thyrge Guldsmet burgmeſter och raadt anttuorder han-
nom thet ſtuth paa Kong^e m^{tiid} wegne, ſom Thyrge van der Wiſt thennom nogen
laart tiidt ſiðenn vdi foruaaring gaff.

Hannſ Brandtſenn vtaff Weyle ith paſbordt igennem Thyen och hiem igenn.

Jacob Kaarffuer mett tuo Klippere paſbordt.

Jenſſ Jacobſſen met ſin dreng Niels Chriſtiernſſen ith paſbordt.

Bernt van Bremmen met j Klipper ith paſbordt.

Sith breff tiill Queen, at thee fylde x eller xij ſtuder och baade, thee alldet
ſtørreſte thee haffue, met ſkeen tiill barlaſt, och ther met løbe tiill ammerallenn, och
theſlig^t xij baadtmenndt.

Frederick Hannſſen vdi Huſom met j Klipper ith paſbordt.

Thonniſ Suffue, Thomeſ Langhe och thereſ dreng, Hannſ Holſt, ith paſ-
bordt paa ſextenn ſtycker Klipper och sygh egenom Kalſter, Laalandt och offuer
tiill Femmern, och igenn indtføre humble ſtaall och ſalth etc., daag ſaa at the
ſchulle icke met thennom vdt eller indtføre fremmede ſaalch.

Reynoldt Cammerling paa Femmern liige ſaadant paa tiuge ſtycker syg
och Klipper.

Mattis Ramenſpenn tiill Huſom ith paſbordt paa en Klipper och en ſok
igenom Thyen.

Michel Høng aff Malmøe ith paſbordt paa en Klipper, at mue drage igen-
nom Kalſter och Laalandt met en Klipper, och ſiðenn ther fran och tiill Lübed;
daag ſaa, at hand icke ſhall drage offuer met andre endt met thennom, ſom min
herriſ naadiſ paſbordt haffue.

Margarithe

Margarithe van Bammellenn met j suendt och iiij Klippe(r) ind vdi furstendommenet.

Deßsktes tnegkte ere for^{ne} vdi Kjøpstederne i Skonne.

Item tiill Østet i fennyck

Trelleborg i fennyck

Falsterboe i fennyck

Lummerup i fennyck

Semmerhaffnn i fennyck

Ahus i fennyck

Halmstedt i fennyck

Engelholm i fennyck.

Item breffue tiill fru Mette, Oluff Schriffuer paa Aaleholm, oc Schack Ransou, att hand lader strax vdkomme all then agtherstادت aff then madstat, høns, geß, lam, etc.

Ett breff tiill Øperom om fer(ri) fiß oc vildebrad.

Ett breff tiill Knardrup om ferst fiß.

Hans Lange aff Strolpundt et fißbreff, att mwe siegle her aff och tiill Strolpundt eller tiill Låbed, och ingen anderstedz. Relator Per Skram.

Niels Scriffuer i Landzkrona et breff tiill borgemester och raadt ibidem, att eyther thij att Niels Scriffuer skal vere vdi ko. mts. tieniste och forfalbt paa Falsterbode, tha beger ko. mt., att the ville forskone hans hustrue, thet beste thenem mugeligt er, mett rytherhold. Relator Frans Trebow.

Peter van Leorden et passport tiill Amsterdam. Relator Frans Trebow.

Item schall forschriffuis tiill menige Danmarks riigis raad offuer alt riiget om en almynd(elig) herre dag at besøge her vdi Kjøpnnehaffnn, at were her till stede søndagen næst effther sanctj Dionisij dag først komendis.

Electus lundensis antiquus mesther Aake. Electus lundensis mesther Lobern. Her Inge Krabbe. Hr. Axel Brade. Her Holgerd Wulffstand. Her Truedt Wulffstand. Her Axel Bgerup. Her Rogens Guldenstjerne. Her Claves Poddust. Her Knud Wille.

Electus roschildensis. Abbas forensis. Her Knud Rub.

Electus

Electus ottoniensis. Knud Brne. Niels Bild.

Episcopus arhusiensis. Episcopus burglanensis. Episcopus wiibergensis. Electus ripensis. Her Prebisernn. Her Sachim Eyde. Erick Baner. Her Dffue Lunge. Her Mogens Bilbe. Erick Krummedige. Magnus Mund.

Item obanne breff tiill alle landzting offuer alt riiget, saa at alle, som frigg hebt och frelffe kiendis, at the møde personligenn i Køpnnehaffnn tiill samme herredag.

Item breff tiill alle køpsteder offuer alt riiget, at the forsticke hiid aff huer by en borgemesther, en raadmand och ij borgere aff menigheben aff huer by, met fuldemagt paa alles theres wegnne, som hiemme sidde, at møde samme herredag.

Røge. Prestø. Wardingborg. Roskilde. Heddinge. Stege. Røst. 177
wiib. Kalundeborg. Skelstør. Kaarsør. Slagelse. Ringsted. Holbed.
Slangerup. Helsingør. Søborg. Nylisping i Dsherrid.

Saalandt och Falsker.

Nylisping. Stubbelisping. Mariebode. Nagstoug. Nylsted. Sarkisping.

Fyen.

Othens. Bogenfe. Swinborg. Gaaborg. Assens. Nebelssar. Nyborg.
Kertemynde. Rudkøpinge.

Jutland.

Riibe. Kolbinge. Weble. Horsens. Warde. Aarhus. Grindow. Ebble-
tofte. Randers. Ringkøbing. Lemwiigh. Mariager. Aalborg. Hoffwbro.
Høring. Skaffwen. Listed. Nylisping i Maars. Skiffwe. Wiiborg. Holster-
bro. Søby.

Stone.

Malmø. Landskrone. Helsingborg. Lundt. Falskerboe och Skansør.
Trelleborg. Østet. Lyckaa. Auster. Engelholm. Halmstedt. Summerup.
Semmershaffn. Ahuff. Wortbiery. Kongsbæke. Rotneby. Siølfhuiborg.

Item breff tiill alle lensmend, at the tilsiige en herriksfaget met ij agtte bønder wdj huerdt herrid i sit kæn, at the komme tiill samme herre dag tiill Køpnnehaffnn, met alle theres fulde magt aff almoen wdj huert herrit, som ighen hiemme sidde.

Slæane.

Staane.

Electus lundensis. Her Tyge Krabbe. Gerdt Wulffstænd. Her Jacop Erolle. Her Mogenss Guldenstjerne. Her Knud Wibe. Her Axel Brade. Her Holgerdt Wulffstænd. Her Erued Wulffstænd. Jacop Sparre. Her Axel Bgerup. Her Mourits Dissen.

Sieland.

Jffuer Krabbe. Her Johan Randzow. Abramstorp. Claves Ericksen. Marquardt Thiemand. Her Magnus Gøye. Her Knud Rub. Melchior Randzow. Hans Brne. Snerdt Grubbe.

Laaland, Falster och Møen.

Albrecht Gøye. Skade Randzow. Her Johan Randzow. Fru Mette.

Fyen.

Christoffer Huidfeld. Claves Daa. Wulffgang Stenhof. Reynolbt Heberstorph. Fru Elffe. Trancker Laffwend.

Jutland.

Her Prebiernn. Her Johan Randzow. Erick Krummedige. Her Mogens Wibe. Claves Daa. Otte Guldenstjerne. Bispen i Aarhus. Henric Biørnsen. Her Mogens Gøye. Sep Frijs. Bispen i Wiiborg. Christoffer Rosentrands. Peder Ebbesen. Electus tiill Riibe. Mogens Munk. Fru Kirstine her Holgerdts. Fru Kirstine her Peder Lydes. Her Dffwe Lunge. Bispen i Wendsyssell. Erick Banner.

Wiid at wij haffue forskreffuit en almyndug herredag offuer alt riiget at stulle stande her vdi Keppnehaffn søndagen nest effther Dioniisj først komendes, thij bede wij theg och wille, at thu retter theg effther, at møde her samme dag; sameledes at thu tilsiiger herriksfogeten vdi huert herridt vdi thidt læen, at hand met ij agfte bønder aff huert herrit møder tiill samme herre dagh met fuldemagt paa alle herrikmendts weignne som hiemme sidde, at forfare her wor wilge; her wiid at rette theg effther etc.

Peder Søffrinsen aff Høsum met iij klippere och en vogen och hans hustru.

Bolther van Deunter et breff tiill byfogeden vdi Køge om en vogen.

Thommes van Buss aff Hamborg ett pasportt tiill Lantteholsten.

Nota. [Item Sander Leylle, borgemeister vdi Helsingør, och Mattis Dankøden, borger vdi Kiøpnehaffn, haffuer paa fo. mts. vegne forwiffet och sagde

fagdt Peder Skram ameral goeb fore Symon Lubtke aff Dandſke vdi ſaa maade, att Symon Lubtke haſſuer bekendt och ſagdt, att hand hagde xvij leſter rog paa et Daunter ſkib, ſom hannem tiilhører, ſaa hand thet vill giøre beuiſeligt, att the ſom hand thet jckē giøre kand, thaa ſkall forⁿ Sander Lennle och Mattis Pankoen ſtande Peder Skram tiill rette the fore paa fo. mt. vegne och indføre ſaa meget goti i ſtedet ighen. Datum Kiøpnehagen ſøndagen neſt ept^her ſancti Petri ad vincula dag aar etc. mdrxxvij *).

Simon Lubtke en ſchriſſuelfe tiill Chriſtopher Haſſen, att hand antworde hannem the xvij leſter rog, ſom hand haſſuer paa ſtypper Adam aff Daunters ſkib, ſom fo. mt. haſſuer hannem ighen giſſuit. Relator Peder Skram.

Andreas Meyter van Worms et paſſport giennem Nyen och tiill Lyſſelandt 17 met ij ſkipper.

Meymer van Archim aff Dandſke iett breff tiill byffogeden i Helsingør, att hand lader hannem antworde ſitt ſkib oc goti gienn.

Idem iett breff tiill Niels Perſſen, att hand antworde hannem ſitt ſtytt, krud oc loeb. Relator Per Skram.

Peter Arntſſen aff Dandſke iett breff tiill byffogeden aff Helsingør, att hand lader andtworde hannem hans ſkib oc goti egienn. Relator Per Skram.

Rasmus Heyms et paſſport mett en ſkipper giennem Nyenn och ind vdi Landteholſten och hiidt tilbage ighen.

Item en ſchriſſuelfe tiill borgemeſter, raad^t och menighet vdi Byſlaa, att theſſe breffuiſere, Conrat Neue, Anthønis van der Roſe, Laurens van Bomberg och Bernt van Nydenyle, the knegttes ambafater, ſom the hoff thennem ligge, haſſue verit her hoff fo. mt. och berett, huor vwillig och meget vtiilbørligt att the haſſue ſicket thennem emod ſamme knegte, then ſtundt Eric Gyldeſterne haſſuer verit the burtte, huilcket fo. mt. ſtorligen forvnderer. Huorfore beder fo. mt. thennem och vill, att the i alle maade lade thennem emod ſamme hans nades knegte findes veluilligen och flye thennem vnderholing och theres nottørſt paa nogen tiidt, thij fo. mt. agter met thet aller fyrſte, ept^her thij

Eric

*) Det Indſlamrede er overſtregt i Regiſtranten; i Marg. ſtaer: ſkipper falles Dyrid Adams.

Erid Gyllensterne død er, at forflicke byd en anden embismandt op, som skal vptage mett siig samme knegte theres betal(ing), och regne met thennem, och siden slye borgerne theres betaling fore hues som the hos thennem fortæret hassue, att the ther fore ville her fore inden flicke thennem tiilbørligen, som gode tro vnderfote bør at giøre.

Samme knegte et passport tiill land och vand.

Tiill Landskrone, Helsingør, Engelholm, att forflicke studer tiill Helsingborg, tiill att føre the knegte tiill Jutlandt*).

Borgemeister och raadt vdi Halmstedt citant Josef Falster, for att hand skulle hassue sagdt tiill Jacob Riidsmasuendt, att the skulle hassuet theres budt hoff ley. mt. och hoffuitt, nu siden paaflte nest forleden, att møde tiill første almynd(el)ig herre(dag) her vdi Kiøpnehagenn.

Jennff Lauritspenn siellff sietthe, prouestenns suenne vtaff Westermiig, ith passbordt, at thee hassue nogenn tiidt tientt paa kong^e mtis. Riibe, och hannff naade hassuer nu forloffuit thennom, at muge drage hiem tiill theris haasbunde igenn.

Item en schriffuelse tiill Christopher Hansen, att Hans Steen borger tiill Danzig hassuer nu verit her hoff ko. mt. och beret och mett en certification, som the Danster vdtgiffuit hassue, indholdendes beuiist, huorledes att Claues van Engen, theres metborgere, hassuer mett vdtstreckede arme och vprocte fingere sworn och certificeret, huorledes att hand hassuer thij lester rog paa stypper Bernt Johanssens van Grøningen Riib, som hannem siellff tiilhører, som for^{me} Christoffer Hansen paa ko. mts. vegne hassuer tiill sig anammet. Thij beder ko. mt. hannem, att hand antuorder hannem samme x lester roug ighen. Relator Per Skram.

Abbet Dluuffs aff Wiidtskiilddt claafter suenne, Dluuff Magennspenn, Magenns Sibffen, Per Hassuentorn och Niels Jude [breff] at thee hassue tientt paa l. m. Riibe, och ere nu forloffuit at muge drage hiem igenn tiill theris haasbunt.

Abethernis Suenne, vtaff Gmkslaaister abbet Peder och abbet Northenns vtaff Bore Kaafter, schulle hassue passbordt, at muge drage hiem tiill Jutlandt tiill theriff for^{me} haasbunder. Abbet Peders suennes nassue Seuerin Michellffen, Jennff.

*) Ovenover denne Sætning er skrevet 6^e (s: 450).

Jens Prang, Niels Anderssen och Christiern Jenssen; Abbedens aff Bore claafter Jens Pouelsen.

Thennis Smet, Dythleff Brachtaarps suendt, ith forbelske breff tiill Kalingburg met en wogenn.

Mats Persen, borger vdi —*), pasport tiill Swinborgh.

En schriffuelse tiill Sommershaffnn, at the icke stede nogen vblendske eller fremmet kispmand at saltte ther, vdhen alt eneste riigens eigne indbyggere och the som hoo vdi forstendommene.

Jens Christiernsen vdi Spanggaardt schall haffue en steffning offuer mester Anthoniss paa Ingerdt Niels daatthers wegne, ther fore at handt haffuer ladet hinde festske vtaff thendt gaardt, hun vtihoer, vden skuldt och brøde, som for^{ne} Jens Christiernsen siigher. Och ther tiillmet schall handt haffue eth pasport, at mue drage igennem Fyen och indt vdi Nørre juthlanndt.

Prier vdi Dueholm, mesther Jacops swenne Sorgen van Husum och Northen Persen it pasport.

Priers swend i sanctj Knud, Anders Jude, it pasport.

Claves Daas Swenne, Oluff Frijs och Hans Dyring, pasport.

Christiern Thude, bispen aff Viborgs suendt, pasport sielff rij, som vore paa ko. mt. orlogs skib att mue drage hjem. Relator Per Skram.

Ponnes knegte ligge halff parten vdi Aars och anden halff part vdi Viborg.

Theus van Aakens knegte ligge ij part vdi Horsens och tredie parten vdi Beble.

Rasmus Scriffuer protectorium tiill sig och sit gotz.

Item en schriffuelse tiill Frank Trebow, att hand antworder then hamborger stypper paa then gallion the hager ighen, som hand fran hannem taget haffuer, och thesform stypperen er aff løbben, att hand tha antuorder theennem tholdneren vdi Helsingør och tager hans quitanke ighen.

Item

*) Ravnet mangler.

181

Stem en schriffuelse tiill borgemeester, raadt och menighet vdi Landskrone, att fo. mt. haffuer befallit Theus Pryts och Skypper — hans nades orloges skibe, thij beder fo. mt. thennem, att, vdi hves maade som the thennem enthen met skibs bygning eller i andre maade ther tiil behoff haffue och paa fo. mts. vegne tiillfigendes vorder, att the ther tiill ere thennem behielpelig, fylgagtig och bistandige. Relator Per Skram.

Stem en schriffuelse tiill byfogeden i Landskrone, att fo. mt. haffuer set Theus Pryts och Skyppe(r) Løger fore hønighendt for hans nades orloges skibe, och eptherthij att skibsfold skall ligge paa skibene paa fo. mt. egen kost, thaa beder fo. mt. hannem, att ther som the giøre borgerne offuer last, att the thiilfige och beclage thennem fore for^{ne} Theus Pryts och Skypper Løger, the skulle straffue thennem och hand ingthet beuore sig met thennem. Relator Per Skram.

Skipper Løger liiffsbreff frij och quitt pro seruitio facto paa twende boder her vdi Rispehaffn, then ene, som Sixtus van Mønne vdi bode, then anden, som Anders Bliff vdi bode, liggendes bag vidt vingaarden, aff konningens boder, dog met saa skel, att hand skal holde thennem vidt magt.

Clement et passport met fem fo. mts. eghen liiff hinrte tiill Landteholsten, frij vdtquitening tiill søll, madt, hvs, haffre, strosoder och frij ferger offuer fergerstederne.

Mattis Perssen vtass Guinburgi ith passbortt for seg selff, sine hustruff, børn och methaffuendes godh, oc fferdis here vtass och tiill Hvenn tiill Guinburgi.

Sohan Speringh passbortt for segg, sitt skib oc goth, her aff tiill Bremen.

Mestter Claues Mehsmaader ith passbortt tiill seg och en wogen ind tiill Olesulig och tiillbage igenn, effther noget redtskab at heuutte hiid.

(Fortsættes).

XVIII.

Beretning om Prinds Christians Hylдинг paa Provindsial-
mødet i Odense 1655.

Meddelt af Cand. theol. Pølgert Fr. Rørdam.

Kjænt R. Frederik den Tredies ældste Søn, Prinds Christian, allerede 1650, da han var fire Aar gammel, var udvalgt til Thronfølger¹⁾, foregik den højtidelige Hyl-
ding i Rigets forskellige Provindſer paa Grund af Prindsens unge Alder først i Aarene
1655 og 56²⁾. Det var sidste Gang en Thronfølger hylledes i Danmark og Norge;
da Kongemagten var bleven arvelig, behøvedes disse Ceremonier ikke mere. — Vel have
vi flere udførlige Beretninger om Hylninger i Hovedstaden, men ikke bestemte har
den efterfølgende Beretning en Del Interesse, dels paa Grund af den naive Tone, der
gaar igjennem den, dels fordi den giver os en omstændelig Underretning om, hvor-
ledes en Hylдинг gik for sig i en Provindsstad. Beretningens Forfatter er Hr. Jo-
hann Clausen, Sognepræst i Grindlev og Østруп paa Laaland, der deltog i Mødet
som deputeret for Fuglse Herred³⁾. Under 16de Juli 1656 var der nemlig udgaaet
kongelig Befaling til Biskoppen i Fyns Stift, Dr. Lavrits Jakobsen Hindsholm, om at
han skulde drage Omſorg for, at der til førstkommende 10de September mødte i Odense
Provsten og 10 Præster af hvert Herred i hans Stift, forsynede med Fuldmagt fra de
øvrige Herredspræster, for at hylde Prinds Christian. Virkningen af denne Skrivelse
for Fuglse Herreds Bedkommende se vi i den efterfølgende Fuldmagt, der ledsages af
Hr. Joh. Clausens Beretning. Begge Dele har han nedskrevet i sin Embedsbog, der
nu findes blandt det kongelige Bibliotheks Manuskripter (Gl. kgl. Samling 3192. 4).
Den ældre Ketskrivning er ikke bevaret, da den for en saa sildig Tid formentlig har
mindre Betydning.

1. Fuglseherreds Præsters Fuldmagt til Hs. Kgl. Højheds
Hylдинг⁴⁾.

Vi understrevede Fuglseherreds Præster i Laaland gjøre vitterligt, at eftersom
vor allernaadigste Herres og Konnings naadigste Rådſive fra vor ærværdige
Hr.

¹⁾ Holberg: Danmarks Riges Historie. (3die Dpl.) III, 54. ²⁾ Hylningen skete i Kjøbenhavn
d. 6 August 1655, i Odense d. 10 September, i Viborg d. 20 September samme Aar, i Christiania
d. 21 Juli 1656. (Hyltingsakterne i Gehejmearchivet). ³⁾ Om Forfatteren se Kirkehistoriske
Samlinger. II, 156—205. ⁴⁾ Sammenlignet med Originalen i Gehejmearchivet, der ogsaa er
færdig med Hr. Joh. Clausens Haand.

Hr. Biskop er os tilfikket, hvorudi os allernaadigst foreholdes, at den højbaarne Fyrstes og Herres, Hr. Christians, Danmarks, Norges, Wendes og Gothers udvalgte Prinds, Hertug i Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, Greve i Oldenborg og Delmenhorst, Hans Fyrstelige Raades Hylbing af Fyn, Laaland, Falster og Langeland er berammet i Odense den 10 Septembris nu forstkommendes, at Gejskligheden derfor i hem^{te} Lande med andre Stænder til for^{ne} Tid og Sted skulle deres Middell og fuldmægtige fremsende; da paa det allerunderdanigste, efter højsthem^{te} Hs. Kgl. Mj.s naadigste Vilje og Befalning, have vi her af Herredet udmeldt og fuldmyndiget trende hæderlige og vællærde Mænd, Hr. Mads Beske, Sognepræst til Fuglse og Krønge Sogner, vor Hære Herreds-Prøbst, samt og Hr. Mads Verke, Sognepræst til Hillested Sogn, og Hr. Jakob Clausen, Sognepræst til Krinblev og Olsdorp Sogner, begge vore Hære Herreds-Brødre; hvilke tvenne hæderlige Mænd vi andre Præster i for^{ne} Fuglseherred give fuldkommen Magt og Myndighed til paa alles vores Begne til forskrevne Tid ubi Odense sig at indstille, den højsthem^{te} Fyrste og Herre vor naadigste udvalgte Prinds fuldkommeligen at hylde, og ubi hans Fyrstelige Raades anseelige Hylbing underdanigst at gjøre og samtykke, hvis menige Stænder og andre disse Landes Undersaatter for godt anseendes og gjorendes vorder. Vi alle samtligen af Hjærtet ønske og bede, at den Allers højeste Gud vil velsigne den Højbaarne Fyrste og Herre, Hs. K. M. stedse maa blive en Herre til Guds Ære, forfremmes i alle kongelige og fyrstelige Dyder og saa nyde et langvarigt Liv og i sin Tid et lykkeligt Regimente. Denne vor udgivne Fuldmagt have vi forberørte Fulgseherreds Sognepræster til fuldkommen Forsikring med vore egne Hænder underfrevet. Høleby Kirke den 30 August 1655.

Povl Jensen Listed. Jørgen Hansøn Bogens.
med egen Haand. m. m.

Laurids Jørgensen. Søren Jensen.
m. m. m. m.

Christen Andersøn Areboe. Frederik Gertsen Endeman.
m. s. m. m.

Knud Christensen Bruun. Betram Bertramson.
m. m. Egh.

David Davidson Stigelius. Hans Hansøn.
m. s. mpp.

2. Om Hs. Kgl. Højheds Hylдинг.

Anno 1635 i den hellige Trefoldigheds Navn lod Hs. Kgl. Maj. vor allernaadigſte Konning Fredericus III ſin elſkelige kjære højbaarne Søn Hr. Chriſtian hylde i alle Provincier over al Danmarks Rige. Udi Fyns Stift ſtete ſamme Hylдинг bemeldte Aar den 10 Septembriſ af alle Stænders Fuldmægtige, ſom vare til Odense forſtrevne, og det i efterfølgende Maade.

Hs. Kgl. Maj. blev ſelv forhindret i Kjøbenhavn formedelſt fremmede Gefandter, at han ej i Odense til højbemeldte vor naadigſte Prindses Hylдинг kunde perſonlig være tilſtede.

Løverbagen den 8 Sept. blev al Fyns Rytteri udkommanderet at tage imod Hs. Kgl. Højhed imellem Nyborg og Odense. Al Odense Borgerſkab i deres Gevær des midlertid uden Byen forvarte. Og al Gejſteligheden, ſom da allerede til Byen var ankommen, ved S. Hans Kirke i Indgangen til Kloſteret efter Befalning vare forſamlede.

Der Kloſten var ved 5 ſlet Eftermiddag, ankom Hs. Kgl. Højhed i ſaa-dan Følge. Hr. Sten Wille anførte det ganſke Fyns Rytteri, og med ſin blotte Degen red allerfremmeſt. Hans Søn, 14 eller 15 Aar gammel, kommanderede den anden Eskadron, og med ſin blotte Degen den meget tappert anførte; og derefter ankom alt hver Eskadron ordentlig under ſine Officerer. Efter alt Rytteriet kom til Fjæds gaaendes Hr. Anders Wille, Rigens Marſk, Hr. Jørgen Brahe⁵⁾, Hr. Flemming Ulfeld med nogle flere fornemme Rigens Mænd. Efter diſſe kom Hs. Kgl. Højhed i en herlig Karm med rød Kløjels Himmelf, de 6 ſkønne Heſte for Karmen vare med ſønderligt Soltoøj betagne. Hs. Kgl. Højhed ſad ſelv i Karmen og gjorde Gejſtligheden Ære, ſom ſtode paa begge Sider i Indkjørselen til Kloſteret. Udi det framands eller højre Udhæng ſad Hs. Kgl. Højheds Hofmeſter Offe Skade. I det tilmands eller venſtre Udhæng ſad Kammerjunkeren Stygge Høg. Omkring Karmen og paa alle Sider ginge Drabanterne i rød Liberi, med ſønderlig Beredning. Derefter kom Borgerſkabet udi Gevær, fordelt udi viſſe Korporalſkaber, hvert under ſine Officerer. Saa bleve Stykkerne løsnede og den ſtore Følge hjem igjen forløved. Derpaa midlertid Hs. Kgl. Højheds Taſſel anrettedes, lode ſig glædeligen høre tvende Hørpuffer og 14 Trompeter, ſom vare ſaaledes fordelte, at der ſtode forſt 4 Trompeter i rød Liberi og derhos en i ſiolbrun Liberi, atter 4 i rød og en derhos i ſiolbrun

⁵⁾ Jørgen Brahe ſkriver i ſin Dagbog: „D. 8de Sept. bleff tagen med Friadsen med de 4 Compagnier. Hr. Anders Wille og ieg red neſt for Boguen“. (Bedel Simonsen: Bidrag til Hr. Jørgen Braheds Levnetsbeſkrivelse, 1845, S. 127).

hølbun Liberi og endelig derefter 4 Trompeter i rød Liberi, saa alle disse stode i Rader paa Klostergaarden, og næst Porten stod den, som slog paa begge Herpuffer og brugte derhos allehaande Gøgler og Gjækkeri. Derpaa angik det herlige Taffel, og den Dag saaledes lykkelig endtes.

Søndagen den 9 Septembris, som var Dom. XIII Trin., var Hs. Rgl. Højhed i S. Hans Kirke, hvor der hørtes en sønderlig Musit, vocalis et instrumentalis. Bispen D. Lavrits Jakobsen prædikede, og af Alterlektierne for Prædiken blev alene Evangelium oplæst, efter Prædiken stete og Alting paa det korteste, endog Musiken vel igjen saa meget Tiden forlængede, som Kirkeceremoniernes Afkortning kunde forringe. Samme Dag til Prædikens Beslutning i Bonnen og i Bispens Hylønske finge vi at høre, det vi tilforn vare erindrede om, at Prindsens Titel skulde være Hans Kongelige Højhed, i den Sted at man før havde sagt: Hs. Fyrstelige eller Prindselige Naade. Og det af den Aarsag, at andre Potentater med flige og andre Titler sig ophøje, hvilke vor naadigste høje Øvrighed ej haver fornøden at cedere. Efterat Hs. Rgl. Højheds Taffel var holden, og Kloffen var mellem 1 og 2, samlede alle Understænderne i S. Knuds Kirke, at overlevere deres Fuldmagter, de geistlige til Bispen, og de verdslige til Rejsesekretæren. Da finge vi og Orbre om hvís Gang, Sesssion og Orden, som i Hylbingen holdes skulde, og blev sluttet, at Fyn, den første Provinds, skulde gaa for, derefter Ringebinget Laaland og Fælster og siden Langeland. Hvorefter vi saa skiftes ad med Befalning igjen at comparere om næste Dagen derefter i S. Knuds Kirke ved Middagstide, Hs. Rgl. Højheds Ankomst fra Klosteret til Pladsen, som Hylbingen skulde, at forvarte.

Mandagen den 10 Sept., Tiden da var forhaande, at Hylbingen i Jesu Navn skulde, da var paa Torvet oprettet en høj, rum og bred Skueplads, runden om var gjort stærke Rækker, som for et Pulpitur; bagest paa samme Theatro stod oprejst et saare højt Bagsmæk med en Himmel oven ud fra. Derunder stod en herlig rød baldhyred Højels Stol med tre Trappetrin fra den anden Plads derop til. Rebenfor samme tre Trappetrin var tre Rader Skamle ved hver Side beredte til at knæfalde paa Hylbingen. Fra Torvet op til Skuepladsen vare tre Trapper ved højre Side og en ved venstre Side. Alt dette, nemlig Skuepladsen fra det øverste til Jorden, Trapperne langs igjennem til Jorden og langt ud fra paa Gaden, Skamlerne med Gulvet der oven oppe paa Theatro og det ophøjede Bagsmæk var ganske beklædt og tilbætt med rødt Klæde. Der Kloffen var 2 Eftermiddag kom Hs. Rgl. Højhed til Pladsen i saadan Følge, at først kom Herpufferne frem med allehaande Lyst, Leg og Gjækkeri, som brugtes. Derefter 14 veltlydende Trompeter, herligen udstafferede. Det be-
væbnede

væbnede Borgerstab havde da alt tilforn gjort og beredt Ring og Rum til denne Durchfart. Geistligheden stode da igjen i Ringen alle ærbødige imod Hs. Kgl. Højhed. Adels- og Riddermænds-Mænd ginge efter Trompeterne, Drabanterne ved Siden af Karmen, ubi hvilken Hs. Kgl. Højhed sad. Næst for Karmen ginge da Hs. Kgl. Højheds Hofmester i sort Kløjel med en Høn Guldkjede om Halsen, samt Kammerjunteren og herligen Klædt. Derefter kom i Karme agende nogle gode gamle Rigens Mænd, som for Alder ikke kunde gaa, nemlig Kansler Hr. Christian Thomæsen, Hr. Mogens Kaas etc. Saa snart som Hs. Kgl. Højhed stige fra Karmen, stode tilrede 6 Riddermænds-Mænd med en herlig balbyrd rød Kløjels Himmel, hvilken de bare over hannem op ved Trappen paa Stuepladsen, og holdt den over hannem, saalænge som Hylbningen varede, mens han sad paa den forbemeldte Hønne balbyrede Stol. Saa snart Hs. Kgl. Højhed var gangen til sin Stol, traadte Hr. Kansler frem for den fremmeste Trappe og til alle Stænder holdt sin Oration om denne Hylbings Nytte og Nødvendighed. Saa traadte al Adelen frem efter deres Orden, og med bøjede Knæ gjorde deres Ed i 4 Sæssioner.

Den femte Sæssion var Bispenes og Professorernes af Odense.

Den sjette Sæssion var Præsterne af Odense, som vare selvattende af om-liggende 6 Herreder.

Den syvende Sæssion var Præsterne af de andre 6 Herreder i Fyn.

Den ottende Sæssion var Præsterne af Laaland, og Falster i efterfølgende Orden:

M. Knud Lærke, Sognepræst i Rysted og Provst i Rudsø Herred.

M. Lavrits Mortensen, Sognepræst i Rastov, Vice-Præp. i Nørreherred i Laaland.

Hr. Rasmus Nielsen i Vestenslov, Provst i Sønderherred i Laaland.

Hr. Hans Theophili i Horbeløv, Provst i Sønderherred i Falster.

Hr. Mads Bølle i Fuglse, Provst i Fuglseherred.

Hr. Jesper Jeppesen i Stubbeljøbing, Provst i Nørreherred i Falster.

M. Peder Bredal i Kettinge

M. Klavs Jensen i Rabsted

Hr. Gregers Christensen i Kirkeby

Hr. Jørgen Madsen i Falterslev

Hr. Hans Jøstsen i Vindeby

Hr. Axel Hansen i Ryde

Hr. Jørgen Lavritsen i Sundby

Hr. Mads Lærke i Hillested

Sognepræster af Laaland og Falster efter Genium.

Hr. Jakob Clausen i Grindlev Hr. Jakob Rønigham i Hørslunde Hr. Mads Perle i Randet Hr. Mads Madsen i Vnslev	}	Sognepræster af Laaland og Falster efter Senium.
---	---	--

Den niende Sæssion var Præsterne af Langeland, Als og Vrsø.

Den tiende Sæssion var Borgemeesters, Raads og Borgernes af Odense, Nyborg, Raskov og Nykjøbing. Og Personerne af alle disse ti Sæssioner ginge frem efter at Eden var gjort og kysede Hs. Kgl. Højheds Haand med anden Ærbødighed, som de underdanigst bevisste. Eden for hver Sæssion særdeles oplæste Hr. Kansler, at enhver fulgte hannem lydelig efter.

Derefter fulgte endnu mange Sæssioner af Borgere og Bønder i alle Cereemonier som de forrige, undertaget at der blev vinket ad dem, at de for Tidens Skyld skulde lade det at opstige til at kysse Prindsens Haand, endog en Del af Borgerflabet vilde ikke lade sig afstrænge.

Der nu Hylvingen var forrettet, stegede Hs. Kgl. Højhed fra sin Stol, og under den herlige bemeldte Himmel gik ned ad Trappen til sin Bogn og udi forberørte Følge foer lige til Raadhuset, hvor hans fyrstelige Taffel var anrettet. Sammesteds blev og Adelen samt Biskpen, Professorerne og Provsterne trakterede. Paa Adelen's Gaard strax derhos finge den anden Gejstlighed og saa vidt af Borgerflabet, som der var Rum til, deres Traktament. Paa tvende andre Lavshuse paa Torvet var der vel berebt til det gemene Borgerflab og alle Bønder.

Et herligt Banket var da for alle Stænder berebt, med sønderligt Raaltid, forunderlig Skueesssen, dyrebare Konfekt, rinst Vin, Rostokkerøl etc. Stykkerne med Danmarks Løsen løbe sig til alle Staalet især strækkeligen høre. Og dette Banket dermed varede noget ud paa Natten. Dermed endtes denne Dag meget lykkeligen, og alle uden Glæde, uden idet Glædepladsen med alt det derpaa var (foruden den balsemrede Stol og Himmel) blev givet til Pris, da bleve nogle lemmelæstede og en aleneste flet slagen tilbøbe, som var Hr. Iver Bind's Søns Tjener.

Guds give ellers alting at være flet hermed i en salig Stund for Christi Skyld, Amen!

Dette er den rette alvorlige Beskrivelse paa Alting. Hvis her iblandt gjæffeligt, som med Herpuffer etc., samt spotteligt, som med den sorte So, og andet er passeret, det synes baade for vidtløftigt og unødigt at antegne.

XIX.

Nye efterretninger om Erik Munk til Hjørne.

Meddelte af Fr. Brandt, Docent ved universitetet i Kristiania.

Nedenstående 15 herredagsdomme har man troet muligen kunde fortjene plads i magasinet, da de supplere og udtømme den kilde til oplysninger om Erik Munks liv, som består i domme, vedkommende hans stilling som befalingsmand over Nedens län i Norge. De ere alle afstrevne af de i højesterets arkiv i Kjøbenhavn opbevarede originale norske herredagsdombøger, hvoraf den ældste er fra 1578, og som have fuldstændige også for de 2 øvrige herredage, der holdtes i Erik Munks Tid, nemlig i 1580 og 1585. På herredagen i 1580 forekom imidlertid ingen sag vedkommende Erik Munk. At nogen sag af væsentlig interesse, vedkommende Erik Munk, skulde være stanset ved de underordnede domstole, uden enten direkte eller indirekte at være brakt under forhandling ved herredagene, er lidet rimeligt, og i alle fald er, så vidt vides, ingen norsk retsprotokol fra dette tidsrum bevaret, med undtagelse af herredagsprotokollerne.

De herredagsdomme, vedkommende Erik Munk, som hidtil have trykte, er alle fra herredagen i 1585, og findes i Ny danske magasin, II. S. 183—192 og 237—242, samt i Samlinger til det norske folks og sprogs historie, I. S. 191—263 og 359—451; jfr. også Saml. o. f. v. IV. S. 162—73. — Samme steds har også justitiarius J. Chr. Berg meddelt udførlige personalhistoriske oplysninger om de i sagerne forekommende personer. Til lettere oversigt meddeles nedenfor en fortegnelse over samme domme:

1585, 3 August. Forlig mellem bønderne i Kobylgelaget og Erik Munk søgde sammesteds, Hans Thofte, ang. for meget oppebåret stat.

Ny Danste Magazin II. S. 238.

- 3 August. Dom mellem Bent Nilson på Vig på Gunhild Evensdatters vegne, og Olaf Sævig med 11 andre lagrettesmænd, der efter Erik Munks anklage uskyldigen havde dømt førstnævnte mand, Søren Hugnebrog, fra livet for 3de gang. her.

Ny D. Mag. II. S. 239.

- 3 August. Dom mellem Arne Ellefson på Nederteen og Erik Munk, ang. et Lareffteri i Renesløgen.

Saml. t. N. F. Sp. Hist. I. S. 192 fgg.

- 3 August. Dom mellem Sigurd Døneshad og Erik Munk, ang. endel uretlig konfiskeret slaktevæg.

Saml. o. f. v. S. 195 fgg.

- 4 August. Dom mellem Erik Munk og Knut Gregersen på Houge, ang. her og uheldet beklædelse af et, førstnævnte tilhørende, reb.

Saml. o. f. v. S. 197 fgg.

1585,

1585, 11 August. Dom mellem Alf Thorgerføn på Hegeland og Erik Munk ang. ulovlig fængsling m. v.

Samll. o. f. v. S. 201—2.

- 12 August. Dom mellem Olaf Engebretføn i Ekfildhøl og Erik Munk, ang. gården Bergerås, som denne havde frtaget hin, ligesom han også havde beskyldt klageren og dennes fader for at have flyttet nogle markeskjeltene, uagtet de derfor havde gjort deres dølg (benæktelsesed).

Samll. o. f. v. S. 202 fgg.

- 12 August. Sag mellem bønderne i Kobygdelaget og Erik Munk, ang. overlast, som ved dennes foranstaltning påstodes at være tilføjet de sendebud, som bønderne havde affendt til kongen med sin klage over Erik Munk.

Samll. o. f. v. S. 205 fgg.

- 12 August. Hjemfættelse til lagmanden til ny pådømmelse af en sag mellem Albert Berg i Holle sogn og Erik Munk, der formentlig forstuvante at bruge en flov kaldet Hofsnæs og et fiskeri i Gledemark.

Samll. o. f. v. S. 211—12.

- 12 August. Dom mellem Jon Gunulfføn på Os og Erik Munk ang. et af denne mod hin anlagt men ikke forfulgt søgsmål (fordi han med flere havde indgivet hin oven omtalte klage over Erik Munk).

Samll. o. f. v. S. 212—13.

- 13 August. Dom mellem Erik Munk og lagmand Mogens Bårdføn, ang. dennes formentlige forsømmelser i embede, medens han var lagmand på Agdesiden (1576—1582).

Samll. o. f. v. S. 420 fgg.

Erik Rilsen Munk til Hjørne (i Halland) havde udmærket sig i den nordiske syvårskrigen, navnlig som sømand. Han nævnes mellem årene 1562—64 som flotsfoged på Bardsøhus. I 1565 blev han forlenet med Runnesøter kloster ved Oslo. Den 27 Decbr. 1570 fik han lensbrev ad gratiam på Dnfs skibrede og samme dato lensbrev på Rebenæs len, fornyet og udvidet 23 Maj 1576 (se nedens.). Den 14 Martz 1572 blev han også forlenet med Bratsberg len, hvilket han dog ikke kan have beholdt længer end til 1575. Under 11 Aug. 1580 blev han ophøjet i adelsstanden.

Han ejede blandt andet gården Barbo i Throms sogn i Rebenæs, tæt ved Årendal, som tildeels er anlagt paa denne gårds grund. Der blev hans søn, den berømte sømand Jens Munk, fød. Erik Munk ejede også den betydelige gård Borregård i Smålenene, hvilken han havde tilmaageskiftet sig af Helga Håkonsdatter Adelsen og dennes søn Kristoffer Pedersøn.

Ved sin afsærd som lensherre blev Erik Munk overmåde forhadet af almuen, og hans minde lever endnu den dag i dag der i egnen. Allerede ved herredagen i 1578 indgav almuen, som det sees, klage over ham, men sagen kom ikke til endelig afgjørelse. Grunden dertil var rimeligvis den, at Erik Munk til udsættelsestiden selv anlagde sag

mod den mand, der havde forfattet bøndernes klage, Kristen Jensen på Gills (Hjers), der tidligere havde været Erik Runk's slotskriver på Bratsberg, men var kommen i faskemangel og havde forladt hans tjeneste i uvenſkab. Da nu denne, der måſte af havn havde brakt hele ſagen mod Erik Runk i gang, ved herredagen ſelv blev dømt ſom utro tjener og areløs mand, har dette ſandſynligviſ forpurret den videre drift af bøndernes ſag. Der findes nu i 3 år intet at være foretaget fra almuen's ſide mod Erik Runk. Ved herredagen i 1580 forekommer, ſom bemærket, hans navn aldeles ikke. Førſt under 29 Juli 1581 findes bønderne atter at have indgivet en klage til kongen over ham (trykt i Ny D. Mag. II. S. 183—87), men hvad udfaldet heraf blev viſes ikke. Men ved herredagen 1585 fremkommer Erik Runk igjen, og ikke mindre end 18 ſager behandlede der, ſom middelbart eller umiddelbart angår hans forhold ſom lensherre. Muligen er dette blevet værre i den ſednere tid, efter at lagmanden Rogens Bårdſøn var bleven forflyttet til Oslo og Peder Kristenſøn bleven lagmand på Agde-iden i hans ſted (1582). Måſte har Erik Runk i denne fundet et villigere redſkab. I det mindſte viſer Erik Runk's ubeføjede, og måſte endog falſkelige, anklage mod Rogens Bårdſøn, at han gjerne ønſtede at komme denne tillivs; og under ſagen erklærede de beſte bønder af Redenæs og Kobygdelaget, „at han (Rogens Bårdſøn) altid tilrædede dem til ſamdræktighed, og at de gjerne havde ſeet, han fremdeles var bleven deres lagmand; da havde det ſådet bedre mellem Erik Runk og dem, end det nu gjør“ (Samll. o. f. v. I. S. 424). Og hvad Peder Kristenſøn angår, da ſees det af de meddelte ſager, at han beſtändig dømte efter Erik Runk's påſtande, hvad enten diſe havde nogen grund eller ikke, ligesom i det hele denne mands dommervirkſomhed ſees at være ſådan, at man vanſkelig ſan forklare ſig den blot af ukyndighed. — Almuen i Redenæs indgav ogſå en almindelig klage over Erik Runk's forhold til herredagen i 1585 (trykt i Ny D. Mag. II. S. 187—192). Erik Runk forſøgte atter ſin gamle udvej, at forpurre ſagen ved ſelv at ſagsøge klagerne; men denne gang hjalp det ikke; uaktet ſagen ſees ikke at være kommen under behandling på herredagen. Rimeligviſ har de ſgl. beſtandsmæſtige taget den med ſig til Danmark for at forelægges kongen ſelv, og ſagens afgjærelſe udeblev heller ikke længe. Erik Runk blev aſſat fra lenet, hans ejendomme konſiſkerede og han ſelv den 6 Aug. 1586 henſat i ſtatsfængſel på Dragsholm ſlot, hvor han døde, uden at dagen nærmere viſes. — Endnu i 1590 ſees det af en i Norſke Samlinger (Kriſtiania 1852) S. 546 meddelt ſkrivelse fra regjeringsrådet til ſtatholder Alſed Øyldenſjerne, at almuen i Redenæs klagede over endnu ikke at have ſået erſtattung for det gods, ſom Erik Runk havde frataget dem, hvilket beløb ſig til en ſum af 245 daler.

For fuldstændigheds ſkyld indtages her Erik Runk's lensbreve på Redenæs len:

1) Erik Runk's ſid breff ſom følger:

Wij frederich etc. Giøre alle witttherlligt, Ath wij haſſue thillthroett och beſollet Of Elſkel' Erik Runk wor mannd och thiennner, wort och Rorgis kronis leenn Redenæs Leenn, ſaa ath hannd thett mett bønder och thiennere och ald ſinn renne och rett thilliggde,

thilliggelse, Som Broß Laurighean nu ther thill i were haffuer, skall haffue vdi besallinge och forsuar, thilll saa leunge wij Anderledis ther om thillfigenadis worder, Och skall ald thennd renthe, ther aarligen gaar aff samme leenn, thett were seg lannsthold, leiding, saa och sagver, thold, wrag och ald andenn indkomme, wist och wuist, wed buad naffnn thett helst were eller neffnis kannd, som ther falder vdi Leennitt, komme off thillbeste, och for^{ne} Erich Munc thett aarligen aih stulle føre thill godt och clart regensstaf, Sammeledes huer for^{ne} Erich Munc mett kioymandstaf eller i annbre maade ther vdi leennit mett wiidnare och annidit kannd forhande och legge thill gode, skall altfammen were och see off thillbeste, och i lige maade aarligen foris thill godt regensstaf, Ther emodt haffue wij beuillgit for^{ne} Erich Munc paa enn schriffuere aarligen aih maa besomme xxx fl penn^{de}, vi alne enngelst och vi alne deunter^s, Skall hannd, och maa nyde Redenes gaard mett sinn affuell, saa och wor och kronens part vdi Orbacke gaard, quit och frij, Och skall hannd holde godtjett wed besid och magt, och byndernue ther paa boer wed Korgis Kong stiel och rett, och ingenn aff thennom woforrette emodt Kongenn, eller mett nogenn nye och wofduannlig paalegge besuere, Skall hannd och frede Jagten och ide forhugge etc. Cum inhibitione solita. Datum Frederichsborg 3 Jule dag A^o 70 (Register over alle lande fol. 578. a.)

2) Erich Munc sid forlenings breff paa Rodenes Leen, Saa lydensis:

Wij Frederich etc. Giøre alle Witterligt Att wij aff wor synderlige gunst oc Raade Saa oc for throstaff oc wiillig thienniste som off G^{ne} Erich Munc off oc Riigtit her still giordit oc beuist haffuer oc her effther throligⁿ giøre oc beutffe Maa oc schall haffue vndit oc forlendit, oc nu med thette wortt obne breff unde oc forlene, for^{ne} Erich Munc wortt oc Korg. kronens Leen Rodenes Leen som hand nu self vdi werie oc forsuar haffuer, Att haffue nyde bruge oc beholde still Saa lenge wij anderledis ther om still figendis worder, Dog saa att hand Arligen still huer Sanctorum Phillippi oc Jacobj Apostolorum dag schall giffue ther aff baade for wisse, och wuiffe rente som iche kand beløbe sig offuer x daler, ist^t gode gamle daler De thenum offuer anduorde wor Rentemester paa wore wegne, vdi wor kiofsted Kiopechaffn, Men ther som vdi same leen falder Rogett wuist som kand beløbe sig høger end x daler ther for schall hand giøre off gode rede oc Regensstaf, De ther aff for sig self halffparten Att mue beholde, De thend anden halffpartit att komme off still beste, Effther gott oc Clartt regensstaf, vnderthagenis Ellise thold oc wrag som falder ther vdi Leenitt, huilchett wij off aldene, Effther gott oc Clartt Regensstaf wille forbeholditt haffue, De haffue wij Raadigst vndit oc beuillgitt hanum att hans Ar maa begyndis paa Sanctorum Phj. & Jacobj Apostolorum Dag forgangitt Ar etc. 75 De siden altid saa lenge hand med same leen er forleendit, aarligⁿ Endis paa for^{ne} dag, Cum clausulis consuetis & inhibitione solita etc. Act. Frederichsborg 23 Majj Anno etc. 1576. (Register fol. 145 b—146).

Herredagen i 1578.

24 Juli. Opſættelse Och Obnne breff Som er vdgangett till Almuen vdi Nedeneß Leenn Eydenbis Om Huis Clagemall som the Haffuer klagedt Offuer Eric Munk ut ſequitur:

Stormectig^h hogborne forſtis och herris her Frederichs o. ſ. v. hans matt^h thilforordiniride fuldmectige Nu Indſkickett vdi Norgis Rige her Att ſide reterthing høre ſager och Clagemoll och forſchaffue huer ſom Dß hender for rett att komme huis Norgis Kong och Rætt er etc. Wij Cyphersch^{ne} Børnn Anderſenn till Stenholt Axel Wiſſert till Axelwold Chriſtenn Munk till Loberup Loduig Munk till Rørlund Kong. matt^h Stadholder her vdi Norig och Norigs Stygge till Holbedgaardt, Gior Alle wiiterliggt At Kar epther gudhs byrdt Adlærviij thend xiiij Julij her vdi Oslo paa Raadſtuenn, War ſkickett for Dß Chriſtenn Jensenn Schriffuer Boendis paa Hiis vdi Mierſtab Sogenn Amund Bielland vdi Trumme ſogen, Amund Østerhuß vdi Landuig Sogenn med mange Adſkillige klager ſom thj Hagde paa meninge mandh wegne Offuer Erlig och welbyrdige Eric Munk Kong. matt. vor aller naadig^h herris Befaling^h mand paa Nedeneß, Huor till for^{ne} Eric munk Suarede Att hand Nyligenn war kommen frann Danmark och idj viſſe aff thieris klager Att ſige, Samelebis war hand idj ſteffnidt till Same klage och ther for hagde Sagenn ſine breffue med ſeg Och ther for war Begieridt Att wij wille Legge hanom en tidt for, tha wille hand were forplict thenom att møde ſaa Anduorde wij hanom enn ſchrift paa thj klager Dß forkommene war her vdi Byenn Att hand kunde wide At ſuare ther till Thj Bede wij ether ſaa mange ſom haſſuer ſandferdig klage Offuer hanom, Attj eller ethers fuld Ombudt til tender Att vere her vdi Oslo till ſtede Sancto. Mattis och Norigs dag ſom er thend xxij Septembris forſt kommendis ¹⁾),

Thagenbis

¹⁾ Herredagene i 1578 holdtes forſt i Oslo fra 21—31 Juli, og derpå, efter at de befuldmægtigede havde holdt herredage i Bergen og i Throndhjem, kom de tilbage til Oslo, og holdt herredage fra 30 Septbr. til 10 Oktbr. — Sagen mod Eric Munk kom imidlertid, — lige ſå lidt ſom de fleſte andre ſager ſom blev udfatte til foretagelse ved herredagens 2den ſeſſion i Oslo, — virkelig for til udfættelſestiden. — I bøndernes klage 1585 (Ny D. Mag. II. S. 187 fgg.) hedder det, at Bjørn Anderſen, Axel Wiſſert m. fl. brakte forlig iſtand mellem Eric Munk og bønderne, og gav de ſidſte en retterbod at lede efter. Til nogen ſådan forligiſſe ſindes der i herredagsprotokollen intet ſpor, og rimeligviſ menes derved blot denne udfættelſe, der måſke har været ledſaget af et mundtligt tilhold til Eric Munk om for eftertiden at viſe en bedre adfærd. Sin anførte retterbod er formodentlig den ſtore reced af 7 Oktbr. 1578 (Pant S. 369—385) hvis art. 31 og 32 netop ſeeds at være foranledigede ved Eric Munks tviftigheder med almuen. Biſkops blev der under 31 Juli ſ. å. ogſå givet en retterbod ſpecielt for Kobbelaget; men denne angår iſkun nogle tviftigheder mellem almuen og præſten, og ſtår iſte i forbindelse med Eric Munks eget forhold. Se nedf. S. 340—41.

Thagendis Redtt Huif prouff Leffuendis Winde Som y haffue paa Att faa
 Ether skal wedersfariſ effther Morgis Loug Och ingenn wrett ſtee, Lader thett
 Ingelunde Till windisbyrdt Under Woris Signetter. Datum o. ſ. v.

25 Juli. Dom Emellom Eric Munc Kong. matt^s Bessaling^s
 mand Offuer Nedenes Leenn: Och Jacob Laurisfenn
 Borger Wdj Skienn:

Stormectig^h Hogborne o. ſ. v. Gior Alle Witerligt Att Nar epther
 gud's byrdt mdlxxviii thennd xxv dag Julij her vdi Dslo paa Raadstuenn,
 Offueruerendis Erlig och velbyrdige Mand Lauris Dlsenn till Sundshy Laug-
 mand vdi Bigenn Och erlig welact mend Niels Stub vdi Dslo Hans Jacob-
 fenn vdi Lonbjerg, Maſ Haraldsenn vdi Frederichstad Niels Bottelsenn Aff
 Fempte Land ¹⁾ Peder Christensfenn Aff Dpland och Mogens Vardsfenn wed
 Augdeside ther Laugmend ere, War ſtickett for Ds vdi Rette Eric Munc Kong.
 matt^s bessaling^s Mand Offuer Nedenes Leenn Och hagde vdi Rette steffnit welact
 Mand Jacob Laurisfenn Borger i Skienn och tilthalde hanom for enn soning som
 hand giorde Medt hanom paa Kong. matt^s Begne thend thidt hand hagde Bra-
 bierg Leenn vdi Bessaling for throldoms Sag Hans hustru Ingeborig Peders
 Datter war Beshlyedt for Att skulle wille lade wille for giøre sinn Eigenn hosbund
 som en Trolb quinde Eric Munc Lod Brende haffde bekiendt paa hinde Sameledis
 for en tomt och Mogle gamle huſe i Skienn hand hanom Bebreffuidt hagde och
 idj holde wille, och frem Eskidt i Rette thiſe epthersch^{ne} Windisbyrdt, Forst her
 Anders Sogne prest paa Hudrum Winditt och Bekiende Att Kirstenn Duenn
 Hansis skulle haffue Bekiendt for hanom Att for^{ne} Ingeborig skulle weritt huos hinde
 och Begieridt aff hinde att hun wille for giøre for^{ne} hindis hosbund Jacob Lauris-
 fenn Om thenne bekiendelse, ſiede for end hun War dæmpt till døde eller Sidenn,
 thett er hanom idj witterligt Item her Mogens Sogne prest i Skiedenn war och
 hoef hinde och hørde hindis och thj Andris thieris bekiendelse, Inthett hørde hand
 aff hinde Om thene Bekiendelse i Mogens maade, Item Jørgenn van Ansbach
 Borgemeſter i Skiedenn Winnet Att thend tidt Eric Munc Loedt brende the troll
 quinder Och Lod opleſe thend Ene hindis Bekiendelse huor vdi Jacob Laurisfens
 Hustru Och fandis wdi Benessndt till spurde Eric Munc hinde Om hun Same
 bekiendelse

¹⁾ Man ſer heraf, at Trondhjems og Jæmtlands lagſtole endnu var adſkilte; it ſamtidig ſees
 Jørgen Pederson at have været Trondhjems lagmand, og han forekommer også i 1585. Henrik Jø-
 rgenson (muligen den forrige ſøn og eftermand) forekommer i 1592 og endnu i 1605 ſom lagmand både
 i Trondhjem og Jæmtland, og ſiden var diſe lagſtole beſtändig forenede. (Afr. Chr. IV. R. 2. I. 1).

bekjendelse wille were bestendig tha sagde hun Ja, Dog beuiste for^{ne} Erich Munk icki att hand hagde Labitt for^{ne} Ingeborig Peders Datter och for^{ne} Trolb quinde komme till Ords sammen, Ey heller At hand hagde Indsteffnit thend sag for Laugmanden och ther thagedt dom for sig for end hand gjorde same soning¹), Tha mødte for^{ne} Jacob Laurigsenn och Snarede Att hand mente sinn hustru Albelis vskyldig at were och thend bekjendelse som stidt war icki vden aff had och Affuindt Att were till wege bract och huif sone hand vbj the maade gjort haffuer hagde hand weritt nød och tilthunglett emod Lougenn och thett Breff hand hagde forsegliitt Erich paa thend thømppt och gamle huise och gaarde vbj Skienn thett hagde hand och saa weridt tilltrentgt och ey hand eller hans hustru moder ther same Eigendom och huise til hørde ther for nogenn tidt hagde Bekomidt sterff eller hwiid men for for^{ne} Erichs Munks wrede och had stlydt icki Anditt thorde en thett forsegle och mente seg nogsom At kunde beuise hanß hustru vbj thend sag hinde saa Ledis war tillagt Albelis vskyldig och vberøctide At were Och fremlagde vbj Rette et Dbnit beseglidt Breff vnder Borgemeister och Radsß Segell aff Skienn Att the Aldrig Hagde hørtt eller wiste eller aff egenn Sigennbis hørde Att for^{ne} Ingeborig Peders Datter Nogenn thidt hagde Om gaedt med trolbdom handelit eller hagt Dmgængelse med Nogenn som thend kunst kunde eller Brugt hagde som same breff vbj sig Sielffuer wider formelber Thislig^{ne} fremlagde hand Och saa Andre Adskillige Windisbreffue ther Om Lydenbis och ther Ebland ett som thuinde Danemend ther vbj Skienn hagde vdgiffuidt Formellinbis thenom Att haffue werit hoef Jacobs Hustru moder tha hagde hun Benectet seg Aldrig att haffue sambtøct Erich Munk thj thømppter huß och Eigenn dom hand hagde hindis Breff paa Och frem estidt Jacob At Erich same Breffue wille fremlegge stulle Leilighedenn aff same breffue vbj sig Sielffuer well nogsam for faris Huilckidt hand icki giøre wille och for^{ne} Jacob Satte ther hoef vbj Alle rette, Om hanß hustru Eller nogenn Andenn mandßs Erlig Danequinde war plictug Att libe och vndgielbe Huad en Dbennbar sielff bekjend Trolbquinde wilde Sige hinde Offuer, Thislig^{ne} satte hand och saa vbj Alle Rette Om thett breff hand saledis war til thuongit Att forsegle och vloulig fandis At were tagidt Burde Att komme hanom och hanß hustru Moder till Nogenn hinder eller stade paa for^{ne} thømppte gamle huß och eigen dom vbj

¹) Da trolbdom var ubetinget ubødefag (Jons Kristenret Kap. 56), var Erich Munk naturligvis uberegtiget til beskjæftigende at indgå noget forlig om straffen. Derimod havde der vistnok intet været imod ved forlig at bestemme, at den skete inden en vis tid med en bestemt og skulde fralægge sig beskjæftigingen. Når det derfor her udhæves som en fejl, at Erich Munk ikke havde stævnt sagen for retten, da er dette næppe ganske retfærdigt. I ethvert fald var derimod den bestemmelse overtrådt, at ingen må giøre sag for trolbdom, med mindre der går et almindeligt rykte derom i bygden (jfr. Borgartings Kristenret Kap. 16. Eidsiva R. R. Kap. 41).

vdj Nogen Maade, Tha eyther til thalle Giennsuar Breff och segell och Sag-
 þenns Leilighz Blegg ther saa paa sagtt for Rette, Att thend soune som Saledis
 Erich Mund emod Lougenn hassuer hendt Aff for^{ne} Jacob Laurisenn bør icke Att
 komme For^{ne} Jacob Laurisenn eller hans hustru till Nogen hinder eller Skade,
 Wenn ther som Erich hassuer Dphoridt nogidt aff thenom for same Soune Bør
 han thenom thett Egenn At giffue, Wenn ther som hand hassuer for^{ne} Jacobs
 Hustru nogidt at bestylde, Tha Indsteffne sig Hinde for Laugmandenn vdj Skienn
 och gaa ther Om huiss Rett er, Dog Att thett stier med thett Aller første Saa Att
 ther som Enthen Aff parterne Formener thenom huos Laugmandenn icke att stie
 huiss Rett er the tha paa Bode sider kunde møde her for Ds vdj Rette till Sancto.
 Rattis och moris Dag først kommendis ¹⁾), Huilckett och Laugmandenn med
 thenom skall were for plict Om nogenn Aff parterne seg Dffuer hans Sentens
 besuerer, Samelebis skall en heller thett breff som saledis Aff Erich Mund vloulig
 thagidt och forhuerffuidt er komme for^{ne} Jacob eller hans hustru Moder till hinder
 eller Skade vdj Nogle made Wenn were som thett Aldrig thagidt war och hassuer
 Erich vdj wor neruerilse Loffuidt At ville vden Ald widre trette Anduorde Jacob
 Same breff Egenn, Till yder mere Windisbyrd o. s. v.

26 Juli. Dom emellom Erich Mund kong. Ratt^s Befaling^s-
 mand vdj Nedenes leenn Och Amund Tjøre vdj
 Hommodals Preste giæld.

Også denne sag, der iøvrigt er så ren og klar, at det ansees uforløbent at af-
 trykke den in extenso, er et eksempel på, hvorledes Erich Mund oftere optrådte med al-
 deles temerære søgsmål, formodentlig for derved at fræmme bønderne til at betale ham
 penge. — Han tiltalte her Amund Tjøre, for at han i mange år skulde have levet udi
 hæteri tilfammen med sin hustru, uden at de var ætviiede, og uaktet de var hinanden
 beslægtede i forbudne led. — I tiltaltes sygdomsforfald mødte hans broder, og fremlagde
 en af Skeens lagmand affakt dom, hvoraf såes, at tiltalte og dennes hustru havde med
 fognepræstens attest bevist, at de var ætviiede og ikke for nær beslægtede, hvorefter lag-
 manden havde frifundet dem for Erich Munds tiliale. — Herredagen underfoste også
 deres slæktsskabsforhold, og frifandt dem ligeledes.

¹⁾ Sagen kom ikke mere for på herredagen.

26 Juli. Dom Emellom Eric Munk kong. Matt^s Befallingsmand
Offuer Reden^s Leenn Och Menin Almuen vdi
Kog Bygde Laug.

Stormectig^h Hogborne o. s. v. Gior Alle witterligt Att Kar epther gudhs byrdtt Mdlxxviiij thend xxvi Dag Julij her vdi Obflo paa Rabstufuenn, Offueruerindis Erlig och Welbyrdige Mend Lauris Olsenn till Sundby Laugmand vdi wigenn Pros Laurisfenn till Nørholm Laugmand vdi Stienn och erlig welact och forstandige Mendtt Niels Stub vdi Obflo Hans Jacobfenn vdi Tonsbiere Mads Harildsenn vdi Frederichstad Niels Bottellsenn Aff Sempteland Peder Christennsenn Aff Opland Och Rogens Bardsenn wiid Augdeside ther Laugmend ere, War Tidett Eric Munk kong. matt^s Befalingsmand Offuer Redenes leenn och hagde vdi Rette Steffnit Almuen vdi Raabhygdelaug och thenom tilthalide For Att the idj wille yde thieris Smør leding och Anden Kongelig tønge vdi timelig tidt som thett sig burde Ey heller wille forsegle hanom enn wisse Jordbog paa kong. matt^s wisse Indkomst som Rette er epther thieris Eigenn beklendelse, Tha ere for^{ne} Mend møtt och effthertj the idj haffuer wist thenom for same bestyllinge Kongelig at kunde vndskyde, Bles ther saa paa for Rette Affsagt att the ere plictug till Same thieris Smør Leiding och Andenn Kongelig tønge vdi Betimelig tidt Att yde effther som thj aff Arildstidt haffue giørdt och Bør thenom och saa frann thenom vnder thieris Segell til for^{ne} Eric Munk Att Offuerandworde en klar Jordbog paa Aldt kong. matt^s wisse indkomst som thj hans matt^s plictug ere Karligenn att vdgiffue Effther som thj wille Andsuare och were Beklendt¹), Till ydermere Windisbyrdt o. s. v.

26 Juli. Opsættelse emellom Eric Munk Och Meninge Almue
vdi Om lid preste giældtt.

Eric Munk tilstalte bønderne for at have oversaldt sin sognepræst med udsigelse og saft ham fra sit giæld og prestelig embede uden al årsag. De indst. benægtede bestyrlingen; men påstod, at præsten ikke havde villet lade sig nøje med den sædvanlige rente. Da de på ingen af siderne havde nogen bevislighed angående hvorledes sagen havde tildraget sig, blev sagen opsat til St. Mathæi og Maurits dag forstkommende, til hvilken tid bønderne og præsten blev påsatte at møde for herredagen²).

Sørgen

¹) Jfr. herved reces 7 Oktbr. 1578 art. 32 (Paus S. 384). ²) Heller ikke denne sag kom senere for til udsættelsestiden. Rimeligvis havde bønderne ikke i virkeligheden affat præsten, men blot nægtet

**Jørgenn Vann Ansbach Borgemeſter vdi Skien En Befaling Thill
Thiiffe eptherſchreffne gode mend Lydenndis vt ſequitur:**

Stormectig^{te} Hogborne o. ſ. v. Gior alle witterliggt At Aar epther
gudh byrdt Mdlxxviii ¹⁾ Her vdi Obſlo paa Raabſtuffuenn war ſtickett Erlig
wiiff Dch welact mandt Jørgenn vann Ansbach Borgemeſter vdi Skienn paa
fin och Andre Eigers vegne Om Strøms Aa vdi Landuig ſogen Dch tilthaled
nogne ſom hagde Ladet opryndde thend øſtre Aa Dch miente thet war paa hans
och Andre gott ſoldis Eigenn Dombis Jorbt ſteed emod breff och ſegell ſom
hand berette, Dch miente At ſaa mange ſom hagde ſaa Log vfordielt med verit
At opryndde ſame Aa, burde At ſtaa Hannom Dch hans med eyger ther for til
Rette Epther Morg^s loug Epther thj the ther med Hagde giordt hannom Dch
Andre hans med Eiger ſtoer ſchade paa ſitt fiſcherie thett hanom tætte vlogligt ²⁾,
Tha møtte Erlig Dch welbyrdige Eric^d Mund^d thiill Barboo kong. Matt^s Em-
bigmand paa Nedeneß, Dch berette At ſligt var ſteedt ther kong. matt^s vor Aller
Raadig^{te} herris Etik Sanct Duff ſtod ther vdi Bygennng paa thet At hog^t be-
melt kong. Matt^s thømer theß bedre Dch magliger Kunde komme Nedet fra Aff
landit Dch ther egennem Med Mange flere ordt, thennom ther om emellom war,
Tha eptherthj thet idj var mueligt ſligt til wiße At kunde wiide vdennd Aſteberne
war thagit vdi beſichting, Tha ſiuntis Dß gott were At ther kom Nogen gott
ſold^d Dffuer ſom for^{ne} Leilighedt vdi Sandhedt for fare Kunde ³⁾, Huor till wi och
neffnde Erlig och welbyrdige Mend Eric^d Brockennhuß till Iſe Proß Laurikſenn
till Rørholm Peder Iffuerſenn til Greße Dch Forſtandig Mandt Nogen Ward-
ſenn Laugmand paa Augdeſide At the med thett Aller førſte ſchulle komme ther
Dffuer och thage nogen Erlig wuilibig danemend til thenom Dch tha Att ſee
grandſke Dch for fare thend Leilighedt Om for^{ne} Aa, Dch ſidenn giſſue thenom
thett

nættet at betale ham hans formentlige tilkommende. Og denne tviflighed, (der jævnlig ſees at have
været under forhandling på herredagen i 1578 fra forſkjellige egne i Norge) afgjordes for Kobysdelagets
vedkommende ved den ovenf. S. 338 nævnte retterbod af 31 Juli 1578, hvorved det pålægges ſåvel
præſten ſom almuen i denne henſeende at rette ſig efter Truid Wiſtands og Klaus Bildeſ reces af 1539.

¹⁾ Dagen findes ikke angiven. ²⁾ Jfr. Magn. Landb. VII. 48. ³⁾ Den regelmæssige procedemåde i
åværlſtrætter var, at den, ſom troede ſin ejendomsret krænketh, optrådte med forbud (loofaſtning) derimod.
Herved var da indtil videre ſagen ſat in ſuæpenſo. Den af parterne, ſom det nu intereſſerede at få
den endelig afgjort, havde derefter at ſtævne den anden til åſtedet med 5 natters fiſt, hvor da 6 ſjøn-
ſomme mænd paa hver ſide ſkulde underſøge og påſende tviften (M. L. VII. 18, 24, 25, 61). — Den
åſtedsbehandling, ſom fandt ſted i nærværende tilfælde, er derimod en mere ekſtrajudicial underſøgelse,
ſom de ſgl. befuldmægtigede, hvis kompetens naturligviis ſtrakte ſig til alle ſager, anſå det nødvendigt at
lade anſtille, før de kunde afgjøre ſriden. De opnævnte mænd iſtandbrakte imidlertid et forlig mellem
parterne, og ſagen kom ſåledes ikke for på herredagen før i 1585, ſe nedenf. S. 354.

thett beschreffuit paa Bode sider paa thett Rand i frembtidenn Om thett hender sig for dom At komme Land wide huem Rett ther vdi haffuer, Till windisbyrd o. s. v.

30 September. Dom Emellom Anden Asmundsen i Quindestad, Och Eric Munk kong. Matt^s Befalingsmand Offuer Redenes Leenn.

Under denne sag, der isvrigt ikke er af den interesse, at den fortjener at aftrykkes in extenso, tilstalte Anden (Andun?) Asmundsen Eric Munk „for nogen jord, kaldes Gott, liggende i Robygdelaet, hvilkken han mente, Eric skulde have fra ham med uret“. Citanten fremførte imidlertid intetsomhelst til bevis for sin påstand, og da Eric Munk rent ud benægtede denne, blev han overensstemmende med sin påstand frifunden for Anden Asmundsens tiltale, og denne tilpligtet at betale ham kost og tæring, samt få ham en 6 mands dom fordi han havde slevnet ham uden skyld. — Dette tillæg er ellers mærkeligt; ti medens procesomkostningers ilæggelse var en nødvendig følge af udblivelse fra en af parternes side (da sagen derved spildtes for vederparten) synes derimod så godt som aldrig at have været spørgsmål herom, når parterne mødte, men sagen i sin realitet befandtes ugrundet; uaktet procesomkostningers ilæggelse ved lovgivningen var hjemlet lige meget i begge tilfælde (s. M. L. I. 11 jfr. Retterbod 11 Oktbr. 1303). Blandt de henved halvfjerde hundrede sager, som forhandlede ved de norske herredage i 1578, 1580 og 1585, findes procesomkostninger ialt kun et par gange idømt en tabende part, som er mødt; uaktet der træffes mange sager, der synes lige så meget og mere temerære end nærværende. Man skulde derfor måske tro, at der har været noget ved søgsmålets form, som har foranlediget dette udfald. Måske har de indeholdt en sikkelse for folg eller desl., hvilket tillægget om, at Anden skal få Eric Munk en 6 mands dom, synes at antyde.

2 Oktober. Dom Emellom Eric Munk kong. Matt^s Befalingsmand Offuer Redenes Leen Och Christen Ssensenn paa Hls.

Stormectig^h Fogborne o. s. v. Gior alle witterligt At Kar epther gud^s byrdt Mdlxxviii thennd ij October her vdi Dslo paa Raabstuen, Offueruerindis Erlig och welbyrdige Mend Proß Lauridsenn til Nørholm Laugmand vdi Skiens, Kongenns Sualle til Bisbo kong. Matt^s Befalings mand Offuer Idde Fibrede, Eric Brockenn huns til Strøm kong. Matt^s Befalings mandt Offuer Dragbiery Leenn, Och Erlig welact och forskandige Kenn Niels Stub vdi Dslo Kongenns Barbsenn

Barbsenn aff Augde fiide och Peder Christenssenn aff Dpland, ther Laugmend
ere Bar ficket Eric Munc til Barbo kong. Matt^s befalings mand Offuer
Rebenes Leena paa thenad ene, Och hagde medt vor steffning vdi Kette steffnit
Christenn Jensenn paa Hilß paa thend Andenn fiide Och hanom til thalide for
thett forke, For Att hand idj tha hand hanom thienthe seg vdi sine thieniste saa
Erligenn schulle hassue ficket och forholldt som hanom hagde burdt som hand
Mienthe seg medt sinn egene hand och segell Och winde Att wille beuise, Same-
lebis Lill thalede hand hanom for nogenn Regenschab hand schulle hassue hagdt for
hanom Att schulle giøre Kartt vdi kong. Matt^s Kenterj Och for Nogenn pending
hand for same Regenschab schulle hass^e paa huilde pendinge hann hagde giffuit
hanom sitt breff och Segell thil enn wiß thermin Att schulle hanom for nøge,
Och forlassue hanom en behørlig quitanz Under Ere och Redelighz for thabelse
huß hand thet idj epther kom Och suß giørde, Thißlig^e for At hand Och saa
hassuer giffuit hanom sitt breff Och segell Albrig Enthenn sielssuer eller Nogenn
Anden Att schulle for vlempe for^m Eric Munc eller Nogenn hans Huilde for^m
hans breffue Och segell hand Mienthe hanom idj saa Oprictig Att schulle hassue
holldt Och epther kommidt som thet sig enn Redlig eigner Och well Nyan staar,
Och berette for^m Eric Munc Att tha hand hagde Bradgbierg Leena Aff kong.
Matt vdi forlening schulle hand hassue hagt en viidt Raffen Casper Jacobsenn
til Kongidt ther samestedz, Och thene for^m Christenn Jensenn til sinn schriffuer
ther samestedz Och thaa hand bleff Affue medt Leenit Och thee schulle giøre thieris
Regenschab schulle for^m Christenn practecirt med for^m Casper for^m Eric Munc
til Skade Och Nachdell, Och epther for^m Casper war Kompt schulle for^m Chre-
stenn Aff werthindenn vdi Lonsbierrg hass^e Eric Munc vattspurdt Dragidt ditt
till Byenn Och Anamit Nogele aff the breffue for^m Casper hagde fangidt verth-
indenn Att fornare som hand Mienthe sig Att wille beuise, Och for thett forste
vdi Kette Lagde Enn Resiue med for^m Crestens egne hand schreffuit Och for
seglide for^m Casper tilschreff^t Dattiert vdi Barbo thend 11 Nouembris Anno Mdlxxiiij
Eydeundis vdi sinn meening Att for^m Chresten wennlig beder Och begier Aff for^m
Casper Att hand som hanom sielssuer mact paa Ligger will Lade Pouell Herrs Dm
schriffue thet Register effther som thet nu Lyder Dm thee sager paa Here Forthij
hvad ther schulle gaffues maa mand finde ther Och huß fordel ther hoß schulle
wande schulle hand finde hoß sig Sielss^e, Och ther som thet idj stede wille ther
findis synderligenn for thend vdsprifning Enn Roer Rest Och Inthet Att bethale
medt huor for hand wennligenn Bar begierindis Att for^m Casper wille bethende
the beste medell Att same Register kunde bliffue Dm schreffuit som thet Ind holder
Och hand sielss^e wille føre same Register til Barbo Naar thet frem kom tha war

Atking

Althiing klar Och Att Casper med thett første schall komme Och Lade thenom følgis Reer med thieris Regenschab Samelebis Att Casper schulle beger sielff Att giøre Regenschab vdi Kentherj Och ther sielff Att bethale huiß som bleff vdslett, Thi Att huiß Mangell som findis land wille Eric Runc Att Casper sielff schulle bethale, Wenn huiß biestandt hand kunde giøre forⁿ Casper Att hand vdeni stude kunde Bndkomme will hand gierne giøre forbi forⁿ Eric Runc war Ingenn aff thenom guedt effther som same breff wider formelder, Och Medenn vdi sidenn thett er til schreffuenn Er hand begierindis Att Casper wille bestelle Att the kunde komme Neder med thieris Regenschab forbi Epther hanom war thett Langtt Att thøffue, Item Indenn vdi breffuit sandis thuinde Sedler Och med forⁿ Christenn Jenseis egne hand Schreffuitt Thend første Eydenndis som her epther følger, Kiore Casper huiß Inuetarium Som idj end nu er fuld kommit Att thett for nøgis forbi i wiide sielff best huad som til forne er vdgiffuit, Om þenger Att Leuere, er ther end vdi guldsmed budee Och enn hassuer Borgemanden Jost hassuit, Dyne hassuer Gregers Runc, thennd land thagis och giøris tho aff forbi thennd er stoer Och er Peder Skoning til schreffuit Att hand schulle lioe saar saa mange som Induentario formelder, Och leuere thenom paa Bradsbierg saa thett land bliffue fuld Induentario, Thend Andenn Sedell som och er hans egenn hand schriff Saa Eydenndis Och om thett Register hoef Pouell som ieg sende ether Att hand schall Om schriffue Att thett giøris ferdig, Beder Jegh ether Att i thager med eder Winn kleber þed med nogenn skiorther som i loffuitt Att ville Lade giøre for meg, Och forglemmet inthet som i Sielff thender mact paa ligger Att wij kunde bliffue Affue med Regenschabenn Och thager huiß pending i hassuer Och suarer til Ingenn thingest for ennd wij Rødis bade, Ther nest frem Lagde hand ett breff som Erlig och welbyrdig Mand Proß Laurisenn til Rorholm, Och hans Jacobsenn Laugmand vdi Tonshierg Anno Rdlxviij thisdagenn nest epther mid fastenn paa Raalstuenn vdi Skienn vdgiffuit hass Eydenndis ebland Anditt Att Gierthrudt Salig Christoffer schreders er for thenom frem kallidt Och Adspurdt huad Casper hinde Andhuordig hagde vdi foruaring Att gemme epthertj Att the Lange hoef hinde til herbergs, tha hassuer hun be kendt Att hand Andhuorditt hinde Rogene breffue och Register och tha neste forgangene winther Rogele dag for Stij Pouels dag kom Christenn schriffuer til hinde sielig om en Affthenn Och bad hinde lade sig þee same breffue Register Och sagde þeg Att hassue Rogene ther eblandt och hun fedt hanom thenom och hand thog ther aff ett eller tho breffue Om hand thog flere thett wiste hun idj effther som same breff vdi sig Sielffuer wiider for melder och Indholder, ther hoß berette forⁿ Eric Runc Att forⁿ Christenn schriffuer hagde med hanom weridt for Rogene Ar sidenn tha hand epther kong.

kong. Matt^s Befaling Hagde wdthagenn Rogene Bodis mend och huilde aff flig
 bodis mendt som icke kund til komme Att vddrage vdi vddo bleff ther same thidt
 thingedt med thenom saa the motte giffue pendinge, Huilde pending for^{ne} Christenn
 schriffuer schulle Dpberge och føre til kong. Matt^s Regennschab, Wenn ther hand
 kom Neder til Kiøpne haffn medt same Regennschab haffuer hanom ther vdbindenn
 Restiritt enn Stor Suma pendinge huor for for^{ne} Erick Mund tha icke haffuer
 kundt bekomme Rogenn Endelig quitang thj haffuer for^{ne} Christenn schriffuer seg
 same thidt wiid siian handschrifft paa ere och Redlighedt for plictett same Regenn-
 schab Att fuld giøre Indenn Olaj ther nest epther kommindis Och forschaffe hanom
 en Endelig quitange, huilckit Løfte hand mienthe hanom icke som en Erlig och
 oprietic Att haffue holdit Och tha haffuer hand end tha paa thend thidt for gott
 foldis bønn schyldt Dmdragidt med hanom Och icke end tha wille staa hanom
 epther ærenn, Wenn fremdelis haffuer hanom bedagitt och sielff haff^t mott same
 pending fuld giøre vdi Rentherj huor for for^{ne} Chrestenn schriffuer end tha sidenn
 haffuer giffuit hanom Sitt Ere breff thend første hand schrifft Att fuld giøre som hand
 hanom giffuit hagde, Huilckit hand mienthe hanom icke helder Erligen Att haffue
 epther kommit som en Drietic personn Ahnstaar, Och ther paa først vdi rette
 lagde for^{ne} Chrestenn schriffuers handschrifft vdi Corpsør Anno Mdlxxij thend
 xix Martj wdgiffuit Huilckenn erlig och welbyrdig Mand Otte Brockennhuus
 som tha wor kong. Matt^s Renthemester och Peder Hansenn kong. Matt^s Renthe-
 schriffuer for seglidt haffuer Lydenndis vdi sinn Reening Att for^{ne} Chrestenn
 schriffuer betiender sig Att were bleffuenn plictug paa ett kong. Matt^s Regenschab
 Anno Mdlxx Aff the pending hand for bodis mend hagde Dpboritt vdi Norge
 tha hand wor med Erick Mund Att vdtthinge ett hundrit och tho Endende Nye
 Daler huilde hand beplicter seg och siine Arffuing Att bethale och for nøge vdi
 Kiøpnehaffn Inden Olaij ther nest epther kommindis och for Rastue for^{ne} Erick
 Mund en behørlig quitang aff kong. Matt^s Rentherj saa hand for thett Regenn-
 schab schulle bliffue vtilthaldit och besueridt wdenn Ald Argelist Och ther som thett
 gudt forbyde hand thette siitt breff icke holder och epther komer Tha for binder
 hand sig hans gois huus och Ald huad som helst hanom til kommer Medt huad
 Rastn thj Reffnis land vdi kong. Matt^s hender til same pendinge er bethalidt
 Och ther hois straffis som thend sinn ere och Lempe icke betracte will, Ther nest
 fremlagde hand thett Anditt for^{ne} Christenn schriffuers forsegilde breff Och eigenn
 hand schrifft paa Darbo Aar Mdlxxv thend xvi Maij wdgiff^t Lydenndis vdi sinn
 Reening Att eptherthj Erick Mund for nogenn thidt sidenn er bleffuenn gueb for
 hanom for Rogenn pending som icke end tha war bethalide Och thend guode Mand
 end tha hagde hanom forsonitt til Stij Michels dag, ther for Løffuer och til siger
 hand

hand Att gjøre for^{ne} ſinn handschriftt fylſte til Stij Michels dag ther neſt epther kommenis ther hoſ epther ſom thett ſig begiffuer Att hand en thid lang haſſuer weritt vdi Eric Munds thienifte for enn ſchriftuer och hand med for ordt och ſlig beſteedt haſſuer giff^t hanom ſitt paſbordt Att ther ſom Rogenn mangel eller vdi huiſ maade thz kunde were ſom Eric Mund eller hans foruanthe kunde were ſtadeligt Formedeſt hans ſchylt eller gierning tha beplicter hand ſeg til for^{ne} Stij Michels dag vdi Eige maade Att komme til ſtede ther ſameſtedz ſlig vdi Alle maade Att forandhuorde och til gnobe rede Att fornogie huer ſerdelis vden Argeliſt och ydermere Loſſuer hand och tilſiger Att hand icj ther epther vdi Rogenn Maade vill eller ſhall eller vdi Rogenn Anden til ſøge eller forulempe Eric Mund eller Rogenn aff hans medt ordt eller gierning, Men Althidt vilde hans gaſſu och beſte ſom en bethrouitt erlig Farll Bør att gjøre och well Ahn ſtaar, Att thette for^{ne} Loſſuer och til ſiger hand faſt och vbrødeligen vden Al Argeliſt At holde Eric Mund paa ſinn ere och Redlighed, Och ther hoſ berette for^{ne} Eric Mund Att for^{ne} Chreſtenn ſchriftuer icj Albeniſte medt ord och gierning hagde ſtilltt ſeg vtilbørlig emod for^{ne} ſine breffue och handschriftther, Men Att ther end nu til bage ſtoedt en partht aff Same pending ſom hans handschriftt paa Lyder och icj ware fuld giortt, Och Offuer aldt thette hagde hand end en emod hans forplictelſe Opuedett bønderne Emob hanom och weritt Enn Stiſter Och Anbegynder till huiſ Clamaall the nu hagde førtt emob hanom och thett med ſinn eigenn hand ſchreffuett och perſonnligenn her vdi rette førdt, huer vbinden hand Mienthe hanom icj Att haſſue Actett ſitt breff och ſegell ere och Lempe ſom thett ſeg en Oprictig well Ahnſtaar, Ther til ſuarede for^{ne} Chriſtenn ſchriftuer, Och berette til thett førſte, Om huiſ hand ſougden for^{ne} Casper til ſchreffuit haſſuer Meenthe hand icj Att haſſue giortt for^{ne} Eric Mund til Nach thell eller ther vbindenn forulempitt hanom vdi Rogenn maade Men Att hand medt ſinn ſchriftuelle wille haſſue ſougden paa Minditt om ſitt Regennſchab Att thz kunde bliffue Klar giordt, Ther neſt om the breffue ſom hand aff huerttindenn vdi Lonsbiørg hagde Anamitt ſom for^{ne} Casper ſchulle haſſue hinde Anthuorditt, Meenthe hand ſeg Ingenn Anden breffue Att haſſue Anamitt end the ſom hanom med rette tilhørde Och om the handschriftter ſom Eric Meenthe hanom icj Att haſſue hollidt, Berette hand Att huiſ pending ſom icj til rette thidt och thermin ware for nøgibt hagde Eric hanom gudwilligen Bedagitt och Att Eric Mund Hagde ſine quitange Aff Kentherie bekommit Men huiſ hand end nu ſhall were Eric Mund plictug och icj er fuld giordt, Meenthe hand Att Eric Burde hanom Att aff quitte for Rogene Naſſ thienifte hand hanom thint hagde och icj bekommit ſine Løne, Och for thett liſte ſom Eric Mund berette, Att hand en med bønderne

bønderne skulle haffue skiftet Elagemal Off^r hanom emod hans forplictelse Menthe hand seg icke Att haffue giordt, Wenn i thett Att hand hagde schreffuit for bønderne Menthe hand sig Ingenn vrett Att haffue giordt Och menthe sinn vlempe vdi Ingenn maade skulle findis emod for^{ne} Eric Munde, huor emod Eric Munde berette Att epthertj for^{ne} Chrestenn schriffuer hagde schreffuit for same bønder Och nu sielff personligenn thieris breffue Och Elagemaall vdi rette fordt war thet well Att formercke om hand sine forplictelse hagde holdit som en Erlig karll eller icke och til thett Chrestenn schriffuer Mener Att thend Rest och epther stad som end nu egienn staar aff for^{ne} pendinge hans hand schrifft paa Lyder Burde hanom Att Aff quitis for thend Løn hand hanom skulle plictug were, Menthe for^{ne} Eric Munde Att hand Først hagde burdt sinn handschafft Att haffue fuld giordt, Wenn ther som hand sidenn hagde hafft hanom Rogitt for sinn Lønn til Att thale tha haffuer hand well Althid weritt werheffthig Att kunde hanom bethale, Och satte for^{ne} Eric Munde vdi Alle rette, Om for^{ne} Christenn schriffuer seg saa Oprictig haffuer skiditt vdi hans thieniste som thett seg en Erlig karll well Ahnstaar Och om hand sitt breff och segell Salebis holdit haffuer som thett sig en Erlig eigner och bør, Samelebis Om hand So icke vdi Adskillige Maade hagde for vlemptt hanom emod sine breffue och forplictelser huilde hand Mienthe hanom icke haffuer holdit och epther kommitt som thett sig burde Saa och om hand war thend personn Siuare och Lempe hagde agtitt som thett sig en oprictig well Ahnstaar och bequemer, Medt Mange flere ordt och thale thenom ther om paa begie sider emellom Loh Tha Adspurde wij for^{ne} Christenn schriffuer om hand hagde nogenn breff Segell eller winde, huor med hand seg for for^{ne} Eric Munde tilthale kunde befrii och vndskyde, Tha hagde hand Ingenn ey heller wiste sig wider Att vndskyde end som Forschreffuit staar Anditt end hand berette Att thett sieste breff thett hand hagde giffuit Eric Munde skulle hand weritt Rødt till Thj hand icke skulle kunde bekommitt sinn pasbordt och beskeedt fran hanom for end hand motte giffue hanom saadant ett breff som hand wille haffue, Och for hannem hagde thz sielffuer Copieth, huilckenn Copie hannd hagde her til stede til huilckit Eric Munde Suaride Att epthertj hand til forne hagde giortt hanom Adskillige puds, Meenthe hand Att epthertj hand hagde Adskillig tilbørlig til thale til hanom Och ther som hand sligt skulle Lade op staa wor thett hanom Raadeligt epthertj hand Kiende hans Natuer Att hand thog slig fornaring aff hanom som hand kunde tencke seg Att were med for Baritt end dog hand ther aff Inthitt holditt hagde och menthe hans vlempe icke ther vdi kunde findis Att hand sig hagde fore sieth Och for waritt, Tha epther tilthale giensuar breff och beuissning och thend sags Reiligheds Blegg ther saa paa affsagdt for Rette for thett første, Att wij icke kunde epther for^{ne} Christenn

Chriſtenn ſchriſtuers eigenn Meſſiua Ther hand til for^{ne} Gaſper hagde til ſchreffuit fiende hanom ther med vdi ſine thro thienifte ſaa Oprictig ſeg Att haſſue for hollidt ſom thett ſig en Erlic Karll burde, Samledis kunde wij icke fiende hanom ſitt breff Segell och forplictelſe ſaa Ledis med Alle ſine ordt puncter och Articler Att haſſue hollidt ſom thett ſig Enn Erlic eigner well Ahnſtaar, Och ther for bør epther ſinn eigenn forplictelſe epther thenne dag att Achtis Regnis och hollis for thend ſom ſinn ære och Lempe icke hagde betrachtit ſom thett ſig burde ¹⁾, och huiß ſom tilbage ſtaar och icke er bethalidt Aff the pending for^{ne} Erid Munc for for^{ne} Chriſtenn vdi ſitt Regennſchab epther for^{ne} hans breffs Lydelle vblaggt haſſuer thenom bør hand Att haſſue ſylliſte for Aff for^{ne} Chreſtenns boe ſaa well ſom Ad huiß beuiflig ſtade for^{ne} Erid Munc kand giøre beuiflig Att haſſue Lidt for for^{ne} pendinge icke er hanom fornøgidt och hand ſinn quitang haſſi beſommitt til the therminer effther ſom for^{ne} Chreſtens breff och forplictelſe formelder, Till wiſdiſbyrdt o. ſ. v.

Herredagen i 1585.

2 Auguſt. Dom Emellom Halduord Quamnes, Herloff Sando, Joen Birdethued och Hellig Thraallen paa thend Ene och Erid Munc paa thend Anden Side Lydendis vt ſequitur:

Stormechtige Hogborne Forſtis Och Herriß Her Frederichs etc. wor Aldernaadigſte herriß och kongis hans Matt⁸ thilforordnede Fuldmechtige, Nu Indſicket vdi Morgis Riige her Att Side Retterthing, Wij Effther^{ne} Sorgen Skram thill Thielle, Abſalon Giøe thill Kiellstrup Jacob Seefeld thill Wißborig och Anders Green thill Sundhby, Giøre Alle witterligt Att Nar effter Gudis Byrdt, Mdlrrrv thend 2 Auguſti paa Raadſtuſſuen vdi Dypſo, Offueruerendis Erliche och Welbyrdige Mend, Offue Full thill Kielbgaard heffuigmænd paa Aggershuß, Hans Pederſen thill Sem Hendrick Brockenhuß thill Ellin, Proß Laurigen thill Nørholm Laugmand vdi Skien, Oluff Galde thill Egebjerg, Morten Skindell thill Øſtrup, Peder Dreſelberg thill Raſtrup ²⁾, Melchior Wißſtand thill Kiergaardholm,

¹⁾ Her haues ſåledes ekſempel på at ogſå uadelige indgiſt forplictelſer på æresord (rehabilitare), uden at dermed er forbundet forplictelſe til indlager. I den norſke lovgivning indholdes iøvrikt ingen beſtemmelſer om dødlige forplictelſer, der i det hele er af germaniſk oprindelſe. ²⁾ Den i Saml. 1. N. F. Sp. Hiſt. I. S. 439—40 oplaftebe tvivl, om Morten Skindell og Peder Dreſelberg virkelig var tilſtede ved herredagen i 1585, viſer ſig af dombogen at være ugrundet, da diſſe, iſær den ſidſte.

holm, Mogens Borttzen thill Duffby, Laugmand wdj Dpflo, Thioftulff Borttzen thill Blegen, Laugmand wdj Dplanden Saa och Erlige welachte och Forftandige Mend Mag Harildsen wdj Borgeshjell, Sorgen Lauriken wdj Thensberg, Claus Jensen wdj Bahus Leen och Wigen, Peder Chrestensen paa Augdeside ther Laugmend ere, med Borgemeisterne och Rogle Aff Raadmendene wdj Dpflo, Bor sticket Halduord Quamnes paa Sin Egne och Herloff Sandøs wegne paa thend ene, Och haffde for Ds wdj rette Steffnett, Afsull Gremenes, Amund Osterhus medt theris med Brødre, som er Siuff och Fyrgethiuffue mend thilhobe paa thend Anden Siide, och thennom thilthallet for ett Marckestiell och dielsgang Som the Mogen thiid Siiden Forleden haffde giortt Emellom Erlig och Welbyrdig Mand, Erick Mund thil Hjerne, paa Kon. Matt^s och Kronnens Forder, och Fordeparthers wegne, wdj Drebeck, Rødenes Enge och Storestad paa thend ene, och Thingsthued Wymend, Birkethued och Throllem, paa thend Anden Siide, Medt huilckett stieck, the skulle haffue Franganget for^{ne} Halduord Quamnes, och Halduord Sandøen, en partt Aff En ødegaard's Eigendom kaldis Bjønne, Som thennom wdj Langsomellig thiid haffde efftherfuldt Som theris Dball, Arffue och Eige, effter Bressue och heffd, Huorubinden the Meene thennom Att stie wrett, Tha møtte for^{ne} Afsull Gremenes Vardinus Hage, och Storestad, och Kieste parthen Aff the Andre theris Medbrødre, for^{ne} Marckestiell giort haffde, Saa och for^{ne} Erick Mund, Och Suarebe for^{ne} Erick Mund, Att thilforn haffde werrit giortt Stieck Emellom nogre Aff for^{ne} Aasteder, Och efftherthj the Elagett paa thett stieck, Och the meenthe thett Icke, Rettelligen Att were giortt, bleff thz Dp-giffuen huor offuer hand wor Fororsaget paa Ry, ther paa Ad Dpkræffue Mend, om stieck Att giøre, Emellom for^{ne} Aasteder, Ther paa och saa Fremlagde for^{ne} Marckestiels och diellings Bress, Som Lyder wdj Alle maade, Ord fra ord som
her

sees at have været tilstede ved en mængde sagers behandling. Det må derhos bemærkes, at de mænd, der anføres som „overværende“ sagerne's behandling, ingenlunde stadig er de samme, men ofte omvefle endog i de på selvsamme dag behandlede sager. Ved herredagen i 1597 fungerede de kongelige befuldmægtigede alene, uden at andre nævnes som overværende. Denne uregelmæssighed synes at tyde hen på, at disse mænd ifkun har haft en rådgivende, ingen besluttende stemme; og dette bekræftes end videre ved den omstændighed, at, medens habilitetsfordringen sees at have været streng med hensyn til selve de befuldmægtigede, idet en af disse altid fratræder, når sagen i nogen måde vedkommer ham selv eller hans slækt, — sees dette ingenlunde at have været tilfældet med hensyn til dem, der nævnes i dommene som „overværende“. Det sees vel også her, at et hensyn til vedkommendes habilitet har været taget, men dog langt fra i den grad. Ikke at tale om, at der synes intet at have været imod, at vedkommende på denne måde var med, selv når det var hans egne domme eller andre retshandlinger der angrebes, — så sees det endog (Samll. I. S. 420) at Thjostolf Bårdson som lagmand overvar behandlingen af en sag på herredagen i 1585 mod sin broder Mogens Bårdson for embedsforømmelse, og ved herredagen 1578 sees på samme måde Mogens Bårdson at have overværet optagelsen af et tingsvidne angående et af hans broder Thjostolf forøvet drab.

her efterfølger, By Eftther^m Chrestiern Eidgiord, Niels Thameßen, Gunder Thruelsen, Erland Suethig, Asull Gremenes, Bardinus Hage, Anders Lindthued, Oluff Lund, Amund Osterhus, Niels Finde, Thorgut Eftethued, Bendt Wiig, Bioru Skotten, Rasmus Dynißen, Oluff Gaaburstad, Amund Thoruber, Jens Odeland, Guldbrand Raffenløff, Asull Starpenes Siuordt Rudt, Chresten Asball, Johan Beding, Arne Nederveen, Gierucl Riise, Halduor Lødesell, Anders Nielhus, Chrestoffer Dffueland, Oluff Resell, Joen Thresnes, Thosten Krafell, Clemend Loffrad, Heglige Fløiestad, Joen Drnson, Knud Buecken, Halduord Landbøs, Geruuld Waage, Aslact Morefierdt, Matthiis Liinn, Joen Grampsen, Thosten Sandnes, Amundt Bielland, Adher Fernig, Oluff Sange, Maß Balle, Oluff Seuig, Thorgius Atuoj, Thore Brogelland, och Ledolff Moer, Riendis medt thette wortt Obne Bress, Att Anno 1584: thend iiii Søgne effther wor herriis himmelfardh dagh, more wij thilbedne Aff Erlic och Welbyrdig mand Erid Mund thill Hiørne, kon. Matt^s Befallingsmand offuer Nebenes Leen, paa thend ene, Och Paa Thingsthuedh, Birkethuedh, och Throllems mend paa thend Anden Siide, Att gange paa ett Ret Marckstiell, Emellom kronnens Jorber och Jordeparther Som er Drebeck, Nebenes Enge, och Storestad, och Emellom Thingsthued, Bionnum, Birkethued och Throllen, wdj saa maade, Att wdj Erlic och welbyrdig Mand, Prof Laurisen thill Rørholm Laugmand wdj Skien, Peder Chrestensen Laugmand A Agdum, Och Jacob Frijs thill Landuig Reruerelse, wiiste Erid Mund Ds, huorledis thend thiid hand Først kom thill Nebenes, tha Brugthe the Thingsthuedhsmend Marcken med theris Bedriff, ind thill Leedett wedt Lille Nebenes, Ther nest Begieritt Erid Mund, Att the Thingsthuedh Fold, wille wiise hannem rett Bytte, och Marckstiell Emellom kongens Marcke och theris, tha ginge the Iffra Suartheboes wdj en stoer Seg, Stander strax westen for Ledit, wed Lille Nebenes, och ther wdj er huggett Ett fors, Och siden Satte for^m Thingsthuedhsmend gierde och Kauerckett wiidere Ind paa Nebenes marcke, End thend gang wor Affroist, Begynthe wij tha Adt gaa paa Ny, Først fra Suartheboes, Som er thend Første Endestaff Emellom Drebeck, och Thingsthuedt Nedre emod elffuen, Eftther Thingsthuedh Mendh Egen Bekiendelse, och Subsudoust ther iffra i westre Røisen, som ligger i Slett Aas, Och ginge Wij Same Dignestub i en Steen, Som Stander i Barkebreddet, Emod Nebenes Wiig, Noch funde wij En Steen wdj same Streckning Stander paa Slett marck, och siden i en Steen westen for wigen, Och ther iffra Same Streckning i en steen Stander Emellom begge wey Stellen som Løber thil Nebenes, Och ther nest i Bionnens hoffuett i en Steen som er En Endestaff emellom Nebenes, Thingsthued, och Bionnens marcke, Quilcken Thingsthuedh Lødh Eiger wiiste Ds, och sagde thend Att were en Rett hiørnesteen ther

ther Emellom, och siden Subsubouft ther Iffra i En Steen ftander Norden for Bionnem, Ther neft ginge wij wd med Becken fom Kinder wdt medt Bionnem's gierde, Och fagde Eric Munc Att hand kennebe thill kronnen Att thz fom Laa Ofen for Becken, Att were Lille Redenes marc, och Beuifte Eric Munc strax, Att hoef Thomthen floed paa thend weftre Siide Att Becken, Och mienthe ther Att were Bionnem med fin Egedeeller Inden fire handftaffuer, Och icke Ofen Becken, Och Siden ginge wij paa fame Stredning i En Steen Som laa Nederflagen i en Aspelund Synnen for Bionnem, Och faa ther iffra i en floer threkantthet Steen fom Stander i Stywold's hougén Som Birkethued's Gold kander, Att were Rette Endefteen, Emellom thennom och kongens marc, Och Siiden Subouft ther Iffra i en Rois weften for Glameren fom wor Dmkaft, Ther Iffra i en ftell steen, paa Same ftredning, Och i fame Dignestub i En hoig small Steen paa Same ftredning, Ther Neft i en ftell steen paa Same Dignestub, och ther iffra, Paa samme Stredning i en Steen huilken ther Er ix Endefteen Emellom yttre Enge, Espenes Roßeuold och Storeftad, Ginge wij tha wefter ther iffra Rette Bytte Emellom Roßeuold och Storeftad, Storeftad, och Almand's Enge, i thend steen Som wor nederkaft, huilde wij Dpreigste, Och effter Hellig Throllem's Bekiendelse, Sagde wij hannem Att were En Endestaff Emellom Roßeuold, Thraallem, Birkethued, och Almand's Enger fom ligge wed Storeftad, Och Kandis wbj Alle thiße for^{ne} Stredninger fra Suartheoes, och Ind thill thend Siste Steen At were hugget och blendt lang thiid Siiden, baade i Egethreer, och store Birket fom Stode paa weigen ther Som wij ginge, Thelligeste Adspurde Eric Munc Birkethued's och Throllem's mend effter thend dom Som thennom thilforn wor ganget Emellom, Om the End nu haßde nogen ydermere Beuis Endt Som thilforn, Om the Enge fom the Brugger, Ind Eblant kongens marc, och Egedeeller, Ther thill Suarebe the Mey, och Sagde, Att the Ingen Breffue Eller Beuißninge haßde, wden holtt Seg wed thend heßd och Brug fom the haßue haßt paa Same Enge, thill huilket wij Alle Endrechtlige Suarebe Att Almand's Enge och Throllem's enge ftulle were i kongens heßd och Brug wden the thett inden xij Maanik dag Anderlebis Beuiße med Dbals breffue Leßuendis widne, eller med rette Bytthe Steenne, Effter the same Engeparther ligge wden therriß fire handftaffuer, och eblant kronens Enger, dog ftulle the haßue Breff och Segell for Saadane wd Forder, fom icke ligge inden theriß fire handstaffer, Att Saa er wbj Sandhebt fom for^{uitt} Staar, throcke wij woriß Indsegler Reden thette wortt Dbne Breff, datum vt supra etc. Her emod Berette for^{ne} Halduord Quamnes paa Sin egne och Herloff Sandens wegne, Att thett Siste ftell Som for^{ne} Afull Gremenes, Amund Msterhus och theriß Medbrodre, giortt haßue, ftulle were wlouglike, wbj thett Att for^{ne} Eric Munc,

Mund, haſſde Albene thennom, Som wor xlvij Mend thilthaget, Ad giøre ſtiell, Och the ſom Sagen och ſaa paagieltthe haſſde Ingen paa theris Siide haſſt, wdj thend Beſeglingh Eſſter ſom thend Norſke Loug om Formelder, Burde Att were, Endog the well haſſde thilneſſnd Ser mend paa theris Siide, ſom Eigenell ere Affſtaett, Och icke wille thennom ther med Beſatte, Aff thend Drſage Att the haſſue fornummet, Adt the Andre, ſom flere wor paa Erick Mundis Siide, wille eſſter hans wilge och Anuiſning giøre Marckſtiell, huor paa for^{ne} Erick Mund gaff thillkiende, Att for^{ne} Halduord Quamneſ, och Herloff Sandſen Sielff haſſde weritt med och wduiſt ſtiell Som thett giortt Bleff Emellom for^{ne} Aſteder, huildet the dog høigelligen Benechtebe, Meenthe och ſaa Att icke haſſue burdt, Att giøre ſtiell, med flere Mend end Ser paa huer Siide Aff Laugmanden thil neſſnd eſſther Lougen, Som the dog ingen Aff theris Mend haſſde hoeſ, Ther thill Suarett Erick Mund Att eſſtherdj xij mend Førſte gang haſſde giortt ſtiell Emellom en partt for^{ne} Aſteder, Meenthe hand, Att So flere Anden gang bleff thagen thedſ Bedre wor thett, Med flere Ord och thalle then^m ther om Emellom Forløb, wor the paa Begge Sider Dom wdj Sagen Begierendis, Sammellebis kom for Dſ, Same thiib Joen Birkethued och Hellig Throllen, och haſſde wdj rette Steffnet for^{ne} Marckſtielsmend, och thennom thilthallett for the haſſde Affſagt Att Almandſ och Throllens Enge ſtulle were wdj kon. Matt^s heſſd, Som for^{ne} Marckſtiels Breff widere Formelder, Huor wdinden the Formeenthe thennom ingen Dommere Att were ¹⁾, och Seg ſamme Eng eſſter gamel heſſd och Brug for Ddall Att thilkome, Och thetſ Stoer wrett thennom ther offuer Ad were wederfarett, Ther thill Suarett for^{ne} Erick Mund, och ſaa paa for^{ne} thiib, och Meenthe for^{ne} Joen Birkethuedt Ingen wdillighedt ther wdinden Adt were ſtiel, Med flere Ord och thalle thennom ther Om Emellom Løb, Och eſſterthj baade the Førſte och the Siſte Andlagere, haſſue Formeent then^m ther wdinden ſtoer wrett Att were wederfarett, Och wore Begierendis thill Willighed eſſther Norgis Loug Att Forhielpis, Tha haſſue wij Foruiſt Erick Mund med hans gienparther och Beholt ſame mend, ſom wor thilſtede och inde hoeſ Dſ Som for^{ne} Marckſtiell giortt haſſue, Och thennom Alffuorligen foreholtt, Att the En huer wed theris høigifte Eedt wille bekiende huer thennom ther om wor witterligt, huor thill er gaaett, Som wor Aſul Gremeneſ, Bardinuſ Hage, Amund Oſterhuſ, Niels Fierde, Thorgiuſ Eſkethued, Bentt Wiig, Biørn Stotte, Raſmuſ Dyniſen, Oluff Haaborſtadt, Knud Thormold Jens Beckelandt, Gulbrandt Raſnekløſſ, Aſull Skarpenes, Si-

uord

¹⁾ Meningen er, at marckſtielsmændene ikke antogſ kompetente til under denne forretning at påkjende en ren ejendomsſtrætte, der ikke ſtod i forbindelse med noget grænſepørgsmål; men at denne henhørte under de ordinære domſtole.

nord Rødt Johan Beding, Arne Neddersteen, Halbuord Rødbell, Anders Mjølhus, Oluff Mørell, Joen Thresnes, Thosten Rødbell, Joenn Ormsen Knud Suecken, Gieruall Wæge, Mads Linn, Thjostell Sandnes, Amund Bielland Oluff Sange, Mads Walle, Oluff Seuig, Thorgius Aquog, Thore Brogelland, och Bedolff Moer, Om the haffue dømt nogett om forⁿ Enge, Item om Tordeigerne haffde wduist och Beuilgett the stiel the ginge, Eller om the forⁿ stiel, effter theris Egenn thynke haffde giortt, Effther som the haffde giffuett Bestreffuett, och Erick Munk Berettidt, Ther thill haffue the Suarett och Bekiendt, Saa mange som haffde werit thilstede, Sambtligen och huer for Seg, Besynderligen Att the Icke haffue dømt om Nogen Eng, Icke helder bleff Bressuet Lest for then^m om same Eng, for endt Nu the hørde thett for retten Att Samme Enge Findis wdj Bressuet, En helder Att forⁿ Bønder Som Anklage haffue wduist thennom Nogen Deellesteen, Men Att the effterfulde Erick Munk, Som gick for thennom med en Compas, Sige och saa Att the wore Rødt och thunngen ther thill Ad besegle forⁿ Marckesfiels Bress, blant huilcke wor En Aff thennom wed naffn Biørn Skotten Som hængelligen suor, Att hand wor Rødt och thungen ther thill, och motte gaa seg Sielf ett støcke Skouffland fra, Thj Att Erick Munk Sagde Att hues the Icke wille Besegle forⁿ Bress, Skulle the were kon. Matt^s wthro mend, Thesligeste gaff the och saa Glagenis thilkiende, Att thenb Som same Bress haffde streffuett wor thilforn dømt Erløs, och Burde well icke Att striffue for gott Gøld, Tha effter thilthalle Gienfuar, Bressue-Beuifninge, thenb Sags Læylighed, Saa och efftherthj forⁿ Erick Munk Aldene haffuer thilthagenn Slig en Samblett hob mend, och Icke Aff huer partt er thilneffd Sex mend, eller Beuilget och Sambthødt Aff Laugmanden, effther Morgis Loug, En helder forⁿ Erick Munkis gienpart Som Eiger Godhett (Omthrettis) haffue hafft ther nogre paa theris Siide, Theslig^e efftherthj forⁿ Marckesfiels mend Sielf bekiende Att the haffue gaaet effther Erick Munkis gang, med Sin Compas, widere end the gierne haffue willet Och werit thruid thill Att Besegle same Bress, Tha sagde wij ther paa saa Aff for Rette Att forⁿ Marckesfiel Er wlouligⁿ giortt, och bør ingⁿ macht Att haffue, Eller Att kome Eigerne thill stæde paa theris Eigendom I Nogre maade och forⁿ Marckesfielsmend Att Dphage hues steene som Satte bleff, och Merckene Aff threene Att Affhugge, och Erick Munk Plichtig Att were Egien Att wblegge hues Eigendom ther er Indheignet, och lucht, Epther forⁿ Marckesfiels gang ¹⁾, Men huilken Aff partherne, Siden paastader, om stiel Emellom forⁿ Eigendom, Tha thenb med sin gienpart Att thage Andre willige Mend ther paa effter Lougen, och Laugmandens Samthynke, som kunde kome paa Aastederne, paa

en

¹⁾ Konklusionen til denne dom er udtogsvis meddelt i Ny D. Mag. II. S. 237.

en beneffnd dag, tha Att gaa ther om, hues Morgis Loug och Rett er, Men huad the mend Belanger, ſom haſſue werit med for^{ne} Giſte Markſteſkiell Att giøre, Och nu icke haſſue møtt her thilſtebe, Eller Benift theris Louglige Forſalds wittne, Tha ſtulle the ſaa Frambt the findis louglige ſteffnit Att were, och Icke haſſue haſſt Louglig Forſalbt, huer for Seg were plichtig Att bøde thill Kon. Matt. viij ørthuger och riij m^z, wdj Steffueſald ¹⁾), och thill med giſſue For^{ne} Haldword Quamneſ, Herloff Sands, Joen Birkethued, och Hellig Thraallem koſtholdt for thenne Reigſke, effter Lougen och Ser mendhs Sigelſke, Huor thill kongens Ombugmand ſkal were thennom Befordellig thett Att Bekome, Theſ thill ydermere windisbyrd, o. ſ. v.

2 Auguſt. Dom Emellom Sorgen Anſbad Paa ſin Eigne, Och Eine med Eigers Wegne, paa thend Ene, Och Elluff Arnulffen wdj Thopball, paa thend anden Side vt Sequitur:

Stormechtige Hogborne o. ſ. v., Giøre Alle witterligt Adt Ar effther Gudhs Byrd Mblxxxv thend ij dag Auguſtj paa Raadſtuſſuen wdj Dpſlo, Offueruerendis Erlige och welbyrdige Mend Offue Juſt thill Kioldgaard hoſſuiſmand paa Aggershuſ, Hans Pederſen thill Sem, Hendrid Brodenhuſ thill Ellin, Proſ Laurigenn thill Norholm, Laugmand wdj Skien, Oluff Salde thill Egebjerg, Northen Skindell thill Wiſtrup, Peder Dreſelberg thill Kaſtrup, Melchior Wiſſſtand thill Kiergaardsholm, Mogens Bordsen wdj Dpſlo, Thioſtullff Bordsen wdj Dplanden, Saa och Erlige welachte och Forſtandige Mend Mag Harildſenn Wdj Borgeshyſell, Sorgen Laurigen wdj Thonsbiern Claus Jenſen wdj Bahus Leen och Wiigen och Peder Chreſtenſen paa Augdeſide ther Laugmend Ere med Borgemeſterne och Rogle Aff Raadmendene wdj Dpſlo, Wor ſtichett Fornumſtig mandt Sorgen Anſbad, med the Andre Hans medt Eiger thill Molland och Hiorebyggt paa thend ene, och haſſde for Dp wdj rette Steffnet, Elluff Arnulffen nu Boendis wdj Thopball medt Alle thennom Aff Fyrdall och Landuig Eogen, Och thennom thiltthallede for thett woldghwerck, the Rogne Ar Forleden Emob Loug och Dom, thennom Benift haſſde, i thett the med Samblede macht thilſald, Dprydbet och dybgiornte, Strøms-
gaen

¹⁾ Den ordentlige bod for udeblivelse fra retten (frevningsald) var 1 mark (R. 2. l. 11), men udeblivelse fra en herredag betragtedes som ulovlighed mod en kongelig befaling (brevebud), og straffedes med den herfor almindelige bod $13\frac{1}{2}$ mark. (Kong Hans's Br. 26 Juni 1483 art. 5, Pauls E. 274). Jfr. også Erik Ragnusſons retterbod af 1280 art. 10 og Rd. 3 Revbr. 1318.

aaen i for^{ne} Landuig Sogen, thennom paa theris Fiskerij och Mering thill En Merckellige Skade ¹⁾), Sammelledis for En Contracht och Forligelse thennom effter kon. Matt. thilsforordnett, Raadt och gode mend, som her wdj Riget Anno etc. 78: wor Dpffichet effther theris Befalling och Fuldmacht Aff gode mænd Emellom giordt och gangen er, huilcken Contracht for^{ne} Oluff Arnulffsen med the Egedals och Landuigs Sogne mend, Icke hassuer efftherkomett, hollett eller Fuldgiortt, Och ther paa Wdj Rette lagde for^{ne} Contrachts Pergamendhs Breff, wnder gode Mendhs och Laugmendhs Segell, wdj Dpfflo thend 4 Octobris An^o etc. 78: Giord och wdgangen Liudende wdj Sin Reening, Att effther En Leensmand med naffn Oluff Wdgius hassde thill Seg Forsamlet En hob Almuge, wdaff Landuig Prestegield, Och Indbragen wdj the Thiorres och Mollendig Arff och rette Eigendom, Och Emob iij Laugmendhs och Andre gode mendhs dom, Och Alle Lodhs Eigernes wilgne och Samthøde, Dyrøddet En Aa, Och paa thett Slicht offueruold kunde Affstafis, Er thennom effter for^{ne} kon. Matt^s Raads och godemendhs Befalling giortt Enn Forligelse Emellom, Saaledis Att Lodhs Eigerne thill Thiorre och Molland, skulle Beholde theris Frij Fiskerij wdj thend westre Strømsaa, for Dpfgang som the her thill hassd hassuer, Och wdj thend Wstre Strømsaa for wdgang, Och wnder thes Raade thend westre Aa staa Dben, Och siden bruge theris maade dretter i Søenn Effther Lougen, Ther Emob skal for^{ne} Landuig och Rydals Sognemend hassue Strand Weigh medt Kjørhell offuer Strømsæid, och Icke Adt Flaadde Egienom thend Wstre eller westre Aa, Raadheigerne paa theris Fiskerij thil skade wdj Nogen Maade, Och for thett Rødning Och woldghuerck, for^{ne} Leensmand medt the Landuig^s och Rydals Sognemend wdj for^{ne} Wstre Aa giortt hassuer skulle the saa well Som huilcke Andre thend Strandweig Behøffuer, Giffue the Thiorre och Mollandhs Lodhs Eiger Ett hunderett gamble daller, thill gode Røige, huilcke for^{ne} Ett hunderett daller, Eric Munk hassuer Loffued och thilsagt, Att Forstaffe for^{ne} Lodhs Eiger Aff for^{ne} Landuig Sognemend, thill Sctj. Hans Baptiste dag Næst Følgende, huilcke Aff partherne her Emob giør, skulle Suare ther for, Effther for^{ne} Doms liudelse, Som samme Contracht wdj Seg sielff ydermere Indeholder och wduifer ²⁾), Och satte for^{ne} Jørgen Ansbach med sine med Eigerne wel wdj Alle Rette, om thennom wdj the maade Icke wor Ried wrett, och Begieritt Att thennom ther wdj motte Wedderfariis, hues Morgis Loug och Rett wor, Huor thill for^{ne} Oluff Arnulffsen Suarede och Sagde seg Saa well
Som

¹⁾ Jfr. ovf. S. 341. Det synes efter denne sag, at Eric Munk nu har villet skyde ansvaret over på leensmanden og bønderne personlig, for hvad de havde udført efter hans egen befaling. ²⁾ Heraf ser man det udfald, som det tidligere i 1578 anlaft søgsmål til. Dette af de dengang opnævnte mænd. Eric Brockenhus, Peder Iversen Jærnflæg, Prol Lauritsen og Mogens Bårdsen, ifraandbratte forlig findes ikke i dombogen for 1578, da det ikke er indgået ved selve herrdagen.

Som the Andre hans medfølgere Wdj samme penningſ wdgiſt hogelligen Att werre Beſuerritt, the och Icke Aff Egenſindighed thett haſſuer Begyntt, Men ſagde Seg thett Aff Sin Wffrighedz Eric Munkis Befallingh giortt haſſde, Och ther paa wdj rette Sagde Ett Widiſe, wnder thuende ſtellige Mendz Seigell, datteritt paa Barbo thend xxiiij Februarij Anno etc. 77: huilcken ther wdj Sin Meening medförde huorledis for^{ne} Eric Munk wor kommenn wdj Forfaring Ad thend Nſtre Elff wdj Strømſaaen Stoed Xaben, Och Formercket, Att thend ſkulle Stinn werre egienſalben, Eller och (kunde ſee) laſtes Egien moduilligen, Och Att ther for Mange Rødige Drſager ſtylb, ſon. Matt^s thilbedſte, wille ther were Dpſeende, Att for^{ne} Strøm bleffue holdett wed macht Dprydbett, Och therfore Befallett for^{ne} Eluff, Att hand ſkall thil Sige wdj thett heelle Sogen, eller ſaa mange ther thill Behøffuer, Att the ſtrar paa Beſenlig thiid Forſamles och Dprødde for^{ne} Strøm thett dybeſte och Keeneſt mugelligt er, Och huilcke Seg wlydige lader Beſinde, hand tha lader Eric thett wiide, och thennom thilthaller for wlydighebt ſom ſamme Breff j Seg Sielff wduiſer, Och meenthe for^{ne} Eluff Arnnulffſen, Att hues hand ſaa well ſom och the Andre hans Medthiennere, effther ſlige theris Wffrighedz ſtriffuelſe Bud och Befalling wdj Saa maade giortt haſſue, Burde for^{ne} theris Hogbønd, Selff Att forantuorde, och thennom medt ſlig thyngge och penningſ wdgiſt, Icke Att Beſuergis, med flere Ord och thalle then^m ther om Emellom Løb, Tha effther thilthalle Gienſuar, the Breffue her wdj Rette Sagdis, och thend Sags Lenlighedt, Sagde wy ther paa ſaa Aff for Rette, Att for^{ne} Contracht Som her wdj Rette Sagdis Bør Adt Staa Weed ſin Fulde macht, Efftherkommes och Wdj Alle maade Fuldgioris, Och huilcke Aff Partherne ther Emødt haſſuer giord eller her Effther Giørendis worder, tha thend Att ſtande ther for thill Rette effter Morgis Loug, Och huad om thett hunderitt daller wdj Contrachten Formeldis Belanger ſom nu Dmthrettis, thend Sagt Att Indſome for Laugmanden, hannem ther om Att dømme, effther thend Norſke Loug, huem thennom ſkall wdgiſſue, Theſ thill ydermere wiindisbyrd o ſ. v.

3 Auguſt. Hiemſettelſe thil Laugmandenn At dømme emellom Knud Hurue, Paa thend Ene, och Eric Munk thill Hiørne paa thend Anden Giibde Riudendis vt ſequitur:

Stormechtige Hogborne o. ſ. v. Giøre Alle witterligt, Att Nar effther Gudz Byrd, Mdlxxxv, thend iij Auguſtj paa Raadſtuſſuen wdj Dpſto, Dffueruerendis

uerendis Erlige och welbyrdige Mend, Offue Iull thill Kielbgaardt, høffuigmand paa Aggershus, Hans Pedersen thill Sem, Hendrick Brockenhus thill Ellin, Proff Laurisen thill Nørholm Laugmand wdj Skien, Oluff Galde thil Egeberg, Anders Huitfeld thill Kromstrup, Peder Dreßelberg thill Kastrop, Melchior Bliffstand thill Kiergaardsholm, Mogens Bordingen wdj Dpslo, Thistulff Bordingen wdj Dplanden, ther Laugmend Ere, Saa och Erlige wellachte och Forstandige Mend, Maf Harildsen wdj Borgeshøfel, Jørgⁿ Laurisen wdj Thønsberg, Claus Jensen wdj Bahuus leen och Wiigen och Peder Chrestensen paa Augdeside ther Laugmend ere med Borgemeisterne och nogle Aff Raadmendene wdj Dpslo, Wor Richeit for Ds Knud Hurffue paa thend ene, och Erlig och welbyrdig Mand Eric Munc thil Hjerne paa thend Anden Siide, Och thilthalledde for^{ne} Knud Hurffue for^{ne} Eric Munc, for Ett Støcke Jord kaldis Gittie, hand haffde giort hannem Beslag paa, Att hand thend icke motte bruge, Ther emod Suarede Eric Munc, Att for^{ne} Knud Hurffue haffde nogen thiid Lang hafft en Wde gaard Aff hannem wdj Brug, wnder Sin gaard, Och ther hand haffuer Anthaget Wdegaarden thill Seg Egien, Beholtt for^{ne} Knud Hurffue thenbt Jorbt thilbage hoes Seg, Aff Wdegaarden, som hand haffde giortt Beslag paa, Och Enddog Att for^{ne} Knud Hurffue icke haffde Steffnett for^{ne} Eric Munc om Sagen, Icke helder hand haffde hans Jorde Breffue thilfede, Tha Bevilgede for^{ne} Eric Munc Eligenell, Wdj Allis woris paahørelse, Att for^{ne} Knud Hurffue Motte Beholde och Bruge Jorden, hand haffde giortt hannem Forbud paa, Inthill Sag bliffuer Indsteffnett for Laugmanden, Och ther Er gaaett dom paa effther Lougen huad Rett Er, Thes thill ydermere windisbyrd o. f. v.

3 August. Hiemsfettelse thill Laugmanden Att dømme Emellom
Eric Munc paa thend enne, oc Anders Linthuedt paa thend
Anden Siide vt sequitur:

Stormechtige Hogborne o. f. v., Giøre Alle witterligt Att Nar effther Guds Byrd Mdlxxxv thend iij Augusti paa Raadstufuen wdj Dpslo, Offueruerendis Erlige, Och, Welbyrdige Mend, Offue Iull thill Kielbgaard høffuigmand paa Aggershus, Hans Pedersen thill Sem, Hendrick Brockenhus thill Ellin, Proff Laurisen thill Nørholm Laugmand wdj Skien, Oluff Galde thill Egeberg, Anders Huitfeld thill Kromstrup, Joen Nielsen thill Skielbreh, Peder Dreßelberg thill Kastrop, Melchior Bliffstandt thill Kiergaardsholm, Mogens Bordingen wdj Dpslo,

Dpflo, Thioſtulff Borden wdj Dplanden, ther Laugmend ere etc. Med Borge-
 meſterne och Rogle Aff Raadmendene wdj Dpflo, Wor ſtickett Erlig och Wel-
 byrdig Rand Eric Munk thill Hiørne, kon. Matt⁶ Befallingsmand offuer Nede-
 nes Leen paa thenb ene, och thilthallebde Anders Lindthued effther ſom the Aff
 Laugmanden paa Augdeſide wore hiib Dombthe, for tho huder Landſtyld, Aff en
 gaard kaldis Eſpenes, Liggendis wdj Nedenes Leen, Aff huilken Gaard for^m
 Eric Munk Beretter Att Skall wdj Sammell thiib were Affgaaett wdj Land-
 ſtyld vj huder, och for^m Anders Lindthued ſom for Roggen thiib bode paa ſame
 gaard Sagde ther Icke meere Arligen Att were Affgaaett end iiij huder, Huor fore
 the ſom Samme gaardt Eſpenes effter hannem Beſidet haſſde, haſſuer Icke
 helder giſſuett meere end iiij huder, huor offuer for^m Eric Munk Formeener the
 thuende huder Landſtyld Aff for^m Eſpenes, Skall Aff for^m Anders Lindthued,
 Saa well ſom Och Aff nogene for hannem Same Jord Eſpenes Beſidett haſſuer
 wor Suigellig fra kon. Matt. wonderulutt och Forholdett, Och ſkall dog Wj
 Samell thiib were giſſuett wdj Landſtyldt, vj huder ¹⁾, Och ther paa wdj Rette
 lagde En Dom, ſom Peder Chreſtenſen Laugmand paa Augdeſide Anno Mdlxxiiij
 thenb Anden Sogne effther wor herriis himmelfarðs dag paa Nedenes Laugthing,
 med Flere dambt haſſde, Liudendis wdj ſin Endellig Meening, Att effter thj for^m
 Anders Bekende icke meere werre Giſſuen Aff ſamme gaard Eſpenes och thenb
 Jord Starſtab ther wonder Ligger wdj Landſtyld end iiij huder, Och for^m Eric
 Munk Beuiſte Att ther Affgiæ vj huder Skulle for^m Anders Lindthued were For-
 plicht Adt Affbeuiſe Inden xij Maanett, Att ther Icke giæ meere wdj Landſtyldt
 Aff for^m gaardt Eſpenes end the iiij huder, och Att Same Landſtyld icke bleff
 Formi(n)ſtett wdj hans thiib, eller ſtande kon. Matt⁶ ther fore thil Rette, Som
 Same Dom wdj ſeg ſiclf widere Formelder, Och ſatte for^m Eric Munk wdj
 rette om for^m Anders Lindthued icke wor effther for^m Dombis Liudelske Forplichted
 Att ſtande han^m paa kon. Matt. wegne ther fore thill Rette, Ther thill Snarede
 for^m Anders Lindthued och Nu Som thilforn Bekende och thilſloed Att hand
 Alderig haſſde hørdt, eller Fornommett for hand kom thill ſamme gaard Eſpenes
 eller Siden, Ad ther meer Affgiæ wdj Landſtyld end 4 huder, Och Mienthe thett
 icke helder widere Noigachtelligen ſkulle kunde Beuiſes, wor ther Och Roggen
 thiib meer Affgiſſuen wor thett hannem Albellis ubeuiſt, Och meenthe Seg ther
 Offuer icke medt rette Burde Att lide Rogen Beſuering, Ittem bleff och Samme
 ſtund Frem Eſtitt hues gamble Prouff eller wiindisbyrdt, for^m Eric Munk for-
 meenthe

¹⁾ Under 1 April 1580 var Eric Munk af kongen bleven tilkjøbet, foruden andet kongebød, gården
 Eſpenes i Dringsbor ſkjæbte til erindelig ejendom. I det kongelige Rjøde (Korſte Regiſtre) angives
 gårdens ſtyld til 4 huder.

meenthe Seg Aft Wille m3 Beuiße the vj huder Landfkyld were giffuen Aff for^{ne} gaardt Espennes, tha sagde hand Seg thett paa thenne thiid Icke giøre kunde, thj hand Icke haffde the Bressue thilstede, Med flere Ord och thalle, thennom ther om emellom Forløb, Tha effther thilthalle Gienfuar och the Bressue her wdj Rette lagdiß, Saa och Efftherdj Att for^{ne} Laugmandsdom Icke Nocksom Forcklarett, huad windisbyrd striffelig Eller Mundtlig for hannem haffuer weritt wdj Rette, Icke helder huercken for^{ne} Erick Munc Eller Laugmanden nu for Dß haffuer kundt thilffiende giffue, huad windisbyrd, Som Er dømbt effther, Att for^{ne} Gaard Espennes haffuer fkyldett thill kronnen vj huder, Och Ey helder nu for Dß Beuißes meere Aff Same gaard Att were Karligen gaet end fire huder, Finde wij thend Sag Egien for Laugmanden Att Indkomme, Och for^{ne} Erick Munc tha Forplighted were, ther Att Indføre Nøigachtige och Sandru windisbyrd, huor Medt hand stelligen Land Beuißes Att same gaard Espenes haffuer Aff gamell thiid fkyldet thill Landfkyld vj huder, Och siden Att gaa ther Om hues Morgis Loug och rett er, Theß thill ydermere windisbyrd o. s. v.

4 August. Dom emellom Erick Munc thill Hjørne paa thend ene: och Her Anders Sogneprest thil Øvestad paa thend Anden Siide vt sequitur:

Stormechtige Høgborne o. s. v., Giøre Alle witterligt Att Aar effther Gudß byrd, Mdxrrv, thend iiij Augustj paa Raadstuffsuen wdj Dpslo, Dffueruerendis Erlige och Welbyrdige Mend Dffue Iull thill Kioldgaard, høffuikmand paa Aggershus, Hans Pederßen thill Sem, Hendrick Brockenhus thill Ellin, Proß Laurigen thill Nørholm, Laugmand wdj Skien, Peder Knudßen thill Odgnes, Oluff Galbe thill Egeberg, Anders Quitsfeld thill Kromstrup, Joen Nielsen thill Skielbredt, Peder Dreßelberg thill Rastup, Melchior Bliffstandt thill Kiergaardsholm, Mogens Bordingen wdj Dpslo, Thioftulff Bordingen wdj Oplanden, ther Laugmend ere, Saa och Erlige welachte och Forstandige mend Mag Harildßen wdj Borgeshjell, Sorgen Laurigen wdj Thønsberg, Claus Jensen wdj Bahus Leen och Wiigen och Peder Chrestenßen paa Augdeside ther Laugmend ere, med Borgemeisterne och Rogle Aff Raadmendene wdj Dpslo, Wor Richet Erlig och welbyrdig, Mand Erick Munc thill Hjørne paa thend ene, Och haffde for Dß wdj Rette steffnett hederlige Mand her Anders Sogneprest thill Øvestad, paa thend Anden Siide, och hannem thilthallede for thuende gaarde Gessuelliid och øffre Øvestad,

Deſtab, Som hand meener med godt Beſteben, Noſſom wille Beuiſe, Att høre (och) ligge thill Fierre Kiercke, Huor thill for^{ne} her Anders Suarebe Och Jo meenthe Att ſame thuende gaarde Burde Adt ligge wnder Preſtebollet, Beſønderlig thend gaardt Offre Deſtab, for^{ne} Eric Munc paa thallede, Huor paa hand wbj rette lagde, Ett Sameltt Pergamenthis ſtiſſthe Breff, wnder thuende Mendz Indſegle, Datterit 1303: Maria Beubelſis dag Liubende i Sin Meening Ad thuende Mend med naffn her Eric Nielſen Preſt paa Deſtab, och Aſle Gunderſen haſſde giort Mageſtiſſthe, Sin Emellom, Saalebis Att for^{ne} her Eric Nielſen ſtulle Folge wnder Preſtebollett vij Mamatte Lenge wbj en gaard kaldis Offre Deſtab, med Ad ſin Eigendom och thilligelſe. Ther Emob ſtall for^{ne} Aſle Gunderſen haſſue wnder Seg Lille Løddesø thill Guindelligh Eigendom, ſom Same ſtiſſthe Breff wbj Seg Sielf wduiſer, huilckett Wiſpen Aff Stauang^r med naffn her Elleſue, effther ſom hand Aff Begge for^{ne} Mend haſſuer weritt thilbeden, haſſuer med Sitt Breff och wnderhengenbis Cappittels Indſegle ſame Magelaug, Och Jordebnytte, Fuldkomellig Samthætt, Och Stadfeſt, huilckett Breff wor datterit wbj Stauanger, Aar 1303: dagen for Guds legoms Dag, Och ſatte for^{ne} her Anders well wbj Alle Rette, om for^{ne} gaard Offre Deſtab Effther for^{ne} gamble Mageſtiſſthe och Wiſpens Stadfeſtelſe Icke burde Angerløſ Att Folge preſtebollett, och wor ther paa Dom Begierinde, Iha, Effther thilthalle Siensuar, Elige Breffue ſom her wbj rette lagdis, och thend Sags Lenlighedt, Sagde wij ther paa Saa Aff for Rette, Adt for^{ne} gaard offre Deſtab, Bør effther for^{ne} ſtiſſthe Breffs Liubelſe, och Wiſpens Stadfeſtelſe, Angerløſ Att Efftherfolge Preſtebollet Fremdelis Berette Eric Munc och Mienthe, Att thend Anden gaard for^{ne} Seffueliib, Som for^{ne} her Anders Seg thill Preſtegaarden thilholdet, Burde Att ligge thill Fierre Kiercke, Och icke thill Preſtebollett, Och ther paa wbj rette lagde En Drſtur Aff Peder Chreſtenſen, Laugmand paa Augdeſide, Aar etc. Mdlxxiii thend xix Februarij paa Nedenes Laugthing dømt haſſde, huilcken wbj Sin Meening och Beſlutningh, medförde Att for^{ne} Eric Munc Beuiſte medt Ett Stigs ſkriſſuers Register for^{ne} Seffueliib och Deſtab Att ligge thill Fierre Kiercke, Samledebis haſſuer och for^{ne} Eric Munc Beuiſt Aff en Soen Simenſens Fordum Laugmandt paa Augdeſide, hans Drſturd Att Ddelſmanden thill Seffueliib ſtulle were ſame gaardt Neſt Att Beſidde, Dog hand ther Aff ſtulle giſſue Landſtyld och Rettighedt, thill for^{ne} Fierre Kiercke, Huor emob for^{ne} her Anders haſſuer Beuiſt med En Drſturd for^{ne} Soen Symenſenn, Fordum Laugmand Dømt haſſde, Att her Anders ſtulle thill Preſtebollett Dpbere Landſtylbenn, Aff for^{ne} gaard Seffueliib, Dog ſtulle handt Forplicht were, Att Beuiſe med Wiſpens och Cappittels Breffue Aff Stauanger, Att for^{ne} Gaard Seffueliib Paa wnder Preſtebollet,

bollet, Och Er effther sig theris Sambthalle, paa begge Sidder, Aff for^{ne} Peder Chrestensen Laugmand, Affsagt for rette, Att for^{ne} her Anders skulle thill Næste Laugthing effther Beuifligt giortt med Bispens och Cappittels Bressue och Segell, Aft for^{ne} Gaarde hørde thill Prestebollett, Som Samme Dom widere Formelder, Och Mienthe for^{ne} Erick Munk, Att for^{ne} her Anders Icke endnu haaffde stelligen Beuist, for^{ne} gaard Sessuelliid Att ligge wnder Prestebollett, Som for^{ne} thuende Laugmænd hannem Att gjøre thildømbt haaffde, Huor thill for^{ne} her Anders Suarede, Effther som thz Papis Bress for^{ne} Joen Symensen Forbum Laugmand haaffde wnder Sin Segell wdgifuen, Kar etc. Mbl. Sectj. Clemens Affthen paa Helne Wdj Mandall, och for^{ne} her Anders her Wdj rette Lagde, huilckett ther Formelthe, huorlevis En Mand med naffn Halbuord Thergersen haaff for hannem Bekendt, thend Gaard Sessuelliid Ad were Aff hans gamble Foreldre giffuett thill Fierretiercke, thennom thill Sielle hielp, och Seg Forspurde om hand thend icke wor Rest Att Beside for Sin Fulde Lenge och Landskyld thil tierchen ¹⁾, Fremdeellis medforde for^{ne} Bress, att hederliig och hoglerd Mand, Her Joen Guthormsen, Superintendent thill Stauanger, Wiidner med for^{ne} Stauangers Dom Kierckes Register, Aft for^{ne} Gaard Sessuelliid ligger thill Fierre tiercke, Som same for^{ne} Jon Simensens Bress wiider Formelder, Och mienthe for^{ne} her Anders Att hand om for^{ne} Gaard Sessuelliid icke kunde paa thenne thiidt pleye Noggen Endellig Rettergang, for end hand haaffde giffuett Citichtens Ombudsmænd, Erlig och welbyrdig Mand Hans Lindenow, thett thilkiende, Och Begieritt Aft thend Sag paa noggen thiid motte Dpsta, Aft hand wdj Widler thiid kunde giffue for^{ne} Hans Lindenow thett thilkiende, Huilckett och Aff begge partherne bleff Samthødt, Att thend Sag om for^{ne} Sessuelliid skal Dpsta thill Næste Laugthing effter Paaste Først kommende, wdj thett Laugsogen som Godhett wdj ligger holdendis worder, och for^{ne} her Anders wdj Widler Thiid, Forplicht were, Att Giffue for^{ne} Hans Lindenow thett wdj thimmelig thiid thilkiende, Att hand eller hans Fuldmæchtige kunde ther thil Suare, om hand haaffuer ther noggett Wdj Aft Siige, Theß thill windisbyrd, o. s. v.

7 August. Hiemsfættelse till Laugmanden at dømme emellom Erick Munk thill Hiørnne paa thend ene och Niels Feruig paa thend anden side vt sequitur:

Under denne sag, der iøvristt icke er af den interesse, at den fortjener at optages in extenso, søgte Nils Feruig Erick Munk „for en gård, kaldes Sange, han skal

¹⁾ Jfr. Trud Ulfstads og Claus Billes reces 1539 art. 12. (Paus S. 294).

skal have fra ham med urette, efterdi Erik Munk skal have taget den hud fra ham, som han byttede ham til udi Gladej". — Erik Munk påstod at have god hjemmel til bemeldte jorder; men exciperede mod søgsmålet, fordi han først nu var bleven stævnet her i Oslo, hvilket han forment var uriktig, og sagde, at han havde sine breve og bevisligheder liggende hjemme. — Sagen blev derfor henvist til påkjendelse af lagmanden i det lagfog, hvor godset ligger (Agdesiden).

11 August. Dom emellom Staffen Gimble Paa thend ene: och
Erik Munk thil Hiørne paa thend Andenn Siide:
Liudendis vt sequitur:

Stormechtige Hogborne o. s. v., Giøre Alle witterligt At Aar effther Gudh Byrd Mdrro thend 11 Augusti paa Raadstusuen wdj Opslo, Offueruendens Erlige och Welbyrdige Mend Offue Iull thill Kioldgaard hoffuigmand paa Aggershus, Hans Pederßen thill Sem, Hendrick Brockenhus thill Elin, Proff Laurigen thill Nørholm, Laugmand Wdj Elin, Peder Knudsen thill Ddnes, Oluff Salde thill Egebjerg, Anders Quitsfeld thil Kromstrup, Tørgen Krudow thill Thierne, Peder Dreselberg thill Kastrup, Melchior Bliffstand thill Kiergaardsholm, Mogens Borden thill Duffby Laugmand Wdj Opslo, Thioffuiff Borden thil Blegen, Laugmand wdj Opplanden, Saa och Erlige welachte och Forstandige Mend, Ragh Harildsen wdj Borgeshjel Tørgen Laurigen Wdj Thomborg, Claus Jensen wdj Bahus len och Bigen och Peder Christensen paa Agdeside ther lagmend ere m3 Borgemeisterne och Rogle Aff Raadmendene Wdj Opslo. Wor stichert for Ds wdj Rette Staffen Gimble, paa thend ene, och Erlig och Welbyrdig Mand Erik Munk thill Hiørne Ien. Matts Befallingsmand offuer Nedenes Leen, paa thend Anden Siide, Och thillthallede for^{ne} Staffen Gimble for^{ne} Erik Munk, Och Elagelligen gaff thillkende, huorledis hand wden stellig Drfsage med Lougmaall er thillthallet och Forsuld Aff hannem for Att hand skulle kaldett en Mand Medt Raffen skipper Helmer Aff Frijsland Enn thiuff, huilckett dog icke Louglige eller Stellige, hannem offuerbeuistis er, Sammelledis Att hand for en Løefmistandte Aff Erik Munk skulle haffue wthrollig Omgaaett medt noggitt thømmer, Som dog icke stelligenn hannem Offuerbeuistis, Huilcken thillagde Sag Effther for^{ne} Erik Munkis egen Aufseegen hand paa hannem haffuer Forhuersfuett, thuende Domsbreffue Aff Laugmanden paa Agdeside, huor wbinden hand wden Ald stell och Rett Saa och Foruden Louglige windisbyrd Formeener Seg hsigelligen were for Blemptitt Och wor nu paa thett heigste Begierinde
for^{ne}

for^{ne} Laugmands Bressue motte Fremleggis och Offuerueigis och hannem ther wbinden Forhielpis hues Ketten kunde medføre, Ther thill Suarett for^{ne} Eric Munk, och Meenthe for^{ne} Staffen Gimble ther Wbinden Ingen wrett Adt Bedersaris, En helder Noget Aff hannem for the Sager hassue Oppeborit, Enddog hand hassde dom for Seg, Och Fremlagde For^{ne} thuende Bressue Aff Peder Chrestenssen Laugmand paa Augdeside, Dømt och Wdgiffuenn, huilde Bressue wij grandgiffuelligen Besichtedt, Och Offuerueigett, och en sande Saa Nøigachtige, Adt thee med Kette kunde Burde Att komme for^{ne} Staffenn Gimble thill hinder eller stude wj noggen Raade, Men Bør for the Sager Aff for^{ne} Eric Munk Frij och Wthilthallet Adt Bliffue Theß thill Wbindisbyrde o. s. v.

Numærkning. Efter at foransående bidrag allerede tildels var trykt, er jeg af Hr. løjtnant Plesner, cancellist i Gehejmearkivet, bleuen gjort opmærksom på en i Gehejmearkivet opbevaret fortegnelse over Erik Munks dokumenter, hvilke af Danmarks riges kansler d. 16 Septbr. 1591 var tilstillede statholderen i Norge, Afsl Øydenstjerne, til opbevaring i arkivet på Agershus. Registraturen er færdig med Afsl Øydenstjernes egen hånd, udgjør 18 blade i folio, og indeholder fuldstændige uddrag af 68 dokumenter. Dette afskrift giver vistnok ikke anledning til yderligere tillæg til nærværende bidrag, der i og for sig danner et afsluttet hele; men det indeholder mange interessante oplysninger såvel om Erik Munks forhold som om forskellige norske ejendomme, og fortjente derfor vistnok at meddeles i trykken.

Fr. B.

Register.

Nabjerg, 56.

Nabuns, 274, 303, 315, 319—20.

Nalborg, 29, 120, 276, 278, 304, 311, 320.

Pen, 31, 106, 278. Nalborgshuns 13.

Nalborg Byes Besæftning 1535, S. 45.

Overfald paa Nalborg 1534, 136—141.

Nalster, see Nalster. Nalborg Stift, Arbeidspenge af, 1625, 10—16.

Nalholm, 109, 110, 119, 120, 129, 172, 257, 319. Beleiring 1535, S. 65. Pen 270, 278, 282, 290.

Nalsbo, Oelsbo, Nlebo, 152, 165, 169.

Narhuns, 25, 28, 31—33, 36, 38, 40—42, 47, 49, 54, 57, 68, 74, 103, 105, 106, 142, 260, 276, 277, 298, 304, 320, 324. Bisper, see Bisper. Stift, 43.

Narsherred, 47.

Narsfund, 40.

Nas Kloster, see Nalster.

Nasboherred, Nørre og Sønder, 90.

Nasmark, 63, 176, 201, 202, 219, 225, 233.

Nastrup, Østrup, 31, 128, 278.

Fru Abel, Anders Henriksens Enke 1535, S. 59.

Abrahamstrup, 75, 257. Slot og Pen, 66, 147—48, 262, 269, 290, 300, 321.

Acheleie, Torbern Gabrielsen 1627—30, S. 190—95, 231, 243.

Abelen, dens Kostjenske af Penene, 18, 19. Rustning 1535, S. 38—45, 65, 104, 280.

Ndelsten, Selga Saakonsdatter, 333. Christoffer Pedersen, 333.

Ngdesiden, 332—363.

Nggershuns, 125, 292, 348, 354, 357, 359, 362—63.

St. Agnetes Kloster i Roskilde, jfr. Nalster. Fru Agnete, Anders Emikens Enke 1535, S. 35.

Nhlefeldt, Anvendt, Marquardt, 1536, S. 315. Paul von 1535, S. 130.

Nlboherred i Slaane, 90.

Nlbrecht, Hertug 1535, S. 100, 114.

Fru Nlhed i Farum 1535, S. 62.

Nlfmaer, Peter van 1535, S. 267, 273.

Nlling Kloster, see Nalster.

Nlnerup, 302.

Nls, 331.

Nlsløv, paa Galster, 64.

Nlsted Herred, 66, 262.

Nlum, 87.

Nmager, 301—2, 315.

Anders Andersson, 1343, 1347, S. 86, 87.

Anders Bjørnsen, 1535, see Bjørn.

Anders Ebbesen, see Salt.

Anders Henriksen, 59.

Anders Jacobsen (Bjørn), 1535, S. 277.

Anders Jacobsen, (Reventlow), 1535, S. 55.

Anders Nielsen, 1535, S. 59.

Anders Orsen, 1535, S. 70.

Anders

Anders Etigsen, 1535, S. 60, 68, 145, 146.
 Anderup, 37.
 Andstherred, 114.
 Fru Anne, Hans Orriis's Enke, 1535, S. 59.
 Fru Anne Holgerds, jfr. Meinstorf.
 Fru Anne, Johan Urnes, jfr. Rønneb.
 Fru Anne, Niels Brahes Enke 1535, S. 80.
 Fru Anne Oluf Falters, 1535, S. 63.
 Ansbach, Jørgen van, Borgemeister i Steen,
 1578, S. 332—363.
 Ansharius, Jens, Bysfoged i Obense, 1627,
 S. 176—223.
 Mester Anthonius (Hyrstenberg?), 1536, S.
 324.
 Antvorskov Kloster, see Kloster.
 Arbeidspenge, 9—19.
 Archelie, 310. Archelmester, Mester Oluf 1535,
 S. 79, 271, 316.
 Arendal, 333.
 Arild Jensen, see Ulfstand.
 Arnsborg i Bendsjøsfel, 87, 88.
 Artsherred, 59, 66, 262.
 Arvid Jensen, see Ulfstand.
 Asperup, 153, 165, 166.
 Asens, 55, 58, 61, 69, 107, 264, 276, 303,
 320. Fyrbte Flaade for Asens 1535,
 S. 40, 53. Beleiring 1535, S. 40, 50.
 Asferbo, 64.
 Astrup, 61, 128.
 Attestrup, 103.
 Auster, 274, 292, 303, 320.
 Avidstjold mod Riget, Hr. Benichs i Saxtj-
 bing, 1535, S. 81. •
 Axel Nielsen, 1535, S. 99.
 Axelvold, 336.

Baadsmænd, 1535, S. 112—115, 117, 264
 —268, 270, 272—276. See Flaaden.
 Baaring, 153, 166.
 Baarscherred, 61, 66, 69, 262.

Bagge, Jacob, 1536, S. 298. Stry, 1536,
 S. 306.
 Bahus Len, 125, 287, 349, 354, 357, 359,
 362. Slot, 287, 288.
 Bakatorp, i Bendsjøsfel, 88.
 Balslev, 165.
 Bantbjerg, 130, i Holboherred 123.
 Bang, Christoffer 1535, S. 103. Hans,
 Borgemeister i Bogenf, 198. Las,
 1536, S. 298. Marquard, 1535, S.
 69. Per, 1535, S. 103.
 Banner, Erik, 1535—36, S. 29, 31, 40, 42,
 43, 45, 47, 49—51, 53, 103, 107,
 128, 132, 272, 277, 278, 296, 300,
 308, 320—21.
 Fru Barbara (Blaa) til Berritsgaard, Otte
 Clausens Enke, 1535, S. 63.
 Barbo Gaard, 332—363.
 Barre Herred, 91.
 Basse, Christoffersen, 1535, S. 58, 66.
 Bavelse, 80.
 Bed, Jacob, 1535, S. 57, 58.
 Bekkestov Kloster, see Kloster.
 Bergen, 32, 336. Hestuelsgaarden og Breers-
 gaarden i Bergen, 32.
 Berritsgaard, 63.
 Bjesferstov, 70.
 Bjesferstov Herred, 66, 70, 128, 257, 261,
 269.
 Bjerby i Horns Herred i Bendsjøsfel, 86.
 Bjerre Herred i Slaane, 90.
 Biers, 103.
 Biersgaard, 71.
 Bild, Jomfru Anne, 1535, S. 54. Niels,
 1535, S. 55, 320.
 Bille, Anders, 1535, S. 71, 106. Anders,
 1630, S. 194. Anders, 1655, S.
 328. Bent, 1535, S. 91. Claus,
 1535, S. 81, 124, 296, 298, 1535,
 S. 59, 125, 126. Hans, 1535, S.
 123, 146. Jørgen, 1535, S. 121.

Knud,

- Knud**, 1535, S. 91, 92, 104, 131, 132, 300, 304, 319, 321. **Mogens**, 1535, S. 25, 30, 32, 33, 39, 42, 43, 42, 54, 72, 264, 320—21. **Ove**, Biskop til Aarhus, 1535, see Bisper. **Peder**, i Euanholm, 1487, 1499, S. 20, 21, 147, 148. **Peder**, 1570, S. 2, 8. **Steen**, 1655, S. 328. **Torbern**, Lensmand paa Abrahamstrup, 148. **Torbern**, Electus til Lunb, 1535, S. 91, 111, 117, 130, 252, 255, 300, 304, 312, 315, 319, 321. **Torbern**, Hans's Søn, 1535, S. 123.
- Fru Birgitte**, Jes Torbernsen, 1535, S. 104. **Fru Birgitte** Dors, Peder Farmands Enke til Steenholt. 1535, S. 72.
- Birk**, Grymstrup Birk, 146. Krøginge Birk paa Laaland, 78. Lindholms Birk, 91. Rønborg Birk, 51, 52. Pederstrup Birk, 78. Bispenberg Birk, 145. Østertiersted Birk, 146.
- Birkerød** Sogn, 76.
- Bisbo**, 342.
- Bispeoffikelse**, Bisbergsherred, 31, 277.
- Bisper**, 1535—36, S. 38, 39, 41—43. Af Roskilde, 30, 49, 70, 109, 145, 148, 300, 319. Electus af Fyn, 1535—36, S. 23, 27, 33, 39, 42, 43, 299, 320. Af Aarhus, 25, 28, 31, 35, 38—42, 47, 68, 277, 320—21. Af Viborg, 23, 31, 42, 43, 55, 61, 107, 299, 320—21, 324. Af Ribe, 31, 42, 43, 48, 299, 320—21. Af Bendsjøse, 23, 31, 42, 45, 47, 52, 55, 56, 120, 144, 278, 299, 320—21. Af Færø, 31—32. Af Stavanger, 1303, S. 360.
- Bjorn**, Anders Bjørnsen, 1535, S. 31, 67. Bjorn Andersen, 1570—78, S. 2, 336. Jøns Bjørnsen, 1835—36, S. 277, 300, 321. Johan Bjørnsen, 54, 57, 64, 81.
- Blanche**, Bendsherred, 153.
- Blegen**, 349, 362.
- Blefing**, 90, 92, 252.
- Blothuse**, 1535, S. 114, for Malm 1535, S. 53, ved Snoghøi og Ribbelsart, 1535, S. 101, 313.
- Blonsterød** Sogn, 76.
- Bogbinder**, Ambrosius, Borgemeester i Rjøbenhavn 1536, S. 283.
- Bogense**, 57, 82, 276, 303, 320.
- Bogo**, 63.
- Gustav Boild** til Jonstrup, 1535, S. 60.
- Boldmester**, Jens, 173—245.
- Bonderup**, Børnsherred, 148.
- Bordag**, 39.
- Borgelie** Brev, 123.
- Borgemeester** Balg, 127.
- Borgesysjel**, 349, 354, 357, 362.
- Børnholm**, 56, 93, 98, 117.
- Borregaard**, 333.
- Borup**, 70.
- Boze**, Hans, Borgemeester i Rjøbenhavn 1536, 283.
- Brahe**, Axel, 1535, S. 40, 44, 45, 90—92, 114, 131, 132, 142, 304, 319, 321. Jens, 1535, S. 34, 91. Jørgen, 1535, S. 91. Jørgen, 1655, S. 328.
- Lage**, 1535, S. 92. Niels, 50.
- Otte**, 1570, S. 2, 8. Tyge, til Lunbstrup, 1587, S. 22. Tyge, 1625, S. 16.
- Bramslyffe**, 63.
- Brandenburg**, 247, 248.
- Bratsberg** Len, 333—34, 337, 342—44.
- Bratstov**, 116.
- Bredinge**, 118.
- Bregentved**, 59.
- Bregne** Herred, 90.
- Breininge**, 63.
- Bremen**, Erkebiskpen af, 186.
- Brenderup**, Bendsherred, 165.

Breve, Bispens af Bendspøjsels Breve indsættes i Aalborg 1535, S. 120.
 Brof, Niels, 60.
 Brokdorp, Detlev, 1535, S. 57, 77, 94, 108, 113, 126, 131, 132, 143, 268, 324.
 Broffenhuus, Erik, 1578, S. 341—42, 355. Genrik, 1585, S. 348, 354, 357, 359, 362. Jacob, 110, 111. Johan, 1535, S. 278. Mittel, 1535, S. 78, 272, Otte, 1578, S. 345, Peder, 1535, S. 115. Jomfru Tale, 1535, S. 54.
 Brun, Mathews, 1343, S. 86.
 Brunderup Gaard i Aastrup Len, 128.
 Brumlag Len, 125.
 Brunsberg i Prensens, 248.
 Brustherred, 114.
 Brylle, Carl, 57. Claus, 1535, S. 55, 145.
 Brøndum, 61, 108.
 Buddinge, 76.
 Bugge, Hr. Simen, Skriver paa Hølbøl, 1535, 62.
 Bustrup, 194.
 Bygholm, 300. Bygholms Len, 31, 34, 36, 55, 106, 277.
 Bykat, Frihed for, i Randers, 30.
 Dager, 1546, S. 172. See Riberi.
 Dolling Jerred, 48.
 Dødet, Frihed paa Bøndegods, 29. Bønderne i Hindegabøls Len 1648—49, S. 149—171. Kronens Bønders Tilstand 1624—37, S. 9—19. Bøndetrigen i Grevefeidens Tid, 25, 37, 38, 40, 47—53, 111, 114, 117—18, 132, 136—42, 287—88, 291; omtales 1625, S. 11, 14. Selveiere kjøbte deres Gaarde igjen efter Grevefeiden, 11, 14. Udviisning af Gaarde, 20, 21, 37, 324. Indtælbelse til Herredagen, 1536, S. 320—21. See ogsaa Arbeidspenge, Raskat, Selskabet, Ugedagsmænd.

Dønnet, 62.
 Dørglum, 23, 42, 43, 86, 87, 314. Domkirke, 120, 144. See Bispen af Bendspøjsel.
 Dørglum Jerred, 31, 47, 53, 278.
 Dørringe Kloster, see Kloster.
 Dørringe Ladegaard i Slaane, 9, 10.
 Døye, Niels, 1536, S. 298.
 Fru Christentse, Lønne Jensens, 1535, S. 64.
 Fru Christentse, Lønne Lønnesens, 1535, S. 78.
 Christian I., 140, 148.
 Christian II., 136—41, 257.
 Christian III. 23 etc., Hylbing, 27, 51, 56, 94, 126, 136—41, 262.
 Christian IV., 173—245.
 Christian (V). Hylbing i Obense 1655, S. 326—31.
 Christiansstads Len, 9, 10.
 Christiern, Abbed, 1536, S. 298.
 Christiern Nielsen til Hjelmsø 1535, S. 58.
 Christiern Persen, Provst i Viborg, 1535, S. 278.
 Christiern Stavensen, 1343, S. 86.
 Christoffer, Greve af Oldenburg, 32, 41—43, 49, 50, 136—41, 146.
 Christoffer Hansen, 1536, S. 322—23.
 Christoffer Olsen, 1535, S. 57, 94, 303, 307.
 Churførsten af Sagen, 1570, S. 6.
 Fru Cidsel, Anders Jacobsen, 1535, S. 55.
 Fru Cidsel til Junstrup, 1535, S. 60.
 St. Clare Kloster i Roskilde, jfr. Kloster.
 Claus Albretsen, 1535, S. 101.
 Claus Eggerdsen, 1535, S. 67, 98, 117, 135, 269, 310—11.
 Claus Erikken, 1535—36, S. 118, 257, 290, 315—16, 321.
 Claus Jensen, Røgmand, 1585, S. 349, 354, 357, 359, 362.

Hr. Claus

Fr. Claus Lauritsen, 1535, S. 130.

Clement, Skipper, 29, 136—41.

Daa, Claus, 1535—36, S. 30, 55, 56, 74, 82, 142—43, 264, 277—78, 300, 315, 321, 324. Claus, 1637, S. 19. Erik, 1535, S. 55, 66, 118. Oluf 69. Thens, 1535, S. 78.

Dading, 103.

Dalby i Horns Herred i Sjælland, 21, 148.

Dalby Kloster, see Kloster.

Dalby Sogn, 63.

Dalgaard, 61.

Dalum, 176, 201, 230, 233, 238.

Dalum Kloster, see Kloster.

Dalum Mølle, 117.

Danzig, 41, 79, 81, 89, 96, 98, 129. Silbesaltning paa Falsterbo, 96, 98.

Degne, Esloftat, 1535, S. 26, 27, 97, 252, 269. Madsftat, 1535, S. 123, 124.

Demstrup, Johan, 1535—36, S. 76, 94, 107, 114—15, 122, 144, 257, 278, 296.

Domkirken i Borglum, 120, 144. 3 Etavanget, 361.

Fru Dorothea, Christoffer Hades, 1535, S. 58.

Fru Dorthe, Fr. Knud Ruds, 1536, S. 297.

Draaby, Hornsherred i Sjælland, 20, 147—48.

Drage Lauridsen, 1535, S. 91.

Dragsholm, Draxholm, 54, 299, 313, 334.

Dreis, 56.

Dresfelberg, Peder, 1585, S. 348, 354, 357, 359, 362.

Dronningborg Slot, 171.

Dronninggaarden i Roskilde, 117.

Dronningholms Len, 81.

Fru Drude (Krummebige), 1535, S. 120, 121.

Dueholm Kloster, see Kloster.

Dungfeldt, E. G., Grosferer, 1902, S. 84—86.

Duus, Malti Niclasen, 1347, S. 67.

Dyre, Hans, 1625, S. 16.

Dyrer, Claus, 1535, S. 68.

Ebbelholt Kloster, see Kloster.

Ebbe Niclasen, 1343, 1347, S. 86, 97.

Ebeltoft, 304, 320.

Egebjerg, 348, 354, 357, 359, 362.

Egede Gaard, 66, 123, 146.

Eger Len i Norge, 125.

Egvad Kirke i Rørherred, 33.

Elbo Herred ift. Enble.

Fru Elene, Jørgen Henningsens, 1535, S. 55.

Fru Eline, Mauris Slaves Efterlevende, 1535, S. 58.

Ellin, 348, 354, 357, 359, 362.

Elling, nu Levenborg, 82.

Fru Elne, (Gobov), Fr. Henrik Gøyes, 1535, S. 61.

Fru Else, 1535—36, S. 278, 299, 321.

Fru Elsabe, Farmandebatter, 1535, S. 64.

Fru Elsabe i Maribo, 1535, S. 63.

Elg, 243.

Eluf Eluffen, Ribber, 88.

Elvsborg, 3.

Emiksen, Anders, 35, 307. Emil Osten i Røllerup, 1535, S. 80.

Endelave, 25.

Endle nu Elbbo Herred, 30.

Engelholm i Slaane. 270, 274, 279, 296, 303, 306, 315, 319—20, 323.

England, 83, 84, 96, 246—251, 296.

Envold Erikken i Svibbjerggaard, 1535, S. 37.

Erik, Konge af Sverrig, 3, 4.

Erik Erikken, 1535—36, see Banner.

Erik Jensen, Dyfeged i Hrad, 1535, S. 69.

Erik Mogenssen (Normand) til Bramslyst, 1535, S. 63.

Erik Niclasen. Marst 1347, 87, 88.

Erl

Erif Orsen, 1535, S. 58.
 Eriksholm, 194, 243.
 Ermelunde Gaard, 117, 310.
 Ernst, Hertug af Rineborg, 1535, S. 104.
 Errisbavre, Errispenge, 149—171.
 Esgerus Ebbysen, kalbet Krogh, 1347, S. 87, 88.
 Espenæs Gaard, 357—59.
 Esrom Kloster, see Kloster.
 Esenbek Kloster, see Kloster.
E
 Eaaborg, 56, 107, 261, 276, 303, 320. Kloster
 jfr. Kloster.
 Eaartoft, Jortoft. 88.
 Eadebur, Kongens, 89, 306. Eadeburs Keiser
 af Sonderne, 17—19; af Borgerne
 306.
 Ealk, Jep, 1535, S. 104.
 Ealkesanger, 116. Ealkesleir, 67, 89, 145—46.
 Ealkeslev, 330.
 Ealker, 62—64, 71, 76, 96, 102, 106, 111,
 115, 127, 132, 1255, 260, 274, 278
 —79, 282, 296, 304, 318, 320—21,
 326—31.
 Ealker, Joseph, 1535—36. S. 272, 323.
 Eogens, 1535, S. 63. Oluf, 63.
 Eeder til Korsetike, 1535, S. 63, 70,
 278.
 Ealsterbo, 63, 89, 96, 98, 112—13, 123,
 274, 303, 319—20. Serred, 91. Een,
 89, 92, 304.
 Eardo, 25.
 Earisherred. 91.
 Earum, 62.
 Eareherred, 60, 66, 69, 119, 129, 257, 262,
 269, 290.
 Eehmern, 96, 116, 318.
 Eensmarf, 78.
 Eersherred. 9. 10, 91, 92, 304.
 Eerslov, Hornsherred i Sieldand, 20, 21, 147.
 Eetalie, 28, 34, 36, 38, 41, 57, 64—81, 96,

103, 105—6, 109—115, 119—125,
 128—130, 132, 136, 260, 267, 271,
 272, 279, 289, 301—2, 309—10, 315,
 —17. Jvfr. Rabstat.
 Ejelsted i Bendsherred, 165.
 Ejendsherred, 31, 48, 277.
 Eiere Serred, 91.
 Eierre Kirke, 360.
 Eille Lauridsen til Haffsogaard, 1535, S. 62.
 Eilaade, danste, 1535, S. 28, 36, 40, 53, 57,
 74, 81, 94, 96, 102, 105—6, 110—17.
 119, 122—24, 125—29, 254, 259—61,
 264—68, 270—76, 279—80, 310, 312,
 315, 323—25. Danste Eilaade 1800,
 S. 83—86. Engeste. 83, 84. Eybste,
 1535, S. 53, 40, 57, 253. Erensste,
 1535, S. 53, 267, 273—74. Eoenste,
 1535, S. 53, 74, 79, 81, 94, 1250,
 268.
 Eilaffebjerg Serred, 66, 262.
 Elemming, Erit, 80. Er Erit, 1535, S.
 111, 115—16. Jacob, 1535, S.
 80, 306.
 Eieskumherred, 47.
 Eolla i Norge, 125.
 Eorbrudt Gods, 1535, S. 111. Eoguelalb,
 1535, S. 81.
 Eorstrand, Kronens, 26.
 Eranfrig, 246—251.
 Erederik I., S. 77, 103, 140, 253, 258—259,
 287—88, 291, 307.
 Erederik II., S. 1—8.
 Erederik III., S. 149.
 Erederik (VI.) Kronprinds, 83—86.
 Erederiksborg, 2, 7, 16, 83, 84, 247.
 Erederiksstad i Norge, 337, 340.
 Eredsted, Erosted, 101.
 Eriis, Anders, 1625, S. 16. Eristiern,
 1535, S. 68, 146. Eristien, 1624—30,
 S. 9—17, 176, 194, 201—2, 219,
 225, 233. Jacob, 1585, S. 350.
 Sep,

Jep, 1535—36, S. 31, 35, 48, 62, 116, 277, 299, 321. Johan, 1535, S. 94. Johan, 1570, S. 2, 8. Jver, 1546, S. 172. Jørgen, Bisshop af Viborg, 1535, see Bisper. Fru Kirstine, 1535—36, S. 31, 35, 299, 321. Las, 1531, S. 93. Peder, 1536, S. 289. Tonne, 1625, S. 16.

Frigo, 341.

Frostsherred, 91, 92, 131—32, 304.

Fro, Knud, Abbed i Halseb, 1535, S. 71.

Frosløv, 88.

Fuglse, 330.

Fuglseherred, 326—31.

Fusings, 194.

Gyn, 27, 34, 42, 63, 74, 102, 105—7, 109, 113, 117, 129, 131, 145, 159—71, 231, 243, 275—76, 278—79, 303, 314, 321, 326—31. Krigen 1534—35, S. 53, 57, 58, 138—39, 253—54. Reiren, 1535, S. 38—43, 50.

Synbo, Jens, Borgemeister i Malmø, 1536, S. 297.

Sæne, 155, 160.

Sære, 31—33, 63.

Søvling, 103.

Gaas, Hans, 1535, S. 56.

Gaasefiil, 268, 275.

Gaderensning i Middelfart, forrettes af Bønderne, 149—71.

Galde, Oluf, 1585, S. 348, 354, 357, 359, 362.

Galt, Anders Ebbesen, 59, Peder Ebbesen, 1535—36, S. 25, 26, 31, 32, 37, 38, 40, 47, 48, 52, 53, 56, 69, 103—4, 107, 132, 142, 258, 278, 299, 307, 321.

Galtbæk i Halland, 70, 145.

Gamlebo Dyb, 260. Jfr. Kallebofund.

Generalkatenerne, 247.

Gerb Jensen (Ulfstand), 1535—36, see Ulfstand.

Gersherred, 90, 92, 304.

Ghemmen, Gotschalk van, 1536, S. 308.

Gjed, Jacob, 1535, S. 104.

Gjedser, 62, 70, 115.

Gjeldballe, 101.

Gjeldbjerg, Bendsherred, 165.

Gjeldby Mølle, Bendsherred, 154, 164.

Gjeldbæk, 38.

Gjeldsted, Bendsherred, 166.

Gjeldsted Kirke, 145.

Gjengerd, 1535, S. 28, 65, 103, 301—2. See Rabstat.

Gjentofte, 79.

Gjerløvherred, 31, 48.

Fru Gjertrud, Fr. Johan Bjørnsens Galt, 1535—36, S. 54, 57, 64, 81.

Gilleleie, 72, 73.

Gimlinge, Gymmelig, 59.

Ginderup, 61.

Gindingherred, 48.

Gjorslev, 194.

Gislumherred, 31, 48, 278.

Gjængeherred, 90, 271, 301.

Gjordingherred, 48, 52.

Gjæ, Absalon, 1585, S. 348. Albrecht, 1535, S. 38, 67, 68, 95, 99, 126, 145, 257, 279, 321. Anders, 171. Henrik, 61. Magnus, Mogens, 1535—36, S. 23, 29, 31, 35, 39—43, 49—51, 58, 94, 95, 145, 257, 270, 273, 277, 290, 297, 299, 306, 315, 321.

Gladfare Sogn, 76.

Gladfare i Skane, 90, Sen, 92, 304.

Glabæk, Claus, 1585, S. 171.

Glob, Mester Anders, 172. Oluf, 1535, S. 99. Paul, 1347, S. 88.

Glorup, 159, 167.

Gloslande,

Gloslunde, 144.
 Godwin Jacobsen, 1343, S. 86.
 Godte, Mester Magnus, 1535, S. 95.
 Peder, 1535, S. 65, 95.
 Green, Anders, 1585, S. 348.
 Grenaa, 120, 304, 320.
 Griis, Hans, 59. Severin, Borgemeester i
 Ryfsjøbing paa Mors 1535, S. 48.
 Grimstorp, Grymstorp, Birt, 146.
 Grindeløse, 55.
 Grinderslev Kloster, see Kloster.
 Grossererfocietetet, 84—86.
 Grubbe, Jens, 58. Jørgen, 1625, S. 16.
 Sivert, 1535—36, S. 59, 66, 68,
 69, 110, 120, 123, 146, 257, 262,
 290, 316, 321.
 Grymetoft, 127.
 Græshauge paa Laaland, 144.
 Gron, Morten, 1535, S. 56. Peder, 1535,
 S. 56.
 Gudmeherred, 111.
 Guldborgsund, 110, 119.
 Gulbrandsdalen, 125.
 Gulland, 27, 28, 114, 139.
 fru Gundel, Oluf Daas Enke, 1535, S. 69.
 Gundsømagle Gaard, 22.
 Gurre, 77.
 Gyldenstjerne, Axel, 1591, S. 363. Chri-
 stopper, 1535, S. 99. Erik, 1535,
 S. 94, 111, 126, 144, 273, 322—23.
 Gabriel, 1535, S. 76, 96, 97, 144,
 278. Knud, Electus af Ødense, 1535,
 see Bispe. Knud, 1625, S. 12, 16.
 Larmand, 1624, S. 9, 10. Magnus,
 1535—36, S. 40, 44, 89, 91, 92, 114,
 131—32, 142, 301, 304, 314, 319,
 321. Otte, 1535—36, S. 31, 36,
 142, 277, 297, 321.
 Haagste Koncert, 246.
 Hadsøherred, 25, 31, 277.

Hageløse, 104.
 Hagenkov, 299. Pen, 276.
 Hagested, 64.
 Haf, Christoffer, 58, 80.
 Hald, 13.
 Haldherred, 277.
 Halland, 70, 77, 90, 145, 252.
 Hallandsfar, Hr. Per, 1535, S. 93.
 Halmstad, 3, 89, 266, 274, 279, 298, 303,
 319—20, 323.
 Halmstadherred, 67, 90, 92, 305.
 Halsby, 97.
 Halsbørgaard, 62.
 Halslønning, 1535, S. 25, 37, 38, 40, 47, 48,
 51—53, 132, 141—42.
 Halsnæs, 69, 79, 145.
 Halssted Kloster, see Kloster.
 Hamborg, Møde 1535, S. 46, 104.
 Hammer, lille, Hælleleie, 89.
 Hammergaard, 102.
 Hammerherred, 61, 66, 71, 262.
 Hamrumherred, 48.
 Hanherred, 31, 47, 53, 86, 278.
 Hans, Rønge, 140, 259, 284, 310.
 Hans, den ældre, Hertug, 317.
 Hans Jacobsen, Røgmand, 1578, S. 337,
 340, 344.
 Dr. Hans Michelsen, Superintendent 1627,
 S. 182, 184, 208, 211, 239.
 Hr. Hans Olsen, Cantor, 1535, S. 66, 95.
 Hans Pedersen til Sem, 1585, S. 348, 354,
 357, 359, 362.
 Hans Villomsen, 1535, S. 58.
 Hønskjæberne, 136—41, 254, 295. jfr. Lybællerne.
 Hørdenberg, Anna, Abbedisse i MariboKlo-
 ster 1535, S. 72. Wiler, 1535—36,
 S. 125, 277, 300.
 Høriagersherred, 90.
 Hørreherred, 48.
 Hørrendrup i Bønsøherred, 165.
 Hørridsborg Len, 66, 257, 262, 269, 290, 300.
 Hørridsølevgaard,

- Garriðsløvgård, 173 etc.
 Garsyssel, 48.
 Gærtrig Tamsen, 1535, jfr. Juml.
 Gæslingherred, 48.
 Gaverdrup, 102.
 Geddinge, see Storeheddinge.
 Gedemarken, 125.
 Gebersforp, Reinoldt, 1535—36, S. 55, 278, 321. See Geibersdorf.
 Geiden, Balzer upper, 1535, 129.
 Geidersdorf, Reinhardt, 1625, S. 16. See Gebersforp.
 Gellumherred, 47.
 Geline Kirke, 34, 93.
 Gelfingsborg, 105, 112—13, 139, 263, 274, 303, 306, 309, 317, 320, 323. En, 90, 92, 301, 303, 304, 318. Slot, 263, 298.
 Gelfinger, 70, 75, 77, 81, 101, 103, 105, 107—8, 112, 120, 122—23, 129—30, 139, 259—61, 263, 271, 275, 279, 291, 297, 304, 307—9, 315, 317—18, 320—24.
 Gemelo Gerred i Halland, 91.
 Genuing Jørgensen, 1535, 99.
 Genrit, Abbed i Sora, 1535, S. 77.
 Genrit Bjørnsen, 1535—36, see Bjørn.
 Dr. Genrit Jensen, 1535, S. 146.
 Genrit Jørgensen, Røgmand, 1592, S. 337.
 Genrit Nielsesen, Ridder, 1343, S. 86, 87.
 Genrit Nielsen, Bysfoged i Røstved 1535, S. 78.
 van der Gerberge, Jørgen, 1535, S. 96.
 Gerlov, 67.
 Gerredag, i Kjøbenhavn 1536, S. 319—21, 323; i Holsten, 1535, S. 55. Gerremøde i Norge 1535, S. 46. Gerredag i Norge, 1585, S. 332—63.
 German, Lange, paa Rallumborg 1535, S. 36, 118.
 Gerredsfogder, 11, 20, 21, 48, 70—72, 79, 95, 105, 116—17, 123, 133, 147, 158, 165, 170, 320—21.
 Gerredorad Kloster, see Kloster.
 Gerrestadherred, 91.
 Gerredkirke paa Laaland, 144.
 Gerstedvester, 74 76.
 Gesfelmed, 56.
 Gidscherred, 31, 278.
 Gielmecherred i Halland, 91.
 Gjelmsø, 58.
 Gjermherred, 48.
 Gjellerløvherred, 48.
 Gjellerødsholm, 65.
 Gillested, 330.
 Gimmersyssel, 47, 53.
 Gindborgherred, 48.
 Gindherred (Gingherred), 31, 48, 278.
 Gindogavl, 101, 149—171, 299. En, 149—171, 278.
 Gindstedherred, 31, 47, 276, 300.
 Gjortholm, 95.
 Gjerne, 332.
 Gjerring, 276, 304, 320.
 Gobre, 276, 304, 320.
 Goffmand, Hans, 131.
 Golboherred, 65, 73, 123, 125, 133, 261—62.
 Golbæk, 60, 62, 77, 147—48, 259, 261, 269, 275, 281, 289, 300, 304, 320. En, 66, 95, 257, 262, 269, 290.
 Golbækgaard, 336.
 Goleby Kirke, 327.
 Golf, Christian, 1630, S. 194. Genrit, 1535, S. 144. Wandrup, 1535, S. 101.
 Gollufgaard, 159, 167.
 Gølm, 103.
 Gølmansherred, 114.
 Gølmegaard, Bøndsherred, 165.
 Gølmekloster, 55, 299.

Gølftebro, 304, 320.
 Gølte, Søllerød Sogn, 76.
 Golvad Mølle, 79.
 Gømmøds Præstegæld, 339.
 Gørbøl, 330.
 Gørnbæk, Hjøfteleie, 74.
 Gørne Kirke, 54.
 Gørns herred i Sjælland, 20, 21, 64, 66, 147—48, 262. I Bønbysøfel, 47, 53.
 Gørnsved Skov i Gørns herred, 147.
 Gørnum herred, 47.
 Gørsens, 27, 33, 34, 38, 41—43, 50, 54, 276—77, 299, 304, 307, 320, 324.
 Gørsunde, 331.
 Gøveri, 9—19, 71, 73, 149—71. Gøverifrihed for Herredsfogder og Sandemænd, 11.
 Gøya, Greben af, 1535, S. 266.
 Gøghæftath, Johannes, 1343, S. 86.
 Gøndborgherred, 48.
 Gøndebæk, 30.
 Gønsmand, Arbeidspenge, 13, 14. Bo i Gøndhytter, 14.
 Gøwal, Jes, 88. Nicolaus, 1347, 88. Torillus, 1343, S. 87, 88.
 Gøven, 73, 77, 80, 318.
 Gøveboherred, 47, 53, 97.
 Gøvid, Mester Christiern, 1535—36, S. 32, 33, 35—38, 40, 103, 105, 111, 273, 275, 296—97, 306. Christoffer, 1535, S. 278.
 Gøvidbjerggaard, 37.
 Gøvidere, 107, 122, 130, 260—61, 281, 309, 316. Kro, 74.
 Gøvitfeldt, Anders, 1585, S. 357, 359, 362. Christoffer, 1535, S. 34, 56, 130, 145, 264, (278?), 321. Otto Clausen, 63.
 Gøviti, Christoffer, 1535, S. 278.
 Gøvbing, Christian III's, 27, 51, 56, 94, 126,

136—41, 262. Prinds Christiane 1655, S. 326—31.
 Gøvsylbet i Bønbysøfel, 87.
 Gøg, Johan, 1535, S. 105. Jost, 1627 etc., S. 19, 176—239. Strygge, 1655, S. 328.
 Gøgstrop Gaard, 68, 146, 300.
 Gøitris, 195.
 Gøts herred, 90.
 Gønborg, 30, 58, 300. Len, 58, 277.
 Gørby, 131.
 Gøyby, 92, Len, 91, 304.
 Gøyer, Henrik, 1535, S. 76. Johan, 1535, S. 36.

Fr. Jacob Andersen, 58.
 Jacob Mouritsen, 1535—36, S. 123, 301.
 Jagten, 76.
 Jøde Skibrede, 342.
 Fru Jde, (Munk), Fr. Oluf Rosenkrands, 1535, S. 60.
 Jemteland, 337, 340.
 Mester Jens, 1535, S. 269.
 Jens, Abbed af Esrom, 1535, S. 59.
 Jens, Abbed af Knardrup, 1535, S. 59.
 Jens Nielsen, Prior i Randers, 1535, S. 23, 24.
 Jens Persen, 1535, S. 99.
 Jens Trudsen, 1535, see Ulfstand,
 Jep Bjørnsen, Foged, 1535, S. 59, 307.
 Fr. Jep Geye, 1535, S. 95.
 Jep Jensen, Lensmand paa Abrahamstrup, 147.
 Jep Nielsen, Borgemeister i Malmø, 1536, S. 297.
 Jep Thordsen, 1535, S. 34, 91, 310.
 Jernstjæg, Peder Iversen, 1578, S. 341, 355.

Jerra-

Jerrestadherred, 91.
 Jerslevherred, 47, 53, 114.
 Jes Torbernssen, 104.
 Jindeløv i Bendsherred, 165.
 Fru Ingeborg paa Hagelsø, 1535, S. 104.
 Ingelstadherred, 91.
 Fru Ingerd i Volland, 1535, S. 146.
 Fru Ingerd til Ølstrup, 1535, S. 63.
 Inggedal Skiborede, 125.
 Johan, Rønge af Eversig, 4.
 Hr. Johan Bjørnsen, 1535, see Bjørn.
 Fru Johanne paa Hagelsø, 1535, S. 104.
 Johannes Nicleson, 1343, S. 86.
 Jon Guttormsen, Superintendent i Stavanger, 361.
 Jon Nielsen til Skibbød, 1585, S. 357, 359.
 Jon Simonsen, Sagmand, 360.
 Jonstrup, 60, 76.
 Jøse Gaard i Norge, 341.
 Jøsefjorden, 147.
 Junge, Reinholdt, 1535, 54, 142—44.
 Jungshoved, 300.
 Juul, Afel, 1535—36, S. 25, 37, 38, 47, 52, 53, 69, 104, 141—42, 258, 278, 299, 304, 307. Envold, 1535, S. 56. Hartvig Tamsen, 272. Jens til Høsfjeld, 1535, S. 56. Jens, 1630, S. 194. Mester Iver, 1535, S. 46, 99. Iver, 1627, S. 173. Mogens, 1535, S. 56. Niels Kjeldsen, 1535—36, S. 61, 278, 300. Øre, 1585, S. 348, 354, 357, 359, 362, Peder, 1535, S. 103.
 Mester Iver Kjeldsen, 1535, S. 277.
 Fru Jytte (Hødbuust), Niels Broks Enke, 1535, see Hødbuust.
 Jonkjøbing, 123.
 Jørgen Andersen, 1535, S. 115.
 Jørgen Henningsen, 1535, see Øvigov.

Jørgen Lauridsen, Sagmand, 1585, S. 349, 354, 357, 359, 362.
 Jørgen Pedersen, Sagmand, 1578, S. 337.
 St. Jørgensgaard ved Odense, 56.
 St. Jørgenshospital paa Røen, 145.
 Jørgen Steensen, 1535, S. 143—44.
 Jørlundherred, 65, 261—62.

Raas, Bjørn, 1570, S. 2. Mogens, 1630, S. 194. Hr. Mogens, 1655, S. 330.
 Rallebofund, 310. Jfr. Gamlebo Dph.
 Rallundborg, 108, 118, 281—82, 304, 313, 315, 320, 324. Ren, 66, 95, 102, 257, 269, 290, 313. Slot, 290, 293—95, 297.
 Ralle, 31, (65), 103. Ren, 55, 106, 277.
 Ralmar, 129.
 Fru Karine, Anders Gjes Enke, 1561, S. 171—72.
 Fru Karine, (Vilje), 1536, S. 300.
 Jomfru Karine Erikdatter, 1536, S. 94, 95.
 Fru Karine, Jens Grubbes Enke, 1535, S. 58.
 Fru Karine, Mikkel Brostenhus, 1535, S. 76.
 Fru Karine, Niels Langes, 1535, S. 103.
 Rarlebo, 130.
 Rarleby, 121, 146.
 Rassenbruch, Henrik, 186, 217.
 Rastrop, 348, 354, 357, 359, 362.
 Rauslunde, 165.
 Reiseren af Lybstant, 248, 323.
 Rettinge, 330.
 Rjeldbylille, 99, 145.
 Rjeldgaard, 194, 348, 354, 357, 359, 362.
 Rjeldstrupgaard, 172, 348.
 Rjerteminde, 54, 57, 61, 74, 82, 130, 276, 303, 320.
 Rindby, 21, 148.
 Rindstrup, 166.

Kirkeby, 330.
 Kirker, Alling Klosters, 30. Børglum Dom-
 kirke, 120, 144. Egvad R., 33. St.
 Laurentii R. udenfor Randers, 28.
 St. Nicolai R. i Erenborg, 70.
 St. Peters R. udenfor Randers, 28.
 Stabanger Domkirke, 361. Søn-
 derby R. 115, Brølle R., 171. Kirke-
 torn, 128, 130, 135, 269, 271, 301.
 Esboftat af R., 1535, S. 26, 27, 33,
 97, 252, 269. Jfr. Præster.
 fru Kirstine, fr. Holgerds Enke, 1535—36,
 see Friis.
 fru Kirstine, Karl Bryffes Enke, 1535,
 S. 57.
 Jomfru Kirstine Nielsdatter, 1535, S. 54.
 fru Kirstine, Knud Dffens, 1535, S. 34, 35.
 fru Kirstine, fr. Peder Dyffes Hustru, 1535
 —36, S. 278, 321.
 Kjarby, 153, 165.
 Kjarbyholm, 165.
 Kjergaardsholm, 348, 354, 357, 359, 362
 Kjarherred, 47, 53.
 Kjarstrup Gaard, 172.
 Kjøbenhavn, 49, 102, 262, 296, 322,
 325, 328. Befeiring 1535—36, og
 Reiren, 70—146, 252—295, 301—3,
 307—10, 313—16. Befeiring 1658, S.
 246. Underhandling med Kongen og
 Overgivelse 1536, S. 280—97. Kjø-
 benhavns Privilegier, 246, 284—87.
 Herrebag 1536, 319—321, 323.
 Kjøbenhavns Len, 65, 76, 82, 95, 144,
 290. Slot, 151, 154.
 Kjøge, 63, 69, 75, 77—79, 81, 97, 100, 102,
 108, 112, 116, 122, 124, 127—28,
 145—46, 259, 261, 263, 269—70, 275,
 279, 281, 304, 307, 309, 313, 320—21.
 Kjøng, 71, 145.
 Klinte, 55.

Klostre, 44, 59, 93, 101, 313—14. I Halsborg,
 24, 29, 311. Næs Kloster, 34, 93,
 313. Alling, 30, 35, 292, 299, 314.
 Antvorskov, 22, 60, 73, 75, 260,
 264, 300, 310, 314. Bøllekov, 34,
 80, 90, 93, 104, 123, 300, 313. Bør-
 lum, 314. Børringe, 90. Dalby,
 61, 93, 104, 146, 300, 313. Dalum,
 299. Dueholm, 13, 299, 314, 324.
 Ebbelholm, 62, 68, 75, 121, 135, 314.
 Herrom, 59, 75, 121, 128, 298, 300,
 302, 308, 314, 319. Esenskov, 299,
 314. I Faaborg, 34, 307. Grin-
 derslev, 55. Galsbed, 71, 299, 314.
 Gjelne Kirke, 34, 93, 313. I Gjel-
 finger, 129. Herredovad, 34, 77,
 93, 101, 300, 313. Holme, 55, 299, 314.
 I Horsens, 299, 314. Knardrup,
 59, 80, 121, 130, 314, 319. Mari-
 ager, 94, 95. Maribo, 72. I Næst-
 ved, 106. I Odense, 35, 55, 127,
 299, 314, 324. I Randers, 23, 24,
 46, 108. I Ribe, 299. Ring, 133,
 299. I Ringsted, 75, 129, 260, 264,
 300, 314. I Roskilde, 59, 64, 81,
 172, 300. Skovkloster, 59, 106,
 110, 300, 314. Sorø, 20, 21, 73, 75,
 77, 260, 300, 314, 319. Tvilum, 25,
 33, 299. Tvis, 299, 314. Tomme-
 rup, 34, 93, 104, 300, 313. I Veile,
 29. Vesterriig, 13, 299, 314, 323. I
 Viborg, 299, 314. Vibæk, 299,
 314, 323. Vor, 33, 299, 314, 323—
 24. Øm, 33, 65, 299, 314, 323.
 Øvig, 34, 93, 104, 300, 313.

Knardrup Kloster, see Klostre.

Kneverhede Gaard, 118.

Knob, Lauris, 1535, S. 65, 72, 106—7,
 109—10, 119, 129, 257, 271, 278.

Knud Ebbesen, 1535, see Ulfeld.

St. Knuds

- St. Knuds Kloster i Odense**, 127, 177, 202—38, 299.
Knud Otzen, 1535, S. 34.
Knud Persen (Gyldenstjerne), 63, 75.
Knudstrup, 22.
Kofod, Commandeur-Capitain, 1800, S. 83.
Kogsbølle, Rouffvill, 64.
Kolding, 32, 39, 54, 277, 304, 307, 320.
 Len, 30, 33—4, 58, 277.
Koll, Johannes, 1343—47, S. 86, 87.
Kongelo, 268, 276.
Kongsballe, 274, 320.
Kongsgaard i Halsnæs, 69.
Korff, Claus, 185—244.
Korsethse, 63, 70.
Korser, 58, 100, 259, 264, 269, 289, 300, 304, 320. *Len*, 66, 95, 256, 262, 269, 290.
Krabbe, Glob, 1535, S. 116. **Gregers**, 155, 160, 167—68. **Hartvig**, 1535, S. 115. **Iver**, 1535—36, S. 257, 269—70, 279, 290, 316, 321. **Mester Morten**, 1535, S. 125. **Peter, Capitain**, 1800, S. 83—86. **Tyge**, 1535—36, S. 35, 40, 44, 74, 77, 91, 92, 101, 109, 113, 122, 128, 142—43, 263, 296, 298, 300, 303—4, 306, 312—15, 318—19, 321.
Krag, Jens, 1535, S. 24. **Niels**, 1625, S. 12, 16. **Otto**, 1648, S. 151, 154.
Kragerup, 176, 201—2, 219, 225, 233.
Kragevig, Kragewiid, 110.
Kranich, Claus van, 1536, S. 295.
Krengerup, 193—94, 231, 243.
Krigsfanger, i Grevefeidens Tid, 94, 95, 100, 102, 114, 116, 259, 268.
Krogen, 77, 80, 271, 300—1. *Len*, 65, 73, 95, 144, 257, 259, 269, 271, 290.
Krogh, jfr. Esgerus Ebbesen.
Kurckow, Jørgen, 1585, S. 362.
Krummedige, Fru Elise, 1535, S. 30. **Erif**, 1535—36, S. 30, 42, 55—56, 69, 74, 82, 101, 103, 128, 142—43, 277—78, 300, 302, 315, 320—21.
Krumpen, Stygge, Biskop af Bergslam, jfr. Bispet.
Krumstrup, 357, 359, 362.
Kruse, Gabriel, 1624, S. 9, 10.
Krøginge Birk, 78.
Kyfel, Frederik, 1535, S. 116.
Kyth, Per, 88.
Koppen, Thomas, 1535, S. 31—33.
Kørning, Povel, 1535, S. 104.
Laaland, 61, 63, 71, 72, 74, 76, 78, 96, 106, 111, 116, 127, 131—32, 144—46, 255, 274—75, 278, 282, 296, 304, 309, 318, 320—21, 326—31.
Laholm, Lauholm, Len, 70 90, 92, 305.
Lamin Jacobsen, 1343—47, S. 87, 88.
Landerslev, 20 21.
Lander, 331.
Landgilde, 9—19, 37, 61.
Landsdommere, 56, 60, 93, 159, 190—91, 230—45, 289.
Landskrone, 64, 72, 123, 127, 252, 259, 261, 263, 268, 274, 279, 299, 301, 303, 309, 312, 315, 319, 323, 325. **Stot**, 10.
Landsting, 27, 67, 79, 93, 114, 126, 137—38, 152—53, 164, 190, 195, 237, 262, 282, 298, 305, 307, 320.
Lange, Hans, 1535, S. 94. **Niels**, 1535, S. 38, 56, 278.
Langeland, 57, 80, 118—19, 275, 278—79, 299, 303, 327, 329, 331. **Lavind**, 73, 260, 278, 321.
Lantwer, Engelfe, 1535, S. 47.
Latendorp, Jacob, 1535, S. 96.
Mester Laurens Andersen, 1535, S. 95.
Laurids, Abbed i Odits Kloster, 1536, S. 300.

Dr. Laurits Jacobsen Gindsholm, Biskop.
1635, S. 326—31.
Laurids Jensen, 1535, S. 65, 95, 257,
262, 269.
Laurids Jørgensen paa Kongsgaard i Salsnæs,
1535, S. 69.
Laurids Olsen, Røgmand, 1578, S. 337,
340.
Laurids Siverdsen, 1535, S. 117.
Laymand, Peder, 72.
Leiel, Sander, 1535, S. 77, 78, 94, 306,
321.
Leire, 64.
Lemdrup, 61.
Lemvig, 304.
Len, 5, 6, 9—19, 26—40, 47, 48, 55—62,
92—96, 106, 108, 125—26, 131—
32, 144, 256—306, 314, 334—35.
Liberi, Roskilde Capitels, 1546, S. 172. See
Bøger.
Lidemarf, 61.
Lier, Eyre Len, 125.
Lillehammer, 145.
Lilleherred, 62, 66, 79, 262.
Lindenov, Fru Christense, 1649, S. 159,
165, 170. Gans, 19, 155.
Lindholms Birk, 91. Len, 92, 304.
Fru Lisabet, Fr. Claus Bildes, 1536, S.
296.
Lisbergherred, 31, 277.
Lister Len i Norge, 306.
Listersherred, 90, 252.
Ljunetsherred, 91.
Ljunge, 166.
Ljungeherred, 65, 135, 262.
Livland, 41.
Luggudeherred, 90.
Lund, 89, 92, 102, 104, 111, 123—24, 126,
128, 130, 143, 145, 252, 255, 302—3,
306, 312. Capitel, 93, 104, 117, 123,
315, 320.

Lund paa Mors, 13, 299.
Lundenæs, 31, 299. Len, 278. Slot, 307.
Lundom, 298.
Lundsgaard, 55, 61.
Lunge, Niels, 103. Ove Vincentsen, 1535,
S. 23, 27, 31, 33, 35, 39, 42, 43,
46, 47, 53, 57, 74, 101, 110, 113,
115, 122, 128, 270—72, 278, 320—21.
Lybællerne, 32, 41, 93, 136—41, 248, 253—55,
257, 280, 283, 289, 292—95. Velei-
ring, 137. Flaade, 1535, S. 53, 57,
253. Reberlag ved Enebørg 1535,
S. 53.
Lyckaa, 274, 292, 303, 320. Len, 90, 92,
132, 305.
Luenig, Johan, Dr. juris, 186, 217.
Lyfte, Fru Anna, 173—245. Joachim,
1535—36, S. 23, 42, 43, 320. Jørgen,
1570, S. 2, 8. Niels, 1535, S. 49.
Peder, 1535, S. 23, 31, 40, 42, 43,
48, 57, 82, 278, 321.
Lyndelsøherred, 90.
Lyngby, Kongens, 76, 82, 97.
Lyngerup, 20, 21, 148.
Lyre Len. jfr. Lier.
Lysgaardsherred, 31, 278.
Lystrup, 59.
Løgstød, 104.
Lønborg Birk, 51, 52.
Løveherred, 59, 66, 262.
Løvenbalk, Mogens, 1535, S. 31.

Mester **M**ads, 1535, S. 125.
Mads Haraldsen, Røgmand, 1578, S. 337,
340—62.
Mads Ovesen, Provst, 1535, S. 46.
Mabflæt, 1535, S. 36, 67, 93, 95, 96, 100,
102, 106, 109—10, 115, 118—19,
122—25, 269—71, 276—78, 301—2,
319.
Magleby, 60, 71.

Malmö, 40, 53, 64, 72, 80, 89, 136—41,
252, 290, 293, 299, 293—94, 297—98,
302—3, 306, 308—9, 312, 315, 318,
320. *Seu*, 9, 10.

Malki Nickelsen, 1347, *see* Duns.

Mandal, 361.

Fru Margrete, Hartvig Andersens Enke, 1535,
S. 71.

Fru Margrete, Fr. Jacob Andersens Enke,
1535, S. 58.

Mariager, 55, 94, 95, 304, 320.

Maribo, 63, 67, 72, 260, 281—82, 304—5,
320.

Marquard Ericksen, 1535, S. 56.

Marstrand, 268, 276.

Marvæn, Otto, 1624, S. 10.

Mester Martin, Biblesge, 1535, S. 60.

M. Mattyson, 1347, S. 87.

Medelsomherred, 31, 48, 277.

Medelstads herred, 90, 93.

Meden, Martinus von, Geheimeraad, 186.

Meerløse herred, 66, 261—62.

Messenborg, 76. Hertugen, 1535, S. 41.

Messysel, 126.

Fru Mette, Johan Ores, 1535, S. 64, 65.
110—11, 129, 257, 267, 278, 319,
321.

Middelfart, 34, 58, 69, 103, 107, 149—71,
264, 276, 298, 303, 313, 320.

Mogens, Abbed i Ebbelsholt, 1535, S. 62,
68, 135.

Mogens Baardsen, Ragsmand, 1585, S.
333—62.

Mogens Jonsen, 1535, S. 115—16.

Mogens Jostsen, 1535, S. 116.

Morlop i Halland, 145.

Mors, 13, 14, 31, 45, 48, 276, 299, 320.
Seu, 278.

Morten, Abbed i VorMøster, 1536, S. 323.

Mosedal Skibsskole, 125.

Mester Morten Jenson, 1535, S. 66, 95.

Mourits Jostsen, 1535, S. 61.

Fr. Mourits Olsen, 1535, S. 92, 131—32,
142, 300, 321.

Mule, Jørgen, 1627, S. 176, 179, 199, 200.

Munk, Christen, 1578, S. 336. Erik Niel-
sen til Sjørne 1585, S. 332—363.
Sams, 1535, S. 48. Jver, 1535,
S. 31, 42, 43. Kirstine, 181, 196,
207. Lodvig, 1535, S. 39. Lodvig,
1578, S. 336. Mogens, 1535—36,
S. 23, 31, 46, 48, 55, 79, 107, 116,
278, 300, 320—21. Olaf, 1536,
S. 299. Peder, 1347, S. 88.

Museherred, 65, 109, 330.

Møn, 67, 95, 99, 112, 116—18, 127, 132,
145, 255, 257, 260, 268, 274, 289,
304, 310—11, 321.

Mønten, 1535, S. 50, 68, 102, 113, 120,
123, 128, 258, 305—6. Møntergaarden,
108, 113. Møntmestre, 54, 57, 68,
101, 113—14, 128, 142—44, 260,
303—4, 316. Mønforter, 39, 40, 54,
114, 305. Møntersbenke 114, 120.

Morkhei, Mordisw, 74.

Marskov, 72, 73, 107, 109—10, 119, 260,
267, 270, 275, 278—79, 281—82,
304—5, 315, 320, 330—31.

Nedenæs *Seu*, 126, 332—363.

Nederlandene, 104, 246—51.

Nestved, 58, 61, 67, 70, 73, 78, 94, 102, 106,
110, 112—13, 118, 259, 261, 269,
275, 279, 281—82, 304, 313, 320.]

Nicles Palnysen af Alun, 1347, S. 87.

Nicolaus Jngværden, Provst i Søndersø,
1343, S. 86.

Niels, Abbed i Herriksvold, 1535, S. 77.

Mester Niels i Antvorskov, 1535, S. 60.

Niels Botelsen, Ragsmand, 1578, S. 337, 340.

Niels Clausen, 1535, S. 103.

Niels Ebbesen, 1343—47, S. 86—88.
 Niels Jensen til Brodskov, see Kottfeld.
 Niels Kjeldsen til Åstrup, 1535—36, see
 Juul.
 Niels Lauridsen til Landerup, 1535, S. 56.
 Niels Marquardsen, 1535, see Stjernov.
 Nielstrup, 64.
 Nis Jørgensen, 1535, S. 101.
 Nonneøsters Kloster, 333.
 Norby, Sane, 1535, S. 54. Per, 1535,
 S. 272.
 Norge, 2, 31, 32, 35, 46, 147, 268, 275—76,
 285—89, 291—92, 299, 306, 322—23,
 332—363.
 Nyborg, 56—58, 61, 107, 130, 278, 296,
 303, 320, 328, 331. Len, 56, 278.
 Slot, 145.
 Nykøbing paa Fælster, 62, 64, 71, 76, 96,
 109—10, 112, 119, 122, 129, 257,
 259, 270—71, 275, 279, 281—82,
 304—5, 320, 331. Len, 144, 270, 278,
 292, 290. Slot, 94, 120. Slottets
 Inventarium 1535, S. 133—35.
 Nykøbing paa Mors, 48, 276, 304, 320.
 Nykøbing i Odsherred, 62, 259, 269, 275,
 281—82, 304, 320.
 Nykøb, 260, 270, 281—82, 304—5, 320, 330.
 Narum, Søllerød Sogn, 76.
 Næsbygaard, 59.
 Næsbyholms Len, 91, 92, 304.
 Næsbyhoved Len, 278.
 Nørholm, 340—62.
 Nørland, 336.
 Nørre Aboherred, 90.
 Nørre Galdherred, 48.
 Nørre Halland, 77.
 Nørrecharriølev i Benbysøel, 87.
 Nørreherred paa Fælster, 330. Paa Laaland,
 61, 330. Paa Mors, 48. I Salling,
 48. I Bardebyøel, 30, 48, 51, 52,
 277.

Nørrejylland, 26—64, 86—88, 101, 114, 136
 —46, 257—58, 275—81, 297, 299, 300,
 304, 307, 314, 320—21.
 Nørreløngherred, 31, 48, 277.
 Nørvangsherred, 30, 34, 277.

Odderød, 268, 276.
 Odense, 39, 54—57, 61, 82, 112, 127, 142
 —43, 164, 176—244, 264, 299, 303,
 314, 320, 326—331. Densjøgaard,
 159, 187—242.
 Odenseved i Hornøherred, 20—21.
 Odsherred, 59, 62, 66, 80, 262, 269, 275,
 281—82, 289, 320.
 Odenæs, 359, 362.
 Offo Nielsøen, 1343, S. 86, 87.
 Olav, Provst i Borglum, 1343—47, S.
 86—88.
 Olmenæs i Halland, 70, 145.
 Olstrup, 63, 326.
 Olfert Oluf, 1535, S. 270.
 Oluf, Abbed i Sora, 1487, S. 20,
 Oluf Mortensen, Biskop i Roskilde, 148.
 Omlid Præstegjæld, 340.
 Onsildherred, 31, 48, 277.
 Onsøherred, 91, 92, 304.
 Onstrupgaard, 126.
 Onse Skibarede, 333.
 Oppland, 337, 340, 343, 349, 354, 357—58.
 Ordrup, 74.
 Ørebjerg, 21.
 Oslo, 268, 275, 322—23, 332—63.
 Østherred, 90, 92, 305.
 Østenfeld, Dr., 246—49.
 Ottersølev Kirke, 144.
 Otto Knudsen, Borgemeester i Odense, 1627,
 S. 176—239.
 Ougby, 349, 362.

Ore, Johan, S. 64, 65, 111, 257, 267.

Peder, 1570, S. 2, 5, 8.

Orieherred, 44, 91.

Paaske, Lauris, 1535, S. 257. Søveren, Raadmand i Kjøbenhavn, 1586, S. 283.

Palne Ascerfen, 1343, S. 86.

Parsberg, Niels, 1587, S. 22. Verner, 1535, S. 91.

Peder, Abbed i Vesteftov, 1535, 90, 300.

Peder, Abbed i Øm Kloster, 1536, S. 323.

Peder Christiernsen, 1535, S. 101.

Peder Christensen, Lagmand, 1585, 332—63.

Peder Hansen, 1535, S. 92, 126, 272, 312.

Peder Hansen, 1535, S. 60, 70, 71.

Peder Jensen, 1535, S. 115.

Peder Jensen, Prior i Kalborg, 1535, S. 24.

Peder Knudsen til Osbøns, 1585, S. 359, 362.

Peder Laursen, Probiantmester, 1535, S. 278.

Peder Nielsen, Bøchner, 88.

Peder Villomsen, Byfoged i Helsingør, 1535, S. 82, (89.)

Pederstorp Jørgen, 118. Tommes, 1535, S. 118.

R. Pedersen af Hanherred, 1343, S. 86.

Pederstrup, Peerstrup Birk, 78.

Penning, Kort, 1535—36, S. 142, 270, 294—95.

Fru Pernille, Anders Ebbesens, 1535, S. 59. Blovstat, 37.

Plusting, 1535, S. 74, 116, 258.

Podebusk, Claus, 1535, S. 91, 319. Fru Tytte, 1535, S. 60. Prebjørn, 1535—36, S. 23, 30, 31, 42, 43, 47, 53, 59, 277—78, 300, 320—21.

Pogviß, Sans, 149, 159. Senning, 1649. S. 159—64, 167. Johan, 1535, S. 98.

Polen, 247—48.

Pors, Fru Birgitte, 1535, S. 72. Christen, 1535, S. 76, 105. Stig, 1535, S. 72. Strygge, 1535, S. 39.

Postbøtte 1535—36, S. 74, 264. Postvise 264, 298.

Povel Andersen, Cantor, 1535, S. 37.

Povel Stigsen, til Landerup 1535, S. 61.

Prensens, 248. Flaaden, 1535, S. 53, 267, 273—74.

Pros Lauridsen, Lagmand, 1585, S. 335, 340—62.

Præster, Anders i Øvestad, 1585, S. 359—61, Anders Lassen i Rindby, 1488, S. 21. Christen Andersen Arebo i Laaland, 1655, S. 327. Axel Hansen i Ryde, 1655, S. 330. Bennich i Søftjøbing, 1535, S. 81. Bertel Henriksen i Søftjøbing, 1535, S. 81, 133, Rabs Bøtte i Fuglse og Krøge, 1655, S. 327. Betram Bertramsen i Laaland, 1655, S. 327. Bo Laursen i Herrestedvester, 1535, S. 74. Jørgen Hansen Bogens i Laaland, 1655, S. 327. Peder Brebal i Rettinge, 1655, S. 330. Knud Christensen Bruun i Laaland, 1655, 327. Claus Jensen i Rabsbø, 1655, S. 330. Frederik Gerdsen Gudeman i Laaland, 1655, S. 327. Erik Nielsen til Øvestad 1303, S. 360. Jens Frid i Stokkemarck, 1535, S. 72. Gregers Christensen i Kirkeby, 1655, S. 330. Hans i Svanning, 1535, S. 54. Hans Hansen i Laaland 1655, S. 327. Hans Jøssen i Vindeby, 1655, S. 330. Hans Persen til Gjedstør, 1535, S. 70. Hans Theophilus i Hørbø, 1655, S. 330. Henrik Hoff til Datterslev Kirke 1535, S. 144. Henrik Michelsen i Obense, 1627, S. 199, 218.

218, 225, 233. Henrik Præbilerter
1535, S. 260. Jacob Clausen i
Grindlev og Ølstrup, 1655, S.
326—331. Jacob Madsen i Røstved,
1535, S. 61, (67). Jb i Ekløstved,
1535, S. 108. Jb Esbernson i Her-
løv, 1535, S. 67. Jens Henningsen
i Rjøl 1535, S. 71, 145. M. Jens
Lauridsen i Odense, 1627, S. 199—
239. Jep Jensen i Rjøl, 71. Jep
Jndbersten i Herløv, 1489, S. 147.
Jesper Jepsen i Stubbekjøbing, 1655,
S. 330. Johannes Olavi til Otters-
lev, 144. Jørgen Lauridsen i Stege,
1535, S. 71. Jørgen Lauridsen i Sund-
by, 1655, S. 330. Jørgen Madsen i
Gallerstev 1655, S. 330. Jørgen Per-
sen til Gloslunde og Græshauge, 1535,
S. 144. Jørgen Rasmussen i Enev-
borg, 1535, S. 70. Jacob Rønigham
i Hørselunde, 1655, S. 331. Lauris
i Spjellerup, 1535, S. 68. Lauris Blade
i Stokkemart, 1535, S. 72, 145.
Laurids Jørgensen i Laaland, 1655, S.
327. Laurids Mortensen i Rastov,
1655, S. 330. Lauris Nielsen i Ron-
gens Lyngby, 1535, S. 76. Lauris
Rasmussen til Herrikirk, 1535, S.
144. M. Rind Perle i Rysted, 1655,
S. 330. Mads Perle i Hillested, 1655,
S. 327, 330. Mads Perle i Landet,
1655, S. 331. Mads Madsen i Dns-
lev, 1655, S. 331. Mattis paa Sveen,
1535, S. 80. Mattis i Ridemart,
1535, S. 61. Mattis Povlsen i Store-
heddinge, 1535, S. 63. Nicolaus i
Bjerby, 1343, S. 86. Niels Andersen
i Gimlinge, 1535, S. 59. Niels Chri-
stensen, 1535, S. 108. Niels Hansen
paa Dreis, 1535, S. 56. Niels Pe-
dersen i Frøsløv, 88. Niels Troelsen

i Dalsby, 1535, S. 63. Oluf Jon-
sen i Odense, 1627, S. 199, 218,
225, 233. Oluf Persen i Ekløstved 1487
—89, S. 20, 147. Peder i Røstved, 1535,
S. 81. Peder i Magleby, 1535, S.
60, 71. Peder Hansen til Gjelsted
Kirke, 1535, S. 145. Rasmus Niel-
sen i Vestenstov, 1655, S. 330. Ras-
mus Sørensen i Helsingør, 1535, S.
81. Hr. Simon Bugge, Skriver paa
Holket, 1535, S. 62. David Davidsen
Stigelius i Laaland, 1655, S. 327.
Søren Jensen i Laaland, 1655, S.
327. Poul Jensen Løstved i Laaland,
1655, S. 327. Præsterne Søløstved
og Madsstet, 1535, S. 26, 27, 33, 97,
123—24, 252, 269.

Præste, 73, 78, 112, 259, 261, 269, 275,
279, 281—82, 304, 309, 320.

Prætorius, J., Grosferer, 1802, S. 84—86.

Rørkeby, 129.

Rvinderup, 263.

Rvindestad, 342.

Rwigow, Christoff, 1535, S. 82. Jørgen
Henningsen, 1535, S. 55, 99. Ten-
nes, 1535, S. 130.

Naabygdalag, Rabylaw, 126, 340, 342.

Naarup, 74.

Nadsted, 330.

Namlose, 65, 257, 262.

Namsøherred, 66, 70, 133, 262.

Nanders, 23—30, 46, 48, 54, 108, 277,
304, 320. Befæstning, 46.

Nangov, frants, 1627, S. 182—239. Hans
1535, S. 121. Henrik, 1535, S.
277—78. Jacob, 1536, S. 315,
Johan, 1535—36, S. 34, 38, 77.

144.

- 144, 277—78, 290, 300, 321. Kay, 1535, S. 277. Kay, 173. Melchior, 1535—36, S. 144—46, 290, 321. Otto, 1536, S. 296. Schack, 1535, —36, S. 76, 94, 107, 114—15, 122, 144, 257, 278, 310, 319, 321. Tennes, 1535, S. 63.
- Kangorholm, 194, 219, 226, 234.
- Kast, Iver, 1535, S. 103.
- Katlov, Detlev, 1535, S. 97.
- Kavensberg, Fr. Albrecht Ipsen, 82.
- Kavnsborg, 110, 257. Sen, 65, 270, 278, 282, 290.
- Kæde, Peder, 247—49.
- Kefsherre, 48.
- Keval, 41.
- Kibe, 34, 37, 42, 54, 69, 99, 132, 264, 277, 299, 304, 317, 320, Sen, 30, 34, 55, 56, 277. Stift, 30, 43.
- Kickenberg, Ernst, 1535, S. 142.
- Kiga, 41.
- Rigstraet, 1—8, 17—19, 27, 33, 35, 40—43, 46, 49, 91, 246—58, 260, 285, 287—90, 319.
- Riis, Jens, Vicarius, 1535, S. 93.
- Riisby Gods, 125.
- Rindsherred, 31, 48, 278.
- Ring Kloster, see Klostre.
- Ringerrige, 125.
- Ringfjebing, 33, 278, 304, 320.
- Ringsted, 75, 78, 136, 259, 261, 269, 279, 281—82, 304, 320.
- Ringstedherred, 61, 66, 67, 261.
- Ringstedkloster, see Klostre.
- Risum, 166.
- Risumlund, 153.
- Rode, Johan, 1535, S. 266.
- Rollerup, 80.
- Rommerige, øvre og nedre, 125.
- Rongsted, 77.
- Rosendal, 194.
- Rengaard, Mester Jens, 1535, S. 66, 96, 263. Mester Niels, 1535, S. 144.
- Rengaarden i Rjebenhavn, 172.
- Rosenholm, 187, 218—34.
- Rosenfrands, Christoffer, 1535—36, S. 31, 277, 300, 321. Erik, 1570, S. 2, 8. Henrik, 1535—36, S. 27, 28, 114, 272—73, 299. Fr. Solger, 1534, S. 31, 35, 90, 299. Solger, 1570, S. 2, 8. Solger, 1627, S. 182—239. Jørgen, 1570, S. 2, 8. Oluf, 60. Tennes, 1535, S. 105.
- Roskilde, 30, 59—64, 73—77, 81, 95, 101, 112—14, 117, 120—25, 143—44, 147—48, 172, 259—63, 269, 272, 274, 279, 281, 300, 303—4, 307, 309, 311—313, 315, 320. Hellig tre Kongers Kapel i Roskilde, 71. Roskilde Sen, 16.
- Roskilde Tractaten 1658, S. 247—50.
- Rostup, Jans, 30.
- Rosfeld, Niels Jensen, 1535, S. 116.
- Rorman, Jans, 1535, S. 142.
- Rorueby, 274, 292, 303, 320.
- Rougeherred, 31, 277, 300.
- Rud, Corfitz, 149, 159. Erik, 1570, S. 2, 8. Jans, 1535, S. 60, 80. Jørgen, 1535, S. 99. Rind, 1535—36, S. 60, 66, 94, 95, 99, 100, 109, 123, 256, 264, 290, 297, 305, 313, 315, 319, 321. Peder, 1535, S. 91.
- Rudfjebing, 278, 303, 320.
- Rugaard, 82. Sen, 82, 278.
- Rugbjerg, 54.
- Rustning, Prælaternes og Abdens, 1535—36, S. 38—45, 65, 74, 104, 118, 250, 299—301.
- Rybjerg, 56, 61.
- Ryde paa Søland, 330.
- Rødby, 77, 106—7.
- Røddingherred, 48.

Kollife, Anders, 1535, S. 80, 92.

Konnebergsherred, 90.

Konnov, Fru Anne, Fr. Johan Urnes 1535,
S. 58, 82. Joachim, 1535, Bisshop
af Roskilde, see Bisper.

Kaaby, Grosferer, 1802, S. 84—86.

Kallingsherred, 278.

Kallingland, 14, 48.

Kalsborg, 268, 275.

Kamsø, 49.

Kandemænd, Høveristribet, 11.

Kandflugt, 14.

Kare Pøterfon, 1343, S. 86.

Karen, Eufrysten af, 1570, S. 6.

Karstjebing, 67, 73, 81, 107, 112, 133,
260, 270, 275, 281—82, 304—5,
320.

Kasnenburg, Greven af, 41.

Kasnk, Christoffer, 1536, S. 307. Ge-
vert, Heltobersk, 1535—36, S. 98,
294—95.

Kasfeld, Jacob, 1585, S. 348.

Kasfeld, Christian Thommesen, 1655, S.
330. Claus, 1536, S. 299. Claus,
Kensmand paa Hindegavl, 150—70.

Kasstrup, 13.

Kasø, 103.

Kas, 348, 354, 357, 359, 362.

Kaseth i Halland, 70, 145.

Kasridslevmark ved Kjøbenhavn, 286.

Kas Sidse, Knud Persens, 1535, S. 63, 75.

Kasimmershavn, 274, 303, 319—20, 324.

Kasjælland, 41, 54, 58—60, 65, 70—72, 95,
109, 132, 136—41, 255—56, 258,
261, 269, 274, 279, 282, 289—90, 293
—297, 300, 304—6, 309, 314, 321.

Kasane, 9, 10, 27, 40, 41, 44, 45, 53, 61,
68, 72, 89—93, 96, 98, 104—15,
122, 124, 142—43, 146, 262, 261,

274, 296, 300—5, 313—14, 319,
320—21.

Kasade, Ove, 1655, S. 328.

Kasaderred, 48, 52.

Kasagen, 276, 304, 320.

Kasanderborg, 25, 26, 299. Ken, 31, 55,
106, 277. Slot, 171.

Kasandse ved Ribbelsart, 1535, S. 58.

Kasand, 274, 303, 320.

Kasarpenberg, Johan, Ridder, 88.

Kasat, see Kasbstat, Klovstat, Kolvstat.

Kasave, Mourits, 58, Peder, 1536, S.
309.

Kasael, Albert, 1630, S. 194. Iver, 1535,
S. 116. Otte, 1625, S. 16.

Kasreen, 268, 275, 332—63.

Kasrøbyggere, 32.

Kasrøstet, 108.

Kasrøby, 20, 21, 147.

Kasrølbred, 357, 359.

Kasrølsfjor, 57, 73, 77, 78, 107—8, 112,
124, 259, 261, 269, 275, 279, 281—
82, 297, 304, 320.

Kasrølsfjor, 263.

Kasrøns, Niels Marquardsen, 1535, S. 66.

Kasrøns, Hans, 1535, S. 80, 99, 105.
Morren, 1585, 348, 354. Oluf,
1535, S. 65, 75, 95. Poul, 1535,
S. 80, 99, 105.

Kasrøns Ken 66, 95, 146, 257, 282, 269
290, 300, 316.

Kasrønssherred, 59, 66, 262.

Kasrøby i Kentsfjor, 87.

Kasrøsfjor, 125.

Kasrø, 299, 304, 320. Kasrøns, 13, Ken,
31, 277.

Kasrøsherred, 91.

Kasrødsborgherred, 31, 48, 278.

Kasrødsborghus, 142, 300. Ken, 30, 34, 277.

Kasrødslev i Halland, 70, 145.

Kasrøland, 97.

Kaslotte,

- Skotte, Albert**, 1535, S. 267. **Karl**, 1535, S. 268, 273.
Skovboherred i Bentsbøslø, 47, 53.
Skovbyherred, 118.
Skovgaard, 171.
Skovgaard, Jans, 1535, S. 104. **Jans** 1570, S. 5. **Jørgen**, 1535, S. 37, 71.
Skovkloster, 59, 106, 110, 300.
Skram, Erik, 1535, S. 103. **Jacob**, 1535, S. 113. **Jørgen**, 1535, S. 102. **Jørgen**, 1585, S. 346. **Niels**, 1585, S. 171. **Peder**, 1535, S. 115—16, 125, 266—68, 279, 319, 322—25. **Peder**, 1570, S. 2, 8.
Skrellinge, 165.
Skrivestjeppe, 166.
Skuldeløv, 20, 21, 147—48.
Slagelse, 58, 73, 78, 259, 261, 269, 279, 281, 282, 304, 320. **Herred**, 66, 262.
Slagelunde, 65, 75.
Slangerup, 60, 67, 78, 118, 130, 135—36, 259, 261, 268, 281, 304, 320.
Slævig By, 81, 119.
Slætherred, 47.
Smidstrup i Bentsbøslø, 57, 89.
Smørføl i Halland, 70, 145.
Smørumherred, 65, 71, 75, 262.
Snoghøi, Blokhuss ved, 1535, S. 101.
Soffelundsherred, 65, 71, 75, 262.
Sommer, Christen, 1535, S. 46, 61, 132, **Jans**, Raabmand, 1627, S. 178. **Niels**, 61.
Soop, Peder, 1343, S. 86.
Sophie, Frederik I's Dronning, 64.
Fru Sophie, Albrecht Ipsen Ravensbergs Enke, 1535, S. 82.
Fru Sophie Gløbs, 1535, S. 54. †
Fru Sophie paa Løgsted 1535, S. 104.
Fru Sophie, Mogens Vilbes, 1535, S. 25.
Sorø Kloster, see **Kloster**.
Spanggaard, 324.
Spærre, Nage Jacobsen, Electus af Land, 1536, S. 315, 319. **Jacob**, 1535—36, S. 91, 92, 304, 321. **Jep**, 1535, S. 142. **Knud**, 1535, S. 67, 82.
Spedelby paa Møen, 99, 310—11. †
Sperrestrup, 263.
Spjellerup, 68.
Spurre, Jans, 1535, S. 70.
Stadager paa Fælster, 63.
Stade, 186—87, 217.
Stage, Stafe, Johan, 1535—36, S. 64, 76, 116, 146, 316.
Stampe, Severin, 60.
Staranger, Biskop og Capitel 1303, S. 360. **Domkirke, Superintendent**, 361.
Steen, Niels, 1535, S. 56, 109, 278.
Steenalt, 336.
**Steenbuch, Dr. Christen, Professor i Rets-
havn**, 246.
Steenholt, 72.
Steenløse, 168.
Steege, 69, 71, 73, 78, 107, 109, 111—12, 118, 126, 259, 275, 279, 281—82, 304—5, 315, 320. **Hospital**, 99, 310—11. **Len**, 68, 145.
Stevnsherred, 66, 68, 119, 128, 257, 262, 269, 290.
Stevnsflint, 124.
Stoffemark, 72, 131, 145.
Stofferup, 75.
Storeheddinge, 61, 67, 71, 78, 259, 281—82, 304, 320.
Strøherred, 65, 261—62.
Strøm Gaard i Norge, 342.
Stub, Niels, Lagmand, 1578, 337, 340, 342.
Stubbeffjølbing, 62, 73, 77, 96, 106—7, 110, 112, 129, 260, 270—71, 275, 278—79, 281—82, 304—5, 310, 316, 320, 330.

Stygge, Christen, 1535, S. 61. Christoffer, 1535, S. 99. Morits, 1578, S. 336. Styggi, 1535, S. 99.

Støvringgaard, 194.

Støvringherred, 31, 48, 277.

Sundby, 330.

Sundsby, 337, 340, 349.

Sundsherred, 278.

Svale, Mogens, 1578, S. 342.

Svanholm, 20, 21, 147.

Svanninge, 54.

Svend, Provst, 1535, S. 48, 132.

Svendborg, 53, 58, 62, 64, 69, 70, 107, 121, 123, 276, 296, 298, 303, 320, 325.

Svend Jensen, 88.

Svenstrup, 153, 194.

Sverrig, 2, 4, 34, 41, 44, 53, 111, 115—16, 123, 246—51, 298.

Sæby, 304, 320.

Søborg, 73, 78, 104, 259, 272, 275, 281—82, 300, 301, 304, 320. Len, 72, 73, 271, 318. Slot, 82.

Søbygaard, 103.

Søgaard, 116—17.

Søhale, 103.

Søholm, 68, 71, 146. Len, 73.

Søllerød Sogn, 76.

Sølvresborg, 243, 274, 292, 303, 320. Len, 90, 92, 305.

Sølvskat, 1535—36, S. 26, 27, 30, 33, 35, 39, 55, 57, 69, 73, 74, 92, 97, 108—9, 120, 127, 132, 143—44, 252—58, 261, 269—71, 290, 297, 301—5, 313 14.

Sømmeherred, 66, 67, 74, 79, 135, 262.

Sønder Asboherred, 90.

Sønderbindslev i Bønsbøl, 87.

Sønderborg, 143, 261, 266.

Sønderby Kirke, 115.

Sønderherred, 296. Paa Kalfster, 330. Paa Paalund, 61, 144, 330. Paa Mors, 48.

Sønderlyngherred, 31, 48, 277.

Sørup, 58, 63.

Taastrup, 57.

Tage Nielsen, 88.

Tage Otter, 1535—36, see Thott.

Tanderup, 56, 61, 135.

Tegenhus, Jost, 1535, S. 57. Otter, 1535, S. 64.

Terfel Persen, see Bæmner.

Thjele, 348.

Thjerne, 362.

Thisted, 304, 320.

Thomas Truelsen, 1343—47, S. 86, 87.

Thott, Tage Ottesen, 1535—36, S. 34, 91, 298. Tage, 1630, S. 174—243.

Thy, 14, 35, 45, 48.

Tidemand, Niels, 1535—36. S. 118, 252, 257, 278, 290, 309, 314, 316, 321.

Tilføj, Tyfjøbing, Sogn, 80.

Tingstrup, 79.

Tjostulf Baardsen, Rasmann, 1585, S. 349, 354, 358, 359, 362.

Tobberup, 336.

Tolb, 50, 70, 96, 111, 120, 139.

Tolli Ingvarson, 1343, S. 86.

Tolstrup i Bønsbøl, 87.

Torbern Truelsen, 1343, S. 86.

Tordrup Len, jfr. Torup.

Torneherred, 91, 92, 304.

Torpe, 166.

Torpegaard, 194.

Torstanus Nielsen, 1343, S. 86.

Torstenæs, 99, 145.

Torup, Tordrup, 31, 169, 277.

Tranebjerg, 109, 252, 321.

Trebbow, Frants, 1535, S. 44, 113, 115, 319, 324.

Trefel,

Trekkel, Dr. Albertus, 186, 217.
 Trelleborg, 89, 131, 274, 303, 315, 319—20.
 Trinderup, 107.
 Trolle, Byrge, 1570, S. 2, 8. Jacob, 1535—36, S. 90, 92, 301, 304, 321.
 Trondhjem, 49, 250, 336—37.
 Trudt Andersen, 1489, S. 147—48.
 Tryggevalde, 60, 68, 114, 122, 145—46.
 Trykkered, 105, 116, 125, 128, 130.
 Tudscherred, 66, 262.
 Tue Tordsen, 1343—47, S. 86—87.
 Tuncherred, 62, 66, 70, 262.
 Tune Skibrede, 125.
 Tveager Sogn i Halland, 77.
 Tved, 71.
 Trilum Kloster, see Kloster.
 Tvis Kloster, see Kloster.
 Tybjergherred, 59, 66, 262.
 Tømmernup By, 319—20.
 Tømmernup Kloster, see Kloster.
 Tøndebynder, Niels, Borgemeester i Rjøbenhavn, 1536, S. 283.
 Tønne Apelsen, 1535, S. 99.
 Tønne Ebbesen, 1535, S. 69.
 Tønne Jensen, 64.
 Tønne Tønnesen, 78.
 Tønsberg, 268, 275, 337, 340, 344, 346, 349, 354, 357, 359, 362. Ten, 125.
 Tørrildherred, 114.
 Tørring, 103.
 Tørslev, 148.

Udsælsforbud af Korn og Dvæg, 1535, S. 80, 107.

Udsleire, 64.

Uf, 1535, S. 117. Mogens, 1535, S. 93.

Ugebagsmand, 65, 92, 95, 132, 149, 160, 171—72, 253, 256, 258, 277, 290, 303—4.

Ugerup, Urup, Sr. Axel, 1535—36, S. 44,

92, 131—32, 301, 319, 321. Erif, 1535, S. 125, 281.

Uggeløse Sogn, 132.

Ulborgherred, 278.

Ulf, 1535—36, S. 79, 271, 316.

Ulfeld, Anders Ebbesen, 59. Christoffer, 1630, S. 194. Sr. Flemming, 1655, S. 328. Hartvig Andersen, 71. Jacob, 149, 159. Jost Andersen, 1535, S. 64, 145—46. Rand Ebbesen i Røgsballe, 1535, S. 64, 66, 118, 124. Korfits, 1637, S. 19.

Ulfeland, Arvid, Arild, 1535, S. 34, 44, 62, 91, 142, 146, 272. Byrge, 1535, S. 34. Geert, 1535, S. 90, 92, 301, 304, 321. Gregers, 1535, S. 91. Sølger, 1535, S. 40, 44, 91, 92, 131—32, 304—5, 319, 321. Jens Truidsen, 1535, S. 78. Melchior, 1585, 348, 354, 357, 359, 362. Trudt, 1535—36, S. 44, 91, 127, 298, 319, 321.

Ulf, Karine, 1535, S. 55.

Urne, Axel, 1570, S. 2, 8. Christoffer, 1627, S. 176—233. Mester Claus, 1535—36, S. 45, 298. Hans, 1535, —36, S. 63, 66, 81, 94, 95, 107, 109, 110, 124, 257, 260, 263, 289—90, 304, 321. Johan, 58, 62, 114. Jørgen, 1535, S. 91. Rand, 1535—36, S. 63, 320.

Urupgaa:d, 171.

Ustrup, 56.

Utenhoff, Mester Wolf, Wolfgang von, 1535—36, S. 69, 276, 321.

Vale, Henrik, 1535, S. 57. German, 1535, S. 67.

Valkendorp, Jønning, 1535, S. 55. Jønning, 1649, S. 159—64, 167.

Sale,

Valle, 60.
 Vandal, Dr. Johan, 1660, S. 249.
 Vandfaldsherred, 31, 48, 278, 300.
 Vang, 176—233.
 Vardbjerg, 4, 5, 44, 72, 98, 102, 118, 274.
 302—3, 310, 312, 320. Len, 91.
 Varde, 54, 276, 304, 317, 320.
 Vardesysel, 30, 48, 103.
 Vardshus, 333.
 Varnskorp, Jon, 1536, S. 297—98.
 Vedbe, 77.
 Vedby, 79.
 Vedel Jarlsberg, Greve, 1800, S. 84.
 Vefsel, Fr. Gotfrid, 1535, S. 95.
 Veile, 29, 34, 38, 39, 54, 55, 276, 304, 318,
 320, 324.
 Veileby, 20, 21, 147.
 Veistrup, Birtrup, 111.
 Velchen, Jeltchen, Budz van, 1535, S.
 98. Christoffer van, 1535—36,
 S. 266—67, 270, 294.
 Vemmenhøghsherred, 91.
 Vemmetofte, 60.
 Vendske Stæder, 136—41, 254, 295.
 Vendsherred, 149—71.
 Vendsysel, 29, 31, 42—56, 86—88, 120,
 144, 278, 299. Bændelbo Stift, 13.
 Vennebjergsherred, 47, 53.
 Venstermand, Jørgen, 1535, S. 63, 64,
 106, 110, 115, 122, 128—29, 270—
 71, 278.
 Verden Stift, 186.
 Vestenstov, 330.
 Vesterherred i Bleking, 92. Paa Ron, 67.
 3 Ribe Stift, 30, 48, 52, 103, 277.
 Vestertorp, 79.
 Vesterwiig Kloster, see Kloster.
 Viborg, 12, 16, 23, 27, 30, 31, 42, 51, 55,
 61, 94, 279, 299, 304, 320, 324. Stift
 10—16, 43, 55.
 Viby, 165.

Vibygaard, 62.
 Vidstøl Kloster, see Kloster.
 Vifert, Axel, 1578, S. 336.
 Vigen, 124—25, 287, 337, 340, 349, 354,
 357, 359, 362.
 Villandsherred, 67, 90, 92, 304.
 Villom Hansen, Dronningen af Søverrige
 Capellan, 1535, S. 34.
 Vinbyholt, 110.
 Vind, Henrik, 1535, S. 101. Jver, 1630,
 S. 193—94, 245, Jver, 1655, S.
 331. Nicolaus Wynd, 1347, S. 87.
 Vindeby, 330.
 Vingaaarden i Risenhavn, 325.
 Virum, 76.
 Visborg, 27, 348.
 Visby, 27.
 Wisch, von der, Jørgen, 1535—36, S. 261,
 264, 273, 296, 318. Mourits, 1535,
 S. 116.
 Viñkeherred, 91.
 Visenbergs Birk, 145.
 Viuf, 101.
 Vognstob, 35, 301.
 Vognstrup, Unstrup, 80.
 Voldborgherred, 31, 48, 66, 117, 262.
 Volstrup, 29.
 Vordingborg, 59, 63, 73, 78, 94, 100, 107,
 109—10, 112, 120, 136, 269, 269,
 275, 279, 281, 304, 320. Len, 63, 66,
 95, 257, 262, 269, 290, 316.
 Vorkloster, see Kloster.
 Væ, 303.
 Væbner, Lertel Petersen, 1535, S. 103.
Vstad, 78, 89, 126, 274, 303, 312, 315,
 319—20.
Velsø, 55.
 Vrindler, 326, 331.

Erkebiskop af Lund, 1535, see Torbern Bille.

Af Trondhjem, 1535, S. 49.

Ersø, 331.

Elmand, Hr. Laurids, 1535, S. 60, 71.

Om Kloster, see Kloster.

Ensal Kirke, 125.

Ensløv, 331.

Orballegaard, 33.

Oresundstolben, 139.

Oroløvs Kloster, see Kloster.

Orum, 13, 93, 299. Sen, 31, 48, 278.

Østerherred i Veksing, 90, Paa Røn, 67.

3 Ribe Stift, 30, 48, 51, 52, 277.

Østerrig, 247.

Østertiersted Birk, 146.

Østrup, 348, 354.

Øvelæder, Lørr, 1535, S. 42, 43, 45,
268.

Øvig Kloster, see Kloster.

Øyestad, 359—61.

Danske Magazin,

indeholdende

Bidrag til den danske Histories og det danske
Sprogs Oplysning.

Tredie Række.

Sjette Bind.

Udgivet af

Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie
og Sprog.

Kjøbenhavn 1860.

Trykt hos J. G. Schultz.

INDLED

Selskabets Medlemmer.

Embedsmænd.

forstander. Hr. Caspar Frederik Wegener, Dr. phil., Conferentsraad, Geheime-Archivar, Kongelig Historiograph, Ordens-Historiograph, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Commandeur af Nordstjernen og St. Olafs Ordenen.

Secrétaire. Hr. Tyge Alexander Becker, Professor, extraordinair Medhjælper ved det Kongelige Geheime-Archiv.

Archivarius. Hr. Hans Matthias Belschow, Dr. phil., Professor i Historien ved Kjøbenhavns Universitet, Ridder af Dannebrogen.

Kasserer. Hr. Hans Georg Garde, Commandeur, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Ridder af Sværdordenen.

Overordentligt Medlem.

Hs. Excellence Hr. Adam Wilhelm Greve af Moltke til Grevskabet Breghentved, Geheime Conferentsraad, Over-Kammerherre, Ordenskantsler, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen, Dannebrogsmænd, Ridder af Seraphimerordenen, m. m.

Ordentlige Medlemmer.

(Efter deres Alder i Selskabet.)

Hr. Erik Christian Werlauff, Dr. phil., Conferentsraad, Overbibliothekar ved det store Kongelige Bibliothek, Professor i Historie og Geographi ved Kjøbenhavns Universitet, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Commandeur af Nordstjernen og af den nederlandske Egetrone-Orden, Ridder af den røde Orn og Vreslegionen.

Dr. Christian Jürgensen Thomsen, Conferentsraad, Directeur ved det Kongelige Mynt- og Medaille-Cabinet, Inspecteur ved det Kongelige Museum for de nordiske Oldsager, det Kongelige Kunstmuseum, det ethnographiske Museum og den Kongelige Malerisamling, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Ridder af Nordstjernen og den røde Ørn.

Dr. Andreas Ludvig Jacob Michelsen, Dr. juris, Professor ved Universitetet i Jena.

Dr. Hans Matthias Belschow, Professor. **Selskabets Archivar.**

Dr. Peter Wieselgren, Dr. theol., Provst, Sognepræst til Helsingborg.

Dr. Abraham Cronholm, Mag. philos., Professor.

Dr. Ferdinand Wolff, Dr. phil., Custos ved det Keiserlige Bibliothek i Wien, Ridder af Dannebrogen.

Dr. Niels Matthias Petersen, Etatsraad, Professor i de nordiske Sprog ved Københavns Universitet, Ridder af Dannebrogen.

Dr. Carl Christian Rasmussen, Dr. phil., Conferentsraad, Professor, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Commandeur af St. Anna-Ordenen i Diamanter, Stanislaus-Ordenen, Baza-Ordenen og den østerrigiske Franz Josephs Orden, Ridder af Nordstjernen, den græske Frelseres-Orden, den røde Ørn og den nederlandskke Løveorden.

Dr. Andreas Fryxell, Dr. theol., Professor, Provst, Sognepræst til Summe i Børmeland, Commandeur af Nordstjernen.

Dr. Johan Martin Rappenberg, Dr. juris, Archivar ved det hamborgske Stads-Archiv.

Dr. Peder Willemoes Becker, Dr. phil., Provst, Sognepræst til Søderup og Effeltstrup, Ridder af Dannebrogen.

Dr. Caspar Frederik Wegener, Conferentsraad. **Selskabets forstander.**

Dr. Caspar Peter Paludan Müller, Dr. phil., Professor, Rector ved Nylshøj Kathedralskole, Ridder af Dannebrogen.

Dr. Hans Georg Garde, Commandeur. **Selskabets Kassierer.**

Dr. Carl Georg Brunius, Mag. philos., Professor i det græske Sprog ved Lunds Universitet, Commandeur af Baza-Ordenen, Ridder af Dannebrogen og Medlem af Nordstjerne-Ordenen.

Dr. Johan Ernst Rieck, Mag., Sognepræst til Tygelsjø og Rågstorp i Skaane, Ridder af Dannebrogen.

Dr. Tyge Alexander Becker, Professor. **Selskabets Secretair.**

Hr. Christian Thorning Engelstoft, Dr. theol., Biskop over Fyens Stift, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd.

Hr. Carl Ferdinand Allen, Dr. phil., Professor, Docent i Historien ved Kjøbenhavn's Universitet, Ridder af Dannebrogen.

Hr. Michael Nicolai Christopher Rall Rasmussen, Professor, Registrator ved det Kongelige Geheime-Archiv, Ridder af Sasa-Ordenen.

Hr. Peder Goth Thorsen, Professor, Bibliothekar ved Universitets-Bibliotheket, Ridder af St. Olafs Ordenen.

Hr. Ludvig Nicolaus Helweg, Dr. phil., residerende Capellan ved St. Knuds Kirke i Odense og Præst ved Graabrødre Hospital sammesteds.

Hr. Jacob Frederik Rinch, Overlærer ved Ribe Cathedralsskole.

Indhold.

Første Hefte.

	Side
I. Mester Jacob Fabritius's Universitetsregnskaber fra Aarene 1540 til 1545. (Meddelte af Cand. theol. Solger fr. Rørdam)	1—28.
II. Tegnelser over alle Lande fra 1536. (Meddelte af Secretairen) ..	28—81.
III. Noget om Kronens Omgang med Kirker og Kirketiender. (Ved Samme)	81—92.
IV. Blandinger. (Ved Samme.)	
Ribe Biskops Pensbrev paa Møgelstønder 1417, 3 Juni.....	93—95.
Den Erbsødighed, der 1621 vistes mod en Præst, og hvorpaa denne kunde gjøre Forbring.....	95—96.
Tillæg til Side 28	96.

Andet Hefte.

V. Tegnelser over alle Lande fra 1536. Første Bind's Slutning. (Meddelte af Secretairen)	97—159.
VI. Blandinger.	
Bidrag til Søernes Historie. (Meddelte af Cand. theol. Solger fr. Rørdam)	160—173.
Om Jacob Dannefer. (Ved Samme)	173—178.
Skrivelse fra Slotsloven i Kjøbenhavn til Universitetet om at opfordre Studenterne til at gribe til Vaaben 1700. (Ved Samme).....	179—180.

Tredie Hefte.

VII. Tegnelser over alle Lande fra 1538. (Meddelte af Secretairen)...	181—237.
VIII. Uddrag af Universitetets Regnskaber for Aarene 1552—57 og 1558—60. (Meddelte af Cand. theol. Solger fr. Rørdam)	237—276.

VIII

Fjerde Hefte.

Side

- IX. Tegnelser over alle Lande fra 1539. (Meddelte af Secretairen) . . . 277—361.
X. Blandinger.
To Breve fra den danske Prindsesse, den svenske Dronning Sophia
Magdalena til Kong Christian den Syvende og Kong Gustav den
Tredie 1788. (Meddelte af Professor Dr. Frederik Schiern) . . . 362—364.
-

Danske Magazin,

Tredie Række.

Sjette Bind's første Hefte.

I.

Mester Jakob Fabritius's Universitetsregnskaber for Aarene 1540 til 1545.

(Af Konfliktoriets Archiv ved Land. theol. Højskole i. Nordam).

I de første Aar efter Universitetets Genoprettelse ved Reformationens Indførelse var M. Oluf Chrysostomus vedt „Rentemester“. Hans Regnskaber ere meddelte af afdøde Konferensraad L. Engelstoft i første Bind af denne Række af Magazinet. De ere rige paa Bidrag til Kundskab om vor Højskoles ældste Forfatning navnlig i økonomisk Henseende. Dette gælder ikke mindre om de efterfølgende Regnskaber for Aarene 1540—45. I dette Tidrum var Prof. physices M. Jakob Fabritius Rentemester; vi have kun hans Optegnelser om Udgifterne¹⁾, men disse ere ogsaa de ulige vigtigste at faa Kundskab om, da de sakte Indtægter kendes af Fundationen. Blandt disse Udgiftsposter vil findes mange, som indeholde hidtil ukjendte Oplysninger om Universitetets ældste Lærerpersonal, om Studiegaardens Bygning, om Bibliotheket og om flere andre mere eller mindre interessante Personer og Forhold. Uagtet det saaledes ikke kunde være Tvivl om Vigtigheden af deres Offentliggjørelse, ansaa jeg det dog ikke for rigtigt at meddele alle de anførte Poster, da mange af dem ere høist ubetydelige og lidet eller intet oplysende. Jeg har derfor gjort et Udvalg, dog skadigt med den Regel for Øje, heller at optage for meget end for lidet, da jeg af Erfaring ved, at man ikke er tjent med saadanne Udtog, hvor det halve af Indholdet lades tilbage i Skiden. — For Fuldstændighedens Skyld er der tilføjet et Par Dokumenter, der vedkomme disse Regnskaber; det først anførte hører til M. Oluf Chrysostomus's tidligere meddelte Regnskab, da Engelstoft ikke har kjendt det, har jeg antaget, at det passende kunde finde Plads her. — Hvad Noterne angaar, har jeg indskrænket mig til det nødvendige, idet jeg navnlig har forudsat Bindings- og Abad. Hæmiensis og Anmærkningerne til Regnskaberne i første Bind som bekendte.

1.

¹⁾ En enkelt uordenlig Optegnelse om Jordebogindtægter 1544, hvorefter det under Nr. 6 er meddelt et Udtog, banner en Undtagelse.

1539. 23 Oktober. Univerſitetet kvitterer M. Oluf Chryſoſtomus for Beſtyrelſen af dets Nidler, 1537—39.

Wij eſttherſcreffne Rector. Doctores och Univerſitets Leſſemeſter vdi Køpnehaffn, Chriſtopher Raſſnsborgi, ſamme Univerſitatis Conſervator, Her Jib Heye Canick vdi Koſchiildt och Mats Perſſenn Canick vdi Køpnehaffn, Gøre alle mittherligt, At wi paa Capitelis Huſet vdi woer frue Kiircke heer ſammekeds. eſtther Kønninglig Raadſtatts. woer Leſte Raadigſte Herref befalling forſamlede waare och theer høerde Hederlig och Wellærde Mandh, Meſter Oluffuis Chryſoſtomi forbeneffuende Univerſitatis Leſſemeſters och Quæſtoris regenſcab for tiindue neigſte forlebene aar, ſom waare fran Sancti Michaelis dag Anni Domini Mdxrvij Och indtiill Sancti Michaelis dag Anni Domini Mdxrxix nu negeſt forlebenn, paa alldt indtegt och Vdtgiift, ſom hanndt vdi befalling haſſuer at oppebere och vdtgiſſue paa for^{ne} Univerſitets Begue, ſom hanſſ regenſcab ythermere indehollder och forclaret, ſom hanndt ther om tiill ſamme Univerſitete offueranttuordet haſſuer x. Thii lade wi hannom och alle hannſſ arffuinge ledige, løſe, quitte och frie fore allt ythermere kraff tiilltal eller maning off off wore eſttherbom mere eller aff nogenn andenn paa wore Begue ther om eſtther hannſſ regenſcabs liudelfſe vdi alle maade, Vndertagne tuoe hundrede ſyttthenn Jochhms Daler tuoe marc vij ſ och ij alb., ſom hannſſ indtegt yther mere endt hannſſ vdtgiift ſeg beløber, Och hanndt vdi ſramtiidenn fore ſamme Sum pendinge regenſcab gøre ſhall. Sammelehis ſhall thenndt tiillſiuenſſ mandt, ſom Univerſitetet haſſuer vdi Knarderop gøre regenſcab fore huiſſ afflen ſeg beløbendes wordder, ſom Profeſſores haſſue then ladet holdde vdi thet forſcreffne aar Mdxrxix. Thill ythermere foruaring er for^{ne} Univerſitatis paa alle profeſſorum wegue och wore indſegle tryatte nepenn for thette wort opne breff. Giſſuit vdi for^{ne} Køpnehaffn Laarſdagenn, ſom waar ſancti Genewini Dag. Her eſtthen Gudhs Givndt Mdxrxix.

Konſistoriets Kopibog 1538—1602. Fol. 6—7. (Med Overſrift: Af Magiſtri Olai Chryſoſtomi quittance lib. exemplar)

Udgifteth thetth første aar. M: Jacob bleff renthe Mester, Som er
fraa S: Michaelis dag 40 oc till S: Michels dag 41.

Stipendia D: professorum.

D: Tillemannus¹⁾ ab terminum natiuitatis 40, xxxviii daler. Paschæ 41,
xxviii daler. Johannis xxxviii daler. Michaelis xxxviii daler. — Summa
ij^c daler.

M: Svaningius²⁾, Summa lxx daler³⁾.

M: Paulinus, Summa lxx daler.

M: Pet: Parus, Summa lxx daler.

M: Matthias Haccus, Summa lxx daler.

D: Rorsianus, Summa jxl daler.

D: Palladius, Summa j^c daler.

Eicentius Laurentius Sibeney⁴⁾, Summa j^c daler.

D: Johannes Pomerius, Ad Johannis xxxv daler, Michaelis xxxv daler⁵⁾.
Summa lxx daler.

D: Claus Chrysostomus, Summa j^c daler.

M: Ioan. Sinningius, Summa lxx daler.

Notarius Johannes Pauli, Summa xliij daler.

Seuerinus Erici Bibliothecarius⁶⁾, Summa x daler.

Christiernus Brun pedellus, Summa x daler.

Chilianus Julius, Summa x daler.

Claus Bagge famulus communis, Summa vi daler.

M:

¹⁾ Tileman v. Hussen, Prof. theol.

²⁾ Hans Svaning den ældre, senere lgl. Historiograf, nævnes ikke af Bindning blandt Universitetets
Lærere; han var Prof. rhetor. (ifr. D. M ag. 3 R. I, 83).

³⁾ I det følgende er regelmæssigt, ligesom ovenfor, anført de enkelte Kvartaler, jeg har dog kun optaget
Hovedsummen, naar vedkommende har faaet sin Løn i alle fire Kvartaler, og der forsaarigt intet er
at bemærke.

⁴⁾ Nævnes ikke af Bindning. Han havde allerede været nogle Aar ved Universitetet (ifr. D. M ag. 3 R.
I, 70. 82).

⁵⁾ Spørgsmaalet om, til hvilke Læder og hvorlænge Bugenhagen har opholdt sig her i Danmark,
vil, som man ser, kunne oplyses af dette og de to følgende Regnskaber (ifr. Rünter: Bugenhagii
in Dania Commoratio, 102 sqv.).

⁶⁾ Der var altsaa en egen Bibliothekar; det har man ikke bibst bdst (ifr. Berlauff: Kjøbenhavns
Universitetsbygningss Historie. S. 7, Not. u).

M: Jacobus Fabritius, Summa lx daler. Pro lectione matutina accepit 40 et pro questura 20.

M: Georgius Boetius¹⁾. Accepit. liij daler for thett hant leste for Sancti michaelis dag, Seb. facient hic d: professores quod æquum fuerit. Ad natiuitatis ix daler xij s. Pasche ix daler xij s. Johannis ix daler xij s. Michaelis ix daler xij s. Summa lateris xxxix Daler.

Summa Summarum Standij d: professorum et ministrorum vniuersitatis beløber seg 1179 daler.

Udgiafft paa vniuersitetens vegne 40.

Først iij s forterit then tiidth Jens Jude aff Knardrup wor hoff migh.
Item then tiidth Sorgen mortensen y bastrup var hoff migh med nogen aff the bastrupe mend forterit vj s.
Item nis michelsen y ganløse ij s.
Item xij s aff en vogen tiill Knardrup.
Item Jens boelsen ij s.
Item pouel quijst med nogen menbth aff gersløff vj s i alb.
Item forterit ieg med Christiern Jensen rijsfogit paa slotthen xij s.
Item en vogen vp tiill søsom xij s.
Item olluff Jensen y søsum, Jens Andersens søn gaff ieg ij s.
Item vj s tiill vogenlene tiill bagsuerdth.
Item anders y ganløse med syn søn tiill ij maaltid for iij s.
Item same tiidth øll och mad for ij s.
Item en vogen vp tiill ganløse atth besee skouffuen for ix s.
Item same thiidth forterit y Røngerup xvij s.
Item viij s for iij s^r haffre tiill Knardrup hesthe y ij natther och hse iij s then tiid ieg redt tiill roskieldth.
Item ix s for att lade samme heste sse ibid.
Item i daler forterit vdy roskieldth.
Item iij maaltidth then som var med migh y roskield viij s.
Item bentth nielsen och mag nielsen tiill øll och madth iij s.
Item Suend lauritsen med the mend aff Dalbye vj s.
Item gaff iegh aff en vogen tiill bastrup then thiid ieg vor y Horns herit vj s.
Item

¹⁾ Georgius Boethius Holsatiensis blev immatrikuleret i Bittenberg 1538 (Förstemann: Album Acad. Bittenberg.); Windling siger, at han blev instriberet i Kjøbenhavn 1542, efter det ovenanførte maa det vistnok være slet 1540. — Han var Prof. paedag. Et han den Mag. Georg som Dugenhagen omtaler 1538 (Gelehrter Männer Briefe L. 21)?

Item tiill ferijløn fram och tiillbage iij s.

Item iij s vdlagd then tiid Jens Jude var hoff migh med laurig y burup.

Item iij m^z for en rijs papir.

Anno 41.

Nytt temmer tiill then leergaardth emellom collegij g^d. och D. Olaj haffue, Zhtmermendt tiill samme leergaard. Leermendth.

(Under disse Overstrifter anføres en Mængde forstjellige mindre Udgiftsposter til Bygningsmaterialier, Bognleje, Heftebeslag o. a. Derefter anføres nogle andre Udgiftsposter til Bygningsmaterialier, hvis Bestemmelse ikke omtales, mellem disse kan følgende mærkes:)

Anno 41.

Først iij m^z for en tölth sex alne stolpper.

Item iij m^z for viij sex alne stolpper.

Item s m^z iij s for en tölth toll alne fyrer bieller.

Item iij m^z vj s for xj sparrer, thie alne.

Item s m^z v s for eth tölth toll alne fyrer bieller.

Item vij m^z iij s for ij lecther.

Item viij m^z for ij tölth Dieller.

Item vj m^z for ij tölth sex alne stolpper¹⁾.

(I Flugt med disse Udgifter anføres en Del andre, hvoriblandt:)

Item vj s for en loef att henge for collegij porth.

Item xriij s attstieilige tiider vdgiffuen som bønder fortærit ther nytthe tiind haffre.

Item viij s en dreng som henthe i hesth aff Knardrup och førde hanum tiill bage igen.

Item ij m^z blev fortærit y rostiedt marcketh then tiid vilde haffue fold Klosters²⁾ heste.

Item viij s en tmyrmand ther tog thet timer neder y then nederste lectorio.

Item iij s ij mend aff ganløse som vge timer vd att tielle en stold medth

Item

¹⁾ Disse og flere Udgiftsposter give følgende Resultat m. S. t. Universitetets Bygningsarbejder 16(40-41): Ingen andre Arbejder foretoges, end at en Lergaard (d. s. en Kinet Mur) opførtes mellem M. Ol. Chrystomi Have og Kollegiets Gaard. Derimod indkjøbtes der 1641 en Del Bygningsmaterialier, tilsammen omtrent for 60 Mark. Som Arbejdsløn anføres kun 3 Mark til Jep Rostild og hans Svende for at „drive Lergaarden om Abildhaven“, men hertil kan ingenlunde alle de indkjøbte Bygningsmaterialier være anvendte; der blev altsaa samlet ind til fremtidige Arbejder.

²⁾ D. e. Knardrup Kloster.

Item iiij daler ieg gaff D. Tillemanno ad ſumptum rectoratus.

Item p: paulino iiij daler ad ſuum commodum ad paſcha.

Item Torgen Jenſen paa ſlotthen ix daler for then gaard v tiidmangerſtrede.

Summa ſummarum j^c xxij daler i ſ i alb.

Erogata ex bonis pauperum Anno dni 40.

Primo dedi Olao gotho ex mandato vniuerſitatis iiij daler iij m^l r ſ ij alb.

Item Hermannſo Friſio, then thiid hand laa ſyug, tiill ved och anden thing.

Item tiill there pening (then thiid) hand drog bort r daler iij ſ ij l.

Item for proueria Solomoniſ, ſom en fatige peſſling aff ſkolen finge, vj ſ.

Item gaff ieg petro ex gotia iiij daler.

Item xxij ſ for ij alne klede tiill ij hoſer.

Item Jens vrn i pd. byg iiij m^l v ſ i alb.

Anno 41.

Item gaff ieg petro gothico xi m^l ij ſ ij alb.

Item for ij ſtoff tiill tuinde thiider, xij ſ.

Item for en trebeen, ſom Laſ frogford giorde, viij ſ.

Item en rem och ringe ther vty oc en holt¹⁾ inden paa trebeenen ix ſ.

Item for i aars koſt oc vj vgger tiill anders guldsmeds xxv m^l.

Item chriſtophorus Johan: in ſchola particulari tiill en ſyntaxin iiij ſ.

Item gaff ieg ambroſio gotho vij m^l ij ſ ij alb.

Item xxij ſ ij alb.

3.

Regniſtab over Uniuerſitetets Udgifter fra Middelſdag 1541 til Middelſdag 1542.

Stipendia D: professorum.

D: Tillemannus, In vigilia natiuitatis dni 1541 xxviiij daler. Ad terminum paſcha xxviiij daler. Ad terminum Johanniſ xxviiij daler. Summa j^c xliij²⁾.

R:

¹⁾ Holt, et hult Ror, eller Ring (ſfr. Holbechs Dialekt Lexikon).

²⁾ Af diſſe Angivelſer vil det ſes, at den almindelige Beſtemmelse af Tiden, da Tileman v. Gudien blev indviet til Biſkop i Sleſvig, er urigtig.

M: Pet: Paulinus, Ad natiuitatis xviii daler. Ad paschæ xviii daler. Ad
Johannis xviii daler. Summa lii daler.
M: Pet: Paruus, Summa lxx daler¹⁾.
M: Matthias Haccus, Summa lxxx daler.
D: G: Morfianus, Summa j'xxx daler.
D: Pet: Palladius, Summa j' daler.
D: Joan: Pomerius, Summa j' xl daler.
D: Joan: Machabeus. Anno 42. Ad Johannis xxviii daler. Ad michaelis
xxviii daler. Summa j' xxv daler.
D: Dlaus, Summa j' daler.
M: Johannes Sinnlingius, Summa lxxx daler (deraf: pro hebraica lectione
xx daler).
M: Georgius Boetius, Summa lxx daler.
M: Jacobus Fabritius, Summa lxxx daler (deraf: pro questura xx daler).
Notarius vniuersitatis, Summa xlii daler.
Bibliothecarius Seuerinus Erci, Ad nat: 41 iij daler. Ad paschæ 42 iij
daler. Dlaus Johannis, 42 ad terminum Johannis iij daler. Ad michaelis
iij daler. Summa x daler.
Primus Pedellus Christ: bronno, Summa x daler.
Secundus Pedellus, Summa x daler.
Famulus communis Dlaus bagge, Summa vj daler.
Summa stipendiorum 1179.

Regnskab paa then bekostning som er gjort paa then residens som
(er) tiill G: Jacobi Alther²⁾.

(Af Udgifterne hertil kunne følgende mærkes:)

Item j'xvii leß leer, læsen tiif alß., thet er xi mß j. ß. j alß.
Item Gaff iegh vniuersitetens bønder som vggv steen fraa bagsvær kirke tiill
samme bygning v mß.
Item ij ß tiill bastue penning³⁾.
Item iiij ß iiij peblinge som racte stene vop paa loffthen.

Item

¹⁾ Hvor vedkommende Embedsmand har havet sin Løn i alle fire Kvartaler, er den Hovedsummen her
ansat.

²⁾ Universitetets Bygningsforetagender i 15(41—)42 var disse: Der arbejdedes paa den Residens, som
laa til St. Jakobs Alter (M. Peter Lilles). Den opførtes udmøntet af Bindingsværk med klaret
Ler mellem Støtterne, da der skodes 131 Bæb Ler til Bygningen, dog benyttedes ogsaa Sten fra
den nedbrudte Bagsværds Kirke. Gulvene vare af Ler. I Kollegiets Gaard synes det nederste
Lektorium at være gjort færdigt. Famuli communis Bolig indrettedes.

³⁾ En staaende Udgiftspost i Regnskaberne, svarende til vore Drillepenge.

Item ij m^l for xxiij leer leer tiill gulffuene y stoffuir och Herberer oc att specke veggene oc att slaa loffthen med.

Item v β j alb. for j l^e salt att slaa y kalden, som kom att kalde husen med.

Item quinden en march, som kaldith husen ¹⁾).

Summa summarum paa thenne bygning ij^e xx daler ix β .

(Af de øvrige Udgiftsposter, som anføres uden Orden imellem hinanden, kunne følgende være af Interesse:)

Item en tackell offuen paa collegii gorb att settthe vpp aff nye for x m^l.

Item villom barde vty sex Dage att mure famuli communis habitags och mure j dør och giøre eth vindue och kalde thet vnderste lectorium, iij m^l vj β .

Item christopher snediker at giøre bendte och gulffuit y thet nederste lectorio y xij dage vj m^l.

Item en karll som stobthe kalde y collegij kielber vj m^l.

Item christopher snediker for at giøre ij trevinduer in atrio domus questoris oc en dør paa loffthett j m^l.

Item then bogtræcker som kom fraa arhuss ij daler ex mandato Rectoris.

Item samme bogtræcker x daler consensu vniuersitatis.

Item l daler doctori machabeo pro viatico ²⁾).

Item x daler tiill huffne pro eodem.

Item iij m^l cuidam sacerdoti, som kam fraa Roskiold ex mandato Rectoris.

Item iij daler chiliano ³⁾ pro scribenda ordinatione.

Item ij daler tiill tære pening tiill rybe.

Item xij β for en breff aff att schriffur, som Doctor palladius fynd tiill rybe met seg ⁴⁾).

Item x daler Johanni matthie olim notario quos Doctor sinningius mist vitenbergam.

Item iij daler M: paulino pro convivio rectoratus.

Item xx daler M: Christierno canonico lundensi ⁵⁾ ex mandato regie Mt.

Item ij daler for vin oc klareth, quod oblatum est gallico legato ⁶⁾ et cancellario sueco.

Item

¹⁾ Til dette Arbejde synes altid Kvinder at have været anvendte. (I Jylland brugtes, idetmindste for en Enes Aar siden. Kvinder hyppigt til Bygningsarbejder, navnlig til at flise).

²⁾ D. e. paa Rejsten fra Bittenberg til Kjøbenhavn. Joh. Machabeus blev Prof. theol.

³⁾ Kield Juul, anden Pedet, blev senere Biskop i Viborg.

⁴⁾ Da han rejste til den Forsamling, der vedtog de 28 Liberaltiller (d. 4 Maj 1542).

⁵⁾ Det er den berømte M. Christen Pedersen, vi her finde omtalt.

⁶⁾ Formodentlig Jean de Fresse, som altsaa maa have været i Kjøbenhavn (sfr. R. Christian III. 3 p. 1. I., 245—46).

Item M: paulino xxvij daler xiiij s j alb., quos abeunt¹⁾ vniuersitas promisit se remisuram consilio conseruatoris.

Item xviij daler i m^l Christiern schriffuer tiill hielp att bygge capellans hus met ex mandato reg: Mt.

Anno dni 42 pridie Johannis baptiste.

Libri in vsum vniuersitatis comparati.

Omnia opera Ciceronis in duobus voluminibus.

Aristoteles latinus et grecus.

Euclides latinus et grecus.

Plato latinus et grecus.

Obseruationes Ciceronis.

Pro his libris exposui xxxj daleros.

Summa summarum preter stipendia professorum et ministrorum iiii^l xix daler iij s j alb.

Summa summarum paa stipendia och andit vdgiff ix^m xliij daler iij s j alb.

Erogata ex bonis pauperum Anno 42.

Item gaff ieg Johanni Ramiro hyspano iij daler.

Item Johanni scribe nunc pastori in korsør iij daler i m^l.

Item Olao scribe j. daler.

Item Johanni vniis vij m^l.

Item georgio burrindensi ij daler.

Item andreas nicolaj ij daler.

Item claus friis iij daler.

Item Johannes Iulius famulus Doctoris Thome²⁾ j daler.

Item mogens suenste iij daler.

Item miseris scholasticis roschiæ j m^l.

Item her peders³⁾ søn y knardrup tiill grammaticam spangebergij viij s.

Item Ras holst iij daler.

Item

¹⁾ R. Petr. Paulinus er altsaa bortkaldet langt tidligere fra Universitetet, end Binding (p. 70) antager. Det stottes ogsaa ved hans Gravskrift (Marm. Dan. II., 282, jfr. Bloch & Roskilde Domskoles Hist. 3. Hefte, S. 5).

²⁾ Identisk Dr. Thomas Jeger (se næste Regnskab).

³⁾ Fr. Peder Hansen var Universitetets Forvalter paa Knardrup.

Item Christiern bruen: i daler.

Item Johannes Iutus finge tiill en donatum vj s i alb.

Item en bog latin abc quem distribui inter pauperes pueros in schola hassnensi, xviii s.

Item en bog danske abc, xviii s.

Item her Jacob en pd byg, v m^l.

Item laurentius lolindzfaer accepit ix s in presentia hemmingii.

Item Tørgen laurichsen som var neder smur (?) i m^l.

Item mag perßen iiii s att kiope fabulas Aesopi.

Item christoforus nicolai puer in schola viii s.

Item Johannes Johannis ex alborig viii s.

4.

Regnskab over Universitetets Udgifter fra Mikelsdag 1542 til samme Tid 1543.

Stipendia D: professorum Anno 42° ab Natiui: et sequenter.

Doctor Pet: Palladius, Summa j^c daler ¹⁾.

D: Christiernus Morsianus, Summa j^c xl daler.

D: Johan: Machabeus, Summa ij^c daler.

M: Claus Chrysostomus, Summa j^c daler.

D: Joann: Pomerius. Ad natiuitatis xxxv daler.

D: Thomas Begerus, Summa j^c xl daler.

D: licentiatus Bernardus Frisius, Summa j^c daler.

M: Pet: Parus, Summa lxx daler.

M: Matthias Haccus pro mathe: et musica, Summa lxxxx daler.

M: Johannes Sinningius, Summa lxxxx daler (deraf: pro hebraica lectione xx daler).

M: Boetius, Summa lxx daler.

M: Hemmingius, Summa lxx daler.

M: Jacobus Fabritius, Summa lxxxx daler (deraf: pro questura xx daler).

Rotarius

¹⁾ Kun Summen er anført, hvor Lønnen er hævet i alle fire Kvartaler, Natiuitatis, Pasche, Johannis og Michaelis.

Rotarius xiiij daler. Primus pællus x daler. 2 pællus x daler. Clauiger x daler. Famulus communis vj daler. Summa 1 daler.

Summa stipendiorum xij lxxxv daler.

(Forfjællige Udgifter¹⁾ Anno dni 1543.

Først christopher snebider xij m^l for xiiij dage, hand gjorde thet libery vdy stj Rochj capell oc etth stille rom emellom Kircken oc samme capell.

Item ij m^l for at farde en loef oc for ij nøgell tiill samme capell.

Item ij m^l christopher snecker for iiij dage atth giøre thet gamle verd y Collegij gaard vedth then gamle kielber.

Anno 43 posttribie Laurentij, Item xiiij sparrer xvj alne til dett hus y Collegi gaard, stædt xrv s, thet (er) xrij marc v s.

Item xvij lef kald oc iij s. som franciscus Hispanus²⁾ købte mig til for xvij daler oc xij s.

Item iij marc iij s j alb. forterit frem oc tiill bagge emellum lund oc kiebne-hagen, den tiid ieg var apud prepositum lundensem oc gjorde regenskap met ham om iij daler, oc laa Jeg samme tiid bøløf y malms.

Item iij m^l pouill nielsen oc anders Jude for de barre den steen ind y huset, som var den gamle der neder kald y Collegi gaard.

Item j karl oc iij brenge aff skollen j m^l for die tog taget ned offuer den store stoffue in domo Collegij.

Item Lauris Zimermand for ij dage att snorre lefter oc lefte offuer samme stoffue, j m^l ij s.

Item j marc vj s dee som hengde tagett op igien oc Rensett stenen.

Item viij s bent vogenmand for hand vg meg til bagsuerb.

Item forteritt vy viij s om afften thi vy kom idj ind ad porten.

Summa paa disse iij for^m blade lxxx viij daler j marc vj s j alb.

Regenskap

¹⁾ Rangfolbige ubethdeligere Udgiftsposter til Bygningsmateriale, Arbejdsløn, Begjele etc., ere forbigaaede — Universitetets Bygningsarbejder i 1543 var disse: Et Bibliotek indrettet i St. Rochi Kapel i Frue Kirke. Der foretoges flere Arbejder paa Kollegiets Gaard, et nyt Tag blev opsat over en Del af denne. Universitetet købte en Grund paa Røstegade, hvorpaa der stod et gammelt Hus; en ny Bygning opførtes paa Grunden, efterat den gamle var nedreven. Det blev ogsaa en bindingsværks, stinet Bygning med Pergulv. En anden Gaard, ligesoverfor Joachim Becks i Rasmussenstræde, modtog mange Grundforbedringer. Udsiden til Gaden blev „Rævet“ (opført af Sten mellem Bindingsværket, formodentlig var det samme Tilfælde med de andre Gaarde), hvortil der benyttedes Sten fra den nedbrudte Bagsværd Kirke. Paa den Gaard, der laa til St. Jakobs Alter, fortsattes Bygningen; dog fuldeendes den ikke i dette Aar.

²⁾ Om denne Mand, der var Herold, findes ubefrølgte Efterretninger i D. Reg. 3 R. III., 247 ff., jfr. Gekkehrte Manner Præfæ, I., 34.

Regenskab paa den Gorb paa Nørre gade.

Først xij daler Jens Olsen for syn partt.

Item Tommes brygger for syn hustrues partt xi daler oc vj alne Engelse for vj daler.

Item Rasmus Kellefsmid i daller for Rods samtycke paa itt Stycke Jord y den øster Ende ud till gaden, som Rodtt Kendt Wniuersitet.

Item ij daler for ij breffue paa samme gorb.

(En Mængde Udgiftsposter til Bygningsarbejdet af alle Arter ved Gaardens Opførelse fra Grunden af anføres).

Summa Summarum paa den hus paa nørregade f^c iij daler i m^l i s i alb. Det er iij^c m^l iij s i alb.

Anno 43. Regenskab paa denn Bygning, som er sett paa den gorb Tuert offuer fraa Ioachym Bedts Rentemester.

(Af sytten Foliospalter med Udgiftsposter udsøndres følgende:)

Jep Kofthib, per Jude, poull jude, Seueren Jørgensen, Lauris mægen oc Synen lifflander for att hugge husit samen xxxv m^l.

Item ij m^l for j tønde dubbelt øll, deris Reise tønde.

Item viij karle y ij dagge at Rensse husit Om dagen vj s, dett er vj m^l.

Item iij^m taggesten aff Henric teggelmester for xx daler aff huilcke itt tusind bleff fordt til Collegi gorb.

Item betalt vogenmand ij m^l for Jord att agge fraa Doctoris Christierni ny hus y vniuersitets stede till fylling.

Item per vogensuend xv s for att agge fraa samme Doctors hus fylling till dett ny hus.

Item ij^c murresteen fraa Collegi gorb till vogenlen vij s i alb.

Item ix løs støbt kalc fraa Collegi gorb vogenlen xij s.

Item en karll som hulp att berre kalden vp aff kielderen oc hug den løs vj s.

Item iij m^l vj s gaff ieg vornis bønder, som vgge hel steen oc støcker fraa bagsuerdt till øll oc mad, huilcke støcker steen summe kom till Samme gorb oc summe till Collegi gorb.

Item quinden som kaldet husett i m^l.

Item vj s for salt som kom y kalden.

Item lauris Zimmermand y vij dage att hugge en fualle oc giørre en trappe oc klede den offuer mett en stuer oc att giørre en leer gorb Emellum R: paruum oc R: terning ¹⁾ vid kelleren, om dagen viij s det er iij m^l.

Item

¹⁾ R. Jens Zerning var Rannit i Kjøbenhavns Kapitel (se Heiberg: Ped. Palladius, S. 104—08).

Item laffuriß Tjymermand y iij dagge att legge gulffuen mett breder y Stuen oc y kammere oc y den liden stufue paa lofftit om dagen viij þ, dett er ij m^l.

Item Anders errebo, y iij dage att tage den gaffuell neder paa M: p: parui hus oc att helle och kine den igien och att kine den leergord mellem M: parui och M: Jens ternings gord om dagen vij þ, dett er ij m^l 4 þ.

Summa Summarum i^c xli valer En m^l v þ j alb.

Y penning vⁱ xliij m^l v þ j alb.

Anno 43 regenslab paa den bygning y M: p: parui gord:

I Jacobi Residens.

(Udgiftsposterne fylde tyve Spalter, heraf udsondres følgende:)

Først Chrestiern Jude y vj dage att bryde dett gamle hus neder oc berre lerett vd, om dagen vj þ, dett er ij m^l xliij þ.

(Tre andre Personer fik samme Løn „y den samme arbeidt“).

Item Chrestiern Jude ij dage att græffue fodbteen opp, som dett gamle hus haaffde standett paa vd til kellerren, xij þ.

Timmer till Samme huus.

Item ix treer iij m^l. Item j stulpe viij allen i m^l.

Item vj vindbielde for xij þ.

Item i thultt raffther vj þ.

Dette for^{re} tymmer fik Jeg aff doctore Christiernu.

Item iij þ for att agge lecter neder fraa Collegij gord.

Item v þ j alb. for att agge Andett tymmer oc Dieller till gorden fraa Collegij gord.

Timmermendt: Item till Dricke penge oc bastuegang vj þ.

Item iij þ till ølle penge. Item die Sabbati post dominicam 7 panium.

Item vj þ ij alb. till bastupenge.

Item vj tagsteen aff peder hanßen y Helsingør for xv m^l mett omkost.

Item vblagde D: Christiernus iij m^l till Samme bygning, den tiid ieg vor y Slangerup till ting, quas reddibi.

Item x les leer till lofftett offuen de ij boder offuer fra M: p: parui resi- dens, lesit iij alb. er xliij þ j alb.

Item Christoffuer snecker viij þ for hand lagde en rende mellem Klosterit oc hußet.

Item lauriß tymmermand iij dagge att giørre en sualle oc hug en dør ind y hußit oc ij napper, om daggen vliij þ, dett er ij m^l.

Item

Item xiiij lsd stobbt kaldt fraa Collegj gord i m^l j $\frac{1}{2}$ j alb.

Item bastupenge iiij $\frac{1}{2}$.

Summa paa Jacobj Residens iiij^{xxiiij} m^l vij $\frac{1}{2}$ j alb.

Erogata ex bonis pauperum, Anno 44.

Primum Jens Degen y Sebye then tiidh hand henthe breff tiill her knud rudh fogedt, xij $\frac{1}{2}$.

Item Sige bødgers Dreng in presentia vice rectoris D: Olaf viij $\frac{1}{2}$.

Item her hans glød, ij daler.

Item Johannes scotus beidonanus, j daler.

Item Niels perßen, iij m^l.

Item her michell aff Ledøffue, j m^l.

Item Hylarius ¹⁾ accepit v daler.

Item studiosus quidam, qui vocatur Johannes petrj, j daler.

Item christiern bruen ²⁾ vp tiill wittenberig, xx daler.

Item iij daler j m^l for vj alne klede tiill en fiortell for en fættige studenther.

Item anders perßen tiill Torintinum iij $\frac{1}{2}$.

Item viij m^l cuidam pauperi.

5.

Regnskab over Universitetets Udgifter fra Riffelsdag 1543 til samme Tid 1544.

Anno Dominij 43 ad nat: Et ad sequentes 4(?) Terminos.

Doctor Palladius	j ^c daler.
D: Morfianus	j ^c xl daler.
D: Machabeus	ij ^c daler.
D: Thomas	j ^c xl daler
M: Olaf	j ^c daler.

D:

¹⁾ Ubentvot Ejler Hansen Ralmø, der senere var Propædætor i nogle Aar (Binding, p. 88).

²⁾ Tidligere Universitetspædel (ifr. S. 10). Om hans Ophold i Wittenberg se Gel. Mån. Briefte. I., 62. 69—70.

Dns licentiatuſ	j ^c daler.
Magiſter P: Paruſ	lxxdaler.
M: Mathiaſ Hachuſ	lxxxx daler.
Joanneſ Sinningiuſ	lxxxx daler.
Magiſter Georgiuſ	lxx daler.
M: Nicolauſ Hemmingiuſ	lxx daler.
M: Jacobuſ Fabritiuſ.	lxxxx daler.
Notariuſ	xliij daler.
Bibliothecariuſ	x daler.
Primuſ pedelluſ	x daler.
Secunduſ pedelluſ	x daler.
Famuluſ Communiſ	vj daler.

Summa Stipendiorum er j^m ij^c lx daler.

Anno 1544 Philippi et Jacobi. Libri.

Enarrationeſ melchioris Kling in institutioneſ j daler iij ſ.

Methoduſ Juris Lagi for iij m^l vj ſ.

Compactori pro utroque gaſſ ieg ij m^l.

ij Daler for Raphaeliſ Commentariis.

Item Byndeløn ij m^l.

Item for andree veſalii Corporiſ humani Fabrica mett byndeløn.

Item Joaniſ Ruelli de natura Stirpium.

Item dioſcorideſ cum Commentariis, Mett byndeløn.

Comm. (?) hiſ tribuſ precedentibuſ cum corſi ligatura debi xliij daler.

Item Victorinuſ for ij m^l 4 ſ. Item Byndeløn xij ſ.

Item thimiſtiuſ in aliquot libroſ Ariſtoteliſ iij m^l 4 ſ. Item byndeløn xij ſ.

Item Almageſtum ptholomej cum Joanniſ de ſacro buſto commentariis cum ligatura iij daler.

Item Drontiuſ ij daler.

Item institutioneſ Imperialeſ quaſ accepit Franciſcuſ neſtuedianuſ vitteberge compactoſ for j daler.

Item pro bibliiſ Monſterii in duobuſ voluminibuſ compactiſ Hebraice et latine vj daler.

Item Horatiuſ et Boetiuſ de conſolatione cum commentariis iij m^l.

Summa Summarum pro libriſ xxxliij daler j ſ, det er j^c ij m^l j ſ.

(Forſtjellige

(Forffjellige Udgifter.¹⁾ Anno 44.

Først vij m[℥] for iiij hielder aff huilde tree kom till knadруп oc En til Collegi gorb kjøbt aff Reckortt Kempe presente Morfiano.

Item xij ß aff en vogen till knadруп den tiid ieg tog aff Siun paa knadруп stoff.

Item forterrit ieg y slangerop samme tiid en m[℥].

Item xiiij ß aff en vogen till liunge den tiid som aff syun var aff Sagdt.

Item ij m[℥] iij ß for vij dages arbeid Christopher snedecker att sette sperrit paa vmgangen y knadруп oc at lyste nogen dør.

Item vj ß ieg gaff iij bønder der og Zimmerib op till knadруп, som kom till sperit.

Item en flokke, som henger offuer Collegium aff Lauritz Bøbestøber²⁾ for v daler.

Item ij m[℥] for att lade bynde samme flok oc for klesslen.

Item en Ryng att henge klesslen y for v ß .

Item iiij ß for Strenggen.

Item Teppe Kostlyd xx ß for att giørre flokke husit.

(Tre andre Personer sit „i m[℥] ij ß in eodem labore“).

Item for spegger oc Søm, som kom til samme flokkehús xij ß .

Item for ii Lauels spegger iiij ß .

Item viij ß en karll som tiered samme flokkehús aff Syn egen tierre³⁾.

Item xiiij alb. for Ruber att lade sette y dett bybliotek y Helligesthus.

Item ij m[℥] for vyn oc Baster som vniuersitet sende prouisten aff Lund.

Item xxiij les leer till att bødde den lergord ved Capellen y Collegi gorb oc bøde loffit y steenhusit oc lude en taffle imod Jocym becks boder ij m[℥].

Item xxiij ß tiill vogenley den enne till doct: Chrestiern oc den anden till tymer mendene op til knadруп.

Item iiij m[℥] oc vij ß for xxi les murre sand, som Docter Chrestiern lod førre y Collegi gorb.

Item vij ß aff en hest till Smorum herrih ting.

Item iij m[℥] aff ij heste till landh ting mett de breffue om studj stalt.

Item Trep Heninghen vij ß for hand og mig till Sockelundh ting.

Item

¹⁾ Kun de vigtigste Poster ere her optagne.

²⁾ Lauritz Radsen var en anset og formuende Mand, der siden i mange Aar var Raadmand i Kjøbenhavn, døde 1570 (Pontoppidan: Orig. Hafn. S. 390).

³⁾ Da jeg har meddeelt alle Udgiftsposterne om Klossen, kan dette tjene til Prøve paa den Udjærlighed, hvormed Regnskabet er affattet.

Item xij β poul nielsen oc Anders Jude for de barre bæller oc andet timmer oc lecter ynd y stegerpit paa Collegi gorb.

(Udgifterne ved at kjøre over 100 Læs Mursand, underneden er skrevet:)

Dette fornesude Sand Blev før y Collegi Gorb oc kom till det huus vd till kirdegorden.

Item xij β iep vogenmand for hand førde mig til Knadруп, den tiid ieg var y Horns herrit oc forliigte vor bonde met her Este hylbis bonde.

Item gaff ieg offuer frem oc thyl bagge ferre løn viij alb.

Item iij β aff en vogen fraa ferien oc till gierløff.

Item iij β ieg gaff sadboendes quinde paa aberumstrup.

Item en leergorb mellum Jens hanßen oc Collegi abbylhaffue En m β Chri-
stoffuer snecker at hugge samme leergorb samen.

Anno 44.

Item Frans Glarmester viij m β for vij vinduer y then storre Sall y Collegi gorb.

Item Christoffuer snecker ij m β for at giøre vindybuer oc ferde de samme karme y samme stuffue.

Summa Summarum paa dette fornessnid viij blad er v^{c} xxij m β j alb.

(Forstjellige Bygningsarbejder i M. Pet. Parvi Gaard, St. Jacobi
Residens).

Summa paa kamren, priuetet oc planckeuert er ij c xxix m β iij β .

Anno 44 Regenskab paa den brøgers y den gorb tuertt offuer
fraa Renthemesterens Loh: Beck¹⁾.

Summa Summarum Paa Brøggerpit oc alt dett andett paa Samme
gorb Er vij c xiii m β ij β j alb.

Varia Erokata²⁾.

Forterrith der ieg var y Helsingborig Nomine Vniuersitatis att kjøbbe kalk oc steen, ij m β .

Item Bekoste oc att aggere Hystoriam Iudith³⁾, 6 daler j m β vj β j alb.
Item

¹⁾ Under denne og den foregaaende Overtitst anføres en stor Rængde (38 Folio-Spalter) Udgiftsposter, hvoraf ingen dog have nogen særdeles Mærkelighed.

²⁾ De allerfleste af Udgiftsposterne under denne Overtitst ere anførte her.

³⁾ Se Overtit: Den danske Skueplads, L, 41.

Item iep heningſen ij m^l vj ſ for hand og mig till bagſuerd oc tuene gong till Søſtum.

Item for tij t' æll, ſom bleff dem giſſuen ſom ledte ¹⁾ y kiſnehagen xij m^l.

Item Danſfortt Pouilſen ij t' æll Till hans Ray greffuerkoſt viij m^l.

Item Hans boſe ²⁾ der hand var Papegøye longe ij daler.

Item M: Lauris By(ſe)ſtøber y En(n) Rangreffue koſt ij t' æll, viij m^l.

Item j m^l Danſke iij ſ for att lade vindue både y Collegi gorb.

Item j daler for en leſt kald, ſom kom fraa Rolloffue kirke til knardrup tempore abbatis.

M: Mattis Hædis lergorb.

Item iij timmermend, ſom hug leer gorden vp vij m^l.

Item en karll att ſtille den gamle leergorb att och att førre lerith oc Im-
merid y Haffuen.

Item att graffue ſtulpe en groffue oc Helle Samme lergorb, iij m^l.

Anno 45 Petare.

Item en Daler en quinde aff Stone, ſom for til R: Matt: att flagge offuer
Jep Tordſen.

Item ij m^l paa Henrick ſmodſuens gorb.

Item vj Daler Doctori Cornelio ³⁾ for den Reſidens paa ſij Petri kirkegorb.

Item Boggetryckeren xii Daler.

Item att giørre Rent om Collegi Haffue ij m^l vj ſ ij alb.

Item en karll ſom renſide brouen, ſom var offuer groffuen met Jorb y iij
dagge ij m^l.

Item v karle att Lagge ſteenen aff dett gamle huſ vd til kirkegorden, iij m^l.

Item iep Koſtholdſ ſuenne for att Lagge dett gamle ſper neder och Pryde
Kafterne aff, ij daler.

Summa Summarum Variorum Crogatorum iiij^l iij m^l ij ſ j alb.

Regenſkap paa det huus y Collegii gorb in till kirkegorden ⁴⁾.

Item Jens Mogenſen, Hans Nielſen oc Niels Jude vj dage att ſettthe tagſteen
neder aff loſſthet och bere thenum vd y Collegij gaard och rødde loſſthen
offuen

¹⁾ Kemlig ovennævnte Komedie.

²⁾ Forhen Borgemeſter i Kiøbenhavn, spillede en betydelig Rolle i Greveſejdens Tid (ſe Paludan-
Møller: Grevens Friide II., 360 o. ſ. St.)

³⁾ Dr. Kornelius Hamſfort, den ældre, R. Chriſtian III.s Bivlæge (ſe Perholdt og Maſſa:
Saml. til den danſke Medicinalhiſtorie S. 6—7).

⁴⁾ De vigtigſte af de under denne Overſkrift anførte Udgifter ere meddelte her.

offuen och nedén och føre iorden oc flamen vdy gaarden vj þ om dagen, thet er vj m^l iij þ.

Item iij m^l for j^e lecther.

Item iij tölth eggsparrer, tölthen iij m^l thet er xij m^l.

Item iij tölth sex alne stolper, tölthen iij m^l, thet er xi m^l.

Item sex bieller aff mah mønboo xvj alne iij m^l støkett, thet er xvij m^l.

Item xj bieller aff anders suenske, støket iij m^l, thet er xxxij marc.

Item viij tölthe dieller, tölthen for iij m^l, thet er xxij m^l.

Item vj bieller aff olle scriffuer, stycket 6 m^l, thet er xxvij m^l.

Item ix bieller aff per Tensén, styckett iij m^l, thet er xxvij m^l.

Item j tölth viij allne temmer.

Item vij treer x alne.

Item ij^e Tenberstassuer till samén regnet met vogen lye for ix m^l ij þ j alb.

Item j^e lecther, støket iij alb., thet er vij m^l vij þ j alb.

Item xxiij m^l iij þ for arbénth then muer ned ved then veshér ende paa then nye hús oc att rense stoffuen.

Item vj trer xvj allne tiill speret, støket ij m^l, thet er ix m^l.

Item iij tölth dieller, som D: Christiern Morsianus købthe, tölthen iij m^l, thet er xvj m^l.

Item v^e lecther aff røder van tyloff j^e for vj m^l, thet er xxvij m^l.

Item aff sander stotthe kioffthe ieg temmer for xliij m^l.

Item regnet mett iep rostield for thet sper att driiffue tiill rettthe oc forbinde offuir vniuersitetz stufue in collegio, fost gaff ieg lauris saufferer ij m^l 6 þ.

Item Christiern Jude ij m^l 6 þ.

Item Jens Laurisþén ij m^l 6 þ.

Item Niels andersén ij m^l 6 þ.

Item Jep rostield iij m^l.

Item ij karle att tage steen aff samme sper ij Dag om Dagen huer vj þ, thet er ij m^l.

Item iij Drengj aff stolen y ij Dage om Dagen iij þ, thet er ij m^l.

Item iij Drengé aff scholen, som satthe samme tagsteen vp tiill vegen paa loffthet ther loffthet kunde idj bære stienen, viij þ.

Item j^m mure steen aff Komponhe leuthe, xvj m^l.

Item vogenlye fraa teelgord xx þ.

Item vj þ att setthe sten y komponhe igien.

Summa paa thett som M: Olle oc M: Jørgen boetius annamett aff mig ad structuram Domus ad cimiterium, ij^e xli Daler xiiij þ 2 alb., thett er vij^e xxiij m^l v þ ij alb.

Summa paa thett ther thene hús kostett mig xij^e xliij m^l 6 þ j alb.

Item

Item lenthe vniuersitas bernardo frifio ½ daler.

Item sumptus doctoratus Johannis Sinningij xxvij Daler.

Item tiill mester mag hadz leergoer fiobthe ieg xxx leef trer for iij m^l.

Item iij leef halm for ij m^l iij s.

Item ij^c styued for xij s¹).

6.

Optegnelse om Universitetets Fordebogsindtægter 1544.

(Forbshyd af Lejevaaninger i Kjøbenhavn²).

Anno 1544 ab terminum michaelis.

Paa vestergade (Ti Gaarde og Huse, deriblandt: Her Johan vrnæs gaardt).
Gamle torrig (Env Gaarde og Huse).

Nørre gade (Tolv ell. tretten. Blandt Lejerne nævnes: M: Peder amaghe,
Her Jep Heye cantor. „Jens Hansøen, gaarden ligger ved rishen“).

Sancthe Peders Stræde. (Elleve. Blandt Lejerne: Cyler Rønnow).

Kierlinge gaardt. (Otte. Blandt Lejerne: Her Jacob).

Studii Strede. (To: Philippus Fogedsvend og Her Oluff Knudsen).

Klædboderne. (Elleve. Blandt Lejerne: Anders haldbagger).

Bag Scholen. (Fire. Blandt Lejerne: Carine cantors).

Kloster Stræde. (Fem).

Amager torrig. (Tre).

Kiøbmanger Stræde. (Otte, deriblandt: Her Johan ogses gaardt og Her
Mogens gyldestiernes gaard).

Ved Stranden. (Fem, deriblandt: Niels lunges gaardt).

Wandmølle Stræde. (Tolv, deriblandt: Lawris cantors gaardt).

Badstøffue Stræde. (Sex).

Skoboderne. (Femten. Blandt Lejerne: Oluf Glob og M: Pedher Amagher).

ff

¹) Endnu anføres ni forskellige Udgiftposter (Arbejdsløn m. m.) til samme Lergaard.

²) Disse Optegnelser ere kun en uordentlig Koncept (formodentlig af Claus Scriba, hvis Navn er skrevet udenpaa), langt fra ved alle Yderne er anført, hvormegret de gav. Derfor er her kun meddelt, hvormange Ejendomme der var paa hvert Sted og Navnene paa de mærkeligere Lejere.

Aff Sancte Carine Alter. (Tre).

Sancti Dovens Alter. (Fire).

Vstergade. (En: Skipper Knud).

Sancti Jacobi Alter, som Register Peder Paruus haffwer. (Ser).

4 Vniuersitatis boder aff Joachim Bæd. (Her Jens Lauritsen og 3 Skotter).

Aff Peder Godtes fem Boder.

M: Rades boder. (Li. Blandt Lejerne: Sorgen Hører).

Thesse effther^{ne} kircker och renthe laage tiill thet gamle studium tilforen och nu ad pauperes studiosos ¹⁾).

Røffwe Herrith. Søby sogn. (Fire Ydere nævnes).

Døkerop. Raff degn i pb. byg, Her Jacob Lauritsen fedt iusku Rectoris.

Hynge. (To Ydere nævnes).

Burophe (To Ydere).

Dalbhy. (En).

Bogenes paa Lufnes. (En).

Faxe Sogen. (Ingen Ydere anførte).

Egishløff sogn, som Mester Raß haffuer. (En).

Gladfare Sogn. (Ingen Ydere anførte).

Register paa Knardrup gods och renthe.

Ferling Herreth. Stiensomagle Sogn. Sæsum. (26 ell. 27 Ydere nævnes).

Boerup. (En).

Sandløse. (Otte)

Basstrop. (Otte).

Piunge. (Fire. Ved en af dem staar skrevet: Dns Dlaus raffn pedellus accepit i pb. rug. i pb. byg).

Speristrop. (En, „i pb. byg rvi st M: Glawß Plunwald accepit“).

Alrod. (En).

Penoltthe. (Fire).

Smørrume offuer. (Ser. En af dem: „yttthe i pb. byg, Hans wiingaard fedt).

Gadstrop. (Tre).

Dalbhy. (Tre)

Tockerop. (To).

Demard (To).

Æbberop.

¹⁾ Paa denne og den følgende Fortegnelse er heller ikke upført ved alle Yderne, hvor der Høsten var. Hvor den er anført, vedføjed undertiden Navnet paa den Person, som modtog den.

Veberop. (En).

Egeby. (En).

Hornsherrith. Landerløff. (En).

Tørunde (So. Om den ene siges: „Nester Jens Rosengaard ¹⁾ ydher for hanum tiå Knarderup i j pd. rugh²⁾).

Gierløffue. (Dtte, deriblandt: Knarderup mølle).

Item Sewren hanfen aff Egeby y Smørroms herrith i pd. byg paa Her Glawses³⁾ wegne i Roschiild. Dns Episcopus accepit.

Item end i pd. byg idem paa Her Glawses wegne, doctor Christiernus accepit.

7.

Regnskab over Universitetets Udgifter fra Middelsdag 1544 til samme Tid 1545.

Stipendia D: Professorum et ministrorum vniversitatis.

D: Christiernus Morsianus medicus, Summa j^c xl Daler³⁾).

D: Petrus Palladius, Summa j^c daler.

D: Johan: Machabeus, Summa ij^c daler.

D: Claus Chrysostomus, Summa j^c daler.

D: Johannes Sinningius. Ad natiuitatis 44 pro dialectica et Hebraica lect: xxij daler. Ad pas: 45 in iisdem xxij daler. Ad Johannis in theologia xxxvij daler. Ad michaelis in theologia xxxvij daler. Summa j^c xx daler.

D: Johannes Etho, Summa j^c xl daler.

Bernardus Friicius in iure, Summa j^c daler.

M: Petrus Paruus, Summa lxx daler.

M: Mathias Pachius pro Mathematica et Musica, Summa lxxx daler.

M: Jacobus Fabricius, Summa lxx daler.

M: Georgius Voetius, Summa lxx daler.

M: Nicolaus Hemmingius pro Greca lectione ab nat: 44 xvij daler. Ad pascatos 45 xvij daler. Ad Joannis 45 xxij daler pro hebraica et greca lectione.

¹⁾ Rannit i Roskilde Kapitel.

²⁾ Formodentlig Niels Rosengaard, Rannit i Roskilde.

³⁾ Hvor Lønnen er heret uforandret i alle sine Løstimer, er den Summen meddel.

lectione. Ad michaelis 45 xxiij daler. Summa lxxx daler.

M: Joannes Monast: Prior pedagogus. Ad terminum Joannis 45 ix daler xij s. Ad terminum Michaelis ix daler xij s. Summa xviii daler.

M: Hylarius 2us pedagogus. Ad Joannis 44 (?) ix daler xij s. Ad michaelis 45 ix daler xij s. Summa xviii daler.

M: Jonas Lubimagister ¹⁾ pro Musica. Ad Joannis 44 (?) v daler. Ad Micha: v daler. Summa x daler.

Dlaus Scriba Questor. Ad natiuitatis 44 v daler. Ad pascatos 45 v daler.

Dlaus Raffn Ad 3^m Joannis v daler. Ad terminum Michaelis 45 v daler.

Item Dlaus (Scriba) Notarius. Ad nat: 44 iiij daler. Christiernus morfianus ad pasce: 45 iiij daler. Ad Joannis 45 iiij daler. Ad michaelis 45 iiij daler. Summa lateris xiiij daler.

Primus Pedellus, Summa x daler.

Secundus Pedellus, Summa x daler.

Bibliothecarius, Summa x daler.

Famulus communis, Summa x daler.

Summa Summarum stipendiorum D: professorum et Ministrorum vniuersitatis 1339 (daler).

Item prentheren vij daler viij s.

Alia Erokata.

Item for Rectoris kost ad Dominicam pascatis 45, iiij daler.

Item xxvij daler for doctoris olaui promoti kost ²⁾.

Item iiij m^l pedellis.

Item viij s till flockeren for hand regebe til for^{ne} promoti.

Item ix daler som Vniuersitet stendede doctori olaui.

Item misit vniuersitas magistro Torberno ³⁾ redeuntj vittenberga vin for j daler.

Item misit vniuersitas Superintendenti aff lante Ryn ⁴⁾ vin for j daler.

Item accepit D: palladius vj m^l att betalle vnn mett, som Episcopus Rugianus accepit.

Item

¹⁾ M. Jonas Andersen, Rector ved Kjøbenhavns Skole (se Thura: Idea Hist. Litt. Dan. p. 29).

²⁾ Naar Chrysostomus oftere i de tidlige Regnskaber kaldes D: Dlaus, betyder D: ikke Doctor, men Dominus, han var nemlig Sognepræst ved Vor Frue Kirke.

³⁾ M. Torbernus Norwegius omtales af Bugenhagen: Gel. Männer Briefe, I., 39 f. M. Torbern Olsen blev nogen Tid efter Trondhjems første evangeliske Biskop.

⁴⁾ Johannes Frederus (se Rohnikes Monografi over hans Levnet, Stralsund 1837 f. Dänische Bibl. des St., S. 240 ff.).

Item accepit M: Georgius boetius iiii daleros, quos exposuit in hospicio pro episcopo Rugiano.

Libri Comparati Anno 45.

Først Claus boggesør ¹⁾ paa Regenskab xx daler.

Item for v distandz bogger prenthet aff rasmus kammerfuend xj m^l.

Item v m^l iiii s for sex Exemplaribus galeni de sanitate tuenda.

Item Claus boggesør sic xrv m^l for x exemplaribus Homeri.

Summa xxxiiij daler i m^l iiii s.

Attstellig vdgiff, som Olauus scribe Questor Vniuersitatis vdgaff, for hand bøde anno 44°.

Først iij vogenmend vp till Knardrup den tiid leennid antuordebz hanum huer xij s, det er ij m^l iiii s.

Item v ruder att lade sette y den øster ende y Capellet paa gorden ²⁾ for v alb.

Item Tørgen Stønning, som førde kong^e Matt: bref til Lund ij m^l.

Item Seueren Riber, som førde kong^e matt: bref til Esferom ij m^l.

Item lius for iiii alb. den tiid de kaniker aff Lund var om afftenen paa Capithell.

Item købte ieg till gordsens behoff iij Laste løse, den ene vj s, den anden x (?) s, den tredie xxviiij s, dett er iij m^l.

Summa Summarum Olai Scribe xiiij m^l I s.

Register paa det, som Her Oluff Raffn haffuer labit bygge anno 45°.

Først niels Jude oc Tørgen lollid y vij dage att bryde Efen ned y dett Gamle Steggers y Collegij gord oc Sette stenen till Side 6 m^l ij s ij alb.

Item en Mand, som støttede den leergord om Collegii abbild haffue mod den vestre ende, iiii s.

Item iij^e Taggesten, som kom offuer Burgestuen y Collegii gord, vj m^l.

Gualen vp til den vestre ende aff det ny Huus y Collegii Gord. Regenskab paa planckverck om kolhaffuen tuertt fra studenter Boder. Regenskab att ferde dett Huus vid porthen vden Her Jens Tørgensens gord.

(Under disse tre Overtskrifter ere en Del libet mærkelige Udgiftsposter optegnede, derefter anføres:)

Item

¹⁾ Claus Jord.

²⁾ Efter Sammenhængen med flere her forbigaaende Udgiftsposter er det Collegii Gaard, her menet.

Item ij Kårle. att løffe nogen Dieller paa dett ny hus y Collegi gord, v þ j alb.

Item en mand, som Renßede Moßen aff taggid paa Collegium, viij þ.

Item for en løß til den logge vd till nørre gade for xxiiij þ.

Item ij thyllt dieller fraa Collegii gord viij alb.

Anno 45 Feria 4^a post Laurentij. Regenschap paa thett hws, som brøgersett och offuen er y Jacobi Residens.

(Herunder forstjellige Udgifter, der tilsammen beløbe sig til 181 m[℥] 8 þ.)

Under bygning.

Item for thendt leergordt vdt thll thendt ny strede hof Docther Christens Residens, xv m[℥].

Item først thll thendt brooe y thendt Nye strede xx leß Kamppesteen, viij m[℥].

Item sandt for ij m[℥].

Item Broleggeren, iij m[℥].

Item ij Kårle som baer tiill, xx þ.

Item xij þ ij Kårle som røddede gaden.

Item ij þ tiill bastue pend.

Item j hengsell paa porten vdt tiill Nørregade.

Item for søm, som kom vdy samme portt, iij þ.

Item ij spegger for vij þ tiill att henge ij huse sammen mett.

Item j hengsell tiill logen for Collegij gordt, viij þ.

Item ij Tern att sla paa en vnderstendere in Collegio, v þ j alb.

Item for j Kinde falbt tiill studij hus, iij alb.

Item for en Haspe och ij marne paa Collegij dør, ij þ.

Item xxvij m[℥] ieg gaff Tens oging for ij fadt Tern, som handt smidde Muerader aff tiill thett nye hus.

Item iij m[℥] iij þ for xlvj store spegger och xl marner.

Item vij daler ij þ ij alb. for j^m Muersteen, som kom tiill thett. Nye hus y Collegii gaardt, som Docter Oluff lonte aff Herolbt, mett all omgieltt.

Item vj daller for søm mett kosth och tering kiofft y Engellhollem.

Item for en møllsteen kiofft y Malmø tiill Knarderup mølle, xxriij m[℥].

Item Andtuordet Jeg Rectorj Bniuersitatis viij daller, huilche hand sende Metthe Malers, som hun haffde vdt faait Ole schriffuer paa korn, och døg inthett fid.

Thendt

Thendt beſoſtning, ſom ſchede vdy knardrup, thendt tiidt thet Profeſſores vare thet att beſee Vniuerſitatis ſkoue, for thet rødt thet gick, att the vare vtylberliigen forbuggen, Anno Dnj 45.

Forſt en ore ſ for ij m^l vij ſ j alb.

Item brødt for ij m^l.

Item j otting ſmør ij m^l iiij ſ.

Item j r^e tyſtøl iiij m^l.

Item for gammelmadt och andett, ſom dnuſ Petruſ tyllodt, iiij daller.

Item for yrth, Ruſin, Mandell och ryſen gryn, ij m^l ij ſ j alb.

Item j potthe hunning, viij ſ.

Item for viij begger ſmaa och ſtore, viij ſ.

Item Her Peders Høſtru for hindere romage, j daller.

Item then quinde ſom logede, j m^l.

Item ij m^l ij ſ tiill vogenleie op tiill knardrup ſamme tiidt.

Item xviij potther vyn, potthen x alb., thet er iiij m^l 4 ſ.

Item en ſølf kande paa xxvj lodt, huilchen ſom Vniuerſitett ſendhe Doctori Pomerano tiill Wittenberg, for the att handt haſſde dedicerit for^m Vniuerſiteth Davidſ psalterium, ſom handt transfereret paa latyn her vdy Kiøpnehaffn, thendt tiidt handt var kallebt hiidt att reſtaureer Collapſam vniuerſitatem Anno 37. Och bleff giiffuen tiill magelen for huert lodt ſølf vj ſ, och tiill forgyldingen kom ij vngerſke gylben, Thett er tiill ſammen xxvj daller xij ſ.

Item gaſſ ieg ſuennen tiill Drøde pend^e xij ſ

Reſther Clauſ Brniſ ſuendt, Morthen ij gang handt ſørde meg penning¹), huer gang xij ſ, er ij m^l.

Anno 45.

Forſth ij m^l aff en heſth, ſom ieg reedt tøſſer paa emellom liunge och Kiøpnehaffn, thendt tiidt ieg had deele om liunge ſtoff.

Item ij m^l tuenne gong aff en Heſth emellom Slangerup och Kiøpnehaffn, thet tiidt ieg ſing ett tings vindne paa liønge, och thet anden gong thet bleff beſeglett.

Item ij m^l the bønder aff liunge tiill att fordrick, thendt tiidt the fuldt meg vdt tiill Slangerup att beſtaa thet tings vindne.

Item ſamme reyſe fortherett ieg ſiellſſuer j daller v ſ 2 alb.

Item

¹) D. e. Afgiften af Kapellet i Lund.

Item i m^z danske herres schriffuer.

Item viij β for pergamett.

Item gaff Jeg Christen Hører i daller for samme tings vindtne att omschriffue paa pergamett.

Item gaff ieg for en panthebreff att schriffue paa Sorgen baggers gordt, i daler.

Item for ij panthebreffue paa Henrich smofuends gordt i daler.

Summa summarum paa altt andet vdgiffit preter stipendia Professorum et Ministrorum, iij^c xxi daller x β β i alb.

Summa summarum paa altt vdgiffit Anno 44°, ij^m ij^c xj daller x β β i alb. Item vij daller viij β .

8.

1546. 24 April. Kongelig Befaling til Hr. Efte Bilde om at sørge for, at M. Jakob Fabritius aflagde Regnskab for sin Bestyrelse af Universitetets Bidler.

Christian mett guds naade Danmarks, Norges, Wendis och gottis Koning ic. ¹⁾ Giffue vij etther tiilfende, att vij ere komen vdi forfaringe, huortedis att en aff vort vniuersitetis ther i vor Stadt Kiøpnehaffns Lesemester mett naffn mester Jacop skall haffue werit theris rentemester och procurator och Icke skall haffue giordt thennom regenskab. Thij bede vij etther och besfalle, atj paa wor wegne vnderuisse same vniuersitetis rector och lesemestere att the tiilltende att tage noget aff Capittell i roskildt epther theris pryuilegier och statuters lyubelse och ferdere regenskab aff same mester Jacop. Ther mett giøre i oss tiill wilge, Befalendis etther gudt, Screffuit vdi Dusholm Closter i Morss Paaste afften Aar Mdxlvj. Vnder vort Eignet.

Udskrift: Oss elskelige Her Efte Bilde ridder vor mandt raadt och Stadtholder paa vortt Slott Kiøpnehaffn.

Original i Gehejmearchivet, Danske Samlinger, Nr. 198.

9.

¹⁾ Første Del af Brevet handler om Forhold, der ere Universitetet aldeles uedkommende.

9.

1546. 1 Oktober. Universitetet kvitterer M. Jakob Fabritius for Bestyrelsen af dets Ridler fra 1540 til 1545.

Vij effter^{ne} Rector, Doctores och Vniuersitethis Læsemestere y Rispnehaftn, Sep Heye Cantor, Mester Hans Lausen oc Jens Jørgensen Cannicket y Rostilidt paa Erlige och Welbyrdbige mendts Johan Ffriis Cancellers, Peder Smous och Anders Barbyses Conservatorum vniuersitatis vegne, gjøre witttherligt, Att Nar effter guds byurdt Mdrloj Mandagen nest effter Sancti Michaelis dag, vdi Knardrop, ware wij forsamblede effter Kon: Mt: wor F^{te} Naadhe herriis scriffteligen befalling att høre heberlig och wellerdt mands Mesther Jacobij fabritij for^{ne} Vniuersitetes læsemestere och quæstoris regenskap for fem samffelde Nar som begyntes Anno Dnj 1540 Michaelis oc endes Michaelis Anni Dnj 1545: nu nest forgangendes paa aldt indtegt och wdgift, som hand wdij befalling hafde wp at bære och wd att giffue paa for^{ne} Vniuersitetes vegne, Huilket hans regenskap itther mere indeholder och förklarar. Thi lade wij hanom och alle hans arffuinge ledige løß quytt och fry for alt itther mere traff tiiltale ellder maning aff os wore effterkommere eller aff nogen andhen paa wore vegne ther om effter hans regenskaps lyudelse wdij alle maadhe. Itther mere bekiende

Konfistoriets Kopibog, 1538—1602, Fol. 75. Slutningen af Kvitteringen mangler, da nogle Blade ere udrevne.

II.

Legneller over alle Lande fra 1536.

(Fortsat.)

Datum sabbato post Laurentij anno mdrxxvj^o.

182

Et breff tiill alle fogeder, embighmendtt och alle the, som Siellands biscopdoms flotte och gaarde indhaffue, att fo. mt. haffuet befallit och tiill trobt Brun Bud, Arwit Bliffstandt, samme stygt och stygtens flotte och gaarde at indhaffue, thij beder fo. mt. thennem, att the antworde paa hannem paa fo. mt. vegne slots logen och ære hannem hørige och lydige for.

Stem

Item lige lig et, att ko. mt. haffuer befallit Claues Daa, Christoffer Olsen, Jahan Stacken och Mourits Rango Hyens stygt.

Item scriffuelse tiill Claues Daa och Christoffer Olsen, att the drage omkring met Jahan Stacken och Mourits Rango tiill alle Hyens stygts Slotte och gorde och anamme slots logen, och lade scriffue alt iuventarium, som findes paa samme gorde, och nar the lade scriffue paa biscopgorden i Otthense, att the tha tage borgemester och raadti tiill vdi Otthense ther sammesteds tiill thennem.

Teslig^{te} tiill alle fogeder och lendzmenndt, kjoepstedtmend och menige almoe vdi Hynn, att ko. mt. haffuer nu forskicket och befallit Claues Daa, Christoffer Huibsfeldt, Jahan Stacke och Mourits Rango att skulle tage fat paa bispen aff Hyn. Thij beder ko. mt. thennem, att om bispen vilde giøre modstand, att the tiilhielpethen, att paa griebethannem och vere thennem i alle maade fylgagtig vdi hues made som the thennem behoff haffue.

Item et breff och fordelsetiill Jahan Stacken paa i landsknegfte, frij vnderholding och fergeerne offuer tiill Hyn.

Item et breff tiill Erick Banner och Peder Ebbesen, att the giøre theres yderste sliit tiill att tage fatt paa bispen aff Wendsyssell och Wiiborg, och lade scriffue och bliffue tiilskede hues iuventarium som findes paa theres Slotte och gaarde, saa ther ingthet forkommes ther aff, och rette thennem aldeles epthev som Smordt Smyn thennem ythermere befalendes vorder.

Item et obne breff tiill kjoepstedt, bønder och menige almoe, att the tiilhielpeth for^{re} Erick Banner och Per Ebbesen, att tage fat paa samme bisperne, och fylgagtig i hues maade som the thennem behoff haffue och tiilfigendes vorder.

Item et opne breff tiill menige almoe omkring Dragsholm boendes, att the tiilhielpeth Brun Bucl och Arnit Bliffstandt att indtage Dragsholm Slot, att the are thennem behielpelig i alle maade som the thennem tiill behoff haffue.

Item en missiue tiill Dirck Henningsen, att ko. mt. haffuer befallit Brun Bucl och Arnit Bliffstandt att indtage Siellands biscop stygt Slotte, gorde och gotz, att hand ther fore tiill tender att antworde thennem paa ko. mts. vegne slots logen och lade scriffue och holde tiilskede hues iuventarium och gotz som ther paa findes. Ther som hand thet icke giøre vill och ko. mt.

mt. nødiges tiill att sende ther noget styk fore, tha skal hand forlade sig tiill, att fo. mt. wil icke haffue gjort thet forgesfues.

Item ett obne breff tiill kjøpstedmend, bønder och menige almoe vdi Lundstigt, att the tiilhielpes Bøf van Belthen ritmesther, Wadislau Bobiser Jep Tordsen, Lage Brade, att indtage alle stigtens flotte och gaarde paa kon. mts. wegnne, och lade ther scriffue iuentarium paa hues ther findes.

Item et breff tiill Ralmøø, att the hidt skide ther aff byen alle borge- 13 mestere, raadt, raadmestere och xij borgere aff menigheiden tiill fo. mt.

Item lige saadant tiill Landzkrone.

Item lige saadant tiill Køge.

Item Brønn Bøle oc Arffuitt Bliffstandt iett breff tiill alle bønder oc tienere, som tiener tiill Dragsholm, att the retter theennem effther, att her effther suare paa fo. mats. vegne for^{re} Brønn Bøle oc Arffvedt Bliffstaandth tiill theres skylle oc landgielle oc all anden rettighet, som the pleie oc plichtighe ere att giffue tiill Dragsholm, saa framptt thii icke wille lide ther wdermere straff eller skade fore. Relator Arffvedt Bliffstaandth.

Item Per Laurtffen iett fyllebref tiill thienere som tiener tiill Kraagager paa Laffvennd, som Rølike før haffde, att the suare Per Laffretffen, tiill the ydermere fangher kong^e mats. schriffuelse the om. Relator her Røgens Gøye

Item iett breff tiill alle prelater, abbetther, priorer, proveste, ribdere, riddermend^s mendt, fruer, iomffrver, kjøbshets mendt, bønder oc menige almghe, hvem the helst tiene eller tiilhører, som boe wdtj Nørre iøttland, att kon. mat. haffuer befalett her Jøhann Randzo, her Offve Lønnghe, Cril Banner, Per Ebbessen oc Axel Joell att omdraghe wdtj Jøttlandt oc wdflyer alltt som igienn floor aff sølfv skatthenn oc andere skatthe, tiill att besolde oc bettale f. mats. krigs folk mett tiill hest oc fod, som f. m. nu haffuer wdtj besoldinghe. Thii broder f. m., att the ere theennem hørighe, lydighhe oc fylgachtighe wdtj alle mode, som f. m. self personligen tiillstede more, att samme skatt wffortogerett framkommer, saa framptt f. m. icke skal lade ther widere straffe effther.

En scriffuelse tiill alle kjøpstederne, att som fo. mt. theennem tiilforne tiilscressuit haffuer om bodzmendt oc temmermendt, som the vdtgiøre skulle tiill

tiill Riib, thaa haffuer fo. mt. thennem ladet betalle och stille tiill friidz paa iij monet. Thij beder fo. mt. thennem, att the betalle och stille thennem tiill friidz for huss dell som thennem ighen staar.

184 Item Iahann Holt appell och Hans Bilefeldt haffue paa fo. mats. wegnne forwißett och sagdt Peder Stram ammerall godt for Geert van Heed vdi saa maade, att forⁿ Geertt van Heed haffuer bekentt och sagdt, att thet Riib, som Peter Friise fører och nu ligger for Lansktrone, horer hiemme tiill Riighe, och thet skall forⁿ Geert van Heed certificere mett segell och breff, att saa vdi sandigen er, inden aar och dag, eller forbemelde forloffuere skulle slye her tiillstede igienn samme Riib och godhs vdi koninglige mats. hender, vden then sextende partth som skipperen ther paa sielff tiilbeholder. Scressuit paa Riopnehaffnns flott søndagen nest epther sancti Laurentij dag aar mdrxx(vj).

Thesße eptⁿ ere the hertug Albrecht aff Meckelenburgs og greffue Christoffer aff Oldenburgs landz Inegkte, som skulle sidde tiill gysell fore then gaandste hob, saa the jde skulle tienne emodt fo. mt. eller hertugen aff Gelren vdi iij maaneter, och skulle holde ind vdi Helsingør.

Thesße gyseler ligge vnder Iyrgen Snatel.

Thomas auß der Marck. Wulff van Kremigs. Iochim van Lubeck. Bestle van Romuldt. Hans Ruff. Casper van der Lippe. Hans van Lubeck. Pauel Hacke. Belte Glendt. Hans Pomerening der alte. Conradt Meckelenborg. Maurigs Ertuardt. Iochim van der Kunig. Mauris Muller. Henrich van Hylbenssem. Belten van Guben. Enderle van Terhau. Wyt van Mandßfeldt.

Thesße gyseler ligge vnder Iyes van Ramynde.

Lourens van der Nystedt. Hans van Coln. Peter van Soest. Marx van Finstingen. Kersten van Oldenburg. Alt Hans Griesse. Henrich van Santen. Hans van Colingen. Pauel van Munster. Iochim van Meyenburg.

185 Thesße ligge vnder Hans Stengell. Jacob van Hannouer. Thomas Slaathe. Hinrich Hesse. Henrich van Rehenn. Henrich Morr. Hans van Dellmenhorst. Laurens van Lundernn. Jacob Holldtste. Sander van Dundi. Pether van Kantstadt. Hans van Tritou. Eubert van Hamme. Lenert van Ausburg. Geyert Hoyer. Iyrgenn von sancte Anne Berg. Hans van Hylbenssen. Balthazer vth der Marck. Iyrgenn Riiffendder.

Thesße gyseler ligge vnder Marthenn van Liebhick.

Hans Heſſ van Brandenberg. Hans Mor von Rodemill. Thomas Goriſhenn. Peter Wiſſ. Thomas von Brackell. Heinrich von Gaſſell. Barthel Mechellburg. Jacob von Spannon. Johann Oldenburg. Stephenn von Hannover. Jyrgen Bthermarck. Herman von Lee. Heinrich von Meyburg. Korthleuen von Harling. Heinrich von Luneburg de ould. Eupſte von Brunsuiig. Rutger von Sanctean.

Tiill alle kioſtlederne offuer alt riigett epther thenne maade.

Wiider att som vij tiilforne haſſue tiilſcreffuit eder om nogle bodzmenndt och tembermenndt som i aff ethers by vdtgiore ſtulle paa vore orloges ſtiibe, thaa haſſue theſſe breſſuiſere a. b. c. nu verit her paa vores orloges ſtiib och tient off erligen och vell, ſaa vij thennem tacke. Och haſſue vij ladet thennem forſtrecke och betalle paa iij maaneder, och jde nu kunde komme tiill met for thenne ſwore penninge vdtgiſt, som off nu paahenger, att giſſue och lade thennem tiill fribz ſtille, hues del som thennem endnu tiilſtaar. Thij bede vij etther och ville, atj rette etther epther, att fornøge och ſtille thennem tiill fribz for hues dell som thennem ighen ſtaar, ſaa the komme tiill theres betallinger. Her vider att rette etther epther, och lader thet jngentunde. Befalendes ether gubt.

Boe temmermandt	}	ligesaadant tiill Stege.
Rasmus temmermandt		
Per Inude	}	bodzmenndt ligesaadant tiill Boringborg.
Poel Hallenſfader		

Jyrgenn Henningſſenn ſteffner Otthensſe burgere, at the eller theriſſ fuldmynndige rettthe thennem effther, at møde tiill neſte alldmynndige herre dag, ther fore at the thoge hannſſ ffæe, ørne och geber paa Eble øe.

Sammeledis Jyrgenn Henningſſen ſteffner Boghenſſe burgere eller theres fuldmynndige tiill ſamme herre dag fore hannſſ theylgaardt, thee haſſue affbraath och hannſſ kald och wedt, thee baartt toge och theſligelte for hannſſ ſtiib och mere godh the borttoge.

Item Jyrgenn Henningſſen ſteffner och ſaa Jaſper Daa for nogle fuldmynndige breſſue som handt haſſuer taget paa hannſſ eenmercke och ſyſſenandt, och for hannſſ ſkoug, handt haſſuer ladet hugget thendt ſtund handt fangenn waar, och for mere vtaſſ hannſſ godhſſ, som handt haſſuer fanget.

Item Jyrgenn Henningſſenn ſteffner Mattis Henningſſenn vdi Sammebye

medbyr, herretsfoget vdi Skouby herret, fore nogle forfyllings bresset och aasinn, som handt vntthe Japper Daa thendt stundt Thyrgeen laa fangen.

Thyrgeen Beynthlanth en pasbordt offuer for Kallingburg met en hest tiill Suthlandt.

[Powell Abeldgaard, Sorgen Abeldgaardt och Issuer Iull it pasport offuer at Iutlandt, dog met saa stell, at the ingtet skulle handle vor nadt herre och riiget vnder syene, och skulle the were her ighen otte dage førre end thend almynduge herre dag paa gaar her i Kiøpnehaffnn.

Jens Fynbo ligesaa lydenbes at Iutland och Fyen. Relator Byrge Trolle.]¹⁾

Doell Abbellgordt, Thyrge Abbellgordt och Issuer Iull, som tientte her Jochim Rønnow, et pasport tiill Iutlandt, dog met saa stell, at the ingthet skulle handle vor nadt herre och riget vnder egne och skulle were her vdi ghen ij eller iij dage før end herre dagen staar. Relator Thymme Strandby.

Bress om temmermend att the giffue thennem hiidt tiill byen att bygge paa stiffeuene for pendinge.

Tiill Landskrone om ij, Bertell, Anders. Thstedt j. Trælleborg j. Helsingborg j. Helsingør j temmermand oc ij saumendt. Tiill Kiøge j mester Hans. Stege ij.

187 Særløping, Nagstow, Thstedt, Stubløping, Thløping, att fore och forsticte alle theres studer tiill Rødbby.

Gøg van Førde et pasport selff xxx met klipper gennem Lantbeholsten Relator Melchor Rangov.

Henrik Notwerdt, hertugen aff Brunswigs tiener, et pasport met en vogen tiill Kallingborg och siden ther aff met ij henrte gennem Fyen och forstendomet.

Thesse epther^{ne} leen vdi. Skone ere tiillscreffue om pendinge statt i saa maade, att huerie tiuge bønder skulle giiffue hundret mrc. vdi rond myntt, och ingen were frij ther fore, huercken møllere eller andre, vden vgedags mendt

¹⁾ Det Indklamrede er overstreget i Registranten.

Danz: Reg. [3] VI. 1.

mendt: ſom bør for godemendſ gaaarbe och aff arilds tiidt haſſue weritt fr̃i, och ſkulle leenſændene huer vdi ſitt leen vppe bere ſamme ſtatt.

Helsingborg leen	her Lygge Krabbe.
Billandzherritt	Geertt Wiſſtand.
Gerſherritt	her Jacop Trolle.
Lindholm leen och Høyby	her Mogens Gylbenſtiern.
Glabſaxe leen	her Knud Bille.
[Næbbyholms leen	her Mogens Gylbenſtiern] ¹⁾ .
Kalſterbo leen	her Mogens Gylbenſtiern.
Froſtherritt och Onſeherritt	her Axel Brade.
Torneherritt	her Holgerdt.
Ferſherritt	Jacop Sparre.
Langholms leen mett Onſeherritt och	Halmſtedherritt her Holgerdt.
Sløuffsborge leen	her Axel Bgerup.
Borbierg leen	her Trudtt Wiſſtand.
Lyſſaa	her Mauriſ Dſen.

Skil alle læen vdi Stelandt och Smaalandene vdi lige maade.

Kiøpnehaffns læen	Iffuer Krabbe.
Krogen læen	her Johan Ranzow.
Abrumstrup læen	
Harrigborg læen	Glaues Ericſen.
Holbeck læen	Marquord Lydmand.
Kallingborg læen	her Mogens Søye.
Skolbened læen	Melchor Ranzow.
Korſſør læen	her Knudt Rudt.
Boringborg læen	Hans Brne.
Steffnsherrit }	Sinordt Grubbe.
Kareherrit }	
Nykjøping læen	Schacke Ranzow.
Kalleholm læen	her Johan Ranzow.
Raffnåborg læen	frue Mette.
Stege læen	Albregt Søye.

188

Grid

¹⁾ Det Indklamrede er overſtrøget i Registranten.

Erich Rosenkrands steffner Skelløer burger for gods, som the røffuede och toge paa Resbygaardt, at møde tiill neste allmynndige herre dag.

Item en steffning offuer Røghe burger och Skelløer burger, at the suare her Axel Bragde ther fore, att the røffuede Høystrup gaardt och Balløe gaardt.

Item her Axel Bragde steffner Nestuedt burgere therfore, at the toge rij ørne och fyre soler paa Gislefeldt, och att the waare och saa met at røffue Høystrup gaardt och Balløe.

Item ith breff tiill Claues Nielsen vdi Baardtbierg, at handt antuorder her Axel Bragde noget hualsspeck och berger siel, som her Vincens hannom antuordebe, eller och rethe seg effther at møde ther om tiill thenbne neste allmynndige herre dag.

Frue Zahanne paa Haghelø steffner Ragskoug burgere ther fore, att the besatthet hinde iiii^e marc aff, och siidenn tog frann hinde hueff daar paa hinde gaardt Laastrup gaardt, att møde tiill neste allmynndige herre dag.

189 Seuerin Stampe schall haffue ith bestermelske breff in forma comuni, cum illa clausula, at handt schall stande huer mandt tiill rethe, som hannem haffuer met rethe tiill atthale etc. Cum inhibitione.

Zahann Haallueyell vtaff Bremen schall haffue ith breff tiill tollderenn vdi Hellsingør, at handt lader hannom thaalldtffrye seigle igennem.

Zahann Rothloeff aff Bremmen och ith breff, at konninglig mt: haffuer forloffuit hannom att mue tolltffrye egennem løbe. Relator Per Stram.

Her Zahann Lønder et breff tiill pryotiske vdi Slangerup, att hun, epther thij att hand sielff ingen huff eller vonning ther vdi byen och borgerne icke for armøds skyldt saa snarligen formaa att bygge och flye hannem en vogning, tha beder ko: mt: hynde och begere, att hun paa nogen tiidt flyer hannem ther et bequent kammer och huff ther vdi closteret, som hand met syn hustrue kand boe vdi tiill saa lenge att hand kand sielff saa en anden wijsere ther vdi byen.

Item et breff paa Lyrde tynden vdi thette aar.

Item en scriffuelse tiill thesse epther^{te} byer och sogn, Fersløff sogn, Ryngby

Kyngby och Krogstrup, Gerloff, Skulleloff, Sjælsø, Stuby, att the fore Borchert van Bommelberg hør, haſſe, ſes føder, tiill hans heſte vj levettes, teſlig: lamb, hønns, gæſſ, egh, ſmør, tiill hans ſwenne ibidem fore hans pændinge.

Ett breff tiill borgemeſther och raadmendt vj Ordingborg, att the be-thale thenne breffuiſer Jøren Mønbo theres metborger hues ſom hannom igien ſtaar aff hans huere, och hand haſſuer vpborett ſexten mærd paa regenſtab och then anden otte.

[Jens Falster

Thesligeste eth tiill Neſtuebt, och hand haſſuer vpborett otte marc paa regenſtab met ſyn ij ſtaalbrøder.]¹⁾

Jachim Swines iij ſwene, ij drenge, en vogen och vj heſte et paſſport aff landet.

Et breff tiill Schaanne landſting, at alle the, ſom haſſue kjøpt aff thet ſuenſke godh, ſkulle møde her mett theres breffue och beuiſning ther paa tiill neſt kommende herredag. Relator Melchor Rangkow.

Et breff tiill Aauſ, att the giøre regenſtab mett lausſknectthene, ſom ther ligger, om hues the haſſue forterett, och ſicke ſaa hiidt til kon: mt: theres wiſe budt mett clare registre ther paa.

Et breff tiill frue Karynne her Henrid Knudſens och hindeſ arffvinge, att the møder her vj Kjøpnehaffn tiill neſt komende herredag mett hues breffue och beuiſning thee haſſue paa hues ſuenſke godh ſom her Henrid theres fader och frue Karynne theres moder haſſue kjøpt.

Item ett obue breff tiill Schaane landſting, att bønderne giøre tilføring mett madt och øll ſom knecttene ligge, och icke heller ſtraffue kon: mats: myntt vødt theres ſalemaall.

Et breff tiill borgemeſther och raadmendt vj Helsingør, att kon: mt: haſſuer vndt och tilladet, att the gypeler mne gaa vdt och ſpaſere, dog ſaa att the icke ſkulle bye huer anden tiill geſt.

Et ſtabfeſtelse breff paa thette breff.

Jørgenn

190

¹⁾ Det Indklæmrede er overſtregt i Registranten.

Jørgenn Slougaardt steffner borgerne vdtj Slagelisse for the røffvede hans gaardt Knudstrop, att møde till thenne almindeligh herre dagh.

Idem steffner the bønder vdtj Røffe herret for the oc røffe for^{re} gaardt.

Idem steffner her Knudt Ruds fogett paa Webby, Per Jude, for tho bønder hand togh aff hans goß oc for hves andett hand haffuer hannem att skyldte, att møde till første almindelighe herre dagh.

En schriffuelse tiill Peder Ebbesen, att fo: mt: giffuer hannem tiillende, huorledes hans naade haffuer berammet her en almyndig herre dag att skulle stande her vdi vor stadt Kiøpnehaffu søndagen nest epther sancti Dionisij dag nest kommandes, thij beider fo: mt: hannem, att hand finder rodt tiill the fleste øren, far och lamb, som hand affstedt fand komme, att hiidt sticke tiill Kiøpnehagen slot emødt samme herre dag.

Tiill Stone, att alle faldfenger stragß mett hves faldte som the fangett haffue giffue thennem hidt tiill fo: mt:

Hieronimus Friis, pryßte høffuigmandtt, en schriffuelse tiill borgemeister och raadt vdi Malmøß, att hand haffuer berett fore fo: mt:, huorledes att hand nogen tiidt siiden forleden togh et skote krassuelle, huilcken samme krassuell bleff ighen fran hannem tagen aff Jyrgeu Rynnters jagt, och nu skall ligge for Malmøß, och Jyrgeu Rynnter nu for fo: mt: bøn och beger skylt haffuer vndt, giffuitt hannem tribie parten vdi samme skib som hannem ther vdi tiilkommen er. Thij beider fo: mt: thennem, att the wille handle mett thennem ther vdi theres by, som the andre parte vdi samme krassuell tiilhøre, att the fore fo: mts: bøn och beger skylt ville vdi lige maade vnde och giffue samme høffuigmandt theres part mett all syn tiilbehoering, andær, tog och anden dell, och thet lade hannem stragß fylge, och lade hannem nyde thenne fo: mts: bøn och forschriffuelse got att, thet will fo: mt: met sønderlig gunst och naade mett thennem alle och huer særdeles och met Malmøß by ighen gerne forskyldte och bekende. Relator Caspar Buchff.

Et opne breff tiill alle bønder och tienere, som ligge och tienne tiill fadburet vdi Roskylt, att the suare her Claues Jensen foget paa fadburett.

Ett tiill alle bynder och tienere som ligge tiill officialdommet, att the suare her Truels Hemmyngsen paa fo: mts: vegne och ingen anden.

Item et breff tiill alle sogne præste, sogne bøgne offuer alt Kofthidt stygt, att the suare her Truels Hemmyngsen paa to: mts: vegne och jngen anden.

Der Jacopsen och Lauris Persen et passport tiill Dthenße.

Bisp Hans Keff it leigde breff.

Bisp Magnuð i Hammer leigde breff.

It breff till the landznegte som ligge vdi Bpslo, att the icke giffue theennem fran Der Hansen for end hand forloffuer theennem.

Peder Hansen will haffue breff huorledes hand schall haffue sig met thet godts paa flottit er och met inuentario. Telligt huorledes att hand skal holdet mett thette aars rentte, som ligger tiill flottett, om then er vptaget och anderskedz heben forbt, om hand then skal tage tiill flottet ighen och om hans naade viill att spiisening skal bliffue hof flottet eller en.

Item abet breff tiill Bpslo, Salsborg, Lonsberg, saa the were Peder 101 Hansen horige och lydige fore.

Item it folge breff till lænet tiill alle the læn som Erid Guldenstjerne haffde.

Item it breff till almoen, at myn herres nade haffuer forfaret, at the haffue her tiill weret besueret met vlaglig tynge som kallis bonde lod, huilcken myn herres nade will nadeligen met theennem offuer see och the icke skulle giffue thend vdh, dog at the skulle were myn herres nade huld och troo och icke vdi noger maade lade theennem vpuecke emod myn herres naade.

Item it breff till bisp Hans Keff vdi Bpslo, at hand were Peder Hansen behielpeligh och vdi alle maade bistandig vdi konninglige maiestadts ærende.

Item breff till mesther Mortthen Krabbe och Erid Vgerup, at myn herres nade sender Peder Hansen nu tiid vp at anamme Agerðhus, beder myn herres nade thennum, at the strax andtuorde hannum flottit met alt andit hves ther er inde paa flottit, som myn herres nade och kronen tilhøter, och at the icke forhale hannum tiiden fore, men lade hannum strax saa flottit vdh en alt fortsffwringh.

Item et breff huor Der skal anamme then silb.

Niels Jude skall haffue breff tiill borgemeisthere och bysoget vdi Stege, at the andtuerde hannum hans gaard och godts ighen.

Tiill Christopher Hansen, att hand flyer Per Hansen et styppund hamp tiill vort slots behoff och scriffuer thet vdi kongens regnskap.

Jennff Smith ith pasbordt met en wogenn her frann och tiill Haderseff.

Skipper Knudt schall haffue ith breff paa en boe, liggendes nordenn fraa Bvingaarden, som er thendt sethe boe fraa thend westre ende paa konningens bode, huilckenn som hanndt haffde vtj hogbornæ ffurstes konning Fredericks tiidt, frie och quith, och ther tiill met schall hanndt were quith och frie for alldt byess konninglig tynge och besuering, ligeruiiff som hanndt waar vdi konning Fredericks tiidt, paa lenge som handt er min herris skipper.

Per Matssen vdi Nørre Hølinge schall haffue en steffning offuer Christopher Haad, ther fore, at hanndt treffuer viij pundt malth aff forⁿ. Per Matsspenn, som er ith heelt aarff landtgiilde aff en mølle, enddaag at hanndt icke lengre boede vdi samme mølle fore thet landtgiilde end en fierde partt vtaff ith aar, och at hanndt wiill gøre hannem fredtseff ther fore, at handt samme malth icke yth och vdtgiffuet haffuer etc.

Per Holbdt ith pasbordt, at hanndt haffuer tient paa kong^s mat^s: fliibe och nu maa besøge sin haasbund Niels Lange.

192

Christiern Baggi och Caspar van Røllenn, mestter Magenns Raasens suenne, Laurigs Jacobssen och Niels Jude, Magenns Mund hannff suenne, och Schariff Ericssen, som tien Christiern Spliidt, haffue suoret Byrri Trolde paa kong^s mtis: wegne, at the schulle huerckenn met raadt, daadt, ordt, eller gerning arge emodt kong^s mt: hannff naadis riiger och furstendom, och ther tiill met effther thii at thee haffde fuldtgiordt theriff rengger och tienniste paa kong^s mtis: aarlougs fliibe met throsasthedt, finge the pasbordt at mue igenn giffue seg hiem tiill fforscreffne theriff haasbunder.

Ett breff tiill her Tygge Krabbe.

Item tiill Romrige offuere och Romrige nedre. Tiill Høymarken. Tiill Solør och Østerdall. Tiill Gulbrandsdall. Tiill Ring riige, Halandt, Thoden, Wallers, Egger, Eyre och Halandtball. Tiill Skaffuen och Børsthyrede och the andre smaa leen, som ligge vdi Børsthyrede. Tiill Trøne,

Lwne, Sisborg och Juggedal Klibrede. Tiill Rosedal Klibrede. Tiill Marde.

Item en ſchriſſuelfe tiill her Claues Bilde, att hand ſtyer Per Hansen ij ſider, j' øren krop och koekroppe, j' waarde fiſt, vj leſter malt, och ſtider hidt huse ſom hand ighen haſſuer.

Junge Hans Søndergelt et paſſport tiill Fyen.

Item en ſchriſſuelfe tiill tholdneren vdi Helsingør, att hand tager nogen kabbelgarn tiill ſiig, ſom thenne breſſuiſer hannem offuer antwordendes vorder, och leder thet indlegge vdi gode tørre huſerom, tiill ſaa lenge att hand fand ſaa ſtuder och ſtude thet hidt tiill Kiøpnehagen och lade thet offuerantworde meſter Anders Glob. Leſlig: ſtulle ſtypperne tiill friidz for theres fragt, paa thet att the bliſſue paa en anden tiidt thets villiger at føre vort goð.

Thønns Plath ith beſtermelfe breff tiill ſeg och ſith goðs.

Syrgen Rytther van Kralſe met theres ſtalbroder meſcher Hans Werde van Kralſe.

Her Niels Hemmyngſen et protectorium tiill ſiig och ſit goðs.

Otte Stoltenow en ſchriſſuelfe tiill Chriſtopher Hanſſen, att hand haſſuer berett for ko: mt:, att hand haſſuer xxi leſter rog och vj ſad tellig paa en ſtypper aff Grønningen ſlib, mett naſſn ſtypper Dyrid Adam aff Grønningen, ſom hannem ſielff tiilhører, och ſtall ſtande hans eget merck paa, huilcken ſamme rug och tellig ko: mt: haſſuer hannem ighen giſſuet. Thij beder ko: mt: for: Chriſtopher Hanſen, att hand antworder hannem ſamme rug och tellig ighen.

Item en ſchriſſuelfe tiill toldneren vdi Helsingør, att eyther thij Otte Stoltenow haſſuer giſſuit ko: mt: ſyn certification och bephgtelfe breff, att hand icke will løbe tiill Hollandt eller anderſtedz vdi kænſerens lande, tha haſſuer ko: mt: vndt hannem met xxi leſter rog och vj ſadt tellig att mme løbe gennem ſundit fore en ſidwønlig toldh.

Tiill Chriſtopher Huidtfeldt, att hand ſtider ij øren hidt tiill flottet. Melator Bffuer Krabbe.

Jochym Boyell heſſuiſmandt paa Harn jagt.

Henrid Deckelenborg aff Grønning et paſſport. Melator Melchor Rønſow.

Item

Item fra Grænegårdt her i Sorgen. Paabebudt en stæffning offuer the Riege borgere for hindis gods.

Her Raad en stæffning offuer the Skafurise borgere for hand gods.

Jens Eriksen stæffner Per Bangh i Bues, Anders Sallingbo i Rørre Bues, Jens Niesse i Brovst, Gert Sørensen i Bæsterby, for noget ørne hand haffuer antwordeet theenem oc the holdber hamment samme ørne for.

Mattis Anderffen protectorium paa sin person.

[Item idem iett fylgebreff till bønder till Svandrup, att the saare Mattis Anderffen oc ingen andere.]¹⁾

Item Herman Bale pasportt paa iij ørne.

Anders Baall ith bestermelse breff for seg, sin hustru, børn, gaard etc.

Mester Mogens Godtke tiill Sorby gaardt protectorium.

Jens Eriksen ith pasbordt for seg ene offuer at Rallingburgi ellet oc igennem Byenn oc indt vdi Tysklandt.

Ith pasbordt tiill Abulff Klede Bydel met tuo drenge oc iij hestte egenom Kallster oc Laalandt oc tiill Raadbyne oc ther offuer oc indt vdi Tydslandt.

Anders van der Drossler ith pasbordt for seg sin dreng oc iij hestthe att the samme wey som for^{ne} staar.

Hieronimus van Eyphsied for seg oc en hest ith pasbordt.

Jens Eriksen ith pasbordt for seg oc offuer at Rallingburg.

Arnoldt van Galthar ith pasbordt for sin egen person.

Ett pasbordt tiill Jacop Forbt van Norrenberg offuer att Byenn.

Mester Nyckel en scriffuelse tiill borgemeester oc raadt vdi Næstvedt, att

Det Indklamrede er overstreget i Registranten.

att the enthen strags betælle hannem then stude och huss hand ther: Htsoffuer forteret haffuer, eller och strags lade hannem studen følge.

Mester Hans Lagesen et protectodium pro se, vror et liberis. Relator mester Johan Alberdes.

Job van Holsbrande och Gaspar Rycher pa Wyndertynt metster a breff om vren, faar och tald.

Tiill Ragnus, att the hbt stide till fo: mt: ij borgemeester, H raadt¹⁹⁴ mendt och ij borgere aff menigheiden met fuldtmagt paa alle theres vegne som hlem stide, att hore her hans vilge.

Fru Ane her Johan Brnes ij steffninger, en offuer Mariboës borgere, en anden offuer Stelsfor borgere, att the møde tiill then første atmindelig herre dag etc.

Hentike van Brennen iett lybste bod iett pasporbt for segh self.

Arell Swoll quoytans paa iij^e gildhen wdj guldh, regnendes for i^m loth self, som hand paa Spingbecks Klostheris wegne haffuer giffuit oc forstredit fo: mat: aff for^{te} closther tiill thenne ferygde oc ferygs upholdth her effther som andre her clostere her y rigit giurdt haffwer. Datum etc.

Thonniss Ascheberg ith pasporbt met en wogenn her frann och tiill Kaarssøer och siidenn offuer tiill Nyburgi, met friie ferger tiill sin jundens Greer Brandes heste.

Tep Rald følge breff tiill Neshbyholm len, att the suare hannem paa fo: mts: vegne.

Item en scriffuelse tiill Thyrgen Jensen, Thyrgen Daa, Mattis Thomsen og Thyrgen Agesen, att fo: mt: haffuer befallit Tep Rald att vere soget paa Neshbyholms flott och lade heste och tage vare paa fo: mts: gagn. Tha beder fo: mt: thennem, att the ligene bliffue wdj flotslogen liggende epther som the tilforne ligget haffue.

Hans van Melen et breff tiill tienerne som ligge tiill Lundsgordt, att the suare hannem.

Rogens B et breff tiill bynderne och tienerne paa Boringholm, som
-bisp

bisp Lobern: Vilde skickas aff Lundt¹) tillforn hagde, att the suare hannem paa kon: mt: yegne.

Jep Quidt raadmandt aff Randers et breff, att hand haffuer beret fore to: mt:, att hand aff mange plages och beles fore hans broders mester Chrestiern Quidts gielbt, och beclager siig, att hand icke kand komme till mester Chrestierns Quidts breffue och registre, saa handt ther kand wiide att rette siig epther. Thij forbiuder to: mt: alle ehue the helst ere eller vere kunde, hannem her emodt fore nogen for^{ne} mester Chrestierns Quidts giels att bele, møde, plage eller noget tiill att thalle inden fyrste almyndig herre dag, som her stände skal vdi Kiøpnehagen søndagen nest epther sancti Dionisij dag, och hand her fore inden kand komme tiill for^{ne} mester Chrestierns breffue och registre, thaa skall hand pleye huer mandt log och rett.

195

Niels Thude aff Malmø et protectorium.

Hans Trometter pasbortt igiennem Thenn oc till Gottorp mett ienn wogen fram oc till baghe.

Alexius oc hans skalbroder Tørgenn pasbortt her aff oc till Gottorp mett ien vogen fram oc tilbaghe.

Jost Andersen protectorium tiill sig, sit gøs, tienerer, vørendes och vørendes.

Them et folge breff tiill hans gots och tienerer.

Niels Tholl et påsport tiill Tøtlandt.

Ith breff tiill her Knudt Rudt, at hanndt lader bestyre stader och ferger, at thee ligge alldelis tiill rede, saa at naar Gessuets Stenads ryther the tiidt kommandes worder, at the tha redeligenn offuertomme paa en haab.

Item liige saadann it. breff tiill burgimester, raadt och hafffogeden vti Skielstær.

Item it. breff tiill fogethenn hoesf Rodthne, at hanndt forholder schuder och ferger, saa at ingenn aff the landhs Inecthe, ther liggendes ere, officers komme, sændt at handt fanger wiider min heris naadis breff ther om.

Item

Der staaer Thenn, hvilket er seilskrevet.

Stem: Jep. Dorthen ett sølle breff tiill Bøse Kloster Guitaut oc Helinge leen, att the her epther suare hannem oc ingen anden etc.

Item her Hans Stolt ett sølle breff tiill bynderne i Magleby sogn paa Moen, att the giffue hannem theu hell the pleie att giffue theses rette sogneprest.

Ett breff tiill Cristoffer Hansen, att hand antuorder thesse breffuiser Pipper Andres 25 tr. mariportt salt. Samblevis att hand sender hiid all thet klæde the er, myn herre hør tiill, oc iij fast hør.

Ett breff tiill mynte mesteren, att hand antuorder thesse breffuiser Hans Stang 1372 fl.

Peder Hansen tolbner vdi Helsingør en quitange paa iij g. i guld vdi alhande guldt, som hand haffuer antwordet Jørn Warnstrup paa to: mæ: vagne. Rekator Jørn Warnstrup.

Thesse stygtes gaarde och leen ære tiillscreffne om fold att vdtgiøre tiill Kbs. mest hærnisse, verge och kost paa iij monæts tiidt, att møde vdi Kjøpneshaffn vor frue dag nativitatis.

Olaves Eggerken aff Ermelundt	i. suendt.
Olaves Daa aff Vadeburgs leen	i. suendt.
Frue Bene Mouris Staffues aff Fæddgørds leen	i. suendt.
Niels Marquordsen aff Braabe	i.
Erick Daa aff Steruebe och Raabe	i.
Emick Disen aff Kollervp	i.
Mester Mogens Gohke aff Hørby	i.
Frue Sophia her Albrats aff Ellinge, Lægeherit	i.
Niis Schinkel aff Glaslunde	i.
Lauris Jensen aff Ramløse	i.
Frue Mhedt aff Fortum	i.
Her Knudt Rudt aff Wendzloff	ij swenne.
Frue Anne Brnes aff Borgeby	ij.
Her Mattis Ericksen aff Lørby	ij.
Knudt Ebbesen aff Gjorløff	ij.

Hannele Platenlagers thill Glesuigh pasportt her aff oc tiill Tysklandt oc tilbage igienn.

Wesley Jorgens predicator, hoer wi Ropshoffen in kostermoesse bress

Stem bress. till alle lansting hvor for t: mt: haffwer ladhet hegte
the bister her i riigbet.

Ich breff till Jacob Randespang, at hannidt forskicker wogne till thendt
 pronantth (smør, gryn, thelle), som ligger vdi Helsingør, thendt at lade forskicke
 hndt, aenfeendes at heer er ingenn studer sanggendes, som thendt hentthe Landt.

Jachop Anneffen van Campen iett pasbortt, att hand nu her anthvordert
ien krawell fraa segh till F: m.: att hand maa frii passere hort hannem tectis.
Relator Jachop Strafe.

Willum Badster en steffning David Slotte tiill Bordingborg.

Stem William Skotte og en steffning offuer Niels Andersen, syfogedt,
og Niels Holste borgmester wdj Bordingborg.

Otte Mortensen en steffning offuer Hans Hugge, tingsfogedt wdj Mose-
herret, for en wrett dom etc.

Otte Mortensen ett bekræftende brev til dette etc.

Lygge Bansen en flæpping offuer Rand Olsen i Herninge, att hand
moder beer oc end aff the femphøen mond, four dammen gaff emod hannem
mest fuldmagt paa alle theis mege.

Lauer &

Lauers Jensen ett breff tiill prestén wbj Wbj sigen, att hand holder bynderne saare att the lade forⁿ Lauers Jensen fange thet disps. tiidt.

Cornelius Bus ett pasbortt wd oc ind tiill Eantte Posten.

Ett pasbor tiill Jørgen van Lobe, Jørgen Bemer, Hans Den, mett iij heste tiill Nysseland, offuer hvor hand will.

Henrich van Belthenn ith pasbordt paa sex heste liudendes.

Ith breff til burgmester och raadt vdi Kæge, att thee annamme tuo fende knegthe, Korth van Hanstenes fenede och Wulff Rosenbergis fennide, och legge theuom vdi herbergi paa en nattis tiidt, stikendes theuom underholding fore theris penddinge.

Ith breff tiill Nestuedt burgere, at the annamme Korth van Hansteeu och Wulff van Rosenbergi met the forⁿ tuo fennide knegthe, indtleggendes theuom vdi herbergi hoess burgerne effther hueer sin formuge, tiill paa lunge at thee ythermere fange k: mtis: breff ther om, och hueff the icke bethale aff theris underholding indenn thendt kaartte tiidt, kon: mt: wiill lade theuom mustere och bethale, tha schulle burgerne tha fange theres bethaling effther theriss redelig vpskriffuelse och registers liudelse.

Jørgenn van Hageberge, Hannss van Besida, Urban van Sitich, Hannss van Pomberg, Paull van Gijssell, Hans van Worms, huerth ith pasbordt for seg self.

i breff tiill Drage, att hand iligen giffuer siig tiill Kiøpnehaffn tiill wortt forordende raadt, wii ther liggendes haffuer. Datum Kjøstbye som i gaardt.

Breff tiill Per Stram, att myn herre forund(rer) huar saare hand ligger saa lunge wbj Skone oc forþemer myn herris reghe ther offuer, att handt oc strax giffuer siig tiill raadet. Datum vt supra.

Breff tiill Christoffer wbj Landzkrone, att hand icke sell eller affhender mere aff thet salt, rug eller kornn, men tager thet grossue klæde han haffuer oc giffuer sig tiill wortt raadt ther mett wbj Kiøp(enhaffn).

Breffue tiill her Knud Wille, Lyge Krabbe, her Axel Brade, her Holger, att the giøre theres første sliit thet til, att the penddinge statt maa come wd mett thet aller første, oc knectene ther mett kunde bliffue betalede oc

oc thannem offuer antworde her Rogens Guldentierne, so: mt: haffuer for-
ordineret Wobstter oc Herdekrup att skulle hielpe hannum att mustre kneetene.

Ett breff tiill her Rogens.

North Ruchhenth sellfierde ith pasbordt paa noget harnist, som thee
haffue met thennem at fore tiill Ribs tiill Rabech her aff.

Ett breff tiill borgmestere wdj Slaaffuelse, att so: mt: sender tidt Hen-
rich van Stenberg mett sin heste, att skulle ligge ther wdj borgeleger, att the
annamme thennem, leggendes thennem ind wdj the beste herbetger ther wdj byen.

Hans Snaaff ith pasbordt
Pauel Clementssen ith pasbordt } indt vdi Lydslandt.

Hans Hese och hans hustru Anne ett pasbordt tiill Habersleff, att
fri passere mett theris egen vogen och heste offuer fergestedherne.

Ett breff tiill Sorgen Brade, att hand giffuer sig tiill wor Kjøpstadt
Kjøpnehaffn tiill wortt forordenett raadt, wil ther liggendes haffue, oc rette
seg epther hues the hannem vnderuisendes worde. Datum Roskyldie Egidij.

Item Gress Wulffstandt.

200

Breff tiill thesse eptherschreffue, att som so: mt: schreff thennem tiill,
att thet skulde ware then siste paamindelse han thennem wilde haffue paamintt
om then selskatt, oc mentte the skulde haffue aldelis wiidt att rette thennem
ther epther, nu hans naade kom tiill myntthen, tha befindes thet seg anderlebis,
hwarfore the maae forlade thennem tiill, att so: mt: wiill wiide then skade
hoff them oc beider thennem ther fore endnu, att the lade thet egen staar
wdkomme mett thett aller første, ladendes thet ingelunde, Datum Roskyldie
Egidij.

Eperom. Sancte Hans i Otthens. Herribtued. Dalby. Helnekirke.
Beckeskoff. Cuck closter. Lomeruppe.

Deynert van Herlin, Christoffer van Ham, Bestian Weydell Welle
et pasbordt tiill Lydslandt.

Henrich van Stenberg ett fördelse breff mett sin wogne tiill Slaaffuelse.

Hans Hylbebrandt ith pasbordt mett sin vechter egenrom Hen och tiill
Gottrop. Salgat Rust ett pasbordt.

Ett

Ett brev till Roskilde, att annamme ther vdi borgfoged paa ott dages tidt i danske. Løst. Clausen paa Røsther. Ringe i.

Et brev till Frans Trebow, att hand sender Johann Pryn till Danf-
wich siidt fore xix^m g. tyffe myntt (sic).

Engell Pantwer et pasportt met sin wogenn och ser helle.

Et brev till Jønen Wensermant, at hand skal forskide siidt till
slottet, alle som kon: mt: ther tilkommer, och huss anden sittale hand vphømt
hæfter aff then modskat, och lade then ligen fremkomme.

Theslig^e ett till Lauris Knob och eth till Oluff Grevffue vdi lige
maade.

Dirck van Doernenen till Gemers, Jøng Spann van Triet til Aarhus
et pasport till theses fennede som the ligger.

Ett brev till Frans Trebow, att hand siider siidt i borchment, kon:
mt: vil sielf forluge seg met thennom, om stell land følge. Theslig^e eth till
borgemeister, raadt och byfogetthen vdi Ralman vdi lige maade.

Themme Dyrkaap, Hannff Arentffen, Hermen Røller, Hannff Enggellman, m
Peither Louffue, ith pasbordt till Rodstock, och schulle giffue tuo lester sll fore
theves vandthone, at thes mu siide fra och tiillbage igenn segle och passere.

Sancti Egidij dag drog kon: mat: aff Roskilde.

Engell Clausen itt pasbordt till Saalandt och siiden framdells till
Landsbøllstenn.

Engedag et pasport till Jutlandt.

Stephenn Buberth ith pasbordt heer aff och indt till Pomern.

Eth brev till Rolding, at the skal forskide en god ferdige. Under till
Hønborg till Hans foget, att annamme ther i: thusinde huilling och fore then
saa skal siidt till Rispnehauffs slott.

Theslig^e eth till her Wogens Biilde, saa handt then forfordre hof
borgemeister raadt och menigheds vdi Rølling, att thet saa nifelligen heer.

Eth brev, at ingenn schell deelle paa Røsther. Ringe i. Ringe i. Ringe i.
saa lenge at handt heer er vdi kon: mt: och theses forskide.

Peither

Peither van Borden itz pasbordt igennom Thenn tiill Tydslandt.

Itz credensse breff paa Kobesker tiill thee Malmøsse, at the bemisse thennem vdi the erende som han thennom tillende giuendes vorder och betro hannem etc. Er Kostilbie die Egidij.

Eth breff til her Mogenns Gylbensstjerne, at Bobeser oc hand skall mustre knecthene vdi Skone, hand ther tiil viil lade sig veluiligen bruge, Bobeser skall vnderuise hannom all leylighet.

Breff i mit navn tiil her Tygi, at her Magnus Gylbensstjerne oc Bobeser skulle mustre oc betale, hand ther fore viil sticke thennem alle the pendinge hand haffwer oc land vppebere aff statthen i hans len.

Sligt same til her Axel Bragde oc til alle lensmend vdi Skone etc.

Her Axel Bgerope. Her Holgerb. Her Trudh. Her Mauris Olsen. Her Jacop Trolle. Jacop Sparre. Her Knud Bille. Gerd Jensen.

²²¹⁾ Itz bestermelsse breff tiill Michell Claussen vtj Dthensse in communi forma, cum ea clausula dog at huem som haffuer hannom noget tiill at thale me(b) rethe, thennom schall handt were forpligtig at stande tiill rethe effther lougen.

Eth breff tiill her Tygge Krabbe aff forordnete raadg mundt, att handt stikker thenne breffuifer Alexander borgeley och vnderholding sielff anden ind tiill then tilkommende herredag.

Guert Grønn en pasport met sit skib och godg fra Strolsundt och tiill Emden och jngen andenstedg.

Eth breff tiill Helsingør, ath the vnderholle 1: mts: stytther ij^e oc ij^e langknecte, forlegge i herberge paa ij eller iij dage, the skulle til skibb.

Item et breff tiill Eske Bille, ath effther thij 1: mt: forffar, at erchebisp aff Trundhem vender seg vtj all vtroskab, oc nu paa thet ny haffwer sticket sit bud til palss greffuen, tha haffwer 1: mt: nu send tiil Bergen Jens Split met ij^e danste stytther och ij^e langknecte met en krauell oc en boiert, som skulle ligge ther i vinther, at affuerge riggens skade oc forderff, huor Eske thennom tilsiigendes vorder. Och ther som Eske saa tyckes got vere, tha skulle

²¹⁾ Imellem folio 201 og 202 i Registranten er indheftet en lille Seddel, hvorpaa der er skrevet: Swansomagle, Kyrdæw, Swerskrup, Flyenghe, Windinghe, Gylm, Sworswerfsløffwe.

ſtulke the løbe ſtrar i faſtthe løbe tiill Trundhem, ath neberlegge erchibispens ſtiib eller affuerge, at erchibispen icke vndkommer, oc t: mt: ſender Eſte breff tiill almugen, edell oc vedell, at the ſtulke vere Eſte ſylagtige, oc at Eſte viill ſtrar ſtike ſith bud hiidth om hannem ydermere behoff er tiill ſamme tug, oc tiillig^{ke} at t: mt: ſender Eſte et breff til laumand oc raad-
mend i Bergen, ath the forlegge ſame ſolch, och Eſte vill ſlij ſtyttherne thes
pendinge, ſom er huer x 4 til ſte. michelsdag, thes klede oc pendinge tiill poſte^m
er thennom betalet och knectene ere och betalet, oc haſſue her foet en monet
paa handen, ſom Split ydermere kand vnderuiſe hannom, at Eſte ther fore
beuiſer ſeg etc. Ex Roſkilde die Egidij 1536.

Jep Dorſen Poſy cloſter.

Lage Diſen Naſ cloſter.

Jens Brade Beggſlow cloſter.

Jacop Sparre tiill Suansholm.

Bernner Parsberg Erweke cloſter

Ererß Wiſſtandt }
Joren Brade } Dalby

Theſe hoſſfinder haſſue thes borgelene vdi for^{ne} cloſter vdi Schaane.

Ett breff tiill borgerne vdi Helsingør, att the ere Theus Pryſe behiel-
pelig att ſtiibe the ij kartoffuer ther ſlaar for ſlottet.

Ett breff tiill Jacop Rangow, att hand och were Theus Pryſe behiel-
pelig met hues waſere ſom handt behoff haſſuer tiill ſame kartoffuer.

Ett breff tiill her Tyge Krabbe, att hand will lade tilſiige bønderne
vdi ſyne læne, att huer aff thennom vdføre etth laſ webt tiill kon: mat:
ſtiibe, ſom ligge vdi Banſkrone haſſun.

Etth breff tiill abbethen aff Herrihwadt, att hand lader kon: mat:
temmermennndt hugge nogre byſe ſtocke och andet ſtiibs timmer paa Herri-
wadt ſtowe.

Etth breff tiill borgemeſther och raad vdi Malmø, att the vpføge
hues ſabbell garnn ſom kon: mt: tiillomer och ſom Henric Hoffmand haſſde
ther indlagd.

Ett breff tiill her Tygge, att hand beſtiller nogre ſulle och lade vdføre
tiill ſmidern vdi Banſkrone, ſom arbeide paa kon: mat: ſtytt.

Henric

Henrich Gasse shall haaffue ith pasbordt paa xx stycker Klippere och yng, thet met at muge offuerkomme frann Robtbye och tiill Femmerum.

Jochim Hassuell ett pasbort met en Klipper och ij t^r harnst. her frann met skib och tiill Gunde.

204 Niels Tøgeßen vdi Biørnstow ith beffermelse breff.

205 Tiill Krøghen. At hand ladher brenbhe j^c lesther full met thet aller ffurssthe och stider hiidth.

Esferum xxx lesther full.

Ebelholth xx lesther full.

Lureby j^c lesther och stider. thennom hiid j^c lester, the ene halffue hundrede skall Knud Ebbesen lade henthe oc age hiidth.

Knud Ebbesen paa Giergloff skall tage j^c lesther paa Lureby stoue oc lade age hiidth.

Skoleneff j^c lester oc lade age thennom hiidth.

Aneß xv lesther full oc stider hiid.

Soer j^c lesther full.

Antuordstou j^c lester.

Skoucloster xxx lester.

Ryngsthet closter xxx lesther full.

Clare xx lester.

Bor frue closter xxx lester.

Frue Pernille Anders Ebbesen xxx lester.

Et tyft breff tiill Jacop Rango, at hand strax stider hiid alth thet frudth som ther paa stotthet er, paa ij eller iij t^r ner etc. som hand maa beholle til sloß behoff.

Bor gunst tilforn. Wiidit att wij agtte att fortage ett merckeligt arbeidt att lade giøre paa nogre more stotte her vdi riigett, och thett tiill hielp att bekomme haaffue wij behoff nogre hynelbarer, stowle och spader, som vdi same arbeid skulle brugges. Thij bede wij teg och wille, att thu strax lader giøre off vdi thynne leen saa mange etc. Saa the ere aldelis rede och tilstebe nar thu ydermere fanger more scriffuelse ther om. Her wij off wißeligen tiill forlade. Thij ladit thett jingelunde. Befalendes teg gudt. Datum Roskilde Egibij.

Johann Kroft er lohen igiemell met en boyert.

Hyul

Hyul bar aff Stone.

Her Engj aff Helsingborig len j^c huilbar och j^c spar och ij^c stoffle, saa the ere rede thet første han for ydermere t: mts: scriffuelse.

Her Magnus Gyllenstern i sine leen lige soo mange.

Her Jacop Trolle xx huilbar och xl spaer och lxxx stowle.

Her Knud Wille xx huilbar, xl spaer och lxxx stoffle.

Her Holgerd Blffstandt xx huilbar, xl spaer och lxxx stoffle.

Jacop Sparre i sit leen xx huilbar, xl spaer och lxxx stoffle.

Geertt Blffstandt xx hmwelbare, xl spader och lxxx stoffle.

Her Axel Bragde vdi sine leen xxx huilbar och lx spaer och j^cxx stoffle.

Jep Lordersen x huilbar, xx spaer och xl stoffle.

Her Mauritz Olsen xxx hmwelbare, xl spader och j^c stowle.

Huilbar i Sielandh.

Krogens leen j^c huilbar, j^c spaer, ij^c stoffle.

Her Knud Rub xxx huilbar, lx spaer oc j^cxx stoffle.

Tiill borgmesther i Helsingør om en temermand.

Tiill Helsingør, Helsingborg, Landskrone, Malmø, tiill Røge, tiill Borbjerg.

Ett breff tiill frue Pernille Gøyes, att hund vfortøffuet stikker hiidt saa mange stibbs byggere som ther er vdi hinders lærn, att arbeide her paa kon: mats: orloges stibe fore pendinge, och ther som the ere tiill fiisterij, att hund strax forscriiffuer thennom tiill seg.

Breff tiill teße eptherschreffue, att the huer annamme i fennicke landz knechte ther vdi theres by paa en søge tiidt oc lege thennom vdi herberger, saa the fange w[n]derholding for theres pendinge, hand hassuer oc tilst. Hans Brne att stulle ladē bynderne giøre tilføring, ther att sellie for rede pendinge etc. Datum Gotthrup.

Wordingborg i fennicke. Presths i. Skelstør i.

Knudt Brne aff Søgordt en steffning offuer Mariboës borgere for the røffuet hans gaardt Marsmarckedt, att the møde tiill herre dagen.

Jøren Benstermand oc en, for hans øg the toge, att the oc møde att suare hannom ther tiill etc.

Breffue tiill Slædt Ranbo, Oluff Schriffuer paa Aaleholm oc fru Mette
her

her Johan Dres, att the lade framkomme tiill Kiøpnehaffns flot alle the lam, høns, ges, som aff then gamble madstat.

Thette er forordineret tiill the knechte, som ligge i Bordingborg, Presto, Classuelse och Skelstør etc. att skulle saa sellies thennom oc icke dyre.

i ore xiiij L . i f. smør x L . i lam xij S . i par høns iij S . i gaaff iij S . i less hø i L . i t^e haffre i L . i less strøelse viij S .

Balsar van Birckberg ett pasbort mett en klipper ind vdi Lyskelandt.

Hans Friis, Henrig von Casell ett pasport, att the her aff reyse tiill faadt och tiill fo: m^{att}.

Urban Papenhem ett pasbordt tiill Lyskelandt met en klipper.

Knudt Matssen, Chrestiern Vorbes tiener, ett pasbort offuer tiill Hyenn mett en flepper.

208

Kasper Kiercker mett hans selftast ett obedt breff etc. oc en misiff om øren oc lam tiill fogeden paa Dræfholm oc om thu øren tiill Nykiøp tiill borgmester oc byfogeden etc.

Sixtus Gain tiill Skoldenes oc ett obedt breff etc.

Hans van Forkom tiill Korstør.

Kasper Kiercker.

Andres Guinhøger }
Linden Rusten } ij klipper.

Kiøpnehaffn Iffwer Krabbe. Krogenn. Kallingborg. Holbeck. Bordingborg. Skoldenes. Abramstrup. Steuffns herritt och Fareherritt. Harrihsborg. Korstør. Breffue tiill lensmendene vdi these for^{te} leen, att the vforstøffuit framskide hiid tiill Kiøpnehaffn alle the pendinge, som the paa kon: mats: wegne vpborette haffue aff then pendinge statth, och thennom offuerantvørde kon: mats: forordnete raadt her paa Kiøpnehaffns flott, anammenedes igien quittance ther paa, sameledes hues siølf som the end nu haffue aff then gamble stat, att the forsticker thet tiill møntten.

Gangwolff von Makensen, Caspar Ermendrest en pasportt tiill Lyskeland igemell Ranteholsten.

Breffue tiill Harrihsburgleena, Skoldenes och Holbeck temm, at embisfmenndenn

embighsmændene werer købmangerne heer i Køpenhaffn behjelpellge, at thee mne fange ørne och lamb, falle there vdi leenene, fore theriff pendinge. Och ſchulle thee giſſue xvi marc for en godt giældt øre och myndre, effther ſom handt er ringere tiill werdhs, och xvij ſ for i gaath lamb och myndre, effther ſom thet er paa ſith werdt, och there ſom ther kommer nogre meſttere effther thenne dag, tha thore the icke ſuare thennem.

Hermen van Gelhamſen och hans huſtræ, Bernedt Hem van Ausburge²⁰⁰ eth paſportt tiill Lantteholſten.

Hentig Nyſen met tiij beſte eth paſbort tiill Kolling.

Breff tiill Duſ oc Bee, att huer by annammer paa en ſøge tiidt i fennicke knechte ther att thære for theres pendinge. Datum Hadersloff ſøndagen for Michaelis.

Ditleff Grønvaldt oc Alredt Hoch tiill Stythynn ij ſebreff.

Till Theus Pryſſ, at hand ſlier thennom paa huert ſkib eth byſin hact oc nogre ſerpentyner och noghet krud ther til, at fordre ſkibene egenem; ſen met etc.

Jørgen Rod van Cleffuig oc Eytige met thre ſoner i dreng oc ij wogne et paſbort tiill Gottrup.

Erich Perſſen, Per Rawn, Thomas Rawn, Gregers Rawn, Niels Poelſſen, Niels Elbaa, huer met en klepper eth paſbort tiill Kolbing.

Matthes von Gylcke borger tiill Kiil met en klepper eth paſbort tiill Kiil.

Per Knudſſen, Henrich Kinde och Claus Glachter eth paſbort tiill Huſom.

Ith breff tiill burgimeſter och raadti vdi Yſtedt, at Jacob Estrad er nu afferdiget at drage tiill Ydtſtedt och hentte thendt lagt hiib indt tiill Køpenhaffn, ſom ther for byen ligger, och at forhandtle met thennom och ſaa om thet godhs ſom theer ligger och thet krigs ſaalch, ſom paa ſamme lagt vdi ſoen waare, taget haſſue, at thee ere hannom alldelis heer vdiindenn behjelpelig, effther ſom hand thennem underuiſſendes och tiillſende giſſuendes worden.

En freſning offuer brodher Jørgen Beladiſſen i Dithens cloſter for
then

then gaardt, som hand kofte aff Peder Beladiff i Københavns paa Anne Mandts och hindes suogers wegne, att møde her vdi neste herredag.

210

En anden offuer Andhers Persen i Suenborg, Anne Mandts met syn hofbaande, Jens Torssen och Johanne Northen Andherssens efftherleffuerste mett syn lagewerige, for then gaardt thj kopte Peder Beladiffen aff och icke betallit haffue, at møde her vdi neste herredag met hues beuifning the ther emodt haffue.

Her Per Boesen presentatø paa Kroßbul kyrcke vden for Ragsfow liggendes met hindes annera sct. Mikaj kyrcke vdi Ragsfow, dat. Haffnie posttribie luce ewangeliste anno etc. mdcxxxvj.

Ridderstætt¹⁾ vdtj Slaane.

Enge Krabbe. Her Axel Bradhe. Her Trudt Gregerffen. Her Holgerdt Gregerffen*. Her Mogens Gyllenstjernn*. Her Knudt Billde. Her Mowrits Duffen*. Her Claues Poddust. Her Axel Wgerop. Her Zachop Krolle. Borge Jensen*. Arffoedt Jensen*. Gerdt Jensen. Jep Torbssen*. Knudt Gedde. Jep Falke. Tage Knudtffen. Jørgenn Brne. Mester Claues Brne. Zachop Ged. Keld Bingham. Knudt Sparre. Her Hans Skovgaardt. Esby Billde. Her Claues Bylde*. Zachop Sparre. Jørgenn Jensen. Jørgenn Daa. Mattis Lomffen. Jørgenn Dgeffen. Tage Bragde*. Jens Bragde*. Jyrge Bragde*.

Ridderstætt vdtj Sielandth.

211

Her Hans Billde. Her Mattis Erikffen. Her Anders Billde. Her Duff Rosenkrands*. Niels Vincents. Her Knudt Rudt. Siuordt Grobbe. Hans Rudt. Erike Christofferssen. Christoffer Hale. Claues Erikffen. Marquardt Themandt. Erike Daa. Basse aff Siørp. Emilke Duffen. Niels Marquardtffen. Knudt Ebessen. Laurits Jensen. Duff Skinkell. Zachim Bete. Niels Fickffen. Jens Rosengaardt. Claues Rosengaardt. Mester Christoffer. Peder Stram*. Hans Brne. Axel Arnffeld. Henrike Arnffeld. Torbernn Arnffeld. Axel Brne. Peder Rud. Bent Billde. Torben Billde. Eric Knudsen, Knudt Ebessens søn. Eric Møsen. Paa Iwerffgen til Gellingord paa Halsness.

Ridderstætt vdtj Fyenn.

Wulffgang Withenhoff. Her Johann Brne. Niels Bild. Mikell Brotenhusse. Johann Brotenhusse. Jørgenn Henningffen. Dirike Henningffen. Johann Friis. Zachim Hardenbergh. Cyler Rønno. Knudt Brne. Zachop Norby.

¹⁾ Koriis er sat til ved hver af dem, som have en Stjerne.

Norby. Jesper Daa. Hans Jensen. Jachop Brotenhufse. Claues Brotenhufse. Berner —. Peder Broke. Erike Mattsen. Mogens Loduiggfen. Regnoldt Hederstorp. Claues Daa*. Christoffer Hvittfeldt. Anders Emittsen. Knudt Dittsen. Christoffer Pallisen. Lonne Lønnffen. Niels Steenn. Bus Skenter. Hans van Melenn. Axel Fideffen. Korsitz Hardenbergh. Algod Pederssen. Skinkell. Ebbe Monke. Per Norby. Oluff Norby. Anthonius Bryske. Gerdt Bryske. Claues Bryske. Bild Nielsen. Axel Nielsen. Jørgenn Gyllenstiern. Erik Hovenstildt. Peder Brotenhufse. Povell vann Anffelde. Hendrick Friis. Thymme Strandby. Claues Brodenhufse.

Ridderstæff wdth Jvotlandh.

212

Her Mogens Gøye. Her Prebørnn. Erike Banner*. Mogens Monke. Her Mogens Bilde. Her Dffve Lønge. Peder Ebbessen*. Axel Joll. Axel Perssen Gyllenstiern, Knudt Perssen Gyllenstiern tiill Thm. Otthe Gyllenstiern*. Gabriell Gyllenstiern, Ræstrop*. Christoffer Gyllenstiern. Her Jachim Lyck, Østrup. Envold Joll. Niels Jøell. Axel Rosenkrands tiill Langting. Eyler Hardenberke tiill Mattrop. Jørgenn Skoffgaardt, Skoffgaardt. Loduigh Monke. Claues Albrettsen, Damsfordt. Rasmus Skade. Niels Markfordtsen, Melgardt. Mikell Nielsen, Kollerup. Erike Nielsen, Rye. Anders Skiehl. Peder Skram, Wolbiere. Erik Skram, Zeelle. Hartuigh Lomffen. Manderop Holke, Barriidskoff. Iffver Skell. Eyler Lyck, Landerup. Jens Joll, Henshelmedh. Kiell Krabbe. Chresternn Sommer, Gendervp. Mester Anders Skoffgaardt. [Anders Jachopffen tiill Holbekgardt¹⁾]. Iffver Friis. Her Chresternn Friis*. Peder Styggi. Peder Joll. Pallj Splid. Pallj Bangh. [Povell Stigffen²⁾]. Mester Splid Kassi. Mester Niels Friis. Erike Steenn. Chresternn Stygge. Jachann Baggi. Jeppe Brønn. Jeppe Friis. Niels Jensen tiill Brodskoff. Lucas Krabbe tiill Østergaardt. Mogens Koosff tiill Ørndrop. Jachann Porske. Mvs wdth Morske. Chresternn Hardbo. Anders Jachopffen tiill Skoffringardt. Christoffer Rosenkrands tiill Skierne. Christoffer Kruspe. Peder Kruspe. Mortenn Rodt tiill Baarst. Søffren Monke. Jachann Brotenhufse tiill Verbeke. Niels Skell. Mogens Joll tiill Østrop. Mester Gvndj Langhe. Niels Kioldffen. Mester Iffver Kielsen. Niels Langhe. Gvndj Langhe. Chresternn Glob. Mattis Grønn. Anders Chresternssen tiill Quellstrup. Hendrick Biørnsen. Thomes Galnslytthe. Niels Klauessen, Lerkell Klauessen, Otthe Klauessen. Hartuigh Skram. [Jørgenn Skram³⁾]. Dffve Pederssen. Lerkell Pederssen. Christoffer Monke. Albrett Skell. Envold Jensen tiill Bisborg*. Anders

¹⁾ Overstreges i Registranten.

²⁾ Eigelædes.

³⁾ Eigelædes.

Anders Rytther. Jffver Lyde. Niels Axelsen tiill Steensballj*. Styggj Styggj. Jørgenn Styggj. Christoffer Styggj. Erike Styggj. Niels Ronke tiill Gelfingordt. Hans Laurtssen i Kiergaardt. Torloff Wille. Jørgenn Wille. Marquordt Eriksen. Niels Mogenssen. Jffver Krabbe. Jens Nielsen. Lucas Krabbe. Erike Høgh. Estell Høgh. Erike Kooff. Nester Mogens Kooff. Jørgenn Nauell. Claues Iverssen. [Baggi Eriis¹]]. Jost Anderssen. Laff Luno, Niels Luno, tiill Rubgordt. Peder Wund til Komdrop. Jens Dømissen. Thomes Thomessen. Eriik Smø tiill Hørgordt. Jens Marquorssen. [Eingh Paarff¹]]. Wnge Jens Suell. Wnge Maghens Iwell. Lawris Westhenn, Hagstedt. Joun Matssen. Jørgenn

²¹³ Splydth. Dffe Lawritssen. Niels Fryss til Bastiergardt. Mickell Nielsen tiill Gerholm. Henrick Nielsen. Jøhann Baghe. Eriikern Fash. Peder Hardboe tiill Nielstrup. Christoffer Wund. Claues Sestede. Henrick Stampæ.

²¹⁴ Ridderstæff paa Mønn oc Laalandth. Albrecht Gøye*. Claues Egerdssen. Her Johan Randssø. Her Ditthe Krumpenn. Knudt Gøye. Anders Gøye. Erike Mogenssen. Ety Porss.

Ridderstæff paa Fælster oc Ravnnde. Stale Randssø. Jørgen Wenshermand. Lauris Knøb. Per Fælster. Mogens Fælster. Jøsep Fælster. Arnt Uldestatt. Mattis Lyb. Claues Daa. Henningh Wolstrop. Peder Laurtssen.

²¹⁵ Wij Christian etc. Hølske etther bynder oc menige almoe, som bygge oc boe wdj alt Lyckaa len, kjerligen mett gudt oc wor naade. Wiiber att wij erre kommen i forfaring, huarlebiis i icke tiill gode rede wiille wdgiffue then stætt, som wij etther tilforn om tiillscreffuet haffue, huilckett off storliigen forundrer oc icke heller wiide, aff huat orsage i thet giøre eller i ther tiill haffue. Thij bede wij etther alle huer serdelis strengeligen byude, attj etther mett thet allerførste forsamblendes wdgiøre iij agthe dānnemendt ther aff herredet mett fuldmagtt, att handle mett off ther om paa alle eters wegne, saa the wiiseliigen erre i wor kļapstaaht Ahus nu paa løffuerdag først kōmmendes, oc huilcke for^{ne} iij dānnemendt i paa alle etters wegne tiill off stikendes wordet, skulle met thette wortt obne breffues krafft haffue wor frij, seyliig, secker oc christeliig legde tiill off oc egen tiilbage i theris frij beholdt. [Thij forbiude wij alle, ehue the helst erre eller wære lunde, serdelis wore fōgeber, embigmentd oc alle andre, for^{ne} iij mendt, som saa paa then menige mands wegne i Wsterchertret tiill off stikendes wordet tiill wor kļapstā Ahus oc siden tiilbage i theris frij beholdt, att hindre eller i noghre maade forfang att giøre.

Andet

¹) Overstreges i Registranten.

Wader wort hylbiſte oc naade¹⁾]. Thij lader thet jnggelunde. Giffuit i wort cloſther Herreknodt, ſøndagen exaltationis crucis anno etc.

Mandagen epther helli forſdag exaltationis Melckelag. Wandbiereg²⁾ tiſdag. Ells onſdag, ij netther, then enne her Jacop, then anden Bæe. Aahuff torſdag, ij netther, then førſte byen, then anden Gert Jensen, then tredie nat her Axel Brup, then fiere nat her Mours Olsen, then fempthe natt Byrrie Trolle, oc ſaa lengge to: mt: ther bliſſue wiill.

Per Saffen vdi Weſtre Bemens Høye citat borgemeſtere och byfoget²⁾ vdi Treleborg for en gaardt liggendes vdi Treleborg, ſom thj hannom holde fore met wretthe, at møde Simonis och Jude dag.

Hans Schilling och Hans Schulte met v pferde eth paſbort igennem Byenn och Tjutland tiill Lubeck.

Rasmus Jensen borger vdi Kallingborg.

Thones Erichſſen eth breff tiill Laalandt och Falſther, att han maa løbe ther haſſre for ſyne pendinge, tiill thj theres behoff ſom haſſue theres beſte vdi Køpnehaffn.

Hans Hoſtensen i Bøgeſe citat Søffren Hoffhuendt fore et ſtib, ſom hand haſſuer och hannem tilhører, att møde vdi Køpnehagen.

Jens Brodherſſen i Hennifføe, Jens i Attrope, Lauris Hanſſen, citant Anne Hanſſen, Sep Hanſſen i Biſgebiereg, Mogens Hanſſen i Gryderop, Oluff Hanſſen i Attrope, Jens Jørgenſſen i Wendſløff, Per Hanſſen i Kuſlemarck, Jens Hanſſen vdi Neble, for nogen arff effther hans ſadher, at møde ſtraren effther att thenne ſteffning bliſſuer leſt.

Knud Ebbesen citat Frankſ Huſum borger i Køge fore hans beſte, wogen, met hues gotſ ſom ther paa wor, ſom hand tog fran hans capellan, att møde vdi Køpnehaffn.

Item Chriſtoffer Palſſen citat her Knud Rud.

Jens Olſſen en forſcrifft til her Hinrich Roſenkrantz, at hand er effther moelſmand om en mandøb paa Jens Poelſſens døds wegne, at hand hielper hannem til rette etc.

Lauris

¹⁾ Det Indklamrede er overſtregt i Regiſtranten.

²⁾ Bladene 217—19 ere ubeſtrebne.

Lauris Sabherffen, Per Hanssen, Lauris Huidt, Claus Knudssen, met en wogen och iij heste igennem Hyen tiill Ripe eth pasbort.

Jens Nielsen, Hans Perffen, Jap. Boessen och Jenge, eth pasbort igennem Hyenn tiill Jutlandt.

Hans Rod citat Jap Friis paa Skiffuehuff for klede och penbinger, som hannom tiilbage stander och hand icke hannom will betalle, att møde paa mandag.

Kirstine Herluf citat Lauris Juergen paa Halsnes vdi kongens gaardt, for hand lodt halshogge hindes brodher vdi Køpnehavn uden all sag och brøde, att møde morgen otte dage.

Eadem citat Jens Feiler, att hand skal føre the breff vdi rettne som hand haffuer, att hindes broder bleff met wrethe affhoggen, att møde morgen otte dage.

221 Per Perffen citat Hans Bøffe, Lauris Nielsen, Niels Vestemager, Oluff Bonthemager, for thj lode hans broder Jens Camersuendt halshogge uden all skell och brøde, att møde paa onsdag.

Her Per vdi Hamer citat her Rasmus Jørgenssen vdi Suerborg for tornn och penbinger, som hand hannem skyldig er, at møde dag otte dage.

Sonne Wendssen citat Wendt Perffen och thuinde hans sønner, for hand forførde hannom vdi greffuens tidt for høffuidsmanden i Landekrone och skielde hannom wedt sytt godhø, att møde paa onsdag otte dage.

Per Thomesen citat frue Ingeborge her Markor Timandhs efftherleffuerste for godhø och penbinger och anden deel, som Jap Thomesen, hindes suendt, både fran och hun nu holdher Per Thomesen hans brodher for, at møde strags som steffningen lest er.

Hans Troelssen citat Markor Timandt for att hand gestide hannom wretelig och for noget qwig, som handt tog fran hannom.

Anders Hanssen borger y Rudkøping citat Christern Marquorssen borgher y Nykøping for en skude, hand hannom fraathøgh oc førdhe greffuen tiill hendhe, at mødhe her y byen onsdagen nest effter Simeonis et Juhø.

Item

Item Christopher Safflemager ett pasbort met ij vogne tiill Hadersleff.

Sifell Duffs citat Per Feiler och alle the andre hans metfulger, for att hand slog hindeß huffbonde ihjel, att møde i morgen otte dage.

Anders Riibefoget eth pasbort tiill Hadersleff met en wogen fram och tiillbage.

Theße efftherⁿ bodts mendt finge pasbort. Lønes Aruidffen. Sorgen Auch. Lønes wan Leidden. Hans Flaa. Claus wan Offenbrücke. Henrich Daff. Helmicke wan Meppe. Claus Willum. Peter Støttel. Hans Lønefieger.

Pedher Løber, mester Iwen Zols swendh, eth pasbord offuer fergerne.

Laurits Nielsen byfogett vdi Nyborg et breff paa thet hollander hus m liggendes uden for Nyborg.

Item Michel Brodenhus scall haffue breff paa the tienere aff ere flytte oc icke haffue lo: breffue, aff Pestrup birck, at ehvor hand syndher thennem skall oc moo foo thennem til kronens egien.

Offuer prier aff Andersloff om her Eten Basseß godts, som er komen tiill closteret och thi hans arffuinge icke wiide huorledes, Basse Christopher[sen], Christopher Dallsen, Claus Eggerffen met theris metarffuinge, at møde nu paa mandagen.

Lauris Westenj citat Per Tull for en aff hans drengs som hand staadt for om nattis tiide och staad hannem nedher aff en heste. Och ther tiill for her Niels, hans foget, som hand slaag i hans gaardt i felig dag tiidt, at møde nar vor naadig^e herre kommer tiill Tztlant.

Niels Loduigffen eth pasbort tiill Hadersleff.

Birtte Hans botther citat frue Anne for noget godts som hun toge frann hinde och more hindeß rete ferne och mørne godts och ther tiill met fatte hinde vdi en fiedere, at møde nu paa lørdag.

Niels Claussen borger i Landzkrona eth breff at hand maa vdsøre aff riiget vdi Klepper tiill Lubeck, tiill ellers anderstedts i hans naades furstedomme. Doch at hand icke skall føre thennem tiill riigens finde. Relator her Byge Krabbe.

Item

Item Anders Jacobssen til Størregård citat Willkom Scriffuer landdomer heer i Seland for en dom oc yndfærgell som hand gaff Vasse Griskoffer[sen] vdi myt godz emod logen etc. at møde paa odenfredag etc.

Item it breff tiill Arffuid Wulffstand at hand strax forsticker hiid alt thend wuld och gørrn hand haffuer och lader andtuorde thet Iffuer Krabbe.

Item ligesaadant it breff thiill Thomas soget paa Soltte.

Jens Mogenssen citat Iuer Steel for synn søster Mette Mogens dotther som hand foruist haffuer aff Østerløff closter och icke will giffue hinde syn tiillbørlig opholding lige som the andre metsøstre i closteret och holber ligeuel then gaardt som met hinde bleff indgiffuen, at møde imorgen.

Her Hans Jepsen i Allersløff eth beftermelse breff.

Per Bøcker citat Jahan[ne] Laurssen i Sneilerrup vdi Dittff herrit for noget børne godhs, som hinde wor faat tiill hende och hun nu holdher hannom for, som er rett arffuing ther tiill, at møde morgen otte dage.

Hans Ingelsen, Iyrgen Ingessen och Rasmus Ingessen, borgere i Røddby, et breff vpstandelse.

Christernn Iude steffner Per Hogenssen wdth Logerop wdth Skone for ienn hest, hand haffuer tagett hannom fraa, ad møde wdth Riobnehaffven fredagen post Simonis et Jude.

223

Mester Christopher och Iochim Bed citant Christopher Pallissen for en gaardt i Olby, at møde nu paa mandag.

Lodwig Mund och Iyrgen Skoffgaardt et riide breff tiill Staues Albriken tiill Damsgørdt, Henrick Winter tiill Ronshaffue, Jens Thomsen tiill Holmgaaardt, Niels Lange tiill Beselbiørg, Otte Clausen tiill Rørholm och Niels Glambøck tiill Starup, Anders Olsen borgemeester i Waarde, Oluff Skoning borger sammestedt, Chresten Bryren ibidem, Eske i Røyttegaardt, Søffren Symenssen i Hedegaardt, Niels Trilffen i Hallum, att the haffue tiilltal tiill sandmændene i Besterherrit for en sandzmands tog, som the gjorde emellom Byllum marck och Tandrup marck, som the mene skal were giort met vrette, at ther som ther icke er ret tog giordt, att the tha riide ret marsfeldt.

Bispens swenne aff Ribe eth pasbort.

Thomas Krabbe. Redloff Nielsen. Jep Staffning. Simen Grøn. Jens Bage.

Bage. Seuren Perssen. Mattis Rod. Middel Ser. Oluff Staffuerstau. Per Nielsen.

Henric Perssen aff Keding citat Hans Brne for nogen pendinge, som hand stattet hannem aff met wretthe.

Mogens Monck och Hartwig Lomffen citat Suer Steel, for hand haffuer ladet hogge vdi Mogens Moncks och hans frij enmerke stoff, och andet huet thi haffue hannem att tiilltalle, at møde i morgen.

Hans Pryg et fordelße breff.

Niels Hæß aff Glensborg citat Hans Guldsmitdt, borgemeister vdi Aßens, fore en t^m harniß, som hand fid hannem att gemme tiill tror hand och icke kand fange thet ighen.

Hannß Guldsmitet vdi Aßenss schall haffue befallings breff tiill burgmester, raadtmeindt och byeffoget ther sammesteds, at handt haffuer bereet for konninglig mt., at handt paa sin hustruffs wagne haffuer tiilltall tiill for^m sin hustrues brødere for arruff godß, som thennom tiillfaldenn er effther theres foreldere fader och moder, som ere gaarde, lorde och marc jordt, huadt som helst thet neffnis landt etc. at thee ther fore kallde thennom vdi rettthe paa begge siider och effther lougen styffthe och parthe samme arruff godß emollom thennom.

Charine Sep Beck vdi Gyddinge haffuer bereth fore kon: mt., at hun²¹ och hindeß haasbunde Sep Beck ere vdtuiiste aff en kiirckegaardt och prestenn her Niels Christiernssen tiill Gyddinge kiircke wiill flythe aff sin retthe preste gaardt och wiill besidde samme gaardt och icke hannß retthe preste gaardt. Thi haffuer kon: mt: vnt og tiilladet, at for^m Charine Sep Beck och hindeß haasbunde mue besidde samme kiircke gaardt och ther aff vdtgiffue thendt aarlig landt giilde, som ther pleyger aff atgange, och for^m her Niels Christiernssen at schulle besiddendes bliffue vdi sin rettthe preste gaardt och sede. Relator Mogens Mund.

Ipso die sanctorum apostolorum Symonis et Jude. Anne Laurig Judeß vdi Gullbryndstaarp vdi Harplynge saaghenn haffuer bereth fore kon: m., at hun haffuer stodebreff paa Gulltbryndstaarp gaardt och Laurig Jude herrißfoget vdi Halmstadt herret gør hinde hinder paa samme gaardt emodt for^m hindeß stode breff, och haffuer saaebt hindeß ruglandt etc. Thi haffuer kon:

kon: m: vnt och tilladett, at for^{ne} Anne Laurig Jubes maa och schall beholde samme gaardt effther hinndes skødebreffuis liudellspæ, och kon: mt: forbiuder samme herriksfoget och alldre andre at gøre hinde heer effther nogen hinder ther paa vdi noget maade. Relator Magenns Rundt.

Der Røler tiill Fyenn et pasbort.

Item Jochim Raaste, Skram van Brunswigs swend, offuer ferger met i klippere.

Axel Rosenkrands citat her Offue Wisendss for the pendinge, som hand haffuer aff hannom i pant fore noget gods, at møde nu paa mandag.

Seueren Sander met en Klepper, Niels Afferffen, Niels Andherffen, eth pasbort tiill Ribe.

Hermann von Geistle och Jacob Morff.

Nesther Laurids Olmand citat Niels Stemp for j^e g^{ne} vti gulb, som hand haffuer hans breff poo, att hand vor hans moderbrodher her Jens Lauridsen skylduge, att møde i morgen.

Peder Ebbesen citat her Rasmus sogneprest tiill Lylese for et vicarie som hand bruger, hues som ther tilligger, och ey wil gjøre ther then tilbørlig tieniste fore, som then fundag lybelse vtholder, hand ther paa haffuer, tesslig^{te} for hand lader then gaard forfalle som ther tilligger, att møde then vi dag nest epther att thenne steffning hannom fore lest er her paa Riøp., met alle the breffue och beuifning, som er paa samme vicarie.

Jens Rosengaardt steffner Erile Matffen tiill Birtinge for nogett gods, hand holdder hannom fore, som nogere Roskilde borgere røffuede hannom fraa, att møde paa tiisdagh.

125 Lange Jacob met syn dreng och Gessuer met ij klippere eth pasbort tiill Ranthelosten.

Hannss Knutssenn, Peither Eurd, Peither Friiss, Hans Matffen och Sten Friiss, burgere vdi Glensburgi, ith pasbort theer aff egenom Fyenn och hiem igenn tiill for^{ne} Glensburgi, huer met en. Klipper.

Axel Ivol en quitange paa iij^e xx jochim daler, hand antworde fo: mt:

mt: vdi eghen hender paa tegenſkap aff halffløfningen. Relator Joon Barnſtrup.

Item idem et breff paa ij gorbe ſom fo: mt: haſſuer giſſuet hannem arffligh.

Her Eggerdt eth paſbort tiill Haderſleff.

Laurents Gaſtefornn, Kort Klein och Hans Bogenfører met v hefte eth paſbort offuer att Raadby och ind i Tyſklandt.

Jens Jude citat her Probørnn Pudebuſt for heft och haſſue, ſom hand meſt ther hand gjorde hannom wd emod riigens fiende, och for flede och pen- bing, ſom hannom ſtandher tiilbage och hand icke will betalle, at møde nu paa onſdag.

Tiill byfogeden vdi Malmø om then haſſre att hidt ſide.

Hans Tuerſſen igennem Fyenn met iij fleppere eth paſbort.

Jacob Hardenberg citat Jens Fønbaa, borgemeſther vdi Malmø for noget golbt ſom hand hannem ſy(lbig) er, at møde i morgen.

Laurendss och Thomas et paſbort ind i Lanteholſten met en wogen.

[Item Joſep Kalſter eth breff, haſſuer beret for off, at Sorgen Pen- ningſſen oc hans ſøſten haſſue giord hannem tiill theſes wergre, at ynghen befatther ſiig met theſes godz, beſønderligen theſes ſteffadher Vedher Auiffen, oc hweſ hand haſſuer, børn er ankommendes, ſall hand antworde fran ſiig¹⁾].

Item Joſep Kalſter eth beſtiirmelſe breff, at ynghen gjører hannom hindher paa thet børne godz.

Ditleff Godberſſen, ij fleppere, och Sorgen Enge och Sønide Friis eth paſbort tiill Glensborg, huer met i flepper.

Barthel Jude i Bøneſtedt citat Niels i Hørrit, for hand holder han- nom ſyn feſtemødt før, at møde om otte dage.

Item Pouel Koſtepool i Klipper eth paſbord.

Swend

¹⁾ Dverſtregit i Regiſtranten.

26 Svend Rasmussen vdi Balaggr eth protectorium.

Erndt Pederssen vdi Strebelstropp eth forschriff till her Holgerdt och Erndt Bullffstand, att hand hassuer berett, att nogle bønder hassue affsagd en falsk dom offuer hannom, att the steffne thennwm paa bode fider oc ændeligen domme thennwm emellom.

Thalle Sweder Dusborgs epitherleuerske aff Malmø et passport tiill Lubeck.

Her Peder Pedersen en presentag paa Hørby kyrcke cum annexa Lyby kyrcke per resignationem Andree Bendtsen.

Nies i Biørnstrope citat Troels Bendtsen i Harholme for en gaardt, som hand leigde fran hannom, som ere hans retthe æffuegodhs, at møde i morgen.

Oluff Gemenfen.

Troels Bendtsen i Halholm, tingfoget i Nør Aboherret, et breff paa en gaardt i Gynginherret i Kjelstrup, fore syn anpart, som hand hassuer vdi then gaardt vdi Lercke, for saadan affgiff, som ther pleyger aff att gaa tiill Helsingborg slot.

Frue Gertrudt citat her Tygge fore noget godhs, hand hassuer fran hinde, och følger seg at hassue eyndom paa, at møde imorgen.

Mattis Grøn citat frue Gisell [i] Bassishaffue fore nogen penninge, som hun er hannum skyldig, at møde nar kon. m^{att}. fyrst kommer tiill Kolding.

Lauriss Westenj eth protectorium paa høfstru, børn, godhs etc.

Jens Mattsen i Gøttrop eth protectorium, at ingen gør hannom forfang, serdelis Albrecht Steek och nogne andre, men at huem som hannem hassuer tiill at talle, at thj steffne hannom indt for wor naadig^{te} herre.

Lauris Westenj citat Malthj Laurissen for en dom, som hand sid paa Siborg landtjing met wrette, at møde nar myn herre komet fyrst tiill Jutlandt.

Anne Graverstone citat sandemendt wdthj Penborgh herret, for the suore hende heruerd offuer fore then gaardt i Høm, som hunn wdthj bode, att møde nar L: mt: kommer tiill Siborgh.

Anne

Anne Grauerstone citat Stob Krabbe i Østergaardt, for hand sette en hende aff then gaardt i Høm, som hynn vdtj bode, ad møde nar T: mt: komer tiill Wiborgh.

Item Mogens Andersffen i Nylisbing vdi Norke, Oluff Kielsen oc Jens Henrigffen, borger ibidem, theres Stiib bleff vdi Ørswand med sambeller, skool, thære, att hwar thet syndes skulle the haffue the wforh[indret].

Hans Troelffen citat Marquordt Thimandt for hand gestede hannom met wreth, at møde i morgen.

Peder Smedt, som waar foglibt paa Østrupp, och hans hustrwe eth protectorium. Relator her Dffue Lunge.

Hans Rod eth pasbort tiill Høenn.

Nys Lygeffen vdi Østrup citat her Hans Skomgardt for hand haffuer taget hans goeds fran hannom met vret, att møde imorgen.

Jens Troelffen i Forestادت i Skonæ eth protectorium.

Morthen Pedersffen i Burrig i Skonæ eth protectorium.

Berithe Zaplers citat Henrich aff Weyløff for tho stude, som hand optaget aff hinde och will icke sticke them tiillstede igen, at møde paa tisdag.

Østerherrett som er Lydæa leenn, Medelsteherrett och Bregneherret vdi Blegging skulle hwer haffue eth obne breff, att Kon: ma^{at}: haffuer nu giffuett thennwom alle brøde tiill, for the sode hans naade vørsamme for, dog att the her effther skall were h: T: ma^{at} tro, hørsamme och hulde, och weere Kon: ma^{at}: lensmendt hørige oc liidige, och aldrig her effther att lade thennwom bewege tiill nogen vprør, och skulle the therfore giffue hans T: ma^{at}: iij^c ørne, Esdæaleen eth hundred ørne, Medelsteherret j^c, Bregne j^c ørne oc at the vdde thennwom met thet første borgemester oc raad i Rundbye och the ørne som gode er.

Item eth breff tiill borgemester oc rad vdi Rundbye, att the annamme samme ørne och the som gode er, och lade thennwom oc forware thennwom.

Item abbedernæ vdi Jutland, som er abbett Peder aff Smidloster, abbett Morthen aff Borkloster, abbett Anders aff Troyes, abbett Oluff aff Bistylt

Biskopdt huer thennwom et breff, att thes er nw aff kon: ma^{at} Danmarks riiges raadt her vdi thenne almyndelig herredag besluttet, att hwilken aff theses brøder ike ville bliffue vdi sytt kloster, tha skall thet veere thennwom frit, att the mwe vden ald forhindringe ther vdgange, oc the som ville bliffue ther inde, the skulle weere theses abbett och formandt horig, lyblige och . . . arlige vnder chrestelig regell och sticckelse, och att the skulle ther predike thet hellige ewangelium och guds ordtt och lade saare aldt meniskelig digtt och paafundt.

Abbett Niels aff Herrigwaadt och abbett Peder aff Esserom ligesaadane breffue.

128 Stem for^{nt} abbete skulle hwer haffue eth breff till alle klostres thienere, att kon: ma^{at} er tiill viddendes vorden huorledes nogle aff thennwom er thennwom wherige for oc ike ville vde rebelligen theses landgilde, som er stamswin, gesterij och anden deell, ike heller ville giøre arbeit mett pløininga och anden høste arbeit. Tha efftherthij att clostere goeds er nw en stor paart sold och vdsatt vdi thenne seigde for sølff oc pendinge tiill kon: mats: och riigens behoff, therfor beder och birøder kon: ma^{at} thennwom strenglige, att the her effther ere thennwom horige oc libiige och erligen tiill gode rede vde theses landgilde, bøde korn, smør, stowswijn, hosbundholdt, arbeit oc hues andet the plichtige ere att giøre theses rette herstæff, liige som kronens och andre gode mends thienere giøre.

Hannss Raad ith pasbordt egenom Thenn, Landt tho Holldstenn och indt vdi Lybskelanndt met en skipper.

Rasmus Syrgennssen, burger vdi hier vtj Køpnehaffnn ith pasbordt tiill Thenn, och hiidt tiillbage igenn.

Niels Anderspenn vdi Køpnehaffn citat Michel Stoer, Willoms Laurigen, burgere vtj Haalbeck, for hannss gaardt och haffue, som thee solldt haffue och affhendbiget frann hannom, emødt hannss wiillig, wiidtskab och sambtycke, at møde sanctj Martini dag.

Jep Juell vdi Greffe citat Claues Ericssen tiill Ryngholm for ith par stude, iiii gryder och en forth ledist fiorthell, som hanndt tog frann hannom, at møde vtj morgen.

Lauris Falster citat Hans Perssen borger vdi Køpnehaffn for noget gods,

gøddes, som hand: siel hannom till tro hand, for end theenne seide reysse, at møde i mougen.

Et breff till her Holgerdt Wulffstændh, at theenne bonde Oluff-Nielsen vdi Lundeager haffuer berett at ther er nogen trette emellom hannum och Jep Gald om it par ørne. Beeder och befaler so: mtt: hannum, at hand stæffuer begge partte for siig therom vdi rette, och grandfæter och forfarer hves thennom therom emellom er, och stællier thennom at met rette. Relator her Clauwes Bilde ribdere.

Item it breff till Hans Brne, at Knudt Gyldenstierne, thend 22 hand war lensmand paa Bordingborg, thaa vphar hand vj marc fore rømnings gøddes aff en borgere vdi Røge, som haad sthldig wor Jep Engesen vdi Rhyssby, och for^{te} Jep Engesen nu agter at dele for^{te} borgere fore penningene, at hand styr thet saa, at samme borgere bliffuer vdelbt, effther thet at hand haffuer andtuordet Knud penningene och haffuet hans quittance thet paa.

Niels Perssen och Sorgen Hansen et pasbort tiill Spenn.

Anders Jensen i Storetwer vdi Skonæ et protectorium.

Henric Nielsen biffogiidt vdi Næstved eth protectorium.

Næster Zachop, prier vdtj Duholms closter vdtj Moorske, skal haffue iett breff till alle same closters tienere, att the ere hannom hørige och lybige oc giffue hannom sthll oc landgielde oc giøre hannom arbegde oc anden rettighet.

Item ienn missiue till Arffued Wulffstænd, att hand lader slachte allt thet fee, ørne, køer, svin, for, lam oc andett, hves som skal slachtes.

Befalings breff till Mikell Brokenhuff, Sörgenn Wenstermandt, Christoffet Hake oc Mogens Falster, att the fælle for thennom Knudt Gøye oc Anders Gøye, grandfæter oc forfarer, om the haffue holdett the contracter, som ere giørde mellom thennom oc stællier thennom att enthenn till mynde ellet rettthe till ienn fulkomeligh endeligh ende.

Sett breff till Oluff Perssen, schriffver paa Aaleholm, att hand lader Anders Gøye fange synn liste igienn mett hans bressve.

Hosden Ibsen i Gessinge citat frue Mette aff Ryndholm, for att hun sette hamom vdtass syn gaardt, som huud mener met vrette, i dag otte dage.

Otte Rydelsen, borgemeester aff Kongebad, citat Claues Nielsen, borger i Borsbiereg paa menige Kongebades borgeres vegne, fore theres by hand lob plukke i greffens tid, vden alt stell och rett, att møde paa løssværdagen:

Her Zahan Persen et protectorium, som vore indgiffuit i Kahuß closter, et protectoriatum till sig et

Kjøpsteden vdi Glase, Halland och Blegginge Stulle giffue kon: maat: thesse effther^{ne} swm pendinge for att Stulle bliffue qvitt for Lands: tnegte.

Landskrone	ij ^m marc.
Semershaffun	ij ^c marc.
Engelholm	vj ^c marc.
Halmstedt	ij ^m marc.
Dwisse	ij ^m marc.
Lummeropp	ijj ^c marc.
Wee	v ^c marc.
Wardberrig	xij ^c marc.
Helsingborig	ij ^c marc.
Ibstedt	iiij ^m marc.
Rodnebye	vj ^c marc.
Stholm	j ^c marc.
Kroster	ij ^c marc.
Lykaa	ij ^c marc.
Sollusborrig	j ^c marc.
Lwndt	ij ^c marc.
Lrelborig	v ^c marc.
Falsterboe	ijj ^c marc.
Stansør	j ^c marc.

Mogens Jostffen tiill Lundegaardt.

Besallings breff tiill Per Ebbissen, Chrestiern Stngi, Erich Sten, Per Kruse, Jenvolt Kruse, Jens Marquardssen, och huor thj icke tiillstede ere, at hand maa tha tage andre wulbige vdi theris stedt, at the döme och granste om then lordt som the canicher haffue i Wiborg, ligende i Lundegaards marc och lallis Bryrup tofft, om thennom bor at haffue samme lordt eller en.

Harwig

Harwig Tomſſen tiill Palsgaardt citat her Rogens Bilde fore eth bygge, ſom hand lodt forde ind i Plouſlundt marck, at møde thet fyrſte kom: mt: kommer tiill Wiborg.

Idem citat Jeſper, ſom, bor i thet bugge i Plouſlundt marck, for hand bruger hand, marck mødt for^{ne} Hervegh Tomſſen wilge och ſamtyd, at møde vdi Wiborg.

Idem citat Jffuer Skel for hand haſſuer ladet (bugge) vdi hand ſloff, ſom ligger tiill Seuren Chreſtiernſens gardt i Affens ſogen, then ſtundt hand wor vdi wor reyse och for hues anden tiilltal hand haſſuer tiill hannem, at møde i Wiborg.

Rogens Joſſen citat her Keldt Dluſſen for en iord ſom hand bruger z emod hand wilge at møde nar etc.

Jens Anderſſen vdi Koſchilt citat Sep Inguorſſen vdi Allurſloff for hand ſlaag hand ſøſther wden all ſkell och brøde, at møde nu paa tiſdag.

Dluſſ Tibſſenn vdi Wygbye, Hannſſ Jude ther ſammesteds och Dluſſ Hannſſenn vdi Wallindſbeck ſteffne her Offue Lunge for xiiij ſtycker øyg, thennom tiillhøre, och thee haſſue fundet hoeff hannſſ gaardt Kraagerup, och Chriſtiernn for^{ne} her Offue Lungheſ foget holdder thennom ſamme øygh fore met vretthe, at møde paa tiſdag neſt kommendeſ.

Chriſtiernn Preithersſenn aff Lubek. ith paybordt heer aff landet met ij ſkipperer igennem Gallſten och Laalandt och ther aff indt vdi Rydtſelandt.

Erich Matſſen citat her Lauriſſ Wllmandt for eth panth ſom etthers morbrodher aff etther hoffde, at møde i morgen.

Jens Jude citat her Prebiørn Vodebuſt ridder for hand beſt hand myſte for hannwm att [møde] paa mandag oc for klæde och pendinge han er hannwm ſtylbug.

Her Poſſunll Smyd, ſognepreſth y Wyſingh, eth breff, ſaa at hand haſſuer ladit beret for to: ma:, hwrelebis hand noghen tiidt haſſuer haſſdt wdj were oc beſydninghe for^{ne} Wyſingh kyrck, oc beklagher, at her Jens Greſtiernſen proueſt wdj Galthen wille nw hannem ther aff fortrenghe, formene oc offuerſfalbe, endog for^{ne} proueſthe haſſuer (then kyrck forvoden) vj andre kyrcker wdj Arhwiſ ſtygth all ene tiil ſyn wphold etc., ther for haſſuer to: ma:

ma: wndt oc tillabit, at for^{ne} her Possiwill Emydt maa oc skulle haffue, nyde oc beholdhe for^{ne} Wybynggh kyrck met all preste renthe oc retthugheth. Paa lunge to: m: komet tijdt wdj landit tha wijbher oc yttthermere samme leyghet om for^{ne} kyrcke forffarendes vorder: Doch paa at han wdj medeler tidth giorer syne sogneffold^e tilbørige tienist inden kyrcken oc wdhen, som thet seg bør oc stycker segh selff som en erlig, cristlig oc ewangeliste prestmand høer oc bør at giøre wdj lessnith oc leedom, som han wiill answare for gud oc were bekiend for to: ma: etc. Cum inhibitione solita besønderlig paa her Jens Grethenssen prouest.

232 Lauris Jenssen, borger wdj Kiøpnehaffnn, kon: mats: skriffwelse till her Peder Perssen, att hand antworder hannom eller hans budt æn kwo som archielectus gaff hannom for nogen wmag och arbedt hand hagde for hannom.

Mattis Kenick wdj Howebj citat frwe Metthe, her Jehan Drex riders efftherleuerske till Nielsstrup, for nogen besættinge hendes hosbunde her Jehan skattet hinder aff, att møde paa mandag wdj rette.

Erich Høng tiill Glarupgaardt schall haffue ith befallings breff tiill thesse gode mennndt Gabriel Guldensfiern tiill Røffstrup, Jon Matssenn tiill Laarstedt lundt, Erich Steen tiill Laarstrup, Christiernn Harbtboe tiill Røffstrup, Lauris Nielsenn vdi Røffuis nes, Niels Bruen ther sammesteds, at for^{ne} Erich Høng haffuer bereth far kon: mt:, at thee three bynder vdi Røffstrup boende haffue ganget offuer markeskell och taget nogenn iordt fraa hannffgaardt Røffstrup gaardt met vretthe, som handt mener, at for^{ne} gode mendt ther fore tage sandemendt tiill thennom och steffne begge parthe vdi rethe och giffue thennom paa samme mark, grandtskendes och forfarendes, huem som bør at haffue och beholdde samme iordt met rethe. Sammeledes at the riide reth mark skell emellom Karup mark och Røffstrup mark, at the enddeligenn skille samme sagher at met rethe, giffuendes bescreffuit fran thennom huff the for rethe aff siigendes worde etc.

Jwer Laurisssenn wdj Røndebistarp eth protectorium.

Item en missiue til Seueren Swoll vdi Berreherret, at hand skicker reth emellom Hertuig Thomssenn oc Jwer Skiel om nogen deele, thennem emellom et, wdhen aldt Rodzmaal etc.

Jørgen Rust eth paybort til Storsundt.

Knudt

Knudt Ebbesen følge breff (til) Giordloff bønder, at the suare hannem Relator Anders Emdsen.

Item prier aff f. Knud eth følge breff till alle tienere oc besønderligen til thennem paa Erre.

Andres van Kollin, Pether van Medel, Ywold van Kollen, Hans van Monster, Arnd van Stowenborrig, Thomas van Stowenborrig, Bernd van Barboen, Wynhold van Grøning, Melchior Maler van Geisling, pasbørk. Relator Wobesszer.

Item Hans Bernssen oc Henrich Stowtther hwer met 1 flepper saa m Robby eller andenstedz.

Her Duff Rosenkrants	}	for her Johan Brnne.
Peder Skram		
Jahan Friiss	}	for her Otte Krompen.
Erick Krumblige		

Item broder Lygi capellann wdth Besby protectorium.

Item Bendt Diegenn ibidem iet protectorium.

Rasmus Dve, som tienn frue Ingerdt her Niels Henriksens efftherleffverste, iett pasbortt her aff oc till Norge.

Lass Skonningh, som tienn frue Margrette her Vincents Langes efftherleffverste, pasbortt her aff oc till Norge.

Till Synder Hallands och Nør Hallands landsting et breff om then jagt.

Till Bleging landsting om jagt.

Bendt Perssen citat Hans Scriffuer, borgemeister i Malmø, for en gaardt som hand baar vdi, och vill icke giffue hannem skuldt ther aff, at møde i morgen.

Henrick Jensen vdi Belss citat Inguar Myra vdi Kung for two stude, hand siel hannom till syn plog oc for Inguar solde thannom, at møde her paa mandag.

Her Klaus Vodebust skall haffue steffning offuer Erik Arumbige for i
sæde jor, hans bonne haffuer i Bierkiibdt fran Krapperruphe.

Gudmund Hagensen, Oluff Hagensen, Niels Bensen skulle haffue pasbord
her aff oc till Nybbeck.

Morthen Busfert citat Dirich Mortenssen for nogne guldt, som hand
sick aff hans fadher, och haffuer hans handschrift ther paa, at møde paa
mandag.

Christiern Marquardssen vdi Nykiøping i Falster eth protectorium.

Anders Hansen aff Rudkiøping et breff, att hand haffuer beret fore
to: mt:, att Jens Tydler tog en stude fran hannem och solde then Rasmus
Eggersen i Kallingborg for ix t^r kødt, tha epther thij samme Anders Hansen
nu haffuer tient paa to: mt: aarlog stib paa nogen tidt, thaa haffuer to:
mt: vndt hannem samme stude ighen, dog att hand stille for^{ne} Rasmus Egger-
sen till friidz for the ix t^r kødt, som hand ther fore gaff.

Item Hans Swarth Borchel van Wyndeberrig eth pasbord med en
klipper.

124 Item her Truedt Bulffstandt schall haffue it aabit breff tiill alle kron-
nens tienerer som bygge och boe vdi Wardbergs læen, at to: mⁿ: haffuer be-
falet hannum at bygge nogen merckelig bygning paa Wordbergs slot, och be-
sønnerligen at mwre thet hwall ighen som er stude paa muren. Thij beder to:
maiestadt thennom, at the were ther tiill willige och hielpe tiill samme byg-
ning, effther som her Truedt thennom tilsiiger och som the pleige at giøre aff
gameU tiid. Dominus rex per se.

Biørnn Skotte schall haffue breff fore siig och syne arffuinge tiill euig
tiid paa thend kronens statte gaardt, som Morthen Rassen vdi bobe och til-
hørde, och bleff forbrudt tiill kronnen fore hand gaff siig ind tiill rigens fiende
Marcus Meyer och bleff slagenn fore Wardbergs slot, och skulle aarligen giffue
ther aff tiill kronen och Wardbergs slot saadan aarlig skuld och landgilde som
ther pleyer aff at gaa.

Her Knudt i Wemmerløff søgen et protectorium.

Item ligger vdi Heddinge i borgerleier vj støtter.

Item

Item vdi Holbøt ligge v Støtter.

Item vdi Nykøpinge vdi Øgherridt v Støtter.

Item vdi Preſtø v Støtter.

Item vdi Bordingborg v Støtter.

Item Axel i Holboøherret, at Kirketieneren i Holboøherret at the agher
Koningens fiſt fraa Gyllelee oc hiid til Støtled. Item vdi Stige xv Støtther.

Sett obet breff tiill ſandemendt vdtj Blborgherredt, att Albrett Maltiffen
haſſver ladet berett fore fo: mat:, att hand haſſver ladett ij eller iij gange
opkreſſvett ſandemendt vdtj for^{ne} herret att giøre markeſtiell mellom Diſteraa
oc Lørſhet, oc atth ſandemendene haſſve alltiid ſagett thennem ther fraa mett
nogenn løſſ vndtſtyldinge. Thii betthet f: m: oc biuder, att nar ſandemen-
dene bliſſve loſſligen opkreſſvett, att the thaa vden all forſømelſſe oc ſtod-
moll giøre rett markeſtiell mellom for^{ne} tho byer, vnder theres ſaldſmoll. Re-
lator Knudt Gyllenſtiernn.

Breff tiill borgemeſter, raad^t oc byfogeden vdtj Nagſtoff, att frue
Kriſtendze haſſver berett fore f: m:, att ther i byenn —¹⁾ Jes Hvids effther-
leſſverſte ſidder oc holler hende ſynn witterligh giellb fore, att the thet be-
ſtider vden all videre forhalingh (at) bettales, ſaa att hynn icke videre ſtall haſſve
behoff at beclage ſeg for f: m: Relator Knudt Gyllenſtiernn.

Frue Chriſtendze citat Knudt Gøye for ij heſte.

Knudt Scriſſuer et breff paa iij alne att mme bygge vdi aeen vden 25
hans gordt.

Hans Felthuſ et paſbort met j klipper.

Hareſ Karſtensen aff Bordingmynde met en bod et paſport.
Jørgen Steenſen.

Anders Zachopſen vil haſſue ſteffning offuer Baſſe Chriſtoffuerſen for
en ſtouffs dell kallis Hebers partt, ſom hand haſſuer kioſſt aff Eric Rogenſen,
ſom hand giører hannem hinder paa, att møde paa tiſdagh.

Anders Røllund. ſølge. breff tiill forlening.

Margne

¹⁾ Haben Plads i Regiſtranten.

Maryne Voels aff Helsingborg et breff tiill borgemeester och raadt thet sammesteds, att hun haffuer berett for ko: mt:, att hun haffuer kiofft en gaardt thet i byen aff en borger aff Trelleborg och beclager sig, att etthers borgemeester Mattis Wøddeler gjør hynne hinder paa samme gaardt, att the hielpe hynne tiill rette, saa hynne ingen vret thet vdbinnen ster.

Peder Andersen i Myre gaardt citat Hans Persen i Bierre gaardt och hans hustrues moder fore nogen jorde gots som the om trette, att møde tiill første almyndig herre(dag) som stande schal her i riiget.

Wase aff Søruppe en steffning offuer fru Margrette paa Lyhiers gaard oc Anders Jacopsen tiill Styning gaardt, Christoffer Hach tiill Egholm, att the møde hannem paa mandag for en gaard, hand holler hannem saare met wrette, som hand siger.

Reynollth Prydtßener ith pasbort her aff landet och tiill Sydhysøer, thet frann offuer tiill Lyndtselandt.

Hannß Friiss paa Erre vdi Dmmell. Steffner neffninge tiill Erreboe landsting thet fore, at thee suore hannem raan offuer for ith dyur, som handt schulde haffue vdtaget met sine hunde aff skougen och vdt paa iisenn, och thet haffue hugget baade dyret och hundene vnder iisenn etc., at møde for
26 kon: mt: naar h: n: furst tiill Aels eller Erre kommendes wordet.

Othe Northenssen vdi Wndborpe steffner Hannß Hugaff, herrißfoget tiill Mose herrißs ting, for ith vretthferdig dom, som handt haffuer affsagt emodt hannem, for ith oлдennsuiin, som handt tog tiill mistedt fraa sin naboe, och ey andet wiiste endt at thet waar hannß eget suiin, och for^{te} Hannß Hugaff haffuer thet fore domth Othe Northenssen tiuff sag tiill met vretthe, som handt mener, at møde nar kon: mt: furst tiill Laalandt kcomedes wordet.

Jachim Stoltefoet oc Albret Westervoldt, Benedictus Elider, Frank Størtebeck, Thyrgen Rost, Reynolt Pryßener met ij klippere.

Stem en missiue tiill borgemeesthere, raad och byfoget vdi Rodneby, at som ko: mtt: tilfornn haffuer schreffuit thennom till om nogle ørne at slagte och slaa vdi saltte, saa er ko: mt: nu thet om anderlevis till findts och will lade sette thennom paa foder vdi wintter, och beder thennom thet fore, at the met her Axel Wgerups foget haffue god tilsiunn, at samme ørne, som
komme

komme ud aff Sølvborg læen, at thet bliffuer gode gilde ørne, thi hans kongelige maiesteds will icke ellers haffue theenno, och at the ingen tør eller woge ørne anamme.

Item lige saadant it breff tiill borgemeister, raadmend och byfoget vdi Lyckaa, at the met Mouritz Olsens foget anamme the ørne vdi liige maade ud aff Lyckaa len.

Item it breff tiill Tørgen Brønne, official tiill Lundegaard, at hand anammer iij^e ørne aff her Axel Wgerup och Mouritz Olsens bud, nar the sende theenno ned tiill hannum, och skalder theenno ther høes stigtenes gaarde och høes prester, huor hand land, saa the fange foder nock theendne wintter offuer.

Hermen Weynberg, Henrich Schulte, Hans Steyn, Hans Kreis, Dinies Threhanne, Hans van Löffwen, eth pasbort offuer at Gessør tiill Lysland.

Thesse efftherse^{ne} ere thee som ere forscreffne at skulle komme tiill 27 theenndt conuocats, som stande shall vdi Dhenße ad festum epiphanie, furst: Vdi Schaane. Rector Peder Lauritsen, Rector Franks och mester Oluff Chrysostomus.

Aff Malmø. Rector Anders vtaff Lannbøskronne, Her Oluff aff Helsingborgi.

Vdi Sielandt. Mester Hans Thausen och mester Thygenn aff Røpne haffn. Her Seuerin aff Kiøge. Her Melchior aff Kallingburgi.

Vdi Luthlandt. Mester Morten aff Aaleborgi. Her Per Thomesen aff Salling. Mester Jacob aff Wiiborgi. Her Pouell aff Riipe. Mester Niels aff Aarhus och sammeledes mester Larchildt. Her Peder Storm aff Haarstens. Her Math aff Randers. Her Niels aff Roldding.

Vdi Thenn. Her Christiern Skraach aff Suinburgi.

Roschildt. Mester Christopher. Mester Claues Hammer.

Lundt. Mester Loder Juerssen.

Aarhus. Mester Thygenn Samphing cantor. Mester Anders Gladt. Riipe. Mester Jense Christiernsen. Mester Seuerin Rebb. Wiiborgi. Mester Niels Friis cantor. Mester Anders Skouffgaardt erchedegenn.

Doctor Hanns provincialis offuer alle dominicaner.

239

Erick Krabbe breff tiill Snesøer sogen i Borskeherrit om biscop tiende och anden rettighet, som the plegen att yde tiill prouesten. Her Inge Krabbe.

• Her Olemindsen. presentas paa Gysell kyrcke per obitum domini Petri Danielsen.

Her Johan Palsen presentas paa Kølstrup kyrcke per obitum domini Jaannis Pauli.

Her Hans Swensen presentas paa Kaffens sogne kyrcke per resignationem Hans Berildsen.

Her Niels Friis presentas paa Korndrop kyrcke per resignationem Hans Berildsen.

Jep Matssen citat Hans Kielsøen guldsmidt i Roschildt for eth sølf belthe, som hand sette hannem i pant och holdher hannem nu for, at møde paa torsdag.

Berner Parsbergi ith burgileye breff tiill Herriksuaadt claafter met fyre heste.

Benthy Biiilde ith burgileye breff till Kffuig closter met fyre heste.

Item Jørgen Jensen, Otte Andersen, Jørgen Doo oc Giord Kiørning eth borgelene breff till Neshbyhollem, Jep Gale oc Michel Hals, Mogens Bl. Relator Knud Perssen.

Doel von Anfeldt och Jacob Brede eth borrigelener breff tiill Ringsted closter.

Item et borgelener breff tiill Knudt Perssen tiill Orgaar, at holde Jens Troelsen met en hest.

Oluff Persen i Allessøff steffner Per Jude, fogit paa Bedby gaard, for xxiii lod sølf, han schulle haffue tagit fran Allessøff kirke, oc for vi øren, han bestatthe hannom aff, at møde i dag viij dage.

Hans Kolsin oc Hilde Bus met ij klipper tiill Lybkie egennem Fyn eller Rodby ett pasbort.

Jern Gyder ij lester kørn, byg och rug, paa regenskab, Jørgen Brune official.
Christoffer

Christoffer Hansen, borger i Landkrone, at hand strax forstiller hiid alle the wognestud oc hielpper theennem Skipper Løger ynd paa flibet.

Item eth andit til byfogit Paa Sømer, at hand slyer Skipper Løger ynd ald themer theer kam fraa Herrigwad.

Item promantemester at antworde Skipper Løger saa møgid øll oc mad hand behøffuer.

Mogens Clausen och Axel Clausen folgebress till Guldstøft leen. 229

Item it bress till Jep Tordsen, att hand lader theennem fylge sit leen ighen och hues som hand vppebærit haffuer aff samme leen. Relator her Mogens Gøy.

Jens Northensen, scriffuer paa Kiøpnehavn flot, bress paa sancti Eligij vicarie i vor frue kyrcke her i Kiøpnehaven till reformatis.

Josep Falster till Snekstrup et protectorium.

Bass Christophersen en riide bress till Oluff Jensen, Jørn Swenske, landzdommer i Hallandt, Peder Storle, Josep Falster, att ther er trette emek lom hans bonde Lauris vdi Katterup gaardt och her Holgerdt Bliffstandts soget paa Lagholm paa Kronens vegne, for et byggestedt liggendes vidt Kattrop, som her Holgers soget giøre hannem hinder paa, att the riide paa samme byggestedt och forfare, paa huilckens grundt samme byggestedt vphngt er, endeligen dømmendes theennem emellom om midsommers tiide.

Et bress till gardianen och menige munde och conuencks brødre i grabrødre closter i Helsingør.

Till doctor Anders met alle carmeliter i Helsingør.

Till mester Anders met alle andre messe prester ther i byen.

Otte Clausen citat her Mogens Gøye for noget gots, hand holder hannem oc hans medarffvinge fore, att møde naar l: m: først kommer till Wiborgh.

Jens Hagen steffner Laffuers Nielsen i Lørpær for hans gaardt hand brende aff, att møde i dag ottebage.

Eth beflømmelse bress her Vincentius suffraganeus.

Sty Dorff citat Elise Wedgels och hinde søn Michel Wedgel for en contracht, som war giordt emellom Brandt Scriffuer och thennum paa en gaardt i Malmø, som the skulde haaffdt theres liffs tiidt for aarlig affgift och icke ville nu holde samme contracht icke eller then affgift wdgiffue, at møde nu søndag.

Her Hans Jensen en presentagß paa Asom och Schebbersløff thyder. Relator mester Anders.

Andreas van Kollen, Peter van Medelen, Arnolt van Schoffuenborg, met et passport.

Peder Povellßen i Landstrone citat Svend Rasmusßen i Valager oc Laurents: Soneßen i Miralbt, for the sløge hannem i Landstrone om natte tide, ad møde her i Riøbnehagen sancte Caterine virginis dagh.

Glaus Boesen citat Sander Schotte for eth sølf belthe, som hand kioffte aff hannem, och hand kreffuer nu samme belthe aff hannem igen, at møde nu paa mandag her vdi Riøbnehaffn.

240

Eth fordelsø breff Herman Lemmer man sielff tredie at han fare tiill Harribzmoedt closter och hogger ther noget temer, at hand fanger vnderholding och godt fordelsø och siiden wogue, som før samme temer tiill strandbaden, som ther stall offuerskibis tiill Landstrone.

Borgmester oc raadmend i Konningsbacke ett breff tiill thennem i Warbiørg, att the lade thennem fange egen flocker oc gods, hues dell the kunde spørre thennem haaffuer tilhørt, som the toge frau thennem, saa the icke ydermere haaffue behoff thennem ydermere for kō: mt: att beklage.

Oluff Bager, borgmester i Malmø, et breff tiill prier aff Andtuorloff, att hand haaffuer beret fore kō: mt:, att prieren haaffuer taget iij øren fram hannem, som hannem tiilsalden er epther hans fader, och andet gots, som hannem tiilsalden er, som hand gjør hannem hinder paa hoff prierens bynder och ey will lade hannem fylge. Thij beder kō: mt: hannem, att hand giffuer for^{ne} Oluff Bager samme iij ørne ighen och lader hannem fylge hues anden arff som hannem ther met rette tilkommer etc.

Ibem et beffermelsø breff.

Item eth breff tiill abbeten aff Herriqwaad, att wære thennem behielp-
pelig

pelig at lade hugge thed thømmer oc vdi hves andre maade the hannem tilfige etc.

Niels Marquorſen ett breff, ſaa myn herre haſſuer giſſuit hannem quit oc frii for all then landgilde, hand ſtulle haſſue giſſuit aff ſit len Braade i aar for then ſtaaore ſtaade hand haſſuer fanged i thette aar, cum clauſulis conſuetis.

Ith breff tiill abbethenn vtj Ebbehøllt, at meſter Sahann ſtiibbygger ſellſſ ſiuende kommer tiill hannom, there at bliſſue beliggendes paa nogenn tiidt vtj burgileye, at hanndt ſtæder thennom madt och øll ſaa thee fange theres nøttorfftig biering tiill ſtellighedt.

Niels Krag ſhall haſſue preſentagß paa Slemming met ſin annere Kieelde, vtj Baalandt liggendes, poſt obitum domini Mathiae Ioannis ¹⁾, effther thii ſaagneſſaalcenn ther vdi ſamme ſaaghene haſſue vdtuoldt hannom tiill theres ſaagne preſt, och ſon: mt: haſſuer ſambtydtt ſaadann theres vdtuelſſe, thenndt menig reformagß vfforkendct, ſom ſon: mt: ther vbindenn agter at lade gøre. Relator her Dffue Lunghe ridder.

Her Peder Berthelſſen ſhall haſſue preſentagß paa Køløſſ Kiircke vdi Baalandt ligendes, per reſignationem domini Michaelis Petri, vltimi poſſeſſoris eiusdem, noua reformatione tamen incorrupta, integra et ſalua.

Her Niels Chriſtiernſſen ſhall (haſſue) ith beſtallings breff tiill her Haallgerdt Bullſſuiſtannndt, høffuiſſmandt paa Laugehaallm, Soen Suenſke landhømere vdi Sundder Hallannndt, Claues Claueſſen tiill Huillebergi, Knudt Kraab tiill Wadſtadt, Joſeph Kallſter tiill Sneſtrup, at for^{ne} her Niels haſſuer tiilltaill tiill Jep Beck vdi Gudinge preſtegaardt, ther fore, at hanndt haſſuer beſidet ſamme preſte gaardt vdenn hannſſ ia och mynde, enddaag handt er rette ſaagnepreſt tiill ſamme ſaaghenn och preſtegaardt, att the for^{ne} tiillſtæde dommere forſamle thennom paa beleilig tiidt och ſtedt, ſteffnendes begge partte vdi rette fore thennom met theres beuiſning, grandtſtendes, offuerueigendes och forfarendes alldt ſamme ſaghes leylighedt och ſtillie thennem att met rette, ſom thee wiille anttſuaare for gudt och were bekendt fore ſon: mt:

Laurig Jude foget vdi Hallmſtedt herrit ſhall haſſue en beſtalling tiill for^{ne} tiillſtæde dommer, at hanndt haſſuer tiilltaill tiill Anne Gulldtbrandtſſen
ſtorp

¹⁾ Duenover er ſtedet: Gaſſen.

korps och hinde søn Math Jude, ther fore at hun haaffuer giffuet seg tiill kon: mt:, och taget hanniff naades breff vden skell, emodt en dom som ganget och giffuit waar tiillformn aff Jenuff Manni, herriksfoget tiill Halmstedt herriks ting och sempptenn menadt, at thee ther fore forsamble thennem met allberffurste grandstendes och forfarendes om sammie dom er saa loulig och skellig vdtgiffuen och affsagdt, at thendt bør at bliffue wedt magt, och om hun haaffuer retteligen met ret vnderuiffning forhuersffuet kon: mtz: breff eller icke, och skyllie thennem att met rette.

En missiue tiill Esky Biilde och mester Geble, att ko: mt: tiilltror och befaller thennem Bergen biscop dom, saa the mwe och schulle vppebære all then rentte och indkompt, som ther tiill liggendes, och wide att giøre ko: mt: ther gode rede och regenskab fore, tiill saa lenge ko: mt: kommer ther ind i riiget och komet thennem sielff tiill ords.

Der Ibsen i Horstals et protectorium.

Der Scriffuer en quitange paa ij sma sielff stob och iij sma sielff tine, som her Geble haaffuer skendt ko: mt:

Idem et passport her aff tiill Bergen.

(Fortsattes.)

III.

Roget om Kronens Omgang med Kirker og Kirketiender.

Til de mange uoplyste Punkter i vort Fædrelands indre Historie hører ogsaa den Naade, hvorpaa Kronen behandlede de Kirker, hvis Tiender den nød. Før Reformationen anvendtes Kirketiender vel ikke ubelukkende til Kirkerne's Vedligeholdelse, men der synes dog at have paahvilet den, som oppebar den og altsaa havde jus patronatus til Kirken, en bestemt Forpligtelse til at holde Kirken i forsvarlig Stand, og i Regelen anvendtes vel en Deel af Overskuddet til at opføre Hvalvinger, Taarn, Muurforsiringer, anskaffe Helgenbilleder og Andet, som strengt taget ikke kunde siges at være nødvendigt; især paa Verne bære Landsbykirkerne Præget af en Omhu, der rimeligviis var en Følge af,

af, at en saadan Lantegang har gjort sig gjældende, hvilket var saa meget naturligere som det var geistlige Personer og Corporationer, der eiede Kirkerne. Først henimod Slutningen af Catholicismen kom enkelte mægtige og indflydelsesrige Mænd i Besiddelse af deres Sognkirker, men strax efter styrkede den hele ærværdige Bygning sammen, hvorpaa der var arbejdet i saa mange Aarhundreder, og Kronen bemægtigede sig alt dens Gods.

Som bekjendt udstyrede de næste Konger Universitetet og endee andre Indretninger til Underviisningens Fremme med Kirke- og Kongetiender samt noget andet geistligt Gods, — meget Lidet i Forhold til den Mængde, som Kronen havde bemægtiget sig. De nye Kirkeeiere vare forpligtede til at vedligeholde Kirkerne af disses Tiender og Forbegods, og samme Forpligtelse fulde man synes maatte paahvile Kronen for alle de Kirker, — og det var det langt overveiende Fleertal, — som den selv beholdt. I Almindelighed har dette vel ogsaa været Tilfældet, og de Lensmænd, som havde den geistlige Jurisdiction, altsaa oppebare Tienden af alle Kirkerne i deres Len, maatte formodentlig besørge Kirkerne vedligeholdte og kunde opføre de dertil nødvendige Udgifter mellem de øvrige i deres Regnskaber, uden derom at gjøre Indstilling; saaledes synes Forholdet i det Mindste at være naturligt ordnet.

Imidlertid har jeg fra denne Regel truffet paa Undtagelser, hvorved man tydeligt seer Rutidens Princip, at betragte Kirketienden som et reent Penge spørgsmål, allerede tidligt bragt i Udførelse af Kronen; jeg meddeeler her nogle Exempler, meest for at henlede Opmærksomheden paa Sagen, da saaledes muligviis mange flere kunne komme for Dagens Lyg, men maa dog først bemærke, at de Tilfælde, som ere mig bekjendte, hidrøre fra tidligere Klostere, thi det er nok muligt at disse eiede Kirkerne med anden Ret end Biskopperne eller Capitterne, hvilket jeg maa henstille til de Lærde, som specielt have studeret Kirkehistorien.

Det første Exempel af denne Slags, som jeg har stødt paa, er en lgl. Bevill. af 1564 for Sognemændene i Halsbed paa Holland, at maatte nedbryde St. Dlaf Capel der i Sognet og benytte Stenene til at bygge deres Sognkirke med, da den var meget forfalden¹⁾ og de ikke havde Raad til at opbygge den²⁾. Ifald Kronen, som oppebar Tienden, var forpligtet til at holde Kirken i forsvarlig Stand og opfyldte denne sin Forpligtelse, var en saadan Bevilling for Bønderne jo uforuden; men een af Delene har altsaa ikke været

¹⁾ Byggeskæne afbrændte Klostret i Aaret 1510, hvorefter det strax igjen blev opført, men saa Ret, at det maatte ombygges 1591,*) og Kirken altsaa allerede 1564.

²⁾ Prospecter af danske Herregaarde ved Richard og Becker efter Regist. s. a. Bænde VIII., 190.

*) D. Atlas III. 318—19.

været Tilfældet, og Bønderne maatte ikke alene svare deres Kirketiende, men tillige selv opbygge Kirken! Ikke ilde! Til Borkaske Kirke i Slangø Herred tillader derimod Kongen 1567, at Kirkehornet maa anvendes til den forfaldne Kirkes Istandsettelse, isald Lensmanden finder det nødvendigt¹⁾); denne Kirke hørte under Koldinghuus og havde aldrig ligget under noget Kloster.

Et halvhundrede Aar senere træffe vi i andre Dele af Landet de samme Klager, kjendt med et andet Udfald, thi her vedkjender Kronen sig dog sin Forpligtelse til at vedligeholde Kirken, kjendt den kun opfylder den maadeligt; ogsaa her var det et Kloster, som eiede Kirkerne. I Aaret 1613 ansøgte alle Sognemænd i Staby Sogn Ulborg Herred (Ringkjøbing Amt) Kongen om at deres Kirke, som af Arilds Tid havde ligget til Mariagerkloster, men nu var meget forfalden, baade udvendig og indvendig, igjen maatte blive sat istand og holdes ved Magt, ligesom Kongens andre Kirker i Herredet, samt Lensmanden paa Klosteret faae Kongens milde Gjensvar derpaa.²⁾ Hoslagt indsende de et Lingsvidne af 13. Mai s. A., hvilket Lensmanden Gste Wille havde ladet tage³⁾, at 28 Synsmænd fremgik for Lingsdom og vidnede om Staby Kirke, hvortil de vare kaldede til Syn. Dens Forfatning var meget maadelig, idet „Glarvinduerne“ mesten vare ude, tildeels tilstoppede med Hø og Halm, paa Kirkegulvet vare der mangelstedes Huller og Stenene sondertraadte, mange Huller i Skamlen foran Alteret; der var hverken Degne- eller Strikstol, ingen Streng i Kloffen, saa at der ikke kunde ringes; Vignet var af paa mange Steder, saa at Lægterne stode bare, endeel af Spærterne vare itu og det regnede ind i Kirken; Messesærl og Alterklæde vare meget flette, „Guds Borch“ for det Bæste nedfaldet, ligesom ogsaa det Huns, hvori de kastede de Dødes Been, var faldet ned. Paa Kirkegaarden vare Digerne faldne ned paa mange Steder, saa at de hverken kunde holde Dvæg eller Sviin ude, Kirkegaard og Grave vare oprobebe af Sviin og en Part af Stenterne vare øde, ligesom Kirken manglede meget Kalk. De antog ikke, at Skaden kunde istandsættes for mindre end 400 Daler, da den var mere forfalden end forrige Gang, da Gste Wille lod tage Syn over den⁴⁾.

Denne indtrængende Forestilling førte imidlertid ikke til Noget, thi det varede endnu fire Aar før Regjeringen tog sig af Sagen.

Samtidig hermed lyde endnu værre Klager fra en anden Kant. Præsten til Glenstrup i Nørre Hald Herred (Randers Amt) lod den 6. Mai 1613

tage

¹⁾ Conc. i Gesh. Arkivet Løysgr. Saml. Borkaske Nr. 1. ²⁾ Jfr. Bilag 1. ³⁾ Altsaa fæte dette Skridt med hans Minde og Kirkens Forsømmelse var ikke hans Feil; han var Lensmand paa Mariagerkloster 1610—18.) ⁴⁾ Jfr. Bilag 2.

⁵⁾ D. Hist. IV. 102.

tage et Vidne af Glenstrup Birketing, at Synsmænd, udtagne til at ſyne Kirken, havde vidnet, at Taarnet var halvt faldet ned og Kirken ſaa forfaldden, at den ikke kunde iſtandsættes under 698 Daler foruden Præbikæſtol, ſom var faldet ned, og Tavler, hvoraf ingen havdeſ. ¹⁾ I den Anledning anſøgte Sognefolkene den 26. Mai ſ. A. om at Noget af Kirkens aarlige Indkomſt maa blive anvendt paa dens Reparation, da den er ſaa meget forfalden paa Taarn, Kirkemuur, Taget, Kirkegaarden, inden og uden, og Ornamenteer, ſom ſtulle bruges til Reſſe og Gudstjenefte, ere aldeles forðærvede af Vilde; i mange Aar har Ingen villet reparere Kirken, uanfæet at Tienden hvert Aar nydes til Mariagerkloſter, ſom har juſ patronatus til Glenstrup; der er ſtor Fare for at Kirken falder ned, og man kan ikke være derinde uden Livsfare. ²⁾ Der ſtete imidlertid intet fra Regjeringens Side i hele to Aar, hvorefter Menigheden indkom med en ny Anſøgning, dat. 31. Mai 1615. Nu var Halvparten af Kirken faldet ned og den anden Halvpart ſtod for Fald, ſaa at Præſten ikke turde holde nogen Gudstjenefte der, men holdt den under aaben Himmel, ſaa at de i Storm, Regn og Uveir ofte ſlet ikke kunde høre ham; ligeledes laae Kirkegaarden for Fæfod. At det nu er ſaa galt fat med Kirken er en Følge af at der intet er gjort ved den, ſiden ſal. Hr. Jørgen Lykke havde Mariagerkloſter i Fortening, ³⁾ og dog er dens Rente og Indkomſt annammet til Kloſteret baade i Hr. Jørgen Lykkes Tid og i Henrik ⁴⁾ Reventlovs, Jacob Seefelds, Oluf Roſenſparres og nu i Eſte Villes Tid; de have ogſaa to Gange ſupplikeret til Kongen derom og leveret Lensmanden Synsvidner, hvordan Kirken er, men intet Svar ſaaet, hvorfor de nu atter anſøgte Kongen om, dog endelig for Guds Skyld at ſørge for, at Kirken igjen maa blive opført, for at de der kunne høre Guds Ord og nyde Sacramenterne. ⁵⁾ Deſuagtet varede det endnu henved to Aar, før der blev gjort Noget ved Sagen, hvilket førſt ſtete efterat Klager vare indløbne fra flere af Kloſterets Kirker, ſom vare i ſamme Forfatning. Under 25. Febr. 1617 udgik der nemlig en kongl. Befaling til nogle af Adelen og Viſperne i Syſland, at Kongen har bragt i Erfaring, hvorledes Glenstrup og Vindblæs Kirker vare ſaa forfaldne, at de ikke ſelv havde Midler til at bekofte Iſtandsættelſen, hvorfor de ſtulde gjøre et Overſlag over, hvad Saadant vilde koſte, og underſøge alle Kirkerne i Stiftet for at udfinde, hvormegit enhver Kirke efterhaanden kunde contribuere. ⁶⁾ Ved ſamme Leilighed opregnes Mariagerkloſters forfaldne Kirker, ſom

¹⁾ Jfr. Bilag 3. ²⁾ Jfr. Bilag 4. ³⁾ Han døde 1593. ⁴⁾ Skal være Henning. ⁵⁾ Jfr. Bilag 5.

⁶⁾ Det var en billig Maade for Kongen at reſe Pengene paa, iſær da Kirkerne ſildevs ſlet ikke tilhørte Kronen.

som vare Glenstrup og Windblæs i Aarhus Stift, Als og Rov i Viborg Stift, Hillerslev og Rastrup i Vendsbo Stift og Staby i Ribe Stift,¹⁾ hvilke alle bleve hjulpe paa samme Maade; den hele Tiende, Klosteret havde af alle disse Kirker, anslaaes i Aaret 1602 kun til 56 D. 1 Ort,²⁾ hvilket ikke skulde række langt, naar Forsømmelsen havde givet Anledning til at de vare forfaldne i en saa høi Grad.

Istandsatte bleve nu Kirkerne, men hvorledes? Allerede 15—16 Aar senere træffe vi atter paa en Ansøgning fra menige Sognemænd i Glenstrup Sogn til Kongen, hvori de klage over at deres Kirke er meget forfalden, fordi Tienden, der er henlagt til dens Vedligeholdelse, føres til Mariagerkloster; Teglene³⁾ ere faldne af Taget, saa at det regner ned i Kirken og Taarnet, Kirkegaardsmuren er falden ned og ilde medhandlet af Svii, Porte og Laager holdes ikke vedlige. Deres Korn maa ofte staae længe paa Marken, indtil det kan blive talt af Tiendetageren, saa at der kommer Regn og ødelægger det; de maa da føre Tienden en Miil til Klosteret, men undertiden kommer der Regn, saa at de maa lægge den ind paa Veien. De have været hos Lensmanden Gabriel Kruse og forlangt, at Kirken maatte blive istandsat for sin Tiende, men han svarede at de derom maatte henvende sig til Kongen, hvorfor de nu ansøge om at Kirken maatte nyde sin Tiende og faae en Kirkeværge indsat i Sognet til at oppebære Tienden og sørge for at den kommer Kirken tilgode.⁴⁾ Følgen heraf blev en ny Befaling til Biskopper og Lensmænd, af deres Kirkers Forraad at lade istandsætte Mariagers Klosters syv Kirker, nemlig Mariager, Windblæs, Glenstrup, Staby, Rov, Als, Hillerslev og Rastrup; derefter fik Gabriel Kruse⁵⁾ under 14. Januar 1634 Ordre til, naar samme Kirker vare istandsatte, da herefter at holde dem vedlige, hver Kirke af sin Indkomst⁶⁾

Henimod Slutningen af Arhundredet, nemlig i Aarene 1684—87, bortfulgte Christian den Femte og 1710 Frederik den Fjerde ved Auction de fleste af de Kirker, som Kronen endnu eiede i Jylland udenfor det egentlige Kronogods, og det tilligemed jura patronatus og Ret til at kalde Præst og Degn, hvilken Ret ogsaa, tvertimod Lovens Fordringer, blev tilstaaet uadelige Kjøbere da der bleve saamange yderst forfaldne Kirker tilbage, som Ingen vilde kjøbe. Gleisborg Kirke i Aars Herred havde i sin Tid været tækket med Bly og havt et anseeligt Taarn: den var nu uden Taarn og tækket med Lyng. Alene i

Rindø

¹⁾ Gl. D. Magazin IV, 207—8. ²⁾ Schlegels Sammlungen zur Dänischen Geschichte I, 1, 72.

³⁾ Før var der Tale om Blytag. ⁴⁾ Jfr. Bilag 6. ⁵⁾ Lensmand paa Mariagerkloster 1632—34 efter D. Atlas IV, 567. ⁶⁾ Gl. D. Mag. VI, 284; de andre vare rimeligvis i samme Forfatning. Jvfr. D. Atl. V, 447.

Kind's Herred vare der ſex Kirker, ſom ſlet Ingen vilde kjøbe, da de vare alt for uſle, tildeels uden Tag eller tækkede med Halm og Lyng, ſamt Piller og Hvalvinger ſtyrtebe ſammen.¹⁾ Rimeligviis har det Samme været Tilfældet med de Kirker, ſom bleve kjøbt af andre Godſeiere, thi man træffer mangfoldige ſmutte Landsbykirker i Jylland, der ere opførte af Nyt i forrige Aarhundrede, blandt Andet paa de tidligere Godſer Bygholm, Merringgaard, Rattrup, Engelholm, Virsbæk, Voller, Serrikslevgaard, Viſtrup, Bjørnholm m. m. fl.; Kjøberne have da revet dem ned til Grunden og ofte anvendt langt mere derpaa, end Tienden i mangfoldige Aar kunde indbringe, ja undertiden mere end den Capital, hvis Rente Tienden repræſenterer.

I. A. Beder.

1.

1613, 15 Mai.

Stormectigſte Høyborne Førſte och Herre, Allernaadigſte Herre och Konning, Ere vi fattige Sogne Mendt aff Staby Sogen nu Etuorligen fororſaagit Att beſøge Ethers Høymectighet och Kongelige Naade, Giſſuendis gangſte Underdaanigſte och ydmygelige tillkiende, Att voris Sogne kiercke Staby kiercke liggenbis vdi Haardsøffell vdi Blborre Herrit her y Nøriutlandt, ſom haſſuer ligget till Mariagers Cloſter Aff Arrilds tiidt, Er nu mögit Brøſtfallinde, bode inden vdi och vden till, Som Siøns Mendt haſſuer hiemblit och Tings Windender om Videre formellder. Huorfor Allernaadigſte Herre och Konning er nu voris ydmyge och Underdaanigſte Begering for Gudhs ſtyldt, Att Ethers Høymettig kongelig Maieſt: ville Naadigſt vnde och till laade, Att voris kiercke for^{ne} Staby kiercke maatte nu igien hiellpis gch hollis vid mact, Som Andre Ethers Naabis kiercker her y Herrithet di hollis vid mact och bygninge, och den guode Mandt, Som nu haſſuer Cloſterit y Forlening, maatte ſaa Ethers Høylofflig kongelig mille igiensuar her paa for Gudhs ſtyld. Den Guige och
Allmectigſte

¹⁾ Iſen. Beder's Beſkr. over Bjørnholm, mſ.

Allmeectigste Gudt handt beuare G: kongelig Maeststat Alltidt for Christi Ryld,
Disligeste Ethers kongelige Børn och gandske hus. Amen.

G: Raabis kongelig Maestes ydmynge och Wnderdanigste Diener

Alle Sogne Mendt y Staby Sogen.

Original paa Papir i Geh. Archivet, Topographiskt Samling Staby Nr. 1.

2.

1613, 15 Mai.

Christenn Magenn i Kallsterup, Dommer thill Wlborgherik ting, Jørgenn
Ibsenn i Hushby, Annders Nielshen i Kaarstgaardt och Hanns Persenn gjør
Alle witterligt, Att Nar effter Gudts Biurdt 1613 Lessuerdagenn thend 15 Maaj
paa for^m thing waar sticket Chrestenn Graffuerfenn i Kierstgaardt, paa hanns
høfbundt Erlig och welbiurdbige Mandt Estie Bildis wegne, bedes och sich itt
fulkt tingswinde aff vlij Danemendt, som ehr Knudt Nielshen i Wdsterup,
Jørgenn Ibsenn, Chrestenn Pedersenn i Damgaardt, Annders Nielshenn i Kaarst-
gaardt, Jenss Siminshenn i Thranstodt, Laurik Søffrenshenn i Siminsterup,
Jørgen Dynnisen i Raadum Och Niels Graffuerfenn i Nisterup. Huilche for^m
otte danemendt ther Alle sambdrecte wonde paa thro Siell och Nette Sandenn,
Att dj Saa och hørde Samme dag och tid paa for^m thing Thise effterschreffne
Sions Mendt for dennom stande och winde, Som er Jep Magenn wid Leed,
Thamis Jørgennshen i Suenshollem, Marthen Bertelshen ibidem, Christen Jen-
shen i Staffnsbierrg, Marturdt Willangen Ibidem, Kieldt Lauriken i Koster,
Niels Graffuerfshen i Nisterup, Esch Christinshen i Gamellgaardt, Niels Pershen
i Nørstaby, Chresten Ibsenn i Hundhaalle, Wendt Siminshen ibidem, Jens
Willangen, Chrestenn Lamshen i Nørgaardt, Jesper Lauriken i Kallsterup,
Niels Siminshen i Smegaardt, Niels Magen i Blergaard, Jep Jenshen i Kierstby,
Nickell Knudshen ibidem, Poffuell Marttenshen i Kierstgaardt, Niels Persenn ibidem,
Niels Jørgenshen ibidem, Jens Thonnihsen ibidem, Chresten Jepsen i Bronbierrg, Chre-
sten Jenshen i Bierg, Berttell Christinshen i Klostgaardt, Jens Jenshen i Sønderby,
Niels Nielshenn ibidem, Jens Nielshen i Monckhuolle, Huilche for^m danemend Alle
sambdrecte frembgich i dag for things domb Och want medt thieris Opracte
finger och eedt, Och hiembled, kundgiorde och vantt, att paa thorstbag Sift
forledin Waar di Loulig aff thingj kaldett thill Siønn Offuer Staby kiercke,
Och den dag, effter som dennom Bleff for uist aff for^m Chresten Graffuersen,
Thaa Saa de først Inde i kierchen der waar Glaunwindner Miesten wde Och
En paartt thill stoppid effter Medt hise Och hallem, Och paa kierckj guollen
waar mangeskedz huoller och stienene Sønder Och Dythradenn Och mange
huoller

huoller. i ſtammeller Som ſolden y ſtamber, Och Ingenn ſkrifte eller Deggen
 ſtuoll der er i forⁿ Kiercke, Och idj heller ſtreng i Kloſkin, Som der kunde
 Ringis for di bode, Och ehr der En gamell Meſſeſker, Som ehr bøett och
 er Eidet Nyttigt, Och Altherklæde er Møgett Dndt, Och Rogelle ſtammeller i
 Kierkin er Nedersaldene. Och wden paa Kierkin paa den Sønderſide waar
 Blyedt Mangesteds Afflagenne, Och En paart bortte, Och Latterne ſtud
 baare, och En paartt aff Spaarer ſønder, Och paa thaarnitt waar Blyedt
 Afflagenne, Mangesteds Och war Bortte, Och paa thendt Nørefide waar blyedt
 Mangesteds forbrendt och huoller paa, Saa Att ther kunde Regne Indt i
 Kierkin, Och Guik huordt Paa beggi Sider mieſten partt Neder, Och En
 part heden Och denn huß Som di kaſter bj dødis Wienn wdi Er Nedersal-
 denn Och Mieſten paartt aff Blyitt bortte. Och paa Kierdigaardt waar diggene
 Mangesteds Nedersaldene, Som huerkin kunde holde Guin eller Andett Nueg
 wde, Och En part aff ſtetterne waar Wde och Kierdigaardt och graffuene waar
 Oprædt aff Guin, Och Synthis dennom Att ſamme Kiercke waar bode ſalden
 Mangesteds for kalck att Sømmis med. Och Synthis forⁿ menb, Att Samme
 Kiercke idj kunde ſerdigis Mindre till bekoſtening Indt fiere hundrede daller.
 Och er forⁿ Kiercke wider och miere Bygſaldene, Ind ſom den waar den
 tid, Anders Therkelſen i Hillerſteff paa den gode Mand Eſtie Bildis vegne
 thog ſchriftelig Siønn offuer forⁿ Staby Kiercke. Dette Som forſtreffuit
 ſtaar Piembled di for itt fuld Siønn. Thill windisbiurd wnder woris Signetter.

Original paa Papir med paatrykte Segl, Geh. Arch., Topographiſt
 Samling, Staby Nr. 2.

3.

1613, 6 Mai.

Chreſten Mickelſen vdi Glendstrup, domer til Glendstrup hierckethingh,
 Ambj Chreſtenſen Och Peder Randsønn vdi Handiſt giører Bitherlightt, Att
 Aar 1613, Thorſtdagen den 6 Maij, Pa forⁿ thingh, Var Skiedett her
 Jens Nielſen Hørbye, Sognepreſt vdi Glendstrup Sogen, Hand bedis Och
 ſid Ett fuldt thingswinde aff vlij dannede, var Peder Mickelſen vdi Glend-
 strup, Søren Thøgersen, Søren Pierſen, Jens Chreſtenſen Och Ambj Chre-
 ſtenſen Ibidem, Anders Anderſen i Mølgorb, Mickel Nielſen och Søren Niel-
 ſen vdi Forup, Huelde forⁿ viij danemend alle Boende pa thro Och Kette
 Sanden, Attidj Sør och Hørbye ſame dagh Pa forⁿ thingh vj Synsmend
 for denom floendis, Som var Niels Mortenſen i Kalbye, Laß Jøhenn i
 Høllumgorb, Mickel Nielſen Ibidem, Anders Mouriken, Denuß Anderſen Och
 Madg

Madh Jensen vdi Handist, beflighste Och Knud Nielsen, Bøgmester i Maria-
ger, di Band Och Kundgiorde, Effter Som di var. thagen til Syen til Glend-
strup Kiercke, huad den var Brøstfalden Pa bøgningh for, da hiemblett di her
Inden thinggi 3 dagh, Først er thornett halffpartt Nedersalben, Sa der vel
thil att forferdige for^{ne} Thornn Och Kiercke met mursten thre thusindt, huer
thusintt Syff daler, Er xxi daler; Fyre thyffue lester Kald, Resten En Rix
daler, er xl dlr. Rix; thj thusindt Thagstien, huer thusintt threthann daler,
Er jxxx daler; halff Andett thusindt Ethienlegther for ett hundrett femthen
marck, Er fjiiij dlr. i ½; thou thøltther sexthen alne Lang thømer Thil Bielder
vdi thornett, For thylthett tholff daler, Er xxiiij daler; Fire thylthether Sex alne
Thømer Jeggi thømer thil buond Och Klockverck, Thylthedt thre daler, Er xij
daler; For ett Thaufl att Binde thømer, Stien Och Kald op med, femb
daler; Sex store murander, for Huer halffanden daler, Er ix daler; Dtte
Thylthether Sautdieler thil Lej vnder murmend och Thømermend, for thylthedt
Syff marck, Er xiiij daler; thre tholff alne langstier, for huer thre marck Er
ij daler i ½; fire thylthether sexthen alne Sperthæær Dffuer Kiercken, Thylthett
tholff daler, Er xlviiij daler. Sex thylthether Jeggi thømer thil buond och schier-
stocker Dffuer Kiercken, for sex daler; thou thusindt Lægtthæøm for thj daler;
sex Binduer er flett Wde, for huer tt fire daler, Er xxiiij daler; fyrethyffue
stuole vdi Kiercken er Wde Och Nedersalben, Sautdieller til Same stuole att si
tholff thylthether, for huer thyltt Syff marck, Er xxi daler; tho hundrett Somb
Och der til for i daler; Een Klocke Arel Och Jern att binde dend met, Deß-
ligste en strengh der vdi, der til Stot Dtte Pund For femb daler; thil arbejgsløn
Sex daler, Er xi daler. Kierckj porthen Och logerene er Wde Och hensaldene,
Jeggi thømer att forferdige denom met fire thøltther For fire daler; Fire thyl-
ther Sautdieler der thil, Thylthett Syff marck, Er vij daler; thj Jern mett
Sin behøringh att henge Puorthen Och Logerne vdi, for halffthridie daler.
Kierregordh muren Er Nedersaldene Och Wde, For dend att forferdige Igien
thyffue daler. Bøgmestern Thil Arbejgsløn Pa Sin egen kost Pengh halff Andett
hundrett daler. Thømermænden Thil løen Pa egen kost Ett halfft hundrett
daler. Snekterne For Stuelene Att giøre vdi Kiercken thyffue Och fire daler.
Er desse peningh, Som forbemeltt Kiercke Wel koste att Forferdige, Thilfsamen
beregnettt Alle vdi en Suma Er vij^e xlviiij dlr. Och foruden Er Predikstolen
Wde och Nedersalben Och Ick der er Thauffle vdi Kierckenn. Att di sa vonde
For Ds vinder vy met Woris Zignetter. Datum vt supra.

Original paa Papir med Segl i Geh. Arch., Topographist Samling,
Glenstrup Nr. 1. Udenpaa: Bynde Och Syen Anlanger huet Glendstrup Kierckj
Rangler Pa bøgningh. No. 1613.

4.

1613, 26 Mai.

Stormegtige Hære Och Nadige Konning, Gud werre Guinndelig och alltidt huos eders Maytt Och medt ſin Werdige helig Aanndt oc Nade Nadeligen lengi och Well Spaere oc Beuare Fra Altt dett Som Wntt er, Waade till liuff oc Siell.

Wij giffue eders Maigt. Wnderdanig och ydmygelig til kiennde, huorledis Worris Sogenn Kiercke Glenndstrup Kiercke, ligendes Wnder Warriaggers Cloſter, Stuorligenn Buode paa tornit, Kierckemurenn, Tagett, Kierckegaardenn, Indenn oc Wdenn paa, Sandsche møgett Ere Bøgfeldige, Saa Well ſom oc huiſ Andre Ornamente Der ſkule Bruges till Maſenn och Subztieneste Al dieſes aff gammell brug oc Alder er Wde och Forderffued, Som huos ligennde tings Winnde Wduiſer, Aff dennd aarſag, der icke Nogens Enten met tømmer, ſtænn eller Andenn hielp dend icke haſſuer Wildt vdi Ranng aar ladett hielppe eller for færðige, W anſieth huiſ hinndes thiennde Och Ind komſt ahnn lannger, da ydes denndt Karligh till Warriagers Cloſter, Som haſſuer juſ patronatus till for^{ne} Kiercke, Saa hun aldielis Innted der aff ſielff Bekommer hinde till begninng. Huorfor er ad befrøgtte, dennd Indenn Ena fort tidt, Om hunn icke fanger Rebning, Slet falder paa Jordenn. Thi Wi icke wdenn ſtuor liſſ Waade och faere Thet Loſſue wdi dennd Redlertid Gudz ordz Dienneſte for hannblis.

Alernadigſte herre och Konningh, Saa er der for Woris ydmyg och Wnderdanig bønn till eders Maigt., Att Eders Maigt. for gudz Skyld denne Worris thranng oc Rødt Wilde Annſie, Wid nogenn guode Middell att dennd Igien Notte forfærdiges och komme paa ſuode och icke Saa Aldielis Slet bliſſue øde, Att hunn mote Bekomme Noget Aff hennddis Karlig Indkompt, Och forordineris Thuinnde Kierckeuerge, Som Underſtebz er her vdi Rigeð, Huilcke hendes Indkomſt kunde Karligen opbare Och Kierckenn till gaſſuenn oc beſte anvende. Wii Wnderdanigſt formuoder itt Nadigtt oc gunſtigt giennſuar Aff eders Maigt. Sabane Eders Nadis Maigt. Welgierninger Will gudt allermgtte. belønne. Actum Glenndstrup denndt 26 Maii Ao. 1613.

Eders Nadis fattige och Wnderdanigſte tienerer Wdi Glenndstrup fogen.

Jens Nielſen preſt i Glenndstrup, Peder Knudſen i Handiſt, Thoms Denſenn, Morten Raſmuſenn, Niels Raſen, Anders Mourigenn, Paſ Chreſtensenn, Niels Anderſenn, Dennis Anderſen ibidem, Chreſtenn Mickelſenn i Glenndstrup,

strup, Peder Michelsen, Ammi Christensen, Søren Løgersen ibidem, Laurz
Jbsenn Bdi Holmgaard, Mickell Jensen, Christen Jensen ibidem Och An-
ders Andersen i Nølgaard.

Original paa Papir, i Geh. Arch., Topographisk Samling, Glensstrup Nr. 2.

5.

1615, 31 Mai.

Ihs. Stuormeg^{te} Høybaarne Første oc Here, Her Christiann Denn
Fierde, Danmarks, Norges oc Bendes Koning, Boris Allernadig^{te} here oc
Könge.

Wii Kattige menn, Ederis Rattig. Banderfaatte Bdi Glensstrup Sogenn,
Bdi Jutland, Weed Mariagers Kloster ligennedes, Giffuer ethers Kong. Maj.
Banderdanigst oc ndmygeligenn thil kiennde, Huorledes Worris sogenn kiercke
Glensstrup kiercke Er halparten paa Jorden Red salden, Och Andenn halff-
partt Ehr afschied oc Staar Paa sald, Saa præstenn Aldeles Ingenn Pre-
dicke eller guds thiennefte thøer eller kænnd der Bdi givere Ey heller de høy-
uerdige Sacramenter i kierckenn Bdielle, Medenn huiis Predichenn Wii schal
haffue, fier Bander obenn himmell, och Some tider Bdi Regen, Storm oc
Guds Bederlaug icke kænnd høere huad Prestenn for oss predicher eller Bdi-
figer. Sammeledes Leger Kierckegaarden Under see fuodt. Och Att for^{te}
kiercke Er sabanne, Ehr Bdiiff denn aarsagh, Att der Albelis Inted paa denn
Er bleffuenn bogett Siben Salig her Jørgenn Lyck hagde Mariagers Kloster
Bdi forleningh, Medenn denn stedje sidenn aar Effter Aar er bleffuenn for
wærritt, Och huiis Rentte oc Inndkomst Kierckenn haffuer, Er Anammett thil
Bemelte Mariagers Kloster, Buode Bdi S. her Jørgenn Lyckes, Hennrick
Reffuentløffs, Jacob Gjøffels, Oluff Rosenkær, Saa och Nu Bdi Wor guode
Leennsmanns Welbyurdige Eschie Bylbes thiidt, Och Ingenn Stiell kierckenn
derfore Jgienn haffuer bekommet. Wii haffuer oc saa thuinnde ganng Eupli-
cerit thill eders Maj. her om, och Leuerret Worres guode Leennsmann
Sionns Winnder, hurdanne Samme kiercke ehr, Och dog Ingenn bestied
Jgienn bekommet. Huor Fore Wii fatige mennadt nu høyligenn Er forarsagett,
thill Ethers høytte. Kong. Maj. Att ther Jgienn Att Sublicere. Ehr der
Fore Banderdanigst oc ndmygeligen Begierenudes aff ethers Rades høymegtig-
hiedt, Att ethers maj. Wille Wædes thill for Gudz schuld oc Thæffe denne
Worres Rædt och Traang, Saa for^{te} kiercke Kunde Jgienn opbygges och Wii
fatige menn kunde met Guds Ord oc de høyuerdige Sacramenter Bdi kierckenn
forpørges

Forſørges. Denna Allermeg^{te} Gud Vill ethers Kong. Mayh. der fore Velſøme. Dend ſamme guode Gudt nadeligenn Spaere oc Venaere Ethers Rades Høymectighebd med Languarende Karſthiedt ac ſundhebd Vuode thill Gied oc Ruff. Streffuett Vdi Glenndstrup thenndt. 31 Maij Anno 1615.

Eders Høymemelte Kong. May. Rades Bunderſaatte Vdi Glenndstrup Sogen.

Original paa Papir, Geh. Arch., Topographiſt Samling, Glenstrup Nr. 3.

6.

1632—34.

Ettnormegtig hørborne førſt, herre oc Aller Raadigte konge, giuffwindis ethers kong. maift. Bunderdanig^t thill tiende, At voris ſogne kirkj y Glenndstrup er møgid høgſeldig aff den Karſaag, huis tennde gud oc høye Offrighebd haſſuer thill lagt kiertin At holdis vid magt met, føris till Mariagers Gloſter, oc kiergardz muren nedſalden De i Bunde maad Dplaf oc med handleb aff Guin, De puorte oc loger icke holdit vid magt, icke vinder, Enn part aff theylen Aff ſalden oc Regner Mer Baade i kirkin oc tornidt, der ſom icke i tide bliuffuer ferdig giort, for Rønder tømmer oc loſſte. Och naar gud giuffuer Ds ſin gaſſuer paa marden Att høſte, ſtall vort kuorn ſtaa thill di komet At thelle dit, Saa vnder tiden komet Regen oc Bueyer, ſaa thet bliuffuer i Bunde Maade, Saa nar thit bliuffuer told, ſtall føre thet en Miell veye Vill Gloſterid, De komet Vnder tiden Regen, Saa By maa lege thet ind paa Beyen. Saa haſſuer vy Verid huos Voris lönsmænd Gabriell Kruffe De Verid Begierindis, voris fatig kirkj motte niude thend tiende, der er till lagt, daa ſuarde handt vy ſkulde Søge kongen der om, huor For vy er høyelig for aarſagid Ds for voris aller naadig^{te} herre oc konge at beklage, oc paa thet Bunderdanig^t begierindis kiertin maa niude oc beholde hendes tinde, Gud oc Høye Offrighebd Haſſuer henbe thill lagt oc ſettis kirkj Berge i Sognid thend at opbere De komet kiertin till gaſſu oc beſt. Er paa thet Bunderdanig^t Begierendes it Raadig^t giensuar.

Kong. Maits. tierner och Mienige Sognne Mend y Glenndstrup Sognn.

Udenpaa: Mariagers Kirches Sognemend om Kirchens Biugſeldighebd, huis Thenden icke Settis paa Kirchen.

Original paa Papir, Geh. Arch., Topographiſt Samling, Glenstrup Nr. 4.

Blandinger.

Blandinger.

1.

Ribe Biskops Lensbrev paa Røgeltønder 1417, 3 Juni.

Thetta ær the dathingne mellen biscop Pether af Ribæ och hans capittil pa en sithæ och her Marten Jensen ridder pa then annen sithæ, først at her Marten Jensen skal haue Røgeltønder slot fra nw och swo x ar næst efter kommæ, met the len ther nw till liggæ och thet goð her efter star screuet, so som ær i Ryshy och Bunneth xiiij eld hws, i Skast iij men, i Smærløf- foghn vij men, i Sullsteth iiii goð, i Borlund ij goð, item af the hollender i Balmmerst, hwelke ther giue eth ar xxv lub. mark oc thet annet ar xxx mark. Item sculæ wi biscop Pether ouen thet wi haue hannum seend til seedæ korn i ar giue hannum i mark rmggh och i mark malt och lx lub. mark, iiii tunnær smør, iiii thusent fiff, och bliuer thet orloff so fram standen eller vorder størræ, at her Marten kan enghenlunde halde thet for^{de} slot met the leen och goð vthæn syn storæ skathæ, tha schulæ wi och wilæ wi helpæ hannum bothæ met folk och kost emæthæn orlouæt warær, so at han skal vthen syn merkelich storæ skathæ holdet. Och her Marten skal halde thet for^{de} slot the x ar til wort och wor kirrens opnæ slot til all wor nøeth vthæn her Martens merkelich skathæ met gesteri och storæ kost. Och ware thet so at her Marten wilbæ antwordæ woð Røgeltønder jgeen innen the for^{de} x ar, tha skal han ware woð at eller wort capittel i Ribæ, vm wi war vtlendes, vm posthæ, oc sancthæ Michels daw ther næst efter tha skal han antworde woð eller wor efter kommæ eller wort capittel i Ribæ, vm ther ey tha biscop i Ribæ lessen war, slot i Røgeltønder met all schyld oc afgift af thet ar, met tre lester rmggh, tre lester byug oc i lest haftræ i lathæn eller pa loftet, to ploghe met xvi øren, en woghen met to hesth, xij kør, xxx swin, xxx foor, x sieder flest oc alt thet boskap, wabæn och wæriæ, eller so mæghet som han fæch ther met, met all til lydelis, thet thær til høræ, oc wat som for^{de} her Marten ther ouer hauer, eller korn eller kost, boskap, wæri eller fææ oc e wat thet ær, thet skal for^{de} her Marten Jensen, hans hwsffrow eller hans børn, friit i theres behold fææ efter theres wilæ, och ther wilæ wi trolich til helpæ. Ware thet so, at wi wilæ noghet haue ther af til slottens behoff ther hannum til hørær, tha sculæ

wi

vi gøre hannum, hans hustru eller hans børn vilde oc nøgde ther for efter sine gothæ men spæls på botha sither. Item vare thet so, thet guth forbythæ, at her Marten Jensen døde Janen the 1 forscruen ar, tha scule the same dæthinge stande och bliue fast met hans hustru och hans børn, so at hun skal beholde thet for^{de} slot Rygeltunder oc len oc gods, som forre screuet star, the 1 ar wd, tho so, at the scule sette ther foghet met biscopens rad och vilde oc at thet bliuer biscopens opne slot. Item skal her Marten laade bæthre ringmur, porthæ, bro oc annet, thet theres nyttorst ær at bygge på slottet, efter wort rad, oc hved han wd legger til then bygning for call eller steen eller groff bygning met storth tymmer eller met tymmermens oc murmesters løn eller penning til at bæthre graue met, thet scule vi och wile eller more efter komme forne^{de} her Marten, hans hustru eller hans børn, om han af ginghæ, winlich oc wel betale efter sine gothæ mens spæls på botha sither. Item skal her Marten wos och wor kirke oc kirkens thæner oc personæ behulpelich wære til all wor ret met all syn macht och fornyghe i men han thet for^{de} slot hauer i wære af more wægnæ. Item skal her Marten effi ksthæliker bygning bygge på thet slot Rygeltunder en biscop af Ribe och hans capittel worder ouer ene met for^{de} her Marten, oc hwert ar ther her Marten bigger nogher ksthæliker bygning på Rygeltunder genest nar bygningen ær fullkommen, tha skal for^{de} biscop af Ribe i hwo tha biscop ær sende to af syn capittel, at skuthæ then bygning, oc her Marten tæghæ to ther til, hwem hannum thuder, oc wurde then bygning som them thuder skelicht wære, efter thi som forre screuet stor. Och tha skal biscop af Ribe, hwelken tha ær, genest innen ferding af eth ar fornyghe for^{de} her Marten for then bygning efter the for^{de} sine gothæ men spæls. Item nar the 1 ar forganghen ær oc vi eller more efter komme wile wort slot Rygeltunder i geen haue tha scule vi eller more efterkomme ware for^{de} her Marten eller hans hustru eller hans børn at om postæ, och tha scule the antworde wos eller more efter komme wort slot Rygeltunder i geen om sancthæ michels daw ther nest efter kommer met all synæ til liggels och met kost, foru, wæria, afgiff, i alle mæde som forrescreuet star, friit och ubeworen, vthæn all hinder. Item vare thet so, thet guth forbythæ, at Rygeltunder slot bestallet worthæ af syndæn, so at thet effi skethæ for her Martens eghen skuld, oc her Marten toghe tha ther ouer i slottens eller leens wæria nogher stor schadhæ, tha scule och wile vi eller wor efter komme hannum thet wether legge efter mygliheit, so som to af wort capittel oc to af hans wænæ syghæ wos i mellem skelicht och ræthelicht at wære. In quorum omnium testimonium et fidem firmiorem sigillum nostrum una cum sigillo antedicti dilecti nostri capituli

necnon

necnon sigillum predicti domini Martinj militis unicum sigillo Johannis Bosen armigeri consanguinei sui presentibus est appensum. Datum et actum Ripis anno domini m^o cccc^o. xvij^o. feria quinta pentecostes.

Original paa Pergament med fire Segl. Morten Jensens og Johan Bosens Segl vise Familien Gørstings Baaben. Ribe Stiftsbreve Nr. 163 i Geh. Arch.

2.

Den Erhødhed, der 1621 viste sig mod en Præst og hvorpaa denne kunde gjøre Fordring.

Nedenstaaende Tingsvidne giver et interessant Indblik i Datidens Anseelse og Læntemaade: saaledes naar den drukne Mand, der hujer og striger paa Gaden, af alle Omboende advares om at Præsten er i sit Studereværelse og at han derfor skal være rolig, naar Præsten endelig kommer ud og truer med Straf, der vel ogsaa siden blev ham idømt, med Mere, som Documentet selv bedst viser.

Niels Kragh till Agertrøgh, Landsbommer Vdij Nøre Jutlandt, gjøre witterligt, At for mig haffuer laditt berette Erlligh och Wælyrbigh Mandt Tønne Friis till Hefellagger, Kong: Mays: befallings Mand paa Drumbflott, huorledis handt haffuer tilltalle till Lærge Wertz met sin hustru i Listed, Wendt Glarmester met sin hustru och børn, Jens Krenbiergh och hans hustru och børn, Lamiis Nielsen Griis och hans hustru och børn, Anders Nielsen met sin hustru och børn, Chresten Maphsen och hans hustru och folk, for dieres Rette Guds sandhedt Att vinde och bekienbe medt hellgens eedt och opragtt fingre epther Recessens formellingh, Om di iche den 30 Sbris Smellomb 2 och 3 effter Midagh saa, Att Hans Pedersen boendis i Hordums Lom Vdij den gade Wester i bye, som Mester Sueder da boede, Och om di iche saa och hørde, Att handt da megitt forferdeligen Vden Lamiis Griis huyett och Robtte mange gangen Mer en i stundt, sidendis paa en Bogen met en quindfolk hoës sigh. Och efftersom Mester Sueder Nyligen da War kommitt Indt Aff Kierken fra schrifft och saad i sin stue och studerit, bleff handt Aduaritt, hand skulle en saa huye och Raabe, M: Sueder bode ret hoës och er i sin stue At studere. Der Hans Pedersen det fornam, huyede handt en langtt miere och lagde det till huj huj huj Sueder och sagde, Jeg will giffue digh diefflen, Och om M: Sueder er kommen i sin dør och spurgte, huemb det var hand ynshede saa Dntt

Datt och Bandede ſaa tit, och Strax bleff ſtem och ſtamme ſigh, ſwared, handt Bandede Ingen, da ſagde i ſchulle icke ynſche Rogin Ont eller bande den ſom gjør eder inthet ont, Men Jeg hørte Well ſagde M: Sueder huor offte i haſſuer bandit migh, I maa ſtamme eder, I burde Att Straffes, Och eptherdj I gjør bode Andre gott ſollt her i Raboſchabett och migh wrett och wforſchyllt bander, burde i At ſettis i halß Jern, ſtall och ſnart ſchiee derſom i nu ſtrax icke paker eder Bort Aff byen. Och hand ſtamme ſigh, ſwarde ſagtt hees ſig ſiellff, Men om ſier der hand da drog wd Aff byen och komb wden for M: Sueders dør, da begynte handt Att huye offuer Alle Raade och ſagde, Nu giſſuer Jegh digh Sueder diefflen och knocker och fodritt hannem wd. Men der M: Sueder ſagde handt Motte ſtamme ſigh At fordre en preſt Mand och handt burde At ſtraffuis derfor, ſtrax Wddrogh Hans Perſen ſin Bergi och eſchede M: Sueder och At hand ſchulle komme Wden byen, hand wille lade lodt och krudt Raade for hans liſſ. Dertill ſwarit M: Sueder Jathet, Mens lod hannem eſche och fordre Wdt i Mens hand wille, Och ſaa om ſier met ſtor Freg och huien offuer huien drogh hand byen Bortt, hueß leylichkeit ydermiere Berettes kandt. Thj ſteffner Jeg for^{ne} vinder ſollt vdi Egen perſon vnder dieres ſallßmoll at møde till Wiborg Landſting Neſte landſtingh. epther denne ſteffning loughlig leſt och forknynt wordet, hueß di her for Inden dieres ſandhedt till dieres wernetingh icke vinde Will. Er Wiborg den 10 Nouember 1621.

Original Concept paa Papir med paatrykt Segl. Topographiſt Samling, Thifted Nr. 27 i Geh. Archivet.

Tillæg til Side 28.

Ved et Tilfælde har jeg i Konſistoriets Archiv, Paſſen Nr. 143, fundet de manglende Blade af Konſistoriets Kopibog, og hidſætter derefter Slutningen af den M. J. Fabritius givne Kvittering:

(Itther mere beklende) wij att hans wdgiſſt beløb ſeg offuer hans indtagt try hundhre tredue och en halffdaler: Quilke for^{ne} Wniuerſiteth hanom ſkildig er. Till itthermere foruaring er for^{ne} Wniuerſitets Indſegell paa alle Profesſorum vegne och wore Indſegelle hengde nedhen for thette wort obne breff: Giſſuet y for^{ne} Kiøpnehaffu Tordagen ſom wor Sanctæ Scholaſtica dagh Anno dni Mdxlvij^o.

S. N.

Danske Magazin,

Frede Rætte.

Siette Binds andet Hefte.

V.

Tegnelse over alle Lande fra 1536.

(Fortsat.)

Breff tiill Glawes Daa, at ko. mat. haffuer giffuet thend tydske cangeler xv eger ther paa kronens skoug tiill bygningis thømmer, befaler ko. mt. hanaum, at hand lader hugge hannum thennom ther i Resbyhoffuits lænn.

Item lige saadant it breff tiill Christoffer Hwidfeldts om xxv eger vbi, Rudgaardts skoug tiill then tydske cangeler.

En befalling tiill her Axel Bragbe, her Holgerdt Biffstandt, her Trudt Biffstandt, her Mogens Gyllensfærn, Knudt Gebde tiill Commerup, Josef Falster tiill Snerup, Gudmyn Andersen i Biernekilbt, Christoffer som bode i Quernesrup, Mogens Isben i Lulstrup, Oluff Ragen i Sandagger, Søren Nielsen i Biernekilbt, Knudt Olsen i Hierninge, att ther er trette emellom her Inge Krabbe paa kronens vegne och her Glawes Bilde och her Hans Skouffgaardt for nogen skoug trette, som er emellom sønder Aff och sønder Brangs marc, och siiden emellom Sunderstorp marc och Brangs marc, som almoen i sønder Brang wille trengte thennom ind vbi, som hand mener met vrette, att the grandste och forfare marckestell och giøre ret marckestell, saa kronen vedt huilket hinder tiillhører och Sunderstorp.

Et breff tiill Gydingherret, Mørasboherret och Biergeherret, att the grandgiffueligen tage ware paa, saa ther ingen landsknechte, danske hoffmendt, eller andere tjenstløse karle giffue thennom vp tiill Suerig uden the haffue passport.

Et breff tiill Mouritz i Roskøbe, att hand tilfiger alle kronens tiennere, canndietienere, kloster tiennere oc biscop tiennere i Lyngherret, att the oge huer

huer ett las wid hid tiill flottet met thet allerførste, oc lade thennom schriffue faare same web, gode mends tiennere skulle wære frii etc.

Marten Budesberg et pasport paa viij øren fran Laalandt at føre tiill Kemmern. Relator Jon Varnstrop.

Hans Erichsen och Mourits Perffen, Hans Persen och Tørgen Persen, eth pasbort offuer at Høen.

Selbert Abbellbour, Sander Keyghells suendt vñ Hellsingøer, ith pasbordt indt vñ Landt tho Holldstenn, huilcken som helst kœbstedt hannom ther lustter at besøge, vbindenn forsc^{ne} sin haasbundes rette erinde och huerffue, och siidenn hliidt tiillbage igenn.

Asmus Lodtuiig ith pasbordt met sin skaldtbroder Jacob Schullt offuer webt Rodtbye met fem klipper och indt vdi Landt tho Holldsten.

Hans Sualleback en misliue tiill Åsens, at borgemester och bysoget ere hannom behielpelige, at hand fanger thet godhs, som Tørgen Hørborg, hans suoger, ther liggendes haffuer, som bleff slagen ther for byenn vñ legeret, atj hielpe for^{ne} Hans Sualleback tiill samme godhs, saa mœgit som rett er.

Nester Thomis, cannick vñ Aarhuff, skal haffue en presentats paa Staanby kircke cum sua annexa.

Alhedt mester Mychels hans och hundes søn Henrick et pasport paa ij vogne offuer at Rødbby.

Et følge breff tiill alle cannicke tiennere i Aars stygt.

243

Idem et breff tiill alle thennom i Aars by, som haffue kyrcke jorde, at the giffue thennom theres jordskyldt, epther gammel siidmon.

Idem en befalling tiill borgemester och raadt i Aars, att ther er trette emellom Offue Stytte och hans hustruets metarffuinge for nogen arff, som thennom tiilsalben er.

Et breff tiill priorise oc menige junsfruer i wor fruffue closther i Rissue, att myn h. n. haffuer wnt then tytste canß(!)er ij aff closters gaarde i Wandruppe, som mesther Jffuer Sull thennom ydermere wnderuise land, oc paa thet the icke skulle lade thennom findes ther wdi befuerit, haffuer hand wnt oc tillat, att the

the nue tage pendinge ther faare. Ther faare begerendes, at the giffue hannom Rødebreff ther paa vnder conuents signett.

Her Oluff Jensen eth bestiermelse breff, Brøndby østre och Wallidsbed kircker.

Willum Lyst eth pasbort offuer at Raadby tiill Lystlandt met en Klepper.

Dirich Mortensen i Malmø borger ett bestiermelse breff for seg oc syn hustru oc børn etc. cum clausulis consuētis.

Egibius Swennydt, Mychel Persen hart hoff Rndt.

Thesse epther^{ne} kjøpsteder i Sielandt och Røen ære tillscreffuitt om en ny stat att vdtgiffue schulle, som her Mattis Bøllhe och Marquardt vptage schulle.

Roskilbt iij ^m iij ^m	} marck	Ringstedt iij ^c ij ^c	} marck
Kiøghe iij ^m iij ^m		Rykjøping vdi Øgherit iij ^c ij ^c	
Nestvedt iij ^m iij ^m		Slanggerup iij ^c ij	
Prestens iij ^c iij ^c		Helsingør iij ^m iij ^m	
Bordingborg iij ^c ij ^c		Søsborg ij ^c j ^c	
Steelsøer ij ^m j ^m		Heddinge ij ^c j ^c	
Gallingborg viij ^c vj ^c		Glaueke ij ^m j ^m	
Kaarhøer iij ^c ij ^c		Stegge iij ^m iij ^m	
Haalbed iij ^c ij ^c			

Thesse epther^{ne} kjøpsteder vdi Falster ære tillscreffuitt om stat, som Schacke Rankow og Thyrgen Wenstermandt anamme schulle.

Rykjøping v ^c iij ^c	} marck
Stubekjøping j ^m j ^m	

Thesse epther^{ne} kjøpsteder i Laalandt schall Eric Mogensen och Oluff Scriffuer vpbære.

Ragstøff iij ^m iij ^m	} marck	Mariebaa ij ^c j ^c	} marck
Sartskjøping vj ^c v ^c		Ryestedt iij ^c iij ^c	

244

Thesse epther^{ne} kjøpsteder i Hyenn och Rastuendt schal Claues Daa och Christopher Olsen anamme.

Ryborg iij ^c ij ^c	} marck	Raaborg iij ^c ij ^c	} marck
Othense iij ^m iij ^m		Medelfar iij ^c iij ^c	
Suenborg ij ^c j ^c		Bogenke j ^m iij ^c	
Åpens vij ^c vj ^c		Kierteminde j ^m iij ^c	

Rangelandt, Rudskjøping iij^c ij^c marck.

Sueder

Gutter Hoyer et passport met en Supper tiill Bbbed.

Ith breff tiill burgimester och raadt vdi Steelsøer, at thee hassue vtj 24 forgådgers somater vdtglærdt kon. mt. tiill tienniste paa hantss karlongis stibe vij baadsgsmendt, och Peder Stram screff samme burgere tiill paa l. høgmegtigheds wegne, thendt tiidt hantst gaff thennom forlonff at drage hiem, at thee thennom theres bethalling fornøge och giffue schulle, huilket thee icke endt nu giordt hassue etc. Thi beder kon. mt. thennom och wiill, at thee met alderffurste stille thennom tiill fredh och bethale thennom theres three monnihs pendinge, som thennom aff for^{ne} theres tienniste igemstaar, saa att thee icke ythermere schulle hassue behouff at beklage thennom wiidere ther om for ko. mt. Relator Jffuer Krabbe.

Per Knudtffen tiill Bougeffgaardt vtj Schaane ith bestormelspe breff.

Item Claves Branth, lubesther theres bwd, eth pasbord allene tiill foeb.

Dh summen beløbber seg iij^m viij^c xxv g. i mynte, iij mr. for gylde regnekdes och i mr. danfle.

Saannes Olauj et protectorium.

Bertell van Geer et passport.

Thette bleff sambtygt vor frue afften presentationis 1536.

245

Tiill alle bønder och almoe offuer alt riigett om skatt, then riige hielpe then fattige, saa att huer bonde och almoes mandt schall giffue en rinft g. eller jochim doler eller ij lodt siølf och huilken som icke hassuer guld, jochim doler eller siølf, then schall giffue vij m^l danfle. Dh schall fore samme skat ingen were frij i vden vgedags mendt, som boe hart fore godemends egne gaarde och hassue merit frij aff arils tidt. Dh schulle huercken husmendt, pebber swenne eller andre were frij. Schulle arbeys karle, som tienne for helt leen, giffue halff-belen theres leen. Dh schall ingen were frij, huercken møllere eller andre.

Sameledes bleff sambtygt forbudt att ingen heste schulle vdt føres store end paa viij g. i guldt, teslig^{te} ingen hassre vdtføres aff riiget eller rug.

Hans Buren steffning offuer her Mauris Olsen for tre hundred l, som hand Per Gersen tyldig er epther hans hantschrifts lybelse, att møde paa taasdag.

Mogens Clausen tiill Banghe beffalingh tiill Niels Blub, Sahann Broden-
huffe

huffe tiill Wallberloff, Mikell Brokenhuff tiill Brangstorp, Glans Marquardtffen tiill Wrenndrop oc Gerdt Bryffe tiill Dallundt, att hand haffuer berett, att ienn bonde, som heber Niels Gerdtffen i Wrenndrop, nu lenti tilh siden forleden slogh hans fogett Anders Trubffen, att the steffne bode parfer for thennom mett theres beuifningh och endeligen domme thennom emellom, oc om nogre aff the gode mendt ich ere tilstebe, att the moge tage andre wdth then stedt oc endeligen Willie thennom ad.

Enenod Stygge et besallings breff tiill Jens Lamefen i Holmgaardt, Lames Lamefen i Blistrups gaardt, Glans Iffuerfen tiill Bolde, Giller Lyde paa Lorppe, Joren Split i Drloff gaardt, Erich Bild i Riestruppe, Jens Marquorfen i Benscholtz, Gasse Spen i Wland.

Soffren Byg ett breff tiill Soffren Kull, haffuegmand paa Elfborg, att hand haffuer berett for fo. mt., att hand loff ther hen mett en stangtrær riighet tiill besthe, oc hand holler hannom then faare met wrette, att hand laber hannom then folge wden all ydermere beklagelse, dat. etc.

247

Axel Brup oc Erich Brup citat mester Dge Ipsen for en gaardt i Riffuinge, som hand haffuer giord heffdt paa, at møde i første herredag, at hand tager syn beuifning met seg.

Gynder van Platen met en dreng och ij flepper eth pasbort offuer at Gyenn, igennem Pantheholsten och indj Thyflandt.

Jens Erichsenn citat Sorgen Hansen for en hest, han tog hannom fran, som hand haffde taget wdj fiende wiß, at møde paa mandag.

Ett breff tiill Hans Wenne, att thenne breffuiser Hostbrant Jutten haffuer berett, att the bynder ther i lennett haffue slaghet hans landzmandt ehiell, att hand slier hannom rett offuer thennom.

Her Hans Spandemager skall haffue en presentas paa Høghy kircke. Item eth breff tiill bøndherne, at the ere hannom hørige och lyblige ppt.

Her Sorgen Dlusen en presentas paa Westenshoff kircke wdj Baalandt, per resignationem magistri Laurentij Wmandt.

Hennß Zerdelffen wdj Ginnerhoff skall haffue ith bestermelisse breff ab commonen formam.

Thomas

Thomas Galstettes.

Ridebreff tiill sandemendt i Hamerum herrit, som hassue sworet eth marché stiel emellom Solstrupe och Pinwig i Skarrildsfogen met wreth, och at these epty^{ne} skulle werre ridemendt, som ere Torchillb Perßen tiill Føueling, Claus Albretßenn tiill Damsgaardt, Niels Clausen tiill Holm, Palli Bang tiill Hennegaardt, Per Harbaa tiill Nielsby, Niels Lauritßen tiill Tannerup, Jens Mogensen tiill Sindig och Christopher Bang tiill Lofftehoff, at the paa beleiglig tiidt maae forfare, huat sandemendt hassue sworet reth eller wreth. Och om nogen aff thennom icke tiill stede land werre, ath thj som tiill stede ere tha hassue fuldmagt, at tage andre i theres stedt oc bome tha endelig paa sagen før end the stilles att, vndher kon. mats. wor t^e herris hyldest och naade.

Thomas Roueden, Jochim Hoffuen oc Byder Bogenhagen ett forðelße breff offuer at Gedør met xxi heste oc saa manghe theris suenne etc.

True Elße Farmands batter iett protectorium in generalj formaa paa hende, hendes gaardt, hionn, tienere, gotß, rørendis oc wrørendis etc.

Matthijs van Wenlo et pasport aff landit och forðelße met ij wogane met en framhyste.

Hans Lange. Niels Mogenssen.

248

Eth burgeleie breff tiill Westertuig claafter met iij heste.

Item Seueren Jude, Laurens Bagge, Jon Swenste, Mattis Skoning, Jacob Holst, Hans Synboo, eth borgelee breff tiill Stubbelisbing. Relator Knud Gyllensterne.

Pether van Zeuerden eth pasbord.

Per Plog eth bestiermelse breff, boendes vdi Røddy i Laalandt.

Et breff tiill Knud Jude vdi Lindelse herrit, att hand bestiller ther i herrit met the swarrer ij knabe fade, och att the strax vfortøffuit forsticker thennom tiill borgemeesteren vdi Halmstedt.

Et breff tiill borgemeesteren vdi Halmstedt, att Josef Kalker hassuer bestillet nogne fade, huilde the skulle anamme tiill thennom och strax forsticke hiid tiil flottet.

Et breff tiil fogedden i Halmstedt herrit och Drestedt herrit, som heber Laß Jude, att hand lader swarre sex c fade i bode herriden, Josef Kalker skal
antworde

antworde hannom penbinge, att betalle thennom met, och nar the ere rede, skall for^{ne} Laß Jude sende thennom tiil borgemeſtheren vdi Halmſtedt.

Der Lauritsen et paßport tiill Kyenn.

Markus Høyer oc Hans Holst hver thennom ſelff andenn paßborthen att regſſe wd aff landett oc ind igenn.

Johan Petersen ſtall haſſue it paßport at maa drage her aff landit hiem tiill Amſterdam, dog ſaa at hans ſtiib och godts, ſom ligger ruſteret vdi Wordbergs haſſnn met ſalt, ſtall bliſſue tilſtede tiill paa foraaaret, och mand far thaa ydermere at wiibe, em thet ſtall were prijs eller ey.

Item Skaltte Symenſen och lige ſaadant paßport met theres bodzmenb. Relator her Truedt Wulffſtandt.

Symen Prytſen, Skipper Løyer, Skipper Mats Mønbo, Skipper Niels Deber, Skipper Lange Niels, at fo. mt. haſſuer tiltroedt och befalet Symen Prytſe, at haſſue hans fo. mts. orlogſſtiibe vdi befalning tiill ſaa lenge, at Joſeph Galster kommer ther tilſtede ighen, thi befaler Koninglige maiſtadt for^{ne} fire ſlippere, at the were hannum hørige och lybige tiill the fange wiibere beſted at wiibe, huor effther the thennom rette ſtulle. Relator Iſſuer Krabbe.

249

Item et breff til Lommefſ po Legin, at han ſforſſtiger alle the ſſeder, ſſom er enten pa Solt heller Legin, ſſo at the met thet alderſſørſte hid kommer.

Tiill her Claus paa biſpgaarden vdi Koſchildt lige ſadan eth, eth tiill Deſcloſter och eth tiill Jørgen Brne.

Hannſſ van Sueberge ith paßbordt paa heſtte och en wogenn heer aff landet och indt vdi Landt tho Holſtenn.

Et breff tiill Chriſtopher Hanſen vdi Landzkrone, at hand antworber Skipper Løger allt thet wogen ſtodt hand haſſuer och lader ſtike thet hildt offuer.

Frederich van Dorttmindt ith paßbordt for ſin egenn perſone heer aff landet och indt vdi Lybſtelannbt.

Peither Fieddermacher och Hannſſ Dithmann, Hannſſ Steenbeck och Kellhedt Wälers paßbordt om xliij wogne tiill min naab^{te} frueſſ tyg och friie ſerger offuer ſſergliſteder heer aff och indt vdi Landt tho Holſtenn.

Niels

Niels Perſſen burger vdi Kaſtensboe ith beſtærmelſſe breff in general.

Jep Staphenſſen, ſom boede paa Høygenefſ, ſhall haſſue een forſcrifft tiill her Hannſſ Skouffgaardt, ſaa at handt haſſuer berætt for kon: mt.; at her Hannſſ haſſuer taget en baadt fran hannom, och ther tiill met tuende adere met vrette, ſom handt haſſde nedergraffuet vdi jorden, paa thet att fryndene ide ſchulde fange thennom, och ther vtoffuer ſeygdet hannom; ſaa hanndt maathe indtbraffue vdi Landſkronne och rømme ſith boelig, hanndt haſſde paa Hegenefſ etc. Thii beder kon. mt. hannom, att lade hannom fange ſamme baadt och adere igenn, ſom hanndt ſaa fran hannom taget haſſuer, och vdi alldede maade lader hannom were vffeygdet, och ther ſom handt haſſuer hannom noget tiill attale, at handt tha thaler hannom tiill met lougenn.

Cornelius Hannſſenn ſhall haſſue en forſcrifft tiill doctor Anders vdi Carmelite claaſtter vdi Hellsingøer, ſaa at hanndt haſſuer berætt for kon. mt., at for thii handt haſſuer vffuergiffuet ſamme claaſtter leſſuet och reghell, tha holdder for^{ne} doctor hannom hannſſ godhø, ſom handt ſelffuer haſſuer ſeg forhuerruet och hannom tiillhører etc. Thii beder kon. mt. hannom och begerer, at hanndt lader hannom fylge ſamme hannſſ eget godhø, ſom hannom ſelffuer tiill hører, och effther thii at hanndt ingthet begerendes er aff hannſſ eller forſc^{ne} claaſtters.

Tiill burgimeſter och raadt vdi Trelleborgi, at the lade met beſtte och ²⁰ wogne føre v leſter aff min herres ſiilldt fran theris bye och tiill Hyl wedt Slaenør, ther atlade thendt komme tiill ſtilb, ſom thee ther fore thennom findendes worde.

Bullff Treboe eth paſbordt met ij klipper egenom Thenn, daag ide ſtorre endt huer for viij g^{en} vdi gulldt.

Ett breff tiill Mourig i Karleboe, att hand ſiger the bynder tiill i Try-herrett, att the giøre iligenn Herloff bro oc the andre broer rede ther i herredett, ſom the haſſue aff arlids tiidt giortt rede, wnder theris faldsmaall.

Peder Claufen the Butphelbt ſchriuffeſſe, at hand lader hannom løbe met hans ſtilb.

Erid Banner eth breff, at ko. mat. haſſuer wndt oc tilladit, at Erid Banners thjener, ſaa mange ſom hand her vdi Schynd haſſuer, maa oc ſtulle were fry och wbeſuenith at aghe aller føre bovinghø eller drauinghø faedburdt,

faedburdt, nar the her wdj landit ombragher, effther som andre godemendz thiener
plege oc plictuge ere atgiore, wdhen faa fteer at aller störfst nöd oc trangh thet
fordherer, at thet ycke ellers aff stedh kome kandt. Relator dominus rex per se.

Theffe epther^{ne} leen wdj Nörjutlaud finge jagtte bressue.

Liill Wiiborg landzting }
och Wandfoldherret } Mogens Munc

Standelborg }
Torup } her Mogens Gøye

Kallø }
Alleborg } Eric Banner

Hønstherrit }
Hønneborg }
Besterherrit } Eric Krumbige

Nöruongsherrit }
Koldingleen }
Nörherrit och } her Mogens Wiilde

Osterherrit }
Lundenes Peder Ebbesen

Kiiper leen }
Blbo herret och } her Johan Rangkow

Hingherrit }
Bygholm Otte Gylbenstern

Stothborg len Claues Daa

Hagherrit }
Lymshiergherrit och }
Biscop Stiibelse }
Stöffringherrit }

Othenfi(1)dherrit och Englagde

Rogshoherrit Henric Børnsen

Stiffue leen Jep Frijs

Fiendzherrit }
Morff leen } Henric Rangkow

Nörlingherrit Eric Stram

Lysgordherrit och }
Hisherrit } her Pritbiörn

Rindzherrit }
Hanherrit }

Synderlingherrit

Synderlingherrit och } Christopher Rosenkrantz
 Mølsomherrit }
 Skotborgherrit
 Drum len Frue Kyrstine
 Gyslumherrit her Deber Ryde
 Aastrup leen her Dffue Lunge
 Børglomherrit.

Theffe epther^{ne} leen vdi Fyn skulle haffue jagte bressue, och Langelandt,
 Falster och Laalandt.

Nyborg len Christopher
 Nesbyhoffuit Claues Daa
 Hagenstøff Heberstorp
 Hindzegaue Bliffgang
 Sundzherrit frue Else
 Sallingherrit
 Trannekier
 Nykiøping Schacke Ranbo
 Kalleholm Oluff Perssen,
 Rasseborg frue Mette.

Bent Bilbe mett iij hesthe tiill Dues closther i borgeløyer.

Synnen Claussen van Amsterdamb schall haffue ith pasbordt for seg och
 sex sine baadhskegthe, att mue regge heer fran Waarbergi och hiem igenn tiill
 Amsterdamb, daag hanniff skib och godhs bliffuer igenpligendes vdi Wardtbergi
 haffuen. Relator her Trude Bullfuistandt.

Ditthe Guldenstiernn schall haffue een quittangie paa halffemptsfindes
 tiuge ith lodt søluff vdi ith forghulth monstrangs aff thet kiircke søluff, som hanndt
 haffuer oppeboret vdi Bygholms leenn. Relator Jonas Wernerstrop regius
 camerarius.

Margrethe Mattis Sundspenns, burgersche vdi Lannbhs kronne, schall
 haffue ith bestermelsse breff for seg, sine børn, godhs rørendes och vrørendes
 etc. Relator Jffuer Krabbe.

Her Niels Isen i Herriguadt closter et protectorium.

Davit Skotthe, borger vdtj Barbiergh, skall haffue protectorium cum
 clausula,

clausula, att hand maa bygge oc bœ wdtj for^{ne} Warbbiergh oc bruge synn handell, hanteringh oc kiebmandskaff mett inblendste oc wblendste, oc ther mett hollde konninglige tyngge, som andere borgere ther giøre etc. Relator her Trodt Bliffstandt.

252

Henrik Wynthet it pasbordt med en thonne i gemmen Fyn.

Oluff Raffuenn, burger vdi Skelsoer, schall haffue ith bestermelse breff in vulgari forma.

Gundj Bendtsen i Høllinge i Eodgod herret i Skone protektorium.

Knudt Jensen i Erloff hoffgaardt et breff paa samme gordt tiill Bagholm.

Asmus Pothkemer schall haffue ith pasbordt met vij heste, Styring Boell met sex, Iochim Peccatell met sex heste.

Her Claus Jensen i Fultosthe schall haffue bestermelse bref

Her Jens Nielsen eodem modo, sogeneprest i Vilsted.

Her Holgerdt et breff tiill Halmstedt, att hand haffuer beret for 10. mt., att hand haffuer indlagt nogle bræde och fæle ther i byen tiill troe hand, och the nu forholle hannom samme brede fore, att the ther fore lade hannom vbehindrit folge samme brede, saa hand icke ithermere behoff haffuer at beclage sig for 10. mt. therom.

Christoffer Anderßen et breff, att 10. mt. ex speciali gratia haffuer vndt hans tienere vdi Norge frij och quijt for stædt, ledding, sagesaldt och gesterie ad vitam.

Stij Vore beffalningher

Først kon. matts befallning tiill her Lyge Krabbe och alle andre hans nades embiksmænd i Schone, atthe poo hans n. wegne (ere) behielpellig mett theres vnderpøtte och bønder och alle andre sager och huerffue, ehvor ieg thennom poo kon. w. tiillfigendes vorder.

Item end anden befalling tiill alle almmøgen i Schone, atthe ere hørlig och lydhich, att aage viib, steen, peell, tømmer och alt anden hues hand thennom tiillfiger.

Item 3 befallning, at alle bønder omkryng Malmø aage faldsteen tiill Malmø och sellie for pendinge och rebelig werdt.

Item

Item end beffalning, at huer mand i Schone scall strax føre eth leeff vüdt tiill Malmø, at brende kalch met, och hugge then i krunens schoffue och bispens kloffue och klostres kloffue, ehuor the ligge, mett lensmendes tilsynn.

Item eth breff tiill abbeden i Herritsuad, at hand strax lader hugge ij^c bielcher, xviii alne lange och end rom foed i landthen, och lade føret tiill Malmø.

Item et breff tiill Barbierre, at hand strax lader hugge iij^c tølther rhømmer tiill spaer, xviii alne, xvi alne, xiii alne och viii alne, icke myndre.

Item eth breff tiill her Oluff, prouist i Ahuff, at hand antuorder mig saa mange aff myn herres nades øren, som ieg hannom tiilsiger aff the som icke due at stolle.

Item eth breff tiill Lunde borgere, atthe neder brüde the kircker och kirdegorde ibidem, och Borneherret fører samme kalch och steen tiill Malmø, sameledes et breff tiill Malmø de eodem.

Item et breff tiill Tørgen Brne poo Lunde gørdt, at hand holler thennom tiill maedt och øll, sammeledes at hand skider mig vnderhollning mett øll, mad och foer tiill iij klipper, emeden ieg er ther i Landet.

Item breff tiill Malmø borgere och Køffnehaffns borgere, atthe sculle²³ føre kalchsteen fran Saltholm tiill Malmø.

Item et breff tiill abbeden i Dalby, at hand scall lade brende ij^c lester kalch, føre tiill Malmø.

Item breff tiill Fliigen her Per Dørø, at hand lader brende xxx^m mursteen och sender tiill Malmø.

Item eth breff sameledes tiill Efferom, at hand lade brende xxx^m steen och sender tiill Malmø.

Item fran Nyborg xxx^m mursteen.

Item fran Traneker xxx^m steen.

Item Hinßegaffuel x^m steen.

Item Høneborig x^m.

Item Rolinghuff xx^m.

Item Anderstow xx^m steen, och breff tiill Skelstør borgere, atte føre hannom tiill Malmø.

Item Skowcloster x^m, och Restet mend schulle haffue breff, at føre hannom tiill Malmø.

Item Engelsholm x^m mursteen.

Item

Item et breff tiill Christopher Haussen och Eheus Dyrh, att ko. mt. befaller thennom, att the strags lade then sffyrblase, som ther fore byen liggendes er ladt mett rug, løbe fore Glensborg, och ther offuer antworde then Melchor Rango eller hans foget. Och hues hyre och fragten, som the loffue och tiilsiige soldæt, schal thennom ther redeligen och vel betalles, nar the ther tiilstede komme.

Item et breff tiill Christopher Haussen, att ther som ther er nogen rug paa stiibene, som vil forderres, tha beder ko. mt. hannom, att hand haffuer tiilsiwn, saa then icke forderres, enthen hand lader then malle i mell eller tørres, saa then landt bliiffue vforderret och komme ko. mt. tiill gagn.

Et breff tiill Mogens Munc, att ko. mt. haffuer noget merdæligt met hannom att talle, att hand ther fore strags giffuer sig sielff personligen hidt tiill ko. mt. tilbage ighen.

Et breff tiill Hans Brne, att hand strags giffuer sig hidt tiill ko. mt.

Et breff tiill Arildt Sensen, att hand vdi lige maade giffuer (sig) strax hidt.

Item et opne breff, at ko. mt. haffuer vndt och tiilladt, att Anders Jacop-sens husfrue tiill Holbeck gordt maa nyde sngtens forlening och got's tiill ko. mt. ther ind vdi landit kommandes vorder, och tha anderledes ther om tiilsinds vorder, att tienerne ther fore suare hynde saa lenge.

Christopher Andersen et breff, att hans tienerer vdi Norge skulle vere frij och quit for støde, ledding, gesterie och sagefald ad vitam.

25-1 Item idem citat Knudt Laurtssen paa Tommerop for ienn gaardt, kalles Svntrop, som hand hollder hans moder fore.

Dluff Perssen tiill Byrdbom paa syn husfrues wegne, frue Birgitte, her Gaalcke Gregorssenns tiill Akerø, och frue Anne, her Heinrich Bythys tiill Nyneff ridders efftherleffuersche, citant her Tygge Krabbe for nogre gaarde och godhs vdi Schaane, som hanndt haffuer taget seg tiill tha thenndt ferygde stoedt emellom Dannemarck och Sueriige, som er Wellinge bye och vnderligge^{ne} godhs tiill Wellinge, Wdtuelgie och Brydegaarden vdi Hiernerup saaghenn vnder Hallandhs aass.

Ihesligeste forsc^{ne} Dluff Perssenn tiill Byrom, frue Birgitte och frue Anne citant Knudt Knobff tiill Badstædt, Laff Nielsen tiill Trottebergi och frue Eline

Eline tiill Hiuelbergi for thee gaarde och godhs, thee arffuet haffue effther her Claues Kageßenn tiill Hiuelbergi, huilde godhs thee meene, at icke rettelige stiiß waar effther reth arffue stiißthe emellom theriff fader, her Hans Kageßen och her Claues Kagißen, baade brødre.

Sammelebis samme Oluff Persen, frue Virgitte och frue Anne citant her Trudt Bullfuißtanndt, hoffuißmanndt paa Waardtbergi sloth, for en mølle, som heber Munde queernn wedt Waardtbergi bye liggendes, och Thylber een lest miell, som theriff fader fader her Kagi Arelßen gaff tiill Waardtbergs claafter met mere godhs, och nu claafterit lades øde, tog her Trudt Gregorßen seg thet tiill.

Trogels Kasmußenn schall haffue ith pasbordt, at hanndt maa feerdes²⁵⁵ heer aff offuer wedt Wordingborgi och Naadthye och tiill Lubeck met tuo kaabell hestte. Daag saa, at ingenn schall were høgre tiill werdt, endt som viij g^{ann} vdi guld.

Wolther Simensen, borger i Kiøpnehaffn, en forscrift tiill Oluff Persen, att hand haffder beret fore fo. mt., att hand giør hannom hinder paa noget got ther vdi Laalandt, som frue Elzebe Jost Erickßens eptherleuerste tiillhørde, att hand retther seg sielff ther vdinnen och ingen vret gør hannom ther paa.

Eige saadant tiill Schacke Rangow.

Bartholomeus Brothusser ienn schriffuellske tiill borgemestere oc raad i Wordingborgh, atth hand haffuer berett for fo. mat., att the haffue tagett hannom ienn hest fraa met wretthe, att fo. mat. lader thennom biude, att haffue the tagett hans hest mett wretthe, att the lade hannom fange synn hest igienn, saa handt icth haffuer behoff widere att beklage segh for fo. mt.

Jost Iggenhusen ett fordelße breff mett j wogen tiill Haderfløff.

Sanderley et breff, att bønderne vdi Karlboø sogen yder hannom thet kornn och thyen, som hand haffuer fo. mats. breff paa, quitt och frij.

Jep Thorßen ett sølle bræff tiill Holstoffte gaard oc leen.

Geronimus breff paa eth stiiß som heber solffuerdag for thet stiiß hand lentte fo. mt. Relator Melchior Rangow.

Her Johan Brne et obnne breff, at fo. mt. haffuer wndt (ham) hves som war paa Borreby gaardtt som hannom tilhørde.

Apothe-

Apothekerren et breff paa halffdelen aff Ambrosius Bogbinders hviiff, hannom och hans arffuinge till euig tidt.

Her Offue Lunge ith breff, att kon. mt. haffuer vndt hannom alt then affgiift aff Dstroppe leen, som hand Kulle aarligen giiffue ko. mt., ind till saa lenge hand eller hans arffuinge. bliiffue rebeligen fornoget iij^m marc dantske penninge, som hand k. mt. lent haffuer.

Et folge breff till the bønder, som ligge till begendømmet vdi Rispehaffn, att the smære Per Willatsen paa wore wegane.

Norske herremænd.

Et breff tiill Bobiser, atth hand anammer Sebastiaann Beden met fire heste.

256

Bobiser et folge breff till bønderne som ligge oc tiene tiill Draxholm flott. Theslig^e Aruidt Biffstandt tiill Bordingborgs bønder.

Sammeledes Hans Brnne ith tiill Leckinge, oc eth tiill fogeden paa Solt, att hand antuorder hannom Leckinge.

Her Haallgerdt Bullffuistandt schall haffue breff, att handt loentt haffuer kon. mt. iij^m marc danske vtj myntt, och maa thennom igenn annamme aff statthenn.

Her Jernss Laurisffen, slofs scriffuer paa Dragesholm, schall haffue ith bestermelske breff.

Mattis Giordfsen citat capitelet vdi Riipe for noget godts, som hannom er tiilsalden epther hans brodher mesther Claus, som the holde hannom for met wrette. Att møde naa(r) myn herre kon. matt. først tiill Riipe komendes worder.

Idem citat her Chrestiern Friis tiill Xaugaardtt for noget godts, som Fallis Holm, hand haffuer satt hannom vdi pant, och teslig^e for j^e gulden vdi guldt, som hand haffuer hans handscrifft paa, att møde thet første kon. matt. kommer tiill Biborg.

Idem citat Frants Jffuerßen, for *) att hand wille haffue stellet hannom hans liff aff vden all stel och brøde. Att møde vdi Riibe nat kon. matt. tidt først komendes worder.

Idem citat Jens Rielsfen vdi Lure for nogen penninge, som hand hannom

*) „nogen forreder“ er udstrøget.

loffuide vdi Kolbing for en ende, att møde vdi Riipe nar kon. matt. tiidt
først komet.

Idem citat Jens Genſte for noget godtſ och peninge, ſom hand beholdt
vdi Ringcloſter epther hans broders død, och gjorde hannom ingen regenſkap fore.
Att møde vdi Viborg nar kon. matt. tiidt først komet.

Ellis Matſkone i Hammelfundt ſteffuer Per Ebbesen aff Lundenes fore
att hand haſſuer ladit tage hindeſ affuell fran hynde, ſom ligger tiill hindeſ gaardt,
ſom hun mener mett vrette, att møde i Riibe nu paa onsdagen neſtkomendeſ.

Laſ Wiſen i Lemwiig citat Jens Andersen i Lemtorp met hans metſølgere
for en demning, ſom the haſſue vdtſtungen emodt logen. Att møde i Lemwiig
paa ſtertorſdag neſtkomendeſ.

Iffuer Keilbſen tiill Bøffling citat alle bendere vdi alt Skotborgherrit, ſom
plenge att giſſue ſtoffſwin tiill Bøffling, fore ſamme ſtoffſwin och ſtoff olden,
ſom the ſidde egen mett. Att møde i Lemwig ſamme dag.

Ib Neb, borger i Riipe, citat Jep Jensen, kyrckuerge tiill ſct. Peders
kyrcke ibidem, for en eng liggendeſ tiill ſamme kyrcke, ſom hand giør hannom
hinder paa, att møde fore ko. mt. i Riibe nu paa onsdagen neſtkomendeſ.

Jorgen Iwll tiill Bryndæ citat meſter Iffuer Keilbſen och hans metarſſ-
uinge fore noget godtſ, ſom hand nogen aar ſiden forleden købte aff hans fader
ſøſter, frue Margrete tiill Lundegaardt, førre end hun døde, och ſick hynnes
ſtøde ther paa tiill Viborg landſting, och thu och thync metarſſuinge gør hinne
hinder paa, ſom hand mener met vrette. Att møde i Waarde tiifsdagen neſt
epther iudica.

Mette Skariſdatter citat Poell Nielſſen i Hoſtrup for att hand haſſuer
loffuit hynne egteſkaff och jck wil holle hynde thet, att møde i Riipe fredagen
neſt komendeſ.

Nis Jensen i Kolbeck citat Chriſten Hansen i Duſlundt for hans faders
gaard, ſom hand bruger emodt hans mynde, att møde i Riipe ſamme dag.

Kyrſtynne Jeppes i Bggelwig citat Knudt Gyeſen i Solbjerg for hindeſ
gaardt, ſom hand tog fran hinde met vrette, att møde i Warbe tiifsdagen neſt
epther ſøndagen iudica.

Kyrſtynne

Rytstjyne Jøppes citat Mats Svendsen i Glastfogen for att hand kendher seg wibt att haffue nogen rettighed i hindeß gaardt, att møde met hues breffue och beuisninger etc. i Baarde samme dag.

Rasmus Andersen i Hoffborg citat sandmændt i Slatsherrit fore tog, som the haffue forit hannom offuer for en quade, som bleff huggen, att møde i Baarde odensdagen post iudica.

Idem citat Sigell Matskone i Skaansr, att hun met hindeß lage werge møder fore fo. mt. i Baarde samme dag och siige hindeß sandingen, huorledes saggen sig begiffuer om the hug som hun siid.

Niels Jensen i Bobull citat Soffren Christensen i Molbed fore en gaardt, som the trette om, att møde i Riipe nu paa fredagen nestkommendes.

Idem citat Jes Lassen i Lundt, Per Clausen i Tobul, Wendit i Gfkillundt, Per Rielsen i Bæen, att the møde samme dag och siige theres sandingen om then gaard i Bobull.

Soffren Grerffen y Halbh eth breff, at hand haffuer beret for fo: matt:, huorledes Per Knudssen oc Anders Moghenssen ibidem haffue hannom wndsagdt och holdher hannom met wald fraa tyngge oc steffn oc andher sted, huor hans retth faldbher, tha for samme sag haffuer fo: ma: wnt hannom protectorium, for: biindendes ther for for^{ne} Per Knudsen oc Anders Maghensen for^{ne} Soffren Grerffen ther for at fegge, for end samme sagh haffuer werit for fo: matt:

Idem citat for^{ne} Per Knudsen oc Anders Maghensen for the wbj paa made feggher hannom oc for then gorb han besiddher, som the wille giøre hannom byndher paa, at møde.

Anders Hansen i Allerup citat Hans Rielsen i Bryndom dam fore hand haffuer beleyn hans søster, at møde her paa løwerdag.

Ris Grestensen citat Johannes Lamsen i Dpsneum fore hans hustrw erffgøß etc. som han haffuer tagit fra hinder vbi hindeß vmyndige ar. Møde i Ribe pa løffuerdag effter letare.

Hans Olsen paa menige almos vegue i Lyslundt citat Grers Magen och Jes Olsen i Bobull for nogen enge, som the haffue i theres marc met vrette, att møde i Riipe paa løffuerdag.

Per

Der Jesper i Rødding citat Søren Hansen i Selbalj for nogen arff, som hand holder hannom for paa syn hustruens vegne, att møde i Riibe nu paa fredag.

Anders Røgen i Åsterup och Hans Christensen i Årbed citat Ebbe Thampens arffuinge i Quepe for en mandbod, som thee takte hannom tiill for, som hand mener met vrette, att møde i Riibe nu paa løffuerdagen.

Søren Jensen i Lilldal citat Hans Jensen i Høllersløff for noget arff, som hannom er tiilsalden och hand holder hannom fore met vrete, att møde i Baarde.

Anders Røgen i Åstrup citat her Niels sogneprest ibidem for nogen giæld hand hannom pligtig er, att møde i Riib paa løffuerdagen.

Mergrete Symensen i Riibe citat her Peder Gommesen, vicarius i Riibe, for et hus, hand haffuer taget fra hinnde, att møde i morgen.

*) Riib Iffuersens arffuinge och Thomas Iffuersens arffuinge och fru Edles arffuinge paa Boulinge citant bispen i Riibe fore arff, som hand haffuer høes seg och holder thennom fore.

Riib Iffuersens arffuinge citant bispen i Riibe fore hand thog Boulinge fran Riib Iffuersen emod bisp Hartuigs breff, at møde post prandium.

Christiern Smed i Howlbad citat her Jens i Prestkier for en eng, som hand bruger vdi Kronens marc, at møde met hans atfome her vdi Riibe paa løuerdag.

[Her Willum i Hemmett sogen sogneprest citat Niels Riddelsen i Ringkøping mett hans tiilhengere, som mett more och droge i hans gaardt førre end skipper Clement kom ther i landit, och buort toge hues hand haffde, vden alt stult och brøde, att møde paa Lundenes fredagen, proxima post dominicam iudica.]**)

Per Jennassen v Starup eth breff, at han haffuer weret for to: matt: met eth koning Christierns, to: mats olfabhers breff paa then garbth, hand nu vdi boer vdi Starup, paa at hans foreldhre haffuer met forbemelt to: Christierns tiiladelse kjøp(t) samme garbth met all syn tiilliggelse paa Staruppe marc oc paa Fregmarc, paa møgit som Niels Bertelsens rettthet var i for^{re} gorb, oc beretthe han, at nogne hans metarffuingh vilde foruelde seg indh paa samme

*) Udstreget er: Alle bisp Hartuigs arffuinge.

**) Det Indklamrede er overstreget i Registranten.

garb og samme garb's Stoffue at forbygge, og ythermere berette, at han
haffuer mest og størst part wdi samme garb. Tha effther slyg leylighet, effther
en maa eller land tilstedes, slygh bøndher en at maa atstille, haffuer to: ma:
wondth og tilladit, at for^{re} Per Jensen oc hans arffuing maa oc skulle haffue,
nibe, bruge oc beholde for^{re} garbt wdi Starup met all syn tilliggilse paa Starup
marck oc Freg marck, saa meget som for^{re} Rickell Bertelsens parth oc rettighet
war, effther som forbemelt to: Cresterns breff formelsdher oc indholdher. Doch
saa, at han orligen skall giøre oc giffue tiill kronen tiill Kolbinghuff slygh renth
oc affgiffth, som ther orligen plege aff atgange, theslig^t skall han effther rij.
samffrendhers tycke wblegge hanff metarffuing stieppe stildh, huess them ther
wbinden bør at haffue effther loghen. Doch enghen thennom at hugge eller lade
hugge wdi Stoffuen, eller noghen samme garb's tilliggilse at atstille, wdhen then
som paa gorbhen syddher. Cum inhibicione. Relator Axel Swll.

259

Hans Persen i Riibe citat Per Jensen i Skats for en halff lest mott, som
hannu haffuer soldt hannom, och icke will holle hannom, att møde i Waarde
onsdagen post dominicam iudica.

Per Hansen i Skanst citat Jens Hansen i Welbed for nogen stilst og
jaffning eyther begges theres søster, som hand icke will lade hannom fylge syn
anpart i samme arff, att møde i Waarde tisdagen post iudica søndag.

Karyne Storms i Wandel citat Knudt Olsen i Lym for en gaardt, som
hand haffuer stedt fran hynde, som hun selff haffuer vphngt, att møde i Waarde
tisdagen post iudica.

Idem en steffning offuer Per Ibsen i Orbed for nogen anpart, som hinde
tiilkommer i en gaard, och giør hynde hinder paa, att møde samme stedt och dag.

Sep Wægen i Løstby citat Per Ibsen i Orbed for en anpart, som hand
haffuer i en gaardt, och handt gør hannom hinder paa, att møde samme dag.

Jyrgen Persen i Smystrup steffuer Per Ibsen i Orbed for att hans
frende flo hans fader ehel, och hand en haffuer böt hannom, att møde i Waarde
samme dag.

Idem citat Hans Persen i Rorderup for att hand icke haffuer böt hans
fader, som hans frende ehel slog, att møde i Waarde samme dag.

Chresten Persen i Raffning citat raffnesseffninger i Lørlidhertit fore et
raffn,

raffen, ſom the ſwore Jøll Nielsen och Chriſten Hansen quit fore, fore noget hæs, ſom the toge aff toffte mæye, att møde i Baarde ſamme dag.

Appolone Søffrinsbatter citat Oluff Perſen i Luſhøll fore hindeſ og hindeſ ſøſter arff och eye, ſom hand bruger emodt theſes mynde met vrette, att møde i Riibe paa fredagen.

Suendt Perſen i Drup ett riidbreff tiill Jep Friis, Eric Stram tiill Gaſtropp, Hans Stygge paa Syldeborg, Rasmus Etade tiill Reſſgſtrup, Palle Bang tiill Hennegaardt, Jyrge Nielsen i Bøghallø, Knudt Jøſen i Hornſtrup, Per Jøſen i Thørring och Per Bangh i Daſſding, att the ſkulle riide, grandſte och forfare, om ſandmendt i Hammerumherret haſſue giort ret marckſtell emellom Frølundt marck och Nyboke marck, emellom Frølundt marck och Lymersmandsbuſſ marck, och emellem Frølundt marck och Gellerup marck, ſaa thet bør att vere vidt magt eller ey. Och om the findes nogen ſand byggeſtedt, enthen paa Nyboke marck eller Lymersmandsbuſſ marck, eller ey. Datum Riibe 4ta feria poſt letare anno etc. mdcxxvij. Relator Per Ebbesen paa Lundeneſ.

Maryne Nielsen vdi Riibe citat Lang Lauritsen, borgemeſter ibidem, for hellig korſſhuſ her i byen, ſom hand i forſuar haſſuer, att møde paa fredagen i Riibe met ſyne beuiſninger.

Jahan Jensen, paa hindeſ huſbondeſ vegne, ſteffner meſter Sundt Lange, for hand haſſuer labit hannom forbelle for ſyn ſtat och ſkyldt aff ſyn gaardt, ſom hand tiilforne haſſde giſſuit meſter Poul Andersen, cantor i Riibe, att møde paa løſſuerdagen neſtkommendeſ.

Natſ Nielsen y Bramdrup citat Jep Perſen y Fierup for eth indſſørſell, han haſſuer giardt vdi then garbh, Elſe Poſſuels vdi boer, met wret, at møde her paa ſøndag.

Jdem citat Benit Eſberſen y Egholt for en tofft, han haſſuer fran hannom met wret, at møde løgerdag her y byen.

En beſalning tiill Otthe Guldenſtierne, Suend Perſen vdi Drum, Loduig Olſſen paa Palsgaardt, Jſſuer Steell ibidem, Henric Wind vdi Rundghaſſue, nobileſ, Jørgen Nielsen i Bøghallj, Aſlew i Hwering, Berthel Senereſen i Grunde, Niell Jensen i Glaptrup, the ſkulle riide emellom Wiſted marck och Albohm marck, och forfare, om ſandmend haſſue giardt the rett marckſtell, och om thet grimetræ, ſom aſſhuggen bleff mellom Wiſted marck och Albohm marck, ſtodt

stodt rett i marckstæll eller ey, och at the giffue beschreffuit fran thennom etc. Relator Per Ebbesen.

Symen Skredbere i Warde citat Peder Ibsen i Orbed for noget jordes godts, hand bruger met vrette, som er Symen Skredberes rette arff och eye, at møde vdi Warde.

Hartuig Skram, at ingen deler paa thet hans moders godts och hans eget och hans sydskenis, som hand er werge till och haffuer vdi were och forswar, alt thend stund hand er vdi to: mtt: regisse, och vj vger dag ther effther. Relator Knud Guldenstjerne.

Jacob Blibe i Riibe citat Kirckeuerge vdi wor frome i Riibe for nogen jorbt och huse her vdi Riibe, the giøre hannom hinder paa, som hand haffuer kiopt aff moder i Mariager, ad comparendum imorgen.

Jep Jensen i Rastunholt citat Hans Andersen i Ribe fore it pantte breff, som hand haffuer paa en gaardt i Ræffinghoffuit, som horer hannom och hans brodre till, at møde i morgen.

Christiernn Eriksen och hans medarffninge citant Iffuer Røck och Jep Jensen i Rumege for thend gaardt och godts, som hand haffuer labit fordt sig vdi, och thennom tilhører, at møde i Holsterbro tisdagen effther palmesøndag.

Hartuig Skram riide breff tiill Mons Ivol i Blstrup, Jens Tommesen i Holumgaardt, Enwald Ivol i Obierg och Nis Frijs vdi Bastergaardt, nobiles, Nis Laurentsen i Landerup, Mortten Grøn i Arnhoedt, Marquordt Eriksen i Bastergaardt och Hans Laurentsen i Kergaardt, at the riide paa Skoughy marc, nar Hartuig paa efter, och grandste och forfare, om sandmend haffue giordt rett marck stæll eller ey, och giffuit beschreffuit etc. Relator Knud Guldenstjerne.

Christiern Jensen i Herberge citat hustru Margrethe i Slumstrup och hennes lassue werge fore noget godts, som hun haffuer, ther hannom tilhører och hun holder hannom fore met vrette, som hand fliger, at møde paa Lundenes fredagen nest effther fere søndag.

Idem citat Kirckeuerge tiill Siding Kirke fore en pantbreff, the haffue paa noget godts liggendes i Bouling herrid, och godset horer for^{ne} Christiernn Jensen tiil, att møde met samme pantbreff samme tiid och stedt.

Jens Salmandsen i Linduig citat Brandts Iffuersen, Nis Clausen i Holm, Thomas

Thomas Stygge i Krøſtrup og Niſ Baffen i Slougsenge fore noget godt, ſom the røffuede og thoge nogle mend fran vdi Borie ſogun met vrette, at (møde) paa Lundenæs ut ſupra.

Meſther Peder citat meſther Povel Andersen fore nogen ſigellſte, hand haſſuer ſagdt hannom, og icke holden, at møde i morgen.

Nickell i Standerup citat ſtorſneffning i Anſtherridt for nogen jorbt, the ſvore i ſald fore hannom met vrette, ſom hand ſiger, at møde i Warde otthens- dagen næſt effther kere ſøndag.

Clement Niſſen i Gredſtedt citat ſogennemend vdi Jernedt ſogun fore at the icke haſſue giordt koningenn ſylleſte aff theris kirke kornu, ſom the ſkulde vdgiffue ifiordt, at møde her i Riibe paa ſøndag.

[Iſdem citat Thomas Schriffuer i Gøringherridt, at møde her ſamme dag og giffue till kiende fore off, huor meget korn hand ſchreff i Jernet ſogun at ſoganemendene ſkulde vdgiffue koningen ifiordt.

Iſdem citat her Jens Marsen at giffue till kiende, huor meget hand ſchreff aff ſamme kornu, ther meſther Oluff tilkom *).].

Maryne Ingers dotter citat Seby i Hartt met hans metfølgere fore nogen bod, ſom the vpbare effther Hans Holſts død, at møde i Riibe paa ſøndag.

En beſalning tiill Olaves Albrechtsen i Damsgaardt, Chriſtiern Perſen i Stubdrup, Pallj Bang vdi Hennegaardt, Jenwold Ivol i Abiery, Per Iſſuerſen i Stabn og Peder Hardboe i Niſſby, Niels Loduigſen i Sloughuſe haſſuer berett, at Peder Ebbesen haſſuer fordt it bølge ind i Kaſtbierg marc paa Niels Loduigſens grund, ſom hand ſiger, at the ſtrar met thet allerførſte forſamble thennom og drage ther paa og forfare og grandſte, om thend bygge er ſatt paa Niels Loduigſens grund eller og icke, eller om kronen haſſuer ther nogen byggeſtedt, eller og icke, og giffuit beſchreffuit fran thennom etc. Relator Knud Perſen.

Chriſtiern Perſen i Galthow citat Lauris Nielsen vdi Krarup for en forlowe, ſom hand met flere loffuede for hannum tiill her Magnus Wiilde, og hand icke haſſuer hulbet thennum ſtadeſløs, at møde vdi Warde.

*) Det Indklamrede er overſkrevet i Regiſtranten. . .

Hans Persen i Galthow citat Hans Thordsen i Staaunbjerg gaardt for en bod, som hand lade ud fore hannom och icke will giøre hannom fylleste ighen, at møde i Warde.

Christiern Andersen citat Jffuer Rødt och Jep Jensen fore hans hustrues arff och eye, hand bruger emod stæll, at møde i Warde.

262 Peder Hansen i Be'bed citat Jes Clausen i Lille Aast fore nogen giel, som hand Per Hansen plygtig er, at møde i Waarde paa onsdagen førstkommendes.

Jdem citat Duff Jepsen i Hylterup fore gielb, hand hannom plygtig er, att møde i Riibe nu paa søndag.

Pas Jepsen i Be citat Niels Krag fore ij øgh, som hand sold hannom och icke wil hemele hannom, att møde i Warde onsdagen næstkommendes.

Suendt Nielsen i Riibe citat Jep Christen ibidem for then gaardt, Suendt Nielsen ibor, som Jep Christensen kender seg att haffue dele vdi, met vrette, at møde i morgen.

Gude Bentsen i Hollestøff citat Jester Søffrensen och Duff Christensen for en log, som the gaffue hannom for en sølf stæb, met vrette, att møde i Waarde.

Søffren Nielsen i Vilstrup citat Jyrge Dalesen i Horsløff for en stuudt, som hans fader togh fran hannom met vrette, att møde i Warde paa onsdag met hans løffsmendt etc.

Anders Grawersen citat Joen Jensen i Allerup for en halff gaard i Bilsiø, som hand haffuer kjøpt hans datters børn fran, at møde effther midtag.

Eth breff till Klaus Daa om wydh.

Nis Lassen i Skoffsende citat Niels Clausen tiill Holm fore att hand haffuer fest hannom aff syn gaardt mett vrette, att møde i Waarde nu paa otthensdag førstkommendes.

Poell Thamsen i Bøffuel citat Jep Persen i Bøstrup fore hand vandert i hans gordt och ther stæffte hans halff bostap, att møde i Waarde paa onsdagen.

Giriacus Bister selff fierde forbelste breff.

Jep

Jep Svoll i Kædt citat Jes Persen ibidem for hand haſſuer feſt hannum aff hans gaardt met vrette, at (møde) her i morgen.

Symen Graſſuerſen i Darum citat meſter Jens Baarder fore noget boſſaff, ſom hand holder hannom fore met vrette, att møde i Riibe i morgen.

Chriſtiern Anderſſen radmand vdi Riibe citat cappitell ther ſammefæds for en gaard, hans faderbroder gaff till capittell for meſſer och guds thieneste, och att hand haſſuer vdi lang tiid giſſuet och klage oc tiere, att the møde imorgen paa Riiper radhus for her Jehan Randhøw ridder och borgemeſter och raad.

Adem Chriſtiern Anderſſen oc Chriſtiern Kremmer ibidem citant frøe Bobiildt till Herridgkieer for then æng, hwn haſſuer ſagd hannom aff, ſom hand nogen tiid hagb haſſuer, att møde vdi Warde rensdag effther iudica.

Olborg Gundiſbatter citat Morten Mattiſſen och Per Nielsen i Fannø for nogen tiilltalle, ſom hun haſſuer tiill thennom, for nogen tiiffte och arff, att møde i Waarde nu odensdagen neſtkommendes.

Nis Persen i Hygum citat Nis Ibsen i Brøſbul for en anpart, ſom Nis Persen tilkommer i then gaard, Nis Ibsen i bor, och hand giør hannom hinder paa, at møde i Bryndom nu paa mandagen førſtkommendes.

Oluff Palliſſen i Dſtrup citat Hans Criſtenſſen i Geſihen for ij otting iorde, han bruger emodt hans mynde mett vrett, att møde vdi Warde paa otthenſdag.

Laſ Jenſſen i Bøle citat Clemen Criſtenſſen i Staffning, att møde vdi Ringkøbing, for han haſſuer locken hans datther. ²⁶³

Thomes Nielsen i Veſterſogen citat ſandemen aff Veſterwiigbierd, Laſ Perſſen i Drlumgardt, Moris Hanſſen i Handrop, Oluff Jenſſen i Billegardt, Mattis Jude i Aſtorp, ſandemenbt, for the ſuore hannom tog offuer, emodt wor herre faders lo: Fredericks dombreff, han bød ſeg vdi rette mett, oc then ide imotte nyde, att møde vdi Tiiffedt etc.

Thomes Nielsen citat Oluff Snebider, Chriſten Jenſſen i Viſted, Seueren Scriſſuer i Veſteruig, Seueren Lauritiſſen ibidem, Mogens Criſtenſſen i Aggergarde, Nis Harboø, Per Criſtenſſen i Veſteruig, Per Tærdælliſſen, att møde vdi Viſtedt, for the yndfore vdi hans garbt oc goß och giøre hannom offuerlaſt oc (tog) hans goß fra, emod lo: Fredericks wor herre faders dom oc rett, oc giørde hannom offueraldt oc wrett emodt konings beſtermels breff.

Jens Nielsen i Løng citat ransneffning i Ræffsherrrett for en tog, the hannom offuer suore mett wrett, for hand skulle haffue røffuett Peder Nielsen i Estrop, then tiid han bleff slagett, att møde i Liistedt.

Oluff Dws citat Enuold Jensen, som vor prouesthens foged vdi Westernig, for han røffuede hannom syn stib oc goß fraa, oc haffde ther ingen mandz befaling paa, att møde vdi Liistedt.

Peder Doctor oc Peder Andersen i Ribe citant Cristiern Andersen i Ribe, at møde vdi Ripe tiere søndag, for theris stib bleff thennom fraa taget vdi Grøninger landt for hans giæld, han ther war bortt plichtug.

Juer Rast citat Frank Ragen vdi Horne, att møde vdi Holstebroff for then garbt, han vdi boer oc besidder, emodt hans mynde.

Sorre Christens i Rølby haffuer beret for to: mt:, att then tiid, then slagt wore fore Baarde och siden then tiid, her Johan Rangkow haffde giffuet thennom leyde, tha tog Anders Skell ij øren fran hynde. Thij beider to: mat: hannom och vill, att epther thij the hagde leyde och hand siden tog samme øren fran hynde, att hand giffuer hynde thennom egen etc.

Peder Jensen, slots scriffuer paa Nykøping, presentats paa Yderstorp kyrcke och sogen ad futuram reformationem. Relator Knudt Gyldestern.

Jens Bagge i Brenholm citat abbeden aff Twiscloster och Christen Munk i Skørnum fore en breff, som biscop Dws gaff Jens Bagge och hans søstynde paa nogen sølfftebe och ellers andet sølff, att møde i Holstebro.

Jens Lundt, borger i Riibe, et siøbreff tiill Dangkig, Riigh eller Ræffuell.

Per Jessen ibidem et siøbreff tiill Dangkigt, Riigh eller Ræffuell. Relator Claues Bestede.

Jørgen Jensen i Hølttrup skal haffue liiffs breff paa hans gaardt, som hand nu vdi boer vdi Hølttrup.

Thette epther^{ne} skulle the rette thennom epther att haffue tiill huer tt mal: tiid, som skulle holle to: mt:

Ferst loksødt	ij orekrop
Gaare kroppe	viiij
Hønns	xxx

Saltet

Søltet fisk	i t ^{ne}
Ther tabbelow	xxx
Therre slønder	iiij ^c
Ther huillinger	iiij ^c
Salthit: fiisb	i t ^{ne} .
Smør	i tierding t ^{ne}
Fleis	x sider
Al	xl t ^{ner}
c ^{ter} haffwre.	

Ther tiill ferst fisk, egh, løgh, gryn, linss och brødt saa meget som behoff gøres dag och nat.

Staldrom, høs, strafoder tiill iiij^c xxx heste.

Koninglig mtå: tog ind vdi Nørjutlandt.

Fran Riibe paa mandagen nest epter søndagen iudica oc ligge natt vdi Bryndom tiill her Hanses, oc ther schall Niels Lange holde hans naade mett presternes hielp i natt.

Fran Bryndom om tiisdagen ther epther oc tiill Waarde, ther holder byen to: mt: i natt.

Om onsdagen fortoffuir to: mt: ther wdtoffuer, oc holdir Erid Drumbige hans naade i natt aff Westerherrett.

Om torsdagen fran Waarde oc tiill Lunde, ther holder her Rogens Bilde to: mt: i natt aff Nørherrett oc Østerherrett.

Om fredagen ther epther ther fran oc tiill Lundenes, ther holder Per Ebbesen aff lenett i natt.

Om leffuerdagen ther fran oc tiill Ringkøping, ther holder byen en natt.

Palm søndag ther aff oc tiill Bldborg eller Thym, ther holder her Sahan Randgøw i natt aff Hingherrett oc Bldborgh herrett.

Om mandagen ther aff oc tiill Holstebroff, ther fortoffuer to: mt: vdi ij natther och byen holder i natt.

Item abbedenn af Twiiscloster holder to: mt: then anden natt.

Om othensdagen ther fran oc tiill Lemwiig, ther fortoffuer to: mt: vdi ij natther oc byen holder i natt.

De Rogens Rund om anden natt aff Wandfold herrett.

Om lang fredag ther aff oc tiill Westernigloster, ther fortiissuer to: mt: tiill om mandagen vdi paasche, oc ther holder abeden fran fridag afften oc tiill paaske affthen tiill afften maltidt.

De Gabriel Gildensterne ther sammesteds holder to: mt: tiill marne maltidt om paaske dag oc afften maltidt, oc anden dag paaske tiill morgen maltidt aff Ørrom leen.

Om tredie dag paaſte ther aff oc tiill Wiſtebt, ther holder bien mett the thieners hielp, ſom ligge tiill biſcopgaarden, i natt.

Om onsdagen ther aff oc tiill her Anders Chriſtenſens paa Hannes, ther holder her Priibørn aff ſiit leen.

Om torsdagen ther aff oc tiill Lerup hoff preſten, ther ſchulle bynderen oc menige almoe vdi Hanherrit giøre gengerdt oc holde ko: mt: i natt.

265

Wendſiſell om natleger, ſom her Dffue haſſuer at lade beſtille.

Item om fredagen epther paaſte fran Agordt och tiill Ingſtrup preſtegorbt, ther ſticer Erick Banner aff alle krone, ſingtens och cloſterens bynder och tienere ko: mt: vnderholling fredaget afften tiill afften maltid och løffuerdagen morgen tiill morgen moltidt. Och ſchal Erick eller hans foget beſtille iij vogne att vere ther tiill ſtede ſamme fredaget afften tiill Børlom.

Om løffuerdagen fran Ingſtrup och tiill Børlom.

Kalleborg.

Wdtaff Wendſiſell oc tiill Kalleborg ther holder byen ij natther.

Item her Dffue aff Aſtrup leen ij natther.

Ibem aff Breløcloſter i natt.

Gabriel Gyllenſtern aff Hundløſſcloſter i natt.

Aff Kalleborg ſlott iij natther.

Leſtrop.

Fran Kalleborg tiill Leſtrop ther holder her Priitbiørn ko: mt: i nat aff Ringherritt.

Wiiborg natholdt.

Fran Leſtrop och tiill Wiiborg.

Wiiborg by ij netter.

Her Priitbiørn aff Hiſherrit och Lyuſgordherrit i nat.

Iffuer Skell aff Wøløcloſter i nat.

Chriſtoffer Roſen(brande) aff Skiern aff ſyne herrether ij netter.

Aff Skiffue leen i nat.

Mogens Kaas aff Stubbercloſter i nat.

Widſtyldt cloſter i nat.

Emcloſter i nat.

Worecloſter i nat.

Dwitum cloſter i nat. Frue Goffy.

Ullingcloſter

Allingcloſter j nat.

Ringcloſter j nat.

Acti. Hans cloſter i Horſens j nat.

Bygholm leen j nat.

Will fo: mt: lenger fortøffue i Wiborg, thaa fand hans naabe haſſue vnderhoſling aff Halb.

Fran Wiborg tiill Marriagger, ther holder abb:diſſe fo: mt: vdi ij netter.

Randers.

Ther holder byen fo: mt: j nat.

Aff Torup leen j nat.

Per Sochim Lyde aff Øſtrup leen j nat.

Aff Rogſøherrit j nat.

Kaløø.

Ther holder Erick Banner fo: mt: ſaa lenge hans naabe vill ligge ther.

Tiill alle kjøpſtederne offuer alt Jutlandt, att the ſtæde en borgemeſter och ij raadmendt tiill Wiborg, xiiij dage neſt epther paſte førſtkommendes, eller och nogre ſaa dage ther vdtøffuer, met theres pryulegier och fuldmagt paa alle theres vegne.

Riibe, Kolding, Beble, Horſens, Aarhus, Grynbow, Baarde, Ebbeltoſte, Randers, Ringkjøping, Wiiborg, Marriagger, Holſtebro, Lyſtebt, Nykjøping i Norſſ, Kalleborg, Høffbro, Høring, Slaſſwen, Søby, Skiffue.

Seuerin Knudſen i Lilleballj citat Seurin Laſſen i Krarup for nogen tiltall, ſom hand haſſuer tiill hannom, fore noget arff, ſom hand holder hannum fore met vrette, emod thend dom, ſom hand haſſuer ther paa aff herriks thing, at møde i morgen her vdi Barde etc.

Anne Graver.

Hjelpe etther off ælſte Pedher Ebbesen wor man oc rad oc embighman paa wortt ſlott Lunneneſ, Sorgen Skoffgard, Klaus Albritſen, Henrick Wynn, wore mend oc thienere, Criſtiern Perſſen ſagit oc tholler y Koldingh, oc Knud Skriffuer radman ibidem, Mats Nelsen borgemeſter y Bebell, oc Nels Kindſſen radmand ibidem, Per Fynbaa borgemeſter y Medelſſar oc Per Knudſen radman ibidem, Sorgen Mickelsen y Bøgeballe herriksſagit i Nøruangs herrit, oc Laſſ Cyſſen herriksſagit i Thørrildherrit, f: met gud oc wor nade. Bidher, at nu her paa vort rettthertyng vdi Barde, ware ſtyckit Jes Øbſſen y Jøllung y Holmynby herrit,

herrit, Søffueren Nelsen y Bilstrup y Brustle herrit, Sorgen Jønssen y Herriß-
løff, om trette, thennom emellom war om jen ore, en haffde y then andens were
wydkiend, tha framlagde the paa alle syder mange breffue, tyngs wynde och
loffuigbreffue, ebant huilcke mange fantis at uere klarligen emodh huer andre.
Thy bedher wij etther, beffaler oc fuldmacth giffuer, aty paa eth beleylige stedh
etther forsamler, for etther y retthe kalle alle parthene, som samme wynde haffue
thagit och wöndit oc wdgiffuit, at møde for ether met samme ore, at udgranske
oc forffare hues leylichkeit ther om er, oc huilcke wynde sindingen ere oc bør at
uere wyd macth, oc huilcke ther falske ere oc bør at ffeldis, at i giffue fraa etter
bestreffuit, hues i ther forffarendes wordher, oc ther som nogne aff etther fore
lofflige forffald ycke kan til stede were, tha skulle the andre tiill stede møde, haffue
fuldmact at thage andre wöildige domere y samme sted, at udh granste oc fuldt-
giøre samme thenne wor beffalingh. Bedendes oc biudendes etther paa alle
sydher, som samme wynde haffue thaget, wöndit oc wdgiffuit, oc samme sag
anrørendes ere, atj møde for for^{ne} domere oc gode mendh nar och huor the etther
tilsigendes wordher, at hende oc giøre hues ther om loff oc reth err. Datum etc.

Eth breff tiill herrißffagitthen y Anstherrit.

Wydh, at wij sende theg eth lassuheffdh breff, som Thomas Persen y
Geshng haffuer giurdt paa en otthing jord paa Geshng marc, som nw er sagd
y ffald huoff off oc wort elst^e Danemarcß riges rad, her hoff off tilstede. Thy
bede wij teg oc biude, at tw met thet aller fürste paa more wegne hendher ind-
maner oc wperer aff for^{ne} Thomas Persen oc the andre, som met hannom
swor och samme lagheffd giurde, theris brøde oc faldsmall effther theris effne oc
formuge oc saghens leylichkeit, oc sydhen giøre off eller more rentmestere ther paa
regenscaff. Her wyd ath retthe teg effther.

Eth breff tiill R lensmand wdj R.

Wydh, at wij nw sende oc forsticke tegh nogne tyngs wynde, wdgiffuit
paa R tyng, om trette oc dele R oc R er emellom, oc haffue wij met wort
elst^e Danemarcß riges raad, her huoff off tiill stede, fröndit oc fforffarit thennom
at uere klarligen emod huer andre falskligen wdgiffuit. Thy bede wij teg oc
wille, at tw met thet allerförste thaghendes tiill teg wor herriß ffagith wdj for^{ne}
R herrit oc flere acthe oc wöildige dannemend, som aff samme sags leylichkeit
wydh at syge, at udgranske oc forffare hues leylichkeit ther om er, oc huycke aff
thennom retfferdeligen ere wdgiffuit oc bør at uere wyd macth, oc huilcke falsk-
ligen er wdgiffuit oc bør at ffeldis, at tw thaa hendher indmaner oc wperer thenß
parß, som syndes wret at uere, oc the som lögen haffue wöndit theris brøde oc
faldsmoell

salbsmoell effther theres effne oc formuge oc sagens lenlighed, och syden at giøre off eller wor rentmester godh rede reghenskab, oc lad thet engen lunde.

Lauris Nielsen y Krarup citat her Moghens Wilde, berettendes, at nogen tid effther thette wploff, then stund han war huoff off om nogne hans erende at uerffue, tha loedh hand thage halff hans boeslod for rømningsmand etc., at hand eller hans wiße bud mødher wdj Byborg, først to: ma: tidt komendes wordher.

Margrethe Grefternsdatter citat Per Andherffen y Paepgaard for hand hassuer hende belegit oc ey hassuer holdit hues han hende loffuit, at møde paa Lundesnes y morgen.

Essoo Stremis citat Cristiern Ybsen y Koenstoff for han wiße hende wdtsette aff hennes gard wfforbrøt, at møde y Ryngtiøping søndag.

Hans Persen citat Hans Thordsen for en boed, han paa hans oc hans broders wegne hassuer wdloffuit, oc id han will holde hannom stadeløff, at møde y Wiborg, først to: m: tit komendes wordher.

Semen Gysen citat Morten Persens arffuinge y Jostbed for nogit goz, han solde hannom oc yde holt samme kieb, at møde (i) Wiborg.

Bestedt Persen oc syne mett arffuinge i Wyndeshøll citant Jens Mickelsen wdj Berde for ij støcker enge, som ligger tiill en gardt kalles Hamrum, att møde wdj Holstebroff.

Niels Lauritsen i Landerup et riide breff tiill Jens Thomsen tiill Holmgardt, Mogens Jwll tiill Bstrup, Jemwold Jwll tiill Aberg, Per Tuerfen tiill Padberge, Niels Glambeck tiill Suenholm, Jens Mogensen tiill Synningardt, Niels Clausen tiill Holmgardt, nobiles, Pouell Ybsen i Alkersiig och Niels Jensen i Orstow, att ride om sandmen tog i Hammerum:herrit gjorde i Romose. Om samme tog er saa loglig giort, saa thet bør att were vidt magt eller ey. Relator Per Ebbesen.

Emwolt Jwll tiill Aberg et riide breff tiill Jens Tomsen tiill Holmgardt, Mogens Jwll tiill Bstrop, Jacob Bogensen, Chresten Fassy, Niels Glambeck, Per Tuerffen och Palle Bangh nobiles, Anders Jepsen i Eraberg, Pouel i Alkersiigh, Las Trudsen oc Oluff Synnensen, att sandmenbt i Wldboherrit hassue giort

giort marckestell emellom Trolbstofft marck oc Strassee, att the grandste om ther findes ret marckestel eller ey. Relator Thyrge Quisow riigens canceller.

Mogens Jwll et riide breff tiill Per Ebbesen, Jens Lomsen, Christen Stygge, Per Juersen, Niels Glambek, Niels Lauritsen i Landrup, Mo(r)ten Grøn, Marquardt Ericson, nobiles, Anders Jepsen i Trabierg herriksfoget i Egenherrit, Oluff Symensen herriksfoget i Blibo(r)herrit, att sandmenden vdi Hammerumherrit haffue giort vret marckestel emellom Dre gaardt och Dre prestes gaardt om the enge, som kyrcken haffuer i Dregards marck. Relator Knudt Syldenstern.

Oluff Anderssen vdi Sneberg citat Peder Jude foged paa Lunnenes, for han greb hannom vdi hanss huss oc bandtt hannom, vdden skuld oc brøde, oc satte hannom vdi stocke oc jern, att møde vdi Viborg.

[Idem citat Kristen Jenssen i Mvndsgard, Jes Nielsen i Albeck, Gerss Nielsen i Albeck, Nis Jenssen i Sneberg by, Gresten Suenssen i Kiersgardt, Seueren Kiister, Seueren Gerssen oc Nis Christenssen, att vindne for wor naad^e herre huorledes att han bleff paa greben, att legtsghed begaff seg, then tiid hannom then trette bleff paa fordt vdi Sneberg kircke. Att møde vdi Viborg eodem tempore.]*)

Torgen Perssen vdi Røehaffue paa hans hustrues vegne citatt Moris Magen for kleder, sølff oc penning, han haffuer tagett fraa hans hustrue, att møde Wibergie feria 3^a post aduentum regis, syden her Johan haffuede gnyet leyde.

Idem causa vxoris citat Hans Jenssen for sølffue penninde oc kleder oc hues andet han skaller hannom fore, att møde die et loco.

Idem causa vxoris citat Seueren Vbe for sølffue oc penning oc kleder oc hues andett the kan hannom offuer benise, att møde die et loco.

Idem propria causa citat Frank Juerssen oc hans suenne for han tog en fooll fraa hannom oc riide tøg, att møde die loco vt supra, effther her Johan Rangkow giffuer leyde.

Grestiern Christiernsen vdi Quistgardt paa hans søsters vegne citat Skaris Karlssen i Offuergardt, for han haffuer drefsuett henne fraa seg, oc haffde ett barn mett henne, oc haffuer tagett then ynd for ett egte kune barn, oc logde att annamme henne tiill egte. Att møde vdi Lemvig lang fredag.

*) Det Indlaamnde overstrøget.

Mickell Northenſſen i Frøſte citat Niſ Lauriſſen i Røderup for en anpart 20 vdi then gaardt han i boer oc ey vilde hannom ther aff fulleſt giøre, oc citatt xi ſammefrender, ſom haſſde beſalning thet vdt att granſte oc ey vilde giøre to: Fredericks beſaling fuldt. Att møde vdi Liſket feria 4ta paſcatis.

Pronest Swend citat Niels Frøſt, Criſtiern Frøſt, Anders Frøſt i Loſtum oc Per Frøſt, att kundgiøre, huorledes Oluff Duſ beſtiultt ſeg emodt thennom, oc ſkade thennom theres penning aff for nogen øg, the tog her vdi cloſterett. Att møde her immediate poſt lectas literas.

Oluff Perſſen i Eſtrup citat Jens Nielsſen i Rionge oc hans loffs mendt for nogen penning, han loffuede hannom oc hans brødere for theris fader, oc hues andett han kan ſtulle hannom mett rette, att møde vdi Beſteruig feria 2°.

Arill Perſſen i Liſtedt citat Trogels Gregerſſen ibidem for en gardt, ſom han vdi boer, ſom hans oldefader tiilhørde, oc holder hannom oc hans met arffuinge for met vrett, att møde vdi Agardt torſdag.

Eth breff, at Jenwold Stygge tiill Tvedbøll haſſuer bereth for to: mt.; at hand ſyddhen furſt han ſinge for^{ne} wor oc ſtygtens gardt Tvedbøll vdi forlening aff Niels Stygge, tha haſſuer han paa ſtygtens wegne haſſdth en jorð, ſom kalles Tvedholm oc Speringholm, vdi ſyn rolige heſdth oc brugh, oc er for^{ne} gordz retthe tiilliggiſſe, oc beklagher han, at nogne wore embiſmend oc andre giør hannom hynbher oc tretthe paa ſamme jorð oc holme, oc nw nogen ſtaden tidth, ſyden thenne ſeygde oc wprør begentis, haſſue the heſdth oc thagit ſamme jorð fraa for^{ne} gard wdhen all dom oc retthergangh. Tha effther ſtygh leylichkeit maa oc ſtulle for^{ne} Jenwold Stygge haſſue oc beholde ſamme jorð oc holme ſaa lenge at then bliſſuer loſſligen affwunden fraa for^{ne} gardh Tvedbøll. Forbindendes alle wore fogitther oc embiſmend och alle andre, for^{ne} Jenwold Stygge heremod paa for^{ne} jorð oc holme at hynbre eller hynbre lade, eller vdi nogne made ſamme jorð fraa for^{ne} wor oc ſtygtens gardh at hegne eller fraa thage, wdhen hues nogne land haſſue ther vdi at ſige oc met loff oc landz reth ther om ath thale for off oc wort elſt^e Danemardis riges raadh, oc tha gaa ther om ſaa mōgit ſom loff oc reth er. Datum. Relator her Jahan Rangkow, ritther, to: ma: hoffmeſter vdi Eleſuig oc Holſthen fürſtendome.

Danemardis riiges raadt att forſcriffue tiill herredagen vdi Riopnehaſſu an m^o ſancti Hans dag midtſommer.

Jutlandt.

Her Mogens Søye ridder. Her Priitbiørn. Her Jochim Lyde. Her
Dffue

Offue Lunge. Mogens Mund. Eric Banner. Knudt Gylbenstern. Eric Krumbjge.

Siellandt.

Her Duff Rosenkrants. Her Knudt Rudt.

Skaane.

Her Tygge Krabbe. Her Axel Bragde. Her Holgerdt Bliffstandt. Her Knudt Biilde. Her Axel Bgerup. Her Mogens Gylbenstiern. Her Claues Biilde. Her Claues Podebust.

Thesse epther^{ne} raadt och adell ere forsc^{ne} att komme tiill ko: mts: kroning vdi Riopnehaffn søndagen nest epther sancti Laurentij dag, mett theres hustruer och jomfruer.

Skaane.

Her Tygge Krabbe. Her Knudt Biilde. Her Claues Podebust. Her Axel Bgerup. Her Jacop Trolle. Bert Jensen. Knudt Gedde. Riold Bingh. Her Hans Skoffgardt.

Siellandt.

Her Hans Biilde. Her Mattis Ericfen. Her Anders Biilde. Niels Vincent[en]. Her Knudt Rudt. Siuordt Grubbe. Christoffer Hacl. Claues Ericfen. Marquardt Lymandt. Bassy aff Siorup. Niels Marquardsen. Knudt Ebbesen. Lauris Jensen. Duff Skindcl. Emicl Dtsen.

Fynn.

Niels Biild. Mydel Brodenhus. Tyrgen Heningsfen. Dyrick Heningsfen. Knudt Brne. Jacob Rorby. Jesper Daa. Hans Jensen. Jacop Brochenhus. Reynolt Hederstorp. Anders Emicfen. Knudt Dtsen. Niels Ethen. Corfiks Hardenbiere. Ebbe Mund.

Jutlandt.

Eric Krumbjge. Her Priitbiörn. Mogens Mund. Her Mogens Bilde. Her Jochim Lyde. Jenwold Swll till Aabergh. Axel Rosenkrants. Eyler Hardenbiere. Tyrgen Skoffgardt. Eodtuig Mund. Claues Albriken. Mydel Nielsen. Eric Nielsen. Anders Steell. Per Skram. Eric Skram. Mandrop Hold. Mogens Swll till Bstrop. Christen Sommer. Jffuer Friis. Jey Friis. Niels Jensen. Christopher Rosenkrants. Christopher Kruse. Lomes Galshtytte. Offue Persen. Terdel Persen. Glob Krabbe. Lauris Westeny. Christen Gassy. Henric Stamp.

Smaalandene.

Claues Eggerffen. Her Dtte Krumpen. Knudt Soye. Anders Soye.

Tyrgen Wensternman. Lauris Knob. Per Kalster. Mogens Kalster.

Frue Johan her Age Bragdes. Frue Ingeborg Marquardt Lymans. Frue Gerdrut her Johan Biørnsens. Frue Else Abraham Ericfens. Frue Ryrsthyne

styre Karl Brylles. [Frue Pernille Anders Ebbesens. Frue Mette her Johan Dres.]*) Frue Hytte Niels Brocks. Frue Kyrstine her Per Lydes. Frue Erme-
gardt her Sorgen Podeduffs. Frue Ide her Mouris Sparres. Frue Margrete
Hartuig Andersens. Frue Sigel Anders Jacobsens. Frue Anne her Johan Brues
Frue Sigel Henning Baldendorps. Frue Helle Per Marswyns. [Frue Saffy
her Albret Ibsens]*).

Thespe epther^{ne} ere tiilscreffne att skulle komme tiill Kiepneshaffu then 27^{de}
søndag nestepther sciti. Laurentij dag, tagendes huer thennom theres liiffhest, Loris
och thets tilbehør met thennom, att rette thennom epther, att torneyre met fo:
mt: . Teflig^{te} huer thennom en god rendehest.

Staaene.

Her Axel Bragde. Her Holgerdt Blffstandt. Her Mogens Gyldestern.
Her Mourits Olsen. Børge Jensen. [Arildt Jensen. Jep Lordersen]*). Knudt
Sparre. Her Claues Bilde. Per Skram.

Siellandt.

Her Oluff Rosenkrants. Eric Magen. Arild Blffstand.

Fynn.

Jacop Hardenbiergh. Eyler Rønnow. Claues Daa.

Jutlandt.

Her Mogens Søye. Eric Banner. Her Offue Lunge. Knudt Gyldestern.
Otte Gyldestern. Gabriel Gyldestern. Her Christen Friis. [Jenwold
Jensen]*). Iffuur Krabbe. Albret Søye.

Hoffzinder att komme sciti. Hans midsommers dag.

Jenwoldt Jensen. Jens Nielsen. Niels Mogensen. Christoffer Stygge.
Niels Axelsen. Tage Bragde. Jens Bragde. Tage Olsen. Jep Lordersen. Sorgen
Bragde. Werner Persberger. Mogens Krabbe. Børge Trolle.

Thespe epther^{ne} fruer er tiilscreffne att were vdi Kiepneshaffu sciti. Hans
midsommers dag førstkommandes och tage met thennom flemeste kleder, spilde,
speerlagen och andet, hues ther tiill hør, att smycke fursters och herrers herberger,
tefligste skiffdwogger, sammeledes at drage fo: mt: saall met flamske kleder och
andet hues ther tilhører och siden bliffue hoff fo: mt: vdi kroningen och gior
thennom glade. etc.

Frue Anne her Tygge Krabbes. Frue Soffy her Axel Bragdes. Frue
Anne her Axel Wgerups. Frue Helle her Holgerdt Blffstandt. Frue Anne her
Mogens Gyldesternes. Frue Sophie her Albrets. Frue Dorothe her Knudt Ruds.
[Frue Mette her Johan Dres.]*) Frue Karyne her Henric Knudsens. Frue Sigel

*) Det Indklamrede overstreget.

Erid Krumbhyges. Frue Kyrsthyne her Per Lydes. Frue Pernille Goyes. Frue Else her Hans Stoffgards. Frue Else Barmands tiill Agerboe.

Teslig^{te} ere alle Køpstederne tiillschreffne att schulle forsticke ij theres fuldts megtige tiill herredagen aff huer Kjøpstad vdi Kjøpneshagen scti. Hans midtsommers dag.

273

Hans Zahanssen borger vdi Kolding hassuer verett her for ko: mt: oc bekendtt, att han er skilbug Thomas Smebtt i^e g. vdi guldbtt, att betale halffdielen att posche forstkommendes, och anden ha(l)ffdielen then anden posse ther nest epther, oc ther fore hassuer hannom vdi pantt sett hans huss, iordt, gordtt oc goß, hand hassuer vdi Kolling oc vdden Kolling. Relator Gaspar Fuchs.

[Ett breff tiill burgemester oc raad vdi Horsnes, att ther er en maler vdi theris by, heder Petther Wonic och kand legge guldbtt, ath the vfortiffuett hyb sticke hannom oc hans redskap.

Item sig ett breff tiill Miipe, att ther er en heber Claus Eifflenber, attj oc sticke hannom hiid vfortiffuett mett syn redskap.]*)

Item skall forscriffues tiill alle lensmendt, att the skulle ingthet befatte theenom met sagesald met herre closters tienere. Dog att the schulle giøre regenskap for hues sagesalbt som the her tiill aff samme herre closters tienere vppeboret hassue.

Her Mattis Dweßenn prouest vdi Randders sid quittangß paa thette effther^{ne} goß oc ornamentth etc.

Item en sortt hagell aff gilden sticke mett alle syn byhørelße.

Item en hagell halfftt blaa gyldestykke och halff grøn damast mett hoffsuede lyne, hand lyne, stolæ aff grøn arast oc en sercke.

Item en hagell aff blaa gylben sticke mett alle syn byhørelße.

Item en hagell aff huitt gylben stycke mett staale handlyne och hoffsuelyne aff fardug.

Item en gamell hagell aff røß gylben sticke mett alle syn byhørelße.

Item en gammell hagell aff grøn gyldestykke mett syn tiilhørelße for vdbenn stoole.

Item ij dalmaticker aff grøn gyldesticke bremmett mett blaa sylcke stycke.

Item ij dalmaticker aff gamell røstt gylben sticke mett sercke, ij stoole oc ij handtt lyne.

*) Det Indkæmte synes at være overført i Registranten.

Item

Item i sercke mett blaa gilben sticke oc i hoffuebe lyn mett blaa floecke.

Item ij dalmatidker aff hvidtt gyldenn sticke.

Item en brønn fløelse hagell mett ett stortt crucifixe met iiij stiene i hoffdeth oc iiij stiene i hoffdelynett mett alle synn byhørelse.

Item en brøn blomett fløelse hagell mett alle syn tiilhørelse.

Item en grønn fløelse hagell mett alle syn tiilhørelse.

Item en rø blommet fløelse hagell mett syn tiilhørelse.

Item ij dalmatidker aff brøn flouell mett en sercke hoffdelhen oc torde oc then enne for vtthen all byhøring.

Item en blaa blomett fløelse hagell mett hand lyne, en sercke mett sylde paa, en sylde stooll oc i lynde.

Item en grønn fløelse hagell mett serck, hoffde lyne oc lynde.

Item en sortt fløelse hagell mett etth crucifixe oc i hoffde lyn.

Item ij grøne fløelse hagell mett two sercke och then enne mett aarst, mett ij stoole hoffuebe lyne oc lynden.

Item en rø hagell aff sylde stycke mett syn tiilhørelse.

Item en gamell grønn hagell aff sylde stycke mett en serck mett sarbug, hoffde lyne mett aarst, stoole, hand lyne oc lynden.

Item ij dalmatidker aff grønn sylde stycke.

Item en grønn hagell aff sylde stycke mett syn tiilhørelse.

Item ij suortte hagell aff sylde stycke mett theris tiilhørelse.

Item en gwel settens hagell mett syn tiilhørelse.

Item ij alther kleber aff guldt damast.

Natleger tiill Synn.

Mandagen nest eyther søndagen trinitatis ther holder byen to: mt: samme nat.

Och schall scriffuis tiill Hederstorp, att hand sticke tydt wilbbrad och ferst st.

Om anden dagen tiill Dthense, ther holder Claues Daa to: mt: i ij netter eller iij.

Och schall forscriffuis tiill Eric Krumbge, att to: mt: will bygge i sci. Hans closter, att han ther fore lader thet tiill pynte.

Item scriffuelse tiill Niels Lange, att hand holder to: mt: vdi ij eller iij netter, om behoff giøres, och lader bestille studer.

Item tiill Kyrtemynde om studer at sticke tiill Nyborg.

Item vdi lige maade tiill Korpør.

Item vdi lige maade tiill Skelstør.

Item en scriffuelse tiill Peder Ebbesen, att hand antworde her Offue Biilde hues boe och bostap som er paa stygtens flotte och gaarde vdi Aarhus stygt och hannom sielff tiilhører, vndtagen hues boe och bostap som ther paa vor och hører tiill stygtet, att hand thet lader bliffue tiilstede, saa ther bliffuer et erlig iuventarium paa. Sammeledes, att hand lader hannom offuerantworde och hans fuldmegtige fylge ij sider flest, vj lester malt, ij lester rug och ij lester myødt. Teslig^{te} haffuer lo: mt: tiilscressuit alle officialer och fogeder vdi alt Aarhus stygt, att the schulle giøre her Offue Biilde regenskap fore alt vpbørshell, rente och rettighet, som the haffde vpbørit vdi thette aars regenskap, førre end hand bleff paagrebit, vndtagen the fogeder, som all rede haffue giordt regenskap, att hand ther vedt att rette seg epther.

Item ith breff tiill Jacop Rangow, foget paa Krogen, att hand ladher thisse epter^{te} drenghe tiill borgen, som er Niels Thgesøns søn vtj Alpmme, Oluff Nielsøns v Bendtstrupe och Niels Laurisøns vtj Hogenderuppe, och att hand mødher paa fredagh nu først kommendes her vtj Køpnehagen och suare same mend tiill hues the haffue hannom vtj same sag tiill att tale.

Caspar For ith breff, att inghen befatther eller beuer seg mett noget thet gots eller eyndom, som ligger tiill prouestiet vtj Affens, och besønderligen met Ørsted Kirckeskoffu.

Item ith tiill herrisfogetthen vtj Baagherit Niels Dordffen, att Oluff Norby fordrister seg tiill, att hugghe vtj Ørsted Kirckeskoffu, att hand hielper her Ib Matffen paa møget som ret er tiill tinghe paa Caspar Foris vegne.

Peder Mogenssen ith pasbort tiill Hellihaflu met fem Klippere.

Hans Harrenstuettt ett fordelse breff her aff oc tiill Gottorp oc tiillbage egen mett sex wogne.

Anders Schriffuer paa Røpnehaffnu en quitange, att hand haffuer fornøghet lo: mt: paa regenscaffuett thu hundrett siug oc tiughe jochimsdaler. Relator Jon Barnstorp.

Trolls Lauregen i Ageruppe ett protectorium for hannom, hustru, børn etc.

Niels Olsen aff Tolrødt och Esbern Nielsen ett breff, saa the erre wenligen
oc

oc well forligt for den mandø etc., oc ſkall Eſbern Nielsen giffue hannom ett hundrett løbe march tiill hielp att bøde then hand ehiell ſlo.

Keynertt Wiſen aff Campen hører bode tiill. Henric Proſſor aff Campen hører et toug tiill, ſom vore pa then bontet koe, ſom Sander Leylle haſſuer, och ſhall antworde thennom egen.

Jacop Ranſow citat Mogens Nielsen fore hand twende gange haſſuer ⁷⁶ beferdt hannom fore ko: mt:, ſom hand mener met vrette, att møde nu paa mandagen her vdi Kiøpnehaſſu.

Nielſſ Engiſſen i Allome ſhall haſſue breff, att hans ſøn Laſſ Nielſſen ſhall haſſue then gaardh i Allome att brughe mett hans fader for^{ne} Nielſſ Engiſſen och teſſlig^{te} epter hans dødt, dog ſaa att hand ſchal gøre och giffue tiill kronens ſlott Krogen hueø aarlig rentthe och rettighet ſom ther pleyer aff ſame gaard att gøriø och giſſuiø.

Bertil Knudſſen i Beſtertorp haſſuer berett for kong^e: mtt:, huorledes att hand boer vti en gaard, huilken gaardh ſom en anden bonde haſſuer halff parthen vdaſſ met hannom, och ſame bonde gjør hannom vrett paa ſame gaardh, ſaa hand deler och plage[r] for^{ne} Bertil Knudſſen och vil driſſue hannom vdaſſ gaarden. Ther for haſſuer kong^e: mtt: vndt hannom en forſcriſt tiill her Prebiorn, att hand ſhall ſtøde hannom ſaa møgit ſom logh och rett er, att hand icke ittermere haſſuer ſeg for kong^e: mtt: ther om behoff att beclaghe.

Jøren Wenſſhermandt en ſteffning offuer ſancte Oluffø alterø werghe i Stubbeliøffuing for en gordt, the thoge fran hannom i Aſtruppe i greffuens tiidt, att møde tiill herredagen.

Erich Krumbighe ett befallingsbreff.

Her Jøren Perſen i Olderuppe ett protectorium for hannom oc hans kirke.

Ett breff tiill Bobiſer, att han annamer Morriø van Herlom mett iiii heſthe, Jøren Gynterberg met ij heſthe oc Klyſſuer met j heſt vdi borgeleger, epter then ſchriſſueſe hand haſſuer fanghet tiilſorn.

Erich Krumbicke ſteffuer Løger Remſnider i Gordøſløff for eth vindesbyrdb, ſom hand vandh met Iſſuer Eliell, och for nogle breffue, ſom hand togh fraa fru Metthe Hartuigø och ſid Iſſuer Eliel.

Item en steffning offuer Groffuerpe Claussen i Jerløff, att hand skall mødhe och stāde hans sandigenn tiill hues hannom vitterligt er om then tretthe emellom Eric Krumbide och Iffuer Skiel och om the breffue, Løger Kemsneider sid Iffuer Skiel.

177

Item Eric Krumbide steffner Per Eder i Gardsløff for hues deell som hand haffuer hannom tiill att sige for then handlinge, som hand vor vtj met Iffuer Skiel then tiid, Løger Kemsneider sid Iffuer Skiel the breffue.

Ett breff tiill Arild Bistand, att fo: mt: wiill haffue these tuinde breffuisere Hans Bang oc Lauret Wendelbo, att[han] ther fore lader thennom komme bispen tiill ors, saa the fange teris hon egen, oc hand ther neruerendis tiilstede er etc.

Henning Fjeren en steffning [offuer] her Jøren sogneprest wdi Steghe, att hand komer sancte Hans dag hidt met syn beuifning paa the gaare, handt haffuer fran hannom.

Her Jøren i Østruppe sogn oc Knudt Nielsen borger i Bouense en steffning offuer her Jacop Skonning oc her Lauret Esbernßen, wicarier i Roskylde, for her Oluff Schriffuers testhament etc.

These epth^e ere tiilschreffue att skulle giøre wogne wd tiill thet flott wdi Malmø, mett skulle oc spaader oc gode stercke hesthe oc føre karle etc.

Eor j wogen. Annerkoff j wogen. Ringsthet j wogen. Ebelholt j wogen. Eßerom j wogen. Wor frueclosther i Roskylbt j wogen. Klare oc sancte Auns i wogen. Maribo j wogen. Capittell i Roskylde j wogen.

Edonne.

Herrikuodt ij wogne. Dalby ij wogen. Bedestoff j wogen. Gueg closther j wogen. Helne kircke j wogen. Boste j wogen. Hlliginde j wogen. Resbyholm j wogen. Ahus j wogen. Lundegaardt j wogen. Capittell i Lund j wogn. Resther Dffue j wogn. Her Hans Skoffgaardt j wogn.

3

These epther^e arbeids karle erre forskreffne aff tiøpstederne.

Malmø xv. Kiøpnehaffn x. Faltserbo j. Landskrone v. Østet v. Trelleborg iij. Lund ij. Bæe iij. Skanør j. Engelholm ij. Sommerpe j. Ahus iij.

Laurent's Henningsen i Ekraasbiørg mølle protectorium in generalj forma.

Simen

Simen Boghet van Danſke ett breff tiill Landſkrone, att the lade hannom ſolghe huse ther erre, thette hans mercke ſtaar paa.

Hans Gloffmandt ij, Claus Weghacke i coppell heſthe wnder otte g[ulden].

Niels Giorſen, Chriſtoffer Hanſenn.

Sahanne Dluſſs datther i Malmø en ſteffning offuer Dluſſ Wadtſen oc Jens Fetallie i Fogedeby for hindeſ tienneſthe løn, ther hun tientte her Per Wadtſen i Koſtlydt, oc en to, han tog fran hinde, att møde fredagen epther ſancte Hans dag.

Hermen Blandebåle, Sahan Roede och Phillippus van Oldendorp met en dreng, ſchulle haſſue ith paſbordt fore ſeg och fyre heſte, huor ſom the ſnareſte kunde komme heer aff och indt vtj Lydtſkelandt.

Cornelius van Amſſfordt.

Lydtſke hoffzinders borgeleue.

273

Kon: mts : heſte	}	Kiøpnehaffn ſlott.
Drotningens heſte		
Bommelbergſ heſte		
Joen van Wærnſtrupes heſte		
Wogen heſte		konings gaardt i Koſtilde.
Otte van Dam iiij heſte	}	vdj Coer.
Bryſte. Henric Rankow iiij heſte		
Frederic Ramyn iiij heſte.		
Preen iiij heſte	}	Andtwordſtoff.
Bryſte. Breyde Rankow iij heſte		
Baſtian Wedell	}	Kingſtedt cloſter.
Thymme Skranby ij heſte		
Syrgen Swab ij heſte		
Aſte van Werben iiij heſte		
Hans van Ductwolde ij heſte	}	tiill Efferom.
Brne. Claues Poguiſt ij heſte		
Wøllendrop ij heſte		
Thomas Sture iiij heſte	}	tiill Gølth.
Henric Blome vj heſte		
[Sahan Blome ij] *)		
		Wøringborg.

*) Det Indklamrede er overſtregt.

Hold.	Henrick Ihiide iiij heste	}	Kallingborg.
	Mourits Rankow ij		
	Mourits van Herling iiij heste	}	Dragsholm.
Ende.	Syrgen Gyntherberg ij		
	Rhyuer j hest		

Danste hoffzinder borgeleue.

Ende.	Syrgen Bragde iiij heste	}	Dalby closter.
	Greß Jensen iiij heste		
Hold.	Bærner Persberg iiij heste	}	Herriguadtcloster.
	[Mogens Krabbe iiij heste]*)		
	Jens Bragde iiij heste		tiill Beckeflow.
Brne.	Lage Dtsen		Kasscloster.

Elne Knudþenn[s] i Windegaardt en steffning offuer her Mads Erichsen, Jens Knudsen i Gerstøff, Dghe i Limarch oc Søffren Mickelsen Lundsgaardt, Lauris Marquorþen i Windegaardt, at hand taller hinde tiill for hans gods, greffuen tog etc. att møde nu paa torsdag.

Magens Be en steffning offuer her Niels Hallensfar, schriffuer paa Fliginde, fore thuø gaarde, hand holler hannom faare met wrette, then enne i Legrett, then anden i Tostorp, att møde nu paa Tisdag.

Søffren Knudsen en Steffning.

250 Menige almoe vdi Høysogen en befalling tiill her Holgerdt Bliffstandt, her Hans Skoffgardt, Knudt Lauritsen, Oluff Jensen, Axel Andersen, Lage Dtsen, nobiles, Age Knudzen i Bollestedt, Asmwnd ibidem, Per Mychelsen, Gudmwnd i Gunnerop, Jøß Nielsen i Eberov och Troels Bentsen i Herflom, att ther er trette emellom thennom och Jacop Ged om en skougdbell, som Høige mendt haffue breff paa och hand formener thennom, att the kalle thennom sammen i rette och stille thennom at met rette. Samelebes mwe samme Høigemendt hugge friit i samme skoug paa theres egen grundt tiill stillighed, saa lenge samme sag haffuer verit indhe for samme befallingmendt och atskildt met rette.

Tiill Engelholms borgere, att menige eyermendt i sønden omkring theres

*) Det Indklamrede er udstreget.

by boendes haffue beclaget fore ko: mt:, hvorledes att the bruge thes fegang for langt offuer aaen ydermere end koning Fredericks breff ther paa lyder, thennom tiill skade och tranghet. Och haffuer ko: mt: ther fore befallet Per Stram att besigtige thet, att the ther fore icke bruge nogen ydermere fedriff end koning Fredericks breff vdtuifser och rette thennom epther then forligelse, som Per Stram met thennom giørendes vorder.

Niels Løgesen ith bestermelse breff.

Ith breff tiill borgemesther och raad vdi Helsingborg, att nar her Lygge Krabbe stikker tiill thennom en styffue, som kon: mat: skall haffue, att the tha strax framssticker then tiill Køpnehaffnn mett en baad.

Northen Persenn Quinncort en steffning offuer Anders Jonßen, borger wdi Stebe*), for en arff epther Eline Staffens, som døde wdi Næstvedt, att hand møde wdi Næstvedt for borgemesther oc raadt nu paa fredag, wnder sagens fortabelse tiill ko. mt.

Tiill Tzutlandt om honning, tesslig^e tiill Tyn.

Tiill flottene och regenslaffs gaarde om gryder oc kelle.

Om liupestager, som mand fand wphenghe mett viij eller x liuff.

Hinrick ith fordelse breff att reigse natt och dag postwise ind tiill Gottorp.

Lauers Jensen i Ordingborg en forskriff tiill borgmester oc raadmen i Rissue, att the si hannom rett offuer theris byschriffuer Mads Schriffue for i lest salt, hand sich aff hannom.

Item ith breff tiill her Claus vdi Roskildt, att (han) antuorber thes breffuifer Hans Smedicker l g. vdi myntth.

Item Hanssø, Grymstrupp och Skerbinghe mend citant Strøllille och Strømagle mendh for etth woldh, som the giordhe thennom mett etth gierdhe, som the brødhe aff wødh Strøllille mølle, att møde her paa Køpnehagens flott tiifdagen først kommandes.

Her Hans Skonning i Glaslandt ett protectorium for hans person in communi forma.

Per

*) Formodentlig Stege.

Her Mads Erichsenn en steffning offuer Carløping borgere for hans gods, att møde sancte Knud konnings dag.

Somfru Birritte Dres datther en steffning offuer fru Mette her Johan Dres for hinde's ferne, nu om otte dage etc. Relator Knudt Gyldenstern.

Jahanne Michils i Skielstør en steffning offuer Per Andersenn oc Jens Lauregssen for noget klæde.

Niels Bringhe i Skotshølle i Laalandt ett protectorium for hannom, hans hustru, børn, hion etc.

Fru Anne Claus Hansens eptherleffuerste i Næstebølle paa Laurent en steffning offuer Jens Jørensøn i Egelyde for nogen wold, hand hinde glortt haffuer paa hinde's egen grundt, att møde sancte Knudt konings dag først kommandes.

Jens Storm vdi Magelbi en steffning offuer Jens Persenn paa Traneler, Maie Knuds lage merige, for noget stiftthe epther hinde's hustru (sic) fader, som hun sielff ydermere berette fand, att møde sancte Knudt konnings dag først kommandes.

Chresten Lauritsen i Røddinge en forscrift tiill Henrick Rangow, att hand er wiß aff syn gardt och her Jens Nielsen vicarius i Viborg haffuer anset en præst vdi garden tiill hannom, end dog hand haffuer giffuet the xxiiiij R tiill fest.

Mogens Andersen i Halling en schriffuelse tiill Per Ebbesen, att hand haffuer beclaget seg for ko: mt:, att hand haffuer velt hannom aff syn gardt.

¹² Hans Ventsen et breff, att epther thij Myckell Mole borgemeister i Dthenße och Grers Hansen raadmandt nu haffue foruiffet och sagdt goedt tiill ko: mt: for hannom, saa hand schal vere ko: mt: huld och tro, thaa haffuer ko: mt: aff sønnerlige gunst och naade vndt och tiilladit, att hand maa komme hjem tiill Dthenße egen och ther bygge och boe, och haffuer ko: mt: tillgiffuit och omdraget met hannom, hues hand seg her tiill emodt hans ko: mt: forset haffuer.

Niels Hansen i Holtum haffuer beret for ko: mt:, huorledes att her Anders Bille forbellert hannom och menige eyermendt i for^{ne} Holtum for att the schulle haffue hugget vdi hans skoug, och beretter hand, the icke haffuer hugget ydermere end i thes eiget, att Byrre Trolle ther fore tager noget vvilbige mendt tiill seg och grandfter och forfarer, om the haffue huggen paa her Anders Bilde's eller ey, och giffuer thet fran seg bescreffuit.

Laß Nielsen i Brynby østre en steffning offuer Per Nielsen i Gubbum for en hest, hand holler hannom fore mett wrette.

Peder Skram citat Engleholms borgere, at møde her vdi Køpnehaffn sanctj Laurentii dag met hues beuifning the haffue aff Koning Frederic paa then fedriff paa Skerpinge marc, Sandager marc, Nørrehuariſke marc, Aberup marc oc Bonderup marc.

Her Inge Krabbe citat eosdem for then fædriff, the bruge paa Huedholm marc, Bduellinge marc, met vrette, at møde sanctj Laurentij dag.

Peder Gulbsmed byfoget vdi Engleholm citat Kirckewerge tiill Lunde domkircke for en gaard vdi Landzkrone, som the giøre hannum hinder paa, at møde sanctj Laurentii dag her vdi Køpnehaffn.

Tiill tholberen i Helsingør, at hand flyr myn herre iij^e wognffudt aff thet beste och it stort hundred klapholt aff thet beste.

Peder Torckelsen i Seyelstrop protectorium.

Hans Smedt i Malmø citat Michell Dlsen i Alstedt for eth sølff belte, handt haffuer hannom pantfeth, huilket handt holler hannom fore etc., att møde otthe dage for Laurentij heer vtj Købinhaffn.

Her Axel Brade schall haffue breff paa thet brygger hus i graabrødre i 23 Østedt, och maa føre thet huort hand will.

Anno 1537 søndagen nest effther Petrij et Paulj vore for samlede en 24 borgemeſtere och ij borgere aff huer køpstad offwer alt riigheth och tha sambyndede the 1: mt: en sølff ſtat at fange af huer køpstad, ſaa ſtor ſom then ſørſte ſølffſtat, ſom the paa en tiid tiilfforn i thenne ſegde giuet haue oc haffue the tiilfforn paa en tiid giuet ſom her eptherscreffuit ſtaar, furſt:

Sielandt.

Riøge iij^m lodt

Koſthlde ij^m

Ringsſhet ij^c

Neſtuedt iij^m

Helsingør vij^c

Holbeck ij^c

Preſtø iij^c

Slangeruppe j^c

Wordingborg iij^c

Skellſøør j^m

Nykøping j^c

Hedinghe j^c

Korſøør ij^c

Slagelſe ij^m

Kalingborg iij^c

Laalant oc Smaalandene.

Nagstoff ij^m lodt
 Stege ij^m
 Saxløping v^c
 Nystedt vj^c
 Nykøping vj^c
 Stubbeløbing vj^c
 Maribo iij^c.

Fynn.

Ottensø ij^m
 Åsens ij^c
 Suineborg vj^c
 Kiertuminde v^c
 Bogenfæ iij^c
 Redelfar ij^c
 Nyborg ij^c
 Foborg ij^c

Skone om sølf.

Helsingborg j^c
 Landskronne ij^m
 Lundt ij^c

Rudløping ij^c

Enggelholm viij^c

Lauholm j^c
 Borbjerg viij^c
 Halsødt j^m
 Lomervøpe ij^c
 Gaasøkill xx
 Østødt ij^m
 Følsterbo och } j^c
 Skanør

Malmøø
 Wæ j^m
 Ahuss j^m
 Rotneby vj^c
 Sølløsborg j^c
 Lyckaa j^c
 Auster j^c
 Semersshaffn ij^c
 Kongsbach xl
 Faldenberg j^c
 Trelleborg ij^c

Item schall her Offue Lunge och Thyrge Persen rentemestere vppbere then siølf skatt aff kjøpstedes mendt vdi Nør Jutlandt och schall were vde inden sancti Myckels dag næstkommendes.

Item och Thyrge Hennin[g]sen vdh aff kjøpsteder vdi Fynn och Langeland.

Item mester Anders Glob aff kjøpstederne vdi Sieland, Laaland, Følster och Møen.

Item her Holgerdt Bliffstandt aff kjøpstederne vdi Skaane, Bleging och Lister.

285 Lønnes Aftenberg sielff anden ett fordelse breff tiill Nyborg oc siden hid tiilbage egen.

Her Anders Bilde en steffning offuer presthen i Holstoff oc alle the andre bynder ther i byen for nogen stoff, the haffue vloffueligen forhuggedt, at møde nu paa tisdag før(st) kommende, oc slaffuet hans tiennere.

Her Prøbern Poddvst iett breff, att ingen skall dele paa thet godts, hand haffuer vdtj were oc forsuar vdtj Nørre Jutland, inden vj vger effther hand kommer fraa thenne herredagh. Relator her Lyge Krabbe marff.

Karyne

Karyne Nielsdatter, Aste Lorisbøns hustru, protectorium till seg, att mæ giffue sig och vere hoff hindes husbunde.

Item eth breff till abbeden aff Soer, att som hand scriffwer kon: ma^{at} till, att hand er begerendes att maa forfølge syn sag och diele mett Per Ebbessens thienere etc., saa tillader kon: ma^{at};, att hand samme diele effther logen maa forfølge och wdrette etc. Relator Johan Friis cancelarius.

Katrine Cirliacus oc Borsala Axel Nielsens ett pasbort tiill Fadersleff.

Henrich van Dylmen ett pasbortt mett nogre knechte her aff oc tiill Kalfther, ther att ligghe wdi borgeleger.

Las Poffuelsen i Gentoffthe en steffning offuer Per Koch, Kiellersuen i Knardrup, for en hest, hand haffuer, bonden tiilhør, att møde nu paa løffuerdag.

Etj Pors en steffning offuer Lauers Nielsen i Krarup for nogre pendinge, att møde sancte Oluffs dag.

Etj en steffning offuer Hans Bull i Skierup.

Lesse epther^{ne} stulle ride mett konnelighe maiestadt.

Her Mogens Gynode mett xx heste. Erich Ericseenn viij heste. Zahann Friiss vj heste. Her Offue Lunghe vj heste. Knudt Persen vj hesthe. Gabriell Gylbenstiern vj heste. [Jacop Hardenberg iiij heste]*) Lasse Brade iiij hesthe. Jens Brade iiij hesthe. Jep Torseenn vj hesthe. Bernner Persberg iiij. Børre Trolle iiij. Jøren Brade iiij. Otte Henrichsen iiij. Taghe Ottsen iiij. Jens Nielsen iiij. Enduoldt Jensen iiij. Mogens Krabbe iiij. Her Holger vj. Her Axel Brade vj. Her Mogens Gylbenstjerne vj. Her Mauris Olsen vj. Børre Jensen iiij. Her Knudt Rud vj. Greer Jensen iiij. Jacop Mouris Jensen iiij.

Jakom Mølner haffuer berett for k: m:, att hand noget tiid siden forleden solde Per Nielsen, som wor borgemeester i Nestuedt, ien lest øll, oc samme Per Nielsen nu dødt oc afgangen er, att k: m: betther oc beffaller borgemeester, raadt oc byffogetthen i Nestuedt, att the hielppe hannom till sin bettalingh, saa møgett som rett er.

Jørgen Matssen i Børup steffner Ericke Kromedighe, for hand lod rettthe hans fader Mattis Esbernssen, oc for then gaardt, som Mattis Esbernssen wdth bode, att møde nu paa tiisdagh næst kommende.

*) Det Indklamrede er overskrevet.

Item et breff tiill Per Ebbesen, huorledes Esly Bilde haffuer beret for kon: mtt:, att hand haffuer thaget nogre engi från hannom met vrett, och ther for beder kon: mtt: och wille, att hand lader Esly igien følge samme engi vbehindret, jntiill saa lengi att hand kand sielff mere tilstede och sware ther for.

Item ith breff tiill Sep Gald paa Resbyholm, att hand løber och tager [haffre] vdaff [dem], som ligger tiill lennet, saa hand sticker ko: mtt: j^m t^{er} haffre mett thet aller ilig^{te} och førsthe. mueligt er, och lader thet komme hiidh til Køpnehagens flott.

Item ith breff tiill Torgghen Brne paa Lundegaard, att hand sticker hiid thet meste haffre, hand aff sit leen aff sted komme kand.

Sameledes til her Peder Porsff, att hand løber ko: mtt: thuø eller iij^c t^{er} haffre och sticker hiid mett thet allerførste.

287 Her Siffver Hanssen presentatø tiill Homblett kirky per mortem domini Clementis Clementis.

Her Peder Anderssen presentatø tiill Magleby kirki per resignationem domini Ivarj Hanssen.

Pether Dringelbierigh steffner Per Hallendssfar oc her Estell vdtj Vondt oc Wlandt Gødiessen for nogenn arff, att møde her paa Riøbnehagen Zachobj apostolj, aar 1537.

Eti Pors ett obstandelse breff paa alt thet gods, hand haffuer vdi Laalandt, alt then stund hand er i rigens forfall etc.

Ett obedt breff tiill alle kirckens oc kronens tiennere, att the huer mett en wogen møde nu paa mandag paa Walby bierg, ther stulle the fanghe ydermere att wide huar.

Tiill the bynder i Holmstrup ett breff.

Her Anders Bilde try breff, thet enne tiill Steghe, Wordingborghe flott oc Dalby closther, att hand fangher sitt gods egen epther recessens lydelse.

En misiff tiill Nykøping, att hand lader bere en stude tiill noghre daar, saa then ligger aldelis rede nar hannom fangher schriffuelse, oc stull hand icke taghe thennom for hannom tilfigis.

Her

Her Mogens Gylbenſtiern ett ſølle breff tiill Tune oc Stiøbeberg leen vdi wort righe Norge, ſom i tiilſorn giort haſſue.

Item ett breff tiill Per Hanſen att myn herre haſſuer mont hannom ſine len epher ſo: Frederichs breffs lyndelſe, att hand ther faare icke giør hannom hinder paa hves rettighedt hand faar oc haſſuer ſaaedt ther aff.

Bent Bilde en ſteffning offuer Mogens Marquorſen for nogen rentte, hans broder tog wp paa hans wegne, att møde vincula Petrij.

Her Oluff Roſenkrans ett obſtandelſe breff paa hans gods i Hallen etc. 283

Pether Willomſſen ſalkesfenger iett breff, ſaa hand maa nyde thet ſalkeliger ved Borreby oc thet andett ved Høllerve, ſom hand tiilfforn haſſde aff biſperne i Lyndt, dogh att hand ſtall giøre oc giſſue ther aff tiill off oc kronen hves hand plegede tiilffornn att giſſue ther aff tiill biſchoperne, oc att hand ſtall tiilbyde ſo: mt: hves ſalke ſom hand ther fangendes worder førre hand farer aff landett.

Nyels Mogenſſenn ſteffner Nyell Pierrickſenn vdi Stoffbølle och alle hans medſyllere, ſom indtgick vdi Hans Gregorſſens huſ, ſom brødt hanns løſ och hanns lycke och ſloff hannum vdi hiell paa ſynn ſeng, och ſydenn drog hannum vd paa gadenn och lode hannum ligge paa tribie dag och ſydenn førde hannum tyll tyng och lade hannum paa enn ſtegle mod log och retth. Sammeledis Per Hansſenn vdi Biereby, Mickell Senſenn vj Løgetoffte och ſyden alle the ther ware vdi thett winde, ſaa hand hadde leſſuett ſiitt liſſ ſom enn ſtald och enn forreder, och ſaa Hans Anderſenn, ſom er herriſ fogett boennedes vdi Karleby, for hand dønde thend døde mand paa enn ſtengle.

Torgenn Brne iett breff tiill borgemeſter oc raadt vdtj Lyndt, att the mett thet allerførſte lader opgraffue alle the hoggenn ſteenn, ſom ligger nedgraffvene paa ſanctj Laurentii Kiergordt i Lynd oc thennom ſticer tiill Malmø.

Item breffue om arbejds karle tiill tiøbſtederne, effther ſom the tiilforne ere tiilſchriſſne.

Her Peder Rudt preſentag paa Stodemark kyrcke.

Item er forſcreffuit tiill Gottlandt om ſiølf ſtatt vdi ſaa maade. 289

Att huer mandt, ſom ſibder for huſſ och garbt, ther paa landit, ſtall giſſue ſo: mt: liij lodt ſiølf, then rige hielpen then fattige, och ſtall ſamme ſiølf vde vere

were i thet aller senneste fiorten dage nest epther att thette fo: mts: breff bliffuer lest och kundt giort for thennom, och autworder her Henric Rosentrants.

Och kom samme breff affstedt met then boyert som løb att Gottlandt epther then kald.

Iett breff till Marquardt Limand, att som mynn herre hassuer tilfforne tillschriuffett thennom mett theres hustruer oc iomfruer, saa bether f: mt: thennom, att the wisseligen komer, f: mt: will giffve thennom hver iett erende i besfalingh. Claues Egerdtffen.

Per Falster. Erike Matssen aff Glueb. Erike Matssen. Sorgen Benstermandt.

Istem iett breff till Hederstorp, att f: mt: er wentendes the Hestese sendebud hiid, att hand warer paa thennom wdtj Affens, oc ther entffanger thennom wdtj Affens, oc self følger thennom hiid oc sticker thennom wonderholldinghe hiid till byenn.

Istem lige flight et breff till Anders Emelessen.

Appelone, Oluff Smidts i Rioghe, ett breff tiill herrefogeden i Rums herret, att hand hielper hende saa møghet som rett er.

Erike Kromedige citat Hans Perssen borger i Warde oc hans loffs mendt for ienn loff, hand gaff mett wretthe, att møde otthende dagen nest effther krøningen.

Istem Erike citat Povell Grauerffen, att bere windesbyrdt om then loff, Hans Perssen gaff hannom for noget pendinge, att møde same dagh.

290

Thomas Nygssen paa Solt iett breff till Aruedt Bliffstand, att hand lader fylge hannom all then kirke tinde, som faller wdtj Kyng saagenn, dogh att tienden skall indføres wdtj kirke laden wdtj kerffven oc ther skiffthes effther ordinandffens lydelffe.

Istem ith breff tiill Henric Rankow, saa att Jens Rier och hans hustru hassue labit beretthe for kong^e mtt., att Axel Søye hassuer tagit etth ferghe huff fran thennom, som kallis Sebersfundh, atth hand forfarrer om for^{ne} Axel Søye hassuer taget same fergstedth fran thennom mett vrett eller ey, och ther som hand hassuer saa dresuitt thennom fran theres huff, næring och bieringh, tha bedher kong^e mtt.: att hand schall fly thennom thet yghen, heller och etth andett boligh, som the kundhe besørge thennom theres næring och biering vtf.

Siiu

Tiill thesse epther^{ne} leen, clostere och kioepstebærne om natthold tiill thesse fremmede herrer och gestickte.

Tiill her Claues paa biscopgarden i Roskylt. Tiill abbeden aff Ringstedt. Tiill Soor. Anduordskoff. Tiill her Knudt Rudt. Tiill Nyborg. Tiill Resbyhoffuit.

Item schall Anders Emicksen haffue fordelße breff tiill hertugen aff Lüne-²¹ borgs heste och fold.

Item schall Eyler Rønnow haffue fordelße breff tiill then hessesse gestickte, att flye frij vnderholling, gode fordelße met h ste, wogne och anden dell, hues the behoff haffue.

Item Claues Daa och her Knudt schall følge hertugen aff Lüneborg och Særen och.

Her Trudt Wistand en steffning offuer fru Inger her Wifentius.

Mester Geble iett følge breff tiill alle the bønder oc tienere, som bygge oc tiene tiill Ronke liffvett closter wdthj Bergenn, hvar som helst the bygge oc boe, att the suare mester Geble etc.

Item iett breff tiill alle geistlige, prelater, prester oc predicanter wdthj Bergenn sligh, saa att fo: mt: haffuer befalett mester Geble, att were superattendent offuer Bergenn sligh, att the ther fore predike thet retthe, renne oc klare godts ordt, effther som for^{ne} mester Geble thennom wndervisendes worder, saa att nar f: mt: selff personligen ther wdj landett kommendes worder, att thaa saa findes, som samme fo: mts: breff wduiffær.

Ett solle breff tiill Orbeck, som tiilforn laad tiill Fyns biscopdom, Henrich Friis.

Sett breff tiill Brandts Trebov, att han ingen tydske kiobmendt tiillstedt att bygge paa nogett fiste leger, hvar the idy haffuer priuilegier paa. Sligh samme tiill Simen tollere paa Røenn.

Her Nyge skall haffue breff paa ienn gaardt heber Verke wdthj Nørre Asbo herret lidende effther thet breff, hand sel paa Skrellinge leenn om liffs tiid.

Mette Maeller[s] et breff tiill borgemeister och raadt her wdj byen, att the tage²² predicanterne tiill thennom och forfare then sag emellom hynde och hindes mand Rasmus Maeller, och skyle thennom att mett rette, giffuendes thet fran thennom bescreffuit.

Her Nygghe Krabbe ett breff tiill fo: aff Suerrighe, att fru Anne paa Aspenes maa lade her Tiige fille hans landgilde.

Et breff till kongen aff Suerige.

Et breff tiill Christopher Olsen. Holmcloster.

Søffren Tellingebøe.

Albret Skeell breff ad gratiam paa Trep garbt, dog att hand schall tienne ther aff sielffierde tiill hest eller soedt och giffue ther aff et halthundret g. i gulb.

Her Anders Jensen vicarius i Kiøpnehaffn protectorium in generalj forma.

Saa møgett skall hver superintendenth haffue om aarett paa xv personer.

Item ij lester rugh. Item iij lester malt. Item ij lester haffre. Item i las høs. Item xx las halm. Item v thremmett humle eller x gyllen. Item vj fede ørne eller xx gyllen. Item xl lam. Item xij svinn eller viij gyllen. Item ij tønnder smør eller xij gyllen. Item x lester kull eller iij gyllen. Item ij^c las ved eller xx gyllen.

293

Item kom breffwe offuer allt riiget till menige bynder och almoe om en ny sielfffkatt vdi saa maade, att huerie tiuge bynder och landboe skulle [svare] epther thenne forsc^{ne} concept's lydelße.

Item her Johan Rangow schall lade vpbere skatten offuer alt Riiperstngt.

Item Peder Ebbesen vdi Aarhus stngt.

Arrell Tvoll vdi Wendelbo stngt och antworde then Tzorgen Persen rentemester.

Fyn.

Anders Emicksen vdi Nesbyhoffsuit leen, Hindzegauell leen, Hagenstaf leen, Rugordts leen och thet herrit, ther tilligger, och vdi Sundsherit.

Niels Lange vdi Nyborg leen, Sallingherit, Langelang och Thosyn.

Siellandt.

Iffuer Krabbe vdi Kiøpnehaffn leen mett Tryggeuel, vdi Krogen leen och Harrihsborg leen.

Bolbisla Bobisser vdi Kallingborg leen, Holbed len, Skiolbened leen och Abumstrop leen.

Krildt Jensen vdi Boringborg leen, Korpsør leen och Møen.

Smalandene.

Schacke Rangow vdi Falsker.

Oluff Scriffuer.

Vdi alt Laalandt etc. holde then hof thennom tiill videre scriffuelße.

Her Dffoe Lunge breff till Tzorgen Skovgaardt, Claus Albretssen, Tzorgen Hanssen, Per Sull, Henrich Windt, Evendt Perssen, Otthe Henrikssen, lensmand, till offver werellße etc., atth ther er icke rett markesskiell mellom Nesager

Skovff oc Refager, paa then ienne, oc Bred oc Grammerode paa then anden side, att the medt sandemendt, nar the bliffve loffligen till Krafte, ride och fuerige rett markestiell mellom for^{ne} byer oc giffve beschriffvett fraa thennom, som the wille andtsuare fore godt oc were bekiendt for t. mt.

Item ien for^{uit} till Keie Randsow, att nar her Dffve lader kreffve Frosthet markc till rebs, att hand tilhielper, att hannom steer saa meget som loff oc ret er.

Item Hertuigh Skram befallingh till her Dffve Eonnghe, Rogens Rontc, Sep Friis, Niels Jenssen, Jergenn Skoffgaardt oc Sachop Hardenbergh, webnere, Mikell Porffe i Hovsøll, Anders Jull ibidem, Frands i Holtom, Kresten Perssen i Winbelløff, Søffren Perssen ibidem, Lerkell Chrestenssen ibidem, att sandemendt wdij Korre Wongs herret haffve giordt wrett markestiell mellom Risager oc Skovshølle, att ride paa samme markestiell oc grandster om ther er giordt rett markestiell eller ick. Relator her Dffve Eonnghe.

Niels Hvidt i Bretvedt steffner Anders Schriffver, fogett paa Rygaardt, for tho stude, hand togh hannom fraa mett wrettthe, oc for iij markc, att møde her wdij byenn paa onsdagh.

Per Nielsen i Lille Hovbo steffner abbeden wdij Ringsstet closter, for hand haffver wist hannom wdij oc fore nogere flere sager, att møde paa onsdagh her wdij byenn.

Item ienn forskriff till Frands Trebov, att Rodkøbings mendt haffve berett, att the fiste paa Skore, oc hand haffuer beschriffvett therez silbt, att hand stikker seg mod so: mts: wnderfaathe, saa the ick komme widere oc klage fore so. mt.

Item the aff Landstrone sligt iett breff.

Kristoffer Planiker borgeleher till Ebbelholt met iij heste.

Superintendentes skolle hver haffve ienn missiue oc iett obett breff.

Gerdt van Grønningenn iett pasbortt wden vognen oc wden hest.

Her Gude Galle legde, att hand maa komme till so: mt.: Relator her Claues Willbe.

Item iett breff till Per Ebbessen, att hand skal stide Henric Rysmeester
erue

ørne for lxxx marc lybst oc end ther till for l gyllen wdij mynt. Relator Jonas Warnerstorp camerarius.

Hans Jeger iett breff till Wordingborgh, att hans tho svenne oc ienn dreng hulle bliffue ther mett lo: mts: hunde. Relator Jonn Warnerstorp.

Christoffer Rosenkrands forlenings breff paa Sebyggaardt oc thet got's ther tilligger, att hand skall tiene ther aff self fierde till hest eller stib, oc giffue lo: mt: halffdelen aff sagefalldt.

Ith breff tiill Frans Trebow, att hand haffuer tiilsiwn, att the sundiste giøre Rispnehaffns borgere ingen wold eller vrett paa thes boer ther paa Falsterbo.

295 Anders Jffuersen ith pasportt paa xxx ørune aff Slaane och offuer tiill Ryen.

Tiill fogeden aff Galingborg, att ther som saa findis, som hand sigher, att hand tager borgen a ff byfogeden oc predicanterren, oc lade saa alting wpslaa tiill lo: mt: dit komer.

Søren van Wynthet ett pasbortt mett iij wogne.

Assmus van Annefelds suend ett pasbortt met en wogn oc tiill myn herre.

Ender Wikartth pasbortt till Dyffe landt met ij wogne. Relator Jørgen Røper.

296 Giøre alle wittherliggt, att wij aff wor sønnerlige gunst och naade haffue taget, anammet och vndtfanget, och nu mett thette wort opne breff tage, anamme och vndtfange wore vnderfotte, borgemestere, raadmendt och menige borgere wdj wor kispstedt Østet *), thennom, thes husstruer, børn, hion, tiennere, got's, rørende och vrørende, ehvad thet helst er eller were land, ingthet vndertaget wdj nogre maade, och menige Østet by mett alle thes indbyggere wdinnen wor koninglig hegen, vern, fredt och bestermelse, besønnerligen att wille forsuare, bestyde, besteme och fordrattinge tiill alle rette. Sameledes haffue wij aff samme gunst och naade fuldbyrdt, sambtygt och stadfest, och nu mett thette wort opne breff fuldbyrde, sambtygte och stadfeste alle the naader, frigheder och priuilegier, som for^{ne} Østet by och thes indbyggere aff wor forfædre, framfarne

*) Ovenover Østet er skrevet Stege.

Koninger vdi Danmark, nadeligen och gunſteligen vndte och giſſue ere*), wiſt theſes ſuldmagt att bliſſue wiſt alle theſes ord, pungter och artikkel, ſom the i alle maade indholder och vdtuiſer. Dog ſaa, att nar wij wiidere ere komne vdi rigens forfarenhet och ther tha findes nogle artikkel vdi ſamme theſes priuilegier och friiheider, ſom ere off eller andre vore vnderſotte her vdi riiget beſuerlig, tha ville wij met vore elſte D. r. r. haſſue ſuldmagt ſamme priuilegier att forandre och remediere, epther ſom the kunde mere off och riiget och andere more vnderſotte lideligen och tollige. Thij forbiude wij alle, ehue the helſt ere eller mere kunde, ſerdeles vore fogeder, embighmendt och alle andre, for^{ne} vore ſere vnderſotte, borgemeſter, raadmendt och menige borgere vdi for^{ne} Offet her emod paa perſoner, huſtruer, born, hion, tienere, gotſ, rørendes och vrørendes, iugthet vndertaget, paa for^{ne} theſes frigheder och priuilegier, epther ſom forſcreffuit ſtaar, att hindre, hindre lade, vmage eller vdi nogre maade forſang att giøre. Vnder vor koninglig heffn och wrede. Dat.

Gert Byter borgemeſter tiill Campen met ij vogne.

297

Saban ſtadfeſtelse ſinge bynder och menige almoe vdi Synderherrit och Norherrit och Stodemarkſs kyrke.

Siør alle wiitterliggt, att wor vnderſotte, bunder och menige almoe, ſom bigge och boe vdi Sønderherritt och Stodemark ſogen paa wortt land Laaland, haſſue nu haſt theſes ſuldmegtige her hoſt off mett opne beſiglede pargments breffue och priuilegier, ſom gamble konigt Chreſtiern, ſameledes andre wor forſedre, framfarne koninger vdi Danmark, thennom nadeligen vndtte och giſſuen haſſue, indholdendes, att the mwe ſiegle aff riigett och tiill Lyſſeland, tiill och frann, om theris næring och biering. Thii haſſue vii aff wor ſønnerlige gunſt och naade vndtt och tiilladit, och mett thette wortt opne breff vnde och tiillade, att for^{ne} wor vnderſotte, bynder och menige almoe, ehue ſom helſt the tiene eller tiilhøre, ſom bigge och boe vdi for^{ne} Sønderherritt och Stodemark ſogen, eſfter ſame for^{ne} wor forſeders priuilegiers och frigheders liudelse mwe ſiegle tiill Lyſſeland tiill och fran egien mett theſes egen hiemme førende och hiemme afflede gotſ, och therfor egen kiope homble, ſaltt, ſtaall och anden beſell, hues the behoſt haſſue tiill theſes egitt huſes vpholdelse och icke anden, for vden ner ſom menige forbud er offuer alltt wortt rige Danmark, tha ſchulle the were pligtige tiill att holde ſame forbud lige ſom andre wor vnderſotte vdi riigett giøre. Dog mett ſaa ſtall, att for^{ne} wor vnderſotte, bynder och menige almoe, icke ſchulle kiope eller ſiegle mett

*) Her er tilføiet i Randen, men igjen overſtreget: och the hertil vdi theſes rolige brug och beſiddinge haſt haſſue.

alne, wegte, maade eller noger andre kiebmandsflaff driiffue tiill forprang vdi nogre made. Och naar wii widere er komne vdi riigens forfarenhedt, wille wii haffue fuldmagt, same frigheider att forandre, forwandle och remediere, effther som wii mett wor elst. Danmarks riiges raad rodh kand tugkes thennem att were off och andre wor vnderfotte lidelige och tollige. Thii forbude wii alle, ehuo the helst er eller were kunde, for^m wor vnderfotte her emod pa theris nering, effter som fforschreffuett staar, atth hindre eller forfang att giøre, vnder wortt hullest och naade. Giiffuett paa wortt slot Gottorp onsdagen nesteffter sanctj Jacobj apostoli dag ar etc. mdxrxvij. Under wortt signett.

Item bress tiill Bobiser och tiill AarliB Blffstand, att the vdesker thet som igien staar aff the kircker, som wij sende thennom register paa.

295

Danste hoffzinders borgelene vdi Skaane.

iiij	Jens Bragde vdi Helnekyrcke.	
iiij	Bent Billbe vdi Bedestow.	
iiij	Werner Persberg	} vdi Herrikuad.
iiij	Otte Bragde	
iiij	Iyrgen Bragde	} vdi Dalby.
iiij	Grers Jensen	

Danste hoffzinders borgelene vdi Sielland.

ij	heste Planiger	} vdi Efferom.
iiij	heste Lauge Bragde	
iiij	heste Iyrgen Jensen tiill Laugholm.	
iiij	Eschild Goye Stege.	
iiij	Per Rud Knardrup.	
iiij	Drage Halsked Kloster.	
viiij	Iyrgen Rynzenbeck Geholt.	
ij	Iyrgen Suae Dragsholm.	
vj	Henrick Blom	} Antuordloff.
ij	Mourits Rangow	
iiij	Asmus von Anesfelt	} Soor.
iiij	Frederick Ramyn	
iiij	Henrick Rangow Ringsted closter.	
iiij	Borchert van Bommelberch	} Boringborg.
iiij	Prein	
ij	Balmitz Tuerby.	

Per Krabe ſteffner her Axel Brade oc Laſſue Brade for Wiſtyldt hoffgardt att møde tiill almindelig herredag.

Gyler Rønno en befalling tiill Anders Emicſen, Claus Eriksen, Jacop Hardebierg, Steen tiill Dlerſtruppe, att the komme paa thenne Dre marck, ſom prior af ſancte Hans tienere haſſue mett wrette, oc hand kender ſame jor ligge i hans rette møll oc ſolſalldt, nar han thennom tilſiger.

Hans Steiſen tiill Weirup en befalling tiill Jøren Quihgo, Niels Wiildt, Jacop Hardenbierg, Axel Nielsen i Marsløff, att the møde i Rørbech ſtoffgordt oc ſillie Dirich Henningsen oc hannom att om nogen ſtoffdell oc ager oc eng, Dirich tog wden tings dom.

Hans Stigefen en befalling Jøren Quigo, Per Broch, Werner Bertelſen oc Duff Norby, att Liunghe mendt formene Hans hans tiennere i Lerbechs holm theris frij wdgang oc greſgang faare, att the møde paa Lerbecſho(l)m.

Fru Elſe oc Gyler Rønno ſteffner Ebbe Munch faare jor ſtoff oc eng, hand tog mett wrette fra thennom emodt konning Frederichs dom paa Herringge marck att møde i Dtenſe paa fredag betiden.

Anders Emicſen en befalling tiill Jyrgen Quigow, Niels Wiild, Hans Styphen, Dyrid Quigow, Chriſtoffer Pallesen och Axel, Knudt Matten herriſſe foget i Åſumherrit, Anders Knudſen, Hans Smedt i Rabdrup, Wnder i Holles, om trette emellom Anders Emicſen och Ellinge mend fore et gerde, ſom the haſſue ſet ind vdi hans frij enmarcke, att the grandſte och forfare, om ſamme gerde ſtaar ind paa hans enmarcke eller ey, ther ſom thet ſtaar paa hans, atj tha vdi uife huor ſamme gerde met rette bør att ſtaa.

Helſe etther byndher oc menige almuge, huem ſom helſt i tiene eller tiil-høre, ſom bygge oc boo vdi — *) leen, ^{ten} met gud oc vor naade. Wiidher, ath vore elſte D. r. r. haſſue nu for thenne ſtore beſuering, ſom off nro dagligen paa henger, beuillget oc ſambtygt off en almyndelig landehielp offwer alt vor rige Danmark, ſaa at huerrj r mend ſkulle giue off xx marck danſke pendinge, then riige hielpe thend fattige, oc ſtall for ſamme ſtat ingen vere frij, wdhen the vggedags mend, ſom boo for godemenh egne gorde oc i thet ſamme ſogen, ſom theres gorde ligge vdi, och er theres egghet arffwe goh oc frij haſſwe verith off arilh tidh, men the vggedages mend, ſom ligge for vore oc kronens och ſtigens

*) Haben Plads.

300 flot oc gorde eller for herre floster, the skulle icke vere frij, dog skal huer aff then-
nom icke giue vdh en $\frac{1}{2}$ danste oc skal off elst. — *) vor lensmand lade
scriffue etther vdi mantall oc lade vppebere samme hielp, oc skal hand annamme
aff etther i same hielp huad mynt i kunde aff sted komme, saa vell dobelthe mark
stæder oc markstæder som andhen mynth, oc icke skulle i heller besueres met scriff-
uer pendinge at giue thennom, som same stat scriffue, oc skal same hielp vere
vdi riiij dage effther at thette vorth breff bliffwer lest for etther. Thij bedhe
vii etther alle oc huer serdelis strengligen biudhe, atj rette etther effther veluigen
at vdi giue same stath, paa thet at vore lensmend icke skulle bliffue fororsaget tiill
ath straffue thennom som offwerhørige sidde, ligge som thennom vore breff oc
budh icke holle ville. Giffuit Malmø torsdag post Michaelis.

301 Gøre alle vittherligt, ath for the mangesollelige klagemøll, som haffue
verit for off aff vore vnderfotte riggens indbyggere offuer then suore oc byre tiidh,
som her er nu vdi riighet besynderligen paa prouiande oc fetalie, ere vii met vore
elst^e D. r. r. ther om saa tiill ens vordhen, at her ingthet korn, huerken rug, byg,
meell, malt eller haffre skal vdføres her aff riighet oc i Lybiske landh, oc
tiillig^{te} icke heller nogen fetalie, besynderlige saltet kødh eller andhen fetalie,
indhen ste. Bolborge dag furst kommandes. Fordrifter segh noget her emod
at vdføre noget korn eller fetalie, tha skal hand haffue forbrudt hues hand
haffwer met at ffare oc ther tiill xl mark tiill off oc xl $\frac{1}{2}$ tiill byen, huor hand
thet vdi tiiber. Dog paa thet ath vore vnderfotte køpstædmænd skulle haffue
noget nering tiill at købe salt, humble, stoll, klede oc andhet, hues her behoff
gøres i riighet, skulle the mve vdføre siild, aall oc smør, och tiillig^{te} mve
vddriffue leuendes ørne, dog vor told ther met vfforsømmeth. Thij bedhe vii
och biude alle vore fogedher och embedsmænd, borgemestere och byffogeder, atj
haue grandgiueligen agt paa, at same vort forbud vbrødeligen holles offwer alt
vort riige Danmark. Ladendes thet ingenlunde. Vnder vort hylleste oc nade.

02 Gøre alle vittherligt, at off elst. borgemestere, raad oc menige borgere vdi
vor køpstæd Malmø haue ladhet beclage fore off, ath mange byndher och andre
fremede indrage vdi Malmø oc ther købe met andre fremedhe, besynderlige ørne,
thennom oc theres by storligen til stadh, thij haue vii nu met vore elst^e D. r. raag
rad thet saa beuiget oc samtygt, at inghe byndher skulle mve købe ørne aff andre
fremedhe indhen theres porthe eller vden, saa viith som theres mark reder. For-
drifter siig noget ther emod at gøre, tha skulle the ther met haffue forbrudt hues the
haffue mett att fare och ther for vden xl m $\frac{1}{2}$ tiill off och xl m $\frac{1}{2}$ tiill byen. Giff-
uit i vor stadt Malmø torsdagen nest epther sanctj Mychels dag aar etc.
mdxxxviij.

*) Hæben Plads.

Till alle fergeſtederne om forbudh. Klippe. Kolding. Beble. Hørſens. Aarhus. Randers. Aaleborg. Skaffuen. Lemvig. Ringkjøping. Baarde. Holſtebro. Grynby. Ebeltofft. Mariagger. Seby. Høring. Rødneby. Rystedt. Boringborg. Reſtvedt. Stege. Nagſlow. Korſør. Skelſør. Swineborg. Aſſens. Nyborg. Kyrtsmunde. Bogenſe. Melfard. Rudkjøping. Sarkjøping. Nykjøping. Stubkjøping. Røge. Skelſør. Korſør. Kallingborg. Helsingør. Nrkjøping i Døherrit. Koſtbyldt. Holbeck. Siøborg. Kiøpnehavn. Siølfſborg. Lyſka. Halmſtedt. Wardbiørg. Kongſbaek. Faldenberg. Gaſekyll. Engelholm. Malmø. Landſkrone. Helsingborg. Falsterbo. Skansør. Trelleborg. Øſtedt. Bøe. Kuſſ. Rotneby.

Meſter Holger Skaller ſteffner Thue Bager oc Mattis Schriffuer, borge-³⁰³ meſter i Malmø, for ienn gaardt wdth Malmø wor giſſven till ſanctj Tørgen, oc Mattis Schriffuer paa boer, att møde i Kiøbenhavn om xiiij daghe.

Per Størlo ien forſchriſt till her Trode och landsdomeren wdth Nørre Halland, att the tage till thennom nogen flere godemendt oc dømme paa ienn ſagh om nogen iordt oc hves Per Størlo haſſuer till at tale her Morrits wdth Birkeriis oc ſkillie thennom at effther loſſven.

Søffren Perſſen i Byrkov wdth Holmendsherrit mett ſine medbrødere ienn beſſalingh till Keye Randzov till Koldingh, Claues Albretſſen till Damsgaardt, Tørgen Skovgaardt, Henriks Wind i Konſhaſſve oc Peder Chreſtenſſen i Stubdrop, att ther er threttie mellom Søffren Perſſen oc hans medbrødere oc hans Vdth wdth Skerup for iett windesbyrdt etc., atth the farer till landſtingh oc tage till thennom flere godemendt oc høre then ſagh oc endeligen ſkillier thennom att mett retthe. Relator her Mangnus Søye hoffmeſter.

Gerdt Herinng aff Amſterdam ienn forſchriſt till Peder Ebbesſen, att t: mt: haſſuer wntt hannom alltt Peder Mørkis gotſ, ſom wfforpanſtet oc wfforſatt er, wdth ſynn betalings.

Item idem iett protechtorium in generalj forma.

Item Hans Voſſen, Jep Voſſen, Jens Kempe i Skovbølle iett protechtorium in generalj formaa.

Item Hans Bruſſe wdth Weſterballe protechtorium in communj forma.

Item Anders Smedt oc Jep Ravnenssen i Skovbølle protectorium in generalij forma.

304

Thette epther^{ne} er then sitallig som fo: mt: haffuer giffuit hans naades predicant, bardstæter och trummetter och paa huilcke stæder som the stulle haffue samme sitallig.

Her Henrick predicant schall haffue aff her Claues vdi Roskylt: j ore. iiij faar. iiij swin. j f. smør. ij pd. meell

Olbermand thesamme steds: j ore. ij swin.

Bestell Trommeter thesamme steds: j ore. ij swin

Henrick Trommeter, Steffen Trommeter, } aff Dragsholm
Peter Piper och Northen Trommesleger }

huer thennom j ore och huer ij swin, och alle for^{ne} trometre tilhobe ij f. smør.

Mester Jacop Bardstæter aff Boringborg: j ore. ij swin. iiij faar. j f. smør. ij ørt rug.

Per Skredder en steffning offuer her Jøren sogneprest i Søborg for en jorbt hand haffuer fran hannom met wrette, aft møde paa mandag.

Hans Seruest en klipper pasport at Nyborg.

Tiill her Gude Galle ridder om then bund aff en kaffuall, som vnder hans leen er vpsætt, att fo: mt: haffuer befallet her Claues Bilde och Bernt Saffer att vpbygge samme stæib, att hand retter seg hues the hannom paa fo: mt: vegne tilfigendes worder, tesslig^t att hand bestiller thennom en last ther tiill epther her Claues Bilde vnderuifning, att hand och lader brende xxx lester kull.

Et breff tiill menige bynder och almo vdi Wigen och vdi her Gude Galles leen, att the rette thennom epther hues her Claues Bille och her Gude Galle thennom tilfigendes vorder.

Nagstom borgere confirmats pryuilegiorum.

Item scriffuelse tiill Peder Dre, att hand haffuer tiillswon met bynderne, att the ingen kiobermanstæff bruge emod theres breffs lybelse.

Pou:ll Jude breff att schulle were bysoget i Trelleborg.

305

Tiill Peder Hansen paa Aggershus, att hand forsticker j^m saffwe deler ind vdi Swinssundh tiill vort behoff fore pendinge met thet første.

Bernt

Bernt Saffer forbeſſe breff paa en voga tiill Babus.

Peder Eriksen protectorium.

Thette efftherschreffne er maaleb paa thend gaard, meſter Northen haſſuer liggendes wdj Malmø paa ſøndregade. Item holder ſamme gaard wdj ſyn bredt paa then ende langſ wdtnett adelgaden, maalendes aff ſynder fra then gaard, wnge Rasmus Stomagher i booe, oc ſaa wdj nør tiill then gaardt, meſter Jens Kollinge wdj were haſſuer, xlvj alne och iij quarther. Item paa then øſtre ende langſ wdtnett her Klauſſues Poddbuſt godtz wdj ſyn bred aff ſønder oc i nør lij alen. Item wtj ſyn lengd aff weſther fraa adelgabenn oc ſaa wdj øſther indtiill forⁿ Klauſſues Poddbuſte godtz molendes xcij alne, forwden tagdrøbett wid bode ende etc.

Her Trudt citat borgmeſther oc raadt i Malmø faare en gordt.

Fru Birrite,*) Per Larmands eptherleuerſte, en ſteffning offuer her Hans Wilde faare ett mageſkifte, hand gjorde met hindeſ hoſbunde Per Larmandt, oc hinde er icke ſtedt ther ſylliſte, ſom hun ſielff ydermere berette kandt, att møde nu paa fredag førſt kommendes, att ſuare hinde eller hindeſ laue werge.

Elleholm. Bpſlaa ſtadfeſtelſe. Lønſberg. Salsborg.

Lordt Rodt følge breff tiill Bergenhuſſ leen, Bergenhuſſ ſtygt och Staffuanger ſtygt, met alt thet gotſ ſom kronen och biſperne, bode archebiſpen och biſpen aff Bergen och Staffwanger, pleye att haſſue i ſamme tvende ſtygt och ſancti Dluſſs told i Hettelandh**).

Chriſtoffer Huibſeld tiill Heligland følge breff.

Hans Bagge laugmand paa Stegghe confirmatſ.

Nils Clauſen laugmand i Staffwanger confirmatſ.

Jens Søffrenſen ſcriffuer paa Bergenhuſs ſlotsſcriffuer forleningsbreff paa ^{ms} kronens gard Saltſøn i Bergen ad gratiam.

Chriſtoffer Huibſeld en ſchriſſuelfe tiill Dluſſ Mogensen, att hand tager ſig offuer att were laugmand i Trundelagh.

*) Udſtregt er: Pore dattther paa Stenolt. **) Navnet er utydeligt og kan ogsaa læſes Helteland.

Vil Christiaan etc. Gøre alle witterligt, att wij nu aff wor sønnerlige gunst oc naade hassue tagit, annammitt oc wndtsongett, oc mett thetthe wortt obne breff tage, annamme och wndtsfange more wnderfaatthe, burgmester, raadtmenndt och menige borgere wdj wor kiopested Wpslaa, thennom, theres hustruer, børn, gogs rørendes och wrørendes, ehwadth thett helst er, eller were kandt, ingthett wndertagettd wdj noget maade, wdi wor koninglig hegnn, vern, friid oc bestermelse, besønnerligenn att wille forsware, bestylde, besterne oc fortadtinge tiill alle rettthe. Sameledes hassue wij aff samme gunst och naade fuldbyrde, sambtygt och stadtfest, och nu mett thette wortt obne breff fuldbyrde, sambtycke oc stadtfeste alle the naadit, frygheder oc priuelegier, som for^{ne} more wnderfaatthe, menige borgere (i) Wpslaa, aff more forfædre, framfarne konninger wdj Danmark oc Norge, naadeligenn oc gunsteligenn wndte och giffne ere, wedt theres fuldmagt att bliffue wedt alle theres ordt, pungther oc article, som the indholle och wdtwisse. Sameledes hassue wij och wntt och tnylabytt, att thij for^{ne} more wnderfaatthe borgere wdj Wpslaa mwe och schulle her eptther besøge theres nering wdj Wigenn och ther kiope kiobt, korn och andre more, som ther i thett lande endt tiill kiope erre. Tellig^{te} mw more wnderfaatthe wdj Kongiellff oc søge theres nering oc byeryng hosff Wpslaa oc ther kiope oc sellie hues thennom behorff er tnyl theres wnderholing. Dog saa att naar wij wiider ere komne wdj rigenns forfarenhedt oc ther som tha findes nogle articler i samme theres preuilegier och frighebt, som ere oss eller andre more wnderfaatthe ther wdj landit besuerlig, tha wille wij mett more elst^{te} Danmarks riigis raads rodt hassue fuldmagt, samme preuilegier oc friihebt att forandre, foruandle och remediere, eptther som the kunde were oss och riigett och andre more wnderfaatthe lydelig oc tollig. Thii forbiude wij alle ehue the helst erre eller werre kundhe, serdeles more fogeder, embighmendt och alle andre, for^{ne} more kiere wnderfaatthe, borgmester, raadtmenndt oc menige borgere wdj for^{ne} Wpslaa her emodt paa personer, hustruer, børn, hion, tiennere, gots, rørendes oc wrørendes, ingthett wndertaget, paa for^{ne} theris frygheder oc preuilegier, effther som forschreffuit staar, att hindre, hindre lade, møy, plage, wmage eller wdj nogher maade forsong att gjøre, wnder wor koninglige hegnn och wrede. Giiffuitt paa wortt slott sti. Northenns affthenn aar etc. mdrxxviii, wnder wortt secret.

Rasmus Jensen borgemester, Per Skriffuer raadmandt, Søffren Jensen, Per Nielsen, Niels Benzen, borgere.

Gyendoms breff paa then gammel biscep gard i Kallingborg, østen nest op tiill skipper Jøppes gardt liggendes och vesten tiill Pouel Huids gardt, wnder tagen then saal i samme gard, som tiilforne er giffuit tiill et rodbus ther i byen.

Grand Hansen van Ryhinge protectorium.

Christoffer

Chriſtoffer ett opſtandelse breff paa alt hans moders oc ſyſkenes gods i Danmark.

Ett borgeleger breff tiill Chriſtoffers ſkipper oc hoffbøds mandt.

Ett breff, ſaa att Jøren Holſte, Morten Holſte maa ſaa ſyn broders gods egenn, huar thet findes.

Ett breff tiill almoen i Trundelau, att hves the haſſue handtlett i thenne fegde, er thennom naadelig tilgiffuet.

Trondt Benckestoch i protectorium høſtro, børn etc.

Ett paſbort tiill ſkipper Eſſuertt, att hand maa driffue ſyn kſopmanſſaff.

Bolburg Suend Kaareſ haſſuer beret fore to: mt:, huorledes att for^{ne} 385
bindes huſbonde Suend Kare er burt leben mett en anden løſſ quynde. Thij haſſuer to: mt: giffuet hannom leigde, att mwe giffue ſeg ind i riiget egen och ther bygge och bo hoſſ hans egte huſtrue. Dog met ſaa ſtell, att hand her epther ſchall holle ſit egteſkab och holle ſeg erligen met ſyn egte huſtrue.

Borgemeſter och radt i Vſted haſſue beret for to: mt:, att mange ſlotter løbe omkring ther vdi Reſbyholm leen och giøre thennom och theres by ſlor forprang. Teſſig^{te} att the fiſkere paa Abbeſkaſſ ligge thet ganze aar omkring ther paa ſamme fiſkelene och bruge theres kſobmanſſchaft, ſamme Vſted borgere tiill forprang, emod theres byes pryuilegier. Thij befaler to: mt: Jøp Tordſen, att hand haſſuer tiillſiwn, att ſaadant her epther jõe ſter, ſaa ingen ſlotter løbe omkring och giøre thennom forprang, teſſig^{te} ſamme fiſkere ingen handell bruge ther paa fiſkelenet, vdi alleneste bruge theres fiſkend om rette høſten.

Jyrgen Thomsen, Per Hansen i Hørup och theres metſylgere haſſue berett for off, huorledes att the for nogen aar vore ſandmend och giøre toug och ere nu ther fore nederſellig giort, ſom the mener met vrette.

Hans Nielsen vdi Giſterhouedth haſſuer berett ſaar t: mt:, att handt er født paa kronens paa Bedinde gods, oc hand nu deliis tiill en øde ſtaffn, tha epther thij hand er født paa kronens oc boer paa kronens tiill Tryggeuell, tha haſſuer to: mt: nu vndt och tiilladit, att hand maa were frij for ſamme delle, dog met ſaa ſtell, att hand her epther ſchall bygge och bo paa kronens huor to: mt: hannom [will] haſſue.

ſcriffuelſe

Scriffuelse till Sty Bagge, att fo: mt: agter att forsticke hans nades radt till Bergen scfi. Sluffs dag, att hand ther fore møder ther och stander huer tiill rette.

Rasmus Hansen i Kenge breff, att hand schall were frij, then stund hand paa samme got's boendes er, fore indbud och høste arbeyt till flottet att giøre. Relator Arilt Jensen.

Niels Degen breff att schulle were forstander tiill hospitalet i Stagelse och giøre gode rede och regenscaff, att all samme hospitals rentte kommer the fattige tiill beste. Relator idem.

Tiill Thomes aff Sold, att thesom Arilt hassuer forfald vdi fo: mt: verffue, att hand tha lader seg bruge vdi hues maade hand hannom paa fo: mt: vegne behoff hassuer.

309

Tesse epter^{ne} lensmænd finge breff at the skulle annamme aff Rogens Godste hueff tiende rug som faller ther vdi theses leen oc then lade fordele vnder kronens tienerer at bage vdi gode oc velbagde tweback oc thennom fremføre till Køpenhaffns flott. Sammeledes at samme lensmænd skulle forstike saamegen ved indh vdi the køpsteder, som ligge ved strand siden, som behoff er at giøre tiende bygget vdi malt oc at brygget vdi øll mett tiill vore orloffs stift.

Twer Krabbe aff Rogens len. Her Sluff Rosenkrands aff Abromstrups leen. Mauris Randzow aff Faxeherriit. Her Mauris Olsen aff Skioldenes leen. Holger Rosenkrands aff Bordingborg leen. Her Knud Knud aff Korsør leen. Knud Gijlenstiern aff Kalingborg leen. Marquor Tijdemand aff Holbeds leen.

Paa en løs Sebbel, som fortiden ligger imellem Folio 165—166 i Bogen, findes efterstaaende: — et grobrødre Klosters stenhuff vti vor køpstad Lundth, som ligger vesten vp tiil Klosteret, som hauer verit brødrenes fyrmerij och ragestuen, met kongens mag, som er alt vnder eth tagh, oc ther til et stycke aff hauserumet, saa hand land haue sin indgang fran trappen vesten vp tiil huseth, met then lille gord som brynden stander vti. Thij forbiude etc. Her Hansen vor hoffzindher. Dat. andendag paaſte vdi Landskronne.

VI.

(Hermed ender første Bind af Tegnelserne.)

VI.

Blandinger.

1.

Bidrag til Sædernes Historie.

Meddelt af Holger Fr. Rørdam, theol. Kandidat.

Det første af de her meddelte Stykker er en Skrivelse (af 29de Juni 1568) fra en Dr. med. Nads Povlsen, Rannik i Roskilde, til Universitetets Professore. Den indeholder et mærkeligt Bidrag til Oplysning om den Strængbed, hvormed man i Tiden nærmest efter Reformationen fordrøede Opfyldelse af et formentligt Ektekabsløfte, uagtet den ene af Parterne var i høieste Maade uvilig, og den anden som det synes ikke inffikerede paa det formentlige Løstes Opfyldelse, der desuden, selv om det engang var givet, maatte synes fuldstændig tilintetgjort ved mellemkomne Omstændigheder¹). — Den nævnte Dr. Nads Povlsen var født i Ribe omtrent 1532, i sine yngre Aar flafkede han paa Studeringernes Begne vidt omkring i fremmede Lande og besøgte Tyskland²), Holland, Frankrig, Engelland og andre Lande, saa han med Rette kunde kaldes „multarum rerum et nationum expertus vir³)“. En Tidlang havde han været Notarius ved Kjøbenhavns Univerfitet og samtidig holdt Forelæsninger over Terentius Komedier, enkelte Gange havde han prædiket dog uden at attraa noget Præfæmbede. Imidlertid havde han indladt sig i utilbørlig Omgængelse med et løst Fruentimmer, noget der blev ham en Rilde til mange Krænkelfer. Thi da det rygtedes, vilde Professorene tringe ham til at ægte hende; han blev indstøvet først for Univerfitetet og siden for Roskilde Kapitel, men uagtet der blev lovet ham „fuld Professio“ ved Univerfitetet, om han vilde ægte Kvinden, vilde han dog ikke indlade sig derpaa, idet han paaftod, at han aldrig havde givet hende Ektekabsløfte, og at de Breve, han havde frevet til hende, ikke indeholdt nogen Ektekabsforpligtelse, men kun vare „Dolebreve“. Efterat Sagen havde flaaet paa i nogen Tid, fik han dog ved Henvendelse til Kongen „Baskbord“ til at drage udenlands, og paa fjerde Aar opholdt han sig nu i Udlandet, især i Frankrig. Men ikke faafnart var han kommen tilbage til Kjøbenhavn, før han paa Professorenes Foranffaltning blev „ved sin Vre bemanet og indlagt i et almindeligt Herberg“, hvor han holdtes fangen i otte Uger. Derefter „gjorde han sig fremmed og elendig paany“, indtil han tilfifdt kom til Aggerøhus i Norge, hvor han var et Aar, til Kongen „forbarmede sig over hans Elendighed“ og flænfede ham et Kanonikat i Roskilde. Herfra tilfrev han

¹) Et noget lignende Exempel paa den Strængbed, hvormed et Ektekabsløfte fordrøedes opfyldt, hævet i den Sag, der anlagdes mod den beffendte N. Jver Bertelsen, fordi han med beffømmendel Samtykke havde hævet Forlovelsen med sin Hæstems (se N. y. Kirkehist. Saml. I, 20—21, 29—30).

²) D. 30. Apr. 1553 blev han immatrkuleret i Bittenberg (anf. Skr. S. I, 473). ³) Indfkriften paa hans Eigten hos Th. Bartholin, De medicina domestica Danorum. Diss. VIII. Marm. Dan. I, 27.

han Professorerne, der vedblev at føre Klage over ham, det nedenfor meddelte Brev, hvori han fremstillede Grundene for sin Antagelse, at han ikke var bunden ved noget Løfte, ligesaa lidt som han med Rette kunde bære Skylden for, at vedkommende Kvinde senere havde hengivet sig til et skamløst Levnet. — Karakteristisk er Dr. Mads Povlsens Begjæring, at Professorerne ikke vilde anse hans Brev at være skrevet dem „til Foragtelse“, fordi det var paa Dansk. — I Roskilde synes han forøvrigt at være kommen til Ro, ja endog saa at være bleven gift⁴⁾, han døde her i Januar 1579, 47 Aar gammel, som Rammik og Forstander for Duebrødre Kloster.

Den anden Sag angaar en Student Lævrids Mogenssen, „som udaf Religionen skal være en Jesuitte“; han havde i Forening med et Par andre Personer i særdeleshed Optog og Forklædning indfundet sig ved en Kalentforsamling, Præsterne i Løve Herred (Holbæks Amt) holdt 1605, og „Gud og det hellige evangeliske Ministerio til Spot og Foragtelse“ gaaet ind i Forsamlingen „med en Tromme formummet“, og „forstyrret Præsterne udi deres Lectionibus, Sang og anden Bestilling“, som de meddelte Afskrifter nærmere oplyse. Efter kongelig Befaling blev han siden indstævnet for Konfistorium, hvor Rigens Skriver Klaus Mortensen optraadte som Aktor imod ham. Dommen gik ud paa bestandig Relegation fra Universitetet, og da Kongen havde æstet Professorernes Mening om, hvilken verdslig Straf han desuden passende kunde underkastes, foreslog de, at han skulde offentlig med en Tronime føres fra Gammeltorv til Slottet, „i sin egen Invention og tiltagen Habit, og siden holdes en Tidlang i Lænke til Arbejde“. Det kan man kalde streng Justits!⁵⁾.

A.

Dr. med. Mads Povlsens Skrivelse til Professorerne ved Kjøbenhavns Universitet.

Hederliig oc høilerde Herrer Hans Albertsøn,
Superintendent offuer Sielandh siigtt, Niels Hemingsøn,
Rasmus Glab, Albert Knopper, Doctores oc professores vdi
Kjøbinghafns Vniuersiteett, disse efftherfølgenbis articler med
fortale och beslutelse tillikrefuitt.

Efftherthij gode Herrer att ieg formercker erliig welhyrdig Riddermendtz
mendtt, som y mynn sag med then quinde Signe per huihdh haffuer liige megitt
med eder moed megth atth handle, the allsomeniste icke er meg emoed, Men ochsaa
vthen nogen mynn bøn och begeering, ia ocfsaa vden nogen mynn forhuerring
heller

⁴⁾ Et Lerpager, Ripæ Cimbricæ, p. 636. ⁵⁾ I Pontoppidans Annal. eccl. Dan. III, 556
er denne Dom fortælt og usøjelig omtalt.

heller wiidſkaff haſſuer nu thitt och offthe baade hiemeliig och obenbarliig tracteeritt effter, att wille beramme myn gaffn oc beſthe her wbj aff alð theeris ſørſte ſliitt oc formue, effther ſ: m thennom kunde tyckis att baade rettferdiighebdtt, oc nogen myn wſtyldiighebdtt ſiunthes aff thennom wd att kreffue. Och the dog alligeuel medtt theeris ſtore vmage, haſſuer ther wthj inthet hoẽs eder mott wdrette for nogen ſynderliig wreeduillighebdtt ſom baade thennom och meg h ſiunis hoẽs eder her wbj att ſindis. Wyl ieg ther for gierne for gudh ſtyldtt, oc for rett Chriſten Kierliighebdh ſtyldtt wære aff eder ydttmgelliig begeerinde, att y icke will anderledis befatte thenne myn ſag, end ſom hun er y ſegh ſiellff medtt ſandhed fraa thett førſte oc thill thett ſiiftthe forſunden. Att ieg y ſaa maade nogerlunde motte hoẽs myn herrer oc gode wanner wære ſaa megit thes mindre myſthengtt for thett meg ydermeere tilleggis, end ſom myn ſtyld oc brøde rettheliig y ſandhebdtt ſindes oc beuiiſes landtt. Wenn paa thett att eder heller nogen ſom thenne mynn ſag her effther hender for att komme, icke ſtall eller land nogitt ther wdaff wære forholitt eller wuittherliigtt, haſſuer iegh thenn wthij theſe efftherfølgendis Artickler rettheliig wbj ſandhebdtt ſaa beſatthett, ſom ieg førſt paa thenn yderſte dag will wære bekendtt for then Domſtoell ſom ingen fallſt heller wrettferdiighebdtt giellde ſtall, Siiden ſom ieg weedtt at mynn ſamwittighed land her y werdenn wære mellom then aldmeg^{te} gud oc meg well tyllſridh. Der neſth ſom ieg ſiellff will wære forpligtt medtt thenne mynn egen handſtryfftt oc vndertrøgthe Signethe att bekende oc forſuare for mynn Allernaadigſte herre oc Konge, oc hans Kong: Wtt: ellſteliig Danmarcks riigis Raadtt med heder oc ære, liſſ och blodtt, och all mynn wellſartth. Theſe ſamme artickler ſender ieg nu tyll eder førſt, att ieg ſaa land thes bedre wære baade for eder oc andre aarſagede, huorledis att ieg icke er thenn ſom nogen klammer thrette heller retthergangh er begeerinde (2c.¹). Er ieg gierne begeerinde att y inden otte dage neſth effther att thenne mynn ſtriffuellsẽ er kommen eders rector tyllhande, wille giſſue meg ſtryffteliigenn enthen alle ſamenn heller oc huer vthj ſinn ſtebdtt tyllkende, huad eder her emod land fattis (2c.). Ther ſom ieg oc icke bekommer nogen ſtryffteliig ſuar med klar beſteedenn fraa eder inden forſkreffne otte dagis termiin, er ieg begeerinde att y icke legger meg tyll vnde, att ieg medtt thenne ſtriffuellsis klare, wforfallẽde, och y liige maade beſeglede Copier giſſuer meg vnder mynn Allernaadigſte Herres, ſampthliigenn Danmarcks Riigis Raadh, oc alle myne gode wanners beſtyttellſe (2c.). Ther hoẽs er ieg ochſaa begeerinde att y wille icke tẽde thenne mynn danſke ſtriffuellsẽ att wære ſtickit aff meg tyll eder wbj nogen foragtelſe. Wenn thenne wor almindeliig ſprock haſſuer ieg beſt willd brugith her wbj, paa dett att baade lerdẽ och wlerde ſtulle mynn rette meeningh

¹) Da Skrivelsen udmærker sig ved en stor Ordrigdom, er her og i de følgende paa de angivne Steder ubeladt et og andet, der ingen videre Oplysning indeholder.

meeningh klarliigen forstaa, oc siiden forvorden allb strømpeterij ther om bømme. Dog wil ieg icke fornegte meg att will offuerantworde eder allt thette samme paa latiinske sprog thll synn tiidtt, om y thet ere begeerinde, paa thett att saa well fremmede som wor egen maa medtt sandhedtt offuer eens komme.

Der for nu y Jesu Christi naffnn thll dett første.

1. Tha er ieg begeerinde om nogen aff eder med siellig och sand win-disbyrdtt kand meg nogitt effther siige ther ieg skulle nogen tiid hassue bedreffuit wdi tyssland, holland, Brabant, frandriige, Italien, engelandtt, Norge, heller her wdi Danmarks Riige, fra myn første barndom, och end till nu thenne tiid, ther myn ære och gode rygte nogitt kunde forkortis wdaff, att y thett med eders skriffuellske icke wille bølie eller fortiie (2c.).

3. Thette saa først fremsatt, wille ieg gierne att y oc saa wille betende, huad mytt kallb oc embede dett wor ther ieg wor hoës eder Bniuersitetz Notarius, och lesthe wdi eders Collegio Terentij Comedias, medtt huad troostaff ieg der da tiente, oc medtt huad windstibelliighedtt ieg holltt mine Auditores tilstede.

4. Naar y dett will tencke rett, oc icke giøre meg høgre oc yppermeere end som ieg tha wor, tha throer ieg wiselliigen att y mett rette icke skall komme thll att giøre meg mindre oc ringere end ieg nu er forfunden.

5. Att y oc dett rett skall forstaa bekender ieg meg icke nogenn tiidtt, att hassue latt meg kalle thll nogenn predickembede enthen hoës eder heller andenstedh, saa att ieg dett kallb slett wille wære vndergiffuit. Men tree heller fire gange hassuer ieg wdi stoer nød oc trangh, naar the rettthe tienere hassuer waritt aff yngdom forhindritt, paa dett att gudh ord icke skulle forsømmis, laditt meg weluilligen bruge, icke paa thett att iegh wille wære kallitt thll nogen sognepresth enthen ther heller andenstedh, Men som ieg sagde, Først att gudh ord icke skulle forsømmis, siiden att ieg wille forsøge om gud hassde giffuit meg saadan gaffuer att ieg skulle kunde tale mynn ordtt for en meeningh allmue, enthen y saa maade heller anderledes, om dett nogen tiid behoff giordis, enthen myn ferne riige myn herre och konge, heller oc meg sielff till nytte gaffn oc beste. Quilken samme myn øffuellske och forsett, ieg icke tror att meg nu skall wære med rette then største aarsage huor for ieg enthen skulle tage saadan en quinde thll egte, heller icke skulle maa sidde thll bencks medtt thennom som erliig holdis, huad heller the ere her heller andenstedh.

6. Effther saadan embede och øffuellske hoës eder, bekender ieg meg aff yngdoms wforfarenhedtt, icke att hassue gaait thenne forbemeellthe løfse quindis hus forbi, then tiidtt att meg gaffs aarsag till att gaa ther indt, Men effther me-nisteliig fallbtt, gierne bestaar meg, att hassue lagd wenskab med hinde.

7. Quilken samme wenskab ieg effter mynn gode samwittighedtt will be-
kende

kende for gud oc then gangſte werden, vedtt alld then wellſart ieg er begeerindis y thette leffnit, och alld then roo och gleebe ſom nogen gudh wdwaalddt maa ſee y dett tylkomende liiff, att wære frij oc quitt, fraa rett egteſkabs løfte, ſaa wiitt ſom dett begriibes land, enthen tyll tancke eller tale, ſtend eller gaſſue, breff eller ſegell y nogen maade.

8. Huor for ieg alldelis inthett weedtt meg att haſſue ſynditt eller forſieett, y alld thenne ſag, anditt end ieg meniſteliigen aff kiød och blodh ſtrøbeliighedd haſſuer haſſt kundſkab med hinde.

9. Med thenne frij moed och rette ſamwittigheedt haſſuer ieg gierne latt meg finde ſaa thiit och offthe ſom ieg haſſuer weeritt kallit, førſt for eders Wniuerſiteett, ſiden effther Erliig welbyrdiig Peder Willdes ſteffning for Roſchuld Capitel, huor y oc wor alle tyllſteede. Och ther y effther anden oc triidie gangs wdwiifning och indkallelſe wed eders allerſlittigſte forbeding paa hindis wegne, och medtt riigeliig løfte och tillſagen meg att wille promoueere medtt fuld profeſſion, om ieg hinde wille annamme tyll mynn egte høſtrøue, haſſuer ieg dog dett icke kund giørtt, for theſe aarſage ſom her effther følger.

10. Førſt forthij att ieg alldriig haſſde tengddt medtt mytt herte, talitt med mynn mundtt, heller tegnit med mynn handtt, att ieg nogen tiid wille leffue och døe medtt hinde y ſaadan ſtatt, heller hun med nogre wiilfor ſtulle wære myn egte høſtrøue enthen for gud heller werden.

11. Ther neſt att ieg icke kunde tõe hinde then att wære, ſom nogen ære kunde windis høe, y dett at hendis ſtuddt oc ſtiell bleff hinde negtiid, i den ſamme bye ſom hun haſſde wærit fød oc boren, opdragit och end tiil then tiid boeſetth wdj, huilkit att ingen ærligh nogen ſtedh pleier att wedderfariſ.

12. Effther theſe tuende ſager huiilke meg tøgne att wære fuldkomne noch, huor for ieg eders bøn och begeering icke kunde tyllſteede, haſſuer ieg beditt oc begeeriith att ther paa motthe dømmis effther wor danſke loug effther Kong: Witt. ordinang oc Receſ, effther Capitelſ gamble ſeedwaner och ſtatuter, Och effther eders Wniuerſiteſ Decreter ſom ſtander indſtreffuit wdj byſens bogh wdj Kiøbinghaſſn, Beuiilgede aff Borgemeſther och Raadtt ſammesteeds med Kongens fogdes offuermærellſe.

13. Her effter er nogen ſmaa ſtycker Papiir kommen y rettthe, paa huiilke ſandh mynn egen handtt ſkriiftt, huiilke ieg ſaa vndertiiden med mynn dreng forſteede hen tyll hinde, wdj huiilke iegh well befender ſandh kierliig ord oc gode, Wenn ingenſteeds y thennom alle wor ſtreffuit, atth ieg medtt hende effther egteſkabs wiis wille leffue och døe, Huor for meg tydſis att ſamme papiir retteliiger ſtulle kaldis boele breffue, end ſaadan egtheſkabs forpliigtelſe, effther-
thij

thij att thij icke anditt wor, end løse, obne, foruden segell, och med mynn breng freinsenth (2c.).

17. Effer saadan Randsagen er iegh dett siiste gang bleffuitt wdviisth, oc strax egien indkallit, och atther paa ny slitteliigen ombeditt att ieg hende wille tage till egte, Men ther ieg da som før aarsagebe meg, effther the ordtt som her wdij myn tiende oc elluffte artickler findis, Suarede meg erliig welbyrdigh Peder Wiilde som her efterfølger.

18. Gud hielp meg sa sandeliigh som ieg icke forstaar meg paa thenne sagh. Men thesse gode herrer thennom tødes att thett er eg(te)skaff for gud.

19. Der thesse ord nu wor at ende, ere i allesammen opstaaet oc bortgaaett, och myn wedderpartt thett straxt haffuer begeeritt bestreffuit och beseglidtt.

20. Effer saadan besteeden er iegh straxt dragit tyll Riobinghaffn, oc ther mynn tingest bestillet, siiden tyll Fredrichsborriig om anden dagen, oc ther med myne gode weners hielp forhuersfuit mynn Allernaadigste herri pasbordtt, medtt huilfitt ieg tryggeliig gienom Riiger oc land motte ferdes, effther som tha myn forfette wor.

21. Er iegh siiden dragen tyll Roschylbt oc ther fortøffuit nogen tiid langh, Huor fraa ieg haffuer streffuit hendiis werier till, att ieg wor paa mynn reigse tyll Frandriige, oc wor wuisse om ieg nogen tiidt kunde agte meg hiid ind y Riigett egien. Att hun therfor wille tendte tyll oc icke forlade segh enthen paa then dom, heller nogen anden fortroisting, efftherthij att hun sielff besth wisthe myn Samwittighed oc Wskuldighedtt ther vdi, effter som breffuit ydermere formellder.

22. Thette breff stref ieg icke hende heller hendiis werier tyll y then meening som y dett nu will wdlegge. Att hun ther aff skulle tage aarsage, tyll att fasthe sig medtt saa mange, oc saa thiitt oc offte, vdi saa obenbarlig skendh leffnitt, att steder oc byer hendiis wtugtiighedtt skulle formeenis, y thett att hun paa en stæde tiidt haffuer tree gange wærit vdi barsell sengh, oc dett medtt tree attskillige personer, huilken slimhedh aarsagh ingen skal kunde med rette aff mytt breff enthen optende heller wleede.

23. Men then rette aarsage, huor for ieg hinde tyllstreff wor thenne. Att ther som nogen hinde wille medtt eett skamløsth brød forløsse, att hun skulle da tendte dett gierne att wære och stee med myn samtøcke och willie (2c.).

24. Her effther er ieg dragen uden landh paa saadan huerff oc ærinde, som myn ferne land, myn Herre och Konge, oc alle myne Wener, i nogen maade kunde tienis medtt, huilfitt ieg saa haffuer bestillit effther gode Herrers Gressuers och Ridderis beuillelse samtøcke och bewiisningh saa att meg ingen med rette skal siige heller kalle Desertorem huilfitt y will meg tylllegge.

25. Ther ieg nu ſaa haſſde paa ſierde aar meg i fremmed land forſøgt, er ieg ſiden kommen hjem tyll Kiøbinghaſſnn, att præſenteere mynn tieniſte førſt tiill mynn ferne Riige, før ieg wille tyll nogen fremmede, Och er ſaa ſtraxt paa then tredie dag uden alld ſallæſſe oc Kettergangh bleffuit wdj ett allmindeliight herberriig, weed myn ære bemanet och indlagtt.

26. Wdj thette fengſell oc indmanellſſe motte ieg bliiffue nogitt ner wdj otte ſamſellbtt vgger forudenn alld beſtickingh oc tiiltaling, end tyll ſaa lenge att Kong: Mtt: myn Allernaadigſte Herre haſſuer ſiellff tagitt ſeg mynn befriellſſe tiill, effther myn gode herrers och weners berettning for hans Kong: Mtt: paa myne wegne.

27. Wdj thette ſamme mynn fengſell haſſuer ieg fornummitt eders ſtore wreeduillighebtt mod mig. I dett att eders Wniuerſitees Rector med eders ſamptliigen raad icke haſſuer wiilld tyllbiude meg wdj otte ſampſeldt vgger nogen eders Wniuerſitees priuilegier, effther ſom hand aff ſynn beſſaling then miinſte och ſiſſthe wdj ethers Wniuerſiteett pligtiig oc ſkyldigh er.

28. Wdj huillitt icke meg aleneſte men ocſaa Wniuerſitees Priuilegier mægitt er ſteed forckort bode moed Kong: Mtt. ſamptøcke, oc uden tuiill Her Rogens Gyllenſtierns, oc alle fromme Herrers retthe meeningh, huille minſt tænder paa, att wille the priuilegier vndertrøcke, ſom theeris egen forellder haſſuer ther tiill bode giſſuit oc forhuertffuit, och theeris børn och eſſterkommere ſiellff land wære tyll beſtermellſſe. Om the ellers rett bleff vnderwiſſth aff thennom ſom thett burde, oc ther paa haſſuer ſooritt.

29. Tøddis meg ocſaa att enddog y wille wære myn wedderpart y denne ſag effther att ieg eders Dom icke kunde fuldkomme, tha burde eder thett att wære paa thend part ſom i ere Canickes wdj Roſchylld Capitell, Och dog wære myne wener och forſuar paa thenn partt ſom Wniuerſitees priuilegier er eder tiilltroett att holde med magt oc liige, effthertij att ieg icke wdj nogen maade land ſiigis thennom atth haſſue forbroth.

30. Eſſter ſaadan eders handell oc hierte mod meg, haſſuer ieg atther giortt meg fremmede och elendig paa dett ny, och langtt om ſider paa thett ſiſſthe kommen tiill Kong: Mtt: Slott Aggershuſ wdj Norge, huor ieg haſſuer meg holdt ett gangſte aar, endtt tyll hans Kong: Mtt: ſiellff haſſuer forbarmett ſeg offuer myn elendiighebtt, oc her forleent meg medtt eett Canickedom wdj Roſchylld Domkyrcke, tiill huillitt ieg aff myne weners raadtt, er nu nogitt meere end for eett aar ſiden hjemkommen.

31. Siiden att ieg er her nedderſatt wdj Roſchylldtt, haſſuer y een gang oc anden gang haſſtt meg for eder, med gode Herrers oc Riddermendh
mendh

mend's offuerwærell'se. Men huab agt oc meening y haffuer dett giortt vdi, haffuer ieg icke kund nochsomeliigen forstaa, efftherthij att ther ingen endeliigh besluttell'se haffuer mott efftherfølge.

32. Dog effter saadan eders houg oc willie som y meg h alltiid fraa første begyndell'se oc end till nu vdi thenne mynn sag beuiist haffuer, kand ieg icke anditt hoës meg sielff beramme, end att y effter stunder att stille meg wed heber oc ære, wedtt myn naadigste herres hylleste oc gunst, wed alle mine weners wenskab oc miilddedtt, oc paa thett siisthe wed then fattige roeliighedtt gub haffuer meg her beskicktt, att mynn elendighed kunde saa paa thett siiste, bliffue tyll forderffuell'se.

33. Denne er wißeliigh mynn rette meening oc tancke om eder oc ald eders handell her vdi, end tyll saa lenge y wille eder andersunde aarsage, huilket ieg oc tror att alle som thesse articler mellom ende och anden rett will offuerweie, medt meg skal samptøke.

34. Ydermeere paa dett att ieg io vdi alle maade kand och maa wære orsagitt meg icke then att wære som eders och gode Herrers Dom will lasthe heller foragte, bepligter ieg meg gierne att will wære then vndergiffuen, saa wiitt som hun kand meg thesse articler tylbage driffue, oc seg medtt the loffue besefthe, som her vdi Sieland's stiiغت pleier allmyndeliigen vdi saadanne sager effter att dømis.

35. Dette siiger ieg oc saa paa dett, att ieg begeer effther streffne loffue som aff Konger Herrer oc Førsther rettfærdeliigen er indsticktt, allmindeliigen weedtagen, oc nu dagliigen her vdi Riigett brugis och weed magtt holdis att vndfange myn senten's, och icke att ther bør, heller tyckis rett att wære, att ther paa skulle dømmis effter nogens Consciens heller seerliigh paafundtt, som enthen vdi ord eller meeningh andit kand heller will beslutthe end som y loffuen, ordinnan'en, Reces'sen, Capitels statuter oc priuilegier och Vniuersiteets decreter rettfærdeliigen streffuit och giffuit er.

Wed thenne myn obenbarlige bekendell'se och sags retthe forcklarell'se ord fraa ordtt lige som hun nu her befattith er befaller ieg Math Nouell'søn Doctor meg først thenn alldmegtigste gub y woldtt. Siden Kong: Mtt: mynn allernaadigste herre, oc hans Naadis ellskeliig Danmarks Riiges raadtt, medtt alle andre som thenne mynn sag hender for att komme, Bedindis for gud's rettfærdigheds'skyldtt, att thij will meg icke wiibere her vdi mystendhe, end som her nu forstreffuitt staar. Thij att alltingist er her vdi medtt saadan sandhedtt fremsatt, som ieg will wære bekendtt først for gub med myn samwittiighedtt, siiden for men-

Stenn

Seem med theenne myn egen handstriift oc vndertrögte Signeth. Aff Roschys
thenn 29 dag Junij. Anno 1568.

(L. S.)

Original i Konfistoriets Archiv, Pappen Nr. 183.

B

Om Studenten Laurids Mogensens „Nummeri“ ved Bøveherredets Præstetalent.

1. Ebbe Mund fik breff en Persone af Jesawitische sedt
fengsligen till Kiøbenhaffn att schulde frembsende.

Christianus 4.

Vor Günst thillforn. Wiid at epthersom wij komme wdj forfaring, huorledis der prouster och menige prester wdj Slagelse (?) herridt nogen tiid siden hassuer holden Calendt och Preste gilde der wdj dit lehen schall till thennom thre forklæde och formummede Personer were indkommen, huilde sig gandsche wtillbørligen med ord och gierninger schall hassue forholden, I Sønderlighed er en aff thennom hensprungne i en Seng och huis kleder der paa lagde besmittet och forderffuidt, Och wij nu formerdis en aff samme modtuillige Personer Lauris Mogensen wid naffn (Som nogen tiid siden forleden schall hassue werit Ds Elsch Peder Hundermarckis præceptor, som wdaff Religionen schall were en Jesuitter) Sig endnu paa Gierderup schall opholde. Tha paa det saadan modwillig och letferdigh bedriff tillbørligen maa bliffue straffitt, Bede wij dig och wille atthu for^{ne} Persone med mueligste sliid lader epthertracte, paagribe och fengsligen forschide hid till wortt Slott Kiøbenhaffn. Ther med ic. Haffniæ thend 7. Julii Anno 1603.

Sjællandske Tegnelser, Nr. 20, Fol. 27--28.

2. Professorene finge Breff Lauris Mogensen
ahnrørendis.

Christianus 4.

Vor Synderlig Günst thillforn, Wiider att epthersom wij komme wdj forfaring, huorledis en Person wed naffn Lauris Mogensen nogen tiid siden for-
leden,

leben, der Prowister och menige Prestes vdi Clauwelse (?) herridt holdte Talent, seg gandsche vtilbørligen vdi deris neruerre(l)se schall haffue forholden, I thet hand med en trommete och med nogle forkleddes och formummede Personer i gaarden som Gallentet holdtis till Presterne schall were indkommen, sin modtvilligheds med saadan Invention och gierning, thend geistlig Orden och Ministerio till forwiid och bespottelse, att offue och begaa, huilcket i altsammen aff hoesliggende beschyliding haffuer at forfare. Tha eptherdi thet Ds som en Christen och Retferdig offrighebt eigner och bør att haffue slittig och grandgiffuelig indsehende att inthet vdi wore Riiger och Lande den hellige Ministerio till foracht af nogen foretagis eller begyndis, Medens sligt aff yderste formue affwerge och vdi tiibe faare komme, eller och om thet sig haffuer tilldraget, thet lade tilbørligen straffe. Da haffue wij samme modtvillig Person ladet epthertracte, och indtill Rettens vdsør fengsligen Anholde, Bedendis ether och biudendis, effterdi Ds berettis hand sig vdgiffuer for en geistlig Person som haffuer Studerit, att i wden forhalingh, naar i her med besøgis, samme Personis gierminger, och saa hans vdschyliding och ercklering, huorfor hand sligt giortt haffuer loughligen forhører, och thet nest endeligen kiender och dømmet huad Straff hand for slig hans foragt och lettferdighebt bør att libe, huilcket i ochsaa fra ether schall giffue beschreffuen, saa hand siden epther thes indhold andre till it Exempell tilbørligen maa bliffue straffit. Ther med schier wor wilge och alffworlig befalingh. Haffnia thend 14. Julii Anno 1603.

Sjællandste Tegnelser Nr. 20. Fol. 30—31.

3. Uddrag af Konsistoriets Forhandlinger 1603.

Convocatio 16 Julij.

Rectæ sunt literæ Regiæ Maiestatis om En Studioso Jesuuitico ¹⁾ der sig haffde holdt wterig vdi quodam conventu Pastorum etc.

Aderat Claudius Martini Riigens Skriffuer som anlagitt for^{re} studiosum, ved Raffn Lauris Mogensøn, Paa Kong. Maijs vegne. Oc der Kong. Maj breff war forlest adspurde Claus, huad hand suarede der tiill. Daa sagde hand att der var Hans Mait. vrangelig for førtt. Oc her paa adspurde Claus hannom at sequitur:

1. Om Lauris var icke i Prestes Gaarden huor samme Talent stod i Offue herritt? Hand suarede Jo att han der var.

2. Spurde Claus hannom adtt, aff huad Karsage hand var kommen i gaarden

¹⁾ I Randen er bemærket: 1596 depositus.

gaardenn med denn Tidomme? R. att han der Ind var kommen ingen tiill for-
acht. Och att hand var bekitt aff Poulsen Het Anders der tiill.

3. adspurde Claus. Huorforre hand kam formummitt der ind i deris
Salentt. R. dett gjorde han for hand var løst, oc att hand haffde en Kus paa.

4. begierrer Claus att siges dee Andre som der var med hannom som
suare ij. R. Laurentius: Dreimesteren i Nyborrich Christen Zacharia Søn nar
den Ene, oc Christen Røed boendis i Nyborrich uor den Anden.

5. Huorledis hand kam i deris Selskab, eller aff huad Aarsage de kam
sammen. R. Laurentius: Jeg ved ingen Aarsage der tiill, vden att de ville verre
løstlige.

Item sagde Claus, att hand haffde kastitt sig i en opred Barselseng, som
hannom var berett, oc med sine Støffle Sengen besmittett Isprungen der vdi, oc
sagde att dett var whøffst, oc wtiiu(ber)ligt, att mand skulle saa indkomme i
nogen gaatt Selskab oc dennom fotstørre.

Hand suarede att hand kaste sig iden i Sengen oc Att han haffde ide
støffuall paa.

Item bekiende Lauris att de iij vare komen diid med en vogen, de ij ride
paa huer sin Hest som vare forspenit, oc den Anden sad i voguen oc kerte.
Item att hand haffde kied sig i et par smaae Polluiste Buxer, aff itt Sparlaggen,
oc haffde en Rye paa sig. Dertiill han haffde en pude Paa hofueditt, huilken
(inquit) maa ste mig fallt vnder Dienen, oc Ingen looff paa. Dertiill ochsaa
bekiende hand att hand kam vforuarendis tiill dennom.

Conclusum tunc temporis, in evidentius rei testimonium, Att Presterne
de skulle Alle vdsteffnis aff herrittett och Rogens Gies fogitt. Saa ville Pro-
fessores der vdi dømme oc dett giffue Hans Rakt. bestreffuitt, efftter Hans Rakt
breff oc Claus Mortenßens begierring paa Kong. Rakt vegne.

Convocatio 23 Julij.

Agitabatur rursus causa studiosi Jesuitici Laurentij Magni. De var der
tiillstede Christiann Fogitt i dett Tyffe Cangelie Paa Kong. Rakt vegne, att
Professores skulle kende der vdi huad rett er. Item komme ogsaa iij Præster
H. Anders i Drøstøff Præpositus, H. Clemens i Badendrup, H. Oluff i Giørs-
løff. Huilke forde menige herrih Presters Bindisbyrdit i samme Sag beseglet
oc med egne hender vnderstreffne. Dese iij gjorde deris Sed att de inttett viste
andet i denne Sag end som de haffde munditt.

De bleff Præpositus adspurt aff Episcopo, om hand haffde indbiudet
Lauris Rogenson. Hand suarede, hand mindis det ide, oc siger fortt ny
der tiill.

Daa efftter guod betenden er dømbtt i samme Sag som efftterfølger. Att for^{ne} Laurentius Magni notatus, studi(os)us Jesuiticus, haffuer giort som det helige Euangeliste Ministerij forachttere oc bespotttere, oc bør der for icke Alleniste att excluderis cum ignominia ex Academia, juxta leges Academiae, Men ochsaa att straffis aff werfelig Øffrighebt, Effter som i Ordningen der om paamindeß.

De efftterdi att os paaleggis aff vor Allernaadigste Herre Kong. Matt. att specificere huis Straff for^{ne} Lauris Mogensøn der for bør att lide, Saa siunes os efftter denne Sags leilighed, billigt att verre, att hand Offenttlig med en Tromme opføris fraa Gammell Torrie tiill Støttitt, i sin Egen invention oc tiilltagen habitt, oc siden holles en Tiidt lang vdi lende tiill Arbeide. Sig tiill en straff oc spott y gien, oc Andre tiill Exempel.

4. Lauris Mogensøns Dom, for sit Nummerii,
Anno 1603.

Rector oc Professoreß i Kiøbenhavns Universitet kiendis oc giøre vitterligt for Alle, At Aar 1603, den 16 Julii, paa vor Allernaadigste Herres Vegne, effter hans May^{tes} Skriftelig befaling oc beseglede Mandat til os, naar Sticket for os i vor Consistorii huus Erlig och Belforstandig Mand Claus Mortensøn, Rigens Striffuere etc. [som] lod indføre och vdi rette stillede oc Anklagede en Student ved Raffen Lauris Mogensøn, for hand sig wtlibøeligen och wteerlig skulde haffue handlett nyligen vdi en Prestmode oc Calent vdi Løveherridt her i Landet, Gud och det hellige Euangeliste ministerio thill Spott och foractelse: i det hand schall verre did henkommen, med en Trumme formummet, med tuende Andre, oc indgaaet oc forstyrret Presterne vdi deris lectionibus, Sang och Anden bestillingh, for huilcke de der synderlige effter gammell Christelig Seduane vaare forsamlede. Item, att hand schall haffue sprunget vdi en barfelsing, som stod opreed der i Stuen, oc den besublet med heell wstidelighed. De efftersom for^{ne} Claus Mortensøn gjorde atskillie Spørsmaal thill hannem, bekiende hand, Att hand vdi saadan sticckelse vor kommen thill for^{ne} Preste Calente, och tuende Andre med hannem, som vore Christen Zacharisen, Orgemester vdi Nyborgh, oc Christen Rod, boendis der sammesteds: saa de ridde to, huer paa sin hest, som vore for en Bogen, oc den tredie sad i Vognen, oc at hand haffde giort sig et Par smale Poolste buxer aff grøne Sparlagen, oc haffde en Nye offuer sig, hoffuedet der mit igennem studeet, oc en liden fyltt pude paa Hoffuedet, oc ingen Larve for Ansictet, uden Pudeuaret maa stee kunde verre hannem nedsiundet for øynene: Dog foruende hand, Att hand icke vor kommen did nogen til foract, Men aff Lystighed oc Druckenstak, oc at hand skulde verre indbudet der til aff Provisten H. Anders etc. Item, Att hand

hand intet der haſſde ſagtt eller giortt, ſom hand kunde tencke nogen ſkulde bleffuet fortørnet offuer. Fremdelis bekiende hand om Sengen, at hand lagde ſig der vdi paa Siden op til en Puude med benene der vden for, oc haſſde icke den beſublet i nogen maade, Dog kunde hand icke benecte, at Preſterne bleffue ſeldſomme oc vnderlige der ved, Att de ſaaledis vore komne til dem foruarendis: Oc att haſſde de Andre ſagtt eller giort noget, motte de det ſelff forſuare: Saa hand vilde ſtude ſig thill Preſternis Vidnißbyrd, ſom der vaare tilſtede, oc begere de gierne, Att de motte høris der om, At Alting des bedre oc klarere kunde forfare, før end vi nogett vilde ſententiere eller ſlutte vdi ſamme Sag. Da paa det vi ſkulde icke ſiunis præcipitanter at haſſue dømppt, in cauſa tanti momenti: haſſue vi eſtersom oc vdi andre iudiciis vaanligt er, ex ſuperabundanti det beuileget, ad convincendam omnem malitiam, nar Sentengen dog endelig ſkulde Affgiis: Oc bleff hand derfor fraa os henførdt ſamme tiid.

Men ſiden 23 Ju'ij, vor atter paa vor Conſistorii huus paa Kong: Ray^{is} vor Allernaadigſte Herriß Begne, Chriſtian Zoget, det tydiſke Evangelies forvante, ſom vdi Claus Mortenſøns frauerrelſe igen præſenterede os ſamme Perſon, begerendis, at hans Ray^{is} Billie, eſter det for^{ne} Mandates liudelſe, ſom os vor thillſkiddet, oc for^{ne} Claus Mortenſøns beretning motte endelig fuldkommis. Saa motte da for Retten Hederlige oc Vellerde Mand, H. Anders Jenſøn i Drſløff¹⁾, Proveſt i Løveherridt, H. Clemend i Baadenrop oc H. Oluff i Gierſløff, ſom førſt fremlagde de Andre Preſters vdi Løveherridt, deris Bidne, ſom huer for ſig i for^{ne} Prouſtiß Reruerrelſe haſſde vudnet, beſeglet oc vnderſchreffuet med egen haand, liudendis ord fraa ord ſom eſtersfølger . . .²⁾

Siden vudne och for^{ne} Prouiſt och Preſter for D. Superintendente oc os, med opracte fingre oc Sed, at dett ſamme vor dem fuldvitterligt, ſom de Andre Preſter ochſaa haſſde vundet, oc att de ey heller viſte mere thill ſtiels vdi denne Sag. Oc ſom for^{ne} Lauriß Mogenſøn endda repeterede, at hand tenckte Prouiſten ſkulde dragis til Minde, at hand haſſde budet hannem did; Suarede hand kort Men, hand viſte der intet Aff, Med flere ord, ſom for^{ne} Lauriß Mogenſøn, oc dem imellom vore, ſampt andre admonitioner, ſom hand bleff Alvorligen paa-mindt med, ſig des ydermere at betencke, oc ſin dorklighed oc forſeelfe at bekiende oc fortryde.

Da epter tiltale oc giensuar oc den Sags Enlighed kunde os icke retter ſiunis, end at for^{ne} Lauriß Mogenſøn haſſuer giortt i ſaa Maade, ſom det hellige Evangeliske Miniſterii ſoractere oc beſpottere, Saa hand bør derfor icke Alleniſte at verre excluderet cum ignominia ex Academia, juxta legeſ Academia, Men ochſaa Att ſtraffis Aff verdbllig Offrighed, eſtersom i Ordinanſen der om paamindis.

De

¹⁾ I Lepten ſaar urigtigt: Drſted. ²⁾ 3lle indført.

De effterdi os strengeligen er paalagdt Aff vor Allernaadigste Herre Kong: May^{tt} at specificere, huad hand bør derfor at lide; da siunis os effter denne Sags Leilighed billigtt at verre, Att hand, denne gang, offentlig med en Trumme ic. opførís fraa gammeltorff thill Slotted, i sin egen invention oc thilltagen habiit, oc siden holdís en thid lang vdj Bende thill Arbeide, for saadan Spott oc orckelsheds paafund, som hand nu beuist haffuer, sig thill en Spot oc Straff igen, oc Andre thill Exempel, at de holde det hellige Ministerium i tilbørlig Reuerens oc Erhe, som Gud strengeligen befaler, oc det sig bør. *Haffnia sub sigillo Rectoris, Anno et die ut supra.*

Konfistoriets Kopibog. 1602—32, Fol. 30—31.

2.

Om Jakob Dannefer.

Meddelt af Cand. theol. Holger Fr. Rørdam.

Blandt de Mænd, som i Krigen mellem Danmark og Sverrig 1658—60 ved tapre Gjæringer indlagde sig en ærefuld Berømmelse, var som bekendt Jakob Dannefer, hvis Navn Folket endnu ikke har glemt, og om hvem et Par Oplysninger derfor maatte her ville være paa deres Plads.

Den almindelige Beretning om Dannefers raste Daad findes først hos Holberg (Danmarks Riges Hist., 3 Dpl., III, 330—32), der atter har den fra et latinsk Manuskript af Vitus Bering. Ved at sammenligne denne Beretning med andre samtidige Kilder, vil man finde adskillige Unøjagtigheder i den, som vel ikke forandre Hovedsagen, men dog fortjene at bemærkes. Jeg vil derfor først her meddele (i Oversættelse) den Beretning om Dannefers Bedrift, som læses i *Theatrum Europæum* (VIII, 908), og som upaatvivlelig grunder sig paa en paalidelig Meddelelse fra en Mand i Kjøbenhavn:

„Den 2den Oktober (1658) henimod Aften ankom Jakob Nielsen Dannefehr, som for et Aar siden havde været Adjutant ved Oberst Jossias Bredo Rangovs Regiment, og som nylig havde tjent Hr. Rigsadmiral Wrangel i Helsingør som Livtjener („Leibknecht“), (til Kjøbenhavn) med et med 16 Stykker monteret Skib, St. Johannes kaldet, paa hvilket var Hr. Rigsadmiralens Gods og 120 danske Soldater („Knechte“). Folkene skulde have været bragte til Wollin (i Pommern), men Varerne havde Hr. Rigsadmiralen betroet denne Dannefehr at bringe tilligemed en Palle Breve til hans Gemalinde. Allerede i Helsingør havde Dannefehr lagt Raad op, hvorledes han paa bedste Maade ved Hjælp af de danske Soldater skulde bemægtige sig Skibet og overlevere det i den danske Konges Hænder. Da de derfor vare gaaede ombord, og nogle Dage

maatte

maatte ligge paa Hekkingørø Rhed og vente paa Bind, indgik han hemmelig Farkaaelse med de danske Soldater, udvalgte ti af de bedste af dem og befalede dem, at de skulde blive hos ham og ikke lade sig indespærre i Rummet; derhos gav han dem et Løsen, hvorefter de skulde rette sig, og komme ham til Hjælp, saasnart de hørte et Pistolstød. Da de nu henimod Aften vare under Sejl og nær ud for Kjøbenhavn, og Gallioten, som de skulde convoyere, atter vendte om mod Sundet, vilde den stralsundste Kjøbmand Hans Friel ogsaa vende om; men Dannefehr forbad ham det og drog sin Sabel, og da den svenske Fører, som kommanderede Folkene, ligeledes blottede sin Kaarde, saarede han denne. Strax derpaa skød han sin Pistol af, og kaldte Folkene til ved det afstalte Løsen; de kom ham øjeblikkelig til Hjælp, bemægtigede sig Førereren, Skipperen og nogle af Skibsmandskabet, og satte deres Cours ad Kjøbenhavn til, uagtede den svenske Galliot søgte at forhindre dem det ved at affyre adskillige Stød efter dem. For den beviste Tjeneste blev Dannefehr „regaleret“ med et Kompagni til Hest og med et Landgods paa Den Møen, hvor han var født.

Her tager Begivenheden sig rigtignok ikke slet saa storartet ud som hos Holberg, der kun lader der være 16 fangne sjællandske Bønder foruden Dannefer paa en Fregat, der skulde føre det paa Kronborg erobrede Bytte til Stokholm; ligesom Dannefer her kun saarer Førereren, medens Holberg lader ham rende Ansøreren for de Svenske Kaarden gjennem Livet, da han ikke vilde give sig med det gode, — foruden andre mindre Uoverensstemmelser.

Wallensbeck har i sin „daglige Tegnebog“ eller „Diarium obsidionis“ under 2den Oktober 1659 følgende Vers:

„See Bommerang. Der Dagens Glanz
Med Mørket monne klædis,
Johannes kom til voris Bom,
De Daniser frem-ledis.“

Derill hører denne Anmærkning: „Et Svenske Skib, Johannes kaldet, selff-villig hid om Aftenen arriverede ved Ritmeister Daniser, en indfødt Dansk Mand, da tienendis Brangel. Samme Skib haffde inde 200 Siælands Bønder Kaarle, som skulde til Stokholm, de med glade Hjerter kom vor Garnison til Hielp“. Verset hos ham til den næste Dag hører ogsaa herhen:

„Det Skib kom hid i rette Tid
Med nogle Bønders Rode,
Vi Kundskab fik med fuld god Skid
Om Opdams Hjelpe-Flode.“

Harde Dannefer bragt Bytten fra Kronborg til Kjøbenhavn, som Holberg siger, vilde Wallensbeck neppe have undladt at omtale det; — som man vil bemærke angiver han Tallet paa de medfølgende sjællandske Bønderkarle endnu højere end Beretningen i Theatrum Europæum. — Om det erobrede Skib fortælles paa sidstnævnte Sted (VIII, 909), at det den 18de Oktober næst efter blev besat med Folk og lagt seilfærdigt ud paa Rheden.

Hvad Jakob Dannefer selv angaar, da blev han for det første i Kjøbenhavn;
under 18de December 1658 synger Vallensbæch:

... „Vexabat Danifer hostem.

Civica pro nostris civibus arma ferens“.

I det tilsvarende danske Vers, der ellers plejer at være en Oversættelse af det latinske,
hedder det dog blot:

„Og vores Ryter gjør Allarm,

Hos Fiendens Lejr, til Fiendes Harm.“

I September 1659 kommanderedes Dannefer til i Forening med Oberstlieutenant
Gottfred Rauchs og Major Knud Urne Jørgensen at gaa over til Jylland med nogle
Rytterkompagnier¹⁾, maatte ligesaa meget for at beskytte Landet mod de allieredes
Uhyndringer, som for at operere i Forening med dem. Senere høre vi ikke noget om
ham; men efter Krigen træk han sig tilbage til sin Fødes Møen, hvor han levede af
de Gjendomme, Kongen her havde skænket ham. Det har oftere tidligere været antaget,
at disse udgjorde et eget Gods, men at det ikke forholder sig saaledes vil ses af selve
Gavebrevet, der her følger:

Jacob Nielsen Dannefer sich skjøde paa noget goeds
paa Møen.

F. J. G. A. B. at vi af vor synderlig Gunst oc Naade, saa oc for villig
de troe tieniste med vores Giffelige Rligens Raads Samtsche hafuer undt skjødt
oc gifuet, saasom vi oc med dette wort obet bref under, skjøder oc gifuer os
Giffelige Jacob Nielsen Dannefer, vores bestalter Ritmester oc hans egte lifs
arfuinger dette effterskrefne wor oc Groenens goeds, paa wort Land Møen lig-
gendes, N.mblig Hofuet skouf, Laurig Pedersen skjlder aarligen 1 L 2 ß , iij tdr
aure, i tdr Smør, af en Tord iij ß , Anders Uttersen vj ß , iij tdr aure, i tdr
Smør, af en Tord vj ß , Peder Nielsen xj ß i alb. iij tdr aure, i tdr Smør, af
Løgemand's wegne, som ligger til Landssdommers gaard, iij ß , gifuer aarligen af
ald byen i Roe, Nyegaard, Mads Laurigen xxij ß v A , ij skiepper Rugh, iij tdr
iij skipper aure, i skippe gaase aure, i Evin, i faar, ij lam, ij gies, vj høn's,
xx Egh, i les høn, af et Møllested iij ß , Rasmus Laursen af et Møllested paa
Damsholt viij ß , Peder Grandsen xxij ß v A , ij skipper Rugh, iij tdr iij skipper
aure, i skippe gaase aure, ievin, i faar, ij lam, iij gies, vj høn's, xx Egh, i les høn,
af

¹⁾ Befalingen af 20 Sept. 1659 i Sjæll. Tegneskr., Nr. 35, fol. 446. Følgende lgl. Ordre
af 23 Sept. s. A. ophæver nærmere, hvor stor en Styrke der afsendtes: „Vor Proviantskriver Hans
Hansen haver af vores Provianthus imod Kvittering at lade følge Proviant og Hævre for otte Dage
til efterskrevne Kompagnier Ryttere, nemlig Oberstlieut. Gottfreds paa 81 Personer og 11 Officer-
hefte, Major Knud Urne Jørgensens 58 Mand og 28 Rytterhefte, og Ritmester Dannefers paa 61
Mand og 11 Officerhefte“. (Sjæll. Tegnskr., Nr. 35, fol. 453, jvfr. 464).

af it Støche Jord paa Damsholt i J., Mads Laurſen i Nyegaard oc Mads Rasmuſſen i Enchebølle i Roe, Sægaard, Jens Pedersen xxx s, iij tdr aure, af it wenge v s, Lundholm, Anders Skibbøger ij Rix i in Specie.

Hvilche fornesnte gaarde oc goeds med al deris Rente oc rette tilliggelse af Agger, Eng, Skov, march, fiskevand, sægang, waat oc tørdt, aldelis intet undertaged, som der nu tilligger oc af Arilds tiid tilligget hafuer med rette, [om] fornesnte Jacob Nielsen Dannefer døer oc afgaaer, oc icke lader nogen liis arfuinger effter sig, da skal fornesnte gaarde oc goeds komme igien til os oc Groenen. Dog skal hans hustru, dersom hun hans død ofuerlesuendes worder, samme goeds quit oc fri niude oc beholde hendes liis tiid, Thi bepligter wi os oc wore effterkommere Konninger ubi Danmark oc Groenen at fri Hiemle oc fuldkommeligen tilstaae fornesnte Jacob Nielsen Dannefer oc hans egte liis arfuinger fornesnte gaarde oc goeds med ald deris rente oc rette tilliggelse, for hver mands tiltale, som derpaa kand tale med rette, oc holde det hannem oc dennem Skadeløss ubi alle maader. Forbiudendis ic.

Hafnia 9 Novembriis 1638.

(Sjællandske Registre Nr. 24 i Gehejmearchivet).

Samme Dag udgik der Befaling til Hr. Peder Reedtz, Lensmand paa Stege: „at som Hs. Maj. havde skjødet og givet til Ritmester Sak. Nielsen Dannefer endel Gaarde og Gods paa Landet Møen, for hans villig og tro Tjeneste, saa skulde Lensmanden lade ham være samme Gaarde følgagtige, undtagen Jagten, Fiskeriet og Skovene, hvilke han ej videre maatte bruge, end som Bønderne paa Godset boende dertil vare berettigede; og om Landsdommer, Herredsfoged eller andre formedelst deres Bestillinger deri kunde være interesserede, havde han enhver med andre ligesaa gode Gaarde igjen at fornøje, saa at dem intet afgik¹⁾. Ligeledes udgik der følgende

Befaling til nogle bønder paa Møen at svare Jacob Nielsen Dannefer.

§. 3. Hjelpe eder effterskrefne wore oc Groenens tiennere paa wort Land Møen boendes, Nemblige Hofsuitschouf, Laurz Pedersen som skulder aarligen 1 J ij s (s. s. v.). Wi biude eder oc naadigst befaler, at i retter eder effter, hereffter at svare os Elskelige Jacob Nielsen Dannefer vores bestalter Ritmester, giørendes oc gifuendes hannem oc hans egte liis arfuinger hvis skuld, Landgilbe, oc ald anden retlighed, som i os oc Groenen hidindtil gjort oc gifuet hafuer. Ladendes ic.

Hafnia 9 Novembriis 1638.

Red

¹⁾ Paludan, Møens Beskrivelse, I. 354.

Ved Saven til Dannefer var det ikke taget i Agt, at man bortstjælede, hvad andre alt vare i lovlig Besiddelse af, som man erfarer af et Andragende fra en Skovrider Hans Hagedorn (af 31te Marts 1659), hvori det bl. a. hedder: „Efter som Eders Kgl. Mj. mig en Gaard paa Møns Land, kaldt Nygaard, naadigst haver bevilget, som jeg nu paa tre Aars Tid har besiddet, hvilken Gaard nu til Ritmester Jakob Nielsen Dannefer er udlagt, hvorudover jeg fattige Mand nu er ligesom husvild og ikke ved, hvor jeg med mine smaa Børn, som ere moderløse, igjen skal henfly, uanset jeg paa samme Gaards Bebligeholdelse en Del af min fattige Middel har anvendt udi den Mening, paa min Alderdom nu at være i Rolighed. Hvorfor jeg underdanigst indflyr til E. K. M. i underdanigst Forhaabning, at E. K. M. udi al Naade vilde mig gamle Djener betænke, at dersom forbemeldte Ritmester Dannefer forberørte Nygaard skal nyde, mig da en anden Gaard der paa Landet af kgl. Naade maa bevilliges, nemlig en Gaard udi Frenderup, som en Bonde ved Navn Jens Stræbder nu paabor, og som tilforn i mange Aar har været Skovridergaard, som Frants Skytte paaboede, indtil han ved Døden afgik, eller og en anden Gaard i Enkebølle efter E. K. Mj.s naadigste Vilje og for min gamle Dyvartning, som jeg de salige Herrer højslovlig Thulommelse, E. K. Mj.s Her Fader, saavelsom Herrer Brødre, Højskræstelig Naade Prindsen (Christian) og Højskræstelig Naade Hertug Ulrik udi Slesien, iligemaade E. K. M. selv nu paa 50 Aar betjent har, til Livsophold maa naadigst bevilliges oc forundes saadan E. K. Mj.s Belgjerning" ¹⁾. I Anledning af denne Ansøgning fik Peder Reedtz den 8de April f. A. Befaling til at lade Hans Hagedorn bekomme saamegen Genant af Lenets Indkomst, som Indtægten af Nygaard kunde beløbe sig til, fra den Dag han forlod Gaarden, og til en anden ligesaa god Gaard kunde blive lebig, som han saa skulde have ²⁾. — Paa en af de Gaarde i Hovedskov, Dannefer havde faaet, havde hidtil Herredsfogden i Møns Østerherred, Lauge Hansen, haft sin Bolig, men nu opfagde Dannefer ham Gaarden og fæstede den til en anden. Da Herredsfogden beklagede sig til Kongen herover, fik han den 19de April 1659 Tilladelse til for Fremtiden at tage Bolig i Stege, „da ingen Gaard paa Landet lebig skal være, som bemeldte Herredsfoged kan gives igjen, istedetfor den han mistede", tillige fik han Løfte om Erstatning af Lenets Indkomst for det Tab, han ved denne Forandring led ³⁾. Kong Frederik den Tredie havde allerede paa en ganske hæderlig Naade vist Dannefer sin Anerkjendelse ved at udnævne ham til Ritmester og stjænke ham de ovenanførte Ejendomme ⁴⁾, senere søjede Kongen en ny Naadesbevisning til, ved at

¹⁾ Sjællandste Indlæg 1659: Andragendet har Ved. Reedtz's Paategning om Rigtigheden af det anførte. ²⁾ Paludan, Møns Beskrivelse, I. 354. ³⁾ Sjæll. Regn. Nr. 35, Fol. 164. Herredsfogdens Klage findes i Sjæll. Indl. 1659 N. ⁴⁾ Naar det derimod undertiden siges, at Dannefer afledes af Frederik III., da er det urigtigt.

at tillægge ham en aarlig Pension. Herom underrettes man af følgende Indskilling fra Skatkammerkollegiet til K. Christian den Femte, der rigtignok tillige viser, at Dannefer havde Pensionen tilgode for en Række Aar.

Stormægtigste Konge allernaadigste Herre!

Efter som Ederes Kongl. May. allernaadigst hafver anbefalet os at erklære paa Jacob Danneferds allerunderdanigste andragende, belangende at hand paa den Pension, Ederes Kongl. May. Hr. Rader Sahl. och Høylofl. Ihukommelse hannem aarlig hafde bevilget, endnu skulde restere 1200 Rdr. och hand nu her af Schatkammeret fordris 600 Rdr. som mestendeel schal herrøre af et forløste hand forige tolder udj Steege Lorens Erichsen giort hafver, Huor for hand allerunderdanigst beder samme Summa udj ovenskrefne hans fordring maatte Decurteres och for Resten vorde afbetalt. Da belangende samme Pension och deraf angifvende fordring, forestilles høystbemelte Hans Kongl. May. allernaadigste Dben bref de dato den 2 Januarj A. 1661 ¹⁾ uden vidre; och hvad angaar den begierede affortning, bestaar den een deel udj 284 Rdr. 21½ sk, som hand paa hans eget Regenskab schyldig blifver. Saa och 370½ Rdr. 8½ sk for den efterfølgende Tolders Caution, som sig beløber tilsammen 654½ Rdr. 6 sk. Som beroer alleene paa Ederes Kongl. May. allernaadigste Bille, at saa som saadanne fordringer udj disse tider ey vell til betaling kunde ansees, om Ederes Kongl. May. dog saavit vil bevise hannem den Raade, at forskrefne Summa derudj efter ansøgning maatte Decurteris, som ellers til Jeggeriet hafver været forordait, och saa meget igien i andre maader vil erstattis. Huor paa forventes Ederes Kongl. May. vidre allernaadigste resolution.

Schatkammeret

Ederes Kongl. May.

20 Aprilis 1675.

allerunderdanigste och tropligtigste tiener

H. Wind. Sten Hondorff. Heinrich Müller. Chr. Gerstorff.

P. Scavenius. Friederich Giese. J. Reijer. M. Roth.

(Orig. i Gehejmearchivet, Danske Samlinger, Nr. 118).

Ritmester Jakob Dannefer døde den 5te Marts 1682, han var gift med Mette Holstein, som overlevede ham. Hans Børn arvede en Del af det Gods, Kong Frederik havde tjænket Faberen ²⁾). Hans Efterlægt forplantede i et Par Generationer Navnet Dannefer paa en ganske hæderlig Raade, men nu er den sunken saa dybt ned, at det ikke lønner sig at forfølge dens Spor ³⁾.

3.

¹⁾ Jeg har søgt dette Brev i „Tegnelser“ og „Registre“, men forgæves, man har formodentlig glemt at indføre det. ²⁾ Se Paludan, *Nuens Beskrivelse*, II., 339—40. ³⁾ Se Im. Barfod's Stamtaale over Familien Dannefer, Tillæg til den selskabelige Besjæftigheds Personalhijsk. I. S. X—XV. jvfr. Rettelser.

3.

Strivelse fra Slotsloven i Kjøbenhavn til Universitetet om at opfordre Studenterne til at gribe til Vaaben 1700.

Meddelt af Cand. theol. Pølgert Fr. Rørdam.

Safnede Prof. L. Engelstofts interessante Skildring af „Kjøbenhavns Gilling og Hæder i Sommeren 1700“ beklager Forfatteren (Historisk Tidender, I, 397), at det ikke har været ham muligt at finde den kongelige Opfordring til Studenterne om at gribe til Vaaben. En saadan er neppe udgaaet, Kongen var jo, som bekendt, fraværende i Harens Djeblif. Derimod har jeg fundet en saadan Opfordring fra den saakaldte „Slotslov“ i Kjøbenhavn, som Kongen havde overdraget i hans Fraværelse „at have et vaagent Øje over alt det, som Borets Tjeneste og Interesse i nogen Maade kan vedkomme“¹⁾. Jeg har troet, at den fortjente at opbevares.

Velædle Høy og Velærværdige, Hæderlige og Høylærde Rector og Professores.

Dend algemeene farlighed, som nu ved Fiendens uformodentlige Landgang og postens fattelse en Riis fra Helsingør, sverer over det heele Land, forarsager os efter Borets allerunderdanigste pligt og Skyldighed foruden dend ordre og Instrux os af Borets allernaadigste Konge og Arve Herre er bleven givet over alting udj høystbemelte hans Kongel: May^{te} fraværelse at have et vaaget øje, at bede dennem, at de alle Studenter her ved Universitetet ville for sig kalde, og dennem til gemnt føre, at det er eenhvers pligt og Skyldighed af ald krafft og efne Fienden udj sit forehavende paa alle optenkelige maader at hindre og modstaa, Men særdeles for Kongen og det Kongel: huus alle ting ja liv og blod at vove; dernest ville I dennem og foreholde, at de sig efter deris forfædriks berømmelige exempel for nogle og fyrgethye aar siden godvilligen til denne Kongel: Resident Stads conservation og defension ville indstille, og som andre troe Undersaatter, naar fornødenheden det udkræver, gaa til Bolds. Til hvilken ende icke alleene skal een hver fornøden gewehr, som dermed en self er forsynet, paa hans Kongel: May^{te} Lønhuus blive leveret, Men dennem og dygtige ober officerer indtil Capitainer skal vorde forordnede, som dennem baade udj exercitjerne Land underviise, saa og udj ald fornøden occasioner anføre. Dersom der skulle iblandt dennem være nogen dygtige, at de til saadanne charger kunde tiene, skal de en heller forbigaaes, og hvad de andre officerer fra Lieutenanter indtil Corporaler angaaer,

¹⁾ Den lgl. Instrux for denne Slotslov er trykt i Nye Danske Mag. III, 100—102. Sammensteds har M. Treschow meddelt Oplysninger om de Mænd, af hvilke den var sammensat.

angaaer, maa de iblandt dennem ſelf effter deris bygtighed og videnſkab udvælge. Men ſom alt ſaadant ey Land ſkee, førend over dennem haveſ et rigtigt Mandtal, ſaa ville de behage det allernæreſte muligt kunde være ſaadan Kulle over eenhverſ navn og havende gewehr effter hoſfølgende model at forfatte, og os den ſaavel til Compagniernis indrettelſe ſom og til gewehreneſ uddeeling med det førſte meddeele. Herudj tvile Vi ingenlunde paa deris flid og troſtab, ſom Vi igien paa ſine ſtæder ſkal vide at berømme, Vi forblive

Belæble Rector og Profefſores

Raadſtuen for Kiøbenhavnſ

gansche tienſtvillige

Slot den 6 Aug. 1700.

tiener

H. Schæd. Lauritz Mundt. H. Hanſen. N. Benſon.
mpp.

Ole Hanſen. F. G. Adeler. H. Roſencreutz. C. Raſch.

(Paategning:)

Leſt paa Conſiſtorio d. 7 Auguſti 1700.

D. B. Worm.

Academia Secretarius.

(Orig. i Conſiſtoriets Archiv, Pakken Nr. 199).

Danske Magazin,

Tredie Række.

Sjette Bindis tredie Hefte.

VII.

Legnelser over alle Lande fra 1538.

1 **M**ogens Krud i Hingmoße en befaling till Oluff Lulesen i Dnyttinge, Nils Andersen i Hanneflow, Per Swensen i Emmesløff, Swendt Winarsen i Grandtinge, Iwe Torbernfen i Røbing och theres metfølgere, som ere woldgiffuendes mendt, att skiffte thet gotis emellom hannom och hans hustrues søster sønner.

Wester Hans aff Tjernhytte schall haffue aff Thygen Brne i lest byg och i lest rug.

2 Anno domini mdyxxvij. Till alle befallings mendt offuer alle stygtene, att the lade giøre alt tindbyg vdi malt.

Item om rustninger, att raadit vdi Slaane forsamlis vdi Lund tiugende dagen i julle och sette rustningen.

Item till her Knudt Wiilde, att hand setter Lummerup paa landgiille.

Item att sette Elleholm paa landgiille.

Niels Remsuider et breff till her Axel Bgerup och Gert Jensen, att the er trette emellom hannom och her Mattis i Otterløff om nogen pant, att the stille thennom att met rette.

Her Oluff Ibsen degen vdi Aauff liifs breff paa hospitalet uden for Aauff.

Item en quitange paa alt regenslaff aff alt Aauff leen fran pæste som screffuis

scereffuis mdrxxvj och till paasse ther nest epther som scereffuis mdrxxvij. Datum
Kauss dominica proxima post Michædis anno mdrxxvij.

Der Ebbesen Lundenes Aarhus stigt. Henrich Randbo Halbt Viborg.
Her J. Rango Rissuerhus Rissuerstigt. Axel Jull Kalborg Slott Wendelbo-
stigt. Hans Stygge Silkeborg. Erich Ericson Kalso.

Hans van Arnum knegte att Landskrone: ij^c tiill Odenße, ij^c tiill Swine-
borg. Jacob Wings knegte: j^c tiill Kyrtemynde, j^c tiill Affens, lxxx tiill
Medelfard, xx tiill Faborg, j^c tiill Bogenße.

Tiill alle ridderstabit, fruer och jomfruer som frij frelse kende, teslig⁴
till alle prelater, abbeber, prierer, prouester, canaicker och vicarier om rystning
epther som her epther fylger.

Vij Christian helse etther alle more kiere tro wonderfotte, ridbere, ridder-
mendts mend, fruffuer, jomfruer oc alle som frii frelse kende, teslig⁴ alle pre-
latther, abbeber, proffuester, prierer, canaicker, vicarier, som bygge oc boe
wdj alt Nørjotland¹⁾ kierligen mett gud oc wor naade. Wiider, att wii mett
wortt elst^c Danmark^s rigiis raads raadt nu wdj thenne siste almindelighe herre-
dag, som stod wdj wor kjøpstadtt Kjøpnehaffn, thet saa endregteligen sambtngtt
oc besluttet haffue, att wortt elst^c riigens raadt her aff Jutlandt²⁾ stulle mett
menighe ridderstabadt, prelatther oc andre, som jordegods haffue ther offuer
alt landett, forsambles wdj wor kjøpstadtt Viborg³⁾ then tiugende dag jwille⁴⁾
først komendis oc ther forordinere oc giøre en sticke paa hueff rystinger som
adelen och prelattherne stulle rette thennom epther att holle off oc teris egedt
federne rige tiill tienneste, huer epther syn effne, som hand haffuer jordegods
oc rentte tiill, oc epther then stic oc ordinans, som ther om giort oc sambtngt
wor wdj hogborne første konning Frederigs wor kiere herre faders tiidt.
Thij beder wii etther alle oc huer serdelis strenggeligen biude, attj rette etther
epther at møde wdj for^{ne} wor kjøpstadtt Viborg⁵⁾ then tiugende dag jwille⁶⁾ først-
komendis, epther som for^{ne} staar, oc ther lade etther sette oc giøre en stic
paa aff for^{ne} wortt elst^c riigens raadt, som ther same tiidt tilstede komendes
worder, paa hues rysting att huer skal rette seg epther aff syne forleninger,
rentte oc egedt jordegods epther syn effne att holle off oc rigedt tiill tienneste,
tiill att affuerge etters egedt oc menige rigens stade oc forderffue, om behoff
giordis, emodt more oc rigens finder, och siden rette etther epther same rysting
att

¹⁾ Der har først staaet: wortt land Skonne. ²⁾ Først: Skonne. ³⁾ Rigeledes først: Rndt. ⁴⁾ Rige-
ledes rettet i skedfor: søndag nest epther sancte Mortens dag. ⁵⁾ Rettel, i skedfor: Rndt.

⁶⁾ I skedfor: søndag nest epther sancte Mortens dag.

holle tiill rede och møde paa ten forslagde dag och tidt met samme eders rystinger och lade eder munstre, epther som for^{ne} off elst^e rigens raadt etther paa more vegne thaa ydermere befallendes worder, epther som off oc etther sielff alle magtt paaliggendis er. Datum Bedesloff torsdagen nest epther sancte Michils dag mdyxxvij.

Item tiill alle kjøpstederne om rystinger. Fyrst tiil kjøpstederne vdi Skaanne. Lundh. Kalsterboe, Skaansør. Trelleborg. Østet. Auffs. Siølfssborg. Lykaa. Auffer. Rodneby. Wæ. Semershaffn. Engelholm. Halmstedt. Falkenberg. Wordtbierg. Rongsbaek. Helsingborg. Gafstøle. Landskrone. Malmø. Laugholm.

[Vor Gunst tiilforn. Wiider att epther thij wij nu hassue ladit forscriffue tiill menige ridderskabit och menige prelaterne offer alt Skaanne, saa the skulle rette thennom epther att holde gode rystinger met heste, harneste och swenne well ferdig tiill rede och lade thennom tiill hest findes vdi marcken nar behoff giordes och vore elst^e rigens raadt her sammesteds thennom paa vor vegne forscriffuendes och tiilfigendes worde, saa ville vj och, att menige kjøpstedsmendt skulle och rette thennem epther, att holde gode harneste, lange werge, røre och anden verge tiill rede och vdi lige maade mand hoff mand giffue thennom i marcken tiill foed hoff adelen och lade thennom bruge emod vore och rigens fiender, om behoff giordes, paa thet att the met adelen och adelen met thennom saa thes tryggeler mwe forlade seg paa huer andre och thes bedre endretteligen affuerge begges theres egen skade och forderff. Thij bede vj eder och ville, atj rette etther att holle eders rystinger, harneste, lange speger, - spiude, røer, eller andre gode verge tiill rede och were vore elst^e riigens raadt met adelen hørige, lydiige och fylgagtige, att lade eder bruge emod vore och riigens fiender huor behoff giøris, om noget paakommer, och atj strags indbyrdes sette en høiuhmandt aff borge-mester eller raadt ther i byen for etther, huilken som i skulle were hørige och lydiige och rette etther epther hans befaling. Och skulle vore borgemestre och raadt ther sammesteds hassue slitig tiilforn met eder, saa i hassue saadan rystinger tiill rede och holder vidt magt, epther som forsc^{uit} staar. Her vj off tiill forlade, thj lader thet ingenlunde. Datum Wæ fredagen nest Mychaelis anno etc. mdyxxvij.] ¹⁾

Christiann mett gudts naade etc. Vor gunst tiilfornne. Wiider, att epther thij wii nu hassue ladett forscriffue tiill menige adell oc riidderkabitth, tiilsiigeste tiill alle prelatter oc geistlige personer, som jorde gotis hassuer, offuer allt riigett, paa the skulle rette thennom effter oc holde theriis rystning, heste,

¹⁾ Ovenstaaende Brev er overskrevet i Registranten.

heste, swenne, harniske oc andenn deell tiill rede off oc riigett tiill thieniske, oc lade thennom finde vdi marckenn tiill hest nar behoff giøris, thaa wiille wij, att menige Kjøbstedsmentd offuer allt riigett vdi liigemaade skulle rette thennom effther att holbe gode rystinger, harniske, røere oc andenn gode lange werge oc mandt huos mandt huos adelen laade thennom finde vdi marckenn tiill foedt, paa thett att the saa megett thes bedre kunde affwerge alles theriis eigne stæde oc forderff, om nogett paa komme aff wor oc riigens fiender. Thij bede wij eder oc wiille, atj strags mett thett første retter eder effther att uere fortengt tiill, att holbe gode rystinger, harniske, røere, lange spywde oc anden lange werge, oc were tiill rede att lade eder bruge om behoff giøres. Oc nar i wor eller wor elst^e riigens raad^h schriffuelse vdi wor frauereelse sangendes wordet, atj tha ere altingest rede, oc skulle i self vduellie en burgemeister eller en rodtmandt, som skall were ebers høffuitsman, huilckenn i tha skulle were høriige oc lybug. Oc skall wor burigemeister oc raadt haffue met eder tilshyn, saa i holder saadan rystinger huer effther syn effne, effther som forsc^{uit} staaer. Sammeledes giffue wij eder tiill kiende att wij nu haffue mett vort elst^e Danmarks riges rod beuiget oc sambyggle labett en recess oc ordinants vdgaa offuer allt riigett oc forskickett thend tiill hvertt landtstinget, huor effther seg thend mennige mandt skiide skall. Thij bede wij eder oc wiille, atj skiide ebers fuldmegttuge tiill stonesar landtsting oc lade tage en vdscrifft aff samme recess oc skulle i finde thend huos landtstings-scriffueren oc siibenn rette eder effther, att holbe thend weedt magt. Wij wiille eder oc mett thenne vor scriffuelse paamynt haffue, atj strags vfortøffritt lade thett selff framblomme, som i om tiillscriffuett ere att vdgiffue skulle tiill wore oc riigens merckellige behoff, her vi off wiisfeligen tiill forlade, thij lader thet ingenlunde. Screffuett paa vort stott Kjøpneshagen løffuerdagen nest effther sct. Dionisij dag aar etc. mdxrrvij. Vnder Vort signet.

Kjøpstederne vdi Sielland och Smaalændene. Kjøpneshavn. Køge. Prestø. Stege. Boringborg. Heddinge. Nestuidt. Skelstø. Korsør. Slagelse. Ringstedt. Roskilde. Holbæk. Kallingsborg. Nykøping i Døhherret. Slangerup. Helsingør. Nykøping i Falster. Stubkøping. Ragsfow. Nykøbing. Sørløping. [Maribo^e]¹⁾.

Fyen og Langeland. Nyborg. Swineborg. Fæborg. Assens. Redefærd. Bogenfæ. Østense. Kyrtemynd. Rødkøping.

Jutland. Riiber stigt: Riibe. Waarde. Holstebro. Ringkøping. Lemvig. Tystedt. Kolbinge. Wedle. Aarhus stigt: Aarhus. Horsens. Marriagger. Randers. Grynø. Høffbroe. Ebbelstøfte. Viborg stigt: Viborg. Nykøping

¹⁾ Et udskrevet.

Rytkøping i Norff. [Wendelbo Rygt: Kalleborg. Høring. Søby. Skaffuen. Skiffue.

Tiill menige adell och prelaterne vdi Jutlandt, att møde vdi Wiborg xx dag jwlle och aff D. r. r. ther i landit lade thennom sette huadt ryfvinger the holde skulle.

Tiill menige D. r. r. i Jutlandt met the fire bisper att the møde ther samme dag och sette abelen ryfvinger.

Tiill Sielland och Smaalandene vdi lige maade.

7

Gjøre alle vitttherligt, att off er tiill videnbes vorden, att ther schall were brøst paa sandmendt vdi R. Thij haffue vij nu tilskicket thenne breffuiser R. att vere sandmandt, at gjøre och swere ret tog vdi tilbørlig sager nar hand loglig tilskraffues, vnder then plygt som vidt bør. Datum etc.

Per Hansenn vdi Helsingør ett breff paa konges tindt vdi Liliøp sognen, ind tiill saa lange fo: mt: ther anderlebis om tilsigendes wordet, quit oc frie.

Assmus van Anfelde Nummendt ¹⁾ Henrich Randgo huer mett iij hesthe vdi borgeleggher paa Kallingborg.

Bastian Wedell tiill Andersloff mett fire hesthe, Otte van Dam, the erre ther tiilforn, oc Brede Randgo tiill Anduersloff.

Aste van Berde, Mourig van Deruist ²⁾ otte hesthe tiill Eserom, Hans van Bucholtth iij heste [til] Ebbeholtt mett Christopher van Planeger iij hesthe.

Henrich Blume oc Johan Blume mett otte heste tiill Wordingborg.

Jens Brade tiill Helne Kircke.

Bent Bilde tiill Beckeloff.

Deße epther³⁾ erre tilschreffue om wogne tiill Malmøss flott.

Sør ij wognne. Antuorloff ij. Ringstedt j. Ebbeholtt j. Eserom ij. Bor fruffue i Roskylde j wogen. Clare, sancte — j wogn tiill hoffue. Roskilde chapittell j.

Skonne: Herredsuoedt ij wognne. Dalby ij. [Beckeloff] ³⁾. Gueß closther j. Helne kircke j. Bosse j. Flliginde j. Resbyholm ij. Ahuss ij. Lunde gaartt j. Chapittell i Lundt j. Runde closteret i Lundt j. Her Hans Skoff-gaardt j.

Lydste

¹⁾ o: Rammyn. ²⁾ o: der Birk. ³⁾ Udskrevet.

Lybste hofstænder borgeleve vdi Sieland.

Otte van Dam iiij heste	} tiill Kallingborg.
Henrick Rangow iiij	
Frederick Ramyn iiij	
Ashmus van Aneuelde iiij	
Henrick Thiide iiij	
Mourits Rangow ij heste	} tiill Antwordskoff.
Preen iiij	
Breyde Rangow iiij	
Bastian Bedell iiij	} Ringstedt closter.
Thimme Strandj ij	
Syrgen Swaess ij	} Boringborg.
Henrick Blome vj	
Jahan Blome ij	} Dragsholm.
Mourits van Heeling iiij	
Syrgen Synterberg ij	
Alyuer j	} Ebelholt.
Hans van Boekwoldt iij	
Claues Pogwist ij	
[Møllendrop] ¹⁾	} tiill Efferom.
Christoffer van Planits iij heste	
Aste van dem Werder liij	} tiill Anardrop.
Mourits v. d. Wist iij	
Peder Rub iiij	} paa Solt.
Thomes Sture iiij	

En schriffuelse tiill Syrgen Pedersen, att hand sender alt then sitallie hidt 9 tiill Kiøpnehagen, bode fise, fise och lod.

Tiill Axel Joll, att lo: mt: sender Kortt Skotte tiill hannom met salt, som skal bliffue beliggendes ther tiill paa foraarit, och ere skipperne och birstyterens betalet tiill paaste och skal skipperen haaffue hvert aar xl m^l och vj alne engelst och huer byffestytter xl m^l och vj alne grofft och vj alne engelst och nu tiill paaste forstkommendes schall huer skipper haaffue vj alne engelst och xx m^l pendinge och huer byffestytter vj alne engelst och xx m^l, och bodsmendt schulle haaffue forloff strags the komme tidt, dog att hand bestiller att hand for vide sig bodsmenden paa foraarit egen och at stibene bliffue vel forwarit, och hues brost som er paa stibet att then bliffuer ferdbigt saa the ligge aldelis segel rede paa foraarit.

Sameledes

¹⁾ Udskrevet.

Sammeledes att hand lader slagte [och] salt the mestre oxen, [saar,] geff och anden dell som hannom mugeligt er, bode aff the regensflaps |garde, och lader thet vell forware met salt och tre, och Kragß forsticker hidt till Kiöpnehagen, saa thet icke bliffuer forderrit, som tilforn sedt er.

Till Per Ebbesen lige sadant.

Peder Hansen, tholdner vdi Helsingør, quitange paa tolf g. i gulb, som hand fornøget en skipper paa to: mts: vegne, som forde then fisl, spect, lax och bergesfisl neder fra her Eske Bilde. Relator Eske Bilde.

Lordt Rodt fylge breff till Bergen leen, Mesfjell leen, Terdersen och Dalleren och Ryffylken, Sondhordlandth, Norhordland, Sønderfiorden och Nordfiorden leen, Sogen leen oc Heltelandh, att the sware hannom. Datum Haffnie sabbatum post Dionisij anno etc. mdxrxvj.

Idem et fylge breff till alt Bergen stngt.

Et breff till thennem som ligge vdi Slots logen paa Bergenhus.

Et breff till thennom som tiener ther paa Stottet, att to: mt: haffuer befallit Lordt Rodt samme slot, huilcke aff thennom som ville tiene ther fremdeles, tha skal Lord Rodt anamme thennom och flye thennom vnderholding och holde thennom thet uden stade.

Sty Bagge breff paa Toppedall laxe fiskeb vdi Mesfjell leen liggendes ad gratiam, dog met saa steli, att hand schall aarligen aars giffue ther aff till to: mt: sex lester salt lax, vel forwarit, och ij^e spegelax, och thennom leuerere her paa Kiöpnehagen slot. Dog ther som samme lax bliffuer burt tagen aff rigens fiende, tha skal thet icke were hans stade.

Lordt Rodt fordelse breff vp till Bergen.

10

Item breff till her Henrick Rosenkrantz, att to: mt: agter att lade iijf tiib løbe tiill Prowaess, att hand ther fore wille rette seg epther, att flye thennom vnderholding met tør liob, fisl och anden tiibs fitalle paa et halt aars tid och thet forsticke hidt, saa thet visseligen er her paa vort slot Kiöpnehagen inden fastelagen forstkommenes.

Niels Pilekrage fylge breff tiill Kanne leen, att the sware hannom ad gratiam. Relator her Eske Bilde.

Peder

Peder Styrle haffuer labet berethe for k nninglig mt.: at haandt haffuer ith laxfisterie vdi forlenning aff hans matt.: och nogre bynnder there omkring boenddes bruge theriff fisterie theer vbindenn emodt gammell sedtuagene, ther fore at mue fange en beffalling tiill nogre riddermend  mendt her Trude Bullfr standt, Oluff Laurits enn, land dommer, Lauris  Raffwint en och andre gode ollddingere, som there vstaff wiide, grandtske och forfare, om samme bynnder thet mue g re met rethe eller icke, giffuendes bestreffuit fran thennom etc.

Hans van Arnem ith passport tiill Fyen paa thij wognne. Stem et andet passport paa iij wognne fran it leger och tiill thet andet.

Der Vfigode passport vp tiill Suerige.

Tiill her Truidt Bliffstandt, att hand flyer Clement fitalle tiill then hold som ligger fore Worbberg och flyer samme hold saa moget tember som hand mest kand fore tiill Malm .

Tiill borgemeister och raadt, att the stider then taffole hidt, som stander vdi theris sogne kyrcke och er nogen mwnde paa maaelet, som stande at fiske epther fold.

Tiill mester Peder Kmag, att hand anammer alle clostre tiill seg och bescriffuer alt then clenobie och ornamenten och iuuentarium, som ther findes och holder thet vforrygt tilstede.

Doctor Peder Palladius.

The gramwnde vdi Helsing r en leigde vdi iij vgger, att mwe bliffue her vdi riiget och vdtrette theres sager och beholde hues kleder, fitalle och anden dell som the haffue, vndtagen hues brygt g, bagert g och anden kyrckens clenobie oc ornamenten schall bescriffuis och holdes tilstede.

Tiill Syrgen Brne, att hand foruifer the gramwnde, som findes vdi Lunde och Helsing r¹⁾), och tilfiger thennom, att huilde som ville faste kappen och predike och forkynde guds ord, thennom vill  o: mt: bes rge met kyrcker, och huilde som ville studere, thennom vil  o: mt: flye vnderholing, och huilde som ere saa gamble och vandsore, saa the huer en kunde predike eller arbejde, 11 thennom vill hans nade lade bes rge en vnderholing, huilde som the j ke ville g re the mwe strags forsee thennem aff riiget, att han ther fore strags annammer begge clostre tiill seg och nederbryder thennom och lader formare hues steen, k ld och tember som ther duffuer tiill  o: mt: behoff, och lader bescriffue hues ornamenten

¹⁾ Eller Helsingborg. Navnet er utydligt.

menter och clenobier teslig^{te} alt iuentarium som ther vdi findes och holber tilstede. Teslig^{te} att menige bynder och almoe vdi Gydingherrit, Rorshøherrit och Bierreherrit haffue beclaget thennom fore fo: mt:, att hand begerer korn aff thennom for biscopgaffue, thaa beder fo: mt: hannom, att hand tager aff thennom smør, pendinge, jern och anden dell, hues the haffue vdtgiffuit epther gammel sidwon och ingen ny besuering paalegger thennom.

Suarke Hans ett pasbortt mett siu klippere offuer att Hellighaffn mett en dreng.

Her Eske Bilde ett befallings breff tiill Bobeser, Otte Ihenhuff, Hans Rudt, Erich Radßen, Marquortt Timand, att hand haffuer berett, att noghre bynder, som ligge tiill wor fruffue closther i Rostylde, haffue holt hannom gesterie faare, i iij eller iiii aar faare, oc boe vdi Røruig oc sie, sand haffuer forderffuet theris marc fore, att the ther faare granste etc.

Forbudt offuer alt Skonne, Sielandtt oc Smaalandenne, att ingen vdsfor korn eller saltthet liødt.

12

Først eth breff, at huer mandis thienere, som bygge oc boo i Schone, skall huer mand age j^c xx læss jord aff then graff i Malmø, oc huilde som haffue fulgtgiortt, at the dog icke hiem age for huer haffuer tegen aff Styg Porff. At the visseligen oc wfortøffrit fræmkomme mett theres vogne at age nar Styg Porff tilfiger, vnder theres boeslød.

Breff tiill alle lensmænd i Schone, at myn herre er tilkiende giffuit, huorledes att mange bønder oc almoe side fortrycke seg oc icke vele age, sammeeledes att ther beregnes oc wndertages for gordseder oc wgedags mænd mange bønder oc thienere, som langt fran gode mends garde besidendes er, som er emod myn herres breff, oc ther mett gøre theres wndstyling oc icke framkomme oc age.

At huer lensmand haffuer ther poo goed wpsen, at thet icke saa her effter stæer oc at ther icke flere bliffuer quitt for thette arbeide vden rette gardseder boendes for gode mends garde, mæn huer mand skall thette frølt gøre vnder theris boeslød.

Item en credens tiill Esge Bille tiill raadett oc adelen i Schone. Item skall oc Esge Bille haffue en instruction mett seg tiill thennom.

Om bøgepæle tiill Malmø slott at hugge alle wegne i kronens oc kirðens stowe

ſtøve huor the ſjindes komme, oc kronens oc kirkeens thienere theſſenom hugge oc fram age nar Stog Porſſ ther om tiſfiger.

Breff tiill borgemeſter oc raad i Landſkrone, at the ſtrar vſfortøffrit tiil ſtücke ſtuder och ſtiiff at offuer førde then weed mett fran Høle møller oc tiill Malmø.

Ett breff tiill Krabbe, att Stie Pors ſtall ſende [hanom] pendinge, ther ſtall handt ſaltte bull huilling faare, oc ſtall hand ſielff legge ſalt oc træ tiill oc arbeids ſold, oc ſende hannom then tiill Malmø, oc att hand ther tiill mett ſender hannom thuø eller iij tuſen tørſiſt, oc ſtall Offuer forſtücke alle the gamble ackere, hand land ombere fran ſlotthet, tiill Per Stram, hand ſtall framdbelſ forſtücke theſſenom tiill iernhutthen, ther att giøres murandere aff tiill ſlotthet wdj Malmø.

Ett breff tiill Chriſtopher wdj Landſkrone, att hand haſſuer iij t^r smø, i leſt gryn, i leſt erther, att hand theſſenom ſender ſtrar tiill Stie Pors, tagendes ther quitange paa.

Eth breff tiill her Claues Wiillbde paa Baehuff, at handt forſtucker ij leſter iernn neder tiill meſter Hannaff vdi jernn hyttthenn och at tage aff the pendinge, ſom konningen aff Sueriige haſſue ſchulde, och bethale ſamme iernn met, om hanndt icke wedt andre raadt ther tiill, ſaa at thet landt ſkee met alldderffurſte, thii at ſamme iern ſchall bruges tiill mure ackere vdi thendt bygning vdi Malmø.

Syrgenn Bragde ith paſbordt ſelfftredie indt vti Lydtſkeland, at huem ſom handt hendder fore at komme, att the ſoordere och fremme hannom tiill thet beſtte.

Pouell Jude burger vtj Trelleborgi, ith breff tiill burgimeſter och raad vtj Lundt, at the hielpe hannom ſaa møget, ſom reth er offuer Anne Oluffuid, burgerſte ther ſammesteds, for nogre ſkyrther, fländer, ſabel, och biſſell, hanndt ſic hinde at gemme.

Thesſe epther^{ne} breffue bleff Jens . . . , Sty Porſſes dreng afferdiget mett ſi. Anthonij aſſten, tiill then byggenings behoff wdj Malmø.

Førſt breffue tiill lendsmændene paa ſtygtens gaarbe wdj Skaane om ſitalle att forſtücke tiill Malmø epther Sty Porſſes ſchriiffuelſe.

Item breffue tiill stadtholderen vdi Rymnehaßn, att the lade Sty Porff¹⁾ faa hues breffue hand behöffuer tiill samme byggenings behöff.

Item breffue tiill alle leen och clostere vdi Sielland och Slaane, som tiilforne ere tiilfchreffne om vogne att vdtgiøre tiill Malmös, att the thennom framsticke.

Item breffue tiill nogle köpsterne vdi Sielland och Slaane om alle theres murmestere och kaldslaar att forsticke tiill Malmös paa foraarit, nar the Sty Porffes schriffuelße fangendes worder.

Item et breff tiill then murmester vdi Kallingborg, att hand vdi ligemaade giffuer seg tiill Malmös.

Item tiill Per Skram om hynllebarer, stoffwle och spader att lade giøre och forsticke tiill Malmös.

Item breffue tiill her Trude och her Claues Bilde om then staall att framsticke.

Breff tiil Sty Porff paa alle erende.

15

Thesße eyther^{ne} ere the danste riigßraadt, lendsmendt och hoffjinder, som skulle møde to: mt: vdi Rymnyster then onsdag nest eyther søndagen iuocauit nestkommendes och fylge to: mt: paa en reyse, som thennom tha schall giffuis tiillende. Och schulle theres swenne were kled vdi to: mt: farffue och schulle the føre harneste rög kreff stört slander glasswen och höffuit harneste etc.

[xij]	vj	her Mogens Søye	} raadh
[vj]	iiij	Jahan Friisß	
[vj]	iiij	her Offue Lunge	
[vj]	iiij	her Axel Bragde	
[vj]	iiij	Erid Banner	
[iiij eller vj]	iiij	her Eske Bilde	} lendsmendh.
vj	iiij	Knudt Gyldestern	
[iiij]	ij	Gabriel Gyldestern	
[iiij]	ij	Otte Gyldestern	
[iiij]	ij	Albret Søye	
[iiij]	ij	Arnolt Bliffstandt	
[iiij. iiij]	ij	Jep Lordersen	
[iiij] ²⁾	ij	Lage Otßen	
	ij	Siuordt Ewin	
	ij	Christoffer Stygge	

ij

¹⁾ Skedstør Sty Porff har søst staet Mester Jesper. ²⁾ De indslamrede tal ere udtagne i Registranten.

ij	Løge Bragbe	} hoffjinder.
ij	Jyrgen Bragbe	
ij	Jens Nielsen	

Thesſe fiiste breffue tiill Jutland om then reyse tiill Nymynſter ſick fo: mt: riismaſuend Hans Lønder, och bleff afferdiget met thennom tiisdag næſt epther ſcti. Pauli conuerſionis dag.

Item et breff tiill Stege.

16

Idem et breff att mwe kiøbe korn vdi Sielland, Falster och Laaland att føre tiill Stege. Dog met ſaa ſtell, att the ſtulle certificere fore huer londsmandt, vdi hues land the kiøbendes worder, att the ſamme korn icke anderſteds føre wille end tiill Stege och bruge tiill ethers egit behoff.

Idem et breff tiill Arilt Jensen, att hand lader beſtaa mett then timde, hand thennom fot haffer, tiill fo: mt: kommer ther ſielff vdi landit.

Sluff Hansen i Affuebe en ſchriſftuelſe tiill Knudt Gøye, att hand haffuer beret for fo: mt:, huorledes att hand haffuer tilforne komet for ſtade och ehil ſlagen en anden mand, och ther føre kiøfft ſyn friidh egen och beclager att Knudt Gøye nu paa thet ny forbeholder hannom, att hand paa thet ny ſchall kiøbe ſyn friidh aff hannom. Thij wil fo: mt:, att ther ſom hand tilforne haffuer kiøfft ſyn friid, att hand lader hannom nyde ſyn friid och icke gører hannom andet end hand kand giøre met logen.

Niels Bringe i Skotbølle haffuer beret fore fo: mt:, huorledes att hand haffuer vppeboden ſyn egen olden giæld tiill tinge och nu liguel deles och plages fore, att hand och ſchulle vdtbyde olden giælden fore en anden mand, kalles Jens Røgh, huilket hand mener att haffue ingen rett tiill. Thij beder fo: mt: Peder Dre, att hand haffuer tilſiwn met ſyne fageber, ſaa the icke nødige ſamme fattige mand tiill att vdtgiſſue ſamme olden giæld fore then anden mand vden hand haffuer ther ret tiill, och icke anderledes handle met hannem end hand kand giøre met logen och will forſuare fore fo: mt:.

Item et breff tiill her Johan Rangow om thwo ſtercke retſere att forſſide hidt tiill Gottorp, ſom kunde drage och icke ere fore onge, icke heller for gamble, ſaa the ere her om midfaſte.

Tiill Peder Ebbesen vdi lige maade. Tiill Henrick Rangow. Tiill Axel Jøll vdi lige maade.

Tiill

Tiill Her Johan Rangkow och Henrick Rangkow] paa bispen aff Wiborgs vegne.

17 Her Johan Rangkow en credens tiill her Pritbiørn, Jep Friis och Christoffer Rosenkrants.

Henrick Rangkow ett breff tiill herrisfogeden vdi Gyslom herrit, att hand haffuer beret fore fo: mt:, att her Mattis, sogneprest vdi Kongens Lystedt, haffuer syne jorder, som horer tiill hans preste gaardt, liggendes tiilhobe paa en plats och hans korn ther offuer fortreedes och vpædes, vdi thet att hans jord icke ligger ebland sognemændenes jorde, epther som tiill andre preste gaarde.

Idem en befalling tiill Peder Ebbesen, Mogens Munc, Jens Thomsen, Axel Jøll, Anders Skeel, Glob Krabbe, om trette som er emellom sandemænd vdi Rørherrit i Rorff och Eric Saalle ibidem, att the steffne thennom neruerendes Henrick Rangkow i rette for thennom och endeligen dømme, huilken som haffuer ret eller vret.

Borgerne aff Røen, Laaland och Falsler et forbuds breff paa hønø, geff, lam, faar och anden edende ware.

Stege by confirmats paa theris pryuilegier och frigheider. Stubkøping idem. Nystedt idem.

Stubkøping borgere et breff, att the mme kiope korn vdi Sielland och Smaalandene, epther som the aff Stege finge.

Hans Olffen i Glemløff en schriffuelse tiill Jyrge Heningsen, att hand haffuer beret for fo: mt:, att hans fader Oluff Nielsen kiopte nogle stub jord aff Hans Skytte och haffuer hans fløde ther paa, och beclager seg, at hans arffuinge nu icke ville holle hannom samme kio. b.

Anders Bud en befalling tiill Jep Burre, landsdommer paa Langeland, Peder Lauritsen i Skousboud, Mats Luth, Claues Daa i Hølsnegardt, Hans Gørdtsen i Lyckersholm, Jacop i Holm, om trette emellom hannom och Jens Huas.

18 Befallinger tiill Mogens Munc, Jens Thomsen tiill Holumgørdt, Mogens Jøll tiill Bstrop, Jemvold Jøll tiill Obiergh, Peder Stram tiill Volbiere, Christen Fassi i Wennergard, Niels Keildsen, her Christern Krabbe, Niels Glambek tiill Swensholm, Per Juersen tiill Paderberg, Jacop Mogensen tiill Stenumgørdt, Splid

Opſid Bång i Ågersboel, att her Johan Rangow haſſuer beret fore fo: mt:, att ther er trette emellom hannom paa kronens vegne och Niels Jensen till Brod: Hoff och Niels Friiſſ fore then grøn jord, ſom ligger paa Nørklytt och nogen garbe ther ſammestebs, ſom Niels Jensen kender ſeg att haſſue rettighet till.

Fredagen poſt Martini 1538.

Eth breff till Hans v. Arnom, at hand ladher borgemeſtere oc raad raade fore at indlegge knechte hoſſ borgerne huor the ville och at huem ſom haſſwer ſin ecthe kone oc vil haue hinde hoſſ ſeg, at hand oc betal for hinde, oc at the ingen horer holle hoſſ borgerne, oc ingen dreng haue vdhē the betale for thennom, oc at høueghmanden inghen knechte indlegger paa borgerne vdhē thet antall ſom thennom tilſcriffues.

Bee. Et breff til her Jacop Trolle, ath hand inghen bundhe, tømend eller biſſekremere ſteder i ſit leen emød t: mt: ordinançe.

Søren høueghmandens lutnant tog v iochimbaler aff Trelleborg, i^c 3 aff Kahuſſ, i^c 3 Bee.

Et breff til her Magnus Gylbenſterne, at t: mt: haſſwer naabeligen vnt oc giuet thenne breffuiſer Hans Buſt halffdelen aff the pendinge, ſom hand gich i rette om met hannom, thet vil t: mt: gøre aff naade.

Till Peder Ebbesen, att hand lader vbj tormaamet brygghe xxx leſter godt 19 søll och ſtrags forſtider hidt till (Kiøben)haſſn.

Till Anders Emieſen om xv leſter. Till Nyborg om xv leſter.

Till Claues Beſtede och Syrgen Perſen rentemeſter, att the ſtrags annamme alle ſtempeler fran myntemeſteren vbj Riipe och beſegle och holle hoſſ thennom, och forbiude hannom, noget epther thenne dag att myntte enthen ſmaa mynte eller ſtore.

Per Synbo, borgmeſter i Bpſlaa, haſſuer beret fore fo: mt:, att hand haſſuer nu motte giſſue xxvij iochimbaler till bod fore then landſkuegte, ſom bleff ehil ſlagen, och hand och Per Herløſen, laugmand ibidem, Lille Kolb och Chreſten Grønlund haſſuer ſagd god for thennom, beder fo: mt: Per Hanſen, att hand hielper hannom hoſſ the andre iij forløſſues mend, att the huer epther thereſ anpart egen giſſue hannom ſamme iochimbaler.

Kerſten

Kersten Hennichsen, Hans Ribbeck, Jacop Brabant, Claues Kerstens, Northen Blæfeld, Werner, met the ij bodsmænd huer i t^{ne} saltet liødt.

Scriffuelse tiill Per Ebbesen, att fo: mt: haffuer vndt menige almoe bode then siølf stat, som vore ij marc huer bonde och nu then marckstat fore viij m^l vdi pendinge. Dog att then rige hielp the fattige.

Scriffuelse tiill Rpslaa borgere, att the bygge en god stor kaffuall och schulle the sielf bekoste halff parten och Per Hansen paa fo: mt: vegne schall bekoste halff parten.

Item et breff, att bynderne icke skulle hugge ege temer paa Bollou Rygge-
stau Westfolden Hudrum oc Røgensfogenn i iij aar omkring vden hæs Per
Hansen thennom paa fo: mt: vegne tiill forløffuer tiill stiftues behoff.

Item etth breff, att fo: mt: haffuer vnt oc tilladet, at borgerne i Dpslo
maa annamme graabrødre closther ther samesteds tiill ett hospitall oc legge ther
all thet andet hospitals rette tiill oc sticke ther thuo tiill, som kunde faare stande same
hospitall, saa thet maa gaa for seg oc skulle giøre ther orligen rede oc regnestaff
wdaff. Relator Per Hansen.

20 Item ett breff tiill alle kircke werger offuer alt Dpslo stigt, att fo: mt:
haffuer i thette aar vnt halff delen kircketindden ther i stighet tiill Dpslo dom-
kircke, att wphygge same kircke mett, att the ther faare rette thennom epther, att
lade same tinde tiill gode rede wdkomme oc haffuer fo: mt: befallett Per Hansen
att tiilsticke ij aff cannickerne oc thuo aff borgerne, att staa faare same bygning,
att giøre Per Hansen ther rede oc regnestaff faare paa fo: mt: vegne.

Item thu obnne breff tiill Dpslo stigt oc Hammer stigt, att fo: mt. haffuer
forfarett huarledes the egen sidde mett theriis tiende, att the ther faare rette
thennom epther, att wdgiffue same tiende, saaframbt att the icke wille giffue
orsage tiill, att lændsmanden stall straffue thennom offuerhøriige sidde.

Item ett breff tiill thennom, som bode i Lønsbiørg, att the skulle drage
tiill Lønsbiørg egen att bygge oc forbædre thennom, thij fo: mt: haffuer naade-
ligen vnt thennom vj aar statt frij.

Sluff Tæste ett protectorium.

Tiill her Lyge och Per Stram.

At legge gebdher aff, vðhen huem thennom fand holle paa sit egen enmerde.

Der Bagge haffuer beret fore fo: mt:, huorledes att hans morbroder biscop Mroff haffuer styfftet et alter i Bpsla domkyrcke, som nu her Mats Fynde i vere haffuer, thaa haffuer fo: mt: nadeligen vndt och tilladit, att huos gods, som till samme alter lagd och styfftet er, maa komme vbehindret till rette arffuinger egen, dog att the først stille presten till friðs, som samme alter nu i forlening haffuer. Relator Der Hansen.

Suend Swenskes broder flo Las Jude ehel och er bort rømt, thj haffuer fo: mt: befalit Knudt Persen att gribe och holle samme Karl tilstede och hielpe samme suend saa meget som ret er offuer hannom. Forbiudendes nogen att giøre hannom ther hinder paa.

Tiill lendsmændene paa Gotland, att the haffue till rede paa foraarit ij tyre, xx for, ij^c faar aff then beste art ther paa landit och forsticke hidt till fo: mt:

Bisshop Mogens aff Hammer borgeleue breff tiill Andtuordloff. Idem fordelße breff met en vogen.

Hans Hoppenstang siell fierde ett pasbort paa 25 klipper offuer att Robby. ²¹

Nrøsch Smidt ett fordelße breff tiill Hadersløff mett en vogen oc sex klipper fran Hadersløff att her indføre.

Erste Bilbe en steffning offuer her Sochim Gedt fore ett wloglig byggested kallis Egebrynde, then skundt hand wor aff riighet oc hagde fo: mts: opstandelße breff, att møde her paa Kispnehaffn s. Nicolaj episcopi dag mett syn beuisning etc.

Hans Scriffuer citat Jens Bøsen, byfoghet i Halmstedt, fore nogen trette, thennom emellom er oc mener for^{ne} Hans, att byfogeden giør hannom stor wrett, som handt siger etc., att møde tiill første almindelig herredag.

Scriffuelße tiill Helsingborg, att the anamme huos mursten her Peder Skram thennom befalendes vorder och føre tiill Ralmøø.

Tiill her Per Skram x tylter bielder, xviii, xvi, xiiij alne; x tylter sparrer xij och x alne lange; xx tylter saffue dieler.

Peder

Peber Hansen [aff Rødenesleem iiiij tylter bielder xl] ¹⁾ j^e tylter saffwe deler, ij lester jern. [Bahussleem] ²⁾.

Erid Wgerup xj tylter bielder.

Her Effe Biilde vj tylter bielder.

Her Glaues Bilde xx tylter ege sparrer, xv alne lange.

Tiill thesse epther^m kiofstederne om bodhmenb.

Sielandt: j^e Kiøpnehaffn. xx Kiøge. xx Helsingør. xx Stege. x Kallingborg. x Skelsoør. x Næstvedt. v Prestsø. iiiij Boringborg. ij Nykiøping i Dgherret. vj Nykiøping i Falster. x Stubkiøping. xx Nagskow.

Skanne: lxxx Malmø. xxx Landskrone. xx Trelborg. xxxv Østet. xx Bording. x Halmstedt. vj Engelholm. vj Helsingborg.

Thesse forscreffne kiofsteder ere tiillscreffne som her epther følger.

Christiann met guds naade etc. Vor gunst tilfornn. Wiider, att wii agthe nu strags paa foraaritt att lade wdtløbe nogle wore orlog skibe wdj syøenn oc lade holle wore stremme rene, om nogle wille fordrifte thennom tiill att løbe i syøenn oc ther berøffue oc tage frann then syøefarende mandt. Thii bede wij ether och wille, attj retthe ether epther, att wdtgiøre ther affederis bye — ³⁾ boedhmenbt, som ere gode duffuelige karlle oc wnde att omgoss tiill skibs, och holle thennom tiil stede, saa the erre alting^t rede att giffue thennom affstedt, nar i egenn wor schriffuelße ther om songendes wordet, wij wille giffue thennom besolding oc løn epther gammell sedwan. Therfom wij oc icke haffue thennom behoff, tha wille wij mett thet første paa foraarit giffue ether thet tiillkiende. Dog attj holle thennom tilstede, saa the icke forlige thennom i andre thieneste indenn midfaste furstkømendes, thij middelers tiidt wille wij schriffue etther tiill, huadt heller wij haffue thennom behoff eller ey. Her wider alting^t att rette ether epther. Thii wij off ther wißfeligenn tiill forlade. Befalennendes ether gudt. Schreffuit paa wort slot Kiøpnehaffnn tpsdagenn næst epther stj. Andree apostoli dag, aar etc. mdxrviiij, wnder wortt signett.

Fitallig paa Nyckell paa v^rlix perßoner vdi iij monats tiidtt.

12 Fleß viij^rxxiiij syder. Rødh xvj lester vjt^e—f. Lørre foortroppe viij^rxxiiij. Smør iij lester iij t^e ij f. Sylbh viij lester iij t^e j f. Saltet syß xvj lester vj t^e j f. Huillinger xxiiij^m ij^e. Erther iij lester iij t^e ij f. Gryn ij lester j t^e. Eddyg^t iij lester iij t^e ij f. Brødh lxxiiij lester ij t^e. Døll j^e xlviiij lester iij t^e. Salt iij smaa lester 5 t^e. Krudh xviiij t^e grofft krudh. Korne krudh j t^e forne krudt.

Aræll

¹⁾ Det Indklamrede er udfireget. ²⁾ Ligeledes. ³⁾ Naben Plads.

Arrell Jull och Henrick Rangho bleffue tiilſcreffne paa mandagen neſt epther ſcti. Andree dag att ſchulle forſamles och tiiffte thennom thenne forſc^{ne} ſitalig emellom, vndertagen erther ſalt och krudt och ſtrags forſtice thennom hid tiill ſtibene paa forarit, nar wandit obenes, tagendes ther ingen vndtſkyling fore. Teſlig^t ſchulle the haſſue ſlitig tiilſwon, att ſamme ſitalig vell forwaris, ſaa then duſſuer att gemmes tiill et andet aar, om then icke behoff giøres i thette aar, ſaa framp^t att the icke ville ſtande fo. mt. tiill rette ther fore. Datum mandagen poſt Andree vt ſupra.

Paa then lubefte ameraell ſitalig paa iij^eij perſoner vdi iij monett.

ſleſt iij^e xxviiij ſider. Rodh viij leſter 1^e j f. Lør forkroppe iij^e xxviiij. Smør j leſt iij 1^e j f. Silbh iij leſter 5 1^e. Saltet fiſt viij leſter 1^e j f. Quillinge xj^m iij^e. Erther j leſt iij 1^e j f. Gryn x 1^e iij f. Eddicke j leſt iij 1^e j f. Brødh xxxiiij leſter 5 1^e. Døll lxviiij leſter iij 1^e. Salt ij leſt. Krud j leſt. Korne krudh j 1^e.

Peder Ebbesen ſid ſcriffuelſe om thenne forſcreffne ſitalig att ſchulle forſtice hidt paa forarit ſtrags epther att wandit opnes, vndertagen erther, ſalt och krudt. Tagenes ther ingen forſømmelſe fore, ligesom tiill Arrell Jull och Henrick Rangow, att hand ſchulle lade thet vell forware. Datum mandagen poſt Andree Haffaie.

Paa then bremer Sampſon ſitalig tiill iij^e ij perſoner vdi iij monett. 23

ſleſt iij^e xxviiij ſider. Rod viij leſter 1^e j f. Lør forkroppe iij^e xxviiij. Smør j leſt iij 1^e j f. Silbh iij leſter 5 1^e. Saltet fiſt viij leſter 1^e j f. Quillinge xj^m iij^e. Erther j leſt iij 1^e j f. Gryn x 1^e iij f. Eddicke j leſt iij 1^e j f. Brødh xxxiiij leſter 5 1^e. Døll lxviiij leſter iij 1^e. Salt ij ſtore leſter. Krudt j leſt. Kornekrudt j 1^e.

Her Johan Rangow ſid ſcriffuelſe om thenne forſcreffne ſitalig att ſtice hid aff Riiper ſtygt fran Kolbinge, vndertagen ſild, erther, ſalt och krudt. Datum mandagen poſt Andree.

ſitalig paa ſalden van Aarhusen paa j^e perſoner vdi iij moneder.

ſleſt ij^e ſider. Rodh iij leſter. Lør forkroppe ij^e. Smør vj 1^e. Silbh ij leſter. Saltet fiſt iij leſter. Quillinge 5^m. Erther vj 1^e. Gryn 5 1^e. Eddick vj 1^e. Brødh xiiij leſter. Døll xxvij leſter. Salt viij 1^e. Krudt vj 1^e. Kornekrudh j 1^e.

Nyborg. Neſshyhoffuit.

ſitalig paa griben tiill j^e perſoner (vdi) iij manett. 24

ſleſt ij^e ſider. Rod iij leſter. Lør forkroppe ij^e. Smør vj 1^e. Silbh ij leſter. Saltet fiſt iij leſter. Quillinge 5^m. Erther vj 1^e. Gryn 5 1^e. Eddick vj 1^e.

vj t^{er}. Brød xliij lester. Døll xxvij lester. Salt viij t^e. Krudt vj t^{er}. Kornekrudt j t^e.

Fitallig paa biørnen tiill lxvj personer i iij moneder.

Flest lxxxix sider. Rød ij lester vj t^e j f. Lør forkroppe lxxxix. Smør iij t^{er}. Silbh j lest. Saltet sist ij lester vj t^e j f. Huillinge iij^m iij^c xl. Erther iij t^{er}. Gryn iij t^{er}. Eddike iij t^{er}. Brød ix lester ij t^{er}. Døll xvij lester iij t^{er}. Salt v t^e. Krudt v t^e. Kornekrudt j t^e.

25 Fitallig paa Morianiske bøwert tiill lxxvij personer j iij moneder.

Flest j^c xvj sider. Rød ij lester iij t^e j f. Lør forkroppe j^c xvj. Smør s t^e j f. Silbh j lest ij t^{er}. Saltet sist ij lester iij t^{er} j f. Huillinge iij^m ij^c. Erther s t^e j f. Gryn iij t^e. Eddike s t^e j f. Brød xj lester ij t^{er}. Døll xxj lester iij t^{er}. Salt vj t^{er}. Krudt s t^{er}. Kornekrudt j f.

Syrgen van der Wiſten bøwert fitallig tiill lvj personer i iij moneder.

Flest lxxxiiij sider. Rød j lest viij t^{er} j f. Lør forkroppe lxxxiiij. Smør iij t^{er}. Silb x t^{er}. Saltet sist ij lest ij t^{er}. Huillinge iij^m iij^c. Erther iij t^e. Gryn iij t^e. Eddike iij t^e. Brød viij lester j t^e. Døll xv lester ij t^{er}. Salt iij t^{er}. Krudt iij t^{er}. Kornekrudt j f.

26 Paa Karl Skottes bøwert tiill lvj personer.

Flest lxxxiiij. Rød j lest viij t^{er} j f. Lør forkroppe lxxxiiij. Smør iij t^e. Silb x t^{er}. Saltet sist ij lester ij t^{er} j f. Huillinge iij^m iij^c. Erther iij t^{er}. Gryn iij t^e. Eddike iij t^e. Brød vliij lester j t^e. Døll xv lester ij t^{er}. Salt iij t^{er}. Krudt iij t^{er}. Kornekrudt j f.

Paa den Morgiste gallion tiill lxxj personer.

Flest j^c vij sider. Rød ij lester ij t^e j f. Lør forkroppe j^c vij. Smør iij t^{er} ij f. Silbh j lest j t^e. Saltet sist ij lester ij t^e j f. Huillinge iij^m iij^c. Erther iij t^e ij f. Gryn iij t^e j f. Eddike iij t^e ij f. Brød x lester v t^e. Døll xj lester iij t^{er}. Salt vj t^e. Krud iij t^{er}. Kornekrudt j f.

27 Her Efte Biildes gallion tiill lxvj personer.

Flest lxxxix sider. Rød ij lester vj t^e j f. Lør forkroppe lxxxix. Smør iij t^{er}. Silb j lest. Saltet sist ij lester vj t^e j f. Huillinge iij^m iij^c xl. Erther iij t^{er}. Gryn iij t^{er}. Eddike iij t^{er}. Brød ix lester ij t^{er}. Døll xvij lester iij t^{er}. Salt v t^{er}. Krudt iij t^{er}. Kornekrudt j f.

Paa thet Sublandske seyden stift tiill lvj personer.

Flest

Fløst lxxxiij sider. Rødh i leſt viij t^e j f. Løt forkroppe lxxxiij. Smør
 iiij t^e. Silbø 1 t^e. Saltet fiſt i leſt viij t^e j f. Huillinge ij^m iiij^e. Erther
 iiij t^e. Gryn iiij t^e. Eddigk iiij t^e. Brød viij leſter j t^e. Vøll xv leſter ij t^e.
 Salt iiij t^e. Krud ij t^e. Kornkrudh j f.

Thendne forſcreffne ſitallig er Eriſ Banner tiilſchreffuit om att ſchulle
 forſticken hidtt tiill ſtiibene paa foraarit nar wandit obenes, och lade ſamme ſitallig
 well forware, ſaa then buffuer att gemme om then jck behoff giøres i thette aar,
 dog att then kommer frem ſtrags paa foraarit, vndertagen erther, ſalt och krudt.
 Datum Haſſanie mandagen poſt Andree.

ſitallig paa en perſon fran vor frue dag purificationis och ind tiill ſanctj 28
 Michels dag.

Brødt 6 t^e. Vøll ix t^e. Fløst 6 ſide. Riødt j t^e. Gaareklob 6 kroppe.
 Smør ij ott. Silbt j t^e. Saltet fiſt j t^e. Huillinge j^e xxviij. Erter ij ott.
 Gryn j f. Eddicke ij ott^e. Salt j f.

Concept paa the breffue tiill alle lændsmændene om forſc^{ne} ſitallige.

Wor gunſt tiilſornn. Wiidt att wij agte nu ſtrags paa foraarit att lade
 wdtrede nogre wore orlogs ſtiiffue, att lade løbe wbj ſyøenn oc holle wore ſtrømme
 rene, om nogre wille fordrifte thennom att løbe wbj ſyøenn, ther att berøffue oc
 tage frann then ſyøefarende mandt. Thii bede wii teg oc wille att tu rettther
 teg epther att wdtgiøre off oc riigedt tiill theneſte ſaa mange gode werafftige karlle
 mett harniſte oc werghe tyll ſtiiffues, ſom tu off oc riigedt eſt pligtig tiill tieneſte
 off thine forleninger att thene mett. Leſligeste ſaa mōgenn ſtiiffues ſetallige,
 ſom the behoff haſſue fran kyndermiſe nu furſt komendes oc tiill ſti. Michels
 dag ther neſt epther. Och ſende wij teg thetthe indilucte register paa huor
 mōgenn ſetallige att huer perſonn ſchall haſſue tyll wnderholling paa ſaa lang
 tiidt, att tu ther fore rettther teg epther att holle ſamme thynne ſwenne oc ſtiiffues
 ſetallige tiill rede oc ſtrags forſticken then affſtedt paa foraarit, nar tu wider wor
 ſchriſſuelſe ther om fongenndes worder. Tagendes ther aldelis ingenn forſømmeſe
 fore. Thii wij off ther wiſeligenn tiill forlader. Thii ladt thett ingelunde.
 Befalendes teg gudt. Schreffuit paa wor ſlott. Riſpnehaffnn tysdagenn neſt
 epther ſti. Andree apoſtoli dag aar etc. mdxrxviij. Wnder wort ſignetth.

Register paa alle the lændsmænd och cloſtere, ſom ere tiilſchreffne at vdgøre
 ſold och ſitallig tiill ſtib8.

Jutlandt. Førſt Ribere ſtygt.

Skottborg leenn oc Hundsbeck Teſper Rangow. Lundenes leenn Peder
 Ebbeſenn. Hønneborg lenn oc Weſterherrit Eriid Krommedige. Collinge lenn
 Kye

Kene Ranþow. Nørwongsherrit frw Elſe. Lynſgordherrit, Hesherritt, ¹⁾ Hanneherrit, Ringherrit her Prebernn. Wiſelberg gaardt Niels Lange. Sanctj Hans cloſter i Ribe Claus Seſtedt. Lufſcloſter oc ſti. Hans cloſter i Hørſens Dluſſ Rund.

Wendelbo ſtygtt oc Wyborg ſtygtt.

Hynſtedtherrit Eriick Banner. Drom leenn oc Hynſløff cloſter Gabriel Gylbennſtiernn. Oſterup leenn oc Wiſſløff cloſter her Aage Lunge. Amſløff ²⁾ leenn oc Strickhals goß Iffuer Skeell. Wyle cloſter meſter Mogenns Kaaff. Seber cloſter her Chriſtiernn Friiſſ. Dueholm cloſter pryer. Weſterwig cloſter proueſt Swenn. Weſtildt cloſter abbedt. Aſmyldt cloſter Anders Skeell. Grindersløff cloſter —. Jerop gaardt Albret Skeell ſielff ſyerde. Segelſtrup gaardt Synwort Ewin ſielff ſyette. Brenning gaardt Jahann Stage.

Karſhuſ ſtygtt.

Skandelborg leenn, Laarup leenn, Ryng cloſter Her Mogenns Gøye. Wyholm leenn Otthe Gildennſtyerne. Oſterup gaardt ³⁾ Mauffris van Herling. Melſom herrit oc Synderling herrit Chriſtoffuer Roſenkrangs. Eſennabed cloſter Axel Iwll. Em cloſter abbedt. Dre cloſter her Mauris.

Hynnſ ſtygtt.

Hagennſtorw leenn Reynolt van Heyderſtorp. Hynſegauell leenn Bulff wan Wythenhoffuer. Tranekær leenn her Prebernn. Salinge herrit Eyler Rønnow. Sundzherrit frwe Elſe. Drberg gaardt Pouell van Anefeldt. Herreghløffgaard Themme Strandj. Holme cloſter Clement fan der Wiſſ. Dalom cloſter Jahann Friiſſ. Sti. Hans cloſter i Othens Eriick Krummedige. Sanctj Knuds cloſter ibidem pryer.

Smaalandt.

Raffansborg leenn Peder Dre. Gysøre Laurens Knop. Lureby berck Eyler Eriickſens arffuinge. Gremmerſtorp berck oc Karle berck Mogens Falſter. Seby gaardt oc goß Peder Falſter. Neſby berck, Knobbelycke berck, Oſter Lynſtedt berck her Jahann Ranþow. Pederſtorp gaardt oc berck Michell Brockennhuſſ. Sorup oc Wiſtofte berck Thomes Sture. Halkſtedt cloſter Otthe Rotlow. Anders Rølløcke aff ſynn forlenningh. Skiffuelunde og Halby Otthe Theenhufſ Krogginge berck frw Chriſtiens.

Eyeland oc Møenn.

30

Abrumſtorp leenn her Dluſſ Roſenkrangs. Kaarſpør leenn, We[n]ſløff leenn, Sæbj leenn her Knudt Rudt. Holbeck leenn Marqwordt Themandt. Junrhoffuit leen, ſte. Xuens cloſter i Roſchilb Byrre Trolle. Gorſting gaard oc Padeborg Claus Daa. Fegerholm ⁴⁾ oc Egſparre Hans Willomſenn. Annes gaard oc goß frwe Gertrwdt. Høgſtrop gaardt Hans van Boekhol. Gelftorp gaard oc goß Aage Brade. Armelundt

¹⁾ Hids herred. ²⁾ Amtſt. ³⁾ Øſtrup. ⁴⁾ Faurholm.

Armelandt Claus Eggerdsſen. Stege leenn Albredt Søye. Lureby gaardt her Maſs Ericſſen. Fredegaardz landt frw Elene Mauris Clauſſues. Rolleſop Emmid Øghenn. Borgeby Iffuer Krabbe. Hørby leenn meſter Mogens Goedſke. Synelſø Niels Lunge. Claſlundt Dluſſ Eſtyndell. Kamloſſe Laurens Jensſen. Brade Niels Marquordtsſen. Steruede oc Rode Eric Daa. Logeswerdt Michel Brodenhuſſ. Byrkinde Eric Maſſen. Clinge i Luſe herrit frwe Sophie her Alberds. Marop Claus Ericſſen. Eoduiſh Dſen vdi Duebrodrecloſter i Roſkilde. Hageſtedt gaardt Otte Tegennhuſſ. Farom frwe Alhed. Sonſtorp Chriſtiern Porſe. Clare cloſter i Roſchilde frwe Chriſtens. Wor frwe cloſter ibidem her Eſge Bylde. Eooerd cloſter abbedt. Andersſkowg cloſter pryer. Eſerom cloſter, Ebhelholdt abbeder. Ringſtedt cloſter abbett.

Œkaane, Hallandt, Lyſther oc Bleginge.

Borbierg leenn her Trude. Lagholm leenn, Torneherrit oc Palmſtede herrit her Holgertt. Silliborg leenn Berner ¹⁾. Gladſaxe leenn her Knudt Bylde. Lyntholm leenn, Høygby leenn oc Falsterbo lenn: Malmø ſlott ²⁾. Her Axel Brade aff alle ſynne leenn. Syneløbing her Claus Dobbøſt. Lyſkaa leenn her Mauris Dluſſen. Willandz herrit oc Bedeſkowg cloſter Geertt Bliffſtandt. Gerſherrit her Jacob Trolle. Farſe herrit Jacob Sparre. Tage Øghenn aff ³¹ ſyne leenn. Joſeph Falster aff ſyne leenn. Her Hans Skowggaardt aff ſyne leenn. Dalby cloſter proueſt. Hellene Hørde abbedt. Herriſgwadt abbedt. Eij. Peders cloſter i Lundt Meſter Age.

Item Peder Dre vdtj Raffnsborg leenn ſiick ſchriſſuelfe epther xvj leſter erther.

Thette epther^{ne} er Anders Emicſen paa Neſbyhoffuit om tiillſcreffuit, att ſchulle vdtgiøre och haſſue tiill rede nu om midtfaſte ſøndag førſtkommendes i thet aller ſennifte tiill then engelſtes kraffuels behoff, ſom ligger fore Korhøør. Och ſchall Anders Emicſen for thenne ſitallig vdt at giøre ther met were quyt fore all anden ſitallig ſom hand tiillforne om tiillſcreffuit er.

Døll xx leſter, xij t^{er} i huer leſt regnendes. Mæll xij leſter, xij t^{er} i huer leſt regnendes. Molt viij leſter, xij t^{er} i huer leſt regnendes. Mødh j leſt. Smør j leſt. Saltet fiødh vj øren. Torkiødh iij øren. Fleſt lxxx ſiber. Lungeborge ſalt iij t^{er}. Erther iij t^{er}. Haſſregryn iij t^{er}. Honnigh ij t^{er}. Hoff iſeren j t^{er}. Hoffſiøm j t^{er}. Etibøſiøm j t^{er}. j penninge, ij penninge och iij penninge ſiøm j t^{er}.

Ther vdtoffuer ſtall beſtilles her vdi Kiøpnehaſſn tiill ſamme kraffuels behoff: ³²

¹⁾ Førſt har der ſtaet her Axel Bgerup. ²⁾ Iſtedetfor Malmø ſlott har førſt ſtaet her Mogens Øydenſtierne.

i^e aarer. .iij t^{er} erther. .iij t^{er} bayesalt. j^e wagenstodh. j^e g. tiill framwerd och palware. ij^e fuyr deller. .iij t^{er} bægh. viij t^{er} tære.

Sydenn synge theße epther^{ne} Gried Banner aff Kalls leenn, Peder Ebbesen aff Aarhus stigt, Axel Swill aff Wendelbo stigt oc Henrick Rangow aff Wiborg stigt tiilschreffuit om thenne fetallig, som the schulle fram sticke, indholdendes som her epther følger. Wor gunst tiilforrn. Wiidtt, att som wij tiilforrne hassue schreffuit teg tiill, sticckett teg oc off elst^e Henrick Rangow, wor mandt tyenner oc embighmandt paa wortt stott Halbt, ett register paa hwor mögen fetallig attj aff begge stigte skulle forsticke hiidt tiill wor orlog stibbs behoff strags paa forarritt nar wandet obnes, thij bede wij teg endtnu oc wille, att tu mett thet første forsticker hliidt hues som tu aff samme sitallig tiill rede hassuer, oc hues øll oc brødt som endnu wbrngbt oc wbaget er. Beslig^{te} hues kødt som endnu wslagtett er, att tw thett holler wslagtett oc wfaltett tiill rede oc paa forraabt, tiill saa lenge tu wider war schriffuelse ther om fongennedes worder, oc tu tha hassuer bode meell, maltt, tømmer, hwummelle, saltt oc tree, oc tha saa mögit thes snarre landt brygge, bagge oc lade salte oc forsticke samme fetallig hiidt tiill off om behoff giøris, epther att tu wiider wor schriffuelse ther om fongennedes worder. Ther wij off wißeligenn tiill forlade. Thij lad thett ingelunde. Befallenendes teg gudt. Schreffuit paa wortt stott Riøpnehaffn onsdagenn næst fore si. Anthonij dag aar etc. mdxrxix wnder wortt signett.

Teße for^{ne} breffue siid her Dffue Luges riibbers swemndt mett seg offuer tiill Jutlandt etc.

33

Glaus Sydste siid breff som her epther følger.

Wor gunst tiilforrn. Wiidtt, att wij nogen tiidt tiilforne hassue schreffuet off elst^e her Johann Rangow, ridder, (wor) mandt oc raabt etc., tiill oc tiilsticckett hannom ett sebdell oc register paa nogen fetallig oc stibbs prouande, som han skall forsticke hiidt tiill wor stibbs behoff ther aff Riiber stigt, oc hassuer for^{ne} her Johan nu gliiffuet off tiilkennde, at han hassuer forsticckett tiill teg samme register, saa tu wbj hans frauereise stalt wdrette oc fuldtgiøre samme wor befallinger. Beslig^{te} beclager hand, att samme stigt icke hassuer sielff saadann fetallig oc att meste parthen, som ther aff wdgtiøris skall, ther som thet io endelig wdtskall, tha skall thet kiobes for wore rede pendinge. Thij bede wij teg oc wille, att hues som tu aff samme fetallig nu tiill rede hassuer, att tu ther met thet alder første giør slyt tiill, att slye studer tiill och strags mett thet første mugeligt er oc wandet obnes forsticker then hiidt tiill wortt stott Riøpnehaffn tiill samme wore stibbs behoff, oc hues ther aff end nu icke kiobt eller tiill rede er, att tu thet lader betemme mett oc ingthet mere ther aff kiober eller tiill reder, uden tu wider wor schriffuelse

ſchriſſuelfe ther om fangendes worder oc wij thet tha ia endeligenn behoff
haffue. Sameledes bede wij teg och beſalle, att tu mett thet alder förſte att
wandet obnes förſtider then meſte haffre, ſom tu ther aff ſtygtet ombere Landt,
hiidt tiill wort ſlott Kiøpnehaffn. Her widt at rette teg epther oc ladit thet
ingelunde. Befalende teg gud. Sch^t paa wort ſlott Kiøpnehaffn ſctj. An-
thonij dag aar etc. mdrxxix.

Thesſe haffue fangit byſſenſtytter och bodsmend i borgeleye: paa Solt viij ³⁶⁾
byſſenſtytter. Skelſøer rij bodsmendt.

Lauers Hansen en ſteffning tiill förſte almindelig herredag offuer hans ³⁷
ſtemor for nogen arffue, oc hindes lauemerger oc herredts fogeden Oluff Jensen
i Glauelfe oc Niels Degn i Glauelfe herrit.

Hans Krydſe i Roſthylde citat Hans Kielsen for en haffue, hand tog ſeg
tiill aff fortte brødre cloſther, tiill almindelig herredag.

Fru Inger her Niels Henrichſens eptherleſſuerſte citat Troendt Bendestod
for Mellen oc Mellens gods, Dren oc Drens gods, att møde i Berren ſcte.
Oluffs dag.

Idem citat meſther Morten Krabbe, proffueſt i Dpſlo, fore Broberge,
att møde i Dpſlo otte dage faare ſte. Hans midſommers dag.

Tiill Eſerom, Ebleholt, fru Gertrudt paa Annes oc Lauers Jensen
Rambløſe, att huer theris tiennere aghe ij les wieris tiill trogen mett thet
allerförſte.

Tiill Knudt Perſen, att hand lader giøre xxx par lærer ſeller och halff
kobbell tiill heſte att føre ſtyttet mett, och ſtall jernet, ſom ther tiill ſtall, bæges
och fort giøres, och ſchulle the xv par were tiill ſtore heſte och the andre xv par
tiill ſmaa heſte, ſaa the ere her inden faſtelaffuen.

Item Arilt Wiſſſtandt ligesaa mange vdi ſamme form.

Ther tiill ſhall her Per Skram lade giøre ſeller aff ij begger huber, ſom
Per Goſt haffuer befalling att ſchide hannom.

Bønder och menige almoe vdi Falſther ſynge breff tiill Stad Ranzow ³⁸
ſom her epther følger.

Bor

³⁶⁾ Bladene 34 og 35 ere ubefærdne.

For gunst tiilfornn. Wiidt att theße breffuißer Northenn Ratt oc Peder Stødt paa menige almoeß wegne wdj Følster oc Rydøbingß leenn haffue nu werit her hofß off och paa menige almoeß wegne berett for offß, huorledeß att the erre offuerbødige, att wille giffue thereß thende, prestenn synn partt oc off andenn parthenn, och beclagede, att the ther offuer besueres mett tredie parthenn att giffue tiill kyrckenn, huilket aldrig schall haffue werit sidwonn anseendes att kyrckerne ther for vden haffue sielff rentte tiill att bygges och wpholdeß aff, som the sig och teg sielff ydermere berettthe landt. Thij haffue wij nu wndt thennom, att mue samme tredie parthen, som kyrckenn schall haffue, att beholle inde hofß thennom sielff indt tiill saa lenge wij sielff thiidt indt wdj Følster kommendes worder, och tha sielff wider kunde forfare leiglihedenn ther om, att thu ther fore midbeler tiidt her emodt jngthet besuerre thennom mett samme tridie parthenn aff thyndenn, som kyrckerne schulle haffue, dog saa, att the wdtgiffue the tho parthe tiill offß och prestenn. Her wiidt att rettthe teg epther och ladt thet jngelunde. Befalenndeß teg gudt. Schreffuitt paa wort slott Kiøpnehaffnn løffuerdagenn næst epther sancte Lucie dag aar etc. mdxrviiij. Wnder wortt signett.

39

Wnder och menige almoe paa Femøe finge breff som her epther følger.

For gunst tiilfornn. Wiidt, att more wnderfaatte bønder och menige almoe, som bygge och boe paa Femøe ther wdj Niekøbing leen haffue nu ladit berette for off, huarledeß att thj nu wdj sieste forleigdenn fengde er thiitt och offthe wdtplustrede och ther offuer erre nu saa saare forarmitt, att thi icke formaa att wdtgiffue thenne sielff skatt, som the mett egen sidde, och berette, att the haffue weluilligenn wdtgiffuitt alle andre skatthe, som the om tiilschreffuitt erre, och wor ther fore begerenndeß, att wij wille ansee saadann theris brøst och store skade och endeligenn omdrage mett thennom for samme sølf skatt. Tha haffue wij nu anseett saadann theris brøst och armødt och wndt samme more wnderfaatte paa Femøe, saa the nu strags schulle wdtgiffue och antworde teg paa more wegne halffdelenn aff samme sielff skatt och thenn andenn halffdelenn skall staa wdj wortt frij wilkor, ind tiill saa lenge wij sielff wdj Følster komenndeß worder, eller och her for indenn lade forfare samme more wnderfaattes leiglihedenn, huadt heller the tha paa wor wider anfordering schulle samme andenn halff partt wdtgiffue eller wij tha och kunde epther samme theris leiglihet forstønde thennom ther mett. Thij bede wij teg och wille, att thu strags wffortøffuitt wdtreffuer aff samme almoe paa Femøe samme halffdelenn aff samme sølf skatt, och lader thennom haffue dag paa then andenn deell tiill wor egenn tiilkompsst eller tu och wider wor schriffuelße ther om songendes worder, epther som forschreffuitt staa, och att tu strags forskiider samme halffparthenn mett all andenn epther skade aff thynne leenn hiidt tiill off. Her wiidt att rettthe teg epther och ladt thet jngelunde. Befalenndeß teg

Thesse epther^{ne} breff sið Anders Lauritsen bud met seg att Jutland søndagen post Anthonij.

Stem Syrgen Persen renttemester bleff tiilscreffuit att schulle tiilhobe samble the meste guld jochimboler och lûb. myntte, som hand affsted komme land och forsegle och indlegge i Riipe och lade thennom antworde stadholderens paa Gottorpps bud, nar the ther epther siðendes, och at hand schall sielff strags vfortoffuit met all then danste mynte, som hand haffuer och met alle syne registre och regenscaff giffue sig hidt tiill fo. mt.

Peder Ebbesen sið schriffuelse met samme bud, att schulle strags forsticke tiill Syrgen Persen renttemester alt thet guld jochimboler och lûb. myntte, som hand haffuer, och siden strags forsticke syn schriffuer hid att giøre regenscaff och ther som hand icke betror syn schriffuer then tiill, tha schall hand komme sielff att giøre regenscaff.

Hans Stygge fedt met samme bud schriffuelse att schulle giffue seg sielff hid att giøre sit regenscaff.

Axel Swill och Henrich Rangow finge schriffuelse, att forsticke theres schriffuer hidt met theres regenscaff eller komme sielff, dog theres bygning i Alkeborg ther met vforssømt.

42

Menige bynder och almoe vdi Sandby och Harplund her hoff. Per Jessen aff Harpelund paa menige eyere och almoes vegne vti Harpelund och Rasmus Degen paa menige almoes och lodsejeres vegne i Sandby vore nu hoff fo. mt. och tiillthallede Niis Henriksen, Hans Olussen, Hans Degen och Mats Rastt, paa menige eyer och almoes vegne vdi Høysmarck, fore Høysmarck skoug och mayer. Och i rette lagde for^{ne} Per Jensen och Rasmus Degen et opne besiglet breff, som nogle gode mendtt beseglet och vdtgiiffuit haffde aar etc. indquarto, indholdendes, att the epther hogborne første koning Hanses vor kere faderbroders breff och befalling wore paa et grandstend, att forfare om trette och dulle, som vor emellom frue Kyrstine i Akerstorp och kronens bynder i Høgsmarck mert flere lodsejere om for^{ne} Høgsmarckskoff och att samme godemendt sagde och swore ther saa paa epther logen, att for^{ne} frue Kyrstine bør att nyde sit enmarcke frit och qunt, som thet er indgraffuit tiill grundsted, och thet rette marckestell, som ther emellom er, fram at Odderbeden, vedt syn fuldmagt att bliffue, som thet aff arilds tid verit haffuer och for^{ne} Lundskoff tiill almyndelig och sellit skoff at bliffue som thet aff arilds tid verit haffuer, och huer ret lodsejer syn dell at nyde epther lagen. Ther emod i rette lagde for^{ne} Niis Henriksen, Hans Olsen, Hans Degen och Mats Rastt, paa menige eyers vegne i Høgsmarck, et opne besiglet breff, som Oluff

Oluff Holgerſen med flere godemendt vdtgiſſuit hagde anno etc. mdviiij, indholdendes, att the epther for^{ne} hogborne førſtes konning Hansſis breff och befalling wore forſamlede paa for^{ne} Høgsmarcks ſkog, att grandſte och ſtiſte och vdtlegge for^{ne} Høgsmarcke ſkoff emellom kronen, forſcreffne frue Kyrſtine i Åkerſtrop och alle andre rette eyere i ſamme ſkoff, och ſamme ſkoff tha epther menige eyers ſambtngke och beuiling bleff rebit, rafftet och lod paa kaſtet och huer ſyn lod och dell ther vdi tiilſtiſt och vdlagdt, ſom huer burde at haſſue med rette, och ſiden ſtrags giort ſkell ther paa, ſaa thennom paa alle ſider nødes ther met. Tha epther tiillthall, genſwar, breffue och beuiſninger, ſom for off paa bode ſider i rette lagdes, bleff ther ſaa paa ſagdt fore rete, att for^{ne} eyerſmænd vdi Høgsmarck bør ſamme Høgsmarck ſkoff epther ſamme theres breffs lydeſe nyde, bruge och beholde, och en andre lodseyere emod ſamme theres breff att haſſue i ſamme ſkoug nogen brugelſe vden alleneste met ſegang.

Niels Jenſen i Høgsmarck protectorium.

43

Ett breff tiill burgemeſtere oc raadt i Landſkronne, att Hans Koluff aff Danſich haſſwer beret, at the haſſue ruſterith hans ſtiib oc goß, for thij at Zahan Biſcop ſich l. mts. ſcriffuelſe tiil thennom. Nu haſſwer ſamme Zahan Biſcop beret, at hand ingthet haſſwer tiltal tiil hannom, thend ſom l. mts. ſcriffuelſe lyde paa at ſtulle ruſteris, thet vor en kopmand, ſom vor kommen aff oſthen oc hagde køpt aff — — goß, at ther fore lade ſamme Hans Koluff fylge ſit ſtiib oc goß eghen.

Item ett breff thiill her Thrwed Wiſſſtand, att hand beſtiller mynn frwes naade nogne ſuenſke oſthe.

Alle mendt, thette breff ſeer eller hører, helſe wy Oluff Mogenſenn i Wberup, herrißfogedt tiill Dgherrißting, Lauris Waſter borger wdj Nycköbingge, Jens Glemidtſenn i Skaurup, wii giøre alle wytterligt mett thette wortt obne breff, att aar epther guds byrdt mdxxxix løffuerdagen neſt fore ſti. Ponels dag conuerſionis, for off oc for menige mandt, ſom ſamme tyng ſøgt haſſde, wor ſtickedt beſteden mandt Niels Åkerſenn, borger i Nycköbynge, indenn fyre tyngſtocke paa Dgherrißs tyng, oc lydelig atſpurde for domeren oc dan mendt flere, om ther wor nogenn ther affwiſte, hwar lang tiidt thet kandt were ſiden for^{ne} Niels Åkerſenn oc hans ſneſſlaſſ i Lumsös fyr thet bulde ſetthe, ſom Albrett Sepſen om tog for Lumsös for l wige gerde for kongens ordreff. Ther tiill ſwared theiſe epther^{ne} dannemendt, ſom er förſt Lauſſue Skouff i Wiig, Jens Ploſſ i Nycköbinge, att thet er thennom wytterligt i fulde xxiij aar mere oc icke myndre.

Item

Item swarede her tiill fornumstig mandt Dluss Laurengßen oc Henning Laurengßen [i]
 44 Rouig, att thet er thennom wytterligt i xx aar, syden the Kiøpthe først marswindt
 aff samme bulcke sette, oc wore for^{ne} danne mendt mett att optage samme buike
 sette, Lauffue Stoff i Wiig oc Jens Plouff borger i Nykøbginge, oc hassue samme
 for^{ne} bulcke sette merit bruget aar epther aar, fraa samme tiidt oc tiill nu, oc i
 heffde hassit. Her paa bedes oc fynd for^{ne} Niels Agerßenn ett wuillt tynghswytne
 wedt theße rij dannemendt, som er Mogens Sunderßenn i Egeberge, Jens
 Grandt i Nyrop, Peder Skrebere i Hynby, Peder Eriickßenn i Greffinge, Seffrenn
 Symenßen i Høffue, Laß Pymick i Brent, Mags Olsen i Gudmendrup, Mags
 Olsen i Stortrup, Jep Hansen i Wig, Pouell Sudere i Guinninge, Niels
 Nielsen i Røude, Mags Møller i Hønsinge. Theße rij dannemendt affginge i
 berodt oc snarlige egen indtkomme welberaadt wydnendes paa thro oc sanden oc
 fuldtkommeligenn wille tiillstaa, som gaait oc farit er inden tynnge, som theße
 tolff dannemendt for off wytmedt hassue, saa wytmenendes oc wy mett wore
 indzeigle nedden for thette wort obne breff. Giiffuit aar cc dag som
 forsch^t staar.

45 Menige bynder och lodsehere vdi Skeffninge en befalling tiill Niels Vincents,
 Jens Rosengardt, Dluss Skindell, Chrestern tiill Jonstrup, Lauris Juerssen
 aff Halsnes, meker Morten Bugert forstander i Slangerup closter, [Ebbe aff
 Bggeløse, Dluss Jensen aff Lionge, Dluss Mogensen aff Rørbed, Dluss Mortensen
 aff Dpesundby, Niels aff Rymndij, Dluss Jensen aff Haffuerholm] ¹⁾ Dluss Jensen
 i Alun och Arild i Vandby herriksfoget i Holboherrit, hassue beret, att ther schall
 were et vret marckestell giort emellom Lymngby marck och Skeffninge marck och
 en jord kalles Rysfuerby, att the forfare om samme marckestell er saa louglig
 giort etc., att the ride ret stell.

Laß Jensen i Bngsogn protectorium pro se, vxore et liberis.

Knudt Gylbenstern et schriffuelße tiill borgemeister och raad i Slagelse, att
 the hielpe hannom saa møget som ret er offuer theres metborger Jep Willomsen
 for en borger i Aars, som hand flo vdi Kallingborg leen.

Christopher Perssen en forscrift tiill landsdomeren vdi Skonne, att hand
 hører then sag emellom hannom och Jørgen Brne och stiller thennom att
 met rette.

46 Mats Schriffuer en leigde i sex sambfelde vgger nest epther att hand ind
 vdi

¹⁾ De indklamrede Navne ere udstregede.

vdj Nørjutland kommenes worber, ther att forhandle ſyn ſag fore hand gjorde nødwerge och ehjel ſlog en borger aff Riibe Falles Hans Doctor.

Her Mattis Ericſen en befalling tiill her — emellom her Mattis Ericſen paa ſyn bondes Rasmus Midſommers vegne och Ericſ Hansen, fore hand haſſuer beſtattet hannom xl $\text{\textit{R}}$ aff och et par øren met vrette.

Pouell Matſſen, byfoget i Trelleborg, breff paa then garb, ſom høret tiill ſcti. Marie Magdalene alter ibidem.

Schriſſuelſke tiill byfogeden i Roſthlydt, att hand lader Per Ibsen vdt, ſom er ſat fore hofſag.

Sep Gyding ſchriſſuelſke tiill her Jacop Trolle om trette emellom hannom och Wee borgere, fore att the forhugge hans ſkoffue tiill hans gardt liggendes, att hand vnderuiſer ſamme borgere och forliger thennom, huor vit att huer ſyn anpart ſtrecker att hugge. Vdj lige maade tiill her Jacob Trolle, att hand handler met Byrge Jensen och Grers Jensen, att the tiilholle theres bynder vdj Omefte, att the ingthet widre hugge vdj the ſkoffue, ſom ligge tiill Bodebo gard, end thennom bør met rette.

Schriſſuelſke tiill Roſthlyd borgere, att the ingthet tag bryde aff flere kyrcker etc.

Per Nielsen, Hans Thamsen, Chreſtern Riber, Jacop Henricſen, ſandmend aff Weble.

Per Lauritsen haſſuer ij gaarde i Tved, ſom ſchulle were pantte ſett tiill ſtygttet.

Henning Bernerſen, borgemeſter i Roſchlyd, eller hans fuldmagt, paſport paa iij kobbel heſte.

Lauris Olsen i Tyſſueler protectorium pro ſe, vxore et liberis. Relator her Enge Krabbe,

Hans Michelfenn paa Gullandt.

Her Staffen Jensen ſognepræſt i Allefledt i Slyn.

Her Axel Bragbe. Her Mogens Gyldenſterne. Her Knudt Biilbe. ⁴⁷
Her

Her Per Stram. Her Jacop Trolle. Jacop Mouritsen. Gerdt Blffstandt. Sep Lørdsen. Byrge Trolle.

Fyen: Thyrgen Quikow. Jutland: her Mogens Søye. Her Pritbiørn Pødebust. Her Dffue-Lunge. Eric Banner. Mogens Mund. Eric Krum-dyge. Peder Ebbesen. Siellandh: Her Duff Rosenkrants. Her Knudt Rudt. Knudt Gyldestern. Skone: Her Inge Krabbe. Her Axel Bragde. Her Trude Blffstandt. Her Knudt Biilde. Her Holgert Blffstandt. Her Else Biilde. Her Claues Biilde. Her Claues Pødebust. Her Axel Bgerup. Her Mogens Gyldestern.

49 Frø Katrine Mogens Gotskes hustru skal haue liifs breff paa Hørby gord met alt thet goß ther tilligger, for sliß affgiff oc tynge, som Mogens Gotske ther affgiuer. Cum clausulis consuetis.

Mattis Børsmidt iett breff till Byrie Trolle, att hand skider hannom i leß malt, fo. mt. haffuer giffuet hannom.

Anders Zachopffen steffner frø Ene paa Bastnes for iett sølstrøff oc nogere pendinge fore ij heste, Kristoffer Halc kiohte hannom aff oc hves andet for^{ne} Anders Zachopffen hende haffuer till at tale, ad møde till første herredagh.

Her Christoffer Jensen i Bryndby citat høststrøff Anne i Birkerød for for^{ne} Birkerød gaardt och hves andett jordegots oc løßøre som hvn haffuer, som hannom skal were arffligen tilffallen, oc fore nogen gamele breffve, som hvn holdder hannom fore etc., ad møde till fyrste herredagh.

Henric Bruelmandt påßbordt paa xx klipper. Hans Schell viij perbe påßebordt oc Simen Thylman. De jndbøgerne, som boer paa vor landt Fæmmer, maa kiohe leß oc løffuendes suin thyl theris huss behoff.

Jens Albrettsen en beschermelße breff thyl rette.

49 Symen Søffrennsen paa Laasinge steffner Duff Jensen i Wore, Rasmus Perffen i Lundby, Hans Søffrennsen oc alle theres mett følgere, for ett aarbude maall, the haffue tiilføret hannom. Sameledes steffner han Symen Hansen, herritsfoget ibidem, for nogle tynß wyntne, han haffuer labit wdgtiffue oc icke will beßeigle thennom.

Tørgen Nielßen paa Lauuindt, Anne Michels datther oc Michell Jensen steffner her Otte Krumpenn for for^{ne} Tørgen Nielßens fader, han haffuer labit hengdt

hengdt mett wrette och the andres gotz, han haffuer bestattitt thennom mett wrette.

Michell Jensen wdj Ridsøbing Keffner Hans Knep ibidem for nogle penninge, hand haffuer dømt hannom fran mett wrette.

Henric Hommandt iet breff till Rødbb, att the fornøge hannom j^m m^y, so som the stolte giffue fo. mt. no till posten.

Idem iett breff till Byrie Trolle, att hand andtvorder hannom iij^e sider fleste oc v lester rugh till fo. mts. behoff.

Idem iett breff till bønderne wdj Bleginde, att fo. mtt. bettatter thennom fore, att the haffue ladett thennom finde welluilligen till fo. mts. bygningh oc willie, sammeledes att fo. mt. er till videndes worden, att nogre aff thennom seg beklage, hvorledes att the ere besuarett mett nogen anden fremede mynt, at fo. mt. haffuer befalet her Axel Bgerop att stille thennom till fredz, oc bether fo: mt: att the her effther ere her Axel hørige oc lydige, thet will fo. mt. met gunst oc naadhe bekiende.

Gyllesborgh. Elleholm. Rodneby. Auster. Lydæa.

Rissue till hver aff thisse, att fo. mt. lader bygge iett stib oc thet fore haffver mangehande bygningzfolk behoff, att the, nar her Axel oc Henric Hoffmand thennom tilsiendes worder, were thennom behielpelige till att fange bodhmendt oc themmermend oc stoder till att fore indholt paa fore f. mts. penninge etc.

Item iett breff till her Mouritz Dissen, att thet er berett for f. mt., hvorledis att nogre bønder wdth hans leen sidde igienn oc icke haffue wdgiffuett hverken then sølstatt oc icke heller then siste statt, thii bether fo. mt., att hand mett thet aller fyrste wdflier samme statt, paa thet att fo. mt. bode fanger synn rettighet oc att the andere bønder icke worder thet aff wuillige.

Till her Per Porff om then rug.

Her Laurts Lok iett protechtorium hannom oc allt hans gotz.

Anders Persen iett protechtorium pro se et bonis etc.

Jens Laurtsen iett breff paa Agerope gaardt, liggendes wdth Ekyts herrit, att fo. mt. haffuer wndt, att hand maa fange samme Agerope gaardt wdth forlenningh

lenningh, bogh att hand skall stille bonden till fred8 oc giffue oc giøre ther aff hvi8 ther pleger aff att gaa, cum clausulis consuetis et inhibitione solita.

51 Niels Jønbo i Nykiøping i Faltsher et breff [til] superintendenten wdj Synn, att hans hustruffue er fran hannom løben oc therit seg ilde oc hand gierne wilde taghe seg en anden egen, att handt ther faare thagher then sag tiill seg i rette oc ther hand thet giøre maa, att hand tha dispencer met hannom.

Niels Jensen i Spenkier ett protectorium in communj forma, met høstru, børn.

Ett breff tiill the thre landsdomere i Jutlant, att ther er trette emellom Per Ebbesen oc hannom for en gordt, hand wdj boer, att the skille thennom att met rette.

Wii Christiann etc. giøre alle witterliigtt, att ar effther gud3 byrdtt mdrxxxix løffuerdagen nest effther sønndagen reminiscere her paa vortt flost Køpnehaffn wor skicket faare off oc [wortt raadt] off elst^e her Effe Bilde, ridder wor mandtt oc raadt, oc hadde i rette steffnet off elst^e borgemestre oc raadmendtt wdi wor statt Malmø for nogett goth, hannb sagde seg att hassue ladett indleghe wdij thes8 bye noget tiidtt siiden forleden hoess enn thes8 metthborger Meinertt Hardt til troer hande, oc mentte, att thee wore plictig att egengiiffue thennom samme go8 effther then contrags lydelffe, som bleff giordtt emellom off oc thennom, ther Malmøes bye bleff wpgiiffuen tiill wor handtt, som saa wdij fenydenn hannom frantagen wor. Ther tiill suarett for^{ne} borgemestre oc raadt wdij Malmø, att for^{ne} her Effe Bilde8 fogett hagde lont en kieller aff enn thes8 metthborgere Meynertt Hardt, wdij huilckenn kieller hand jndlagde samme go8 oc sielff hassde ther loss oc lyck faare, oc att samme go8 icke wor ther indlagtt tiill troer hende oc icke mentte att ware pligtug tiil, att stande hannom ther tiill rette fore effther for^{ne} contrags lydelffe, off oc thennom emellom giort wor, mett flere ordtt, som thennom paa bodhe siider emellom løbe. Thaa paa thett ydermere wuillie thennom emellom motte tiltrygge bliiffue oc thes8 bedre fredtt oc endregtighedtt motthe her effther bliiffue emellom thennom paa bode siider, tage wii samme sag tiill off sielff, att stille for^{ne} her Effe Bille tiill fred3 for samme tiltall, oc ther mett bleffue thee wenlig oc wel forligte wdii wor neruerelffe oc thes8 hender sammen lagde, att the her effther skulle wære wanner oc wendhe huer andre gaffn oc gott tiill i alle modhe. Giiiffuett aar dag oc stedtt som for^{uit} staaer.

52 Item aar etc. mdrxxxix langeffredagh thaa andtvorbete Chresternn Pederffen wdij

wdtj Otthenſſe fraa ſegh her paa Ryborigh iij^m iij^c oc xxxv m^l danſke. Datum vt ſupra. Thennom anamede Krokov att ſkulle fore till Riøbnehaffu.

Item iett obett breff till Per Ebbessen oc Axel Jull, att Ericc Høgh er³³ begerendis att move fange Klarop gaardt, ſom hand nu wdtj vere haſſuer mett thet goß ther tilligger till magelaſſ till ſegh oc ſine arffvinge, att the mett Henricc Randhov grandſter legligheden paa for^{ne} Klarop gaardt oc ſynn tilligellſſe, teſliig^{te} oc hvad gotß for^{ne} Ericc will ther fore giſſve, ſaa att kronen ſkeer ſtiell, oc thet giſſve fraa thennom beſchriſſuet.

Item till her Dffve, Per Ebbessen oc Axel Jull om graabrødre kloſter i Wiborgh.

Till Sielandt. Item ett breff till her Anders Wiilde, att f: mt: haſſuer fore³⁴ then leglighet, ſom ſegh nu wdtj alle lande begiſſver, tilltrodt oc beſſalet hannom mett Knudt Gylldenſternn att were høffvetsmandt wdtj Sieland om nogett paaſømmer, thii bether f: mt: hannom, att hand ther fore will lade ſegh ther till finde velluilligen, f: mt: vill thet mett all gvnſt oc naade bekende oc vere hannom ien gvnſtigh oc naadig herre, ſaa hand f: mt: ſkall ther fore haſſve att betake.

Item ett obet breff till landſtingh, till alle ribdere, ribdermendts mendt Riøbſthetsmendt, bønder oc menige allmoſſve, att fore then leglighet, ſom ſegh nu begiſſver, att alle tydſſe fyrſter ere opvechte, ſaa att ther aff er formodendes ett ſkortt opløb wdtj alle lande, teſlige idy wdtj lang tiid weret haſſuer, oc f: mt: ther fore haſſuer giordt ienn ordningh oc ſtiel, ſom h. n. will lade holde offver all hans n. rige, lande oc fyrſtendomme, oc therfore haſſuer tilltroed oc beſſalet Knudt Gylldenſternn oc her Anders Wiilde, h. n. tro mendt oc raad, att were høffvedhsmendt wdtj Selandt om nogett paa ſømmer, thii bether f: mt: thennom alle oc hver ſerdelis, att the retther thennom effther, att were thennom hørige, lydige, fylgachtige oc biſtandige.

Item ett breff till alle the lenſmendt, ſom ſkulle beſtille fettalie mett then giengerdt till Riøbnehagen, att the ſtrart lade ſamme giengerdt gøre rede oc indfore then till Riøbnehagen att ſelge fore pendinge, oc haſſve ſlitligen till ſionn, att thette allt ſamen framſømmer oc tage ther ingen forſømellſſe fore, ligesom f: mt: thennom tilltroer.

Riøbnehagens leenn, Krogens leenn Per Gotſke. Hærrigborgh leenn her Klaues. Skiolleneſſ leenn Zachop Dam. Bordingborgh leenn Arffved Biſſtandt.

Item

55

Item ett obett breff till Kiøbnehagen, att effterthii k: mt: hører, att ther er ett tall kriigssfolck forsamladt vdtj tydske lande oc rycke her neder mod Lybke, oc k: mt: ther fore icke kand wide hvad the vdtj sinde haffve, thii haffver k: m: nu ladet forschriffve till alle leen ther omkringh, att the skulle indføre till Kiøbnehagen fettallie oc god provanthe, thii bether k: mt: thennom, att the retther thennom effther att indfiske hver som hand kand holde sitt huff mett, som theres borgemester oc raad thennom undervisendes worde, som thennom selff macht paa ligger. Ther som noget paa kommer, skule the icke thwiffvele ther paa, att k: mt: vill io komme thennom till hielp oc tröst mett raad oc daadt, som k: mt: thennom plichtig er, oc icke forlade thennom vdtj nogre maade, oc ther paa vill k: mt: indfiske synn seenn till thennom oc thet første att muelight er selff vdtj egen persone komme till thennom.

Item breff till her Knudt Rud, att hand mett sinn høstross giffver segh till Kalingborgh mett k: mts: børn.

Reinolt van Heiderstoff en credenße tiill Kiøbnehaffnn, att the skulle haffue hannom betrodtt baade att handele mett knectene oc huses bygning oc andendell hand thennom tilfigendes wordet oc k: mt: nu haffuer tilbetrodt hannom for en øffuerste etc.

Stadtholldere i Kiøbnehagen: Her Knudt Rudt. Her Oluff Rosenkrands.
Her Eske Biillbe. Sorgen Klingebek.
Mogens Gotte paa Dragsholm.

56

Staane. Item iett breff till her Lyge Krabbe, som hand tillffornn haffuer loffvedt k: mt: att ville giøre syn yderste flidtt mett then giengerdt att indfføre vdtj Malmø och Landskrone, saa bether k: mt: hannom, att hand nu giør sinn største flidtt ther till, att samme giengerdt straxt indfføres till for^{ne} steder oc at her Lyge vill indtage vdtj ien aff samme steder hvilkenn hannom selff tyckes oc ther vere k: mts: stadthollder, k: mt: haffuer befalet her Mogens Gyllensternn oc her Holgerdt att were høvedhmendt fore landett vdtj marcenn om nogett paa kommer.

Item breff till alle lensmendt om then giengierdt som till Selandt.

Helsingborgh her Per Skram. Lynholm her Mogens Gyllensternn.
Resbyholm Sep Lorbssen. Torneherret her Holgerdt.

Item breff till her Mogens Gyllensternn oc her Holgerdt som till Knudt Gyllensternn oc her Anders Wellbe.

Item

wdtj Otthensse fraa segh her paa Ryborigh iij^m iij^c oc xxxr^s m^j danske. Datum vt supra. Thennom anamede Krolov att skulle føre till Riøbnehaffn.

Item iert obett breff till Per Ebbessen oc Axel Jull, att Erik Høgh er begerendts att move fange Klarop gaardt, som hand nu wdtj vere haffuer mett thet gøg ther tilligger till magelaff till segh oc sine arffvinge, att the mett Henrik Randhov grandster legligheden paa for^{ne} Klarop gaardt oc synn tilligellse, tesslig^e oc hvad gøts for^{ne} Erik will ther fore giffve, saa att kronen steeer stiel, oc thet giffve fraa thennom beschriffuet.

Item till her Dffve, Per Ebbessen oc Axel Jull om graabrodre kloster i Biborgh.

Till Sielannbt. Item ett breff till her Anders Willde, att k: mt: haffuer fore then leglighet, som segh nu wdtj alle lande begiffver, tilltrodt oc befalet hannom mett Knudt Gylldensternn att were høffvetsmandt wdtj Sieland om nogett paaftommer, thii bether k: mt: hannom, att hand ther fore will lade segh ther till finde velluilligen, k: mt: vill thet mett all gvnst oc naade bekende oc vere hannom ien gvnstigh oc naadig herre, saa hand k: mt: skal ther fore haffve att betake.

Item ett obet breff till landstingh, till alle ribdere, riddermendts mendt Riøstthetsmendt, bønder oc menige almoffve, att fore then leglighet, som segh nu begiffver, att alle tydske fyrster ere vpvecte, saa att ther aff er formodendes ett stort opløb wdtj alle lande, tesslige idy wdtj lang tiid weret haffuer, oc k: mt: ther fore haffuer giordt ienn ordningh oc stiel, som h. n. will lade holde offver all hans n. rige, lande oc fyrstendomme, oc thefore haffuer tilltroed oc befalet Knudt Gylldensternn oc her Anders Willde, h. n. tro mendt oc raad, att were høffvedsmendt wdtj Sielandt om nogett paa ftommer, thii bether k: mt: thennom alle oc hver serdelis, att the retther thennom effther, att were thennom horige, lybige, fylgachtige oc bistandige.

Item ett breff till alle the lensmendt, som skulle bestille fettalie mett then giengerdt till Riøbnehagen, att the straxt lade samme giengerdt gøre rede oc indføre then till Riøbnehagen att selge fore pendinge, oc haffve slittigen till sionn, att thette allt sammen framftommer oc tage ther ingen forsømelssse fore, ligesom k: mt: thennom tilltroer.

Riøbnehagens leenn, Krogens leenn Per Gøtste. Hærrisborgh leenn her Klaues. Skioleeneff leenn Zachop Dam. Wordingborgh leenn Arffved

Item

Item et andet brev til Kiøbnehagen, at efterthi f: mt: bærer, att ther er ett tall hængsels formenter der m:de lade oc rade her neder mod Bylle, oc f: mt: ther forr de fund m:de hede the vdtj fund haffue, thi haffuer f: m: nu ladet ienskrivne til alle den der emfingh, att the skulle indføre till Kiøbnehagen fritallie oc god varemæde, thi bether f: mt: thennom, att the retther thennom vther att indføre her som fund fund boudde sitt huff mett, som thes bergemæde oc raad thennom vnderfændes worde, som thennom selff macht paa ligger. Ther som noget paa kommer, skulle the icki thviffvele ther paa, att f: mt: vill io komme thennom till hielp oc trost mett raad oc daadt, som f: mt: thennom pligtig er, oc icki forlade thennom vdtj nogre maade, oc ther paa vill f: mt: indfide som senn till thennom oc thet forste att moeligh er selff vdtj egen persone komme till thennom.

Item brev till her Knudt Rud, att hand mett sinn høstloff giffver segh till Salingsborgh mett f: mts: heran.

Reinolt van Heiderstoff en credenße tiill Kiøpnehaffnn, att the skulle haffue hannom betrodt baade att handele mett knectene oc hves bygning oc andensdell hand thennom tilfigendes wordet oc fo: mt: nu haffuer tilbetrodt hannom for en effuerste etc.

Stadtholdere i Kiøbnehagen: Her Knudt Rudt. Her Oluff Rosenkrands. Her Esle Biillde. Jørgen Klingebekc.
Rogens Gotste paa Dragsholm.

36 Ekaane. Item iett brev till her Tyge Krabbe, som hand tilfform haffuer loffvedt f: mt: att ville giøre syn yderste flidbt mett then giengierdt att indfføre vdtj Malmos och Landstrone, saa bether f: mt: hannom, att hand nu gior sinn største flidbt ther till, att samme giengierdt strart indfføres till for^m fæder oc at her Tyge vill indtage vdtj ien aff samme fæder hvilkenn hannom selff tydes oc ther vere f: mts: stadtholder, f: mt: haffuer beffalet her Rogens Gyllensferrn oc her Holgerdt att were hovedhændt fore landett vdtj mardenn om noget paa kommer.

Item brev till alle lensmændt om then giengierdt som till Skandt. Helsingborgh her Per Skram. Lynholm her Rogens Gyllensferrn. Resbyholm Jap Lorbffen. Lorneherret her Holgerdt.

Item brev till her Rogens Gyllensferrn oc her Holgerdt som till Knudt Gyllensferrn oc her Anders Wellde.

Item

Item breff till landstingett som till Selandt.

Item breff till Malmø som till Riebnenhagen.

Item lige fligt till Landkrone.

Item breff till her Peder Stram, att hand straxt giffver seggh till Riebnenhagen, ¶: mt: haffuer tillskriffuit stadtholberne, att the skulle lade ribene aff løbe thiid, som thet tillforne wor besluthet, oc nar att hand samme rib thidt heben haffuer fordt oc bestillet, thaa maa hand giffve seg hiem igienn, hand will dogh wdtj hans leenn forordenett mett hans fageber, att then giengerdt mett thet aller iligenste fram kommer till Malmø oc Landkrone.

Reinolt van Heiderstorff i lige maade som tiill Riepneshaffnn en credentie ⁵⁷ tiill Malmø oc Landkrone.

Jørgenn Brne oc Hans van Arnhem till Malmøss huff.

Till Norge her Throdt oc her Klaues Willdes werffve. 1539. ⁵⁸

Først att este regenscaff paa strandwragh.

Item om gaarde att skiffthe.

Item breff till alltt landett Synder oc Norder fiels, att the søge theres rett hof thennom oc hof lagmendene oc were thennom hørige oc lybige paa ¶: mts: vegne.

[Item om Wardbiereg bye.

Item paa her Throdes wegne om noget altere gotz] ¹).

Item breff till alle riddere, riddermendts mendt, kiofshets mendt, bønder oc menige almoffve wdtj alltt Wa[r]bbergs leenn, att the ere her Throde hørige oc lybige wdtj thenne frigs handell.

Item ien kredenke till Malmø borgere.

Item ien kredenke till raadet i Skoone.

Nar etc. mdxix thenn torsdag nest epther quasimodogenitj sønnbag bleff ⁵⁹ alle the, som kiendes thennom frij oc frelse att were wtj Synon oc Laugenn, forschreffne att schulle møde wtj Raalling mett heste oc harneste Philippi et Jacobj dag forstkomendes.

Høffuigmendt for soldt Criid Krommedige oc Jacob Hardennberg.

Syler Rønnow fennide.

Landet i befalling Michell Brockennhus oc Zahann Brockennhus.

Item

¹) Det Indklamrede udstreget.

Stem bleff adelenn wtj Swtlandt forskreffuen att møbe i Raalling mett heste oc harneste samme dag etc.

Høffuegmendt: Her Offue Lunge. Eriid Bannere. Peder Ebbesenn. Her Christiernn Friisf fennide.

Landet wtj befalling: Mogens Mwnd, Christiernn Sommer, Jens Thomeßenn, landsdommere. Henric Rangkow. Axel Iwll. Claus Sestedt.

Nar mdrxxxix then fredag nest epther cantate søndag bleff schreffuit tiill stadholderen i Kiøpnehaffn och giffuet swar paa alle the articler, som the giennem cancelleren Johan Friis lode giffue fo: mt: tilkende.

Først finge stadholderen befallinger, att lade the orlog skibe, som ligge fore Kiøpnehaffn, tiill redt och segel rede bliffue saa beliggendes met upvondèn segell, som the nu ligge, tiill wider bestedt.

Desligeste att the skulle tage saa mange bodsmend i tienneste, som the kunde lade forware och bewoge skibene mett wdj haffnen, och forløffue alle andre bodsmendh, enthen the ere komne aff kiøpstederne eller andenstedh.

Ko: mt: will och mett thet første forskide tydt krudt, bysseskytter, tørst, øren och anden dell, som stadholderen begerendes er.

Ko: mt: haffuer och epther theres begere labit forscriffue tiill tolderen i Helsingør, att hand epther theres befalinger skal betalle och stille Sander Løyle tiill friid, nar hand haffuer flydt thennom the iij lester krud, som hand thennom loffuit haffuer. Deslig^{te} att hand shall kiøbe och vdtage fo: mt: dubbelt saa mōgen win, som hand kiøpte wdj neste forgangen aar. Ther som hand jde land bekomme saa mōgen tiill tolb, tha shall hand kiøbe then fore rede pendinge och holde hoff seg tiillstede.

60 Deslig^{te} skulle the lade skibs hōuigmendene forscriffue i theres borgeleue egen.

Ko: mt: will och att thet skal bliffue standendes mett gengerden epther som stadholderen thet forordineret haffue paa videre bestedt.

Mett thet forbud att vpgiffue och then kongestat will fo: mt: att shall bestaa mett, tiill saa lenge att ther bliffuer herredagen etc.

Thersom ther er nogen indbragen i Lauge Bragdes och Planigers borgeleue i Efferom, tha skulle stadholderen forscriffue thennom ther vdt egen och anderstedh i borgeleue, paa thet att Lauge Bragde och Planiger nyde theres borgeleue.

Samme dag bleff forscreffuit tiill tolderen i Helsingør om samme krudt och win, epther som forsc^{uit} staar. Och samme breffue bleffue affsted skidet met Jacop ridmasuends dreng.

Løffuerdagen ther nest epther bleff forscreffuit tiill stadholderen i Kiøpnehaffn, att the fore nogen leiglihets skyld skulle lade orlog skibene bliffue beliggendes segel rede met fitallig, skyt och anden dell, som the nu ligge.

Desligeste

Bestigste skulle the forscriffue alle bodsmændene i borgelene ther omkring, paa saa mange ner, som the kunde besørge stibene met bode met vogt och voretagt.

Sammeledes skulle the lade stibs hougsmændene bliffue i Riepnehavn tiilstede paa videre bestedt.

Och samme breff kom affsted met Søffren ridsmasuenndh.

Thessee epther^{ne} Danmarks radt bleffue forscreffue att besøge herredagen i Othenke then løffuerdag nest epther pinke dag.

Her Mogens Søye. Johan Friis. Her Lyge Krabbe. Her Pritbiørn. Her Offue Lunge. Erick Banner. Mogens Mund. Her Axel Bragde. Her Oluff Rosenkrants. Her Knudt Wiilde. Her Mogens Gyldestern. Her Axel Bgerup. Her Claues Podebuff. Erick Krumdyge. Syrgen Quisow. Per Ebbesen. Her Knudt Rudt. Knudt Gyldestern.

Her Holgerdt siid scriffuelße att skulle bliffue vdi Skone tiilstede och lade seg i to: mt: frauerelße landit befallit were.

Her Eske Wiilde shall bliffue paa Riepnehavn slot, dog siid hand scriffuelße att skulle rette seg ther epther, om hand her epther siinge scriffuelße att skulle besøge samme herre dag.

Thessee epther^{ne} lendsmænd ere forscreffne att besøge samme herredag.

Skone: Her Per Skram. Her Mourits Olsen. Her Jacop Trolle. Byrre Trolle. Jacop Sparre. Jap Tordsen. Gert Bliffstandt.

Sielland, Laaland, Falster och Møen: Arilt Bliffstandt. Albrecht Søye. Schacke Rango. Peder Dre. Marquord Thman.

Fynn: Mychel Brochenhuße. Anders Emicssen. Reynolt Heberstorp. Eyler Rønnow. Hindzegauell. Fru Elße.

Jutland: Kene Rango. Axel Jwll. Gabriel Gyldestern. Henrid Rangkow. Oluff Mund. Hans Stygge. Otte Gyldestern. Christopher Rosenkrants.

Scriffuelße tiill Erick Ericson, Erick Krumdyge och Per Ebbesen, ⁶¹ (att) the skulle lade theres rystinger bliffue ther i Kolding och sielff giffue thennom hidt.

Tiill myntemeesteren, att hand mynter ij þ styder lyb. myntte.

Tiill mester Jesper, att hand antwoorder hannom sielff.

Kolding leen, Høneborg leen, Skotborg leen och Hundzbeck leen. Hjelpe ether alle bynder och menige almuge, ehuem som helst i tienne eller tiilhører, som bygge och boe vdi alt Høneborg leenn, ¹ met gub och wor naade. Wiider, att vore adell och reysig tyg, som vj nu haffue liggendes i vor kjøpstedt Koldinge, haffue ladit berette for oss, huorledes att the ey lenger kunde vnderholle thennom mett theres swenne, heste och sold^t ther vdi byen, anseendes, att the inghtet kunde faa salt eller bynderne wille giøre thennom tiilsføring for theres pendinge. Thij bede vij ether alle och huer, herdelis biude, atj rette ether epther att vdtføre tiill for^{ne} vor kjøpsted Koldinge øren, lam, høn^s, gess, hør, haffre, meell, malt, flest, smør, strøelse och anden dell, och sielge for rede pendinge och skelligt werdt, paa thet att samme vort reysigtig mwe fange theres vnderholling. Vadendes thet ingenlunde. Giffuit etc.

Vden riget om behoff giøres.

Aff Schone: vj her Trude Vulfstændt. iiij her Holgert Vulfstændt. iiij her Arel Brade. iiij her Mogens Gylbenstiern. vj her Peder Skram (8). ij her Knudt Bilde. iij her Arel Bgeruppe. j her Claus Pødebust. ij her Mourits Dlusfen (3). ij her Jacob Trolle. j her Hans Skoffgardt. ij Borry Jensen och hans brødre (3). ij Jacob Sparre. ij Sep Tordsen. j Lage Dtsen (2). j Joseph Kalkter. ij Gert Jensen aff Bedeschoff kloster. j Helne kircke (2). iiij Herrihuadt kloster. iiij Dalby. j st. Peders closter i Lundt. Summa lateris lj (sic, lxj?).

63

Sielandt. ij her Dluss Rosenkrants. iiij her Knudt Rudt. ij her Mattis Erichsen. iiij Marquat Tydemandt. j Claus Daa. iij aff Junghoffuidt. j sti. Hans closter i Roskylbt. j Clare closter ibidem. j vor frue closter ibidem. j Otte Tegeshusse. j Claus Eggersen. j Emick Dtsen. j Erich Mattsen. iiij Albregt Søye. j Aribt Vulfstændt. j Lauris Jensen. j Hans Buckuolde (2). j Frue Elline Morits Skau^s. j Mester Mogens Goffe. ij her Niels Lunge. ij Peter Swabe. vj Soer. vj Andworsloff. ij Esserom. j Ebelholdt. j Sclangerup. j Gaffnø. iiij Ringsstedt closter. [j Dluss Skindell] ¹). j ffrue Alhet Theks. j Frue Sophie her Alberts. Summa lateris lviiij.

Smaalandene: iiij her Johan Rankow. iiij Peder Dre. j Thomas Sture. j Otte Ratlow. viij her Priitbiørn aff alle hans forlening. j Røllicke. Summa lateris xix.

ij her Vulfsgang v. B. ²) iiij Heiderstorp. iiij Johan Friis. j Pouel v. Anefelde. ij Frue Elso her Lomes. ij Eysler Rønnow. j Gerdt Brustte. j Michel Brochenhuffe. ij Erich Mattsen. iiij sti. Knuds closter. vj Erich Kromedyge aff alle hans forlenninger. ij Holm closter. Summa lateris l.

64

Jutlandt: viij her Mogens Søye. iij her Dffue Lunge. j Erich Erichsen. vj Gabriel Gylbenstiern bode aff Drum leen oc closteret. ij aff Bygholm. iiij Peder

¹) Udskrevet. ²) o: von Utenhof.

Peder Ebbesen aff Lundenes. i Christopher Rosenkrants aff Eterne. v Duff Mundt aff alle hans forlenninger. ij her Christiern Friis. i Hartuig Lompen. iiij Albert Steel och sielff personlig. i Iffuer Steel. ij Axel Tul aff Essenbeck. i Jaspas Rangkow. vj Siuort Suin och sielff personlig. iij Johan Stacke. vj Beste(r)wigk. iiij Wistilbt closter. ij Duholm closter. iiij Emcloster. i Dret-closter. i mester Mogens Koeff. ij Johan Hønden. ij Niels Lange aff syn forlening i Jutlandt. Summa lateris lxxij.

Danske hoffzinderne vdi Schone borgelene. iiij Jorgen Bragde og iiij Gregers Jensen i Dalby. iiij Werner Persberg og iiij Otte Bragde i Herrihuodt. iiij Jens Bragde i Bedesloff. iiij Tage Olsen i Duitcloster. iiij Bendt Witbe vdi Hellene closter.

iiij Eske Gøne aff Stege. iij Drage vdi Woringborg.

65

Sielandt. iiij Tage Bragde i Efferom. ij Peder Rudt paa Drags-holm.

Jutlant. iij Jens Rielsen i Wistilbt. iiij Enwoldt Jensen i Emcloster. iiij Niels Mogensen og iiij Christiern Skram i Westermig. iiij Holgert i Westermig. Summa lateris lxi. Summa summarum iij lxxij.

Anno domini mdcxxxix søndagenn exaudi kom schriffuelße tiill stadtholberne wtj Kiøpnehaffnn, att the schulle forløffue the stiftuesmendt och alle boedzmendene paa saa mange ner, som the kunde forware stibene mett indenn haffnenn. Beslig^{te} att the schulle indlegge stibene wdth haffnen oc bliffue liggendes tackell rede, som the nu ligge, indt tiill saa lenge the fange wiider bestedenn, oc hwadt heller the wille tage thet grossue støtt, som staar paa slotthet, aff laderne, eller lade thet bliffue liggendes ther paa, setther ko: mt: tiill thennom shelffuer.

Beslig^{te} att the schulle fram sticke the bressue tiill Peder Hanssen och tiill her Holgerdt

Samme dag bleff her Eske Witbe oc her Holgertt Wiststandt forskreffne, att besøgher then herre dag wdth Dthens.

Beslig^{te} samme dag bleff forskreffuet tiill Peder Hanssen paa Aggershus, att hand schall synde raadt, hwor hand land, oc her exther som tilforn betalle oc stille the bergknechte tiill fredhs, oc ther som han landt sielff icke komme saa møget affstedt ther wdth lennet, att handt tha giiffuer thet raadt tilkiende, nar the tiidt ther wopkomme, oc mett thennom offuerwege, hwor the anderstedt kunde bekomme att betalle samme berge knechte mett, att bardwerdæt saa møget thes beider maa haffue

haffue syn fremgang. Tællig^{te} att fo: mt: er Hans Glaßer bergmester tiill seg. wenthendes om pygensdag tiidt, oc agter strags att wpsicke hannom mett alt
 66 beskeedt, bode mett handtwercksfold oc Melchior Marterups besoldinger. Samme-
 ledes att Peder Hanssen schall høre Otte Anderssens regenslaff oc tiill seg tage
 hoes pendinge oc anden deell som handt haffuer wpeborit paa fo: mts: wegne.

Sameledes att fo: mt: nu wtj thette aar icke landt framskyde the ij store
 skib tiill then last, som Peder Hanssen haffuer liggendes tiill rede wtj Dram, thj
 schall Peder Hanssen selge samme last oc wende thet wdty fo: mts: forbell oc
 beste, oc lader hugge paa foraaret nogit paa thet nye, dog att ther ligge well
 kommer saa mōgit themmer frem som behoff giores tiill Malmøsshus.

Samme dag bleff forschr^t tiill Otthe Anderssen, att handt schall giøre
 Peder Hanssen regenslaff.

Rasmus Ibssen i Balle citat Jens Bager i Aarhus for nogit arffue gots,
 han haffuer soldt hannom met wrette fraa, som hand wor metarffuing tiill, att
 (møde paa) mandag.

Ibem citat Jens Senerffen i Jarre for skøde, han haffuer taget paa noget
 gots, som Jens Bager wtj Aarhus soldt haffuer.

Jens Huidt i Avelby citat sandmendt i Wor [herrit] for the haffue
 giort hans broder fretdløss, som han mener met wrett, att møde mandag først.

Jacob Hanssen citat Marine Gulbtsmeds, burreiske i Dthenff, oc
 hynedes lougwerge for nogit arffuegots, hwn holder hannom fore met wrettthe,
 othenßdag.

67 Wi Christmann etc. Hælsse etther bynnder oc menige almue, ehuem som
 helst i tienne eller tiilhøre, som bygge oc boe wdty N len kerligen mett gudtt oc wor
 naade. Kere wanner wiider, atth wore elst^e Danmarks riiges raad oc adell,
 som nu tiill thenne almyndeliige herredagh haffue wæriitt forsamblett her wdij
 wor klopsteedtt Otthenffe, haffue mett off aluorliigen offuerweghett thenne store
 besueringh, som off oc riighett paahengtt haffuer wdij thenne forgangne segde, oc
 paa thett att wi motte komme aff thend storre gielddt, som wi och riigett i samme
 segde ere wdij kommen, thaa haffue thee beuilgett och sambtygtt off en almyndelige
 landehielp offuer altt riigett wdij saa maade, att huer besiidde bunde, ehuem som
 helst hand tiener eller tiilhører, skal giiffue off x marc pendinge wdij danske
 myntt, bode wdij klippinde, marc skyder oc anden myntt. Tællig^{te} skulle alle
 hussmenn,

huffmend, gabehuffe mendtt, tieniſte dreng, ſom haſſue kornſeedtt, oc peberswenne huer giiffue iij marc.

Item Per Løndt i Bllerop ienn forſchrift till Klaves Geſthet, att Ericke ⁶⁹ Kromedige oc Klaves Geſthet ſkulle høre then ſagh emellom hannom oc her Sachop i Dugball oc ſtillie thennom att mett retthe.

Eggerdt Henrickſen citat her Chriſternn Mannø for en gaardt i Gardop, hand haſſuer affhendett ſegh, ad møde paa torſdagh, att ſuare Eggerdt Henrickſen oc Ebbe Mvndc.

Niels Stiell en beffaling offuer nogle gode mendtt, ſom ære Rogens Mund, Jens Lommefen, Chriſtiern Sommer, Peder Ebbefen, Hans [E]tygge till Gjilkeboriigh, om trette emellom (hannom) oc en karll, heder Denus Tørgen, for hand haſſuer indttſlytt wdij hans gaardt Rerring gaardt emodt hans jaa oc myne, huilckett hand mener mett vrette, voldtt oc herrewerck giort er.

Aarhus ſtygt: Standelborg, Lørup her Rogens Søye. Kalss Eric Banner. Byholm Otte Gylbenſtern. Røgsøherret Henrick Biørnſen. Daghlderret, Haldherrit, Støffringherret Per Ebbefen. Biſcopſlibelſe, Haſelherret, Haſherret Per Ebbefen. Høgherret och Lyſgordherret her Pritbiørn.

Riiper ſtygt: Riiper leen her Johan Rangkow. Hingherret, Blborgherret, Skotborgherret, Wandſoldherret her Johan Rangkow. Beſterherret Eric Krumbge. Kolding leen Reye Rangkow. Øſterherret och Nørherret her Jo. Rangkow. Skotborg leen Jeſper Rangkow. Lundenes leen Per Ebbefen. Nørwongøherret frue Elſe. Hønneborg leen Eric Krumbige.

Biborg ſtygt: Aalborg leen Axel Iwl. Høſtedherret Eric Banner. ⁶⁹ Ringherret her Pridbiørn. Fiengherret, Nørtingherret Henrick Rango. Nørff Henrick Rangkow. Synderløgnerret, Melſomherret Chriſtopher Roſenkrantz. Skiffue leen Oluff Mund.

Wendelbo ſtygt: Drum leen Gabriel Gylbenſtern. Hanherrit her Pritbiørn. Aaſtrup leen her Offue. Børglomherret, Skoffbyherret Axel Iwl ¹⁾).

Fynn: Hindzegauel leen Wiſſgangl. Neſbyhoffuikleen Anders Emicſen. Hagenſtoff leen Reynoldt v Heberſtorp. Nyborg leen Nyhel Brochenhuſe. Sallingherret Cyler Rønnow. Sundsherret frue Elſe. Tranneker leen her Pritbiørn.

Sielland: Korſør leen her Knudt Rud. Kallingborg Knud Perſen.
Campſes

¹⁾ Det har ſerſt ſtaact Siuord Swin.

Campssø Knudt Persen. Holbeck leen Marquardt Lyman. Åbrumstrup leen her Duff Rosenfrants. Skoldenes leen Melchor Ransow. Krogen leen och Sisborg leen Per Godske. Kiøpnehavn leen och Steffns herret Per Godske. Tryggenell och Faxe herret Gundi Lange. Boringborg leen Arilt Biffstandt. Stege leen Albrekt Gøye. Junzhoffuit byrd Byrre Dieffuell.¹⁾

Smalandene: Nykiøping leen Schacke Ransø. Kalleholm leen Jacop Ransø. Ranssborg leen Peder Dre.

70

Skåne: Helsingborg leen och Gydingherret her Per Stram. Fåsterbo leen her Rogens Gyldestern. Lynholm leen och Hønbø leen her Rogens Gyldestern. Frostherret och Dageherret her Axel Dragde. Bellands herret Bert Biffstandt. Gert herret her Jacop Trolle. Færø herret Jacop Sparre. Nesbøholm Jep Tordsen. Torneherret her Holgert Biffstandt. Gladsaxe leen her Knudt Wiilde.

Hålland: Raugholm leen och Halmstedt herret her Holgert Biffstandt. Wørdberg leen her Trude Biffstandt.

Bleginge: Lydå leen her Mourits Olsen. Lyster Skjelsbø leen her Axel Bgerup.

[Frue Marine steffner Michel Persen for et bolit vdi Læffring, som hun sender seg at haffue lodt oc deel vdi, att møde paa tisdag.]²⁾

Skatte breffue som ere sambygt och vdtgangen anno 1539 ipso die corporis Christi aff Dthenße.

Wy Christiann etc. helpe etter alle bynnder och menige almue, ehue som helst i tienne eller tiilhøre, som bygge och boe vdi Bygholms leen tierligen mett gub och wor naade. Kiere wanner wilder, att wortt elst^e Danmarks riges raadt och adell, som nu tiill thenne almyndelige herre dage haffuer werit forsamblett her vdi wor kiøbstedh Dthenße, haffue mett off aluorligenn offuerwenett then store besuering, som off och riigett paa hengde haffuer wti thenne forgangne feigde, och paa thet att wy motte komme vdtaff thenne store gielbt, som wy och riigett vdi samme feigde ere vdi komme, thaa haffue the bewilgett och sambygtt off en almyndelig landhielp vdi altt riigett vdi saa maade, att huer besiddende bunde, ehuem som helst i thienne eller tiill høre, schall giffue off thy marc^e pendinge, telligste schulle alle husmendt, gadehusmendt, tjeneste drenge, som haffue torn sædtt, och peberswenne giffue huer tre marc^e, och schulle och xx aff thennom legges vdi huertt leg, woggedages mendtt, som tienne tiill closter eller wor och kronens flotte och garde, schulle giffue huer fem marc^e, och schall xx aff thennom och legge vdi

¹⁾ o: Trolle. ²⁾ Oversteget.

vdi huer tt leg, och ſhall off elſt^e Dtte Gylbenſtiernn, wor maad, thiennet och embigmand paa wortt ſlott Bygholm, eller hans fuldmegtige, legge etter vdi leggh ſammell, att then riige hielper then fattige, ſaa att thett gaar tiill vden wylde, 71 och ſhulle the vppebere vbaſſ etter vdi ſamme wortt myntt dubbeltt marcke ſtycker, marcke ſtycker, Klippinge och ingen anden mynth. Thy wy haſſue forſarit aff wor mynttemeſter, att ther er migit ring anthall mynt vdi riigett ſlagit och mynthett aff iij ꝑ ſtycker, dubbelthe ſchillinger ſtycker och ſchillinger ſtycker. Therfor haſſue wy beſallit wore embigmend, att the ingen ſmaa myntte ſhulle vpbere i ſamme ſchatt, forthy wy icke wille forblotte riigett mett myntt. Er ther och noget aff etter ſom icke kunde bekomme ſaadann mynt, thaa ſhulle wore lændsmendh vpbere aff thennom jachimbalen eller rynſte gylben, huer the kunde affſtedt komme, ſtyckett for ix marck danſke. Deſligelte ſhulle alle herigfogttere och the fry bynder, ſom mer bunde gotſ haſſue vnder thennom, end the ſielf beſidde, giſſue huer epther ſynn formue, ſom for^{ne} wor lændsmandh thennom for taxerendes wordet. Och ſhulle for ſamme ſchatt were fry huercken møller eller andre, vden the vggedages mendt, ſom bor for gode mendh egne arffue gaarde, ſom theris egne arffue ere. Och eptherthy wy forfare, att mange fordrifte thennom tiill, att fry mange aff theris tiennere for vggedages mendt, flere end thennom burde, thaa ſhulle ingen regne fore vggedages mendt end the vggedages mendt, ſom boer vdi the ſamme ſogne, ſom theris garde vdi ligger, och ſhulle the tienefte dreng, ſom thiene for helt och halt aarplønn och ingen kornſedtt haſſue, och were fry, och ſhall for^{ne} wor lændsmandt och vpbere aff etter ſamme ſchatt och hielp, och ſhall then were vde nu ſti. Knuds konnings dag i thet aller ſeneſte. Thy bede wy etter alle och huer ſerdellis ſtrengeligen biude, atti rette etter epther tiill gode rede ſtragr vffortøffuit att lade etter ſchriſſue och legge vdi leg ſammell, och ſtragr ther epther inden forſagd dage tiill gode rede vdtgiſſue ſamme ſtatt, och lade etter ther vbinden ſom gode, tro, hørfomme wonderſotte wellwilligen ſynndes. Wy wille och egen were etter alle och huer ſerdeles en nadig och gunſtig herre och koning. Fordriſter ſeg och nogle her emodt att giøre, thaa wille wy laade ſtraffe ther offuer ſom bør att ſtraffuis offuer thennom, ſom wor breſſue och budt icke agtte wille. Thy lader thet ingenlunde. Giſſuit vdi wor kiøpſted Dttþenſe, guds legoms dag aar etc. mdxrrr. Vnder wortt ſignett.

Vndertagen the aff Halland, Bleginge och Lyſter, ſhulle huer bonde giſſue v m^l. Deſlig^{te} ſhulle och alle huſemend, gadehuſmendt, tieniſte dreng, ſom haſſuer korne ſeed, och peberswenne giſſue iij m^l. Sameledes ſhulle alle vggedags mend, ſom tienne tiill cloſtere eller kronens ſlotte, giſſue huer iij.

Thenn

72

Thenn forehiurde. Ko: mt: haffuer tillfagt Hans Teytmeer en frij woning mett agger och nogenn eng, att handt kandt holle en eller two fiser meth. Stem haffuer ko: mt: loffuit for^{ne} Hans foer till hundret foer. Och aff for^{ne} hundret foer schall meldenn komme till ko: mts behoff. Och schall handt ligge om natthenn someriandt egemmell paa ko: mts: agre bode mett ko: mts: oc synne egne foer. Stem haffuer ko: mt: loffuit hannom brodt till tree eller fiire hunde, som schulle gange mett samme foer. Stem thersom for^{ne} Hans Teytmers hoftræ schall waare paa meldendit, ouste att giøre, sylte meld att giøre, thaa schall ko: mt: belønne hinne ther fore och schall ther fore haffue viij mr. lb. oc ij par skoe och hinner piige vj mr. lb. och ij par skoe om aarit. Sammelebis schall for^{ne} Hans Teytmeer haffue eth bønderligt merck paa ørnene paa synne egne foer, och nar nogenn aff wore foer dør, thaa schall hand thett beuiiße mett skindet oc merckit aff ørett aff samme foer for wor lensmandt.

Werner Bertelsen tiill Byfboe schall haffue eyendoms breff paa thesse exther^{ne} garde, som ko: mt: haffuer giffuet hannom och hans arffuinge for then gord, som hans foreldre haffue giffuit tiill — ¹⁾ och ko: mt: nu haffuer vndt och giffuit tiill en prestegordt tiill sognelhyrden i Affenns, som er først en gord i Glensborg, som Lauris Nielsen iboer och giffuer i ørt. byg i ørt. rug i otting smør ix p arff. pendinge iiij høn ij geff i lam, och i gadehus, som Morten Rand iboer, giffuer i ørt. byg i m^l pendinge.

Erve Marine Skentes befallingh tiill Erik Kromedige, Tørgen Henningssen oc Mikell Brokenhusse, att the høre then sagh tiill rette mellom hende oc Niels Jensen i Brodstoff oc Glaves Iffverssen fore nogen giellbt, som the hende plichtigh ere oc ick betalende.

73

Anno 1539 4ta feria post corporis Christi fiæ Hans Gl(aßer) scriffuelße tiill Per Hansen och Erik Bgerup som herepther følger. Wor gunst tiillforrn. Wiidt, att wy nu sticke tydt vp tiill teg wor tiennere och berghmester off elst^e mester Hans Glaser och mett giffuit hannom alth beschebt och befalling, huorepther hand schall wiide att rette seg och huor wyt at hans befallinger seg stredde schall, och hand teg sielff ydermere berette kandh. Thy bede wy teg och alworligen besalle, att tu tiill samme bergwerck est hannom paa more wegne behielpelig, forderlig och bystandinge, att mue bekomme for pendinge hues hannom behoff giøres och hand teg om tiill sigennedes wordet, saa same bergkwerck maa haffue synn framgang. Tefligeste wille wy, att nar samme mester Hans bergmester will drage omkring och vdtlede och forfare om flere och andre groffuer, att thu tha enthen følger hannom

¹⁾ Naben Plads i Registranten.

hannom sielff eller tiilgiffuer hannom nogle som kunde eller wiide thes lands leiglighed och er hans told och styer hannom hues hand behoff haffuer, were seg styts, heste eller anden dell. Wy haffue och vndt och giffuit mester Hans och alle andre bergnegtte theris bestillninger, tessligeste vortt beschermelse breff, att tu ther for lader samme breffue lese for teg och siden haffuer tiilsiun, att thennom (icke) ther emodt ster eller wedersfares nogen hinder eller offuerlast, som wy teg tiilbetroe och besynnerlygen willet befallit haffue. Ther midt albellis att rette teg epther och ladt thet ingenlunde. Befallendes teg gudt. Schreffuit vdi wor kiøpstedt Othens onstagen nest epther guds legoms dag aar etc. mdrxxix. Under wortt signett.

Frue Vene Pach citat Anders Jacobßenn for nogett regenskab, som hun haffuer hannom tiill att tale.

Broder Hans Pederßenn fyndt stadttfestelsse breff paa ett aff abbedisens oc menighe conuenßs søstres obue besegle breff paa nogett closters gøghs.

Ett befallingsbreff tiill Gried Banner, her Offue Lunge, Peder Ebbesen, Cyler Hardennbiørg tiill Matterup, Niels Rosenkrantz tiill Stenballing, Niels Eliell, att skulle riide paa enmarck wedtt Kere ende, sogneprest i Rymtofft haffuer indtaget frann her Tygge Krabbe. Tellig^{te} then lagheffd, som presten haffuer giort ther paa.

Sligh breffue vdgick tiill menighe kiøpsteder offuer alt riigett. Wor gunst etc. Kere wener wiider, att som i vden tiiffuell alle och huer serdelis well hiørt oc spurtt haffue, thenne store farliighet, som segh nu begiffuer vtj Tydsckelandtt, oc besønnerligen nu vtj nogen forleden aar ydermere en nogen tiidtt tiilfforne mett thee megle landznegkte, som seg nu huer tt aar forsamble oc tiilhobe løbe, saa alle tydsckee herrer oc søster saa well som andre herrer oc søster nu ther fore skulle saa gott som alle tiid siidde vtj theres rystningh, forthij att ingen aff thennom weedt, huilcken saadann hob, nar the saa tiilhobe løbenn oc forsamblott ære, først⁷⁴ offuerfalle eller angribe wille, huor for wii oc nu haffue mett wort elst^{te} Danmarkis riges raadt, som her nu hoess off forsamblott ære, saadan leiglighett offuerwenett oc therom saa besluttett, att wii her effther wiille rette off effther vtj liige made her vtj riigett saa well som vtj wore lannde oc førstendom att siidde mett wore rystninger wtj goedt forraadtt oc fordeell, paa thet att wii thaa kan ware saa mögiitt thes tryggere paa wor sag oc giøre syenderne moedstand, om nogen wiille begyune att giøre nogitt anfaldtt ind paa off oc wore lannde oc riige, oc haffue wii nu for saadan leegliighet schyldtt ladett wore breffue vdgaa tiill menige adell, som

som frii frelsse kennedes, och tiill alle thee, som ægett iorde goð hæffue, saa thee schulle rette thennom effther, att holle gode rystninger, swenne, heste oc harnisse oc siidde ther tiill reede mett, om nogett paa komme, oc end dog wii nu ingen fynder wiide, som wii off paa thenne tiidtt hæffue att befrygte fore, swenes off dog gott i tiide oc nar freedtt er att sticke seg mett althingⁱ, saa mand landtt siidde i forraadt oc wære thaa saa mægiitt thes nermer tiill att giøre fynderne modstannddt oc affbreck, thett gudtt forbiude om nogit paatomme. Thii bede wii etther alle oc huer serdelis strengeligen biude, attj rette etther epther, att holle etthers rystninger, harnisse, røer, helboer, langespeegs oc anden gode werge tiill reede oc wære etthers borgemester oc raadtt hørige oc lydiige, bystandige och fylgagtiige oc tiithielpe att affwerge etthers egen oc menige riigens stæde oc forderffue, om behoff giøres, oc attj sielff mett burgemestere oc raads sambtycke vðkeisse etther en høffuigmand, huilcken som i vtj liige moode schulle wære hørriige oc fylgagtiige, om i schulle drage til marcken emodt fynderne. Wii wiille oc wære borgemestre oc raadtt her mett aluorliigen beffallett hæffue, att thee mett thet aller første ther vtj byen lade holle gode munstringh oc hæffue besønnerligen goed agtinge paa mett theses mett-borgere, huad rystninger att huer holler effther synn effne oc formue, oc giøre clare regiistre ther paa oc wptegne huer mett sytt naffn oc huadt voben han stæll hæffue, paa thett att wii mue wiide, huor stercke attj kundhe komme vtj marcken, nar behoff giøres, oc schulle samme burgemestre oc raadtt epther samme seddell oc registres lydelsse paa en bequem oc bystempt tiidtt en gang om aarit holle mynstring, oc schall then første munstring nu holles mett thett allerførste oc siiden ther effther huertt aar then anden dag vtj may moonitt, oc thesform i hæffue felt-skytt eller andit grofft skytt i etthers byn, attj thett oc strags lade fierdig giøre oc hæffue tiill rede att tage mett etther i marcken, nar behoff giøres. Oc wiille wii att huer schall seg aluorligen her epther rette, saa framt om noget findes her wdty forsømmeliigen, thaa schall haandtt formoode seg en tilbørlig straff som wiidbør. Beffalindes etther gud. Ecreffuit vtj wor klopsteedt Ddennisse gudz legoms dag aar etc. mdxrxiix. Wnder vort signett.

75

[Register paa Fyenn oc Lavenndh rystningh, adelenn wiill were konniglige mat: tiill rede mett hvar hans naade thennom tiillsiendes worder indenlandes her wdty rigett tiill thenne segdes nedderleggelss. Schriffuet i Dthensse anno 1539.

Item først Ryborges leenn. Item aff Nesbyhoffvett. Item Hagenshoff vtj glavendt ij skytter. Item Hindegavell iij glavendth. Item Sahann Friis hans arffgoð oc forleeningh vlij gerustige heste mett glavennnder oc ij skytter, the vtj aff hans forleeningh oc iij aff hans arff goð. Item Kromedige mett hans forleeningh,

leningh, hans moders oc hans eget arffvegots xliij gerustige heste. Item sancti Knuds kloster vj geruste heste mett gla. Item Holmekloster iij geruste heste mett gla. Item Drebierte ij geruste heste mett gla. Item Harrisloff ij geruste heste mett gla. Item aff provestegaarden wdij Dithenske mett mester Andersss anden rennte iij geruste heste mett gla. Item provestuidt wdij Hssenns ij geruste heste mett gla. Item mester Jahaun Waltendorp aff hans eget, hans søsters arff goß oc forleninger i gla. Item Jørgenn Gyldesternn aff hans arffgoß oc forleningh ij geruste heste mett gla. Item Chrestern Pederffen aff hans forleeningh och jordegors ij geruste heste mett gla. Item Jørgen Dvighov aff hans goß oc forleeningh v gerustige heste mett gla. Item Anders Gmetffen aff hans arff goß ij geruste heste mett gla. Item Mikell Brokennhuff aff hans arffvegots och forleeningh iij geruste heste mett gla. Item Sachop Hardenberigh vj geruste heste mett gla. Item Eyler Rønno v geruste heste mett gla. Item Gerdt Bryske ij geruste heste mett gla. Item Anthonius Bryske aff sit arffgoß oc aff Wissen- 76 biergh saagen iij geruste heste mett gla. Item Henrike Friis aff hans arff goß oc kronens leen ij geruste heste mett gla. Item Erike Byllie aff hans arffgoß oc kronens forleeningh wdij Skane oc Fhenn v geruste hesthe mett gla. oc i fhytte. Item Knudt Brne aff Søogaardt iij geruste heste mett gla. Item Claues Erikssen iij geruste heste mett gla. Item Hans Stiilffen ij gerusthe heste mett gla. Item Hans Jahanffen iij geruste heste mett gla. Item Niels Willdt aff kronens oc hans engetth arffvegots i gla. Item Knudt Ebbsen ij geruste heste mett gla. oc i fhytte. Item Dyrke Quithow mett hans moderbroders oc kronens goß iij geruste heste mett gla. Item Sachop Norby ij geruste heste mett gla. Sachop Brokennhuff ij geruste heste mett gla. Item Niels Steenn ij fhytter. Item Hans Skinkell i gla. i fhytte. Item Ebbe Wvntc ij geruste heste mett gla. Item frve Margrete Brnes aff hendis børns goß oc hendis enget i gla. i fhytte. Item Jørgenn Daa i gla. i fhytte. Item frve Cicelle till Siøboe aff kronens, hendes eget oc hendis børns i gla. i fhytte. Item Jørgen Lycke iij geruste heste mett gla. Item Jesper Daa i gla. i fhytte. Item Jørgen Skinkell aff hans eget i gla. Item Hans van Melenn i gla. i fhytte. Item Arell Nielsen i Kasloff i fhytte. Item Bildt Nielsen i gla. Item Klaves Bassi i gla. Item Eggerdt Henrikssen i fhytte. Item Oluff Norby i fhytte. Item Peder Brok i fhytte. Item Werner Bertelssen i fhytte. Item Skentc i fhytte. Item Arell Fickessen i gla. i fhytte. Item Peder Norby i fhytte. Item Claues Brokennhuff i fhytte. Item 77 frve Sophie Hans Ulbelands mett hendes eget oc hendes børns goß i gerustigh hest mett gla. Item frve Helle Peder Marvins aff hendes och hendes børns goß wdij Skoone oc Fhen ij geruste heste mett gla. Item frve Giertrudt her Jahan Biørnsens aff hendes eget oc hendes børns goß oc kronens forleningh ij

ij geruste heste mett gla. Item frue Mette her Nieloffs aff sit egett oc aff
 kronens i rustigh hest mett gla. Item frue Sigelle paa Glorop mett hindis oc
 bindes borns goß i gerust hest met gla. Item Kristoffer Pallesen ij geruste heste met
 gla. Zahann Brokenhuff i gerust hest mett gla. Item Mogens Lodbviggfen
 i gla. i fhytte. Item Mikell Persfen ij gla. i fhytte. Item Laurets Kottj oc
 Jørgen Kottj i gla. Item Peder Chresternssen i gla. Item her Zachum Knudtffen
 i Skamby aff sitt arffgoß oc forleningh i fhytte. Item Hans Bangh aff hans
 forleningh i fhytte. Item her Hans Gaaff aff hans egett oc hans moders goß
 i gerust hest mett gla. Item frue Kirstine aff Hlintholm aff hendis och
 hendis borns goß ij geruste heste met gla. Item frue Anne aff Rye gaardt i gla.
 i fhytte. Item Korfits Hardenbergh i fhytte. Item Eriks Persfen rider selff.

79

Item aff Lavenndth: Item Olaves Daa i gla. Item Henningh Wolstrup
 i fhytte. Item Rolike i gla. Item Niels Zachopffen i fhytte. Item Hans
 Berelbtffen i fhytte. Item Zachop Persfen i fhytte. Item Jesper Gregersfen i
 fhytte. Item Iffver Monck i fhytte. Item Mattis Lvd i fhytte. Item Jens
 Hvas i fhytte. Item Jens Jørgensfen i fhytte. Item Peder Lauretffen
 i gla. ¹⁾).

Jørgen Povellffen degen tiill Skydebergh iett breff, att hand maa oc skall
 nyde, bruge oc beholde . . . by tofft oc then iordt, som haffuer legett tiill
 Skydebierg kirke all then stond hand giffuer ther aff then fhyld oc landgillde,
 som pleger ther aff att gange. Relator Anders Emickffen.

Kersten Blarmester en befalling tiill Mogens Munk, Per Ebbisen, Jens
 Tamsen, Chrestiern Somer, Axel Tull, Henrick Rangkow, at granske en sag oc
 forfare om noget marck iordt vdi Wiborg marck, baa oc baastaff, som hendes
 hofsbunde Jørgen Munk haffuer soldt oc affhendet emodt hendes mynde, om thet
 fiøff bør at were wedt magt eller ey.

79

By Cristtiann etc. helpe etter off elst^e her Jo[h]an Rangkau] ridder, Eriks Crumme-
 dige, wor mend och raad och høff(uit)s mend paa more slotte Riiber hus och Hønborg,
 Oluff Munk hessuigmand paa Schiffue, mester Anders Schaffgard erchidegenn vdti
 Byborg, mester Mogenss Kof tiill Dorup gard, Axel Rosencrants tiill Langting,
 Jørgen Skougard, Thomas Thomassen tiill Ullerup gard, Kristoffer Rosencrans
 tiill Schernn, Jørnvold Tull tiill Abierg, Claus Albretsen tiill Damsgard, Eller
 Hardenbierg tiill Møtterup, Niels Lange tiill Keregard, Anders Hansen tiill
 Syllerup, Hinryck Wynn tiill Runshaffue, Eriks Skram tiill Lielle, Bertell
 Tull tiill Røholm, Niels Glambek tiill Swansholm, Hans Røsterup tiill
 Røsterup,

¹⁾ Hele det indklamrede Stykke er i Registranten overstreget.

Næstherup, Mogens Høstfien tiill Lundgard, Cresten Pedersfien i Egum, Cresten Grabbe tiill Kirring, Jens Mogensfien tiill Sinding gard och Godste Spænd tiill Mlandh, Kierligen mett gub oc wor naade. Wyder, att off elst^e Jffuer Siul och Niels Siul, wor mend och tiennere, haffuer berett for off, att wy nogen tiidt syden forleden gaffue thennom wor befaling tiill wore tre landsdommere vdi Noriutland mett ander rydemend, att grandste och forfare rett marcke stell emel-
lom Åstrup och Mounstrup by och ther som thet er icke rett marcke stell, thaa schulle the thet giøre och vdtunse, huilckett the och gjorde effther bressue och bewysning, som begge partte samme gotis i were haffde, som wor louglig steffnett och effther jordskens leiglighed, som samme theris bressue, ther paa giord er, yhermere vduiser och indholder, syden lod off elst^e Eric Banner, wor mand och raad, forhuersfue en anden befaling aff off tiill off elst^e her Dffue Lunge och andre gode mend och eyermend, och berette, att hand wore mett arffuinge tiill nogen garde vdi forschreffne Mounstrup by, och hand wore mett off vden lands, then tiid samme befaling wor ther paa marken, och icke bleff steffnett, och samme her Dffue Lunge och the andre saffde en anden marcke stell, att forsch. gode mendis dom icke burde att were wed magtt, epther thy att forsch^e Eric Banner icke wor louglig steffnett men wor vden lands, saa lenge wy sielff personlig komme ther offuer. Thaa epther thy att wy ere nu forhindrett vdi riigens forfald och icke kunde ther saa sielffuer personligen komme ther offuer haffue wy befallit och fuldmagtt giffuit etter, ati riide ther offuer mett thet aller forste grandscher och forfarer och endeligen dommer thennom emellom, huilcken aff forschreffne twinde marcke stell bor att were wedt fuldmagtt, giffuendes thennom beschr^t fran etter huse i for rette aff syngendes worder, som i wille antsuare for gub och were bekend for off. Bedendes och biudendes etter, som samme marcke stell anrorendes, ati møde forsch^e dommere nar the etter tiilsyngendes worder och lider och vndgylber huse loug och rett er. Och ther som nogne aff forsch. gode mendt icke kunde tiillstebe so komme samme tiid for nogen merckelige forfald styld, thaa schulle the andere, som tiillstebe komme, haffue fuldmagtt och tage andre vdi theris sted, som thenne wore befaling fuldt giøre kunde. Thy lader thet ingenlunde. Screffuit vdi wor kiefsted Dthense, søndagen nest for Johannys baptista aar etc. mdxix. Under wortt signet.

Borgeleue. Fynn: Henrick Rangow paa Nyborg iiij heste. Jutlandh: Enwold Jensen paa Kallø iiiij heste. Sielland: Greger Grande ij heste tiill Ringstedt. Preen tiill Boringborg iiij heste. Borchert van Bommelborch Boringborg iiij heste. Drage vdi Roskylbt ij heste. Tyrger Swaue Dragsholm ij heste.

Jens Albretfenn i Rattrop mett hans methrøder oc sandtmendt wdth Bore herit

herrit syngte vpreßings breff oc haffue loffuitt oc tiilfagdt fo: mt: for thereß faldsmaall xvi ørne. Dat. vdi Anderskouff søndagenn nest epther stj. Knudt konnings dag, aar etc. mdrxxix.

Nagflom borgere schulle haffue breff paa thet cappell Krosbylle kyrcke att mwe lade nederbryde och lade vpmwe en dvenger i byen met.

Idem et breff, att alle the, som for thenne dag haffue merit bosiddene och ere borgere i Nagflom, schulle were frij och icke deles tiill staffns egen. Och schulle the her epther ingen tage ind vdi thereß by att annamme borgerstaff som ere fødde paa kronens eller paa adelens vden the ere frij.

Jens Knylle borger i Nagflom, som er fødde paa kronens i Gerringe i Endsted sogn i Guffwelsherrit, et quntte breff att mwe bliffue boendes i Nagflom eller andersteds vdi kronens kioepstedenne och icke deles tiill staffns egen.

82

Item thette epther^{ne} er thet gods, som Knud Gise haffuer taget fran nogre kircker her i Laalandt, forst fran prestegorden i Kioffueløff. Item en gordt i Raalycke Kundt Jonbo iboer, sthylder aarligen i pd. byg och xxiiij fl. Item ter samesthet Jens Lamesen sist iboe sthylder i pd. byg oc xxiiij fl. Item en øde joridt i Westherboe medt Brobedy sthylder i pd. torn xxiiij fl. Item en gordt ther samesteds Jens Kiempe iboer, sthylder i pd. byg xxiiij fl.

Vdi Wittherløff sogenn fran her Mads Cristiernsen. Item tuo gorde i Kiobeløff sogn ligge tiill Wterløff prestegaardt, then enne Rasmus Koch iboer, sthylder i pd. byg. Item then anden i Westher boe Rasmus Esbensen iboer, sthylder i pd. byg. Item en øde joridt i Horslundt Hans Wonde haffuer, sthylder i pd. byg. Item en øde joridt i Kastagher Per Jensen haffuer, sthylder i pd. byg. Item en øde joridt i Brandersløff sthylder i pd. byg. Item en gordt i Wterløff kallis Smiddedall sthylder i pd. byg.

Fran Horslunde prestegordt Knudt Gise haffuer oc taghet fran her Hans ther samesthets sogneprest. Item en eng i Wterløff mader, som haffuer leyett tiill kerckenn aff arilds tiidt oc hand oc haffuer fran kircken mett wrette.

Fran prestegorden i Arninge sogn i Synderherret. Item iij pd. byg, hand tog fran brøderne vdi wortt frue calentte oc en sølske fran her Oluff sogneprest ther samesthet, paa iij lodt sølff, oc ett pd. byg.

Item bleff Knudt Gise forlagdt indben i dag sex wgher att møde for fo: mt: om same gods mett syn bruisning, ehurorsomhellst fo: mt: er her i righet. Datum Maribo scij. Petri ad vincula dag mdrxxix.

83

Lage Andersen i Lørneby vor sticket paa then ene och tiill thalde Knudt Gise paa then anden side for en agger och styncke eng, kalles Bloesagger och Bloeseng, som hand haffuer fest aff Per Dre och siden haffet then vdi hanē heffd och were, och

och for^{ne} Knudt Gøye haſſuer tagit ſamme agger och ſtycke eng fran hannom vden dom och rettergang. Ther tiill ſwarede for^{ne} Knudt Gøye, att ſamme agger och ſtycke eng hørde hannom tiill met rette och ville therfore bliffue hoſſ lougen, ſaa the maatte bekomme et wuldig neffnd ther paa met flere ord etc. Tha epther tiillthall och ſaggenſ leglighet ſagde vij ther ſaa paa fore rette, att epther thij for^{ne} Tage Anderſen haſſuer feſt ſamme jord och eng aff for^{ne} Per Dre och haſſue then vdi ſyn heffd och were, och Knudt Gøye nu haſſuer tagit ſeg then tiill och jde wonden hannom then fran met dom och rettergang, tha haſſuer for^{ne} Knudt Gøye giort thet met vret och for^{ne} Tage Anderſen bør ſamme jord och eng egen att haſſue met all then vpbørſell och nøgmaell, ſom ther ſiden affgangit och vpborit werit haſſuer, ſiden Knudt Gøye haſſuer tagit then tiill ſeg, och for^{ne} Knudt Gøye bør att bøde ther fore ſit ſaldſmaell epther lougen, fore hand haſſuer tagit ſeg ſamme jord och eng tiill och wonden ſeg then tiill mett dom och rettergang.

Vor gunſt tiillfforn. Wiidher, ath vij met vore elſt^e D: r: r: ere nu ſaa tiill enſ vordhenn, ath vij fore thenne tiidh leilighet ſkyld ſchulle beholle her i riighet thette aar et tall langknechte, och haſſue vij vdi agt vore vnderſotte tiil beſte att holle ſame langknechte vdi moneg ſoldh, paa thet ath wij icke ſkulle indlegge thennom hoſſ vore borgere, thennom tiil beſuering, och huille aff vore vnderſotte køpſtedmend, ſom viille vdgieue off ſaa mange pendinge, ſom the vdgæue nu vdi thette forgangne aar tiil tuende tidher tiill at vnderholle ſamme langknechte meth, thennom viille vij forſtone meth ſame langknechte at holle end nu vdi thette tiillkomende aar, thij bedhe vij etther, atj viille rettthe etther effter at tiillſtude vor renthemester off elſt^e N vdi Jutland Jørgen Perſen vdi Sieland, Skone, Fyn oc Smaalandene Jochim Bech etc. ſaa mange pendinge, ſom i vore fore taxerith nu eth aar ſiidhen tiil at vppeholle ſame vore langknechte meth, ſaa at the viiſelig vde ere halffdelen tiil ſte. Michils dag neſt komendes oc andhen halffdelen poſte ther neſt effther. Oc ther ſom i finde etther ther vdi beſuereth at vdgieue ſame pendinge, oc heller viille holle ſame langknechte, tha ſkulle i thet met thet furſte gieue thet for^{ne} vor renthemestere ſcriffteligenn tiillkende, paa thet vij mue viide off ther effter ath rettthe. Befalendes etther gud. Screffuit vdi vor køpſtedt Ddenſe.

Laalandtt oc Falſter: Nykiøpind i Falſter. Stubbelkiøpind. Nagſtuo. Car: kiøpind. Nyſteedtt. Fyen oc Langelandt: Ddenſe. Swinboriigh. Kerttemynd. Meelfardtt. Boenſe. Apenſ. Foboriigh. Rudttkiøpindtt. Jutlandtt: Aaleboriigh. Skaffuen. Høringe. Randers. Aarhus. Grynbro. Ebeltoſſthe. Hørſenſ. Wedle. Kolbing. Riibe. Waarde. Ringkiøping. Holſtebro. Skiffue. Lembuigh. Wiibo: riigh. Hoffbroe. Nykiøping i Morſſ. Lyſteedtt. Sæbny. Sieland oc Møen: Kiøpnehaffn. Roſchyde. Røge. Ringſtedt. Neſtuedt. Siøborg. Sclagelſe. Sclange: rup.

rup. Steelfjør. Kallingboriig. Bordingborgh. Nykiøping i Dtherritt. Heddinge. Holbeck. Prestø. Helsingør. Steege. Skonne, Hallanddt oc Bleginge: Landzkronne. Østveddt. Trelleborg. Aahueff. Bæ. Rødneby. Synlisborg. Lykøo. Aulsteer. Semershavn oc Lomerup. Helsingborg. Engelholm. Palmstedt. Vordiergh. Laugholm. [Kongesbæck]¹⁾ Malmø. Følsterboe och Skansør. Bode Faldsbierg. Lundtt.

56

Ett breff tiill her Anders Bilde, att Niels Jønboe haffuer berett faare fo: mt: at thu aff hans suenne, Mads Rytther oc then anden Rasmus Koch, haffue thaghet hans hustru met woldt, att hand holder thennom tiill stede oc før thennom vdi rette onsdagen for Bertolomej i Skonne huar fo: mt: ther findes, saa frambt hand icke wiill stande ther tiill rette faare.

En steffning offuer Per Bilde aff Søholm, Erich Bilde's sønn, att thenne breffuifer Niels Jønbo haffuer tiiltal thiill hannom oc hans suendt Hans Holsthe, faare the haffue thaghet hans hustru met woldt, att møde onsdagen for Bertolom[æi].

Niels Jønbo ett protectorium in communj forma.

Fru Anne Niels Brades en befalling tiill these epther^{ne} godemendt, som erre her Holgher Bilstandt, Claus Brne, mesther Holgher Skaller, her Hans Skoffgardt, Jørenn Brne, Biørn Stensen, att ther er trette emellom hinde paa then enne oc off elst^e Jochim Mourisfen paa then anden side.

En forscrift tiill Jocim Mourisfen, att fru Anne Niels Brades haffuer berett, huarledes att hand sender nogher hinde's bynder oc tiennere i Wallose oc en hinde's suendt Bent Gyding for nogen offueruoldt, att hans bynder haffuer oc giortt hinde's tiennere.

87

Mogens's Godst^e skal haffue et opne breff tiill menige bynder och almoe offuer alt Sielland sngtt, att fo: mt: haffuer nu tiltroet och befallit hannom, att schulle were tilsiwn's mand offuer alt Sielland sngtt, ther att haffue agtinge paa, att bynderne retferdigligen tinde och siden lade vpbøre samme tinde och giøre off ther regenslaff paa, sammeledes att vpbøre aff hues tinde, gesterie och all anden rentte och rettighet, som off och kronen paa sngtens wegne bør att haffue, sammeledes att drage omkring och visitere met superintendenten ther vdi sngttet och haffue tilsiwn att religionen ved magt holdes och høre kyrckens regenslaff.

Et

¹⁾ Udskrevet.

Et andit opne breff tiill alle kronens, stngtens tienere, closter tienere, preste tienere och kyrcke tienere, att the age biscoptinden frem huor Mogens Godste thenom tillsigendes och befalendes worder.

Tiill alle lændsmænd offuer alt Sielland, att the hielpe hannom att straffe vdi theres len, om nogen findes att finde vretferdigligen.

Her Knudt Rudt. Her Oluff Rosenkrants. Knudt Gyldestern. Marquard Inemand. Albregt Søne. Byrre Trolle. Gundj Lange. Peder Godste. [Sachim Dam] ¹⁾. Her Claues.

Mogens Godstes fuldmagts breff. Wij Christian helpe ether alle herretsprouester, sogne prester, kyrcke wergerne, sogne degne, bynder och menige almoe, som bygge och boe vdi alt Sielland stngt, ¹ met gud och vor naade. Wider, att epther thij wij jde kunde ombere the wore lændsmændh fran wore slotte, som wij tiilforne hassue gjort tiill befalingemænd att vpbøre hues rentte och rettighet som off paa stngtens wegne tiillkommer vdi Sielland stngt, thaa hassue wij nu tiilltrodt och befallit och mett thette vort opne breff tiilltro och befaller oss elst^e Mogens Godste, vor mand, tiener och embighmand paa vort slot Dragsholm, att mere wor tiilsiwsmænd och paa vor vegne hassue tiilsiwn, att bynderne och almoen tinde retferdigligen epther vor recess lydhelse och siden lade vpbøre wor och kronens part aff samme tinde offuer alt Sielland stngt. Tiflig¹ att vpbøre och til seg annamme hues gesterie och all anden rentte och rettighet, som off paa stngtens vegne bør att hassue aff presterne offuer alt stngttet och siden giøre off ther gode rede och regenscaff fore. Sammeledes schall for^{ne} Mogens Godste drage omkring offuer alt stngttet och høre regenscaff aff alle sognekircker och offuer alt haffue slitig tiilsiwn, att vor ordinants om relli-ionen wedt magt holbes. Thij bede wij och biude ether alle, herritsprouester, sogneprester, kyrcke wergerne och sogne degne, som bygge och boe offuer alt Sielland stngt, atj her epther ere for^{ne} Mogens Godste paa wor vegne hørige och lydige, och giøre och giffue hannom hues i off och kronen paa stngtens vegne plngtige ere, hand schall frambes giøre off ther gode rede och regenscaff fore. Sammeledes bede wij och biude ether alle, bynder och menige almoe offuer alt Sielland stngt boendes, atj retferdigligen tinde och paa vor vegne lade yde vor och kronens tinde epther som for^{ne} Mogens Godste ether paa vor vegne befalendes vorder. Ladendes thet jngelunde.

Wdi Nørholland. En scriffuelse tiill her Mourits vdi Byrckernss, herritsprouest vdi Fiereherret, att hand tiilfiger alle sogne prester i samme herret, att the møde vdi Bordingbjerg then tisdagen nest epther decollationis Joannis. Stem i ligemaade

¹⁾ Udtaget.

ligemaade tiill her Anders i Wymbierg, herretsprouest, att hand i ligemaade møder och tilfiger alle sogneprester i hans herret, att the møde i Wordberg samme dag.

Vdj Sønderhalland. Item scriffuelße tiill her Jesper i Halmsted, att hand tilfiger alle sogneprester, att the møde fo: mt: vdi Halmsted then løffuerdag post Egidij.

Thisse herrether schall handles met rodet, att the wille tiillstebe theses bynder och adelens tienere att mwe agge jord, huer theenom xxx less jord paa then wold vdi Malmø, effther Iyrge Rænes och Sty Vorbes vnderuisning. Herredstedt herret, Eymnesherret, Wemmyngshøgsherret Jep Lørdsen. Elygherret, Bareherret, Dreherret her Rogens Gyldestern. Torneherret her Holgert.

Om then byggening och befestning vdi Kiøpnehaffn. Først et opne breff tiill thesse epther^m herretter som er:

Der Goffe: Semeherret, Walburgsherret, Lilleherret, Luneherret, Steffns-herret, Biergestoffherret. Her Bluff Rosenkrands: Hornsherret. Zachim Dam: Ransøherret, Ringsledherret. Mar(quart) Ty(mand): Merløseherret. Gundj Lange: Fareherret.

89 Helse etther alle vore och kronens bynder och tienere, tesslig^{te} alle sngtens tienere, closter tienere, cannicke tienere, vicarie tienere, preste tienere och kyrcke tienere, ehuem som helst i tienne eller ether vdi were och forswar hassuer, som bygge och boe vdi alt Semeherret, ^{1^m} mett gud och vor naade. Widder, att nu sist wij wore vdi vor stadt Kiøpnehaffn, hassue wij besigtiget samme byes woelle oc befestninger, och tha forfarit, att then paa somme steder er meget bygfalden, och eptherthij att vore vnderkotte, borgemester, raad och borgere ther sammesteds jcke ere saa formwendes, att the nu paa saa kort en tid kunde sielff befezte och vphygge hues ther fattes, tha hassue vij tagit tiill oss en dwenger och et stycke woelle, som vj wille bekoste och sielff lade ferdig giøre. Thij bede vij ether alle och huer herdeles strengeligen biude, atj rette ether epther alle, somme mett stoffwle och somme mett spader, att vdtgiffue ether tiill vor stadt Kiøpnehaffn, nar och huor off elst^e Vder Godste, vor mand, tienner och embizmand paa vort flott Kiøpnehaffn etther tiillfigendes worder, och rette ether epther huer ether sielff att arbejnde ther vdi fire sambfelde dage paa ethers egen kost och theringe, eller och leue en ferdig karll i syn sted. Och schall ingen aff ether fare hiem før hand hassuer tagit teggen aff then, som vj ther tiillstikendes worde att schulle samme vor byggening forestaa, hiem mett seg, saa hand hassuer werit her och suldgjort samme iij dags arbejndt. Och schall ingen were frij for samme arbejnde uden alteneste adelens egne arffue tiennere.

tiennere. Ladendes thet jngensunde, vnder ethers høgeste falbsmaell. Datum Helsingborg, onsdagen nest epther sancti Bartolomej apostoli dag anno 1539.

Breffue tiill thesse epther^{ne} leendsmendh her Oluff Rosenkrants, Marquard Nymandh, Gundj Lange, Zachim Dam. Vor gunst tiilforn. Vidt att vij nu hassue sielff, ther vij wore voj wor stadt Kiøpnehaffn, besigtiget samme byes wolde och befestninger och forfarit, att samme by er sommesteds meget bygsalden, och hassue vij therfore tagit en dwenger och et stycke wold tiill off, som vij sielff wille lade bekoste och ferdig giøre, och sende vij nu ther fore tiill teg vort opne breff tiill bynder och menige almoe vdi R herrit, saa the schulle paa huilken tid off elst^e Zachim Beck, vor rentemester, och Peder Gøstte, embighmand paa vort slott Kiøpnehaffn, teg tiilfigendes wordet, giffue thennom vdt tiill vor stad Kiøpnehaffn och ther arbeinde vdi fire sambfelde dage paa theres egen kost och teringe, epther som the, som vij ther tilstidendes wordet att schulle samme bygning foresta, thennom underuissendes och befalendes wordet, oc epther som tu ydermere vdi samme vort opne breff hassuer att forfare leigligheden ther om. Thij bede vij teg och ville, att tu strags lader forkynde och lese samme breff tiill R herritsking och strags lader giøre clare register och mandtall paa alle for^{ne} bynder, jngen vndertagne, ehuem som helst de tiene eller thennom i were eller forswar hassuer, vden alteneste adelens⁹⁰ egne arffue tienere, och siden strags vfortessuit och vden all forssømmelse tiillsticker for^{ne} Zachim Beck och Peder Gøstte samme register och siden strags ther epther, nar tu fanger theres scriffuelse och et register ther paa, huormange karle att the wille tiill lige vdhassue, vden all forssømmelse fremsticker thennom. Lagendes ther jngen vntskylding fore, saa framt som tu icke wilt stande off tiill rette ther fore. Her vidt att rette teg epther. Befalendes teg gud. Ecreffuit vt supra.

Tiill Zachim Beck och Peder Gøstte samptligen och huer besynderligen.

Vor gunst tiilforn. Wider, att som ether well drages tiill mynde om then dwenger och stycke wold, som vij hassue tagit off tiill att wille sielff lade bekoste och ferdig giøre om Kiøpnehaffns by, thaa hassue vij nu ther fore tiill forordineret off elst^e Peder Rudt, vor hoffxinder, och sticket hannom tiill etther, saa hand schall were hoff arbeindts soldæt och vnderuise thennom, huad the schulle giøre, och hassue vij ther hoff giffuit hannom en instructs ther paa, huad huer schall hassue att bestille och vdtrette mett samme byggening, och antworbit hannom nogle wore breffue tiill the herrether, som schulle arbeinde, tesslig^e om hynlebor och anden dell, atj ther fore strags forsticke samme breffue tilstede och lader hynnte clare register oc mandtall paa huor mange bynder i kunde fange aff huert herrit och siden forfare aff woldmesteren, nar hannom samme arbeindt vdtuist er, huor mange arbeindts soldæt hand tiill lige begerendes er, och siden forscriffue thet framdeles tiill leendsmendene

lendsmændene och sende thennom registre ther paa, huor mange the framskide schulle. Sameledes atj mett thet første forskide the iij sad jern tiill vor kjøpsted Roskylde och lader smede ther spader aff. Teflig^{te} fem sad jern att lade smede haeker och jern Koffmole aff, epther som i wide att besluttet bleff ther i nu sist wore hoff off, och atj scriffue thennom ther hoff huor mange i schulle haffue aff huert slaff, och wille vij etther thette arbendt besynnerligen befallit och tiilbetrodt haffue att fordbre, saa thet maa mett thet første begyndes och fange en god framgang. Wij sende ether och vore breffue tiill thennom aff Roskylde och Køge, att the samme haeker och spader epther ethers vnderuifening schulle lade mett thet første ferdig giøre, sameledes atj lade forscriffue fran Baahusf tember tiill then broe och windebroy, som schall were vden fore rundelen offuer graffwen. Her vider att rette ether epther och lader thet jengulunde. Befalendes ether gud. Screffuit.

(Fortsættes.)

VII.

Uddrag af Universitetets Regnskaber for Aarene 1552—57 og 1558—60.

(Af Konfistoriets Archiv ved Cand. theol. Holger Fr. Rørdam.)

Svad jeg i et tidligere Hefte bemærkede om de der meddelte Uddrag af Regnskaberne over Universitetets Udgifter 1540—45, gjælder ikke mindre om de følgende Udtog af Regnskaberne over Indtægter og Udgifter 1552—57 og 1558—60. For de mellem-
liggende Aar have vi nu ikke mere nogen Optegnelse, hvilket saa meget mere maa beklages, som de Rilder, vi besidde til Universitetets Historie i Kong Christian den Tredies Tid, ere temmelig magre, efterat den ældste Universitetsmatrikel og de gamle Acta Consistorii ere gaaede tilgrunde. Ligesom de forrige Regnskaber ikke blot oplyste Universitetets For-
muestilstand, men ogsaa indeholdt adskillige personalhistoriske Bidrag til bekendte Mænds Levnet og Forhold, saaledes vil man i disse finde lignende, som ikke ere af mindre Interesse. Derimod er her kun lidet til Oplysning om Universitetsbygningen, da den nu var fuldenbt. Angaaende Universitetsbibliotheket vil man imidlertid finde endel hidtil udfendte Oplysninger. Med Hensyn til Udvalget har jeg fulgt de samme Grundsætninger som tidligere, kun at jeg har forbigaaet endnu flere af de ubetydelige og lidet oplysende Regnskabsposter.
— Som det let vil bemærkes, udmærke disse Regnskaber sig ikke ved nogen streng Orden, og de mangle som oftest ordentlige Opsummeringer. I de fleste af dem fattes nogle af Universitetets staaende Indtægter med de dertil svarende Udgifter, dette gjælder navnlig den saakaldte uvisse Rente af Anandrup Klosters Gods, der bestod i Skovhave

(D.

(d. e. Havre, betalt for Brændſel af Kloſterets Skove), Oldengjæld (Bøndernes Betaling for at lade deres Evin gaa paa Skov, ſom erlagdes dels med Evin, dels med Havre), Indfæſtning, Sagefald, Gjaſtningspenge eller Gjaſtningshavre (Afſøgning af Gjaſteri, d. e. Forpligtteſen til at underholde Godſets Gjer, hans Folk og Hefte med Natteleje og Fortæring en eller flere Nætter om Aaret), Forlov (d. e. Penge, indkomne ved at en Perſon frikjøbte ſig fra Godſet, eller Betaling for Tilladdeſen til at bortføre Løſere af Godſet) og Holdſkavre (Afſøgning af Vgter). Over denne udiſke Rente førtes nemlig almindeligt ſærſkilte Regnskaber, og flere af diſe ere i Behold. Af dem ſer man, at Indtægten, med et Middeltal for en Del af Aarene mellem 1547 og 1560, aarlig beløb ſig til omtrent 100 Dlr. i Penge og 90—100 Tdr. Havre, Tallet paa Oldengjældſevin var meget foranderligt, engang var det 172, en anden Gang kun 39, ſom ofteſt nærmefl det ſidſte Tal. Almindeligt gave diſe Indtægter ved Udgifternes Fradrag et Overſkud, der dels tjente til Lønning for Univerſitetets Foged paa Knardrup, dels fordeltes mellem de ældre Profeſſorer. Særſkilte Indtægter af Knardrup Gaards Avl ligefom af Fiſkeriet i Knardrup ſe anføres almindeligt ikke, medens de oftere krævede temmelig betydelige Udgifter; formodentlig er Indtægten af Avlen væſentlig medgaaet til Gaardens Beſtyrelſe, og Udbyttet af Fiſkeriet er in natura fordelt mellem Profeſſorerne.

Som Bidrag til Oplyſning om Univerſitetets Godsindtægter, og derved til Landræſenets Hiſtorie i Almindelighed, meddeles det ældſte af de nu bevarede knardrupſke Regnskaber (1547—49):

Rnuds Schriſſuers regensſcaff aff Knarderuppe frann Søndagenn Vocem Iucunditatis in anno Mdxlvij Jeg anamett Knarderuppe och till Faſtelagenn Mdxlix.

Hec ratio primum audita est Haſſniø 14 martij 1549 et postea rursus Knardorp audita approbata et ratificata per me Petrum Capitaneum ad hoc commissum nomine totius Vniuersitatis.

Indtegt.

Item anamett aff Jens Pedersenn i Koruppe for illebrandt, handtt købte aff Alrøds ſkoff, ſom Doell ſkoffogedtt foruiſte hanum iij marc.

Item aff Jørgenn Nagenn i Bregennde for illebrandt handt købte af Ganolſ offræ, Riels Hedibo ſkoffogedtt ibid. foruiſte hanum, dedit i lamb, wor iij ſ.

Item Anne Fogedeqwinnde i Ganolſ aff thett gadehus hwn vdi boer. xviii ſ.

Item aff Peder Briide i Søſom geſtningſ penndinge for ij aar iij marc.

Thenne eyther^{re} haſſræ aff Søſoms mennidt anamett, Som er ſoldtt illebrandt aff Snødde for, Jens Andersenn ſkoffogett ibid. foruiſte thenum. (Hemten Mænd anføres, hvoraf de 12 gav 1 Td. Havre, de 3 gav 1/2 Td., Havren betaltes med 8 Skilling Tønden.)

Thenne eyther^{re} haſſræ er ſoldtt illebrandt aff Ganolſ offræ for, Som Riels Høtboe ſkoffogett haſſuer foruiſt. (Tre Mænd af Nagerup anføres, ſom hver gav 1 Td. Havre.)

Thenne eyther^{re} haſſræ er ſoldtt ſkoff for aff weſtræ Eggett, Som Riels Michelsen ſkoffogett

Koffogett haffuer foruift. (Fire Mænd af Visthøfte anføres, som hver gav 1 Ed. Havre, iskedet for hvilken der betales 8 St. En Mand af Sanløse gav paa nogle Gumsømagle Mænds Begne 4 Eder., eller 2 Mk.)

These epter^{ne} penndinge er anamett aff Lennolt, er gestnings och Landtgille penndinge¹⁾ till hielp atth forbedræ gordenn mett.

Item Oluff Ibsen vj þ grott landtgille penndinge, i marc gestnings penndinge, er iij mc. vi þ.

Item Peder Michelsen v þ grott landtgille penndinge, er iij mc. v þ.

Item Jep Pedersen ij mc. vj þ landtgille penndinge, i mc. gestning, er iij mc. vj þ.

Item Søffrenn Trugelsenn ij marc vj þ landtgille penndinge, i mc. gestnings penndinge, Er iij mc. vj þ.

Item Niels Hansenn i Odemærke gaff till festning aff en gordtt, handit kandt see i pundtt vdi huer wong xij mc.

Item anamett leg aff Her Oluff Raffen²⁾ till hielp atth betale mett hues ther bleff forterett i thoe koste, ther bleff giortt thenn tiidt thenn trætte wor emellom Vniuersitetet och Niels Andersen³⁾ om Puge Sø xxx mc.

Item for enn lesth fornn, halffue parten rug och anden halffue parten big, myn affgiift aff Knarderups affell, Som Doctor Peder Capethn den tiidt wor Rector bessoell meg atth holde høes meg til hielp atth forbedræ Knarderups gordtt meth, Sameledes en lesth big ieg orligen giiffuer vniuersitati aff ij lirde tynde Gressue och Gillebryndtt, besregnett pundtt rug for iij marc, pundt big for iij marc, beløber seg the ij lesth in summa Lxxvij mc.

Item i pundt big aff Rasmus Feiler i Knarderuppe aff enn ødde Jordtt. . . iij mc.

Item af Jesper Smedtt i Knarderuppe aff hans hviß handit vdi boer hans orlige Landtgille v mc.

Item Jesper Hansenn till festing aff en gordtt, Som Peder Briide i Søsom oplaadtt for hanum, gaff viij mc.

Item Anders Jude aff Knarderuppe tiill festing aff enn lilde stassan i Knarderuppe xij mc.

Item Anders Northensen oplaadtt synn gerdt for synn søn Jeppe, gaff ij stvde (oc) iij mc.

Item Oluff Degenn i Gerløff fette en gordtt ibid., gaff . . . i stvdt (oc) ij mc.

Item Klemett Laurekenn ibid. fette enn gordtt, gaff . . . i stvdt (oc) ij mc.

Item Niels Smedtt aff Lenolt fette Oluff Ibsens gordtt ibid. gaff. xvj daller.

Item Maurtz Laurigenn aff Toderuppe for handit belaa synn Naboes Datther, gaff aff synn iiderste formuge. iij daller.

Item

¹⁾ Landgildepenge henhørte ikke til den ubiðse Rente, men ere anviste til Afholdelse af extraordinære Udgifter, som i dette Aar foresaldt i langt højere Grad end sædvanligt.

Universitetets Renteester siden 1545, se foran S. 23.

²⁾ Til Lyngbyhølle ved Arresø, af Slægten Presselberg, Søn af den Anders Henriksen, som omtales i Knudsens Danmark i Middealderen, S. 56.

Item Jens Boelsenn i Alrødt oplaadt syn gordtt for syn Sven Boell, shall giiffue Michaelis nest komendes ij stovde.

Item Niels Hansenn aff Liunge oplaadt synn gordtt for syn swoger, shall giiffue Michaelis nest komendes ij stovde.

Item Peder Andersenn i Hastruppe oplaadt synn gordtt for Jens Nielsenn ibid. shall giiffue tiill Sancte Michels dag ij stovde.

Item Peder Skytte i Smorum for hanff sigsønn Hans Laurigen maa were gwlitt aff vniuersitetens gods, doeg haffde ieg tagett thett wnder, om Vniuersitas will were tiill freds oc fredde syn mynde ther tiill, tunc dabit ij stovde, 3 pundt haffra.

Item Peder Rod i Knarderuppe sette Jens Jsens gordtt ibid., dabit michaelis viij mc.

Item Jens Jsenn i Knarderuppe for handtt toeg nogett weditt frann meg, shall giiffuue vi mc.

Item Niels Hedtboes dreng i Ganløb for handtt tyffthett Peder Andersens dreng ibid. for enn fiorte, handtt schulle haffue skellet, och kunde thett icke benisse, gaff vi mc. 3 pundt haffra.

Item Peder Andersens dreng i Ganløb for handtt toeg enn raffitt frann meg, gaff iij mc.

Item Hening Nielsenn i Ganløb for hanndit haffde sagdt goedit for Jorgen Kneppe ibid. for handtt forførde Oluff Esfrennsenns hwsfrue ibid. natthe tiide, gaff vi mc. Shall giiffue ij 1^r haffra.

Item Hening Nielsenn aff Ganløb anthuordett meg nogett honing handtt haffde soedth aff stoeff byer, er nogett myndra endtt en ottingb.

Item Hans Hendricksenn i Stenlille for handtt haffde soedit nogett paa Esoms mard och motthe førett aff, gaff i 1^r haffra.

Item Mats Jensenn ibid. for handtt haffde soedit nogett paa Esoms mard oc motthe førett aff, gaff i tønne haffra.

Item Hans Klemchen aff Elastwundt for handtt haffde soedit paa Esoms mard och motthe førett aff, gaff i 1^r haffra.

Item Anders Nielsenn ibid. for handtt haffde soedit paa Esoms mard och motthe afførett, shall giiffue i 1^r haffra.

Item Jens Delsenn aff Østhyde tiill forløff for nogett gods handtt forde off Esom, som Oluff Jenssen anthuordett hanum, gaff xxx 6.

Item Jep Pedersen, som tlentte Hening i Ganløb, for handtt toeg Jens Andersens Leedit ibid. om natte tiide och bar aff hanff gordtt, dedit vi 1^r haffra.

Item Mats Pedersen i Søruppe siid nogett illebrandtt i Alrøds stoff, som Boell stoffogett ibid. foruiste hanum, gaff xviii 6 ij alb.

Item Jens Hendricksenn i Søruppe siid illebrandtt i Alrøds stoff som Boell ibid. foruiste hanum, for xviii 6 ij alb.

Item Peder Laurigenn i Rillebryundtt siid illebrandtt i Ganløb offra som Niels Hedtboe foruiste hanum for vi 1^r haffra.

Item Her Hellas i Ledtøffuue siid ildebrandtt i Ganløb offra Niels Hedtboe foruiste hanum for ij 1^r haffra.

(Tre Mænd af Greve, Hufum og Sengeløse fik Brændsel af samme Skov for 9 Ldr. Havre.)

Item Jens Jbsenn i Kuardruppe for nogett gamelt forfulneth tember aff eih gaffmbelt (!) hviß, skidt i Ladegorden, wor moßen vdueliggt wden till att brennde, gaff viij þ.

Item Joenn aff Søsom for handtt floegh wnge Jens Olsenn ibid. wdi bryffedt mett enn Kniff, gaff..... ij mc.

Oldengielddth.

Søsom (22 Ydere anføres)..... xxiij oldenswin, liij boelswin viij r hæffræ.

Ganlø (9 Ydere) xij Ewin, j t hæffræ.

Kiunge (4 Ydere) v Ewin.

Alrodth (1 Yder) ij Ewin.

Kenolth (1 Yder)..... j Ewin.

Sperrekruppe (1 Yder) ij Ewin.

Boruppe (2 Ydere)..... ij Ewin.

Emørrom (4 Ydere) v Ewin, j t hæffræ.

Hastruppe (1 Yder) j t hæffræ.

Dalby (3 Ydere) v Ewin.

Odemark (2 Ydere) j Ewin, j t hæffræ.

Toderuppe (1 Yder)..... j Ewin.

Vastruppe (8 Ydere)..... ix Ewin.

Toftruppe (1 Yder) iij r hæffræ.

Wregløse (4 Yder) xij r hæffræ.

Herskedt østræ (2 Ydere) ij r hæffræ.

Breggende (3 Ydere) iij r hæffræ.

Werløse magle (2 Ydere) j Ewin, j t hæffræ.

Sten Lilde (3 Ydere) ij Ewin, iij r hæffræ.

Item Oluff Broder aff Elastronndt for handt motthe føre nogett Sædt aff Søsom's marck handt hæfde soedth j t hæffræ.

Item Jørgen Høningsen ibid. for handt modhe føre nogen sedtt aff Søsom's marck j t hæffræ.

Item Høning ibid. for handt motthe føre uogenn fædth aff Søsom's marck j t hæffræ.

Item anamett pændinge aff Her Oluff Raffn till xij garn fædet vlij þ. er vj mc.

Item betalet Her Oluff Raffn iij reff till fiskerie, huer raffn ij alb. beløffuer seg som ieg hæffuer schreffuet vdi myn vdtgiffitt eblandtt bekostning, som er giortt til fiskerietth liij mc. ij þ ij alb.

Item Siise Mortens i Fregløffue gaff till forløff for noget gods hron fæd epter Jørgen Mortensens Fader i Vastruppe xxx þ.

Item Laurij tembermannndt i Grefsebe til forløff aff foræ arff..... xxx þ.

Item Jens schriffuer i Stenløse fæd nogett illebrandtt i Ganlø offræ aff en gamell felle, som Niels Hedtboe skoffoget foruiste hanum for..... j t hæffræ.

Item

Item Jens Trugelsenn i Bakruppe for handt fortalte seg mod D. Peder Capeteyn, Doctor Christiern (Worsing) och mesther Jacob (Fabritius) i Knarderrupe i so modbe att ther schulle¹⁾ were mere endt ij rætte stepper i aldt Rønbekaffn. Jeg sid befalling aff Rectore atth schulle delle hanum till ringett, Oc handt wille ide liide loffuen, meden sende till meg Jens schriber aff Stenløse magle och Jens Rielsen ibid., forligte seg mett meg nomine Vniuersitatis, atth handt schall giffue i stovdh, ij mc.

Item Rasmus Willomshenn i Slangeruppe sid ij less tornne i Kragelwundt for iij s.

Item anamett vj Rostock thomme sell r, som bleff købtth ølet til kosten, som bleff giortt paa Vniuersitetens wegnne, huer r iij s, er ij mc.

Item anamett v lamb stynndtt, som bleff købtth till kosten som findes i vdtgiffthen, huertt stynndtt iij s, er xv s.

Item Wither stomager som boer i ladegorden gaff aff stith hwsf ij mc.

Item Lauris Sneider aff eth liideth hws i ladegordenn i mc.

Item Peder Rod aff eth hwsf i ladegordenn xliij s.

Item Niels Steder i Søsom sid aff westra Egget iij less kratth for iij s.

Item Anders Jenssen aff Søsom feste Niels Steders gordtt ibid. er en liden staffn paa eth pundtt skyltt, schall giffue Michaelis vj mc., ij r hæftra.

Item aff Peder Hansenn i Søsom paa hans søsters wegne kalles holdtt, i r hæftra.

Item Joenn i Søsom till holdtt i r hæftra.

Item Jep Persen ibid. till holdtt i r hæftra.

Item Thomas Jude i Knarderrupe holdtt i r hæftra.

(Med Dr. Ped. Capeteyns Haand:)

Summa omnium acceptorum liij rir mß iij s.

Porcorum lxxliij et dimidius.

Tonnarum anone lxxix et dimidia.

Boum xliij.

Octale mellis.

Wdtgiffth.

Item andenn pynge dag wor Doctor Peder Capeteyn, dhenn tiidtt wor Rector, Doctor Christiern, Doctor Seningius och theres mettfolgere her och besoe Knarderrups stoffue, bleff thenne epther^{ne} bekosting giorth.

i tønne rostok sell liij mc. iij s.

Offuerskoretth brødt och huede brødt viij s.

i sadtt Salt madtt i mc.

i Lamb lessuendes xij s.

Gerstt groffenbradtt xliij s.

Smør viij s.

Wnge hønø viij s.

Item Torsdagenn nest epther wor frue dag natliuitatis wore these epther^{ne} Rildersmendø mendtt Peder Goisse, Wagens Goisse, Herløf Trolle fuldimøndlige Oluf Stendell

riij

¹⁾ Man kunde tro, at her var glemt: ikke.

xliij Oldinger och andra bñnder aff lennet och wdden lennet aff kon: Mattis befalling atth graniste emellom Vniuersitetet oc Niels Andersenn om Puge Søv. Tha bleff glorit thenne epter^{ne} befoftning, Som Doctor Christiern oc mester Jacob øffuerueyett for the droge aff Knarderuppe

li tønnen rostod søll	vliij mc.
ij tønnen danstøll	liij mc.
Fersti orekødt	v mc.
liij fadt Salt madtt	liij mc.
liij lessuendes lamb	liij mc.
liij ges	ij mc.
vj høns	vj §.
Øffuerførett brødt, huebebrødt	xx §.
xxviij melslagne brødt	xxviij §.
i pundt Smør	ij mc.
xv poitther wiin	liij mc. ij §.
Wtther ath foge meth	x §.

Mandagenn epther Nuptias in Cana Galilee wor Doctor Peder Capeteyn Rector, Doctor Christiern, mester Jacob, Her Oluff Rassin oc theres metsylgere her i Knarderuppe om gamell agterstade, bleff ihette epter^{ne} befoftedth

i tønne rostod søll	liij mc.
Øffuerførett brødt och huebebrødt	vliij §.
i fadt Salt madtt	i mc.
Fersti orekødt	i mc.
vj høns	vj §.
Smør	ij mc.

Sancte Peders dag i faste wore these epther^{ne} welburdige menndtt Her Peder Skram, Herløff Trolle, Peder Gøisse, Oluff Skendell, Christiern Porff, gamle Oldinger oc bñnder aff lennet och wden lennet atth graniste emellom Vniuersitetetth och Niels Andersenn om Puge Søv, tha bleff gjort thenne epther^{ne} befoftning, Som Doctor Christiern oc mester Jacob øffuer ueyett for the droge aff Knarderuppe

li tønnen rostod søll	vj mc.
ij tønnen danstøll	liij mc.
xx poitther wiin, potten liij §	liij mc. liij §.
v niie begger	x alb.
liij fadt salt madtt	liij mc.
Ferst madth	xij mc. liij §.
vj par høns	xx §.
i pundt Smør	ij mc.
Øffuerførett brøtt, huebebrødt	i mc.
Melslaget brødt	xx §.
Wtther ath foge metth	x §.

Stengthe

Stengthe Doctor Christiernn oc mesther Jacob myn hwsfrue og tyndenne i gorden..... lii mc.

Slid Her Weder Skrams schriffuer for bressueth ther sagenn wandes mett i daller.

Thette ept^{er} er befosteth paa gorden till muremesther och kaldslager thes daglon och wnderholding till madth och well.

(Herunder anføres forskjellige Udgifter till et Beløb af 84 Mark 8 Sk. 2 Alb., heraf kan følgende mærkes:)

Item Brands glarmesther i Køpnehavn for winduer handt bøthe paa abedens Cammer..... xi s.

Item sid Brands for vii nise winduer aff hanff egetth glas oc blie til Capittels stue v mc.

Item Soffren Smedtt for lii nøgle en till kaldhus dørren, en till thett lille Cammer opp till kircken och en till thett store kammer som mandt gor opp atth vindelfstennen i s.

Andre Udgifter.

Item Jep wogenmandtt i stwðij stræbde aff syn wogen till Knarderuppe, thenn tildt vniuersiteteth gjorde the hamborge sendige budtt gestedt till Doctor Peder Walladti, effther fift xij s.

Item Hans schriffuer till Trilherriß ting for nogle tings wiithner handt schreff paa then trætte om Bugen Sø i mc.

Item Hans Pedersenn i Sperrestruppe pendinge till iij mursten som Vniuersitas beffoell megh att giffue hanum fift the wore i Knarderuppe liij mc. liij s.

Item Jep Pedersen i Ganløb ieg gaff hanum aff Doctoris Remberti beffalning i betalning for en stwðth v mc.

Item Løbthe ieg aff Doctoris Remberti Rectoris, Doctoris Christierns och Doctoris Machabei beffalning iij stwðthe, enn aff Oluff Michelsenn i Søsom, gaff for hanum xiiij mc.

Item aff Michel Matzen ibid. ij for xi mc.

Item aff Niels Lork i liunge i for x mc.

Thette ept^{er} er befostett paa enn Olekiste, Som stoer mellom Søsom och Knarderuppe.

Befoßningen beløb sig til 10 Mk. 8 s.

Thett ept^{er} hæffuer Jeg befostedt paa fisteriet bode paa Vniuersitetens wegne och mynne, siden Jeg fildt Klosterett i beffalning.

Udgiften til Fisterens Løn og Anstæffelsen af forskjellige Fisteredskaber — af slige nævnes: „Waadh, Brasen garn, Topper, Hampe symmer till atth slaa garnen vnder mett, Flede, Ruser aff Hampp, Vast Symmer atth føre wodhen wnder mett, en wee kalff paa en halffue stenn hamp, Symmer af hordtt och blie paa thenom, enn egge, eth prißings fadtt till eth hiide fadth“ — beløb sig i det hele til 83½ Mark.

Med Dr. Peder Capeteyns Haand:

Summa erogatorum iijc xix m℥ vi s.

Regnskabet

Regnskabet slutter med en vidtløftig Afregning mellem Fogeden Knud Pedersen Skrifer og Dr. Peder Capeteyn, der paa Universitetets Vegne førte Tilsyn med Knardrup, den er forfattet af den sidstnævnte og i det latinske Sprog.

Med Hensyn til Beregningen af Mynt og Kornmaal saavel i dette som i de efterfølgende Regnskaber bemærkes i Almindelighed, at en Daler paa denne Tid gjaldt 3 Mark, en Mark 16 Skilling, en Skilling 3 Albi (Hvid). En Ort var 12 Skilling eller $\frac{1}{4}$ Daler. En Skilling grov var 9 Skilling dansk. — Et Pund Rug er her (i Sjælland) 20 Skjæpper, et Pund Byg 24 Skjæpper, et Pund Havre 40 Skjæpper. Tolv Pund af hvilken som helst Kornsort udgjorde en Læst, Lønden beregnedes til 6 Skjæpper.

1.

1552—53.

Regiister oc Regensstaff paa hues Knud Pedersenn aff Knardroppe haffuer anamett oc oppeboret paa Bniuersitetens wegne aff Riøpnehaffns wesse rentte, aff Knarderops Leenn, Som ær Krog, Vig, Smør, Landtgils pendinge, Thhyende torn aff Thwonnæ och Sameherrit, pendinge aff Kon. Matts toldt i Helsingør, Studij pendinge af Siellands och Skonne Stigter, Sameledes huor for^{ne} rentte och indtkombst er bleffuen. Och ær eth aarss regensstaff frann Michaelis Mblij oc till S. Michels daeg Mblij ¹⁾).

Sam, gies, hønø, flest, oldenswin, Gruids pendinge, gestnings pendinge ²⁾), met anden hendelige indtkombst^h aff samme aar er helt blant professores ³⁾).

Indtægt.

Knarderops Lænn ⁴⁾).

Søsom (27 Ydere, hvis Navne og Ydelser ere specificerede, ved en af dem er bemærket: „haffuer i pundt skuldt qvitt synn liiffis tidt och haffuer dher paa Abbedt Peders breff fordom Abbedtt i Knarderoppe 12.“).

Ganløse

¹⁾ Blandt Indtægterne i dette Regnskab mangler altsaa den uvidske Rente af Knardrups Len, ligeledes Indtægten af Knardrup Gaards Møl og Fiskeri, ligesom ogsaa den gamle Kollegierente.

²⁾ Gæstnings Penge er uden tvivl traadt istedenfor den tidligere almindelige Ydelse af Havre (jfr. Univ.-Ordinansen af 1539), som ikke nævnes i dette eller noget af de følgende Regnskaber.

³⁾ Disse Naturalydelse er derfor ikke særskilt opførte i Regnskabet.

⁴⁾ Ydelsernes Beløb, ligesom Fordelingen, er som det anføres i Univ.-Ordinansen af 1539, dog er der paa enkelte Steder et nogen Forandring, kun hvor sligt er foregaaet, eller hvor der ellers er noget at mærke, meddeles vedkommende Regnskabspost her,

Ganløſe Bye (8 Ydere ¹).

Baſtroppe (7 Ydere ²), endvidere er bemærket: Dluſſ Boſens ij pundt Korn bleffue hannum tiilgiiffuen paa Jarom thenn tidt handt bleff ſagdt frann ſyn gordt i Kon. Ratts egenn neruerelſe 2c.⁴).

Dalbø (3 Ydere, der hver gav 3 Pbd. Byg).

Ebberoppe (1 Yder, der gav 3 Fdg. Smør).

Torlunde (1 Yder, der gav 1½ Pbd. Rug og 1½ Pbd. Byg).

Summa af Knardrups leen	viiij lester iij pundt Rug.
	ix lester 6 pundt big.
	xvii f ^r Smør.
	xxj marc ⁴ iiii ſ.

Thyende Korn aff Thyvne och Sæmeherrit	iij lester rug.
	ix lester big.
	ij lester haſſre.

Aff forſchreffne Rug, Big oc Smør haſſuer D. profeſſores ſſaaedt Dette effther^{ne}, pundt kornn for j dalæ, fierding Smør for ij dalæ.

Doctor Albret Knoppert Rector, Dr. Peder Palladius, Dr. Chriſtiern Morſing, Dr. Johannes Machabaus, Dr. Peder Capeteyn og Meſter Niels Hemmingsen ſil hver 1 Laſt Rug, 1 Laſt Byg og ½ Lb. Smør, hvorfor hver gav 27 Dlr. Meſter Peder Parvus, M. Hans Albretſen, M. Chriſtiern Morſing og M. Jens Skellerup ſil hver 9 Pund Rug, 9 Pund Byg og 2 Fjerdinger Smør, hver for 21 Dlr. M. Marcus Torbanus ſil 9 Pund Rug og 9 Pund Byg, for 18 Dlr. M. Hans Svendsen ſil 4½ Pbd. Rug og 4½ Pbd. Byg, for 9 Dlr..

Summa ſummarum alt kornet Dni profeſſores haſſuer ſaaedt ær x lester ij pundt rug, x lester ij pundt big, xx fierdinger Smør, ger i penndinge iij^rxxij dal.

Offuer for^{ne} kornn D. profeſſores haſſuer ſaaedt wor mere ſom ſoldeſ i meneheddenn vij pundt rug, pundet viij marc⁴, ær xviiij Dalæ, vij lester iij pundt Big, pundett viij marc⁴, ær ij^rxxij dalæ, ij leſt haſſre, pundet viij marc⁴, ær xlviiij Dalæ, Er Rug, Big och haſſre iij^rxlviij dalæ.

Tordtſkyldt aff Køpnehaffnn.

Tilſammen 271 Daler 7 Sk. De enkelte Yderes Navne og deres Leje-aſgifter ere anførte i Regnſtabel.

Aff Kon. Ratts tollt i Helsingør ij^c dalæ.

Aff Siellands ſtiigt iij^c dalæ.

Aff

¹) Som i Univ.-Ordin. Addit. in Cragii Ann. p. 118 (den danſke Overt. urigtig).

²) I Univ.-Ordin. anføres kun tre Ydere, der tilſammen gav 6 Pbd. Rug og 6 Pbd. Byg (foruden Gaare); de her nævnte 7 Ydere gav 11 Pbd. Rug og 11 Pbd. Byg.

Aff Schonne stiiغت iij^e dalæ.

Summen af Pengeindtægterne er 1648 Dlr. 2 Rt. 3 St.

Bdtgiiffth¹⁾).

Doctor Albrett Knoppert Rector j^e dalæ.
 Doctor Peder Palladius j^e dalæ.
 Doctor Christiernn Morsing j^exl dalæ.
 Doctor Johannes Machabeus ij^e dalæ.
 Doctor Peder Capeteynn j^exl dalæ.

Mester Niels Hemingsenn till twende terminer xxv dalæ, Endtt till dhe
 andræ twennde terminer sydennd handt bleff theologicus professor sic handt j^e dalæ.

Item pro lectione hebraica xx dalæ, er j^ev dalæ.

Mester Peder Paruus lxx dalæ.

Mester Jens Skelleroppe lxx dalæ.

Mester Hans Albreghenn lxx dalæ.

Mester Christiernn Morsing lxx dalæ.

Mester Marcus Jordanus lxx dalæ.

Mester Hans Swendhenn²⁾ xxv dalæ.

Idem pro Notariatu xiiij dalæ.

Scholemester pro Musica xx dalæ.

Knud Pedersen quæstor xx dalæ.

Bibliothecarius x dalæ.

Famulus communis x dalæ.

Duo pedelli xx dalæ.

Gaff Jeg Doctori Cornelio for pedagogica residentia till Læxæ xx dalæ.

Gaff Jeg Doctor Peder Capeteynn pro conductione domus vj dalæ.

Gaff Jeg Doctor Christiernn Morsing hwsleue, vniuersitas wor hannum
 pligtig for eth aar Mester Hans Swendtsenn boede wdj hanff hwsff i thett lille
 stredde opp tiill hannum iij dalæ.

Endtt gaff Jeg Doctor Christiernn hwsleue for Her Jens Jensens søster,
 thij vniuersitas er hende frij hwsff pligtig ex contractu vij marc.

Gaff Jeg Mester Hans Swendhenn pro conductione domus ex consensu
 Vniuersitatis vj dalæ.

Gaff ieg Her Gotstald Canick i Roschildt och Her Bertell vicario haffnensfi
 aff en feelig residens dhe haffue i Sancte Peders stredde som Mester Marcus Jor-
 danus wdj boer, for iij aars Læxe xx marc om aaret, er xvij d. viij s.

Gaff

¹⁾ Heri mangler Udgifterne ved Knardrup Gaard, og Udgifterne til fattige Stupenter.

²⁾ Røernes ikke hos Binding. M. Hans Svendsen var Professor i Mathematik, men døde i en
 ung Alder 3. Mars 1554 (M. Matthiæ Series Regum Dan. msc.).

Gaff Jeg for Rectoris køest iij dalæ.

Stengte dei professores Mester Jørgenn Sognne herre tiill Wor Frue kyrke i Køpnehaffnn i ore tiill sitt Brulluppe, thenn betalebt ieg och gaff for hanom v dalæ.

Forhygde Mester Jens Skelleroppe i Pædagogij gordtt som ieg sydennd fornøffuett hanom effther hans registers lybelse, som ieg haffuer hoest mitt regenskaff, beløffuer xrb dalæ x s. ij alb.

Gaff Jeg for drect bleff færdtt aff Mester Hans Albretsens gordtt som dhe Kierlinger¹⁾ dher boer hoest hanom haffde indtæst paa hanom . . . xriij s.

For Mester Eylers²⁾ och thenn qvindes køest hanom tager ware paa, fraann Bartholomej Eij och tiill Bartholomej Eij, et aar. xx dalæ.

Gaff Jeg Gadtmandtt Landstings schriffuere tiill Siellandsfar Landsting for eth doms breff øffuer Duff Bosen i Bastroppe j dalæ.

Gaff Jeg Frands Thomesen herritschriiffuere tiill Thyrheriff ting for nogle tingswidner och Domsbreff øffuer forschreffne Duff Bosen i Bastroppe iij marc.

Thette efftherschreffne er bekoestebtt paa dett Liiberii paa thett stennhus i Collegij gordtt wdtt tiill wor Frue kyrke gordtt *Ex consensu Vniuersitatis* ³⁾.

Risbthe aff Claus God borgere i Køpnehaffnn xx tølthet Deller tiill Liiberiet oc komme tiill ingen andenn brug, gaff hanom for tølthenn 6 marc v s., et

xxxxvj m s. iij s.

Thenn 20 dag Januarij begynte Giertt Snetker att arbeide selfstreddig paa Liiberiet och Doctor Peder Capeteynn holt hanom tiill køest xv søgne dage, som waret tiill thenn 6 dag Februarij, gaff huer dag for theris wnderholding i marc danske, och wor dher two helige dage, gaff oc i marc danske for theris wnderholding om dagenn, thet ær for wnderholding i dhe xvij Dage xvij marc.

Gaff ieg Giertt Snetker tiill arbeids løen selffuer treddig i de xv dage, i marc om dagen xv m s.

Giorde

¹⁾ Blandt de Gaarde i S. Pedersstræde, af hvilke Universitetet fik Jordstyk, nævnes Kierlinggaarden (maaske et Slægt Hattighus).

²⁾ M. Ejler Hansen Malmø var en kort Tid ansat som Professor ved Univ., men gik 1550 fra Forstanden. Den her anførte Udgiftspost findes ogsaa i alle de følgende Aars Regnskaber. I Konst. Archiv. Pallen Nr. 180, findes en Fortegnelse over „Suppellectilia reperta apud M. Hilarium Malmogiensem, dom. letare Ao. 1550“, herpaa 57 trykte Bærter, 17 „annotata scripta“, nogle Klæder og noget Hvedgeraad.

³⁾ Da alle Emaaudgifter ere anførte særskilt i Regnskabet, har jeg her maattet indskrænke mig til at anføre de vigtigste Poster.

Giorde D. Professorens ening mett Giertt Snetker huadtt handtt schulle haffue huer vghe paa syn egen koesth, tha bleff hanom sambthet met ij Ewenne 7 marc om wgen, Och begyntte handtt then 8 dag Februarij och arbegett till posche aff thenn som wor thenn 16 dag Aprilis, beløffuer seg 7 wger sex søgnne dage i huer wghe, affregnet wor Frue dag Annunciationis handtt holt helligtt De ij dag i forskreffne tidt handtt ellers holt søgentt och icke arbegett, Szo bliffuer ther iigen 7 wgher och i dag, thett er xxx dalæ 13 þ i alb.

Gaff ieg for j^e wogenskwdtt købtes aff en dansker ¹⁾) Mandtt som Giertt seluer anamett xvj dalæ i ortt.

Gaff ieg Mortenn och Willom sagkerer for dhe store wogenskwdtt som Giertt haffde fortyngdtt mett thenom v marc.

Thenn 6 dag Julij regnett ieg mett Giertt Snetker om hues handt haffde arbegett syden ieg gaff hanom peninge om posche tilforn som forskreffuet staar. Er dhett xi wger søgnne 7 marc om wgen, Thett ær xxxij d. i ortt.

Grands glarmester paa vestergade for 7 winduger handt giorde aff Ny aff sitt eget glass och bly som stor i thenn østre ende i liberij hrossett xvij mß.

Jens Murer i Lauris Børsens stiede for vij dagæ handt murede och dynnekæt paa libriet, gaff hanom paa syn egen koesth ix þ. om dagenn, thett ær iiij mß vij þ.

Gaff Jeg Orderups menndtt for dhe halp att løffthe iiij xvj alane træer opp paa Løfftedtt ²⁾ iiij þ.

Gaff ieg Sander Keyell for ij^e wogenskwdt handt købthe i Helsingør och forskydet till Køpnehavn xlvj dalæ.

Regnett Jeg mett Giertt frann then siuennde dag Julij och till then 29 dag Septembriis 2c.

Gaff ieg Giertt ex consensu vniuersitatis som dhe haffue løffuedtt hanom then tidt then Ny contragtt bleff giordtt att handtt schulle tage seg arbegett paa aldt sammen wdj en swm, som dett tilkomende aarss regenscaff ydermere forklarar huadt contragten beløffuer seg, handt sambthet mett thenom atth haffue, oc gaff Jeg hanom ij pdt. rug, ij pdt. big, i f. smør, pundt Rug viij marc, pundt Big viij marc, fierding smør vj marc, Er Rug, Big och Smør xij dalæ j marc.

Gaff Jeg Johann glarmester for myn Rodige herriis och Drotningens woben handtt sættthe i dhe winduger paa Liberiet ex consensu vniuersitatis vij mß.

Betalett Jeg Arildt Snetker i Roschylbth som Doctor Peder Capeteyn och Doctor Albret forteret dher, then tidt the wore ath forhandle mett Capittel nomine vniuersitatis

¹⁾ D. e. fra Dansk.

²⁾ Biblioteket var i øverste Etage.

uniuersitatis viij marc. Betalede Jeg och for^{ne} tidt till Krilbth dhe haffde ladett hentte othe pottes vin, potten x alb., thett ar. x m^l viij alb.

Gaff ieg Stigtens schriiffuer for iij steffnings breff offuer Her Jørgen i Kære, Her Hans i Eggeløffue och Her Oluff i Sæby, dher dhe bleffue steffndtt att møddh. for Hans Barnekow och menige prouester i Siellands stigt forbj dhe sydde uniuersitatj offuerhørlig och icke wille giffue thenn deel the ære pligtig aff uniuersitetens Sogner j marc.

Doctor Albret och mester Niels Hemingssean wore i Roschilbt och kalledt thenom i retthe, forteret dhe dhen tidt som ieg betalede i theriff herberig iij m^l.

Gaff ieg for xiiij stølper som komme till thett planckeuert som ær mellom then gordtt Mester Hans Pomer wdj boede och thenn gordtt mester Hans Albreghen aff flytte twertt frann Joachim Beck, stycket vj stellinge. (En Del andre Udgifter til samme Planckværk anføres).

Udgifterne ere ikke opsummerede i Regnskabet.

2.

**Knud Pedersens Regnskab over Universitetets Indtægt og Udgift
Mittelsdag 1553 til samme Tid 1554¹⁾.**

Indtægt.

Rnardrup Lens visse Rente: 8 Læster 4 P^d. Rug. 9 Læster Byg. 17 Fjerdings Smør, 21 Mark 4 Skilling.

Tiendekorn af Tunes og Sømmeherrede: 2½ Læster Rug, 9½ Læster Byg, 1½ Læster Havre.

Heraf kjøbte Professorene paa samme Billaar som forrige Aar 9 Læster 4½ P^d. Rug, 9 Læster 4½ P^d. Byg og 20 Fdg. Smør tilsammen for 255 Rdl.

Offuer forskreffne kornn Dni professores haffuer faaeddtt wore mere som solbes i menehedden i Vesth vj pundt (Rug), pundt for vj marc^l iiij β., er xxvi dalæ xxij β., viij lester i j pundt Big, pundett viij marc^l, er i j xxvi dalæ, i j lesth haffre, pundet viij m^l, er xlvij dalæ. Er Rug, Big och haffre, som solbes i meneheden i j xxiij d. xxij β.

Jordskylb af Kjøbenhavn, 273 Dlr. 11 β.

Aff Kon. Matt. toldt i Helsingør i j Dalæ.

Aff Siellands Stigt i j Dalæ.

Aff

¹⁾ Dette Regnskab har samme Overskrift (med Forandring af Aarsallet) som det foregaaende Aar, og er affattet ganske paa samme Maade som det, derfor meddeles her væsentlig kun Summerne af Indtægten.

Aff Skonne Stiigt iij^e Dalæ.

Aff Hans Barnechow for eth stycke Jordtt vniuersitas solde
hanom xl dalæ.

Summen af disse Indtægtsposter er 1687 Dlr. 9 s.

Vdtgiiffth.

Doctor Peder Palladius Rector	j ^e dalæ.
Doctor Christiern Morsing	j ^e xl dalæ.
Doctor Johannes Machabæus	ij ^e dalæ.
Doctor Peder Capeteynn	j ^e xl dalæ.
Doctor Albret Knoppert	j ^e dalæ.
Mester Niels (Hemingsen)	j ^e xxv dalæ.
Mester Peder Paruus	lxx dalæ.
Mester Jens Skelleroppe	lxx dalæ.
Mester Hans Albreghen	lxx dalæ.
Mester Christiern Morsing	lxx dalæ.
Mester Marcus Jordanus twende terminer	xxv dalæ.
Mester Lauris Oiberuppe	xxv dalæ.
Mester Hans Swendghenn	xxv dalæ.
Mester Pouell Magenn twennde terminer.	xvii dalæ.
Idem pro lectione hebraica	xx dalæ.
Idem pro Notariatu	xiii dalæ.
Mester Rasmus Lætus twennde terminer	xvii dalæ.
Scholemester pro Musica	xx dalæ.
Rnuds Pedersen quæstor	xx dalæ.
Bibliothecarius	x dalæ.
Duo pedelli	xx dalæ.
Famulus communis	x dalæ.

Skengte Dni professores Mester Rasmus Lætus ij pundt Rug, pundet vj
marck iij s., ij pundt Vig, pundet vij m^l, j s. smør vij marck, ær Rug, Vig og
Smør xj dalæ.

Gaff ieg Doctori Cornelio for pædagogica residentia som Mester Pouell
wdj boer xx dalæ.

Gaff ieg Her Gottsalck Canic i Roschildt och Her Bertell vicario Haffn.
for en felluigs resydents the haffue i sancte Peders strædde, som Mester Rasmus
Lætus nu wdj baaer, hwsleue xx marck.

Thette epther^{ne} er bekostedt paa Libriett wdenn dett som fyndes i thett nesthe aars regenslaff tilforn ¹⁾).

Thenn 7 dag Ncuembriß regnett ieg mett Giert frann thenn 29 dag Septembriß ieg fisth affbetalet hanom, tha wor thett vj søganne wger, ⁊ marc om wgen paa syn egenn koesth, Er xvij d. xx β.

Sydenn bleff giordtt enn endelige besluttningh mett Giertt Snetker huadtt handt skulle haffue wdj enn Summ for thett ganske arbeide som dha staadt tilbage, Tha bleff hanom, øffueruerendes nogle forstandiige snetker, sambtydtt ex consensu vniuersitatis mere endtt the iiij pbt. korn handt haffde tilfornn faaeddtt med en f. smør, som thett fremfarne aars regenslaff formeller j'xxij dalæ.

Thenn tidt arbeiddt wor fuldferdiigt bleff kaldet nogle snetker till att besæ om thett wor so forarbeiddt handt kionnde wæret bekiendtt, for theriiff wmage sid ieg beffaling att giffue thenom en tønne Rostod sell aff vniuersitetet, for thenn gaff ieg 6 marc.

Beuilgett vniuersitas Iochim Bed och Peder Janssen Borgemeister att dhe och wille wære hoës samme snetker, thenom bleff foræret met iiij potther win, potten iij β., thett er xij β.

Gaff ieg Anders Pratt for handt forbe Niels Dging frann Rostod, then tidt handt wor dher ex consensu vniuersitatis effther Mester Dauidt xij β.

Gaff Jeg Bentt wogennmandt for handt oegh mester Hans Swendgenn till Farom dher handt wor dher att tale mett Claus Fonteyn ²⁾) nomine vniuersitatis j marc.

Thette efftherschreffne bekostedtt thett hwoff som bleff sætt aff Ny i Doctoris Machabei gordtt. (En Mængde lidet mærkelige Udgiftsposter anføres deriblandt:)

Gaff Jeg Hans Thosing briigere paa køddtmanger gaaddhe for j tønne danstøll till reiise tønne som tembermendtt pleyer att faa, nar dhe faa sammen hwyggett noget hwoff och reiisth dett, for tønne iij marc.

Skengthe Dni professores lycenciato Jeremie sønn, som Jeg antuordett hanom x dalæ.

Gaff Jeg for ij potther Clareth och ser potther winn Dni professores skengte Mester Hendrick Iou: Matt: Predicanter, potte Clareth viij β., potte win iij β., Thett er ij mß ij β.

¹⁾ Af Udgiftsposterne meddeles her kun de vigtigste.

²⁾ Var Kongens „Dortnegt“, flt 13. Maj 1561 fgl. Livsbrev paa Rønnebælsøholm.

3.

Knud Pedersens Regnskab over Universitetets Indtægt og Udgift fra Mikkelstdag 1554 til Paaske 1555 ¹⁾.

Indtægt.

Den visse Rente af Knardrup Len: 8 Læster 4 Pd. Rug. 9 Læster Byg, 17 Eddgr. Smør, 21 Mark 4 Sk.

Tienbeforn af Lune og Sømmeherred: 2½ Læster Rug, 9½ Læster Byg, 1½ Læst Havre.

Heraf folgtes 9 Læster Rug, 9½ Læster 3 Pd. Byg og 5 Edd. Smør til Professorene, Kornet for 1 Dlr. Pundet, Smørret for 1½ Dlr. Fjerdingen, hvilket tilsammen gav en Indtægt af 255 Dlr.

Resten folgtes i Menigheden, Læsten af Rug for 25 Dlr., Læsten af Byg for 32 Dlr., Havren for 1 Mark Lønden, hvilket tilsammen gav en Indtægt af 341 Dlr. 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$.

Penge af Kirkerne i Sjælland og Staane, 600 Daler.

Torbskuld af Kjøbenhavn: 133 Dlr. 8½ $\frac{1}{2}$.

Summen af disse Indtægter er 1330 Dlr. ½ $\frac{1}{2}$.

Udgifter.

Doctor Peder Palladius Ad terminum Natiuitatis Christi	och Posten
fid	2 daller.
Doctor Christiern Morsing	lxx daller.
Doctor Peder Capeteynn	lxx daller.
Doctor Johannes Machabæus	lxxv daller.
Doctor Albret Knoppert	1 daller.
Mester Niels Hemingsenn	lxxv daler.
Mester Peder Paruus	xxxv daler.
Mester Jens Skelleroppe	xxxv daler.
Mester Hans Alberti	xxxv daler.
Mester Hans Mønster pro tribus terminis videlicet Michaelis, Natiuitatis	
och Posten	liij daler.
Mester Christiern Morsings ephtherleffuerste pro termino natiuitatis	
Christi	xviij daler.
Mester	

¹⁾ Som man vil bemærke, omfatter dette Regnskab kun et halvt Aar. Den udførlige Overtskrift er som i de to foregaaende Regnskaber; de samme Indtægts- og Udgiftsposter, der ere forbegaade i hine to, ere ogsaa forbegaade i dette.

Mester Poull Magen.	rviii d.
Idem pro lectione hebraica	x daller.
Idem pro Notariatu	vij daller.
Mester Rasmus Lætus	rviii daller.
Idem pro lectione Mathematica	xx daler.
Scholemester pro Musica	x daler.
Knudt Pedersen quæstor	x daler.
Bibliothecarius	v daler.
Duo pedelli	x daller.
Famulus communis	v daller.
Doctor Cornelius Ieye aff pædagogica residentia	x daler.
Her Gottſtald Canik i Roſchildt oc Her Bertell i Dalby aff then vicarij residentis Mester Rasmus Lætus vdi boer	x m ^l .
Gaff jeg for Plautum	ij Mark ij ^ß .
Gaff for Latinis Bibliis	iiij daller.
Gaff for Ephiphanie	iiij daller.
Gaff for quatuor Thomæ (!) Lutherj	viiij daller
Gaff for Opera Celsi medicj	ij daller.
Gaff for Galeno, bonden	vj m ^l iij ^ß .
Gaff for quintus themus Lutherj	v mark.
For Plinio gaff	viiij mark.
For Opera Philonis vbonden	iiij mark.
For Chronica Functij vbonden	iiij mark.
For Paulus Aganetha vbonden	iiij mark.
For hystoria Aethiopica vbonden	j mark.
For hystoria de bello Robio ¹⁾	j mark.
For Biblia Latina	x mark.
For thesaurus Latine Lingue in duobus magnis voluminibus bonden. x d.	
For Eusebius de preparatione Evangelij cum ligatura	iiij daller.
For Hystoria Animalium Gesneri ligata in magno volumine	v daller.
For Nichephorus bonden in vno volumine	iiij daller.
For hystoria de Republica (!) Romana	iiij daller.
For vno volumine in genesim cum ligatura et munitione	iiij daller.
Gaff for Munimentis 3 librorum	viiij daller.
Gaff Hans Kramppe for bøger handt haffuer bondenn.	xxiiij m ^l iij ^ß .
Gaff Augustinus Boghynder for Beger handt haffde bonden pro vniuersitate x m ^l iij ^ß .	
	Doctor

¹⁾ Maaſte et Exemplar af den i Odense trykte Udgave, som beſtænder den første Bog, der blev trykt i Danmark.

Doctor Peder Capeteyn, Doctor Albret more i Knarderuppe iij nættther, hæfde Claus Fontheyn aff Karom mett thenom then tidt (the) forhandtke mett Vniuersitetens thienner om gesterij som bleff paa lagt thenom, till tystæll och anden vnderholding fortheret xij m^l.

Stengte the vniuersitetens tienger en gaadt tønne Danstøell som galth ij m^l.

Hæffuer ieg giffuet Hans Bingorbt Boegprentere for propositionibus handt hæffuer tryckt Aff Anno Mdlj och till Annum Mdlv, som ieg hæffuer eth huer gang handt hæffuer tryckt høes mitt regensstæff, beløffuer seg xix daller.

Anthuordett ieg Doctor Peder Palladio, som dni professores beffalebt meg ther the more vdi hanff gordt i Bryndshøffue iij daller.

Gaff ieg for ix potther win, som dni professores stengte D. lycenciato Joanni, galth xxvij β .

Anthuordet ieg Gierdt Snetter i Doctoris Albertj neruerelse till atth kiobe Laaffe for Anthuerpia att henghe for the Bøger paa Libriet ix daler.

Gaff ieg Jens Dging smedtt vedt sancte Peders kyrke ¹⁾ for hensler til Collegii port oc anden arbeide handt hæfde giort v mark.

Hæffuer Doctor Peder Palladius vdtaget høes Arildt (Hæ) vedt sitt vddt vj tyltther deller till then gordt Mester Jens Larning ²⁾ vdi baade, huer tylth 6 mark, thett ær ix daller.

Hæffuer ieg fornøffuet mester Jens Skelleroppe som handt hæffuer forbygdtt och ieg syden betalett hanom till then gordtt Her Mats Draxholm ²⁾ vdi baade exther thett registers indelse handt meg ther paa anthuordett hæffuer, beløffuer seg xviii d. xv β . i alb.

Fortheret ieg then tidt ieg var vniuersitetens ærende i Prestø om nogle messe hagle kon: Matt. hæfde stengt vniuersitet xxviii β .

Gaff ieg fergependinge vedt Smundthby ferge oc Sep Schriffers pige i Gerløff driehpendinge ther D. professores more høes kon: Matt. paa Abromstroppe j m^l.

Gaff ieg Christiern Andersen famulo communi ex Mandato D. Rectoris baade fore syn vmage och saa there pendinge handt hæfde forteret, ther handt wor i Kolding mett breffue for vniuersitetet till kon: Matt. viij Mark.

Gaff ieg Anthonio gallo for Italiano greco, institutionibus hebraicis compactis iij daller.

Gaff then Seyermester paa Rødmangher gadben for then Seyeruert i Knarderuppe handt ferdedde, for sytt arbeide ij daler, wor høes meg sex dage, hanff vnderholding om dagenn v β , er viij m^l iij β .

(Mange mindre vigtige Udgiftsposter ere her forbigaaede).

4.

¹⁾ S. Peders Kirke benyttedes efter Reformationen (til 1585) som Gjethus.

²⁾ Jorhen Kanniker i Kjøbenhavn's Kapitel. Deres Residenser tilfaldt Universtitet.

4.

Knud Pedersens Regnskab over Universitetets Indtægt og Udgift fra Paaske 1555 til Maj 1556¹⁾).

Indtægt.

Jordebogskindtægter af Knardrup Klosters Gods og det Gods, der var henlagt til fattige Studenter's Underholdning (den gamle Kollegiirente), havedes væsentlig med de samme Beløb, som bestemtes i Universitetets Ordinance, dog nævnes kun et enkelt Sted Afgiften i Havre. Blandt Yderne kan mærkes:

Lædtøffue: Her Helias ij pundt Ruff, ij pundt Byg, xx lamb, xx giess.

Gerløffue: Jep Schriffuer ij pd. Ruff, ij pd. byg, hand holt D. professores for sitt gesterij, ther the wore hoës kon: matt: paa Abromstruppe.

Hønghe: Aff thett gods Sallige Eric Christoffersen haffde aff vniuersitett²⁾ oc nu Her Johann Friiss Cantzeler haffuer, anammet ieg iij pd. Ruff, vij pd. byg, i f. smør iij p. grott.

Fare Sogenn: Her Jørgenn, x marc.

Ganløffe Sogenn: Her Hans Skoning j pundt Ruff, j pundt byg, vj lamb, vj giess.

Thette epther³⁾ ær thett gods, som bleff lagdt till vniuersitett frann Slangerups gestegordtt³⁾:

Sherbløffue østræ (otte Ydere anføres).

Swndthye lille (to Ydere).

Quinderoppe (tre Ydere).

Wskedde (en Yder).

Boruppe (fire Ydere). Borups Mølle: Sluff møller . . . vij pundt Møll.

Jorlunde

¹⁾ Dette Regnskab har ingen Overskrift, men Tiden, det omfatter, bestemmes ved det foregaaende og efterfølgende. I dette Regnskab ere Indtægterne fuldstændigere anførte end i det foregaaende, da den saakaldte uvisse Rente og den gamle Kollegiirente er medtaget. Medens der ved de tre foregaaende Regnskaber i Almindelighed bemærkes: „Lam, Gjæs, Høns, Flæs, Oldensvin, Erredspenge, Gjestningspenge med anden hændelig Indkomst er delt blandt Professores“ (se S. 245), anføres derimod alle disse Ydelser i dette Regnskab, og man ser, at de denne Gang ikke uddelles, men følger til modereret Pris til Professorerne. Istedesfor Flæsesider anføres her Volsvinspenge. — Dette er Aarsagen, hvorfor Indtægterne tilføneladende ere saa meget større end sædvanligt. Den virkelige Forsøgelse er kun det nedenanførte Slangerupske Gods.

²⁾ Siden 1520 havde Eric Christoffersen til Bindinggaard Eggebløumagles Gods i Forlening af Universitetet, jfr. Werlauff, Kbhvns Univ. fra dets Stiftelse til Reformationen, 1850. S. 9.

³⁾ Dette Gods tilhørte Kongen 1555 til Universitetet, se Christian III.s Historie, Supplementet S. 151—56.

Torlunde (fire Ydere).

Ynstruppe (sex Ydere).

Indtægten af det slangerupste Gods beløber sig til 24½ Pd. Rug, 26½ Pd. Byg, 47 Ldr. Havre, 7 Pd. Mel, 2 Ldr. Smør, 9½ Lam, 9 Gjes, 36 Høns og 5 Mark 10 St.

Thyennende kornn aff Thyenneherrit oc Sæmeherrit iij lester ruff, ix lester Byg, ij lester haffre.

Haffre oc pendinge som ær soldtt gersell oc Brende for aff Gansløffe Dvoffre. Summen er: 39½ Ld. Havre, 2 Mk. 4 St. De enkelte Kjøbere nævnes her og i det følgende.

Haffre som er soldtt heynet oc brennde for af Westereget (22 Ldr).

Penninge som ær soldtt heynet och Brende for aff Smydde. } 3 Ltr.

Penninge annammet for vedtt aff Alrødtz Staarff. } 5 þ. 1 Alb.

Oldenngieldth (7½ Ld. Havre, 70 Evin, 2 Mark).

Gordtfestning (24 Daler 2 Mk.).

Sagesaldbth: Jens Ingelsen i Søsom for handt forbulde nogle oldensuin, gaff x daler, ther aff meg x mark bliffuer till regenscaff . . . vij d. viij þ.

Oluff Thuesen ibid for handt dross nogle suin aff olden, før handt laadt enge (?) iij daler, ther aff meg iij m^l, till regenscaff . . . ij daler ij mark.

Niels Hedthaa i Gansløff for handt hweg en tønne sønder i gyldestroen i gyldestens neruerelse, gaff ix daler, meg iij daler, till regenscaff . . . vj daler.

Førløffue: Peder Griiff i Boruppe for nogett gods, handt anamett epther syn affgangne hvistrue paa syne børns vegne gaff xxx þ., meg ther aff x þ., til regenscaff . . . xx þ.

Jens Nielsen i samme arffue och boende i Boruppe gaff xxx þ. meg ther aff x þ., till regenscaff . . . xx þ.

Pouell Dwiist i Landesløff aff en arff saldt i Egby ij forloff gaff iij m^l iij þ., meg xx þ. Bliffuer till regenscaff . . . iij Mark.

Hosbonnde holdth (7 Ldr. Havre).

Summa summarum fersckreffne ophyrfell aff Knarderops lænn, thyennende korn aff Thyenne oc Sæmeherrit.

xs lester i pundt v skepper Ruff.

xxiij lester iij pundt vj skepper Byg.

iiij^c xxviij tønner haffre.

i foer. lxiij lamb.

lxviij gliess. lxxxij høensf.

vij tønner i fierding smør.

lxx oldenswin.

Af disse Naturalindtægter folgte den allerførste Del til Professorene og andre for 1149 Ltr. 6 St.

Anamett

Anamett aff mester Jørgen Superintendentt i Byenn, wor Sellegaffue
epther Lands prester aff Byens stygtt. xvij daller.

Anamett aff Methe D. Oluffs eptherleffuerste, wor Sellegaffue epther
Lands prester i Wendtbelbaw stygtt, gaff xiiij daller.

Anamett som Mester Hans Swaning begen i Riffue amthnordett meg,
wor ex Anno gratie epther Salig Jørgen Pedersen, Cantor dher samestedes
xl daller.

Anamett aff Claus Rosengordtt Canic i Roschildth hanff orlige penff, handt
giffuer aff S. Sigfridij Capell i Roschildtt bomkyrke xl daller.

Anamett aff Siellannss stygtt iij^e daller.

Anamett aff Skonne Stygtt iij^e daller.

Anamett aff Sander Revell, aff the pendinge ton: Matt: haffuer wntt oc
bevilgett vniuersiteth aff Tolben i Helsingør iij^e daler.

Jordtskyldth aff Røpneh affn tilsammen 318 Dlr. 2 Rr. 3 Sk.

Summen af alle Indtægtsposter er 2496 Dlr. 14 Sk. 1 Alb.

Wdtgiiffth.

Stipendia D. Professorum.

Doctor Peder Palladius	ij ^e daller.
Doctor Christiern Morsing	ij ^e daller.
Doctor Johannes Machabeus	ij ^e daller.
Doctor Peder Capeteyn	ij ^e daller.
Doctor Albert Knoppert	ij ^e daller.
Mester Niels Hemingsen	ij ^e daller.
Mester Peder Paruus	j ^e daller.
Mester Johannes Albertj	j ^e daller.
Mester Jens Skelleroppe	j ^e daller.
Mester Hans Rønster	j ^e daller.
Mester Claus Skarvbaa tribus terminis videlicet Michaelis, Nativitatis et paschatos	lxxv daller.
Mester Rasmus Lætus	j ^e daller.
Mester Pouell Møgen	j ^e daller.
Idem pro Notariatu	xiiij daller.
Idem pro lectione Hebraica	xx daller.
Scholemester pro Musica	xx daller.
Knudt Pedersen quæstor	xx daller.

Duo

Duo pedellj	xx daller.
Bibliothecarius.	x daller.
Fammulus communis.	x daller.

Summa xix'xxix daller.

Gaff ieg Doctori Cornelio aff pædagogica residentia lene . . . xx daller.

Gaff ieg Her Gottfald Canic i Roschildt oc Her Bertell aff Dalby i
Faxeherrit aff en felliig's residents, the haffuer i sancte Peders stræde, som Mester
Rasmus Lætus vdi baaer xx m \mathcal{L} .

Haffuer ieg giiffuet Hans Bingordth Boegprentter for xix ganghe dher
haffuer weret Disputats, for themata handt haffuer tryckith, som ieg haffuer eth
exemplar thematum hoës mitt regenstæff for huer gang, dette aar beløffuer seg
xiiij daller viij \mathcal{S} .

Forstragte ieg paa reysen till geste pendinge, dricke pendinge oc nogett ther
bleff betalebt hoës Her Niels i Nyborg then tidt D. Peder Palladius, Doctor
Christiern Morsing och Doctor Johannes Machabeus wore forskreffne till kon:
Matt: mett ij daller ieg anthuordebe D. Petro Palladio i Korsøer, ther ieg droeg
fran hanom paa hiem reysen, beløffuer seg xv m \mathcal{L} ij \mathcal{S} .

Anthuordet ieg D. Petro Palladio iiij daller, Doctor Christiern iiij daller,
oc Doctorj Machabeo iiij daller, there pendinge then siiste gang the wore forskreffne
till kon: Matt: till Nyborg, och kom doeg icke lenger endt till Antuorffomg, er
tiihobe the syge alle iij xij daller.

Haffuer ieg giiffuet xxx fattige Studenter vdi Doctoris Albertj Knopperj
neruerelse huer xiiij alb. om wgen frann poschenn oc till Martinj, beløffuer seg
xxxj wghæ, thett ær lxxxiij d. xrij \mathcal{S} .

Endt haffuer ieg giiffuet xl fattige studentter frann Martinj och till poschen,
som beløffuer seg xxj wghæ, huer thenom xiiij alb. om wgenn, thet ær

lxxvj daler j m \mathcal{L} .

Gaff ieg Rasmus guldtmedtt for handt bøsse spyrenn . . . j dal. iiij \mathcal{S} .

Gaff ieg en fattige studentt kallis Elias Remboldi ex mandato Regie
Matt: vj daller.

Gaff ieg for en kneffuell bleff ferdiig till then lille flocke . . . iiij \mathcal{S} .

Foræret dominj professores kenserlige Matt. brødt mett Clarette och Win
for j daller iiij \mathcal{S} .

Haffuer ieg giiffuet Balzar Boegfører for Bøger till uniuersitetens be-
hoffue xxv daller.

Haffuer ieg giiffuet Hans Kramppe boeghynder for Bøger, handt haffuer
bonden vj daller j Marc.

Haffuer

Gaffuer vniuerſiteth foræret kong Matt: Cancelerij ther dhe ſynge breffue paa thett gods aff Slangerop geſtegorðth mett xx daller.

Gaffuer ieg giifuet fyrbotheren i Canceleriet wor pendinge en gang i daller, Then anden gang iij daller, er iij daller.

Gaff ieg for win och Glarete dominij profeffores ſtengte D. Machabei ſuoger¹⁾. iij Mark iij ſ.

Fortheret doctor Albret och Reſter Pouell till ferge Leye, wonderholding i Malmø, ther the wore Vniuerſitetens erende i Skonne, till wogen Leye frann Malmø fremdeles egenom Skonne och till Køpnehaffn egen, wore paa ſamme reyhse xij dage, beløff ſeg. ix daler viij ſ.

Endt gaff ieg, ſom Doctor Albret forſtragte, ieg ſyden wdtagde voer pendinge (till) hertug Frederiiks fyrbotther. j daller.

Gaff Jeg for win oc Glarethe, ſom bleff ſtengt Doctorj Vordingo j d.

Fortheret ieg ſelff anden; ieg wor vniuerſitetens ærennde i Wiborg oc Aarhus de Annis gratie, frem og tilbage xxij Mark.

(Adſkillige mindre mærkelige Udgiſtpoſter ere forbigaade).

5.

Regenſtaff aff Anno Mdlvj (fra Maj 1556 til Maj 1557).

Indtægt²⁾.

Fordebogsindtægterne af Knardrup Kloſters Gods og det ſlange-
rupſke Fordegods og den gamle Kollegiirente anføres med ſamme Beløb ſom i
foregaaende Aars Regenſtab, dog mangler her Optegnelse om „Gjæſtningspenge“ og
„den uviſſe Rente“.

Siende for n. Summa ij leſter j pundt Ruff. x leſter iij pundt Bygh.
viij pundt haffre.

Anni

¹⁾ Det er ſikkert den engeliſke Bibeløverſætter, Biſkop Myles Coverdale, her menes. Denne ſit
paa K. Chriſtian den Tredies Forbøn 19. Februar 1555 Tillabſe til at rejſe til Danmark. Han
var giſt med en Søſter til Dr. Machabei Huſtru (ſſt. Moſbechs Efterretninger om Coverdales
Opbold i Danmark, Giſt. Tidſkr. V, 139, og ſamme Forfatters Bidrag til en Hiſtorie og Sprag-
ſkildring af de danſke Bibeløverſ. fra det XVIde Aarh. S. 95, Not. 8.

²⁾ Dette bemærkes, at Totalſummen af Indtægt og Udgiſt interſteds angives i Regenſkabet.

Anni Gratia: Anammit aff Her Niels Blach Canick i Kofstilhø, wor annus gratia epther salige Mester Hans Blach ex præbenda Verløse Magle

xxiiij dlr. xij s. j alb.

Anammit aff Niels Blach epther Salige Iffuer Lyck ex anno gratia a præbenda Døssue xxiiij dlr. xv s. ij alb.

Anammit aff Claus Rosengaardt ex anno gratia epther Salige Bendt Bilde ex præbenda Egby xxvj dlr. xvij s. j alb.

Anammit aff M. Hans Laurigen, wor annus gratia epther salige Hermandt Stiell ex præbenda Ledøssue xxiiij dlr. x s.

Anammit aff M. Laurig Oiderup lejemester i Aarhus, vor annus gratia epther salige M. Hans Luno Canick ther sammesteds lviij dlr. xiiij alb.

Anammit aff Her Soffren Olffen Canick i Kofthødt, vor annus gratia epther salige D. Bernt Friis Degen ther sammesteds jxlviij dlr.

Endt anammit aff forbemelte M. Laurig Oiderup, som vor prester i Silegaffue aff Aarhus Stigt, Her Sorgen i Snollesøff ij gylben, Her Peder i Affnelde gaardt j gylben. Her Niels i Sofften j daler, Her Mickell i Segleen ¹⁾ j daler, Her Jens i Tuedt i daler, Her Powell i Løsningh j daler, Her Jens i Sall j dlr., och Her Erick i Sarsell ²⁾ j daler. Er in summa tilhøbe
vj daler iij gylben.

Anammit aff Claus Rosengaardt Canick i Kofthødt hans aarlige pens aff S. Sigfridijs Cappell xl daller.

Anammit aff Claus Wene till Beltebiergh Studij pendinge aff Schaane Stigt iij^c daler.

Anammit Studij pendinge aff Sleekands Stigt. iij^c daller.

Anammit aff Sander Leieff Kong: Matt: Tolber i Helsingør, som Kong: mtt: haffuer aarligen benilget wniuersitetet ther sammesteds aff Tolben
ij^c daller.

Tordsthyldt aff Kiøbenhaffn 321 Dlr. 2 M. 3 s.

(Ved Regnskabet over, hvad der kom ind ved Salget af Naturalhødselserne, bemærkes, at Professorens Artium efter kongelig Befaling fik et vist Quantum uden Betaling som Tillæg til deres Løn [dette havde ikke været Tilfælde tidligere], saaledes fik Dr. Jens Stjelberup, M. Hans Rynster, M. Peder Parous, M. Hans Albretsen og M. Klavs Skabbe hver tre Pund Rug og tre Pund Byg. M. Povl Madsen fik tre Pund Byg, og M. Kasmus Lætus et Pd. Rug og to Pd. Byg).

Anammet D. professores, som the laante aff Kong: Mtt: aff Bibell pendinge pro termino Johannis, som iegh fick befalingh att schriffue i mit Regenscaff
xlx daler.
Vdgiff

¹⁾ D. c. Sejling. ²⁾ D. c. Sagild.

Udgift paa Pendinge.

Doctor Peder Palladius	ij ^c daler.
Doctor Chriſtiern Norſingh	ij ^c daler.
Doctor Machabæus	ij ^c daler.
Doctor Albret Knoppert	ij ^c daler.
Doctor Peder Capitaneus	ij ^c daler.
Meſter Niels Hemmingſſen	ij ^c daler.
Doctbr Jens Skeldrop	j ^c daler.
Meſter Peder Paruus	j ^c daler.
Meſter Hans Albrettſſen	j ^c daler.
Meſter Hans Rynſter	j ^c daler.
Meſter Claus Schambow	j ^c daler.
Meſter Rasmus Lætus	j ^c daler.
Meſter Powell Magen	j ^c daler.
Idem pro notariatu	xiiij daler.
Idem pro lectione Hebraica	xx daler.
Scholemester pro Muſica	xx daler.
Knud Perſſen quæſtor	xx daler.
Duo pedellj	xx daler.
Bibliothecarius	x daler.
Samulus communis	x daler.
Gaff ieg D. Cornelio til leie aff reſidentia pædagogica . . .	xx daler.

Gaff ieg D. Peder Capitaneo, ſom iegh haſſuer hans recognis paa, ſom handt haſſde tilſorn lont Bniuerſitetet. j^c daler.

Gaff ieg Her Godſkalck Ganiæ wbj Koſtlydt och Her Bertell i Dalby aff theris ſellags reſidenz ſom M. Rasmus Lætus nu wdiboer xx m^ß.

Haſſuer ieg giſſuit Hans Bvingaardt bogetrycker for xvij gange handt haſſuer trpgt themata, ther profeſſores haſſue diſputerit, huer gang ij marc danſke, och haſſuer ieg ett exemplar her hoſſ mit regenſtaff for huer gang, Er xvij daler j mk.¹⁾

Haſſuer ieg giſſuit xl fattige Studenter in præſentia D. Knopperj fran Paaſte Wdloj och till Michaelis, beløffuer ſigh xxv wger, huer xiiij alb. om wgen. Er huer wge iiij daler v ſ. j alb. In ſumma lxxx daler xiiij ſ. j alb.

Endt haſſuer ieg giſſuit xl fattige Studenter fran Michaelis Wdloj och till Paaſte Wdloij, hver om vgen viij ſ., beløffuer ſeg xxix wger huer wge xx marc in præſentia D. Albertj. Er in ſumma. ij^c xliij daler j marc.

Haſſuer ieg och giſſuet ex Conſenſu Bniuerſitatis en Lydſt Student kalliſ Etiaſ

¹⁾ Naar man regner det ſammen, bliver det kun 11 Dlr. 1 Mk. Der maa vel altsaa være en fejl paa et af Stedene.

Elias Remboldj ¹⁾ till iij terminer thette aar huer gangh iij daler. Er xij daler.

Haffuer ieg giffuit Jacob Klocker till vor frue kircke i Kiøbnehaffn for handt haffuer ringdt pro electione Noui Rectoris ex mandato D. Rectoris . . . j daler.

Er forbygd i Knardrop, i tember, daler, fald, legter och arbejds løn aff anno 1551 og till Paaſte 1556, som ieg haffuer giordt Vniuerſitatj Regentſkaff for, och haffuer ther paa Vniuerſitetens recogniſ, beſøffuer ſig tilhobe . . .

lxxx daler xj ſ. ij alb.

Sambtydte Vniuerſitas mig till Hielp till then ſkade, then tiuff giorde mig, ſom ſtall mere endt lxxx daler fran mig aff then Jordſtyldt i Kiøbnehaffn, ſom wor en Student, Thj Kong: Mtt: ville icke att handt ſtulle bliſſue hengdt . . .

xx daler.

Antuorit ieg M. Hans Albertj, ſom then tijdt vor Rector, och M. Niels, ſom thj fortæride till Roſkilbt att forhandle mett then Tydſke Candzeler, till vj perſoner ij næter, vogenleie och anden wnderhollingh . . . xiiij mrſ.

Antuorit ieg Meſter Hans, ſom bleff ſkengt Doctorj Rangueto viij daler.

Betalde ieg for Lutendbranch, ſom bleff ſkengt then greffue . . . ij mrſ.

Haffde Vniuerſitas forſkaffit en Tydſk ſiſter fran Roſtoch och till Knardrop, ſom ſid aff Vniuerſitetens beſaling iij daler, hans wnderholling om dagen i x dage, v ſ. om dagen, er j dlr. ij ſ. Fot garn ſom D. Albret antuorit hannom och ieg ſiden betallide . . . ij daler.

Antuorit ieg D. Albret till att giffue thennom, ſom brødt then Muer wdt i Collegij gaarden, ſom Vniuerſitas haffuer then ny dør aff Collegij gaarden och op paa Steenhufit . . . iij daler.

Gaff ieg M. Lauriſ Byſteſtøber for nyt køber och arbejds løn till then Ny Klocke vdi Collegio ſom ringis till Leiſe mett . . . xvj dl. xſ ſ.

Maſ Otzing for j kneffuell till ſamme Klocke . . . j daler.

M. Hans Albrettſſen till Rectoris koſt . . . iij daler.

D. Cornelio till leie aff then reſidenſ, ſom Doctor Albert Knoppert nu wdiboer. . . 5 daler.

Gaff ieg paa Apoteken for Claret och win, ſom Meſter Powell for haffde wblagdt. . . j daler.

Skengte Vniuerſitas Arnolbo Buſcobonensi till tære pendinge . . . iij daler.

Skengte och Anaſtaſio ſtudioſo . . . j daler.

Wilhelmus Schotus ſid ex conſenſu Vniuerſitatis . . . j daler.

Chriſtiernus antiquus ſamulus ſid . . . viij ſ.

(Forſtjellige mindre mærkelige Udgiſtpoſter, iſær til Reparationer paa Profeſſorrefidenſer, forbigaas her. Regnſkabet har følgenſe Paategning:)

hæc

¹⁾ Blev ſiden Profeſſor i Medicin ved Kiøbenhavnſ Univerſitet.

Hæc ratio audita est die Lunæ ante Johannis Baptiste in præsentia Rectoris, Doct: Nicol: Hemmingii, Decani, M. Nicolai Schauenij, M. Petri Parui, M. Johan. Alberti, M. Johan. Monastarii et M. Pauli, et collatis summis perceptorum et expensorum, Canutus Petri Questor debet centum quadraginta quatuor et dimidium daleros et nouendecim solidos et j alb., præter quingentos daleros, dimidio excepto, mutuo sumptos a Regia M^{te} ad stipendium Johan. Baptiste a: 1556, quos restituet Questor.

Albertus Knoppert, Rector Vniuersitatis, manu propria.

6.

Regenscaff paa Vniuersitetis vegne Aar 12. Adlviii, Som er fra Philippi et Jacobi Anni 1558, oc till Philippi et Jacobi Anni 1559.

(Indtægt),

Summarum paa torn aff Iordbogen cum Decimis ¹⁾).

Summa paa Rug	xiij lester iij pund v ff.
Summa paa byg.	xxv lester ij pund vj ff.
Summa paa Haffre	vij pundt ex decimis.
Summa paa Smør	vij t ^r i fierding.
Summa paa pendinge aff iordbogen	xvii dalers ix s.

Iordskylbt i Riøpnehaffn ²⁾).

Vester gade.

Hru Anne Brues	x marc.	M. Lauris bøffestøber	vij mc.
Lass Rielsfen	vij mc.	Niels snitker.	vj mc.
Hans Rosborg	ij blr.	Sep grydestøber	x mc.
Frands Mogensen	ij blr.	Simen Rassinfen. . . .	ij blr.

Samme

¹⁾ De enkelte Øveres Navne ere som sædvanligt anførte. — Regnskabet er forøvrigt affattet ganske paa samme Maade som det for 1556—57 (s: Gæstningspenge og den uvisse Rente forbigaaet). Den sædvanlige Retsfel af Lam, Gjæs og Gøns (sm. S. 257) er ødet, men ikke anført i denne almindelige Opsummering, maaske fordi den in natura er uddelt blandt Provindsæerne.

²⁾ Da det kan være af Interesse at se de Forandringer, der i Løbet af 20 Aar ere foregaaede med Beboerne af et ikke ubetydeligt Antal Gaarde i Riøbenhavn, anføres her Navnene paa samtlige Lejere til Sammenligning med den Fortegnelse, som findes indført i Vniuersitetsordningen af 1539.

Gammell taarre.

Lauris Olsen	iiij dlr.	Mogens Søren	vj mc.
Jens Brun	ij dlr.	Seuerin Byg	x mc.
M. Hans Badstø	iiij dlr.	Anders Jude	iiij dlr.
Mattz Clausen	iiij dlr.		

Nørre gade.

Else Peder Amagø	ij dlr.	Niels brøgger	ij dlr.
Pouel Persen	iiij dlr.	Doctor Christiern (Korsing)	ij dlr.
Jørgen Tideman	iiij dlr.	Anders Lisse	iiij dlr.
Erich scriffuer	i dlr.	Enuoldt Clausen	xiiij mc.
Knudt Høye	ij dlr.	Dyrich Kredder	iiij dlr.
Peder scriffuer	viiij mc.	Oluff Lyggelsen	vj dlr.
Lygge offuerster	ij mc. iiij s.		

Strudij strædet.

Eise Philippest	iiij mc.	Her Niels i Kofstilde	i dlr.
-------------------------	----------	-------------------------------	--------

S. Peders stræde.

M. Hans Gaas	vij mc.	Aff tierling garden	iiij dlr.
Peder Grynmand	ij dlr.	Idem aff the ij boder hof Ballend	
Jep Andersen	i dlr.	(Bolben). . . .	i dlr.
Mogens Godsche	v mc.	Niels lertliker	ij dlr.
Doctor Christiern aff the ij boder hof		Idem aff the boder hof pedagogij gar-	
pedagogij garden. . . .	ij dlr.	den	xvi dlr.

Klædeboderne.

Christiern scriffuer	v dlr.	Thale Hallagers	iiij dlr.
Hans Jensen	x mc.	Lauris Prestø	v dlr.
Lauris Jørgensen	vj mc.	Hans Romin	vj dlr.
Lauris toffelmager	v mc.	Mogens Søren	x mc.
Baltor Skmensen	vij mc.	Hans Jacobsen	iiij dlr.
Mattz Toller	iiij dlr.	Morthen Rege	x mc.

Støboderne.

Marcus Habler	vij mc.	Oluff Slaab	iiij dlr.
Albret Schotte	iiij dlr.	Mester Claus	vij mc. iiij s.
Jep Andersen	iiij dlr.	Megnolt Kredder	x mc.

Virgitte

Birgitte Northens . . .	iiij dlr.	Lauris Komager . . .	iiij dlr.
Serdt Kredder . . .	vij mc.	Anders Rasmussen . . .	x mc.
Karine Niels Jacobsens . .	vij mc.	Anders bagers hustru . .	iiij dlr.
Marine Jøren Stemp . . .	x mc.		

Bastue ſtrædet.

Peder Synbergade . . .	iiij dlr.	Strandbastuen . . .	viiij mc.
Doctor Chriſtiern . . .	i dlr.	Kirſtine Maſ Clausens . .	viiij mc.
Jesper Olsen . . .	ij dlr.		

Vandmølle ſtrædet.

Lauris Jensens boder . . .	iiij mc.	Peder Errebo for 1 aar . .	i dlr.
Jens Thomesen . . .	v mc.	Jep Drager . . .	iiij mc.
Johan glarmester . . .	iiij dlr.	Niels Styremand . . .	iiij mc.
Jens Felbesmeb . . .	viiij mc.	Hans Holst . . .	iiij mc.
Mattz Lampe . . .	viiij mc.	Rasmus Vincenz . . .	ij dlr.
Frands Kredder . . .	ij mc.	Anders Mortensen . . .	vj mc.
Jøren brygger . . .	x mc.		

Ved ſtranden.

Antonius Bruſte . . .	x mc.	Pouel Nielsen . . .	xvj mc.
Duff ſcriffuer . . .	viiij mc.	Anders ſcriffuer . . .	v dlr.
Idem aff en iord ſom laa till thet gamble		Kort Badſter . . .	iiij dlr.
Uniuersitet . . .	viiij mc.	Anne Stottens nihil dat in vita ſua.	

Amage taarre.

Hans ſcriffuer . . .	viiij mc.	Jørgen bager . . .	iiij dlr.
----------------------	-----------	--------------------	-----------

Riſdmanger gaden.

Niels Hammer . . .	iiij dlr.	Hans Laaſing . . .	vij mc.
Søffren Brygger . . .	x mc.	Stipper Søffren . . .	iiij dlr.
Jesper Olsen . . .	viiij mc.	Bertill Riſdmanger . . .	vij mc.
Peder Dres gaard . . .	ij dlr.		

Cloſter ſtrædet.

Seuerin Paasche . . .	viiij mc.	Jacob Mauribysen . . .	viiij mc.
Peder Michelsen . . .	xi mc.	Lauris Hemmingsen . . .	vij mc.
Chriſtoffer buntmager . .	x mc.		

Bag scholen.

Balger bogfører iij dlr. Staffen bager. iij dlr.

S. Clemens sogn.

Else Per Amages ix §.

S. Pauli alters godz.

Lauris Jensen. viij mc. Rasmus Stedder x mc.
Lauris Brodersen. ij dlr. Joachim Beck. iij dlr.

S. Karine alters godz

Michel glarmester. viij mc. Lauris Gedde. vij mc.
Hans Philips. ix mc.

Joachim Becks oc Peder Godsches boder.

Jørgen Kleinsmedt. x mc. Niels. murmester ij dlr.
Niels Hallandsfaber ij dlr. Bouill. ij dlr.
Jens Andersen ij dlr. Hans Hoffmod viij mc.
Seuerin Jude. ij dlr. Anne Per Jenses. x mc.
Hans Skotte ij dlr.

Katte sundt.

Anne Lorberns iij §. grot. Item aff samme Anne viij mc. vij §. for
v aars iordsthyldt restans.
Summarum paa for^{ne} iordsthyldt iij^{xliij} daler iij §.

Indtegt daler oc pendinge atskillige.

Først iij^{ij} daler aff Claus Fontein oc Knudt scriffuer effter siste regenskab.
Item aff Claus Brne Studij pendinge aff Schaane stigt iij^c daler.
Aff Siælantz stigt. iij^c daler.
Aff Paalandt lv daler.
Aff Kølster. xxvij daler.
Item aff Claus Rosengardt aarlig pens aff sti Sigfridi capell i Roskilde xl dlr.
Aff Andrea Barby aff sti Laurentii capell ibidem. xxx daler.
Aff Sander Beyell tolde i Helsingøer paa kon: Matts wegne ij^c daler.
Item aff Hare Kirke xvij daler viij §. for thette aar, oc for restans aff
nogher aar.
Item aff Cancellers pendinge ij^c daler.
Indtegt

Indtegt ex annis gratiæ et legatiis.

Først efter Her Albret canich i Roskilde. i'xij daler.
 Item aff Mester Zona ¹⁾ ex anno gratie lundensis capituli viij daler, Reliquos xvj daleros ad rationes Knardrop retulit D. Doctor Albertus Knopperus.
 Item ex anno gratie Magistri Nicolai Kriß, som her Oluff Ehytte canich i Viborge sende hiidt met Claus bogfører xlv daler.
 Efter mester Anders Glad canich i Aarhus xx daler.
 Item aff restang ex anno gratie magistri Johannis Lüne et magistri Andree Glads, som Mester Lauris Oiderop sende hiidt aff Aarhus . . . xvj daler xxi s.
 Item v daler oc ij rhinske gyldene legata ex obitu septem sacerdotum i Aarhus stigt, som samme Mester Lauris sende hiidt for ij aar.
 Item xiiij daler legata aff Hyens stigt.
 Item iij daler legata effther ij prester i Saalandt oc Falster.
 Item ij daler legatum efter Her Christiern i Løsløse.
 Item legatum efter Her Jørgen (Mortensen) i Hare. j daler.

Indtegt pendinge for korn aff iordbogen oc thiende.

Først for vj lester v pund viij st^r rug, lesten for xxxvj daler, pundet iij daler, st^{en} vij s. ij l. ij'xiiij daler ix s. i alb. in communi.
 Item vj lester rug, lesten xxv daler, pundet ij daler iiij s., st^{en} v s., haffue professores fanget tiill theris hvspholling for j'xxviij daler.
 Summa herpaa xliij^c daler ix s. i alb.
 Item ij lest iij pundt (Rug og ligesaameget Byg) finge professores magistri tiill theris stipendij forbedring.
 Item iij pund vj st^r mell komme tiill Knardrop tiil murmester, tømmemend oc andhre arbejder.
 Restanger j lest meell oc iij pund haff mællerne.
 Restat Dominus Gregorius i Sandløse j pundt rug, som professores haffue hannom tiilgiffuet.

Indtegt pendinge for Byg.

Først for x lester iiij pundt iiij st^r byg, lesten xl daler, st^{en} vj s. ij alb., som Pouell Quitselbt sid iiij'xij daler x s. ij alb.
 Item iij (lester) v pund v st^r byg, som Pouell Mynter sid for j'xxvij daler i mc. i s. i alb.
 Item iiij lester v pund ij st^r byg solbt meneheden for ij^o v dlr. xiiij s. i alb.
 Item

¹⁾ M. Jon Jursen (se Kirkehist. Saml. II, 276 ff.).

Item iiii lester vij fl^r byg, lesten xxx daler, pundet iij daler, fl^n v sk , finge professores tiill theris hyssholling for. ij^{xxi} daler xi sk .

Summa pend^e for byg xxij lest ij pund vj fl^r , Er viij^{xxvi} daler iij sk . i alb.

Restant ex decimis x pundt byg.

Ther aff siel M. Petrus Paruus vj pund aff Gullege oc Skendsueb fogen.

Magr. Paulus ij pund byg aff Flynge fogen. .

M. Nicolaus Skaubo ij pundt aff Kornerop.

Item restant v pund apud rusticos, thet ene pund er Her Gregers Skylbiig i Sandløse, oc bleff hannom tiilgiffuet.

Indtegt pend^e for haffre.

For viij pund haffre xxv daler, pundet x mc., tonden xx sk .

Indtegt pend^e for Smør.

For vij fl^r i fierding, som professores haffue fanget ij^{iiij} daler.

Indtegt pend^e effter iordbogens lydelße.

Summa er. xxvii daler ix sk .

Indtegt Sagefalbz pend^e, som dñs Rector anammet aff the studenter seg forset haffde oc gaff andhre fattige studenter.

x daler aff Jens Matsen oc Morthen Persen.

En daler aff en anden student.

Summa xi daler.

Indtegt pend^e aff Pouell Mynter, som handt lonte Bniuersitetet paa torn, oc siel thet icke, lxiiij daler vj sk . ij alb.

Summa paa for^{ne} Indtegt er $\text{iiij}^{\text{iiij}}\text{xxviiij}$ daler xiiij sk . i alb.

Wdgiff aff for^{ne} Indtegt Daler oc pendinge.

Først tiill Stipendia professorum.

Dñs Episcopus D. Petrus Palladius	ij^c daler.
Doctor Nicolaus Hemmingius	ij^c daler.
Doctor Christiernus	ij^c daler.
Doctor Albertus Knopperus	ij^c daler.
Doctor Jacobus Worthingus	ij^c daler.
Magr. Johannes Albertus	$\text{ij}^{\text{xxviij}}$ daler.
M. Paulus Matthie	ij^c daler.
M. Petrus Paruus	ij^c daler.
M. Johannes Monasteriensis	ij^c daler.
M. Nicolaus Laurentij	ij^c daler.

M.

M. Johannes Sacerides	1 ^c daler.
M. Erasmus Petus	1 ^c xlv daler.
M. Johannes Magnus	1 ^c daler.
M. Johannes Xurifaber	1 ^c daler.
M. Andreas Ludimagister ¹⁾	xx daler.
Questor.	xx daler.
Notarius	xiij daler.
Duo pedelli.	xx daler.
Gustos Bibliothecæ	x daler.
Famulus communis.	x daler.
Item vidua Doctoris Machabei pro vno termino Johannis	1 ^c daler.

Summa 1^m xviij daler.

Wdgifft pendinge tiil xl fattige ſtudenter, ſom dñs Rector haſſuer ſelf wdgiffuet huer wge x mc., preſentibus dno decano aut alio Magiſtro et queſtore Vniuerſitatis. Summa wñ xxx wger regnendis fra mandag eſſter Clementis oc tiil then mandag neſt for Johannis baptiſte incluſiue, Et ... 1^c daler, eſſther thet registers lydeſſe ther paa ſcreffuet bleff ²⁾).

Item theſſe eſſter³⁾ pend^e ere giſſne andhre fattige ſtudenter.

Førſt 1 daler fið en ſing ſtudenter Niels Andersen i ſti Petri ſtræde eſſter Rectoris befalling.

Item iij mc. Jens Simenſen i Reſter Nielses boder feria 3^a poſt quaſi modo geniti, pro eo interceſſit idem magr. Nicolaus ³⁾).

Item iij mc. gaſſs iij ſinge ſtudenter, Michel Raſſen, Peder Thomeſen oc Michel Michelſen tiil hielp.

Item gaſſ Doctor Albret xliij ſtudenter huer 1 daler pro tribus ſeptimanis, preſentibus dno Decano et Magiſtro Johanne Albertio 17 Junij. . . xxi daler.

Summa 1^c xxiij daler i mc.

Anden atſkillig wdgifft paa Vniuerſitetets wegne.

Førſt viij daler fið Doctor Albertus tiil Rectoris kaſt.

x daler Doctor Albret, ſom hand forſende tiil Doctore Cornelio for hørſleye.

vj daler ſamme Doctor Albret eſſter Rectoris befalling, ſom Reſter Hans Bogbinder fið tiil hielp at liøbe ſeg klæder fore.

iiij mc. Hans Bingard pro thematibus Doctoris Chriſtierni et Magiſtri Nicolai Laurentij feria 4^a poſt Martini.

Item

¹⁾ M. Anders Pedersen Røge, ſiden Profeſſor i Mathematik ved Univerſitetet.

²⁾ Dette Register findes endnu i Konſtoriets Arkiv, Paſſen, Nr. 197.

³⁾ Identifikt M. Niels Jeſpersen, Sognepraſt ved Vor Frue Kirke (iſſe ved S. Nicolai K., ſom der ſiges i Hiſt. Nørhøger III, 118).

Item viij mc. fcd Christoffer prenter pro thematibus Doctoris Nicolai Hemmingij, Albertij Knopperi, Bordingi et magistri Johannis Monasteriensis, sabbato post Nicolaj.

Item v mc. ij s. fcd Doct. Albret tiill bøger at betalle, som Hans Krampe haffde bundet tiill Bniuersitetet.

ijj daler gaff ieg Doct. Albret tiill at betalle hwsleye for Doctoris Capitanei hussfru paa Bniuersitetets vegne feria 5^a post circumcisionis Domini.

xvj daler betallet ieg for^{ne} Doct. Albret feria 2^a post Epiphanie Dni, som handt tiilforn haffde gissuet thet bud, ther drog tiill Lyffelandt effter kon: Mts. befalling pro accersendo Theologo.

xviiij s. gaff ieg Bent vogenmandt, som aag Doct. Christiern tiill Knardrop, ther iorden i marcken bleff stift oc affmaaldt.

j daler fcd Michel bager for brød sendt tiill Knardrop samme wge.

iiij mc. v s. for en otting vin sendt tiill Knardrop samme tiidt.

ix mc. for ij t^r tyftoll samme tiidt forsendt.

Item iiij mc. Christoffer Bart pro thematibus Magistri Erasmi Peti et M. Johannis Gascridis feria 2^a post purificationis Marie.

vj mc. idem pro thematibus M. Johannis Albertij, M. Nicolai Laurentij, et pro forma intimationis sepulture Regis a Dno Rectore conscripta feria 2^a post Petare. Item ij mc. idem pro thematibus Doctoris Bordingi tiill paasche.

ix daler fcd M. Pouel Matsen tiill at betalle syn hwsleye for ij aar.

Item iij daler Michel Schriffuer burgemester tiill hwsleye for Christoffer prenter, effter Rectoris befalling sabbato post quasi modo geniti.

xxv daler x s. ij alb. fcd Mester Rasmus Letus for syn bygning wj pædagogij residens, som handt self giorde professoribus regenskab fore.

xv daler anammet Doctor Bordingus tiill hwsleye paa Doctoris Cornelij vegne ad terminum pasche 1559, feria 3^a post dominicam trinitatis.

Item v daler xij s. fcd Doct. Albret tiill Hans Krampe for noghre bøger, handt bandt tiill Bniuersitetet.

Item jc mc. stendte Bniuersitas Mester Lauris bøssestøber tiill vor frue kirckis bygning aff the hundrede oc xxx daler, som hannom lontis ab Bniuersitate tiill samme bygning, oc xxliij daler betallet handt questori.

Item Lxxiiij daler viij s. restant, som Mester Lauris sthyldig er.

Item x daler fcd Mester Tygge tiill at berede pædagogium effter Rectoris befalling. (En Del andre Bygningsudgifter til Pædagogium eller Pædagogii Gaard anføres).

Item pend^e som Bniuersitas stendte thesse effterscreffne personer:

Først Magistro Joannj Bochelio, qui legebat in Mathematicis. xv daler.

Item

Item Magistro Hermannō Stricker v daler.
 Item Erasmo Katholm studioſo v daler.
 Petro Grenſolbio iij daler.
 Strico Embenſi iij daler.

Summarum paa all for^{ne} wdgiſt cum reſtantiis, iij^m rcd dlr. i ſ. i alb.

Saa beløber indtegten offuer wdgiſten vj^rliij daler xj ſ., ſom queſtor ſtall
 anamme oc fremdeles giøre regenſtab fore Anno 2c Rdlir.

Hæ rationes ſunt auditæ et comprobatae in præſentia Rectoris et profeſſorum, xxi Decembris Anno Domini MDCX. Id quod ego Paulus Matthiae huius anni Rector manu mea proteſtor.

7.

Uniuersitetens Reggennſtaff bdtj Riøebnehaffnn fraa Philippi et
 Jacobi Apoſtolorum dagh Aar mdlir^o De thill ſamme neſte
 efftherkomminde Aars dag igienn mdlr.

(Indtægt).

(Fordebogſindtægter og Liendekorn opføres med ſelvsamme
 Beløb ſom i det foregaaende Aars Regnſtab).

Forbtskylbt y Riøebnehaffnn iij^rxl daller j orth.

Indtegtt Daller oc Penndinge Adtſkillige.

Annammidt thill Beholdding aff neſte forganngenne Aars Reggennſtaff,
 ſom Dominus Doctor Albertus Knopperus oc Her Hans Poſſuelſen fra thenum
 Aundtwordidde vj^rliij daller xij ſ. j albuſ.

Annammidt aff Claus Brnne thill Beltebierrigh Studij penndinge aff
 Schonne ſtiigt. iij^c daller.

Aff Siellannh ſtiigt iij^c daller.

Aff Pollanndt oc Falſter lxxx daller.

Annammidt aff Clauſ Roſenngaaerdt Aarliig Pens aff ſij Sigfridij Cappel
 y Roſtilbe xl daller.

Aff Andrea Barby aff ſij Laurentij Cappel ibid xxx daller.

Annammidt aff Toldenn vdtj Høſſingør, ſom Kon: Ma^{tt}. haſſuer aarligen
 Bewilligdt Uniuersitetidt. ij^c daller.

Annammidt

Annammidt aff Thommes Dacthschriiffwer paa Borgemeesters oc Kaaedz weignde, vdtass the penndinge Canndhlerenn Her Johann Friis haffwer giffmidt thil fattige Studenter i^c daller.

Jandtægtt ex Annis Gratie et Legatis.

Annammidt aff Rector Olhoff Dffehønn Cantor vdtj Roskilde oc aff Her Jennis Nielsønn, Cannick ibid., Szom waar Annus Gratie Epther Salige Her Jennis Jørgennsønn Cannick ibid. i^c daller i m^l iij s.

Annammidt aff Peder Dringelbierig, Rector Joenn Dørhønn oc aff Hanns Schriiffwer Cannick vdtj Ewandt, som vaare Annus Gratie epther Salig mester Peder Hannsøn Cantor ibid., bode aff hanns Cantorij, Vicarij, Cannickedom oc mensalia lxxv daller xiiij s.

Annammidt aff Her Rasmus Jennisønn Vicarius y Roskilde, som waar Legat epther Her Peder Mogennsønn ibid. j daller.

Annammidt aff Rector Lavrits Oiderup Procurator Bniuersitatis y Aarhus stigt, som vaar legata epther iij Prester y thette aar iij daller.

Jandtægtt Penndinge for Koern aff Jordebogenn och Liende.

(Kugen folgetes for syv Mark Pundet, otte og tyve Daler Læsten. Bygget folgetes for otte Mark Pundet, to og tredive Daler Læsten. Havren folgetes for otte Mark Pundet, Smørret for to Daler Hjerdingen. I det hele folgetes der for 1063 Dlr. 4 s.).

i leet iij pundt (Kug og ligesaameget Byg) finge Professore Magistri thil theris stipendij Forbedringh.

Dominus Gregorius (i Sanløse) oc Dominus Helias (i Ledøje) restant iij pundt rowgh. Dn. Gregorius refter, som hannum er tilgiiffwiidt j pundt Bygh.

Summarum paa forscreffne Jandtægtt Daller och Penndinge, Beløbber aff Joerdtshyldt, Beholding aff forgangenne Aar, Aff the Kircker vdtj Siællandt, Schonne, Lollann, Falsker oc Møenn, Aff Lollen vdtj Helsingør, Aff St Sigfridij oc Laurentij Cappel vdtj Roskilde, Aff Borgemester oc Kaaed her vdtj Byenn, Ex Anno Gratie et legatis, oc for Koern, Smør 2c.

iiij^m iij^c xxvij daller j orth ij s. j albus.

Nody aff Jordebogen vphoret xvij daler ix s.

Vdtgiffitt aff forscreffne Jndteggt, Daller och Penndinge.

Fyrst thill Stipendia Professorum.

Doctor Petrus Palladius mett siinn estherlewerste i^c daller.

Rector D. Doctor Jacobus Bordingt i^c daller.

Doctor Niels Hemmingsønn i^c daller.

Doctor Christienn Morsing i^c daller.

Doctor

Doctor Alberth Knopperth.	ij ^c daller.
M. Hans Albertſønn	ij ^c daller.
M. Hanns Mønſter	j ^c daller.
M. Powell Matſſønn	j ^c daller.
M. Glawſ Lawritſønn	j ^c daller.
M. Hanns Sacerides	j ^c daller.
M. Hanns Rogennſønn	j ^c daller.
Ibem pro Notariatu	xiiij daller.
M. Iwer Berthelſønn	j ^c daller.
M. Ingi Aſmundſønn	j ^c daller.
M. Hanns Gwoldtſmidt	j ^c daller.
M. Anders ſcholemæſter	xx daller.
Queſtor	xx daller.
Cuſtos Bibliothecæ	x daller.
Famulus Communiſ	x daller.
Bidua M. Petri Parui	lxxv daller.
Pebellj.	xx daller.
Summa	ij ^m ix daller.

Giiffwiidt xl fattige Studente fraa Mandagenn epther ſij Johannis Baptiſte oc thill thennd Mandag neſt epther Dionyſii, ſom er xvj vgger, hwer vgge x mc., beſøbber. ij^m daller i m^l.

End Giiffwiidt thennum fraa tiſdagenn neſt epther Galli dag, ſom er thennd xvij Octob., oc thill Mandagenn neſt for Natalis domini: ix vgger hwer vge x m^l. xxx daller.

End fraa Mandagenn neſt for Natalis Dni, ſom er thennd xvij Decem., Oc thill ſanctorum Philippi et Jacobi Apoſtolorum thennd j Maij: xx vger, hwer vge: xv m^l, er j^c daller.

Giiffwiidtt Chriſtoffer Barth for themata effther D. Rectoris Bordingi beffalling vij daller.

Giiffwiidt Glawſ Glarmæſther epther Rectoris beffalling for hwilcditt hand arbeidd, ſom M. Ingi paa Bniuerſitetens Beigne loed giørre vdtj pebagogij lectorium xxvj nøy Binduer, Iwer, ſom oc andenn Behørring

ix daller ij m^l j ſ. i alb.

Andtwordit Doctor Niels Hemmingſønn, Doctor Chriſtiern oc Mæſter Hanns Albridtſønn thil att indlegge vdtj Bniuerſitetens liiſte ij^c daller.

Giiffwiidtt Mæſter Niels Jeſſperſønn for thennd Bekøſtningh, hannd loedtt giørre y thett Hws paa Collegij gaardenn vij daller vj ſ.

Andtworditt Byrgitte vdtj Collegij gaardenn thil en Snebider epther Doctor Nielsis beffalling j m^l.

End

Endd att kiesebe vid for thil Her Peder Philosophus¹⁾. . . ij m^l.

Giiffwiidt tho Bogenmenndt, Som aage Rector oc Mester Hanns Albrichtson thil Kofstibe, Att hanndle mett Barbys arffwinngge om the efftherstaaindis penndinge, Barbys styllig waar thil Bniuersitetidt, Oc for the aage thennum hiem igienn. vj m^l vj s.

Giiffwiidt for itt tiingswidtnne, Jeg annammidde thil Sodelmndg Herrikting limdenbdis att Dannemend blitterligt er, Att Bogsweert haffwer leigidt thil Glad(sa)re oc ther ydt theris Preste oc Diegne Ridtzeler . . . viij s.

Giiffwiidt for itt Riis papier kioefft aff Baldtser Bogfører. . . ij daller.

Giiffwiidt for the Thiinkander, Rector loedt giørre aff xxiij pundt xiiij mark Cangelst thinn, Oc Swennenne thil Drickepenndinge xvj m^l vij s.

Giiffwiidt for Bniuersitetens thett lille Solffstob att giørre, oc for iij quintiin solff, Swldsmidenn tilloedt aff sitt eigidtt iij m^l vij s.

Anndtwordit Rectori som hannb wdslawgde thill Boggennleie fraa Dtennse oc thill Hesselagger, Lhend tiid hand talib mett her Johan Friis Cannedtzelerenn paa Bniuersitetens Beigne iij m^l vij s.

Anndtwordit Mester Hanns Mogensson for thwinnde Bøger, hannb loedt giørre thil Bniuersitetens decret oc Statuter xxvj s.

Anndtwordit Dno Doctori Nicolao Hemmingio for thend Rector kost, hannb gioerde Epther siinn Rectorat. viij daller.

Anndtwordit hanum paa Doctoris Corneli veigne thil hrossleige x s daller.

(M. Hans Guldsmid, M. Hans Mogensen, M. Iver Bertelsen, Christoffer Barth og Kvæstoren fik hver sex Daler i Husleiehjælp).

Giiffwiidt Baldser Bogfører paa RegensTaff epther Bessallingh xl daller.

Anndtworditt Her Hanns Hennrickson wdth Kofstibe thil hrossleige aff thennd Gaardt wdth Studij strædit Sallige Doctoris Petri Palladii eptherlewerste wdth boer x daller.

Wdt giiffwiidt epther Her Hanns Povelsons²⁾ Register.

Giiffwiidt Rasmus Katholm³⁾ thil hielp att kiesebe Sko og Klædder for j bdr.

Giiffwiidt enn Studenter wid naffnn Johannes Nicolai pro quo intercessit Magr. Johannes Albertj j m^l.

Michael

¹⁾ I det Knardrupke Regnskab for samme Aar anføres blandt Udgiften paa Odensvin, at Hr. Peder Philosophus efter Befaling fik et Evin.

²⁾ Af det Knardrupke Regnskab 1559—60 ser man, at denne et Aars Tid havde været Univ.s Kvæstor, (han har forfattet det S. 264—72 meddelte Regnskab for 1558—59); der forekommer nemlig følgende Udgiftspost: Giiffwidtt thill Dni Doctoris Albertj oc min Fortæring wdth Slangerup oc Knardrup ther wij loed sammen alle Uniuerstitens thienner Att forhøre, hwem the haffde yditt Landgilde wdth thett aar Her Hans Povelsonn waar Duestor ij daller i m^l vj s.

³⁾ Senere Professor ved Uniuerstitet, døde som Præst ved Bor Frue Kirke 1582.

Michael Michaelis giiffwiidt i m. J. Erasmus Laurentij giiffwiidt i m. J.
 Andtwordit Christopher Barth pro thematibus dñj Rectoris ad terminum
 Johannis ij m. J.

Andtwordet Magrj Petri Parni høstro thil hanns Jordeferdtt i m. J.

Thill thennd Nørre Gauffwel paa Collegij Gaardenn Giiffwiidt for en
 tøltt Kaffter 20 s. (Flere andre Udgifter til Reparationer paa samme Gavl anføres).

Andtwordit Duo Doct. Alberto, som hanns gaff Baldger Bogførret for
 Bøger 22 daller.

End Andtwordet hannum thill enn Solffkande, som Professores Kiendte
 Magistro Luce in Ruptiis 22 dlr.

Giiffwiidt for themmer och Kaffther thill thennd Staalbt vdtj Collegij
 gaardenn, Och thimmermendt oc leerklæder thill arbejdslønn, De for theris Kost thill
 Mad oc øll 11 daller 12 s.

(Endel lidet mærkelige Udgiftsposter ere forbigaaede her og i det foregaaende).

Summarum paa Bdtgiffteenn Beløbber 11^m 11^r 12^s daller 12 s. 12 albus.

Kindis vdtj Beholding, som skal indførres thil neste eptherkomminde Aars
 Reggenastaff, Anno Mdlr, 11^m 11^r 12^s daller 12 s. 12 albus. (Med en anden
 Gaand er tilføjet:) Noch aff Jordbogen 22 daller 12 s.

Hæc ratio in præsentia dominorum professorum audita et approbata est
 11 Junij Anno etc. 1561. Quod ego Paulus Matthia, Rector Vniuersitatis
 propria manu testor.

Danske Magazin,

Tredie Række.

Sjette Bind's fjerde Hefte.

IX.

Tegnelser over alle Lande fra 1539.

(Fortsat.)

91 **T**hesse epther^{ne} breffue sich her Hans Skoffgordt i Enggelholm søndagen epther Bertolomej.

Skattebreff tiill bynder och menige almoe paa Baarringholm, ehuo som helst the tienne eller tiilhørrer, sambtt kiofstadmendt ther samesthet, att huer skall giffue en rins g. i guldt eller i jochim dall eller i lodt stemplett sølf.

Ett tyft breff tiill Bernt Knoff eller huo befalling haffuer i hans frauereelse, att hand er her Hans Skoffgordt behielpelligen, att motte rebeligen wdfaa same statt.

Ett breff tiill Lunde capittell, att the sli hannom en godt scriffuer, som skall sølle hannom att scriffue same statt paa Boringholm, som oc land staa faare regenslaffett mett her Hans Skoffgordt.

Ett breff tiill Lunde capittell, att the wnde her Hans Skoffgordt thet gods i Nørre Warm sogn, som liggher hof hans gordt Sundestorp oc beløffuer seg sex gorde, faare fylliste oc fuld uertt, saa capittell ssee stæll.

Ett breff tiill borgmesther oc raadmend wdj Østebt, att the stide her Hans wnderholling oc en stude offuer tiill Boringholm, oc skall her Holgher stide thesse breffue tiill her Hans Skoffgordt.

92 **T**hesse epther^{ne} mend, som haffue werit borgere i Bordingbierg, som er Anders i Zoppered, Swend Anisørnsen, Peder Jonsen, Anisørn Swendsen, Bent Bentzen singe breff som her epther følger.

Wij Christian etc. Gisre alle wittherliggt, att eptherthij thenne breffuise R, som haffuer werit borger wdj wor kiofsted Bordingbierg, for nogen sag skuld, saa och

och epther borgemeister, raadtmænds och menige borgers begere thesameskeds, nu tiill paaiste førstkomendes schall mett hustrue och børn rømme och flytte aff for^m Bording og icke bliffuer ther lenger boendes, thaa haffue vij aff vor bønnerlige gunst och naade vndt och tiilladit och nu mett thette vort opne breff vnde och tiillade, att for^m R mett hustrue och børn maa egen flytte ind vdi huilden Kiøpsted her vdi Danmark huor hand seg best nere och bierre land, och ther egen bygge och boe och statte och styde lige ved andre borgere, vndertagen vdi thesse epther^m wore steder Kiøpnehavn, Malmø, Landskrone, Stege, Ragskow, Halmsted, och Engelholm, och nyde samme vor friid och beskyttelse, som andre vore vnderfote her vdi riiget och en offuerfalles eller vforrettes enthen met ord eller gerning, for hues som hand seg emod off och riget vdi neste forleden feigde forset haffuer emod then benadning, som vij hannom lige vedt andre vore vnderfote her vdi riget forsegelt och giffuit haffue. Thij forbiude vij alle vore fogeder, embismænd och bønnerligen borgemeistere, raadmænd, byfogeder och alle andre, som for^m R mett thette vort opne breff besøgendes wordet och hender fore att komme, hannom her emod paa person, hustrue, børn, gods, rørendes och vrørendes, iugthet vndertaget, att hindre, hindre lade, møye, plage, feigde och icke heller tiillstebe hannom her emod att offuerfalles eller forvrettes enthen mett ord eller gierning vdi nogre maade, epther som forset staar. Vnder vort hylst och naade. Giffuit.

Schall forschriffues tiill Per Hansen, att hand lader ko. mt. giøre iij^m landsknechte speess och i^m ryther speess och forsticker tiill Kiøpnehavn flott.

Ratleger fran Bording og tiillbage egen och ind vdi Skaane. Then 9° søndag post Egidij fran Bording tiill Faldenberg. Mandagen, som er vor frue dag natiuitatis, fran Faldenberg och tiill Halmstedt och ther fortøffue paa tiisdagen offuer. Paa onsdagen post natiuitatis Marie fran Halmstedt och tiill Laugholm. Paa torsdagen ther nest epther ther fran och tiill Møss. Om fredagen ther epther och tiill Herriguadh och ther fortøffue then løffuerdag offuer. Then søndag post natiuitatis Marie ther fran och tiill Melckelagh. Then mandag nest ther epther ther fran och tiill Bording. Sancti Lambertj dag ther fran och tiill Bøe och ther lige onsdagen offuer, ther holder byen i nat och her Jacop Trolle then anden nat met gengerdt. Paa torsdagen post Lambertj fran Bøe och tiill Bedestoff. Paa fredagen post Lambertj ther fran och tiill Siølsborg och ther fortøffue løffuerdagen och søndagen offuer, och ther schall her Axel Wgerup helle. Om mandagen post Lambertj ther fran och tiill Nauss, ther holder byen. Om tiisdagen ther epther fran Nauss och tiill Roglund i nat, ther holder Knudt Biilde. Then onsdag post Mouritij ther fran och tiill Møckloster i natt, ther

ther holber Sep Lørdsen første moltid och Jacop Sparre andit moltid och samptligen heste foder.

94

Joen Andersen borgemeſter en ſchriſſuelfe tiill her Trude, att hand er begerendes ij gorde, en (i) Lønninge, ſom ynge Lauris iboer, och then anden ſom er Offuer Quern gorbt, och ſtylber huer iiij pd. ſmør, huiltke gorde fo. mt. will vnde hannom, therſom her Trude will thet ſambtynde. Joen Andersen och hans ſøn vdi begges theres liſſe tidt.

Syrgen Joensen breff for troſtaff, ſom hans fader Joen Andersen haſſuer beuiſt riget, paa en gord i Lønning, ſom kallis Pylegord, ſom Lawle iboe, frj och quit vden affgiſt.

Item breff tiill preſter, bynder och almoe vdi alt Nørhollandh, att fore then ſtore armod, ſom fo. mt. finder hoſt Worbierg by och thes indbyggere, tha haſſuer fo. mt. thet ſaa beuilget, att the aff Gaſekyll och Kongsbach ſchulle nu ødelegges och indſlytte i Worbierg och ther bygge och boe, thij beder fo. mt. thennom alle och huer ſerdeles ſtrengeligen biuder, att hues ware eller gotis, mere ſeg edende ware, korn, huder, ſtynd eller anden dell, ſom the ville ſielge och affhende, thet ſchulle the her epther indføre i Worbierg och ther ſielge thet borgerne fore pendinge och ingen andenſteds. Ther ſchulle borgerne egen holle klede, humble, ſtael, ſalt och anden kiohmands ware, ſom bynderen egen behoff haſſue. Dog ther ſom the bynder, ſom ere omkring Faldenbiereg boendes, wille noget indføre i Faldenbiereg och thet ther ſielge borgerne ther ſammesteds, thet ſhall were thennom vforbudit, dog icke ther att ſielge thet andre end borgerne. Leſſig^e ſhall ingen bynder mroe ſegle met nogen ware vden met ſtock och ſteen, och ingen ware føre hiem egen, vden hues huer behoffuer tiill ſit egit huſes vpholdelſe. Findex och nogen ther emod att giøre, tha ſchulle the haſſue forbrot hues the haſſue met att fare och ſiden ther ock met ſtraffes ther fore, ſom bør att ſtraffes offuer thennom, vor breffue och bud icke agte eller holle ville. Bedendes och biudendes ther met alle vore fogeder och embizmendt, the ſom nu ere eller her epther paa vort ſlot Worbierg kommendes worder och alle andre, for^{ne} vore borgere och vnderføte i vor kioſtſtedt Worbierg her hoſt att haue och ey tilſtedendes thennom her emod att ſte nogen hinder eller forſang, vnder vort hylſt och naade.

Grandſtendes breff tiill her Holgerdt Wiſſſtandt, Claues Claufen, Joſep Falſter, Oluff Jensen i Dymmelſkorp, Knudt Knop, Jøren Swenſte landsdommere i Nørre Hallandt, Joen Gøſtorp, Jens Knudſſen i Nelsø, Erlland i Dnſis, Jøren Swenſen i Ledinde, Biarn Løg, om trette emellom Randrup och Rønnalt och emellom Styre ſtab och Biſcop ſtab om et marckſteell emellom Syringe ſtoff och

och Randrop stoff och Lønnalt stoff, testlig^{te} emellom Ryggedall och Lyrepe om marckeslell emellom samme begge byer.

Mouris Bysestytte tiiltalde borg. oc r. i Halmstet, berette att. Rads Domersødt nogen tiidt siden gaff en gordt tiill sctc. Giertrudt alther i Halmstet wden hans hustrues raad oc sambtynde, som herde hannom oc hans hustrue til, liggendes i Halmstet paa mellom gaden nest norden op tiill Michell Skatte oc icke stot then hen met breff oc segell, ther tiil suoret for^{ne} borg. oc raadt oc tiilstode, att ther icke findes andre breff therpaa en thet wor indscressuit i bysens bog, oc dog tilstodt, att samme gordt hadde hørt for^{ne} Mouris Bysestytte oc hans hustrue Kirstine Mattis tiill, mett flere ord oc talle, thennom paa begge sider emellom løbb. Tha epther tiiltal etc., att epther thij for^{ne} Rads Bysestytte hagde giffuet baade syn oc hands hustrues dell hen i for^{ne} gordt oc ey hand hagde ther magtt tiill mere en tiill hands egen partt, bør ingen magtt att haffue oc for^{ne} Kirstine Mattis arffuinge bør egen att haffue findes dell, som er halffdelen i samme gordt, egen, att then haffue, nyde, brughe oc beholle tiill thennom oc teriis arffuinge.

Thette erre the herrett, som liigge tiill Resbyholm, som erre Bemmenhøss-, Lynnes-, Harrestet herrett.

Tiill Kliginde, att hand holler fo. mt. en natt om fiorthen dage modt. Tiill abbeden aff Helne Kircke, att hand mett borgherne ther i byen holler fo. mt. en natt, then dag epther s. Michels dag.

Nesther Hans paa jernhyttenn i Skonne, att fo. mt. haffue wont hannom jernhytten mett all syn tilliggelse oc the gorde Wgleruppe, indtiill fo. mt. ther anderledes om tilfigendes worder, dog mett saa skell, att [han] icke skall hugge eg, bøg eller anden stoff wden ell, byrch oc felder tiill behoff att wpholle hytten mett i Nørre Afbøherret.

Ett obett breff tiill menige almoe paa Gotlant, att fo. mt. haffuer befallett Boislaß Bobisjer att bygge oc forbedre Bisborg, att handt seg ther wbinnen beclagher, att hand icke haffuer pendinge tiil same bygning, thij beder fo. mt. thennom, att the komme hannom tiill hielp mett en søghe statt, epther som hand thennom paa fo. mts. wegne wonderuisendes worder, fo. mt. wiill egen rame theriis gaffn, beste oc bestandt etc.

En missiue tiill borgmester, raadmendt oc byfoghet i Bisby, att fo. mt. forfar, huarledes etc. att the wdsøre smør, fiødt, øxen oc andet.

Att bynderne giøre tilføring faare pendinge tiill Wisby.

Mads Burenfindt ett breff hans lifftiibt paa ett stycke jordt, som laa tiill Alare wden faare then østherportt i Wisby, then Per Jude oc Anders Skotte, borgere ther sammeflæds, tiillforn i forlenning hagde, quit oc frij. v 1te korn.

Tiill tollereren aff Trelleborg, att hand antuorder hannom liij 1er silbt, ij tiill sit eghet behoff oc ij tiill fliffs behoff.

Ett breff tiill Per Godfke, att nar the øren oc tør komme fran Gullandtt, att han thennom well lader foruare oc flaffer thennom noch oc bequemmelig wnderholing.

Truels Michelsen citat borgmester oc raadt i Bæ for en gordt oc jor, the holle hannom faare, att møde i Lundt fcte. Michels dag.

Las Nielsen i Indsøw ett protectorium in communj forma.

Tiill her Hans Skoffgordt. Suen Skonning paa Boringholm, Las Andersen.

Ett breff tiill abbeden aff Bedestoff, att hand tagher closters indsegle oc lader thet besegle mett Jens Brades oc andre godemends indsegler oc sambt the andre closters breffue oc leggher thennom hen att foruare. Item att hand anduorder Jens Brade gienbreff oc panttebreff oc wederbreff paa hues panttegods handt haffuer closther tiill kommer.

Jens Brade ett breff, att fo. mt. haffuer wnt oc tillat, att hand maa egen løse alt thet gods, closter haffuer wdsatt oc thet bruge oc beholde for et frit brugelligt pant ind tiill thet bliffuer hannom oc hans arffuinge affløst aff fo. mt., hans naades arffuinge oc epherkommere, konningher i Danmark.

Las Horn i Ballestøff paa hans moders Johanne Niels Laursens (vegne) citat Possuell Persen i Bæ faare en gordt i Malmø, hand holler hinde faare mett wrette, att møde i Lundt fcte. Michels affthen.

[Her Este Bilde en beffalling tiill Jorgen Luigow, Erid Krumehege, Michell Brochenhuff, Hanns Johannsen, Claues Daa oc Jesper Daa, huorledes att ther er trette emellom her Jacob Lyde oc Gabrell Gyldestierne for en gaard liggennedes wdj Wolstrup oc en iord, som heber Myllerup marc, som her Jacob Lyde fid aff her Este Bilde tiill wederlaff for synn anpart wdj Suonholm.

Idem

Idem enn anden beffaling tiill Mogens Rund, Eriid Banner, Erid Stram, Hans Stygge, Axel Juell, Knyll Krabbe, att ther er trette emellom her Jacob Lyde oc Gabriel Gylbennstjerne om en iord, som kallis Myllerup jord oc aff arilds tiidt haffuer ligget tiill then gaard i Walfstrup, som her Jacob Lyde fidd aff her Eise Bilde tiill wederlaff for syn anpart vdi Suonholm.]¹)

En steffning offuer her Jacop Lyde, att schulle mødhe vdi Odense vdi Syn fore riigens kangelser och nogle aff ko. matt. raadt, och skall thage mett seg hues stiftsbreff och maglauffs breffue som er gaaen emellom thennom paa Suonholm och Walfstrup.

Mads Stensen giøre ett magthestifte mett ko. mt. vdi saa maade, att hand sich aff ko. mt. these epther^{ne} gorde oc gods.

Om weed tiill Malmøe Slot. Her Trudt. Her Holgerdt. Her Peder Stram. Her Knudt Bilde. Huer thu ladet vedt tiill Stranden.

Pendinges breffue. Wij Christian etc. Giøre alle wittherligt och kendes os met (thette) vortt opne breff fore off och vore arffuinge, eptherkommere, koninger vdi Danmark, off aff rett vittherlig giæld skuldig at were off elst^e her Pritbiørn Podebusf tiill Wosborg, ridder, wor mand, raad och embighmand paa vortt slott Tranneker och hans arffuinge twotusfinde jochimsdoler hoffsuitstolen och et hundrit jochimsdoler aarlige rentte, som ere gode aff korn och slaff och en god mand kand en anden her vdi vort rige Danmark tiill tacke mett betalle och fuldtgiøre, huilcke for^{ne} iij^m jochimsdoler hoffsuetstoell mett thet hundret jochimsdoler rentte penninge wij beplygte off och vore arffuinge, eptherkomere, koninger i Danmark, att betalle och tiill gode rede fornøge for^{ne} her Pritbiørn Podebusf och hans arffuinge, heller huem som haffuer thette breff mett hans heller mett hans arffuinges willie och sambycke, her vdi vor stadt Kiøpnehavn, heller paa et andit stedt her vdi vort rige Danmark, huor thet for^{ne} her Pritbiørn Podebusf och hans arffuinge beleigligt er, nu paa midfaste søndag offuer ett aar forstkommendes, nar scriffues aar epther guds byrdt mdrlij⁰, och ville och schulle vij och vore arffuinge, (epther)kommere, koninger vdi Danmark, huert aar paa søndag, saa lenge for^{ne} her Pritbiørn och (hans) arffuinge ville lade samme two tusfinde jochimsdoler staa hoss off, tiill gode rede betalle och fornøge hannom och hans arffuinge et hundrit jochimsdoler aarlig rentte, som forscressuit staa. Och nar for^{ne} Pritbiørn Podebusf och hans arffuinge icke lenger ville lade samme two tusfinde jochimsdoler staa hoss off, tha ville och skulle vij och vore arffuinge, eptherkommere, koninger vdi Danmark were plygtig tiill att betalle och fornøge hannom

¹) Det Indklamrede er overstreget.

hannom och hans arffuinge for^{ne} hoffuetsstoll och rentte paa medfaste søndag och holle hannom och hans arffuinge thet vden skade, kost och teringe i alle maade. Alle thesse for^{ne} pungter och articler samptlige och huer besynerlige loffue vij Christian koning tiill Danmark etc. fore off och vore arffuinge, eptherkommere, koninger vdi Danmark, mett thesse epther^{ne} vore forloffuere, som ere off elst^e Marquardt Lymandh tiill Hellerup, Claues Daa tiill Raststrup, vore mennd och tienere, Eschilb Søne tiill Gressed och Iorgen Rudt, vore hoffjinder, vden alt hinder och behielpinge, som off och vore arffuinge, eptherkommere vdi Danmark, kunde komme tiill bade heller fromme, och for^{ne} her Pritbiørn Podebusff och hans arffuinge tiill hinder eller skade, fast och vbrødeligen vedt magt att holde, och vij for^{ne} a b c d alle loffue och tilfige for off och vore arffuinge mett en sametlig hand och en for off alle, for^{ne} her Pritbiørn Podebusff och hans arffuinge och alle thennom, som mett hans heller mett hans arffuinges villge och sambtngke haffue thette breff, alle for^{ne} pungter och artikler vedt vore gode tro och loffue stede, fast och vbrødeligen att holde, och ville heller skulle vij heller vore arffuinge heller nogen paa vor vegne ingen magt haffue, off fran thette løfte mett huer syn anpart i for^{ne} sum att betalle att vndtskylde heller vndtredde, meden ther som saa stede, att ther noget forspømselse vdi komer, saa for^{ne} her Pritbiørn Podebusff och hans arffuinge icke finge theres betalling, hoffuetsstoll och rentte, som forscu^{it} star, och ther vdtaff vdi nogen beuisslig skade, kost och theringe kommandes vorder, thaa ville och skulle vi och vore arffuinge forplgthet mere, att indride vdi et erligt herberg her vdi Kiøpnehaffn heller paa et andit stedt her vdi Danmark, huor thet for^{ne} her Pritbiørn Podebusff och hans arffuinge beleigligt er, och holde ther et erlig och ridderlig jndleger, nar och huor for^{ne} her Pritbiørn Podebusff och hans arffuinge heller huem som mett hans eller met hans arffuinges vilge och sambtngke haffuer thette breff, enthen scriftligen heller mwontligen, formiddelst thennom sielff heller theres viffe bud off heller vore arffuinge estendes och jndmanendes worder, och ey nogen aff off heller aff vore arffuinge ther vdt igien for end for^{ne} her Pritbiørn Podebusff och hans arffuinge fore then gandske swm, hoffuitstolen mett renten, thend første pendinge mett then siste, och then siste mett then første, mett all anden beuisslig ledene skade, kost och theringe, som ther paa land regnes mett rette, gandske och allt betallet och tillfridsstillet er. Tiill ydermere vindiſkhyrdt och bedre formoring, att alle for^{ne} pungter och articler skulle fast och vbrødeligen vedt magt holdes, haffue vij Christian koning tiill Danmark etc. for off och vore arffuinge, eptherkommere, koninger vdi Danmark, och vij a b c d tiill R og R for off och vore arffuinge labit henge vore jndsegler och signeter nedan fore thette vort opne breff. Giffuet paa vort slot Kiøpnehaffn then løffuerdagen nest epther søndagen oculj aar etc. mdrli^o.

Vdij lige maade her Kogens Gylbenſtern paa viij^c rinſke g. och iij^c jochimsdoler och xxx rinſke g. och xv jochimsdoler arlig rentte att betalle till faſtelagen huert aar. Forloffer Lauge Bragde och Tyrgen Bragde.

Thet formorings breff, ſom for^{ne} godemend ſinge. Wij Chriſtian giøre ¹⁰⁰ alle vittherligt, att eptherthj off elſt^e Marquardt Tymand till Hillerup, Claues Daa tiill Raffnsſtrup, vore mend och tienere, Eſchild Gøye tiill Grefſed och Tyrgen Rudt, vore hoffjinder, haſſue nu loſſuit och beſeglet for off tiill off elſt^e her Pritbiørn Pødebuſt ridder, vor man, raad och embighman paa vort ſlot Traneſer, fore thwo tuſinde Jochimsdoler hoſſuitſtol och et hundred jochimsdoler aarlige rentte, ſom vij hannom och hans arffuinge plygtige ere och hand off nu tiill vort rigens behoff lont haſſuer. Tha beplygte vij off och vore arffuinge, eptherkomere, konninger vdij Danmark, att ther ſom ſaa ſtede, att for^{ne} Marquard Tyman, Claues Daa, Eſchild Gøye och Tyrgen Rudt eller theres arffuinge for ſamme løſte vdij noget beuiſlig ſtede for vor forſømme ſtyld komendes vorder, tha ſchulle vij och vore arffuinge, eptherkomere, koninger vdij Danmark, vere plygtig tiill, att holle thet thennom och theres arffuinge vden alt ſtede, koſt och theringe i alle maade. Tiill ydermere vindisbyrd och bedre foruoring haſſue vij labit henge vort ſecret neden fore thette vort opne breff. Giſſuit paa vort ſlot Røpnehaffu løſſuesdagen neſt epther ſøndagen oculj aar etc. mdrj.

Henrick Rangom ſid teſſe epther^{ne} breffue. Førſt et breff tiill capittel ¹⁰¹ i Riipe, att fo. mt. vill, att then prebende, ſom er lagdt tiill ſtolemesteres vnderholding, ſchall alle tid bliſſue hoſt ſtolen och thiill ſtolemesterens vnderholding.

Tiill Per Ebbesen, att hand ſchall haſſue the preſter vdij hans leen Lundenes vdij forſuar. Vdij lige made tiill Tahan Brochenhuſt. Tiill Lundenes leen. Riiper leen. Rølding leen. Veſterherret. Nørmongøherret. Bøſſlinge leen.

Eeding, lannbzſtyldt oc ſaggerøer, toldtt oc all anden deell, hues i off oc Norges krone pligtug ere.

Her Axel Brabhe, her Holgertt Wiſſtåndth, her Truedth Wiſſtåndth, her Claus Wille, her Eſte Wille, her Peder Elaram ſinge breff atth ſtulle komme tiill fo. mtt. vdij Lundth. Datum Malmø ſij. Tyrgens aſſten etc. Relator Jochim Beck rentemester.

Frue Anna, her Claues Pødebuſtes riidders eptherleſſuerſte, et protectorium. Relator Jochim Beck.

Frue Anne Niels Bragdes en ſteffning.

En bannde vtj Zutlandt en forſcrifft oc et protectorium. Relator Knudt Gylbenſtiern.

Raas Jønsen en steffning.

Boel Peders en forscrift tiill Peder Glim.

Mogens Ipsen en forscrift att byefageden i Stubbeløping, att hand lader hannom følge hans broders goß, som bleff drudnit ther for byen. Relator Jyrge Brne.

Suend Nielßenn i Østet en forscrift tiill borgemestere, raadtmenndt oc byefogedt i Trelleborg, att thee lade hannom følge hues goß som hans høstrues broder tiilhør, som døde i Sueriige, ther som att ther ingenn haffuer andett i att siige. Relator Knud Gyldestiernn.

102 Peder Nielßenn et protectorium. Relator dominus rex per se.

Kirckewerger tiill Wedløff kircke en steffning offuer femthen menb, for thee haffue forit en fluoffsbæll frann for^{ne} kircke.

Mester Holgert Skaller enn beffalling tiill thesse gode menndt: her Axel Bragde, her Holgert Wulffstandt, Jyrge Brne oc Ette Porss, Lagge Øhenn, att ther er trette emellom Fuldstoffe oc Woffbye om fiisterij, seegang oc rett marckestiell.

Her Ette Wille, her Holgerdt Wistandt, Jøen Brne, Ette Porss, at skulle vdt redhe marckstel i mellum Jøstedt oc Folders dorp oc Hedesloff oc Jøe.

Her Mogens haffuer berett. Ett befallings breff tiill Jens Bradhe. Werner Pasberg, Matts Torbensen, Bjørnn Stensen, Greers Wiffstandth och Mogens W, att the skulle granke och forfare, om ther ær rett marckestiell emellem Nybølle och Brisdø, och ther som icke ær rett marckestiell, atth thij thaa giør ther etc.

Ett andett befalling breff tiill Claus Brne och Tage Ottsen, Axel Anderßen, att ther ær thre bønder wdj Huerrelle, som haffue trette om en møse, atth the skulle tage sex gamble ollinge tiill thennom och wiße huer sinn bæll, som thennom bør att haffue mett rette etc. Her Mogens Gyldestiern och her Peder Skram.

Peder Ralff eenn forscrift tiill borgemester oc raadt wdj Wee, att hannb haffuer werit her i rette om enn gaardt ther wdj etthers bye, att thee steffne samme sag i rette fore thennom oc enbeligen stielie thennom att met rette oc giiffue bescreffuit frann thennom.

Claus Kellenhuffen forscrift tiill Ribe, Borde, Holstebro, tiill borgemester
oc

oc raadt, att hannd haſſuer berett, att hannom ſtaer nogen giæld ther tiill oc thee giøre hannom hinder ther paa, oc er begerennedes for ſamme giæld fiſſt egenn, att ther for ingen hinder giøre hannom ther paa, lade hannom følge ſamme giældtt.

Lauriſs Lauriſenn oc Raſs Smedtt theſes fuldmegtuge aff Hals fiſſeleſe 103 en forſcrifft tiill Olborg tiill borgemeſter oc raadtmennd, att thee haſſue berett for 10. matt., att thee haſſue tagit theſes bundtgarnn frann thennom, at thee ther fore rette thennom effther, att giiffue thennom theſes bundtgarnn egenn, ſaa framt ſom 10. matt. icke ſhall tencke anderledes tiill therom.

Boell Lauriſdotter citat Dluſſ Boenſen i Forlynnge, Raſs Pedersen i Sorup oc Peder Horboe i Werſøe for hinnes fernne goſs, ſom thee holle hinne fore, att møde nu paa mandag.

Natt leſe tmodt then dag i Kalmar. Malmø bye ij netter. Falſterboe och Schannør j natt. Trelleborg j natt. Reſbyholm j natt. Yſtedtt ij netter. Gladſare j natt. Kaulunde j natt, Aahuſ by j natt, her Knudt j nat giengier aff Jens Brade met ſieff — ſtalrom. Bedeſkow j natt. Solgborg holler aff giengern. Rodneby i' natt aff giengern, fremet drich. Lydæa holler aff giengerdt Bedeſkow paa hjemregſen tilbage egen. Bæ.

Eyſter herritt, Willenſherrit, Beſterherrit yde paa Solgborg oc 'wdij 104 Solgborg bye. Gerſherrit, Gydingherrit oc en part aff Alboherrit yde wtj Aahuſ. Medelſherrit yder wtj Rodneby. Wyſterherrett yder paa Lydæa.

Saabaane breff vdgiiæ tiill theſſe effther^{ne} herrett. Wii Chriſtiann etc. Helſſe etther alle bynnder oc tienere och menige almue, ehuo ſom helſt i tienne eller tiilhører, ſom bygge oc boe wdij Gydinge herritt, Wellendzsherrit, Gerſherritt oc Alboeherritt 1^{en} mett gudtt oc wor naadh. Wiider, att wii nu haſſue berammett och forſchreffuit enn dag oc møde att ſtande emellom off oc ſtormeg^{ie} forſte her Guſtaff Sueriges etc. Konning, wor kere naboe oc ſuoger, thenn ſøndag neſt for pinſe dag forſtkommendes wtj Kalmaren, oc acthe ſieff perſonliigen att beſøge ſamme dag, thij bede wij etther alle oc huer ſerdelis ſtrengeligen biude, attj komme off tiill hielp mett en giengerdt wtj ſaa moodhe, att huer i tnyge mennd ſtulle giiffue oc komme off tiill hielp mett en oxe, fire pund ſmør, fem ſider fleſt, 1 lam, 11 hønn8, 1111 egh, 11 1te maltt, fem 1te humle, fire 1ter brødt, fire 1te grynn, 1111 1te haſſre, fire leeſſ høe oc fire leeſſ halm, oc ſhall off elſt^e Jenn8 Bragbe, wor mand, tiener oc forſtannder wdj Bedeſtuoff cloſter mett wor egenn ſchriſſuer lade etther ſchriſſue oc legge wdij leg ſammell, ſaa thenn riige ſhall hielp thenn fattige, att thett gaar ligligen tiill wdenn alt wiild, oc ſchal ſamme giengierd were wde indenn ſøndagen exaudj forſtkommendes wdj thett allerſennifte oc yde

nde aff Willenndz herrett paa wortt flott Soligborg, oc aff Gydingherrrett, Gersherrett oc Alboeherrrett wtj wor kjøpstedt Aahuff oc en partt aff Alboeherrrett wtij Kaulunde, oc schall for samme giengerd ingen were frij, attj ther fore lade etther her vbinden hørsomeligen finndes. Ladenndes thet ingenlunde. Bliffuett paa wort flott Kjøpnehaffn fredagen næst epther sanctorum Phillippi et Jacobi apostolorum dag aar etc. mdrhj.

105

Saadannt ett breff till Jennis Bragde. Christiann. Wor gunst tiilffornn. Wiidtt, att wij nu forstide tiill teg wortt obnne breff tiill Gydinge herrett, Willenndz herrett, Gersherrett oc Alboe herrett om enn almindelige gengierdt, som wij behoff haffue tiill wor underholling emodtt thenn dag, som wij agte att besøge wtj Kalmarenn, effther som thu sielff ydermere haffuer att forffarre wtj samme wortt breff. Thij bede wij teg oc aluorligen wiille, att thu strags lader samme wortt breff wdj samme herrett lesse oc forkyndhe, oc ladtt thenne wor scriffuer wpscriffue samme giengerdt oc giøre thin beste flytt, att then mett allerførste, bliiffuer ydt oc laadt yde oc offuer antwordhe off elst^e Werner Parsbiereg paa wort flot Soligborg samme giengierd aff Willenndz herriitt mett clare register ther paa och bestiille huff oc rum wdij wor kjøsted Aahuff oc ther ladtt indføre thenn giengerd aff Gersherriitt, Gydinge herrett oc Alboeherrrett oc en partt aff Alboe herrett wtj Kaulunde, saa wij saa ther en natt leye oc underholling tiill fire hundrit heste, oc ladtt bestiillett, att maltidt bliiffuer brygdtt wdij gott øll, bode ther i Aahus, Bee oc huor thu anderstedes best bestiille kanndt, saa thu ther mett haffuer atth staffe off oc wortt soldt underholbing ther wtj wor kjøsted Aahuff nar wij tiid komendes worder, oc ther vbindenn rammer oc wiidtt wortt gaffn, som wij teg tiill troe. Wij haffue oc ther om tiill schreffuitt borgemeister oc raadtt wtj wor kjøsteder Aahus oc Bee, att thee ther vbinden stulle lade thennom weluilligen finndes, nar thu thennom ther om tiill siigennendes worder. Thij ladtt thett ingennlunde. Beffalindes etc. Dat. Kjøpnehaffn fredagen næst effther sanctorum Phillippi et Jacobi apostolorum dag aar etc. mdrhj.

106

Tiill Greers Bulffstannndtt. Christiann. Wor gunst tiilffornn. Wiidtt att wij nu forstide tiill teg wortt obnne beseglede breff tiill more wnderfotte wtij Lyckaa leenn om enn giengerd att komme off tiill hielp mett emodtt thenn dag, som wij agthee att besøge wdij Kalmarenn met stormeg^{te} første her Gustaff, Sueriges etc. konning, wor kere suoger oc naboe, første oc neste søndag for pinsedag førstkommandes. Thij bede wij teg oc wiille, att thu strags lader lesse oc forkynde samme wortt obnne breff for almuen oc lad scriffue oc vphere samme giengerdt oc thenn indføre paa Lyckaa oc wdij Rodnebye, huor thu best beleyligt befinde kanndt, oc ladtt lone senge oc tiill flye paa wortt flott Lyckaa tiill off sielff oc wortt ragdt

raadt oc foldt, ſaa wij ſaa ther underholſing nar wij tiid komendes worde. Ther tiill wij off wiſſeligenn forlade. Befalendes etc. Dat. Riſpachaffu fredagen neſt epther ſanctorum Philippi et Jacobi apoſtolorum dag aar etc. mdrli.

Tiill Werner Parſbierg. Criſtian, mett gudh naade etc. Vor gunſt tiill forn. Wiidt, att ther er nu berammett en dag oc møde att ſtande emellom ſtormegtig^{te} førſte her Götſtaff, Sweriges koning, wor tiere ſwoger oc naabo, och off, att ſtande paa grenſen emodt Calmeren then ſøndag neſt for pingedag førſt kommendes, och agte ſielff att giſſue off offuer vdi Schone oc Bleginge att beſøge ſame møde. Thii ſtude wij nu tiill teg wortt obne breff om en gengerdt aff menige almoe vdi Liſterherredt och all Sölighborg leen och the herredt ther tiilligge, epter ſom thu haſſuer vdermere att forfare aff ſame wortt obne breff, huor epter thu teg rette ſhall. Thii bethe wij teg och wille, attu ſtrar lader ſame wortt breff leſe for almugen oc ladt ther epter ſcriſſue och opbøre ſame giengerdt och ladt then indtføre paa wortt ſlott Sölighborg oc Sölighborg bye och Rodneby, Elleholm och huor thu weſt off belegligt er, och ladt beſtelle more herberge, ſtallerom och anden deell, hueſſ behoff er tiill wortt underholſing, bode paa ſlottett och ther vdi leenett, emodt wor tiillkompt, oc ladt brygge vdi Liſtſteberne gott øll aff hues malt och humble ſom tu aff Wiſſenherredt fangendes worder, oc giør vdi all andre møde forſiun paa all then deell, wij behoff haſſue, nar wij tiill teg kommendes worder, ſom wij teg tiill tro, ther tiill wiſſeligen forlade och ladt thet ingenlunde. Befalendes teg gudt. Dat. anno, die et loco ſupra ſcriptis.

[Ett breff tiill herriſfogden i Borſeherriitt, ſom heder Jap Zeſen, att handth ſtall dñme Byre Trolle och ſſrw Kryſtenſe emellem for nogen oldengieldth, ſom ſſrw Kryſtenſe haſſue tagett hannom fran etc.]¹⁾

Lunde capittel breff, attthe ſchulle lade theres bøndher thienne herepther 107 epther ordinangen, och at kon: matt: viill orliigen tiill gode rede lade yde thennom ſaa møget thienne, ſom the nw her tiill orligen aff capitels bøndher vporit haſſue.

Her Hans Spannemagre, prebicañt vdi Lund, breff paa ith vicarij i Lund, kalles ſtebareden eller altare Gøñterij ſom her Jørgen, fordom prior i Ralmø, ſtigt haſſde.

Item Jens Bøndtmagre, borgere i Lund, egenoms breff paa en jord vdi thenne brede och lenghe, ſom her effther findes. Dog mett ſadant villkor, at hand, hans arffuinge och huem ſom ſamme jord och grund her epther fangendes wordher, ſtulle giſſue orliig jordskiild v marck. Bredeñ poo for^{te} jord, vdtiill algaden i ſønder

¹⁾ Udſtregt.

sønder och i nør x5 alne foruden stonden, lenden paa samme grund norden tiill i øster och i vesther xxix alne i quarther, bredenn øster tiill paa samme grund i sønder och i nør ix alne och ith quartther.

Ith breff tiill alle kronens, capitels och clostheris, adels och stædtenis bøndher och garbseder, ehuem the thienne eller tilhøre, offuer alt Skone, atthe thienne huer x neg epther ordinangen och føre samme thienne tiill thereis kircke lade i huer sogn och ther lade then scriffue aff sognebegnen eller sognepresten, huem som her emod findes at giøre, at hand icke thienner rettelig huer x neg och tierffue aff rug, byg, haffre, huebe och andit kornn, eller icke lader bescriffue samme hans kornn thienne, som hand fremfører, thaa stalt hand ther mett haffue forbrudt sin gørdt, hand iboer, och ther tiill mett lide en tilbørlig straff.

Ith breff, at kon: mts: beffalningsmandt po Lundegørdt, som rader offuer kirckens geeds, stalt ther haffue macht, at bescriffue och forzegle poo kon: mts: wegne, och thet samme gods, ehur thet ligger i kjøpstederne i Skone eller lansbher, och thet foruende tiill prebicantheris, stolemestheris, begnes och fattiges vnderholdning, mett alle the puncther och articke, som Kongens Gøstes breff indeholder.

Ith breff, at ko: ma: beffalings(mand) poo Lundegørdt stalt ørligen høre alle sogne kirckers och hospitalers regensstalt i kjøbstederne och lansbher.

Ith kon: mts: breff tiill Jep Lørdsen, at hand fran tager och vpgiffuer then besegling borgen och andre forhindringe, som hand haffuer giørtt poo her Claus R goeds och *boe i Kulløstte, och at hand er samme hans boelegods, huff, jord och grund och alt hues hannom tilhørde aldeles vbeuaret i alle mode, vndher hullest oc etc. Dat. Haffnie torsdagen post jubilate.

Item borgemester, raadt oc meninghebt.vdi Lundt haffue forhøeret eyendoms breff paa setj. Clemens kircke oc grundt, at haffue thendt tiill et raadthuff. Relator Stig Pors.

108 Fredagen næst epther jubilate siid her Truels Matsen breff poo en prebende wdj Lunde domkircke, som vaceret epther mester Knud R v aar siden forleden oc hand henne nw self wdj werde haffuer etc.

Byrge Trolle ett obett brefft tiill Melby sogen oc Mørum sogenn, som tyene tiill Elleholms lenn, att the flytte oc føre tiill lare fysted i Mørum oc ther fraa

fraa egen mett ſalt oc tre oc anden ſetallie ept̃her gammell ſedwann, nar handt thennom ther om tiilſyger etc.

Ett forloffuers breff. Vii Chriſtiann etc. Giør alle wiittherligt, att ept̃her thii off elſt^e her Oluff Koſſenkrannz tiill Walla, her Eſte Biilde tiill Swanholm, her Knudt Rudt tiill Widtbye, her Pedher Stram tiill Brup, riddher, Knudt Gyllenſtiernn tiill Thym, Jacop Gardennbiereg tiill Saandolt, wor mendt oc raadt, Michel Brockenhuſſe tiill Brangstrup, her Mouriz Diſſenn tiill Bollerup, riddher, Jørgenn Lyde tiill Huerring, wor menndt oc tiener, haſſuer nu ept̃her wor begiere loſſuit oc beſſegliit for off tiill off elſt^e Chriſtopher Haanſſen aff Bobiſlett, wor mandt oc tiener, for ny tuſſinde marck lybſt hoſſuitſtoill oc ſemhundrit fyretyſſue marck lybſt aarlige rennte, regnendes ſextenn ſchielling lybſt for huer marck, ſom wii hannom oc hanns arffuinge plictige ere oc hand off tiill wort oc rigenns behoff laannt och forſtreckt haſſuer, ept̃her wort obne breffs lydelſſe, wii hannom ther paa giſſuit haſſue. Tha bepliether wii off oc wore arffuinge oc ept̃herkommer, konningher wthi Danmark, att holle for^{ne} her Oluff Koſſenkrannz, her Eſte Biilde, her Knudt Rudt, her Pedher Stram, Knudt Gyllenſtiernn, Jacop Gardennbiereg, Michel Brockenhuſſe, her Mouriz Diſſenn oc Jørgenn Lyde ſame løſte wdenn all ſtade i alle maade, oc ther ſom ſaa ſiede, att for^{ne} wore raad oc gode menndt eller teriis arffuinge for ſame løſte for wor forſømmelſſe brøſt ſkyldt wdi nogenn beuiiſſlige ſtade kømmendes wørdher, tha wiille wii met thette wort obne breff haſſue ſatt thennom oc teriis arffuinge wørt oc kronenns ſlott Bordingborg ſlott oc leenn mett all ſinn rette tiilligelſſe for ett friet brugelig pannt tiill ſaa lenge, att the oc teriis arffuinge ere kompue tiill teriis oprettning igienn, oc wij oc wore arffuinge, ept̃herkommer, konningher wdi Danmark, haſſuer igienn betallit oc fornoget thennom oc teriis arffuinge for^{ne} hoſſuitſtoel oc rennte met all ann denn beuiiſſlige lebne ſtade, koſt oc tering wdenn all giennſſielſſe i alle maade. Tiill ydhermere vitniſſbyrd haſſue wii ladit hennge wort jndzegell neden for thette wort obne breff. Giſſuit paa wørt ſlot Kiøpenhaſſunn ſønndagenn caantate aar etc. mdrli.

Peder Doctor wdi Ribe haſſuer beret for ko: mtt:, att hans høſtrues faderbroder meſter Peder Anderſen er nu dødt oc aſſgangen oc ther ingen er nermmer arffuing eſſther hans dødt end hans høſtrues, oc then tiid hand wor dødt, bleff hans goꝗs, breffue, guld, ſølf, pendinge, klednodier oc hves hand loed eſſther ſeg, bleff borttrugtt. Saa haſſuer nu ko: mtt: vnt oc tiilladit, att huor ſom hannd ther wti byen æller anderſtedz land finde hans goꝗs hoefſ, maa hannd tiill ſeg annamme, ſaa frampt ſom thee icke wille (etc.).

Krue Anne Kaaffbatter tiill Stoffgord en befalling tiill Niels Marquardsen, Eriid Nielsen tiill Kollerup, att hun haffuer beret fore fo: mt:, huorledes att nu vbi neste forleden dage ere hinde's gord och breffue vpbrend och mange ther fore nu begynde att dele paa hinde got's. Tha epther thij att samme hinde's breffue ere vpbrend, som hun schal forsuare hinde's got's met, och hinde's rette laugwerge Syrgen Lycke er nu vden riget forfficket, tha schulle the hielpe hinne att giøre lagheffd paa alle hinde's got's i Nørherrit och Haldherrit. Vbi ligemade tiill Mychel Nielsen och Eriid Skram tiill Telle, att the hielpe hynne att giøre lagheffdt paa alt hinde's got's vbi Gyslomherrit och Heenstedherret. Relator Knudt Persen [och Jesper Krabbe] ¹⁾).

110 Post fran Lantteholsten oc tiill fo: mt: indt i Suerrige.

Afens, Dtenße Eriid Krumedige. Nyborg Michiil Brochenhus. Korsør Floth her Knudt Rudt. Anduorloff prier. Sor abbeden. Ringstedt closter abbeden. Roskylde gordt Mogens Godste. Kiøpnehaffn Floth, Kiøge Per Godste. Malmø Jøren Brne. Lunde gaardt Etie Porø. Lybye her Axel Brade. Bæ her Jacop Trolle. Sølsborg Werner Parsberg. I Smaa landene: Rødbye Jacop Rango. Maribo abbedisen. Sarkløffing Per Dre. Guldborg ferge Hans Brne. Gaabenes 111 ferge Aft v. Berden. Ørdingborg Jacop Hardenberg. Thryggeuelse Mouris Rango. [Kiøge borgmestere oc raadt. Kiøpnehaffn Per Godste.

Rag Swennesen et obit breff, att hannd haffuer berett for fo: mtt:, att for end thett første forbudtt vdgid haffuer kiøbt iij lester honning oc stibett thennom fiorthen dage førre end forbudt vdgid, thaa ther som att hannd kænd giøre thett beuiffelligt, tha haffuer fo: mtt: vndt oc tilladit hannom, at mu paa thenne tiidtt vdsørre samme iij lester honning, thij forbiuder fo: mtt: alle hans naades etc.

Mogens Munc, Jens Lommesen, Peder Ebbesen, Eriid Skram, mester Mogens Roes, Hartuig Thommesen, att ther er trette emellom Michell Nielsen oc Emler Lycke och Jffuer Lycke for ett breff, som the haffue vdgiißuett, att the steffne samme sag i rette for thennom oc stielie thennom at met rette.

Ett befallings breff tiill Mogens Munc, Per Ebbesen, Jens Lomesen, Christiern Stygi, Jøen Mattsen, Niels Lange, Hertuig Lomesen, Hans Styge, att the steffne her Prebiørn Poddus met hues breffue, stiede och beuifning som handth haffuer paa Auenjberg, om thet ær saa retteligen kiøbt, att thet bør att bliffue wedth magtth eller ey. Niels Stiell] ²⁾).

Item

¹⁾ Det Indklamrede er udffireget.

²⁾ Ligeledes.

Item et breff tiill Tyrger Persen, att abbeden aff Bisckhild haffuer beret fore fo: mt:, att hand vill egen indløse thet gots aff her Jacob Endes arffuinge, som theres fader hagde i pant, att Tyrger Persen schall vere thet hoff och tilhietpe abbeden, att hannom ingen hinder ster paa samme gots, nar hand haffuer foldgiort sitt breff.

Tiill Per Ebbesen och Gabriel Syldenstern, att thet er trette emellom the Aalborg borgere och the Kjøpnehaffns borgere och andre, som nu bleffue theres garn i sønder hugget och forment att salte silb etc.

Att ingen schal hugge vdi Bidskild closters stoffue etc. Relator Per Ebbesen.

Peder Ebbesen schall haffue breff att fo: mt: haffuer tilbetroed och befallit ¹¹² hannom att haffue alle kyrcke, kronens och stngtens kyrcke tienere och alle prestegorde, att haffue, forsuare thennom och haffue tilfiron, att ingthet aff theres gots eller eyendom thet fran forrygles. Telligeste att haffue thennom alle vdi forsuar met gesterj, sagefald och gordfestning, och thet aff giøre fo: mt: rede och regenslaff. Sameledes schall hand och haffue paa fo: mts: vegne alle vicarie och vicarie tienere offuer alt Aarhus stngt, vndertagen huilde tienere eller vicarier som adelen sielff [ere arffuinge tiill og haffue sielff at]¹⁾ forlene, i forsuar och paa vore vegne att vpbøre sagefald, gordfestning och gesterie och jde eller tilstebe nogen theres gots eller eyendom thet fran forrygles. Huilde som kende thennom nogen rettighet tiill nogre aff kyrckens tienere, vicarie tienere, som forsch^{uit} staar, the mue steffue for^{ne} Per Ebbesen i rette och vinde thennom thet tiill met dom och rett.

[Her Henrick Michelsen en forschreff tiill Hans Orne, att hannd haffuer berett for fo: mtt:, att hannd haffuer giortt tienneste tiill en kircke, lallis Broruppe vdi Halster, et ar omkring, oc att hannd ingett haffuer fangett for hans tienniste, att hannd thet fore steffnner sognne mendene i rette och hielper hanom saa megit som rett er.

Herasmus i Rippinge.

Vellom Dlussen, borger vti Vstedt, en forschriff tiill her Claus Bilde, att hand handler met, bruger lempe tiill, att hand motte fange hans stude egenn, som Themme Nielsen tog frann hanns fold vdi Røge oc nu er grebene]¹⁾.

Vønder och almuge vdi Janesfiord sogn poo Røen siel breff, at thet moo bliffue en smeed hoer thennom boendes, som ferder theres plowiern oc bruger ingen anden

¹⁾ Udstreget.

anden smede embede end som bonden behoff haffuer. Datum castro Haffn. feria 5ta ante pentecostes 1541.

113

Jørgenn Strug, tolner paa Kjøpneshaffns flott, siid saadanntt ett breff. Wij Chriistiann etc. Siør alle wiittherligt, att eptherthij mesther Dge Sparre, som wor cannick wti Lundt domkiercke, nu dødt oc affganggenn er oc ther nu waxcerer oc ledugt er ett kannedom wti for^{ne} Lunde domkiercke, tha haffue wi nu aff wor synnerlige gunst oc naade, saa oc for trostfab etc. wnantt och tiilladiit oc nu mett thette wort obne breff wunde oc tiillade thenne breffuiisser Jørgenn Strug att maa oc stall nu bliiffue cannick wti for^{ne} Lund domkiercke oc nu strax anamme, nyde oc beholde thenn prebennde, som (han) nu bør att anamme epther for^{ne} mesther Dge Sparre dødt, oc thenn nyde, bruge och beholle wti sinn liiffz tiidt oc saa lennge hannd lessuer, dog mett ssa skiel, att nar hanndt icke er wdij thenne wor tieniste, som hannd nu er, eller studerer wti et wniuersitete, tha stall hanndt boe oc residere huoff Lunde domkiercke oc holle sliig tiilbørliig tienniste ther samesteg, bodee inden kierckenn oc wdenn, som tiilbørliig er, epther wor ordinanges, capitels oc statuters tydelffe, oc nar for^{ne} Jørgenn Strug tiisse for^{ne} artiiclele icke hollennedes wordher, tha stall hanndt thette wor breff forbrott haffue. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Nar etc. mdrhj. Giiffuit paa wort flott Kjøpneshaffnn løffuerdageann nest epther pingdag. Wndher wort signett.

Dominica trinitatis siid frue Dorethea Sestede følge breff till Ellinge garb wdij Luge herret liggendes wdij Sieland, mett the bønder ther tiilligger wdij Ellinge by, Rigsstrup och Butterup, at haffue och poo nade beholle och giffue ther aff aarligen her till Kjøpenhaffn flott xxx 4. Cum clausulis solitis.

Ett breff tiill Stye Porff, att hannd siidder hiidtt xx lester Gulfangs kalf.

Ett breff tiill Holboeherritt, att huer bunde hugger oc agger huer thennom x lest wedtt frann Griib fluoff oc tiill Huller mølle.

Ett breff tiill Lüneherrett, Liile oc Sømrumsherrett, att huer bunde tager ett less sten eller ett less kalf, huilckett Peder Gofte thennom tiilsiger, oc agger hiidtt tiill Kjøpneshaffnn, vnder tagen adellens egne arffue tiennere.

114

Jenns Nywre siid breff, som her epther følger. Wij Chriistiann etc. Siør alle wiittherligt, att epther thii mesther Hanns Wlff, som (wor) cannick wthi Lundt domkiercke, nu dødt oc aff ganggenn er, oc ther nu waxceret oc ledugt er ett cannickedom wthi for^{ne} Lunde domkiercke, tha haffue wi nu aff wor synnerlig gunst oc naade wnantt oc tiilladiit oc mett thette wort obne breff wunde oc tiillade, att off
elst

elst Jennis Myure, som nu er wdi studie wthi wor stad Kiøpnehaffn, maa oc stall nu bliiffue cannick wthi for^{ne} Lunde domkircke oc nu strax anamme, nyde oc beholde thenn prebennde, som nu bør att anammis epther for^{ne} mesther Hanns Wiffz dødt, oc thenn nyde, bruge oc beholde wthi sinn liiffz tiidt oc faa lennge hanns lessuer, dog mett saa stiel, att nar haandtt icke lenngher studerer wthi ett wniuersitete, tha stall hanns boe oc residere huos Lunde dom kyrcke oc holle siig tiilbørligenn tienniste ther samested, bode jnnbenn kyrkenn oc wdenn, som tiilbørligt er, epther wor orbinans oc capittels oc statuters lydelste, oc nar for^{ne} Jennis Myure tiisse for^{ne} artickler icke hollenneds wordher, tha stall hanns thette wor breff forbrot haffue. Thii forbiude wi alle, ehuo the helst ere eller were Lunde, serdelis wore fogiitther, embiihment oc alle andre, for^{ne} Jennis Myure her emodt paa for^{ne} prebennde eller nogenn sinn rette tiilligelse att hindre eller wthi nogher maade forfannng att giøre, wnnbher wort hylleste oc naade. Giffuiit paa wor gaardt wthj Lundt lessuerdagen nest epther hellig legomsdag aar etc. mdrhj. Wnnbher wort signett.

Rector Fransz breff ad gratiam poo Sulerup mett ager, eng, fisteuand och al brugellig tiilligelse, som ther nu tiilligger, indtiill kon: mat: therom worder anderledes tiisynde.

Boiill Hans Horns efftherlessuerste och henns arffuinge egendoms breff poo en jord liggendes norden fran byens tegeloffuen, som er vdi lenghe aff øster i vester lxij alne och poo then vester ende vdi søndre och nør lxij alne, som hund stall mett hennis arffuinge haffue tiill vederlag fore thet breffue goeff och jorder, som the møste hoess flottit.

Bertiill Clemettzen ith breff i ligemode end jord liggendes i nør vest och vesthen fran for^{ne} bys tegell offuen och er vdi lenghe aff søndhen i nør sexijnde tyffue och liij alne, norden tiill aff vesther i øster femsynde tyffue och en alne, østen tiill aff nør i søndher sexindetyffue och ij alne, aff sønden tiill aff øster i vesther femsynde tyffue ij alne.

Niels Ebbessen vdi Hogs mølle breff vdi lige maade poo en jord liggendes vesther fran bys tegell offuen østen tiill aff nør och vdi søndher l och iiij alne, poo then nøre syde aff øster i vesther femsyndetyffue och iiij alne, vesther tiill aff søndher och i nør liij alne, poo then søndre syde aff øster och i vesther femsynde tyffue och iiij alne.

Palne Jensen eigendoms breff tiill seg och hans arffuinge po i boed, som wor giffuen tiill Bedestøo closther, fore iiij mr. orlig rente, och ligger søndhen vid algaden

algaden i Malmø, vdi bredden vdmett algaden er viij skonste alne, lenden aff søndher i nær indj gorden xix alne i quarther ¹).

115

Ett søbreff etc. Vii Christian etc. Giøre alle vitterligt, att vii nw hassue forordineret oc affferdiget oss elst^e N etc. at vere hviitsmandt paa vore orloff stib oc ther met løbe vdi siøen, at holle vore strømme renne oc hassuer befaling, att nedherlege oc affbreck giøre, om ther findes nogets motwillige siørøffuere eller andre vdi siøen, som tage oc røffue fra vore fattige vndhersotte eller andre siøfarendes sold, som paa theris rette nering oc biering bruge siøen, som hendher thennom fore att komme ²). Thii bede vii kierligen alle vore kiere venner, nabore oc foruante, konninger, hertuger, greffuer oc alle andre herrer, fyrster oc potentater, skulter, borghemesthre, radtmænd oc alle andre, ehvad som helst stadt the vdi ere eller vere kunde, som for vare stiel wille giøre oc lade, oc strengligen biude alle vore fogitter, embighmendt, borgemesthre, radtmænd oc alle andre vore vndhersotte, som for^{ne} N met for^{ne} stib, sold oc gods hendher for att komme, atj forbre oc fremme hannom thiil thet beste, oc ther som saa stede, at hand aff storm eller wuedher trenges indt vdi nogle ethers kerligheds oc eders andre strømme eller hassue, ati tha wille vndsette hannom met sold, fettaly, andere, toff oc andet del, hues hannom behoff giøris, thet wille vii met hogmelte vore kiere herrer nabore, venner oc foruante oc ether andre, huer epther syn stat, vdi lige oc store made k^{en} oc gierne forstiole oc bekiende oc aff vore eghen vndhersotte thet saa aluorligen hassit hassue. Giffuet etc.

Nar etc. mdrli søndagen nest eyter Johannis baptiste wdgiæ obne breff om en almyndelig statt oc landehielp wdj saa mode, at huerj xx bønder, ehuem the tiene eller tilhøre, skulle giffue xx golt g., jochombaler, eller ther fore ix sk danste god mynt, och huerj xx garfeder x g. daler eller xxx sk, huer peberswend, garbmand och tjeneste dreng, som korn seeb hassue, i daler eller ix sk danste oc huer møller eyter sin formwe, oc skall ingen were frij fore samme statt wden the daglige garfeder, som boe wdj byen fore gode mend arffue garde oc wdj samme sogn, som gode mends arffue garde beliggendes ere. Oc skall tesse eyterscreffne scriffuere scriffue

¹) Paa en løs Seddel, der ligger her imellem Fol. 114--15 i Registranten, findes med samme Haand Følgende: bredden tiill algaden aff øster och i vesther sønden ved algaden viij skonste alne, lenden aff søndher i nær xix alne i quartther, som Valne Jensen hoftrues foreldre gaffue tiill Bedeskroug closther tiill iiij mr. orlig arff affgiift, som poo then østre ende nest op tiill ligge Jacop Rødmangere's gord, som hand nw wdj byer, och vesther føre er Valne Jensen egen eghedom, som for^{ne} viij alne wdj bredden wd mett gaden och xix alne wdj lengden er tilforn giffuen aff tiill for^{ne} closter.

Valne Jensen.

²) Her er tilføiet i Randen, men igjen udstreget: Tellig^e att arge, nederlege oc modstand giøre wore oc ritigens obenbar fiender, ehvor the nogle offuer komme kunde.

ſcriffue oc opbere ſamme ſtatt iij wger neſt epter ſame breff leſt och forkyndett er etc. Dat. Malmö etc.

Almoen vdi Synderhalland oc Nørhalland ſchulle giſſue lige halffdelen ſaa moget. The aff Liſter och Bleginge och the herrether, ſom gaſſue gengerd, ſchulle nogen tid forſkones och offuer ſees met.

Schone

116

Bordbierge leen her Trued. Bagholm leen her Holgerd. Helsingborge leen meſter Henning i Ewndh.

Bleginge, Liſter oc Billendsherret her Peder Porſſ.

Jacop Sparre Herſherrit

Her Holgerd Torneherrit

Her Axel Brade { Onſherrit
Kroſtsherrit

} Stig Porſſ.

Malmö leen mett alle the viij herretter, Lindholm leen, } Stig Porſſ.
Glabſaxe leen.

Kyen

Nyborg leen, Tranekier leen, Loſind, Sundsherret Mickell Brochenhuſ.

Reſbyhoffuit leen, Hindsgauell leen, Hagenſtoff leen, Rudgarde leen,
Salingerit Chriſtiern Perſen ſcriffuer oc opber.

Riber ſicht

117

Riberhuſ { Oſterherrit } eth breff
 { Nørreherrit }
 { Blburg herrit } eth breff
 { Hinge herrit }

} Sorgen
Pedersen.

Peder Eſſen Lundeſneſſ leen

Niels Tuell Bøylinge-leen och the ij herret ther tilligger

Jesper Rankow Schotborg leen mett the herret ther tilligger

Erik Krumbig Beſtreherret

Ken Rankow Kalinge leen met the herret ther tilligger } Iwer Tull.

Eric Krumbig Hønborg leen

Bendelbo ſicht

Aalborg leen mett the herret ther tilligger

Frue Anne her James Aaſtrup leen mett ſine herret

Gabriel Gylbenſtjerne { Drum leen
Han herret

} Axel Tull.

Biborg

118

Siborg sicut

Christiern Stygge Halv leen mett alle the herret ther tilligger	}	Christoffer Stygge poo Halv.
Oluff Rundt Skiffue leen		
Sislumherret		
Her Prebiørn Rindsherret		
Christoffer Rosenkrants	{ Sunderliungherret Nelsvumherret }	eth breff

Karhuß sicut

Her Mogens Gøye	{ Schanderborg leen met sine herret Larup leen met sine herret	}	Per Ebbesen.	
Otto Gyldestjerne Bygholms leen met sine herret				
Eric Banner Kallø leen mett sine herret				
Her Pritbiørn Podebust Hishherret	{ Lufsgardsherret }	et breff	}	Per Ebbesen.
	{ Nørlingherret Kogeseherret }	eth breff		
Henric Biørnsen	{ Limsbiergherret Biscopslibelse Hagherret Støringe herret Odensild herret Gerløff herret }	eth breff		

119

1541 Malmø feria 3^a post Johannis baptiste. Wißsua till Key Rangkow poo Kalinge, at hand lader brende then meste mursteen, hannom mweligt er, och lader thennom alsamen tilstede bliffue till to: mtt: behoff och ingen ther aff selger eller forkommer, før hand faaer therom ydermere scriffuelse, saa hand ther epter wed at rette seg etc. Eigesaadant till her Prebiørn poo Frankier. Eigesaadant till abbeden aff Esrom. Eige saadant till fogeden poo Indbyggell.

Breff till her Peder Skram, at hand betaler kon: mtt: the v^m mursteen, som hand skyllig er.

Item eth breff till her Holgerd Wiffstandt, att hand betaler kon: mtt: mett thet første the xlvj^m mursteen, som hand skyllig er.

120

Till lensmændene om stat. Bor gunst tilffornn. Wilt, att wor elst. Danmark's riiges raad nu tiill neste herredag, som stodt wbj wor stadt Rispne-haffan,

haffnn, bevilgiit oc ſambthet off enn menige lannbhielp oc ſtatt offuer alt wort riige Danmark, epther ſom tu haſſuer att forffare wdi wortt obne breff, ſom wij ther om haſſue ladiit wdga oc antuorbt oc beſaliit off elſt^e R, att ſtulle lade forſpande ther wdi thiit leen oc alle the herriitther, ther tiilliggher, oc mett teg lad ſame ſtatt ſchriiffue oc legge bynnbherne wthj leg ſammen oc ſiidenn ſtall hand opbøre ſame ſtatt oc antuorde thenn mett clare regiiffhre oc mantal frann ſiig paa thenn ſtedt, ſom wii hannom beſaliit haſſue. Thij bede wij teg oc wille, attu ſtrar wffortoffuit mett for^{ne} wor R ladher ſame ſtatt ſchriiffue oc ſhyer hannom clare regiiffher oc mantall paa alle bynnbher ther wdi lenit oc herriither oc ſiidenn tiilhielpsher hannom, att wdcreffue ſame ſtatt oc tiilligſte ſhyer hannom wnbherholling ther wdi leniit thenn ſtund hannd ſchriiffuer oc opbør ſame ſtatt oc lannbhielp. Samledes wij teg beſaliit haſſue, att ther ſom thu haſſde opboriit nogher ſtatt eller lannbhielp ther i lenitt, ſiidenn wij ere kommenn tiill rigets regemente oc icke haſſuer endelig quitange eller gort regenſtab ther fore, attu tha mett thet førſte tiillſtiidther wor rentemeſther, off elſt^e Jochim Bed regenſtab mett clare oc huelle regiiffher oc mantall ther paa, ſiidenn ſtall hanndt giiffue teg paa wore wegne quitange egenn. Her wiidt att rette teg epther oc ladt thet jnnngennlunde. Beſalennbes teg gudt. Schriiffuit wdi wor ſtad Ralms ſonndagenn neſt epther ſanneti Hans mittſommers dag aar etc. mdrj. Rannbher wort ſignett.

Tiill Gulland om mynt. Wij Chriiftiann etc. Gior alle wittherligt, att eptherthij wij ere kommenn wdi forfaring, huorledhes att ther ſtall were enn ſtor wſtiickelſſe oc mógenn ſaarre dyrtliht ther paa wort landt Gullandt, wdi thet att mange ſhye ſame lannbt oc icke wille tiill føre wore wnnbherſſotte nogiit, forthij att thenn mynnthe, ſom ther er ganngbar oc ſlagenn ther paa lannbt, oc beſſynnderlige the ſtyllinge ſtycke, ſom her Henariid Koſſennkrannh, thenn ſtund hanndt Gullandt i were oc beſſaling, lod mynte oc ſlaa, ſom ſalliis ſtiellinge ſtycke, er icke goiibt for ſinn verdt, ſom then forſatt oc mynttiit er, tha paa thet att all tingeft maa oc laandt komme wdi enn godtt ſtiicke oc rett brug mett ſall oc tiob, ſom thet haſſuer weriibt aff gammell tiibt, haſſue wij mett wor elſt^e Danmarkſ riiges raadt, ſom nu her huoff off forſamlit er, giort ther ſaadann ſtiickelſſe paa wdi ſaa maade, ſom her epther ſylgher, att thenne mynte, ſom for^{ne} Henriid Koſſennkrannh lod mynte oc ſlaa ther paa lannbt paa enn ſ, ſtall icke her epther gielle wdenn ſex penninge oc ſtulle xxij ſtycker aff ſame mynte regnes oc wdgiiffuiſ for enn marc dannaſte oc ſtall enn rynnſte gylde i guldt eller en jochimſſdaler herepther gielle tre marc dannaſte oc icke byrer wereliſ, jnnntagiiſ, wdgiiffuiſ, fornugis eller forhandliſ, huerdenn wdi tiob, ſaell eller betalng, enn for tre marc dannaſte. Fiades nogenn jndtendaſte eller wblennaſte, genphlige

gepblige eller werdzlige, her emod att wdgiiffue eller jntage same stillingskyde, som for^{ne} Hennric Roffenkrantz haffuer ladit mynte oc flagit ther paa lannbit, dyrer end for^{ne} sex penninge, eller nogenn rynnste gyllenn eller jochimsdaler her
 121 i nogher handhell dyrer enn for tre marc dannelsse, som forschriiffuit staar, tha skulle the ther mett haffue forbrot huis the haffue mett att fare, halffdelenn tiill off oc andenn halffdelenn tiill thenn, som the handlle mett oc siidenn straffuis ther offuer, som bør att straffuis offuer thennom, wor breff oc budt icke holle wiille. Siiffuit wdi wor stad Malmø fredagenn nest epther sancti Hanns baptiiste mittsommers dag aar etc. mdrhj. Wndher wort signett.

Wor gunst tiillfornn. Wiidt att wor elst^e Danmarkis riigis raadtt haffue nu tiill siiste herredag, som stodt wdi wor liobstedt Kiøpnehaffn, beuilligit oc sambtyct off enn alminndelig hielp oc lannbskatt att fange offuer alt wort riige Danmark, epther som tu ythermere haffuer att forffare wdi tiisse wore obne breffue, som wi teg nu tiillsiide tiill nogle leenn oc herriitther om same skatt oc hielp, thij bede wi tiig oc wiille, attu strax mett thet allerfførste ladher same wore breffue lesse oc kynde for almuenn oc siidenn mett wor leensmandt wdi huert leenn strax ladher same skatt schriiffue oc liigge bynderen vthi legge sammenn oc siidenn rette teg epther same for^{ne} wor breffz lydelisse, att wpxreffue oc wphøre same skatt oc ladher thenn siidenn mett clare regiisther oc mantall offuer anntuorde off elst^e N oc N oc anammer hanns quittange egeenn, wij siide oc tiill tiig wore breffue, som wij wore leenssmenbhene ther wthi lennit tiillschriiffuit haffue, att huer wdi siit leenn skall tiillhielp tiig att ligge oc lade schriiffue same skatt oc siye tiig clare regiisther oc mantall paa byndherne oc tiillhielp teg thenn att wdxreffue oc tiislig^e siye teg wdi huert siit leenn wnnbherholning thenn stundt thu schriiffuer oc opbører same skatt. Thersom thu oc tiillforne, siidenn wij ere komne tiill riigenns regementte, haffuer opborit nogenn skatte oc icke giort regennskab ther fore eller haffuer quittange ther paa, attu tha mett thet allerfførste tiillsiidther off elst^e Jochim Beck, wor rennte mesther, clare regiisther oc mantall oc ladher hannom giøre regenskab ther paa oc siidenn annammer hanns quittange egienn.

Anno mdrhj her wdtj Malmø wor froe dag visitationis haffuer Knudth Gyllenstiernn hoffmarskall^e giortt enn handell paa Thyrge Trommeters vegne wdtj saa maade, att for^{ne} Thyrge Trometer haffuer tiilsagtt Knudth Gyllenstiernn paa fo: ma: vegne och saarett hannom trij aars thieniste, att thienne hans fo: mtt: ærligen, troligen, vnderdanligen och vell, och ther emodtt schall for^{ne} Thyrge Trometter

Trometter huertt aar haffue tiill aars lønn xl gylben mintt, i ore, iij swinn, iij foer, i pd. rug, i pd. maltt och i tynne smør, och skall tienne for en basantt etc. Relator Knudth Gyllenstiernn.

Tiill alle kjøpstederne offuer alt riget om the mordbrendere.

122

Peder Smedt oc Henning Jepsen en forscrift tiill borgemestre oc raadt wbj Nestued, att thee haffue beret for to: mtt: huorledes att thee haffue grebett en quinne wbj theres bye for trolldom, att thee ther for forhører samme quinne oc lade hinne ingenn vrett stee.

Tiill Peder Gofte om nogle muremestre, dog att hannu ingen skall tage aff wortt arbejddt oc forskide.

Henrich Falkenfanger skall haffue breff ad gratiam paa these tuiende to: 123 mtt: och kronens faldelene, som ær Truftenbierg faldelene, liggendes paa hiin siide Halmstede, oc Sømestaa faldelene, liggendes paa thenne siide Lanhholm, dog saa, atth handth skall orligen giiffue och giøre tiill to: mtt: och kronen saadan affgiiftt, som ther pleyer orligen aff att giiffues. Relator Jost to: mtt: brengen.

Her Soffrin Hansen kon: matts: breff och stæffstning poo ith vicarij i Lund, som her Zeip Grersen fore syn vselhed stuld och willelse hannom vpladt haffuer, at mw nyde epther hans død, mett saa stæll, at for^{ne} her Soffrin skall klede och føde hannom tiill goed vnderholdning then stund hand lessuer, epther then contrachts lydelisse, som thennom emellom poo bode syder giordt.

Anno etc. mdrli sancti Jacobi dag kom saadant ett breff tiil Schaffuen. 124 Wii Cristian etc. Helse ether alle more vnderfotte, som bygge och boe paa Schaffuen, tierligen mett gudt och wor naade. Wiider att epther thij her er kommen mangefoldige klagemaell for off aff more vnderfotte, riigens jndbyggere, offuer then sware dyre tiidt, som findes her wbj riigett, tha forbiude wij ether alle och huer ferdeles, attj ingen stedh segle eller løbe wdhen riigett mett hues fiff, som y fiffendes och saltendes worde, men allenneste løbe ther mett tiill more kjøpsteder Kjøbnehaffnn, Malmø, Landhkrone, Fyn, Smalandene eller anderstedh her inden riigett, att selge riigens jndbyggere eller forbiutte then for anden more, och huilke aff ether som mett nogen fiff vdtløbindes worder, tha schulle the tage thet bescreffuett aff huilke more vnderfotte som the same fiff selgendes worde och giøre thet for wor embighmandt paa wortt flott Alborghuff off elsc^e Axel Swell,

wor

wor. mandt och tiener, bewisligt, att hand ther aff landt forfare, huilcke som her emodt giorendes worde. Fjndes nogen aff ether her emodt att giore och anderstedh mett same fisd endt herindt vdi riigett att løbe, tha schulle the ther forstraffuis som tillhörigt er. Thij lader thet ingenlunde. Datum Malmös anno et die vt supra. Under wortt signett. Ad mandatum domini regis proprium, presentibus dominiis regni consiliariis Andrea Wille, Eskillo Wille, Holgero Willestandt, Trudt Willestandt et Magno Gyldestern militibus.

125

Wesf same dag forschickett ett breff tiill her Jehan Rangow, fiobstedh mend vdi forstendommen anrørendes, och tiill Nørjuttlandt, lyndendes aff fo: mats: befalinge vdi for^{ne} riigens radh neruerelse som her efterfølger.

Wii Christian etc. Giore alle witterligt, att wij nu for the mangesolbige Klagemaell, som off nu ere forkomne aff wore vnderfatte, fiobstedhmenndt vdi wore forstendome, mett the landzknecte att holde, vdi thet att thet er thennom emodt gammell sedwon formentt, att mue fiobe fittalie her vdi riigett; tha hassue wi nu vndt och tiilladett och mett thette wortt obne breff vnde och tiillade, att for^{ne} wore vnderfotte, fiobstedhmenndt vdi vore forstendom, mue fiobe allehaude fisd vdi wortt landt Nørjuttlandt och same fisd emodt wortt forbudt vdtføre ther aff landett och hiem tiill theres egett huses vpholdelse och ingen andenstedh, dog vndertagett paa Schaffuen, huilcke som schulle ingen anden føre eller selge theres fisd end riigens egen indtbyggere. Thij forbiude wij alle, ehuo the helst ere eller were kunde, ferdeles wore fogetter, embighmenndt, borgemeistere, radtmenndt och alle andre, for^{ne} wore vnderfotte, fiobstedhmenndt vdi wore forstendom, her emodt paa same fisd, som the vdi saa maade tiill theres egett behoff vdi for^{ne} Nørjuttlandt fiobendes och vdtførendes worde, att hindre eller vdi nogere maade forfang att giore, vnder wortt hyldest och naade, etc.

Wom same dag efter fo: mats: befalinge vdi for^{ne} riigens radh neruerelse trende obne breffue, ett tiill Jesper Rangow, embighmandt paa Gottrup, ett andett tiill Bertram van Aneuelbe paa Sønderborg, then tribie tiill Brede Rangow paa Spaderleffuehus, lundendes som her efter følger.

Wii Christian etc. Giore alle witterligt, att wij nu hassue besallett off elsd^e N^e embighmandt paa wort slott N^e, att schulle indschicke sitt wisse budt vdi Nørrejuttlandt och ther lade fiobe saa mange gres øren och fisd, som hand behoff hassuer att bespiisse och besørge wortt slott mett, thij bede wij och binde alle wore fageber, embighmenndt och alle andre, attj ere for^{ne} N^e eller hans fuldmegtige berhielpligen att mue bekomme same øren och fisd for wore pendinge, forbundendes ther for alle, ehuo the helst ere eller were kunde, for^{ne} N^e eller hans fuldmegtigt her emodt paa same gres øren och fisd, som hand vdi saa maade paa wore megrte fiobendes

tiøbendes och vddriffuendes eller vdtførendes worber, att hindre eller vdi nogen maade forfang att giøre, vnder wortt hyllest och naade. Datum etc.

Her Joen Gottormsen shall haffue breff att schulle vere superintendent vdi 126
Staffuanger stygt vdi Norge och ther haffue tillfiorn, att guds ord reent och klart
predickes och leres och religionen vedt magt holdes ther offuer alt stygtet, epther
vore ordinants lydelse, som vij hannom ther paa met seg vpgiffuit haffue.

Vil Lord Rod, att hand vdtlegger hannom en vnderholling epther som
then superintendent haffuer ther vdi Bergen stygt och scriffuer fo: mt: thet tiill,
siden vill fo: mt: giffue hannom videre confirmats ther paa, sameledes att hand,
troligen tilhielper att scholen och kyrcken ther vdi Staffuanger vedt magt holdes
och egen vprettes och att Stolemeesteren och høreren tiill forordineres och vdtlegges
en orlig och notrøsttig vnderholling, paa thet att guds ere maa søges och religionen
saa meget thes bedre maa gaa for sig.

Ther ligger x roder knegte vdi Malmø. iiij roder vdi Landskrone. viij
roder vdi Østeb. i robe vdi Lundh. ij roder vdi Engelholm. iij roder vdi Bee.
iij roder vdi Kauff. ij roder vdi Trelborg och i robe vdi Helsingborg og ere aff
Claues Kançaus fennick. Summarum xxxiiij roder.

Vor gunst tiilforrn. Wiidher, att som wij tiilforne haffue schriffuet ether 127
tiill thenne store skade oc forderff, som nogenn skalde oc mordtbrenndhere haffue
giort vdi omligennedes lannde oc affbrennde heele stedher oc torpther, saa er off enn
nu aff nogle wore wanner aduorit oc tiill kiennde giiffuit, huorledis att same
mordtbrenndhere skulle nu paa thet nye jgienn begynnde oc forfylge oc fore tage
saadann teriis vchristelig gierning oc att ther skall nogle aff thennom were vdgiorb
oc jndtstillet her vdi wort riige Danmark her vdi lige maade att skulle brennde
oc fuldkomme saadann teriis vchristelig foretagt, thii bede wij ether en nu oc
wiille aduoritt haffue, atti lade holle sterck wogtt oc paa siunn vdi ethers byes
porte oc rannsfage, huad for fold ther jandtkommer eller vddragher, om the
haffue teriis werde eller ellers ere bekiennde ther i byenn, saa i wiide, huadt thet
er for fold, huor the hieme høre eller huem the tiillhøre, oc ther som ther
kommer fremmit, som icke ere bekiendt eller haffue sinn werdt eller usgættig
ritnisbyrdt eller kundskaff huoss siig, atte tha lade hannom fylge tiill wor byfogitt
tiill saa lenge, att hannnd kænd giøre beuiiffligt, huor hannnd hører hiemme oc
huad hannff erinde er, graundtgiiffueligenn tagennedes ether ware for forredere,
bode vdi portenne oc huadt for fold ther kommer jndt eller aff ethers bye tiill
stibz eller tiillannbz. Tilflig^{te} atti haffue wannb standendes tiill rede alle tiidt,

om ther kommer jibt løff att flyde jldenn mett oc atti lade ethers stannckittther oc ann denn befastningher ferdig giøre, om ther nogit wferdigt er. Tiislig^{te} tiillholle ethers medborghere, att bespice teriis huffe mett fetallig oc kost paa aar oc dag eller lengher, om behoff giæriis, oc ellers wdi annbre maade siidde wdi forraadt, epther som i wiide ether sielff magt paa liggennedes er oc wij ether tiill troo. Ther-mett stier wor wiilge. Befalindes ether gudt. Schriissuet wdi wor kiohskedt Malmoe torsfdagenn nest epther wor frue dag wifitationis aar etc. mbrlj. Wndher wort siignnett.

Stij Dorff Kon: matts: befallings breff at indløffe Lofstrup gord, som abbeden, fordom war wdi Bedestow closter, solde mesther Aage Sparre tiill eth wedertioff, och tha siiden at hassue samme gord i were och forsuar poo hans nades wegne, och hieder bonden, som boer poo for^{ne} Lofstrup gord, Lasse.

Scriissuelse tiill Axel Zull, att handt forsticker fire eller fem lester rug och fire eller fem lester maltt tiill Norge och ther wdi Langsundt eller Skienn them att forbytte wdi temmer eller anden ware, paa thett att wortt bierriguerd^e moo foo tiilføring etc.

[Scriissuelse tiill Zachim Beck, att hand antworder thenne breffuiser bysseskytter aff Glensborg v Skippund kobber aff thet kobber, som Esbern hassuer vptaget, dog att hand lader samme kobber først støbe omkring att Fuderne icke schulle kende theres mercke etc.] ¹⁾

Scriissuelse tiill Jacob Hardenberg, att hand lader Christopher Olsen følge then gallion och flyer hannom saa mange bodzmend, Ryt, frud och fitallig, som hand fand behielpe seg giennem siwn mett.

128 Peder Andersen, laugmand wdi Lonsbiere, schall hassue breff ad gratiam paa biscops tinde i Skedw prestegille i Wigen liggendes frij och quijt etc. Relator Christopher Quitsfeldt.

Jacob Vincke et passport paa en wogen att fylge epther.

Tiill alle lanndg ting offuer alt Danmark om monnt etc.

Helfte ether alle wore kiere wnnbherffoite, som bygge oc boo offuer alt wort riige Danmark, kierliigenn mett gudt oc naade. Wiidher, att epther thij wij hassue forfariis, huorledis att ther skal were brost paa danste penninge oc besynnerliigenn paa smaa mynntte her wdi wortt riige Danmark, oc hassue wy nu ther fore ladiit myntte

¹⁾ Udtaget.

mynnte oc ſlaa nogenn nye mynnte, ſom er forſt mædte ſtycker, halffue mædte ſtycker, fyre ꝑ. ſtycke, dannſke huider oc ſmaa penninge, huiderne ſame wort mynnte wii wiille att her epther ſkall were giidt oc geeffue her offuer alt wort riige oc lige wiidt the gamle dannſke huide, ſyfflinge oc ann den gammel mynnte, epther ſom wij thenn haſſue labit ſette. Thii bede wij oc biude oc ether alle oc hmer ſerdeliis, jnnblennsſte eller wdtlenndsſte, genſliig eller werſliige, ſom her wdi riigit handlebis oc wandeliis wordher, atti her epther tage, wphore oc jgienn wdgiiſſue ſame for^{ne} wor mynnte, ſom wii nu haſſue labit mynnte oc ſlaa wdi alt kioþ, ſall oc all ann denn hanndell for ſinn fulle werdt, ſom wij then nu for mynttit oc ſlagit labit haſſue. Forbriiſther ſiig nogenn tiill, her emodt att giøre oc bliiſſue beffundenn ther mett, tha ſkall hannd haſſue forbrott huið hannd haſſuer mett att fare oc ſiiden ſtraffuið ther fore, ſom bõr att ſtraffuið offuer thennom, wore breffue oc budt icke agte eller holle wiille. Thii ladher thet jnngenlunde. Giiffuit wdi wor ſtadt Malmø, mandagenn neſt epther Petri abuincula dag aar etc. mdrſj. Ad mandatum domini regis proprium, præſentibus dominis ac regni conſiliariis Joanne Griis cancellario, Erico Banner, Eſchillo Biilde, Canuto Gylbenſtiern et Petro Skram militibus.

Tiill Kalſtherboe oc alle andre wore fiſſeleye om mænnt etc. Helſſe ether 129 alle wore wnnðherſſotte, ſamledeð alle ann dre, jnnblennsſte eller wdtlenndsſte, kioþmendt eller ann dre, ſom wore ſyſſeleyre her wdi wortt riige Danmark paa Kalſtherboe oc alle ann dre wore fiſſeleye befføgenndeð wordher, kⁿ mett gudt oc wor naade. Wiidher, att epther thi wij ere komne wdi forffariing, huorledeð att her ſkall ſørið mōgenn attſiilliige fremmede mynnte hið jand wdi riiget oc beffønneligen wdi høſte mædte, ſaa wor egenn mynnte oc ann denn danſke penninge ther wdoſſuer foragtiis, tha haſſue wij ther om nu ſaa beſlutthet, att jnn genn jnnblennsſte eller wdtlenndsſte ſtulle her epther i ſame høſte mædte hanndle eller wanndle ennthenn for ſiidt att kioþe eller for ann denn wore, enn mett dannſke mynnte eller for guldt. Thij bede wij oc biude ether alle, jnnblennsſte eller wdtlenndsſte, ſom for^{ne} wore fiſſeleye befføgenndeð wordher, atti her epther hanndle, wanndle, ſelge eller kioþe mett jnn genn ann denn mynnte enn for dannſke penninge eller for guldt, ſom forſchriſſuit ſtaar. Giinndeð nogenn off ether, jnnblennsſte eller wdtlenndsſte, her emod att giøre, tha ſtulle the ther mett haſſue forbrott alt huiiſſ the haſſue mett att fare oc ſiiden ſtraffuið ther fore, ſom bõr att ſtraffuið offuer thennom, wore breffue oc budt icke agte eller holle wiille, oc wiille wii wore fogidher, lenſsmendt, toldenner, borgemeſthere, raadmenndt, byffogdher oc alle wore beffalings menndt her mett aluorliigenn oc ſtrenngeligenn beffaliit haſſue, atte haſſue ſlytiig tiilſtiun mett, att ſame vor breff fuldgioris oc wedt magt holbiis, ſaa framt ſom thi icke wiille ſtannde off tiill rette ther fore. Giiffuit aar etc. mdrſj.

mdxli. Ad mandatum domini regis proprium presentibus præscriptis dominis ac consiliariis ut supra.

Christopher Stygge ffich fylge breff tiill Spyttorp, Haldter, Lynndrop, sameledes paa alle andre kronens och Wiiborg stygtens gorde wbj altt Wiiborg stygtt liggendes och Henrich Blomme tiilforn wbj were och forsuar hafft haaffuer, att thee skulle strax offuerantworde Christopher Stygge samme gorde och gogs mett clartt iuentarium, som handt frambeliis schall giøre fo: mtt: regenscaff fore. Datum wbj Kuff tisdagen nest-epther wor froe hemelfarbs dag aar etc. mdxli. Idem ffich fylge breff tiill alle thee bynnder och thiennere, tessligiste alle thee herrede, ther liiger tiill Haldth. Datum ut supra.

Idem. Wor gunst tiilffornn. Wiidt att som thu nu haaffuer schreffuit off tiill giiffuennbis tiilkiennde, huorlediis att Hennric Blomme haaffuer forstieckit nogle knecte tiid jund wdi lannbit, att skulle haaffue weriidt junde paa wort flott Halbt oc attu epther off elst^e Mogenss Munds, wor manndt oc raadg, oc flere gode menndg raadt icke haaffuer wiidt tilstede thennom att komme ther paa flottthet, annsseennbis, att the icke hagde wort passport eller schriiffuelffe frann off, medenn er jnnslag(t) ther wbj wor tiibstedt Wyborg tiil saa lennge attu wiidher bestedt ther om fangendes wordher, thij bede wij tiig oc wiille, attu albeliis jnngegn knegthe tiilstede att komme paa for^{ne} Halbt wdenn huiis knegthe som wi sielff thiidt forschriiffuennbes oc forstieckendes, oc foruiisser the knegte, som Hennric Blomme tiidsennbt haaffuer, tiilbage jgienn, dog ther som the wiille suere off oc thienne off som annbre more lannbsknecte, tha mottu giffue thennom passport tiill wor stadt Riopnehaffnn tiill off elst^e Reynolt Heddbherstorp, offuerste for more lannbsknegte, tha skulle the ther annammis wdi tienniste wnnbher fennickit oc besolbes oc holbes liige wiidt annbre more lannbsknegte, sameledes bede wi tiig oc wiille, attu strags ladher alle bynndher oc tiennere, som Hennric Blomme tiilffornne wdi were haaffde, suare tiig, om thet icke alrede stiede er. Tiisliigiiste paa more wegne annammer alle Wiiborg stygtens gaarde jnnbt, som forschriiffne Hennric Blomme oc tiilfforne wdi were oc paa regensstab haaffde. Wij stiecke oc nu paa thet ny tiill tiig more breffue tiill bynnderenn oc tienerne, att the skulle suare tiig, sameledes tiill fogdher paa alle stygtens gorde, som Hennric Blomme tiilfforne wdi were hagde, att the skulle nu strax anntuorde tiig same gorde mett klare iuentarium, oc ther som the icke wiille anntuorde tiig clart iuentarium, attu tha annammer nogle riddhermendg mendt tiill teg oc sielff anammer oc ladher giøre clart iuentarium paa alt, huiis som findes paa for^{ne} gorde. Wij stiecke tiig oc wort breff tiill for^{ne} Hennric Blommes brodre, som liigge paa for^{ne} wort flott Halbt, attu thet forstieckther thennom tiill hannde oc i alle maade wiidher oc ramme

ramme wor gaffnn oc forbiell, ſom wi tiig tiil troe oc thu webſt att off magt paa liiggenndes er. Her wiidt att rette tiig epther oc laet thet junnennlund. Beffalennendes tiig gudt. Schriiffuit wdi wor klobſted Kauff tiiffdagenn neſt epther wor frue himmelfar dag aar etc. mdrli. Wndher wortt ſignett.

Leſe epther^{re} klopſteder bleffue tiilſcreffne om ſetallie. Øſtedtt vj leſter tyſtøll oc danſtøll, ij leſther brødt, ij^e t^{er} haſſre. Ralmø x leſter tyſtøll oc danſtøll, iij leſther brødt, ij^e t^{er} haſſre. Trelleborg vj leſter øll, ij leſther brødt, ij^e t^{er} haſſre. Semerſhaſſn iij leſter tyſtøll oc danſtøll, j leſt brødt. Faltſterboe x leſter tyſtøll oc danſtøll, ij leſter brødt.

Kon: Ratts: beffalings breff, at Hørød och Hørriid fogner ſkulle bode 131 tiilſamen her effther were vndher en fogne preſt och bode giøre och giſſue hannom och ingen anden theres thiene, helne ſtyld och andre preſteliige rentthe och rettighed, teſlig^{te} atthe bøndher. vdi Gubberødø ſkulle her epther ſøge tiill for^{re} Hørriid kierde, fore theres rette fogne kierde och gøre och giſſue fogne preſtherne ther ſammeſket theres thienne, helne ſtyld och andre rettighed.

Ratt leyer fran Siølfſborg. Førſte natt i Mørum, ther ſhall Werner holle. Anden natt i Hoffby, ther ſhall Werner holle. Tride natt vdi Rodneby, ther ſhall Werner och beſtille, ſaa lenge ſom myn herre bliſſuer ther. Fran Rodneby tiill Lyde, ther ſhall Grers (beſtille). Fran Lyde tiill Auſter, ther ſhall Grers beſtille. Fran Auſter tiill Bremeſbro etc.

Item ſid Werner breff tiill Lyſterherrit, att huerej xx mend giſſue x gode leſſ høø. iij leſſ halm. iij t^{er} brød. iij t^{er} øll och x t^{er} haſſre.

It obit breff tiill alle bynder och menige almoe vdi alt Siølfſborg leen, att the rydde och jeſſne veyen epther Henric Hoffmands vnderuiſing.

Øpgiſſuelfe breff paa ſmør, ſild och aall. Wi Chriſtiann mett gudh naade etc. Giør alle viittherligt, att epther thi off er tiillkiennde giſſuit, huorledes att fremede klobmennndt, ſom teriis ware jnnbdfføre her y riigit, thennom beclage, att the jnngegn ware mue egenn wdfføre, ſammelebis wore wondherſſotte klobmennndt her i riigit beclage thennom, att the jnngegn nering haſſue, epther thi the jnngegn ſitalle mue wdfføre her aff riigit, tha paa thet att fremede klobmennndt ſkulle ſaa møgit tiiff wiilliger føre teriis ware hiidt jnnndt wdi riigit oc wore egne fattige vndherſſotte mue oc ſſaa møgit tiiff bedre bruge teriis nering oc biering, haſſue wiil mett wort elſt^{re} Danmarck^s riigis raadt beuiilligenn oc ſambtycke, ſom nu her huoff off tiill ſtede ere, wnnde oc tiillade oc mett thette wort opne breff wnnde

wunde oc tiillade, att junnenn schall her epther were forbudt att wdfføre smør, fiildt eller aall her aff riigit oc tiill Tyskelannbt eller annbherstedh aff riigit, dog wor oc frommens toldt oc annenn rettiighet her mett vfforkrendit, oc schall wort forbudt om kornn, gresse ørenn, fiobtt, honning oc annenn ware bliiffue be-
 staennende oc jnnthet ther aff mue wdfføres, wunnher thenn pienn, som wort for-
 budt ther om jundholdher, før endt wij epther leyliighedenn andherledes lade wore
 obne breffue therom wdgaat tiill alle lannngting, huilcke wij nu icke haffue wiildt
 bylle, wdenn giffuis huer manndt tiilkiennende, att huer maa wiide seg ther epther
 att rette. Giiffuit wdi wor fiobstet Raadneby vor frue afftenn natiuitatis aar
 etc. mdrli. Wundher wort signett. Ad mandatum domini regis proprium presen-
 tibus dominis ac regni consiliariis Absolone Bragde, Andrea Wiilbe, Erico Banner,
 Holgero et Erub Wlffstand, Nicolao Wiilbe, Canuto Rub, Canuto Gylbenstern,
 Magno Gylbenstern, Petro Skram et Byrgero Trolle militibus.

132 Nydaa leen om en ny gengerdt. Att huertj xx mend vdi huer leg skal
 giffue i ore giild. x lam. xx høns. iiij pd. smør. x pd. fleff. iiij^c spedfiel. i t^c
 faltet torff. iiij t^c brød. iiij t^c søll. lxxx eg. iiij pd. oste. xxxr st^c are, och
 huer mand saa meget høe och halm, som hand kand føre paa ij heste. Tride dagen
 att yde vdi Auster i thet aller senneste, epther breffuet er lest.

Bregneherret vdi lige maade om en ny gengerdt, som forsc^{uit} staar, att
 yde vdi Hoffby och Afferum.

[Niels Skonning et protectorium.

Et sandemands breff. Enn beffalling tiill thesse epther^{ne} gode mendtt, att
 hannb haffuer beret for kon: mtt; huorledes att Thomas Stygge haffuer sorit
 nogen jorbt oc eyendom frann hans gaardt, som hannb meener met vrette, att the ther
 fore giiffue thennom paa samme eyendom, granske oc forffarre, om thet er saa
 lougligen giortt, att thet bør att were weed magt eller en, giiffuendes fran thennom
 bescreffuit etc.

Niels Lange. Henning Quigwo. Otte Clauesen. Pale Bannig.

Niels Enuollsen i Orthen. Este Tbsen i Sedding. Christiern Magen i
 Larm. Rasmus Christiernsen i Broende, bynnder] ¹⁾).

133 Sliigt ett breff, som her epther følger, finge sognepresterne tiill Medelstedth
 heridth vdi Bleginnde. Helse etther alle, bynnder och menige almoe, ehuem som
 helst i tienne eller tiilhører, som bygge och boe wdi allt Medelstedherret euinde-
 ligenn mett gudth och vor naade. Wiider, att epther thij wij ere komne hidth indth
 wdi wortt lannndth Bleginge och forfarett then tuedragtt och wenighedth, som seg
 paa

¹⁾ Det Indklamrede er udfireget.

paa nogen aar emellom ether och ethers sognepreſter och sognebegne om theriis rentte och vnderholling begiiffuit haſſuer, nu haſſue laadt hidth ſteffue for off herriis proueſter, menig sognepreſter, sognebegne, alle kircke werge och fire agtte mendt aff hueritt ſogen offuer altth for^{ne} Rebelſtedth herriitt, paa thett att wij kunde hørre thennom ſamme ſag emellom och ſiden forhandle och forlige thennom ther om, och epther thij vij nu haſſue forſariitt, att thenne lands eyenn icke ær ſoo kornn riigt i ſeg ſielf, ſaa her ſaas ſaa møgett kornn, att preſterne kunde holde thennom aff tienden, ſom wbj andre wore landhe, ſaa och paa thett att thett her epther Landth were tiill vilge och venſtaff, thaa haſſue wij nu thett ſaa forhandlett emellom sognepreſter, sognebegne och theriis ſognemendth, sognepreſterne, sognebegne oc ethers fulmegtiige ſamme ſag wbj mellom wbj ſaa maade, atth sognepreſterne ſhulle vere pligtig tiill att prediſe och lere theriis ſognemendth guds renne och clare ordth och giøre thennom all anden tieniſte och rettighedth inden kircken och wden epther wor ordinanſes lybelſe och ſom thee ville antſuare for gudth och wære beſendth for off, och ther emodth ſhulle ſognemendth egien wære pligtig tiill, att giøre och giiffue theriis sognepreſter och sognebegne theriis aarlige rentte och rettighedth, ſom thee theriis rette sognepreſter och sognebegne mett rette pligtige ere och aff arildts tiidth giortt och giiffuit haſſue. Thij bede wij ether alle och huer ſerdeliſ ſtengeligen biude, att huer ether tiiltender, att giiffue och tiill gode redhe fornøge ſynn sognepreſt och sognebegn ſame theriis rentte och aarlig rettighedth epther gamell ſeduonn och ſom i aff arrilds tiidth giortt haſſue, ſaa framppt ſom i ville, att ethers sognepreſter och sognebegne ſhulle giøre ether then tiilbørlig tieniſte och rebelighedth, ſom thee ether pligtig ære. Finndes och nogen aff ether ther emodth att giøre, thaa ville wij worre fogeder och lenſmend aluorligen befalliitt haſſue, att ſtraffue ther offuer, ſom bør att ſtraffues offuer thennom, wore bud och breff icke agte eller fuldgjøre vülle. Thij lader thett ingenlunde. Giiffuit wbj wor kjøpſtedth Rodneby ſøndagen neſt epther ſanctj Matthej apoſtoliſ dag aar etc. mdrli.

Sluff Guldsmedtt en beffalling tiill theſſe gode mendtt her Holgertt, Claues Claufen, Knud Knob, Søffren Jensen. Sluff Guldsmedtt haſſuer berett, huor¹³⁴ ledes att ther er trette emellom hannom oc borgemeſter oc raad vj Halmſtedt for nogen domme, thee haſſue affſagt, ſom hand icke meener att were rette. Tiſlig^{te} tiill byfogeden ther ſammesteds for hand haſſuer wiſt hannom off hans hus vj Halmſtedt oc hand ther offuer haſſuer forſømmett hans biering. Samledeſ haſſuer hand tiltalle tiill borgemeſter oc raad, for att thes haſſue indgangit wbj hans huſ oc truett hanom tiill, att lade thennom beſee huſs goſ ſom hand haſſue førtt tiid tiill byen, ſom hand meen att thes haſſue ingen rett tiill.

Om then byggening i Malmø. Anno mdrli then løffuerdag nest epther
fcti. Gallj dag aff Riøpnehaffn slott bleffue thesse epther^{ne} breffue schreffne.
Først it breff tiill Josef Kallster om ij^c sparrer, viij alne lange och ij^c sparre, fem
alne lange, som skall tiill wolden ther paa slottet, att lade hugge och Halmstedt
borgere att fremsøre fore fragt. Item tiill Trud Bliffst(tand) om xxiiij bielder och
xxx dæller ther paa et hande tycke och huer aff thennom sex alne lange, bode deler
och bielder, Bordingbiorg borgere att søre frem for fragt. Item her Holgert Bliffst-
tandt ij^c bielder, smaa oc store, saa lange som man thennom bekomme land, tiill
the ij blochhusse. Item Sty Porff, att sticke all then steen, hand aff the affbrodene
steen bekomme land, tiill Malmø tiill the byssæe holle. Item Thyrge Brne att
lade hugge vñ Lindholm och Dalby skoffue j^c peelle tiill blochhusene, huer thennom
sex alne lange.

135 Thyrge Bogehynder i Riøpnehaffn haffuer annamet for enn stempell-
gramere paa mønthen, oc schall haffue for syt arbeide, saa lennge hanndt same
embede haffuer, thette epterschreffne. Primo xl g^e jochimboller eller iij marc
dansk for huer daller. j hofstednyng tiill synn egenn personn. iij pundt malt.
ij pundt rug. j fedt ore. ij swynn. iij lamb. j f. smør. Huilket altammen
renthemesteren schall fornøye hannom 1541.

Tiill Peder Hansen, Lord Roedtt oc Styg Claffen, att ingen tiill-
steede etc.

Lesse epther^{ne} finge breffue, att holle studenther her i studiummet mett frij
wonderholding tiill madt, dricke, kleder oc bøger, oc skulle the forsticke ther tiill the
personner aff teris closter, som nogen hoff er j tiill religionens wpholdt oc for-
bedrelse, oc nar the personer afftallis, skall forstickes andre i teris stedt oc i lige
maade haffue theris wonderholding. Sor ij. Anduorloff ij. Ringstett j. Ebeholt
j. Eperom j. Herrihuodt ij. Helnekercke j. Ecce. Knudscloster i Densse ij.
Westernig iij. Bor closter j. Bedstøll ij. Embkloster ij. Roestylb capitell j.
Lunde capittell j. Rissuer capitell j. Wiborg capittell j. Aarhus capittell j. Sluff
Munch j.

136 Jacob van Nørrenbierig tnegkte ere forlagde wtj thesse epther^{ne} kjøpsteder.
Aarhuus xxx, Ringkøping xv, Claffen xxv, Dborg l, Sæby x, Hoffbroe v,
Lembwig xv, Wiiborg l, Randers j^c, Lysted x, Rødbing xxx, Ebbelthoff x, Bedle
xx, Worde xxx, Holstebro xxx, Ripe j^c, Nykøping i Mors xx, Skiffue xv,
Høringe xv, Mariager v.

Kar

Nar mdrkj ſøndagen neſt epter Luce euangelifte poo Røpenhaſſa flott ſich Claus Daa tiil Raſſenſtrup breff, at kon: mt: haſſuer ombraget hannom ad gratiam all then affgiſt, ſom hand er plictig at giſſue aarligen aff Pabbeburg leen, epter hans forlenings breff lybdeſe, ſom er i teſt korn, iij ^{te} ſmør, i ^{te} hønning oc vij løde m^g penninge. Cum clauſulis ſolitis.

Breff tiil konningen aff England, at hans vnderſotte wdj Hjul haſſue nogen aar ſiden forleden tagett eth ſkiff fran myn herres vnderſotte Sander Keyell, borgemeſter i Helsingør, oc ther epter nogen tiidt bleff hand mett thennom aff Hjul ſaa fordragen, at the betalde hannom en tredie partt oc ſette hoer hannom ij mend tiil giſell for thet andett, at bliſſue tilſtede hoer hannom oc ide vndrømme, før hand ſinge ſyn betalning all for ſamme ſkiff, oc ſamme ij giſell bleſſue hoer hannom poo hans wnkøſt eth aar oc ſaa himeligen hen rømde vden hans vllge emod theres eed oc tilſawen, oc Sander Keyell haſſuer aldelis inthet faaet ſiden aff ſyn betalning, ſom hannom loſſuit wor. Ther beder kon: mt: koningen aff Engeland ², at hans naade wiil hielpe for^{re} Sander Keyell eller hans viſſe bud, at hand moo komme tiil ſin betalning her i Helsingør aff hans nader vnderſotte wdj Hjul. Saabant wiil kon: mt: gerne forſkylle etc. Datum Haſſnie dominica poſt Luce euangelifte 1541. 137

Her Hans Reſſ breff att ſkal were ſuperintendent wdj Bpſlo ſtygt och Hammer ſtygt.

Idem et breff tiil Per Hanſen, att hand indſører hannom ther wdj ſtygtet och ſtyer hannom en reſidents, ſom hand kand boe wdj. Liſlig^{te} igen giſſuer hannom huer bo och boſtaff ſaa got ſom hand annammede epther hannom och hielper hannom mett nogen ſitallig, ſmør och annedt att begynde mett. Liſlig^{te} giſſuer och fornøger hannom ſaadan vpholdinge, ſom en ſuperintendent epther vor ordinants lybdeſe haſſuer her wdj Danmark.

Anders Stabell tiſſs breff paa Norges Kronens gord Borre, liggendes wdj nythre Borgſpyſſel, qunt och frij for leddinge och landſtylb.

The bynder och guod^z, ſom kon: mt: haſſwer nu tillagt tiil hoſpital wdj Arhuſ oc tilſornn warre tiil kalendarum altere, thennom haſſwer kon: mt: wndt, ath thee her epther ingenn andhen ſchul^{le} ſwore met inding eller egth, end thee fattilghe eller meſter Jørgenn Samſing, cantor wdj Arhuſ, paa theriis wegne etc.

Peter Norbierg och her Niels Pedersenn i Nyborg citatt her Bernner Albritsenn y Denske och jomfru Anne Marswindatter for noget alter gotð, som hand haffuer soldt frana thennom och andre hand mettarrffuinge, att møde nu paa onsdagen forstkomenbes vdi Denske.

Tesligesten steffne the och Strygen Hennicksen, Zahan Brockenhus, Anders Emicksen, Strygen Gyldestiern och Peder Scriffuer y Denske for en dom, som thee sagde emellom her Bernner och thennom paa tweeude vicarie y Denske liggendes.

[End en steffning offuer Anders Nielsenn och Knudt Dsenn, for att thennom skall were witterligt om nogen breffue, som her Bernner skall haffue paa samme gotð.] ¹⁾

138 Niß Hansen citatt Knud Hansen for att hand gid y hans gorb och tog hans gotð vden dom eller nogen rettgerang.

Glaus Christiernsen citatt Niß Jensenn och Jes Nielsenn for nogen see, som the toge aff hand jord, vden dom eller rettgerang.

Sty Pors vdi Lund synt breff tiill alle fogeder, embighmenndt och alle flott, herrede och leenn offuer alltt Slaane, att ther er berett, huorledes att mange bynder och tienner sidde och fortrycke thennom och nu vdi thette aar icke haffue epther recess och opne breffs lydelße fast theris tiennde och rettferdeligenn giffu huer tyende kerffue, end dog tilforne ere vdgadt to: matt: opne breffue och synt paa myndelße, att huer skulle rett seg epther, att tinde rettferdeligenn epther for^m recess lydelße, vnder thend straff, som ordinangen och recess ther om indholder. Thy beder to: matt: thennom alle och huer serdellis strenglign biude, att thee strags mett thett forste, nar Sty Pors, som to: matt: haffuer befallit att vppebere hans nades paartt aff tienden, thennom ther om tiilfigendes wordet, vdi huertt herrit tiilkerffue femptana gamble, trofast dannemend, som vnder theris hogste saldgmall skulle ganng i huer bundes gordt y huertt herrit och grandgiffueligenn offuer see och omkring faste theres kornn och forfare, huilde tindet rettferdeligen och fuldtgiortt mett theris tiennde, som thee framsortt haffue, och hues brost thaa fynndes hoff nogle, att the thaa maa bliffue straffett epther ordinanges lydelße. Datum Antuordloff torsdagen nest epther sanctj Geuerinj dag aar etc. mdrli.

[Lauris

¹⁾ Wstregot.

[Lauriſ Dſen wdj Lyffter citatt Chriſtiern Nielsen wdj Hierifø for nogle fælſte minde, ſom handth lodth tage paa hans høſtro Marin Lauriſ, teſſligeste att handth haſſuer kallitt hinde enn trokone, att møbhe wdj Riibe, nar to: mtt: forſt tiidth komendes worder etc.

Duſt Stend ett obett breff tiill bønder wdj Hagenſkouff lenn, atj her epther ſuare ingen anden endth hannom, giørenndes och giiffuendes hannom och ingen anden thetiſ orlige landgille, gorbtfestning, geſterij, ſaggefall och all anden rentte och rettighed] ¹⁾).

Xrell Nielsen ſtall haſſue en beffaling, att ther er trette emellom hannom oc 139
Niels Stiell.

Mogens Munc. Oluff Munc. Iffuer Juell. Cyler Hardenbiere. Hartuig Thomeſen. Syrgen Henningsen.

Epther thij then gamble ſtøle er forbøden och ſcti. Albanj kyrcke er nu øde och icke lenger ſtall bliſſue tiill en ſogne kyrcke her wdj byen, tha haſſuer to: mt: vndt och tilladit, att ſame ſcti. Albanj kyrcke ſchall her epther vere och bliſſue tiill en almyndelig ſtøle her wdj Ddenſe, och then, ſom prier eller forſtander er her wdj ſcti. Knuds cloſter, ſtall alle tid holde ſamme ſtøle ved bygning och ved magt.

Att epther thij kon: mtt: haſſuer vnt, att ſctj. Nicolaj cloſter wdij Aarhus maa bliſſue tiill hoſpital ther ſammesteds, mett haſſ, byggening, abbelgardt oc andet, hues ther findes, oc ſtulle ther tiill haſſue all thett gotth oc tienere, ſom tiilfforn laae tiill ſancte ſpiritus capell wdij Horſens.

[Att ſtriiffue tiill her Anders Bilde, huor thett ſtaer emellom kon: mtt: oc thee Burgunſte.

Jens Nørkier y Otting y Galling citat Anders Sepffen herredſfogett (i) Ginning, Greſten Juell y Stendes och Per Eijmenſſen y Trabierg, for att hand weyert hannom loug och rett for, att møde y Wiſborg.

Anders Pouelſſen y Toſſbøll citat Jeſ Lauffen ibidem for tronens jorbt, hand bruger och ligger mett rette tiil for^{ne} Anders Pouelſens gaard, att møde y Riibe nu mandag] ²⁾).

Laſtnectes borgelejer, ſom bleff forſtidett tiill Gynn tiill kjøpſtederne: 148
Dtenſe xxxv. Kiertuminde xxv. Guinneborg l. Raaborgh xv. Bogenſe x. Rebelſar

¹⁾ Udſtregel.

²⁾ Egelede.

far xv. Affens x. Banfneete holdt tiill Smaalandsdene: Rudfeping x. Mariboe x. Ragfloff xl. Ryfledtt xxi. Sarkeping v. Stubbeleping xl. Ryfeping xxvj. Stege xx.

141 Henrich vann Stenbergh ffall haffue fcriffuelße tiill Jorrenn Perßenn, renttemeßer wdj Nørrejuttlandt, att hand paa fo: mts: wegne ffall betale och for-
nøge hannom eller hans fuldmegtig hues danfke penbinger fom fo: mt: hannom
epther breffue oc segell pligtig er, oc tage breffuit tiill seg, teßlig^h Henrich van
Stenberg nøgactig quitange och quitanger fo: mt: etc. Dat. Rennesborg torsdagen
epther reminiscere aar etc. mdrlij. Relator her Jahan Rango ribder.

Glaus vann Maruigh fch breff tiill Cristoffer Quitsfeldts, befallingsmandt
paa Jflandt, att hand ffall lade hannom følge hues gieldt oc andet, fom hannom
ther paa landet tilhører oc hannom fielff tilkommer. Dat. Rennesborg løffuer-
dagen epther oculj aar etc. mdrlij. Idem løffuett och tilfagde fo: mt: same dag,
att hand wiilde indlegge, hues breffue hand haffuer paa Jflandt oc paa clofterett
ther samefteds, hoff nogre aff fo: mts: raadt tiill troer handde, ind tiill same
fag fand komme tiill end endbelig ende. Dat. vt supra. Relator Chriftoffer
Huidtfeldt.

Erich Banner, Knudt Gyldestiern, Peder Ebbesen, Jacop Hardenbiere,
Hennrich Ransow tiill Riipe, Axel Jull tiill Aalborgfuff, Chriftopher Rosenkrants
poo Hallb, Hansf Stygge poo Syldeborg, Michell Brodenhoffs poo Ryborg,
Mogens Godfke i Roskilde, Juer Krabbe poo Krogen, Jorgen Brne paa
Malmøehuff, Sty Porff wdj Lundth, Werner Pasberg poo Søllisborg, Greers
Bliffstandth poo Lydoo finge breff, att thee fchulle kledhe fo: mtt: hofffarffue etc.
Datum Hufum tisdagen næft epther søndagen judica 1542. Wor gunft tiilfornn,
wij bedhe teg och viille, att thu retther teg epther, att kledhe teg och tinne fuenne
wdj wor hofffarffue, och fchulle kiortelen i seg fielff wære mørch affefarffue, fom
icke forfalmer och wære fforen wdj wiilde kiorteler, och fchall thette munfter, fom
142 wij nu fende teg, wære i thett høgre ermitt och emellom samme munfter och ermitt
poo bodhe fiider ffall gaa ij freg sortt och huytt, thett fortte freg næft affefarffuit
och then huilde næft rimett, item affefarffue kapper och aaffefarffue hatte, hoßerne
och trøyerne moo tu lade giøre huadt fore farffue tu fandth beft bekomme, her
wiidth att rette teg epther, thij ladth teth ingenlunde. Befallendes etc. Datum
Hufum tisdagen næft epther søndagen judica aar etc. 1542.

[Sluff Mund citat rigens (cangler) for en fteffning, Lorn Sluffen, borger i
Skiiffue,

Skiffue, Jens Hvidt i Grindløff for en dom, thee haſſue fangit aff hannom paa the ij garde i Hlogtrop. Møde i Bülborg.

Søffren Jensen citat Naſs Borgere, borger i Ripe, for en loug, hand haſſuer gliſſuit hannom, ſom hand mener mett vorett, att møde wdj morgen.

Naſs Perſenn i Lemwig et breff paa en øbe jorðtt liggennedes i Lemwig nordenn neſt op till ſogne Kircke Tergardt oc till fornu ladhe till ſancte Anne altere wdj Lemwig ſognue Kircke, att haſſue, nyde, bruge, indtill ſaa lenge thet worder hannom aff wondenn, dog att hand ſkal giſſue thet aff ſligh aarlig ſtyldt, ſom Niſ Juell giſſuer aff halffpart aff ſamme jorðtt, ſom Iſſuer Mund, fordom biſcop i Milpe, ſold hannom.

Mogens Mund citatt Erich Northenſen och haſſe høſtru fru Elſebett for j^m mr. danſke och en ſtycke ſortt ledſt och ſiuffſintuſſue rynſte gyllen wdj guldt, att møde wdj Bülborg.

Mourigs Pedersen wdj Haſſbedh ſteffner Pouell Grumſen wdj Iſtedth, Chriſtiern Eysen i Furup, Jens Tordelſen i Bøll, Niſ Jepsen i Bülſte, ſandemendt i Sørringherret, for en mandøb, ſom thee haſſue ſorett hannom offuer till landſting mett vrette, ſom handth ſier och ſielff ydermere berette landth, att møde poo mandag førſkommendes¹⁾).

Jøren Søffrenſen ſkal haſſue ett obett breff, att ephtherthij att ilben kom wdtaff haſſe huſſ wdj Karhuſſ och thet fore ær giortt ærløſſ, och haſſuer væriitt wſkyllig i ſamme ſag, thij att then, thet giortt haſſuer, bleff rett for Søgorbt, haſſuer to: mtt: giſſuett hannom haſſe mandhøll igien, ſaa att handth moo ſtoe i louff och tog mett andre dannemendt.

[Hartuig Thomeſen citat ſandemendt i Tørrildherrett, for thee haſſue ſoritt nogen eyendom fran hans gaardtt Ploſlundt och giordt en ſeermærd thet aff. Møde her wdj byen paa tiifdag.

Bertell i Gronde citat Epler Hardenberg, Claus Albritſen, Joſt Andersen, Syrgen Skuoffgaardt oc theſes mett følger, ſom haſſuer giortt et nyet mærdſkiel emellom Bredt oc Neſſkagger, ſom hand meen mett vrette. Møde i Bülborg nar kon: mtt: tid førſt kommendes worder.

Idem citat Niels Axellgen till Steenſballe, Swend Perſen till Drum, att ¹⁰ thee

¹⁾ Det Indklamrede er udfireget.

thee komme oc wintne theres sanden, huad fertegeen thee soge then dag att sande-
mendtt i Bierreherret giorde marckstieff emellom Bredtt oc Reffsagger.

Mattis Riisen i Åstruppe citat raffnsneffning wtj Quitningherrit for ran,
the haffue sworet hannom offuer for en eng, som handt hagde i pant aff Seffren
Esberßen wtj Synbernisse, at møde paa tyssdag.

Hans Laurengen i Kiergaardt citat Mogens Munc oc Iyrge Schriuer i
Wiborg for en gaardt i Rorrup i Bølling herrit, som Per Ibßen iboer, som the
haffue dømt hannom fraa, som hand mener met wrette.

Meester Guinde citat Lauris Tugsen i Eltang oc hans loughsmendtt for en
wrett lough, the giordhe paa capitels iorde i Riipe. Møde paa obennsdag.

Item offuer raffuendneffning Per Jensen i Starup, Nis Wagen i
Piilkealle mett theres mettsøllger, for thee fore nogen jord frann capitell.
Obennsdag¹⁾).

Fru Anne aff Lirsbeck, Per Jensen citat Søren Quiso faare en dom,
som handt haffuer giffuit Iffuer Byn, Niels Glambbeck i Starup, att møde i
Rissue paa mandag.

xxxvj borgere i Aarhus, som theris gorde thennom faar waare wpbrent,
finge to: mts: breff, att the skulle wære frij wdj fem aar faare all statt, lands-
knechte holdt, stytter holdt oc all konneliige tynge, cum clausulis consuetis.
Datum Rissue onsdagenn nest epther søndagenn misericordias dominij aar 1542.

Menige capittell wdj Riibe steffuer her Sorgen Frijs tiill Kragssstrup for j^e
g., som the haffue hans handtscrifft paa och biscoep Iuer Munc gaff thennom, att
møde mandagen epther jubilate y Riibe.

[Seffrenn Lassen i Horsens citat Laurek Christiensen i Bøller, Nis Jensen
oc hans fader.

Erick Grøn tiill Blesundt citat Niels Loduigßen tiill Høgsbroo, Henrick
Knudßen tiill Rødinge, Niels Laurissenn tiill Landerup, Niels Løffnow tiill
Rudtgardt, Mads Grøn och frue Elße och hendes rette langwerge, for en mølle
fallis nye mølle, liggendes y Leem fogen, att møde y Bihborg.

Her Sorgen Frijs tiill Kragssstrup citat Oluff Munc och menige capittell
y Riibe for en gardt wdj Higgom, som Tordell Smedt wdj boer och the lode rebe
bortt

¹⁾ Udsteget.

bortt emodt lounen och en gaffue for^{re} her Sorgen eller hans medtarffuinge lofflige adtuorsell, att møde paa mandag først kommendes mett the rebs breffue och hues andre beuiffninger etc.

Idem citat Lerdell Smedt vdi Hugom och Raag Perffen ibidem, att the ¹⁴⁴ møde och siige theres sandingen huar then gaardt, for^{re} Lerdell Perffen paa boer, bleff rebt, att møde vt supra.

Item en steffning offuer the rebsmendt vdi Frobzherredt for samme gaardt, the rebte bortt modt lounen, att møde vt supra.

Der Høg citat Niels Lugesen i Riipe for en loug, hand haffuer giiffuitt hannom] ¹).

Jacop Stage citat Niels Winter till Randrup for en dom, som hand haffuer fangit til landzting, att hand møder mett samme dom oc thee breffue oc beuiffning, som hand haffuer paa thet gøg, som hannod tog epther her Anders oc listen gesteweersdom.

[Otte Glaussen tijll Nørholm citatt borgemeester och raadt vdi Warde for en mølle sluse, som the haffue vdtlagett y Warde aa mett vrette, att møde y Warde.] ¹).

Sandemend vdi Hamrom herret steffue Jens Rogensen i Sindegaardt, Per Oluffsen i Holning holtt, Christiern Skreder i Asbierg oc Christiern Scriffuer i Drskuff, att thee komme oc tiilstae theris sanden, huad Jens Magen haffuer sagdt fore thennom om Christiern Knudkens dødt.

Natt leyer fran Riibe och tiill Viborg. j natt vdi Bryndum, ther holder Henrich Randkov. j natt vdi Wardhe, ther holder byenn. j natt poo Lüneborg, ther holder Henrich Randkov. j natt vdi Ringkøping, ther holder byenn mett Lemwiig [och Niels Lange skal komme thennom tiill hielp] ¹). j natt vdi Holm, ther holder Henrich Randkov. ij netter vdi Holstebroo, ther holder byenn then første natt och Oluff Munk then anden natt aff Twiiscloster. j natt vdi Skiffue, ther holder Oluff Munk. Vdi Viborg første natt, holder byenn, then anden natt Christopher aff Skerane, tredie natt Besterwig, fierde natt Bidtskyl, fempte natt Drum lænn. [Siette natt Lundeness] ¹) Peder Ebbesen gaff for samme holdth ett hundrett jochimsdaller. Debiitt.

Ro:

¹) Udsteget.

145

Ko: mts: contract, som gæd wj Ripe emellom Jesper Rangkow oc the bynder, som tiill Schotborg tienne. Furst schulle for^{ne} bynder oc thennere, som ligge tiill for^{ne} Schotborg flott, were pligtiige tiill, om for^{ne} Jesper Rangkow will lade samme store hwyf tecke mett tagsteenn oc lade mure weggene i stolperne, tha schulle the tiilhielpen hannom att age steenn oc kalck ther tiill, nar handt eller hans foget thennom ther om tiilhyger. Tilfig^{te} schall huer thennom om aaret were pligtug tiill att slae, skere, hyste oc indage for^{ne} lennsmandt eller hans eytherkommere, lensmenndt paa Schotborgh, saa moget kornn som en t^e sedt, eenthen aff rug, byg, haffre eller boghwede, aff huilcket slag kornn handt thennom befaller oc meest behoff haffuer, tiilfig^{te} huer thennom om aaret gæne hannom thuos st^e landt oc ther tiill slae, hyste, bierre oc indføre hannom huer thennom tre leff høs oc syden ther mett were quyt for all hyste arbejdt, wden handt landt ellers met gode beuilge thennom tiill; 1542.

Sandemendtt wj Hannherrit, [Mags Knusenn]¹⁾, att thee haffue giortt et sandemand's toff paa (hans) broders dødt, oc ther fore ere nu steftt fore off fore samme sandemand's toff, att hand ther fore møder for kon: mtt: wj Wiiborg mett alle thee breffue oc beuiffning, som hannb haffuer paa hans broders dødt.

Idem en steffning offuer Niels Juell i Gullenstrup for ett toff, thee haffue giort paa Christiern Knusens dødt, oc hand will felle thennom ther for, som the siige oc sielff ydermere etc., att hand møder mett hues beuiffning etc.

Eyler Rønnow en beffalings breff tiill Michell Brochenhuff, Jacob Gardensbierrg, Thyrgen Henningsen, Jacob Brochenhuff, Hans Johansen, Henriick Glob, att ther er trette emellem Per Laurisfen tiill Skuoffsbøe oc menige byemend wj Besterbye, Følsby oc Torping for Bestermark, som thee haffue pløgit, som hannb meener icke att were giortt mett rette.

146

Anne Glemmesens eytherleffuerste, borgerste wj Wiiborg, citat Eyler Eyde faare en hebe i Ey, att møde i Wiiborg nar to: mt: tiidt først kommendes worder. Relator Oluff Munch.

Jacop Brede citat her Inge y Daler for nogen contract och handell, han haffuer giortt mett for^{ne} Jochim och handt icke holle will, paa torsdag att møde y Riibe.

[Mogens Koff enn steffning offuer mester Gundj, degen wj Riibe, for enn lauheffdt, som handth haffuer giortt poo Gulagger mark och Synnderruiff mark, att møde wj Wiiborg. Telligeste for nogle wlouglige toffte, som handt haffuer

¹⁾ Udsteget.

haffuer labbit wdsuere etc. Item citatt thee eyermentd wbj Statherrret for thoo toffte, thee swore wdtth wbj Gulagger mark.

Kyrstin Northens i Presbøll citatt Niels Rytther for handth haffuer fæst hinnde aff hinndes gordt mett wrette.]*¹)

Nan Ludigsen stalt haffue breff, huorledes att hand haffuer tilltalle till Jens Persen i Lwed for Hole Persens søn ther samestedd, hand ihiehl slog och er ther fore giordt fribløff, thj beder lo: mt: alle hans nades lensmendt etc., som for^{ne} Nan Ludigsen met hans nades breff hender fore at komme, att the hielpe hannom offuer for^{ne} Jens Persen saa moget som rett er.

Jyrgen Mattsen i Børup var sticket och tilltallde frue Sigle Erid Krumbyges och berette, huorledes att Erid Krumbyge hagde labit hans fader rette och ther epther fæst hans faders bundgord fran hannom. Ther till swarede frue Sigle, att Erid hagde labit hans fader rette, for thj att hand soor offuer till Hyen till rigens fiender. Thaa bleff thennom saa emellom forhandlet, att for^{ne} Jyrgen Mattsen stalt gaa paa tinge och ther nøgagtig beuise, huor moget att hans moder hagde i samme gord och huor moget att hand sielff, siden hand var død, hagde i samme gord, ther fore stalt hun stille hannom tilfreds epther xij vvilbige herritsmendd sigelse, som ther till neffnes stulle. Findeb tha och hans vindisbyrdt jæt att were retferdigligen, siden gaa therom saa moget som ret er.

Christiern Postle, Jesper Postle oc Knudt Postle for nogett goðs liggendes i Holstebro oc hauffuer landztingsdom ther paa, att møde i Holstebro.

Thames Christiernsen citat Knud Bunde i Bstedt, fore hannb haffuer fordeelt hannom for ett breff, som hand meener mett wrette, att møde i Baarde.

[Søren Christiernsen wtj Lange citat Gylt Thomsens arffuinge, som ¹⁴⁷ bode wtj Bbbe Kier, for en loug, handt gaff hannom for itt øg, som handt fæbde aff hannom, att møde paa torsdag først kommendeb.

Anders Gresternsen citat James Søressen y Bandell, for hand loug hoef syn hustrues søster och siden gaff en vretferdige loug ther for, att møde y Bihborg.

Item citat Hans Daffsen ibidem for hand lodt seg siden fæbe tijll att tage same qulinde tijll øgt, y Bihborg mett huus vittnesbyrdt hand hauffuer tagett paa then contract emellom for^{ne} James och hannom ther om.

Niels

¹) Udskrevet.

Niels Juell en flæffning offuer bønderne y Bandfaldherredt for the ide wille giffue schoffsupn, att møde y Wijborg. Item for the sijde offuerhørige. och ey wille framføre then fittalie, Niels Juell giffuer aff Woffling.

Idem citat her Tørgen Frijs for en egendomsbreff, han siger seg att haffue aff Kiell Tuerffen paa j garbt i Tolstrup y Saling, att møde y Wijborg.

Niels Juell citat sandemendt y Andgherredt for en vrett touff, som the gjorde i Lerpsbøll marck.

Item herredsgoett Jep Tulliffen ther samestedg for hand damppte thennam. tijll att gjøre same touff och han haffde for dømt thennom quiijt.

Niels Juell, Albret Schiel, Anders Cristenssen och frue Annæ y Duellstrup citant Peder Schram y Wolbiorg for arff y møllegodh, som thennom er tilfallen epter hans hustrue y Wijborg.]¹)

Mester Mogens Roes citat Niels Clauesen till Holm for en garb i Kragflig i Brøndt fogen, som ligger (i) Tellingssyssel, att møde i Wijborg nar kon: mtt: kommer tid først.

[Eigell Maglone, borgersck vdi Riibe, citat capittell vdi Riibe for nogett jorbt, liggendes vdi prestegaaden, item ett stæde jorbt, som giffuet tijll sancti Peders kirck ibidem, att møde y Riibe.

Her Truells en forskrift till borgemeister, raad vtj Lund, att hand haffuer (beret) for kon: mtt:, att en theres metborgere Tørgen Rimsnerer besidder en hans gaard ther sammesteds emod hans jaa oc minde, att thee stæffe hannom i rette for thennom oc forffarre, huad stæll hand haffuer till, oc hielpe hannom till att etc.

Gresten Trelund, borger y Riibe, citat Mogens Mund for xliij rinst gⁿ, som Jeppe Juell, borger her samesteds, gaff biscop Tuer Mund paa Jens Lommessens wegne vdi Holmgardt for Haffuerballj gaardt, som for^{ne} biscop Tuer solbe for^{ne} Jens Lommessen och ey holte hannom tiobett, att møde vdi Riibe fre-
dagen etc.

Peder Ebbsen paa moder y Mariaggers wegne citat eyermendt y Sor-
ringherredt for the haffue suorett moder y Mariagger en tofft fra, adt møde her y
Riibe paa løffuerdag.

Tuer

¹) Udskrevet.

Suer Wijndt y Starup web. citat Jørgen Nielsen y Aalengh och hans 149 medtarffuinge for nogen jorbt och eyendom, som hand bruge hannom for paa for^m Aaleng march emodt for^m Suer Wijndt laugheffdt, att møde y Wijborg.

Her Sørenssen Knudsen y Røding paa syn medtarffuinges wegne citat mester Gundt och Suer Swell for tuo gaarde liggendes vdi Ternerdt sogen vdi Gørringherredt, som Pouell Møgen och Jes Mortenssen y boer, som the hulle thennom for mett vrette, att møde y Rije torfdagen.

Suer Wijnd citat mester Jens Wardere, canick y Rije, for en gardt y Hørstedt, som hand bruger och holder thennom for mett vrette, att møde y Wijborg.

Hans Oluffsen y Besterwestedt citat Peder Jessens, borgere y Riibes rette arffuinge for en amme wijn, hand solde for^m Hans Oluffsen paa Otte Gyllenskiærns wegne och icke wor saa godt som han loffuett hannom, att møde fredagen y Riibe]¹).

Anders Scriffuer, herriks scriffuer i Bietreherret, skall haaffue liffsbreff till seg och synn hustru Maryne, som hand nu haaffuer, i begges theres liffs tid, paa thet begen boell i Nesagger march, som hand sielf vpbygdt haaffuer, och ther till mett all then kyrcke jorbt paa Nesagger, Huodenswiold och Hornum march met skoff och engh, dog saa the schulle aarligen giffue ther aff till kyrcken saadan skuld och affgiift, som ther pleyger aff att gaa. Relator Per Ebbisen.

[Glaus Kellinghusen citatt Jep Lomelsen och Christiern Nielsen, borgere vdi Hølstedbroo, for ett forplictels breff, som thee hannom giiffuit haaffue, och icke viill fulgiøre, att møde i Wiborg etc.]]¹)

Breffue [tiill landtting wdi Nørjutlandt]¹) om hertig Fredericks hyl-
linge. Hellsse ether alle wore kiere troe vnderssaatte, ribdere, riddermenndhmenndt, prelatther, abbdet, prior, prouistther, canickther, herriksfogder, bynnder oc menige almoe, som bygge oc boe wdi alt wort landt Fyen, Langeland oc Løsing²), kiertliigenn mett gub oc wor naade. Wiider, att wi nu epther wore elst^e Dan-
marks rigis raads raadt agte wdi the helliige treffoldigheds navn att lade hylde hogborne første her Frederik, wor kiere søn, paa Wiiborg landtthing nu paa hellig treffoldigheds søndag først kommandes. Thii bede wi oc binde alle rid-
dere, riddermenndhmenndt, som frii frelsse kiennedes, sammeledes alle prelater, abbdet, prouistther, prior, atti sielf personligen rette ether epther, att møde paa for^m
Wiiborg

¹) Udtaget.

²) Skedetfor disse har der først staet: Nørjutlandt.

Wiiborg lannbting om setj. Hans affthen ¹⁾ tiillfforne. Liffligiste alle herriig fogder, att the mett tuo agte bynnder aff huert herriit, mett menige herriigmendh fuldmagt, som heem siddendes ere, møde paa for^{ne} dag oc stebt att hylde hogmelte wor kiere sønn oc skulle alle ribdere, ribdermendh menndt, fruer, jomffruer oc alle annbre, som frii frelffe kiendes, sammeledes alle prelater, abder, prouester, prior oc alle annbre, som jordegodh hassue oc pligtig ere (at) holle rysting, tage teriis fold, sueme, heste, harnst, glassuen oc anden rysting mett thennom, epther som the ere fore taxerit oc vptegnit ere, att holle off oc rliigt tiill tieniste, thii wi agte paa same tiidt seelff att bessee teriis rusting. Thii lader thet jnngennlunde. Datum Riibe lessuerdagen epther sönndagenn jubilate aar etc. mdrlii.

149 [Der Juell tiill Brannndthierg en steffning offuer Lass Gysen i Herrestrup, Knudt Gysen i Selling, Jørenn Michellsen i Bøggalle oc the høring, som war tiill neffnt att skulle dielle Knudt Gysen etc.]²⁾

Tiill kiøbstedhmenndt om samme erinde. Wor gunst tiillffornn. Wiiber, att wi nu epther more elft^e Danmark^s riiges raadt agte wdi the helliige treffolbighebdh naffnn att lade hylde hogborne første her Frederick wor kiere sønn paa Wiiborg lannbting nu paa hellig treffolbighebdh sönndag for(ri)kommendes. Thii bede wi ether oc wiille, atti forskikke enn borgemesther oc en raadtmandt ther aff ethers bye mett fuldmagt paa alle ethers wegnne, som hieme siddendes ere, att møde tiill for^{ne} Wiiborg landbting same tiidt, att rette ether epther, ladendes thet jnngennlunde. Schriiffuit wdi wor kiøbstedt Riibe fredagenn nest epther sanctorum Philippi oc Jacobi apostolorum dag aar etc. mdrlii.

Wiior alle wiittherligt, att aar epther gudh byrbd mdrlii thenn onnsdagenn nest epther sanctorum Philippi ett Jacobi apostolorum dag paa wort retther ting her wdi wor kiøbstedt Riibe, neruerendes off elft^e her Mogens Søye tiill Krenkerup, riidder, Danmark^s riiglis hoffmesther, Johann Friis tiill Høslager, wor canngler, her Jørenn Friiss tiill Kragstrup, Mogens Munk landbdommer wdi Nør Juttlannbt, Pedder Ebbesen tiill Birkelffe, Jørenn Quihou tiill Sannbaggher, riigenns canngler oc Jacop Hardennbiere tiill Sannbolt, wor troe menndt oc raadt, wor sticht off elft^e her Wi Boggeuiff tiill Buchhagen, riidder, wor mandt, raadt oc emblighmandt paa wort flott Trønborg, paa thenn ene oc tiill talde for off y rette menige bynnder oc tiennere, som liigge oc tienne tiill for^{ne} Trønborg wdi Dustrup sogenn, Brenad sogenn, Riolben sogen oc Sandrup³⁾ sogen boennides, fore att the sade hannom offuer høriig fore oc icke wiille giløre hannom thenn egt oc arbejndt epther som the hannom plygtig ere. Ther tiill suariide for^{ne} bynnder oc tienneres tiill Trønborgs fuldmegtiige, som her møtte more oc berette, att the nu wdi

¹⁾ Forst har der staet: then lessuerdagen. ²⁾ Udsteget. ³⁾ Sæd: Randrup.

wdi for^{ne} her Vil Doggeniſts tiidt bliſſue beſuerit oc thennom paa leggis atſtil-
 ligge laang eter oc anden vſdvannliig arbejdt oc tynage ydermere endt the han-
 nom pligtig ware oc the aff gammell tiidt giortt haſſue, oc att the wiille were
 vſſuerbaadiig velluilligen att arbejdt, age oc giøre hannom all thenn deell, the
 hannom mett rette pligtige ere, oc y rette lagde forſchriiffne bynnder biſcop Iſſuer
 Munkſ opne beſegliit breff, lydenndes paa huor mange dage att the ſtulle age
 oc arbejdt thet tiill ſlotthet, ennd dog icke er berammit i ſame breff, huor lenge
 thet ſtulle were, mett flere ordt oc tale, ſom thennom paa bode ſider thetom
 emellom løb. Tha epther tiill taill, giensſuar oc ſagenns leyliigheſt haſſue wii giort
 thennom paa bode (ſider) enn conntact oc forliigeliſſe emellom, huilken wii wiille
 att aff begge partenne ſtall paa bode ſider faſt oc vbrødeligen wiidt magt holdiis, 150
 ſaa att for^{ne} bynnder oc tiennere, ſom høre tiill for^{ne} Trønborg wdi for^{ne} Du-
 ſtrup ſogenn, Breuabt ſogenn, Wioldenn ſogenn oc Tandrup ſogen boendes oc
 teriis eptherkommer ſtulle were pligtig tiill, huer aar att giøre thenne eſſter^{ne}
 egt oc arbejdt tiill for^{ne} wort ſlott Trønborg, ſom er, forſt wdi tre dage att age
 mæg, jtem tuo dage att pløye, i alt wdi fire dage att meye, jtem fire dage att ſtere,
 jtem fire dage att giøre hise, tiillgiigſte att giøre enn ſtakit egt paa fyre miell fran
 Trønborg oc enn laang egt, ſom ſtall were ennthenn tiill Glenſſborg, Haderſſleſſ
 eller Riibe huert aar oc jnnenn anderſteds oc thet mett were quit for ydermere
 egt oc arbejdt. Giiffuit aar dag oc ſtedt, ſom forſchriiffuit ſtaar.

Der Hanſen paa Aggerſhus ſtall forſtaffe Henrich Ranſo paa Riſſuerhus
 ſaa mægheſt temmer, ſom hand land lade thet ſtiſt mett, ſom hand agther ſtrar att
 forſtade thet hen, tiill behoff tiill Riſſuerhus.

Ett breff tiill Kannø oc Mannø oc Rem, att the icke ſteerer thet helm wv.

Ett beſſallinge tiill borgemeſter och raadt vdi Riipe, att the vdtlegge her
 Niels Lorkiſſen wederlag for then jorbt, ſom hand haſſuer bygdt paa och her
 Niels tiilhører.

Sandbemen i Rørreherret, att the er berett ſaare to. mt., att huar the
 ſidder thuende bynder i en garbt, att then enne tha ſtall were ſandmandt, tha
 wiill to. mt. thet nu her epther ſaa holles ſtall att etc.

Carine Boes en forſcriſt tiill rigens canceller, att hand tager noget gode-
 mendtt tiill ſeg oc ſteffuer Jens Quas oc hinne i rette for ſeg. Om en garbt i
 Møglebye.

Niels Kaſt citat ſandbemen i Onſilbtherrett for et herrewerck, thee ſore
 hannom

hannom offuer, att møde i Wiiborigh. Idem citat Christiern Gaß for et herreword, hand hassuer ladit forett hannom, at møde i Wiborg.

151

Breffue om forbudt op att giiffuis. Gior alle wittherliigt, att epther thii mannge vore vnderffatte, riigenns jndbygere, hassue tiit oc offte weriit hoiiff off, thennom haardeliigen beklagendes, huorledis att te ere kommen storliigen tiill agterff wdi thet att teris nering, biering nu paa nogen aar hassuer werit thennom betagen mett wort forbudt, som wii hassue giordt oc laidet wdga om kornn oc anden ware att føre aff riigiit, tha paa thet att for^{re} wore vnderffaatte, rigens jndbygere, mue oc kunde saa mögiit tiiff bedre komme tiill teriis nering oc biering egenn, saa oc epther thii, gud almegtligste were loffuiit, att tiisse wore lande oc rige ere nu saa riglig:n begaffuiit oc bessergit mett kornn oc andenn edende vare, som wdi lannng tiidt oc thette aarff grøye oc beteer sig rigliigenn oc well, saa ther aff er formoendes goiibt tiidt, hassue wii nu mett wor elst^e Danmarkis rigis raad^h raad^t oc sambtyke, som nu her hoiiff off tiilstede ere, opgiiffuiit same wort forbudt, saa wore vnderffaatte, riigens jndbygere, mue segle, handle oc wandle mett korna oc andenn ware epther gammell sebuanne, jnnthet vnderdagit, wdenn grer øren att driiffue oc salthet født att stibe eller wdfføre aff riiget. Dog skulle ingen aff wore vnderffaatte mett noghre ware mue segle wdi Hollandt, Brabant eller anderstedis wdi nogher aff kensserens lande før endt wii anderledes ther om tiill siigendes worden. Giiffuit wdi wor fiøbstedt Riibe søndagen cantate aar etc. mdrlij. Dominus rex per se in presentia Joannis Friiff, cancellarij, Ericj Banner, regni marschalci, Georgij Friiff tiill Krogstrop, Ragni Mund, Petrij Ebbonis et Georgij Quigow regnj consiliariorum.

Eric Schram tiill Tell citat Willam Jensen y Aalborg fore en gaardt y Schedghalle liggendes, som for^{re} Eric hassuer ladett seg indtføre mett lougen, och Willam hassuer ther emodt forhuersfuet mett vrett underwijsning en befallinge tiil nogen gode mendt, och ther mett forhindrer hannom same gaardt, att møde y Wiiborg løffuerdag post ascensionis domini.

Sluff Persen it obne breff tiill alle kronens, stygtens, och closter tienere etc., att the skulle age och føre kongens ting huor Sluff Persen thennom besalendes vorder, saa framt the jde ville vprette fo. mt. hues skade hans nade ther aff fangendes vorder.

Item it breff, att ther er berett føre fo. mt., huorledes att mange fordrifte thennom tiill att bruge moye fore vor forstrand vnder Wiiborgherret och jde ville giffue then tilbørlig tolb, som the off plygtig ere, och att fo. mt. hassuer ther fore forskidet ther nogle ribdermends mend offuer, att skulle forfare och fige, huad tolb

told att samme fislere skulle vere pnygtige till att giffue off, huilde samme ribber-
mends(mend) haffue thet saa grandstet, att huilde som ville bruge won ther vnder
landit, skall were pnygtig att giffue off aff huer won ij t^r silb, och att mange ther
offuer fordrifte thennom till att løbe burt och icke vdtgiffue samme ij t^r silb, thi
beder ko. mt. alle och huer herdelis, att the till tendte att vdgiffue samme silb, ther ¹⁵²
som nogen findes ther emod att gøre, tha haffuer ko. mt. befallit Henrick Rango
att straffe therfor paa lifff och gotz.

[Elytte Symensen, borger i Holstebro, haffuer beret, att hand haffuer fest
en gorb aff Arel Nielsen, dog att then, som haffuer samme gorb, skall nyde then i
hans liffs tid och eyther then andens død skall for^{ne} Elytte Symensen nyde then
ad gratiam for samme fest, dog att hand skall giffue aff samme gorb till kronen
saadan landgille och anden tyngge, som ther pleyger och bør aff att gaa.

Laß Harrensuister ett breff, att ko. mt. haffuer wnt oc forlent hannom
ad gratiam Hinghsig i Østerherret, dog saa, att hand skall giffue tiill Rissuerhus
theraff ¹⁾ aarligen en jochimsballe oc siden wære ther mett frij oc quit wden all
konnelige tyngge.

Her Morten Verssen y Schiolborg citat Northen Laureffen ibidem for ij
agget iordt liggendes y Schiolborg march, som kalles Røslagger, att møde paa
fredag ij Wijborg.

Anne Knuglone y Besterlem citat Eller Lyde tiill Torp for nogen lofft,
som hand loffuett henne, att holde henne frij for nogentt godz, som Jens Lamsen
tiill Holmgaardt haffuer tagett fra hende.

Knudt Wye i Entherup citat Dluss Glob och Melcher Glob och theres met-
arffuinge fore en gorb liggendes i Ottinge, som hand gør hannom hinder paa, att
møde i Wiborg nu paa fredag forstkommendes.

Erick Sale i Morff citat sandemenden i Nørherrit for nogen Bold och
herwerck, som the haffue sworit hannom offuer fore Skerregorb, som hand mener
met vrette, att møde i Wiborg samme dag.

Idem citat Ib Søffrensen i Skergorb fore att hand er dømppt fredløss, och
nogle kyrcke friid, som hannom er paa gangit och icke will bøde sit falskmal, att
møde samme dag.

Idem

¹⁾ Der har først staet: att hand skall giffue seg tiill Henrick Rango paa Rissuerhus oc giffue
theraff.

Derom citat. frue Anne. I Herregodt och klædes bæn och heres lüngwerge for lifft och leffning, som hun holder hans husstue fore och fore kost och for tæring, att møde samme dag.

Der Sørensen i Hisselberg i Rosff. citat Jes Lauritsen och Per Lauritsen i Thyen for en bæn, som the haffue forhuesffuit; lyndes paa en gorb i Thyen, till Wiborg landsting, att møde met samme dom och then laugheff, som the haffue giordt paa samme gorb] ¹).

153

Jacop Kleenmændt, borger i Aarhus eyendom breff paa et stykke jord alles hestwiff iordt; liggendes i then øster ende vdi bredden tilk then sønder, vdi skiff Staffens Bagers gorb xxxvj alne, myt i garden xxx alne, och i then vester ende i bredden xxx alne och siden i then vester ende vdi lengen till begge gader seg stredendes, och stredet seg ther sameffeds vdi bredden —

[Niels Schreder y Hugholm citat Frans Suerffen tiill Læstrup for hand hug hannom, att møde paa leffuerdag.

Erid Banner citat Peder Dall for Niels Schriener wti Synderloff, som wor hans søgett, handt wredeligen ehieff floe, att møde wti Aalborg fredagen for pynge søndag.

Michel Knugen y Korning citat sandmændt i Sønderlångsheredt, for the haffue suoret hannom en gaardt fraa y Hammersø, som Borgen Jensen y boer, och suore then Borgen Jensen tiill, och suore Borgen Jensen ther mett frj for heruerd, att møde y Wiborg fredagen epter pinge.

Christiern Nielsen y Gættrop citat Soffren Michelsen i Halste, Erid i Blstrup, Lauris Møller, for en loug, hand gaff hannom, for hand icke wor i raad eller gierning mett att slæ hans barnn ihieff, att møde then leffuerdag nest epter pinge.

Jens Nielsen i Arhus citat Jost Nielsen i Bester Ålång for nogen årff, som haand haffuer wpye(baa)rett effther hans fader broder emod hans minde, att møde same dag.

Rasmus Christensen i Synderup gaardt citat Per Soffrensen i Ressen for en loug, hand gaff hannom, for hand icke hagde wold tagit hans dotter, som hand styllte hannom for, som hand meger mett wrette, att møde fredagen nest for hellige trefoldighets søndagen.

Der

¹) De indklammede Stykker ere udfregne.

Der Nielsen citat Niels Mogensen i de cloſter for en garb, hand haſſuer ſtedt hannom oc icke land holde hannom, att møde then fredag næſt føre heilige trefoldigheds ſøndag. Relator Chriſtiern Rund.

Marine Pedersdatter y Ljung citat moder y Mariagjer for en gaardt, ſom 144 hun ſkydde for^{ne} Marine och hun ey will holde hender; att møde fredagen næſt efter pingdag y Biiiborg.

Niels Juell citat Niels Knudſen i Aggergard och hand mett arffuinge for et panttebreff, ſom hand haſſuer paa Aggergardt for 12 g^d i guldt, ſom Niels Clemegen haſſde panttet oc ſon: mits: tilkommer, att møde fredagen næſt føre ſøndagen trinitatis.] ¹⁾

Niels Anderſſen i Lørlund citat ſandemendtt vdi Hiſheritt for the ſørre hannom toff offuer mett wrett, ſom han mienne.

Idem citat Knud Sibastſſen for en vrettferdige dom, ſom han gaſſ her Jenſ Billaffen offuer for^{ne} Niels Anderſſen.

Capittel i Biiiborg citant Chreſtern Glob i Pandom for nogen enge i Louelmarck och Haſſuriſſ, ſom hand epther wrang vnderuiſning haſſuer ſot dom paa, att hand met ſamme dom møder her vdi Biiiborg then fredag poſt pentecoſtes.

Hans Roſterup citat meſter Mogens Koſſ oc Eric Nielsen tiill Kollerup for .iiij gaarde, the haſſue frann hannom met wrette, at møde wi Biiiborg fredagen næſt epther pygenke dag.

Abbedihenn i Mariagjer ſteffner Bertel Juell for ij aggere, hand haſſuer tagit frann hinnes gard i Nørrebredall, att møde fredagen epther pingdag.

Toen Nielsen och hand ſon Gunner Jenſen liſſ breff paa en Norges kronens gorb kallis Offuergorb paa land liggendes, dog ſaa att the ſtulle aarligen giſſue theraff ſaadan landſtyld och leding, ſom ther pleyger aff att gaa.

Chreſtern Oluffen, borger i Biiiborg, breff, att mwe føre korn och anden wore vdt, jngthet vndertaget, vden alleneste greſe øren och ſaltet fiſch, dog att hand icke ſtall løbe ther met tiill Holland, Brabant eller anderſtedz vdi Keyſerens lande.

Boell Syrgens i Eſſendrop citat Anders Lyng i Zelling, Mats Poelſen i Elſloſſ

¹⁾ Udſtaget.

Gisloff och theres medfølger rebsmænd, som rebske Lærbierg och Essenbrup mæd,
att møde fredagen post pentecostes.

Anne Graffuerstovne i Lyom citat Glob Krabbe fore hand haffuer fest hynde
aff hinde's gørd met vrette och satt hynde i stoe och jern, att møde same dag.

155 Per Lauritsen i Rebstrup citat Joen Madsen till Løsteland for nogen qvæ,
hand haffuer tagit fran hannom, att møde samme dag.

[Christiern Steen i Skuogbye citat Per Ebbesen for Brygsted gard oc
Gliffuig mølle. Idem Oluff Mund for en gard i Sillerup oc et boell, en gard i
Kallu och en vøj Dyrngbye. Idem her Christiern Friiss for en gard i Kallu.

Jehan Knudsen citat Lauris Nielsen i Borup for vj ørne, hand haffuer
stattet hannom aff, som hand meener met vrette. Att mødhe laffuerdagenn næst
epther pingedag.

Froe Dorethe i Rodskuff, Northen Jehansen eptherleffuerste, citat sande-
mendtt i Østerliffiergherrett for et sandemandstøff, thee haffue giort emellom Rod-
skuff oc Lyler, at møde samme dagh.] ¹⁾

Søffren Jensen i Beerløff citat Christiern Nielsen i Langkeer for en dom,
thu haffuer tagit emodtt hannom oc Mogens Mund haffuer dømppt, att mødhe
paa mandag først komendes.

Karine Andersß citat Just Christenssen vøj Hobro for att han haffuer besætt
met hynnes jntsell, emodt hennes jaa oc mynde, som hun sich hannom vøj tro
oc loffue.

Hartug Skram steffner Anne Klemens, Per Lassen, Christiern Garboe, att
hand oc hans mettharsffuinge haffuer tiiltalle till etther for et magtestiiffte, som
hans fader gjorde met Rasmus Clemesen, och samme gødh er wonden thennom aff
oc mener ther fore, att samme magtestiiffte er dødt oc magtløs, fredagen epther
pinke dag.

Niels Lunoe steffner mester Anders Skuoffgardtt for en gørd i Lyler,
samme dag aff møde.

Hans Johanssen till Wischouff citat jomfrue Berrette Rostrops datter och
hendes langwørge for en dom, hun haffuer emodt hannom paa Klippagger och
Rørbed, laffuerdag epther pingedag.

Søffren

¹⁾ Udstrøget.

Ibent citat Pouell Jensen, som boer vdi Scherum och Jens Rasmussen y Røstloff; sandemendt y Herleffherred, for et markschied the gjorde emellom Leensholm och Leendoms mark.

Ibent citat Anders Nielsen, herredtsfogett y Rindgherred, for en laugheffdt, han gjorde paa Vrijs och Herfom mark emodt thet laugheffdt, Niels Jensen thet paa haffuer. Fredag nest epter pindsdag.

Her Jørgen Frijs citat sandemendt vdi Lørrildherredt for vrett toff, som the gjorde emellom Røstb(a)llgaardt och Ler(bed) och vptoge stabel och steen.

137 Ro: mt: drager her aff paa onsdag met nogle klipper i jagt till Vestrup, thet holder Christoffer hans nabe thet natt, om anden drager Ro: mt: met samme klipper till Røstloff, thet holder Axel Svoll the ij netter och fortøffuer thet ij netter. Paa torsdagen drager brotningen met all hob her aff och till Vestrup, thet holder Christoffer. Om fredagen till Røstloff, thet bliffuer nat, thet holder Axel Svoll. Om løffuerdagen fylges the att till Ålborg.

[Mester Jens Hansen, canaid vdi Wyborg, citat Ane Niels Glemmensens eptherleuerste mett hyndes laugverge oc mofarffuinge for en best, hyndes sønn Jørgen Glemmishen kiohte hannom aff oc icke haffuer faatt betaling for. At møde her vdi Wybor.]¹⁾

Her Jørgen Frijs citat Mannerup, Gold Barrehschoff, Juer Juell, Niels Juell, Hertig Lammessen, Niels Clausen till Rørholm och ethers metffolger, riidemendt paa Røstballig garph marc, for ett markschied, the rede emellom Lerbed och Røstballi gaardt, affuer gammell markschied, emodt her Anders Frijses gammell laugheffdt, och en gaffue alle lodgherene konglige adtuarsell, som thet seg burde epter loughen, att møde vdi Bedtle, nar Ro: mt: thiidt kommandes wordet.

Ibent citat Johan Brockenhuise, att møde mett samme riidemands dom och foreninge, som thet schie emellom Røstballi gaardt och Lerbed, och sandemands bress, vdi Bedtle.

Theste epther²⁾ godemend skulle sette alt bonde gods, som vprærift haffue verit, vdi neste forgangen seigde.

138 Vdi Riber stngt, vnderlagt vdi Lundenes leen: Henric Rangkow, Jffuer Svoll, Gyller Hardenberg, Hartvig Skram, Niels Lange. Lundenes leen: Peder Ebbesen, Christiern Stygge, Christiern Rassy, Niels Svoll, Hans Stygge. Wiborg stngt och Aarhus stngt: Peder Ebbesen, Oluff Mund, Christoffer Stygge, Gabriel Gyldestern, Hartvig Thomsen, Niels Steell. Wendelbo stngt: Her Jørgen Frijs, Axel Svoll, Albregt Steell, Jffuer Røst.

Verette

¹⁾ Mester.

Berette Michelsdottet en forscriffet till Axel Suell, att hun haffuer tiltale till Niels Skriffuer for nogen arff, som hand tog. epther broder Jap Nielsen, att hand hielper hinne saa mogitt.

Jap Friis, Niels Jensen steffner.

Marine Lasbottet steffner her Christiern Nielsen i Broge sogen for en garbtt, hand haffuer sett henne aff.

Anders Thammesen, borger i Wiborg, citat Per Foggett for ett stycke odhe jord, thu haffuer solt hannom oc icke well hiemmele hannom.

Breff till her Anders Bilde, att hand flyer Anders budtt ind paa et stib for Helsingør.

Et breff till Otte Stigsen, att hand strags giffuer seg hild till kon: matt. Idem pasporbt her aff oc till Kispnehafta.

Lamis Anderssen citatt Eoffren Jensen och the andre, paa samme thidtt vare sandmen, for the sorbe hannom mandø offuer mett vrett. Torsdag nest epther pinsdag.

Bunderup mend en steffning offuer sandemendtt i Hanherrett for ett saude-mands toff, thee haffue giortt emellom Haffuerløff marck och Beystrup marck.

Idem en steffning offuer Thomes Persen, Mauris Thammesen, Jens Nielsen, Lille Bertelsen, Per Nielsen i Bystrup, for thee haffue sortt Haffuersted wongh i Bunderup rette feddreffit, att mødhe.

Offuer Ende en beffalling till thisse gode mendtt, Albrit Stiell, Claues Offuerfen, Wild Thammesen, Mogens Suell, att ther er trette emellom hannom oc Gabriell Gyldestierun for et byggestedt i Åstrup, som Gabriell wp deell, att thee granste samme gode mendtt, om samme byggested bør att were wpbyggt eller oc en.

Her Peder Jensen, forstander wdj allmyndelige hospittallet wdj Aalborg, ¹⁵⁹ citat Las Jensen y Kinderup for vj lodt sielff, han hannom schybtig er, som hand haffuer først suoret seg fran oc sijden bekendt och tilstunden thet och endog icke will bettalle hannom, att møde y Wiborg fredag post penthecostes.

[Ett breff till her Mouris Olffsen, att en aff hans suenne haffuer en brun
genget

genger och elkeri nogle aff hans swenne haffue gode heste, att hand forloffuer thennom, att the strags ther mett komme tiid herren.] ¹⁾

Togget fran Aalborg och att Aarhus anden pinhebåg i^e vogne.

Fran Aalborg tiill Mulbjerg første stift skal Axel Swil bestille. Fran Mulbjerg tiill Hwurup then anden stift och ther skal bestillis vogne aff Helumherrit, ther skal Axel Swil bestille. Fran Hwurup och tiill Rødenes swnd, ther skal her Mattis aff Mariagger bestille met fogden aff Hmsteherrit. Fran Rødenes swnd och tiill Hals i Halbherrit, ther skal herrihofogeden aff Gertloherrit bestille vogne [paa anden side Rødenes fergested] ²⁾. Fran Hals och tiill Randers ther bestiller Herrihofogeden aff Halbherrit och Støffringherrit. Fran Randers och tiill Spøring skal Hans Michelsen paa Lørup bestille. Fran Spøring tiill Aarhus, ther skal Peder Ebbesen eller herrihofogden aff Lysborgherrit bestille vogne.

Item scriffuelse tiill Søffren Jensen, att hand retter seg epther, att flye ko: mt: nogen vnderholling vdi Bbbneer, om vi vill ebe ther.

160 Ko: mts: heste skulle nu i dag pinhe afften gaa heraff och tiill Røll och ther ligge natt, ther holler Eric Banner. Fran Røll och Hoffbro ther holler byen natt. Fran Hoffbro tiill Randers i natt, ther holler byen.

Peder Speger schall haffue liifs breff paa Drop gaardth, liggendes vdi Røllerup fogenn i Hannherret.

Peter van Wents et forbelse breff her fran och tiill Halsker och Saaland paa en vogen.

Leffligeste et passport paa saa mange knegte, som ere vdi Saaland och Halsker, paa frij vnderholling paa i nat, huor the framkommer tiill Bedle.

It breff tiill Ragslow, att the flye knegtene vnderholling.

It breff til Bedle, att the vnderholle samme knegte tiill vider bestedt.

Philippus van Aldenaa it passport paa en vogen och frij vnderholling, att skulle drage tiill Ribe, Røding och Bedle, ther att forhandle ko: mts: erende hoff knegtene.

Jens Eriksen, borger vti Aalborg, citat handemendt wtj for itt tog, the haue swornet hannom offuer epther Hans Volders dødt, som hand mener mett wrette, at møde wtj Wyborg mandag epter trinitatis søndag.

Her Offue citat her Thyrgen Friiff oc mester Niels Friiff for hans kirke
gøds

¹⁾ Det Indskamrede er udstreget. ²⁾ Elgetedes.

gøds oc penbunge, som thee haffue tagitt hannom fræn, som hand meener met vrede, att møde Wiiborg tiisdagen næst epther søndagen trinitatis.

[Kirskine Pouls citat Her Soder for en long, hand haffuer giiffait hinne for ett barn, hun haffuer fangit mett hannom, oc säger seg icke att were fader att som hun siger, att møde i Wiiborg.] ¹⁾

Soffren Wellagen paa syn hoftrues Veritte Quasddatters (vagne) citat Lauris Seersen oc Jens Seersen for nogenn øren oc sea oc korn, som thee toge frann hinne then tiidtt thee hagde slagett hinnes hosbonde ihjell.

Jens Lassen i Hammell steffner Jens Seersen oc Anne Pallis for en gardtt the besidder, att møde i Wiiborg.

[Her Axel Bragde citat Lorkell Persen i Nørre Album oc hans metfølgere, som reffuid Hattinge marc. Læstlig^h Tuer Rødt i Hattinge oc hans metfølgre som haffue delt Hattinge marc emellom thennom.] ¹⁾

Logget her frann och till Wiiborg. Deber Ebbesen skal bestille wogne vdi 161 Aarhus och till Boldby. Fran Boldby till kongens bro ther bestiller her Mogens Søye. Fran kongens bro och till Høybiørg ther bestiller Soffren Brun i Almynd, herriksfoget i Eysgordsherret. Fran Høyberg till Wiiborg ther bestiller samme foget aff Højsherret ²⁾.

Borgemeister, raadt och menige borgere mett capittel her vdi byen skulle haffue eyendoms breff ³⁾ paa Borgord marc, liggendes nordn vden for Aarhus, emellom Skeby marc och Aars och emellom Welby marc och aarn och emellom Brenstrup marc och Aars, epther ret gammell marckstet seg streckendes, met stoff, agger och eng, vndertagen et stykke eng, som skal vdtlegges vesten mod Brenstrup, huilket lo: mt: vill beholle till hans nades egit behoff till Aarhus gord.

Læstligeste skulle borgemeister, raad och menige borgere i Aarhus haffue 162 twinde kronens lycker synden fore Aarhus till Haffuerball marc vdtager, som tilforne laa till Aarhus gordt.

Knudt

¹⁾ Det Indskamrede er udføret.

²⁾ Foran dette Stykke staae i Registreanten følgende Optegnelser om samme Gjenstand.

No: mids: tog her frann oc till Kongens bro, første wogne Wiiffi ther skal bekræftiges af Gernsherret Frands Poulsen bestille wogne. Her fræn oc till Højbiørg andit Wiiffi.

No: mids: tog her fræn Aarhus och till Wiiborg. Deber wogne Riff: Hall Deber Ebbesen bestille paa halff weyen emellom Aarhus och kongens bro. Anden Riff ved kongens bro, ther bestiller herriksfogeden.

³⁾ Eyendoms breff synes imidlertid at være gittet til bæff ad gratiam.

Knuds Galten, borgemeister i Aars, skal haaffue eyendoms breff paa en liden hyde liggendes vesten fcti. Tyrgens closter, som er indgraffuit och indbygget.

[Bynder i Morslet by haaffue beclagit thennom, huorledes att Per Ebbesen haaffuer ladit ride it marckestell emellom Morslet marck och Skomstrup marck. Tha haaffuer Per Ebbesen tilladit, att nar sandmend och ridmend bliffue tilkrafft och ville gøre och ride marckestell, tha vill hand vpgiffue thet marckestell, som ridmend nu giordt haaffue och tha nyde hoes loug och ret er.

Henrich Knudtsen i Røding, Hans Lauritsen vdi Kergaardtt citatt Suer Sull och Peder Sull for thoo gaarde, som ligger vdi Hiarnett vdi Siøring herret, som thee holder thennom fore mett vrette, att møde poo mandag først komendes.]¹⁾

Erich Nielsen citatt Gabriell Gyllenstiern for enn gordth vdi Bleer, som handth holder hannom forre mett vrette.

Idem citatt prieren vdi almindelig hospitall vdtj Olborg for enn gaardth grundth.

[Frue Helle Niels Skalandz eptherleuerske citat Niels Lunoe tiill Rudtgaardt for en guldt kiede, weyer j^c g^c oc en damast kobe, som hans hustrue laanthæ aff hynedes søster, som hand holder hynede fore, som hun mener met wretthe.

Gertt van Bijckradt en passportt paa en wogen mett iij fo: mts: heste her fran tiill Kiøbnehaffn.]¹⁾

163

Henrich Rango ij breff mett thuo skippere, Søffren Jensen oc Lauers Farsen, tiill Per Hansen, att hand slier thennom ladit mett temmer, bielcker xviij alne, sparrer xv allue oc andet temmer, the behoff haaffue oc scriffuer thet i fo: mts: regenskaft.

Mogens Munk, Eirich Skram tiltalle Christiern Stygge tiill Randrup, Mogens Jostsen tiill Lundegard, Anders Pouelsen i Lund, Jehan Bagge i Bindum, Jehan Bron ther sammesteds oc Mag Grøn i Wiistum.

Menige byemend i Byestrup beclage, att sandemend y Rindzherrett haaffuer giort vret marckestell emellom Bystrup marck oc Gyrup marck, emellom Felsøe marck oc Byestrup marck, emellom Dalsgardt marck oc Bystrup marck oc emellom Giested marcktt oc Byestrup marck, att for^{ne} godemend granske, om samme sandemendtt haaffue giort ret marckestell eller oc ey.

Resther

¹⁾ Udstreget.

Reſther Northen Hegelund, ſognepreſt oc predicanther tiil ſij. Bobils
kyrcke wdj Olborgh, eth lyffuis breff paa en kronens, cloſthers, wor frue cloſters
wdj Olborg, gardth wdj Hatſeris, ſom Thomas Kielsen, Jens Salingboe yboer
oc ſtiller iiij t^{er} byg oc iiij ſ^r byg tiill ſeg oc ſyn ecthe høſtro, Marine Northens,
nyde etc. beggis theris liſſues tiid, en effther then andhen, huilcken lengſt leſſuer,
qwnyt oc fry, wdhen all koningllige tynge eller wdgiſſt, doch then at bøge etc. cum
clauſulis conſuetis.

Her Chriſtiern Friiſſ, Lauris Beſtenj, Lauris Mund, Niels Marquorſen, 164
Erich Kielsen, Hans Roſtrup, Per Krulle, Jyrge Roſtrup, Søffren Claueſen
herriſſfoget i Holboe herrett, Søffren Thammesen herriſſfoget i Salten herrett.

Her Knudt Rudt, att ther er trette emellom Knuſtrup marck och Holbiergh
marck, for for^{ne} Holbierg mend haſſue wellett thennom ind wtj Knudſtrup marck
oc pløgett oc ſoett i ſamme theres marck offuer marckſtiell och ſkuoff ſtiell, att
for^{ne} godemendtt grandſke oc forffarte om Holbierg byemend haſſue giort mett
rette eller oc ey oc endeligen ſige ther paa.

Ett obett breff tiill Hiidsherret oc Lyſgaardt herrett, att the wonderholie
knectenne paa en naſ tiidt, oc alle herreghmendene betale thennom, ſom holder, mett
huer j t^e oll xxij ſ, j pd. ſmør ij ſ, lam vj ſ, høns j ſ, iiij brødt j alb., j oll eg
viij alb., j ſ ſleſt j ſ, j bra kokiødt viij alb., j ſ oft j ſ, ſ^r. haſſre iiij alb., naſs
høø j ſ.

Brads herret oc Tøſtingherret iligemaade j breff paa en naſ holdt.

Per Rymand et breff, at ſo: haſſuer wnt hannom then ſteffnyng oc floeds 165
moell arffligen at maa beholde, ſom then mølle, han emellom Suenſtrup oc Bol-
ſtrup marck haſſuer wpbøgd, ſom then ſynbis at ſteffue paa wor oc Suenſtrups
kirckis grwnd oc egendom, doch ſaa, at hand met thet fūrſte wblegger Kriſtoffer
Roſenkrans paa hans nabis oc for^{ne} Suenſtrups kirckis wegne ſaa goed jord wdi
hiede, agger eller eng, ſom wdj ſandingen Land forffaris then ſteffuer fraa for^{ne}
Suenſtrup kircke. Jehan Friis cancellarius.

Item Lauris Truſſen wdj Wolberge citat Erich Jenſſen wdj Staſſning for 166
en dom, ſom han haſſuer ſangett aff off mett wrang vnderuiſning, att møde
wdj Beell.

Meſter Anders Skuoffgardtt, Anders Skieſt tiill Heinet, Jep Friiſſ tiill Riung-
holm, Her Chriſtiern Friiſſ tiill Aagaardt, Jens Thammesen, Dluſſ Glob tiill Bel-
lomgaardt,

lomgaardt, Christiern Stygge till Randerup gaard, Eriks Høg till Glarup, Niels Skjell till Bindersløffgaard, Mester Splid Kasse, Niels Lange.

Att Mester Niels Friis haffuer berett, huorledes att hannom icke er giortt Fiiffte paa hans høstrues wegne epther hinnes fader oc moder, som er wdj Skarregardt oc allt andit gotts, bode paa faderne oc møderne.

Frue Anne i Fierre gaard, Søffren Høgs eptherleffuerste oc Eriks Saell i Skarregardt paa synn høstrues wegne.

Dom som bleff affsagdt wdj Wiiborg emellom Eriks Schram tijll Zeell och Willom Jønssen, borger y Aalborg, tyfsdagen nest epther exaudj anno etc. mdrlij.

Wii Cristian etc. Giøre alle witterligt, att aar epther gudz byrdt mdrlij, then tijsdag nest epther søndagen exaudj her paa wor retterting her wdj wor kiofstedt Wiiborg, neruerendes off elskd^e Jehan Friis, wor canceller, Eriks Banner, Danmarks riiges marsk, her Syrgen Friis tijll Kragstrup, Mogens Munk, Peder Ebbissen, Søren Quisow riigens canceller, Oluff Munk, wore mendt och radt, Jens Lammessen och Jens Mogenssen, landzdommere wdj Nør Jutlandt, wore mendt och tiener, wor schickett off elskd^e Eriks Schram tijll Zele, wor mandt och tiener, paa then ene och tijlltallede Willom Jønssen, borger wdj wor kiofstedt Aalborg, paa then anden sijde, for en gaardt liggendes y Schedshalle, som for^{ne} Willom Jønssen giør hannom hinder paa, och berette for^{ne} Eriks Schram och beuiste for off, huorledes att hans foreldere haffde mageschiffett thennom same gaardt tijll fran en frij bonde, kalles Jes Gladt aff Wamme, och ther emodt igen vdtlagde hannom tijll wederlag en gaardt, liggendes wdj Troelstrup, mett ij fierding jorde ther samestedh. Ydermere y rette laugde for^{ne} Eriks Schram en riigens dom och ett riidtmands breff indtholdendes, att hand epther riigens deele wor loughigen indtførdt y for^{ne} gørdt och beclagebe seg, att for^{ne} Willom Jønssen lijgeuelt ther offuer holt hannom same gaardt for emodt same indtførsels liudelse. Ther tijll suarede for^{ne} Willom Jønssen och ij rette laugde en dom, som off elskd^e Mogens Munk mett nogle flere befeglett och vdtgiffuett haffde, indtholdendes, att the haffde 167 dømpet for^{ne} indtførsell, som same riidemendt y saa maade giørdt haffde y for^{ne} gaardt, dødt och magteløss, och for^{ne} Eriks Schram att komme tijll syn gaardt igen, som hans foreldere y saa maade haffde vdtlagdt tijll wederlag for then anden gaardt. Ther emodt y rette lagde for^{ne} Eriks Schram en dom, vdtgiffuett tijll Rindsheredzting, indtholdendes, att herredshogetten ther samestedh haffuer funden och dømpet for^{ne} indtførsell wedt magt och for^{ne} Eriks Schram att nyde syn gaardt, som hannom vdtlagdt war epther hans indtførsels lydelse, mett flere ordt och talle, som thennom paa bode sijder ther om emellom løb. Tha epther thij att

Willom

Willom Jenssen nu ingen rettighedt haffuer tijsl same godz, meden er nu forbrott och forfallen tijsl off och kronen for forbrott godz, haffue wij vndt och tijsladett och nu mett thette wortt obne breff vnde och tijslade, att for^{ne} Eric Schram maa for^{ne} gaardt y Schedzhalle, som hans foreldere y saa maade vdtlagdt er, tijsl seg igen annamme oc then nyde, bruge och beholle epter hans mageschiffis breffs och indt-førsels lyudelse. Dog saa, att then gaardt mett the ij fierding jorde, som for^{ne} Eric Schrams foreldere igen haffue vdtlagdt same Jes Gladt, schall bliffue her epter hof off och kronen epter thet mageschiffis breffs lyudelse, ther paa giordt er. Giffuett aar, dag och stedt, som forschreffuett staar. Vnder wortt signett.

Dom, som bleff aff sagdt emellom Dtte Claussen och Warde borgere om then mølle vdhæn for Warde.

Bij Cristian etc. Giøre alle witterligt, att aar epter gudz byrdt mdrlij, then tijsdag nest epter søndagen cantate, paa wortt retterting y wor fiøbstedt Warde, neruerendes off elsk^e Jehan Frijs, wor canceller, Eric Banner, Danmarks riiges marsk, Peder Ebbissen tijsl Birkelse och Tørgen Quigow, riigens canceller, wore mendt och raadt, wor schickett off elsk^e Dtte Claussen tijsl Nørholm, wor mandt och tiener paa then ene, och tijslallede off elsk^e borgermester, radtmendt och menige borgere vdi for^{ne} Warde paa then anden siide, for en mølle, som the nyeligen haffde vphyggett ther for byen och ther mett grassuett och støffuett indt paa for^{ne} Dtte Claussens grunde och enge vdi then gamble aae, hannom tijsl hinder och forfang. Och y rette laugde for^{ne} Dtte Claussen ett høgborne første koning Fredericks, wor fiere herre faders (milde och sallige ihukommelse), mageschiffsbreff, indtholdendes, att hans søschinde och handt haffde mett høgmelte wor fiere herre fader mageschiffsett thennom for^{ne} Nørholms gaardt mett syn mølledam, damfboudt och frij forstrog tijsl och ther for igen vdtlagdt kronen fylleste y andert theres arff godz vdi Rundenes leen tijsl wederlag. Ther tijsl suarede for^{ne} borgemester, radtmendt och menige borgere y Warde och ther emodt framlagde ett wortt beseglede breff, indtholdendes, att wij haffue vndt thennom, att mue vphygge thennom en wandtmølle ther for byen tijsl theres och theres byes behoff, och giffuet thennom aff kronens jorde och grunde, som the haffue bygd same mølle paa, och menthe ther for, att for^{ne} Dtte Claussen icke haffde rett tijsl, att formene eller mett rette kunde giøre thennom hinder paa same mølle. Ther emodt y rette laugde for^{ne} Dtte Claussen først en landthings dom, vdtgiffuett tijsl Bixborg landthing, indtholdendes, att 168 hans oldefader, her Strange Nielsen, haffde ladett vpdømt en fiske gaardt och støffning, som war emellom for^{ne} Warde bye och Nørholm gaardt, som aldrig haffde werett fiske gaardt. Tøfflig^e tuende tings wittne, vdtgiffuett tijsl Østerherredthing och Schadsøherredthing, indtholdendes, att ther ware xvij sinuffsmendtt tijsl tagen aff huer for^{ne} tuende herreder, som wore offuer same mølle och fluse,

fluse, huelde som haffue wittnett, att for^{ne} mølle, som Warde borgere for theres bye y saa maade vpbngdt haffue, stoffuer for^{ne} Dtte Claussen bode paa syn enge och laxefischende tijll hinder och schade, och satte for^{ne} Dtte Claussen ther for y rette, om same mølle wor saa leugligen vpbngdt, saa then burde att were wedt magt eller en, mett flere ordt och talle, som thennom paa bode sijder ther om emellom løb. Tha expter sagens leglighed och paa thet att wij wille, att thennom matte schee rett paa bode sijder, haffue wij sielff mett for^{ne} wor elsd^e raadtt giffuett off paa same aastedt och besigtigett legligheden ther om. Och expter begge parter's beuilinge och sambtngke bleffue the saa paa bode sijder her for off vdi dag wenligen och tijll endelige ende forligte, att for^{ne} borgemestere, radtmendt och menige borgere y for^{ne} Warde eller theres expterkommere schulle mue nyde och beholle for^{ne} mølle met stoffuing och alt andett, lijge som then nu er och then sielff vpbnyge och mett steen och anden tiilbehøringe wedt magt holle, och theraff aarligen tijll gode rede yde och fornøge for^{ne} Dtte Claussen och hans arffuinge halffdelen aff all then landtgielle eller toldt, som the saa eller lade vpbøre aff for^{ne} mølle. Lesslig^e halffdelen aff all fest och herlighede, saa tiitt och ofte som same mølle borttfestes. Och ther som for^{ne} borgemester, radtmendt och menige borgere vdi Warde eller theres expterkommere enthen mett willge eller aff forsømmelse lade same mølle forfalle och icke lengere holle then wedt magdt, tha schulle the paa for^{ne} Dtte Claussens eller hans arffuinges anforderinge were pligtige, strax att vptage och vpryde the pelle och steen, som the nu haffue satt vdi aen, ther som the haffue affdempt then gamble aae aff syn arildz rundt, och sijden lade aen haffue syn rette løb, expter som hun haffuer haffdt aff arrildz tijdt. Giffuett aar, dag och stedt, som for^e slaar, Under wortt signett.

Bastian van Erfurdt citat Jap Frijs tijll Lindtholm for en ko^e: mats: dom. som handt haffuer offuer hannom for nogen gielbt, som hand er hannom pligtig, att møde ottensdagen nest expter pingdag.

Kolling scholle stulle haffue breff paa Almindeig sogen vden for Kolling, att haffue tienden aff samme sogen, som ko: mtt: tilkommer, till skollemesterens wnderholing.

Lembuig slige slet et breff, att skollemesteren schall haffue kongens parten aff Lem sogen vden for Lembwiig.

Mester Mogens Roeb, Eric Skram, Mogens Jostsen, Christiern Stygge, Jens Thamesen, Jens Mogenssen, Thomes Krabbe, Jens Ratt. Wynder i Swansole garb haffue berett, att sandemendt i Biengherrett haffue giortt stieff emellom
Swansole

Suansole marck oc Kjømarck, att the granske oc forffarre om thet er giort ret marckeskiell eller oc ey.

[Niels Langge skall haffue Kjøebbreff paa en kronnens gorb Alsbro, Oluff Christiernsen iboer, i Hunderup sogn, sønden wedt Selstrup i Søringherret, tiill hannom oc hans arffuinge tiill euig tiidt, wedt Kiergaardt, stylder iij ortug korn mett andre bede.] ¹⁾

Anders Cristiernsen en befaling tiill Mogens Munch, Jens Lamesen, Jens Monsen, Erich Skram, Niels Skell, Hans Rostrop, Erich Nielsen, Christiern Stygge, om ett skifte emellom mesther Anders Skoffgaardt oc hans moder fru Anne i Røstrup, om thet er giortt mett rette epther logen, att thet bør att wære wedt magt eller ey.

Oluff Munch ett Køllings breff offuer Jens Jude i Grambrode, faare hannom er suoret aaro oc foreelse offuer, oc lensmændene hjælper hannom rett offuer hannom.

Per Munch lifsbreff paa Skoring.

Item ett breff, att ¹⁾ mat: haffuer vndt Jacob Jude lifs breff paa Rør-agger gorbtt oc mølle, dog mett saa stel, att han skal stille Simen Persen thijlsfredz oc skal haffue samme gardt quit oc frye. Relatores Erich Banner och Henrich Rango.

De skal forⁿ Jacob Jude giffue then vonlige skille aff forⁿ mølle.

Peder Schram tiill Wolbiereg, Ellerd Hardebierg tiill Matstrup, Cresten Kassi tiill Bennergaardt, Erich Nielsen tiill Kollerup, Erich Schram tiill Teell, Cristoffer Hanssen høffueghmandt paa Koldingehus, Jens Mogenssen tiill Synningegardt, Jens Spend tiill Rammegardt, Hans Rostrop tiill Røstrup, Niels Claussen tiil Holm, Jørgen Rostrop tiill Schoffgaardt, Frans Dyere tiill Løpstrup, att the grandsche och forfare, huar thet er om nogle enge liggendes vdi Schaffuen 170 marck, som Claus Alberghen tiill Damsgaardt holler Palle Schram tiill Bodde for och endelligen enthen domme thennom emellom eller forlige thennom thetom.

Palle Skram en befaling tiill Per Skram i Wolbiereg, Jenuolbt Jull, Erich Skram, Niels Skell, Bertell Jull, Hans Rostorp, Jøren Rostorp, Jens Spen, Cristiern Kassi, Palle Bang, Niels Clausen, Otte Clausen, om nogre engge, som Claus Alberghen skall haffue thaghet fran Grenne.

Niels

¹⁾ Udtaget.

Niels Lunow befaling tiill the iij landdomere, att ther er trette emellom hannom och mester Anders Skoffgord for en gord, som hand haffuer i Lyker, fran then gorbs rette grund i Høstrup, att the dømme thennom paa.

[Her Thyrge Friis citat Thyrge Skuffgaardt for ij garde, en vtj Willstrup oc en vtj Raststrup, som hand solde frue Boell tiill Harritsteer oc holler henne thet Skødebress for.

Idem offuer Oluff Mund for Lømborg mølle oc Eggellund oc Aggergard i Gaabierg, att møde i Dønnse.

Niels Jensen en befaling tiill her Thøren Friis, Cristoffer Styggj, Niels Skell, Jens Mogensen, mester Mogens Raas, Niels Langge, Albret Skell, Hertuig Lamesen om thrette the hagde Mogens Munch for en dom och lagdheft oc riebreff, paa thet same trette motte nederlegges, att the steffne Henrich Rango i rette, paa en march Feldgrønne ett riemand's toff oc Per Lassen's gaardt, oc skall same riemenstoff inggen kome tiill skade. Att møde s. Lauers dag.

Her Mouris Olsen ett breff tiill bynderne i Lemmerbye sogn, Lille sogn, Bost sogn, Lørup sogn, Glim sogn, Hiortell sogn, Lerup sogn, Tranom sogn oc Euenstrup sogn, att hand haffuer berett, att bynderne vpryde clitte gres tiill tag oc landdet ther offuer forderuis aff sandt, att ther noget ther mett findes, skall hand straffes ther faare som for xl § sag.

Her Holger en befaling tiill her Axel Brade, her Eske Bilde, her Jacop Trolle, Thøren Brne, Jep Lørsen, Knud Sparre, om thrette emellom hannom oc Jacop Moursen om ett marckskell emellom Brøde gaardt oc Sandager bye, tiltagendes tiill thennom gamle oldingge oc skille thennom att enten tiill minde eller rette.]¹⁾

171

Her Mats Dabierg sogneprest skall haffue breff, att epther thij fo: mt: jde land ombere then prestegord vtj Reßen och hand then sluppen haffuer, tha haffuer fo: mt: ther emod vndt hannom fo: mt: partt aff alt tinden offuer alt Skiffue sogn ind tiill saa lunge fo: mt: land i andre made flye hannom en prestegordt. Johan Friis. Johan Brochenhuße.

[Her Per Lomsen, superintendent i Wendelbo stygt, hans hustru Anne Lauridsdatter liffsbress paa en kronens gord vtj Thstedt, som hand nu sielff iboer, met all syn rette tilliggelse, haffue frij och quijt uden alt tynge och affgift.

Stem

¹⁾ De indklamrede Stykker ere udtagne.

Item idem it breff, att hand skall aarligen vpbøre aff fo: mt: tinde saa meget korn, som hand skall aarligen haffue paa sit embijßs wegne och hurs andit, som hand ther vdtloffuer skall haffue, pendinge eller anden dell, thet skall for^m mester Henrick Gersten aarligen fornøge hannom aff samme tinde, till saa lange fo: mt: i andre maade land foruife hannom, huor hand skall aarligen vpbøre samme landgille och rentte etc.

Sluff Glob en befalling till Eric Banner, Knudt Gyldestiern till Estrup, Gabriel Gyldestiern till Røstrup, Per Kruse till Kiellerup, Jffuer Friiff till Røff, Las Mund till Gessing gord och Las Lunow, att ther er trete emellom hannom och Mouris van Harling paa fo: mts: vegne om en eng kalles leye eng emellom Østrup och Støffringgord liggendes, att the grandste och forfare och endeligen domme ther paa, si non omnes att tage andre vvilddige godemend i theses stedt igen.

Jens Mogensen fylgebref till Lannum byrd, som Chresten Sommer —.

Jep Huidth i Røffue ett breff tiill sandemend vdi Tøsting herret, att the vdtlegge huilken som haffuer giortt hannom then stæde, som ingen wiill bekenne att haffue giortt.

Peder Skram tiill Wolbiere en befaling tiill these godemend, som her epther følger: Henrich Randhøw, Jens Mogenssen tiill Syndingardtt, Snuold Zull tiill Dobierg, Christiern Fastj tiill Wennergardt, Niels Krag tiill Kierligberg, Niels Lauritsen i Tannerop, ribdermendts mendt; Chrestiern Mund vdi Skram, Mattis Graffuersen i Estrup, Peder Jude, Slotsfogett poo Luneness, bønder. Peder Skram tiill Wolbiere haffuer berett for fo: mtt:, att ther ær mange, som bruge enge vdi Wolbiere mark, som handt meener, att the giøre mett vrette, att the gransker och forfare, om the kundth nyde thennom mett rette epther lougen eller ey, dog giiffuendes alle lodhskeyerne louglig aduorsell, som thet seg bør epther lougen etc.

Anders Holgaardtt ett breff tiill Jost Huass och Christiern Huass, att the stiller hannom tiill friidhs och ingen vstæll giøre hannom, och ena stæffning offuer thennom, att the mødhe ther om ste. Hansdag midtsommer vdi Ddenße.]¹)

Befaling tiill sandmend vdi Ringherrit, att bynderen vdi Morslet haffue paa menige bymendts vegne veret hoff fo: mt: och berett, huorledes att Peder Ebbesen nogen tiid siden forleden haffuer tagit ridmend, att gøre markstet emellom Skomstrup

¹) De indklamrede Stykker ere udstregne.

Stombstrup marck och Morslet marck, och meente, att ther haffde burd sandmænd først att hafue sworit marckestel, och ther som sandmænd hagde tha sworites att haffue giordt vret marckestell, thaa hagde ther siden burd att kreffue ransmænd offuer. Tha er nu saa fore off beuilget och sambtygt, att huilcken part som icke nogis met thet marckestel, som ridmænd giordt haffue, then skal nu paa thet ny egen krefue sanmænd ther till, och nar sandmænden komme ther offuer, tha skal samme marckestell, som samme ridmænd giort haffue, vere lige som thet aldrig giordt wore och sandmænd tha att gøre ret marcke stell, och nar sandmænden tha haffue giordt loug och huilcken part som tha icke nøges ther met, men besuerer seg ther vdiinnen, then part skal siden paa thet ny mwe tage ridmænd ther offuer, som schulle forfare, om samme stiel er saa louglig giordt, att thet bør att vere vidt magt eller ey. Thij bede vij ether, befalle och nu met thette vort opne breff fuldmagt giffue, atj, nar i tilfiges och bliffue lougligen tiltraffdt, giffue ether paa same marcke och ther gjøre och swere rett log och marckestiell emellom for^{ne} Stombstrup marck och Morslet marck och giffue thet bescreffuit fran ether, som i ville antfuare for gub och vere bekendt for off. Relator Knudt.

Anders Schriffuer en protectorium in generalj forma.

Willom Søffren i Leiret i Braghherret et ribbreff tiill Hans Rostrop tiill Rynstrup, [Thyrge Rostrop tiill Skoffgordt¹⁾], Eric Skram tiill Lieelle, Niels Rosenkrants tiill Stienballe, Thyrge Swø tiill Laage, [Peder Swø i Brandtbiørg¹⁾], Claues Albretsen tiill Damsgordt och Pallj Skram i Bøbe, Este Ahersen i Elling, Jes Albritsen i Kattrup, Nis Persen i Rym, Nis Søffrensen i Enner, Søffrenen Jbsen i Birring, Michel i Dalsgord i Bintlumlund, att sandmænd i Braghherret haffue giort marckestel emellom Perit och Sney, som hand mener met vrette.

173 [Per Nielsen y Drup citat Lauers Persen borger y Nyborg, for hand slog hans broder ihjell, att møde ij Nyborg¹⁾].

Thyrge Trolle en forscrift tiill landzdomere Thyrge Heningssen, Jacob Gardenbiørg, Anders Emmickssen, att thee steffue the neffningsmænd i rette for thennom oc granste oc forffaarre, om thett er giortt epther lougen, om then jord i Nordrup, som forre om som byer.

Karyne Søffrens, borgerste i Swinborg, en forscrift tiill Nyckel Brochenhuuse, att hand regner met hynne och paa to: mts: vegne betaller hynne nogen giæld, som her Duff Rosenkrants bleff hynne paa slots vegne plygtige
och

¹⁾ Udstreget.

och hagde taget ud aff hyne, att hand regner met hyne och betaller hyne.

Till Jacob Hardenberg, Jyrge Henningſen oc Jyrge Bragde, Jacob Brochenhuſſ oc Dyrick Henningſen oc Hans Stiefen, att thee ſteffne Hans Bunde i Allerup oc Maſs Jyrge [i] Boltoſſte for ij ſg, ſom thee trette om, dsmendes thennom emellom.

[Jens Jørenſen citat fru Helle Per Marſuins, paa hans moders oc hindeſ metarſſuinges vegne, faare en part i Linduebt Stoffboe oc andett kirdegods, att møde tiill neſte almindelig herre dag] ¹⁾).

Meſter Peder Søffrenſen, ſognepreſt wdth Lamedrup kircke, ſtall haſſue breff att mue vppebere kircke tienden och then beholle for ſiitt egette nytte, dog att the ſom kircken ganger fell opoo, att handth thaa ſtall bygge poo for^{ne} kircke aff ſamme tiende.

Item ſtall haſſue breff poo tuende kirckeboell i for^{ne} Lamedrup, ett ſom Søffren Gregersſen wdj boer och thett andett Peder Michelſen wdth boer, att thee ſchulle ſuare hannom och ingen anden, vch giiffue hannom theris orligen landgille etc. Relator Johan Friiſſ cantzeler.

[Stall Gregers Biſſtandt haſſue eth obet breff till her Holgerd Biſſtandt, 174. Knud Sparre, Jørgen Brne oc Jacob Sparre, at the ſtulle beſee teſſe epters^{ne} garde mett theres egendom oc tilliggelſe, ſom kon: mt: haſſuer wdth Gregers Biſſtandt for vederlag, forſt en gard i Quereſtede, en wdj Benestadt, en wdj Spiroſtrup wdj Ingelſtede herret, en gard i Ranſaaf wdj Fersherret oc en gard i Bontoſſte wdj Alboherret, huilke garde ſom for^{ne} Gregers ſelf wdj pant haſſdhe aff Dalby cloſter oc Jørgen Brne nw haſſuer kyndet løſen poo. Sameledes beſee, hwad gods hand vill the fore giſſue kon: mt: tiill vederlag, oc giſſue thet beſcreffuit fran ſeg etc.

Item eth lucht breff till Jørgen Brne, at kon: mtt: haſſuer wdth Gregers Biſſtandt for^{ne} garde tiill vederlagt, at hand the fore er thennom vbewarit oc ingen dele eller hinder gøre hannom the poo i nogre møde] ¹⁾).

Item feria 3^a poſt viſitationis Marie ſid Zachim Bed^e renthemester en quittants poo vj^c daler, vj dobelt ducatter, iij kroner, vj geles ridere oc ij ſmoo guldringe, ſom hand anduordet kon: mtt: ſelf tiill hande etc.

Item

¹⁾ Udſtregt.

Item obet breff till herrets fogederne vdi Bieuerfloussherret, Ringstede herret oc Faxe herret, at the obendare forkynder poo tingene, at huer bonde, som pleyer (at) brende kroll at torgføre, skall nu mett allerførste inden høst vdføre till wor stadt Køpenhaffn en lest myle kroll oc then selge wor myntmester sammesteds for eth rebeligt køff, hand skall thennom betale redeligen epter markedts gang, oc nar the samme lest kroll saa fran seg leffuerit haffue, tage en sedell hjem igen aff møntmesteren, poo thet mand kand vide huilke som yde etc.

175 Per Jonsen i Hasløe en forstreffit till byefogeden i Køge, att hand lader hannom følge hans stude oc gøds.

Glaues Jomsen liffsbreff paa then gord Skoffsmølle gord, som hans fader Thomas Ingesen nu vdi boer, dog saa, att hand aarligen schal giøre och giffue ther aff till off och kronen saadann tynge och affgiffit, epter som theraff giordes och gaffues for end hans fader sid same gord i vere, och bygge och forbedre och vere to: mt: huld och tro och lensmanden hørige och lydige och ey forhugge nogle skoffue eller vdfeste aff jorden etc.

[Kon: matts: beffalning tiill her Holger Blstand och Stij Porff, atthe vdi rette steffne tiill lanstijng Anders Mogensen.

Glemit Jonbo poo Borenholm vdi Knudster fogen kon: matts: beffalning tiill her Holger Blstand och Stij Porff, atthe vdi rette kalle Anders Mogensen, hyffogit vdi Symershaffn, fore tvenne breff och vindebyrdbt, som hand beseglet och vdgiffuit haffuer, thet ene vindebyrdbt mett for^{ne} Glemit Jonbo, och thet andet vindebyrdbt emod hannom vdi then same sag, at for^{ne} Glemit skulle tagit en gang hest sto fran Oluff Gudesen, atthe forfare huilchet aff for^{ne} vindebyrdb, som for^{ne} Anders Mogensen vdgiffuit haffuer, skal bliffue, eller huilchet aff thennom icke skal bliffue ved macht, och the møde poo bode syder poo Lunde lanstijng, poo huad thiid the hannom tilfigendes vorde.

Stij Porff tager same steffning.

Kon: matts: steffning offuer Jey Lordsen, at hand møder vdi rette fore kon: matt: mandag nest fore sancti Knuds dag vdi Lund, fore vj gorde, hand haffuer fran Hiersøs prestebord mett vrette, och thaa att lijde och vndgelle hues thennom log och (ret) er.]¹⁾

1542. Borgemeister oc raad i Engelholm schulle haffue eth vbitt breff till alle bønder i Biergeherret, at the her epter skulle holle Ryne broo ferdig for Engelholm, som the tilforne altiid giortt haffue etc.

Item

¹⁾ Udsteget.

Item borgemeister oc raad i Engelholms by skulle haffue breff, at mwe indhegne mett gerde then plagh, som Twntertwø poo stoed, oc ther haffue eth hwiß oc bolig for en mand, som land tage ware poo theres stift oc gods etc. ad gratiam.

Kircke verge till Lestrup haffue tiltalle till Lauris Due, herrißs(foged) i Ringskedherredtt ¹⁾ for thennom icke motte wedersares loug og rett till herriß —.

1542 tiisdagen næst epter Canutj regis bleff besluttet, at menige stictens ¹⁷⁶ bønder poo Sere skulle haffue kon: mts: breff, at the oc theres sønner, som nu ere oc her epter kommenes worde, som søbde ere poo stictens gods till Drarholm poo for^{ne} Sere, mwe oc skulle were oc bliffue quitt oc frij poo landett oc icke nødes att fests nogen garde wdj Sieland, dog saa, at ther som nogen aff thennom løfter at giffue seg ther aff landet oc vill andenstedes bosette seg, tha skal thet stee mett kon: mts: eller hans naades embehvands willige poo Drarholm. Item skulle bønderne, som boendes ere ther poo landet, ey trenges anderstedes at føre theres landgilbe end till Kopenhagen, Helsingør eller Drarholm, oc ey giøre nogen anden reysse, end som the plegde at gøre wdj bispernes tiidt etc. Relator Rogens Gofte.

1542 then ottensdage næst epter sancte Margarete dag komme breffue, att thesse epter^{ne} tiobsteder y Slaane skulle vdtgiøre sold aff theres egne byes borgere mett harnesche, ror, halffhager eller armbøster, huelcke som skulle were Werner Passberg, embizmandt paa Sølløghborg, hørige, lybige, følgagtige och bißstandige och tiilhielppe hannom, att straffue och nederlegge the schouffstrygere, som løbe y schoffuene y Bleginge etc. Datum Haffnie. Malmø 1x. Lundt xv. Trelleborg xxx. Østedt xl. Nahuß xx. Rodneby xxx. Wee xxx. Teflig^{ne} tiil Mags Torberffen y Sandebye, att handt wdj lijge maade skulle were for^{ne} Werner Passberg følgagtige och bystandige och tiilhielppe hannom, att straffue och nederlegge for^{ne} schalcke. Datum Haffnie vts. Sambledes tiil alle bønderne wdj Sølløghborg leen och Lyckaa leen boendes, att ther som nogle aff same schouffstrygere komme y theres gaarde, heller ellers hender thennom for att komme, att the tha paa grijbar thennom och offuerantuoerde thennom fogderne och lensmændene, som haffue befallinge att straffue offuer same schalcke. Datum Haffnie die quo supra 19 Julij.

Northen Laurisfen aff Dgerup citat Marquor Niemandtt for xij daller oc ¹⁷⁷ p^d haffre, som hand haffuer bestattet hannom aff mett vrette.

Item

¹⁾ Udskrevet er her: for en folle, som en nessun haffuer forett kirken till oc holder samme folle i sine werre, som the mene met vrette.

Item citat Per Oluffen i Bonderup, herrehsfoget i Melsumherrett, for en wrang dom, som hand bemthe emellom hannom och Marquor Tiemand om nogne siun, att møde nu paa mandag først kommandes.

Gerhardus Faber ett passbord paa en wogen till Kallingborg.

Henric Frisse et søbreff till Hamborg.

Hans van Eychedt ett passbord aff landit.

1542 onsdagen epter Jacobi.

Jørgen Godt, borgemester i Malmø, sið bekendelse breff, poo menige borgeres vegne i Malmø, poo ix^{lxxxiiij} daler oc lxxix golt gyllen, som the haffue lont oc forstredet kon: mtt: mett.

Item Sander Leyell, borgemester i Helsingør, poo menige byes vegne, sið bekendelse breff poo viij^c daler, som the haffue lont kon: mt: Datum vt etc.

Tiill herrihsfogeden wdj Bieffuerstuoffs herret, tiill herrihsfogeden i Ramsøherrett, att thee sielf møde vden for Røghe om natthen emellom løffuerdag oc søndag først kommandes.

Per Hansen quittance paa j^{lxxij} golt gylben. Engeltotter xxliij. Ducatter xxrij. Rossennobel iij. Summa wdj rinst gulb iij^c.

Hans Hiorth quittance poo xviij^c viij marc danske penninge, som hand haffte leffrit wdj kon: mtt: camer beseglde wdj en fierding.

Nestueds borgemester raad oc menighebt haffue lont kon: mtt; iij^c daler.

Lølleborg haffuer lonth ij^{lxx} daler.

178 En missiua till Peder Hansen poo Ågershus, at hand lader thenne Peder Ebbesen[s] skipper Michell Rasmø saa eth lad ferie bieller, xvij alne oc sambeler, till at ferde nogre korn løfft met poo Åarhus garbt.

Item stall Børge Lølle haffue pante breff poo Åarhus lørn, som hand nw haffuer wdj forlening, for xv^c daler, dog stall hand giffue kon: mtt: ther aff till aarlig affgift j^c daler oc tiene ther aff mett ij heste, epter som hand ther fore woptegnit wdj mwstringen.

Stall prier wdj Anduorstow haffue myn herres breff poo iij^c daler, som hand haffuer nw forstredt hans naade mett.

Item

Item skall abbeden aff Herrigwoed haffue breff poo ij^c daler, vt etc.

Borgemestere och raad oc menighed aff Røge skulle haffue breff poo iij^c daler, som the nw haffue lont oc forstreckt kon: mtt: mett.

Borgemestere, raad vdi Kalingsborge, skulle haffue breff poo j^c daler, som the haffue lont kon: mtt:

Fru Beritte Porff poo Stennolth vdi Sielandt, Deber Larmands efftherleffuerste och hennes arffuinge till for^{ne} Stennolth gorb, kon: matts: breff poo thii^{ff}e epther^{ne} gorde och møller, at nyde, bruge och beholle till enig tiid, quyt och frij, fore all kon: tyngher, som noget tiid hender at poo komme, eptherthij at hund ingen andre garbseder haffuer, och haffuer ther nw vpbbygget syn sede gordt, som er først Fielholt gordt, Tulsrup gorb, Tulsrup mølle, gamble Grønholt, Fijlsrup, Biertingsborig. Relator Johan Friiss.

Item abbeden aff Gore skall haffue breff poo iiij^c daler, som hand nw 179 haffuer lont oc forstreckt kon: mt: mett, lige som alle andre abbeder oc prelatte. Datum Haffnie feria 2^a Laurentij 1542.

Item abbeden aff Helne kircke sið breff poo iij^c daler, som hand nw haffuer forstreckt kon: mt: aff Helne kircke closter. Datum vt supra.

Item borgemestere oc raad vdi Slagelse skulle haffue breff poo xl daler, som the haffue lont oc forstreckt kon: mt: lige som andre kispsteder. Datum vt supra.

Item borgemestere oc raad vdi Helsingborg skulle haffue breff poo j^{xx} daler.

Item borgemester oc raad vdi Rydhøping vdi Dsherrret skulle haffue breff poo xl daler.

Item borgemesler oc raad vdi Østede skulle haffue breff paa v^c daler, som the nw haffue lont oc forstreckt. Datum vt supra.

Jacob Lucas att løbe frann Sunden.

Her Christiern Roedtt till borgemester oc raad i Øborg, att thee hielpe hannom saa megit som tet er offuer Christiern Ebid for iord Ryldtt, hand holler hannom fore oc icke ansee kon: mtt: beschermelse breff, som hans høstrue haffuer, endog thet lyder icke anderledes end till rette.

Niels Northensen en forscrift till Rogens Rundt, att hand steffuer her
Rorih

Moris Dluffsens tienere for [at] haffue slagett hans korn nedtt, som hand meener mett vrette.

180 1542, fredagen næst epter dyre vor frue dag sið Mogens Godste breff poo kon: mtt: gods poo stichtes vegne wdj Osterup i Mierløse herret oc wdj Bierby wdj Luge herret, som pleyer at ligge wnder Ellinge gard i Luge herret oc fhyller till aarligt langille xxi pund korn, iij f. smør mett andre beider, at haffue, nyde oc for eth friit brugeligt pant beholte till saa lenge thet bliffue hannom eller hans huffro oc arffuinge affløst for iiij^c daler oc ij^c golt gulden, som hand nw kon: mtt: thet poo lont oc forstreckt haffuer. Cum clausulis solitis.

Same tiid sið oc frue Cristenke, Tønne Tønnesens, forhøgelse breff poo iiij^c daler, som hwn oc nw haffuer forstreckt poo thet byrd, hwn tilforn i pant i Laaland, som heber Krøginge byrd.

1542 fredagen epter dyre vor frue dag forhøget Peder Dre Ræssborg pant mett vij^c golt gulden oc 6^c daler oc sið thet poo forhøgelse breff, cum clausulis solitis.

Hans Brne och mester Syrgen citant borgemester och radt her wdj byen for i lest korn, som the holle predicanten fore her i byen, att møde i morgen.

Idem citant her Lauris i Alslø[f] fore hand haffuer trengd seg ind i same kyrcke och ey er funden duelig thet fore.

181 Ihenne stadt och landhielp bleff ko: mt: sambtygt wdj Røpenhaffu then mandag næst ept her vor frue dag natiuitatis 1542. Iutlandt: wdj alle the leen och herretter wdj Riiper stngt stalt Henric Ransow paa Riberhuff upbøre statten, iiij breffue. Wdj Rundenes leen Peder Ebbesen, i breff. Wdj alle the leen och herretther wdj alt Aarhus stngt stalt Peder Ebbesen, iij breffue. Wdj alle the leen och herretther wdj Wiborg stngt Christoffer Stygge iij breffue. Wdj Alkeborg leen Arell Swll i breff. Wdj alle the leen och herretter wdj alt Wendelbo stngt Arell Swll ij breffue.

Fyn, Langeland och paa Løfinge: Wdj allt Nesbyhoffuit leen, Rudgords leen, Hindzegauels leen, Hagenstow leen och Sallingherret Syler Hardenbiere ij breffue. Wdj alt Nyborg leen, paa alt Langeland och Traneker leen, Løfing och i alt Sundz herret Michel Brochenhuße ij breffue. Falster: wdj alle the leen och herretther wdj alt Falster Hans Brne. Laaland wdj alle the leen och herretther wdj alt Laaland Peder Dre.

Sjelandt: wdj alt Røpenhaffus leen, Tryggeuelde leen, Faxeherret, Wienerstows herret oc Steffus herret Anders Randsen, stotts scriuer voo Røpenhaffu. Wdj

Vd̃j alt Krogens leen, Halsnæs oc paa Hveen Jens Northensen. Vd̃j alt Haraldsborg leen oc Abruusstrup leen Rogens Goble. Vd̃j alt Skiolbenes leen oc Holbeds leen Rogens Goble. Vd̃j alt Kalingborg leen, Camps oc Korsør leen Mortten Scriffuer. Vd̃j Bordingborg oc Røen Symen Persen.

Helfe etther alle bynder oc menige almoe, ehuem som helst i tienne eller 182
tiilhøre, som bygge oc boe paa alt vort land Lofinge ^{1^{te}} mett gudtt oc wor naade. Wiider, att som i alle oc huer herdeles hørdt och spurt affue then besuering oc store pendinges vdtgiffitt, som off och riigett aff første begyndelse vd̃j thenne feigde paa hengitt affuer och endnu dageligen paa henger mett wore orloges skibe att holde i fisen oc andett fremmede krigsfold att besolde, som wij affue i vor och rigens tieniste, oc paa thet att wij saa møgett thes bedre mue och kunde komme aff then store giæld, som wij och riigett nu vd̃j neste forleden feigde ere vd̃j komne, thaa affue wore elst^e Danmarks riiges raadt thes tiill behoff beuilligett oc samtygt off en allmyndelig hielp och landstätt att fange aff menige bynder oc almoe her offuer allt wortt rige Danmark vd̃j saa maade, att huerj ting bynder, ehuem som helst the tienne eller tiilhøre, schulle giffue och komme off tiilhielp mett tyuge jochimsdaler eller saa mange rinste gylben i gulb, then rige hielpe then fattige, tellig^e alle husmendt, gordemendt, p̃berswenne och tieneste drengge, som affue korn seedt, giiffue off huer en halff daler eller en halff rinste gylben i guldt, oc skulle the vgedagsmendt, som tiene tiill vore flotte oc gorde oc tellig^e tiill clostere, giffue huerre tyugende thij jochimsdaler eller saa mange rinste gylben i guldt oc shall off elst^e Hans Johansen, wor mand, tiener oc embikman paa vor gorb Kærstrup, lade etther scriffue och legge vd̃j leg samen offuer allt Lofinge, att then rige hielpe then fattige och thet gaar ligligen tiill vden wilbt, oc shall saare samme stätt eller hielp ingen were frij vden the vgedagis mend, som ere adelens egne arffue tiennere, oc shall ingen regnis fore vgedagsmendt vden the vgedagsmend, som boe i then samme sogne, som adelens egne arffue sedegordt ligge vd̃j oc pleye att were frij aff arilbs tiidt, oc the tienneste drengge, som tiene for heltt oc haltt aarsløn oc ingen korn seedt affue, oc skulle alle møllere giffue huer epther syn formue, och shall same stätt were vde inden fiorthen dage epther Martinj forstkommendes i thet aller seneste, oc for^{re} hans fuldmegtige, huilde hand thet befallendes wordet, schall vdtkreffue och aff etther saa mange, som vd̃j allt Lofinge leen boendes ere, paa wor vegne vphøre samme stätt oc hielp oc giøre off ther gode rede oc regensstätt for. Thii bede wij etther alle och huer herdeles strengeligen blinde, atj rette etther strags mett thet aller første, nar for^{re} Hans Johansen eller hans fuldmegtige etther tiilfigendes wordet, møde paa belegligh stedd, att lade etther for samme stätt scriffue oc legge vd̃j leg samell, att then rige hielper then fattige och thet gaar ligligen tiill vden wilbt, oc siden strags ther
epther

epther tiill gode rede vdtgiffue och fornøge for^{re} Hans Johansen eller hans full-
megtige samme stätt oc hielp oc ther wdinnen lade etther finde som gods tro
willige oc hørfams vnderføste bør att giøre emodt therres rette herre oc konning oc
egitt fæderne rige, wij wille igien were etther alle oc huer serbelis en naadige och
gunstige herre oc konning oc i alle maade wide och ramme alles etthers gagn oc
beste, thii lader thet ingenlunde. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffn mandagen
nest epther wor frue dag natiuitatis aar etc. mdrlij wnder wortt signett.

183 Hinrick Rangow och thennom, som statten skulle vphøre. For gunst
tiilsform. Widt att wij stide nu tiill teg nogle wore opne breffue tiill bynder oc
menige almoe ther vdi Nørjutland om en ny stätt oc almyndtig landhielp, som
wore elst^e Danmarkis riges raad off nu paa thet ny samtygtt haffue att mue
fange oc lade vphøre offuer alt rigett, oc haffue wij, paa thet att wij mwe fange
clare registre oc mandtall paa same stätt, ladit teg indtegne vdi samme wore opne
breffue, samme stätt att skulle lade scriffue oc epther same wore opne breffue
vphøre vdi alle the leen oc herrether offuer allt Riber stigt, ingen vndertaget,
uden alteneste Lundenis leen, som wij haffue befallitt off elst^e Pedder Ebbeßen wor
mand, raad och embighmandt ther samestedts att skulle sielffuer lade scriffue oc
wphøre samme stätt vdi. Thii bede wij teg oc wille, att thu mett thet allersørste
lader same wore opne breffue forkynde oc siden lader samme stätt scriffue oc epther
opne breffues forclaring oc indhold legge vdi leg sammen oc ther epther wdtreffue,
vphøre oc haff teg holde, tiill saa lenge att thu widere wor scriffuelse ther om
fangindes worder, att skulle forscide thenn tiill vmmeslagitt eller paa it andit
stedt, huor wij teg tha mett wor scriffuelse befallindes worder, oc inghet aff same
stätt antworde fran teg, anthen wor rentmester eller andre, wden thu fanget
vore egen scriffuelse ther paa, oc ther wdinnen ramme wor gagn oc beste, att
samme stätt inden then forsagdt tidt vdi tiide vdkommer, oc att off epther same
wore opne breffues indholdt maa stee steli, som wij teg tiill tro oc thu west off
magtt paa liggindes erre. Her widt att rette teg epther oc lad thet ingenlunde.
Screffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffn mandagen nest epther wor frue dag natiui-
tatis aar mdrlij, wnder wortt signett.

184 Thesse epther^{re} Kiøpsteder ere tiilscreffuit att holde landsknekte. Datum
Nykjøping onsdagen post crucis 1542.

Jutlandt: Ribe j^{er}. Waarde xxx. Holstebro xx. Ringkjøping xx. Lemvig
xx. Schiffe x. Høringe xv. Lytted xv. Schaffuen xl. Seby x. Aalborg j^e.
Nykjøping i Nørre xx. Viborg j^e. Ebeltoft x. Høffbro x. Randers j^e. Aarhus
xv. Bedle xl. Koldinge xxxxx. Summa i Jutlandt vij^{er} xlv.

Fynn och Långland: Ödneße ix. Bogenße xxx. Medelfard xv. Åfens xxx.
Faaborg

Naaborg xx. Swineborg lx. Kyrtemynde xx. Rudkiøpinge xx. Summa i
 Gyn iij^ov.

Laland, Falster oc Møen: Nagflom j^or. Nystedt lxx. Sørløpinge xx.
 Nykiøpinge lx. Stubkiøpinge j^oxx. Stege j^oxx. Summa i Smalandene v^o.

Summa summarum beløpper seg tiilhobe ij^m.

Stij Porſſ en ſteffning offuer Jens Bulff, borgemeſther i Naſtow och
 hans mettborgere, forſtandere fore lilbe wor frwe althers goids ibidem, at møde
 i Køſnehaffn ſancte Karine dag neſtkommendes, fore en gord wed kongens toſt
 i Naſtow liggendes tiill for^m lille wor frwe alther, ſom the holle hannom fore
 mett vrette emod receſſen.

Stij Porſſ en ſteffning offuer Otte Remitløſſ, forſtander i Hølted i Solandt,
 fore eth ſtycke ſtow och eng, liggendes i Tynglundere wdj Mlinrø fang och jenmerde,
 och for^m Hølted cloſters forſtandere her tiil dags haſſue haſſt fran for^m Mlinrø
 gordt mett vrette, at møde ſancte Karine dag neſt komendes wdj for^m almpnadelig
 herredag.

Leſe kiøpſteder i Gynn ſingge breff om landsknechte att holle løffuerdagenn
 epther jnuocauit 1543. Vogenſe xxx. Nelfar xv Høborg xx. Svinborg lx.
 Kierteminde xx Rudkiøping xx.

Kiøbſtederne wdj Sielandt och Smaalandene. Wii Criſtian mett gudh¹⁸⁵
 naade etc. Giøre alle witterligt, att aar epther gudh byrdt mdrlij ſanctj Peders
 ad vincula aſſten wdj wortt cloſter Ringſtedt wor ſchickett for off menige kiøbſtedg-
 mendg offuer allt Sielandt, Laalandt, Falster och Møens fuldtmechtige och beclagede
 paa theres menige hiemſiddendes borgeres och almues wegne, huarledes att theres
 mettborgere, ſom more fødde paa wortt och kronens eller paa adelens, kirckens
 eller cloſtere godg y for^m Sielandt, Lalandt, Langelandt, Falster og Møen, att
 the delles och plazes tiill ſtaffns igen, endt dog the ere beſiddendes borgere och
 hagde paa nogen aar bygdt och boedt y kiøbſtederne och ſchattett och ſchylbett och
 holdett tiunge. Ther tiill ſuarede menige adell, ſom her och ſame dag forſamblett
 more och berette, huorledes att thennom och kiøbſtedgmendt more tiillforne giortt
 en contract emellom, att borgerne ſchulle ingen, ſom more fødde paa landghyerne
 her wdj for^m lande, tage indt wdj theres bye for borgere hoff thennom att boe,
 wdhen the tiillforne haſſde frijett thennom fran theres herſchaff och more kommen
 fran thennom mett mynde. Tha paa thet att thet ſaa møgett thes bedre maa
 och landt bliffue tiill willie och wenschap paa bode ſijder, haſſue wij mett menige
 adell her y for^m lande thet ſaa beuilligett och ſambrngt, att huilde borgere, ſom
 ere

ere fødte paa wortt och kronens och tesslig^{te} paa adelens godh y for^{ne} lande och hassue werett bosiddendes borgere y kiøbstederne vdi tre aar och schattett och schyldett och midler tijdt icke hassue werett delt tiil staffns igen eller ere y borgen, the mue och schulle her expter vbehindrett bliffue boendes i kiøbstederne och en deles tiil staffns igen y noget maade, och schulle for^{ne} kiøbstedsmendt ingen expter thenne dag indtage y theres bye for borgere, som ere fødte paa wortt och kronens eller paa adelens godh, vdihen the kunde beuijssett, att the hassue tiilforne frijett thennom fran theres herschaff, som the mett rette tiilhøre och ere komne fran thennom mett theres mynde. Giffuett aar, dag och stedt som for^t staar. Vnder wortt signett.

Bynderne och allmuen paa Nsen finge stadtfestelse paa koning Hanses dombress, liudendes om seglags och anden nering emellom thennom och Stege borgere.

1542 søndagen expter Dijonifij vdgid^t bress tiil alle lensmend oc køpsteder vdi Norge mett Peder Bagge om bodsmend, styremend oc stiftstømmermend at vdgjøre oc fremslicke hiid tiil kon: mtt^s: orloffs stift, saa the ere her for Køpenhaffn om fastelagens tiide næst kommendes, expter thette registers lyndelse, som kon: mtt^s: hassuer ladet andworde Peder Bagge poo for^{ne} stifts folk wed naffn aff huert leen eller andre gode søsarne folk i theres stedt.

Sameledes eth bress, at alle køpsteder oc lensmend stasse Peder Bagge vnderholding met mad, øll oc heste foder, huor hand drager expter for^{ne} stifts folk.

Item eth bress tiil Peder Bage om samme beffalning oc sende hannom register ther høes poo bodsmend, expter som the vdi fiord bleff vptegnit oc beløffuer iij^cxxvij mand.

186 Søffren Knudsen, byefogedt i Prestø, sich liifs bress paa ett hus i Prestø quit oc frij, som tilforan wor en hestemølle tiil scij. Antonj closther famesthet.

1542 bress tiil alle leen oc tiil menige almue offuer alt Stone om madstätt. Querj xx bønder en ore, v¹) saar, en f. smør, xx siber slett, v t^r brød, thij t^r øll, j t^{ne} gryn, j t^{ne} oeste, xx gess. [Halland halff saa megett²).

Malmø leen oc alle the herret, ther tilligger, stall myn herres egen scriffuer Jens Mortthensen . . . oc vpbere.

Frostherret, Daseherret, Fersherret oc Torneherret Etig Dorff.

Gladfare

¹) Kan ogsaa læses j. ²) Det Indklamrede er udstreget.

Glabfare leen, Gersherret oc Billebdscherret Peder Dringelberg.

Helsingborg leen oc Gødinge herret mester Henric i Lwndh.

187

Halland her Holgerd, her Truedt wphere oc almwen giffuer inthet brød eller æll, ellers fuld stætt.

En missiue till Jørgen Persen rentemester, at hand gjør eth clartt register poo all myn herres indkompsl, bode aff kronens oc sichtenes wbj Zuflandh.

Sameledes poo alle the leen besunderlig, som ere forpantede oc hans naade faar inthet aff, saa at for^{ne} register bliffuer rede wbj første herredag Martinj næst kommende oc ther met giffuer seg selff hiid.

Holgerdt Rosenkrants paa syn egne och paa syn metshystendes vegne steffner Gabriell Gylbenstern paa syn hustrues vegne fore it vergemaal, som her Holgerdt hagde offuer theses goð epther theses faders dødt. Tælligeste fore nogre bygning, som er bygdt paa Bøller och tu formeent teg paa thyn hustrues vegne att falle nogen rettighed wbj, sameledes for noget mølle goðs, som tu och mennt thyn hustrue att vere tilfållen i løssør. Tælligste fore then rettighed, som thu paa thynn hustrues vegne siger teg att hæffue begerit och ladit førdre for thet vergemaal, som her Holgerdt hagde offuer for^{ne} Holgerdt Rosenkrants och hans metshystendes goð, att møde Martinj etc.

Idem citat Gabriel for forshømmelse och stæde, som Holgerdt och metshystende hæffue lidit paa theses goðs, then stund her Holgerdt vor theses verge.

Holgerdt Rosenkrants steffner Anders Lauritsen for et genbreff, som hand siger att hæffue emod it stædebreff, som Otte Holgerdsen hæffuer aff frue Lalle Flemmings datter paa en søsterdel wbj Geelstøff goðs och goðs.

Hinric Skytte, Peter Meyner, Hans Møller, iij Skipper aff Hamborg och 188 theses schryuener mett naffn Asmus van Wynden, thesse finge passport huer mett en klipper aff landit. Relator Euerdt Lampe.

Pter Meyers bodzmenb schulle och hæffue passport att Tyskeland, Hans Here, Peter Hyster, Ambrosius Melkenborg, Jacop van Rige och Hans van Bremen. Relator Peder Godste.

Henric Skyttes bodzmenb schulle och i lige made hæffue passport, Hans Smyt, Andreas Brande, Henric Stolte, Thort Røtgers, Claues Michelsen, Jørgen Enebit, Joniges Albritsen, Thomas Frijge, Jørn Islander. Relator Peder Godste.

Gert van Brunchorst, borger van Tyl, skal hæffue passportt att segle vbehindret

obehindret mett hans stift epter hertugens aff Selrens certification oc forscrift, som kon: mt: self læst och befallit haffuer, dog at hand ingen forbuden varen vdfører eller segler anderskeds end wdj Hertugens land van Selren. Actum sabbato post omnium sanctorum 1542.

Passport Arnt Thylleman aff Selren. Bernth Junegueth ett passbortt paa ij kopell heste, then største paa xij daler.

Eriid Hansen citat Lauris Knob oc Anders Gøye paa theres høfstruers vegne for nogett gøds wdj Kalster, kallis Beringe oc Olstrup, som hannbtt oc hans metarffuinge skulle haffue i pant, till første almindelige herredag.

189

1542 søndagen epter Katharine virginis dag wdgidt breff tiill Schone om en madskatt tiill ko: mtt: orloffs stift emod foraaaret wdj saa mode, som her epter følger.

Først huerj xx mend wdj the viij herret, som ligge tiill Malmø. Item wdj the herret tiill Glabsfære. Item Willendsherret. Item Gersherret. Item Lorneherret. Item Haragreherret. Item Rønnebergherret:

Huerj xx mend en ore, en f. smør, xx siber slett, x saar, xx geess, x t^e øl, v t^e brød, en t^{te} gryn.

Tiill Malmø, att thee wiille lonne kon: mtt: tiill then suenste reyse iij gode faldenett mett gode stode, mett form och lodt oc anditt gott redskaff, som ther tilhører, oc Cyler Hardenbergh stikker ther heste tiill.

Item iij godhe hager.

Wdj lige moode tiill Landzkrone om ij faldenett oc iij hager, att her Peder Stram flyer ther heste tiill.

Item ett breff tiill her Per Stram om thee ij faldenett oc iij hager, som hand hagde mett seg nu siist.

Att thette for^{ne} stytt offuerantuordes her Claus Wilde, nar thee fannge hans scriffuelse therom.

Sorgen Hansen paa Brynde skal haffue breff paa samme Brynde gordt, hans lijffs tiid och hans hustrues lijffs tiid och skal haffue ther tiill echt arbeit aff alle the thienere, ther wdj byrdet och sognen boendes ere, och the xiiij Brynde enge och møllen. Dog saa, at hand skal arligen giffue ther aff tiill Riperhus then affgiffit, hand pleiger aff at giffue, som er i t^e smør, xij t^e haffre och xij ½ lub. for arbeit.

190

Peder Godske ett breff tiill borgemeister och raadt wdj Helsingør, att the bestelle en ferge, som landt flebe ett most ther fran och hidt tiill then hamborger crauell

crauell tiill Helsingborg, att the vdi sijge maade lade flebe hidt then bedendis bieldte tiill (etc.).

1542 sti. Andree apostoli dag sið kon: mttis: cankler Johan Friiss forlenings breff poo iij garde vdi Bendeboø aff Draxholms leen, som skyle aarligen ij t^{te} smør etc., at hassue, nyde oc quitt oc frij vdi forlening beholle cpter hegborne forstes koning Fredericks forlenings breffs lydelse, som hand hassuer poo wor oc kronens garbt Rensbeckholm, huilken hand nu hassuer off igen opladett etc.

Item samme dag sið Niels Scriffuer befallingsbreff poo kon: mttis: tolleriij poo Schagen, at giøre ther aff gott oc clartt regenscaff huer tt aar her poo wortt flott Kopenhaffn oc giøre sind flitt, at reddressue kon: mttis: told, sagesald, wrag oc all anden rettighed, oc thet alt sammen yde her poo Kopenhaffn tiill got regenscaff.

Item Anudt Gylbensstjerne tiill Gårup skal hassue kon: mttis: breff paa ¹⁹¹ iij^m daller och skal hassue ther for Dee closter vdi panntt och thiene theraff mett vj geruste heste.

[Item Eriid Banner skal hassue bressue paa j^m daller, och skal ther for hassue Hallkiergaardt och the gaardtz seider och vggedags mendtt, ther tiill liigger, och møllen och the andre thienere, ther tiilligge och thiene tiill Halb.

Item Niels Rosenkrantz tiill Stensballe skal hassue kon: mttis: breff paa j^m daller oc skal ther for hassue vdi panntt Reess gaardt mett the thienere, ther tiilligger.

Item Arell Nielsen skal hassue kon: mttis: breff paa v^c dallere och ther for skal hassue Høistebroff gaardt vdi panntt for friig forvden affgiffitt, dog skal handt thiene ther aff mett ij heste och ij karle tiill stibbs, om behoff er, oc giøre rede oc regenscap for halff sagesaldt och gordhsestening.] ¹⁾

Item Claves Gestebe skal hassue kon: mttis: breff paa ij^m marc lubbest, ther mett att forhøige thett pannt, handt hassuer vdi Symgaardt. Dog skal kon: ma^{att}: huer tt aar om helliige tre konningers dag lade giffue hannom ther aff tiill renthe lx marc lubbest wedtt hans k: mttis: renthemester etc.

[Item skal Børge Bliffandt tiill Glyminge hassue breff poo Strøø leen vdi Gydinge herret, at hassue, nyde oc vdi panth beholle for iij^c daler oc vj^c golt gulden,

¹⁾ Det Indtægtsrede er udstreget.

gulben, som hand ther poo forstredet haffuer oc stalt hand tiene ther aff mett ij geruste heste etc. Dat. onsdagen efter Andree 1542.] ¹⁾).

192 Zachm Bedt seck breff poo en jord heder Søholm, liggendes weed Otthers-
leff, at haffue, nyde oc quitt oc frij beholle wdj siad oc hans huffroes liiffz tiid,
expter som Walter Symensen, borger i Køpenhaffu, hannom sitt forleningsbreff ther
poo wpladett haffuer. Datum vtsf.

Breff tiill Stig Porss, at hand tilfiger alle kronens, stictens, capitels oc
kirckens tienere wdj the neste herret hoës Lwnd, at huer aff thennom ager eth less
mørsteen fran Lwndh oc tiill Malmøss etc.

1542 mandagen nest expter ste. Anne dag wdgidt breff om en almyndelig
landeskatt offuer alt Norges rige wdj saa mode, at huer mand skulle giffue en
daler eller ij lot sølff colenst wegt.

Item lige saadant breff tiill Boringholm, at buerj xx bønder, then rige
hielp the fattige, skulle giffue tilsammen xx daler oc huer gardmand oc peber-
swend j daler.

Hans Baldmester ett pasborth her aff oc ind wdj Lanttheholsten oc tilbage.

193 Ett breff tiill raad ij Skonne, att thee forsamble thennom oc forffarre om
Bram stuooff her kronen tiill eller oc her Claus Bilbe.

Tiill Per Hansen, Anthonis Bryffe, om bergkwerdtitt.

Her Claus Bilbe ett forbdelse breff wp tiill Norge.

Niels Gedde, borger i Prestøss, som er fød poo her Lygge Krabbes gods
i Vestre Egede, fick quittebreff then stwnd hand lessuer oc er besidendes borger i
Prestøss, expter theres byes priuilegiens lybdelse. Datum Haffnie etc.

1542 torsdagen nest expter Lucie virginis bleffue abbederne oc prier wdj
Sieland tareret for en hielp at giffue kon: mitt: aff closterne, som her expterfølger,
at betale inden mitfaste. Sorecloster iij^m daler. Anduorffow iij^m daler. Esrom
j^m daler. Ringstebe vij^c daler. Ebleholt iij^c daler. Helne kircke iij^c daler. Herrißwad
closter j^m daler. Sti. Knuds closter i Otthens j^m daler.

Thesse abbeder finge breff, at the mwe pantsfette aff closterneß gods tiill
huesff

¹⁾ Udtaget.

hveff thennom fattes at fuldgjøre for^m ſrom mett, dog ide thet gods, ſom ligger neſt cloſterne eller ebland theres enmercke ſtorve etc.

Jutlandt. Emcloſter j^m daler. Biſtøll cloſter j^m daler. Veſterwigkloſter 194
tj^m daler. Roſkilde domkircke oc capitell ij^m daler. Lunde capitell xij^c daler.
Aarhuſſ capitell j^m daler. Siburg capitell j^m daler. Ribe capitell j^m daler.

1542. Miſſiuer till køpſtederne wdj Schone, Halland oc Bleginge, ſom
ſigge weed ſtrand ſiden, at borgemeſter, raad oc byfogeder ſtulle haſſue ſittig
wopſeende, at ingen clippere eller øren wdſtiffues, wden at ther giſſues aff huert
ſtøcke off tiill told xx danſke ſkelinge for the ſtiffues, oc ſamme wor told ſtall then
ene borgemeſter mett wor byfogett wdj huer køpſtedt wphere ſamme told, oc then
wopſcriffue poo clartt register oc gøre off ther poo gott regenſtaff.

Malmø. Landskrone. Helsingborg. Engelholm. Halmſtede. Bording.
Lyſſaa. Rotneby. Aahuſ. Semerſhaſſn. Vſtede. Trælburg.

Breff till Roſkilde capitell och Lunde capitell, att thee alting^t ere tiill reede 195
mett thee heſtene, ſom thee ere optegnet fore tiill ſtyttett, nar her Eſte Bilde
thennom tilſiger.

Her cantor i Roſkilde ſhall haſſue liiffſ breff paa Rieſøen, ſom ligger wdthj
Webeløff marck quitt oc frij.

1542. Dbne breff till Sieland, Schone, Halland, Bleginge, Smoolandene,
Byen oc Jutland, at huer ſognepreſt poo landsbyen ſtall giſſue ſon: mtt: poo
thenne tid tiill ſubſidium oc hielp xij Ʒ danſke, huer kircke xij Ʒ oc huer ſognebegn,
ſom degnegard haſſuer, tij Ʒ, oc ſtall ſamme ſubſidium wphere beſalningsmanden
offuer ſtictene, huer wdj ſitt ſticht, oc ſtall ſamme hielp were wde betaldt tiill
gode rede inden kyndemøſſ. Datum Haſſnie die beati Thome apoſtoli.

Item lige ſaadane breff tiill alle ſtictene wdj Rorige om ſamme ſubſidium
oc hielp, x lot ſølf aff huer preſt oc x lot ſølf aff huer kircke, then rige hielp
then fattige, och then wdgiſſue oc betale inden tre vger, at ſamme breff er
forkyndet.

Tiill Riffue, att the holde lo: mt: en natt ther midfaſte ſøndag, oc 196
ſkalrom.

Alleherret, Holme(nſ)herret, Serlaſſherret, Brygherret, Løſloſſherret, Røſſe-
wonggs herret.

Niels Iffuerfen ett pasbortt tiill Golt, iij wogne.

The lennsmennbt och clostere, som schulle vdtgiøre sold mettt stercke klippere tiill Suerige, att møde vdi Engelholm søndagenn posth Nicolai episcopi 1542.

Schaane, Hallanndt och Blegindhe: Her Axel Bragde viij. Her Este Bilde viij. Her Holgerdt Blffstannndt x. Her Trudt Blffstannndt xx. Her Knudt Bilde iij. Her Claus Bilde xv. Her Peder Stram xx. Jørgenn Brne aff Malmøleenn vj. Stij Paars aff Lundegaardt iij. Her Hans Schouffgaardt iij. Her Jacob Trolle iij. Byrge Blffstannndt ij. Jacob Sparre iij. Jens Bragde iij. Werner Parsbergh iij. Greers Blffstannndt iij. Tage Tott iij. Jepp Lordtffenn iij. Keldt Bingham ij. Mogenns Krabbe j. Peder Størle ij. Claus Brne j. Mogenns Clausen och Axel Clausen ij¹). Jørgenn Rødt j. Mogenns B j. 197 Frue Anne her Tyges ij. Frue Anne her Axel Wgerups ij. Bøstij closter iij. Herrikuadt vj. Helne kircke ij.

Sieelandt och Møenn, Laalandt och Følster: Tessa effterschreffne schulle alle møde heer vdi Kiøbennhaffnn sancti Nicolai dagh. Her Anders Bilde iij. Her Oluff Rosenkrands vj. Her Knudt Rudt vj. Knudt Gylbennstern aff Kalingborg leenn vj, aff Willanndsherritt ij. Erich Matffenn aff Lurebye ij, af Isholte j. Børge Trolle vj. Erich Krabbe ij. Peytter Suave ij. Mogenns Godtke iij. Marquardt Thymannndt iij. Peder Rudt iij. Her Mouris Dffenn vj. Nils ij. Iffuer Krabbe aff Krogenn ij, aff Borbye ij. Gundj Lange iij. Holgerdt Rosenkrands vj. Borchortt van Bommelbergh iij. Mouris Randshov ij. Claus Eggerdtffenn j. Nils Marquardtffenn j. Claus Daa ij. Laurits Jenssen ij. Hans van Buchuolde ij. Erich Matffen aff Byrdinge j. Hans Willomffenn ij. Emich Dffenn j. Frue Elline Mouris Skaffuis j. Frue Ingerdt Erich Daas j. Frue Alhedt tiill Fareum j. Frue Ene her Hans Krasis j. Frue Christennbz aff Clare (kloster) och aff Byrdett iij. Frue Ellne her Henrich Søyes j. Peder Dre vj. Dtte Katellow ij. Gerdt Blffstannndt ij. Peder Følster ij. Soor x. Anduordtschouff x. Ringstedt iij. Eßerom vj. Ebbelholtt iij.

Kiøbteberne vdi Schaane och Hallanndt: Malmø j^c. Følsterbo och 198 Schannøer x. Trelborgh xxx. Votstedt lx. Semmershaffnn x. Auffs xxx. Bø xxx. Lundt xx. Landstrone l. Helsingborgh xv. Engelholm xxx. Laugholm vj. Halmstedt xx. Faldenbergh x. Wardtbiergh xx.

Sieelandt och Smaalandenne: Kiøbnehaffnn j^c. Røge j^c. Heddinge x. Prestøo x. Stege j^c. Bordingborgh x. Nestuidt j^c. Skjeltøer xxx. Slagelse xl. Ringstedt x. Kalingborgh xx. Holbeck x. Nykiøbingh i Dsherritt x. Røsthydt j^c. Slangerup v. Helsingøer xl. Nykiøbinge j Følster xx. Stubkiøbinge xxx. Ragschow xxx. Rystedt xx. Sarløbinge viij.

Spenn:

¹) 3 Marg.: ihesse leenn haffuer Jepp Lordtffenn.
Danke Marg. [3] VI. 4.

Byenn: Odense lxx. Bogenfse xx. Rebelfardt xv. Afsenns xx. Faaborg
 xv. Svindborg lxx. Rudskibinge x. Ryttemynd xx.

Jutlandt: Ribe j^c. Varde xx. Holstebro xx. Ringkøbinge x. Lemvig xv.
 Skiffue viij. Nykøbinge i Maarsk xx. Hjøringe v. Lisebødt viij. Schaaffuenn xx.
 Seebj vj. Aalborg lxx. Bliiborg lxx. Ebbeltoft v. Hoffbroo vj. Randers lxx. 199
 Aarhus xxx. Bølle xxx. Kolbinge xxx. Horsfenns xxx.

Jyrgen Skuoffgardt ett befallings breff tiill thesse epther^{ne} gode menndt:
 Peder Ebbesen, Christiern Stygge tiill Randerup, Hans Røstrup, Jyrgen Røstrup
 och Hans Stygge, att ther er trette emellom Jyrgen Skuoffgard och Per Juell
 tiill Brandbjerg for en mølle i Farum mett mere eyendom, som hand købte aff
 Niels Jensen.

Her Løste ett breff, att epther thij hand haffuer beuist, att hand ey war
 y flock och følge mett schipper Clement, tha haffuer lo^d: mt: vndt hannom sit
 bonde godk igen. Relator Jyrgen Persen rentemester.

Søren Rørsen haffuer tiilltall tiill Mats Nielsen for hans broder, som 200
 hand ehjel flo.

Item kon: mat: haffuer wnth Jyrgen Juell, borgemester vdi Ribe, en æng
 fallendes Snebbell tange, liggendes vden Ribe, som Lange Lauris borgemester
 fiist vdi were och brugening hagde, att nyde och beholde hans lyffs(tid) frij, for
 hans willig thieniste och wmag. Relator Jyrgen Persen.

Item f: mat: haffuer wnth Jyrgen Splijdt tiill Dreffgordt hans kon:
 mats: och kronens gordt Dreff gordt mett the wggebagsmend, ther tiilligger, och
 theses orlig styld och landgilde met g^{vi} och andet, epther som hand thet nw vdi
 were haffuer, och panthet fore iij^c daler, och skall beholde thet fore en frij brugelig
 pant, dog ther aff tilbørlig thiennefte etc. Relator Jyrgen Persen.

Kon: ma^{at}: haffuer nadeligen igen giiffuet Las Myckelsen vdi Børd,
 herrefogdi vdi Rørrerret en hans bunde garbt, hand self vdi bor, forthij
 hand war icke skipper Clement eller hans parthij følgachtige. Relatores Henrik
 Randfow och Claues Sestebø.

Jacob Bybe skall haffue breff paa grobrødre ænge liggendes vden for Ribe 201
 ad vitam, som hand self i vere haffuer, att giffue arligen ther aff tiill
 almyndelig hospital i t^c smør och nar hand død och affgangen er, skall samme ænge
 komme frij tiill hospitalet igen. Relator Jyrgen Swll.

Idem

Idem Skal haffue breff ad gratiam paa en kronens eng, kaldes bispe eng, dog att hand arlig skal giffue ther aff till Riiperhus x m^l. danske.

Kon: ma^{at}: haffuer pro seruicio facto et faciendo wnth Oluff Staffwerckhoff hans k: mats: gorb Hennegard mett mølle och the woggedagsmænd ther tiilligger, epther som Palle Bang then nw wdj were och forlening haffuer, att annamme epther for^{ne} Palle Bangs død, naar hand død och affgangen er, och siden hand [och hans hustrue] ¹⁾ thend at nyde och beholde hans [begges theres] ¹⁾ lijffs tiid. Dog saa, at hand skal thiene k: ma^{at}: theraff sielff anden met ij heste ij Rytter inden lenda, och arligen giffue tiill Riiperhus ij tr. øll, ther gode ere och well formaaret, och xl ^l. d^e pendinge och skal hand were lensmanden paa Riiperhus solachtige och tiill thieneste paa kon: mats: vegne, naar hannom tilsiiges. Sorgen Persen relator.

Item eth opne breff tiill Scobborrigherret och Bændfolcherret, Singsherret och Buldborrigherret, at k: ma^{at}: er tiill viddendes worden, att riddermændsmænd och preste haffue nw nyligen taget thennom fore, att holde theres arbeids karlle och sold^e paa bønderne theres stibe, att lade fiske och ther met forkortte och ey wille wdgiiffue kon: mats: sandtollen, som bør at giffues, huilket kon: ma^{at}: ey saa will her epther att see skal, men at ingen skal ther fore were frij æntthen riddermændsmænd, prestere eller andre, thij huer, som ville fiske lade, skal giffue sandtollen wd epther gammell sedwan. Relator Niels Swll.

202

Mag Tygeßenn itt breff paa en byggestedt, kallis Niels Jensen's hostedt, liggendes pønnden wdth Glyffstrup, som er bøndergogh, oc schall Claues Sestede sette samme byggestedt, huadt then schall aarligen stykke, oc schal samme byggestedt bliffue tiill frijt bønder gogh, som thet tiilforn werrett haffuer. Relator Henrich Rangkow.

Kon: ma^{at}: haffuer wnth och naadeligen giiffuet Morthen Hegglund, radmand wdj Wiborig, thend forsalden cappell, kallindes Jerusalem's cappell, liggendes sonden wden fore Wiborig, att hand maa thend affbriide sten och temmer och thend brwge tiill hans nytte, huad thet er etc. Relator Johan Friis canceller.

Claues Sestede skal haffue folgebreff paa kon: mats: wegne tiill bønder och krone thienere wdj Besterherret, att the her epther schulle sware tiill Riiperhus. Relator Sorgen Persen.

Claues Sestede skal wdj liige maade haffue følge breff tiill alle bønder
krone

¹⁾ Udsteget.

trone thienere och stigtens thienere vdi Riperlen, att the her epther skulle sware hannom paa kon: mats: vegne, som en lensmand paa Riperhus.

Bundgarn oc pulswaarer vdi limforen. Ett breff, att the er berett for 200 lo: mtt:, huorledes mange fordrisfe thennom till att sette bund garn oc pulswaer vdtij Rimfior, then menige mand till stabe oc emodtt kon: mtt: recess. Thij beder kon: mtt: alle synne fogeder oc embismendtt, att ingen setter bund garn oc puel(s)woer och bruger thennom emod wor recess, huilckenn lensmand thett steder, att the bruges flige garn, thaa skulle thee the mettt haffue brott theres leen mettt, oc huilckenn riibdermands, som the kand finde nogen, the bruger sleg garn, thaa skulle thee haffue magtt, att fran thennom (tage garn), stib oc hues thee haffue mettt att fare.

Tiill Olborg et breff, att thee haffue tilsiun, att ingen bruger slegge bundgarn oc pulswaer, thaa skulle thee haffue magtt, att tage frann thennom garn, stib oc hues thee haffue mettt att fare.

Iffuer Friis tiill Nees stall haffue kon: mats: breff paa ij^m dalers, hand kon: ma^{at}: met forstreckt haffuer, och the fore stall haffue breff paa Nees met syne thienere och tiilliggelse och the tiill alle the thienere vdi Brøndom sogen vdi panth, tiill thet bliffuer afløst, dog the aff tilbørlig thieneste.

Item Gabriell Gyldestjerne eth breff tiill alle iij landsdommere, at the hielpo hannom saa møgit loug och ret er offuer the sandetmend, the swore theend eyendom fran Hundslund closter.

Refter Hans Larssen ett priuilegium paa thend danske biblie vdi iij neste samffelde aar.

Item biscof Stiige eth breff, att k: ma^{at}: haffuer vnth och forlenth hannom met Asmyld closter och Asmyld bispgord, met alle the thienere och vggedagsmendt, the tilligger, at haffue och beholde frij och quijt hans lijffs tiid uden ald affgift. Dog at hand stalt besørge jomfruerne, the inde ere, till theres vnderholding. Item stalt hand arligen the tiill haffue iij small lester korn, rtwg och blig, saa lunge hand leffuer, aff lensmanden paa lo: mats: slott Halb.

Item ith opne breff tiill kon: mats: wnderfattede vdi Thystedt bye, att kon: ma^{at}: haffuer forfaret, at the sidde igen met theres orlige stylv och landgylde, som the plege och plictuge ere at giiffue, att the rette thennom epther at vdgiffue, hues the saa stande igen met, och met thet første yde thet Axel Snell, och arligen her epther tiill gode rede yde och vdgiffue theres arlig landgilbe tiill Halsborigslott och
neere

neere och bierge thennom heer epther met thereß affuell och som andere t: mats: vnderfattede, bønder her vdi landet giøre, och at the lade the Høxer mend igen affdele, the skulle oc vde bliffue ytteremere besueret met kispstet tønge, end som the ware vdi gammell tiid.

Her Mogens Gøyes sag til langting.

204 Gabriell Gylbensstjerne en forscrift til riggens cangler, atth hand vdhæn vpsstandelse och forhaling hielper hannom saa møget, som retth er, vdi then sag om then indfførsell, som giord er paa Hundzlund klostres goß etc.

En missiue til abbethen aff Lim (?) kloster, at hand annammer broder N thenne breuifere vdi kloster oc giue hannom sin vnderhollingh etc.

Jacop Jude, foghet paa Halb, eth protectorium in commvnj forma.

Myn herre giuer Engelbret Skredere i Weyle leidhe tiill retthe.

Wester Jens Wiborg skal haffue breff til Lye herret oc Balm biert, at t: mt: haffwer beffallett hannom, at høre kirker regenscaff, ther fore beder t: mt: alle kirkeuerger etc. Relator H. Rangow.

[Jffuer Frijs ett folgebreff tiill the bønder och tienere, som ligge tiill Nes, atth the arbeider och giør vgedag tiill Nes, som the aff arrilds tiidt giordt haffue]¹).

Item Karll Skotthe haffuer t: ma^{at}: wnth och forlenth met Pandom garbt och the thenere, ther tiilligger, som Cristern Glob siisth vdi were och forlening hagde, at beholde ad gratiam, pro seruitio facto et faciendo. Dog skal hand giøre ther aff tiilbørlig thieneste. Relator Jehann Friis.

Nis Persen, Rags Persen, breff tiill Christoffer Hannsen att hannd forfarrer, huad breffue thereß moder haffuer paa then gaardtt, hun siidder.

¹) Udftreget.

X.

Blandinger.

To Breve fra den danſke Prindsſeſſe, den ſvenſke Dronning Sophia
Magdalena til Kong Chriſtian den Syvende og Kong Guſtav
den Tredie. 1788.

(Meddelelte af Profeſſor, Dr. Frederik Schjern.)

Kong Guſtav den Tredie, der ved ſin Regjerings Tiltrædſeſe havde forefundet Danmark og Ruſland ſom Forbundne imod Sverrig, ſøgte, ſom bekjendt, ſtabigen at løſe denne for hans Rige ſaa farlige Coalition. Kongens berømte Reife til Petersborg i Aaret 1778 og hans anden Sammenkomſt med Keiferinde Catharina den Anden i Frederikſhamn i Aaret 1782 giſt ub paa at berøve den danſk-norſke Regjering Ruſlands Underſtøttelſe; Guſtavs Beſøg i Kjøbenhavn i Aarene 1779 og 1786 havde omvendt til Hensigt at fjerne Danmark og Norge ſaaledes fra Ruſland, at dette, overladt til ſig ſelv, uden den gamle Underſtøttelſe fra de tvende andre ſcandinaviſke Riger, kunde komme til alene at prøves i Kampen med Sverrig. Forſøgene miſlykkedes, og da Kongen i Sommeren 1788 til Søes og Lands havde begyndt Krigen mod Ruſland, giſt Nordmændene den 24de September ſ. A. over Grændſen ved Idefjord ind i Sverrig. (*Mémoires sur la campagne de 1788 en Suède. Par le prince Charles de Hesse. Copenhague. 1789. p. 29—30.*) Det ſidſte Forſøg paa at forebygge dette Indfald, udgiſt fra Guſtav den Tredies Gemalinde, Kong Frederik den Femtes Datter, Dronning Sophia Magdalena, der i Aaret 1766 havde ſeet ſin Formæling hilſet ſom en Epoche, der ſkulde hebude en ny og bedre Forſtaaelse mellem de nordiſke Broderfolk (ſ. Schjern, *Hiſtoriſke Studier II*, 136—137), og ſom nu i Anledning af det fra den danſk-norſke Side truende Angreb paa Sverrig, til ſin Broder, Kong Chriſtian den Syvende, ſkrev det nedenfor aſtrykte Brev, hvoraf jeg, under mit Beſøg i Upsala i Aaret 1834, forefandt hendes egenhændige Aſſtrift i den guſtavianſke Samling paa Univerſitetsbibliotheket. Aſſtriften er der vedſøiet et her ligeledes følgende Brev til hendes Gemal, hvori hun giver denne Underretning om ſin Strivelse (*Coll. mscr. Reg. Gustavi III. Bref från Drottning Sophia Magdalena och Kronpr. Gustaf Adolf. IX. 4° Nr. 71.*) Saaſe i Geijers Udgave af Guſtavs III's efterlemnede Papper og i Bergmans Udgave af de af Schinkel ſamlende Minnen ur Sveriges nyare Historia ſøger man forgjæves efter nogen Dmtale af begge diſſe hidtil utrykte Breve.

I.

Reine de Suède, et née Princesse Royale de Dannemarck, je ne puis longtemps garder silence sur l'état des affaires dont depend le bonheur des deux Royaumes. Ainsi je prends le parti qu'exige mon devoir comme Fille et Soeur des Rois du Danemarck et Epouse de Roi de Suède, de Vous dire, mon cher Frère, que jusque'ici j'ai vu avec la plus vive joie la bonne harmonie etablie entre la Suède et ma Patrie, que je la croyois d'autant plus solide qu'elle était etablie sur les sentimens d'amitié que le caractère du Prince Royal, votre Fils, avoit inspiré au Roi mon Epoux, et par la conviction que j'ai que l'unique manière de sauver le Nord de la dépendance de la Russie est l'union intime de la Suède et du Danemarck. Mais comme j'apprends par tous les bruits publiés que le Danemarck se prépare à secourir la Russie, je ne puis être Spectatrice tranquille d'une guerre, dont je serois malheureusement d'une façon ou d'autre la Victime, puisque les succès de Vos Armes, pour lesquels je formerais en toute autre occasion les Voeux les plus sincères, seroient à present funestes à moi et à mon Fils, et les succès de la Suède funestes à ma Patrie. Mon Epoux ignore ma démarche, mais je crois agir dignement, en Vous représentant, mon cher Frère, qu'en détruisant la Suède, Vous otez le seul contrepoids qui subsiste dans le Nord. Mêmes avec des succès Vous plongerez le Danemarck dans des calamités inevitables de la guerre, et le mettrez plus que jamais sous la dépendance de la Russie. Permettez à Votre Soeur, à la Fille de Frederik V, à la Première Princesse du Sang des Rois du Dannemarck de Vous conjurer pour l'amour de moi, de mon Fils, de ne point allumer le flambeau de la discorde entre deux Nations qui ont, je le scais, tant applaudi à l'union des deux Royaumes.

Je suis bien triste de voir la Suède en guerre, mais les menées de la Russie m'ont déjà fait craindre il-y-à longtemps le malheureux événement. J'ai même eu des vives inquiétudes, que les cabales de la Russie allumeroient une faction intérieure du Royaume, qui tendroit au renversement de l'existence des droits futurs du Prince Royal, mon fils. Le Ministre de la Russie, Comte Rasomofski, a surtout depuis le voyage de mon Epoux en Dannemarck tramé en secret et ouvertement pour former une partie en Suède, sous la protection Russe, et c'est assurément pour éviter une guerre intestine que le Roi de Suède, pour la gloire et vrai bonheur de ses sujets, s'est vu dans la nécessité de

de faire les premiers armemens, qui selon mes espérances finiront glorieusement pour lui, si Vous n'y mettez obstacles, en secourant une Puissance qui naturellement fera toujours de son mieux pour désunir deux Nations, dont elle auroit trop à craindre, si elles étoient intimement liées.

II.

Mon cher Epoux, Je Vous envoie la copie que Vous m'avez demandé, et Je voudrais de tout mon coeur que Vous en fussiez content, mais en cas que Vous y trouvez à redire, souvenez Vous que c'est mon premier apprentissage, car en fait de politique je n'ai jamais écrit une syllabe. Le Ministre de Dannemarck, avec qui j'ai eu une longue conversation, m'a dit, que le Dannemarck désire ardemment de continuer la paix avec la Suède, mais que quand au secours de troupes pour aider la Russie, ils y sont obligés par des anciens traités, si elle est attaquée par les troupes de Suède. À quoi je lui ai répondu avec vivacité, qu'il y avait deux façons d'attaquer, et que par les menées secretes et ouvertes en dernier lieu L'Impératrice de Russie avait certainement forcée le Roi de Suède aux démarches qu'il a faites, que le Comte Rasomofski n'a rien épargné pour fomenter des troubles et une faction dans le Pays, et que cette manière d'attaquer est cent fois plus coupable et plus dangereuse que la declaration ouverte d'une guerre, enfin j'ai dit que j'ignorais pas l'insolence du Ministre de Russie à la Cour de Dannemarck envers l'un de ses Ministres, qui s'en étant plaint à la Cour de Russie n'en eu point d'autre satisfaction que d'en voir le Ministre récompensé. Enfin je lui ai tenu le même langage que le contenu de la lettre, en lui disant que Vous ignorez ma démarche, et lui recommandé le secret.

J'espère que l'exprés ne tardera pas à venir, et je souhaite de tout mon coeur que la reponse soit aussi favorable que je le désire. Je fais des voeux journellement pour votre bonheur, je suis au désespoir des bruits qui courent, qui me donnent à craindre que Vous n'ayez trop d'obstacles à surmonter pour parvenir au but que Vous Vous êtes proposé, mais, mon cher Epoux, plus les difficultés sont grandes, et plus la gloire soit immortelle. Comptez ou moins que dans ces momens d'agitations et d'inquiétudes Vous avez en moi une Amie fidèle et sincèrement attachée.

Ulrichsdahl le 25 d'Aout 1788.

Sophie Madeleine.

Register.

Nabjerg, Objerg, 117—18, 126, 129, 193, 340.
Nagaard i Hønherrød, 123, 128.
Fr. Nage Nfelsen, see Thott.
Mester Nage Ipsen, Jepsen, see Sparre.
Nage Knudsen, 1536, S. 55.
Nahus, Naus, Dvøffe, Dus, 36, 54, 57—8, 69, 108, 135, 141, 154, 182—3, 194, 233, 278, 286—7, 302, 305—6, 344, 356—7. Hospital, 181. Kloster, 69, 135, 185. Len, 181—2, 345.
Nalborg, 10, 76, 123—4, 154, 185, 207, 232, 286, 292, 309, 323, 325, 329, 331, 334—5, 346, 349, 358, 360. Hospital, 330, 333. Len, 105, 123, 222, 296. Hus, Elot, 182, 300, 313, 347, 360. See Benbelbo Stift.
Nalegaard, Orleffgaard, 101, 358.
Nalholm, 52, 68. Len, 34, 106, 223.
Narhne, 8, 76, 98, 124, 154, 184, 209, 221, 232, 260—61, 268, 309, 325, 328, 331—2, 333, 349, 358. Hospital, 310, 312. Ildsvaade, 314—15. St. Jorgens Kloster, 333. St. Nicolai Kloster, 312. Kantor, 310. Kapitel, 261, 268, 309, 356. Stift, 70, 71, 85, 98, 147, 182, 184, 201, 203, 222, 261, 268, 273, 292, 297, 329, 347. Stiftets Elotte og Gaarde, 1536, S. 133. See Altere.

Narhusgaard, 332, 345.
Narsherred, 85.
Narslev, 152, 228.
Narup Mark, 71.
Nas Kloster, 50, 103, 137.
Nastrup, Østrup, Len, 66, 106, 111, 123, 201, 222, 296.
Abbehaas Hiseleie, 158.
Nbildgaard, Jørgen, 1536, S. 33. Povel, 1536, S. 33.
Abraham Wriksen, 129.
Abrahamstrup, Abramstrup, Aberumstrup, 17, 255—6. Len, 34, 53, 147, 159, 201, 223, 348.
Adeler, J. C., 1700, S. 180.
Adserbo, 131.
Agerfrog, 95.
Agersbæk, 194.
Agerup Gaard i Skjutherrød, 212—13.
Aggerhus Elot, 38, 39, 155, 160, 166, 220, 322, 345. Len, 38.
Agnete Kloster, Anes, Auns, Auens, i Roskilde, 51, 135, 201, 219.
v. Ahlesfeld, Anesfeld, Asmus, 1537, S. 149, 151, 185—6. Bertram, 1541, 301. Povel, 1536 ic., 56, 77, 201, 219.
Akers, 109.
Alberdes, Mester Johan, 1536, 42.
Alboherred, 286—87, 342.

Albrecht,

Albrecht, Hertug af Mecklenborg 1536, S. 31.
Fr. Albret, Kannik i Roskilde, 268.
Albret Maltisen 1536, S. 74.
Album Marti 116, 332.
Algud Pedersen 1536, S. 56.
Fr. Alhed Thøfs af Farum 1536 xc., 44, 202, 219, 357.
Alsted, 210.
Alvingkloster, 124.
Als, 75.
Altare, St. Anne i Lemvig, 314. Lille Vor Frue Alter i Raskov, 350. Altare Conterii i Lund, 288. St. Gjertrud i Palmstads, 280. St. Jacobi i Kjøbenhavn, 7, 11, 13, 17, 21, 25. Kalendarium Alter i Aarhus, 310. St. Karoline i Kjøbenhavn, 21, 267. St. Marie Magdalene i Trelleborg, 210. St. Povels i Kjøbenhavn, 21, 267. St. Oluf i Stubbebjerg, 134. Alter i Dølo Domkirke, 196.
Amage, M. Peder 1537 xc. S. 20, 188.
Antofte Xen, 201.
Anders, Abbed i Tviskloster 1536, S. 66.
Rector Anders (Ljung), i Landekrone 1536, S. 76.
Dr. Anders (Christensen) i Helsingør 1536, S. 78, 104.
Fr. Anders, 316.
Rector Anders (Jädicke) 1536 xc., S. 79.
Rector Anders 1536, S. 78.
Anders Christiensen til Dvølstup, see Sandberg.
Anders Jacobsen, see Bjørn og Reventlov.
Fr. Anders Jensen, Vicarius i Kjøbenhavn 1536, S. 147.
Anders Nielsen 1541, S. 311.
Andreas Nicolai 1542, S. 9.
Andstherred, 118, 125, 319.
Fr. Anne 1536, S. 60.
Fr. Anne paa Aspenæs 1537, S. 146.

Fr. Anne i Herregaard 1542, S. 325, 335.
Fr. Anne i Røstrup 1542, S. 338.
Fr. Anne af Rygaard 1540, S. 229.
Fr. Anne, Fr. Dve Linges af Tirsø, 1541; S. 296, 315.
Fr. Anne i Dvølstup 1542, S. 319.
Fr. Anne, Fr. Axel Ugerups, 1537, S. 130, 357.
Fr. Anne, Claus Hansens Enke, 1537, S. 139.
Fr. Anne, Fr. Claus Rodebuskes Enke 1541, S. 284.
Anne, Niels Clemmensens 1542, S. 317, 327, 329. See Jørgen, Niels og Niels Clemmensen.
Fr. Anne, Fr. Henrik Bythys Enke 1536, S. 109—10.
Fr. Anne, Fr. Johan Utnes 1536, S. 42, 44, 130, 264.
Jomfru Anne Marsvinsbatter, see Marsvin.
Fr. Anne, Fr. Mogens Øylbenstjernes 1536, S. 130.
Fr. Anne, Niels Brades 1540, S. 223, 284.
Fr. Anne, Fr. Tyge Krabbes 1536, S. 130, 357.
Fr. Anne 1541, see Raas.
Annise, Annes, 201, 204.
Anthonijs Gallus, 255.
Antvorskov Kloster, 51, 60, 79, 108, 135—6, 146, 151, 185—6, 196, 202, 219, 231, 259, 291, 309, 311, 345, 355, 357.
Apotheker 1536, S. 111. 1556, S. 263.
Arnfeld. Arenfeld. Axel 1536, S. 55. **Henrik** 1336, S. 55. **Torbern** 1536, S. 55.
Arild Jensen, see Ulfstand.
Arninge, 231.
Arnum, Jans van, Rigsoberst 1537, S. 216.
Arvid Jensen, see Ulfstand.
Ascheberg, Aftenberg, Tonnes 1536, S. 42, 141.
Asmildkloster, 201, 360.
Asmild Bispegaard, 360.
Aspenæs, 146.
Ass, Sønder, 97.

Nosens, 62, 77, 98—9, 141, 154, 182, 184, 225, 232, 291, 313, 349, 358. **Provstiet** i, 133, 228.

Nosens Sogn, 70, 77.

Noserstrup, **Njerstrup**, 207—8.

Nstrupgaard, 230.

Nurifaber, see **Guldsmed**.

Nufter, 69, 141, 183, 212, 233, 306—7.

Nonsbjerg, **Nuensberg**, 291.

Nyel Andersen 1537 *xc.*, S. 137, 285.

Nyel Clausen 1536, see **Rosentrands**.

Nyel Nielsen 1536 *xc.*, 56, 152, 228, 312, 324, 354.

Naabsmænd 1536 *xc.*, S. 30—33, 36, 48, 100, 197, 204, 212, 217—18, 220, 351—2, **Jonning**, 186.

Naagherred, 133.

Naarherred, 288.

Nabstuejord i **Narhuus**, 325. **Nabstuepenning**, 7, 13, 14, 25.

Nagge, **Nage**, **Jans** 1537, S. 156. **Jens** 1536, S. 61, 62, 121. **Johan** 1336, S. 56, 57, 333. **Olaus**, **Oluf** 1536 *xc.*, S. 3, 7, 79. **Peder** 1537, S. 196, 351. **Eri** 1537, S. 159, 187.

Nagger, **Jørgen**, 27.

Nagværd Kirke, 7, 11, 12, 275.

Nahus, 156, 190, 237. **Len**, 197, 206.

Nakkendrup, 170, 172.

Nallum Birk, 98, 94, 361. **Nark**, 93.

Naltzer (**Kaus**) **Negfører**, 259, 275.

Nang, **Christoffer** 1536, S. 102. **Jans** 1539, S. 229. **Palle** 1536 *xc.*, S. 56, 102, 116, 118, 126—7, 307, 338, 359. **Peder** 1536, S. 41, 116. **Splid** 1537, S. 194.

Nanner, **Erf** **Eriffen** 1536 *xc.*, S. 29, 30, 56, 104—5, 123—4, 129, 130, 142, 182, 191, 200—1, 203, 211, 217—19, 222, 226, 230, 282, 297, 304, 307, 313, 323, 325, 331, 335—6, 338, 340, 354.

Narby, **Anders**, 1546, S. 28, 267, 272, 275.

Narnekov, **Jans**, 1552, S. 250—51.

Narreherred, 235.

Narrikov, 56, 329.

Nart, **Christoffer**, **Nogprenter**, 1558, S. 271, 274—76.

Nasnæs, **Nastnæs**, 211.

Nasse Christoffersen 1536 *xc.*, S. 55, 60, 61, 74—5, 78, 129. **Claus** 1539, S. 228. **Steen**, 60.

Nassihave, 65.

Ned, **Jep** 1536, S. 80. **Joachim** 1536 *xc.*, S. 11, 12, 16, 17, 21, 55, 61, 232, 236, 250, 252, 267, 284, 298—9, 303, 342, 355.

Nefastningsarbejder 1536—42, S. 45, 73, 107—8, 144, 185, 189—91, 196—7, 207, 212, 235—7, 280, 293, 297, 300, 309. **Njebstadernes Nefastning** 1541, S. 302—3. See **Slotte**.

Nefstrup Mark, 330.

Nefstov Kloster, 47, 50, 135, 137, 151, 188, 185, 202, 219—20, 278, 281, 286, 294—5, 303.

Neltebjerg, 261, 272.

Nenkestof, **Trond** 1537 *xc.*, S. 158, 204.

Nengon, *N.*, 1700, S. 180.

Nergen, 49, 50, 81, 146, 159, 204. **Nergenhus**, 156, 187. **Len**, 156, 187. **Stift**, 81, 146, 156, 187, 302.

Nr. Bertel, **Vicarius** i **Njebenhavn** 1552, S. 247, 251, 254, 259, 262.

Nibelen, **den danske**, 1542, S. 360. **Nibelpenge** 1557, S. 261.

Bibliotek

Bibliothek, Universitetets, 1, 7, 9, 11, 15, 248—9, 252, 254—55. Bibliothek i Helliggeft-
hus i Kjøbenhavn, 16. Ebert i St.
Kochi Capel i Gruetirke S. 11. Biblio-
thekar, Universitetets, 1540 *ic.*, S. 3,
7, 15, 23, 247, 251, 254, 259, 262,
270, 274. See Boger.

Bjefverkovherred, 235, 343, 345, 347.

Bjergetby, 144.

Bjergerherred i Norrejylland, 71, 147—8,
314—5, 320.

Bjergerherred i Skaane, 97, 189, 343.

Bjergbark i Norge, 220—1, 225—6, 303, 355.

Bild, Niels, 1536 *ic.*, S. 55, 100—1, 129, 152,
228. Bild Nielsen 1536 *ic.*, S. 56,
228.

Bille, Hr. Anders, 1536 *ic.*, S. 55, 129, 139,
141, 143, 214, 233, 301, 307, 312, 330,
357. Bent 1536 *ic.*, S. 55, 77, 106,
144, 151, 185, 220, 261. Hr. Claus
1536 *ic.*, S. 40, 55, 68, 97, 129—30,
148, 155, 190—91, 197, 206, 211,
(214?), 216, (234), 284, 292, 307,
353, 355, 357. Erik, 233. Hr. Effe
1537 *ic.*, S. 27, 187, 189, 191, 197,
199, 202, 211, 213, 215, 218, 220,
281—82, 284—85, 290, 301, 304,
339, 356—7. Hr. Effe 1613, S. 83—92,
Effe 1536 *ic.*, S. 17, 49, 50, 55,
81, 143, 187, 189, 196. Hr. Hans
1536, S. 55, 129, 156. Jørgen 1536,
S. 57. Hr. Knud 1536 *ic.*, S. 34,
46, 49, 52, 55, 129, 181, 202, 210—11,
218—19, 223, 282, (286), 357. Knud
1539, S. 278. Hr. Mogens 1536
ic., S. 48, 56, 70, 105, 118, 122,
126, 129. Hr. Ove 1536, S. 133.
Peder 1539 *ic.*, S. 164—65, 233.
Torben 1536, S. 55. Torbern,
Electus af Lund, 43. Torlef 1536,
S. 57.

Villum Mark, 61.

Ving, Kjeld, 1536, S. 55, 129, 357.

Hru Virgitt, Hr. Hall Gregersens, 1536, S.
109—10.

Virgitt, Virette, Hvasba ter, see Hvas.

Virgitt, Virette, Peder Larmands Enke, 1537,
S. 156, 346.

Jomfru Virgitt, Virette, Rosttrupsbatter see
Rostrup.

Virk, Ballum Virk, 93—4, 361. Olsenstrup Virk,
84—92. Gremmerstrup Virk, 201. Jung-
hoved Virk, 223. Karle Virk, 201.
Knobbelykke Virk, 201. Krøginge Virk,
201, 347. Næsbj Virk, 201. Pedestrup
Virk, 60, 201. Serup Virk, 201.
Tannum Virk, 340. Tureby Virk, 201.
Vster Tirkeb Virk, 201. Vstøfte Virk,
201.

Virkelse, 321, 336.

Virkerød Gaard, 211.

Virfinde, Virfinge, 63, 202, 357.

Virkoppgave, 189.

Virkopskibelse, 105, 222, 297.

Virkopstad, 279.

Virper, 1536 *ic.*, S. 45, 185. I Sjælland,
28, 29, 161; see Palladius. I Hven,
29. I Aarhus, 133. I Ribe, 61,
93—4, 114, 314—15, 319, 322. I
Viborg, 8, 29, 193. I Vensboel, 29.
I Bergen, 81, 146. I Hammer, 38,
196. I Oslo, 38, 121, 196. I Trond-
hjem, 23. See Superintendenten.

Vistrup Gaard, 86.

Vjern, Anders Jacobsen 1536 *ic.*, S. 56,
61, 75, 211, 226. Jernik, 1536 *ic.*,
S. 56, 105, 222, 297. Hr. Johan
Vjernsen, 129, 228.

Vjern Stensen 1539 *ic.*, S. 233, 285.

Vjernsholm, 86.

Vlack, R. Hans, Rannik i Rostkilde, 261.
Hr. Niels, 261.

Vicking,

Blefing, 66, 69, 72, 141, 202, 212, 228—24, 233, 286—8, 296, 307—8, 344, 356—7.
Blick, *Erif*, til *Rystrup* 1536, S. 101.
Blome, *Genrif* 1536 *ic.*, 136, 151, 185—6, 305. *Johan*, 1536 *ic.*, S. 136, 185—6.
Bochelius, *M. Johannes*, 1558, S. 271.
Fru Bodild til *Hartstjær* 1537, S. 120, 339.
Bogbinder, *Ambrosius*, 111. *M. Sans*, 270.
Jørgen, *Stempelgraver* 1541, S. 309.
Boetius, *M. Georg*, 1540 *ic.*, S. 4, 7, 10, 15, 19, 22, 24.
Bogense, 32, 99, 135, 141, 154, 182, 184, 232, 312, 349—50, 358.
Bogtøffere, *see* *Bøger*.
Boffebo Gaard, 210.
Bokwold, *Sans van*, 1537 *ic.*, S. 136, 185—6, 201, 219, 357.
Bolebreve, 160.
Bologobé, 289.
Boller, 86, 352.
Bollerup, 290.
Bommelberg, *Borchart van*, 1536 *ic.*, S. 36, 136, 151, 230, 357.
Bondelob, *Tynge kaldet Bondelob*, 38.
Bording, *Dr. Jacob*, 1558, S. 260, 269, 271, 273—5.
Borgelede, 49, 73—4, 77, 80, 102, 106, 134, 142, 148, 151, 158, 185—6, 196, 204, 217—20, 230, 312—13. *Ratholb*, 146.
Borreby, *Borgeby*, 44, 110, 144, 202, 357.
Borgesvæsel, 310.
Bornholm, 42, 43, 277, 281, 343, 355.
Borre Gaard i Norge, 309.
Bosse Kloster, 44, 50, 135, 185, 357.
Bougesgaard i Skane, 100.
Braade, 44. *Len*, 80, 202.
Brabant, 323, 326.
Brabe, *Fr. Age*, 129. *Fr. Axel*, 1536 *ic.*, S. 34, 35, 46, 49, 52, 55, 97, 129—30,

140, 142, 152, 192, 202, 210—11, 218—19, 223, 284—5, 291, 296, 307, 332, 339, 357. *Jens*, 1536 *ic.*, S. 50, 55, 130, 137, 142, 151, 185, 220, 281, 285—7, 357. *Jørgen*, 1536 *ic.*, S. 47, 50, 55, 130, 137, 142, 151, 190—91, 220, 284, 342. *Lage*, 1536 *ic.*, S. 30, 55, 130, 142, 151—52, 192, 201, 217, 220, 284. *Niels*, 233, 284. *Otte*, 1537 *ic.*, S. 151, 220.
Brandbjerg, 321, 341, 358.
Brangstrup, 101, 290.
Brarup paa Følster, 292.
Bratkov, *Brodskov*, 56, 194, 225, 328.
Brede, *Breuab*, *Eogn*, 321—22.
Brede Markstjæl, 148, 314—15.
Bregneherred, 66, 307.
Breide, *Brede*, *Jacob*, 1536 *ic.*, S. 77, 317.
Breining, *Brenning*, *Gaard*, 201.
Breve, *Anders Gjoes* 1536, S. 68. *Fru Anne Raasbatters*, 291. *Bæstkov Klosters* 1539, S. 281.
Brinte Gaard, 112, 353.
Briødt Mark, 285.
Broberg i Norge, 204.
(Brochmand), *M. Jesper*, 1537 *ic.*, S. 191, 218.
Brok, *Niels*, 130. *Peder*, 1536 *ic.*, 56, 152, 228.
Broffenhus, *Claus*, 1536 *ic.*, S. 56, 228. *Jacob* 1536 *ic.*, 56, 129, 228, 317, 342. *Johan*, 1536 *ic.*, S. 55, 56, 100—1, 216, 229, 284, 311, 329, 339. *Miffel*, 1536 *ic.*, S. 55, 60, 68, 101, 129, 201—2, 216, 218—19, 222, 225, 228, 281, 290—91, 296, 313, 317, 341, 347. *Peder*, 1536, S. 56.
Brun, *Christiern*, 8, 10, 14. *Jep*, 1536, S. 56. *Niels*, 1536, S. 71.
Brunsvig, *Hertugen af*, 1536, S. 33.
Brustherred, 125.

Drydegaarden, 109, 339.

Dryfte, Anthonius, 1536 *tc.*, S. 56 (? 136),
228, 266, 355. **Claus**, 1536, S. 56.

Gerdt, 1536 *tc.*, S. 56, 101, 219, 228.
Karl, 130.

Brømsbro, 306.

Brøndby Øster, 99.

Brøndum, 118, 120, 122, 316, 360.

Budt, Anders, 1537, S. 193. **Brun**, 1536,
S. 28—30.

Budthagen, 321—22.

Bugenhagen, Dr. Johannes Pomerius, 1540,
S. 3, 7, 10, 26.

Burgundiske, 312. See *Keiseren af Tydsland*.

Burre, Jep, Landsdommer paa Langeland,
1537, S. 193.

Burrindensis, Georgius, 1542, S. 9.

Buscodonenfis, Arnoldus, 1556, S. 263.
M. Genrif, 252.

Bugert, Mester Morten, 1531 *tc.*, S. 156, 209.

Bugholm, 86, 224. *Len*, 105—6, 124, 201,
219, 222—24, 297.

Byrom, Byrdom, 109.

Bythz, Fr. Genrif til Rhnas, 109.

Boger, 1540 *tc.*, S. 6, 9, 10, 15, 24, 26, 248,
254, 259, 271, 276. *Bogbindere* 1554
tc., S. 254, 259, 271, 275. *Bog-*
trykkere, 8, 18, 24; see *Hans Wiin-*
gaard og Christoffer Hart. See *Bi-*
bliothek.

Boie, M. Tørgen, see *Boetius*.

Bølle, Erik, 1539, S. 228. *Eiler Erik-*
sen 201. *Erik Madsen*, see *denne*.
Dr. Mattis, Mads Erikfen, 1536, S.
44, 55, 99, 129, 137, 139, 202, 210,
219.

Bøllingherred, 117, 315.

Bønderne vedkommende 1536 *tc.*, S. 30, 33—8,
41—4, 50, 57, 67—9, 72—4, 97—8,
104—5, 107—12, 131, 152—53,
155, 189, 204—6, 212, 219, 224,

233—45, 277, 279—81, 288—9,
292—3, 305, 310—12, 317, 320—22,
339, 343—4, 351. *Tynge, kaldet Bøn-*
delob, 38. *Bugning af Tvebat til*
Proviantering 1537, S. 159. *Bønbe-*
ele maa ikke afplittes, 115. *Skadeburs-*
bønder, 37. *Skadeburskørsler af Ab-*
lens Bønder, 104—5. *Strafstigning uden*
Tilladelse 1536, S. 60. *Gribbønder*, 224,
335. *Handel med Tyne*, 153. *Rjebmand-*
skab, 155. *Hjlding* 1542, S. 320—21.
See *Getalie*, *Skat*, *Tienbe*, *Børneklub*.

Børge Jensen, see *Ulfstand*.

Børglum, 123. *Stift*, 29. See *Bensjøfel*.

Børglumherred, 106, 222

Bøse, Hans, 1536 *tc.*, S. 18, 59.

Bøvling, 112, 114. *Len*, 284, 296, 319.

Bøvel, Joachim, *Etibshovedsmand* 1536, S.
40.

Cancelli, 170, 172, 260, 263. *Cantolær*, see
Johan Friis, *Wolf Utenhof*.

M. Christen Pedersen, 1541, S. 8.

Christen Persen, *Roged og Tolder i Kolbing*,
1537, S. 124—25.

Stru Christensen, 1536 *tc.*, 74, 201—2, 288, 347,
357.

Christian I, Ronge, 114—15, 150.

Christian III, Ronge. *Kroning*, 129—30, 142.

Hans Keiseroute i Skaaene, 278—80,
284—88, 291, 306; i *Ejælland og*
Fyen, 132; i *Norregjælland*, 121—24,
316, 329, 331—32; i *Holsten*, 191—92.
Sammenkomst i Kalmar med Kongen
af Sverrig, 286—8, 353. *Hans Dron-*
ning, see *Dorothea*. *Hans Born* 1539, S.
315. *Hans Begravelse*, 271. *Kongens*
og Dronningens Baaben paa Biblio-
thekets Vinduer, 249.

Christiern

Christiern Pedersen i Egem 1539, S. 230.
 Christiern Pedersen i Odense 1539 *ic.*, S. 213—14, 228, 296.
 M. Christoffer (Jakobsen Ravensberg) 1536, S. 2, 55, 61, 76.
 Christoffer, Greve af Oldenborg, 1336, S. 31.
 Christoffer Andersen 1536, S. 107, 109.
 Christoffer Hansen 1536 *ic.*, S. 38, 40, 44, 103, 109, 338, 361.
 Hr. Christoffer Jensen i Brøndby, 1539, S. 211.
 Christoffer Olsen 1536 *ic.*, S. 29, 99, 147, 303.
 Christoffer Pallisen 1536 *ic.*, see Ulfeld.
 Christoffer Persen 1539, S. 209.
 Christophorus Nicolai 1542, S. 10.
 Chrysostomus, M. Oluf, 1537 *ic.*, S. 1—3, 5, 7, 10, 14, 18, 22—3, 25, 76, 258.
 St. Clare Kloster i Roskilde, 51, 135, 185, 202, 219, 357. 3 Dieb, 281.
 Hr. Claus Aagesen til Hjulberg, see Thott.
 Claus Albretsen 1536 *ic.*, S. 56, 61, 102, 118, 124—5, 129, 147, 154, 229, 314, 338, 341.
 Claus Clausen (Thott) til Hvilberg 1536 *ic.*, 80, 279, 308.
 Claus Eggerdsen (Ulfeld) 1536 *ic.*, S. 44, 57, 60, 129, 145, 202, 219, 357.
 Claus Eriksen (Ravensberg) 1536 *ic.*, S. 34, 55, 67, 129, 152, 202, 228.
 Claus Hansen, 139.
 Hr. Claus Jensen i Roskilde 1536 *ic.*, S. 37, 103, 107, 138, 146, 155.
 Claus Iversen (Dyre) 1536 *ic.*, S. 57, 101, 225, 330.
 M. Claus Lauritsen, see Skavbo.
 Claus Marquardsen 1536, S. 101.
 Claus Mortensen, Rigens Skriver 1605, S. 161, 169, 171.
 Claus Nielsen i Barbjerg 1536, S. 35.

Clement, Skipper, 114, 358.
 Corper, Jørgen, 1537, S. 149.
 Coverdale, Myles, Biskop, 1556, S. 260.
 Daa, Claus, 1536 *ic.*, S. 29, 44, 56—7, 97, 99, 105—6, 119, 130, 132, 146, 193, 201, 219, 229, 281, 283—4, 310, 357. Eriks, 1536 *ic.*, S. 44, 55, 202.
 Jesper, 1536 *ic.*, S. 32—3, 56, 129, 228, 281. Jørgen, 1536 *ic.*, S. 42, 55, 77, 228.
 Dasing, 116.
 Daglon, see Universitetets Bygningssarbejder.
 Dalby Kloster, 47, 50, 108, 135, 137, 143, 151, 185, 202, 219—20, 309, 342.
 Daler, 317.
 Dalleren i Norge, 187.
 Dallund, 101.
 Dalum Kloster, 201.
 Dam, Jacob, Joachim, 1539 *ic.*, S. 214, 234—36. Otte van, 1537 *ic.*, S. 136, 185—6.
 Damsgaard, 56, 61, 102, 118, 154, 229, 338, 341.
 Damsholt, 175—6.
 Dannefer, Jacob Nielsen, 1658, S. 173—78.
 Danske Skytter 1536, S. 48.
 Darrum, Darum, 120.
 Mester David, 1554, S. 252.
 Dorothea, Christian III's Dronning, 103—5, 136, 208, 329.
 Fru Dorothe, Morten Johansens Enke, 1542, S. 327.
 Fru Dorothe, Hr. Knud Rude, 1536, S. 130.
 Fru Dorothe Sehested, 1541, S. 293.
 Drage (Lauritsen), 1536 *ic.*, S. 46, 151, 220, 230.
 Drageholm,

Drageholm, 29, 30, 53, 111, 137, 151, 155,
186, 215, 220, 230, 234, 344, 354.
Drammen, 221.
Drægholm, Hr. Mads, Rannil i Kjøbenhavn,
255.
Dresselberg, Anders Henriksen, 239. Niels
Andersen 1549, S. 239, 243.
Dringelberg, Peder, 1536 *ic.*, S. 143, 273,
352.
Duebrødre Kloster i Roskilde, 161, 202.
Dueholm Kloster, 27, 68, 201, 220.
Dus, Oluf, 1536, S. 121, 128.
Dyre, Claus Iversen, *see* denne. Grande,
1542, S. 117, 325, 338.
Døstrup Sogn, 321—22.

E
Ebelholt Kloster, 51, 80, 135—6, 148, 151,
185—6, 202, 204, 219, 309, 355, 357.
Ebeltoft, 124, 154, 184, 232, 309, 349, 358.
Eru Edle paa Bøvling, 114.
Egebrønde Byggested, 196.
Egelykke, 139.
Egenhus, Jost, 1536, S. 45, 110.
Eger i Norge, 39.
Egesparre, 201.
Hr. Eggerd 1536, 64.
Eggerd Henriksen, 1539, S. 222, 228.
Egholm, 75.
Egum, 230.
Eiler Eriksen, *see* Holle.
Eru Elene, Mourits Staves, 1536 *ic.*, S. 44,
202, 219, 357.
St. Eligii Vicarie i Erue Kirke i Kjøbenhavn,
1536, S. 78.
Eru Eline til Hjulbjerg, 1536, S. 109—10.
Eru Eline, Hr. Henrik Oves, 1542, S. 357.
Elleholm, 69, 156, 181, 212, 288. Len, 289.
Ellinge, 44, 152, 202, 293, 347.
Ellinggaard paa Halsnæs, 55.
Eru Elsfabe, 315.

Eru Elsfabe, Erik Mogensens Hustru, 314.
Eru Elsfabe, Jost Eriksens Enke, 1536, S. 110.
Eru Else, 1537 *ic.*, S. 106, 152, 201, 218—9, 222.
Eru Else, Abraham Eriksens, 1536, S. 129.
Eru Else, Hr. Hans Stodgaards, 1536, S. 131.
Eru Else Larmandsdatter, *see* Larmand.
Elved, 145.
Elvsborg, 101.
Emdensis, Ulrik, 1559, S. 272.
Emiksen, Anders, 1536 *ic.*, S. 56, 72, 129,
145—7, 152, 194, 202, 218, 222,
228—9, 311, 341. Emike Oksen,
1536 *ic.*, S. 44, 55, 129, 202, 219, 357.
Endelave, 105.
Engelholm, 25, 69, 108, 135, 137—8, 140—1,
154, 183, 197, 233, 277—8, 302, 343—4,
356—7.
Engelsholm, 86.
England, 310.
Envold Jensen, *see* Eerselv.
Erik Christoffersen, 55, 256.
Erik Knudsen, 1536, S. 55.
Erik Madsen (Holle), af Birke, af Elved,
1536 *ic.*, S. 55—6, 63, 130, 145, 189,
202, 219, 357.
Erik Mogensen, 1536, S. 57, 74, 99.
Erik Mortensen, 314.
Erik Nielsen (Tornetrands), 1536 *ic.*, S. 56,
129, 291, 326, 333—4, 338.
Erik Persen, 1539, S. 229.
Erløff Hoffgaard i Sagholm Len, 107.
Eru Ermegaard, Hr. Jørgen Hodebusts, 1536,
S. 41, 130.
Ermelund, 44, 202.
Erom Kloster, 24, 47, 51, 67, 108, 135—6,
151, 185—6, 202, 204, 217, 219—20,
297, 309, 355, 357.
Esenbek Kloster, 42, 201, 220.
Esendrup Markeshol, 327.
Estrup, 340, 354.
Esbo, Dr. Johannes, 1545, S. 22.

Saaborg, 99, 141, 182, 184, 232, 312, 350, 358.
Sabritius, M. Jacob, 1540 *ic.*, S. 1—4, 7, 10, 15, 22, 27—8, 96, 242—4.
Sadebur, see *Bonder*.
Salk, Jep, 1536, S. 42, 55, 68, 77, 143.
fr. Salk Gregerfen, 109.
Salkesanger, 37, 144. **Salkesleie**, 144, 300.
Salkenberg, 141, 154, 183, 233, 278—9, 357.
Salkster, 33—4, 41, 57—8, 73, 99, 106, 141—2, 147, 184—5, 189, 192—3, 197, 201, 204—5, 213, 218—19, 223, 232, 267—8, 272—3, 291, 300, 313, 331, 347, 350, 353, 356—7.
Salkster, Jens, 1536, S. 36. **Josep**, 1536 *ic.*, S. 57, 64, 78, 80, 97, 10—3, 202, 219, 279, 309. **Lauris**, 1536, S. 67.
Mogens, 1536 *ic.*, S. 57, 68, 129, 201. **Peder**, 1536 *ic.*, S. 57, 129, 145, 201, 357.
Salksterbo, 69, 104, 135, 141, 149, 154, 183, 233, 286, 304, 306, 357. **Len**, 34, 202, 223.
Sanefjord Sogn, 292—3.
Sanne Len, 187.
Sans, 120, 322.
Sarscherred, 202.
Sarum, 44, 202, 246, 252, 255, 357.
Sassi, Christiern, 1536 *ic.*, S. 57, 126—27, 129, 193, 329, 338, 340. **Mester Splid**, 1536 *ic.*, S. 56, 335.
Sastergaard, 117.
Saurholm, 201, 209.
Sareherred, 34, 53, 159, 223, 235, 259, 343, 347.
Sechtel, Povl, Rynter, 268—69.
Seis, Baa, 206.
Selchen, see *Welthen*.
Semern, 51, 211.
Serregaard paa Mors, 325, 335.
Sersherred, 34, 223, 296, 342, 351.

Setalle, 36, 38, 40, 45—6, 48, 53—4, 66, 74—6, 138, 153, 186—7, 196, 212, 216, 219, 281, 286—88, 301—2, 306—7, 319, 334. **Tilførsel af, til Slaaben** 1538 *ic.*, S. 197—204, 217—19, 351—3. **Til Herredagen** 1536 *ic.*, S. 37. **Til Kongereisen**, 121—2. **Til Befæstningen af Malmø Slot**, 190. **Kjøbenhavns Proviantering** 1539, S. 214—5.
Sjelde Sogn, 80.
Sjendsherred, 105, 222.
Sjereherred, 234.
Sikkelsen, Axel, 1536 *ic.*, S. 56, 228. **Niels** 1536, S. 55.
Sistriet vedkommenbe, 74, 146, 148, 153, 188, 244, 286, 289, 292, 300—1, 304, 323—24, 359—60. **Laxestieri i Norge**, 187.
Slaaben, 37, 39, 40, 45, 49, 50, 52, 54, 73, 78, 103, 155, 159, 187—8, 195, 197, 216—18, 220, 295, 303, 351, 353. **Fortegnelse paa Drilogsliste og sammes Demanding og Proviantering** 1538, S. 197—204. **Drilogsliste udsendes** 1541, S. 295. **Skibshovedemænd** 1539, S. 217—18, 295. **Skibsbbyggere udskrives** 1536, S. 52. **Solf udskrives** 1536 *ic.*, S. 44. **Syrblase** 1536, S. 109. See *Naabemænd*.
Slemming, Fru Tale Slemmingsdatter, 352.
Slensborg, 63, 109, 322.
Sliginde, 135, 137, 185, 280.
Slinholm, 229.
Sloutrup, Slogtrup, 314.
Sobitslet, 290.
Solkersdorp, 285.
Sonteyn, Claus, 1554, S. 252, 255, 267.
Sorlov, 238, 241, 257. cf. *Wornesflab*.
Franciscus Hispanus, Gerold, 1542, S. 11, 25.
Franciscus Westvedianus, 1544, S. 15.
Frands Iversen, 1536 *ic.*, S. 117, 325, 328.
Frands

Grands Vormorsen, Sector, 1536 *ic.*, S. 76, 294.

Franké, Greer, 1536, S. 42, 230.

Fransz Gesandt 1541, S. 8.

Frederik I, Ronge, 39, 120, 128, 138, 140, 144, 152, 182, 336, 354.

Frederik, Hertug, 1556, S. 260.

Frederik, Chr. III's Søn, Hylbing 1542, S. 320—21.

Frederiksborg 1568, S. 165.

Frederus, Johannes, Superintendent paa Ry-gen, 1544, S. 23.

Freblos, 39, 221, 318, 324.

Fredegaards Len, 44, 202.

Fredsmark i Kolbinghus Len, 114—15.

Fresse, Jean de, 1541, S. 8.

Fribonder, 224, 335—6.

Friis, Dr. Bernt, 1542 *ic.*, S. 10, 15, 22, 261.

Friis, Claus, 1542, S. 9.

Friis, Herman, 1540, S. 6.

Friis, Hieronymus, preussisk Hovedsmand, 1536, S. 37.

Friis, Hr. Anders, 329. Hr. Christiern, 1536 *ic.*, S. 56, 111—12, 130, 201, 217, 220, 327, 334. Hans, 1536, S. 75. Henrik 1536 *ic.*, S. 56, 146, 228. Jep, 1536 *ic.*, S. 56, 59, 105, 116, 129, 148, 193, 330, 334, 337. Johan, 1536 *ic.*, S. 28, 55, 72, 142, 191, 201, 217—19, 227, 256, 278, 275, 304, 321, 323, 334—6, 339, 342, 346, 354, 359, 361. Iver, 1536, S. 56, 129, 340, 360—1. Hr. Jørgen, 1541, S. 315—16, 319, 321, 323, 329, 331, 335, 339. Mester Niels, 1536 *ic.*, S. 56, 76, 268, 331, 365. Niels til Vadsfjergaard 1536, S. 57, 117, 194. Tønne, 1621, S. 95—6.

Grofteherred, 34, 223, 296, 351.

Grotræ Kalente i Sønderherred paa Laaland, 231.

Grotræ Kloster i Halsborg, 334. J Ribe, 98. J Rostkilde, 51, 135, 185, 189, 202, 219.

Groslund Mark, 116.

Grosherred, 316.

Grosted Mark, 148.

Grostrup, Grostrup, 118.

Guche, Caspar, 1536 *ic.*, S. 37, 131, 133.

Guckerne, 303.

Guldrøste Len, 44, 78, 107, 110, 285, 289.

Gyn, 29, 38, 40, 48, 55—6, 76, 99, 106, 129—30, 132, 141, 147, 211, 213, 216, 218, 222, 227—8, 230, 232, 296, 300, 312—13, 318, 320, 347, 349—50, 356, 358. Stift, 29, 146, 184, 201, 258, 268.

Gyrblase, 1536, S. 109.

Hams, 205—6.

Herstendommene, maae kjøbe Betalte i Rønne-Island 1541, S. 301.

Høvling, 102.

Gaabense, Gaabenæs, Færg, 291.

Gaas, Hr. Hans, 1539 *ic.*, S. 229, 265.

Gaasfæl, 141, 154, 183, 279.

Galde, Hr. Gude, 1537 *ic.*, S. 148, 155, 206.

Galstyt, Thomas, 1536 *ic.*, S. 56, 102, 129.

Galt, Anders Ebbesen, 51, 130. Peder Ebbesen, 1536 *ic.*, S. 29, 30, 37, 56, 63, 69, 105, 112, 117—18, 122, 124—7, 133, 139, 142—3, 147—9, 154, 182, 187, 192—5, 198, 200, 203, 207, 211, 213—14, 217—18, 220, 222, 226, 229, 284, 291—3, 296—7, 313, 316, 319—21, 323, 329, 331—3, 335—6, 345, 347, 349, 353.

Galtum,

Galten, 70, 328, 334.
 Gavnø, 219.
 Nester Gebble, Bisshop i Bergen 1536, S. 81, 146.
 Geder, aflægges 1537, S. 196.
 Geldern, Hertugen af, 1536, S. 31, 353.
 Gellerup Mark, 116.
 Gelfstrup Gaard og Gods, 201.
 Genderup, Ginderup, 56.
 Gerd Jensen, see Ulfsønd.
 Gerholm, 57.
 Gersdorf, Chr., 1675, S. 178.
 Gersherred, 34, 202, 223, 286—7, 352—3.
 Gibster, Hertug Albrechts og Grev Christoffers, 1536, S. 31, 36.
 Gilsheim, Dr. Rembert, 244.
 Gjed, Jacob, 1536, S. 55, 137. Fr. Joachim, 1537, S. 196.
 Gjedde, Knud, 1536, 55, 97, 129.
 Gjedsør, Gyløse, 201.
 Gjelskov, 352.
 Gjerlevherred, 297, 331.
 Gjerslev, 170, 172.
 Fru Gjertrud, 1536, S. 65.
 Fru Gjertrud paa Annes, 1538, S. 201, 204.
 Fru Gjertrud, Fr. Johan Bjørnsens, 1536, S. 129, 228.
 Giese, Frederik, 1675, S. 178.
 Gjesinggaard, 57, 340.
 Ginderup, see Genderup.
 Gindingherred, Giumherred, 127, 312.
 Gjordsen, Nester Claus, 111. Mattis, 1536, S. 111.
 Gislew, Gylsel, Kirke, 77.
 Gislumherred, 106, 193, 291, 297, 328.
 Gieselfeldt, 35.
 Gjaesteri, 189, 238—34, 238, 255—6, 292, 312. Gjaefningshavre, Gjaefningspænge, 238, 245—6, 260.
 Gjøe, Albrecht, 1536 ic., S. 34, 57, 130, 191, 202, 206, 218—19, 223, 234. Anders,

1536 ic., S. 57, 68, 129, 353. Axel, 1537, S. 145. Esfil 1537 ic., S. 151, 220, 283—4. Knud, 1536 ic., S. 57, 68, 74, 129, 192, 231—2. Fr. Mogens, 1536 ic., S. 30, 34, 56, 78, 105, 128, 130, 142, 154, 191, 201, 211, 218—19, 222, 297, 321, 361. Mogens, 1605, S. 170. Pernille, Anders Ebbesens, 1536 ic., S. 51, 52, 130—31.
 Gjengebeherred, see Gylvingherred.
 Gjerdingherred, 118, 314, 319—20, 333.
 Gjerslev, 44, 51, 72.
 Glad, Nester Anders, 1536 ic., S. 76, 268. Rasmus, see Læus.
 Gladsaxe Len, 34, 202, 223, 286, 296, 352—3.
 Gladsaxe Sogn, 275.
 Glambek, Niels, 1536 ic., S. 61, 126—7, 193, 229, 315.
 Glenstrup Sogn, 83—92.
 Glistvig Rolle, 327.
 Glob, Nester Anders, 1536, S. 40, 141, 228. Christiern 1536 ic., S. 56, 326, 361. Genrik, 1541, S. 317. Melchior, 1542, S. 324. Oluf, 1542 ic., S. 20, 265, 324, 334, 340.
 Glorup, 229.
 Glød, Fr. Hans, 1543, S. 14.
 Godst Vogensen, see Vognsen.
 Godske, Nester Mogens, 1536 ic., S. 41, 44, 159, 202, 211, 215, 219, 233—4. Mogens, 1542 ic., S. 242, 265, 291, 313, 344, 347—8, 357. Peder, 1538 ic., S. 21, 204, 214, 223, 234—6, 242—3, 267, 281, 291, 293, 300, 333.
 Gothus, Ambrosius, 1540, S. 6. Oluf, 1540, S. 6.
 Gothicus, Petrus, 1540, S. 6.
 Fr. Gottskalk, Rannik i Roskilde, 1552, S. 247, 251, 254, 259, 262.
 Gottorp,

Gottorp, 43, 151, 192, 301. Statholbereren paa, 1538, S. 207.

Graabrødre Kloster, i Helsingør, 78, 188; i Lund, 159, 188; i Oslo, 195; i Viborg, 214; i Østad, 140.

Gramrode, 148.

Greenaa, 124, 154, 184, 232.

Gt. Gregorius i Gaubløse, 1558, S. 268.

Gremmerstrup Vind, 201.

Grensfeldius, Peder, 1559, S. 272.

Grevseidens Tid vedkommende. Overfald paa Næsmark Gaard 52; paa Gieselsfeldt 35; Høistrup Gaard 35; Knudstrup Gaard 37; Næsbysgaard 35; Taastrupgaard 35; Valsøgaard 35. Indgreb i Jørgen Henningsens Ejendomme 82—8; i Jens Rosengaards 63; Gste Vilbes Ejendele i Ralme 213. Plustring af Kongeskatte 69. Plustring af Gæme 205. Overfald paa Præstegaarden i Hemmet Sogn 114. Betskydning af Barbjerg 73. Fegntningen ved Varde 121. Ralmes Overgivelse 213. Hertug Albrecht og Grev Christoffer, 31. Marcus Meier 73. Skipper Clement 114, 358. Tybste Bondeens Taxering i Anledning af Bondekrigen 329. Gaard forbrydes 73, 318. Halsløsning 64. „Feiden“, „Grevens Tid“, „Oplobet“, „Rigens Hender“, 42, 59, 64, 66—8, 101, 104, 126, 128, 134, 137, 140, 158, 221, 223, 278, 318, 348. See Landefnægte.

Gris, Daggi, 1536, S. 57.

Grinderølev Kloster, 201.

Grubbe, Siverd, 1536, S. 34, 55, 129.

Græse, Grefse, 283—4.

Gron, Erik, 1541, S. 815. Mattis, 1536 ic., S. 56, 65, 315, 338. Morten, 1536, S. 117, 127. Simen, 1536, S. 61.

Gronningen, 40, 121.

Guldbager Mark, 317—18.

Guldborg Fægte, 291.

Guldbrendsdalen, 39.

Guldbrendstorp Gaard i Halmstad Herred, 62—3.

Guldsmed, R. Hans, 1559, S. 270, 274—5.

Gulland, Gotland, 144—5, 196, 210, 280—81, 298—9.

Gunderstorp, 97, 277.

Guntrup Gaard, 109.

Gustaf, Konge af Sverrig, 1541, S. 286—8.

Gydingherred, 97, 189, 223, 286—7, 352, 354.

Gyldenstjerne, Axel Persen, 1536, S. 56.

Christoffer, 1536, S. 56. Erik, 38.

Gabriel, 1536 ic., S. 56, 71, 122—3, 130, 142, 191, 201, 218—19, 222, 281—2, 292, 296, 329—30, 333, 340, 352, 360—1. Jørgen, 1536 ic., S. 56, 228, 311. Knud Persen, 1536 ic., S. 56, 77, 118, 142, 196, 204, 222—3, 291. Knud, 1536 ic., S. 68, 74, 102, 117, 121, 127, 129—30, 139, 159, 191, 209, 211, 214, 218, 234, 284—5, 290, 299, 300, 304, 307, 313, 340, 354, 357. Ludvig Olsen, 116, 202. Hr. Mogens, 1536 ic., S. 20, 34, 47, 49, 52, 55, 97, 129—30, 142, 144, 194, 202, 210—11, 215, 218—19, 223, 235, 284—5, 301, 307. Mogens, 1568, S. 166. Otte, 1536 ic., S. 56, 105—6, 116, 130, 191, 201, 218, 222, 224, 297, 320.

Gynderberg, Jørgen, 1536, S. 137, 186.

Gørting, Morten Jensen, Ribber, 1417, S. 93—95. Johan Bosen, 1417, S. 93—95.

Gørtinge Gaard, 201.

Mad, M. Mads, 1540 *ic.*, S. 3, 7, 10, 15, 18, 20—2.
Maderslev, 39, 54, 322. **Maderslevhus**, 301.
Madsbherred, 105, 206, 222, 297.
Magedorn, Jans, Skovriber, 1658, S. 177.
Mageløse, 35.
Magenskov Len, 106, 147, 201, 222, 227, 296, 312, 347.
Magested, 57, 202.
Maf, Christoffer, 1536 *ic.*, S. 39, 55, 68, 75, 129, 211, 347.
Maland i Norge, 39. **Malanddal**, 39.
Mald Slot, 124, 182, 203, 297, 305, 313, 328, 360—1. **Len**, 297, 354.
Maldager, Anders, 1544, S. 20.
Maldbherred, 83—92, 222, 291, 331.
Maldfjær Gaard, 305, 354.
Maldsted Kloster, 82, 151, 201, 350.
Malland, 69, 72, 78, 80, 109, 144, 154, 202, 223—4, 233—5, 279—80, 296, 351—2, 356—7.
Malmstad, 69, 102—3, 107, 141, 154, 183, 196—7, 233, 235, 278, 280, 300, 308—9, 356—7.
Malmstadbherred, 34, 62—3, 80—1, 102—3, 202, 223.
Mals, Michel, 1536, 77.
Mals Stiftelse, 286.
Malsnæs, 55, 209, 348. **Kongens Gaard paa**, 59.
Mamborgske Eendebud 1549, S. 244.
Mammer, Mester Claus, 1536, S. 76.
Mammer, Bistoppen af, 38, 196. **Stift**, 195, 310.
Mammerum Herred, 102, 116, 126—7, 316.
Mamsfort, Dr. Cornelius, 18, 247, 251, 254, 259, 262—3, 270—1, 275.
Mandherred, 105, 123, 201, 222, 296, 317, 330—1, 339.
Mannæs, 123, 339.
Mans, Rønge, 207—8, 351.

St. Hans Kloster i Horsens, 124, 201; i **Dense**, 47, 132, 152, 201; i **Ribe**, 201.
Dr. Hans Hagesen, see **Thott**.
Dr. Hans (Nielsen), Dominicaner-Provincial, 1536, S. 76.
M. Hans Albretsen, 1552 *ic.*, S. 246—8, 250—1, 253, 258, 261—4, 269—70, 274—5.
Hans Berildsen, 1539, S. (77), 229.
Dr. Hans Henriksen, 1559, S. 275.
Hans Jensen, 1536, S. 56, 129.
Hans Rødsen i Lyffesholm paa Langeland, 1537, S. 193.
Hans Laurenzen, 1536 *ic.*, S. 57, 117, 315, 333.
M. Hans Lausen, Kannik, 1546 *ic.*, S. 28, 261.
M. Hans Mogensen, 1558, S. 270, 274—5.
M. Hans Pommer, 250.
Dr. Hans Povelsen, 1559, S. 272, 275.
Hans Stigsen, 1537, S. 152, 228, 342.
M. Hans Svendsen, Professor, 1552, S. 246—7, 251—2.
M. Hans Tausen, 1536 *ic.*, S. 42, 76, 360.
Hans Villomsen, 1538, S. 201, 357.
Hansten, Kort, Krigsoberst, 1536, S. 46.
Hardbo, Harbo, Christiørn, til Røstrup, 1536 *ic.*, S. 56, 71, 327. **Peder, til Rielsby**, 1536, S. 57, 102, 118.
Hardenberg, Eiler, 1536 *ic.*, S. 56, 129, 226, 229, 312, 314, 329, 338, 347, 353. **Joachim, Jacob**, 1536 *ic.*, S. 55, 64, 130, 142, 148, 152, 216, 228, 290—1, 303, 313, 317, 321, 341—2. **Korfits**, 1536 *ic.*, S. 56, 129, 229.
Hariagersbherred, 353.
Harpelund, 207.
Harritsborg Len, 34, 53, 147, 214, 348.
Harritsfjær, 120, 339.

Harritslev

Garrislev Gaard, 201, 228.
 Garsyssel, 86.
 Gasleherred, 222.
 Gattrupgaard, 116.
 Gatinge Mark, 332.
 Gaverslev Mark, 330.
 Gavreballe Gaard, 319, 332.
 Gedemarken, 39.
 Gederstorp, Keinolt, 1536 x., S. 47, 56,
 106, 129, 132, 145, 201, 215—6,
 218—9, 222, 305.
 Geegaard, 57.
 Segelund, R. Morten, i Halborg, 76, 334.
 Geie, Hr. Jep 1537 x., S. 2, 20, 28. Kund,
 1558, S. 265.
 Geinet, 334.
 Gelgeland, 156.
 Bru Gelle, Per Marwins, 1536 x., S. 130,
 228, 342.
 Bru Gelle, Niels Skabelands, 1542, S. 333.
 Bru Gelle, Hr. Holger Ulfstands, 1536, S. 130.
 Gellerup, 144, 283—4.
 Gellumherred, 331.
 Gelnefirke, 47, 135, 151, 185, 202, 219—20,
 280, 309, 346, 355, 357.
 Gelfingborg, 17, 33, 52, 69, 75—6, 138,
 141, 154, 183, 188, 196—7, 233,
 236, 302, 354, 356—7. Len, 34, 65,
 215, 223, 296, 346, 352.
 Gelfinger, 13, 33, 36, 45, 49, 50, 52, 98—9,
 140, 154, 173, 184—5, 197, 233, 310,
 330, 345, 353, 357. Graabroderkloster,
 78, 188. Karmeliterne, 78, 104. Messe-
 præsterne 1536, S. 78. Tolben, 245—6,
 250, 258, 261, 267, 272—3. Tolberen,
 35, 40, 44, 140, 187, 217.
 Gelsonedgaard paa Langeland, 193.
 Gelteland, Getteland, i Norge, 156, 187.
 Gennegaard, 102, 116, 118, 359.
 Mester Genning i Lund, 1541, S. 296, 352.
 Genrettelser, 59, 142, 144, 211—12, 314, 318.

Henrik Knudsen til Rødding, 1541, S. 315,
 333.
 Henrik Nielsen, 1536, S. 57.
 Herling, Mourits van, 1536 x., S. 137,
 186, 201, 340.
 Herredag, Stævninger til, 1536 x., S. 32—3,
 35—7, 42—3, 49, 52, 55, 75, 101,
 128, 134, 141, 152, 196, 204, 211,
 217, 353. Herredag i Rjogh. 1536—37,
 S. 67, 182. Rjoghernes Guldmægtige,
 131. Tilførsel af Proviant til Herre-
 dagen i Rjogh. 1536, S. 37. Herre-
 dagen i Rjogh. 1541, S. 297—9.
 Herredagen i Dønsø 1539, S. 218,
 220—1, 223, 226—7.
 Herredagskloster, 47, 50, 58, 67, 77—9,
 106, 108, 135, 137, 151, 185, 202,
 219—20, 278, 309, 346, 355, 357.
 Herrestadherred, 235, 280.
 Herringe Mark, 152.
 Hershorn Mark, 329.
 Hesselager, 95, 275, 321.
 Hesselmed, 56.
 Hesselste Sendebud 1537, S. 145—6.
 Hidesherred, 105, 123, 201, 222, 297, 326,
 332, 334.
 Hjermerup Sogn i Skåne, 109.
 Hildebrand, Hans, 1536, S. 47.
 Hilleselev Sogn, 85.
 Hindeborgherred, Hønborgherred, 65.
 Hindegavl, 106, 108, 218, 297. Len, 147,
 201, 222, 227, 296, 347.
 Hindestift i Østerherred, Ribe Stift, 324.
 Hinstedherred, 105, 201, 222, 291, 331.
 Hingherred, 105, 122, 222, 296, 359.
 Hispanus, Franciscus, Herold, 1542, S. 11, 25.
 Hjørring, 124, 154, 185, 232, 309, 349, 358.
 Hjøbro, 124, 184, 232, 309, 327, 331, 349,
 358.
 Hofmand, Henrik, 1536 x., S. 50, 206, 212,
 306.

Solbøt, 67, 74, 99, 140, 154, 184, 233, 357.
 Len, 34, 53, 147, 159, 201, 223.
Solbøtgaard, 56, 109.
Solbøherred, 74, 209, 293, 334.
Solbøhavre, 238.
Solf, Mandrup, 1536, S. 56, 129, 137, 329.
Solland, 40, 323, 326.
Sollandere i Ballum Mark, 93.
Sollanderhus udenfor Ryborg, 60.
Solm, 102, 117, 119, 319, 338.
Solmandsherred, 124—5, 154.
Solmefloster, 147, 201, 219, 228.
Solmgaard, 61, 101, 117, 126, 193, 319, 324.
Solst, Hans, 1537, S. 103, 118. Jørgen, 1537, S. 158. Mads, 1542, S. 9. Morten, 1537, S. 158. Niels, 1536, S. 45.
Solstebro, 117, 121—2, 124, 126, 154, 184, 232, 285, 309, 316, 318, 320, 324, 349, 358. Solstebro Gaard, 354.
Sondorf, Steen, 1675, S. 178.
Sørnsherred i Ejsland, 4, 17, 22, 35—6, 235.
Sørnsild, Huobensild, Mark, 320.
Sorum Mark, 320.
Sorsens, 76, 124, 131, 154, 184, 232, 315, 358.
 St. Hans Kloster, 124, 201. Kapel, 312.
Sorslunde paa Laaland, 231.
Sorby paa Laaland, 201.
Sovensildt, Erik, 1536, S. 56.
Sumble, 143.
Sundermark, Peder, 1605, S. 168.
Sundsøet, 200, 219.
Sundslund Kloster, 123, 201, 360—1.
Sured Sogn, 306.
Susen, Dr. Tileman von, 1540, S. 3, 4, 6.
Susum Kjøbstad, 313.
Svas, Beritte Svasbatter, 1542, S. 332.
 Christiørn, 1542, S. 340. Jens, 1537, S. 193, 229, 322. Jost, 1542, S. 340.

Sveen, 348.
Sverring, 290.
Svid, Mester Christiørn, 43. Jep, 1536, S. 43, 340. Povel, 157.
Svide, see Jens Røgenfen.
Sviddingherred, 115.
Svilebjerg, 80.
Svitfeldt, Christoffer, 1536 x., S. 29, 40, 56, 97, 156, 303, 313. Povel, 1558, S. 268.
M. Sylarius, see Giler Hansen Malmø.
Søg, Erik, 1536, S. 57, 71, 214, 335. Løfel, 1536, S. 57. Johan Søyten, 1539, S. 220. Peder, 1541, S. 316, 328, Søren, 335.
Søgebro, 315.
Søismark paa Laaland, 207—8.
Sølinge Len, 44.
Sønneborg Len, 48, 105, 108, 200, 219, 222, 229, 296.
Sørbygaard, 41, 44, 211. Len, 202.
Sørby Kirke, 65.
Sørret Sogn, 306.
Søy Sogn, 137.
Søyby Kirke, 101.
Søyby Len, 34, 202, 223.
Søyer, Marcus, 1536, S. 103.
Søyten, Johan, 1539, S. 220.
Søystrup Gaard, 35, 201.

M. Jacob, Prior i Dueholm Kloster, 68.
Fr. Jacob i Bugdal, 1539, S. 222.
Mester Jacob i Viborg, 1536, S. 76.
Fr. Jacob, 1542, S. 10, 20.
Jacob Mouritsen, 1537 x., S. 142, 211, 339.
Jacob Persen, 1539, S. 229.
Jacob Vognsen, see Vognsen.
Fru Jde, Fr. Mouritz Sparres, 1536, S. 130.
Jdestrup, Øderstrup, Kirke paa Røst, 121.

Jelling.

Tellingsføsel, 319.

Hr. Jens Christiernsen, Provst i Galt, 1536,
S. 70, 71.

Mester Jens Christiernsen i Ribe, 1536, S. 76.

Jens Eriksen, 1536, S. 41, 101.

M. Jens Hansen, Rannik i Viborg, 1542,
S. 329.

Jens Jørgensen i Egelykke, 1537 ic., S. 139,
229, 342.

Hr. Jens Jørgensen, Rannik i Roskilde, 1545
ic., S. 24, 28, 273.

Jens Lauritsen 1539, S. 212—13.

Hr. Jens Lauritsen, 63.

Hr. Jens Lauritsen 1537 ic., S. 21, 111.

Jens Marquardsen (Skjernov), 1536 ic., S.
57, 69, 101, 328.

Hr. Jens Marsen, 1536, S. 118.

Jens Mogensen (Hvide) til Sindlinggaard, 1536
ic., S. 102, 126, 230, 316, 335, 337—40.

Hr. Jens Nielsen, Rannik i Roskilde, 1559,
S. 273.

Hr. Jens Nielsen, Vicarius i Viborg, 1537,
S. 139.

Jens Nielsen, 57, 130, 142, 192, 220.

Jens Thomesen, 1536 ic., S. 57, 61, 101,
117, 126—7, 193, 217, 222, 229, 291,
319, 324, 334—5, 337—8.

Hr. Jens Villadsen, 1542, S. 328.

Hr. Jep Grerssen, Vicarius i Lund 1541, S. 300.

Jep Tordsen (Sparre), 1536 ic., S. 18, 30,
44, 50, 52, 55, 78, 110, 130, 142,
158, 191, 211, 215, 218—9, 223, 235,
279, 289, 339, 343, 357.

Jerdersen i Norge, 187.

Scientiatus Jeremiaesen, 1554, S. 252.

Jerslevherred, 329.

Jernhytten i Skaane, 181, 190, 280.

Jerup Gaard, 201.

Mester Jesper, see Brochmand.

Jesper Gregersen 1539, S. 229.

Jesuitter, 1605, S. 168.

Hru Ingeborg, Hr. Rarfor Timands Galt,
see Sparre.

Jingelstadherred, 342

Hru Inger, Grit Daas, 1542, S. 357.

Hru Inger, Hr. Vincents, 1537, S. 146.

Hru Inger, Hr. Riels Hentzens Galt, 1536
ic., S. 72, 204.

Jingedal Skibred, 40.

Hr. Joachim Knudsen i Skamby, 1539, S.
229.

Joachim Mouritsen, 1539, S. 233.

Hru Johanne paa Hagelese, 1536, S. 35.

Hru Johanne, Hr. Age Bragdes, 1536, S. 129.

Johannes Olavi, 1536, S. 100.

Hr. Johannes, 255.

Hr. Johan Persen, 1536, S. 69.

Hr. Jon Guttormsen, Superintendent i Sla-
vanger Stift, 1541, S. 302.

M. Jonas Andersen, 1545, S. 23.

Jonstrup, 202, 209.

Jordanus, M. Marcus, 1552, S. 246—7,
251.

Jost Andersen, see Ulfeld.

Jost Eriksen, 110.

Jtrup Gaard, 147.

Joland, 313. Kloster, 313.

Jungehoved Len, 201, 219, 223.

Juul, Anders, 1536, S. 148. Axel, 1536,
ic., S. 30, 42, 56, 63—4, 115, 147,
182, 186—7, 192—3, 198, 201, 203,
207, 214, 217—8, 220, 222, 229, 232,
296, 300—1, 303, 313, 329—31, 347,
360. Bertel 1539 ic., S. 229, 326,
338. Envoild, 1536 ic., S. 56, 117—2,
126—7, 129, 193, 229, 338, 340.
Erik, 1536, S. 57. Hartvig, Biskop,
114. Hartvig Tamsen, 1536 ic., S.
56, 62, 70—1, 220, 291, 312, 314,
329, 339. Jens, 1536, S. 56. Lange
Jens, 1536, S. 57. Jep, 1536 ic.,
S. 67, 120, 319. Jver, 1536 ic.,
S. 33.

S. 33, 230, 296, 312, 320, 329, 333.
 Mester Iver Kjeldsen, 1536, S. 56,
 60, 98, 112. Jørgen, til Raage, 1537,
 S. 341. Jørgen Jansen, til Brinke,
 1537 ic., S. 112, 147, 353. Bjeld,
 Ghilianus, 1542, Bæbel, siden Biskep, 8.
 Bjeld Iversen, S. 114, 319. Mo-
 gens, 1536 ic., S. 56, 117, 126—7,
 129, 193, 330. Unge Mogens, 1536,
 S. 57. Niels, 1536 ic., S. 43, 56,
 230, 296, 317, 319, 326, 329, 359. Niels
 Kjeldsen 1536 ic., S. 56, 193. Nis,
 1541, S. 314. Peder, 1536 ic., S.
 56, 60, 147, 321, 333, 341, 358.
 Søren, 1536, S. 71. Thomas
 Iversen, S. 114.
 M. Iver Bertelsen, 1559 ic., S. 160, 274—5.
 Fru Jytte, Niels Broks, 1537, S. 130.
 Jøe Martestjæl, 285.
 St. Jørgens Gaard i Malmø, 154.
 St. Jørgens Kloster i Aarhus, 333.
 Hr. Jørgen, Prior i Malmø, 288.
 Mester Jørgen, Præbikant, 1536, see Sabolin.
 Jørgen Aagesen, 1536, S. 42, 55.
 Jørgen Clemmesen, 329.
 Jørgen Henningsen, see Dvibov.
 Jørgen Jensen, 1536, S. 42, 55, 77, 151.
 Jørgen Persen, Rentemeester, 1536 ic., S. 141,
 147, 186, 194, 207, 232, 258, 292,
 296, 313, 352, 358—9.
 Jøsted Martestjæl, 285.
 Raas, Fru Anne Raasbatter, 1541, S. 291.
 Erik, 1536, S. 57. Mogens til Ørn-
 brup, 1536 ic., S. 56, 123, 317.
 Mester Mogens, 1536 ic., S. 39, 57,
 201, 220, 229, 291, 319, 326, 339.
 Kalbsret til Kirker, 81—92.
 Kalf, Peder, 1541, S. 285.

Kallundborg, 33, 41, 58, 73, 76, 99, 137,
 140, 149, 154, 184—6, 191, 197, 233,
 346, 357. Bispegaarden i R., 157. R.
 Len, 84, 53, 147, 159, 209, 215, 222,
 348, 357.
 Kalle Len, 105, 124, 182, 203, 222, 230, 297.
 Kalmar, Rebe i, 1541, S. 286—8.
 Kapeller. Jerusalems Kapel udenfor Viborg, 359.
 Krosbølle Kirke, 231. St. Laurentii Ka-
 pel i Roskilde, 267, 272—3. St. Olufs
 R. i Haldsted paa Laaland, 82. St.
 Rochi R. i Trækirke i Kjøbenhavn, 11.
 St. Sigfridi R. i Roskilde Domkirke,
 258, 261, 267, 272—3. St. Spiritus
 Kapel i Horsens, 312.
 Kapeteyn, Dr. Peder, 1547 ic., S. 238—49,
 251, 253, 255, 258, 262, 271.
 Fru Karine, Hr. Henrik Knudsen, 1536, S.
 36, 130.
 Karle Birk, 201.
 Karlebo, 97, 104, 110.
 Karmellterne i Helsingør, 1536, S. 78, 104.
 Katholm, Rasmus, 1559, S. 272, 275.
 Fru Kathrine, Mogens Godtses Hustru, 1539,
 S. 211.
 Kelferen af Lybftland, 40, 323, 326. Kelferens
 Eenbebub, 1556, S. 259. See Bur-
 gundiske.
 Kellinghusen, Claus, 1541, S. 285, 320.
 Bjeld Iversen, see Juul.
 Hr. Bjeld Oluffen, 1536, S. 70.
 Kjerteminde, 99, 132, 141, 154, 182, 184,
 232, 312, 350, 358.
 Kill, Søren, Hovedsmand paa Gløborg 1536,
 S. 101.
 Kirkeordinantsen, 234, 302. Convocats i Anled-
 ning af, 1536, S. 76.
 Kirker. St. Albani R. i Odense, 312. Als R.
 i Viborg Stift, 85. Bagsværd R., 7, 11,
 12, 275. Hilsborg R. i Marskerred, 85.
 Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, 2, 248,
 271

271; i Ribe, 117. Olsenstrup R. i Nørre-
haldherred, 83—92. Halbfeld R. paa
Laaland, 82. Gillerstev R. i Vendelbo
Stift 85. Rastrop R. i Vendelbo Stift,
85. Krosbølle R. ved Rastrop, 55, 231.
Kirker i Lund, 108, 140, 289. Mariar-
ger Kirke, 85. Røb R. i Viborg Stift,
85. Raals R., 18. Nilai R. i Rast-
rop, 55. Oslo Domkirke, 195—6. St.
Peders R. i Kjøbenhavn, 255. St. Pe-
ders R. i Ribe, 112, 319. Kirker i Ros-
kilde, 210, 356. Staby Kirke i Viborg-
herred, 83—92. Vinblæs R. i Ojer-
seherred, 84—5. Vorbasse R. i Slang-
herred, 82. Kirkenes Vedligeholdelse,
81—92. Kirkenes Gods og Rente, 205,
292, 331, 289. Kirkefog, 77, 106, (151).
Afgift af Kirkerne til Universitetet, 1554,
S. 253, 273. Respektlader, 1526, S.
131—2. See Kapeller, Ende.

Hru Kirksine, til Absersrup, 1504, S. 207—8.
Hru Kirksine, Gabriel Oplbenskjernes Enke,
1536, S. 106.

Hru Kirksine, Karl Brylles, 1536, S. 129—30, 229.
Hru Kirksine, Hr. Peder Brylles, 1536, S. 130—31.

Kjærgaard, 57, 117, 229, 315, 333, 338.

Kjærum, Remdrup Kirke, 77.

Kjøbelov Sogn, 80, 231.

Kjøbenhavn, 55, 58, 67, 71, 76, 108, 110,
135, 147, 149, 154, 161, 179—80,
184, 197, 202, 206, 282, 278, 292, 300,
305, 355, 357. Kbhvns Slot, 37, 48, 53,
78, 97—8, 132, 136, 138, 143, 168,
184, 187, 197, 200, 203—6, 213, 218,
220, 235—6, 278, 283—4, 287, 290—1,
293, 309—10. Kbhvns Len, 34, 53,
147, 214, 223, 347. Kbhvns Gader, 6, 11,
12, 20, 21, 25, 206, 247—9, 251, 255,
259, 264—7, 270. Røder, 39. Vlin-
gaarden, 39. St. Petri Kirkegaard, 18.
St. Vilgii Vicarie i Gruekirke, 1536, S.

78. Degnebedømmet i Kbhavn., 111.
Kbhvns Befæstning, 235—7, 293. Pro-
viantering, 1539, S. 214—15. Stat-
holderne i Kbhvn., 27, 191, 215—7,
220. Reinold v. Heiderstorp, Overste
i Kbhvn. 1539, S. 215. Kroning og
Turnering i Kbhvn., 1537, S. 129—30.
Landstnægtenes Opfølg i Kbhvn. 1536,
S. 45. Kbhvns Jordstykke til Univer-
sitetet, 246, 250, 253, 258, 261, 264—7,
272. „Byens Bog“ 1568, S. 164.
See Altere, Hæredage, Kirker, Stoler,
Universitetet.

Kjøge, 30, 33, 35, 41, 46, 48, 52, 58, 68,
76, 99, 140, 145, 154, 184, 197, 232,
237, 291—2, 343, 346, 357.

Kjøge, Hr. Anders Peder Jensen, 1558, S. 270,
274.

Kjølstrup Sogn, 77.

Klarupgaard, 71, 214, 336.

Klingenbeek, Jørgen, 1537, 151, 215.

Klitteag, 322, 339.

Klosterne i Almindelighed, 66—7, 131, 181, 355—6.
K's Ornamente, 188. Kunste, som kunde
faae Præstetale, 1537, S. 188. Stu-
denter underholdes af Klosterne, 1541,
S. 309.

Klyver, 1537, S. 137, 186.

Knærdrup Kloster, dets Gods og Rente, 2, 4,
5, 9, 16, 17, 21—2, 24—6, 28, 142,
151, 186, 237—46, 250, 253, 255—7,
260—1, 262, 268, 271, 275. Abbedens
Stue, Kapitels Stue, Kirken, 244.

Knob, Dernt, 1539, S. 277. Knud, 1536,
ic., S. 80, 109—10, 279, 308. Lauris,
1536 ic., S. 48, 57, 129, 201, 353.

Knobbelyfte Birk, 201.

Knoppert, Dr. Albert, 1552 ic., S. 161,
246—55, 258—64, 268—76.

St. Knuds Kloster i Odense, 54—5, 72, 201,
219, 228, 309, 312, 355.

Mester Knud i Lund, 1536, S. 289.
 Knud Ebbesen, see Ulfeld.
 Knud Lauritsen paa Tommerup 1537, S. 109, 137.
 Knud Orsen, 1536 ic., S. 56, 129, 311.
 Knud Persen, see Øyldenstjerne.
 Knud Persen, Universitets Obeditor, 1552 ic., S. 245, 247, 250—1, 253—4, 256, 258, 262, 264.
 Knudstrup, 37, 334.
 Kol, Jørgen, 1542, S. 357.
 Kolholm, 229.
 Kolbing, 48, 65, 76, 112, 124, 131, 154, 184, 198, 216—19, 232, 255, 309, 331, 337, 349, 358. Kolbinghus, 83, 108, 115, 297, 338. Len, 105, 200—1, 219, 222, 284, 296.
 Kollerup, 56, 291, 326, 338.
 Kolling, Mester Jens, i Ralms, 1537, S. 156.
 Kongelv, 157.
 Kongesballe, 69, 79, 141, 154, 183, 233, 279.
 Kongsgaard paa Halsnæs, 59.
 Hellig Korshus i Ribe, 116.
 Korser, 9, 42, 99, 132, 140, 154, 184, 259. Len, 34, 53, 147, 159, 201, 222, 348. Slot, 291.
 Korte, Jørgen, 1539, S. 229. Laurits, 1539, S. 229.
 Krabbe, Christiern, 1537 ic., S. 193, 280. Erik, 1536, 77, 357. Glob eller Lucas, 1536 ic., S. 56—7, 66, 129, 193, 327. Jesper, 1541, S. 291. Jver, 1536 ic., S. 34, 40, 45, 53, 57, 61, 100, 103, 106, 130, 147, 159, 202, 313, 357. Kjeld, 1536 ic., S. 56, 282. Lucas, see Glob Krabbe. Mogens, 1537, S. 130, 137, 142, 357. Mester Morten, 1536 ic., S. 38, 204. Peder, 1537, S. 152. Thomas, 1536, S. 61, 337. Hr. Tyge, 1536 ic., S. 34, 39, 46, 49, 50, 52, 55, 60, 65, 77,

97, 107, 109, 129—30, 138, 140—1, 146, 190, 195, 210—11, 215, 218, 226, 355, 357.
 Krag, Niels, 1537, S. 119, 340. Niels, 1621, S. 95—6.
 Krampe, Hans, 259, 271, 275.
 Krapperrup, 73.
 Krenstern, 321.
 Krigen mellem Danmark og Sverrig 1658—60, S. 178—80; 1700, S. 179—80.
 Krogager Gaard, 30.
 Krogen, 51, 133, 204, 318. Len, 34, 52—3, 147, 159, 214, 223, 348, 357.
 Krognos, see Hr. Mourits Olsen.
 Krogerup Gaard, 70.
 Krogstrup, 315, 321, 323, 335.
 Krosballe, Kirke ved Rastkov, 55, 231.
 Kruckov, 1539, S. 214.
 Krummedige, Erik, 1536 ic., S. 48, 72—3, 105, 122, 129—35, 142, 145, 200—1, 211, 216, 218—9, 222, 225, 227—9, 281, 291, 296, 318.
 Krumpen, Hr. Otte, 1536 ic., S. 57, 72, 129, 211. Stygge, 1542, S. 300.
 Kruse, Christoffer, 1536, S. 56, 129. Gabriel, 1634, S. 85, 92. Jense, 1536, S. 69. Peder, 1536 ic., S. 56, 69, 334, 340.
 Krønge, Krøginge, Birt, 201, 347.
 Kye, 56.
 Kærning, Gjord, 1536, S. 77.

L

Laage, 341.
 Laaland, 33, 34, 41, 57—8, 75, 80, 82, 99, 101—2, 106, 110, 141, 143—4, 147, 150—1, 184—5, 189, 192—3, 201, 218—9, 228, 231—2, 267—8, 272—3, 291, 300, 313, 331, 347, 350, 356—7. Raholm,

- Laholm**, Laugholm, 78, 80, 107, 141, 151, 188, 223, 278, 300, 357. **Len**, 34, 202, 223, 296.
- Landgilde**, 39, 67—8, 73, 80, 233—4, 237—46, 256—7, 264, 268—9, 284, 312. Skovsøin, 112. Ansættelse til Landgilde, 1537, S. 181.
- Landesmægte**, 29—32, 36, 38, 43, 45—54, 69, 97, 182, 194, 215, 232, 301—2, 305, 309, 312—13, 331. Skytter, 73—4, 204; danske Skytter, 48—9. Skytters Benning, 186. Landesmægte og Skytterhold, 315, 349.
- Landsfrøne**, 30, 31, 33, 45—6, 50, 52, 59, 60, 69, 76, 78—9, 103—4, 106, 135—6, 140—1, 148, 154, 159, 182—3, 190, 197, 208, 215—6, 233, 278, 300, 302, 334, 353, 356—7.
- Landeting**, Biefings, 72. Hallands, 72, 78. Sjællands, 61, 248. Skaaens, 36, 216, 343. Viborg, 65, 95—6, 105, 112, 154, 314, 316, 320—1, 325, 328. Vrebo, 75. Alle Landeting 184, 214, 303—4.
- Landting**, 56, 229.
- Landwer**, Engel, 1536, S. 48.
- Langa**, Gunde, 1536 ic., S. 56, 223, 234—6, 357. Rester Gunde, 1536 ic., S. 56, 116, 315, 317, 320. Niels, 1536 ic., S. 39, 56, 61, 122, 132, 147, 201, 220, 229, 291, 307, 316, 329, 335, 338—9.
- Langeland**, 106, 141, 143, 147—8, 184, 193, 232, 317, 320, 347, 349—50. Ravend, 30, 57, 99, 139, 211, 216, 227, 229.
- Langsund** i Norge, 303.
- Dr. Langvetus**, 1557, S. 263.
- Larbjerg Markskjæl**, 327.
- Las** Iversen til Ellinggaard, 1536, S. 55.
- Las** Nielsen til Trotteberg, 1536, S. 109—10.
- Fr. Laurids Esbensen**, Vicarius i Roskilde, 1536, S. 135.
- Laurids Jensen**, 1536, S. 44; 46, 55, 129, 202, 204, 219, 357.
- Laurids Iversen**, 1539, S. 209.
- Laurids Madsen Døsefælder**, 1544, S. 16, 18, 263, 264, 271.
- Laurids Nielsen** i Refsnæs, 1536, S. 71.
- Larmand**, Fru Else Larmandebatter 1536, 102, 131. Peder, 156, 346.
- Leerbek**, 56, 329.
- Leiel**, Sander, 98, 110, 134, 206, 217, 249, 258, 261, 267, 310, 345.
- Leffinde**, 103, 111, 158.
- Lemvig**, 112, 123, 127, 154, 184, 232, 309, 314, 316, 337, 349, 358. St. Anne Alter, 314. Slot, 124.
- Fru Lene** paa Bagnæs, 1539, S. 211, 226, 357.
- Lengsholm**, Rensholm, 101, 328—9.
- Liebsit**, Marten, Rimester, 1536, S. 31.
- Lille**, M. Peder, see Barons.
- Lilleherred**, 235, 293.
- Lindenov**, Anders Hansen, til Ellierup, 1539, S. 229. Christoffer Hansen til Høbbølet 1541, S. 290. Hans Johansen 1539 ic., S. 228, 281, 317, 327, 348—9.
- Lindholm** Len, 34, 69, 202, 215, 223, 296, 309.
- Lisbergherred**, 105, 297, 327. See Biskops Høbbølet.
- Lister**, 141, 202, 223—24, 296. Listerherred, 286, 288, 306.
- Ljunetsherred**, 235, 280.
- Loft**, Fr. Laurits, 1539, S. 212.
- Mag. Lucas**, 1560, S. 276.
- Lud**, Mads, 1536 ic., S. 57, 193, 229.
- Ludvig Olsen** til Palsgaard, 1537, see Oylbenstjerne.
- Luggudeherred**, 107.
- Lund**, 11, 16, 24, 69, 76, 99, 108, 135, 141, 143—4, 181—3, 190, 233, 273, 281, 284, 288—9, 296, 300, 302, 311, 313, 319, 344, 355, 357. Kapittel, 135, 185, 206, 263,

269, 277, 288, 293—4, 309, 356. St. Laurentii Kirkegaard, 144. Lunde Stift, 30, 76. See Rikter; Graabroder Kloster; Ronne Kloster; St. Peders Kloster.

Lundegaard, 69, 76, 108, 135, 143, 185, 289, 291, 294, 357.

Lundegaard i Jylland 112, 230, 333.

Lundenæs, 112, 114, 117—8, 122, 126—7, 182, 220, 316. Sen, 105, 200, 222, 284, 296, 329, 340, 347, 349.

Lundegaard, 42.

Lunge, Niels, 1537 ic., S. 20, 55, 129, 202, 209, 219. Hr. Ove, 1536 ic., S. 30, 56, 63, 66, 70, 106, 111, 128—30, 141—2, 147—8, 191, 201, 203, 206, 211, 214, 217—9, 222, 226, 230. Hr. Vincents, 1536, S. 35, 78, 146.

Luno, M. Jans, Rannit, 261, 268. Læs, 1536, S. 57, 340. Niels, 1536 ic., S. 57, 815, 327, 333, 339.

Lybek, 206. Sandebud fra, 1536 ic., S. 42, 47, 100.

Lyby Kirke, 65.

Lyckaa, 34, 69, 76, 141, 154, 183, 212, 233, 286—7, 306, 313, 356. Sen, 57, 66, 76, 202, 223, 287, 307, 344.

Lyfte, Eiler, 1536 ic., S. 56, 101, 291, 317, 324. Hr. Jacob, Joachim, 1536 ic., S. 56, 124, 128—9, 136—7, 281—2, 292. Iver, 1536 ic., S. 57, 261, 291, 329—30. Jørgen, 84, 91, 228, 290—1. Hr. Peder, 1537, 106, 130—1.

Lyftesholm, 193.

Lynderup Gaard, 305, 323.

Lyndelsøherred, 102.

Lynborg, Hattugen af, 1537, S. 146.

Lynghy Markstiel, Støherred, 209.

Lyngholm, 324.

Lyre i Norge, 39.

Lyegaardøherred, 105, 123, 201, 222, 297, 331—2, 334.

Lætus, Dr. Rasmus, 1554 ic., S. 161, 251, 254, 258—9, 261—2, 270—1.

Løherred, 361.

Løveherred, 21, 37, 168—73.

M

Maarup, 202.

Machabæus, Dr. Johannes, 1540 ic., S. 7, 8, 10, 14, 22, 244, 246—7, 251—3, 258—60, 262, 270.

Hr. Mads Eriksen, 1536 ic., see Bølle.

M. Mads Persen, Rannit i Rbhvn, 1537, S. 2, 21.

Mads Povlsen, Dr. Mch. 1568, S. 160—8.

Mads Stenssen, 1539, S. 282.

Mads Torbenssen, 1541, S. 285.

Magleby Kirke paa Langeland, 143.

Magleby Sogn paa Men, 44.

Maigneve Rost, 18.

Maleri 1537, S. 188.

Malmö, 11, 25, 30, 37, 42—3, 45, 48—50, 52, 64—5, 72, 76, 79, 99, 107—8, 135—6, 140—1, 153—4, 156, 188, 197, 213, 215—6, 233, 235, 278, 281, 284, 286, 288, 291, 294—304, 306, 344—5, 353, 356—7. St. Jørgens Hospital, 154. Slot, 135, 185, 189—91, 196, 202, 282, 309, 313. Sen, 296, 351, 355, 357.

Malmö, M. Eiler Jansen, 1543 ic., S. 14, 23, 248.

Manno, 322.

Mannø, Hr. Christiern, 1539, S. 222.

Hru Margrete til Lundegaard, 112.

Hru Margrete til Tbjerggaard, 1536, S. 75.

Hru Margrete, Hattvig Andersens, 1537, S. 130.

Hru Margrete Urnes, 1539, S. 228.

Hru

- Fru Margrete, Hr. Vincents Luges Gæst, 1536, S. 72.
 Mariager, 124, 154, 184, 309. Mariager-Kloster, 83—92, 117, 124, 319, 326, 331.
 Maribo, 42, 52, 99, 135, 141, 184, 231, 291, 313.
 Fru Marine, 1539, S. 223.
 Fru Marine Skentes, 1539, S. 225.
 Marke i Norge, 40.
 Marquard Eriksen, 57, 117, 127.
 Marsvin, Jomfru Anne Marsvinsbatter, 1541, S. 311. Peder, 130, 228.
 Marsvinfangst i Odsherred, 208—9.
 Matthiæ, Johannes, Rotarius, 1541, S. 8.
 Hr. Mattis i Mariager, 1542, S. 331.
 Hr. Mattis i Uterslev, 1537, S. 181.
 Mattis Andersen, 1536, S. 41.
 Hr. Mattis Ovesen, Provst i Randers, 1536, S. 181.
 Mattis Thomsen, 1536, S. 42, 55.
 Matstrup, 56, 86, 226, 229, 338.
 Medelstads herred, 66, 286, 307—8.
 Meelstrup Gaard, 71.
 Meier, Marcus, 73.
 Meilgaard, 56.
 Meilenborg, 31.
 Melen, Jans van, 1536, S. 42, 56, 228.
 Mellen i Norge, 204.
 Melsom herred, 106, 201, 222, 297, 345.
 Meolden Sogn, 821—22.
 Merlose herred, 285, 347.
 Merringgaard, 86.
 Messyssel Len i Norge, 187.
 Fru Mette Hartvig, 184.
 Fru Mette, Hr. Johan Drex, 1536 x., S. 34, 52—3 71, 105, 130, 139.
 Fru Mette af Rindholm, 1536, S. 69.
 Fru Mette, Hr. Tjelsofs, 1539, S. 229.
 Middelfart, 99, 124, 141, 154, 182, 184, 332, 312—3, 349—50, 358.
 Miffel Nielsen, 1536 x., see Tornetrands.
 Miffel Persen, 1539, S. 229.
 Mogens, Biskop af Hammer, 1536 x., S. 38, 196.
 Mogens Clausen til Lange, 1536, see Rosenfrands.
 Mogens Jøfsen, 1536 x., S. 70, 230, 332, 337.
 Mogens Lodvigsen, 1536, see Rosenfrands.
 Mogenstrup, Mounstrup, Marteshal, 230.
 Monasteriens, M. Johannes, see Mynster.
 Mors, 27, 56, 66, 68, 105, 124, 185, 192, 232, 309, 324—5, 349.
 Morsing, Morsianus, Dr. Christiern 1540 x., S. 3, 7, 10, 12—14, 16, 19, 22—3, 25, 242—7, 251, 253, 258—9, 262, 265—6, 269—71, 276—4.
 Morsing, M. Christiern, 1552, S. 246—7, 251, 255.
 Morslet Marteshal, 333, 341.
 Morten, Abbed af Vorkloster, 1536, S. 66.
 Morten Johansen, 327.
 Mosedal Skibrede, 40.
 Morb, Matth., 1675, S. 178.
 Hr. Mourits i Blakstils, 1537, S. 154.
 Hr. Mourits i Vorkloster, 1538, S. 201.
 Hr. Mourits Olsen (Krognoe), 1536, S. 34, 49, 52, 55, 58, 76, 100, 130, 142, 159, 202, 212, 218—9, 223, 290, 330—1, 338, 357.
 Mummeri, 1605, S. 168—73.
 Munk, Christiern, 1536, S. 121, 326, 340.
 Christoffer, 1536, S. 56—7. Ebbe, 1536 x., S. 56, 129, 152, 222, 226.
 Ebbe, 1605, S. 168. Iver, Biskop, 314—5, 319, 322. Iver, 1539, S. 229.
 Jørgen, 1539, S. 229. Las, 1542, S. 340. Laurits, 1542, S. 324.
 Laurits, 1700, S. 180. Ludwig, 1536, S. 56, 61, 129. Mogens, 1536

1536 *ic.*, S. 39, 56, 62—3, 105, 109, 122, 129, 148, 193, 211, 217—8, 222, 229, 282, 291, 305, 312, 314—5, 319, 321, 323, 327, 333, 335, 338—9, 346. Niels, 1536, S. 57. Oluf, 1538 *ic.*, S. 201, 218, 220, 222, 229, 297, 309, 312—17, 327, 329, 335, 338—9. Peder, 1536, S. 57, 338. Søren, 1536, S. 56.

Munkeliv Kloster, 146.

Munkesvævn Rølle ved Varberg, 110.

Mus, Anders, Biskep, 121, 196.

Mus, paa Mors, 56.

Musseherred, 45, 75.

Müller, Henrik, 1675, S. 178.

Müllerup Mark, 281—2.

Mynster, Monasteriensis, M. Jans, 1545 *ic.*, S. 23, 253, 258, 261—2, 264, 269, 271, 274.

Myster, Jørgen, 1536, S. 37.

Myure, Jens, Rønne, 1541, S. 293—4.

Niegeltonder, 93—4.

Niellendrop, 1537, S. 136, 186.

Nien, 34, 44, 57, 99, 141, 146—7, 174—7, 193, 201—2, 206, 218, 222, 273, 292—3, 313, 348, 350, 351, 357.

Rent, 33—4, 36, 44, 48, 63, 207, 212, 218, 221, 224, 245, 277, 282, 284, 295, 303—4. Renten, 47, 53, 298—9, 309. Rentmester, 44, 194, 218, 224, 268, 343. Stempelgravet, 309.

Natkov, 33, 35, 55, 74, 99, 141, 154—5, 184, 197, 220, 232, 278, 313, 331, 350, 357.

Nandrup Markskjæl i Salland, 279—80.

Nandrup i Jylland, 316.

Nansen, Jans, 1700, S. 180.

Nasl, Jørgen, 1536, S. 57.

Nebb, Mester Severin, i Ribe, 1536, S. 76.

Nedsager Markskjæl, 147—8, 314—5, 320.

Nedenæs Een, 197.

Nestved, 35—6, 41—2, 46, 68, 99, 108, 138, 140, 142, 154, 184, 197, 232, 300, 345, 357.

Neumünster, Herremøde 1537, S. 191—2.

St. Nicolai Kloster i Aarhus, 312.

St. Niels, Abbed i Herredsbod, 1536, S. 67.

Mester Niels i Aarhus, 1536, S. 76.

St. Niels i Nyborg, 1556, S. 259.

St. Niels i Roskilde, 1558, S. 265.

Niels Njelsen til Steensballe, 1536, see Rosenfrands.

Niels Clausen, Sagmand i Slabanger, 1537, S. 156.

Niels Clausen, 1536 *ic.*, S. 56, 102, 117, 119, 126, 319, 329, 338.

Niels Clemmensen, 326, 329. See hans Hustru Anne, og Jørgen og Rasmus Clemmensen.

St. Niels Gallandsfar, 1537, S. 137.

Dr. Niels Hemmingsen, Hemminghus, 1542 *ic.*, S. 10, 15, 22, 161, 246—7, 250—1, 253, 258, 262—4, 269, 271, 273—5. St. Niels Hemmingsen 1536, S. 40.

St. Niels Henrikken, 72, 204.

Niels Jacobsen, 1539, S. 229.

St. Niels Jbsen, 1536, S. 106.

Niels Jensen til Brobstov, see Rosfeld.

M. Niels Jespersen, 1558, S. 270, 274.

Niels Kjeldsen, see Juul.

Niels Lauritsen til Landerup, 1536 *ic.*, S. 102, 117, 126—7, 315, 340.

Niels Marquardsen, 1536 *ic.*, S. 44, 55—6, 80, 129, 202, 291, 334, 357.

Niels Mogenssen, 1536 *ic.*, S. 57, 102, 130, 220.

St. Niels Pedersen i Nyborg 1541, S. 259, 311.

Nielsby,

Nielsby, 102, 116.
 Nielstrup, 57, 71.
 Norby, Jacob, 1536, S. 55—6, 129, 228.
 Oluf, 1536, S. 56, 152, 228. Peber,
 1536, S. 56, 228.
 Nordfjorden Len i Norge, 187.
 Nordhordeland i Norge, 187.
 Ronnekloster i Sund, 185.
 Norge, 38—40, 49, 50, 72, 81, 107, 109,
 111, 144, 146, 155—60, 187, 194—7,
 204, 216, 220—21, 225—6, 284,
 302—3, 310, 326, 351, 355—6.
 Nybofer Markeshæl, 116.
 Nyborg, 42, 60, 99, 108, 132, 141, 146,
 154, 170—1, 184, 194, 198, 214,
 230, 259, 291, 311, 313, 341. Len,
 106, 147, 222, 227, 296, 347.
 Nybølle Markeshæl, 285.
 Nyggedal Markeshæl i Halland, 280.
 Nyløbing paa Ballest, 33, 59, 73, 99, 141,
 143, 154, 184, 197, 213, 232, 313,
 349—50, 357. Len, 34, 106, 205—6,
 223. Slot, 121.
 Nyløbing paa Rors, 66, 124, 185, 232, 309,
 349, 358.
 Nyløbing i Odsøherred, 53, 74, 99, 140, 154,
 184, 197, 208—9, 232, 346, 357.
 Nymølle i Lem Sogn, 315.
 Nynæs, 109.
 Nysted, 33, 99, 141, 154, 184, 193, 232, 313,
 350, 357.
 Næs, 340, 360—1.
 Næsby Kirke, 201.
 Næsbygaard, 85.
 Næsbyholm Slot og Len, 34, 42, 77, 135,
 143, 158, 185, 215, 223, 280, 286.
 Næsbyhoved Len, 97, 106, 146—7, 198, 202,
 222, 227, 296, 347.
 Nedenæs Sund og Færge i Mariager Fjord, 331.
 Nøragergaard, 338.
 Nørholm, 61, 316, 329, 336—7.

Nørflit, 194.
 Nørlyngherred, 105, 222, 297.
 Nørre Aboherred, 65, 97, 146, 189, 280.
 Nørreherred, paa Sælland 150—1; paa Rors
 193, 324; i Randers Amt 291; i Ribe
 Stift 105, 122, 222, 296, 322, 358.
 Nørrejyland, 30, 33, 41, 56—7, 65—6,
 76, 84—92, 95—6, 105—6, 122—5,
 128—30, 138, 141, 147, 175, 182—5,
 192, 200—1, 203, 206—7, 210—11,
 213, 217, 219—20, 222, 230, 232,
 296—7, 301—2, 313, 320—1, 347,
 349—350, 352, 356, 358.
 Nørvangsherred, 105, 124, 148, 201, 222,
 284.

Denise, 32, 38, 49, 54, 99, 132, 139, 141,
 152, 182, 184, 214, 221, 224, 226—7,
 280, 282, 275, 282, 291, 311—2, 349,
 358. Albani Kirke, 312. Høstegaarden, 29.
 Provstegaarden, 228. Skole 1541, S.
 312. Convocate i Denise 1536, S.
 76. Herredag 1539, S. 218, 220—1,
 223, 226—7. See St. Hans Kloster;
 St. Knuds Kloster.
 Odsøherred, 61, 74, 99, 154, 184, 197, 208—9,
 233.
 Oldeland, Jans, 228.
 Odsengjæld, 192, 238, 288.
 Olderup, Rester Laurits, 1554 x., S. 251,
 261, 268, 273.
 Oldestad, Arent, 1536, S. 57.
 Ole Hansen, 1700, S. 190.
 St. Olufs Kapel i Haldsted, 82.
 Rester Oluf, 1536, S. 118.
 Oluf, Abbed i Vibæk, 1536, S. 66—7.
 Hr. Oluf, Provst i Aahus, 1536, S. 108.
 Hr. Oluf Ibsen, Degn i Aahus, 1537, S. 101.
 Oluf Jensen, Landdommer, S. 78, 137, 279.
 Hr.

Hr. Oluf Knudsen i Kjøbenhavn, 1544, S. 20.
Oluf Lauritsen, Landsdommer 1537, S. 188.
Oluf Mogensen, Sagmand, 1537, S. 156.
Oluf Ovesen, Cantor i Roskilde 1559, S. 273.
Oluf Persen, 1536 *ic.*, S. 106, 109—10, 323.
Hr. Oluf Skriver, 135, 147.
St. Olufs Kold, 156.
Onseherred, 34, 223, 296, 351.
Onsildherred, 105, 222, 297, 322—3.
Orebyrd, 228.
Oregaard, 77, 201.
Orekrædherred, 102—3.
Oslo, Upslo, 38, 156—7, 194—5, 204, 310.
 Domkirke, 195—6. Graabredskloster,
 195. Stift, 195.
Østherred, 34.
Otte Clausen, 1536, S. 56, 61, 78, 307, 316,
 336—8.
Otte Henriksen, 1536, S. 142, 147.
Otte Stigsen, 1542, S. 330.
Ording, Niels, 1554, S. 252.
Ovegaard, 111, 184.
Ove Lauritsen, 1536, S. 57.
Ove Persen, 1536, S. 56, 129.
Ove, Jomfru Birgitte Ovesbatter, 1536, S.
 139. Hr. Johan, 20, 53, 71, 130,
 139. Peder, 1537 *ic.*, S. 155, 192,
 201—2, 218—9, 223, 231—2, 266,
 291, 347, 357.
Orieherred, 235.

Paaſte, Christiern, 1542, S. 318. Jesper,
 1542, S. 318. Knud, 1542, S. 318.
Padeberg, 126, 193.
Padeborg Len, 44, 201, 310.
Palladius, Dr. Peder, 1537 *ic.*, S. 3, 7, 8,
 10, 14, 22—3, 26, 188, 244, 246—7,
 251, 253, 255, 258—9, 262, 269,
 273, 275.

Palegaard, 70, 116.
Pandum, 326, 361.
Pappegeietonge, 18.
Parsberg, Verner, 1536 *ic.*, S. 50, 55, 77,
 130, 137, 142, 151, 202, 220, 226,
 287—8, 291, 306, 313, 344, 357.
Parvus, M. Peder, 1540 *ic.*, S. 3, 7, 10,
 12, 13, 15, 17, 21—2, 246—7, 251,
 253, 258, 261—2, 264, 269, 274, 276.
Pauli, Johannes, Notarius, 1540, S. 3.
Paulinus, M. Peder, 1540, S. 3, 6—9.
St. Peder's Kloster i Lund, 202, 219.
Mester Peder (i Ribe), 1536, S. 118.
Peder, Abbed i Esrom, 1536, S. 67.
Peder, Abbed i Knardrup, 245.
Peder, Abbed i Øm, 1536, S. 66.
Peder, Biskop i Ribe 1417, S. 93—5.
Peder Andersen, Sagmand, 1541, S. 303.
Mester Peder Andersen 1536, S. 118, 290.
Peder Christensen, 1537 *ic.*, S. 154, 229.
Hr. Peder Gormesen, Vicarius i Ribe 1536,
 S. 114.
Peder Hansen, 1536 *ic.*, S. 13, 44, 59, 159,
 185, 187, 220, 278, 345.
Peder Hansen, i Norge, 1536 *ic.*, S. 38—40,
 144, 155, 194—7, 220—1, 225, 309—
 10, 322, 323, 345, 355.
M. Peder Hansen, Cantor i Lund, 273.
Peder Herløsen, Sagmand, 1537, S. 194.
Hr. Peder Jensen, Hospitalsforstander i Kal-
 borg 1542, S. 330.
Peder Jversen, 1536 *ic.*, S. 118, 126—7,
 193.
Mester Peder Jversen i Lund, 1536, S. 76.
Peder Lauritsen paa Sangeland, 1536 *ic.*,
 S. 30, 57, 193, 229, 317.
Peder Lauritsen, Rector i Theologi i Malmø,
 1536, S. 76.
Hr. Peder Madsen i Roskilde, 136.
Hr. Peder Mogensen i Roskilde, 273.
Hr. Peder Persen, 1536, S. 71.

Hr.

Hr. Peder Thommesen, Superintendent, 1536,
 1542, S. 76, 339—40.
 Peder Villadsen, 1536, S. 111.
 Pederstrup Birk, 60, 201.
 Ptu Pernille, Anders Ebbesens, see Pernille
 Eje.
 Pfalzgreven, 1536, S. 49.
 Pinvig Markeshjal, Hamrumherred, 102.
 Planitzer, Christoffer, 1537, S. 148, 151,
 185—6, 217.
 Plongsund, 70, 314.
 Pluwardt, R. Claus, 1544, S. 21.
 Podedbusk, Hr. Claus, 1536 ic., S. 55, 73,
 129, 156, 202, 211, 218—9, 284.
 Hr. Jørgen, 41, 130. Hr. Prebjørn,
 1536 ic., S. 56, 64, 70, 105, 123,
 128—9, 134, 141, 193, 201, 211,
 218—9, 222, 282—4, 291, 297. So-
 phie, Hr. Albert Jbsens, 1536 ic.,
 S. 44, 123, 130, 202, 219.
 Pogwist, Claus, 1537, S. 136, 186. Wolf,
 Ulf, 1542, S. 321—2.
 Pomerius, Dr. Johannes, see Bugenhagen.
 Pors, Christiern, 1536 ic., S. 53, 202, 209,
 243. Johan, 1535, S. 56. Michel,
 1537, S. 148. Hr. Per, 1536 ic.,
 S. 108, 143, 212, 296. Stig, 1536
 ic., S. 57, 79, 107, 142—3, 189—
 91, 235, 285, 289, 291, 293, 296,
 303, 309, 311, 313, 343, 350—1,
 355, 357.
 Post, 1541, S. 291. Postvoise, 1537, S. 138.
 Mester Povel Andersen, Kantor i Ribe, 116,
 118.
 Mester Povel Madsen, 1554 ic., S. 251, 253,
 258, 260—4, 269, 271—2, 274, 276.
 Povel Stigsen, 1536, S. 56.
 Preen, 1537 ic., S. 136, 151, 186, 230.
 Preussen, 37.
 Priser, paa Bødemibler ic., 1536 ic., S. 26,
 53—4, 237—46, 250, 252—3, 268—9,

273, 276, 324. Arbejdsløn, Dagløn, see
 Universitetets Bygningsarbejder.
 Privilegier, 1536 ic., jyske Ridskabers, S. 124.
 Raskfoss, 155. Rytende, 193. Delø,
 157. Steges, 193. Stubbeskjolings,
 193. Thads, 149. Vardbjergs og Hatten-
 bergs ang. Handel, 279. Rorre- og Sen-
 derherreds samt Stokkemart Sogns paa
 Laaland, ang. Seilads, 150—1. Hane-
 fiord Sogns, at have en Smed, 1541,
 S. 292—3. Røns, ang. Seilads, 351.
 Prys, Theus, Skibsbefalingsmand 1536, S.
 54, 109.
 Pryse, Simon, Skibsbefalingsmand 1536, S.
 103.
 Præster. Hr. Anders i Vynbjerg, Herredsprovst
 i Halland 1539, S. 235. Hr. Anders
 Bendisen i Hørby og Ryby, 65. Hr.
 Anders Christensen paa Hannæs, 1536,
 S. 123. Hr. Anders Jensen i Orslø,
 Røveherred, Provst, 1605, S. 170—2.
 Hr. Bertel i Dalby i Sjælland, 1554,
 S. 254, 259. Hr. Peder Boesen til
 Kroshølle Kirke, 1536, S. 55. Hr.
 Christiern i Lølløse, 268. Hr. Christiern
 Rielsen i Vrou, 1542, S. 330. Hr.
 Clemens i Bøffendrup, 1605, S. 170,
 172. Hr. Clemens Clementis i Humble,
 143. Hr. Rads Dabjerg i Refen ved
 Skive, 1542, S. 339. Hr. Erik i Sarlød,
 1556, S. 261. Hr. Rads Rynde i
 Delø, 1537, S. 196. Hr. Gregers i
 Gandsløse, 1558, S. 269, 273. Hr.
 Hans i Brøndum, 1536, S. 122. Hr.
 Hans i Egtesløv, 1552, S. 250. Hr.
 Hans i Hørselunde, 1539, S. 231. Hr.
 Hans Jensen til Åsom og Schæbber-
 løv, 1536, S. 79. Hr. Hans Jepsen
 i Ållersløv, 1536, S. 61. Hr. Hans
 Svendsen i Åsens, 1536, S. 77. Hr.
 Helias i Redøle, 1549, S. 240, 256,
 273.

273. Hr. Henrik, Kongens Prædikan-
1537, S. 155. Hr. Henrik Mikkelsen i
Brarup, 1541, S. 292. Hr. Jens
Nielsen Herby i Olsenstrup, 1613, S.
88. Hr. Jb Madsen i Ørsted, 1536,
S. 133. Hr. Jens i Sal, 1556, S.
261. Hr. Jens i Lved, 1556, S. 261.
Hr. Jens Christiernsen, Provst i Galten,
1536, S. 70—1. Hr. Jesper i Halm-
stad, 1539, S. 235. Hr. Johan Palsen
i Kjølstup, 1536, S. 77. Hr. Johan
Pauk i Kjølstup, 77. Hr. Iver Hansen
i Magleby, i Humble, 1537, S. 143.
Hr. Iver Nielsen i Ørsted, 1536, S.
107. Mester Jørgen, Prædikan-
t i Kjøbh., 1536, see Sadolin. M. Jør-
gen til Vor Fruekirke i Kjøbh. 1552,
S. 248. Hr. Jørgen i Snobølø, 1556,
S. 261. Hr. Jørgen i Stege,
1586, S. 135. Hr. Jørgen i Sø-
borg, 1537, S. 155. Hr. Jørgen
i Østrup, 1536, S. 135. Hr. Jørgen
Mortensen i Haxe, 1553, S. 250, 256,
268. Hr. Jørgen Oluffen i Vestenflø, 1536,
S. 101. Hr. Jørgen Persen i
Ølberup, 1536, S. 134. Hr. Knud i
Demmerlø, 1536, S. 78. Hr. Laurits (i
Nislev), 1542, S. 347. Niels Krug i
Slemminge og Hjelbe, 1536, S. 80.
Hr. Mads i Randers, 1536, S. 76.
Hr. Mattis i Kongens Liseb, 1537,
S. 193. Hr. Mads Christiernsen i Ut-
terslø, 1539, S. 231. Hr. Matthias
Johannis i Slemminge og Hjelbe, 80.
Hr. Melchior i Rallundborg, 1536, S.
76. Hr. Michael Petri i Nislev, 80.
Hr. Mikkel i Leboie, 1543, S. 14. Hr.
Mikkel i Seiling, 1556, S. 261. Hr.
Morten Persen i Skjoldborg, 1542, S.
324. Hr. Mourits i Birkeris i Halland,
Herredsprovst, 1539, S. 234. Hr. Niels

i Åstrup, 1536, S. 114. Hr. Niels
(Jesperen) i Kolbing, 1536, S. 76.
Hr. Niels i Søften, 1556, S. 261.
Hr. Niels Christiernsen i Øydinge i
Halland, 1536, S. 62, 80. Hr. Niels
Friis i Remdrup (Nærum), 1536, S.
77. Hr. Oluf i Arninge, 231. Hr. Oluf
i Gierslø, 1605, S. 170, 172. Hr.
Oluf i Helsingborg, 1536, S. 76. Hr.
Oluf i Søby, 1553, S. 250. Hr. Oluf
Jensen i Brøndbølster og Hallensbøl,
1536, S. 99. Hr. Peder i Åffnelde
Gaard, 1556, S. 261. Hr. Peder i
Hammer, 1536, S. 59. Hr. Peder An-
dersen i Magleby, 1536, S. 143. Hr.
Peder Bertelsen i Nislev, 1536,
S. 80. Peder Clemmensen i Nislev,
1536, S. 77. Hr. Peder Danielsen i
Nislev, 77. Peder Jensen i Jdestrup,
1536, S. 121. Hr. Peder Pedersen i
Herby, 1536, S. 65. Mester Peder
Sørensen i Løndrup, 1542, S. 342.
Hr. Povel i Løsning, 1556, S. 261.
Hr. Povel i Ribe, 1536, S. 76. Hr.
Rasmus i Rippinge, 1541, S. 292.
Hr. Rasmus i Lyngelse, 1536, S. 62.
Hr. Rasmus Jørgensen i Sværdborg,
1536, S. 59. Hr. Peder Rudt i Stof-
temark, 1537, S. 144. Hr. Severin i
Njøge, 1536, S. 76. Hr. Hans Skon-
ning i Sandløse og Slagslunde, 1536,
1555, S. 138, 256. Hans Skriver i
Korsør, 1542, S. 9. Hr. Povel Smid
i Nislev, 1536, S. 70—1. Hr. Jep
Sort i Skals, 1542, S. 328. Hr.
Staffen Jensen i Ållefteb, 1539, S. 210.
Hr. Hans Stolt i Magleby, 1536, S.
44. Hr. Peder Storm i Hørsens, 1536,
S. 76. Mester Sveder i Ållefteb, 1621,
S. 95—6. Hr. Søren Knudsen i Rød-
ding, 1542, S. 320. Broder Lyge,
Kapellan

Kapellan i Vesby, 1536, S. 72. Refter
Thomas i Staanh, 1536, S. 98. Hr.
Tyge i Daler, 1542, S. 317. Hr. Jo-
han Tonder, 1536, S. 35. Hr. Willum
i Hemmet, 1536, S. 114. Præsterne
i Bergens Stift, 1537, S. 146; i Ble-
king, 1541, S. 307—8; i Halland,
1539, S. 234—5, 279; i Løveherred,
1605, S. 161, 168—73; i Nørrejylland,
1541, S. 284; i Roskilde Stift, S. 38.
Præsten i Holstoft, 1537, S. 141; i
Rimtofte, 1539, S. 226; i Ubb, 1536,
S. 46. Prædicanterne i Rallundborg,
1537, S. 149. Forhenbærende Runke
funne faae Præstefald, 1537, S. 188,
Præsternes Afgifter til Kronen, 1539.
1542, S. 234, 356. Præsternes Sjae-
gaver til Universtetet, 258, 261, 268,
278. Præstegaardenes Forsvar, 1541,
S. 292.

Præste, 52—3, 74, 99, 140, 184, 197, 233,
255, 351, 355, 357. St. Anthonii
Kloster, 351.

Dvelstrup, 56, 319.

Dvitzow, Diderik Jænningsen, 1536 *xc.*,
S. 29, 55, 129, 152, 228, 342.
Jænningsen, 1541, S. 307. Jørgen
Jænningsen, 1536 *xc.*, S. 32—3, 55,
64, 127, 129, 141, 152, 193, 211,
218, 225, 228, 281, 311—2, 315,
317, 321, 323, 335—6, 341—2.

Naade, 44, 202.

Nafu, Hr. Oluf, 1544 *xc.*, S. 21, 23—4,
239, 241, 243.

Namirus, Johannes, 1542, S. 9.

Namløse, 44, 202, 204.

Nammegaard, 338.

Namsøherred, 145, 235, 245.

Namyn, Frederik, 1537, S. 136, 151, 185—6.

Namynde, Tiis, Rittmeister, 1536, S. 31.

Nanders, 43, 76, 124, 131, 154, 184, 232,
309, 331, 349, 358.

Nandrup Gaard, 333, 335, 358.

Nandrup Sogn, 321—2.

Nantow, Breide, 1536 *xc.*, S. 136, 185—6,
301. Claus, 1541, S. 302. Gen-
rik, 1536 *xc.*, S. 105, 136, 139, 145,
151, 182, 185—6, 192—3, 198, 203,
207, 214, 217—8, 222, 229—30, 284,
313, 316, 322, 324, 329, 333, 338,
340, 347, 349, 358—9, 361. Jacob,
1536 *xc.*, S. 45, 50—1, 133—4, 223,
291. Jesper, 1538 *xc.*, S. 200, 220,
222, 296, 301, 317. Hr. Johan,
1536 *xc.*, S. 30, 34, 57, 105, 120—2,
127—8, 147, 182, 192—4, 198, 201,
203, 219, 222, 229, 301, 313. Jo-
stas Brede, 1658, S. 173. Kai,
1537 *xc.*, S. 148, 154, 201, 218, 222,
296—7. Melchior, 1536 *xc.*, S. 33—4,
36, 40, 109—10, 223. Morits, 1536
xc., S. 29, 127, 151, 159, 186, 291,
357. Schack, 1536 *xc.*, S. 34, 52—3,
57, 99, 106, 110, 147, 204—6, 212,
223.

Nasch, C., 1700, S. 180.

Nasmus Clemmensen, 327. See Niels Clem-
mensen, Anne Clemmensen.

Hr. Nasmus Jensen, Vicarius i Roskilde,
1559, S. 278.

Hr. Nasmus Jørgensen i Sværdborg, 1536,
S. 59.

Nasomoffti, russisk Rintser 1788, S. 362—4.

Natlow, Otte, 1539, S. 201, 219, 357.

Nauch, Gorfred, Oberstlieutenant, 1658, S.
175.

Ravensberg

Ravensberg, Hr. Albert Jbsen, 44, 130, 202, 208, 219. Claus Ericksen, see denne. R. Christoffer, 1536 r., S. 2, 55, 61, 76.

Ravensborg Len, 34, 106, 201—2, 223, 347.

Ravnstrup, 283—4, 310.

Reedtz, Hr. Peder, 1658, S. 176—7.

Reff, Hr. Hans, 1536 r., S. 38, 310.

Reitzer, J., 1675, S. 178.

Remboldi, Elias, 1556, S. 259, 263.

Restrup, 56, 71, 116, 229, 338, 340.

Reventlov, Anders Jacobsen, 1536, S. 56, 74, 109, 130. Jenning, 84, 91. Otte, 1542, S. 350.

Ribe, 8, 61, 76, 98—5, 98, 111—22, 124, 131, 138, 154, 160, 184, 194, 207, 210, 232, 258, 285, 290, 309, 312, 314—23, 328, 331, 349, 356, 358—9. Len, 105, 222, 284, 360. Stift, 85, 147, 182, 184, 198, 200—1, 203, 222, 296, 329, 347, 349. Ribershus, 182, 229, 296, 313, 322, 324, 347, 353, 359—60. Kapitlet, 111, 118, 120, 284, 309, 315, 319, 356. Gruelike, 117. St. Peders Kirke, 112, 319. Vor frue Kloster, 98. St. Hans Kloster, 201. Hospital, 358. Hellig Korshus, 116. Skole, 1541, S. 284.

Riber Artiller, 1542, S. 8.

Rindsherred, 86, 106, 123, 201, 222, 297, 329, 332, 335.

Ringerige, 39.

Ringstjebing, 114, 120, 122, 124, 126, 154, 184, 212, 232, 309, 316, 349, 358.

Ringkloster, 111, 124, 201.

Ringsted, 99, 140, 184, 230, 232, 357.

Ringstedherred, 235, 243—4.

Ringstedkloster, 51, 77, 135—6, 146, 148, 151, 185—6, 202, 219, 291, 309, 355.

Risager Markeshjel, 148, 327.

St. Rochi Kapel i Gruelike i Kjøbh., 11.

Rod, Morten, 1536, S. 56. Tord, 1537 r., S. 156, 187, 309.

Rollerup, 44, 202.

Ronshave, 61, 116, 154, 229.

Rosenberg, Wulf, Rigsobest, 1536, S. 46.

Rosengaard, Claus, Rannif, 1536 r., S. 22, 55, 103, 258, 261, 267, 272. Rester Jens, Rannif, 1536 r., S. 22, 55, 63, 209.

Rosentrands, Axel Clausen, 1536 r., S. 56, 63, 78, 129, 229, 357. Christoffer, 1536 r., S. 56, 106, 123, 129, 149, 193, 201, 218, 220, 222, 229, 297, 313, 316. Erik, 1536, S. 35. Hr. Henrik, 1536 r., S. 58, 145, 187, 298—9. Solger, 1537 r., S. 159, 220, 352, 357. Mogens Clausen til Lange, 78, 100—1, 357. Mogens Ludvigsen, 56, 229. Niels Axelsen, S. 57, 130, 226, 314—5, 341, 354. Niels Ludvigsen, 1536 r., S. 58, 118, 315. Hr. Oluf, 1536 r., S. 55, 72, 129—30, 144, 159, 201, 211, 215, 218—9, 223, 234—6, 290, 341, 357. Otte Solgersen, 352. Fru Sidsel, 130—1, 318.

Rosensparre, Oluf, 84, 91.

Roskilde, 5, 8, 9, 37, 48, 63, 70, 76—7, 99, 135—6, 140, 154, 184—5, 204, 210, 230, 232, 237, 263, 265, 275, 291, 313, 357. Bispe, 28, 29. Bispegaarden, 103, 146. Kapitel, 22, 27—8, 135, 160, 164, 166, 185, 249, 273, 309, 356. Stiftets Gaarde og Len, 1536, S. 28, 44. Kongens Gaard, 136. See St. Agnete Kloster; St. Clare Kloster; Duebrodre Kloster; Vor frue Kloster; Kapeller; Kirker; Sortebrodre Kloster.

Rostrup, Jomfru Directe Rostrupsbatter, 1542, S. 327. Hans, 1539 r., S. 229—30, 326,

326, 334, 338, 341, 358. Jørgen, 1542, S. 334, 338, 341, 358.

Korfeld, Niels Jensen, 1536 x., S. 56, 139, 148, 194, 225, 328—30, 339, 358.

Kotneby, 66, 69, 75—6, 141, 154, 183, 212, 233, 286, 287—8, 306—8, 344, 356.

Kongsøherred, 105, 124, 223, 297.

Kud, Jans, 1536, S. 55, 189. Jørgen, 1541, S. 283—4. Hr. Knud, 1536 x., S. 14, 34, 37, 41, 43—4, 52, 55, 58, 129—30, 142, 145—6, 159, 201, 211, 215, 218—9, 222, 234, 290—91, 307, 334, 357. Peder, 1536 x., S. 55, 151, 186, 206, 220, 236, 357.

Kudgaard, 57, 315, 323.

Kudkjøbing, 59, 73, 99, 141, 148, 154, 184, 232, 313, 350, 358.

Kugaards Len, 97, 147, 296, 347.

Kugballegaard, 329.

Kusland, 362—4.

Kuſtning, 1537 x., S. 181—5, 214—20, 226—9, 278, 302—3, 321, 344, 356—8. 1700, S. 179—80. Høvedsmænd udnævnes 1539, S. 214—17. Flaadens Udrukning, see Flaaden.

Kyffylke i Norge, 187.

Kygaard, 148, 229.

Kygen, Rante Ryn, 23—4.

Kytter, Anders, 1536, S. 57.

Kodby, 33, 41, 43, 61, 102, 154, 212, 291.

Kodding, 315, 320, 333.

Kodr. Hr. Christiern, 1542, S. 346.

Kolise, Anders, 30, 74, 201, 219, 229.

Koms, Rm, 322.

Konnebesholm, 252, 354.

Konnebergherred, 353.

Konnov, Riler, 1536 x., S. 20, 55, 130, 146, 152, 216, 218—9, 222, 228, 317. Joachim, 33.

Korbet, 152, 327.

Labolin, Rester Jørgen, 1536 x., S. 46, 76, 250, 256, 258, 347.

Sallingherred, 106, 147, 201, 213, 222, 296, 347.

Salsborg, 38, 156.

Salts, see Solte.

Samsing, Rester Jørgen, Cantor i Karhus, 1536, 76, 310.

Samsø, 223, 348.

Sandager, 97, 321, 339.

Sandberg, Anders Christiernsen til Dødsrup, 1536 x., S. 56, 319.

Sandby paa Laaland, 207.

Sandemænd, ville ikke gjøre Markeshal, 1536, S. 74. Beskaffes, 1537, 1542, S. 185, 322.

Sandflugt, 189, 322, 339.

Sandholt, 290, 321.

Sandtold, 359.

Sascerides, R. Jans, 1558, S. 270—1, 274.

Saffer, Bernt, 1537, S. 155—6.

Saxen, Hertugen af, 1537, S. 146.

Saxkjøbing, 33, 99, 139, 141, 154, 184, 232, 291, 313, 350, 357.

Schæf, J., 1700, S. 180.

Schenk, see Stenk.

Sebberfloster, 201.

Sebbersund Færge, 145.

Seefeld, Envold Jensen, 1536 x., S. 56, 121, 130, 142, 220, 230. Jacob, 84, 91.

Seemgaard, 354.

Seglstrupgaard, 201.

Sehested, Claus, 1536 x., S. 57, 121, 194, 201, 203, 217, 222, 354, 358—60.

Seiermester, 1554, S. 255.

Seiers, 344.

Selsø, 202.

Serritslevgaard, 86.

Sibeney, Arent. Laurentius, 1540, S. 3.
 Fru Sidsel i Bastløshave, 1536, S. 65.
 Fru Sidsel, Anders Jacobsens, 1536, S. 180, 228.
 Fru Sidsel, Erik Krummediges, see Rosenkrands.
 Fru Sidsel, Henning Ballendorfs, 1536, S. 130, 229.
 Silkeborg, 116, 182, 222, 312.
 Sillerup, 229.
 Simmershavn, 69, 141, 183, 233, 306, 343, 356—7.
 Sindingsgaard, 102, 126, 230, 316, 338, 340.
 Sinningius, Dr. Johan, 1540 *ic.*, S. 3, 7, 8, 10, 15, 20, 22, 242.
 Sirefløbing, 202.
 Siringe, 279—80.
 Sjølegaver, 120. Til Universitetet, 258, 261, 268, 273.
 Sjælland, 33—4, 52, 55, 61, 76, 99, 129—30, 135, 140—1, 147, 151, 184—6, 189, 191—3, 197, 201—2, 211, 214, 218—23, 230, 232, 234—7, 346, 347—8, 350, 355—7. Stift, 28, 167, 233—4, 245—6, 250, 253, 258, 261, 267, 272—3.
 Sjøborg Skibseide, 40.
 Skaane, 18, 30, 33—4, 36—7, 46, 49, 50, 52, 55, 61, 66, 68—9, 76, 100, 107—9, 129—30, 135, 141, 151, 181—3, 185, 189—91, 197, 202, 209, 211, 215—20, 223, 228, 232—3, 245, 247, 251, 253, 258, 260—1, 267, 272—3, 278, 280, 286—9, 296, 311, 342, 344, 351—3, 355—7.
 Skade, Rasmus, 1536, S. 56, 116.
 Skadeland, Niels, 323.
 Skadsherred, 113, 318, 336—7.
 Skafven i Norge, 39.
 Skagen, 124, 154, 185, 232, 300—1, 309, 349, 354, 358.

Skaldre, Mester Folger, 1537 *ic.*, S. 154, 233, 285.
 Skanderborg Len, 105, 201, 222, 297.
 Skanør, 69, 104, 135, 141, 154, 183, 233, 286, 357.
 Skarregaard, 324—5, 335.
 Stat, PENDINGE Stat, 1536 *ic.*, S. 30, 33—4, 46—7, 49, 53, 57, 69, 99, 100, 152—3, 195, 221—4, 277, 280, 295—9, 347—50. Kongestat, 217. Almindelig Landstat i Norge og paa Bornholm, 1542, S. 355. Kjøbstædernes Venning af Baabsmænd, 30, 32. Pengevederlag for Landstægnenes Underholdning, 232. Subsidium af Kirker, Præster og Degne 1542, S. 356. See Betalte; Solbstat.
 Stattefrihed, for Borgere i Aarhus, 1541, S. 315; for Borregaard i Norge ad vitam, 1541, S. 310; for en Giendom i København, 1536, S. 39; for Indbyggere i Lønsberg, 1537, S. 195. Frihed for Stød, Leiding *ic.* ad vitam, 1536, S. 107, 109.
 Skarbo, Mester Claus, 1556, S. 258, 261—2, 264, 269—71, 274.
 Skave, Mourits, 44, 202, 219, 357.
 Skavenius, P., 1675, S. 178.
 Skel, Albrecht, 1536 *ic.*, S. 56, 65, 147, 201, 220, 319, 329—30, 339. Anders, 1536 *ic.*, S. 56, 121, 129, 193, 201, 334. German, 261. Iver, 1536 *ic.*, S. 56, 61—2, 70—1, 116, 123, 134—5, 201, 220. Niels, 1536 *ic.*, S. 56, 222, 226, 291, 312, 329, 335, 338—9.
 Skern, 303.
 Skjelderup, Dr. Jens, 1552 *ic.*, S. 246—8, 251, 253, 255, 258, 261—2.
 Skent, Bus, 1536 *ic.*, S. 56, 228, 312. Gervert, Krigsoberst, 1536, S. 43.

Skibelund

- Skibeland paa Faaland, 201.**
Skjelfjær, 35, 42—3, 52—3, 99, 100, 107—8, 132, 139—40, 154, 184, 197, 204, 233, 357.
Skjerne, 56, 123, 220, 229, 316.
Skjernov, see Jens Ratqvardsen.
Skinkel, Jans, 1539, S. 228. Jørgen, 1539, S. 228. Oluf, 1536 ic., S. 44, 55—6, 129, 202, 209, 219, 242—3.
Skjoldenæs Len, 34, 51, 53, 147, 159, 214, 223.
Skjutscherred, 212, 235.
Skive, 124, 185, 222, 309, 314, 316, 328, 339, 349, 358. Skivehus, 59, 229. Len, 105, 123, 222, 297.
Skjodeberg Len, Norge, 144.
Skjerring, 338.
Skoddborg Len, 105, 200, 219, 222, 296, 317.
Skoddborgerred, 106, 112, 222, 359.
Skoler vedkommende, 9—11, 19, 23. Skole i Kolbing, 1542, S. 337; i Lemvig, 1542, S. 337; i Obense, 1541, S. 312; i Ribe, 1541, S. 284; i Stavanger, 1541, S. 302. Skolemeisterne i Staane, 1541, S. 289.
Skomstrup By, nu Vilhelmsborg, 323, 340—1.
Skotte, Karl, 1538 ic., 199, 361.
Skovbyherred i Byen, 33; i Vensjøel, 222.
Skovgaard, 56, 291, 338, 341.
Skovgaard, Røster Anders, 1536 ic., S. 56, 76, 229, 327, 334, 338—9. Hr. Jans, 1536 ic., S. 55, 66, 97, 104, 129, 131, 135, 137, 185, 202, 219, 233, 277, 281, 357. Jørgen, 1536 ic., S. 37, 56, 61, 124—5, 129, 147—8, 154, 229, 314, 339, 358.
Skovhavre, 237—8.
Skovkloster, 51, 108.
Skovsbo, 198, 317.
Skovstrygere i Blesing 1542, S. 344.
- Skræach, Hr. Christiern, i Søndborg, 1534, S. 76.**
Skræm, Christiern, 1539, S. 220. Erik, 1536 ic., S. 56, 105, 116, 129, 229, 282, 291, 323, 323, 335, 337—8, 341. Jærtvig, 1536 ic., S. 56, 117, 148, 327, 329. Jørgen, 1536, S. 56. Palle, 1542, S. 338, 341. Peter, 1536 ic., S. 31, 35, 46, 55—6, 72, 100, 129—30, 138, 140, 190—1, 193, 195—6, 204, 211, 215—6, 218—9, 223, 243—4, 282, 284—5, 290—1, 297, 304, 307, 319, 328, 340, 353, 357.
Skrandy, Timme, 1536 ic., S. 33, 56, 136, 186, 201.
Skrællinge Len, 146.
Skriver, Jans, Rannit i Lund, 273.
Skriver, Hr. Oluf, 1537, S. 135, 147.
Stuepil, Historia Jubith, 1544, S. 17, 18.
Stydebjerg Kirke, 229.
Styde, 1536 ic., S. 50—1, 54, 256.
Stytte, Hr. Oluf, Rannit i Biboerg, 1558, S. 268.
Stæsti, 1539, S. 225.
Slagelse, 37, 41, 47, 53, 99, 140, 184, 204, 209, 222, 246, 257. Hospital, 159.
Slagelse Herred, 204.
Slagelse, 44, 133, 202.
Slangerup, 4, 13, 16, 26, 35, 43, 99, 140, 184, 222—3, 242, 256—7, 260, 275, 357. Slangerup Kloster, 209, 219.
Slægsherred, 33.
Sløtstøven, 28—9, 42, 187.
„Sløtstøven“ i Kjøbenhavn, 1700, S. 179.
Slotte, Fransfattelse af Rigets, 1536, S. 45, 51—2; Rålms Slot, 135, 185, 189—91, 196—7, 235, 309. Barbjægt, 73; Bisborg, 280.
Smørumerred, 16, 22, 293.
Snatol, Jørgen, Ritmeister, 1536, S. 31.

Sneibjerg Kirke, 127.
Snesere Sogn i Baarsøherred, 77.
Snesstrup i Halland, 78, 80, 97.
Sogn Len i Norge, 187.
Solte, 61, 103, 111, 136, 145, 159, 186, 204, 357.
Sommer, Christiern, 1536 *ic.*, S. 56, 129, 217, 222, 229, 340.
Sou Sophie, fr. **Alberts**, see **Podebusk**.
Sou Sophie, fr. **Arf Bragdes**, 1536, S. 130.
Sou Sophie, **Hans Oibelandts**, 1539, S. 228.
Sophie Magdalene, Dronning af Sverrig, 1788, S. 362—4.
Sortebrodre Kloster i Roskilde, 204.
Sore Kloster, 51, 135—6, 142, 146, 151, 185, 202, 219, 291, 309, 346, 355, 357.
Spandemager, fr. **Hans**, 1536 *ic.*, S. 101, 288.
Sparre, **Mester Tage Jepsen**, 1536 *ic.*, S. 101, 202, 293, 303. **Jacob**, 1536 *ic.*, S. 34, 49, 50, 52, 55, 202, 218—9, 223, 279, 296, 342, 357. **Jep**, see **Jep Torbjørn**. **Anud**, 1536 *ic.*, S. 55, 130, 339, 342. fr. **Mourits**, 130. **Sou Sophie**, fr. **Marfor Tidemandts Gnter**, 1536, S. 59, 129.
Spend, **Godske**, 1536 *ic.*, S. 101, 230. **Jens**, 1542, S. 338.
Splid, Christiern, 1536, S. 39. **Jens**, 1536, S. 49, 50. **Jørgen**, 1536, S. 57, 101, 358. **Palle**, 1536, S. 56.
Spøttrup, 305.
Staby Sogn i Mosborgherred, 83—92.
Stage, Jacob(?), 1541, S. 316. **Johan**, 1536, S. 29, 201, 220.
Stampe, Genrik, 1536, S. 57, 129. **Severin**, 1536, S. 85.
Stang, Hans, 1536, S. 44.
Stapel, Anders, 1542, S. 310.
Starnpgaard, 61, 315.

Stavanger, 156, 302. **Riken og Stolen**, 1541, S. 302. **Stift**, 156, 302. **Superintendent**, 1541, S. 302.
Staverflov, Oluf, 1536 *ic.*, S. 62, 359.
Steen, Christiern, 1542, S. 327. **Erif**, 1536, S. 56, 69, 71. **Niels**, 56, 129, (152), 228.
Stegs, 32—3, 39, 74, 99, 135, 138, 141, 143, 149—51, 154, 176—8, 184, 192—3, 197, 220, 233, 278, 313, 350—1, 357. **Len** 34, 202, 223.
Stenberg, Genrik van, 1536 *ic.*, S. 47, 313.
Stengel, Hans, **Ritmester** 1536, S. 31.
Stenholt Gaard i Sjælland, 156, 346.
Stenballe, 57, 226, 314, 341, 354.
Stenumgaard, 193.
Stervede, 44, 202.
Stevns herred, 34, 53, 223, 235, 347.
Stoffemærk, 144, 150—1.
Stolt, fr. Hans, 1536, S. 44.
Storeheddinge, 73, 99, 140, 184, 233, 357.
Strake, Jacob, 1536, S. 45, 54, (316?).
Stralsund, 149.
Strangesen, Otte Clausen, see **denne**. fr. **Strange Nielsen**, 336.
Strekhsale Len, 201.
Stricker, M. German, 1559, S. 272.
Strug, Jørgen, 1541, S. 293.
Strø Len i Gjøngeherred, 354—5.
Stubberkjøbing, 33, 99, 102, 134, 141, 154, 184, 193, 197, 232, 285, 313, 350, 357.
Stubberkloster, 123.
Stubdrup, 118, 154.
Studenter, **Munk** 1537, S. 188. **En Tolber og Kannik**, som studerer, 1541, S. 293—4. **Studenter**, underholdes af Klosterne 1541, S. 309. **Studenterne** i Kjøbenhavn 1700, S. 179—80. See **Universitetet**.
Stubliifat, 16, 245, 261, 267, 272.

Sture, Thomas, 1536 *ic.*, S. 136, 186, 201, 219.
 Stryge, Christiern, 1536 *ic.*, S. 56, 69, 127, 291, 297, 329, 333, 335, 337—8, 358. Christoffer, 1536 *ic.*, S. 57, 130, 191, 297, 305, 329, 339, 347.
 Envold, 1536, S. 101, 128. Erif, 1536, S. 57. Hans, 1537 *ic.*, S. 116, 182, 207, 218, 222, 282, 291, 297, 313, 329, 358. Jørgen, 1536, S. 57. Niels, 128. Peder, S. 56.
 Stryge, 1536, S. 57. Thomas, 1537 *ic.*, S. 118, 307.
 Stryestad Markeshjal, 279—80.
 Storle, Peder, 1536, S. 78, 188, 357.
 Støvringgaard, 56, 61, 75, 340.
 Støvringherred, 106, 222, 297, 331.
 Sundsherred, 106, 147, 201, 222, 296, 347.
 Superintendenten, 23, 24, 148, 213, 233, 302, 310; deres Lenning 1537 *ic.*, S. 147, 302, 310, 339—40. See Jørgen Sæbøllin; Peder Palladius; Peder Thomsen; Torbern Olsen.
 Svale, Verner Bertelsen, 1539, S. 225, 228.
 Svanholm i Sjælland, 281—2, 290.
 Svanholm i Skaane, 50.
 Svaning, M. Hans, 1540 *ic.*, S. 3, 258.
 Svansø Gaard i Hjønderherred, 337—8.
 Svave, Jørgen, 1536 *ic.*, S. 186, 151, 186, 230. Peder, 1539, S. 219, 357.
 Svend, Provst i Næstved, 1537 *ic.*, S. 121, 128, 201.
 Svend Persen, 1536 *ic.*, see Vabner.
 Svendborg, 55, 76, 99, 141, 154, 182, 184, 232, 312, 341, 350, 358.
 Svensholm, 126, 193, 229.
 Svenske, Jørgen, Landsdommer i Halland, 1536 *ic.*, S. 78, 80, 279.
 Svensstrup Gaard, 41.
 Svensstrup Kirke, 324.

Sverrig, 36, 97, 109, 146—7, 173—80, 190, 285—8, 291, 353, 357, 362—4.
 Svin, Joachim. 1536, S. 56. Sivord, 1536 *ic.*, S. 29, 191, 201, 220, 222.
 Sæby, 124, 154, 185, 232, 309, 349, 358.
 Sæby Len i Sjælland, 201.
 Søbo, 223.
 Søborg, 99, 154—5, 232. Len, 223.
 Søbygaard, 149, 201.
 Søgaard, 52, 228, 314.
 Søholm, 233.
 Søholm ved Uterslev, 355.
 Selstrup Markeshjal, Hæmmerherred, 102.
 Selvisborg, 69, 141, 188, 212, 233, 278, 286—8, 291, 306, 313, 344. Len, 34, 76, 154, 202, 223, 288, 306, 344.
 Selvstat, 1536 *ic.*, S. 30, 45, 47, 53, 140—1, 144—5, 147, 195, 205—6, 212.
 Seler i Norge, 39.
 Semesta Fæstelse, 300.
 Semmerherred, 235, 245—6, 250, 253, 257.
 Sønderborg, 301.
 Sønderfjorden Len i Norge, 187.
 Sønderherred paa Laaland, 150—1, 231.
 Sønderhordeland i Norge, 187.
 Sønderlyngherred, 106, 201, 222, 297, 325.
 Sønderriis Markeshjal, Stadsherred, 317.
 Søren Eriksen, Universitetets Bibliotekar 1540, S. 3, 7.
 Hr. Søren Hansen, Skatius i Lund 1541, S. 300.
 Søren Jensen, 1541, S. 308.
 Hr. Søren Olsen, Rannil i Roskilde, 1556, S. 261.

Taainge, 147, 211, 296, 320, 347—9.

Tage Orien, see Thott.

Tanderup, 56, 102, 117, 126—7, 215, 240.

Tange;

Tange, 100, 318.
 Tannum Bkt., 340.
 Tegenhus, Otte, 1537 ic., S. 189, 201—2, 219.
 Teiste, Oluf, 1537, S. 195.
 Terkel Clausen, 1536, S. 56.
 Terkel Persen, see Bæbner.
 Terving, M. Jens, Rannik i Kjøbenhavn, 1543 ic., S. 12, 13, 255.
 Thide, Henrik, 1537, S. 137, 186.
 Thim, 56, 122, 290.
 Thisted, 95—6, 120—1, 123—4, 128, 184, 232, 309, 349, 358, 360—1.
 Thisted, Kongens Thisted, 193, 328.
 Mester Thomas, Rannik i Aarhus, 1536, S. 98.
 Thomas Iversen, see Juul.
 Thomas Thomesen, 1536 ic., S. 57, 101, 229.
 Thott, Hr. Tage Aagesen, 110. Hr. Claus Aagesen, 110, 130. Claus Clausen, see denne. Hr. Hans Aagesen, 110.
 Tage Otten, 50, 130, 137, 142, 191, 202, 219—20, 285, 357.
 Thy, 120, 121—3, 128.
 Tidemand, Jørgen, 1558, S. 265. Marquard, 34, 55, 59, 66, 99, 129, 145, 159, 189, 201, 218—9, 223, 234—6, 283—4, 344—5, 357.
 Tjele, 56, 229, 291, 323, 335, 338, 341.
 Tiende, 1536 ic., S. 35, 46, 77, 81—92, 145, 159, 181, 185, 195, 205, 233—4, 239, 245—6, 250, 253, 257, 260, 264, 268, 272—3, 288—9, 303, 307—8, 311, 327, 339—40, 342.
 Tirsø, 86, 315.
 Tobbøl, Tobbøl, Gaard, i Thy, 128.
 Toden i Norge, 39.
 Toldfrihed, 1536, S. 35.
 Tommerup By, 69, 135, 141, 233.

Tommerup Gaard, 97, 109, 181.
 Tommerup Kloster, 47.
 Toppedal Sæstikeri i Norge, 187.
 Mester Torfild (Abildgaard) 1536, S. 76.
 M. Torbern Olsen, Torbernus Norwegius, Bisop i Trondhjem, 23.
 Torneherred, 34, 108, 202, 215, 223, 235, 296, 351, 353.
 Tornefrands, Erik Nielsen, see denne. Mikkel Nielsen, 56, 57, 129, 291.
 Torpegaard, 101, 324.
 Torstedlund, 71, 327.
 Torupgaard, 229, 331.
 Torup Len, 105, 124, 201, 222, 296.
 Toststrupgaard, 35, 303.
 Tranefjær, 139, 282, 284, 297. Len, 106, 108, 201, 222, 296, 347.
 Trebbow, Grants, 1536 ic., S. 48, 146, 148—9.
 Trelleborg, 33, 58, 69, 75, 104, 135, 141, 154—5, 183, 190, 194, 197, 210, 233, 281, 285—6, 302, 306, 344—5, 356—7.
 Trolle, Børge, 1536 ic., S. 33, 39, 58, 130, 189, 142, 201, 211—2, 218, 223, 234, 288—9, 307, 341, 345, 357.
 , Jerluf, 1549, S. 242—3. Hr. Jacob, 1536, S. 34, 49, 52, 55, 129, 194, 202, 210—11, 218—9, 223, 291, 339, 357.
 Trondelagen, 156, 158.
 Trondhjem, 23, 49, 50.
 Trotteberg, 109—10.
 Hr. Truels Jønningsen, 1536, S. 37—8.
 Hr. Truels Madsen i Lund, 1541 ic., S. 289, 319.
 Trøstenbjerg Gastele, 300.
 Tryggevalde, 147, 158, 223, 291, 347.
 Trykkered, 97—8, 104, 244, 248.
 Trøiborg, 321—2.

Tubseherred.

Tudeherred, 44, 202, 293, 347.
 Tuneherred, 235, 245—6, 250, 253, 267, 293,
 Tune Ekibæde, 40, 144.
 Tureby Birk, 201.
 Turebygaard, 44, 51, 151, 202, 357.
 Tursen, M. Jon, 268, 273.
 Tvillum Kloster, 123.
 Tvis Kloster, 66, 121—2, 201, 316.
 Tybjerggaard, 75.
 M. Tyge Asmundsen, 1559, S. 274.
 Tønder, Hr. Johan, 1536, S. 35.
 Tønne Tønnesen, 1536, see Biffert.
 Tønsberg, 38, 156, 195, 303.
 Tørrildherred, 115—6, 124, 314, 329.

Udsættelse, af Kreaturer, Korn &c., Tillæbelse og
 Forbud af, 1536 &c., S. 60, 100, 110,
 150—1, 153—4, 189, 193, 280, 291,
 300—2, 306—7, 323, 326, 356.

Uf, U, Mogens, 1536 &c., S. 42—3, 77,
 137, 285, 357.

Ugerup, Urup, Hr. Axel, 1536 &c., S. 34,
 49, 55, 58, 75—6, 101, 129—30,
 181, 202, 206, 211—2, 218—9, 223,
 278, 357. Erik, 1536 &c., S. 38,
 101, 197, 225.

Ulefund, 315.

Ulf, Rester Hans, Kannik i Lund, 293—4.

Ulfeld, Christoffer Pallefen, 56, 58, 60, 61,
 152, 229. Claus Eggertsen, see denne.
 Gartvig Andersen, 180. Jost An-
 derssen, 1536 &c., S. 43, 57, 314.
 Knud Ebbesen, 1536 &c., S. 44, 51,
 55, 58, 72, 129, 228. Otto Ander-
 sen, 1536 &c., S. 77, 221.

Ulfstand, Hrild, Arvid, 1536 &c., S. 28—
 30, 55, 61, 68, 109, 111, 130, 135,

145, 147, 151, 159, 191—2, 204,
 206, 214, 218—9, 223. Borge Jen-
 sen, 1536 &c., S. 55, 130, 142, 210,
 219, 354, 357. Gerd Jensen, 1536
 &c., S. 34, 49, 52, 55, 58, 129, 181,
 202, 211, 218—9, 223, 357. Gre-
 gere Jensen, 1536 &c., S. 47, 50,
 137, 142, 151, 210, 220, 285, 287,
 306, 313, 342, 357. Hr. Solger,
 1536 &c., S. 34, 46, 49, 52, 55, 65,
 68, 78, 80, 97, 107, 111, 129—30,
 137, 141—2, 202, 211, 215, 218—
 20, 223, 233, 235, 277, 279, 282,
 284—5, 296—7, 301, 307—9, 339,
 342—3, 352, 357. Hr. Trud, 1536
 &c., S. 34, 49, 55, 65, 73, 97, 103,
 106, 107, 110, 146, 154, 156, 188,
 191, 202, 208, 211, 216, 219, 223,
 279, 282, 284, 296, 301, 307, 309,
 352, 357.

Ullerupgaard, 229.

Ulfborgherred, 74, 83—92, 105, 122, 126—7,
 222, 296, 323—4, 359.

Universitetet, 1—28, 96, 160—73, 237—76.
 Bugenhagens Rådelse 1537, S. 26.
 U's Bygningsarbejde 1540 &c., S. 5,
 7—9, 11—13, 16—20, 24—5, 248—
 50, 252, 255, 263, 268, 271, 274,
 276. U's Jordegods, 20—22, 237—
 46, 250, 253, 256—7, 260, 268—9,
 272. Jordestyld af Kjøbenhavn, 20—1,
 261, 264—7. Understøttelse af fattige
 Studenter, 14, 21, 256, 259, 262, 269—
 70, 273—4. Relegation fra U. 1605,
 S. 161, 172. Studenternes Sagesald,
 269. Studenterne 1700, S. 179—80.

Urne, Axel, 1536, S. 55. Claus, 1539 &c.,
 S. 26, 55, 233, 261, 267, 272, 285,
 357. Hans, 1536, S. 34, 52, 55,
 62, 68, 101, 109, 111, 291—2, 347.

Hr.

fr. Johan, 20, 42, 44, 55, 72, 110, 130. Jørgen, 1536 ic., S. 55, 76—7, 103, 108, 143, 181, 188, 209, 216, 233, 235, 285, 291, 309, 318, 339, 342, 357. Knud, 1536 ic., S. 52, 55, 129, 228. Knud Urne Jørgensen, Møst, 1658, S. 175.
 Urupgaard, 290.
 Ustrup, 56, 117, 126, 129, 193.
 Utenhof, Wolf, Wolfgang, 1536 ic., S. 55, 97—8, 106, 201, 219, 222.
 Uterslev paa Saaaland, 231.

Vadskjærgaard, 57, 117.
 Vadstad, 80, 109—10.
 Valders i Norge, 39.
 Valkendorf, Genning, 130. Mester Johan, 1539, S. 228.
 Valls, 290.
 Valskorp, Genning, 1536 ic., S. 57, 229.
 Valsøgaard, 35.
 Vandfuldherred, 105, 122, 222, 319, 359.
 Vardbjerg, 35, 52, 69, 73, 79, 103, 106—8, 110, 141, 154, 183, 197, 216, 233—5, 277—9, 309, 356—7. Kloster, 110. Len, 34, 73, 202, 216, 223, 296.
 Varde, 61, 112—22, 124, 145, 154, 184, 232, 285, 309, 316, 318, 336—7, 349, 358.
 Varder, Mester Jens, 1536 ic., S. 120, 320.
 Varnstorp, Jon, 1536 ic., S. 44, 64, 98, 106, 133, 136, 149.
 Vedby, 37, 77, 290.
 Vedel, Bastian, 1537, S. 136, 185—6.
 Veile, 124, 154, 184, 210, 232, 309, 329, 331, 349, 358, 361.
 Veslumgaard, 334—5.

Vetthen, Bus van, Rittmester, 1536, S. 30.
 Henrik van, 1536, S. 46.
 Vemmenhøgherred, 235, 280.
 Vemskibrede, 39.
 Vendslev, 44, 201.
 Vennergaard, 193, 338, 340.
 Venstermand, Jørgen, 1536 ic., S. 48, 52, 57, 68, 99, 129, 133, 145.
 Vensyssel, 123. Vindelbo Stift, 85, 147, 182, 188, 201, 208, 222, 258, 296, 329, 339, 347.
 Werden, Afte van, 1536 ic., S. 136, 185—6, 291.
 fr. Verner Albrechten i Obense, 1541, S. 311.
 Verner Bertelsen, see Svale.
 Vesteni, Lauris, 1536 ic., S. 57, 60, 65, 129, 334.
 Vesterherred i Ribe Stift, 61, 105, 122, 200, 222, 284, 296, 359.
 Vesterviig Kloster, 102, 121—2, 128, 201, 219—20, 309, 316, 356. Birk, 120. Provsten 1536, S. 121, 128, 201.
 Viborg, 8, 65—6, 70, 76, 78, 105, 111—2, 123—4, 126—7, 139, 182, 184—5, 193, 229, 232, 260, 305, 309, 312, 314—32, 335, 349, 358—9. Graabrobre Kloster, 214. Kapitel, 69, 268, 309, 326, 332, 356. Stift, 29, 85, 182, 184, 201, 203, 222, 297, 305, 329, 347. See Kapellet.
 Viborg, Mester Jens, 1542, S. 328, 361.
 Vidstøl Kloster, 66—7, 123, 201, 220, 292, 309, 316, 356.
 Vidstølle Hoffgaard, 152.
 Differt, Jon Madsen, 1536 ic., S. 57, 71, 291, 327. Tonne Tønnesen, 56, 347.
 Vigen, 155, 157, 303.
 Vild Thammesen, 1542, S. 330.
 Vilslandsherred,

Villandsherred, 34, 202, 223, 286—8, 296, 352—3, 357.
 Vind, Henrik, 1536 *κ.*, *Ε.* 61, 116, 124—5, 147, 154, 229. Iver, 1541 *κ.*, *Ε.* 315, 320.
 Vinderslevgaard, 335.
 Vindinggaard, 256.
 Vingaard, Hans, Bogprenter, 1544 *κ.*, *Ε.* 21, 255, 259, 262, 270.
 Vinter, Niels, til Randrup, 1541, *Ε.* 316.
 Visborg Gaard, 56.
 Visborg Slot, 280.
 Visby, 280—1. St. Klare Kloster, 281.
 Wisch, Clement von der, 1538, *Ε.* 201. Jørgen v. d., 199. Moritz v. d., 1537, *Ε.* 185—6.
 Wisfelberg Gaard, 61, 201.
 Wisenbjerg Sogn, 228.
 Wisling Kirke i Randers Amt, *Ε.* 70—1.
 Wobeser, Wobitzer, Wobislaw, 1536 *κ.*, *Ε.* 30, 47, 49, 72, 111, 134, 147, 151, 189, 280.
 Wodde, 338, 341.
 Wognsen, Godt, 328. Jacob, 126—7, 198.
 Wolsbjerg, 56, 193, 319, 338, 340.
 Woldborgherred, 235.
 Wolstrup, 281—2, 334.
 Wordingborg, 32, 36, 45, 52, 68, 74, 99, 110, 136, 138, 140, 149, 151, 154—5, 184—6, 197, 206, 220, 230, 233, 291, 357. Slot, 143, 290. Len, 34, 53, 147, 159, 214, 223, 290, 348.
 Vorherred, 221, 230—1.
 Vorkloster, 66, 123, 201, 220, 309.
 Vorgaard Mark ved Aarhus, 332.
 Vorm, O. V., 1700, 180.
 Vornesholm, 12, 158, 231, 240, 350—1, 355. See Horslev.
 Vosborg, 282.

Wradsøherred, 334, 341.
 Wrang, Sander, 97.
 Wreilev Kloster, 123, 201.
 Wæ, 54, 58, 69, 135, 141, 154, 183, 194, 210, 233, 278, 281, 285, 287, 291, 302, 344, 357.
 Wæbner, Svend Persen, 1536 *κ.*, *Ε.* 116, 147, 314—5. Terkel Persen, 1536, *Ε.* 56, 102, 129.

Ystad, 33, 54, 69, 135, 140—1, 149—50, 154, 158, 183, 197, 233, 277, 285—6, 292, 302, 306, 344, 346, 356—7.

Zeger, Dr. Thomas, 1542, *Ε.* 9, 10, 14.

Æbels, 32.

Ærkebispem af Trondhjem, 1536, *Ε.* 49, 50.
 Ærø, 72, 75.

Økloster, 326, 354.

Øland, 101, 230.

Ølmand, Mester Laurids, 1536, *Ε.* 63, 70, 101.

Ølsted Markeshæl, Hattingsherred, 116.

Øm Kloster, 66, 123, 201, 220, 309, 356.

Ørbæk, 146.

Øren i Norge, 204.

Øresund, 40, 66.

Ørdrup, 56.

Ørre Prestegaard i Hamrumherred, 127.

Ørris Markeshæl, Rindøherred, 329.

Ørsløv Kloster, 61, 123, 201.

Ørsted Kirke i Egen, 133.

Ørum Slot og Len, 95, 106, 122, 201, 219,
222, 296, 316.

Østerdalen i Norge, 39.

Østergaard, 56, 66.

Østerherred, i Bieking, 57—8, 66, 286. 3

Jylland, 105, 122, 222, 296, 336—7.

Paa Røen, 117.

Øster Tirsted Kirke, 201.

Østøfte Kirke, 201.

Østrup, 56, 124, 201.

Øvitz Kloster, 47, 50, 77, 106, 135, 185,
220, 278.

Ørendrup, 101.

Køttelser.

- S. 9, Lin. 1, nedenfra: Hr. Beber Hansen, læs: Hr. Beber Jensen.
— 76, — 6, — Løber, læs: Beber.
— 77, — 9, ovenfra: Kornstrup, læs: Kernstrup.
— 80, — 10, nedenfra: Knaab, læs: Knaab.
— 151, — 9, ovenfra: mdyxxvij, læs: mdyxxvij.
-

27/11 ✓

MAR 27 1964